



Deftera Lfida Dzratawi

Hdi New Testament



Contents

Mata	1
Markus	45
Lukwa	74
Yuhwana	118
Slna gwal ghunay	149
La Ruma	190
1 Kwarent	210
2 Kwarent	228
Galat	240
Afisu	247
Filip	255
Kwalus	260
1 Tesalunik	264
2 Tesalunik	268
1 Timute	271
2 Timute	277
Titus	281
Filimur	284
Hebru	285
Yakubu	300
1 Piyer	305
2 Piyer	311
1 Yuhwana	315
2 Yuhwana	321
3 Yuhwana	322
Yuda	323
Suna Yuhwana	325

Deftera Lfida Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

ISBN 978-1-5313-0709-7

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

Gwada ta sabi da Mata

Mndæra dzidzîha Yesu
Luk 3:23-38

¹ Wya ka tva saba mndæra tarj ma Yesu Kristi zivra Dawuda. Dawuda guli ná, zivra Abraham ya. ² Abraham ta yata Izak, Izak ta yata Yakubu, Yakubu ta yata Yuda nda zwanamani. ³ Yuda ta yata i Peres nda Zara (Tamar na ma tarj,) Peres ta yata Isrum, Isrum ta yata Aram, ⁴ Aram ta yata Aminadap, Aminadap ta yata Nasuj, Nasuj ta yata Salmuj, ⁵ Salmuj ta yata Buwaz (Rahab na mani,) Buwaz ta yata Ubet (Rut na mani,) Ubet ta yata Yesay, ⁶ Yesay ta yata Dawuda.

Ka yata mgham Dawuda ta Salumuj (si markwa Uriya na mani,) ⁷ Salumuj ta yata Rubuwam, Rubuwam ta yata Abiya, Abiya ta yata Asa, ⁸ Asa ta yata Yusafat, Yusafat ta yata Yuram, Yuram ta yata Uziyas, ⁹ Uziyas ta yata Yuwatam, Yuwatam ta yata Akaz, Akaz ta yata Izekiyas, ¹⁰ Izekiyas ta yata Manasa, Manasa ta yata Amuj, Amuj ta yata Yuziyas, ¹¹ Yuziyas ta yata Yukwaniyas nda zwanamani. Ta tsa fitik ya, hlaghata lu ta la Isra'ila ta hadika Babila.

¹² Tahula hlaghata lu ta hõj ta hadika Babila, ka yata Yukwaniyas ta Salatiyel, Salatiyel ta yata Zwarubabel, ¹³ Zwarubabel ta yata Abiyuda, Abiyuda ta yata Iliyakim, Iliyakim ta yata Azura, ¹⁴ Azura ta yata Saduka, Saduka ta yata Akim, Akim ta yata Iliyuda, ¹⁵ Iliyuda ta yata Iliyazar, Iliyazar ta yata Matarj, Matarj ta yata Yakubu, ¹⁶ Yakubu ta yata Yusufu ta nzakway ka za'ala Mari. Tsa Mari ya ta yata Yesu ta hgõ lu ka Kristi*.

¹⁷ Zrafta ta Abraham ka sagha ta Dawuda ná, ghwanjpcõ fwaõ da mida. Zrafta ta Dawuda ka lagha ta fitika hlaghatá la Isra'ila ta hadika Babila guli ná, ghwanjpcõ fwaõ da mida. Zrafta ta fitika hlaghatá la Isra'ila ta hadika Babila ka sagha ta Kristi guli ná, ghwanjpcõ fwaõ da mida.

Yakwa Yesu
Luk 2:1-7

¹⁸ Wya ka lu yata Yesu Kristi. Mari mani ma Yesu ná, Yusufu ta dzugway. Ta kul kluvta hõj ta vgha, ka zlganavata Sulkum nda ghuba ta huõi ta Mari. ¹⁹ Tsa zwanja midzani Yusufu ya ná, njõrma mndu ya. Va a ta pghanaghatá hula ta makumidzani wa. Ka kumõ tsi ta zlanavata tsa makwa ya ma kdek ma kdek. ²⁰ Tata ndanay ndanay tsatsi ta zlanavata, ka lagha duhwala Mgham Lazglafta da sunani. «Yusufu zivra Dawuda, ma zljõj ka ta kla Mari njõzaway ka markwa ghuni. Tsa huõi zlgaf tsi ya ná, Sulkum nda ghuba ta zlganavata. ²¹ Zwanja zgun dza'a tsi yata, njõ tsanaftá gha ta hgani ka Yesu†, kabga tsatsi dza'a mbanaftá mnduhani ma dmakuha tarj,» ka'a nda tsi.

²² Inda tsaya ná, magu maga njõ dzanaghatá ghõja skwi ya mniõnj Mgham Lazglafta nda ma wa anabi kazlay:

²³ «Wya dza'a zlghafzlgaha daghala makwa ta kul snajta zgun ta huõi, njõ yatani ta zwanja zgun, njõ tsanaftá hgani ka Emanuwel,» manda mnay kazlay: Kawadaga Lazglafta nda amu‡ kã'a ya.

²⁴ Sli'avata Yusufu, ka snatá tsi ta tsa gwada mnana duhwala Mgham Lazglafta ya. Ka klaftá tsi ta Mari njõ nzakway ka markwa tarj. ²⁵ Walaj a Yusufu ta ksajta tsa makwa ya wa. Tahula dgatani zlja tsi ta ksajta. Ka tsanaftá tsi ta hga tsa zwanja ya ka Yesu.

2

Sli'agafta gwal ma mndæra luwa da vla glaku njõ Yesu

¹ Ma luwa Batlehem ta hadika Zudiya yata lu ta Yesu, ma fitika gay Hiridus ta mghamani hada. Tahula yata, ka sli'aftá gwal nda sna ta skwi ta ghõja tekwatsa daga ma mndæra luwa ka safi da luwa Ursalima. ² Ka dawajta hõj: «Ga tsa zwanja yaga lu ka lfidi Mghama la Yahuda ya na? Nda ngha njõ ta tekwatsani ta zlagapta daga ma mndæra luwa kãl njõ ka safi da tsãlõu ta kãmãni.»

³ Snajta mgham Hiridus ta tsa gwada ya, tsibak ma vghani. Mantsaya inda gwal ma luwa Ursalima guli. ⁴ Ka tskanatá tsi ta inda gwal mali ta ghõja gwal dra skwi njõ

* 1:16 Kristi na: Manda mnay Mgham tfanagha Lazglafta ta wi kã'a ya. † 1:21 Yesu: Manda mnay kazlay: Lazglafta ta mba mndu kã'a ya. ‡ 1:23 Ngha ta Isaya 7:14 nda 8:8, 10.

Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha. Ka dawu tsi da hɔɲ: «Ga tsa vli dza'a yata lu ta Kristi* ya na?» ka'a nda hɔɲ. ⁵Ka hɔɲ nda tsi mantsa: «Ma luwa Batlehem ta hadika Zudiya dza'a yatá lu, kabga wya ka anabi vindafta:

⁶«Kagha luwa Batlehem ta hadika Yahuda. Hta a nzakwa gha mataba luwaha ya ta hadika Yahuda wu, kabga ga ghuni dza'a saba Mgham dza'a ngha mnduha da la Isra'ila,†» ka'a.

⁷Ka hgaftá mgham Hiridus ta tsa gwal nda sna ta skwi ta ghɔɲa tekwatsa ya ma kdek ma kdek, ka dawantá tsi da hɔɲ: «Yawu zlagapta tsa tekwatsa ya na?» ka'a. ⁸Ka ghunaftá tsi ta hɔɲ da Batlehem, ka'a mantsa: «Lawala, ka zbapta kuni dina ta gwada ta tsa zwan ya. Ka slafsla kuni tida katsi, ka vrakta kuni da mnihata ɲa dza'a vɔrda i'i guli da tsɛlbu ta kɔmani,» ka'a.

⁹Kɔakwa taɲ ta snamtá tsa gwada mgham ya, ka sli'aftá hɔɲ ka dza'a. Ka nghɔɲlantá hɔɲ ta tsa tekwatsa si nghan hɔɲ daga ma mndara luwa ya kay ta mbada ta kɔma taɲ. Bhadaghatani da tsa vli nda tsa zwan ya, ka sladata tsi. ¹⁰Nghay taɲ ta sladata tsa tekwatsa ya, ka tuta ɲudufa taɲ da rfu katakata. ¹¹Ka lamə hɔɲ da hɔga. Ka slanaghatá hɔɲ ta tsa zwan ya nda Mari ta nzakway ka mani. Ka tsɛlbatá hɔɲ ta kɔma tsa zwan ya, ka vɔɲntá hɔɲ ta glaku. Ka palanaptá hɔɲ ta zlibiha taɲ, ka mbəhatá hɔɲ nda dasu, nda urdi ɲa dray nda dra, nda mandabaya urdi. ¹²Tahula tsa ka mnanatá Lazglafta ta hɔɲ nda ma suni kazlay: Yahayaha hɔɲ da vradaghata nda da Hiridus kə'a. Ka sli'aftá hɔɲ ka vraghata da luwa taɲ nda ta sana tvi.

Kɔdikɲntá Yesu da luwa Masar

¹³Tahula laghwa taɲ, ka lagha sana duhwala Mgham Lazglafta da suna Yusufu. Ka'a nda tsi mantsa: «Sli'afslí'a, kla ta na zwan na nda mani ka hwayaghata ka nda hɔɲ ta hadika Masar, ka nzata ka hada. I'i dza'a mnaghata kada vrakta ka. Ya dza'a zbay Hiridus ta na zwan na ɲa dzata,» ka'a.

¹⁴Ka sli'aftá Yusufu, ka hlaftá tsi ta i tsa zwan ya nda mani girvidik ka laghwi ta hadika Masar. ¹⁵Ka nzatá tsi hada ha ka sagha fitika mta ta mgham Hiridus. Mantsa

* 2:4 Kristi na: Tsaya Mgham tfanagha Lazglafta ta wi. Huseya 11:1. § 2:18 Ngha ta Irmiya 31:15.

kə'a maguta ɲa dzanaghatá ghɔɲa gwada mna Mgham Lazglafta nda ma wa anabi, ka'a mantsa: «Ma hadika Masar‡ hgagapta yu ta zwanja da,» kə'a ya.

Pslatá zwani ma luwa Batlehem

¹⁶Kə'a ka Hiridus ná, hidaku hidanagha tsa gwal nda snatá skwi ta ghɔɲa tekwatsa ya. Ka kuzlanaftá tsi ta ɲuduf. Tsaw mnanamna tsa gwal nda sna ta skwi ta ghɔɲa tekwatsa ya kay ta fitika zlagapta tsa tekwatsa ya, kəl tsi ka mnay: Lawa pslihatá inda zwana zgwana yaga lu hadahada ha ka klaftá imi his ma luwa Batlehem, nda ya ma inda vli ta wanafta kə'a. ¹⁷Ma tsa fitik ya dzatá ghɔɲa gwada ya mna anabi Irmiya. Ka'a mantsa:

¹⁸«Ta snaku hlawi ma Rama. Ta snaku lili nda ɲadá ghɔɲ.

Rahila ya ta tawa zwanani, va a ta lbanatá ɲuduf wu kabga rwurwa hɔɲ,§,» ka'a.

Sli'afta ma luwa Masar ka vru da luwa Nazaret

¹⁹Manda mtatá mgham Hiridus, ka læglagha duhwala Mgham Lazglafta da suna Yusufu ma hadika Masar. ²⁰Ka'a mantsa: «Sli'afslí'a, ka kla ka ta na zwan na nda mani, ka dza'a ka ta hadika Isra'ila kabga nda rwa tsa gwal ta zba dzatá na zwan na ya,» ka'a.

²¹Ka sli'aftá Yusufu, ka hlaftá tsi ta i tsa zwan ya nda mani, ka laghwi ta hadika la Isra'ila. ²²Ama snantani kazlay: Zwanja Hiridus ta nzakway ka Arki-layus ta ga mgham ta hadika Zudiya kə'a, ka zɔɲaftá tsi ta dza'a da hada. Tahula mnananta Mgham Lazglafta nda ma suni, ka mbədaghatá tsi ta vgha ta hadika Galili. ²³Ka laghu tsi nzata ma sana luwa ta hgu lu ka Nazaret. Nda nza mantsaya ɲa dzanaghatá ghɔɲa gwada ya mana la anabiha, ka hɔɲ mantsa: «Mnda la Nazaret dza'a hga lu,» ka hɔɲ.

3

«Mbədanafwa nzakwa ghuni» ka Yuhwana

Mak 1:1-8, Luk 3:1-18, Yuh 1:1-28

¹Ma tsa fitik ya, ka zlagaptá Yuhwana mnda maga batem ma mtak ta hadika

† 2:6 Ngha ta Mika 5:1, Yuhwana 7:42. ‡ 2:15 Ngha ta

Zudiya, ka'a mantsa: ²«Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni, kabga ndusa ga mghama Lazglafta ka sagha,» ka'a.

³Ka anabi Isaya mnuta mantsa:

«Mamu sana mndu ta gugudaku ma mtak. Ka'a mantsa:

“Payanawa tva Mgham Lazglafta, ka lele'anata kuni ndədap,*”» ka'a.

⁴Gatá lguta swida řalibwa ta sudə Yuhwana ta vgha nda hbatá banava huta misti. Hi'i nda zuduma mtak skwa zayni. ⁵Ka sli'adaghatá gwal ta sli'aftha ma luwa Ursalima, nda inda gwal ta hadika Zudiya, nda inda gwal ta hadikha ta wanafta ghwa Zurdej, ka lagha da tsi. ⁶Ka manigijntá həř ta dmakuha tar, ka maganaftá tsi ta batem ta həř ma ghwa Zurdej.

⁷Nghay Yuhwana ta ndəghadaghatata la Farisa nda la Sadukiya ta sli'adaghatata da tsi, řa maganaftani ta batem ta həř ná, ka'a nda həř mantsa: «Mndəra la mupuhwal Waya ta mnaghunatá hwayapta ma tsa basatá řudufa Lazglafta dza'a sagha ya na? ⁸Ka maga kuni tama ta slna dza'a maranjtá mbədata nzakwa ghuni. ⁹Ma fa kuni ta ndana ghuni kazlay: Abraham na Da řni kə'a. Ka yu ta mnaghunata na: lavinjlava Lazglafta ta mbədanaftá na palaha na řa nzakwa tar ka zwana Abraham. ¹⁰Nda ghada fata wa slpada mista fuha řa ratsijnta nda slrəř nda slrəř. Inda fu kul zdaku yakwani, dza'a tsijntsa lu ka vzamta ma vu. ¹¹I'i ná, nda imi ta magaghunaftha yu ta batem řa maranjtá ta mbədata nzakwa ghuni. Ama tsa mndu ta sagha nda hula da ya ná, mal řani glaku ka řa da. Slaghu a yu dər řa hlaptá babah ma səlani wa. Tsatsi ná, dza'a magaghunafmagata ta batem nda Sulkum nda ghuəba nda ya nda vu. ¹²Mamu kuwatavihi ma dzvani ta wa blikwi řa vihaptá hyani, řa dganatá sabatbat nda henzila hya řa pghamtani ta hyani ma guvri. Ama řa drijntani ta sabatbat, nda vu kul had' ta mtavata dekdek,» ka'a.

Maganaftá batem ta Yesu
Mak 1:9-11, Luk 3:21-22

* 3:3 Ngha ta Isaya 40:3.

* 4:2 Suma: Tsaya fitik ya dza'a kurata mndu ta zlanatá za skwa zay nda sa skwa say ka vaghay nda hanay ma fitik ya dza'a kura mndu ta klafta ka magay. † 4:4

Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:3.

‡ 4:6 Ngha ta Zabura 91:11-12.

§ 4:7 Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:16

¹³Ka sli'afthá Yesu ta hadika Galili, ka lagha ta wa ghwa Zurdej slanaghatá Yuhwana řa maganaftani ta batem. ¹⁴Ka Yuhwana nda tsi mantsa: «Nawanawa mantsa a tsa wu! I'i ta kuma magidiftha kagha ta batem guli ná, da i'i ta sagha kagha guli?» ka'a. ¹⁵«Maga maga mantsa ya ndanana karaku, kabga mantsa ya dza'a magata u ta inda skwi ya kumarj Lazglafta,» ka Yesu nda tsi. Gi dzəglamə a Yuhwana ta wi mida wa. ¹⁶Kdakwa lu ta maganaftá batem ta Yesu, ka sabə tsi ma imi. Ka gi gunatá luwa buwarj, ka nghə tsi ta Sulkuma Lazglafta ta saha manda ghərbu' ta ghəřani. ¹⁷«Nanana zwanja da ya dvu yu, ya ta zdigihata katakata,» ka sana lwi snagata daga ta luwa.

4

Dzəghanja halaway ta Yesu ma mtak
Mak 1:12-13, Luk 4:1-13

¹Tahula tsa, ka klaghatá Sulkuma Lazglafta ta Yesu da mtak řa dzəghay halaway. ²Tahula magatani ta fitik fwad mbsak nda rvidik tani nda fitik tani ta suma*, ka kuzlanafthá maya. ³Ka gavanavatá halaway, ka'a nda tsi mantsa: «Ka si Zwanja Lazglafta ka katsi ná, mnanamna ta na palaha na ka mbədavaftha həř ka skwa zay,» ka'a nda tsi. ⁴Ka Yesu mantsa: «Ka lu vindaftha ma gwada Lazglafta na: “nda skwa zay kwenkweř yeya a ta nzata mndu nda hafu wu, ama nda inda gwada ta sabi ma wa Lazglafta,†”» ka'a.

⁵Ka klaghatá halaway ta Yesu da Ursalima luwa ya nda ghuəba. Ka kladaftá tsi ta bəma həga Lazglafta. ⁶Ka halaway nda tsi mantsa: «Ka si Zwanja Lazglafta ka katsi ná, vzadavza ta vgha ta hadik. Ka lu vindaftha ma gwada Lazglafta na: “dza'a ghunafghuna Lazglafta ta duhwalhani řa tsu'afthá kagha ma dzva tar řa kwala həřa ghada gruntá pala‡,» ka'a nda tsi. ⁷Ka Yesu guli mantsa: «Ka lu vindaftha ma gwada Lazglafta guli na: “Ma dzəghə ka ta Mgham Lazglafta§ gha kə'a,» ka'a nda tsi.

⁸Tahula tsa, ka kləglaghatá halaway ta bəma sana ghwá nda slra, ka maranatá

za mgham ma ghəŋja hadik nda gadghəlani tani. ⁹ Ka'a nda tsi mantša: «Ka tsəlba tsəlba ka ma ghuva da ka vlihatá glaku, ta vlaghavla yu ta inda tarj demdem,» ka'a. ¹⁰ Ka Yesu nda tsi mantša: «Halaway! Laghula gha ta vata i'i. "Ŋa Mghama gha Lazglafta dza'a vla ka ta glaku, da tsatsi turtukwani dza'a skwa ka ta htsij*,» ka lu vindaftha ma deftera Lazglafta, ka'a nda tsi. ¹¹ Mnatani ta tsaya, ka zlanavatá halaway. Ka sli'adaghatá duhwalha Lazglafta, ka lanjtá həŋ ta skwa zay.

Zrafta Yesu ta mna Lfida Gwada ma luwa Galili

Mak 1:14-15, Luk 4:14-15

¹² Manda snarja Yesu kazlay: Wa'a hbam hba lu ta Yuhwana ma gamak ka'a, ka sli'afthá tsi ka laghwi ta hadika Galili. ¹³ Ka zlanatá tsi ta luwa Nazaret. Ka laghwi da nzata ma luwa Kafarnahum ta nzakway ta wa drəfa Galili, ma kwakwara luwa Zabuluj nda Naftali. ¹⁴ Mantša ya magata tsi ŋa dzanaghatá ghəŋja gwada ya mnə anabi Isaya:

¹⁵ «Kaghuni kwakwara Zabuluj nda Naftali ta nzakway ta wa drəf tvə sana bla ghwa Zurderj,

nda kagha hadika Galili ta nzaku gwal kul had ka la Yahuda mida ya,

¹⁶ dza'a nda nŋha gwal ta nzaku ma grusl ta mghama tsuwadak. Lanagha la tsuwadak ta gwal ta nzaku ma luwa zlatanagha sulkuma mtaku ta həŋ†,» ka'a. ¹⁷ Daga ma tsa fitik ya zrafta Yesu ta mna gwada, ka'a mantša: «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni! Nduša ga mghama Lazglafta ka sagha!» ka'a.

Hgaftha Yesu ta tarjtaya duhwalhani

Mak 1:16-20, Luk 5:1-11

¹⁸ Ta wawakwani Yesu ta wa drəfa Galili, ka nŋharjtá tsi ta zwanamaha his, i Simuj ta hgu lu ka Piyer ya nda zwanamani Andre. Ta wda kadəŋja tarj həŋ da drəf ŋa tuma klipi kabga tuma klipi slna tarj. ¹⁹ «Mbədwa mista da ŋa naghunafta da ka gwal hlaktá mnduha,» ka Yesu nda həŋ. ²⁰ Ka gi zlanavatá həŋ ta kadəŋja tarj ka laghu mistani.

²¹ Mbadafta tarj dau', ka nŋharjtá tsi ta zwanamaha his guli, i Yakubu nda Yuhwana

zwana Zebedi. Kawadaga həŋ nda da tarj Zebedi ma kwambalu ta paya kadəŋja tarj. Ka hgafthá Yesu ta həŋ. ²² Ka zlanavatá həŋ ta tsa kwambala tarj ya nda da tarj tani, ka laghwi mista Yesu.

Taghay Yesu ta skwi, nda mbambayni ta mnduha

²³ Ka rə Yesu ta inda hadika Galili, ka tagha skwi ŋa mnduha ma həgaha tagha skwa la Yahuda, ka mna Lfida Gwada ta ghəŋja ga mghama Lazglafta, ka mbamba mnduha ma inda darjwaha tarj, nda inda ya ta raghwa həŋ. ²⁴ Ka tuta gwada wdid ta ghəŋja Yesu ta inda hadika Siri. Ka hlədanaghatá lu ta inda gwal darjwa, nda gwal ta ŋra darjwaha kavghakavgha, nda gwal nda ksa da halaway, nda gwal nda ksa da seteni, nda gwal nda rwa səla tarj. Ka mbambə Yesu ta həŋ. ²⁵ Ka sli'i dəmgə mistani, gwal ta sli'aftha ta hadika Galili, nda gwal ta sli'aftha ta kwakwara Dekapwalus, nda ya ma luwa Ursalima, nda ya ta hadika Zudiya, nda gwal nda ta sana bla ghwa Zurden.

5

Vərda zdaku sura 5 ka labə ta 7

Luk 6:20-23

¹ Nŋhay Yesu ta sli'adaghatə dəmgə da tsi, ka sli'afthá tsi ka lafi ta kuđuruj ka nzata. Ka sli'adaghatá duhwalhani tavatani. ² Ka zraftá tsi ta tagha skwi ŋa tarj, ka'a mantša:

³ «Rfu da gwal nda sna ta pda tarj ma Sulkum, kabga ŋa tarj ga mghama Lazglafta.

⁴ Rfu da gwal ta taw ndanana, kabga dza'a lbana lba Lazglafta ta ŋudufa tarj.

⁵ Rfu da gwal lebtəkwa ghəŋja tarj, kabga dza'a vlarjvla Lazglafta ta hadik ya tanaf tsi ta

imi ta sləməŋ ta həŋ.

⁶ Rfu da gwal ta dzə maya nda ndala maga skwi ta kumə Lazglafta ta həŋ, kabga dza'a baghaku həŋ.

⁷ Rfu da gwal ta tawa hidahida ta mndu kabga dza'a taway Lazglafta ta hidahida ta həŋ.

⁸ Rfu da gwal hezle' a ŋudufa tarj, kabga dza'a nŋharjŋgha həŋ ta Lazglafta.

⁹ Rfu da gwal ta sləga zdaku mataba mnduha, kabga zwana da kuni ka Lazglafta

* 4:10 Nŋha ta Vrafta ta zlahu 8:13 † 4:16 Nŋha ta Isaya 8:23–9:1

dza'azlay nda həŋj.

¹⁰ Rfu da gwal ta gə lu ta iri ŋa taŋ ta ghəŋja magay taŋ ta skwi tdukwa, kabga ŋa taŋ ga mghama Lazglafta.

¹¹ Rfu da kaghuni, ka ta rarazay lu ta kaghuni, ka ta gay lu ta iri ŋa ghuni, ka ta vazay lu ta rutsak ta kaghuni ta ghəŋja gwada ta i'i.

¹² Rfawarfa ta rfu, ka nzata kuni wadaħ, kabga mamu nisəla ghuni dagala ta kzla kaghuni ta luwa. Manda va tsaya ganapta lu tiri ta anabiha ta tinlaghutá kaghuni.»

Nzaku ka slughul nda tsuwadaka ghəŋja hadik

Mak 9:50, Luk 14:34-35

¹³ «Kaghuni slughula ghəŋja hadik. Ka sabsa nəmaku ma slughul ná, waka lu dza'a nəmglanafata na? Ta had' hayhayani wu, ta ghəŋja pghidiŋta ŋa diŋlay mnduha yeya.

¹⁴ «Kaghuni tsuwadaka ghəŋja hadik. Had' luwa ta bafta lu ta ghwá ta difaghuta wa. ¹⁵ Had' lu ta tsamtá vu ma pitirla ka dzuəamta ma tughuba wa. Ta vli tskala ta fagata lu ŋa tsuwadakayni ta inda gwal ma tsa həga ya. ¹⁶ Manda tsaya dza'a tsuwadakakwa tsuwadaka ghuni ta kəma mnduha, kada nghanŋta həŋj ta nərma slna ta magə kuni, ŋa zləzlvay taŋ ta da ghuni ta luwa.»

Ŋlanafata Yesu ta inda zlahu

¹⁷ «Ma fa kuni ta ghəŋj kazlay: Sa da hərdiŋtá zlahu Musa nda tagha skwa la anabi yu kə'a. Sa da hərdiŋta a yu wu, sa da ŋlanafatá yu. ¹⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Ka ta teke'a luwa nda hadik katsi, had' sana skwi dər nef, dər ndəhed' dza'a wudanaghuta lu mataba zlahu Musa, ha ka laghani ta fitika kdavakta inda skwi wa.

¹⁹ «Tsaya tama, dər wa ta kwalaghutá snatá dər ya kwitikw mataba tsa zlahuha ya, ka tagha magay manda tsa ŋani ya ŋa sanlaha ná, dza'a nzakway tsa mndu ya ka sagəŋ gudzekw ma ga mghama Lazglafta. Ama ka snasna mndu ta tsa zlahu ya, ka tagha magay manda tsa ŋani ya ŋa sanlaha guli ná, ka mndu dagala tsa mndu ya dza'azlay ma ga mghama Lazglafta. ²⁰ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Ka

malaghumala a kaghuni ta snatá zlahu ka gwal tagha zlahu ŋa mnduha nda la Farisa wu katsi ná, had' kuni dza'a walaŋtá lami da ga mghama Lazglafta wa.»

Tagha skwi ta ghəŋja basa ŋuduf

²¹ «Nda sna kuni ta skwi mnana lu ta dzidziha mu ghalya kazlay: Yaha ka walaŋta dzatá mndu * kə'a. Dər wa mndu ta dzatá mndu ná, dza'a klay lu da guma kə'a. ²² Ama ka i'i ta mnaghunata ná, dər wa ta basanavatá ŋuduf ta zwaŋamani ka mukumani a tsi ka tsi, dza'a klay lu ta tsa mndu ya da guma. Dər wa mndu dza'a mnay nda zwaŋamani ka mukumani a tsi kazlay: Ghwadak kə'a ná, dza'a klay lu ta tsa mndu ya ta kəma guyatá ghəŋja gwal tsa guma. Dər wa mndu dza'a mnay nda zwaŋamani ka mukumani a tsi kazlay: Rgha kə'a, nda ra tsa mndu ya ŋa vzaghata da dudu vu.

²³ «Tsaya tama, ka kladagha kla ka ta skwi ŋa vlay ta gwir ŋa Lazglafta, ka havaktá ka hada ta gwada ya ta kul dzraku mataba ghuni nda zwaŋama gha katsi, ²⁴ zlaŋzla ta tsa skwa gha ya hada tavata tsa gwir ya, ka vraghuta ka dzrafta nda tsi karaku, kada vrakta ka vlaŋtá tsa skwa gha ya ta Lazglafta.

²⁵ «Ka mamu skwi mataba ghuni nda mndu katsi, ta kul lagha kuni da vla guma nda tsi ya, ŋavaŋa ka dzrafta kuni ma kdaku tsi kladagaghata da vla guma, da klaftá mndu ta tsa guma ta kagha ka vlaŋtá la sludzi, da vzaghata lu ta kagha da gamak. ²⁶ Kahwathwata ka yu ta mnaghata, had' ka dza'a sabi hada kata kdriŋ a ka ta planatá kdavakta penani wa.»

Tagha skwi ta ghəŋja hliri

²⁷ «Nda sna kuni ta skwi mna lu kazlay: Yaha ka da hliri† kə'a. ²⁸ Ama ka i'i ta mnaghunata ná, mndu ta nghanŋta nda ira mbəzleh ta markwa sani ma mndu ná, nda ghada klutani ta tsa marakw ya ma ŋudufani. ²⁹ Ka ira gha nda ga zeghwi ta kla kagha da ga dmaku katsi, tsakwasliŋ tsakwasla ka wudidiŋta ka di'ŋ. Dər pđata ka ta fawaya gha turtuk ka ya da vzamta lu ta kagha tsuhtsuh da dudu vu. ³⁰ Ala, ka dzva zeghwa gha ta kla kagha da maga dmaku ya,

* 5:21 Ngha ta Sabi 20:13 nda Vrafta ta Zlahu 5:17. † 5:27 Ngha ta Sabi 20:14 nda Vrafta ta Zlahu 5:18.

tsiŋtsa ka wuɗiɗiŋta ka di'ij, dər pɗata ka ta fawaya gha turtuk ka ya da vzamta lu ta kagha tsuhtsuh da duda vu.»

Tagha skwi ta ghəŋja ghzla marakw
Mat 19:9, Mak 10:11-12, Luk 16:18

³¹ «Ka lu mnata guli na: “Ka ghzliŋghzla mndu ta markwa taŋ katsi, vindanaftani ta delewera ghzlatani‡.” ³² Ama ka i'i ta mnaghunata na: Ka ghzliŋghzla mndu ta markwa taŋ, ka ta ghəŋja hliri a tsi wu katsi, famfa ta tsa marakw ya da hliri. Ka klafkla mndu ta marakw ghzliŋ lu guli, hliri ta hle tsa mndu ya,» ka'a.

Gwada ta ghəŋja wadu

³³ «Nda sna kuni ta skwi mnana lu ta dzidziha ghalya na: Yaha ka da walaŋta wadu ka'a. Manda va tsa wadana ka ta Mgham[§] Lazglafta gha ya na, manda va tsaya ka ka magata. ³⁴ Ama ka i'i ta mnaghunata na: Yaha kuni walaŋta waduta vli, dər nda luwa, kabga vla nzakwa Lazglafta ya. ³⁵ Dər nda hadik, kabga vla fa səlani ya. Dər nda luwa Ursalima, kabga luwa Mgham dagala ya. ³⁶ Yaha ka da wadu nda ghəŋja gha, kabga laviŋ a ka ta mbədanafta ka ŋusliŋ dər ka ŋra ta ya dər turtuk ma swida gha wa. ³⁷ Gwada ya ŋa sabi ma wa ghuni na, ka aŋi tsi, aŋi. Ka mantsa a tsi wu, mantsa a wa. Inda ya dza'a sganaghata lu ta ghəŋja tsaya na, sagha da halaway.»

Gwada ta ghəŋja planamta mndu ta ŋaslu

Luk 6:29-30

³⁸ «Nda sna kuni ta mnata lu kazlay: Nda iri dza'a plamta lu ta iri, nda sli'ij dza'a plamta lu ta sli'ij* ka'a. ³⁹ Ama ka i'i ta mnaghunata na, ka magamaga mndu ta ghwadaka skwi, yaha kuni da vranamta. Katak na, ka dzughusdza mndu ma lagəŋja gha nda ga zeghwi, mbədanambəda guli ta lagəŋja gha nda ga zlaɓa. ⁴⁰ Ka kurakura mndu ta wlatá kagha kabga ŋa klugudughustá dawra gha, fanavafa guli ta lɓuta huda gha. ⁴¹ Ka pgha ta i'i tkwe' ka meli turtuk ka mndu nda kagha ya, pghaf-pgha gha ka meli his. ⁴² Ka dawajdawa mndu ta skwi da kagha vlaŋvla gha. Ka

laghala mndu da ɓla nzawa da kagha, ma sɗanaf ka.»

Gwada ta ghəŋja dva ghuma
Luk 6:27-28,32-36

⁴³ «Nda sna kuni ta skwi mna lu kazlay: Dvudva ta zwanama gha†, ghuma gha katsi husaghata ka'a. ⁴⁴ Ama ka i'i ta mnaghunata: Dvuwadva ta ghuma ghuni, magawa du'a ta ghəŋja gwal ta giri ŋa ghuni. ⁴⁵ Tsaya dza'a ka'l kuni ka nzakway ka vərɗa zwana Da ghuni ya ta luwa, kabga tsatsi ta sli'aganapta fitik ta ghəŋja gwal kul zɗaku ghəŋja taŋ, nda ya ta ghəŋja gwal zɗa ghəŋja taŋ. Ta nzagazna ta imi ta ghəŋja tɗukwa mnduha, nda ya ta ghəŋja ghwadaka mnduha. ⁴⁶ Ka gwal ta dvutá kaghuni yeya ka kuni laghu dvuta katsi, mndəra wati nisəla ta dza'a kuni mutsəgalta na? Dər gwal tska dzumna guli na, mantsa ya a ta maga həŋ guli ra? ⁴⁷ Ka ŋa zwanama gha yeya ta ga kaghuni ta zgu katsi na, ndaw malaghuta kaghuni tama? Mantsa ya a ta maga gwal kul sɗaŋta Lazglafta guli ra? ⁴⁸ Nzawanza ka vərɗa mndu manda va nzakwa Da ghuni ta luwa ka vərɗa mndu‡ ya.»

6

Tva vla skwi ŋa pɗuha

¹ «Dasuwa ka kuni ta magə kuni ta skwi tɗukwa, yaha kuni da magay ŋa ghubaku ta wa ira mnduha. Ka mantsa tsi na, mutsafta a kuni ta nisəla ghuni da Da ghuni ta nzakway ta luwa wa.

² «Ta vlə ka ta skwi ŋa pɗu ya, ma ghubu ka ta ghəŋja gha ta ghəŋjani, manda ya ta magə gwal ta maga madgwirmadgwir ma həga tagha skwa la Yahuda, nda ya ta pazlala, ŋa ghubaku da mnduha ya. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsu mutsa həŋ ta nisəla taŋ. ³ Ama kagha, ta mbəhu ka ta pɗu ya, ma sɗaŋ dzva zlaɓa gha ta skwi ta magə dzva zeghwa gha. ⁴ Tsaya dza'a ka'l tsa mbəha gha ya ka nzakway ka skwi nda difa. Dza'a plaghampala Da gha Lazglafta ta ngaha skwi ta magə ka ma difa ya.»

Tva maga du'a
Luk 11:2-4

‡ 5:31 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 24:1. § 5:33 Ngha ta Zlahu 19:12, Mbsak 30:3 Vrafta ta Zlahu 23:22-24. * 5:38 Ngha ta Sabi 21:23-25 nda Zlahu 24:19-20, nda Vrafta ta Zlahu 19:21. † 5:43 Ngha ta Zlahu 19:18, nda Vrafta ta Zlahu 23:3-6. ‡ 5:48 Ngha ta Zlahu 19:2, Vrafta ta Zlahu 18:13.

⁵ «Ta ndöbu kuni ta dzvu, ma nza kuni manda nya gwal ta maga madgwirmadgwir zdfägana maga du'a ta hëj ta sladu ta sladu ma hëga tagha skwa la Yahuda, nda ya ta wa madädga tvi* nya nghanja mnduha ta hëj ya. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsu mutsa hëj ta nisëla tarj. ⁶ Ama kagha, ka ta maga du'a ka, laghula da dzuguva gha, ka hafta ka ta tgha gha ka ndöba ka ta dzvu. Dza'a plaghampala Da gha ta nzakway ta nghay ma difa ya.

⁷ «Ta ndöbu kuni ta dzvu ya, ma gda kuni ta vrafta ta gwada turtuk, manda nya gwal kul sanja Lazglafta ta ndanay kazlay: Vrafta ta gwada dza'a kël Lazglafta ka tsu'anjnafta k'a ya. ⁸ Ma tagha kuni ta skala tarj, kabga nda sna Da ghuni ta skwi ta kumë kuni ma kdaku kaghuni ka daway da tsi.»

Da ta luwa

⁹ Wya ka kuni da maga du'a tama: «Da nyi ta nzakway ta luwa, ka snavasna hga gha nda ghuëa.

¹⁰ Ka saghasa fitika ga mghama gha, ka maga ka ta skwi ta kumë ka ta hadik, manda ya ta magaku ta luwa.

¹¹ Vlanjavla ta skwa zay prak zay nyi gita.

¹² Plajnappa ta dmakuha nyi, manda ya ta plinista anji ta dmakwa gwal ta mag-anjata.

¹³ Ma zlanja ka tawa skwi dza'a dzëghanjata. Klakla ta anji ma dzva halaway, [kabga nya gha ga mgham, nda mbraku, nda glaku, nya kdekedzerj. Amin!]

¹⁴ «Ka plinispla kuni ta dmakwa mnduha ta magaghunata kati, Da ghuni ta nzakway ta luwa na, dza'a plighunispla ta nya ghuni guli. ¹⁵ Ama ka had kaghuni ta plinista dmakwa mnduha ta magaghunata wu kati, had Da ghuni dza'a plighunistä dmakuha kaghuni guli wa.»

Tva maga suma

¹⁶ «Ka ta suma kuni, ma pslaf kuni ta kuma manda ya ta magë ghwadaka mnduha. Ta pslafpsla hëj ta kuma, kabga nya nghay mnduha kazlay: Ta suma hëj k'a. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsumutsa hëj ta nisëla tarj nda tsaya. ¹⁷ Kagha, ka ta suma ka, masamma ta rdi ma ghëja gha ka payanata ka, mbazij ka ta kuma gha guli. ¹⁸ Tsaya dza'a kwal mnduha

tsatsafta ta suma ka k'a. Ta ghëja Da gha hada ta nzaku ma difa yeya nda ngha. Dza'a plaghampala tsa Da gha nda ngha ta skwi ta magë ka ma difa ya. Psawapsa ta mutsafta gadghël da Lazglafta.»

Skwa gadghël ta hadik nda ya da Lazglafta

Luk 12:33-34

¹⁹ «Ma tskana kuni ta gadghëla ghuni ta hadik ma vli ya ta zuta zahar, ta ksuta mbëzlar, nda ya ma vli ta zraghata ghaliha guli. ²⁰ Ama tskawa tska ta gadghëla ghuni ta luwa ma vli dza'a kwal zahar zuta, dza'a kwal mbëzlar ksuta, nda ya dza'a kwal ghaliha zraghata. ²¹ Ma vli hada gadghëla gha ya, hada ndufä gha guli.»

Nzaku ma tsuwadäc

Luk 11:34-36

²² «Iri na, manda pitirä vgha gha nzakwani. Ka tsidid ira gha, tsuwadäc inda vgha gha. ²³ Ama ka nda badza ira gha, ma grum inda vgha gha. Ka si ma grum nzakwa tsa tsuwadäc ma kagha ya kati, kighkigh dza'a tdkuta tsa grum ya tama!»

Zba'awazba mataba i Lazglafta nda tsemi

Luk 16:13

²⁴ «Had mndu dza'a lavinjta gwafta ksanatä slna ta mghamha his, ta magaymagay nya ya, ta magaymagay nya ya, ma va tsa fitik turtuk ya wa. Nda husanjta sani, ta dvutä tsi ta sani. Nda ndi'a nzakwani nda sani, ta wudinjta tsi ta sani. Lavinj ta kuni ta gwafta maga slna nya Lazglafta, ta magaymagay kuni nya tsemi wa.»

Zbawazba ta ga mghama Lazglafta karaku

Luk 12:22-31

²⁵ «Tsaya ta kël yu ka mnaghunata kazlay: Ma thë kuni ta he', a nu dza'a mu zay? Nu dza'a mu say? A nu dza'a mu suday ta vgha na k'a? Malaghumala a hafu ta skwa zay ra? Ari malaghumala a wa a vgha ta lgut na? ²⁶ Nghawangha ta dyak ta ndaraku ta luwa ëa. Had hëj ta slëgu wu, tska a hëj ta skwi ta vwah wu, had hëj ta tskanatä skwi ma guvur guli wa. Da ghuni ta luwa ta zuntä skwi ta hëj. Malaghumala a kaghuni piw ka hahëj wu ra?

²⁷ «Waya mataba ghuni ma mnayni ta he', dza'a slranaghata dau' ta fitika hafani

* 6:5 Ngha ta Lukwa 18:10-14.

na? ²⁸ Ala, kabgawu ta kəl kuni ka mna he' ta ghəŋa lgut tama 6a? Nghawangha ta vzlizla ta magaku ma vwah 6a. Had sana slna ta magata həŋ wu, had həŋ ta ga lgut wa. ²⁹ Kulam nda tsa, ka yu ta mnaghunata na: Dər Salumuŋ nda va tsa nzakwani ka gadghəl† ya tani ná, ta fava a ta lgut ta klaftá dinakwa ya dər turtuk ma tsa vzlizlaha ya wa. ³⁰ Ka si mantsa ya ta sudanavata Lazglafta ta lgut dina ta kuzuŋ gita, gamahtsimani ŋa v zamta da vu ya ní, kaghuni yeya dza'a kwal tsi sudavaghunata tama rki? Kay! Nda hta zlgħay nda ŋudufa ghuni.

³¹ «Ma walaŋ kuni ta mna he' tama, ma mnə kuni kazlay: A nu dza'a ŋni zay? A nu dza'a ŋni say? A nu dza'a ŋni suday ta vgha na kə'a. ³² Inda tsaha ya ná, gwal kul snaŋtá Lazglafta ta psay. Nda sna Da ghuni ta luwa ta skwiha ta raku ka ŋa ghuni. ³³ Zbawazba ta ga mghama Lazglafta nda maga skwi tdukuwa ta wa irani karaku, dza'a vlaghunavla lu ta inda tsa skwiha ya ta ghəŋani.

³⁴ «Ma mnə kuni kazlay: He', waka yu da magay gamahtsimani na kə'a. Prək gamahtsimani ka ndananatá ghəŋani, prək dər wati ma vaghu nda dāŋwani.»

7

*Ma tsə kuni ta guma ta ghəŋa mndu
Luk 6:37-38,41-42*

¹ «Ma tsə kuni ta guma ta ghəŋa mndu, da tsaghunaghatá lu ta guma ta kaghuni guli. ² Dza'a tsaghunagha tsa Lazglafta ta guma, manda va tsa ta tsə kaghuni ta ghəŋa sanlaha ya. Nda tsa daram ta kəl kaghuni ka gray ŋa sanlaha ya, nda va tsaya dza'a gra lu ŋa kaghuni guli. ³ Kabgawu ta kəl kagha ka lagħwi da nga slimbitsa udzu ma ira zwaŋama gha, kul ngħaŋta kagha ta dughuslani ma ŋa gha iri na? ⁴ Ari, waka kagha dza'a mnay nda zwaŋama gha “Yaha ka kləgaghata yu ta slimbitsa udzu ta ira gha kə'a,” wya dughuslani ma ŋa gha na? ⁵ Tsa madgwirmadgwira gha ya. Tiŋəl ká ka klintá dughusl ma ira gha karaku, kada ngħaŋta ka ta vli ŋa kligintá slimbitsa udzu ma ira zwaŋama gha.»

⁶ «Ma vlə kuni ta skwi nda ghubə ŋa kriha, da mbədavatá tsi valafta ta kaghuni ka patsaghunata. Ma vza kuni ta mizidikwa ghuni ta kəma ghuvazu da diŋlanaptá tsi, ka mbədavata da hi'ida kaghuni.»

*Mndu ta zbay ta mutsay
Luk 11:9-13*

⁷ «Dawawadawa dza'a vlaghunavla lu. Zbawazba dza'a mutsay kuni. Gawaga ta zgu dza'a gunaghunaguna lu ta watgha. ⁸ Dər wati ma mndu ta dawəŋta, ta mutsay. Dər wati ma mndu ta zbaŋta, ta slafsla tida. Ta gunanaguna lu ta watgha ta mndu ta gatá zgu. ⁹ Waya ma kaghuni dza'a klaftá pala ka vlaŋtá zwaŋani dawəŋər tsi ta skwa zay na? ¹⁰ Ari, ka klipi dawəŋ tsa zwaŋ ya, ka klaftani ta nahadik ka vlaŋta na? ¹¹ Ka si kaghuni ta nzakway ka ghwadaka mnduha, nda sna kuni ta klaftá ŋərma skwiha ka vlaŋtá zwana ghuni ya ní, Da ghuni ta luwa yeya dza'a kwal kul snaŋta klaftá skwiha dīnadīna, ka vlaŋtá gwal ta dawəŋta da tsi rki?»

Hbatá ghəŋa zlahu

¹² «Inda skwi má ta kumə kaghuni ta magaghunata mnduha ya, maganawamaga kaghuni guli ta hahəŋ, kabga tsaya klatá ghəŋa zlahu Musa, nda gwadə la anabi*.»

*Tviha his
Luk 13:24*

¹³ «Lamwa la nda ta watgha slrehwa, kabga watgha bughwa ná, bla a labə tida wa ta kla mndu da vla zadaku. Nda ndəgha gwal ta dza'a nda tida. ¹⁴ Watgha slrehwa ná, nda bla ka lu ta labə tida, ta kla mndu da hafu. Sira a gwal ta mutsa labə tida guli wa.»

*Ghwadaka anabiha
Luk 6:43-44*

¹⁵ «Dasuwa ka kuni nda anabiha ta tsakalawi ta sli'amta da taba ghuni manda tuwak, ama ma ŋudufa taŋ ta sidi həŋ manda kramtak mtak. ¹⁶ Ta slna taŋ dza'a tsatsafta kuni ta həŋ. Ta dagay lu ta yakwa fwa inabi ta teki ra? Ari, ta dagay a lu ta yakwa ghuraf ta hlu'a na? ¹⁷ Inda fu zdə ná, zdə yakwani. Ala, ka zdə a fu ná, zdə a yakwani guli wa. ¹⁸ Had fu zdə ta laviŋta yaftá yakwa fu kul zdaku wa. Manda tsaya guli ná, had fu kul zdaku ta yaftá yakwa fu

† 6:29 Ngha ta 1 Mghamha 10. * 7:12 Ngha ta la Ruma. 13:8-10.

zɔɔa guli wa. ¹⁹Inda fu kul zɔɔaku yakwani, ta tsɔɔntsa lu ka vzamta ma vu. ²⁰Tsaya tama, ta yakwa tarj ta tsatsafta lu ta hɔɔj.»

Vɔɔɔɔa duhwalha Yesu

Luk 13:25-27

²¹«Inda gwal ta mnay kazlay: Mghama ɔɔa, Mghama ɔɔa! kɔɔ'a a dza'a lami da ga mghama ɔɔa wa. Ba mndu ya ta maga skwi ta kumɔɔ Da ɔɔa ta nzakway ta luwa kwɔɔjkwɔɔj dza'a lami. ²²Nda ndgha gwal dza'a mnay ɔɔa ɔɔa baɔɔu tsa kazlay: Mghama ɔɔa, Mghama ɔɔa! Aɔɔni a si ta kla lwa Lazglafta nda hga gha kay ra? Aɔɔni a si ta ghaɔɔla ghwadaka sulkum nda hga gha kay ra? Aɔɔni a si ta maga ndɔɔghata mazɔɔmzɔɔmha nda hga gha kay guli ra kɔɔ'a. ²³Ka yu dza'azlay nda hɔɔj baɔɔluwa na: «Ta walaɔɔ a yu ta snaɔɔtɔɔ kaghuni wu. Laghwala ta vata i'i, kaghuni gwal maga ghwadaka skwiha†.»»

Hɔɔgaha his

Luk 6:47-49

²⁴«Mantsa tama, dɔɔr wati ma mndu ta snaɔɔtɔɔ na gwada ta mnɔɔ yu na, ka ksa slna nda tsi, dza'a nzakway tsa mndu ya ka gragra nda sana mndu nda hɔɔda ta baftɔɔ hɔɔgani ta kutumba. ²⁵Ka sagha imi, ka lagha zala vlundud dista tsa hɔɔga ya. Zlu a wu, kabga thaf ta kutumba lu. ²⁶Dɔɔr wati ma mndu ta snaɔɔtɔɔ na gwada ta mnɔɔ yu na, ka kwalaghutɔɔ tsi ta ksa slna nda tsi, ka gragra tsa mndu ya guli nda sana mndu ka rgha ta baftɔɔ hɔɔgani ta wutak. ²⁷Ka sagha imi, ka lagha zala vlundud dista tsa hɔɔga, ka saf falak guk grunja, ka zlutɔɔ tsi tesne,» ka'a.

Taghay Yesu ta skwi nda sgit

²⁸Manda kɔɔɔɔnta Yesu ta mna tsa gwadaha ya, ka ndɔɔrmim mnduha katakata ta tsa tagha skwani ya, ²⁹kabga nda sgit ma tsa ɔɔani tagha skwi ya, nza a manda tsa ɔɔa gwal tagha zlahu ɔɔa tarj ya wa.

8

Mbanafta Yesu ta mndu nda rɔɔa mndu tida

Mak 10:40-45

¹Manda saha Yesu ta ghwa, ka sli'aftɔɔ ndghata dɔɔmga mistani. ²Ka lagha sana mndu nda rɔɔa mndu tida zlɔɔmbata ma ghuvani, ka'a mantsa: «Mghama ɔɔa, ka ta

† 7:23 Ngha ta Zabura 6:9. * 8:4 Ngha ta Zlahu 14:2-23. Mista luwa: Tsaya tva dɔɔɔɔkwa fitik.

kumay ka, laviɔɔlawa ka ta mbidifta,» ka'a. ³Ka fadapɔɔtɔɔ Yesu ta dzvani ka ksaɔɔnta, ka'a nda tsi mantsa: «Ta kumay yu, mbafmba gha,» ka'a. Gi hadahada ka mbaftɔɔ tsa mndu ya. ⁴Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ya-hayaha ka mnanarjɔɔtɔɔ mndu! La ka dza'a ka da maranarjɔɔtɔɔ vgha gha ta mnda dra skwi ɔɔa Lazglafta, ka plata ka ta ghɔɔj nda skwi manda ya mna zlahu Musa, kada snaɔɔnta mnduha nda mba* ka kɔɔ'a,» ka'a nda tsi.

Mbanafta Yesu ta kwalva mghama sludza la Ruma

Luk 7:1-10, Yuh 4:43-54

⁵Ta lamɔɔ Yesu da luwa Kafarnahum, ka lagha sana mghama sludza la Ruma ndɔɔba dzvu da tsi. ⁶Ka'a nda tsi mantsa: «Mghama ɔɔa, wa'a kwalva ɔɔa ta hani mintgha gɔɔzɔɔmbla' a ta ghuya dajwa katakata,» ka'a. ⁷«Ta dza'a yu da mbanafta,» ka Yesu nda tsi. ⁸«Mghama ɔɔa! Ra a yu ka lagha gha da ini wa. Ka sabsa gwada te' ma wa gha na, dza'a mbaku kwalva ɔɔa. ⁹I'i guli na, mista maliha nzɔɔɔnta yu, mamu sludzihha mista i'i guli. «Ka la!» ka yu nda sani, gi sli'ani. Ka «saghasa!» ka yu nda sani, gi saghani. Ka «maga ta ya!» ka yu nda kwalva ɔɔa, gi magayni,» ka tsa mghama sludzi ya.

¹⁰Snanata Yesu ta tsa gwada mghama sludzi ya, ka laghu tsi ndɔɔrmimay. Ka'a nda tsa gwal mistani ya mantsa: «Kahwathwata kɔɔ yu ta mnaghunata, dɔɔr mataba la Isra'ila, ta slaf a yu ta mndɔɔrga zlghay nda ɔɔudufa mndu manda nana wa. ¹¹Ka yu ta mnaghunata na, nda ndgha gwal zlghay nda ɔɔuduf mndɔɔrga nana dza'a sli'agaghata daga ma mndɔɔra luwa nda ya mista luwa†, ka nzata ka za skwi kawadaga nda i Abraham nda Izak nda Yakubu ma ga mghama Lazglafta. ¹²Ama gwal ma dza'a nzakway ka zwana za hɔɔga ga mghama Lazglafta ya, dza'a hlafhla lu ta hɔɔj ka pghidɔɔnta da grum ma bli, ma vli ɔɔa taw nda hpaɔɔa sli'ij,» ka'a.

¹³Ka Yesu nda tsa mghama sludzi ya mantsa: «La dzagha gha! Dza'a magamaga lu manda ya zlghaf ka,» ka'a. Gi ma va tsa fitik ya ka mbaftɔɔ tsa kwalvani ya.

Mbanafta Yesu ta midza Piyer

Mak 1:29-34, Luk 4:38-41

† 8:11 Mndɔɔra luwa: Tsaya tva safa fitik.

¹⁴ Ka sli'aftá Yesu ka lagha da Piyer, ka slanaghatá tsi ta midza Piyer ta hani ta basa rjudidar. ¹⁵ Ka ksantá tsi ta dzvu, ka mbaftá tsi da tsa rjudidar ya. Ka sli'aftá tsi ka maganata skwa zay.

¹⁶ Gahawani, ka hladaghatá lu ta ndghata gwal nda ksa da ghwadaka sulkumha. Ka ghazligintá tsi ta tsa ghwadaka sulkumha ya nda gwada ma wani. Ka mbambanaftá tsi ta inda gwal kul dughwanaku. ¹⁷ Mantsa ya magata tsi ŋa dzanaghatá ghəŋa gwada ya mna anabi Isaya kazlay:

«Tsatsi ka ghəŋani ta hlaghutá dāŋwaha mu,

ka mbambamafta ma kwala mu kul dughwanaku[‡] kə'a ya.»

Mamay mnduha ta dza'a mista Yesu
Luk 9:57-62

¹⁸ Nghanata Yesu ta dəmgá ta wanafta ná, «mbadma ta a ɓlu a,» ka'a. ¹⁹ Ka lagha sana mnda vinda zlahu slanaghata, ka'a nda tsi mantsa: «Maləma da! Ta dza'a mista gha yu dər dza'a diga ka,» ka'a. ²⁰ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Gərhanja ná, mamu ghurumha tarj. Dyakha ta ndaraku ta luwa guli, mamu həgaha tarj. Ama Zwanja mndu ná, had dər vli ŋa fadatani ta ghəŋani wu,» ka'a.

²¹ Ka sani mataba duhwalhani mantsa: «Mghama da! Zlihazla ka dza'a yu da padamtá da da karaku,» ka'a. ²² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Mbadá kagha mista da! Zlanzla ta gwal nda rwa ka pada həŋ ta mbliha tarj,» ka'a.

Lbanata Yesu ta falak ta drəf
Mak 4:35-41, Luk 8:22-25

²³ Ka sli'aftá Yesu ka lami da kwambalu, ka laghu duhwalhani mistani. ²⁴ Tata ndəru həŋ ta drəf, ka sli'avaftá mghama falak, ka kapatsa'uwaku imi, ka sli'i da kwambalu. Ma tsa fitik ya, ta hanutá hanani Yesu. ²⁵ Ka sli'aftá duhwalhani ka lagha sli'anafta. Ka həŋ nda tsi mantsa: «Mghama da, kata ta amu, dza'a rwaku mu!» ka həŋ. ²⁶ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nu ta kəl kuni ka zləŋ. Kay! Nda hta zlgəhay nda rjudufa ghuni,» ka'a. Ka sli'aftá tsi ka davanaghatá falak nda drəf, ka nzatá vli təkew. ²⁷ Ka ndərmim tsa mnduha ya katakata. «Wa na mndu na

ta snə[§] dər falak nda drəf tani ta gwadani katək na?» ka həŋ.

Mbanafta Yesu ta sana mnduha his nda ghwadaka sulkum ma həŋ

Mak 5:1-10, Luk 8:26-39

²⁸ Bhadapta tarj ta tsa sana ɓla drəf ta hadika Gadaraniya ya, ka sli'agaptá sana mnduha his ma kulu kasu halaway, ka lagha həŋ da guyay. Ta zləŋay lu ta həŋ katakata, lavinj a mndu ta walərta labə nda tvə tsa wa. ²⁹ Ka gi dzə həŋ ta lawlaw. Ka həŋ mantsa: «Nya mataba mu nda kagha ní Zwanja Lazglafta? Sagha da ghuyarŋaftá ka ta kul magaku fitikani ra?» ka həŋ.

³⁰ Tsaw manda a nda həŋ, mamu sana bra ghuvazu* dagala ta nghə lu. ³¹ Ka ndəbu tsa halawayha ya ta dzvu da Yesu. Ka həŋ mantsa: «Ka ta ghzla aŋni ka ná, ghuna ta aŋni da a bra ghuvazuha a,» ka həŋ. ³² Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala!» ka'a. Ka sli'agaptá həŋ ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa bra ghuvazuha ya ta vgha ta vata vli, ka rkaghata da drəf, ka zadamtá həŋ mida.

³³ Ka sli'afta tsa gwal si ta ngha həŋ ya nda hwaya, ka laghwi da luwa da mna inda skwi ta maguta, nda ya ta slanaghatá tsa mnduha kasu halaway ya. ³⁴ Ka sli'agaptá mnduha ma luwa nekwnekw da guya Yesu. Na tsa gi nghanja tarj ta Yesu ya, «kdəkkdək, sli'apsli'a ma hadika ŋni,» ka həŋ nda tsi.

9

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rwa səlani

Mak 2:1-12, Luk 5:17-26

¹ Ka sli'aftá Yesu ka lami da kwambalu, ka vrəglaghuta nda ta drəf, ka bhadaghatá tsi da luwani*. ² Ka tsukwadaghatá sana mnduha da tsi ta kativinj ta sana mndu nda rwa səlani. Nghanata Yesu ta zlgəhay nda rjudufa tarj, ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya mantsa: «Sagəŋ! ŋavanja gha, nda pla dmakwa gha!» ka'a.

³ Ka sanlaha ma gwal tagha zlahu ŋa mnduha ma ghəŋa tarj mantsa: «Na mndu na ná, ta kwarakwara ta ghəŋa Lazglafta[†],» ka həŋ. ⁴ Nghadapta Yesu ta skwi ta ndanu həŋ, ka'a mantsa: «Kəbgawu ta kəl kuni ka

‡ 8:17 Ngha ta Isaya 53:4. § 8:27 Ngha ta Zabura 65:8, 89:10, 107:23-32. * 8:30 Ngha ta Markus 5:11. * 9:1

Ka Markus 2:1 na: Kafarnahum tsa luwani ya. Ngha ta Mata 4:13. † 9:3 Ngha ta Zlahu 24:16.

ndana tsa ghwadaka ndanu ya na? ⁵ Mal blakwa mnay kazlay: Nda pla dmakwa gha ka'a re, ari, mal mnay kazlay: Sli'afsl'i'a gha ka mbadaka ta mbad'a ka'a na? ⁶ Ala, kada grafta kuni mamu Zwanja mndu nda mbrakwa plijta dmakwa mnduha ta na ghonja hadik na ka'a,» ka'a nda tsa mndu nda rwa selani ya mantsa: «Sli'afsl'i'a gha, kla ta kativiŋa gha ka dza'a ka dzagha gha,» ka'a.

⁷ Gi brahwat sli'afsl'i'a tsa mndu ya ka laghwi tsi dzaghani. ⁸ Nghanata demga ta tsaya, ka ksut'a tsi ta hōŋ ka zlōŋ. Ka zlōzlvu hōŋ ta Lazglafta ta vlat'a mndōrga tsa mbraku ya ta mnduha.

Hgafra Yesu ta Mata ŋa dza'a mistani
Mak 2:13-17, Luk 5:27-32

⁹ Manda sli'afra Yesu ka zluŋt'a tsa vli ya, ka nghan'a tsi ta sana mndu ta hgō lu ka Mata, ta nzaku ma hōga tska dzumna. «Mbad'a mista da!» ka'a nda tsi. Ka sli'afra Mata ka laghwi mistani.

¹⁰ Tahula tsa, ka nzat'a Yesu ka za skwa zay ga Mata. Ka sli'adaghat'a ndōghata gwal ta tska dzumna, nda sanlaha ma ghwadaka mnduha nzata ka za skwa zay nda tsi, kawadaga nda duhwalhani. ¹¹ Nghay la Farisa ta tsa zay taŋ ta skwa zay kawadaga ya, ka hōŋ nda duhwalhani mantsa: «Kab-gawu ta kōl Mghama ghuni ka za skwa zay kawadaga nda gwal tska dzumna, nda ya nda ghwadaka mnduha[‡] na?» ka hōŋ.

¹² Slrew lami da slēmōŋa Yesu, ka'a mantsa: «Had' mnduha dūghwana dūghwana ta zba duhur wa, gwal kul dūghwanaku yeya ta zbay. ¹³ Lawa tsatsa klat'a ghōŋa gwad'a ya mnō Lazglafta kazlay: Tawa hidahida skwi ta dzigihata pla ghōŋ nda rini[§] a wu ka'a ya. Sagha a yu haga gwal tdūkwatdukwa wa, gwal dmaku ŋa i'i ta sagha da hagay,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghōŋa suma
Mak 2:18-22, Luk 5:33-39

¹⁴ Ka sli'afra duhwalha Yuhwana mnda maga batem ka lagha dawanja da Yesu, ka hōŋ mantsa: «Kabgawu ta kwal ŋa gha duhwalha suma, ya wya ta suma aŋni nda la Farisa tazlay na?» ka hōŋ. ¹⁵ Ka Yesu nda hōŋ mantsa: «Dza'a laviŋlava gwal hagar lu da vla kla makwa ta nzata zuzu'uva,

ka ta kawadaga zwanja midzi nda hōŋ ra? Dza'a saghasa fitik ŋa klōgadanaghut'a hōŋ ta zwanja midzi. Ma tsa fitik ya dza'a suma hōŋ ta suma.

¹⁶ «Had' mndu ta tsa'at'a lfid'a lgut ka tsamt'a halata lgut nda tsi wa. Ka mantsa tsi, dza'a sganaghasga tsa lfidani ya ta mdūkwint'a tsa halatani ya. ¹⁷ Had' lu guli ta pghamt'a ima inabi ta ka nuni da halata zliba huta wa. Ka mantsa tsi, dza'a tuta tsa zliba huta ya, ŋa mbuzuta ima inabi, lpay lu ma zliba huta guli. Ima inabi ta ka nuni nā, ma zliba huta ta ka lfidani ta pghamta lu. Tsaya dza'a kōl hōŋ his his ka nzata dīna.»

Vranamta Yesu ta hafu da sana zwanja makwa

Mak 5:21-43, Luk 8:40-56

¹⁸ Tata mna tsa gwada ya Yesu ŋa taŋ mantsa, ka lagha sana mali mataba la Yahuda zlōmbata ma ghuvani. Ka'a nda tsi mantsa: «Ta nzdava a makwa dā manda saba hafu mida wa, sawi fanaghat'a dzva gha ta ghōŋani ka mbafta tsi,» ka'a. ¹⁹ Ka sli'afra Yesu kawadaga nda duhwalhani, ka dza'a mista tsa mali mataba la Yahuda ya.

²⁰ Ka sli'afra sana marakw ta magay vak-wani ghwanjpdō his ta paghaku, ka lagha tsi ksant'a wa lgut'a Yesu nda ga muhul hul. ²¹ Tsaw ka tsa marakw ya ma ghōŋani na: «Dōr wa lgutani yeya ksar ŋu tada nā, dza'a mbaku yu,» ka'a. ²² Ka mbōdavat'a Yesu, ka nghanavat'a tsi. Ka'a nda tsi mantsa: «ŋavanja gha makwa da! Zlgay nda ŋudufa gha ta mbaghafta,» ka'a. Gi hadahada ka mbaft'a tsa marakw ya.

²³ Ka bhadaghat'a Yesu da tsa mali mataba la Yahuda ya, ka slanaghat'a tsi ta gwal ta vya siŋlak, nda gwal ta vaza vgha. ²⁴ Ka'a nda hōŋ mantsa: «Laghwala, ta mta a na makwa na wu, hani ta hani tsi,» ka'a. Ka ghūbasu hōŋ. ²⁵ Manda mbigint'a lu ta mnduha dzibil, ka lami Yesu da haga. Ka ksafra tsi ta tsa zwanja makwa ya ta dzvu, ka sli'afra tsa makwa ya. ²⁶ Ka tut'a tsa skwi ta magata ya wdīd ma luwa.

Mbanafta Yesu ta ghulpata mnduha his

²⁷ Manda sli'afra Yesu ma tsa vli ya ka sli'i, ka sli'afra sana ghulpa ta mnduha his mistani nda hagaku. «Zwanja Dawuda! Tawa ta hidahida ta aŋni!» ka hōŋ.

[‡] 9:11 Ngha ta aya 10-11 nda Lukwa 15:1-2. [§] 9:13 Ngha ta Huseya 6:6.

²⁸ Ka lamə Yesu da hōga, ka lagha hōj slanaghata. Ka Yesu nda hōj mantsa: «Grafgra kuni kazlay: Dza'a laviŋlava yu ta mbaghunafta kə'a ra?» ka'a nda hōj. «Aŋi Mghama da,» ka hōj nda tsi. ²⁹ Ka kasantá tsi ta iriha taŋ. «Manda va tsa zlgħafta ghuni nda ŋuduf ya ná, ka magamaga tsi manda va tsa,» ka'a nda hōj. ³⁰ Ka mbaftá tsi ta iriha taŋ ya. «Yahayaha kuni walaŋta mnanatá mndu!» ka Yesu ka ŋdarŋda nda hōj. ³¹ Na tsa saba tsa gwal nda ghulpa ya, ka laghu hōj da ta gwada ta Yesu ma inda tsa hadik ya.

Mbanafta Yesu ta sana rgha

³² Ta mbəf hul tsa mnduha si nda ghulpa ya, ta kladaghatá lu da Yesu ta sana mndu tsiŋ ghwadaka sulkum ka rgha. ³³ Ka gh-zligiŋtá Yesu ta tsa ghwadaka sulkum ya mida. Ka zlraftá tsa mndu si ka rgha ya ta gwada tsələŋ. «Ka yawu ka yawu, ta ngha a lu ta mndərga skwi manda na ma Isra'ila wu,» ka dəmgə ka ndərmimay. ³⁴ «Mghama ghwadaka sulkum ta vlaŋtá mbraku ta Yesu ta kəl tsi ka ghazla ghwadaka sulkumha*,» ka la Farisa nda ŋa taŋ.

Tawata Yesu ta hidahida ta dəmgə

³⁵ Ka rə Yesu ta vli ma inda luwa dagal-adagala nda zwana luwa tani. Ka tataghə tsi ta skwi ŋa mnduha ma həgaha tagha skwa la Yahuda. Ka mnə tsi ta Lfida Gwada ta ga mghama Lazglafta, ka mbamba mnduha ma inda daŋwaha, nda inda ya ta ragħwa mndu. ³⁶ Kə'a ka Yesu waftá dəmgə ná, ka ksantá tsi ka hidahida, kabga nda hərəfa hōj, ta hađ mbraku ma hōj wu, nda nza hōj manda tuwakha kul hađ mndu ŋa nghay†. ³⁷ Ka'a nda duhwalhani mantsa: «Dagala skwi ŋa ts kay ta vwah, slaghu a gwal ŋa ts kay wa. ³⁸ Ndəbawa ndəba ta dzvu da mnda vwah ka ghuna tsi ta gwal ksa slna, ŋa ts kanatá skwi ta vwah,» ka'a.

10

Hga duhwalha Yesu ghwaypəđ his
Mak 3:13-19, Luk 6:12-16

* 9:34 Ngha ta 12:24. † 9:36 Ngha ta Mbsak 27:17, nda 1 Mghamha 22:17. * 10:10 Ngha ta 1 La Kwereŋt. 9:14, nda 1 Timute. 5:18. † 10:12 Ka nza zđaku nda kaghuni: Tsaya ga zgwa la Yahuda ta lagha hōj da mndu.

¹ Ka hagaftá Yesu ta duhwalhani gh-waypəđ his. Ka valaŋtá tsi ta mbrakwa ghazla ghwadaka sulkum, nda mbamba mnduha ma inda daŋwaha, nda ya ma inda daŋwaha ta ragħwa mndu nda ragħwa ta hōj. ² Wya hga tsa gwal ghwaypəđ his ya: Taŋtaŋani, Simuŋ ta hgə lu ka Piyer, nda Andre ta nzakway ka zwaŋamani, nda Yakubu zwaŋa Zebedi, nda Yuhwana ta nzakway ka Zwaŋamani, ³ nda Filip, nda Bartelemi, nda Tuma, nda Mata mnda tska dzumna, nda Yakubu zwaŋa Alfe, nda Tade, ⁴ nda Simuŋ mnda la Kananit, nda Zudas Iskaryut ta skwaptá Yesu ya.

Ghunafta Yesu ta duhwalhani ghwaypəđ his

Mak 6:7-13, Luk 9:1-6

⁵ Tsa gwal ghwaypəđ his ya ghwanagha Yesu da luwa. Ka'a nda hōj ma kdaku tsi ka ghuna hōj mantsa: «Yaha kuni dza'a da mndu kul nzakway ka la Yahuda. Yaha kuni lami da luwa la Samari. ⁶ Lawa tvə la Isra'ila, hahōj ná, nda nza hōj manda tuwak nda zadá. ⁷ Lawa ka mna kuni ŋa taŋ kazlay: Ndusagagha ndusa ga mghama Lazglafta, kə'a. ⁸ Ka mbamba kuni ta gwal kul dughwanaku, ka sli'aganapta kuni ta gwal nda rwa, ka mbambanafta kuni ta gwal nda ksa da rda mndu, ka ghazliŋta kuni ta ghwadaka sulkumha. Zlgħaf ka mbalay kaghuni ka vla kaghuni guli ka mbalay. ⁹ Yaha kuni klaftá dər dasu, dər tsedi, dər skwi ŋa da manaka tsedi ma zliba ghuni. ¹⁰ Yaha kuni klaftá dər zliba mbuluh. Tur-tuktuk ka kuni da klaftá lgut. Yaha kuni klaftá baəah, dər dafa, kabga nda ra ka mutsay mnda slna ta skwa zayni*.

¹¹ «Ka lamla kuni da luwa dagala, dər da zwaŋa luwa a tsi, zbawazba ta mndu ya nda fa vghani ŋa tsu'aftá kaghuni. Ka nzata kuni ga tsa mndu ya ha ka sagha fitika sli'afta ghuni. ¹² Ta lamə kuni da hōga ga mndu ya, «ka nza zđakwa Lazglafta nda kaghuni†,» ka kuni dazlay. ¹³ Ka nda fa vgha gwal ma tsa hōga ya ŋa tsu'a zđaku katsi, dza'a nzaku tsa zđakwa ghuni ya ta ghəŋa taŋ. Ala, ka fa a vgha taŋ wu katsi, ka vragaghuvra tsa zđakwa ghuni ya da kaghuni. ¹⁴ Ka kwalaghukwala lu ta tsu'aftá

kaghuni snaghuna a lu ta gwada ghuni wu katsi, sli'apwa sli'a ma tsa hoga ya, ka ma tsa luwa ya a tsi, ka tukwirta kuni ta rgitik ta sela ghuni. ¹⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, badu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ná, ta dərdər ŋa luwa Suduma nda Gwamura dza'a nzakwa tsi ka ŋa mnduha ma tsa luwa ya.»

*Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu
Mak 13:9-13, Luk 21:12-17*

¹⁶ «Wana yu ta ghuna kaghuni manda tuwakha da taba kramtak mtakha. Ka nzata kuni nda hida manda nahadik, manda ghərбу' kul had gwada ta ghəŋani ya ká kuni da nzata guli. ¹⁷ Dasuwa ká kuni, dza'a hlay mnduha ta kaghuni da vla guma. Dza'a sləway həŋ ta kaghuni nda gaslərbaha ma hoga tagha skwa taŋ. ¹⁸ Dza'a hlay lu ta kaghuni, kabga gwada ta i'i ta kəma ŋumna nda ya ta kəma mghamha. ŋa nzakwa ghuni ka masləmtsəka da ta kəma taŋ, nda ya ta kəma sanlaha ma mndəra mnduha. ¹⁹ Ka hlafhla lu ta kaghuni ka hladağhata ta kəma guma katsi, yaha kuni da ndana skwi ŋa mnay ghuni, nda ya ka kuni dza'a da gwaday. Dza'a vlaghunavla Lazglafta ta gwada ya ŋa gwaday ghuni ma va tsa fitik ya. ²⁰ Tsa gwada dza'a kuni gwaday ya ná, kaghuni a dza'a gwaday wu, Sulkuma Da ghuni dza'a gwaday nda ma kaghuni.

²¹ «Zwanjmani dza'a vlatá zwanjmani ŋa dzata. Dani dza'a vlatá zwanjani ŋa dzata. Dza'a ndəranava ndəra zwana taŋ ta dadaha taŋ, ŋa vlatá həŋ ŋa pslata. ²² Dza'a husaŋhusa kuni ta inda mnduha ta ghəŋa gwada ta i'i. Ama mndu dza'a kfanakta ná, dza'a mbaku. ²³ Ka ta giri lu ŋa ghuni ma sana luwa katsi, ka hwaya kuni da sana luwa. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma kdaku kuni ka ranafatá inda luwaha la Isra'ila ná, dza'a vragaghavra Zwanja mndu.

²⁴ «Malaghumala a mndu ta taghə lu ta skwi ŋani, ka mndu ta taghanatá skwi wa. Malaghumala a kwalva ta danjahəgani guli wa. ²⁵ Lavijlava mndu ta taghanata lu ta skwi ta nzakway ka guram nda mndu ta taghanatá skwi. Lavijlava kwalva ta nza-kway ka guram nda danjahəgani guli. Ka si halaway, ka lu ta hga danjahəga ya ní,

kighkigh ká lu dza'a hga gwal ma tsa hoga ya tama?»

*Faftá ghəŋ ta Yesu
Luk 12:2-7*

²⁶ «Yaha kuni da zləŋa həŋ. Had skwi buk-wana lu dza'a kwal kul sabi ta dabi wa. Had skwi difana lu dza'a kwal lu tsatsafta guli wa. ²⁷ Skwi mnaghuna yu ma grum ya ná, mnawa mna banluwa. Skwi mnaghuna lu ma sləməŋ ma sləməŋ ya guli ná, gugudawa guguda ta wa lilwa. ²⁸ Ma zləŋ kuni ta gwal ta dzatá slu'uvgha ta kwal kul lavinjta dzatá hafu. Lazglafta ta lavinjta zadanatá† slu'uvgha nda hafu tani ma hoga vu ya ŋa zləŋay katək. ²⁹ Had lu ta skwaptá tiyti his ta kwaɓu ra? Kulam nda tsa ná, had ya dər turtuk ma həŋ dza'a zadavaghuta kul dfaftá Da ghuni wa. ³⁰ Nduk nda swidi ma ghəŋa ghuni tani ná, mbədaf mbəda Lazglafta demdem. ³¹ Yaha kuni da zləŋ, mal kaghuni sgitanu ka ndəghata tiytiha.

³² «Tsaya tama, ka ŋa Yesu i'i ka mndu ta kəma inda mndu katsi ná, i'i guli ná, ŋa da na mndu na wu, ka yu dza'azlay ta kəma Da da ta nzakway ta luwa. ³³ Ala, ka ŋa Yesu a§ i'i wu, ka mndu ta kəma mnduha ya guli ná, i'i guli ná, ŋa da a na mndu na wu, ka yu dza'azlay ta kəma Da da ta nzakway ta luwa.»

*Zdaku a klagagha Yesu wa
Luk 12:51-53, 14:26-27*

³⁴ «Yaha kaghuni da ndanay kazlay: Zdaku klagagha i'i da ghəŋa hadik kə'a. Kafay klagagha yu. ³⁵ Saghasa yu da dganatá i zwanj nda dani, ta i makwa nda mani, ta i ghwa'ali nda midzani. ³⁶ Gwal ma hoga ga mndu dza'a nzakway ka ghuma mndu ma va tsa hoga * ya.»

Vlatá ghəŋ manda ŋa Yesu

³⁷ «Ka malaghumala dfafta mndu ta dani ka mani a tsi ka i'i ná, ta nza a tsa mndu ya ka ŋa da wa. Ka malaghumala dfafta mndu ta zwanjani ka makwani a tsi ka i'i ná, ta nza a tsa mndu ya ka ŋa da guli wa. ³⁸ Ka kla a mndu ta udza zləŋayni ka dza'a mista da wu ná, ta nza a tsa mndu ya ka ŋa da wa. ³⁹ Ka ta nzula hafa da yu ka mndu katsi ná, dza'a zadinjzadá tsa mndu ya ta tsa hafani ya. Mndu ta zadinjta hafani ta gwada ta i'i

† 10:28 Ngha ta Yakubu 4:12.

§ 10:33 Ngha ta 2 Timute. 2:12.

* 10:36 Ta ghəŋa aya 35-36, ngha ta

Mika 7:6.

guli ná, dza'a mutsay tsa mndu ya ta tsa hafani ya guli.»

Mndu ta tsu'aftá duhwalha Yesu ná, Yesu tsu'af tsi

Mak 9:41

⁴⁰ «Ka tsu'afstu'a mndu ta kaghuni, i'i tsaya tsu'af tsi. Mndu ta tsu'aftá i'i guli, mndu ta ghunagatá i'i tsaya tsu'af tsi guli. ⁴¹ Mndu ta tsu'aftá anabi kabga nzakwani ka anabi ná, dza'a mutsay ta nisəla manda ya ta vlə lu ŋa anabi. Mndu ta tsu'aftá mndu tdukwa, kabga nzakwani ka mndu tdukwa ná, dza'a mutsay ta nisəla manda ya ta vlə lu ŋa mndu tdukwa. ⁴² Mndu ta tanaftá dər leghwa imi ləŋləŋa yeya tsi ŋa say ta sani turtuk mataba tsa zwanaha ya, kabga nzakwani ka duhwala dá ná, kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had' nisəla tsa mndu ya dza'a zwaduta wa.»

11

Ghunafta Yuhwana ta mnduha

Luk 7:18-35

¹ Manda kdakwa Yesu ta tsa tagha skwiha ŋa tsa duhwalhani ghwaŋpɔ́ his ya ná, ka sli'aftá tsi hada ka laghwi da ra luwaha ma tsa hadik ya ŋa tagha skwiha, nda ya ŋa mna Lfida Gwada.

Dawutá vla Yuhwana mnda maga batem

² Ma tsa fitik ya, ma gamak na Yuhwana mnda maga batem. Ka snaŋtá tsi ta mna gwada ta Kristi nda slnaha ta magə tsi. Ka ghunaftá tsi ta sanlaha ma duhwalhani ³ da dawəŋta da Yesu kazlay: Kagha Kristi dza'a sagha ya re, ari ka kzla ŋni ta sana mndu a na kə'a. ⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Lawa mnanatá Yuhwana ta skwi ya snaŋ kuni nda skwi ya nghanj kuni. ⁵ Nda nghanj gwal si nda ghulpa ta vli. Ta mbada gwal si nda raghwa səla taŋ. Nda mbamba gwal si nda rda mndu ta həŋ. Nda sna gwal si ka matghəm ta sləməŋ. Sli'agapsli'a gwal si ta rwuta. Mnanamna lu ta Lfida Gwada ta gwal ka pɔ́du* . ⁶ Rfu da mndu ya kul kwalaghutá zlgħaftá i'i,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghəŋa Yuhwana

⁷ Ta sli'i duhwalha Yuhwana ka vru, ka mnə Yesu ŋa dəmgə ta gwada ta Yuhwana, ka'a mantsa: «Nahgani laghu kuni da nghanj ma mtak na? Gagadək ta vyə falək rki laghu

kuni da nghanj na? ⁸ Nahgani laghu kuni da nghanj ba? Mndu ta sudavata lgtut nda bla rki laghu kuni da nghanj? Ya wya gwal ta sudavatá lgtut nda bla nda bla ta həŋ ná, ma həga ga mghamha həŋ. ⁹ Nu va skwi laghu kuni da nghanj tama? Anabi rki laghu kuni da nghanj? Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, malaghumala tsa mndu ya ta anabi. ¹⁰ Tsatsi tsa mndu mnə deftera Lazglafta ta gwada ta ghəŋani kazlay: Wya yu ta tinlaghutá ghunafta mnda dá ka kagha ŋa payaghatá tvi† kə'a ya. ¹¹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata na: Mataba inda mndu ya yaga marakw nda ya ná, had' mndu ya ta zlagapta ka malaghutá Yuhwana mnda maga batem wa. Tsaw tama ná, mndu ya ta htuta katakata ma ga mghama Lazglafta ná, malaghumala ta tsatsi. ¹² Daga ta fitika Yuhwana mnda maga batem, ha ka sagha ta gitana, ta hwisay lu nda mbraku ta ga mghama Lazglafta. Ta zbay tsa gwal ta hwisay nda mbraku ya ta zlu'atá tsa ga mghama Lazglafta ya guli. ¹³ Inda la anabi nda deftera Musa tani, mnumna həŋ ta gwada ta ghəŋa tsa ga mghama Lazglafta ya, ha ka sagha ta fitika zlagapta Yuhwana. ¹⁴ Kata kumay kuni ta snaŋta katsi ná, Yuhwana tsa Iliya dza'a vragaghata ya. ¹⁵ Ka mamu mndu nda sləməŋa snay ka sna tsi.

¹⁶ «Nda wa dza'a gra yu ta mnduha ta na zamana na na? Manda tsakatá vgha zwani ta luma ta tsgha lwi ŋa graha taŋ ¹⁷ kazlay: Vyanafha ŋni ta siŋlak ná, skala a kuni wu, fanafha ŋni ta laha ta ŋada ghəŋ, tawa a kuni wu kə'a ya həŋ. ¹⁸ Saghaha Yuhwana, za a ta skwi wu, sa a ta skwi wu, “a” nda halaway ma ghəŋani!” ka mnduha nda tsi. ¹⁹ Saghaha Zwaŋa mndu, ta zay ta skwi, ta say ta skwi, “a” mamblahawa ya, dagala sasakwani, a' gra gwal tska dzumna, nda gwal dmaku ya,” ka həŋ nda tsi. Kulam nda tsa, ta nghanj difla Lazglafta ma slnahani.»

Sana luwaha ta kwalaghutá zlgħaftá Yesu

Luk 10:13-15

²⁰ Tahula tsa tama, ka tsukunustá tsi nda gwada ta luwaha ya maga tsi katakata ta mazəzməmhani mida, kabga kwalaghuta taŋ ta mbədanafá nzakwa taŋ. Ka'a mantsa: ²¹ «Dəŋwa ŋa gha luwa Kwarizij!

* 11:5 Nghanj ta Isaya 35:5-6, 61:1. † 11:10 Nghanj ta Malatsi 3:1.

Darjwa ɲa għa luwa Betsayda! Ka má tsa mazəmzəm magə lu ma luwa għa ya, má maga ma luwa Tir, nda luwa Siduɲ lu katsi ná, má gitagita a ta mbədanafáta həɲ ta nzakwa taɲ ka pghavatá buhu nda hutidif ta vgha‡ wa. ²²Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Bađu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəɲa mnduha ná, ta dərdər ɲa luwa Tir nda luwa Siduɲ dza'a nzakwa tsi ka ɲa ghuni.

²³«Kagha guli Kafarnahum! Dza'a kapay Lazglafta ta i'i ta luwa ka kagha ta gray ra? Bukwa a għa tsa! Dza'a vradaghavra lu tđəm da vla gwal nda rwa. Ka má tsa mazəmzəm maga lu ma luwa għa ya, má maga ma luwa Suduma lu katsi ná, má ta teke'a luwa Saduma gita na[§]. ²⁴Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Bađu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəɲa mnduha ná, ta dərdər ɲa luwa Suduma dza'a nzakwa tsi ka ɲa għa kə'a.»

Snanamta Yesu ta Dani ta gwal ka zwanani
Luk 10:21-22

²⁵Ma va tsa fitik ya, ka Yesu mantsa: «Ta rfay yu ta kagha Da, Mghama luwa nda hadik tani, kabga difana difa ka ta na skwiha na da gwal nda difil ma ghəɲa taɲ, nda gwal nda sna ta skwi*[†], ka maranata ka ta zwani. ²⁶Manda va tsa nzakwani Da, ta rfay yu ta kagha, ma zdakwa għa nzakwa tsi mantsa.

²⁷«Da dā ta vliha ta inda skwi. Had' sana mndu nda sna ta Zwaɲ wa, ba Da yeya nda sna. Had' sana mndu nda sna ta Da guli wa, ba Zwaɲ yeya nda sna, nda mndu ta kumə Zwaɲ ta maranata,» ka'a.

Sagħa da Yesu ɲa mutsa mbi'a vgha

²⁸«Sagħawasa da i'i inda kaghuni gwal nda hərfə da ndəgaku ka mbi'aghunapta yu ta vgha. ²⁹Zba a yu ta nzaghunaghata wa. Klawakla ta ndəgaku ya ta klə yu, ka tagħa kuni ta skwi da i'i, mantsa ya dza'a kəl kuni ka mutsaftá mbi'a vgha. ³⁰Manda va tsaya nzakwani, skwi ya dza'a faghunaghata yu ná, ndəgaghunata a wa. Kafkafani nzakwani,» ka'a.

‡ 11:21 Kwarizij, Betsayda, Tir, Siduɲ: Ngha ta Isaya 23:1-18, nda Izekiyel 26, nda Yuwel 4:4-8, Amus 1:9-10. § 11:23

Ngha ta Isaya 14:13-15, Suduma Ngha ta Zlrafta 19:24-28. * 11:25 Ngha ta 1 La Kwarentj 1:17-29. * 12:1 Ngha ta

Vrafta ta Zlahu 23:26. † 12:2 Ngha ta Sabi 34:21. ‡ 12:4 Ngha ta 1 Samuɲel 21:2-7, nda Zlahu 24:9. § 12:5

Ngha ta Mbsak 28:9-10. * 12:7 Huseya 6:6, nda Mata 9:13.

12

Zwaɲa mndu Mgham ta ghəɲa sabat
Mak 2:23-28, Luk 6:1-5

¹Ma va tsa fitik ya, bađu fitika sabat, ka labə i Yesu nda duhwalhani nda ma vwaha hya. Ka kuzlanafáta maya ta duhwalhani. Ka bala'atá həɲ ta ghəɲa alkama*[†] ɲa dghaday. ²Nghay la Farisa ta tsa skwi ta magə həɲ ya ná, ka həɲ nda Yesu mantsa: «Ngha ta duhwalha għa ba! Wa'a həɲ ta maga skwi kul raku ka magay bađu sabat[†],» ka həɲ nda tsi. ³Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Ta dzanaf a kaghuni ta skwi ya maga Dawuda kuzlanafər maya, nda gwal kawadaga nda tsatsi tani ra? ⁴Ka lamə həɲ da həɲa Lazglafta ka zuta həɲ ta skwa zay fana lu ta Lazglafta. Had' sana mndu ta za tsa skwa zay ya, dər Dawuda, dər tsa gwal kawadaga nda tsi ya mazlay wu, ba gwal dra skwi ɲa Lazglafta‡ yeya ta zay. ⁵Ari ta dzanaf a kuni ma deftera zlahu kazlay: Bađu sabat ná, ta zluɲzla gwal dra skwi ɲa Lazglafta ta zlahə sabat ta magə həɲ ta slna ma həɲa Lazglafta, ksaf a ta həɲ ka dmaku[§] wu kə'a na? ⁶Tsaw ka yu ta mnaghunata ná, mamu sana skwi hadna ta malagħutá həɲa Lazglafta. ⁷Ka má nda sna kuni ta klatá ghəɲa skwi mnə lu kazlay: Tawa hidahida skwi ta zdigihata pla ghəɲ nda rini* a wu kə'a ya ná, má had' kuni dza'a mnay kazlay: Magamaga həɲ ta dmaku, kə'a nda tsa gwal kul had' dmakwa taɲ ya wa. ⁸Zwaɲa mndu ná, tsatsi mgham ta ghəɲa fitika sabat,» ka'a.

Mbanafta Yesu ta mndu nda mta dzvani
Mak 3:1-6, Luk 6:6-11

⁹Ka sli'afáta Yesu ka zlaɲtá tsa vli ya, ka lagħwi da həɲa tagħa skwa la Yahuda. ¹⁰Hada, mamu sana mndu nda mta dzvani. Ka mnduha dawarjta da Yesu mantsa: «Vlavla zlahə mu ta tvi ɲa mbanaftá mndu bađu sabat re, ari ki na?» ka həɲ nda tsi ɲa mutsaftá rutsak tida. ¹¹Ka'a nda həɲ mantsa: «Waya mataba ghuni, ka dəđagħatá kdakwa tuwakani turtuktuk da gudzuvrurj bađu sabat, dza'a kwal kul kligiɲtá tsa tuwakani ya na?

¹² Malaghumala a mndu ka tuwak ra? Tsaya tama ná, pyaf a lu ta mndu ka maga zdaku badu sabat wa,» ka'a. ¹³ Ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya mantsa: «Tdap dzva gha,» ka'a. Ka tdaptá tsi, gi yomad vravafvra tsa dzvani ya manda va tsa sanani ya.

¹⁴ Ka gi gazlagaptá la Farisa, ka laghwi dzraku nja zba tvi nja zadintá Yesu.

Yesu ná, kwalva ya zbp Lazglafta ya

¹⁵ Tsatsafta Yesu ta tsa ndana tarj ya, ka sli'aftá tsi ma tsa vli ya, ka laghwi. Ka sli'aftá dæmga guli ka laghwi mistani, ka mba mbæ tsi ta inda gwal ma danwa. ¹⁶ Ka zlahanaghatá tsi ta hæg ka rðarðaða kazlay: Yahayaha kuni da mnihata kə'a. ¹⁷ Kəl tsi ka mnay mantsa ya ná, nda nza nja dzanaghatá ghənja gwadā ya mna anabi Isaya kazlay:

¹⁸ Wya kwalva dá ya zbp yu, ya dvu yu, ya ta zdigihata katakata, dza'a fanaghafa yu ta Sulkuma dá, dza'a mnanamna ta inda mndəra mndu kazlay: Tudukwa guma dá kə'a.

¹⁹ Zbæta a ta zlerðawi wa. Dzæta a ta lawlaw wa. Had mndu dza'a snarjta ta gugudaku ta pazlala wa.

²⁰ Had dza'a kdæglijntá ðlanaptá sulam nda ghada rjatani wa. Had dza'a kdijnta mtæglijntá pitirla ta mtaku mtaku guli wa. Mantsa ya dza'a maga tsi ha ka vlarjntani ta za ghwa ta skwi tdukwa.

²¹ Nja fafta mndəra mnduha ta ghənja tarj ta hgani† kə'a ya.

*Ghziijnta Yesu ta ghwadaka sulkumha
Mak 3:22-30, Luk 11:14-23*

²² Ka kladaghatá lu da Yesu ta sana mndu ksu ghwadaka sulkum ta ghulpijnta, ka tsijnta ka rgha guli. Ka mbanaftá tsi. Ka gwadæ tsa mndu ya ta gwadæ tsælej, ka nghanjta tsi ta vli tsidid guli. ²³ «Zlah zwanja Dawuda a na mndu na wu re?» ka mnduha ka ndərmimay.

²⁴ Na snarjta la Farisa ta tsa skwi ya, ka hæg mantsa: «Nda mbrakwa halaway‡ ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkumha ya ta ghazla tsi ta ghwadaka sulkumha,» ka hæg.

²⁵ Tsaw nda sna Yesu ta skwi ta ndanu hæg. Ka'a nda hæg mantsa: «Ka ta lmu-vuslma va tsa ga mgham turtuk ya ta lmu katsi ná, sladglata a tsa ga mgham ya wa. Ka ta lmuvustalmu gwal ma luwa turtuk, ka gwal ma hæg turtuk a tsi guli ta lmu ná, had ya dza'a sladglata ma hæg guli wa. ²⁶ Ka si ta ghzlay halaway ta halaway katsi ná, dgavapdga tsa halaway ya nda tsa tama. Waka ga mghamani dza'a sladglata tama na? ²⁷ Ka si nda mbrakwa Halaway ta ghzla yu ta ghwadaka sulkum ya ní, nda mbrakwa wa ta ghazla zwana ghuni guli? Tsaya tama, vərda hahæg dza'a tsaghunatá gumani. ²⁸ Ala, ka si nda Sulkuma Lazglafta ta ghzla yu ta ghwadaka sulkumha katsi, ðhavaghunaðha ga mghama Lazglafta nda tsa tama.

²⁹ «Ari, waka mndu dza'a lavijntá lami da hæg ga mndu nda mbra ka hlugudujntá huzlani ta kul habaftá tsi ta tsa mndu nda mbra ya na? Tahlua tsaya dza'a kəl tsi ka hlugudujntá huzlani.

³⁰ «Mndu kul had mista dá ná, ghuma dá tsa mndu ya. Mndu kul had ta katihata nda tskanata guli ná, kwizidijntá nja tsa mndu ya ta kwizay. ³¹ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Inda dmaku ta gə mndu, nda rutsak ya ta pghə tsi ta Lazglafta ná, dza'a plinispla lu ta hæg. Ama mndu ta vzaftá rutsak ta Sulkum nda ghuba ná, had lu dza'a plinistá dmakwani wa. ³² Ka vzafta mndu ta rutsak ta Zwanja mndu katsi, dza'a plinispla lu ta dmakwani. Ama mndu ta vzaftá rutsak ta Sulkum nda ghuba ná, had lu dza'a walarjntá plinistá dmakwani, dər ta na zamana na, dər ta zamana dza'a sagha wa.»

*Fu nda yakwani
Luk 6:43-45*

³³ «Ka si zda ya fu ya, ka lu ná, zda yakwani. Ka si zda a ya fu ya wu, ka lu ná, zda a yakwani guli wa, kabga ta yakwani ta tsatsafta lu ta fu. ³⁴ Mndəra la mupuha na! Waka kuni si má dza'a mnagaptá skwi dina, kaghuni la ghwadak na! Ka nu ndəghatá skwi ma njudufa mndu ta mnigijnta wu-bisima mndu. ³⁵ Njərma mndu ná, ma tsa njərma skwiha ma njudufani ya ta kligista tsi ta skwi dina. Ghwadaka mndu guli ná, ma tsa ghwadaka skwiha ma njudufani ya ta kligista tsi ta ghwadaka skwi. ³⁶ Ka

† 12:21 Ngha ta Isaya 42:1-4. ‡ 12:24 Ngha ta 10:25.

yu ta mnaghunata ná, nda wa tarj dza'a mnəgɪnta mnduha baɖu guma ta inda ŋaslu ya brəfəgɪn həŋ. ³⁷ Nda gwada ma wa gha dza'a tsaghaghata lu ta guma. Ka ŋa kwala dmakwa gha kul haɖ tsi, ka ŋa nzakwa dmakwa gha mamu a tsi.»

Zlghawa Yesu ŋa gwal ta ɖawa mazənzəm

Mak 8:11-12, Luk 11:29-32

³⁸ Ka sanlaha ma gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda sanlaha ma la Farisa guli, nda Yesu mantsa: «Mghama ɖa, ta kumay ŋni ta magata gha ta mazənzəm ŋa grafta ŋni kazlay: Sa daga da Lazglafta ka kə'a,» ka həŋ.

³⁹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ghwadək mnduha ta na fitik na. Haɖ həŋ ta zləŋa Lazglafta wa. Ta ɖawa mazənzəm həŋ. Haɖ sana mazənzəm dza'a maganata lu ta həŋ, ka tsa ŋa anabi Yunusa ya a tsi wa. ⁴⁰ Manda va ya maga anabi Yunusa ta vaghu hkən nda rvidik hkən ma huɖa mghama klipɪʂ ya, manda va tsaya guli dza'a magata Zwanja mndu ta vaghu hkən nda rvidik hkən ma haɖik. ⁴¹ Ghalya guli, gwal ma luwa Niniva ná, snasna həŋ ta gwada anabi Yunusa*, ka mbəɖanaftá həŋ ta nzakwa tarj. Wana mamu mndu ta malaghutá anabi Yunusa hadna. Baɖu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha, “ŋa ghuni dmaku,” ka gwal ma luwa Niniva dza'a sli'afɪta mnay ŋa mnduha ta na fitik na. ⁴² Ghalya, ka sli'afɪta sana marakw ta ga mgham ma vli di'ɪŋ nda ga sud†, ka lagha da sna ɖifla Salumuŋ. Wana mamu mndu hadna ta malaghutá Salumuŋ nda ɖifil. Baɖu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha, “ŋa ghuni dmaku,” ka tsa marakw ya dza'a mnanatá mnduha ta na fitik na.»

Vradamta ghwadaka sulkum da mndu
Luk 11:24-26

⁴³ «Ka sabsa ghwadaka sulkum ma mndu katsi, ŋa dza'ani da ra vli tuhwayaŋ tuhwayaŋa ka zba vli ŋa mbi'a vghani. Ka trid mutsaf a tsi ta tsa vli ŋa mbi'a vghani ya wu katsi, ⁴⁴ “ka vra yu da tsa həga ɖa sabə yu mida ya gra,” ka'a dza'azlay, ŋa sli'afɪtani ka vradaghata. Ka ta vradaghata tsi nda tsukwa vli mida, nda paya ɖina katsi,

⁴⁵ yawa da! kə'a dza'azlay ŋa vraghutani, ŋa hlanaktani ta sanlaha ma ghwadaka sulkumha ndəfáŋ ta malaghutá tsatsi nda sisi. ŋa lama tarj da tsa həga ya ka nzamta mida. Mantsa tama, dza'a nzakway baɖzatá nzakwa tsa mndu ya ka malaghutá nzakwani tarjtarj. Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi nda na mnduha ta na ghwadaka fitik na,» ka'a.

Vərdaka mnduha Yesu

Mak 3:31-35, Luk 8:19-21

⁴⁶ Tata gwada tsa gwada ya Yesu nda ɖəmgá ná, ka ɓhadaghata i mani nda zwanamani, ka nzaghutá həŋ ma bli, ka zbə həŋ ta gwadganata. ⁴⁷ Ka sana mndu nda tsi mantsa: «Wa'a i ma gha nda zwanama gha ma bli ta zba gwadgaghata,» ka'a nda tsi. ⁴⁸ Ka Yesu nda tsa mndu ta mnay ŋani ya mantsa: «I wa i ma ɖa nda zwanama ɖa na?» ka'a nda tsi. ⁴⁹ Ka faɖaptá tsi ta dzvu tvə duhwalhani, ka'a mantsa: «Wana i ma ɖa nda zwanama ɖa. ⁵⁰ Ɗər wati ma mndu ta maga skwi ya kumaŋ Da ɖa ta nzakway ta luwa ná, tsa mndu ya ta nzakway ka zwanjama ɖa, nda mukuma ɖa, nda ma ɖa,» ka'a.

13

Gwada ta wutsa hulfa

Mak 4:1-9, Luk 8:4-8

¹ Baɖu va tsa fitik ya, ka sabi Yesu ma həga* ka laghwi nzata ta wa ɖrəf. ² Ka tskadaghata ɖəmgá ŋərɓɪsl ta vgha ta vatani. Ka sli'afɪta tsi ka laghwi nzagapta ma kwambalu ta nzatá inda mnduha ta wa ghwa. ³ Ka mnə tsi ta ndəghata skwiha ŋa tarj ka mahdihi, ka'a mantsa: «Mbaɖa sana mndu ka sli'afɪta ka laghwi da wutsa hulfani. ⁴ Tata wutsay wutsay, ka rkatá sanlaha ma hulfa ta tvi, ka sli'aktá ɖyakha ka ɖaguta. ⁵ Ka rkatá sanlaha ta kluluh ma vli kul slaghutá haɖik, ka gi ɖyaftá tsi misimmisim kabga sira a haɖik ta ghəŋani wa. ⁶ Na safa fitik dzafɪta tida ka zlghutá tsi həw ka ghwaluta, kabga slaghu a slrəŋ mistani wa. ⁷ Ka rkamtá sanlaha ma teki, ka glanaghata teki ka raghwanata. ⁸ Ka rkatá sanlaha ta gənək, ka ɖyaftá tsahaya ka glaftá tsi ka pghaftá ghəŋ ka zwanj dze' dze', ɓərزلəla ghəŋa sanlaha, selega

§ 12:40 Ngha ta Yunusa 2:1.

* 12:41 Yunusa 1-4.

† 12:42 Ngha ta 1 Mghamha 10:1-10.

* 13:1 Ngha ta

Markus 3:1.

ghəŋja sanlaha, midída ghəŋja sanlaha.»⁹ Ka sganaghatá Yesu, ka'a mantsa: «Mndu nda sləməŋja snay ka sna tsi,» ka'a.

Kabgawu ta kəl Yesu ka gra gwada nda gra na?

Mak 4:10-12, Luk 8:9-10

¹⁰ Ka gavanavatá duhwalhani, ka həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl ka ka mna gwada ŋa taŋ ka mahdihi katək na?» ka həŋ.

¹¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kaghuni ná, vlaghunavla lu ta snəŋtá vərda difatá ga mghama Lazglafta, ama vlanj a lu ta hahəŋ wa. ¹² Ŋa mndu mamu skwi da tsi ta sganaghata lu, ŋa sgutani da tsi. Ama mndu ya kul had' skwi da tsi ná, dza'a kləgadanaghu kla lu ta va tsa ki'a da tsi ya.

¹³ Tsaya ta kəl yu ka mnay ka mahdihi ŋa taŋ, kabga dər nghanja həŋ, nghanja a həŋ wa. Dər snəŋja həŋ nda sləməŋja taŋ katək, sna a həŋ wu, graf a həŋ guli wa†.

¹⁴ «Ta ghəŋja taŋ dədəfta tsa gwada Lazglafta ta mnay nda ma wa anabi Isaya‡ kazlay:

“Dər dza'a nda sna kuni nda sləməŋja ghuni, grafta a kuni wa.

Dər dza'a nda nghanja kuni nda ira ghuni, nghanja a kuni wu kə'a ya.

¹⁵ Təŋu təŋa ghəŋja na mnduha na.

Dərlaf dərla həŋ ta sləməŋja taŋ,

hafha həŋ ta ira taŋ,

kabga va a həŋ ta nghanja wa,

yaha həŋ da snəŋta nda sləməŋja taŋ,

yaha həŋ da grafta ma ŋudufa taŋ,

yaha həŋ da mbədanəftá nzakwa taŋ,

da mbanəftá yu ta həŋ§.”

¹⁶ «Kaghuni ná, nda tfawi ta ghəŋja kaghuni, kabga nda nghanja ira ghuni ta vli, nda sna sləməŋja ghuni ta sləməŋ.

¹⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Nda ndəgha la anabi nda gwal tdukwatdukwa nzakwa taŋ si ta dvanja nghanja na skwi nghanja kaghuni na, lay nghanja a həŋ wa. Si ta kumay həŋ ta snəŋtá na skwi snəŋ kaghuni ná, sew sna* a həŋ wa,» kə'a ya.

Klatá ghəŋja tsa gwada ta wutsa hulfa ya
Mak 4:13-20, Luk 8:11-15

¹⁸ «Snawasna tama ta klatá ghəŋja gwada ta ghəŋja tsa mndu ta wutsa hulfa ya.

¹⁹ Tsa tvi rkaf hulfa tida ya ná, gwal ta

snəŋtá gwada ta ga mghama Lazglafta kul grafta həŋ ya, həŋ. Ka sagha halaway zlu'ugudunustá həŋ ta tsa skwi wutsam lu ma ŋudufa taŋ ya. ²⁰ Tsa kluluh rkaf hulfa tida ya ná, tsaya mndu ta snəŋtá gwada ta ga mghama Lazglafta, gi ka tsu'əftá tsi nda rfu. ²¹ Tsaw tama, had' sləŋəŋ mistani wu, nzdava a wa. Ka gi grungra ghuya dənja, ka giri a tsi kabga tsa gwada ya, gi zləmbutani. ²² Tsa vli ma teki rkam hulfa mida ya guli ná, tsaya gwal ta snəŋtá gwada Lazglafta, ka laghu həŋ da ndana skwiha ma ghəŋja had'ik, nda skwa gadghəl, ka raghwana tsa skwiha ya ta tsa gwada ya ma həŋ, ka niŋtá həŋ ka ksubəŋ. ²³ Tsa gənək rkaf hulfa tida ya guli ná, tsaya gwal ta snəŋtá gwada Lazglafta ka snatá həŋ, ka magəftá həŋ: Ghəmbəts ghəmbəts sanlaha, salala sanlaha, midída sanlaha.»

Ghwadaka kuzun

²⁴ Ka'a nda həŋ nda sana mahdihi mantsa: «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mndu ta sləgamtá vərda hulfa hya ma vwhani. ²⁵ Girvidik, sl'aghuslia lamndu da vlə hani, ka lagha ghumani da sləginistá rira distani ka laghwani. ²⁶ Manda dyafta tsa hulfa ya ka pghaftá ghəŋ, ka zlagaptá rira guli. ²⁷ Ka lagha kwalvaha tsa dənəghəga ya mnay ŋani, ka həŋ mantsa: “Mghama dā! vərda hulfa a sləgam kagha ma vwha gha kay ra? Lamə ndiga rira dida na?” ka həŋ. ²⁸ Ka'a nda həŋ mantsa: “Ghuma dā ta magatá tsa,» ka'a. Ka tsa kwalvaha ya nda tsi mantsa: “Ta dvay ka ka dza'a ŋni rətiŋta rki na?” ka həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: ²⁹ “Zlanjwazla, ma lə kuni da rətay, yaha kuni da gabiŋta nda vərda hya. ³⁰ Zlanjwa həŋ ka glakwa həŋ ka skwa turtuk ha ka sagha fitika tsakay ta vwha. Tskapwa tska karaku ta rira, ka habafta kuni ŋa driŋta nda vu. Vərda hya ya, ka tskidimta kuni da guvura dā, ka yu dza'azlay nda gwal tska skwi ta vwha,» ka'a.

Hya kramasa

Mak 4:30-32, Luk 13:18-19

³¹ Ka'a nda həŋ nda sana mahdihi kay guli mantsa: «Ga Mghama Lazglafta ná, ka guram nda hya kramasa klaf mndu ka sləgamta ma vwhani. ³² Ndərzikwa tsatsi mataba inda hulfa, ama ka dyaft dya tsi ka

† 13:13 Nghanja ta Markus 4:12. ‡ 13:14 Nghanja ta Isaya 6:9-10. § 13:15 Nghanja ta Isaya 6:9-10. * 13:17 Nghanja ta 1 Piyer 1:10, 12.

glafta, mal tsatsi mataba hulfa nidáliha. Ta nuna gdiz ka fu, ña sli'adaghata dyakha da baba hëga tanj ta zligamahani.»

Is

Luk 13:20-21

³³ Ka'a nda hëj nda sana mahdihdi guli mantsa: «Ka guram ga mghama Lazglafta nda is ta klafta marakw ka laβanamta ma kuratá darama hupu hkøn ña ñlaftá tsa hupu ya demdem,» ka'a.

Mahdihda Yesu ña mnigijntá skwi nda difa
Mak 4:33-34

³⁴ Ka mahdihdi mnanata Yesu ta inda tsa skwiha ya ta dëmga. Had sana skwi mnananñ tsi ta hëj kul had ka mahdihdi wa, ³⁵ kada nzakwa dzatá ghëña gwadã anabi ta mnay kazlay:

«Ka mahdihdi dza'a gwadã yu ta gwadã nda hëj.

Dza'a mnigijmna yu ta skwiha nda difa daga ka ya wu zraftá ghëña hadik† ka'a ya.»

Klatá ghëña gwadã ta ghwadãka kuzurj

³⁶ Mbadã Yesu ka zlijntá dëmga, ka sli'aftá tsi ka laghu da hëga. Ka gavanavata duhwalhani, ka hëj nda tsi mantsa: «Pslajnap psala ta klatá ghëña tsa mahdihdi ta ghëña rira ya,» ka hëj. ³⁷ Ka'a nda hëj mantsa: «Tsa mndu ta slagamtá vërdã hulfa hya ya ná, Zwanja mndu ya. ³⁸ Vwah ya guli ná, ghëña hadik tsa. Vërdã hulfa hya ya guli ná, gwal ta nzakway ka ña ga mghama Lazglafta ya. Rira ya guli ná, gwal ta nzakway ka ña halaway ya. ³⁹ Tsa ghuma ta slagamta ya guli ná, halaway ya. Tsa tska skwi ta vwah ya, tsaya kdakwa ghëña hadik. Tsa gwal tska skwi ta vwah ya guli, tsaya duhwalha Lazglafta. ⁴⁰ Manda va tsa tskaptá rira ña drijnta nda vu ya, manda va tsaya dza'a nzakwa tsi badu kdavakta ghëña hadik guli. ⁴¹ Dza'a ghunaga ghuna Zwanja mndu ta duhwalhani ña talaptá inda gwal ta pghamtá mndu da ga dmaku, nda gwal ta maga ghwadãka skwi, ña hlijntá hëj di'ij nda ga mghamani, ⁴² ka pghamtá hëj da duda vu. Ña wahay tanj ta wahu, ka hpadã sli'ijã‡ tanj hada. ⁴³ Ama gwal ta nzakway tdukwa ta wa ira Lazglafta ya, manda fitik

dza'a wudakwa hahëj ma ga mghama Da^S tanj. Ka mamu mndu nda slëmëña snay, ka sna tsi.»

Gadghël ma difa

⁴⁴ «Ka guram ga Mgham Lazglafta nda gadghël ta difa ma sana vwah. Ka lagha sana mndu dukwafta tida. Ka difglanata tsa mndu ya guli. Ka laghu tsi nda rfu da dzawijntá inda skwani ka skwata tsa vwah ya.»

Mizidikw nda bla dzvani

⁴⁵ «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mnda tsakala ta psa mizidikwha nda bla dzvani. ⁴⁶ Ka mutsafta tsi ta tsa mizidikw ya turtuk nda bla dzvani ya. Ka laghu tsi dzawijntá inda skwani ka skwata tsa mizidikw ya.»

Kadëj

⁴⁷ «Ka guram ga mghama Lazglafta nda kadëj ta wudadata lu da drëf ña tumagaftani ta inda mndërga klipiha kavghakavgha. ⁴⁸ Ndaghafta tsa kadëj ya, ña tdagafta ta wa sgam. Tahula tsa, ña nzata ka dagaptá ya dinadina, ka pghamta ma tughuba, ña pghijnta ghwadakhani. ⁴⁹ Mantsa ya dza'a nzakwa tsi ma kdakwa ghëña hadik. Dza'a sli'aga sli'a duhwalha Lazglafta ña galapta tanj ta ghwadãka mnduha mataba tdukwani, ⁵⁰ ña pghaghata tanj ta hëj da duda vu, ña wahay tanj ta wahu ka hpadã sli'ijã* tanj hada.»

Lfidã gadghël nda halatani

⁵¹ Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Lamlã inda tsa skwiha ya da slëmëña ghuni rki na?» ka'a nda hëj. «Anj!» ka hëj zlganafta wani. ⁵² Ka'a nda hëj guli mantsa: «Tsaya tama ná, ka nuna mnda tagha zlahu ka duhwala ga mghama Lazglafta ná, ka guram nda danahëga ta mutsa skwa gadghëlani ma skwiha ka lfidã ka lfidã, nda ya ma skwiha nda kdã fitikani, dza'a gra lu,» ka'a.

Kwalaghuta la Nazaret ta zlghaftá Yesu
Mak 6:1-6, Luk 4:16-20

⁵³ Tahula kdijnta Yesu ta mana tsa mahdihdiha ya, ka sli'afta tsi hada ka laghwi.

⁵⁴ Ka bhadaghata tsi da luwa Nazaret† ta nzakway ka luwa ta glakwani. Ka taghë

† 13:35 Ngha ta Zabura 78:2. ‡ 13:42 Ngha ta Mata 8:12 § 13:43 Ngha ta Daniyel 12:3. * 13:50 Ngha ta Mata 8:12. † 13:54 Nazaret: Luwa ta glakwa Yesu. Ngha ta 2:23, nda Lukwa 4:16.

tsi ta skwiha ɲa mnduha ma hōga tagha skwa taɲ. Ka ndərmim hōɲ, ka hōɲ mantsa: «Wa ta vlaɲtá mndərga na ma difil? Wa ta vlaɲtá mbrakwa maga mndərga na ma mazəmzəm? ⁵⁵ Zwaɲa tsa mndu ta fidi ya a tsi kay ra? Mari a mani[‡] kay guli ra? I Yakubu, nda Yusufu, nda Simuɲ, nda Yuda a zwanamani kay ra? ⁵⁶ Mataba amu a ta nzakwa kwaghamani kay guli ra? Tsaw wa ta vlaɲtá na difil na, nda na mbraku na tama ɓa?» ka hōɲ. ⁵⁷ Tsahaya skwi ta pyafta hōɲ ka zlgħafta Yesu. Ka Yesu nda hōɲ tama mantsa: «Ma luwani, nda ya ma hōga[§] ga taɲ yeya ta hōrtətata lu ta anabi. Ama ma hamata vli ná, ta vlaɲvla lu ta glaku,» ka'a.

⁵⁸ Ki'a yeya mazəmzəm maganɲ Yesu ma luwa Nazaret, kabga zlgħaf a mnduha nda ɲuduf wa.

14

Mtakwa Yuhwana mnda maga batem

Mak 6:14-29, Luk 9:7-9

¹ Ma tsa fitik ya, ka snanagħatá gwada ta Yesu ta Hiridus ta nzakway ka ɲumna ta hadika Galili. Ka'a nda kwalvahani mantsa: ² «Yuhwana mnda maga batem ya ta sli'agapta ma mtaku, tsaya kəl tsi ka mutsaftá mbrakwa maga mazəmzəm,» ka'a.

³ Tsaw si mnamna Hiridus kazlay: Ksidifwa ksa ta Yuhwana kə'a. Ka ksaftá lu, ka habafta, ka vzamta ma gamak ta ghōɲa gwada ta Hiridiya markwa zwanamani Filip*, ⁴ kabga ka Yuhwana nda Hiridus na: «Ra'a ka klafta gha ka markwa[†] ghuni wu,» ka'a. ⁵ Si ka zbə Hiridus ta tva dzata, ama ka zləɲaftá tsi ta dəmga, kabga ka anabi klafta mnduha ta Yuhwana.

⁶ Ka sagha fitik ya ta grafta nda fitik ya kəl lu ka yatá Hiridus. Ka lagħa makwa tsa Hiridiya ya kay da skalu ta kəma gwal hagadagħa lu da vla skala havaktá tsa fitika yakwani ya. Ka zdanaftá tsi ta ɲuduf ta Hiridus. ⁷ Ka'a mantsa: «Dər nahgani dawarɲ ka da i'i ná, ta vlagħavla yu,» ka'a wadānatá tsa makwa ya. ⁸ Ka mnanaftá mani ta hidaku. Ka tsa makwa ya mantsa: «Tsidiftsa ta kwambleh nda va nana ta ghōɲa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

⁹ Su'anak ka mgham nzata. Ama kabga għadagħada ta wadānata, hada tsa gwal hagadagħa lu ya kay guli, ka'a mantsa: «Lawala da tsagagħata ka vlaɲta kuni,» ka'a. ¹⁰ Ka ghunaftá tsi ta mnduha da tsagagħatá ghōɲa Yuhwana ma gamak. ¹¹ Ka klaktá lu ta ghōɲa Yuhwana ta kwambleh, ka vlaɲtá tsa zwaɲa makwa ya, ka klaɲtá tsi ta mani. ¹² Ka lagħa duhwalha Yuhwana da klagħatá mblani ka lagħwi da padamta. Ka sli'aftá hōɲ ka lagħwi mnanatá Yesu.

Zuɲta Yesu ta skwa zay ta mnduha dəmbu' hutaf

Mak 6:30-44, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-14

¹³ Manda snarɲta Yesu ta tsa gwada ya, ka sli'aftá tsi hada nda kwambalu, ɲa lagħwi nzakta kətsau' ta wa mazawa. Ka sniɲtá dəmga, ka sli'aftá hōɲ nda səla ka lagħwi da zbiɲta. ¹⁴ Ta sabi Yesu ma kwambalu, kə'a kə'a ná, tizlik mnduha. Ka ksaɲtá hōɲ ta Yesu ka hidahida, ka mbambanaftá tsi ta gwal kul dughwanaku guli.

¹⁵ Gahawu, ka gavadagħata duhwalhani tavata Yesu. Ka hōɲ nda tsi mantsa: «Ta wa mazawa na vli na, lagħula fitik guli, vriɲvra ta na mnduha na ka dza'a hōɲ da luwaha da zba skwi ɲa zay taɲ,» ka hōɲ. ¹⁶ Ka Yesu nda hōɲ mantsa: «Zbaɲ a hahōɲ ta sli'i wa, vlaɲwawla kaghuni ta skwa zay ta hōɲ, ka za hōɲ,» ka'a. ¹⁷ «Buradi hutaf nda tsulhwa klipi his yeya da amu,» ka hōɲ nda tsi. ¹⁸ «Hligidighawa hla,» ka'a.

¹⁹ «Nzawanza nda nza ta kuzuɲ,» ka'a nda mnduha. Ka nzatá mnduha rpa'. Ka hlaftá tsi ta tsa buradiha hutaf nda tsulhwa klipi his ya, ka ngħadaftá tsi nda ta luwa, ka rfanagħatá tsi ta Lazglafta, ka ɓalanaptá tsi ta tsa buradi ya, ka valarɲtá duhwalhani ɲa dɲay ɲa dəmga. ²⁰ Ka zə inda mnduha. Ka babagħutá hōɲ. Ka tsakaftá lu ta padakwani[‡] ma vəl zay taɲ ka ghwanak ghwanɲpda his. ²¹ Tsa gwal si ta zay ya ná, ta magay hōɲ ta dəmbu' hutaf, mbəda a lu ta mi'aha nda zwani wa.

Mbaday Yesu ta mbaɓa ta drəf

Mak 6:45-52, Yuh 6:15-21

²² Gi tahula tsa, ka mblaftá Yesu ta duhwalhani ka lami da kwambalu ɲa dza'a ta sana ɓlu, ta nzagħutá tsatsi ɲa vriɲtá

‡ 13:55 Ngħa ta Yuhwana 6:42. § 13:57 Ngħa ta Lukwa 4:24, nda Yuhwana 4:44. * 14:3 Ngħa ta Markus 6:17.

† 14:4 Ngħa ta Zlahu 18:16, nda 20:21. ‡ 14:20 Ngħa ta 2 Mghamha 4:42-44.

tsa dæmga ya. ²³ Manda vrintani ta hørj, ka sli'äfta tsi ka laghwi nzata ta ghwá ña maga du'a. Ta kuzutá rvidik tukzum ná, ta hada turtukwani. ²⁴ Ta tsa luwa ya ná, ma takataka dræf na kwambalu ta takada wuda nda gamtsa'uwakwa imi, ta vray vray falak guli. ²⁵ Ta tsughbura særdæk tama, ka sli'äftá Yesu ka mbada ta dræf ka dza'a tvæ duhwalhani. ²⁶ Nghay duhwalhani ta mbadani ta dræf ná, ka ksaftá zløj ta hørj. «Aya halalay!» ka hørj ka wahu nda zløj nda zløj. ²⁷ Gi ka Yesu nda hørj mantsa: «Ma wahu kuni! I'i ya, ma zløj kuni ta zløj!» ka'a.

²⁸ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Mghama dá, ka si kagha tsi ná, mnamna ka laba yu ta ghørja na imi na da kagha,» ka'a. ²⁹ «Saghasa!» ka'a nda tsi. Ka sabø Piyer ma kwambalu, ka mbada ta imi ka dza'a nda da Yesu. ³⁰ Ama nghayni ná, dagala falak, ka ksaftá zløj. Gi sèlikw zraftani ta dedaku da huda imi tsa. «Mghama dá, kata ta i'i!» ka'a wahata. ³¹ Ka gi fadapta Yesu ta dzvu ka ñanata. «Nda hta zlghay nda ñudufa gha, kabgawu kæl ka ka dga ghørj na?» ka'a nda tsi. ³² Ka sli'äftá hørj ka lami da kwambalu, ka lbata tsa falak ya. ³³ «Kagha ná, vørda Zwanja Lazglafta ka,» ka tsa gwal ma kwambalu ya sli'adaghata da tsælbu ma ghuva Yesu.

Mbambanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku ta hadika Genazaret
Mak 6:53-56

³⁴ Tahula tsughwadapta tarj ta dræf, ka bhadaghata hørj ta hadika Genazaret§. ³⁵ Tsæmafta gwal ma tsa vli ya ta Yesu, ka tsaghaghata hørj ta lwi da inda luwaha ta wanaftá hørj. Ka hløganaghata lu ta inda gwal kul dughwanaku. ³⁶ Ka ndøbø hørj ta dzvu ta tsi: «Zlanayzla ta tvi ta hørj ka ksarjta hørj ta wa lguta gha kwærkweñ,» ka hørj nda tsi. Inda tsa gwal ta ksarjta ya, ka mbambaftá hørj.

15

Gwada ta nzakwa la Yahuda ta dzidza tarj
Mak 7:1-13

§ 14:34 Ngha ta Markus 6:53. * 15:2 Ngha ta Lukwa 11:38. † 15:4 Ngha ta Sabi 20:12, Vrafta ta zlahu 5:16, Sabi 21:17, Zlahu 20:9. ‡ 15:9 Ngha ta Isaya 29:13.

¹ Tahula tsa, ka sli'äftá la Farisa nda gwal tagha zlahu ña mnduha daga ma luwa Ur-salima, ka lagha da Yesu. Ka hørj mantsa: ² «Kabgawu ta kæl duhwalha gha ka kwal kul sna taghatá nzaku daga ta dzidzi, kul had hørj ta mbazjntá dzvu kada za skwa zay* wu na?» ka hørj nda tsi. ³ Ka'a nda hørj mantsa: «A ki kaghuni kaghuni, kabgawu ta kwal kaghuni sna zlaha Lazglafta, ka laghwi da sna ña ghuni ña ghuni na? ⁴ Ya wya ka Lazglafta mnata na: «Vla ta glaku ña i da gha nda ma gha,» ka'a. Ka'a mnata guli na: «Mndu ta razanaftá dani ka mani a tsi ná, dzatá† tsa mndu ya,» ka'a. ⁵ Ama ká kaghuni ta taghay ña mnduha na: Lav-ijlava ka ta mnay ña da gha ka ma gha a tsi kazlay: Si ta kumay yu ta vlaghatá skwi ña kataghata mndani ná, tsaw dza'a vlarjta Lazglafta yu kə'a. Nza a tkwe' ka vlarjta gha ta glaku ta da gha nda tsa tama wa. ⁶ Mantsa ya zadanata kuni ta gwada Lazglafta ka mbødapta nda ña ghuni. ⁷ Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Nda tvani tsa klatá lwa Lazglafta klak Isaya ta ghørja ghuni ta mnay kazlay:

⁸ Ta wi ta wi ta vls tsøna mnduha na ta glaku ña da,

ama ma ñudufa tarj ná, di'ij hørj nda i'i.

⁹ Ka bætbat ta tsølba hørj ta tsølbu ña da, gwada Lazglafta

ya ka hørj ta tagha zlahu mnduha ña mnduha‡ kə'a ya.

Skwi ya ta ñrintá mndu
Mak 7:14-23

¹⁰ Ka hgadaghata Yesu ta dæmga da tsi, ka'a nda hørj mantsa: «Fawafa ta slømørj ka sna kuni. ¹¹ Skwi ta lami nda la nda ma wubisim a ta ñrintá mndu wu, ama skwi ta sabi nda sa ma wa mndu ta ñrintá mndu,» ka'a.

¹² Na snarjta duhwalhani ta tsa gwada ya ka gavadaghata hørj. Ka hørj nda tsi mantsa: «Nda sna kagha kazlay: Kuzlarj kuzla tsa gwada gha ya ta la Farisa kə'a re?» ka hørj. ¹³ Ka'a mantsa: «Inda fu ya kul ñøbata Da dá ná, dza'a tdiñtá lu. ¹⁴ Zlarjwazla ta hørj, la ghulpata mndu ta pgha ghulpata mnduha hørj. Ka lagha ghulpata mndu ka pgha

ghulpata mndu ná, dza'a rkagharka hørj his his da ghurum,» ka'a.

¹⁵ «Tsislarjnap tsisla ta tsa mahdihdi ya,» ka Piyer nda tsi. ¹⁶ Ka Yesu mantsa: «Had mahizl ma ghørja kaghuni guli katøk ra? ¹⁷ Ta sna a kaghuni kazlay: Inda skwi ta lami nda la nda ma wubisim ta dza'a da huði, rja dza'a thidiŋta ma dra kè'a ra? ¹⁸ Ama skwi ta sabi nda sa nda ma wubisim ná, ma rjuduf ta saba tsi. Tsaya skwi ta rjriŋtá mndu. ¹⁹ Tazlay ná, ma rjudufa mndu ta sli'agapta ghwadaka ndanuha manda: Psla mndu, hliri, sli'iŋsli'iŋ, ghali, tsanavata gwada ta mndu, vza rutsak ta mndu. ²⁰ Tsahaya skwi ta rjriŋtá mndu. Had za skwa zay kul mbazaku dzvu ta rjriŋtá mndu wu,» ka'a.

Zlghay nda rjudufa sana marakw

Mak 7:24-30

²¹ Tahula tsa ka sli'afra Yesu ma tsa vli ya ka laghwi ta hadika Tir nda ya nda ta hadika Sidurj. ²² Ka lagha sana marakw, makwa ta Kan'ana ta nzakway ta tsa hadik ya da wahu da tsi. «Zwarja Dawuda, tawatá hidahida ta i'i Mghama da. Halaway ta ksuta makwa da, ta ghuya darjwa rjani katakata,» ka'a. ²³ Ka kwalaghuta tsi ta zlghanaftawi dør te'. «Vrij na marakw ta wahu mista mu na ba!» ka duhwalhani gavadaghata mnay rjani ka rjdarjda. ²⁴ Ka'a mantsa: «Ghunaga rja la Isra'ila^S nda zadá manda tuwak lu ta i'i, rja sanlaha a wu,» ka'a. ²⁵ Ama ka lagha tsa marakw ya tsølbata ma ghuvani: «Mghama da, kata ta i'i,» ka'a. ²⁶ Ka Yesu mantsa: «Ra a ka klaftá skwa zay zwani ka vzanatá zwana kriha wu,» ka'a. ²⁷ «Mantsa ya nzakwani Mghama da, tsaw ta dagay zwana kriha ta wiwisa skwa zay ta rkagata ma vøl zay darjahøga tarj,» ka'a. ²⁸ Gi ka Yesu nda tsi mantsa: «Dagala zlghay nda rjudufa gha makwa da, ka magamaga tsa skwi ya, manda ya kumarj ka,» ka'a. Gi ta tsa luwa ya, ka mbaftá tsa makwani ya.

Mbambanafta Yesu ta ndøghata gwal darjwa

²⁹ Tahula tsa, ka sli'afra Yesu ma tsa vli ya ka laghwi nda ta wa drøfa Galili. Ka laf tsi da nzata ta sana kudurj. ³⁰ Ka sli'adaghata ndøghata dømga slanaghata. Ka hlananaghata hørj nda gwal ta dzøgidi, nda gwal nda ghulpa, nda gwal nda rwa

søla tarj, nda gwal ka rgha, nda ndøghata sanlaha ma darjwaha, ka pghata ta kømani. Ka mbambanaftá tsi ta hørj. ³¹ Ka ndørmim tsa dømga ya ta gwal si ka rgha ta gwada, ta mbambatá gwal si ka bududurj fawaya tarj, ta gwal nda rwa søla tarj ta mbada, ta gwal si nda ghulpa ta ngha vli. Ka hørj mantsa: «Ŋa Lazglafra la Isra'ila na glaku,» ka hørj.

Zurja Yesu ta skwa zay ta mnduha dømbru' fwad

Mak 8:1-10

³² Tahula tsa guli, ka hgarjtá Yesu ta duhwalhani. Ka'a nda hørj mantsa: «Ta ksihata ka hidahida na dømga na, kabga mahkøna fitika tarj na kawadaga nda i'i, had skwi darj hørj wa. Va a yu ta vrjriŋtá hørj nda maya nda maya guli wu, da htuta mbrakwa tarj ta tvi ta vru dzagha,» ka'a.

³³ Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Ga dza'a mutsa mu ta skwa zay hadna ma na mtak na rja zurjtá ndøghata dømga mandana na?» ka hørj. ³⁴ «Kidaghi buradi da kaghuni na?» ka Yesu nda hørj. «Ndøfærj hørj, mamu zwana klipi ki'a guli,» ka hørj nda tsi.

³⁵ Ka'a nda tsa ndøghata dømga ya mantsa: «Nzawanza nda nza ta hadik,» ka'a. ³⁶ Ka klaftá tsi ta tsa buradi ndøfærj nda tsa klipihya ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafra ta ghørjani. Ka balanaptá tsi ka vlarjtá duhwalhani. Ka daganafra hahørj guli ta tsa ndøghata dømga ya. ³⁷ Ka zø inda tarj, ka baghawtá hørj. Ka tskaftá lu ta pdakwani ka ghwanak ndøfærj. ³⁸ Dømbru' fwad na tsa mnduha ta za tsa skwi ya, mbødaf a lu ta mi'aha nda zwani wa.

³⁹ Tahula vrjriŋtani ta tsa dømga ya dzagha tarj, ka lamø tsi da kwambalu ka laghwi ta hadika Magadarj*.

16

Yesu kawadaga nda la Farisa nda ya nda la Sadukiya

Mak 8:11-13, Luk 12:54-56

¹ Ka sli'adaghatá la Farisa nda la Sadukiya slanaghatá Yesu. «Mararjnamara ta rjizla ya ta saha daga ta luwa,» ka hørj dawanjta da tsi rja dzøghay. ² Ka Yesu nda hørj mantsa: «Nghay ghuni ta dvata vli laghar vli ta fitik hawu ya na: «Ka mandaha dza'a nzakwa vli

^S 15:24 Ngha ta 10:5-6. * 15:39 Sna a lu ta tsa luwa ya wa. Magdala ya ka sanlaha ta gray.

mahtsim,” ka kuni ta mnay. ³Nghay ghuni ta nra ta vli ma mndəra luwa gasərdək ya guli na: “Dza’a ghubugwa vli gita,” ka kuni ta mnay. Nda sna kuni ta dganatá skwiha ya ta magaku ta luwa, ama sna a kuni ta dganatá njizla skwiha ya ta magaku nda fitikani wa. ⁴Ghwadək mnduha ta na fitik na, zləjya a həj ta Lazglafta wa. Mazəməzəm yeya ta dawu həj. Had sana mazəməzəm dza’a maganata lu ta həj ka nra anabi Yunusa* a tsi wu,» ka’a nda həj. Ka sli’aftá tsi ka zlanja həj ka laghwani.

Trapta duhwalha Yesu ta havapta ka skwi ta magə Yesu

Mak 8:14-21

⁵ Ta tsughwadapta duhwalha Yesu ta drəf ná, zanap za həj ta klaftá skwa zay. ⁶ «Dasuwa ka kuni! Nghawa ghəjya ghuni da isa la Farisa nda la Sadukiya,» ka Yesu nda həj. ⁷ «Tsəna kwala mu kul klaftá skwa zay na ya kəl tsi ka mnay mantsa,» ka duhwalhani ta ndanay ma ghəjya tanj.

⁸ Ka Yesu nda həj snəjər tsi ta tsa ndana tanj ya mantsa: «Slaghwa a zlgay nda njuduf da kaghuni wa. Kabgawu ta kəl kuni ka ndanay kazlay: Hadu skwa zay da amu wu kə’a na? ⁹ Ta sna a kuni ra? Had kuni ta havakta ka buradi zunus lu ta mnduha dəmbu’ hutaf kay ra? Kidaghi ta tughuba tsakafta† kuni ta padəkwan na? ¹⁰ Had kuni ta havaktá ka buradi ndəfəj zunus lu ta mnduha dəmbu’ fwad kay guli ra? Kidaghi ta tughuba tsakafta‡ kuni ta padəkwan guli na? ¹¹ Ma mnaghunata da kazlay: ‘Dasuwa ka kuni nda isa la Farisa nda Sadukiya kə’a ná, waka kaghuni kwal kul snənta kazlay: Ta ghəjya buradi a ta gwada yu wu kə’a na?’ ka’a. ¹² Ka tsatsaftá duhwalhani kazlay: Ta ghəjya is ta magə lu ma buradi a mna Yesu ta magay tanj ta dasuwa wu, ama ta ghəjya tagha skwa la Farisa nda la Sadukiya dza’a maga həj ta dasuwa.

Yesu ná, Kristi ya

Mak 8:27-30, Luk 9:18-21

¹³ Bhadaghata Yesu ta hadika Sezare Filip, ka dawəntá tsi da duhwalhani: «Wa ya ka mnduha ta mnay ta Zwaya mndu na?» ka’a nda həj. ¹⁴ «Yuhwana mnda maga batem ya, ka sanlaha ta mnay. Iliya ya, ka sanlaha.

Iirmiya ya, ka sanlaha. Sana anabi ya, ka sanlaha,» ka həj nda tsi. ¹⁵ «A ki kaghuni! Wa ya ka kaghuni ta mnay?» ka’a nda həj. ¹⁶ «Kagha ná, Kristi ka, Zwaya Lazglafta ya ta vla hafu ka,» ka Piyer nda tsi.

¹⁷ Ka Yesu nda tsi tama mantsa: «Simuj zwaya Zunas, nda tfawi ta ghəjya kagha, kabga mnda səla a ta mnaghata tsa gwada ya wu, Da da ta nzakway ta luwa ya. ¹⁸ Ka i’i ta mnaghata kagha na: Piyer§ ka. Ta tsa pala ya dza’a bafta yu ta Igliza* da. Had sana skwi dza’a laviŋtá mbrakwa mtaku ta maganavata wa. ¹⁹ Dza’a vlaghavlə yu ta kramtak tgha ga mghama Lazglafta. Inda skwi dza’a ka da hbafta ta ghəjya hadik ná, nda hba ta luwa guli. Inda skwi dza’a ka da plinjta ta ghəjya hadik guli ná, dza’a plinjpla lu ta luwa† guli. ²⁰ Yaha kuni da walanja mnanəntá dər wati ma mndu kazlay: Kristi yu kə’a,» ka Yesu zlahanaghata duhwalhani ta ghəjyani.

Mnanja Yesu ta gwada ta dza’ani mtaku nda sli’agaptani

Mak 8:31—9:1, Luk 9:22-27

²¹ Daga ma tsa fitik ya zrafta Yesu ta tsalinistá duhwalhani kazlay: «Dza’a dza’a yu da luwa Ursalima, dza’a ghuydipghuya la galata mndu, nda la mali ta ghəjya gwal dra skwi nra Lazglafta, nda gwal tagha zlahu nra mnduha ta dənja katakata. Nra dzata tanj ta i’i. Badu mahkən ya, nra sli’agapta da ma mtaku nda hafu,» ka’a. ²² Lagha Piyer ka ksaghutá Yesu nda ghəjyani ta slərpa vli, ka dvanaghata: «Ka klinjla Lazglafta ta tsaya Mghama da. Ma walan tsaya ta slaghaghata,» ka’a. ²³ «Laghula gha tavata i’i, halaway na. Tuthun ta fə ka nra da. Manda nra Lazglafta a ta ndana ka ta ndanu wu, manda nra mnda səla ta ndana ka,» ka Yesu mbədavata nda Piyer.

Gwada ta ghəjya nzula hafu

²⁴ Ka Yesu nda duhwalhani tama mantsa: «Ka ta kumay mndu ta dza’a mista da ná, vziŋtani ta ghəjyani ka klayni ta udza zləjayni, ka dza’ani mista da. ²⁵ Mndu ta kuma nzulanatá hafani ná, dza’a zadinjada tsa mndu ya ta hafani. Ama mndu dza’a zadinjá hafani ta ghəjya gwada ta i’i ná,

* 16:4 Ngha ta 12:15-21. † 16:9 Ngha ta 14:15-21. ‡ 16:10 Ngha ta 15:32-38. § 16:18 Piyer: Tsaya ta hgə lu ka Pala. * 16:18 Igliz: Tsaya Igliz. Ngha ta la Afisus 2:20. † 16:19 Ngha ta 18:18, nda Yuhwana 20:23.

dza'a mbanafmba ta hafani guli. ²⁶ Tsa lagha mndu ka mutsaftá na ghəŋa hadik na demdem ka ŋani, ka nda zada hafani ní, nu dza'a ghzlanata tsi na? Ari mamu a skwi dza'a lavinjta mndu ta varatá hafani nda tsi na? ²⁷ Wya dza'a sasa Zwanja mndu kawadaga nda duhwalhani ma glakwa Dani, ŋa dganafani ta nisəla inda mndu tafta magatá slnani[‡] ma mndu. ²⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, had' sanlaha mataba na gwal hadna na dza'a rwuta kul nghanjta hən̄j ta sagha Zwanja mndu ma ga mghamani wa.»

17

Nghanjta i Piyer, nda Yakubu, nda Yuhwana ta Yesu ma glakwa Lazglafta

Mak 9:2-13, Luk 9:28-36

¹ Tahula fitik mku', ka hlafatá Yesu ta i Piyer nda Yakubu nda zwanjamani Yuhwana nda ghəŋa taŋ, ka laghu hən̄j ta sana ghwá nda slra. ² Ka mbədavaftá Yesu ta wa ira taŋ, ka wudaku kumani manda fitik. Ka navaftá lgutani tilil ka ŋusliŋ manda slker. ³ Ka gi zlagaptá i Musa nda Iliya ta wa ira taŋ ka ghwa yiva nda tsi. ⁴ Gi ka Piyer nda Yesu mantsa: «Mghama dá! Dina ka nzata mu hadna. Kata kumay ka, dza'a magafmaga yu ta dumbiha hkən hadna: Pal ŋa gha, pal ŋa Musa, pal ŋa Iliya,» ka'a.

⁵ Tata tsa gwada ya Piyer, gi ka saha kusay ka ŋusliŋ tilil bukwanmtá hən̄j. Gi ka snaŋtá lu ta sana lwi ta gwadagapta ma tsa kusay ya: «Nana na Zwanja da ya dvu yu katakata Tsatsi zbp̄ yu, ta rfu yu ta ghəŋani. Snawasna ta gwadani,» ka'a.

⁶ Na gi snaŋta tsa duhwalha ya ta tsa lwi ya, gi ka zləmbatá hən̄j zlzulumbruh ta hadik. Ka ksutá zləŋ ta hən̄j katakata. ⁷ Ka gavadaghatá Yesu tavata hən̄j, ka ksantá hən̄j. Ka'a mantsa: «sli'afwa sli'a, ma zləŋ kuni ta zləŋ!» ka'a nda hən̄j. ⁸ Kə'a ka hən̄j nghanjta ná, Yesu turtukwani yeya nghanj hən̄j hada.

⁹ Ta vragatá hən̄j ta tsa ghwá ya tama, ka zlahanaghatá Yesu ta hən̄j: «Yahayaha kuni mnanantá dər wati ma mndu ta skwi ya nghanj kuni, ha ka sagha fitika sli'agapta Zwanja mndu nda hafu ma mtaku,» ka'a.

¹⁰ Ka duhwalhani dawarjta da tsi mantsa:

«Kabgawu kəl gwal tagha zlahu ŋa mnduha ka mnay kazlay: Tiŋəl Iliya dza'a sagha karaku* kə'a katək na?» ka hən̄j. ¹¹ «Manda va tsaya nzakwani, tiŋəl Iliya dza'a sagha ŋa payanata inda skwi karaku. ¹² Ama ka yu ta mnaghunata ná, ghadaghada Iliya ta sagha. Tsaw tama tsatsaf a mnduha wu, ka ghuyanaptá hən̄j ta darjwa manda ya kumarj hən̄j. Manda va tsaya dza'a ghuyanapta hən̄j ta darjwa ta Zwanja mndu guli,» ka'a nda hən̄j. ¹³ Mantsa ya tama, ka graftá tsa duhwalha ya kazlay: Ta gwadə ta ghəŋa Yuhwana mnda maga batem ta tsa gwada ya kə'a.

Mbanafta Yesu ta sana zwanj ksu seteni

Mak 9:14-29, Luk 9:37-43

¹⁴ Ndusadaghata taŋ tavata dəmga, ka gi ndadaghatá sana mndu tsəlβata ma ghuvu Yesu, ¹⁵ ka'a mantsa: «Mghama dá! Tawatá hidahida ta zwanja da ksu seteni[†], ta ghuya darjwa ŋani katakata. Da vu kə'a ta dədamta badu ma sani, da imi badu ma sani. ¹⁶ Si ka kləganaghatá yu ta duhwalha ná, ka traptá hən̄j ta mbanafna,» ka'a. ¹⁷ Ka Yesu mantsa: «Kaghuni mnduha ta na fitik na, had' zlghay nda ŋuduf da kaghuni wa. Ta maga ghwadaka skwi kuni. Ha ŋa yawu dza'a gdavata yu tavata kaghuni na? Klagidighawa tsa zwanj ya da hadna,» ka'a. ¹⁸ Ka kladanaghatá lu. Ka davanaghatá Yesu ta tsa seteni ya katakata. Ka saghu tsi ma tsa zwanj ya, gi ka mbaftá tsa zwanj ya hadahada.

¹⁹ Ma nzata duhwalhani kawadaga nda Yesu ndaghəŋa taŋ, ka gavadaghatá hən̄j da dawarjta da tsi: «Kabgawu kəl aŋni ka traptá ghzliginjta tsa seteni ya katək na?» ka hən̄j. ²⁰ «Hta ta zlghay nda ŋudufa ghuni ta magay,» ka Yesu nda hən̄j. «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, ka mamu zlghay nda ŋuduf ki'a da kaghuni manda hya kra-masa[‡] katsi ná, lavijlava kuni ta mnanatá ya ghwá ya kazlay: Sli'afsl'i'a hadna ka dza'a ka da hada a kə'a na, dza'a sli'afsl'i'a. Had' sana skwi dza'a trəgadaghunaghuta wa. ²¹ [Ama mndərga tsa ghwadaka sulkum ya ná, ba nda maga du'a kawadaga nda suma ta ghzliginjta lu,]» ka'a nda hən̄j.

[‡] 16:27 Ngha ta Zabura 62:13, Ruma 2:6.

* 17:10 Ngha ta Malatsi 3:23.

† 17:15 Ngha ta 4:24.

‡ 17:20 Ngha ta 13:32.

Mnəglarŋta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mak 9:30-32, Luk 9:42-45

²² Ma sana fitik ka tskovatá duhwalha Yesu ma Galili. Ka Yesu nda həŋj mantsa: «Dza'a vlavla lu ta Zwaŋja mndu ma dzva mnduha. ²³ Ija dzata taŋ, bađu mahkəna fitik ŋa sli'agaptani nda hafu ma mtaku,» ka'a. Ka nzata duhwalhani sasu'anak katakata ta ghəŋjani.

Plata i Yesu nda Piyer ta dzəmna

²⁴ Manda ħhadaghata taŋ da luwa Kafarnahum, ka gwal tska dzumna həga Lazglafta nda Piyer mantsa: «Ta plər pla a wa'a Mghama ghuni ta dzumna həga[§] Lazglafta katək na?» ka həŋj nda tsi. ²⁵ «Ta play,» ka'a.

Ka sli'aftá tsi ka lami da həga. Gi ka Yesu nda Piyer mantsa: «Simuŋ, kinawu ndana kagha ta ghəŋja tsa gwada taŋ ya na? I wa raŋ pla dzumna nda dzumna luma ŋa mghamha ta na ghəŋja hađik na na? Zwana hađik re, ari la matbay a na?» ka'a nda tsi. ²⁶ «La matbay ya,» ka Piyer. Ka Yesu mantsa: «Nza a tkwe' ta zwana hađik ka play taŋ nda tsa tama wa. ²⁷ Dər má mantsa tsi ná, yaha mu da nzakway ka skwa tuthun ŋa taŋ. La da drəf, ka vzadata ka ta ŋalum. Tsa tarŋtaŋa klipi dza'a ka da ksafŋta ya, ka gunarŋta ka ta wani, dza'a slanaghlasla ka ta tseda dzumna mndu his. Ka klafta ka, ka vlarŋta ka ta həŋj ŋa platá ŋa u,» ka'a nda tsi.

18

Fatá ghəŋj manda zwaŋj kwitikw

Mak 9:33-37, Luk 9:46-48

¹ Ma tsa fitik ya, ka gavanavatá duhwalhani ta Yesu, ka həŋj mantsa: «Wa ta nzakway ka mali ma ga mghama Lazglafta na?» ka həŋj. ² Ka hgaktá Yesu ta sana zwaŋj kwitikw ka sladanata ta kəma taŋ. ³ Ka'a mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka mbədanaf a kuni ta nzakwa ghuni, ka nuta ghuni manda zwani kwitikw kwitikw wu katsi ná, hađ kuni dza'a lami da ga mghama Lazglafta wa. ⁴ Tsaya tama ná, mndu ta hanaganatá ghəŋjani manda na zwaŋj kwitikw na ná, tsaya mndu ka mali ma ga mghama Lazglafta. ⁵ Dər wati ma mndu ta tsu'aftá zwaŋj manda na zwaŋj wana tsi na ta ghəŋja gwada ta i'i ná, vərda i'i tsu'af tsi.»

Dasuwa ka lu da zləmbiŋtá lu ta mndu

Mak 9:42-48, Luk 17:1-2

⁶ «Ala, ka zləmbiŋjzlamba mndu ta sani turtuk ma tsa zwaniha ta zlghaftá i'i ya katsi, ta dər ya má hbidim lu ta dughura buna ma ŋurzlurŋ ka vzaghata da drəf. ⁷ Daŋwa ŋa ghəŋja hađik ta nzakway ta zlzlambiŋtá mndu! Aŋj mndani, nda nza tkwe' ka nzakwa skwiha ta zlambiŋtá mndu. Ama daŋwa ŋa mndu ya ta sagha tsa zləmbaku ya nda da tsatsi.

⁸ «Ka nda nza dzva gha, ka səla gha a tsi ka skwi ta famtá kagha da ga dmaku katsi ná, tsinŋtsa gha ka wuđiŋta ka di'ij. Ta dər lama ka da hafu ŋa kđekedzəŋ nda səla gha slurŋ turtuk, ka dzva gha slurŋ turtuk a tsi, ka ya da klafta lu ta kagha nda səla gha yipa' ka dzvuha gha yəmaf a tsi, ka vzamtá kagha da həga vu ŋa kđekedzəŋ. ⁹ Ka ira gha ta famtá kagha da ga dmaku katsi ná, tsakwasliŋ tsakwasla gha ka wuđiŋta ka di'ij. Ta dər lama ka da həga hafu ŋa kđekedzəŋ nda ira gha guzliŋ turtuk, ka ya da klafta lu ta kagha nda iriha gha his his ka vzaghama da həga vu.»

Tuwak nda zada

Luk 15:3-7

¹⁰ «Dasuwa ka kuni da hərtətətá kuni ta ya dər turtuk mataba tsəna zwaniha na. Ka yu ta mnaghunata ná, duhwalha Lazglafta ta gdata ta nŋha kuma Da da ta nzakway ta luwa ta nŋha həŋj. [¹¹ Sa da mbanafŋta gwal ya si nda zada na Zwaŋja mndu *.]

¹² «Kinawu ka kaghuni ta ndanay na? Ka dər mək ka tuwaka mndu, tsa zadavaghuta ya turtuk katsi ná, hađ ta zlarŋtá tsaha təmbay mbsak təmbay mida ya ta ghwá, ka laghu da psa tsa turtuk ta zwaduta ya ra? ¹³ Ka yu ta mnaghunata ná, ka slafsla tsi tida ná, dza'a rfay ta rfu katakata ta ghəŋjani ka malaghuta ta ghəŋja tsaha təmbay mbsak təmbay mida kul zwaduta ya. ¹⁴ Manda va tsaya guli ná, va a Da ghuni ta nzakway ta luwa ta zadavaghuta ya dər turtuk ma tsa zwaniha ya wa.»

Tva nzaku nda zwaŋjama ta gaghatá dmaku

¹⁵ «Ka gaghaga zwaŋjama gha ta dmaku ná, la slanaghata ka dzarŋta kaghuni histaghuni. Ka snaghlasna tsi katsi,»

[§] 17:24 Nŋha ta Sabi 30:11-16. * 18:11 Nŋha ta Lukwa 19:10.

katafkata ka ta zwanjama gha. ¹⁶ Ala, ka kwalaghukwala tsi ta snaghata katsi, klafkla ta mndu turtuk ka his a tsi kawadaga nda kagha, ka vradaghata ka da slanaghata, “nja da graftá tsa gwada ya ma wa mnduha his ka hkən† a tsi.” ¹⁷ Ka kwalaghukwala tsi ta snanata tsaha ya guli katsi, mnanamna ta Igliz. Ka kwalaghukwala tsi ta snatá nja Igliz katsi guli, ngha ta tsa mndu ya manda mndu kul snanjá Lazglafta, ka mnda tska dzumna a tsi.

¹⁸ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda skwi ya dza’a kwalaghuta kuni ta hadik ná, dza’a kwalaghukwala lu guli ta luwa. Inda skwi ya dza’a hbanata kuni ta hadik ná, dza’a hbañba lu guli ta luwa‡.

Guya ghəj ka maga du’a

¹⁹ «Ka yu ta mnaghunata guli na: Ka dzrafdzra mnduha his mataba ghuni ta wi, nja dawa dər wati ma skwi tsi katsi, dza’a tsu’anaf tsu’a Da da ta luwa ta həj. ²⁰ Ma vli ya guyava mnduha his ka hkən a tsi ma hga da ná, mataba tañ yu,» ka’a.

Gwada ta kwal kul pla dmakwa mndu

²¹ Ka sli’aftá Piyer ka gavadaghata dawajta da Yesu, ka’a mantsa: «Mghama dá! Ka ta giha ga zwanjama dá ta dmaku ní, kidaghi səla dza’a planata yu ta dmakwani na? Ndəfáj səla rki dza’a planata yu na?» ka’a nda tsi. ²² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ndəfáj səla yeya a ta mnaghata yu wu, ndəfáj mbsak, ndəfáj mbsak, ndəfáj səla. ²³ Tsaya dza’a kəl lu ka gra ga mghama Lazglafta nda sana mgham ta kuma mbədaftá skwa gadghəlani ma dzva gwal ta ksanatá slna ya. ²⁴ Ma nzatani ka mbəday, ka klanaktá lu ta sani ya nda dməja mlejwi mlejwiha tse di da tsi. ²⁵ Had skwa tsa mndu ya nja plata wa. Ka tsa mgham ya mantsa: Skwapwaskwa ta tsa mndu ya, nda markwa tañ tani, nda zwanani tani, nda inda skwi ta nzakway ka nani tani, nja pla tsa dməj ya, ka’a. ²⁶ Ka zləmbatá tsa kwalva ya ta hadik ka tsəlbata ta kəmani, ka’a mantsa: “Wya dzvu, ksa ta juđuf, dza’a plagha pla yu demdem,” ka’a. ²⁷ Ksanja tsa kwalvani ya ka hidahida katakata ta tsa danjahəgani ya, ka zlananjá tsi ta tsa dməj ya ka zlijta.

²⁸ «Saba tsa kwalva ya manda zlijntá, ka guyatá tsi nda sana grani ya si ta ksə həj ta slna kawadaga, nda dməjani da tsi ka suley dər mək. Ka valaftá tsi tida, ka ksanəftá njurzuluj. “Plihapla ta skwa dá gita gita!” ka’a nda tsi. ²⁹ Ka zləmbatá tsa grani ya ta hadik, ka ndəba dzvu da tsi. Ka’a mantsa: “Wya dzvu, ksa ta juđuf dza’a plagha pla yu,” ka’a nda tsi. ³⁰ “Ya! Dva a yu wu, plihata gitagita,” ka’a. Ka laghu tsi hamtá tsa grani ya ma gamak ka kzla planatani ta tsa dməjani ya. ³¹ Nghay sanlaha ma tsa kwalvaha ya ta tsa skwi maga tsi ya ná, ka kuzlanəftá tsi ta həj ta juđuf katakata. Ka laghu həj rusanəftá danjahəga tañ ta inda skwi ta maguta. ³² Ka hgadaghata tsa danjahəgani ya, ka’a nda tsi mantsa: “Ghwadaka kwalva ka, zlaghanzla yu ta inda dməja da ta kagha kabga ndəbata gha ta dzvu da i’i ná, ³³ had kagha guli má dza’a tawa hidahida ta gra gha, manda ya tawa yu ta hidahida ta kagha ya ra?” ka’a. ³⁴ Huf safi ta juđufa danjahəgani, ka laghu tsi hamta ma gamak, ka kzla planatani ta inda dməjani da tsi.

³⁵ «Dər wa tsi ma kaghuni kul had ta planatá dmakwa zwanjamani ma hyahya juđufani§ wu katsi ná, manda va tsaya dza’a maga Da dá ya ta luwa nda kaghuni,» ka’a.

19

Tagha skwi ta ghəja ghzla marakw

Mak 10:1-12

¹ Manda kdijta Yesu ta tsa gwada ya, ka sli’aftá tsi ta hadika Galili ka laghi ta hadika Zudiya ta bla ghwa Zurdeñ. ² Ka sli’afta dəmga rutut mistani. Ka mbambə tsi ta mnduha.

³ Ka gavadaghatá la Farisa da tsi, kabga ta kumay həj ta tsanamtá matsavađa. Ka həj nda tsi mantsa: «Lavinlava mndu ta ghzlijntá markwa tañ, ka magamaga tsi ta dər wati ma skwi tsi ra?» ka həj. ⁴ Ka Yesu nda həj mantsa: «Ta dzanja a kuni ta skwi ya nda vinda ma defteri nda ghuđa ra? “Ma zlifta inda skwi ná, zlagigij zлага Lazglafta ta i zgun nda marakw*.” ⁵ Ka Lazglafta mantsa: “Tsaya dza’a kəl zgun ka zlanjta i dani nda mani, ka laghi da

† 18:16 Ngha ta Vrafta ta Zlalu 19:15. ‡ 18:18 Ngha ta 16:19, nda Yuhwana 20:23. § 18:35 Ngha ta 6:15. * 19:4

Ngha ta Zlifta 1:27 nda 5:2. † 19:5 Zlifta 2:24.

ndi'áftá vgha nda markwa tañ, ña nzakway tsa hahøj his ya ka mndu turtuk†." Mantša ya tama, ⁶nzágla a høj ka mnduha his wa, ama ka mndu turtuk nzakwa tañ. Yaha mndu tama da dganatá skwi ya ndi'anaf Lazglafta,» ka'a. ⁷Ka la Farisa nda tsi mantsa: «Kabgawu tama kəl Musa ka mnay kazlay: Ka ta ghzlay mndu ta markwa tañ katsi ná, vindanaftani ta delewera ghzlij-tani‡ kə'a ba?» ka høj nda tsi. ⁸Ka Yesu nda høj mantsa: «Təñja ta ghəña ghuni kəl Musa ka vlaghunatá tva ghzlijntá marakw. Ma zraiftani ná, mantsa ya a nzakwani wa. ⁹Ama ka i'i ta mnaghunata ná, yaha mndu walantá ghzlijntá markwa tañ, ka taghəña hliri§ a tsi. Nzakwani ná, ka ghzlinghzla mndu ta markwa tañ, ka klaftani ta sani katsi ná, ta hliri tsa mndu ya nda tsa.»

¹⁰Ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ka si mantsa ya ta magakwa skwi mataba i marakw nda zə'al katsi ná, dər kwal kul klay,» ka høj. ¹¹Ka Yesu nda høj mantsa: «Inda mndu a dza'a lavijntá ñaftá tsa gwada ya wa, ba gwal ya vlay Lazglafta ta mbrakwa ñafta kasi'i, ¹²kabga mamu gwal ya yaga lu ka kufitik, mamu gwal ya psalaf mnduha nda psala, mamu gwal ta kwalaghutá klay, kabga gwada ta ga mghama Lazglafta guli. Mndu ya dza'a lavijntá ñaftá tsa gwada ya, ka ña tsi,» ka'a.

Fanaghata Yesu ta dzvu ta ghəña zwani
Mak 10:13-16, Luk 18:16-17

¹³Tahula tsa, ka hildaghatá mnduha ta zwani kwitikw kwitikw da Yesu, ña fanaghatani ta dzvu ta høj ka maga du'a ta ghəña tañ. Ama ka pyə duhwalha Yesu ta mnduha. ¹⁴Ka Yesu nda tsa duhwalha ya mantsa: «Zlanwazla ta zwani ka sagha høj da i'i, ma pyə kuni ta høj, kabga ña gwal ta gara vgha nda hahøj* na ga mghama Lazglafta,» ka'a. ¹⁵Ka fafanaghatá Yesu ta dzvu ta ghəña tsa zwaniha ya. Tahula tsa, ka sli'áftá tsi ma tsa vli ya, ka laghwi.

Sana duhwal ka gadghəl
Mak 10:17-31, Luk 18:18-30

¹⁶Va gi ka lagha sana mndu da Yesu, ka'a mantsa: «Maləma da, nahgani skwi dza'a yu magata dina, ña nzakwa da nda hafu

ña kdekedzeñ kawadaga nda Lazglafta na?» ka'a. ¹⁷Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu kəl ka ka dawihata ta ghəña ñərma skwi na? Turtuktuk ñərma ta nzakway ka Lazglafta. Ka ta kumay ka ta nzakwa gha nda hafu ña kdekedzeñ kawadaga nda Lazglafta katsi ná, snata gha ta zlahuhani,» ka'a. ¹⁸«Wati zlahuha ya na?» Ka tsa mndu ya. Ka Yesu mantsa: «Yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da hliri, yaha ka da ghali, yaha ka da tsanavatá gwada ta mndu, ¹⁹vla ta glaku ña i da gha nda ma gha, dvudva ta mnda səla manda va ghəña gha†,» ka'a. ²⁰Ka tsa duhwal ya nda tsi mantsa: «Snasna yu ta inda tsaha ya demdem, nu ta pdakwani ña magəgəltá da na?» ka'a. ²¹Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka ta kumay ka ta nzakwa gha hem‡ katsi ná, la ka dzawijta ka ta inda skwa gha, ka daganafata ka ta tsedani ta gwal ka pdu. Dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa, tahula tsa ka sagha ka, ka dza'a ka mista da,» ka'a. ²²Na snəñta tsa duhwal ya ta tsa gwada ya, ka basaftá tsi ta ñuduf ka sli'áfta ka laghwi, kabga gadghəl ya.

²³Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, nda bla katakata ka lama mndu ta fafta ghəñani ta gadghəl da ga mghama Lazglafta. ²⁴Ka yu ta vrəgliñtá mnaghunata na: Ta dər laba ñal-ibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama mndu ta faftá ghəñani ta gadghəl da ga mghama Lazglafta,» ka'a. ²⁵Na snəñta duhwalhani ta tsa gwada ya, ka ndərau' høj katakata, ka høj mantsa: «Ka si mantsa tsi, wa dza'a lavijnta mutsaftá mbaku tama?» ka høj. ²⁶Ka nghanavatá Yesu ta høj, ka'a mantsa: «Skwi nda bla da mnduha ya ná, bla a da Lazglafta wa,» ka'a.

²⁷Gi tsau' ka piyer tsu'aghutá gwada, ka'a nda Yesu mantsa: «A'a! Ya wana añni, zlanavazla añni ta inda skwi, ka dza'a mista gha ya ní, kinawu kə'a dza'a magaku nda añni tama?» ka'a. ²⁸Ka Yesu nda høj mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma mbədavafta§ inda skwi dza'azlay ná, dza'a nzafta ta dughurukwa glakwani na Zwanja mndu. Kaghuni gwal ta dza'a mista da ya guli, dza'a nzanzafta ta dughurukha ghwanjpdə his kaghuni, ña tsa guma ta

‡ 19:7 Ngha ta Vrafta ta Zlalu 24:1. Nda Mata 5:31. § 19:9 Ngha ta Sabi 20:12-16, Vrafta ta Zlalu 5:16-20, Zlalu 19:18.

* 19:14 Ngha ta 18:3-5. † 19:19
‡ 19:21 Ngha ta 5:48. § 19:28 Ngha ta Daniyel 7:14.

ghəŋja mndəra la Isra'ila ghwanjɔdɔ his guli.
²⁹Dər wati ma mndu ta zlanavatá həgani, ka zwanamani a tsi, ka kwaghamani a tsi, ka dani a tsi, ka mani a tsi, ka zwanani a tsi, ka wvahani a tsi, ta ghəŋja gwada ta i'i ná, dza'a mutsay həŋ ta dərəkətani, ka malaghuta a tsi, ŋa mutsay tən ta hafu ŋa kdekedzen guli ta ghəŋjani. ³⁰Ama nda ndəgha gwal ta nzakway tən, dza'a nzakway nda hul. Nda ndəgha gwal ta nzakway nda hul guli, dza'a nzakway tən,» ka'a.

20

Gwada ta ghəŋja kwalvaha ma vwaha inabi

¹«Wya skwi ŋa gray nda ga mghama Lazglafta. Ka tsavagaptá sana zə'ala həga ma həgani, wrək sərɔdək, da zba gwal ŋa ksanatá slna ma vwaha inabani. ²Ka dzraftá tsi nda tsa gwal ksa slna ya ta planatá həŋ ka tseda vagma mndu* turtuk, ta vagma tən. Ka ghunaghatá tsi ta həŋ da vwaha inabi. ³Ka sli'iglaftá tsi wər ta nzemndi təmbay gavzlazlan, ka nghəlanjta tsi ta gwal ksa slna ta nzaku bətbət. 'Ka'a nda həŋ mantsa: "Lawa kaghuni guli da ksa slna ma vwaha inaba da, dza'a plaghuna pla yu ta tseda ghuni manda ya ta raku," ka'a nda həŋ. ⁴Ka sli'iftá tsa gwal ksa slna ya ka laghwi da tsa vwaha inabi ya. Ka sli'iglaftá tsi guli wər fitik ma ghəŋ vli, mantsa guli ta fitik hawu, ka magata manda va tsaya guli. ⁵Ka sli'iglaftá tsi guli beeghwa fitik, ka slanaghatá tsi guli ta sanlaha ma gwal ksa slna ta nzaku. Ka'a nda həŋ mantsa: "Nya kəl kuni ka vaghay ta nzaku kul laghwi maga slna na?" ka'a nda həŋ. ⁶Ka həŋ nda tsi mantsa: "Had' mndu ta klaftá aŋni ŋa maga slna wa," ka həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: "Lawa kaghuni guli da maga slna ma vwaha da," ka'a.

⁸«Gahawu tama, "hagakhaga ta tsa gwal ta ksa slna ya, ka planata ka ta nisəla tən ka zrafta ka nda tsa gwal ka kwanahani ya, ŋa kdiŋta gha nda gwal tən,» ka tsa dani ma vwaha inabi ya nda kwalvani. ⁹Ka lagha tsa gwal ta zraftá ksa slna beeghwa fitik ya. Ka vlanjta lu ta tseda vagma mndu turtuk turtuk ta həŋ. ¹⁰Ka lagha gwal ta zraftá ksa slna tən. "Mali dza'a aŋni zlgay" ka

hahəŋ si ta gray. Ama ka vlanjta lu ta tseda vagma mndu turtuk turtuk ta həŋ. ¹¹Ta zlgə həŋ ya, ta dza'a nda ŋururaku həŋ ta ghəŋja tsa danahəga ya. ¹²Ka həŋ mantsa: "Beeghwa fitik ta sagha nanaha na, awa† turtuktuk kwenkwen maga həŋ ta ksa slna ná, waka kagha planatá həŋ guram nda ŋa aŋni na? Aŋni, hərfa hərfa ŋni ta ksa slna tles fitik, ka vaghay ta maga slna ta fitik," ka həŋ. ¹³Ka'a nda həŋ mantsa: "Gra da, nənəp a yu ta kagha wa. Ta tseda vagma mndu turtuk a dzrafta u nda kagha kay ra? ¹⁴Zlgə ta nisəla gha, ka sli'a ka. Manda va ya kumaŋ yu vlanjta yu ta tsa mndu ta sagha nda hul ya, manda va ŋa gha. ¹⁵Lavinlava yu ta maga skwi manda ya kumaŋ yu nda tseda da, mantsa a kasi'i wa? Ari zdəgagha a wa a na skwi dīna maga yu na ta wa ira gha na?" ka'a. ¹⁶Tsaya tama ná, dza'a nzakway gwal nda hul, ka gwal tən. ŋa nzakwa gwal tən, ka gwal nda hul,» ka Yesu sganaghata.

Mahkəna mnaŋta Yesu ta gwada ta mtakwani nda sli'agaptani

Mak 10:32-34, Luk 18:31-34

¹⁷Ka sli'iftá Yesu ka ŋlu ka dza'a da luwa Ursalima. Ta mbada həŋ ta tvi, ka ksaghutá tsi ta tsa gwal ghwanjɔdɔ his ya, ka'a nda həŋ mantsa: ¹⁸«Ndanana, wana mu ta ŋlu ka dza'a da luwa Ursalima. Dza'a ksafksa lu ta Zwanja mndu, ka vlanjta la mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ŋa tsanaghata tən ta guma dzata. ¹⁹Dza'a vlanjvla həŋ ta gwal kul had' ka la Yahuda, ŋa gagay tsaha ya, ŋa sləyay tən nda krupi, ŋa zləŋafta tən ta udza zləŋay. Bađu mahkəna fitik, ŋa sli'agaptani nda hafu ma mtaku,» ka'a.

Dawutá vla mani ma i Yakubu nda Yuh-wana

Mak 10:35-45

²⁰Tahula tsa, ka lagha mani ma zwana Zebedi nda zwanani. Ka tsəlbata tsi ta kəmani ŋa dawa skwi da tsi. ²¹«Nu ta kumə ka na?» ka Yesu nda tsi. «Wana na zwana da his na, sagha fitika ga mghama gha ya ná, ka mnata ka, ŋa nzata na zwana da na, nda ga zəghwa gha ya, nda ga zlaβa gha ya, ka yu,» ka'a nda tsi. ²²«Sna a kuni ta skwi ta dawu kuni wa. Dza'a lavinlava kuni ta sa leghwa

* 20:2 Ngha ta Mata 5:26. † 20:12 Awa: Tsaya fitik maga mndu ta maga slna.

tša ghuya ďarŋwa dza'a yu ghuyay ya ra?» ka Yesu. «Dza'a say ŋni!» ka hęj nda tsi. ²³ Ka Yesu[†] nda hęj mantsa: «Mantsa nzakwani, dza'a say kuni ta tsa leghwa ghuya ďarŋwa ďa ya, ama ta ghęja gwada ta nzaku nda ga zeghwi nda ya nda ga zlaďa n, i'i a dza'a mna tsaya wa. Da ďa dza'a vlat tsa vli ya ta gwal ya payanaf tsi ta hęj,» ka'a.

²⁴ Snaŋta tsa pakwa duhwalha ghwaŋ ya ta tsa gwada ya, ka asanavat hęj ta ŋuduf ta tsa zwanamaha his ya. ²⁵ Ka hagamaghat Yesu ta hęj, ka'a nda hęj mantsa: «Nda sna kuni n, ta gay mghamha ta ghęja mnduha ta m mgham mghama taŋ ta ghęja taŋ. Gwal dagaladagala guli, ta maray hahęj ta mbrakwa taŋ ta ghęja taŋ. ²⁶ Ama mantsa ya a nzakwani mataba kaghuni wa. Katk n, ka ta kumay sani ta nzakway ka mali mataba ghuni n, nzatani ka kwalva ghuni. ²⁷ Ala, ka dr wa ta kuma nzakway ka mnda kla kma mataba ghuni ya, nzatani ka vu'a ghuni. ²⁸ Manda va tsaya n, sa a Zwaŋa mndu ŋa maganata lu ta slna wa. Ama sasa ŋa maganat slna ta mnduha, ŋa vlatani ta hafani ŋa mbanaf ndęghata mnduha[§],» ka'a.

Mbambanafta Yesu ta ghulpata mnduha his

Mak 10:46-52

²⁹ Ta sab i Yesu nda duhwalhani ma luwa Yeriku, ka sli'af t dmga rutut mistani. ³⁰ Ta nzaku ghulpata mnduha his ta wa tvi. Ka snaŋtá hęj ta labla Yesu nda ta tsa ka, ka dzat hęj ta lawlaw. «Mgham, Zwaŋa Dawuda! Tawa ta hidahida ta aŋni,» ka hęj. ³¹ «Hafwa wa ghuni!» Ka tsa dmga ya, ka dawa hęj. Ama ka sganaghat tsa ghulpata mnduha ya ta dza lawlaw. «Mgham, Zwaŋa Dawuda! Tawa ta hidahida ta aŋni,» ka hęj. ³² Ka sladavat Yesu, ka hgamaghat tsi ta hęj. «Nahgani ta kum kuni ta magaghunata ďa na?» ka'a nda hęj. ³³ «Mghama ďa, gwananagwana ta iriha ŋni!» ka hęj nda tsi. ³⁴ Ka ksant hęj ta Yesu ka hidahida. Ka kasant tsi ta iriha taŋ. Ka gi nghan t hęj ta vli nzidid. Ka laghu hęj mista Yesu.

[†] 20:23 Ngha ta Slna gwal ghunay 12:2. [§] 20:28 Ngha ta 26:28, nda 1 Timute. 2:6.

[†] 21:5 Ngha ta Zakari 9:9. [†] 21:8 Ngha ta 2 Mghamha 9:13.

21

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mak 11:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19

¹ Ta ghwaŋ a i Yesu nda duhwalhani ka hadaghata da luwa Ursalima wu, ndusa hęj nda luwa Beslaze tavata ghw Zay-tuŋ^{*}, ka ghunaftá Yesu ta gwal his mataba duhwalhani. ² Ka'a nda hęj mantsa: «Lawala da a luwa ta kma ghuni a. Ka hadaghaha kuni, dza'a gi slanaghasla kuni hada ta hbat mana kdih nda zwanani. Ka pligidaghata kuni ta hęj. ³ Ka mamu mndu ta gwadgaghunata ta ghęjani katsi n, "Mgham ta kumay," ka kuni da zlghanaftá wani. Dza'a gi zlaghunanzla hęj.»

⁴ Kl tsaya ka nzakway mantsa n, nda nza kabga ŋa dzanaghat ghęja gwada ya mna anabi Zakari kazlay:

⁵ «Mnanawamna ta gwal ma luwa Siyuna, wa'a mghama gha ta sagha da kagha, letekw nzakwani katakata, ta sagha ta kdih,

ta vuvu'ukwa kdih,

ta nzakway ka zwaŋa kdih[†],» ka'a.

⁶ Ka sli'af t duhwalha ya ka laghwi magata manda ya mnanaf Yesu ta hęj.

⁷ Ka hlaktá hęj ta tsa mana kdih ya nda zwanani, ka pghaft hęj ta lgutha taŋ ta hęj, ka lafi Yesu nzafta tida. ⁸ Ka zla-zlat ndęghata mnduha ta lgutha taŋ ta tvi. Sluhwa ŋa sanlaha ta patsay ka pghay ta tvi[†] guli. ⁹ Ka hl gwal ta kma Yesu nda gwal nda hulani tani ta wi, ka hęj mantsa: «Ŋa Zwaŋa Dawuda glaku, ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ta sagha ma hga Mgham Lazglafta! Ŋa Lazglafta ta luwa[§] glaku!» ka hęj.

¹⁰ Manda hadamta Yesu da luwa Ursalima, ka kut mnduha. «Wa na mndu na tama?» ka hęj. ¹¹ Ka tsa dmga mistani ya mantsa: «Anabi Yesu ta sabi ma luwa Nazaret ta hadika Galili ya,» ka hęj.

Lama Yesu da hęga Lazglafta

Mak 11:15-19, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22

¹² Ka lami Yesu da hęga Lazglafta. Ka ghzligiŋt tsi ta inda gwal ta tsakala nda gwal ta skway tani ma tsa hęga Lazglafta ya.

^{*} 21:1 Ngha ta Markus 11:1.

[†] 21:9 Ngha ta Zabura 118:25-26, Zabura 118:25.

Ka zlambidiŋtá tsi ta tabəla gwal mbədu, nda vla nzakwa gwal ta dzawaptá għərbu'.

¹³ Ka'a nda həj mantsa: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Həga dá ná, həga maga du'a ya kə'a, ka niŋtá kaghuni ka galigha la gənda*.»

¹⁴ Ka gavadaghatá gwal nda ghulpa nda gwal nda ragħwa səla tarj tavatani ma tsa həga Lazglafta ya. Ka mbambanaftá tsi ta həj. ¹⁵ Nghay la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagħa zlahu ŋa mnduha ta tsa mandərmima skwi ta magə Yesu, nda tsa hlawa zwani ma həga Lazglafta kazlay: «Ŋa Zwaŋa Dawuda glaku!» kə'a ya ná, ka kuzlanaftá tsi ta həj ta ŋuduf. ¹⁶ Ka həj nda Yesu mantsa: «Nda sna ka ta na skwi ta mnə həj na ra?» ka həj. «Anji! Nda sna yu.» ka Yesu nda həj. «Ta waləŋ a kuni ta dzaŋaftá tsa gwadaha ya ma deftera Lazglafta ra? Ka'a na: “Kagħa ta payaftá zləzlva kagħa nda ma wa zwani nda ya nda ma wa zwana vzi'uwa, manda ya kumaŋ ka†,» ka'a.

¹⁷ Ka sli'aftá Yesu ka zlaŋtá həj ka sagħwi ma tsa luwa ya, ka lagħwi da luwa Betani ka hani tsi hada.

Ksi'afta Yesu ta sana ghuraf

Mak 11:12-14,20-24

¹⁸ Gasərdək ta vru Yesu ka dza'a da tsa luwa dagala ya, ka kuzlanaftá maya. ¹⁹ Ka ngħarjtá tsi ta fwa sana ghuraf ta wa tvi. Ka lagħa tsi distani. Kə'a kə'a ná, sluhwa yeya dze'dze' tida. «Had' ka dza'a walglaŋta yəglafta wu,» ka'a nda tsi. Gi hadahada dzuŋ ghwalatá tsa fu ya tsa. ²⁰ Kə'a ká tsa duhwalhani ya nghanata ghwalatá tsa fu ya ná, ka ndərmimi həj nda ndərmima. Ka həj mantsa: «Waka na ghuraf na gi ghwaluta hadahada kay ka na?» ka həj. ²¹ Ka Yesu nda həj mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka zlgħafzlgħa kuni ta Lazglafta nda ŋuduf dgaŋ a kuni ta ghəj dekdek wu ka tsi ná, skwi magana lu ta na ghuraf na yeya a dza'a kuni magay wa: “Ama, sli'afslí'a hada ka vzamta ka ta vgha da drəf,» ka kuni dza'azlay nda ya ghwá ya ná, dza'a magaku manda va tsaya. ²² Inda skwi dza'a dawaŋta kuni nda zlgħay nda ŋuduf nda ma maga du'a ná, dza'a mutsay kuni,» ka'a.

Wa ta vlaytá mbrakwa maga skwiha manda na?

Mak 11:27-33, Luk 20:1-8

²³ Ka lamə Yesu da həga Lazglafta ka tagħə tsi ta skwi ŋa mnduha. Ka gavadaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu da dawaŋta da tsi. «Mutsu ga kagħa ta na mbraku ta kəl kagħa ka maga na skwiha na na? Wa ta vlagħata na mbraku na?» ka həj. ²⁴ Ka Yesu nda həj mantsa: «Mamu skwi turtuktuk dza'a dawaŋta yu da kaghuni guli. Ka zlgħidifzlgħa kuni ta wani katsi, dza'a mnaghunamna yu ta vli ta mutsu yu ta na mbraku ta kəl yu ka maga na skwiha na. ²⁵ Wa ta ghunafta Yuhwana ŋa maga batem‡ na? Lazglafta re, ari mnduha a na?» ka'a nda həj. Ka lagħu hej da dzray mataba hahəj hahəj.

Ka həj mantsa: «“Ka Lazglafta ta ghunafta Yuhwana ka mu,» nu kwal kuni kul zlgħafta ba? ka'a dza'azlay nda amu. ²⁶ Ala, ka “mnduha ta ghunafta” ka mu guli, ta zləŋay mu ta mnduha guli, kabga klafkla həj demdem kazlay: Anabi Yuhwana kə'a.» ²⁷ Ka həj nda Yesu tama mantsa: «Sna a aŋni ka wa ta ghunafta wu,» ka həj. Ka Yesu nda həj guli mantsa: «I'i guli ná, had' yu ta mnaghunata ka wa ta vliħata na mbraku ta kəl yu ka maga na skwiha na wu,» ka'a.

Gwadá ta ghəŋa zwaniha his

²⁸ Ka Yesu nda həj guli mantsa: «Kinawu ka kaghuni ta ndanay na? Mamu sana mndu his zwanani. Ka'a nda sani tarjtarj mantsa: “La ka dza'a ka da maga slna ma vwaha inaba u sagəj,» ka'a nda tsi. ²⁹ “La a yu wu,» ka'a. Tahula tsa, ka ndanglaptá tsi ka sli'afta ka lagħwi da vwah. ³⁰ Ka mnanatá dani ta tsa sana zwaŋ ya manda va tsaya guli. “Araŋ, ta dza'a yu da,» ka'a. Tahula tsa, ka kwalaghuta tsi. ³¹ Wati mataba tsa zwaniha his ya, ta magata skwi ya kumə da tarj ná? ka Yesu nda həj. «Tsa tarjtarj ya ya,» ka həj. Ka Yesu nda hej tama mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, dza'a tiŋlagħutiŋla gwal tska dzumna nda mi'a hliri ta lami da ga mghama Lazglafta ka kaghuni. ³² Wya sagħasa Yuhwana mnda maga batem da kaghuni, ka maraghunatá tsi ta tvi tdúkwa, ka kwalaghutá kuni ta

* 21:13 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmiya 7:11. † 21:16 Ngha ta Zabura 8:3. ‡ 21:25 Ngha ta 3:6.

zlgħafta. Ama ka zlgħaftá gwal ta tska dzumna nda mi'a hliri. Kulam nda va tsa nghajta ghuni ya tani, mbəđanaf a kuni ta nzakwa ghuni ka zlgħafta wa,» ka Yesu nda həj.

Mahdihi ta ghəja gwal ta hva vwaha inabi

Mak 12:1-12, Luk 20:9-19

³³ «Ka mnaghunamna yu ta sana mahdihi 6a: Mamu sana mndu ta ɲaɓaftá fwa inabiha ma wvahani. Ka ɲamtá tsi ma muhul. Ka laptá tsi ta ghurum ɲa ditsa yakwani. Ka baghatá tsi ta vli ɲa nzagata ka nghay^š. Tahula tsa, ka fanamtá tsi ma dzvu ka haya ta gwal hva. Ka sli'áfta tsi ka laghwi dista luwa. ³⁴ Magatá fitika daga yakwani, ka ghunafta tsi ta kwalvahani da tsa gwal hva ma tsa vwah ya, ɲa mutsanafta taɲ ta ɲani ma dágata yakwa tsa inabi ya.

³⁵ Ama, ka valaftá tsa gwal hva tsa vwaha inabi ya ta tsa kwalvaha ya. Ka dgaptá həj nda dga ta sani ka dzata həj nda dza ta sani. Ka zlertsatá həj nda zlertsá ta sani. ³⁶ Ka ghunglaftá tsi ta sanlaha ma kwalvahani ka malaghuta mbsaka tsaha taɲtaɲ ya. Ka maganatá tsa gwal hva tsa vwah ya ta hahəj guli manava ɲa tsahaya. ³⁷ Kđavaktani, ka ghunədanaptá tsi ta həj ta vərda ɲani ma zwaɲ nda mnay kazlay: Dza'a vlayvla həj ta glaku ta zwaɲa dā kə'a. ³⁸ Na nghay tsa gwal hva fwa inabi ya ta lagha tsa zwaɲ ya, ka həj mataba taɲ mantsa: "Wana tsa mndu dza'a za həga ya kay. Sawa, ka dzata mu! ɲa zay mu ta həgani," ka həj. ³⁹ Ka valaftá həj tida. Ka tshidiɲta di'ɲ nda tsa vwah ya, ka dzata.

⁴⁰ «Badu da saghər tsa dani ma inabi ya ní, kinawu kə'a dza'a magay nda tsa gwal hva tsa vwaha inabi ya na?» ka Yesu nda həj. ⁴¹ «Dza'a pslapsla ta tsa ghwadakha ya, ksarɲa a həj ka hidahida wa. ɲa klaftani ta tsa vwaha inabani ya ka fanamta ma dzvu ka haya ta sanlaha ma gwal hva. ɲa vlay tsahaya ɲani nda fitikani ta ɲani mataba dágata yakwa tsa fwa inabi ya,» ka həj.

⁴² Ka Yesu nda həj guli mantsa: «Ta walaɲ a kuni ta dzaɲafta skwi vindaf lu ma defteri ra?

«Tsa pala wuđidiɲ gwal ba həga ya, tsaya ta nuta ka vərda palaka tughwa həga.

Tsaya ná, Lazglafta ta dvaftá nzakwani mantsa.

Nda nza ka mazəmxəm ta wa ira amu *."

⁴³ «Tsaya kəl yu ka mnay ɲa ghuni kazlay: Dza'a klaghukla lu ta ga mghama Lazglafta da kaghuni ɲa vlarɲá mndəra mnduha dza'a snanatá gwadani dīna kə'a ya. ⁴⁴ [Tsa mndu dza'a zləmbafta ta tsa pala ya, dza'a hurbə hurbə. Ala, ka tsa pala ya ta zləmbanaghatá mndu katsi, dza'a hu'anap hu'a† ɲərdək ta tsa mndu ya.]»

⁴⁵ Na snanata la mali ta ghəja gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda la Farisa ta tsa mahdiha Yesu ya, ka graftá həj kazlay: Ta ghəja taɲ ta gwada tsi ta tsa gwada ya, kə'a. ⁴⁶ Ka zbə həj ta ksafá Yesu. Ama ka zləɲaftá həj ta dəmgá, kabga klaflka dəmgá ta Yesu ka anabi.

22

Mahdihi ta ghəja kla makwa
Luk 14:15-24

¹ Ka Yesu mnəglanatá həj nda mahdihi mantsa: ² «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mgham ta payaftá skwa zay ma klay zwaɲani ta makwa. ³ Ka ghwanaftá tsi ta kwalvahani ɲa hagaktá gwal hagarɲ tsi ɲa za tsa skwa zay ya, ama ka kwalaghuta tsahaya ta sagha. ⁴ Ka ghunglafta tsi ta sanlaha ma kwalvaha ɲa dza'a "mnanatá tsa gwal hagarɲ tsi ya nda mnay kazlay: Ndanana ná, ndusa skway zay kə'a. Pslapsla yu ta slaha dā, nda rina fisika dā nda uwasla nda uwasla, nda paya inda skwi, saghawasa da za skwa zay ma vla kla makwa," ka'a nda həj. ⁵ Ndanarɲ a tsa gwal hagarɲ lu ya wa. Ta laghu ya da wvahani, ta laghu ya da tsakalani, ⁶ ta valafta sanlaha ta tsa kwalvaha ya ka ganaptá iri ta həj, ka psilatá həj. ⁷ Ka kuzlanaftá tsi ta ɲuđuf ta mgham, ka ghunadaptá tsi ta sludzihani zadanatá ta tsa gwal ta psilatá tsa mnduha ya ka driɲtá luwa taɲ. ⁸ Tahula tsa, ka'a nda kwalvahani mantsa: "Wana nda paya skwa zaya kla makwa. Tsa gwal si hagarɲ lu ya, raɲ ta həj a zay wa. ⁹ Lawala ta madədga tviha, ka hagakta kuni ta inda mndu dza'a guyuɲta kuni da na vla za skwa zay na," ka'a nda həj. ¹⁰ Ka sli'áfta tsa kwalvahani ya ka laghwi ta tvi. Ka tsakaktá həj ta inda mndu ya

guyurj hørj. Nda ghwadaka mnduha tani, nda nørma mnduha tani, ka ndøghanafatá høga ma tsa vla kla makwa ya.

¹¹ «Ka lamø mgham da nghanaghatá tsa gwal hagak lu ya. Ka nghanatá tsi ta sana mndu kul had'lguta kla makwa tida. ¹² Ka'a nda tsi mantsa: «Ari gra! Waka kagha sami da na høga na kul had'lguta kla makwa ta kagha na?» ka'a nda tsi. Sew, sna a tsa mndu ya ta skwi ña mnay wa. ¹³ Ka mgham nda kwalvahani mantsa: «Habafwa haba ta dzvuhani nda salahani, ka klafta kuni ka wudifinjta dzibil da grum, ka tawa tsi ta taw, ka hpača sli'ijani* hada,» ka'a. ¹⁴ Tsaya tama ná, dagala hagatani, ama ki'a yeya dagatani,» ka Yesu sganaghata.

Nda ra ka pla dzumna ña mgham Sezar ra?
Mak 12:13-17, Luk 20:20-26

¹⁵ Mbadaka la Farisa ka tskavata ka dzrafta ka hørj dza'a ksaftá Yesu nda gwada dza'a sabi ma wani. ¹⁶ Ka ghunafatá hørj ta sanlaha ma duhwalha tarj kawadaga nda mnduha Hiridus slanaghatá Yesu. Bhadaghata tarj, ka hørj nda Yesu mantsa: «Mghama da, nda sna ñni kazlay: Ta mnay kagha ta kahwathwata kə'a. Skwi ta kumø Lazglafta ta magay mu ta tagha kagha kahwathwata ña mnduha. Had' kagha ta zlørja ira mndu wu, kabga gala a kagha nda gala ta mndu wa. ¹⁷ Mnañnamna ta ña gha ma ndanu. Nda ra re, ari ra a wa'a ka pla dzumna ña mgham Sezar na?» ka hørj.

¹⁸ Tsaw nda sna Yesu ta tsa ghwadaka ndana tarj ya. Ka'a nda hørj mantsa: «Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Kabgawu ta kəl kuni ka dzøgha i'i na? ¹⁹ Marihawa tsa kwaβu ta kəl lu ka pla dzumna ya,» ka'a. Ka klanaktá lu ta tsa kwaβu† ya. ²⁰ Ka'a nda hørj mantsa: «Ñja wa na fwatu nda hgu ta na kwaβu na ná,» ka'a. ²¹ «Ñja mgham Sezar ya,» ka hørj. «Ka mantsa tsi ya ní, vlarjwavla ta mgham Sezar ta ya ta nzakway ka ña mgham Sezar. Vlarjwavla guli ta Lazglafta ta ya nzakway ka ña Lazglafta,» ka'a. ²² Snañta tarj ta tsa gwada ya, ka ndørnim hørj nda ndørnimima. Ka zlanavatá hørj ta Yesu ka laghwa tarj.

* 22:13 Ngha ta Mata 8:12. † 22:19 Ngha ta Mata 20:2.

§ 22:32 Ngha ta Sabi 3:6, 15-16. * 22:37 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:5.

Gwada ta sli'agapta ma mtaku nda hafu
Mak 12:18-27, Luk 20:27-40

²³ Badu va tsaya, ka laghala Sadukiya, tsa gwal ta mnay kazlay: Had' lu dza'a sli'agapta ma mtaku wu kə'a ya slanaghata Yesu. ²⁴ Ka hørj nda Yesu mantsa: «Mghama da, ka Musa na: «Ka mtumta mndu ta kul yatá tsi ta zwarj katsi, klay zwanamani ta tsa wadgani ya ka markwa tarj ña yanatani ta zivir ta tsa zwanamani ta mtuta‡ ya,» ka'a. ²⁵ Tsaw mamu sana mndu da añni ndəfəñj zwanani. Ka klaftá mali ta marakw ka mtuta tsi ta yana a lu ta zwarj wa. Ka wunanaghatá sagørjani ta tsa marakw ya. ²⁶ Ka mtutá tsa mahisa zwarj ya guli, ya a ta zwarj wa. Ka klafta ma hkən, ha ka klafta mandəfəñj, had' ya ta yatá zwarj ma hørj nda tsi wa. ²⁷ Tahula rwuta tarj demdem, ka mtuta tsa marakw ya guli. ²⁸ Badu sli'agapta dza'a sli'agapta gwal nda rwa ma mtaku nda hafu ní, wati dza'a nzakway ka zə'ala tsa marakw ya mataba tsa zwaniha ndəfəñj ya, ya wya klukla hørj demdem ka marakw na?» ka hørj. ²⁹ Ka Yesu nda hørj mantsa: «Ta nanay kuni ta ghørja ghuni, kabga sna a kuni ta skwi nda vinda ma defteri nda ghuβa wa. Sna a kuni guli ta mbrakwa Lazglafta wa. ³⁰ Badu sli'agapta dza'a sli'agapta lu ma mtaku ná, had' lu dza'a kləgəltá vgha ña nzakway ka marakw nda zə'al wa. Dza'a nzakway lu ta nzaku tavata Lazglafta manda duhwalha Lazglafta. ³¹ Gwada ta ghørja sli'agapta ma mtaku ná, ta dzanjaf a kuni ma defteri ta tsa gwada Lazglafta ta manay kazlay: ³² I'i Lazglafta Abraham, i'i Lazglafta Izak, i'i Lazglafta Yakubu§ kə'a ya ra? Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wu, Lazglafta gwal nda hafu ya,» ka'a. ³³ Snañta mnduha ta tsa tagha skwani ya, ka ndørnim hørj nda ndørnimima katakata.

Wati mali mataba zlahuha na?

Mak 12:28-34, Luk 10:25-28

³⁴ Na snañta la Farisa kazlay: Hanafha Yesu ta wi ta la Sadukiya kə'a, ka tskavatá hørj. ³⁵ Lagha sani mataba tarj ta nzakway ka mndu ta tagha zlahu ña mnduha, ka kuma tsanamtá matsavada ta Yesu. Ka'a nda tsi mantsa: ³⁶ «Mghama da! Wati mali mataba

‡ 22:24 Ngha ta Zlrafta 38:8, nda Vrafta ta Zlahu 25:5-6.

zlahuha na?» ka'a nda tsi. ³⁷ Ka Yesu nda tsi mantsa: «“Dvudva ta Mgham Lazglafta gha nda hyahya iudufu gha, nda inda hafa gha, nda inda ndana* gha.” ³⁸ Tsahaya mali mida, tsahaya tarnta zlahu guli. ³⁹ Mamu mahisani manda tsaya guli: “Dvudva ta sløvda gha manda va ghøña gha†” ka'a. ⁴⁰ Inda zlahu Musa, nda inda skwi ta taghø la anabi ná, ta tsa zlahuha‡ his ya sladafta hørj,» ka'a.

Daway ta ghøña i Kristi nda Dawuda
Mak 12:35-37, Luk 20:41-44

⁴¹ Mbada ka Farisa ka tskavata hada tavata Yesu. Ka Yesu nda hørj mantsa: ⁴² «Kinawu ka kaghuni ta ndanay ta ghøña Kristi na? Zwanja wa ya na?» ka'a. «Zivra Dawuda ya,» ka hørj nda tsi. ⁴³ Ka Yesu nda hørj guli mantsa: «Waka Dawuda mnay nda ma mbrakwa Sulkum nda ghuβa kazlay: Mgham ka'a βa? Ya wya ka Dawuda na:

⁴⁴ “Ka Mgham nda Mghama da na: Sawi nzata nda ga zeghwa da, ha ka nanafta da ta ghumaha gha ka skwa ta diñlay sèla gha§, ka'a.

⁴⁵ «Ka si “Mghama da”, ka Dawuda ta hgay ya ní, waka Kristi dza'a nzakway ka zivrani tama?» ka'a.

⁴⁶ Trid, traptra dør wa ta zlghanaftá wi. Daga badu tsa, had' mndu ta walglantá dawutá vli da tsi wa.

23

Nzakwa la mali ta ghøña dina la Yahuda
Mak 12:38-39, Luk 11:43,46, 20:45-46

¹ Tahula tsa, ka Yesu nda dømga nda ya nda duhwalhani tani mantsa: ² «Dzaranaghatá gwal tagha zlahu, nda la Farisa na tsislanaptá zlahu Musa ta mnduha. ³ Tsaya tama ná, nda ra ka snanata ghuni ta hørj, ka magay ghuni ta inda skwi ta mnaghunata hørj. Nziya nza tsi ná, yaha kuni da magay manda ya ta magø hahørj, kabga had' hahørj ta magay manda va ya ta mnata hørj wa. ⁴ Ta hbafhba hørj ta huzla ndagaku ka fanaghatá mnduha, ama va a hahørj ta ksantá dør nda wa ndøfirja dzva tarj wa. ⁵ Inda slna ta magø hørj ná, ta magay hørj ja nghay wa ira mnduha. Mantsa ya ná, børzløzla ka hahørj ta mbaghafatá ja tarj ayaha ta funta ta wa bizlbizla kuma,

nda ya ta dzvu. Zutut ka hørj ta zlarjtá dzva lguta* tarj. ⁶ Vli nda paya ta køma ja tarj ta zbay ja nzakwa tarj ma fitika za skwa zay ta badawa. Vli nda paya ta køma guli ta zbø hørj ja nzakwa tarj ma høga tagha skwa la Yahuda. ⁷ Ta kumay hørj ta ganaghata mnduha ta zgu ta hørj ma vla tsakata vgha mnduha, ka hga hørj ka “maløm.” ⁸ Ama kaghuni ya, ma dvaf kuni ta hga kaghuni ka maløm. Turtuktuk Maløma ghuni. Kaghuni ná, la zwanama kuni. ⁹ Ma hgo kuni ta mnda sèla ta ghøña hadik ka “Da” kabga turtuktuk Da ghuni ta nzakway ta luwa. ¹⁰ Ma dvaf kuni ta hga kaghuni ka “mali,” kabga turtuktuk Mala ghuni ta nzakway ka Kristi. ¹¹ Ka kwalva ghuni ká mali mataba ghuni nzakway. ¹² Inda mndu ta kapanaftá ghøñani ná, dza'a dzaganadza lu. Inda mndu ta hanaganatá ghøñani guli ná, dza'a kapanafkapa lu,» ka'a.

Dajwa ja gwal tagha zlahu nda la Farisa
Mak 12:40, Luk 11:39-52, 20:45-47

¹³ «Dajwa ja ghuni gwal tagha zlahu ja mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Mbada ka kuni ka hanaftá tgha ga mghama Lazglafta ta mnduha. Lamø a vørdá kaghuni wu, zlanarj a kuni ta tvi ta gwal ta kuma lami guli wa.

¹⁴ «Dajwa ja ghuni gwal tagha zlahu ja mnduha nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Kaghuni ta hluguduntá skwa mi'a wadgu. Ka va slrintá maga du'a ja nghay wa ira mnduha. Tsaya tama dza'a køl lu ka tsaghunaghatá guma ka malaghutá mbraku†.

¹⁵ «Dajwa ja ghuni gwal tagha zlahu ja mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Ta wawaku kuni ka ra vli ta drøf nda ya ta hadik ja mutsaftá dør mndu turtuk ja da dina ghuni. Ka mutsafmutsa kuni, ja niñta ghuni ka mnda nzakway ma duda vu ka malaghutá ja ghuni mantsa ya mantsa ya his.

¹⁶ «Dajwa ja ghuni gwal nda ghulpa ta kla gwal nda ghulpa. Ka kuni ta mnay tazlay na: “Ka wadawadá mndu ta wadu nda høga Lazglafta ná, bla a tsaya wa. Ama

† 22:39 Ngha ta Zlahu 19:18. ‡ 22:40 Ngha ta 7:12. § 22:44 Ngha ta Zabura 110:1. * 23:5 Ngha ta Mbsak 15:38-41. † 23:14 Ngha ta Markus 12:40.

§ 22:44 Ngha ta Zabura 110:1. * 23:5 Ngha ta Mbsak

ka wadawada mndu ta wadu nda dasu ma hoga Lazglafta katsi na, nda nza tkwe' ka magatani ta skwi wada tsi na magay ya, ka kuni." ¹⁷ La rghaha, gwal nda ghulpa! Wati mali mida? Mal dasu re, ari mal hoga Lazglafta ta nanafta dasu ka skwi nda ghuba ya a ka na? ¹⁸ Ka kuni guli na, "ka wadawada mndu ta wadu nda gwir na, bla a tsaya wa. Ama ka wadawada mndu ta wadu nda skwi ya wlay tsi ta Lazglafta ta gwir na, nda nza tkwe' ka magatani ta tsa skwi wada tsi na magay ya," ka kuni. ¹⁹ Ghulpata mnduha! Wati mali mida. Skwi ya kel lu ka mbahata nda tsi re, ari gwir ta nanafta skwa mbahu ka skwi nda ghuba ya a na? ²⁰ Wya tsi, mndu ta wada ta wadu nda gwir na, wadawada ta wadu nda skwi tida tani. ²¹ Mndu ta wada ta wadu nda hoga Lazglafta na, wadawada ta wadu nda Lazglafta ta nzaku mida ya tani. ²² Mndu ta wada ta wadu nda luwa na, wadawada ta wadu nda dughurukwa nzakwa Lazglafta, nda Lazglafta ta nzaku[‡] tida ya tani.

²³ «Danwa na ghuni gwal tagha zlahu na mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Ta nava na kuni ka vla zaka nidali[§], ka zlyujta mali ma skwi ma zlahu ta nzakway ka nzaku tdukwa, nda maga zdaku, nda nzaku ka nerna. Tsahaya skwi ma na magay nda kwal kul zanapta sanlaha ma skwiha. ²⁴ Gwal ta kla gwal nda ghulpa kuni! Ta dizapdiza kuni ta imi na klijta miyauru mida, ka laghwa ghuni da nduta jalibwa.

²⁵ «Danwa na ghuni gwal tagha zlahu na mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Hula leghwa ta sa imi nda hliba na ghuni ta laghwi da mbazijta, ama ma hudani, nda ndogha nda skwa ghala ghuni nda ya nda skwiha zla' uwa kuni. ²⁶ La Farisa ghulpata mnduha! Tinjal ma ka kuni ghubijta huda leghwa nda hliba, kada nzakwa hulani nda ghuba.

²⁷ «Danwa na ghuni gwal tagha zlahu na mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Manda kulu bap lu ka nuslij nzakwa ghuni. Ka ka nda dinakwani nda ta hulani, ama nda ma hudani na, tskata ghudzifa gwal

nda rwa, nda ya nda rwata njadak yeya mida. ²⁸ Manda va tsaya kaghuni guli. Ta nghadaghatata mnduha ta kaghuni na, manda skwi tdukwa nzakwa ghuni. Ama ta ghona madgwirmadgwir, nda kwal kul sna gwada da Lazglafta yeya ma kaghuni.

²⁹ «Danwa na ghuni gwal tagha zlahu na mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Ta baba kulu kuni na la anabi, ta pgha rka kuni ta kula gwal ta snanata gwada Lazglafta. ³⁰ Ka kuni ta mnay na, "ka ma si mamu ajni ta fitika dzidzila jni na, ma gwafta a ajni ta wi nda hnj ka psalata la anabi wu, ka kuni."

³¹ Ma tsa mnay ta mnə kuni mantsa ya na, maranjmara kuni kazlay: Zivra tsa gwal ta zadanata la anabi ya kuni ke'a. ³² Dina tsa, lawa ta kama ta koma nda maga tsa ghwadaka slna zlaf dzidzila ghuni ya! ³³ Nahadikha! Mndəra la mupuha! Had wa ghuni na ndapta ma tsa guma nda vu ya wa. ³⁴ Tsaya tama na, dza'a ghunaghunafghuna yu ta la anabi, nda gwal nda difil da hnj, nda gwal tagha zlahu. Dza'a psalata nda psala kuni ta sanlaha, dza'a zlejafata nda zleja kuni ta sanlaha, dza'a sləvapta nda sləva kuni ta sanlaha ma hoga tagha skwa ghuni, dza'a zbijzba kuni ta hnj ma inda luwaha, ka giri na taj. ³⁵ Tsaya tama, ta ghona ghuni dza'a vrafta usa gwal tdukwa psala kuni. Zrafta ta Abel mndu tdukwa, ha ka sagha ta dzata dza kuni ta Zakari zwanja Baraki, ya dza lu ma takataka vli nda ghuba ma hoga Lazglafta nda gwir* ya. ³⁶ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a vrafta ta ghona gwal ta na fitik na inda tsaya,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghona Ursalima
Luk 13:34-35

³⁷ «Aya Ursalima! Aya Ursalima! Kaha ta psalata la anabi, kaha ta psalata nda pala ta gwal ghunadaggha Lazglafta. Nda kda fitika zbanja da ta tskanata zwana gha manda mana ghatalakw ta tskanata ndudukhani ma zlabakhani ya, ama ka kwalaghuta kuni. ³⁸ Ndana tama, zlaghunanzla lu ta hoga ghuni ka kufik†. ³⁹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had kuni dza'a nghəlanja i'i wa, ha na mnay ghuni dazlay kazlay: Tfawi ta ghona mndu

‡ 23:22 Ngha ta Isaya 66:1, nda Mata 5:34. § 23:23 Ngha ta Zlahu 27:30, nda Vrafta ta Zlahu 14:22. * 23:35 Ngha ta Zrafta 4:8, nda 2 Krunik 24:20-22. † 23:38 Ngha ta Irimiya 22:5. ‡ 23:39 Ngha ta Zabura 118:26.

ta sagha ma hga Mgham[†] Lazglafta kə'a,» ka'a.

24

Gwada ta ghəŋa tasiŋtá həga Lazglafta
Mak 13:1-2, Luk 21:5-6

¹Mbadá Yesu ka sabi ma həga Lazglafta, ka sli'i. Ka lagha duhwalhani tavatani ŋa maranata batá həga Lazglafta. ²Ka Yesu nda həŋ mantša: «Nda nŋha kuni ta inda ya nzakwani ya ki'e? Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a tasiŋtasa lu ta indani demdem. Had' nzugwatá pala sani ta sani, dza'a pdata wa,» ka'a.

Ma kđaku kđakwa ghəŋa hadik ka sagha
Mak 13:3-13, Luk 21:7-19

³Ka sli'afťá Yesu ka laghwi nzata ta ghwá Zaytuŋ. Ka lagha duhwalhani slanaghata. Ka nzata həŋ nda ghəŋa taŋ kawadaga nda tsi. Ka đawanťá həŋ da tsi: «Mnəŋnamna ka yawu dza'a magakwa tsa skwi ya. Kinawu ka ŋni dza'a snaŋťá fitik dza'a kəl ka ka sagha, nda fitika kđakwa ghəŋa hadik na?» ka həŋ. ⁴Ka Yesu nda həŋ mantša: «Dasuwa ka kuni, yaha lu da nanaghunafťa. ⁵Wya nda ndəgha mnduha dza'a klafta hga đa ka sagha: "I'i Kristi," ka həŋ dza'azlay ŋa nanaghata taŋ ta ndəghata mnduha. ⁶Dza'a nda sna kuni ta gwada ta vulu ma vliha ndusa ndusa nda ya ma vliha di'ij di'ij. Dasuwa ka kuni, yaha ŋudufa ghuni tđu, kabga nda nza tkwe' ka magakwa inda tsa skwiha ya. Ama tsaya a kđakwa ghəŋa hadik wa. ⁷Dza'a vulay sana luwa ta vulu nda sana luwa. Dza'a vulay sana mgham ta vulu nda sana mgham. Dza'a slasla maya ma sana vliha. Dza'a gigdavafgigdá hadik. ⁸Inda tsa skwiha dza'a magaku ya ná, dza'a nzakway manda zlrakwa basa yaku.

Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu
Mak 13:14-23, Luk 21:20-24

⁹«Dza'a vlavla lu ta kaghuni ma dzvu ŋa mnduha, ŋa gaghunaptá iri. Dza'a pslapsla lu ta kaghuni guli. Dza'a husaŋhusa kuni ta inda mndəra mnduha ta ghəŋa hadik kabga gwada ta i'i. ¹⁰Ta ghəŋa tsaya tama, nda ndəgha gwal dza'a zlanavatá zlgħay nda ŋudufa taŋ. Dza'a skwapkwa sani ta sani, ta husaŋťá sani ta sani. ¹¹Nda ndəgha ghwadaka anabiha dza'a sagha ŋa

nanaghata taŋ ta ndəghata mnduha guli. ¹²Ta dza'a sgaku nda sga maga ghwadaka skwi, dza'a vyaku nda vya dvu ma ŋudufa ndəghata sanlaha ma gwal zlgħay nda ŋuduf. ¹³Ama mndu ta su'afťa ha ka lagha ta kđavaktani, dza'a mbaku. ¹⁴Dza'a mnay lu ŋa mnduha ta ghəŋa hadik demdem ta tsa Lfida Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta ya, ŋa snaŋta gwal kul snaŋťá Lazglafta. Tahula tsaya tama, ŋa sagha fitika gwada ta kđakwa ghəŋa hadik.

Dza'a ghuyay mnduha ta đanwa
Mak 13:14-23, Luk 21:20-24

¹⁵«Tsaya tama, ka nda nŋha kuni ta sana "ghwadaka manzakđaway ta vla mbida" manda ya mnə anabi Daniyel*, fa lu ma vli nda ghuđa ya, đina ka snaŋta mndu ta dzanay.

¹⁶«Ma tsa fitik ya, ka hwaya gwal ta hadika Zudiya ta hwaya ta ghwá. ¹⁷Ka ta ghəŋa həga nda dadəma mndu, yaha ləglami nda ma həga da hla huzla mida, ka hwaya tsi ta hwaya. ¹⁸Ka ma vwah mndu, yaha da vrəgəłta dzagħa da hla lğuthani. ¹⁹Đanwa taŋ ŋa mi'aha nda huđi nda ya nda mi'aha nda zwan ta ghuya taŋ ma tsa fitik ya. ²⁰Ka ndəba kuni ta dzvu yaha tsa fitika hwaya ghuni ya da nzakway ma fitika mazlam, nda ya badu sabat, ²¹kabga dagala ghuya đanwa dza'a slaku ma tsa fitik ya. Ta walay a mndərga ghuya đanwa manda tsaya ta slata ka yawu fata ghəŋa hadik wa. Had' mndəra tsaya dza'a sləglata† guli wa. ²²Ka má had' ka Lazglafta ta htanaktá tsa fitik ya wu, ma had' mndu dza'a ndapta wa. Ama kabga gwal ya zabap tsi, ka htanaktá tsi ta tsa fitik ya.

²³«Ka ka mndu nda kaghuni mantša: "A! Wana Kristi hadna." "A! Wa a hada a," ka'a ná, yaha kuni da tsu'afťa. ²⁴Ya dza'a sli'agaghastli'a ghwadaka krista nda ghwadaka anabiha, ŋa magay taŋ ta skwa mandərmimiha nda mazəzməma katakata ŋa nana mndu, ka ta magaku tsi, nda gwal đagap Lazglafta tani. ²⁵Wya mnaghunamna yu ta tseke' luwa.

²⁶«Ka ka lu nda kaghuni mantša: "A! Wa a Kristi ta wa mtak kə'a," yaha kuni da dza'a. "A! Wana đifaghuta hadna kə'a," yaha kuni da zlgħafta. ²⁷Sagha dza'a

* 24:15 Nŋha ta Daniyel 9:27 nda 11:31 nda 12:11. † 24:21 Nŋha ta Daniyel 12:1.

sagha Zwaṇa mndu ná, dza'a sagha manda wudákwa luwa nda ma mndəra luwa, ka ranafá vli kutsuk ma mndəra luwa ya, dza'a nzakwa tsi. ²⁸Ma vli dər ga mbła skwi ya ná, hada dza'a tska gugzlum ta vgha.

Dza'a vragavra Zwaṇa mndu
Mak 13:24-27, Luk 21:25-28

²⁹«Gi tahula fitika tsa ghuya dərwa ya, gi tđik dza'a nzata fitik, had' tili dza'a tsuwadəkəgáltá vli wu, dza'a rkaga rka tek-watsa ta luwa, dza'a gıgdavafıgıgdá[‡] skwiha nda mbra nda mbra ta luwa. ³⁰Ma tsaya tama dza'a ngha lu ta saha zwaṇa mndu ta luwa ṇa wahay mnduha ta ghəṇa hadik ka wahu, ṇa nghanj tarj ta Zwaṇa mndu ta saha ta luwa ma ghwayak nda inda mbrakwani, nda inda glakwani[§]. ³¹ṇa ghunaftani ta duhwalha Lazglafta ṇa vyata tarj ta duli ta taw katakata, ṇa tsakakta tarj ta gwal ya dagap tsi ta slərpa luwa fwad', slı'aftani ta mndəra luwa dikw dista luwa*.»

Tagha skwi ta ghəṇa ghuraf
Mak 13:28-31, Luk 21:29-33

³²«Mamu skwi ṇa taghay ghuni ma nza-kwa ghuraf. Ka nda sta ghuraf ta dakudaku sluhwa tida katsi, nda sna kuni kazlay: Ndusa duwıṇ tama kə'a. ³³Manda va tsaya guli ná, ka nda ngha kuni ta inda tsa skwiha ya, grafwa gra kazlay: Ndusa Zwaṇa mndu, manda skwi ta watgha nzakwani kə'a. ³⁴Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ta sagha tsa skwiha ya ná, rwuta a na mnduha ta na fitik na demdem wa. ³⁵Dza'a lula luwa nda hadik, ama gwada da ná, walaṇta a ta luta wa.»

Nzawanza hzleṇa
Mak 13:32-37, Luk 17:26-30,34-36

³⁶«Tsa gwada ta ghəṇa fitik ya dza'a mag-aku tsa skwiha ya, nda ya ka ta wati luwa tsi ya ná, had' mndu nda sna wa. Dər duhwalha Lazglafta, dər Zwaṇ, sna a wa. Da turtuk-wani yeya nda sna. ³⁷Ma tsa fitik dza'a sagha Zwaṇa mndu ya ná, manda va skwi ta luta ma fitika Nuhu ya dza'a magakwa tsi. ³⁸Manda va ya ma tsa fitik ma kdaku tsa ima mabudbud' ya dza'a nzakwa tsi, laghula mnduha da hamtá ghəṇj ma za skwi, nda ya ma sasaku. Laghula həṇj da hamtá ghəṇj

ma kla makwa, nda valarjta kwagha tarj ṇa zə'al, ha ka sagha fitik kəl Nuhu ka lamə da kwambalu[†]. ³⁹Had' sana skwi ndanəṇ həṇj wu, ha ka sagha ima mabudbud' hlaghatá həṇj demdem[‡]. Badu tsa fitik dza'a sagha Zwaṇa mndu ya ná, manda va tsaya dza'a magakwa tsi. ⁴⁰Ma tsa fitik ya, ta maga slna mnduha his ma vwah, ṇa klanaghutá sani ka zlanavata sani. ⁴¹Mı'aha his ta hu'u ta buna, ṇa klanaghuta sani ka zlanavata sani. ⁴²Ka si mantsa tsi, nzawanza hzleṇa, kabga sna a kuni ta tsa fitik dza'a kəl mghama ghuni ka sagha ya wa. ⁴³Wya skwi dına ṇa snarjta ghuni: Ka má nda sna darjahəga ta fitik má dza'a lamə ghali da həgani ná, má dza'a nzanza hzleṇa, má zlanata a ta ghali ka lamani da həgani wa. ⁴⁴Tsaya tama ná, nzawanza kaghuni guli nda payatá vgha, kabga ma tsa fitik kul faftá kuni ta ghəṇj ya, dza'a sagha Zwaṇa mndu.

ṇərma kwalva ya nda hidá
Luk 12:41-48

⁴⁵«Wa na ṇərma kwalva nda hidá fanam darjahəgani ma dzvu ta inda gwal ksanata slna, ṇa nghanjani ka həṇj ka dğayni ta skwa zay ṇa tarj nda fitikani na na? ⁴⁶Rfu ṇa tsa kwalva dza'a sagha darjahəgani slanaghata ta magaymagay ta tsa slna ya. ⁴⁷Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a fanamfa darjahəgani ta inda gadghəlani ma dzvu. ⁴⁸Ala, ka ghwadaka kwalva tsi, "saghata a darjahəga da misimmisi wu" ka'a dza'azlay ma ghəṇjani, ⁴⁹ṇa lijtani ta psła grahani ta ksə həṇj slna ka skwa turtuk. ṇa laghwani zazakwani, ka sasakwani kawadaga nda gwal ghwayaku. ⁵⁰Nda sagha darjahəgani slanaghata dluk ma fitik kul faftá tsi ta ghəṇj, nda ya ka ta wati luwa tsi, sna a wa. ⁵¹Dza'a dğapdga darjahəgani, ṇa tsanaghatani ta guma kawadaga nda la ghwadak, ṇa taway tsa kwalva ya ta taw, ka hpada slı'ıṇani[§] hada,» ka'a.

25

Gwada ta ghəṇa ku'aha ghwarj

¹«Ma tsa fitik ya, dza'a gray lu ta ga mghama Lazglafta nda sana ku'aha ghwarj ta klaftá pitirla tarj ka dza'a da gəma zwaṇa

[‡] 24:29 Ngha ta Isaya 13:10, nda 34:4, Izekiyel 32:7, Yuwel 2:10, 3:4. [§] 24:30 Ngha ta Daniyel 7:13. * 24:31 Ngha ta Vrafta ta Zlaha 30:4, Zakari 2:10, Nehemi 1:9. [†] 24:38 Ngha ta Zlrafta 6:9—7:6. [‡] 24:39 Ngha ta Zlrafta 7:7-24. [§] 24:51 Ngha ta Mata 8:12.

midzi. ²Mataba tarj, hutaf gwal kul hidaku, hutaf gwal nda hida. ³Ta klafta tsa ku'aha kul hidaku ya ta pitirla tarj ná, tana a høj ta rdi ña sgray da tsa pitirla tarj ya wa. ⁴Ama tsa ku'aha nda hida ya, tana'atá hahøj ta rdi ma hwarak ña sgray da ña tarj. ⁵Ka gerdátá zwanja midzi ka sagha misimmisim. Ka zunjur hani ta høj, ka pslatá hani ta høj demdem.

⁶«Ma takala tama, ka gugudátá lu: “Wa'a zwanja midzi kay ta sagha! Lawala da gmay,” ka lu. ⁷Ka sli'avatá tsa ku'aha ya demdem ta hani, ka sganaghata vu ma pitirla tarj. ⁸Ka tsa ku'aha kul hidaku ya nda tsaha nda hida ya mantsa: “Tarjafwata ta na rda ghuni na, wana na ña ñni ma pitirla na ta mtaku,” ka høj. ⁹Ka tsaha nda hida ya mantsa: “Kay! Slaghwa a ka dgray mu wa, lawala da gwal ta dzawapta, ka skwakta kuni ta ña ghuni,” ka høj. ¹⁰Ta laghu hahøj da skwa rdi ya ná, ta bhagaghata zwanja midzi. Ka lamə tsaha nda hba vgha tarj ya kawadaga nda tsi da hoga kla makwa, ka hawutá lu ta tgha. ¹¹Bats nzda tama, ka vraktá tsa ku'aha ya. Ka høj mantsa: “Mghama dá, mghama dá! Gunanaguna ta watgha,” ka høj. ¹²Ka'a nda høj mantsa: “Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, sna a yu ta kaghuni wu,”» ka'a. ¹³Ka Yesu sganaghata mantsa: «Nzawanza hzlerja, kabga sna a kuni ta tsa fitik ya, ka ta wati luwa tsi wu.» ka'a.

Gwada Yesu ta ghøjja kwalvaha hkøn
Luk 19:11-27

¹⁴«Manda va tsaya ná, dza'a gray lu ta ga mghama Lazglafta nda sana mndu ma sli'ani dista luwa, ka hagaftá tsi ta kwalvaha, ka dganaftá tsi ta gadghalani ta høj ma dzvu. ¹⁵Ka klaftá tsi ta talaj* hutaf, ka vlanjta sani. His kə'a klafta ka vlanjta sani. Pal kə'a klafta guli ka vlanjta mahkənani. Taβta mbrakwa tarj kə'a dganaftá høj. Ka sli'aftá tsi ka laghwi. ¹⁶Ka gi sli'afta tsa ta zlghaftá talaj hutaf ya da tsakala nda tsi, ka zanaghata tsi ta ndeli ka talaj hutaf guli. ¹⁷Ka sli'aftá tsa ta zlghaftá talaj his ya guli ka laghwi da tsakala, ka zanaghata tsi ta ndeli ka talaj his guli. ¹⁸Tsa ta zlghaftá talaj turtuk ya, ka laghu tsi da lapta ghurum

ma hadik, ka difanata tsa tseda danjahogani ya.

¹⁹«Nzdavanzda lu katakata tama, ka vraktá danjahoga tsa kwalvaha ya dzagha. Ka daw tsi da høj ta skwi maga høj nda tsa tsedani ya. ²⁰Ka lagha tsa ta zlghafta talaj hutaf ya, ka kladanaghata nda talaj hutaf guli. Ka'a mantsa: “Mghama dá, talaj hutaf vliha ka, wana zanaghata yu ta ndeli ka talaj hutaf guli,” ka'a. ²¹Ka danjahogani nda tsi mantsa: “Dina tsa, ñerma kwalva ka! Manda va tsa nzakwa gha ka ñerma mndu ma skwi kwitikw ya, ta vlaghavla yu ta skwi dagala. Saghusa gha da rfu kawadaga nda i'i,” ka'a. ²²Ka lagha tsa ta zlghaftá talaj his ya guli, ka kladanaghata nda sana talaj his. Ka'a mantsa: “Mghama dá, talaj his vliha ka, wana zanaghata yu ta ndeli ka talaj his guli,” ka'a. ²³Ka danjahogani nda tsi mantsa: “Dina tsa, ñerma kwalva ka. Manda va tsa nzakwa gha ka ñermani ma skwi kwitikw ya, ta vlaghavla yu ta skwi dagala guli. Saghusa gha da rfu kawadaga nda i'i,” ka'a. ²⁴Tahula tsa, ka lagha tsa ta zlghafta talaj turtuk ya guli. Ka'a mantsa: “Mghama dá, nda sna yu kazlay: Nda bla gwada ta kagha kə'a. Ta tskey ka ta skwi ta vwah ma vli kul sləgadata ka. Ta hlaj ka guli ta skwi ma vli kul vihanjta ka. ²⁵Ka zləhajtá yu ta zləj, ka laghu yu da difanata tsa talaja gha ya ma hadik. Wana tsi, kla ta skwa gha,” ka'a. ²⁶Ka danjahogani nda tsi mantsa: “Kagha ná, ghwadaka kwalva ka, yadi. Ka si nda sna ka kazlay: Ta tskey yu ta skwi ta vwah ma vli kul sləgadata yu, ta hlaj yu ta skwi ma vli kul vihanjta yu kə'a ya ní, ²⁷má fafa ka ta tsa tseda dá ya ma banji†, ma na vragaghata dá na ná, má saghasa yu da kla skwa dá nda imi ta ghøjani. ²⁸Kləgadanaghwakla ta tsa talaj ya, ka gwanavata kuni ta tsa nda talaj ghwanj ya,” ka'a.

²⁹«Mantsa ya ná, ña mndu mamu tsi da tsi, ta sganaghata lu ta skwi ña nzakwani dagala da tsi. Ama mndu ya kul had tsi da tsi ya, kləgadanaghuta va tsa kwitikwatani da tsi ya. ³⁰Klafwa kla ta tsa ghwadaka kwalva ya ka wudidinjta kuni dzibil da grum, ka dza'a tsi taw, ka hpaða tsi ta sli'jani‡ hada,» ka'a.

* 25:15 Talaj: Tsaya tse di klaftá zli bi hutaf. † 25:27 Banji: Tsaya vla pgha tseda mnduha ma luwa. ‡ 25:30 Ngha ta Mata 8:12.

Dza'a sasa Zwanja mndu da tsa guma

³¹ «Badu sagha dza'a sagha Zwanja mndu ma glakwani kawadaga nda inda duhwalha Lazglafta ná, dza'a nzafnza ta dughurukwa glakwani. ³² Dza'a tskanatska lu ta inda mndəra mnduha ta ghəŋa hadik ta kəmani, ŋa dganatani ta sanlaha nda sanlaha manda ya ta dganata mnda ngha rini ta tuwak nda gu ya. ³³ Ŋa pghatani ta tuwak nda ga zeghwani, pghaha ta gu nda ga zlabani. ³⁴ Ka mgham dza'azlay nda tsaha nda ga zeghwani ya mantsa: "Saghwasa, kaghuni gwal tfanagha Da da ta wi ya. Tsu'awa tsu'a, ta za mgham ya payaghunaf Lazglafta daga ma zrafta ghəŋa hadik ya. ³⁵ Ma fitika dzay maya ta i'i, vlihavla kuni ta skwa zay. Ma fitika dzay ndala ta i'i, tidifá kuni ta imi ŋa say. Nzanza yu ka matbay, ka tsu'afá kuni ta i'i. ³⁶ Ma nzakwa da ka fərđi'u, sudifđiva suda kuni ta lgut. Ma nzakwa da kul dughwanaku, nghapngha kuni ka i'i. Ma nzakwa da ma gamak, nghadighangha kuni," ka'a. ³⁷ Ka tsa gwal ta snatá gwada Lazglafta ya dza'azlay mantsa: "Yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə maya, ka vlaghatá ŋni ta skwa zay? Yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə ndala, ka taghaftá ŋni ta imi ŋa say? ³⁸ Yawu nghanja ŋni ta kagha ka matbay, ka tsu'afá ŋni ta kagha? Yawu nghanja ŋni ta kagha ka fərđi'u ka sudavaghatá ŋni ta lgut? ³⁹ Yawu nghanja ŋni ta kagha kul dughwanaku? Yawu nghanja ŋni ta kagha ma gamak ka lagha ŋni nghaghata?" ka həŋ. ⁴⁰ Ka Mgham dza'azlay mantsa: "Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, inda fitik ya maga kuni ta tsa skwiha ya ŋa zwanama da gwal ya nda hta katakata ya ná, magihatá i'i kuni nda tsa."
⁴¹ «Tahula tsa, ka'a dza'azlay nda tsa gwal nda ga zlabani ya mantsa: "Laghwalá tavata i'i, kaghuni gwal ksi'af Lazglafta. Lawala da həga vu ya ŋa kdėkedzəŋ, payaf lu ŋa i halaway nda duhwalhani. ⁴² Ma fitika dzay maya ta i'i, vliha a kuni ta skwa zay wa. Ma fitika dzay ndala ta i'i, tidif a kuni ta imi ŋa say wa. ⁴³ Nzanza yu ka matbay, tsu'af a kuni ta i'i wa. Ma nzakwa da ka fərđi'u, sudifđiva a kuni ta lgut wa. Ma nzakwa da kul dughwanaku nda ya ma nzakwa da ma gamak guli, nghadigha a kuni wu," ka'a.

⁴⁴ Ka həŋ dza'azlay guli na: "Mghama da, yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə maya? Yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə ndala? Yawu nzata ka ka matbay? Yawu nghanja ŋni ta kagha ka fərđi'u? Yawu nghanja ŋni ta kagha kul dughwanaku? Yawu nghanja ŋni ta kagha ma gamak kul kataghata ŋni na?" ka həŋ. ⁴⁵ Ka Mgham dza'azlay nda həŋ mantsa: "Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda fitik ya kul maganata kuni ta tsa skwiha ya ŋa gwal ya nda hta katakata ya, ŋa da kwalaghta kuni ta magay nda tsaya." ⁴⁶ Ŋa sli'a tsaha ya da vla ghuya dāŋwa ŋa kdėkedzəŋ, ta sli'i gwal ta snatá gwada Lazglafta da vla hafu ŋa kdėkedzəŋ[§] guli,» ka'a.

26

Dzrawi ŋa dzatá Yesu

Mak 14:1-2, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53

¹ Manda kdīŋta Yesu ta inda tsa gwadaha ya, ka'a nda duhwalhani mantsa: ² «Nda sna kuni kazlay: Ta his fitik ka skala Pak kə'a, ŋa vlatá Zwanja mndu ŋa zləŋafta,» ka'a.

³ Ka tskavatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu mataba mnduha ma daɓa həga ga mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta hğə lu Kayifa ya. ⁴ Ka dzraftá həŋ ta ksafá Yesu ma difa ma difa ŋa dzata. ⁵ Ama ka həŋ mantsa: «Yaha da nzakway badu fitika skala Pak tama, kabga yaha da sli'anafá ŋudufu mnduha,» ka həŋ.

Pghəganata sana marakw ta rdí ta Yesu ma ghəŋ

Mak 14:3-9, Yuh 12:1-8

⁶ Ta nzaku Yesu ma həga ga Simuŋ, sana mndu nda rda mndu tida ma luwa Betani, ⁷ ta za skwa zay həŋ, ka lagha sana marakw tavata Yesu nda klatá hwaraka albastra nda ndəghatani nda urdi ya nda bla dzvani. Ka pghəganatá tsi ma ghəŋ. ⁸ Nghanj duhwalhani ta tsa skwi ta magə tsa marakw ya, zđəgana a ta həŋ wa. «Kabgawu ta kəl lu ka badza skwi manda na na? ⁹ Skwi ma ŋa skwapta na urdi na ka tseɗi dagala, ka daganafá la ka pđu ná,» ka həŋ. ¹⁰ Snaŋta Yesu ta tsa gwada taŋ ya, ka'a nda həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ghuya dāŋwa ŋa na marakw na na? Dina skwi

§ 25:46 Ngha ta Daniyel 12:2. * 26:11 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 15:11.

magiha tsi ta i'i. ¹¹ Kawadaga a kaghuni* nda la ka pdu inda fitik wu ra? Ama i'i na, gdavata a yu kawadaga nda kaghuni inda fitik wa. ¹² Nana pghata urdi pghidigha tsi na na, paya i'i na dza'a da kulu† ya. ¹³ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma inda vli dza'a mnø lu ta na Lfida Gwada na ta ghøna hadik tender na, dza'a gdagda lu ta rusa skwi maga na marakw na na havay,» ka'a.

Kurata Zudas ta dza'a skwaptá Yesu

Mak 14:10-11, Luk 22:3-6

¹⁴ Ka gi sli'afra sani mataba duhwalhani ta hgo lu ka Zudas Iskaryut, ka laghwi slanaghata la mali ta ghøna gwal dra skwi na Lazglafta. ¹⁵ Ka'a nda hørj mantsa: «Nu dza'a vlihata kuni ka vlaghunavla yu ta Yesu na?» ka'a. Ka vlarntá hørj ta suley hkøn mbsak.‡ ¹⁶ Daga ma tsa fitik ya, ka zbø tsi ta tvi ya nda ra na vlatani ta Yesu.

Payafra Yesu ta skwa zaya skala Pak

Mak 14:12-21, Luk 22:7-14,21-23, Yuh 13:21-

30

¹⁷ Badu tarntarja fitika skala buradi kul had is mida, ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ga ta kuma ka ta payaghafta rni ta vla skwa zaya skala Pak na?» ka hørj. ¹⁸ Ka'a nda hørj mantsa: «Lawala da huda luwa, ka lagha kuni da sana mndu. Ka kuni dza'azlay nda tsi na: "Wana ndusakndusa fitika da, ga ghuni dza'a za yu ta skwa skala Pak kawadaga nda duhwalha da, ka Mghama rni, ka kuni dza'azlay,"» ka'a. ¹⁹ Ka laghu duhwalhani magata manda va ya mnana Yesu ta hørj. Ka payaftá hørj ta skwa zaya skala Pak.

Mamu sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i, ka Yesu

²⁰ Gahawani, ka nzata Yesu kawadaga nda duhwalhani ghwanpde his ka za skwa zay. ²¹ Ta zø hørj ta tsa skwa zay ya, ka'a mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sani mataba ghuni dza'a vlatá i'i ma dzva mnduha,» ka'a nda hørj. ²² Rmasas ka vgha inda tarj. «I'i a wu su'u ní Mghama da! I'i a wa su'u ní Mghama da!» ka inda hahørj. ²³ Ka'a nda hørj mantsa: «Tsa mndu tsghada rni da hliba§ ka guram nda tsi ya, tsa mndu ya dza'a

vlatá i'i ma dzva mnduha. ²⁴ Dza'a laghu-lani Zwanja mndu manda ya nda vinda ma gwada Lazglafta ta ghøjani*. Ama danwa na mndu dza'a vlatá Zwanja mndu ma dzvu na mnduha. Ta danwa ya má kwal lu kul yatá tsa mndu ya,» ka'a. ²⁵ Ka Zudas dza'a vlatá ma dzva mnduha ya guli mantsa: «Ari i'i a ní Mghama da?» ka'a. «Manda va ya mna kagha nda wa gha,» ka Yesu nda tsi.

Skwa zay na slu'uvgha da, ka Yesu

Mak 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kwa 11:23-25

²⁶ Ta za skwa zay hørj, ka klafta Yesu ta buradi. Tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka ðlanaptá tsi ka vlarntá duhwalhani. Ka'a mantsa: «Zlghawazlgha ka za kuni. Nanana ná, slu'uvgha da ya,» ka'a. ²⁷ Ka klafta tsi ta leghwa ima inabi guli. Tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka vlarntá tsi ta hørj. Ka'a mantsa: «Sasa'awasasa kaghuni demdem, ²⁸ kabga nanana ná, usa da ya, usa slørba zughu† dza'a pghinja lu na pla dmakwa ndøghata mndu. ²⁹ Ka yu ta mnaghunata ná, had yu dza'a søglarntá na ima inabi na wu, ha ka sagha fitik ya dza'a køl yu ka søgøltá lfidani kawadaga nda kaghuni ma ga mghama Da da,» ka'a.

Dza'a zlidivazla ka, ka Yesu nda Piyer

Mak 14:27-31, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38

³⁰ Tahula fafanafta tarj ta laha skala Pak, ka laghu hørj ta ghwá Zayturj. ³¹ Ka Yesu nda hørj mantsa: «Ta na rvidik gita'una, dza'a hwayaghuhwaya kuni ka zlihata. Ka lu vindafta ma defteri Lazglafta na: Dza'a dzadza lu ta mnda ngha tuwak,

na gazlata tuwakha demdem ta bra‡. ³² Ama tahula sli'agapta da ma mtaku, dza'a tinlaghutinjla yu ta ðhata ma Galili ka kaghuni,» ka'a.

³³ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dør ma dza'a hwayaghuhwaya lamndu ka zlavaghata ná, had i'i dza'a walarnta hwayaghuta ka zlavaghata wu,» ka'a. ³⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ta va na rvidik gita u na, ma kdaku vazak ka wahata, dza'a mnamna ka hkøn søla kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu kø'a,» ka Yesu nda tsi. ³⁵ «Dør na mtuta da kawadaga nda kagha tsi, had yu dza'a mnay kazlay: Sna a yu ta kagha wu

† 26:12 Ngha ta Markus 14:8.

‡ 26:15 Ngha ta Zakari 11:12.

§ 26:23 Ngha ta Markus 14:20.

* 26:24 Ngha

ta Zabura 22:2-19, nda Isaya 53.

† 26:28 Ngha ta Sabi 24:8, nda Irmija 31:31-34.

‡ 26:31 Ngha ta Zakari 13:7.

kə'a wu,» ka Piyer. Manda va tsaya ka inda sanlaha ma duhwalhani mnata guli.

Maga du'a Yesu ma Getsemene
Mak 14:32-42, Luk 22:39-46

³⁶ Ma va tsaya, ka ḡhadaghatá i Yesu nda duhwalhani da sana vli ta hgə lu ka Getsemene. Ka'a nda duhwalhani mantisa: «Nzawanza hadna ta labə yu da maga du'a hada a,» ka'a.

³⁷ Ka klana'ata tsi i Piyer nda tsa zwana Zebedi his ya mistani. Ka tdata ḡdufani ka ksay ka zləḡ. ³⁸ Ka'a nda həḡ tama mantisa: «Tdatá ḡdufa da manda skwi dza'a dzi-hata. Nzawanza hadna, ka nzata kuni ndiri kawadaga nda i'i,» ka'a. ³⁹ Zadaptani daw' ta kəma, ka zləmbatá tsi ka mbumba, ka maga du'a. Ka'a mantisa: «Da da, ka ta magaku tsi, di'ijindii'ija ta na leghwa ghuya dāḡwa na nda i'i. Nziya nza tsi ná, manda ya ta kumə i'i a wu, manda ya ta kumə kagha,» ka'a.

⁴⁰ Ka sli'afita tsi ka vradaghata slānaghatá duhwalhani, pslapsla hani ta həḡ. Ka'a nda Piyer mantisa: «Trapta ghuni ta nzata ndiri kawadaga nda i'i dər ka awa tur-tuk tsa ra? ⁴¹ Nzawanza ndiri ka ndəba kuni ta dzvu, kada ḡaḡta kuni ta skwi dza'a dzəghaghunata. Ta kumay kuni ta maga skwi dina mndani, ama had mbrakwa slu'uvgha ghuni wu,» ka'a.

⁴² Ka zəgladapta tsi daw' ka mahis, ka ndəbəḡaltá dzvu, ka'a mantisa: «Da da, ka va a ka ta di'ijaghuta na leghwa ghuya dāḡwa na nda i'i wu katsi, ka nda nza tsi ḡa say da ná, ka maga tsi manda ya kumaḡ ka,» ka'a.

⁴³ Ka vrəḡlagaghatá tsi ka sləḡlanaghatá həḡ ta hani, nda ghərba həḡ da hani.

⁴⁴ Ka zləḡlaḡtá tsi ta həḡ ka zəgladapta daw', ka ndəbəḡaltá tsi ta dzvu ka ma hkən, ka vrəḡliḡtá tsi ta va tsa gwadaha mna tsi ya. ⁴⁵ Ka vrəḡladaghatá tsi da tsa duhwalhani ya, ka'a nda həḡ mantisa: «Tata hana ghuni kuni ta mbi'a vgha ghuni ba? Daswa ka kuni tama tsa, wana nda maga fitik dza'a kəl lu ka vlata Zwaḡa mndu ma dzva gwal dmaku. ⁴⁶ Sli'afwasli'a mbadma. Wa'a tsa mndu ta vlatá i'i ḡa dzata ya ta sagha,» ka'a.

Ksaftá Yesu ḡa dza'a dzata
Mak 14:43-50, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12

⁴⁷ Tata tsa gwada ya i Yesu, nda ḡhakta Zudas ta nzakway tekwa mataba duhwalha ghwaḡpədə his ya. Kawadaga həḡ nda

ndəghata mnduha nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak, ghunaf la mali ta ghəḡa gwal dra skwi ḡa Lazglafta nda la galata mndu mataba mnduha. ⁴⁸ Mnanafmna Yuda ta nzakway dza'a vlata ya kə'a dza'a magay nda tsi, ta həḡ. «Tsa mndu dza'a yu brusata ya ná, ya vani tsaya, ka ksa kuni.» ⁴⁹ Na gi ndusadaghatani tavata Yesu, ka'a mantisa: «Zḡu tsa ḡa gha Mghama dá,» ka'a ka gi brusay. ⁵⁰ «Gra da, maga ta skwi sagha ka magay,» ka Yesu nda tsi.

Ka gi sli'adaghata tsa mnduha ya, ka pghaftá vgha tida ka ksafta. ⁵¹ Gi fay, tshagaptsha sani ma duhwalha Yesu ta kafayani, gi tay, tsaghuta sləməḡa^S sani ma kwalva mali ta ghəḡa gwal dra skwi ḡa Lazglafta. ⁵² Ka Yesu nda tsi mantisa: «Vradanamvra ta kafaya gha da kupakani. Inda gwal ta kla huzla vulu ná, tsa huzla vulu ya dza'a zadana ta həḡ guli. ⁵³ Ka kagha ta gray ná, laviḡ a yu ta hgəḡta Da da, ḡa gi ghunigihatani ta bra sludza duhwalha Lazglafta ta malaghuta ghwaḡpədə his ra? ⁵⁴ Kinawu tama dza'a nzakwa dzata ghəḡa skwi ya nda vinda ma deftera Lazglafta ta mnay kazlay: Mantisa ya dza'a magakwa tsi kə'a ya?» ka'a.

⁵⁵ Ma va tsa fitik ya, ka Yesu nda tsa mnduha ya mantisa: «Nya ḡa sagha ghuni da ksa i'i nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak, manda skwi ḡa ksa ḡənda na? Inda fitik yu ta nzaku kawadaga nda kaghuni ta tagha skwi ma həḡa Lazglafta, ksaf a kuni ta i'i wa. ⁵⁶ Kəl na skwiha na ka magaku ná, nda nza ḡa dzanaghata ghəḡa skwi ya vindaf la anabi ma deftera Lazglafta,» ka'a. Ka gi hwayaghutá* inda duhwalha Yesu krawats ka zlanavata.

Yesu ta kəma guma
Mak 14:53-65, Luk 22:54-55,63-71, Yuh 18:13-14,19-24

⁵⁷ Ka klaghatá tsa gwal ta ksafta ya ta Yesu da mali ta ghəḡa gwal dra skwi ḡa Lazglafta ta nzakway ka Kayifa, ma vla tsakatá vgha gwal tagha zlahu ḡa mnduha nda la galata mndu ya tani. ⁵⁸ Mbadaka Piyer ka dza'a ta hulani ta hulani, ha ka lami da dāba həḡa ga tsa mali ta ghəḡa gwal dra skwi ḡa Lazglafta ya. Ka nzamtá tsi mataba la kwalva ka nghay ka kinawu kdavaktani.

^S 26:51 Ngha ta Yuhwana 18:26. * 26:56 Ngha ta 26:31.

⁵⁹ Ka zbə la mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋja Lazglafta, nda inda gwal tsa guma, ta tsanavatá ghwadaka gwada ta Yesu prək ka dzata. ⁶⁰ Tríd, mutsaf a həŋ wa. Aŋ mndani, nda ndəgha tsakalawiha ya hładagha† lu. Ma kdavaktani, ka lagha sana mnduha his da mnay: ⁶¹ Ka na mndu na ná, lavinjłava yu ta tasiŋtá na həga Lazglafta na, ka bəgladafta dá badu mahkən‡, ka'a. ⁶² Ka sli'aftha mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋja Lazglafta, ka'a nda Yesu mantsa: «Złgha a ka ta wani ra? Nu ta mnə na mnduha na ta kagha na na?» ka'a. ⁶³ Pslaf a Yesu ta wani wa. Ka mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋja Lazglafta nda tsi mantsa: «Nda həga Lazglafta nda hafu mida, ta dawa yu da kagha, złghidifzłgha ta wani. Kagha Kristi ta nzakway ka Zwaŋja Lazglafta ra?» ka'a. ⁶⁴ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Manda va ya mna kagha nda wa gha. Ka yu ta sgaghunaghata ta ghəŋjani ná, daga ndanana, dza'a nda ngha kuni ta Zwaŋja mndu ta nzaku nda ga zeghwa Lazglafta ta mbruta, dza'a nda ngha kuni ta sahani ma kusay ta luwa§ guli,» ka'a.

⁶⁵ Lagha tsa mali ta ghəŋja gwal dra skwi ya ka kuhintá łgut ta vghani. Ka'a mantsa: «Ya wana kwara ta kwarakwara ta ghəŋja Lazglafta. Mndəra wati gwada ya ta psəgəłta mu, ya wana nda sna sləməŋja ghuni ta kwarakwara ya kwara tsi na? ⁶⁶ Kinawu ka kaghuni ta gray na?» ka'a. «Nda ra ka dzata* na mndu na,» ka həŋj hlafta wi.

⁶⁷ Ka gi tafə həŋ ta sərdək ma kuma ŋja Yesu, ka dəŋəzl sanlıha, ta dgharu† ya laha. ⁶⁸ «Ka si Kristi ka ná, tsatsaftsatsa ka waya ta dza kagha,» ka həŋj.

Wadutá vla Piyer

Mak 14:66-72, Luk 22:56-62, Yuh 18:25-27

⁶⁹ Ma tsa fitik ya, ta nzaku Piyer ma bli ma daba tsa həga ya. Ka lagha sana kwalva ka marakw slanaghata. «Kagha guli ná, si ka kawadaga kagha nda tsa Yesu mnda la Galili ya,» ka'a nda tsi. ⁷⁰ Əŋ, ya'! «Sna a yu ta skwi ta kumə ka ta mnay wu,» ka'a ta kəma mnduha demdem.

⁷¹ Tahula tsa, ka sli'aftha tsi ka nzata ma dzuguva watgha. Ka nghanťá sana kwalva

ka marakw guli. «Si ka kawadaga na mndu na nda Yesu mnda la Nazaret,» ka'a nda tsa gwal hada ya. ⁷² Əŋ, ya'! «Sna a yu ta tsa mndu ya wu,» ka'a ka wadgəłta.

⁷³ Bats nzda, ka gavanavatá tsa gwal ma tsa vli ya ta Piyer, ka həŋ nda tsi mantsa: «Dər ki tsi, tekw kagha mataba tsa mnduha ya, ta tsatsaku ta lwa gha,» ka həŋ nda tsi. ⁷⁴ «Kusekw!» ka Piyer ka waday. «Ka ksi'afksi'a Lazglafta ta i'i ka tsakalawa da tsi. Sna a yu ta na mndu na wu,» ka'a. Gi ka wahatá vazak. ⁷⁵ Ka gi havaktá Piyer ka gwada ya si mnana Yesu kazlay: Ma kdaku vazak wahata ná, dza'a mnay ka hkən səla kazlay: Sna‡ a yu ta tsa mndu ya wu kə'a ya. Ka gi sli'aftha tsi ka laghwi dzibil ka hərbə taw.

27

Kladaghatá Yesu ta kəma Pilatus

Mak 15:1, Luk 23:1-2, Yuh 18:28-32

¹ Tsadakwa vli gasərdək, ka ts kavata la mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋja Lazglafta nda la galata mndu, ka dzraftá gwada ta ghəŋja Yesu, ŋja dzata. ² Ka habaftá həŋj, ka klaghatá həŋj vłantá Pilat ta nzakway ka ŋjurna.

Mtakwa Yuda Iskaryut

Slg 1:18-19

³ Nghay tsa Zudas ta vlatá Yesu ya, ta tsanaghatá guma ŋja dzata ná, ka hagə tsi ta madər. Ka kłaftá tsi ta tsa suley hkən mbsak ya, ka lagha vranavatá tsa la mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋja Lazglafta nda la galata mndu ya. ⁴ «Gaga yu ta dmaku ta vlatá mndu kul had' dmakwani ŋja dzata,» ka'a nda həŋj. «Nu gwada aŋni! Dzik nda kagha tsaya,» ka həŋj nda tsi. ⁵ Ka pghidintá Yuda ta tsa tse di ya ma həga Lazglafta, ka laghwi hamťá ketsiŋ ma ŋurzlunani, ka dzuvťá htsiŋjani. ⁶ Ka hlafta la mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋja Lazglafta ta tsa tse di ya. «Ra a ka gwafta na tse di na nda tse di ma vla tskatá skwa Lazglafta wu, kabga tse da nasa ya,» ka həŋj.

⁷ Ka dzraftá həŋj, ka laghwi skwatá vwaha sana mnda tsa huzla nda tsi, ŋja la mbla la matbay. ⁸ Tsaya tama ta kəl lu ka hga tsa vwah ya ka «vwaha nasa» kulam gitana.

† 26:60 Ngha ta Zabura 27:12, nda 35:11. ‡ 26:61 Ngha ta Yuhwana 2:19. § 26:64 Ngha ta Zabura 110:1 nda Daniyel 7:13. * 26:66 Ngha ta Złahu 24:16. † 26:67 Ngha ta Isaya 50:6. ‡ 26:75 Ngha ta 26:34.

⁹ Tsaya dzatá ghøña skwi ya mna anabi Irmiya kazlay: Ka klaftá høn ta tsa suley hkøn mbsak ya, tsa mbsaka tsemi kura la Isra'ila ta planata ya, ¹⁰ ka vlatá høn ña skwatá vwaha sana mnda tsa huzla, mantsa ya mndifita* Mgham Lazglafta kə'a ya.

Yesu ta kəma Pilatus

Mak 15:2-5, Luk 23:3-5, Yuh 18:33-38

¹¹ Ka kladaghatá lu ta Yesu ta kəma Pilat ta nzakway ka ñumna. «Kagha na mghama la Yahuda na ra?» ka ñumna dawajta da tsi. «Manda va tsa mna ka ya,» ka Yesu nda tsi.

¹² Ama, ta ghøña hamata tsakalawa la mali ta ghøña gwal dra skwi ña Lazglafta, nda la galata mndu ya ná, zlgħa a ta wani wa. ¹³ «Sna a kagha ta inda na skwi ta gwadə høn ta kagha na ra?» ka Pilat nda tsi.

¹⁴ Ama mbədanagha a Yesu dər te' ta inda tsa daway ta daw tsi ya wa. Ka ndərmim ñumna Pilat katakata.

Tsanaghata lu guma mtaku ta Yesu

Mak 15:6-15, Luk 23:13-25, Yuh 18:39—19:16

¹⁵ Inda fitika skala Pak ya, ta snusna ñumna ta zligintá mndu turtuk ma gamak. Mndu ya dawaj mnduha da tsi ta zliñta tsi.

¹⁶ Ma tsa fitik ya, mamu sana mnda dmaku sñaj lu ksamə lu da gamak, Barabas hgani.

¹⁷ Nghay Pilat ta tsa tskata mnduha ya, ka'a nda høn mantsa: «Wati ta kumə kuni ta zlighunista dá na? Barabas re, ari Yesu ta hgə lu ka Kristi ya a na?» ka'a nda høn.

¹⁸ Nda sna Pilat kazlay: Ka draku vlata høn ta Yesu kə'a ya kay.

¹⁹ Ta nzaku Pilat ma vla tsa guma tama, ka ghunafta markwa taj ta mndu ña mnanata kazlay: Ma famə ka ta ghøña għa ma gwadə ta na mndu kul had dmakwani na. Ya ghuyə ghuya yu ta danjwa katakata ta ghøña na mndu na ma suna dá ta na rvidik gita u na kə'a.

²⁰ Lagha la mali ta ghøña gwal dra skwi ña Lazglafta, nda la galata mndu, ka liñtá bara mnduha ña daway taj ta sliñtá Barabas, ta dzatá lu ta Yesu. ²¹ «Wati mataba na mnduha his na ta kumə kuni ta zlighunista dá na?» ka Pilat nda høn. «Barabas! Barabas! Barabas!» ka høn hlaftá wi. ²² «Nu dza'a yu magay ña Yesu ta hgə lu ka Kristi na tama?» ka Pilat dawajta da høn. «Zløjaftha

ta udzu! Zløjaftha ta udzu! Zløjaftha ta udzu!» ka høn hlaftá wi. ²³ «Nahgani va skwi maga tsi?» ka ñumna nda høn. «Zløjaftha ta udzu! Zløjaftha ta udzu! Zløjaftha ta udzu!» ka høn hlaftá wi nda mbraku. ²⁴ Nghay Pilat ná, zlranta a mataba taj wu, ta sgaku nda sga sli'avaftha ñudufa mnduha, ka ta'atá tsi ta imi, «wya dzva dá, wya dzva dá,» kə'a mbazintá dzvani ta kəma mnduha†. «Sabsa dzva dá ta ghøña gwadə ta na mndu na, dzik nda kaghuni tsa,» ka'a. ²⁵ «Ka la usani ta ghøña añni nda zwana ñni tani!» ka høn hlaftá wi. ²⁶ Lagha Pilat ka zlinistá Barabas ta høn. Tahula slvaptani ta Yesu nda krupi, ka vlatá tsi ña zløjaftha ta udzu.

Ghubasay sludziha ta Yesu

Mak 15:16-20, Yuh 19:2-3

²⁷ Ka kladamtá la sludza ñumna Pilatu ta Yesu da dabi ma huda həga, ka hagdaghata høn ta inda la sludzi demdem ka tskanaghatá ghøn. ²⁸ Ka sudatá høn. Ka sudanavatá høn ta lguta dva ma mgham mgham. ²⁹ Ka daftá høn ta zewazewa teki, ka fanamta ma ghøn, fanamha høn ta dafa ma dzva zeghwi. Ka lagha høn da tsəlbu ta kəmani ka gagay. «Zgu tsa ña għa mghama la Yahuda,» ka høn.

³⁰ Ka tafa sərđək tida, ka klaghutá tsa dafa da tsi ya, ka dzay nda tsi ma ghøn.

³¹ Manda kdakwa taj ta gagay, ka sudaghutá høn ta tsa lguta ma mgham mgham ya, ka sudglanavatá tsa ñani ma lgut ya. Ka klə høn ña dza'a zløjaftha ta udza zløjay.

Kla Yesu ña zløjaftha

Mak 15:21-32, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27

³² Ta sap høn ma huda luwa, ka guyatá høn nda sana mnda la Sireñ, ta hgə lu ka Simun. Ka mblanaftá høn ta kla udza zløjə Yesu. ³³ Manda bhadaghata taj da vli ta hgə lu ka Gwalgwata, manda mnay kazlay: Vla ghudzifa ghøn kə'a ya, ³⁴ ka vlanjtá høn ta ima inabi nda skwi ya dah dāha‡. Tapanata Yesu ná, ka kwalaghutá tsi ta say.

³⁵ Tahula zløjaftha taj, ka vzə høn ta vindima§, ña daguvustá lguthani. ³⁶ Tahula tsa, ka nzatá høn ka nghay.

³⁷ Ña maranjta skwi kəl lu ka tsanaghatá guma, wya ká lu vindafta nda ta ghøñani: «Nana mndu na Yesu, Mghama la Yahuda,

* 27:10 Ngha ta Zakari 11:12-13 nda Irmiya 18:2-3 nda 19:1-2 nda 32:6-15. † 27:24 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 21:6-8.

‡ 27:34 Ngha ta Zabura 69:22. § 27:35 Ngha ta Zabura 22:19.

ka lu.»³⁸ Ka zlanjäfta lu ta gøndaha his kawadaga nda tsi. Pal nda ga zeghwani, pal nda ga zlabani.*

³⁹ Ka rarazə gwal ta mbađa ta tvi ka kəksa ghəj†. ⁴⁰ «Kagha dza'a tasiŋtá həga Lazglafta ka bəgladafta gha ma fitik hkən‡ ná, mbanafimba ta ghəŋa gha tama ba, ka si Zwanja Lazglafta ka. Sasa gha ta na udza zləŋay na tama ba,» ka həj.

⁴¹ Ka gagə la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la galata mndu guli, ka həj mantsa: ⁴² «Mbanafha ta sanlaha ná, trid trapta ma mbanafha ghəŋani. Ka si mghama la Isra'ila tsi ya ní, ka sasa tsi ta na udza zləŋay na kada grafta mu. ⁴³ Faffa yu ta ghəŋa da ta Lazglafta, ka'a. Ka mbanafimba Lazglafta ndana§ tama, ka si ta dvyat tsi. "I'i ná, Zwanja Lazglafta yu," a katsi kay ra,» ka həj. ⁴⁴ Ka rarazə tsa gøndaha zlanjaf lu kawadaga nda tsi ya manda va tsaya guli.

Mtakwa Yesu

Mak 15:33-41, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30

⁴⁵ Zlafta ta fitik dək ma ghəj ha ka laha ta nzemndi hkən ta fitik hawu, ka nutá vli tđik ka grum ta ghəŋa hadik demdem. ⁴⁶ Lagha vli ta nzemndi hkən tama, ka wahatá Yesu nda lwi dagala. «Eluwa! Eluwa! Lama sabaktani,» manda mnay kazlay: «Da da! Da da! kabgawu kəl ka ka zliđivata* na?» kə'a ya. ⁴⁷ «Wya ta haga Iliya,» ka tsa gwal ta snay hada ya. ⁴⁸ Ka gi hwayaftá sana mndu turtuk mataba tanj, ka laghwi klaftá susu, ka tsumamta ma imi masmasa, ka hburjta ta wa udzu, ka vlay ŋani ŋa sayni†. ⁴⁹ «Zlanjzla ka ngha mu, ka dza'a saghasa tsa Iliya ya da mbanafha,» ka sanlaha.

⁵⁰ Ka wahglatá Yesu nda lwi dagala, ka sap hafu mida. ⁵¹ Ma va tsa fitik ya, ka gi tavaptá zlala ma həga‡ Lazglafta his, daga ta ghəj dikw ta mndər, ka gigđavaftá hadik, ka tatavaptá palaha, ⁵² ka gwanutá wa kuluha, ka sli'agaptá ndəghata mnduha Lazglafta si ta rwuta, nda hafu. ⁵³ Tahula sli'agapta Yesu, sli'agapta hahəj ma kulu, ka laghu həj da luwa Ursalima ta nzakway ka luwa nda ghuđa. Nda ndəgha mnduha ta nghanjta həj hada.

⁵⁴ Nghay mghama sludza la Ruma nda sanlaha ma sludzi kawadaga nda tsi ta ngha Yesu ta tsa gigđavafta hadik, nda tsa skwi ta magaku ya ná, ka ksutá zləŋ ta həj katakata. «Kahwathwata ná, Zwanja Lazglafta na mndu na,» ka həj. ⁵⁵ Hada guli ná, nda ndəgha mi'aha ta nzakta di'ŋj ka nghay. Tsaw daga ma luwa Galili sli'afta həj mista Yesu ŋa maganata slna. ⁵⁶ Mataba tsa mi'aha ya, hada Mari makwata Magdala, nda Mari mani ma i Yakubu nda Yusufu, nda mani ma zwana Zebedi.

Pađamta Yusufu ta Yesu

Mak 15:42-47, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42

⁵⁷ Laha fitik hawu, ka sagha sana mnda luwa la Arimate ta hgə lu ka Yusufu. Tsa mndu ya ná, gadghəl ya, duhwala Yesu ya guli. ⁵⁸ Ka lagha tsi da Pilat da đawaftá mbla Yesu. Ka vlatá Pilat ta tvi ŋa vlanjta. ⁵⁹ Ka klaftá Yusufu ta tsa mbli ya, ka mbsamta ma wupaya ŋusliŋ. ⁶⁰ Ka klaftá tsi ka laghwi da famta ma kulu ta ka lfid, si lap tsi ma kluluh ŋa ghəŋani. Ka tanjwalujtá tsi ta mghama klam ta wa tsa kulu ya. Ka sli'aftá tsi, ka laghwi. ⁶¹ Ka nzaktá i Mari makwa ta Magdala nda tsa sana Mari ya mbəj nda tsa kulu ya.

Nghay la sludzi ta kula Yesu

⁶² Gamahtsimani, tahula fitika paya skwi ŋa bađu Sabat, ka sli'aftá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta kawadaga nda la Farisa, ka laghu slanaghatá Pilat. ⁶³ Ka həj nda tsi mantsa: «Mghama da, mamu sana skwi havagagha ŋni. Ka tsəna mnda tsakalawi na mnata ta ma nzakwani ta ndiri ná, "tahula fitik hkən dza'a sli'agapsli'a yu nda hafu§," ka'a. ⁶⁴ Tsaya tama ná, mnanamna ta la sludzi ka dza'a həj ngha tsa kulani ya, ha bađu mahkəna fitik, da lagha duhwalhani da ghalaghatá mbliani, da mnə həj ŋa mnduha kazlay: Wa a sli'agapsli'a ma mtaku, kə'a. Ya dza'a malaghumala tsa tsakalawi ma kđavaktani ya katakata ka tsa tanjtanj ya,» ka həj. ⁶⁵ «Ya mamu sludziha, hlawa həj ka dza'a kuni da nghay, manda ya ta kumə kuni,» ka Pilat. ⁶⁶ Ka laghu həj da vla tsa kulu ya, ka

* 27:38 Ngha ta Isaya 53:12. † 27:39 Ngha ta Zabura 22:8. ‡ 27:40 Ngha ta 26:61, Yuhwana 2:19. § 27:43 Ngha ta Zabura 22:9. * 27:46 Ngha ta Zabura 22:2. † 27:48 Ngha ta Zabura 69:22. ‡ 27:51 Ngha ta Sabi 26:31-33. § 27:63 Ngha ta 16:21, 17:23, 20:19.

ņerzlaftá hāj ta tsa klam ya, ka pghatá hāj ta la sludzi ņa nghay.

28

Sli'agapta Yesu ma mtaku

Mak 16:1-10, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10

¹ Tahula luta Sabat, wurək tgha badú Dəmas, ka sli'afťa i Mari makwa ta Magdala nda tsa sana Mari* ya ka laghu ta kulu. ² Gi ka gigdavafťa hadik katakata. Ka saha duhwala Lazglafta daga ta luwa, ka taņwalaghutá tsa klam ya, ka nzafta tida. ³ Ta wudaku manda wuda luwa. Ka ņusliņ lgutani tilil manda papla. ⁴ Ka ghudzaku tsa sludziha ta ngha tsa kulu ya da zlāj. Ka zlambutá hāj manda gwal nda rwa.

⁵ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsa mi'aha ya mantsa: «Kaghuni, ma zlāj kaghuni ta zlāj. Nda sna yu kazlay: Tsa Yesu si zlāņaf lu ta udzu ya ta zbə kuni kə'a. ⁶ Ta had hadna wa, sli'agapsli'a ma mtaku manda va ya si mna tsi. Sawa nghanatá vli si hanana lu 6a. ⁷ Ka dza'a kuni misimmisim da mnanatá duhwalhani kazlay: Sli'agapsli'a Yesu ma kulu, wa'a ta kzla kaghuni ma luwa Galili† kə'a. Hada dza'a gmakwa kuni nda tsi. Tsaya skwi mnaghuna yu,» ka'a.

⁸ Ka gi sli'afťa tsa mi'aha ya ta kulu nda zlāj nda zlāj, nda rfu nda rfu guli, ka laghu nda hwaya nda hwaya mnay ņa duhwalha Yesu. ⁹ Ka gi lagha Yesu da guyaku nda hāj. «Zguwa tsa!» ka'a nda hāj. Ka gavadaghatá tsa mi'aha ya tavatani, ka ņaņanatá səlahani, ka tsəlbə ta kəmani. ¹⁰ Ka Yesu nda hāj mantsa: «Ma zlāj kuni ta zlāj! Lawala da mnanata zwanama đa, ka dza'a hāj da luwa Galili, hada dza'a gmakwa ņni nda hāj,» ka'a.

Rusay la sludzi ta skwi ta maguta nda mbla Yesu

¹¹ Tata tvi tsa mi'aha ya, ta sli'amtá sanlaha ma tsa gwal si ta ngha kulu ya da luwa, ka laghu da rusay ņa la mali ta ghəņa gwal dra skwi ņa Lazglafta ta inda skwi ta maguta. ¹² Ka tskavatá la mali ta ghəņa gwal dra skwi ņa Lazglafta, nda la galata mndu, ka dzraftá hāj ta klafta tsedi dəmblək ka vļajťá tsa la sludzi ya. ¹³ Ka hāj nda hāj mantsa: ««Duhwalhani ta sagha

ghalaghata girvidik ta hani‡ aņni ná, ki6a» ka kuni dza'azlay, ka hāj. ¹⁴ Ka snanaghasna tsa gwada ya ta ņumna ya, dza'a nda sna aņni ta skwi ņa mnanata, had' sana skwi dza'a ksaghunata wu,» ka hāj. ¹⁵ Ka zlghaftá tsa la sludzi ya ta tsa tsedi ya, ka laghwi magata manda ya mnanaf lu ta hāj. Ka tutá tsa gwada ya mataba la Yahuda, ta mnə hāj ha gita.

Maravata Yesu da duhwalhani ta ghwá

Mak 16:14-18, Luk 24:36-49, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

¹⁶ Ka sli'afťa tsa duhwalha Yesu ghwanjpcə ndeņ ya ka laghwi da luwa Galili ta ghwá ya mnanaf§ Yesu ta hāj. ¹⁷ Na gi nghay taņ ta Yesu, ka tsəlbətá hāj ta kəmani. Ama ta dga ghəņ sanlaha. ¹⁸ Ka gavadaghatá Yesu, ka'a nda hāj mantsa: «Inda mbraku ta luwa nda ya ta hadik tani ná, vlihavla lu. ¹⁹ Lawala ta ghəņa hadik demdem, ka nanafta kuni ta mnduha ka duhwalha* đa, ka maganafta kuni ta batem ta hāj ma hga Da, ma hga Zwan, nda ya ma hga Sulkum nda ghubə. ²⁰ Ka taghanafta kuni ta hāj ta snatá inda skwiha ya mnaghunaf yu. Ya wana yu kawadaga nda kaghuni ha kdavakta ghəņa hadik,» ka'a.

* 28:1 Ngha ta 27:56. † 28:7 Ngha ta 26:32. ‡ 28:13 Ngha ta 27:64. § 28:16 Ngha ta 26:32. * 28:19 Ngha ta Sna gwal ghunay 1:8.

Gwada ta sabi da Markus

Slna Yuhwana mnda maga batem
Mat 3:1-12, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28

¹Zlrafta Lfida Gwada ta ghɔɔja Yesu Kristi Zwanja Lazglafta. ²Nda nza manda ya nda vinda ta ghɔɔjani ma deftera anabi Isaya kazlay:

I'i Lazglafta, wana yu ta tinjlaghutá ghu-naftá mndu ka kagha karaku, ɔa dza'a fadaghatá tvi. ³Lwa tsa mndu ya ta snu lu ta hagaku ma mtak kazlay: Payanawa paya ta tvi ɔa Mgham ka lele'anata* kuni kɔ'a.

⁴Mantsa tama, ka zlagaptá Yuhwana, mnda maga Batem ma mtak, ka'a mantsa: «Mbɔdanafwa mbɔda ta nzakwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem, ka plighunista Lazglafta ta dmakuha ghuni,» ka'a. ⁵Ka sli'aktá inda gwal ma luwa Ursalima, nduk nda inda hamata gwal ta hadika Zudiya, ka lagha slanaghatá Yuhwana. Ka manigintá hɔɔɔ ta dmakuha tarj, ka maganaftá Yuhwana ta batem ta hɔɔɔ ma imi ma ghwa ta hɔɔ lu ka Zurdeɔ. ⁶Tsa Yuhwana ya ná, gatá swida ɔalibwa ta kɔl tsi ta vgha nda hbatá banava huta misti.† Hi'i nda zuduma mtak skwa zayni. ⁷Wya kɔ'a ta mnay guli: «Mamu sana mndu ta sagha nda hula da, mal ɔani mbraku ka ɔa da, slaf a i'i dekdek dɔr ɔa bukwadata ka plaptá zu'a baɔah ma sɔlani wa. ⁸I'i ná, magaghunaftá batem nda imi ɔa da. Tsatsi, nda Sulkum nda ghuɔa dza'a magaghunafta tsi.»

Maganaftá batem ta Yesu ma imi
Mat 3:13—4:11, Luk 3:21-22, 4:1-13

⁹Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá Yesu ma luwa Nazaret ta hadika Galili ka lagha slanaghatá Yuhwana. Ka maganaftá Yuhwana ta batem ta Yesu ma ghwa Zurdeɔ.

¹⁰Ta sabɔ Yesu ma imi manda kdaku ta maganaftá, ka nghadaftá tsi ta luwa, gi ka nghantá tsi ta gunatá luwa buwarj, ka saha Sulkum nda ghuɔa manda ghɔɔbu' ta ghɔɔjani. ¹¹Ka gi snaku lwa Lazglafta daga ta luwa kazlay: «Kagha zwanja da ta dɔvu yu, ma hyahya ɔudufu fa,‡» ka'a.

* 1:3 Ngha ta Isaya 40:3. † 1:6 Ngha ta 2 Mghamha 1:8 ta sura 6:17.

Dzɔghantá halaway ta Yesu ma mtak

¹²Tahula tsa, ka gi tinjwaghatá Sulkum nda ghuɔa ta Yesu da mtak. ¹³Ka zatá tsi ta fitik fwaɔ mbsak hada ta dzɔghaydzɔghay halaway. Ma tsa mtak ya, mataba nimitak ta nzakwa tsi, ta katay katay duhwalha Lazglafta.

Tantana hɔɔɔ Yesu ta duhwalhani
Mat 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11

¹⁴Ma sana fitik, ka ksaghatá lu ta Yuhwana tsamta ma gamak,§ ka sli'aftá Yesu ka laghwi ta hadika Galili da mna Lfida Gwada Lazglafta. ¹⁵Ka'a ta mnay mantsa: «Nda maga fitik, ndusa ga mghama Lazglafta, mbɔdanafwa nzakwa ghuni, ka zlglafta kuni ta Lfida Gwada,» ka'a. ¹⁶Ta labɔ tsi nda ta wa drɔfa Galili, ka nghantá tsi ta i Simuɔ nda zwanjamani Andre ta wda kadɔɔa tarj da drɔfa ɔa tuma klipi, kabga tuma klipi slna tarj. ¹⁷Ka Yesu nda hɔɔɔ mantsa: «Saghawasa, mbaɔwa mista da, dza'a naghunafna yu ka gwal hlaktá mnduha,» ka'a. ¹⁸Gi sdak zlanavazla hɔɔɔ ta kadɔɔa tarj, ka laghu mistani. ¹⁹Manda zadapta tarj daw', ka lagha hɔɔɔ slanaghatá zwana Zebedi, i Yakubu nda zwanjamani Yuhwana ta paya kadɔɔa tarj guli ma kwambalu. ²⁰Ka hɔɔaftá tsi ta hɔɔɔ, «mbaɔwa mista da,» ka'a. Ka gi sli'aftá tsahaya guli ka laghwi mistani, ka zlanavatá da tarj Zebedi ma kwambalu kawadaga nda gwal ksanatá slna ta hɔɔɔ.

Ghzgligintá Yesu ta ghwadaka sulkum ma sana mndu

Luk 4:31-37

²¹Tahula tsa, ka bhadaɔghatá hɔɔɔ da luwa Kafarnahum. Na gi sagha sabat, ka lamɔ Yesu da hɔɔa tagha skwa la Yahuda, ka taghɔ tsi ta skwi ɔa mnduha ma tsa hɔɔa ya. ²²Ka ndɔrmim hɔɔɔ nda ndɔrmima ta tsa tagha skwani ya, kabga nda sgit ma tsa ɔani tagha skwi ya. Nza a manda ɔa gwal tagha zlahá Musa ɔa mnduha wa. ²³Ka gi zlagaptá sana mndu ksu ghwadaka sulkum mataba tarj ta lami da tsa hɔɔa tagha skwa tarj ya. Ka sli'aftá tsi nda lili, ka'a mantsa: ²⁴«Yesu zwanja la Nazaret, nu gwada gha nda aɔni, sagha ka da zada aɔni? Wya nda sna ɔni kazlay: Mndu nda

‡ 1:11 Gray nda Zabura 2:7, Isaya 42:1. § 1:14 Ngha

ghuḅa daga da Lazglafta kagha kə'a na?» ka'a. ²⁵ «Haf wa gha! Sabsa ma na mndu na,» ka Yesu dvanaghata. ²⁶ Lagha tsa ghwadaka sulkuma ya ka ghudzanaftá tsa mndu ya katakata, ka lilatá tsi, ka saghu tsi mida. ²⁷ Ka tsutá ṅudufa mnduha demdem ma tsa vli ya, ha ka dáḁawu həṅ mataba taṅ, ka həṅ mantsa: «Nu mndərga nana ma skwi? Aa! Ifida skwi ta zlagaptá mndərga nana! Na dvanaghatani ta dər halaway tsi ná, ta snanasna həṅ,» ka həṅ. ²⁸ Ka tutá gwada ta għəṅa Yesu wdid ta hadika Galili.

Mbanafta Yesu ta midza Simuṅ
Mat 8:14-17, Luk 4:38-41

²⁹ Tahula sli'agabta taṅ ma tsa həga tagha skwa la Yahuda ya, ka gwaghatá həṅ ta vgha nda i Yakubu nda Yuhwana da i Simuṅ nda Andre. ³⁰ Tata lamə nda la həṅ da həga, ka gi mnə lu ṅa Yesu ta gwada ta midza Simuṅ ta hani ta basa ṅudidar. ³¹ Ka gavadaghatá Yesu tavatani ka ṅanata ta dzvu, ka sli'anafta. Na tsa gi sli'anaftani ya, gi kwandlaṅ mbatani tsa. Ka sli'aftá tsa marakw ya maganata skwa zay ta həṅ.

Mbambanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku

Luk 4:42-44

³² Tahula dəḁata fitik baḁu va tsaya, ka hladaghatá lu ta inda gwal kul dughwanaku da Yesu, kulam nda gwal ta tsuta ka halaway tani. ³³ Ka tskavatá inda mnduha ma luwa ṅərbisil ta watgha tsa həga ya. ³⁴ Ka mbambanaftá Yesu ta ndəghata mnduha ma ḁəṅwaha taṅ kavghakavgha, għazligiṅha ta ndəghata duhwalha halaway guli ma mnduha. Vlaṅ a ta tvi ta tsa duhwalha halaway ya ṅa gwada guli wu, kabga nda sna hahəṅ guli ta nzakwa Yesu.

Sli'apta Yesu ma luwa Kafarnahum

³⁵ Na tsadakwa vli ta tsughbura sərdək, ka sli'aftá Yesu, ka laghwi da mtak. Ka ndəbu tsi ta dzvu hada. ³⁶ Ka sli'aftá i Simuṅ nda sanlaha ma mnduha ka laghwi da naghay. ³⁷ Ka naghə həṅ, ka slaftá həṅ tida. «Ta paha kagha inda mnduha,» ka həṅ nda tsi. ³⁸ «Mbaḁma da sana vliha ndusa ndusa, ka dza'a yu mnananṅá gwada Lazglafta ta tsahaya guli, kabga tsaya kəl yu ka sagha,» ka'a nda həṅ. ³⁹ Ka laghu tsi da mna gwada Lazglafta ma həgaha tagha skwa la Yahuda

ta inda hadika Galili, għazligiṅha ta duhwalha halaway ma mnduha.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rda mndu tida

Mat 8:1-4, Luk 5:12-16

⁴⁰ Ma sana fitik, ka lagha sana mndu nda rda mndu tida tsəlbata ta kəma Yesu. Ka'a mantsa: «Nda dzəkatahuda gha, lavinjlava ka ta mbidiffta,» ka'a. ⁴¹ Ka ksarṅá tsi ta Yesu ka hidahida. Ka kaparṅá tsi ta dzvani ka ksarṅa. «Ta kumay yu, mbafimba gha,» ka'a nda tsi. ⁴² Gi hadahada, hlets mbatani tsa, kləwəd vghani. ⁴³ «La tama,» ka Yesu vriṅta. ⁴⁴ Ka'a nda tsi guli mantsa: «Yahayaha ka da walaṅta mnananṅá mndu, ka dza'a ka da marananṅá vgha gha ta mnda dra skwi ṅa Lazglafta. Ka plata ka ta ghəṅ manda ya vindaf Musa, ṅa maranṅá għuḅatá kagha, ka da grafta mnduha ta mbatá kagha,» ka'a. ⁴⁵ Ama ka sli'aftá tsatsi, ka laghwi tay ma luwa, ka tutá tsi wdid. Kabga tsa, ka pyaftá tsa gwada ya ta Yesu ka lamə da luwa baṅluwa. Ama ka nzagħutá tsi ta wa mazawa. Kulam nda tsa, ka sli'adaghatá mnduha dər ndiga ndiga da slanaghata hada.

2

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rwa səlani

Mat 9:1-8, Luk 5:17-26

¹ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka vradaghata da luwa Kafarnahum. Manda snarṅta lu kazlay: Vragaghavra Yesu dzagha kə'a, ² ka sli'adaghatá mnduha ṅərbisil ndaghaganaptá vli nduk ta daḁitgha, haḁ vli ṅa nzaku wu, ta mna Lfida Gwada Yesu ṅa taṅ. ³ Ka tsukwadanaghatá mnduha fwaḁ mataba mnduha ta sli'adaghatá da tsi ta sana mndu nda rwa səlani. ⁴ Zbay taṅ ta tvi ṅa ḁhanavatá Yesu ná, trid mutsaf a həṅ wa. Ka ṅladaftá həṅ ta għəṅa tsa dzuguvu nzamə Yesu mida ya. Ka gunaptá həṅ ta għəṅani, ka hbaftá həṅ ta tsa mndu ya ta tsa skwa hanani ya ka fadatá həṅ nda ta tsa ghurum ya. ⁵ Nghanata Yesu ta tsa zlgħay nda ṅudufa taṅ ya ná, «nda pla dmakwa gha sagəṅ,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya. ⁶ Ta nzaku sanlaha ma gwal tagha zlahha Musa ṅa mnduha ma tsa vli ya, ka həṅ ma

* 1:44 Ngha ta Zlahu 14:2-32.

ghøŋja taŋj mantsa: ⁷ «Nu ta kəl na mndu na ka kwarakwara mandana na! Wa ta laviŋtá* pla dmkwa mndu ta ghøŋja Lazglafta tur-tukwani na?» ka høŋ. ⁸ Snaŋta Yesu ta tsa skwi ta mnə høŋ ma ghøŋja taŋj ya nda ma sulkuma vghani, ka'a nda høŋ mantsa: «Nu ta kəl kuni ka ndanu mandana na? ⁹ Ta grə kuni ná, mal blakwa mnay ŋa na mndu nda rwa səlani na kazlay: Nda pla dmkwa gha ka'a re, ari mal blakwa mnay ŋani kazlay: Sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha ka sli'a ka kə'a na? ¹⁰ Ndana tama, kada snaŋta kuni kazlay: Mamu Zwaŋja mndu nda mbrakwa plinjtá dmkwa mndu ta ghøŋja hadik kə'a ná, wya tsi: ¹¹ Ka i'i ta mnaghata gra wa, "Sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha, la dzagha gha,"» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya. ¹² Gi brahwat kə'a sli'afsta, zləŋal klaftá skwa hanani, ka sabə tsi nzərəm ta nghay inda mnduha. Ka ndərmim høŋ nda ndərmima, ka zləzlvu høŋ ta Lazglafta. Ka høŋ mantsa: «Ka yawu ka yawu, ta maga a skwi manda na wu,» ka høŋ.

Hgafsta Yesu ta Levi mnda tska dzumna

Mat 9:9-13, Luk 5:27-32

¹³ Tahula tsa ka sli'afsta Yesu ka vrəglaghata nda ta wa drəfa Galili. Ka sli'adaghatá mnduha dliwis slanaghata hada, ka taghə tsi ta skwi ŋa taŋj. ¹⁴ Tata gra mbača Yesu, ka nghanjta tsi ta Levi mnda tska dzumna, ta nzakway ka zwaŋja Alfe, ta nzaku ta watgha həga ksa slnani. «Mbača mista da,» ka'a nda tsi. Ka sli'afsta Levi ka laghwi mistani.

Za skwa zay ma həga ga Levi

¹⁵ Tahula tsa, ka tskavatá i Yesu nda duhwalhani kawadaga nda gwal tska dzumna, nda sanlaha ma ghwadaka mnduha, kabga nda ndəgha mndərga tsa mnduha ya ta dza'a mistani tazlay. Ka tskavatá høŋ ka za skwi ma həga ga Levi. ¹⁶ Kə'a, ká gwal tagha zlahu Musa ŋa mnduha ta nzakway mataba la Farisa ná, ta za skwi Yesu kawadaga nda gwal tska dzumna nda sanlaha ma tsa ghwadaka mnduha[‡] ya. Ka høŋ nda duhwalha Yesu mantsa: «Kabgawu ta kəl Mghama ghuni ka za skwi kawadaga nda na mnduha na ba?» ka høŋ. ¹⁷ Slrew, lamla tsa

gwada ya da sləmøŋja Yesu. Ka'a mantsa: «Gwal kul dughwanaku yeya ta psa duhtur, psa a gwal dughwana wa. Sagha da psa gwal dmkwi i'i, sagha a yu da psa gwal ta mnay kazlay: Tudukwa aŋni kə'a wa,» ka'a nda høŋ.

Gwada Yesu ta ghøŋja suma

Mat 9:14-17, Luk 5:33-39

¹⁸ Tata suma i duhwalha Yuhwana nda la Farisa ma sana fitik guli, ka sli'aktá mnduha dawanjta da Yesu. Ka høŋ mantsa: «Ya wya ta suma i duhwalha Yuhwana nda la Farisa ní, kabgawu ta kwal ŋa gha ma duhwalha suma ka na?» ka høŋ nda tsi. ¹⁹ Ka Yesu nda høŋ mantsa: «Ka ta kawadaga graha zwaŋja midzi nda tsa zwaŋja midzi ya katsi ná, ta sumay høŋ ta suma ra? Ka ta kawadaga høŋ katsi ná, had' høŋ ta suma wa. ²⁰ Dza'a saghasa fitik, ŋa klaghutá zwaŋja midzi. Baču tsaya tama, dza'a sumay høŋ ta suma. ²¹ Mantsa guli, had' lu ta tsaktá lfida gərzanj, ka tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ka mantsa tsi katsi ná, dza'a kdinjdá tsa lfida gərzanj ya ta mdukinjta tsa halata lgut ya. ²² Had' lu ta dihamtá ima inabi ta ka nuni ma halata zliba huta guli wa, ba ma lfidani ta dihamta lu. Kabga tawafani dza'azlay ná, dza'a zlukiginjz lukwa ta tsa halata huta ya, ŋa tiŋtani. ŋa nzakwani lpay lu ma ya, lpay lu ma ya,» ka'a.

Yesu mgham ta ghøŋja sabat

Mat 12:1-8, Luk 6:1-5

²³ Baču sana sabat ta labla i Yesu nda duhwalhani ta tvi[§] ma vwaha nimaya, ka bala'atá tsa duhwalhani ya ta tsa nimaya ya. ²⁴ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Ngha ba gra ta skwi, kabgawu ta kəl duhwalha gha ka maga skwi pyaf lu ta magay baču sabat* na?» ka høŋ. ²⁵ Ka Yesu nda høŋ mantsa: «Ta dzanjaf a kuni ta skwi maga Dawuda[†] ma fitika kuzlanafsta maya ta høŋ nda gwal kawadaga nda tsi tani ra? ²⁶ Ma fitika nzakwa Abiyatar ka mali ta ghøŋja inda gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ná, ka lamə tsi da həga Lazglafta, ka zutá skwa zay ya fana lu ta Lazglafta pďar tsi ta skwi ŋa zaŋta, tsatsanafha guli ta gwal kawadaga nda tsi. Tsa skwa zay[‡] ya ná, had' hamata

* 2:7 Gray nda Zlahu 24:16, Ngha ta Zabura 103:3, Isaya 43:25. † 2:15 Ngha ta Lukwa 5:29. ‡ 2:16 Ngha ta Lukwa 15:1-2. § 2:23 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 23:26. * 2:24 Ngha ta Sabi 34:21. † 2:25 Ngha ta 1 Samuyel 21:2-7. ‡ 2:26 Ngha ta 1 Samuyel 21:2-7, 2 Samuyel 15:35 nda Zlahu 24:9.

mndu ta zay wa, ba tsa gwal ta dra skwi yeya kwenkwenj ta zay, ama ka zutá Dawuda tsatsanafha ta grahani guli,» ka'a. ²⁷Ka Yesu nda hēj guli mantsa: «Kabga ŋa kata mndu fata lu ta sabat, fa a lu ta mndu ŋa sabat wa. ²⁸Tsaya kəl Zwanja mndu ka nzaku ta mgham ta ghəŋja sabat,» ka'a.

3

Mbanaftha Yesu ta sana mndu nda mta dzvani

Mat 12:9-14, Luk 6:6-11

¹Mbadaka Yesu ka ləglami da həga tagha skwa la Yahuda, ka slaftá tsi ta sana mndu nda mta dzvani ta nzaku hada. ²Ka dza'a mbanafər mbanaf a tsi ta na mndu na badu sabat, ká mnduha nzata ka ngha Yesu tiritiri, kabga ŋa mutsaftá rutsak tida. ³«Sli'afslí'a gra, ka sagha ka sladata ta kəma mnduha,» ka Yesu nda tsa mndu nda mta dzvani ya. ⁴Ka'a nda hēj tama mantsa: «Nu skwi nda ra ŋa magay badu sabat na? Maga skwi dina re, ari maga ghwadaka skwi a na? Mbanaftha mndu skwi ta raku re, ari dzatá mnda a skwi ta raku?» ka'a nda hēj. Tsitsrid, ka hēj nzata. ⁵Ka kuzlanaftha tsi ta Yesu ta ŋuduf manda waftani ta hēj, kabga tsa təŋja ta ghəŋja tarj ya. Huf safi ta ŋudufa Yesu, «tdaptá da dzva gha gra,» ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya. Ka tdapta tsi ta dzvani, gi kundlij mbatani tsa. ⁶Ka gazlagabta la Farisa dzibil, gi ka laghwi hēj dzrəku kawadaga nda mnduha mghama Hiridus* ŋa zba tva dzatá Yesu.

Sli'adaghata mnduha slanaghatá Yesu ta wa drəf

⁷Ka sli'apta i Yesu nda duhwalhani mataba tarj, ka laghwi ta wa drəfa Galili. Snaŋta mnduha ta tsa skwi ta magə Yesu ya, ka sli'akta hēj daga ta hadika Galili, nda ya ma Zudiya, ⁸nda pdakwa gwal ta hadika Ursalima, nda gwal ta hadika Idume, nda gwal ta 6la ghwa Zurdeŋ, nda gwal ta waftá luwa Tir nda Siduŋ tani. ⁹Ka mnanatá Yesu ta duhwalhani ŋa payanatá kwambalu, kabga yaha mnduha da bisla i'i kə'a, ¹⁰kabga nda ndəgha mnduha mbambanaf tsi, kəl inda gwal dərŋwa ka sli'adaghata. ¹¹Ghur ka gwal kasaf ghwadaka sulkum ta hēj ngha Yesu guli ná, ka sli'adaghatá hēj

da tsəlbə ma ghuvani ka wahu. «Kagha Zwanja Lazglafta!» ka hēj nda tsi. ¹²Ka davanaghatá Yesu ta hēj ka ŋdərŋda. «Ma mnəŋ kuni ta i'i» ka'a nda hēj.

Dagabta Yesu ta duhwalhani ghwanjpdə his

Mat 10:1-4, Luk 6:12-16

¹³Tahula tsa, ka sli'aftha Yesu ka laghwi ta kudunur. Ka haga'atá tsi ta gwal kumarj tsi, ka sli'adaghatá hēj slanaghatata. ¹⁴Ka daga'atá tsi ta gwal ghwanjpdə his ŋa nzaku tavatani, ŋa ghunayni guli ta hēj mna Ggwada Lazglafta. ¹⁵Vlarŋha ta mbrakwa ghazliginjta duhwalha halaway ma mnduha ta hēj. ¹⁶Wya hga tsa gwal ghwanjpdə his dagab tsi ya: Simuŋ tsanaf tsi ta hgani ka Piyer†, ¹⁷nda i Yakubu nda zwanjmani Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi, Bwarneges kə'a tsanaftha hga tarj, manda mnay kazlay: Zwana ŋəzla luwa‡ kə'a ya, ¹⁸nda Andre, Filip, Barlelemi, Mata, Tuma, Yakubu zwanja Alfe, Tade, Simuŋ mnda la Kananit, ¹⁹nda Zudas Iskaryut. Tsa Zudas ya ta skwaptá Yesu.

Razanaftha Sulkum nda ghuba

²⁰Tahula tsa, ka sli'aftha hēj ka laghwi dzagha. Ka sli'igaldaghatá mnduha dlivis slanaghatá hēj, ha ka traпта i Yesu nda duhwalhani ta mutsaftá fitik ŋa zanjta skwa zay. ²¹Snaŋta la tarj ma Yesu ta skwi ta mnə lu kazlay: Nda hwada ghunislakani kə'a ya, ka sagha hēj da klay.

Zlghawa Yesu ta ghəŋja razay ta razu lu
Mat 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10

²²Ka gwal tagha zlahá Musa ŋa mnduha ta sli'akta ma luwa Ursalima ta mnay guli mantsa: «Nda ksa na mndu na da Belzebul§, kabga nda mbrakwa halaway ta ghazliginjta tsi ta duhwalha halaway ma mnduha,» ka hēj. ²³Ka hagaftá Yesu ta hēj ka mnay ŋa tarj nda mahdihdi. Ka'a nda hēj mantsa: «Waka halaway dza'a ghazliginjta halaway na?» ²⁴Ka tavapta luwa turtuk ná, dza'a nzakway tsa luwa ya tdukwa ra? ²⁵Ka dgavapdga həga mndu his ná, ta dza'a nzəglanza tsa həga ya ra? ²⁶Ka kuranavatá ghəŋjani halaway katsi ná, nda dga his nda tsa tama, sladglata a nda tsa tama guli wu, kdavakta

* 3:6 Hiridus Aŋtipas. † 3:16 Piyer: Manda mnay kazlay: Pala kə'a ya. Gray nda Mata 16:16-18, Yuhwana 1:42. ‡ 3:17 Gray nda Lukwa 9:54. § 3:22 Ngha ta Mata 10:25.

ɲani tsa. ²⁷ Ka ta habaf a mndu ta mndu nda mbra wu katsi ná, laviŋta a ta lami da hōga ga taɲ ka hlugudunustá huzlani wa. ²⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Inda dmakuha dza'a magata mnduha, dza'a plinispla Lazglafta ta hōɲ nda inda rarazuha dza'a hōɲ rarazay tani. ²⁹ Ama inda mndu dza'a razanaftá Sulkum nda ghuba, plinista a lu ta dmakwani dēkdēk wa. Dza'a nzakway dmakwani ta ghōɲani ɲa kđēkedzerɲ.» ka'a nda hōɲ, ³⁰ kabga «nda ghwadaka sulkum ma vghani,» ka hōɲ ta mnay ta Yesu, kəl Yesu ka mna tsa gwada ɲa taɲ.

I wa vərda zwanamani ma Yesu?

Mat 12:46-50, Luk 8:19-21

³¹ Tahula tsa, ka ɓhadaghatá i mani nda zwanamani ma Yesu, ka sladaghuta ma bli. Ka ghunadamtá hōɲ ta mndu da hōga ɲa hgagaptá Yesu. ³² Tizlik tskatá mnduha tavata Yesu ta lagha lu da mnay ɲani kazlay: Wa'a i ma gha nda zwanama gha ta hga kagha ma bli kə'a. ³³ «I wa ma da nda zwanama da na?» ka'a zlghaftá wani. ³⁴ Ka nghadaptá tsi ka tsa mnduha ta nzaku ta wanafata ya, ka'a mantsa: «Wana i ma da nda zwanama da, ³⁵ kabga inda mndu ta maga skwi manda ya ta kumə Lazglafta, tsaya zwanama da, tsaya mukuma da, tsaya ma da,» ka'a.

4

Mahdihdi nda mnda wutsa hulfa

Mat 13:1-9, Luk 8:4-8

¹ Ma sana fitik, ka nzəglatá Yesu ka tagha skwi ɲa mnduha ta wa drəfa Galili. Ka tskadaghatá mnduha ta vgha ɲərbisil tavatani, kəl tsi ka laghwi nzagapta ma kwambalu ta wa tsa drəf ya, ta nzatá inda tsa mnduha ya rpa' ta wani. ² Ka taghə tsi ta ndəghata skwi ɲa taɲ nda mahdihdi. Wya ka'a nda hōɲ ma tsa tagha skwani ya: ³ «Snawa ka mnaghunata yu ɓa! Mbadaka sana mndu ka sli'aftá ka laghwi da wutsa hulfa ma vwahani. ⁴ Tata wutsaywutsay mantsa, ka rkatá sanlaha ta tvi ka sli'adaghatá dyaɲha da daguta. ⁵ Ka rkatá sanlaha ta kluluh ma vli kul slaghutá hadik, ka gi dyaftá tsi misimmisim kabga sira a hadik ta ghōɲani wa. ⁶ Na safa fitik dzafta tida, ka zlghutá tsi həw ka ghwaluta,

kabga slaghu a slrəɲ mistani wa. ⁷ Ma teki sanlaha, ka glanaghatá teki ka raghwana ta pghaf a ta ghōɲ wa. ⁸ Ta gənək sanlaha, ka dyafta tsahaya, ka galafata, ka pghaftá ghōɲ ka zwan dze'dze'. Mididá ghōɲa sanlaha, selesa ghōɲa sanlaha, bərzlázla ghōɲa sanlaha. ⁹ Mndu nda sləmɲəɲa snay, ka sna tsi,» ka'a nda hōɲ.

Kabgawu ta kəl Yesu ka gwada nda mahdihdi na?

Mat 13:10-17, Luk 8:9-10

¹⁰ Manda dgaghuta i Yesu nda duhwahani kawadaga nda sanlaha ma mnduha ta vgha, ka dawanatá hōɲ ta ghōɲa tsa mahdihdi ya da tsi. ¹¹ «Kaghuni, vlaghunavla lu ta snanťá difa ta gwada ta ghōɲa ga mghama Lazglafta, ama ɲa sanlaha ná, ba nda mahdihdi dza'a mnananťa lu ta hōɲ, ¹² kabga ɲa nghanťa taɲ, nghanťa a hōɲ wa. ɲa snay taɲ, snanťa a hōɲ dēkdēk wa. Ka má nda sna hōɲ katsi ná, má dza'a mbəďakmbəďa hōɲ ta vgha da Lazglafta ɲa plinistani ta dmakuha taɲ,*» ka'a nda hōɲ.

Klatá ghōɲa tsa mahdihdi ya

Mat 13:18-23, Luk 8:11-15

¹³ Tahula tsa, ka'a nda hōɲ guli mantsa: «Sna a kuni ta tsa mahdihdi ya ra? Ka sna a kuni ta tsaya wu katsi ná, wa ka kuni dza'a snanťá inda mahdihdi tama? ¹⁴ Tsa hulfa ta wutsə tsa mndu mənə yu ya ná, gwada Lazglafta ya ta wutsə tsi. ¹⁵ Sanlaha ma mnduha ná, manda tvi rkaf hulfa tida nzakwa taɲ. Na gi snanťa taɲ ta gwada Lazglafta ma ɲudufa taɲ, ndadaghata halaway hlugudunustá hōɲ, manda dagay ta daguta dyaɲ ta hulfa ta tvi. ¹⁶ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda kluluh wutsaf lu ta hulfa tida hōɲ. Ka snanťsna hōɲ ta gwada Lazglafta gi misimmisim ka hōɲ ta tsu'afata nda rfu, ¹⁷ ama had hōɲ ta zlanťá vli ɲa dzugwamta tsa gwada ya ta slrəɲ ma ɲudufa taɲ wa. Ka grungra ghuya danťwa nda giri ta hōɲ kabga tsa gwada ya katsi, gi suwak zlanavata taɲ ta zlghay nda ɲudufa taɲ. ¹⁸ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda vli ma teki rkam hulfa mida hōɲ. Snanťsna hōɲ ta gwada Lazglafta ¹⁹ ama ta laghula hōɲ da ndana nzaku ma ghōɲa hadik, nda ndana zba gadghəl, nda ndana sana skwiha ta hara'uwa iri. Mantsa tama, mbada tsa

* 4:12 Ngha ta Isaya 6:9, 10.

skwiha ya ka raghwa tsa gwada ya, ka niŋtá hɔŋ ka ksubaŋ. ²⁰ Sanlaha ma mnduha ná, manda hadik ka gənək hɔŋ. Ta snaŋsna hɔŋ ta gwada Lazglafta, ta zlgħafzlgħa hɔŋ nda juɖufa taŋ, ta magay hɔŋ ta skwi ta kuma Lazglafta. Sanlaha ma tsa mnduha ya ná, ki'a ki'a magata hɔŋ, ka gratani magata sanlaha, Sanlaha ma mnduha guli ná, va ŋulum ŋulum magatá ŋa taŋ,» ka'a.

Mahdihdi graf lu nda pitirila

Luk 8:16-18

²¹ Ka Yesu nda hɔŋ guli: «Ta klafkla lu ta pitirila ŋa dzuɓamta ma tughuba ra? Ari ta klafkla a lu ŋa fiŋta mista ghzlɔŋ na? Ta klafta ŋa fafta ta vɛl tskala† lu kasi'i ki'e. ²² Had' skwi nda difa dza'a kwal kul sabi ta dabi wa. Had' skwi kdekkekdek dza'a kwal kul maravata baŋluwa guli wa. ²³ Mndu nda sləmɔŋa snay ka sna tsi,» ka'a. ²⁴ Ka'a nda hɔŋ guli: «Daswa ka kuni nda skwi ta snaŋta kuni. Nda tsa daram ta kɛl kuni ka gra skwi ya, nda tsi guli dza'a graghunafta Lazglafta ta ŋa ghuni, ŋa sgaghunaghatá ŋa ghuni guli. ²⁵ Tsaya tama, mndu ta fata sləmɔŋani dina ka sna gwada ná, dza'a sganaghasga Lazglafta ta snaŋtani. Ama mndu ta dərzlaftá sləmɔŋani ná, dza'a sganaghasga ta dərzlanaftha guli,» ka Yesu.

Hulfa ma hadik graf lu nda ga mghama Lazglafta

²⁶ Ka'a nda hɔŋ guli: «Ka gragra nda hulfa ta pghamta mndu da hadik ya ga mghama Lazglafta. ²⁷ Dər ta hanə ta hanani tsa mndu ya giŋvidik, dər ta vaghə ta nzakwani tsi gi-fitik, ta dƳutá dƳakwani, ka glakwani hulfa sna a kə'a ta magaku wa. ²⁸ Hadik ta dƳgɛŋtá hulfa ŋa nzakwani ka kuzuŋ. Tahula tsa, ŋa pghaftani ta ghɔŋ ŋa ksayni ta zwaŋ. ²⁹ Ka nda ndəha tsi vərzɔŋ tama, nda maga fitik ŋa tsay, sagha fitika kla vdu ŋa tsay‡ tsa,» ka'a.

Ga mghama Lazglafta graf lu nda hya kramasa

Mat 13:31-32, Luk 13:18-19

³⁰ Wya ka'a nda hɔŋ guli: «Ndaw dza'a gra mu ta ga mghama Lazglafta, nda wati ma skwi dza'a grafta mu? ³¹ Tsa ga mghama Lazglafta ya ná, dza'a gray lu nda hya kramasa. Tsa hya kramasa ya ná, ndərzikw

nzakwani mataba hulfa ha ta ghɔŋa hadik, ama ka sləgam sləga lu, ³² ta glafgla gɖiz ka malaghutá hamata sluhwaha nidali. Ta pghay ta sləma dagala ha ka laviŋta dƳakha ta baba hɔga taŋ tida,» ka'a.

³³ Nda ndəghata mndarga tsa mahdihdiha ya mnananŋta tsi ta gwada ta hɔŋ prək ka snaŋta taŋ. ³⁴ Inda ŋani ma gwada nda hɔŋ ná, ba nda mahdihdi. Ama nzata taŋ nda ghɔŋa taŋ nda duhwalhani ya ná, tsislanap-tani ta hɔŋ.

Lbanata Yesu ta mativirau'

Mat 8:23-27, Luk 8:22-25

³⁵ Gahawu badu va tsa, «mbadma ta a ɓlu a,» ka Yesu nda duhwalhani. ³⁶ Ka sli'aftha hɔŋ ka zlanavatá tskata mnduha, ka lamə hɔŋ da tsa kwambalu nzamə Yesu mida ya ka laghwi, kawadaga nda sanlaha ma kwambalu guli mistani. ³⁷ Tata ndrə hɔŋ ma kwambalu, ka sli'aftha mghama mativirau', ka kapatsa'uwaku imi ka lami ka kuma ndəghanafta kwambalu. ³⁸ Ta hanani Yesu ma mndəra kwambalu, nda fatá ghɔŋani ta skwa fa ghɔŋ. Ka sli'anafthá hɔŋ. «Mghama da! Ndana a kagha ta na zwaduta dza'a zwaduta mu na ra?» ka hɔŋ nda tsi. ³⁹ Sli'avatani mantsa, ka dvanaghatá tsi ta falak. «Lɓalɓa ka nzata ka tɓekw!» ka'a nda drəf. Ka lbatá falak, ka nzatá vli tɓekw. ⁴⁰ Ka mbədavatá tsi tvə duhwalhani. Ka'a nda hɔŋ mantsa: «Nu ta kɛl kuni ka zɔŋ mandana na, kulam ndana, had' zlgħay nda juɖuf da kaghuni dekdek katək ra?» ka'a nda hɔŋ. ⁴¹ Ka ksaftá zɔŋ ta hɔŋ katakata. «Wa va na ma mndu katək na? Nduk nda falak nda drəf tani ta snanatá gwada!§» ka hɔŋ.

5

Mbanafta Yesu ta mndu ksu halaway

Mat 8:28-34, Luk 8:26-39

¹ Manda laba taŋ ta tsa sana ɓla drəfa Galili ta hadika Geraseni* ya, ² tata sabə nda sa Yesu ma kwambalu, ka gi ndadaghatá sana mndu ksu halaway, ta sabi mataba kuluha da guyyay. ³ Mataba kuluha si ta nzakwa tsa mndu ya. Had' mndu ta laviŋtá ksafta ŋa habafta dər nda zida wu, ⁴ kabga si ta tsamtsa lu ma tsuhwal, habawuha lu ta dzvuhani nda zida, ama ta ratsiŋ ratsa tsatsi ta tsa zidaha ya, ta ɓaliŋ ɓala ta tsa

† 4:21 Gray nda Mata 5:15 Lukwa 11:33.

‡ 4:29 Zuwel 4:13.

§ 4:41 Gray nda Zabura 65:8, 89:10, 107:23-32.

* 5:1 Gray nda Mata 8:28.

tsuhwalha ya. Had mndu ta lavirtá zlahafta wa. ⁵Inda fitik ta vaghə nda vagha, ta hana nda hana ta wawaku mataba kuluha nda ya ta ghwá, ka lili ka kwaha vghani nda pala. ⁶Na tsa Nghanjani ta Yesu manda a ya ná, ka hwayaftá tsi ka lagha tsəlbata ta kəmani, ⁷ka wahu nda lwi dagala. «Yesu Zwanja Lazglafta ta luwa: Nya mataba dá nda kagha na? Ta ndəba dzvu yu da kagha nda həga Lazglafta, ma ghuydip ka ta dajwa,» ka a. ⁸Kəl tsi ka mna tsaya ná, kabga mnanamna Yesu kazlay: Ghwadaka sulkum! Sabsa ma na mndu na kə'a. ⁹Ka dawanjá tsi da tsi. «Wa hga gha na?» ka'a nda tsi. «Dəba'» hga dá, kabga nda tska ɲni. ¹⁰Kdəkkdək, ma ghziɲnis ka ma luwa, ka'a ndi'ata ka ɲdaɲda nda tsi.

¹¹Tsaw ma tsa vli ya, mamu bra ghuvazuha[†] ta zbu ta skwa zay tarj tavata ghwá. ¹²Ka tsa ghwadaka sulkum ya mantsa: «Kdəkkdək, ghuna ta aɲni da a ghuvazuha a, ka sli'amta ɲni da həɲ,» ka həɲ nda tsi. ¹³«Lawala!» Ka'a nda həɲ. Ka sli'agaptá həɲ ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa ghuvazuha ya ta vgha tavata tsa ghwá ya ka rkaghata da drəf. Ta magay mbsaka tarj ta dəmbu' his ta zadamta ma tsa drəf ya. ¹⁴Na tsa gwal si ta ngha tsa ghuvazuha ya, ka sli'aftha həɲ nda hwaya ka laghu mnay ma luwa nduk tahula luwa. Ka sli'adaghatá mnduha da ngha tsa skwi ta maguta ya. ¹⁵Manda sli'adaghatá tarj tavata Yesu, ka nghanjá həɲ ta tsa mndu si sli'amə ghwadaka sulkumha dida ya ta nzakwani kwandlay nda sudatá lgut ta vgha. Ka ghudzaku tsa mnduha ya da zləɲ. ¹⁶Ka rusu tsa gwal si hada ya ta skwi ta maguta nda tsa mndu si ksu halaway ya, nda skwi ta maguta nda tsa ghuvazuha ya, na tarj. ¹⁷Tahula tsa, «kdəkkdək, sli'apsli'a ma hadika ɲni,» ka həɲ nda Yesu. ¹⁸Ta dza'a dza'a Yesu da kwambalu tama, «wya dzvu, ka la yu mista gha,» ka tsa mndu si ksu halaway ya nda tsi. ¹⁹Ama ka Yesu nda tsi mantsa: «La dzagha gha, ka dza'a ka slanaghatá la ga ghuni. Ka rusanafta ka ta inda skwi maga gha Mgham Lazglafta, nda ya kə'a tawatá hidahida ta kagha,» ka'a. ²⁰Ka sli'aftha tsi ka laghwi da manay ma kuraghuta hadika Dekapwalus ta inda skwi

magana Yesu. Ka ndərmim inda tarj nda ndərmima.

Mbatá sana marakw ta paghaku, nda vramta hafu ma makwa Zayrus

Mat 9:18-26, Luk 8:40-56

²¹Manda vradaghatá Yesu nda kwambalu ka lagha ta sana ɔla drəf, ka sli'adaghatá mnduha ɲərbisl slanaghata hada. Ta sladu Yesu ta wa tsa drəf ya. ²²Ka lagha sana mndu tekw mataba maliha ma həga tagha skwa la Yahuda slanaghata. Zayrus hga tsa mndu ya. Na gi nghanjani ta Yesu, ka gi zləmbatá tsi ma ghuvani. ²³Ka ɲavatá tsi ka ndəba dzvu da tsi, ka'a mantsa: «Wa a makwa da ta kala ghəɲ ta dza'a mtaku. Kdəkkdək, sawi ksarjta nda dzvu ka mbafta tsi, ka nzakwa tsi nda hafu,» ka'a nda tsi. ²⁴Ka sli'aftha Yesu ka dza'a kawadaga nda tsi. Mbada mnduha ka sli'i rutututa mistani, ka bislay.

²⁵Mamu sana marakw mataba tarj ta maga vaku ghwanpda his ta paghaku. ²⁶Ghuyghuya tsa marakw ya ta dajwa katakata ta dza'a da takay da duhturha. Zadiɲzadá ta inda skwihani demdem, nduk nda tsa, had lavaghwani wu, tata sgaku nda sga tsa dajwani ya. ²⁷Na snarjta tsa marakw ya ka lu ta gwada ta Yesu, ka kdikadamta tsi mataba mnduha, ka lagha ksarjta lguta Yesu nda ga mahulhul, ²⁸kabga wya ka'a ma ghəɲani: «Tsa ksarj yu ta dər lgutani tada ná, dza'a mbaku yu,» ka'a. ²⁹Na tsa gi ksarjani ya, gi tərsiu' lɔata tsa paghakwani ya tsa. Ta snu tsi ma vghani ná, wdər nda mba. ³⁰Gi ta snə Yesu ma ɲani ma vgha guli ná, mamu mbraku ta savaghuta. Ka sladata tsi, ka mbədavata mataba tskata mnduha. Ka'a mantsa: «Wa na mndu ta ksarjta lgutha dá na na?» ka'a. ³¹Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Nda ngha ka ta tskatá mnduha ta bisla kagha ná, wa ta kshihata na» ka ka? ka həɲ nda tsi. ³²Ka nanaghaku tsi ka zba tsa mndu ta ksarjta ya. ³³Na tsa marakw ya, ka ghudzaku da zləɲ, kabga nda sna ta skwi maga tsi. Ka zləmbatá tsi ma ghuva Yesu, ka mnanarjta kahwathwata. ³⁴Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nda mba ka makwa dá, kabga zlgahfta gha ta i'i nda ɲudufa gha. La nda vgha ta zdaku, ka nzata ka kwandəlay,» ka'a.

³⁵Tata gwada Yesu, ka sagha gwal ga Zayrus da mnay ɲa Zayrus kazlay: Kdəkwa

[†] 5:11 Ngha ta Zlahu 11:7 nda Vrafta ta Zlahu 14:8.

tša makwa gha ya tša, ɲa dərjwazlgəlta gha ɲaw ta mgham na? ka həj. ³⁶ Klaf a Yesu ta tša gwada tarj ya ka gwada wa. «Ma zləj ka, fafta kagha ta ghəjja gha ta i i kwejkwəj ɲa gha,» ka'a nda Zayrus. ³⁷ Ka sli'äftä tsi ka dza'a. Ka pyanată tsi ta mnduha ta dza'a mistani, ka hgana'atä tsi ta i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana zwanamani ma Yakubu ɲa dza'a mistani. ³⁸ Ka bhadaghatä həj da tša Zayrus mali ma həga tagha skwa la Yahuda ya. Ka slanaghatä Yesu ta mnduha ta kitsiwiraku, ta wawahaku, ta dzadza lubaluba. ³⁹ Ka lamə tsi da həga. «Kabgawu ta kəl kuni ka hlawi, ta kəl kuni ka taw? Ya wana ta mta a zwan wu, hani ta hani tsi,» ka'a nda həj. ⁴⁰ Ka ghuḃasu həj ta Yesu. Lagha Yesu ka ghzlagaptä inda mndu ma həga. Ka hgana'atä tsi ta i dani nda mani ma tša zwan ya, nda tša gwal lagha həj kawadaga ya, ka lamə həj da tša dzuguvu nda zwan mida ya. ⁴¹ Ka ɲanată tsi ta dzvu, ka'a mantsa: «Talitakum,» ka'a. Manda mnay kazlay: Makwa ḃa, sli'afsl'i'a, i'i ya ta gwada nda kagha kə'a ya.

⁴² Gi hləbəts ka tša makwa ya sli'äfta ka gi mbada. A', ghwanjpdə his ima tša makwa ya. Ka nzata həj ndandrakawa ka ndərmimay. ⁴³ Mbadaka Yesu ka zlahanaghatä həj ka ɲdarjda kazlay: Yahayaha kuni da mnay dər ɲa wa tsi, ka'a. Ka'a nda həj guli mantsa: «Vlajwa skwa zay ta na makwa na,» ka'a.

6

Kwalaghuta gwal ma Nazaret ta zlgħaftä Yesu

Mat 13:53-58, Luk 4:16-30

¹ Ka sli'äftä Yesu ka zlantä tsa vli ya ka laghu da luwa ta glakwani.* Ka laghu duhwalhani mistani. ² Baḃu sabat, ka lamə Yesu da tagha skwi ɲa mnduha ma həga tagha skwa la Yahuda. Kaka nda ndəghata mnduha hada ta sna tsa skwi ta taghə tsi ya. Ka ndərmim həj nda ndərmima: «Wa ta taghanaftä mndərga nana ma skwi? Wa ta vlajtä mndərga nana ma difil ta kəl tsi ka maga nana ma mazəmzəmha na? ³ Tša mnda fidī ta nzakway ka zwanja Mari† ya a na mndu na kay ra? Zwanamani ma i Yakubu nda Yuses, nda Yuda, nda Simurj a tsi kay ra? Mataba mu a kwagha mani kay

guli ra?» ka həj. Ka nzaku Yesu ka skwa tuthun da həj. ⁴ Ka Yesu nda həj tama mantsa: «Ta vlay lu ta glaku ɲa anabi ma sana vliha, ama ma luwani, nda ya mataba la tarj nduk nda ya ma həga ga tarj‡ ná, had lu ta vla glaku ɲani wa,» ka'a. ⁵ Tsaya kəl Yesu ka kwal kul magarjta mazəmzəm hada. Ka laghu tsi ksarjta nda dzvu ta sanlaha ma mnduha kul dughwanaku, ka mbambanaftä tsi ta həj. «Ka ndərmim Yesu nda ndərmima ta tša kwala tarj kul zlgħaftä tsatsi nda ɲuduf ya.

Ghunafta Yesu ta duhwalhani ghwanjpdə his

Mat 10:5-15, Luk 9:1-6

Tahula tsa, ka sli'äftä Yesu ka laghwi da ra zwana luwa ta hula Nazaret. Ka tatagha skwi ɲa mnduha. ⁷ Ka hagarjta tsi ta duhwalhani ghwanjpdə his ɲa ghwanaftani ta həj his his his da luwaha. Ka valarjta tsi ta mbraku ta həj ɲa ghazligirjta ghwadaka sulkum. ⁸ Ka zlahanaghatä tsi ta həj ka'a mantsa: «Ta sli'i kuni ya, dafa kwejkwəj dza'a kuni klafta ma dzva ghuni, yaha kuni klaftä skwa zay, nda dər zliba ghuva, yaha kuni klaftä tseḃi ma zlibi. ⁹ Yaha kuni klaftä mahisa lgut. ¹⁰ Ka lamla kuni da luwa katsi, ka nzata kuni ga mndu ya ta tsu'äftä kaghuni, ha ka sagha fitik dza'a kəl kuni ka sli'äfta ma tša vli ya. ¹¹ Ka mamu gwal ma sana vli dza'a kwal kul tsu'äfta kaghuni ta kwalaghatä sna gwada ghuni katsi, ka sli'apta kuni ma tša vli ya, ka tukwirjta kuni ta rgitika tsa luwa ya ta səla ghuni. Tsaya dza'a mararjta nzakwa dmakwa tarj ta ghəja tarj,» ka'a nda həj. ¹² Ka sli'äftä həj ka laghwi da mnay ɲa mnduha, ka həj mantsa: «Mbədanafwa mbəḃa ta nzakwa ghuni, ka mnirjta kuni ta dmakwa ghuni,» ka həj. ¹³ Ka ghazligirjta həj ta ghwadaka sulkum ma mnduha, mbambanafha həj ta ndəghata gwal kul dughwanaku nda masanavata rdī ta həj§.

Mtakwa Yuhwana mnda maga Batem

Mat 14:1-12, Luk 9:7-9

¹⁴ Mantsa, ka snanaghatä tša gwada ta gwadə lu ta Yesu ya ta mgham Hiridus, kabga laghula hgani da zərwa. Ka lu ta mnay tida na: «Tša Yuhwana mnda maga

* 6:1 Ngha ta Mata 13:54. † 6:3 Gray nda Yuhwana 6:42. ‡ 6:4 Gray nda Lukwa 4:24, Yuhwana 4:44. § 6:13 Gray nda Yakubu 5:14.

batem ya kay ya ta sli'agabta ma mtaku, tsa ta kæl tsi ka maga mazæmzæmha,» ka lu.¹⁵ «Iliya ya tane,» ka høj. «Sana anabi ta gara vgha nda sani mataba anabiha ghalya ya,» ka sanlaha nda nja tarj.¹⁶ Ama manda kdakwa Hiridus ta snaŋta tsahaya: «Tsa Yuhwana tsaghu yu ta ghøjani ya kay ya ta sli'agabta nda hafu,» ka'a.¹⁷ Kæl Hiridus ka mnata ksafá Yuhwana ná, kabga gwada ta Hiridiya ta nzakway ka markwa zwanjamani Filip* klu tsi ka marakw,¹⁸ si kæl Yuhwana ka mnay nja Hiridus kazlay: Ra a ka klay gha ta markwa zwanjama gha wu,[†] ka'a nda tsi. Kæl Hiridus ka ghunaftá sludzani ksafá Yuhwana ka tsamta ma zida.¹⁹ Tifin basanava basa Hiridiya ta njuduf ta Yuhwana kabga tsa gwada ya, ka zbæ tsi ta tvi nja dzata ama trid traptra ta tvani.²⁰ Værdá dær Hiridus ná, ta zløjay ta Yuhwana. Nda sna guli kazlay: Mndu nda ghuða Yuhwana, njerma mndu ya ka'a ka katæ tsi. Inda nzata Hiridus ka sna gwada ta gwadæ Yuhwana ya ná, ta dæwir nda dwira ta ghøjani dær má dvafdva tsi ta snay.²¹ Ma sana fitik tama, ka mutsafta tsa Hiridiya ya ta tvi nja dzatá Yuhwana. Tsa fitik ya ná, badu fata Hiridus ta skala havakta fitika yakwani ya. Badu tsaya, ka hagamta Hiridus ta mnduha. Tsa mnduha hagamta tsi ya, gwal dagaladagala ta wanafta, nda mghamha ta ghøjna sluziha, nda gwal klu lu ta hadika Galili ya.²² Badu va tsaya tama, ka lamæ makwa tsa Hiridiya ya ka skalu ta koma tsa mnduha ta tskavata ya. Ka zdanaftá tsa skalani ya ta njudufa Hiridus nda tsa gwal hagamta tsi ya tani. Ka Hiridus nda tsa makwa ya mantsa: «Ka nu dza'a kumafá maya gha ya, dawihá dawa dza'a vlaghavla yu,» ka'a.²³ Ka wadanatá tsi. Ka'a mantsa: «Skwi ya dza'a dawanáta kagha da i'i nú, dza'a vlaghavla yu, dær má slbaha luwa dá tsi,» ka'a.²⁴ Ka ndagaptá tsa makwa ya ka laghwi mnay nja mani. Tahula mnanatani, ka dawu tsi da mani. Ka'a mantsa: «Nu dza'a yu daway tama?» ka'a. Ka mani zlghaftá wani mantsa: «Dawa ta ghøjna Yuhwana mnda maga batem,» ka'a nda tsi.²⁵ Ka gi vrøglaghutá tsi slanaghatá mgham ka daway da tsi: «Ta kumay yu ta vlihata gha ndana ndana ta kwambleh ta ghøjna Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

²⁶ Su'anak ká mgham nzata. Lavgliŋ a ta sdánafta wu, kabga nda ghada wadanatani ta koma tsa gwal hagamta tsi ya.²⁷ Ka gi ghunaftá tsi ta sludzi turtuk mataba gwal ta ngahay ka'a nda tsi mantsa: «La ka tsagaghata ka ta ghøjna Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.²⁸ Ka sli'afá tsa sludzi ya ka laghwi da gamak, ka tsagaghatá ghøjna Yuhwana mnda maga batem ta kwemlele.²⁹ Manda snaŋta duhwalha Yuhwana ta tsa skwi ya, ka lagha høj klaghata mblani ka laghwi padamta.

Zunusta Yesu ta skwa zay ta mnduha dæmbu' hutaf

Mat 14:13-21, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-14

³⁰ Mbada tsa duhwalha si ghwanagha Yesu ya ka varakta. Ka tskavatá høj tavata Yesu, ka rusa skwi si maga høj, nda skwi ya si ta taghæ høj nja mnduha.³¹ Ka Yesu nda høj mantsa: «Mbadma ta wa mazawa, ka nzata kuni ka hlaptá hafu hada,» ka'a. Had fitika tarj nja mutsaftá dær zanŋta dær skwa zay wu, kabga ndæghata mnduha ta zazavadaku katakata hada.³² Ka sli'afá hahøj hahøj ka dza'a ma kwambalu da sana vli ta wa mazawa.³³ Ta sli'i høj, nda ndægha mnduha ta ngihŋtá høj, ka tsæmafá høj. Ka gazlatá inda mnduha ma luwa, ka dza'a nda sæla da tsa vli ta dza'a i Yesu nda duhwalhani ya, ka tinlaghutá høj ta bhadaghata, kabga ta hway nda hwaya hahøj.³⁴ Manda bhadaghata Yesu, ka sabæ tsi ma kwambalu. Kæ'a kæ'a ná, tizlik tskata mnduha, ka ksantá høj katakata ta Yesu ka hidahida, kabga nda nza høj manda tuwakha kul had mnda ngha‡ høj, ka gi nzatá tsi ka tagha skwiha nja tarj.³⁵ Manda ya nda ghada laghwa fitik, ka lagha duhwalhani mnay njan. Ka høj mantsa: «Wana ma mtak lu hadna, laghula fitik guli,³⁶ mnanamna ta na mnduha na, ka sli'a høj da luwa, nda ya da zwana luwaha ta wafta na vli na, ka dza'a høj skwa skwiha nja zay tarj,» ka høj.³⁷ Ama ka Yesu nda høj mantsa: «Vlanjwavlá kaghuni ba ta skwa zay ta høj,» ka'a. Ama ka høj nda tsi mantsa: «Nja sli'a njeni da dzawaktá buradi præk ka tseda vgha mnduha his dærmæk ta maga slna§, ka valanŋtá høj nja zay tarj rki?» ka høj.³⁸ Ka'a nda høj mantsa: «Kidaghi

* 6:17 Ngha ta 8:27. † 6:18 Ngha ta Zlalu 18:16, 20:21. § 6:37 Ngha ta Mata 20:2.

‡ 6:34 Gray nda Mbsak 27:17, 1 Mghamha 22:17, Azekiyel

buradi da kaghuni na? Naghawa nagha» ka'a. Naghanata tarj, ka hɔɔj mantsa: «Buradi hutaf nda tsulhwa klipi his ya,» ka hɔɔj. ³⁹ Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Mnanawamna ta mnduha ka nanzata hɔɔj ka ghubu ka ghubu ta kuzurwa mkwenek,» ka'a. ⁴⁰ Ka tsakavatá mnduha, ka nanzata dɔrmək dɔrmək ma ya vli, hutaf mbsak hutaf mbsak ma ya vli. ⁴¹ Ka hlaftá Yesu ta tsa buradi hutaf, nda tsulhwa klipi his ya. Ka nghadafá tsi nda ta luwa ka rfanaghatá Lazglafta. Tahula tsa mantsa, ka balanaptá tsi ta tsa buradi ya, ka valarntá duhwalhani, ɔa daganafá tsa mnduha ya. Mantsa guli, ka daganafá tsi ta tsa tsulhwa klipi his ya ta hɔɔj. ⁴² Inda tarj demdem ka zazutá hɔɔj, ka babaghawtá hɔɔj. ⁴³ Ka tskaftá lu ta padakwa tsa buradiha nda klipihya ya ka ghwanak ghwanapdɔ his.* ⁴⁴ Gwal ta za tsa buradi ya ná, mnduha dɔmbu' hutaf ya.

Mbaday Yesu ta mbaɔa ta drɔf
Mat 14:22-33, Yuh 6:15-21

⁴⁵ Tahula tsa, gi ka mblafá Yesu ta duhwalhani ka lamɔa da kwambalu ɔa dza'a tarj ta sana ɔla drɔf nda tvɔ luwa Betsayda, ta kdɔ tsatsi ta vɔɔntá dɔmga ɔa laba tsatsi nda hul nda hul slanaghatá hɔɔj. ⁴⁶ Manda dɔatani ta vgha nda tsa mnduha ya, ka sli'afá tsi ka laghwi ta ghwá da maga du'a. ⁴⁷ Lama vli da rvidik ya ná, ɔhatá tsa duhwalha Yesu ya tsa nda kwambalu ma takataka drɔf. Tata hadik Yesu tur-tukwani. ⁴⁸ Kɔ'a ka Yesu nghadapta ná, ta takadaku duhwalhani ka swa kwambalu, kabga mamu falak ta vra hɔɔj. Wɔr ta tsughbura sɔrdɔk vli, ka sli'afá tsi ka mbaɔa ta drɔf nda sɔla, ɔa dza'a nda da hɔɔj, ka kumɔ tsi ta klatá wa tarj. ⁴⁹ Kɔ'a ka hɔɔj ná, mamu skwi ta mbaɔa ta imi, zlah halalay ya, ka hɔɔj ka wahu. ⁵⁰ Nda ngha inda tarj demdem, ka ghudzaku hɔɔj ta ghudzaku da zlɔɔj. Ka gi gwadɔganatá Yesu ta hɔɔj. Ka'a nda hɔɔj mantsa: «Ma wahu kuni ta wahu, i'i ya, ma zlɔɔj kuni ta zlɔɔj!» ka'a nda hɔɔj. ⁵¹ Ka lagha tsi, ka lamɔa da tsa kwambalu ya nzata tavata hɔɔj. Ka gi lɔata tsa falak ya tɔɔkw. Ka laghu tsa duhwalhani ya da ndermimay katakata. ⁵² Ma ɔa snarjta tarj ta mbrakwa Yesu nda mazɔmzɔm maga tsi nda buradi

ya ná, lanamɔa a ta hɔɔj wu, kabga tarjtarjta ghɔɔja tarj.

Mbambanafá Yesu ta mnduha ma Genazaret

Mat 14:34-36

⁵³ Tahula tsughwadapta tarj ta drɔf, ɔhadaghar hɔɔj ta hadika Genazaret, ka hbanata hɔɔj ta kwambala tarj ta wa drɔf hada. ⁵⁴ Manda saba tarj ma kwambalu, ka tsɔmafá mnduha ta Yesu. ⁵⁵ Tsɔmafá tarj, ka sli'afá hɔɔj nda hwaya da mnay ma inda vliha. Ka tsakwa hɔɔj nda ghzlarjta tarj nda ghzlarjta tarj ta gwal kul dughwanaku, da inda vli snarj hɔɔj kazlay: Hada Yesu kɔ'a. ⁵⁶ Ma inda dɔr wati ma vli tsi ta lagha Yesu, dɔr ma zwana luwa tsi, dɔr ma hudá luwa tsi, ka dɔr tahula luwa a tsi, ta hladaɔghahla lu ta gwal kul dughwanaku ka pghata ta dabi. Ka ndɔbu lu ta dzvu da tsi, ɔa ksarjta dɔr wa lgutani tsi kwenkweɔj. Inda gwal ta ksarjta ná, nda mbamba hɔɔj.

7

Gwada i Yesu nda la Farisa ta ghɔɔja tagha skwa dzidzi

Mat 15:1-9

¹ Ka sli'agata tsa la Farisa nda sanlaha ma gwal tagha zlahu ɔa mnduha ya ma Ursalima, ka tsakavata tavatá Yesu. ² Ka ngarntá hɔɔj ta sanlaha ma duhwalha Yesu ta za skwa zay nda ɔratá dzvu, mbazirj a hɔɔj manda ya taghanaf dzidziha tarj ta hɔɔj wa. ³ Tsaw la Farisa nda sanlaha ma la Yahuda ya ná, had hɔɔj ta za skwa zay ka ta mbaza a dzva tarj tsuwedek dina, manda ya taghanaf dzidziha tarj ta hɔɔj wa.* ⁴ Ka vragaghavra hɔɔj ta luma, had hɔɔj ta za skwa zay ka ta mbazaghu a hɔɔj ta mbaza wa. Mamu ndɔghata sana skwiha guli taghanaf dzidziha tarj ta hɔɔj ta maga hɔɔj manda: Tva mbazapta dina ta kuwa, nda bɔzleghwa, nda siga kufur. ⁵ Mbaɔa la Farisa nda gwal tagha zlahu ɔa mnduha ka dawarjta da Yesu. Ka hɔɔj mantsa: «Nu kul had duhwalha gha ta maga skwi taghaf lu da dzidziha, ta kɔl hɔɔj ka za skwa zay kul mbazirjta dzvu na?» ka hɔɔj. ⁶ Ka Yesu nda hɔɔj mantsa: «Tsa madɔgwirmadɔgwira ghuni ya. A ta ɔa Isaya ta mnay ta ghɔɔja ghuni, manda ya nda vinda mnɔa na Lazglafta kazlay:

* 6:43 Gray nda 2 Mghamha 4:42-44. * 7:3 Gray nda Lukwa 11:38.

nana mnduha na ná, ta wubisim ta wubisim ta zləzlvə həŋ ta i'i. Ma ɲudufa taŋ ná, dva a həŋ ta i'i wa. ⁹ Zləzlvə i'i ta zləzlvu həŋ ná, ka bətbət. Ma ɲə taghay taŋ ta zlahə dā ɲə mnduha ná, ka laghu həŋ da ɲanató zlahə mnduha[†],» kə'a ya.

⁸ Zlanava zla kuni ta zlahə Lazglafta, ka laghu kuni da sna skwi ya ta taghu mnduha. ⁹ «Nda hida kuni kahwata ta wudɲɲá zlahuha Lazglafta, ka ɲanató ɲə ghuni ma skwa dzidzí. ¹⁰ Wya ka Musa: "Vla ta glaku ɲə i da gha nda ma gha," ka'a. Ka'a guli na: "Mndu ta razanaftá i dani nda mani, dza'a dzadza[‡] lu," ka'a. ¹¹ Ama ka kaghuni ta mnay ɲə mnduha ná, lavɲjlava mndu ta mnay ɲə i dani nda mani kazlay: Si má ta kumay yu ta vlaghatá skwi ɲə kataghata, dāw lavɲj a yu wu, kabga kwarbaŋ ya manda mnay kazlay: Dza'a vlaghtá Lazglafta yu kə'a. ¹² Mantsa ya tama ta mbla kuni ta tsa mndu ya, ɲə kwal kul katanŋa i dani nda mani. ¹³ Ma tsa magay ghuni mantsa ya tama ná, ta mbədiŋmbəda kuni ta gwada Lazglafta, nda mndərga tsa tagha skwa ghuni ya ɲə mnduha. Nda ndəgha mndərga sana skwiha ta magə kuni manda daslakwa tsahaya.»

Skwi ya ta ɲriŋta mndu
Mat 15:10-20

¹⁴ Tahula tsa, ka hagəglaktá Yesu ta dəmgə da tsi. Ka'a nda həŋ mantsa: «Gunawa guna ta sləməŋə ghuni dīna, ka mnaghunata yu. ¹⁵ Had skwi ta zadata mndu nda za ta ɲriŋta mndu wa, ba skwi ta sabə nda sa ma ɲudufa mndu ta ɲriŋta mndu,» ka'a. ¹⁶ [Ka mamu mndu nda sləməŋə snay ka sna tsi.] ¹⁷ Manda sli'aftha Yesu ka laghwi da həga dgarə tsi ta vghə nda dəmgə, ka dawanŋá duhwalhani da tsi ta ghəŋə tsa gray graf tsi ya. ¹⁸ Ka'a nda həŋ mantsa: «A'a, had difil ma ghəŋə kaghuni guli ra? Sna a kaghuni guli kazlay: Had skwi ta zadata mndu nda za ta lavɲjtá ɲriŋta mndu wu kə'a ra? ¹⁹ Had tsa skwi ta zadata mndu nda za ya ta dza'a da ɲudufa mndu wu, da huđi ta dza'a tsi ɲə dza'a thidiŋta ma dra,» ka'a. Tsa gwada Yesu ya ná, ta kumay ta mnay kazlay: Nda ghuəba inda skwa zay[§]

kə'a. ²⁰ «Skwi ta sabə nda sa ma ɲudufa mndu ná, tsaya ta ɲriŋta mndu, ²¹ kabga ma ɲudufa mndu ta sli'agabta ghwadaka ndanuha, nda sli'ɲsli'ɲ, nda ghali, nda psla mnduha, ²² nda hliri, nda hara'u tiri, nda sidi, nda nənba mndu, nda kakrajaku, nda ghudzaku, nda vza rutsak ta mndu, nda gəla ghəŋ, nda ga rgha. ²³ Inda tsa ghwadaka skwiha ta sli'agapta ma ɲudufa mndu ya ta ɲriŋta mndu,» ka'a nda həŋ.

Zlghay nda ɲudufa sana marakw
Mat 15:21-28

²⁴ Tahula tsa, ka sli'afthá Yesu hada ka laghwi ta hadika Tir nda Siduj. Ka lamə tsi da sana həga. Va a si ta snayta mndu kazlay: Wa'a hadya kə'a wa, ama lavɲj a ta difaghuta wa. ²⁵ Mamu sana marakw ksu halaway ta makwani, ka snaytá tsi ta mna gwada ta Yesu. Ka gi sli'afthá tsi ka lagha zləmbatá ma ghuva Yesu. ²⁶ Ka ndəbu tsi ta dzvu da tsi ɲə ghzligɲjtá tsa duhwala halaway ya ma tsa makwani ya. Tsa marakw ya ná, makwa la Grek ma luwa Finusi, ya lu ta hadika Siri ya. ²⁷ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Zlanzla ta zwani karaku ka baghafta həŋ. Dina a ka klaftá dūvula zwani ka vlaghtá zwana kriha wa,» ka'a nda tsi. ²⁸ «Mantsa nzakwani mndani mghama dā, ama ta dāgay zwana kriha ta wiwsa tsa skwa zay ta rkadata ta hadik ma vəl zay zwani ya guli,» ka tsa marakw ya. ²⁹ Ka'a nda tsi mantsa: «Kabga tsa gwada gha ya, la makwa dā dzagha gha, wa'a saghusa tsa duhwala halaway ya ma makwa gha» ka'a nda tsa marakw ya. ³⁰ Ka sli'afthá tsa marakw ya ka laghwi dzaghani. Bhadaghatani dzagha ka lamə tsi da həga, ka slanaghatá tsi ta tsa makwani ya ta hani ta ghzljəŋ. Ta had tsa duhwala halaway ya mida wa.

Mbanafta Yesu ta sana rgha kul snayta zləməŋ

³¹ Tahula tsa, ka sli'afthá Yesu ta hadika Tir, ka laghwi nda ma luwa Siduj, ka zlagaghatá tsi nda ma Dekapwalus ɲə vru nda tvə drəfa Galili. ³² Bhadaghatani da hada, ka klanaktá lu ta sana mndu ka rgha, sna a ta sləməŋ wu, sna a ta gwada guli wa. Ka ndəbu lu ta dzvu da tsi ɲə ksayta nda dzvu ka mbafta tsi. ³³ Ka klaghatá Yesu ta tsa mndu ya turtukwani, di'ɲ nda mnduha.

[†] 7:7 Ngha ta Isaya 29:13. [‡] 7:10 Ngha ta Sabi 20:12 nda Vrafta ta Zlahu 5:16 nda Sabi 21:17 nda Zlahu 20:9. [§] 7:19 Gray nda Slna gwal ghunay 10:9-16.

Ka dzadzaghatá Yesu ta ndəfɪŋa dzvuhani da sləmənɣa tsa mndu ya, danafha ta sərdəkani ta ghanik. ³⁴ Ka nɣhadaftá Yesu nda ta luwa, ka hlafta tsi ta hafu. «Efasla,» ka'a. Manda mnay kazlay: Gunaguna kə'a ya, nda gwada luwa tarj. ³⁵ Gi wuzlarj guna guna sləmənɣa tsa mndu ya, gi wuted' plata ghanikani tsa, ka gwadə tsi ta gwada tsələj. ³⁶ Ka dvanaghatá Yesu ta mnduha yaha həj da mnay dər ɣa wati ma mndu tsi. Ka dvu Yesu ta həj ya ná, ka sgə hahəj ta mna tsa skwi maga Yesu ya. ³⁷ Ka ndərmim həj katakata, ka həj mantsa: «Inda skwi ta magə na mndu na na, dina. Nduk nda rɣha tani ná, ka gwananatani ta sləmənɣhani, ka gwadayni ta gwada. Kay! Skwi dina ta magə na mndu na,» ka həj.

8

Zunusta Yesu ta skwa zay ta mnduha dambu' fwad

Mat 15:32-39

¹ Ma tsa fitik ya, ka tsəglavatá ndəghata mnduha da Yesu, had' skwa zay ɣa zay tarj wa. Ka hɣantá Yesu ta duhwalhani, ² «Ta ksita ka hidahida na mnduha na, kabga ma hkəna fitika tarj na ta nzaku kawadaga nda i'i, had' skwi mutsaf həj ɣa zay guli wa. ³ Ka lawala dzagha ghuni nda maya nda maya ka yu nda həj katsi, mutsafta a həj ta mbraku ɣa mbadá ta tvi wa. Wya sli'af ma vli di'ij sanlaha mataba tarj guli,» ka'a nda həj. ⁴ «Ga dza'a mutsafta lu ta skwa zay ma mtk na, ɣa vlarjta na mnduha na ɣa baghanaftá həj na?» ka duhwalhani nda tsi. ⁵ «Kidaghi buradi da kaghuni na?» ka'a nda həj. «Ndəfán həj,» ka həj nda tsi. ⁶ Mantsa tama, «nzawanza rəp ta hadik,» ka Yesu nda tsa mnduha ya. Ka nzatá həj. Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha ndəfán ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta. Tahula tsa, ka balanaptá tsi, ka valarjta duhwalhani, ɣa daganafá tsa mnduha ya. Ka daganafá hahəj ta tsa mnduha ya. ⁷ Mamu zwana klipi ki'a guli da həj, ka rfanaghatá Yesu ta Lazglafta ta ghəna tsa klipi ya, ka valarjta tsi ta duhwalhani. «Daganafwa daga ta mnduha,» ka'a. ⁸ Ka zutá mnduha, ka baghaftá həj. Ka tsakftá lu ta pdakwani ma vəl zay tarj, ka ghwanak ndəfán. ⁹ Tsa mnduha ya na, ta magay həj ta dambu' fwad. Mantsa

tama, ka vrintá Yesu ta həj dzagha tarj. ¹⁰ Gi tahula tsa, ka sli'aftá tsi ka lamə da kwambalu nda duhwalhani, ka laghu həj ta hadika Dalmanuta.

Daway la Farisa ta mazəmzəm da Yesu
Mat 16:1-4

¹¹ Manda bhadaghatá tarj, ka sli' adaghatá la Farisa slanaghatá, ka zlərdə həj ta skwiha nda tsi, kabga ta kumay həj ta mutsaftá ghurum ɣa ksafá Yesu, ka həj nda tsi mantsa: «Magarjnamaga maga ta mazəmzəm ɣa mararjta kazlay: Da Lazglafta ta mutsa kagha ta ɣa gha ma mbraku kə'a,» ka həj. ¹² Ka hlaftá Yesu ta hafu, ka'a mantsa: «Kabgawu ta kəl mnduha ta na zamana na, ka dawá mag-atá mazəmzəm katək na? Kahwathwata ta mnaghunata yu, had' sana mazəmzəm dza'a maranarjta lu ta mnduha ta na zamana na wa,» ka'a nda həj. ¹³ Ka sli'aptá tsi mataba tsa la Farisa ya ka laghi da kwambalu ɣa dza'a ta sana bla tsa draf ya.

Zanapta duhwalha Yesu ta skwi maga Yesu
Mat 16:5-12

¹⁴ Ma tsa sli'a tarj ya, ka zanaptá duhwalhani ta klaftá buradi, turtuktuk yeya buradi da həj ma kwambalu. ¹⁵ «Dasuwa ka kuni! Nghawa ghəna ghuni da isa la Farisa nda Hiridus,» ka Yesu zlahanaghatá həj. ¹⁶ Ka wuwisaku tsa duhwalhani ya mataba tarj. «Zlah na kwala buradi kul had' da amu na yeya,» ka həj. ¹⁷ Fslek ka tsa gwada ya lamə da sləmənɣa Yesu. Ka'a nda həj mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ndanu, kabga kwala buradi kul had' da kaghuni na? Ha gita, had' mahizl ma ghəna ghuni ra? Təjtəjani ghəna ghuni katək ra?» ¹⁸ Ya wana mamu ira ghuni ní, nu kul nɣharjta kuni ta vli? Wana mamu sləmənɣa ghuni, nu kul snarjta kuni ta sləmənɣ*? Had' kaghuni ta havaktá skwi katək ra? ¹⁹ Ma fitika daganafá da ta buradi hutaf ta mnduha dambu' hutaf, kidaghi ndaghanafá kuni ta ghwanak nda padakwa vəl zay mnduha na?» ka'a nda həj. «Ghwanəpdə his həj,» ka həj.† ²⁰ «A ki ma fitika daganafá da ta buradi ndəfán ta mnduha dambu' fwad, kidaghi ndaghanafá kuni ta tughuba nda padakwa vəl zay mnduha guli?» ka'a nda həj. «Ndəfán həj,» ka həj.‡ ²¹ «Ka si

* 8:18 Gray nda Irmija 5:21, Azekiyel 12:2. † 8:19 Ngha ta 6:35-44. ‡ 8:20 Ngha ta 8:1-9.

mantsa tsi, nu kwal kuni snarjta tama?» ka'a nda həj.

Mbanafta Yesu ta mndu nda ghulpa ma Betsayda

²² Mantsa tama ka bhadaghatá i Yesu nda duhwalhani da luwa Betsayda. Ka kladaghatá mnduha ta ghulpata mndu da Yesu. Ka ndəbu lu ta dzvu da tsi ɲa ksarjta.

²³ Ka ksafatá Yesu ta tsa mndu nda ghulpa ya ta dzvu, ka klaghata tahula luwa. Ka tfaaftá tsi ta sərdək ta iri, ka pghanaftá dzvu, ka daw tsi da tsi kazlay: Nda ngha ka ta skwi ra? kə'a. ²⁴ Ka gunarjta tsa ghulpa ta mndu ya ta iri. «Nda ngha yu ta mnduha ta wawaku mndani ná, ama manda fu manda fu ta ngha yu ta həj,» ka'a. ²⁵ Ka pghəglafatá Yesu ta dzvuhani ta iriha tsa mndu ya guli, ka nghanjta tsa mndu ya ta vli tsuwadək. Nda mba tama, nda ngha ta dagatá skwiha. ²⁶ Mantsa tama, «Yaha ka lami da huda luwa,» ka'a nda tsi, ka ghuniŋta dzaghani.

Kagha ná, Kristi ka, ka Piyer nda Yesu

Mat 16:13-20, Luk 9:18-21

²⁷ Tahula tsa, ka sli'afatá Yesu kawadaga nda duhwalhani ka dza'a da sana luwaha ndusa ndusa ma luwa Sezare Filip. Ta labə həj ta tvi, ka daw tsi da duhwalhani. Ka'a mantsa: «Wa i'i, ka mnduha ta mnay na?» ka'a nda həj. ²⁸ Ka həj mantsa: «Yuhwana mnda maga batem ya ka sanlaha, iliya ya ka sanlaha, sana mndu mataba la anabi ya ka sanlaha ta mnay nda kagha.» ²⁹ «Kinawu ka kaghuni, wa ya ka kaghuni ta mnay nda i'i?» ka'a kay guli. Ka Piyer mantsa: «Kagha na: Kristi[§] ka,» ka'a nda tsi. ³⁰ Ka zlahanaghatá Yesu ta həj ka ɲdərjda. Ka'a nda həj mantsa: «Yahayaha kuni da walarjta mnay mantsa ɲa mndu,» ka'a.

Mnay Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 16:21-28, Luk 9:22-27

³¹ Mantsa tama, ka zraftá Yesu ta taghay ɲa duhwalhani kazlay: Dza'a ghuyapə ghuya Zwanja mndu ta dərjwa katakata. Dza'a wudidir wuda la galata mnduha, nda maliha ta ghəja gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha tani. Dza'a dzadza lu, badu mahkən, ɲa sli'agaptani nda hafu, ka'a. ³² Ka mnə tsi

ta tsa gwadaha ya bərjluwa. Ka ksaghutá Piyer ta Yesu ta slərpa vli ka davanaghata.

³³ Ka mbədavatá Yesu, ka ngha duhwalhani. Ka ɲruhanaghatá tsi ta Piyer, ka'a nda tsi mantsa: «Laghula gha tavata i'i halawaya skwi na. Had ka ta ndanu manda ya ta kumə Lazglafta wa. Manda ndana mnduha ká ka ta ndanu,» ka'a nda tsi.

Fata duhwalha ta ghəja tarj manda ɲa Yesu

³⁴ Ka hagaktá Yesu ta mnduha, nda duhwalhani tani, ka mnay ɲa tarj. Ka'a mantsa: «Ka ta kumay mndu ta nzaku kawadaga nda i'i katsi, ba vzirjani ta ghəjani, ka klayni ta udza zləjajni, ka dza'ani mista da. ³⁵ Ka dza'a mbanafmba yu ta hafa da ka mndu katsi ná, dza'a zadirjzada tsa mndu ya ta hafani. Mndu dza'a zadirjta hafani kabga i'i, nda ya kabga Lfida Gwada ná, dza'a mbanafmba tsa mndu ya ta hafani. ³⁶ Nu dza'a ghzlanata mutsafta mndu ta na ghəja hadik na tender, ka nda zada hafani na? ³⁷ Nu dza'a vlata mndu ɲa vara hafani na?

³⁸ Ya wana ka dmaku mnduha ta na zamana na, ka sli'ij ka sli'ij həj da Lazglafta. Ka kwalaghukwala mndu ta mnarjta hga da nda gwada da guli ta kəma tsa mnduha ya katsi, i'i Zwanja mndu guli ná, dza'a kwalaghukwala yu ta mnarjta tsa mndu ya badu vragata da kawadaga nda duhwalha nda ghuba ta luwa ma glakwa Lazglafta.»

9

¹ Ka'a nda həj guli mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sanlaha ma mnduha mataba gwal hadna, dza'a kwal kul rwuta ta saha ga mghama Lazglafta nda mbraku, ɲa nghanjta tarj nda iri tarj,» ka'a.

Mbədavafta Yesu

Mat 17:1-13, Luk 9:28-36

² Tahula fitik mku', ka hlafatá Yesu ta i Piyer nda Yakubu, nda Yuhwana mistani, ka ɲlaghatá həj ta sana ghwa nda slra. Lafa tarj ta tsa ghwa ya, ka mbədavaftá tsi ta kəma tarj. ³ Ka wudaku lghuthani tilil katakata. Had mndu ta na ghəja hadik na dza'a lavirjta ghubaptá skwi ɲa banafta ɲa laf taə ta tsaya wa.* ⁴ Ta wa ira tsa duhwalhani ya, ka zlagaptá i iliya nda Musa, ka ghwa yiva nda Yesu. ⁵⁻⁶ Ka ksafatá zləj tarj ta tsa duhwalha ya katakata. Sna a Piyer

§ 8:29 Kristi: Tsaya Almasihu. * 9:3 Gray nda 2 Piyer 1:16-18.

ta skwi ŋa mnay wa. Gi ka Piyer nda Yesu mantsa: «Malōma dā, dīna ka nzata mu hadna. Magafmama ga ta hōgaha tumpul hkōn. Pal ŋa gha, pal ŋa Musa, pal ŋa Iliya guli,» ka'a. ⁷ Ka saha kusay tdik bukwamtā hōj. Ka gwadāgaptā lwi ma tsa kusay ya. Ka'a mantsa: «Nana na zwanja dā ta d̄vu yu nda ŋudufa dā. Snawa ta gwadā da tsi,†» ka'a. ⁸ Gi zlwad' zlwad' zlwad', ka duhwalhani ka nanagha vli ta wanaftā hōj. Kō'a ka hōj nā, Yesu turtukwani yeya nghar hōj kawadaga nda hōj. ⁹ Ka sli'aftā hōj ka saha ta tsa ghwā ya. Ta saha hōj, ka zlahanaghatā Yesu ta tsa duhwalha ya. Ka'a mantsa: «Yahayaha kuni da mnanjtā skwi nghar kuni ŋa mndu ha ka sagha fitik ya dza'a sli'agabta Zwanja mndu mataba gwal nda rwa,» ka'a. ¹⁰ Ka snatā hōj ta tsa gwadā ya, ama ka laghu hōj da dādawaku mataba tarj «nahgani sli'agabta mataba gwal nda rwa?» ka hōj. ¹¹ Mantsa tama, ka dawanjtā duhwalhani da Yesu. Ka hōj mantsa: «Kabgawu ta kōl gwal tagha zlahu ŋa mnduha ka mnay kazlay: Tinjōl Iliya dza'a saha karaku‡ kō'a nā?» ka hōj. ¹² Ka Yesu nda hōj mantsa: «Anji, dza'a tinjlaghutinla Iliya ta saha ŋa payanātā inda skwiha. Ama kabgawu vindafta lu ta ghōja Zwanja mndu kazlay: Dza'a ghuyay ta dājwa katakata, d̄vōta a lu wu kō'a? ¹³ Ama ka yu ta mnaghunata nā, ghadaghada Iliya ta saha ka ghuyanaptā hōj ta dājwa manda ya kumanj hōj. Mantsa ya ka gwadā Lazglafta mnata ta ghōjani,» ka'a nda hōj.

*Mbanafta Yesu ta sana zwanj ksu seteni
Mat 17:14-21, Luk 9:37-43*

¹⁴ Manda vradaghata i Yesu tavata tsa duhwalhani si zlanā hōj ya, ka nghanjtā hōj ta tskata mnduha ta wanaftā tsa duhwalha ya nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta zlōrdutawi nda hōj. ¹⁵ Na ghur, nghay tsa tskatā mnduha ya ta Yesu nā, nda ghada ndusadaghatani da hōj. Ka sli'afta hōj nda hwaya ka dza'a ga zgu ŋani. ¹⁶ Ka Yesu dawanjtā da hōj mantsa: «Ta ghōja wu ta zlōrda kuni ta wi nda hōj nā?» ka'a. ¹⁷ Ka sana mndu mataba tsa mnduha ya zlgħanaftawi mantsa: «Malōma dā, zwanja dā ksu seteni, vlarj a ta tva gwadā wu kōl yu ka klagaghata da kagha. ¹⁸ Ka ta

kumay tsa skwi ya ta slanapta katsi, gi slanatani ta hadik. Gi pghay tsa zwanj ya ta mahupak ma wi, dzislayni ta sli'ij ka hpaday, gi dzōj vghani. Tsaya kōl yu ka ndōba dzvu da duhwalha gha, kambōl ka ghzliginjā hōj ta tsa seteni ya ma tsa zwanja dā ya mazlay, ama ka traptā hōj,» ka'a nda tsi. ¹⁹ Ka Yesu nda hōj mantsa: «Ghwadaka mndōra mnduha kul had zlgħay nda ŋuduf da hōj! ŋa kulam yawu dza'a nzata yu tavata kaghuni? ŋa kulam yawu dza'a nzata yu ka su'uwaghunata? Klagidighawa tsa zwanj ya,» ka'a nda hōj. Ka klōdanaghatā lu. ²⁰ Gi ghur nghay tsa zwanj ya ta Yesu nā, ka gi slanaptā tsa seteni ya nda mbraku, ka slanata ta hadik, ka kwatambal tsi ta vgha ta hadik, ka pgha mahupak ma wi. ²¹ Ka dawanjtā Yesu da dani ma tsa zwanj ya: «Daga Yawu zrafta na skwi na ta na zwanj na nā?» ka'a nda tsi. «Daga ma ga zwanjani ksafata tsi. ²² Badu ma sani, klaftani wudamta da vu, dōr da imi tsi, gi wudamntani ma ŋa dzatani, kō'a ta magay tazlay. Ka laviŋlava ka, kdēkkdēk kataŋna kata, tawa ta hidahidā ta arjnil» ka tsa mndu ya. ²³ «Ka laviŋlava ka ri waka ka? Nu dza'a kwal lu laviŋta magata ka zlgħafzlgħa mndu nda ŋuduf nā?» ka Yesu nda tsi. ²⁴ Gi ka kapanjtā dani ma tsa zwanj ya ta lwi, «Zlgħafzlgħa yu, sawi katihata ma hta ta zlgħay dā,» ka'a nda tsi. ²⁵ Nghay Yesu ta gazladaghata mnduha nda hwaya, ka davanaghatā tsi ta tsa seteni ya. «Ghwadaka Sulkum ta pya mndu ka gwadā nda ya ka snanjtā slōmōj. Sabsa ma na zwanj na, ka yu ta mnaghata. Yaha ka vrēgladamta dēkdēk dida,» ka'a. ²⁶ Ka wahata tsa seteni ya ka ghudzanaftā tsa zwanj ya nda mbraku, ka sabō tsi mida. Ka niŋjtā tsi ta tsa zwanj ya gzōmbal' manda mndu nda mta, ha ka mnay ndōghata mnduha kazlay: Nda mta kō'a. ²⁷ Ama ka ŋanātā Yesu ta dzvu, ka sli'anafta, ka sli'aftā tsi ka sladata. ²⁸ Manda lama Yesu kawadaga nda duhwalhani da hōga nda ghōja tarj, ka dāw hōj da tsi. Ka hōj mantsa: «Kabgawu kōl arjni ka traptā ghzliginjā tsa seteni ya katak nā?» ka hōj. ²⁹ «Mndōrga tsa Sulkum ya nā, ba nda maga du'a kada saba tsi,» ka'a nda hōj.

Mnōglarjta Yesu ta dza'ani mtaku nda

† 9:7 Ngha ta 1:11. ‡ 9:11 Gray nda Malatsi 3:23.

sli'agaptani

Mat 17:22-23, Luk 9:43-45

³⁰ Ka sli'aftá hɔŋ hada ka taghatá hadika Galili. Va a Yesu si ta nghaŋta mndu wu, ³¹ kabga ta tagha skwi ŋa duhwalhani. Wya skwi ta mnə tsi ŋa taŋ: «Dza'a ksafksa lu ta Zwaŋa mndu ka vlata ma dzva mnduha ŋa dzata taŋ. Badu mahkən, ŋa sli'aftani nda hafu.» ³² Ama sna a duhwalhani ta tsa gwada ya wa. Ta zlɔŋ hɔŋ guli nda dawəŋta da tsi.

Wa dza'a nzakw ka mali

Mat 18:1-5, Luk 9:46-48

³³ Ka bhadaghatá hɔŋ da luwa Kafar-nahum. Ta nzaku hɔŋ ma hɔga, ka dawəŋtá Yesu da hɔŋ: «Nahgani tsa skwi ta uwa'uwal kaghuni ta tvi ya na?» ka'a nda hɔŋ. ³⁴ Sriw nzanza hɔŋ, pslaf a hɔŋ ta wa taŋ wa, kabga si ta zba snəŋtá mali mataba taŋ hɔŋ, na skwi si ta uwa'uwal hɔŋ ta tvi. ³⁵ Ka nzadatá Yesu, «saghawasa» ka'a nda hɔŋ. «Ka ta kumay mndu ta nzaku ka mali ta wa ira Lazglafta katsi, vraganatani ta ghəŋani ka sagəŋ gudzekw mista lamndu, ka nzakwani ka kwalva taŋ guli.» ³⁶ Ka hgaftá tsi ta sana zwaŋ kwitikw, ka sladanata mataba taŋ. Ka tskwaftá tsi ma ghuvani, ka'a nda hɔŋ mantsa: ³⁷ «Dər wati ma mndu ta tsu'aftá sani turtuk mataba na zwaniha na, kabga i'i, vɔrda i'i tsu'af tsa mndu ya nda tsa. Dər wati ma mndu ta tsu'aftá i'i guli, vɔrda i'i a tsu'af tsi wa, ama mndu ya ta ghunigihata tsu'af tsi,» ka'a.

Mndu ta vla zdaku ŋa amu ná, ŋa amu tsa

Luk 9:49-50

³⁸ Ka Yuhwana nda tsi mantsa: «Maləma da, nda ngha ŋni ta sana mndu ta ghzla duhwalha halaway ma mndu. Ka tsa mndu ya na: "Yesu ta vlihatá mbraku," ka'a. Ka lmə ŋni, kabga had ta dza'a mista amu wu,» ka'a. ³⁹ Ka Yesu mantsa: «Ma lmə kuni ta mndu, kabga had mndu ta maga mazənzəm nda hga da, dza'a vza rutsak ta i'i wa. ⁴⁰ Mndu kul had ta raza amu guli ná, ŋa amu tsa mndu ya. ⁴¹ Dər wati ma mndu ta taghunəftá imi rau' ŋa say, kabga nzakwa ghuni ka ŋa Kristi, kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had nisəla tsa mndu ya dza'a zwaduta dekdək wu,» ka Yesu.

§ 9:48 Ngha ta Isaya 66:24.

Daswa ka mndu nda vzamta mndu ma dmaku

Mat 18:6-9, Luk 17:1-2

⁴² «Ka vzamvza mndu ta sani turtuk mataba na zwaniha ta zlghafta i'i na ma dmaku katsi, dza'a ghuyay ta dawəŋa katakata da Lazglafta. Ta dər má ya hbanam lu ta dughura buna dagala ma ŋurzluj, ka vzaghata da drəf, ka'a. ⁴³ Ka si dzva gha ta famta kagha kəl ka ka zləmbamta ma dmaku katsi, tsiŋtsa gha ta tsa dzvu ya. Ta dər mutsafta gha ta hafu nda dzva gha ka bududuŋ, ka lama gha nda dzvuha gha yipa' his his da hɔga vu kul had ta mtavata dekdək. ⁴⁴ [Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha ŋədməts, rwava a hɔŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdək guli wa.] ⁴⁵ Ka səla gha ta famta kagha kəl ka zləmbamta ma dmaku katsi, tsiŋtsa ta tsa səla ya. Ta dər mutsafta gha ta hafu nda səla gha sluj turtuk, ka nzakwa gha nda səla gha yipa' his his, ŋa wudəmtá kagha da hɔga vu. ⁴⁶ [Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha ŋədməts, rwava a hɔŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdək guli wa.] ⁴⁷ Ka ira gha turtuk, ta famta kagha kəl ka ka dədamta da dmaku katsi, tsakwasliŋ tsakwasla ta tsa iri ya. Ta dər lama ka nda ira gha guzliŋ turtuk da ga mghama Lazglafta, ka nzakwa gha nda ira gha his his, ŋa wudəmtá kagha da hɔga vu. ⁴⁸ Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha ŋədməts, rwava a hɔŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdək guli wa. § ⁴⁹ Inda mndu dza'a nəmanaf nəma vu manda slughul. [Inda skwi ta drə lu ŋa Lazglafta ta kuktaf kukta lu ta slughul tida] ⁵⁰ Slughul ná, skwi dina ya, ama ka ta had zdaku mida dekdək wu katsi, nu dza'a magəglamta kuni mida ŋa vranəmtá si tsa nəmatani ya na? Mamu ka slughul ma kaghuni. Nzawanza nda zdaku mataba ghuni, sanlaha nda sanlaha,» ka'a.

10

Tagha skwi ta ghəŋa ghzliŋtá marakw
Mat 19:1-12, Luk 16:18

¹ Tahula tsa, ka sli'aftá i Yesu nda duhwalhani hada ka laghiwi ta hadika Zudiya nda tvə drafa Zurdeŋ. Ka tskagladaghatá mnduha ta vgha tavatani. Ka nzəglatá tsi ka tagha skwi ŋa taŋ manda ya snu tsi. ² Ka gavadaghatá la Farisa tavata Yesu

ɲa hla səlani. Ka dāwanjta hɔɲ da tsi, ka hɔɲ mantsa: «Mamu re had wa a tvi ɲa ghziɲta mndu ta markwa taɲ na?» ka hɔɲ. ³ Ka'a nda hɔɲ mantsa: «Wa ka Musa vindaghunafata na?» ka'a. ⁴ «Ka Musa ná, ka ta kumay mndu ta ghziɲta markwa taɲ katsi ná, vindanaftani ta delewera ghzlu, ka ghziɲtani* kə'a,» ka hɔɲ. ⁵ Ka Yesu nda hɔɲ mantsa: «Tɔɲa ta ghɔɲa ghuni kəl Musa ka vindaghunafata tsa gwada zlahu ya mantsa. ⁶ Ama wa zraftani, manda kdɲnta Lazglafta ta magafta inda skwi, «ka tsafta tsi ta i zə'al nda marakw.†» ⁷ Tsaya dza'a kəl zgun ka zlanjta dani nda mani, ka ndi'anavatá vgha ta markwa taɲ, ⁸ ɲa nza-kwa tsa hahɔɲ his ya ka slu'uvgha turtuk‡. Mantsa tama, nzəgla a hɔɲ ka mnduha his wu, ama ka slu'uvgha turtuk nzakwa taɲ.» ⁹ Skwi ndi'anaf Lazglafta ná, yahayaha mndu dganata, ka'a. ¹⁰ Manda vrakta taɲ, ka lamə hɔɲ nzata ma həga, ka dāwanjta duh-walhani da tsi ta ghɔɲa tsa gwada ya. ¹¹ Ka'a nda hɔɲ mantsa: «Ka ghziɲghzla mndu ta markwa taɲ, ka klafata sana marakw katsi, ta hliri tsa mndu ya, maganamaga tsa mndu ya ta ghwadaka skwi ta tsa taɲtaɲa markwa taɲ ya. ¹² Mantsa guli, ka sli'afsi'a marakw ka laghu da wumatá sana zə'al katsi, ta hliri tsa marakw ya nda tsa.»

Hlakta mnduha ta zwani kwitikw kwitikw da Yesu

Mat 19:13-15, Luk 18:15-17

¹³ Mbadaka mnduha ka va hlaktá zwani kwitikw kwitikw da Yesu ɲa tfanaghatawi ta hɔɲ, nda ma fanaghatani ta dzvu ta hɔɲ. Ama ka ghziɲ duhwalha Yesu ta hɔɲ. ¹⁴ Ka nghə Yesu ta tsa skwi ta magə hɔɲ ya ná, zdəgana a wu, ka kuzlanafata tsi ta ɲuduf. «Zlanjwazla ta zwaniha kwitikw kwitikw ka sagha hɔɲ da i'i, ma pyə kuni ta hɔɲ, kabga ɲa gwal ta gara vgha nda hɔɲ na ga mghama Lazglafta§. ¹⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər wati ma mndu dza'a gi kwal kul tsu'afatá ga mghama Lazglafta manda zwanj kwitikw, lamta a tsa mndu ya dekdek wa,» ka'a nda hɔɲ. ¹⁶ Ka hlamtá tsi ta tsa zwaniha ya da ghuvani, ka pghanaghatá dzvu ta hɔɲ, ka tfanaghatawi ta hɔɲ.

I Yesu nda sana mnda gadghəl

Mat 19:16-30, Luk 18:18-30

¹⁷ Manda sli'afata Yesu ka mbadá ta tvi, ka sli'afatá sana mndu ka hwayakta tsəlbata ma ghuvani, ka daway da tsi: «Ari ɲərma mgham, nu dza'a magə yu ɲa mutsafta da ta hafu ɲa kdekedzerɲ na?» ka'a nda tsi. ¹⁸ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu kəl ka ka hga i'i ka ɲərma na? Had sana ɲərma tabta Lazglafta wa. ¹⁹ Nda sna ka ta zlahuha ta mnay kazlay: Yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da hliri, yaha ka da ghali, yaha ka da tsanavatá gwada ta mndu, yaha ka da nənba mndu, ka vla ka ta glaku ɲa i da gha nda ma gha* kə'a,» ka'a. ²⁰ «Mghama dá, snasna yu ta inda tsa skwiha ya daga ma ga zwanj da,» ka'a nda tsi. ²¹ Tsəmesl, ka Yesu nghanavatá tsa mndu ya, ka dvtutá tsi, ka'a nda tsi mantsa: «Ta turtuk skwi ta pdugudughusta. La ka dzawapta ka ta inda skwa gha, ka daganafata ka ta gwal ka pdu, mantsa dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa. Magata gha ta tsaya, ka sagha ka, ka dza'a ka mista dá,» ka'a nda tsi. ²² Na snajta tsa mndu ya ta tsa gwada ya, ka laghu tsi nda basatá ɲuduf, kabga gadghəl ya. ²³ Ka waftá Yesu ta duhwalhani ta wanafata. «Kay! Dza'a nda bla ka lama gwal gadghəl da ga mghama Lazglafta!» ka'a. ²⁴ Ka ndərmim duhwalhani nda ndərmima ta tsa gwada ya. Ka vrəgziɲtá Yesu ta mnay guli, «Zwana dá, nda bla ka lama gwal ta fafta ghɔɲa taɲ ta gadghəl da ga mghama Lazglafta! ²⁵ Ta dər laba ɲalibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama mnda gadghəl da ga mghama Lazglafta,» ka'a. ²⁶ Ka va ndərmimghəta duhwalhani, ka hɔɲ mataba taɲ mantsa: «Ka si mantsa tsi katsi ná, wa dza'a mutsafta mbaku tama?» ka hɔɲ. ²⁷ Ka nghanavatá Yesu ta hɔɲ, ka'a mantsa: «Had mndu dza'a laviɲta mbanaftá ghɔɲani wa, ama laviɲlava Lazglafta ta mbanaftá mndu, kabga laviɲlava ta maga inda skwi.» ²⁸ «A'a! Wana aɲni, zlanavazla ɲni ta inda skwiha ɲni, ka dza'a mista gha,» ka Piyer. ²⁹ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had mndu ta sli'afata ka zlanjta hgani, nda zwanamani, nda kwaghamani, nda mani, nda dani, nda zwanani, nda hadikhani, kabga i'i nda ya kabga Lfida Gwada Lazglafta, ³⁰ dza'a kwal

* 10:4 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 24:1. † 10:6 Ngha ta Zrafta 2:24. ‡ 10:8 Ngha ta Zrafta 1:27 nda 2:24. § 10:14

Gray nda 9:37. * 10:19 Ngha ta Sabi 20:12-16 nda Vrafta ta Zlahu 5:16-20.

kul mutsafta fërta ta sgavaghatani daga ta na zamana mida mu na wa. Dza'a mutsay ta høgaha, nda zwanama, nda kwaghama, nda mamaha, nda zwani, nda hadikha tani, ama dza'a ghuyay ta ðanwa guli. Ma zamana ta sagha guli, ña mutsayni ta hafu ña kðekedzeñ da Lazglafta. ³¹Nda ndøgha gwal si ta køma, dza'a nzakway nda hul. Nda ndøgha gwal si nda hul guli, dza'a nzakway ka gwal ta køma,» ka Yesu nda høg.

Mahkøna mnanja Yesu ta mtakwani nda sli'agaptani

Mat 20:17-19, Luk 18:31-34

³² Ta mbaða høg ta tvi ña ñlu ka dza'a da Ursalima, ka labø Yesu ta køma tan. Hluhla zløg ta duhwalhani, nda gwal ta dza'a mista tan. Ka tsøkølanatø Yesu ta tsa duhwalhani ghwanpðø his ya tavatani, ka zlräft tsi ta mnay ña tan ta skwi dza'a slanaghata. ³³ «Snawasna ða! Wana mu ta dza'a da Ursalima. Hada dza'a ksafat lu ta Zwanja mndu, ña vlayntø maliha ta ghøja gwal ta dra skwi ña Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ña mnduha, ña tsanaghata tan ta guma ña dzata, ña vlayntø tan ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, ³⁴ ña ganapta tsahaya tiri, ña tafay tan ta sørðæk tida, ña sløvay tan nda krupihø, ña dzata tan, ama baðu mahkøn, ña sli'agaptani nda hafu.»

Dawutø vli i Yakubu nda Yuhwana da Yesu Mat 20:20-28

³⁵ Tahula tsa, ka gavadaghatø i Yakubu nda Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi tavata Yesu. «Mghama ða, ta kumay ñni ta maganata gha ta skwi dza'a ðawanja ñni da kagha,» ka høg nda tsi. ³⁶ «Nahgani ta kumø kuni ta magaghunata ða na?» ka'a nda høg. ³⁷ «Baðu lama gha ða glakwa gha ya nã, ka pghata ka ta ajni, sani nda ga zeghwa gha, sani guli nda ga zlabø gha nã, kibø,» ka ñni. ³⁸ Ka Yesu zlganaftawani ta høg mantsa: «Sna a kuni ta skwi ta ðawø kuni wa. Dza'a lavinjlava kuni ta sa leghwa tsa ghuya ðanwa dza'a yu say ya ra? Ari dza'a tsu'ay kuni ta batema tsa ghuya ðanwa dza'a ghuyðipta lu ya?» ka'a nda høg. ³⁹ «Ani, dza'a lavinjlava ñni,» ka høg. Ka Yesu nda høg mantsa: «Mantsa nzakwani, dza'a say kuni ta leghwa ghuya ðanwa dza'a yu say, dza'a tsu'ay kuni ta

batema tsa ghuya ðanwa dza'a lu ghuyðipta ya†. ⁴⁰ Ama ta ghøja skwi ta nghanantø tsa nzaku nda ga zeghwa ða nda ya nda ga zlabø ða ya nã, nghidigha a tsa ya wa. Nda nza tsa vliha ya ka ña gwal payanaf Lazglafta ta høg,» ka'a nda høg. ⁴¹ Na snanja tsa pðakwa duhwalha ghwan ya ta tsa gwada ya, ka ðasanavata høg ta ñuðuf ta i Yakubu nda Yuhwana. ⁴² «Saghawasa,» ka Yesu nda høg. «Nda sna kuni ta gwal ta nghø lu manda mghamha ta ghøja mndøra mnduha nã, ta gay høg ta ma mgham ghama tan. Gwal kuløn lu guli, ta maray hahøg ta mbrakwa tan ta ghøja tan. ⁴³ Ama mantsa a nzakwani mataba kaghuni wa. Ka ta kumay mndu ta nzaku ka mali mataba ghuni katsi, ka nzata tsi ka kwalva ghuni. ⁴⁴ Ka ta kumay mndu mataba ghuni ta nzaku ta køma katsi, ka nzata tsi ka kwalva inda mnduha. ⁴⁵ Wya tsi, sa a Zwanja mndu kabga ña maganata lu ta slna wa, ama ña nzaku ka kwalva mnduha, vlaha ta hafani ña vara ndøgghata mnduha guli,‡» ka Yesu zlganaftawani ta høg.

Gunanata Yesu ta ira Bartime

Mat 20:29-34, Luk 18:35-43

⁴⁶ Ka ðhadaghatø høg da luwa Yeriku. Ta sabø i Yesu nda duhwalhani, nda tskata sanlaha ma mnduha ma tsa luwa ya, mamu sana ghulpa ta mndu ta nzaku ta wa tvi ka gatø skwi. Bartime hga tsa mndu ya, ta nzakway ka zwanja Time. ⁴⁷ Manda snanjan kazlay: Yesu zwanja la Nazaret ya ta sagha ka'a, ka dzatø tsi ta lawlaw, ka'a mantsa: «Yesu zwanja Dawuda, tawa ta hidahida ta i'i,» ka'a. ⁴⁸ Mbaða mnduha ka ñurhway. «Ma gwadaf ka,» ka høg. Ama ka sganaghatø tsi ta dza lawlaw ka ñðanða: «Zwanja Dawuda, tawa ta hidahida ta i'i,» ka'a. ⁴⁹ Ka sladata Yesu, ka'a mantsa: «Hgagaghawa hga,» ka'a. Ka hgaktø høg ta tsa ghulpa ta mndu ya. Ka høg nda tsi mantsa: «Ñawanja ka sli'afat ka, wya ta hga kagha,» ka høg. ⁵⁰ Ka slurtidintø tsa ghulpa ta mndu ya ta lgutani, ka valavata ka labø nda tvø Yesu. ⁵¹ Ka ðawanjta Yesu da tsi. Ka'a mantsa: «Nu ta kumø ka ta magaghata ða na?» ka'a. «Maløma ða, ka nghøglanja yu ta vli,» ka'a. ⁵² «La, nda mba ka, kabga zlgahata gha ta i'i nda ñuðufa gha,» ka'a nda tsi. Ka

† 10:39 Gray nda Slna gwal ghunay 12:2. ‡ 10:45 Gray nda Slna gwal ghunay 14:24 nda 1 Timote 2:6.

gi nghəglanġtá tsa mndu ya ta vli, ka ksə tsi ta tvi ka dza'a mista Yesu.

11

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19

¹ Taghwanj a həŋj ka ʔhadaghata da luwa Ursalima wu, ka labə həŋj nda mista ghwá zaytuŋ, ndusa nda sana luwaha ta hgu lu ka Beslaze nda Betani. Ka ghunaftá Yesu ta gwal his mataba duhwalhani. ² «Lawala da na luwa ta kəma ghuni na. Ka ʔhadaghabha kuni, dza'a slanaghasla kuni ta zwanja kđih hbana lu ta kul walaŋta mndu ta laf tida. Ka plata kuni, ka klagaghata kuni. ³ Ka “njaw kuni ta tsa na” ka mndu dawəŋta da kaghuni katsi, “Mgham ta kumay,” ka kuni dazlay. Gi dza'a zlaghunəŋzla həŋj ŋa klaktá ghuni da hadna,» ka'a nda həŋj. ⁴ Ka sli'aftá həŋj ka labə, ka slanaghatá həŋj ta zwanja kđih ta hba ma bli ta watgha ga mndu ndusa nda wa tvi, ka platá həŋj. ⁵ Ka gwal ma tsa vli ya nda həŋj mantsa: «Nu tsa ta maga kuni na? Ta plə njaw kuni ta tsa zwanja kđih ya na?» ka həŋj. ⁶ Ka zlgahanaftá həŋj ta wa taŋ manda ya mnanaf Yesu ta həŋj. Ka zlanġtá lu ta həŋj, ka laghu həŋj. ⁷ Ka klədanaghatá həŋj ta tsa zwanja kđih ya ta Yesu, ka pghaftá həŋj ta lguta taŋ, ka ŋladaftá Yesu nzafata tida. *

⁸ Ka liŋtá mnduha ta zlazlatá lgutha taŋ ta tvi, sləhwa fuha ŋa sanlaha ta balakta ma vwah† ka pghay ŋa tsu'ay. ⁹ Mbadaka gwal ta dza'a ta kəma Yesu nda gwal ta dza'a nda hulani tani ka hla wi. «ŋa Lazglafta glaku! Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ya ta sagha ma hgani. ¹⁰ Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta ga mgham ta sagha, ga mghama Dawuda ta nzakway ka da ŋni! Glaku ŋa Lazglafta ta luwa!‡» ka həŋj. ¹¹ Ka ʔhadaghatá Yesu da luwa Ursalima, ka lamə tsi da həga Lazglafta. Tahula naghanatani ta inda skwiha, ka sli'aftá tsi ka vraghuta da Betani kawadaga nda duhwalhani gh-waŋpə his, kabga nda ghada laghwa fitik.

Ksi'afata Yesu ta fwa ghuraf

Mat 21:18-19

¹² Gamahtsimani, ta sabə həŋj ma tsa luwa Betani ya ka vru da luwa Ursalima, ka kuzlanafatá maya ta Yesu. ¹³ Ka nghanġtá

tsi ta sana ghuraf manda a nda sləhwa tbukw tida. Ka labə tsi nghanata, ka dza'a slanaghar slanagha a wa yu ta zwanj tida kə'a. Laghani tavata tsa fu ya, kə'a kə'a ná, sləhwa yeya tida, kabga ta fitika yakwa ghuraf a wa. ¹⁴ Ka Yesu nda tsa ghuraf ya mantsa: «Walglanġta a mndu ta tsagatá yaku ta kagha ŋa zay wa,» ka'a. Ta snaysnay duhwalhani.

Ghziglagaptá gwal dzawa skwi ma həga Lazglafta

Mat 21:12-17, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22

¹⁵ Tahula tsa, ka ʔhadaghatá həŋj da luwa Ursalima, ka lamə Yesu da daʔa həga Lazglafta. Ka slanaghatá tsi ta mnduha ta dzawa skwi nda sakwa skwi hada. Ka liŋtá tsi ta ghzigliŋġtá həŋj dzibil, ka zlabidiŋġtá tsi ta tabəlha gwal ta mbəd, nda vla nzakwa gwal ta dzawa ghərbu' tani. ¹⁶ Zlana a ta mndu dər turtuk ŋa tsughwadafapta nda ma tsa daʔa həga Lazglafta ya nda skwi wa. ¹⁷ Ka mnə tsi ŋa taŋ. Ka'a mantsa: «Vinda a ma gwadə Lazglafta kazlay: Həga da ná, dza'a nzakway ŋa həga maga du'a mndəra mnduha demdem kə'a ra? Ama mbaʔa kaghuni ka niŋta ka galigha gwal gənda§,» ka a. ¹⁸ Manda snanġta la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta tsa skwi ya, ka zba həŋj ta tvi ŋa dzatá Yesu. Ama ta zləŋ həŋj guli, kabga ksəŋksa tsa skwi ta taghə tsi ya ta hamata inda mnduha. ¹⁹ Manda daʔata fitik, ka sabə i Yesu nda duhwalhani ma tsa luwa ya ka laghwa taŋ.

Maga du'a kul had dga ghəŋj

Mat 21:20-22

²⁰ Ga sərdək ta labə həŋj ta tvi ka vru da Ursalima, kə'a ka duhwalha Yesu ná, dzunjuŋ nda ghwala tsa ghuraf ksi'af tsi ya kay, nduk nda slrəŋhani tani. ²¹ Ka havaktá Piyer ta ghəŋa skwi ta luta. «Maləma da, nghan ta ghwala ta na ghuraf ksi'af ka na kay ba!» ka'a nda Yesu. ²² Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Fafwa ghəŋa ghuni ta Lazglafta! ²³ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər ya ghwá ya mnə mndu kazlay: Sli'afslí'a ka vzamta ka ta vgha da drəf! ka'a nda tsi katsi, ka dganj a tsi ta ghəŋj ta ghəŋjani wu, faffa ta ghəŋjani ta skwi ya mna tsi ŋa magakwani

* 11:7 Gray nda Zakari 9:9. † 11:8 Manda ya ma 2 Mghamha 9:13, zlatá skwi ŋa vla glaku ya. ‡ 11:10 Gray nda Zabura 118:25-26 nda Mata 21:9. § 11:17 Nghan ta Isaya 56:7 nda Irmija 7:11.

katsi, dza'a maganamaga Lazglafta ta tsa skwi ya. ²⁴ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Inda skwi dza'a kuni dawarja nda maga du'a ná, fafwafa ta ghəŋa ghuni tida manda skwi nda ghada mutsatani, dza'a nghay kuni ta magata tsa skwi ya. ²⁵ Ka ta maga du'a kuni katsi, ka waya ka'a mamu dgun ma nudufa ghuni nda sana mndu katsi, pliniswapla ta dmakwa tsa mndu ya, kada plighunista Da ghuni Lazglafta ta luwa ta dmakuha kaghuni guli. ²⁶ [Ama, ka had' kaghuni ta plinista' dmakwa mndu wa katsi, had' Da ghuni Lazglafta ta luwa dza'a plighunista' dmakwa kaghuni guli wa]» ka Yesu nda həŋ.

Ga mutsa Yesu ta glaku
Mat 21:23-27, Luk 20:1-8

²⁷ Ta mbada həŋ, ka vrəgladaghatá həŋ da luwa Ursalima. Ta wawakwani Yesu ma həga Lazglafta, ka sli'adaghatá la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la galata mndu guli slanaghata. ²⁸ «Nda mbrakwa wa ta maga ka ta na skwiha na, wa ta vlaghatá tvi ŋa magay?» ka həŋ nda tsi. ²⁹ «I'i guli, ka dawarjdawa yu ta skwi turtuk da kaghuni, ka zlgħidifzlgħa kaghuni ta wani katsi, dza'a mnaghunamna yu, ka nda mbrakwa wa ta maga yu ta tsa skwiha ya,» ka Yesu nda həŋ. ³⁰ «Wya tsa daway da ya: Lazglafta ta ghunafta Yuhwana maga batem† re, ari mnduha a na? Zlgħidifwa zlgħa ta wani,» ka'a nda həŋ. ³¹ Ka laghu həŋ zlərday mataba taŋ. «Waka mu dza'a zlgħa wani. Ka Lazglafta ya ta ghunafta ka mu, kabgawu kwal kuni kul zlgħafta 6a,» ka'a dza'azlay nda amu. ³² «Ka mnduha ta ghunafta» ka mu katsi, lava a mantsa guli wu, ka həŋ, kabga nda sna mnduha ta Yuhwana kahwathwata kazlay: Vərdá anabi ya kə'a. Tsaya tama, ta zləŋay həŋ ta skwi dza'a magə mnduha. ³³ Mantsa tama: «Sna a aŋni ta mndu ta ghunakta wu,» ka həŋ. Ka Yesu nda həŋ tama mantsa: «Mantsa i'i guli, had' yu dza'a mnaghunata, ka nda mbrakwa wa ta maga yu ta tsa skwiha ya wu,» ka'a.

* 11:26 Ngha ta Mata 6:15. † 11:30 Ngha ta 1:4-5. 118:22-23.

12

Sana ghwadaka mnda vwaha inabi
Mat 21:33-46, Luk 20:9-19

¹ Mantsa, ka nzatá Yesu ka mna gwada ŋa taŋ nda mahdihdi, ka'a mantsa: «Mamu sana mndu ta sli'aftha ka laghwi da ŋabafthá fuha inabi ndər ndər ndər ma vwahani, ka ŋamtá tsi ma dzugur. Ka laptá tsi ta vli ŋa ditsa yakwani. Ka bamtá tsi nduk nda dumbi nda slra tani mida ŋa nzakwa mnda nghay*. Tahula kdŋntani ta payanata' tsa vwahani ya dŋna, ka fanamtá tsi ma dzvu ta gwal hvay. Ka sli'afthá tsi ka laghwi dista luwa. ² Sagha fitika daga yakwani, ka ghunadaghatá tsi ta sana kwalvani slanaghatá tsa gwal ta hvay ya ŋa mutsanafta taŋ ta ŋani ma yakwa tsa inabi ya. ³ Laghani, dŋŋ ksafksa həŋ ka dgaptá, ka vriŋta kul vlarja. ⁴ Ka ghungladaghatá tsi ta sana kwalva slanaghatá həŋ guli, ka tatanaghatá həŋ ta ghəŋ ka rarazata. ⁵ Ka ghungladaghatá tsa mnda vwah ya ta mahkəna kwalva, ka dzatá həŋ nda dza ta tsaya. Ka ghungladaghatá tsa mnda vwah ya ta sanlaha ma kwalvaha guli, ka dgaptá həŋ nda dga ta sanlaha, ka pslatá həŋ nda psła ta sanlaha. ⁶ Ga va tsa mndu ya, mamu pdakwa zwanjani turtuktuk ta dvu tsi ma hya nudufani, ka kdŋntá tsi ta ghunadapta da tsa mnduha ya kazlay: Dza'a hulay həŋ tahula ta na zwanja da na kə'a. ⁷ Ka sli'aftha tsa zwanj ya ka lagha slanaghatá həŋ. "Ya wana tsa mndu dza'a za həga ya kaya! Sawa ka dzatá mu, ŋa zay amu ta tsa həga ya!" Ka tsa gwal ta hva tsa vwah ya mataba taŋ. ⁸ Dŋŋ ksafksa həŋ ka dzata, ka vzidŋntá həŋ ta mblani di'ŋŋ nda tsa fuha inabi ya.

⁹ «Ndana tama, nu dza'a magə dani ma tsa vwaha fuha inabi ya? Dza'a laghala, ŋa zadanatani ta tsa mnduha ta hva ma tsa vwah ya, ŋa vlarjani ta tsa fuha inabi ya ta sanlaha ma mnduha. ¹⁰ Ta dzarjaf a kaghuni ta vindatani ma deftera Lazglafta manda ya kə'a ta mnay ra? "Tsa pala wudŋŋŋ gwal ta ba həga ya, tsaya ta nuta ka vərda palaka tughwa həga. ¹¹ Tsaya ná, Lazglafta ta dvaftá nzakwa tsa pala ya ka vərda palaka tughwa həga. Skwa ndərmimay nzakwani ta wa ira amu!†"» ka'a.

* 12:1 Gray nda Isaya 5:1-2. † 12:11 Ngha ta Zabura

¹² Tsatsafta tsa maliha ya ná, ta ghøŋja taŋ ta gwada Yesu ta tsa gwada ya. Ka zbø høŋ ta tva ksafuta, ama ka zlanatá høŋ ka laghwa taŋ kabga zløŋja gwada da mnduha.

Gwada ta ghøŋja pla dzumna
Mat 22:15-22, Luk 20:20-26

¹³ Ka ghunaftá høŋ ta sanlaha mataba la Farisa nda mnduha Hiridus, ‡ ŋa dza'a gwada nda Yesu, kada dakwatsafta lu ta gwada ma wani ŋa ksafuta. ¹⁴ Wya ka høŋ lagha mnay ŋani: «Maløma dá, nda sna ŋni kazlay: Dar gwada ta mnø kagha kø'a, had kagha ta zløŋja ira mnduha wu, kabga had ghuya gha nda mndu ta ghørbakwani wa. Vørdá nzaku manda ya ta kumø Lazglafta ta taghø kagha. Ta kumay ŋni ta dáwanjtá gwada da kagha: Ma zlahá Lazglafta ná, nda ra re, ra a wa ka pla dzumna ŋa mgham dagala ma Ruma na? Dza'a pløŋ pla a wa ŋni na?» ka høŋ. ¹⁵ «Kabgawu ta køl kuni ka dzøgha i'i na?» Ka Yesu zlghanaftawi ta høŋ, kabga nda sna ta tsa madgwirmadgwira taŋ ya. «Klagaghawakla ta tsa kwabu ya ka nghanata yu,» ka'a. ¹⁶ Ka klanaktá høŋ turtuk. Ka dáwanjtá Yesu da høŋ. Ka'a mantsa: «Nda wa grafta lu ta na skwi tsaf lu tida na na? ŋa wa na hgu tida na guli?» ka'a nda høŋ. «ŋa mgham Sezar ya,» ka høŋ. ¹⁷ Ka Yesu nda høŋ mantsa: «Vlanjwa mgham Sezar ta ya ta nzakway ka ŋa mgham Sezar, vlanjwa Lazglafta ta ya ta nzakway ka ŋa Lazglafta,» ka'a nda høŋ. Ka ndørmim høŋ katakata ta tsa zlghawani ya.

Daway ta ghøŋja sli'agabta ma mtaku nda hafu

Mat 22:23-33, Luk 20:27-40

¹⁸ Ka sli'adaghatá la Sadukiya slanaghata Yesu guli. Hahøŋ ná, gwal ta mnay kazlay: Had sli'agabta mndu ma mtaku wu^S kø'a ya høŋ. Ka dáwanjtá høŋ da tsi, ka høŋ nda tsi mantsa: ¹⁹ «Maløma dá, wya ka Musa vindanŋafta: "Ka mamu mndu mtu zwanjmani ka zlanjtá markwa taŋ, ya a ta zwanj nda tsa marakw ya wu katsi, wunanaghata tsa zwanjmani ta ndiri ya ta tsa wadgani ya, ŋa yanatani ta zivir ta tsa zwanjmani ta mtuta ya,"* ka'a.

²⁰ «Tsaw ghalya, si mamu zwanama ndøfán høŋ ma da taŋ. Si ka klaftá zumali ma høŋ ta marakw, ka mtutá tsa mndu ya ta yana a lu ta zwanj wa, ²¹ ka wunanaghatá tsa mahisa zwanj ya ta tsa wadgu ya, ka mtutá tsaya guli, yana a lu ta zwanj wa. Mantsa ya tsa mahkøna zwanj ya guli. ²² Inda tsa zwaniha ya ndøfán ndøfán, ka raftá høŋ ta tsa marakw ya, kul had ya ta yatá zwanj nda tsi. Tahula rwuta tsa zwaniha ya ndøfán ndøfán, ka mtuta tsa marakw ya guli. ²³ Mantsa tama ní, badu sli'agabta ma mtaku nda hafu ní, ŋa wa ŋa wa dza'a nzakwa tsa marakw ya mataba taŋ badu tsaya tama, ya wya klafkla høŋ demdem ta tsa marakw ya ka markwa taŋ?» ka høŋ nda tsi. ²⁴ Ka Yesu zlghanaftawani ta høŋ mantsa: «Ta nanay kuni ta ghøŋ. Kabgawu kal yu ka mnay mantsa? Sna a kuni ta skwi nda vinda ma gwada Lazglafta wu, sna a kuni ta mbrakwa Lazglafta guli wa. ²⁵ Tahula sli'agapta ma mtaku nda hafu ná, ta had klutvá vgha i marakw nda zø'al wu, dza'a nzanza høŋ manda duhwalha Lazglafta ta luwa. ²⁶ Ta ghøŋja gwada ta vragapta ma mtaku nda hafu ya ná, ta dzanaj a kuni ta tsa vli ta ghøŋja mubuk nda vu tida ma deftera Musa ya ra? Ka Lazglafta nda Musa hada na: "I'i Lazglafta Abraham, i'i Lazglafta Izak, i'i Lazglafta Yakubu,†" ka'a. ²⁷ Hahøŋ ná, ta nda hafu høŋ, kabga Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wu, ama Lazglafta gwal nda hafu ya. Ta nanay kuni ta ghøŋja ghuni katakata,» ka Yesu nda høŋ.

Daway ta ghøŋja mali mataba zlahu

Mat 22:34-40, Luk 10:25-28

²⁸ Ma tsa vli ya, mamu sana mndu mataba gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta sna tsa skwi ta zlørdø i Yesu nda la Sadukiya ya. Nghanyni ná, dina tsa zlghatá wa Yesu ŋa taŋ ya. Ka sli'afuta tsi ka gavadaghata tavata Yesu da dáwanjta. Ka'a mantsa: «Wati mali ma inda zlahuha na?» ka'a. ²⁹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Wya mali mida: Snawa ba la Isra'ila! Mgham ta nzakway ka Lazglafta ná, tsatsi turtuktuk Mgham. ³⁰ Mantsa tama, ka dvuta ka ta Mgham ta nzakway ka Lazglafta gha nda hyahya ŋudufa gha, nda inda hafa gha, nda inda ndana gha, nda

‡ 12:13 Ngha ta Mata 3:6. § 12:18 Gray nda Slna gwa ghunay 23:8. * 12:19 Ngha ta Sabi 20:1-17 nda Vrafta ta Zlahu 5:6-22, 25:5-10 nda Zlrafta 38:8. † 12:26 Ngha ta Sabi 3:2, nda 3:6, 15-16. ‡ 12:30 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:4, 5.

inda mbrakwa gha.[‡] ³¹ Wya mahisani: “Ka d̄vuta ka ta mnda s̄la manda va d̄vuta gha ta gh̄nja gha.[§]” Mataba inda zlahuha ná, had̄ zlahu ta malaghutá tsahaya wa,» ka’a.

³² Ka tsa mndu ta tagha zlahu ŋa mnduha ya nda tsi mant̄sa: «Z̄da tsa mghama dá. Kahwathwata tsa mn̄ka kazlay: Turtuktuk Lazglafta k̄a’ a ya, had̄ sani d̄ekdek ta gh̄nja tsatsi* wa. ³³ Had̄ tāb̄ta d̄vuta mndu ta Lazglaftani nda hyahya ŋudufani, nda inda ndanani, nda inda mbrakwani, nda d̄vutani ta mnda s̄la manda va d̄vutani ta gh̄nja wa. Malaghumala tsaya ta gh̄nja skwi nda s̄la ta drafta lu tsuht̄suh ta gwir. Malaghumala guli ta planatá gh̄nj̄ ta plu lu nda hamata skwiha nda ya nda rini† ta v̄lan̄ta lu manda ya d̄awaj̄ zlahu,» ka tsa mndu ya. ³⁴ Nghanata Yesu ta tsa zlḡhawani ya ná, mamu difil mida. Ka’a nda tsi mant̄sa: «Di’iŋaghu a ka nda ga mghama Lazglafta wa,» ka’a. Had̄ mndu ta d̄erglaftá ŋuduf ka d̄awḡaltá vli da tsi tahula tsa wa.

Zwan̄ja Dawuda Kristi ra?

Mat 22:41-46, Luk 20:41-44

³⁵ Ka kd̄a Yesu ta tagha skwi ŋa mnduha ma h̄ga Lazglafta. Wya ka’a ta mnay: «Kurki gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta mnay kazlay: Kristi ná, zwan̄ja Dawuda ya ka’a na? ³⁶ Ya wya ka v̄rd̄a Dawuda pghaf̄er Sulkum nda ghūba mnata:

“Ka Mgham Lazglafta mnanatá Mghama dá na:

Nzanza gha nda ga zeghwa dá ha ka sagha fitik d̄za’ a niŋta

yu ta gh̄maha gha ka skwa diŋlay gha,[‡]” ka’a.

³⁷ Ya “Mghama dá ka,” ka v̄rd̄a Dawuda ta h̄gay ní, wa k̄a’ a nz̄oglaku ka zwan̄jani tama?» ka’a guli. Tsa skwi ta tagh̄ Yesu ya na, z̄d̄aganaz̄da ta tsa d̄emga ta snay ya.

Planaghatá vu ta gwal tagha zlahu

Mat 23:1-36, Luk 20:45-47

³⁸ Wya ka’a nda h̄er̄ ma tsa skwi ta tagh̄ tsi ya. «Daswa ka kuni nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha! Hah̄nj̄ ná, nda lḡutha zutututa z̄d̄aganata wawaku ta h̄er̄. Z̄d̄aganaz̄da ganaghatá zgu ta h̄er̄ ta luma. ³⁹ Ta zbay h̄er̄ ta v̄la nzaku ta k̄oma ma h̄ga ta k̄el lu ka tagha skwa la Yahuda. V̄la nzaku d̄ina ta zb̄h̄ hah̄nj̄ ma v̄la za skwa zay guli. ⁴⁰ Hah̄nj̄

gwal ta dghwad̄guduŋtá skwa la wadgu. Z̄d̄aganaz̄da slr̄iŋtá maga du’a ta h̄er̄ ta k̄ama mnduha ŋa gh̄ubaj̄tá h̄er̄. D̄za’ a tsanaghat̄sa lu ta guma ta h̄er̄ katakata,» ka’a.

V̄la skwa markwa wadgu ka p̄du

Luk 21:1-4

⁴¹ Tahula tsa, ka nzatá Yesu mb̄er̄ nda akwata pgha t̄sedi ma h̄ga Lazglafta, ka nghay ka mnduha ta pgha t̄sedi dida. Nda nd̄ogha la gadgh̄al ta va pghadatá t̄sedi. ⁴² Ka lagha sana markwa wadgu ka p̄du guli, ka pghadatá tsi ta aneni his kul slaghuta ka sana skwi. ⁴³ Mant̄sa tama, ka h̄agaj̄tá Yesu ta duhwalhani, ka’a nda h̄er̄ mant̄sa: «Kahwathwata ka yu ta mn̄aghn̄unata, t̄sedi pghada ya markwa wadgu ya da ya skwi ya ná, mal̄ ŋani ka ŋa p̄d̄akwa mnduha, ⁴⁴ kabga sanlaha ná, ma for̄ta tani da h̄er̄ kl̄a’ata h̄er̄ ka pghadata. Ama tsa marakw ya ná, kd̄avakta skwi ma ŋa zayni ga taŋ klaf̄ tsatsi ka pghadata,» ka’a.

13

Tasiŋtá h̄ga Lazglafta

Mat 24:1-2, Luk 21:5-6

¹ Ma fitika saba i Yesu ma h̄ga Lazglafta, ka sani mataba duhwalhani nda tsi mant̄sa: «Mghama dá, ngha ta glakwa na pala na ba! Nghana ka ta glakwa bata na h̄ga na ba!» ka’a. ² Ka Yesu nda h̄er̄ mant̄sa: «Nda ngha ka ta glakwa batá na h̄ga na k̄i’e, had̄ nzugwatá pala d̄er̄ turtuk d̄za’ a p̄d̄ata wa, d̄za’ a tasiŋtasa lu tesne» ka Yesu nda tsi.

Skwiha d̄za’ a magaku ma kd̄a kd̄akwa gh̄nja had̄ik sagha

Mat 24:3-14, Luk 21:7-19

³ Tahula tsa, ka sl̄i’aftá Yesu ka laghwi nzata ta gh̄wá zaytuŋ, ta nzakway mb̄er̄ nda h̄ga Lazglafta, ka ksaghutá i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana nda Andre nda gh̄nja taŋ ta Yesu ka d̄awan̄ta da tsi. ⁴ «Yawu d̄za’ a magakwa tsa skwiha ya, ŋizla wu d̄za’ a maraj̄tá magakwa inda tsa skwiha ya na? Mna gwan̄j̄na mna,» ka h̄er̄ nda tsi. ⁵ Ka zlraftá Yesu ta mnay ŋa taŋ, ka’a nda h̄er̄ mant̄sa: «Daswa ka kuni yaha mndu da nanaghn̄afta. ⁶ Kabga nda nd̄ogha mnduha d̄za’ a sl̄i’akta ka klaf̄tá h̄ga dá kazlay: “I’i Kristi,” ka inda taŋ d̄za’ a

§ 12:31 Ngha ta Levi 19:18.

* 12:32 Gray nda Vrafta ta Zlahu 4:35.

† 12:33 Gray nda Huseya 6:6.

‡ 12:36

Ngha ta Zabura 110:1.

mnay, ɲa nanaghata taɲ ta ndəghata mnduha. ⁷Dza'a nda sna kuni ta mna gwada ta lmu ndusa nda ya di'ɲ, yaha nudufa ghuni tɔu, kabga dza'a magaku tsa skwiha ya, ama kdavakta kdakwa ghəɲa hadik a tsa wa. ⁸Dza'a lmay sana hadik ta lmu nda sana hadik, mantsa sana luwa nda sana luwa guli. Dza'a ghudzavafghudza hadik ma vliha kavghakavgha. Dza'a slaku maya ta hadik. Nda tsahaya dza'a zlra ghəɲa hadik ta basay manda marakw ta basay yaku. ⁹Kaghuni, daswa ka kuni, dza'a hlay lu ta kaghuni da vla guma, dza'a dɔgay lu ta kaghuni nda sarak ma həga tagha skwa la Yahuda. Dza'a hladaghunagha hla lu ta kəma la ɲumna nda mghamha, kabga nzakwa ghuni ka duhwalha da. Hada dza'a maraɲta kuni ta nzakwa ghuni ka masləmɔtsəka da ta kəma taɲ. ¹⁰Wya skwi dza'a magaku karaku: Dza'a nzakway tkwe' ka mnanarɲta mnduha ta ghəɲa hadik tender ta Lfidə Gwada Lazglafta, kada kuduta ghəɲa hadik. ¹¹Hlafta lu ta kaghuni ka hlaghata da vla guma ya, yaha kuni da laghwi da ndana skwi dza'a kuni mnay hada kazlay: Nu dza'a mu mnay tama, ka'a. Ka nu dza'a sagha da ghəɲa ghuni ma tsa fitik ya, tsaya dza'a kuni mnay, kabga kaghuni a dza'a gwaday wa. Dza'a sagha da Sulkum nda ghuba skwi dza'a kuni gwaday. ¹²Ma tsa fitik ya na, zwanamani dza'a vlatə zwanamani ɲa dzata, zwanani ɲa da dza'a vlata ɲa dzata, ta mbədavatə zwani tvə dadaha taɲ nda mamaha taɲ ɲa vlatə həɲ ɲa pslata.* ¹³Dza'a husarɲusa kuni ta inda mnduha, kabga nzakwa ghuni ka duhwalha da, ama mndu ya dza'a kdənakta su'afɲa dza'a mbaku,» ka'a.

Manzakdawaya skwi

Mat 24:15-28, Luk 21:20-24

¹⁴«Ma sana fitik dza'azlay, dza'a nda ngha kuni ta manzakdawaya ta ɲɲɲta† skwa Lazglafta dza'a nzata ma vli má si kul raku. Ka havapta mndu nda sna ta dzaɲa. Mantsa guli, ka nda ngha gwal hadna ma Zudiya ta tsa skwi ya katsi, ka hwaya həɲ ta ghwá. ¹⁵Ka ta nzaku mndu ta bəɔma həga, yaha da ndana valagata ɲa vru da həga‡ kabga

ɲa klaftə sana skwi, ka hwaya tsi ta hwaya. ¹⁶Mndu ya ma vwah guli, yaha da ndana vrakta dzagha ɲa klaftə lɲutani. ¹⁷Ghuya daɲwa dza'a slanaghatə mi'aha nda huɔi nda gwal nda zwani ta ghuya taɲ ma tsa fitik ya! ¹⁸Ndəbawa dzvu da Lazglafta, kabga yaha tsa skwiha ya slata givya. ¹⁹Ka yawu tsatə ghəɲa hadik ka sagha ta gita, ta sla a mndərga tsa ghuya daɲwa dza'a slata ma tsa fitik ya wu, sləglata a vani guli wa. § ²⁰Ka má fa a Lazglafta ta htanaktə tsa fitik ya wu katsi, ma had mndu dza'a mbafta wa. Ama dza'a htanaghuhta ta tsa fitik ya, kabga gwal daɲap tsi ɲa nzaku ka ɲani. ²¹Ka “wana Kristi hadna,” “a' wa'a Kristi hada a,” ka mndu nda kaghuni katsi, yaha kuni da snay, ²²kabga dza'a sli'agaghasli'a ghwadaka la krista nda ghwadaka anabiha. Dza'a magay həɲ ta ɲizla sana skwiha nda mazəɲmzəɲha ɲa nana daɲatə mnduha Lazglafta, ka má ta magaku tsi. ²³Kaghuni, daswa ka kuni. Wya mnaghunamna yu ta tseke'luwa ta inda skwi dza'a magaku demdem.

Vragata Kristi

Mat 24:29-31, Luk 21:25-28

²⁴«Tsa fitik dza'a sagha tahula ghuyapta lu ta tsa daɲwa ya, dza'a mtumta fitik, had tili dza'a bəglafɲa wa. ²⁵Dza'a rkaga rka tekwatsa ta luwa, ta dza'a ghudzavafghudza mbrakwa sana skwiha ta luwa.* ²⁶Ma tsaya tama, dza'a nghanɲa lu ta saha Zwanə mndu nda mbraku ma ghwayak, ta wudaku katakata ma glakwani ta saha tsi dza'azlay. ²⁷Ghwanafɲa ta duhwalha Lazglafta, ɲa sli'a taɲ ta kdavakta ghəɲa hadik tender,† kulam ta slrəɲa luwa, ɲa tsakaktə mnduhani daɲap tsi.

Tagha skwi ta ghəɲa ghuraf

Mat 24:32-35, Luk 21:29-33

²⁸«Nghawa skwi ta magaku nda ghuraf ba! Ka nda ngha kuni ta ghuraf ta daku katsi ná, gi nda sna kuni kazlay: Ndusa dəwiɲ tama kə'a. ²⁹Mantsa ya guli, ka nda ngha kuni ta tsa skwiha ya ta magaku katsi ná, ka snarɲta kuni kazlay: Ta tvi sala Zwanə mndu ka saha tama kə'a. ³⁰Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had na mnduha ta na zamana gita na dza'a kduta dekdək kul

* 13:12 Gray nda Mika 7:6. † 13:14 Ngha ta Daniyel 9:27, 11:31, 12:11. ‡ 13:15 Ngha ta Mata 24:17. § 13:19 Gray nda Daniyel 12:1. * 13:25 Gray nda Isaya 13:10, 34:4, Azekiyel 32:7, Yuwel 2:10, 3:4. † 13:27 Gray nda Vrafta ta Zlahu 30:4, Zakari 2:10 Nehemi 1:9.

slatá tsa skwiha ya wa. ³¹ Luwa nda hadik ná, dza'a kdu kda. Ama gwada da ná, had dza'a kuduta wa. Nzawanza hzleja, yaha kuni hani.

Lazglafta yeya nda sna ta kɗakwa ghøja hadik

Mat 24:36-44

³² «Ta ghøja gwada ta tsa fitik ya ná, had mndu nda sna ka ta wati luwa tsi wa. Dør duhwalha Lazglafta ta luwa, dør zwanani, sna a høj wa. Ba Da turtukwani yeya nda sna ta tsa fitik ya. ³³ Daswa ka kuni! ka nzata kuni hzleja nda fatá ghøja ghuni, sna a kuni ka yawu dza'a sagha tsa fitik ya wa. ³⁴ Tsa skwi ya ná, dza'a nzakway manda zə'ala høga ta vrakta ta za wliwani. Ma sli'ani, ka zlanťá tsi ta høgani ma dzva gwal ksanatá slnani, daganafha ta slna tarj ta høj. Ka ngha ka ta høga, ka'a nda mnda ngha høga, ka nzata ka hzleja, ka'a guli. Ka sli'aftá tsi ka laghwi. ³⁵ Kaghuni guli, hzleja fata ghøja ghuni kabga snanťa a kuni ka ta wani luwa dza'a sagha zə'ala høga wa. Ka gahawu tsi, ka ma takala tsi, ka ta waha vazak tsi, ka gasərɗək a dza'a sagha tsi, had mndu nda sna wa. ³⁶ Daswa ka kuni da sagha tsi dluk slaghunaghata pslapsla hani ta kaghuni. ³⁷ Manda va na ta mnə yu ŋa ghuni na ná, mantsa ya ta mna yu ŋa inda mnduha kazlay: Hzleja ka kuni fata ghøj,» ka'a.

14

Dzra skwi ŋa ksafita Yesu ŋa dzata

Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53

¹ Ta his fitik ka sagha fitika skala Pak, nda skala buradi kul had is mida,* ka zbu gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta hidaku ŋa ksafítá Yesu ma kdek ma kdek ŋa klay dzata. ² «Yaha da nzakway badu tsa fitika skala Pak ya tama, kabga ka badu tsa ka mu ksay katsi ná, ka waya ka skwi da sli'anaftá mnduha ta hwanzaɗaku,» ka høj.

Pghay sana marakw ta urdi ta ghøj ŋa Yesu

Mat 26:6-13, Yuh 12:1-8

³ Ma luwa Betani Yesu ta nzaku ka za skwa zay ma høga ga Simuŋ si nda rda mndu tida ya, ka lamə sana marakw slanaghata nda klatá hwaraka Albastra ndəghamə tsi

ta urda sana fu ta hgu lu ka Nar. Nda bla dzva tsa urdi ya katakata. Ka ɓlaghutá tsi ta wa tsa hwarak ya, ka bərzləganatá tsa urdi ya ma ghøj ta Yesu. ⁴ Ka kuzlanafťá tsi ta sanlaha ta ŋuduf, ka rurujwaku høj ta rurujwaku. Ka høj mantsa: «Kabgawu ta kəl lu ka badza urdi ka bətbət na? ⁵ Ta skwi má ŋa klafta ka skwapta ŋa mutsaftá suley hkən dərɗək†, ka daganafťá gwal pdu ná,» ka høj ka ɓasanavatá ŋuduf ta tsa marakw ya, ka davay. ⁶ Ama ka Yesu nda høj mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ghuyya ɗanŋa ŋa tsa marakw ya? Zlanawa zla, ŋərma skwi tsa skwi ya magiha tsi. ⁷ Gwal ka pduha ná, kawadaga høj nda kaghuni inda fitik,‡ laviŋlava kuni ta vla skwi ŋa tarj dər yawu tsi manda ya ta kumə kuni. I'i ná, gɗavata a yu tavata kaghuni wa. ⁸ Kɗavakta ŋərma skwi kura tsi, maga tsi. Rdi má ŋa masadivata badu dza'a da da hadik, tsaya na masadiva tsi na. ⁹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda vli dza'a mnə lu ta Lfida Gwada Lazglafta ma ghøja hadik tender, dza'a rusay lu ta skwi maga na marakw na, ŋa hava na marakw na.»

Skwapta Zudas Iskaryut ta Yesu

Mat 26:14-16, Luk 22:3-6

¹⁰ Ka sli'aftá Zudas Iskaryut. Tsatsi ná, tekw mataba duhwalha ghwanpɗa his, Ka laghu tsi da slanaghata gwal dra skwi ŋa Lazglafta. «Dza'a vlaghunavla yu ta Yesu ma dzva ghuni,» ka'a nda høj. ¹¹ Tahula mnanatani ta tsa gwada ya ta høj, ka rfu høj ta rfu. «Dza'a vlaghavla anŋi ta tsedi guli,» ka høj nda tsi. «Yaw,» ka Zudas. Tahula tsa tama, ka ŋavata Zudas ka psa tvi dza'a kəl tsi ka vlanťá Yesu ta høj.

Zay Yesu ta skwa zay ŋa skala Pak

Mat 26:17-25, Luk 22:7-14,21-23, Yuh 13:21-30

¹² Badu tsa tanťana fitika skala skwa zay kul had is mida ya, badu tsaya ta hna lu ta tuwak ŋa maga tsa skala Pak ya. Ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ga ta kuma ka ta payafata mu ta vli ŋa maga skala Pak na?» ka høj. ¹³ Ka ghunafťá tsi ta gwal his mataba duhwalhani. Ka'a nda høj mantsa: Lawala da hudá luwa, dza'a guyaku kuni nda sana mndu ta kla bzleghwa imi, ka dza'a kuni mistani. ¹⁴ Ka dza'a lamə da høga

* 14:1 Ngha ta Sabi 12:1-27. † 14:5 Ngha ta Markus 6:37. ‡ 14:7 Gray nda Vrafta ta Zlahu 15:11.

ga tsi ya ná, ka mnanatá kuni ta zə'ala həga ma tsa həga ya kazlay: Ga tsa vli dza'a kəl yu ka za skwa zay ŋa skala Pak kawadaga nda duhwalha da ya na? ka mghama ŋni, ka kuni dazlay nda tsi, ŋa maraghunatani. ¹⁵ Ya dza'a maraghunamara ta vli ma sana dzuguvi ta ghəŋa sana həga nda payatá inda huzlaha mida. Hada dza'a payamafta kuni ta skwi ŋa za skwa zay ŋa skala Pak, ka'a. ¹⁶ Ka sli'afta tsa duhwalha ya, ka laghwi da hudluwa, ka slafta həŋ ta inda tsa skwiha ya, manda va ya mnanaf Yesu ta həŋ. Ka datá həŋ ta skwa zaya skala Pak hada.

Sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i, ka Yesu

¹⁷ Gahawu tama, ka lagha tsi kawadaga nda duhwalhani ghwaŋpɔ́ his. ¹⁸ Nda nza nzakwa taŋ tama ta za skwa zay həŋ, ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ta mnaghunata yu, mamu mndu turtuk mataba ghuni ta zə mu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a vlatá i'i ma dzva mnduha[§],» ka'a. ¹⁹ Ramasas ka vgha taŋ. «I'i a wu su'u na? I'i a wu su'u na? I'i a wu su'u na?» ka həŋ turtuk turtuk nda tsi. ²⁰ «Mndu turtuk mataba na kaghuni ghwaŋpɔ́ his ta zə mu ta skwa zay ma hliba turtuk* na tsa mndu ya. ²¹ Wya te'uwa, Zwaŋa mndu ná, dza'a mtabu manda ya nda ghada vindatani ma gwadá Lazglafta.† Ama daŋwa ŋa mndu dza'a vlatá Zwaŋa mndu ma dzva mnduha ŋa dzata. Dər ya má kwal lu yatá tsa mndu ya,» ka'a nda həŋ.

Tahanata Yesu ta za skwa zay nda ghuba
Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kwa 11:23-25

²² Ta zə həŋ ta skwa zay, ka klaftá Yesu ta tsa buradi ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka balanaftá tsi ta həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: Nanana ná, slú'uvgha da ya, zlgħawazlgħa, ka'a. ²³ Tahula tsa, ka klaftá tsi ta leghwa ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka vlatá tsi ta həŋ. Ka zlgħaftá həŋ ka ŋaŋa'ata demdem. ²⁴ Ka'a nda həŋ mantsa: «Nanana na usa da ya. Nana usa da ná, dza'a pghupgha ŋa slərba zughu mataba mnduha demdem nda Lazglafta.‡ ²⁵ Kahwathwata ta mnaghunata yu, had yu dza'a səlgħaftá ima yakwa fwa inabi ha ka labə ta fitik dza'a kəl

yu ka sa lfidani ma ga mghama Lazglafta wa,» ka'a nda həŋ.

²⁶ Ka fafanaftá həŋ ta laha[§] zləzlvə Lazglafta, ka sli'aftá həŋ ka dza'a ta ghwá zaytuŋ.

Sna a yu ta kagha wu, ka Piyer nda Yesu
Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38

²⁷ Ta labə həŋ ta tvi, ka Yesu nda həŋ mantsa: «Dza'a hwahwayaghu hwahwaya kuni ka zliđivata,* ka'a nda həŋ. Wya te'uwa nda vinda da Lazglafta kazlay: Dza'a dzadza yu ta mnda ngha tuwak, ŋa gazlaghuta tuwakha kə'a†.

²⁸ «Dza'a dzadza lu ta i'i, ama tahula sli'agabta da, dza'a tiŋlaghutiŋla yu ta bhadaghata da Galili ka kaghuni,» ka'a. ²⁹ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dər hwahwayaghuta lamndu ka zlavaghata, i'i, zlavaghata a yu dekdek wa,» ka'a. ³⁰ Ka Yesu nda tsi guli mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghata wa, ta vana rvidik gita u ná, ma kdaku vazak ka wahata kamahis, dza'a mnamna vərda kagha hkən səla kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu kə'a.» ³¹ Ama ka Piyer vrəgliŋtá zlgħanaftawi nda mbraku nda mbraku mantsa: «Dər má ŋa dzatá i'i kawadaga nda kagha tsi, had yu dza'a mnay kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a wu,» ka'a nda tsi. Manda va tsaya, ka pɔ́akwa sanlaha nda tsi guli.

Ndəba dzva Yesu ma Getsemani
Mat 26:36-46, Luk 22:39-46

³² Ka bhadaghata həŋ da sana vli ta hgu lu ka Getsemene.‡ Lagha taŋ da tsa vli ya, «nzawanza hadna ta dza'a yu da maga du'a,» ka Yesu nda duhwalhani. ³³ Ka hgana'atá tsi ta i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana kawadaga nda tsi. Ta mbədap a həŋ ta səla wu ná, ka ksafá zləŋ ta Yesu ka ghuyay ma vgha. ³⁴ Ka'a nda həŋ mantsa: Tdátá juđufa da katakata ta kuma dzi-hata, nzawanza hadna ndiri, ka'a nda həŋ. ³⁵ Tahula tsa ka mbədapá tsi ta səla dau' manda a, ka zləmbatá tsi ta hadik, ka ndəə tsi ta dzvu da Lazglafta: Ka má ta magaku tsi katsi ná, ka laghula na ghuya daŋwa na ta ghəŋa da, ka'a. ³⁶ Ka'a guli: «Aba, Da, had skwi kul lavitá ka ta magay wa, kliŋkla

§ 14:18 Gray nda Zabura 41:10. * 14:20 Ngha ta Zabura 41:10. † 14:21 Ngha ta Zabura 22:2-19 nda Isaya 53.

‡ 14:24 Gray nda Sabi 24:8, Irmiya 31:31-34. § 14:26 Ngha ta Zabura 113-118. * 14:27 Ngha ta Zakari 13:7.

† 14:27 Ngha ta Zakari 13:7. ‡ 14:32 Ngha ta Mata 26:36.

ta na gruma dza'a yu say na! Nziyanza tsi tama, manda ya ta kumə i'i a wa, ama ka nza tsi manda ya ta kumə kagha,» ka'a.³⁷ Ka sli'äftá tsi ka vrakta slanaghatá duhwalhani, ka slanaghatá tsi ta həŋ ta hani. Ka'a nda Piyer mantsa: «Simuŋ, ta hani ka ra? Laviŋ a ka ta nzđavata ta nzaku ndiri dər ka ki'a ra! ³⁸Nzawanza ndiri, ka ndəba kuni ta dzvu yaha kuni da zləmbamta ma ghwadaka skwi dza'a dzghaghunata,» ka'a nda Piyer. «Nda sna yu ta kumay ŋudufa ghuni ta maga skwi dina, ama had mbrakwa slu'uvgha wa,» ka'a nda həŋ. ³⁹Ka vrəglaghutá tsi da maga du'a manda va tsa ya kay guli. ⁴⁰Ka sli'iglaftá tsi ka vrəglakta slanaghatá həŋ. Ta vraktá tsi ná, ta zuŋura hani həŋ kay guli. Ka sli'anaftá tsi ta həŋ. Trid traptra həŋ ta skwi ŋa mnanata, kabga nda ghuya həŋ da hani. Ka vrəglaghutá tsi. ⁴¹Ka vrəglaktá tsi ŋa mahkana sala, ka'a nda həŋ mantsa: «Tata hani kuni ka mbi'a vgha ghuni tama ba? Nda kda, nda maga fitikani tama. Wana vlayvla lu ta Zwaŋa mndu ma dzvu ta gwal dmaku. ⁴²Sli'afwasli'a, mbadma guya həŋ, wya ndusakta tsa mndu ta vlatá i'i ma dzva tarj ya,» ka'a nda həŋ.

Ksaftá Yesu

Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12

⁴³Tata tsa gwada ya Yesu, ta lagha Zudas ta nzakway tekw mataba duhwalha ghwarjpdə his. Ka lagha tsi kawadaga nda tskatá mnduha, nda huzla lmu da həŋ da slanaghatá Yesu. Tsa mnduha ya ná, ghunatá mnduha mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la galata mndu ya. ⁴⁴Tsa Zudas ya ná, tsatsi ta vlarjta həŋ. Tinjlaghutinjla ta mnanatá həŋ kazlay: Ka nda ngha kuni ta tsa mndu dza'a lagha yu da brusata ya ná, ya vani tsaya. Ka gi ksafta kuni, ka kla kuni, yaha kuni da walarjta zlijta, ka'a nda həŋ. ⁴⁵Bhadaghatani, ka gavadaghatá tsi tavata Yesu. «Zgu tsa Maləma da,» ka'a ganaghatá zgu ka brusay. ⁴⁶Ka gi sli'adaghatá tsa mnduha ya ksaftá Yesu. ⁴⁷Ka gi tshagaptá sana mndu tavata Yesu ta kafayani, ka gi tsaghutá sləməŋa[§] sani ma kwalva tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya. ⁴⁸Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nya ta maguta kəl kuni ka sli'agaghata nda huzla lmu da ksa

i'i, gənda yu ra? ⁴⁹Ya wya kawadaga yu nda kaghuni ta tagha skwi ma həga Lazglafta tazlay, hada kaghuni, kabgawu kwal kuni ksaftá i'i? Wya nana skwi ta magaku na ná, ŋa nzakwani manda ya mna gwada Lazglafta ya,» ka'a. ⁵⁰Ka hwahwayaghutá* duhwalha Yesu ka zlanavata. ⁵¹Ka sli'äftá sana galaəay ka mbada mistani, nda tsatá gwada ta vghani, ka kumə lu ta ksafta, ⁵²ama ka slurtinjta tsi ta lgutani ka hwayaghuta ka fərdi'u.

Yesu ta kəma guma

Mat 26:57-68, Luk 22:54-55,63-71, Yuh 18:13-14,19-24

⁵³Ka klaghatá həŋ ta Yesu da mala gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Hada, ka tskavatá inda gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu tani, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha tani, ka tskavatá həŋ. ⁵⁴Ta klə həŋ ya, mbadaka Piyer ka mbada ta hulani ta hulani, ha ka lamə tsi da daba tsa həga ga mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya. Ka nzatá tsi hada ka slina vu kawadaga nda kwalvaha. ⁵⁵Mbadá maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tsa guma, ka zba skwi dza'a kəl lu ka mutsaftá rutsak nda inda tsakalawi ta ghəŋa Yesu, kabga ŋa mutsaftá dzata, trid mutsaf a həŋ wa. ⁵⁶Nda ndagha gwal ta vaza rutsak ta Yesu[†] mndani, ama la a tsa gwada tarj ya ta tva turtuk wa. ⁵⁷Ka sli'anaftá sanlaha ta gwada ta ghəŋani. Ka'a nda həŋ mantsa: ⁵⁸Sniŋsna ŋni ta mnayni kazlay: «Dza'a tasiŋtá na həga Lazglafta baf lu nda dzvu na yu, ka vranafata da ta bafta badu mahkən kul ksaŋtá mndu,[‡]» ka'a. ⁵⁹Kulam nda tsaya tani, la a tsa gwada tarj ya ta tva turtuk wa. ⁶⁰Ka sli'äftá mal ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta mataba tsa tskatá vgha mnduha ya. Ka'a nda Yesu mantsa: «Nu kul zlgħə kagha ta wa na skwi ta mnə mnduha ta kagha na katək na? Ari sna a wa a kagha na?» ⁶¹Tsərida, ka Yesu nzata, zlgħa a ta wani wa. Ka dawuglarjta tsa mal ta ghəŋa gwal dra skwi ya da tsi. «Kagha Kristi ta nzakway ka Zwaŋa Lazglafta nda tfawi ta ghəŋani ya ra?» ka'a nda tsi. ⁶²Ka Yesu zlgħanaftá mantsa: «Anji, i'i ya. Dza'a nda ngha kuni ta i'i Zwaŋa mndu ta nzaku nda

§ 14:47 Ngha ta Yuhwana 18:26.

* 14:50 Gray nda 14:27.

† 14:56 Gray nda Zabura 27:12, 35:11.

‡ 14:58

Ngha ta Yuhwana 2:19.

ga zeghwa Lazglafta nda mbra. Dza'a nghay kuni ta saha da ma kusay ta luwa[§] guli,» ka'a. ⁶³Na snan̄ta tsa mal ta ghon̄a gwal ta dra skwi n̄a Lazglafta ya ta tsa gwada ya, ka kwahin̄tá tsi ta lgutani. Ka'a nda h̄on̄ mantsa: «Nu tata zb̄oḡelta mu? ⁶⁴Nda sna kuni ta tsa n̄aslani ya ki'e, kinawu ka kaghuni ta ghon̄jani?» ka'a. Pr̄ak ka dzatá na mndu* na, ka h̄on̄ demdem. ⁶⁵Ka gi taf̄o sanlaha ta s̄erd̄ak tida, ka h̄banamtá h̄on̄ ta patak ma kuma, ka d̄on̄z̄olay. Ka h̄on̄ nda tsi mantsa: Tsatsaf tsatsa ta tsa mndu ta dzughusta ya, ka h̄on̄ nda tsi. Ka v̄lan̄tá h̄on̄ ta la kwalvaha, ka dghar[†] tsahaya guli.

Hk̄on̄ mnay Piyer kazlay sna a yu ta Yesu wu k̄o'a

Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27

⁶⁶Tata nzaku Piyer ndagahadik ma daba h̄oga, ka sagha sana marakw ta nzakway tekw mataba kwalvaha ka mi'aha ga mal ta ghon̄a gwal ta dra skwi n̄a Lazglafta. ⁶⁷Ka n̄han̄tá tsi ta Piyer ta slina vu. Ka vits tsi, «Si kawadaga kagha nda tsa Yesu la Nazaret ya,» ka'a nda tsi. ⁶⁸«Kay! Sna a yu ta na skwi ta mn̄o ka na wu, sna a yu ta va na mndu ta mn̄o ka na guli wu,» ka'a. Ka gi sli'aftá tsi ka laghwi da dzuguva watgha. [Ka wahatá vazak.] ⁶⁹Ka ngh̄oḡlan̄tá va tsa marakw ya. Tekw nana mndu na mataba tsa mnduha ya, ka'a nda tsa mnduha ma tsa vli ya kay guli. ⁷⁰«Kay! I'i a wu,» ka'a kay guli. Bats nz̄da, ka tsa gwal ta nzaku hada ya nda Piyer kay guli mantsa: «D̄er ki tsi, vara a kagha mataba tsa mnduha ya wu, kagha ná, mnda la Galili ka,» ka h̄on̄ nda tsi. ⁷¹Ka z̄raftá Piyer ta ksi'a ghon̄jani ka wadu. Ka'a mantsa: «Sna a yu ta na mndu ta mn̄o kuni na d̄ek̄dek wu,» ka'a. ⁷²Ka gi wahatá vazak ka mahis. Snan̄ta Piyer ta tsa wahata vazak ka mahis ya, hizl sagha tsa gwada mnana Yesu kazlay: Ma kdaku vazak wahata ka mahis ná, dza'a mnay ka kazlay: Sna a yu ta kagha wu k̄o'a ya tsa da ghon̄jani. Ka gi sli'aftá tsi ka laghwi da h̄er̄o'a taw.[‡]

15

Kladaghata Yesu ta k̄oma Pilatus

Mat 27:1-2, 11-14, Luk 23:1-5, Yuh 18:28-38

¹Tsadakwa vli, ka gi tskavatá maliha ta ghon̄a gwal dra skwi n̄a Lazglafta ka dzr̄oku kawadaga nda la galata mndu, nda gwal tagha zlahu n̄a mnduha, nda gwal tsa guma demdem. Ka habaftá h̄on̄ ta Yesu. Ka klaftá h̄on̄ ka laghwi v̄lan̄tá Pilat ka n̄umna. ²Tahula kladaghata tar̄n̄ ta Yesu da Pilatus, ka d̄awan̄tá Pilat da tsi. Ka'a mantsa: «Kagha mghama la Yahuda ra?» ka'a nda tsi. Manda ya mna ka,* ka Yesu nda tsi. ³Ka vaz̄o maliha ta ghon̄a gwal dra skwi n̄a Lazglafta ta rutsakha kavghakavgha ta Yesu. ⁴Ka dawuglan̄tá Pilat da Yesu, «Mb̄o'da a ka ra, ari sna a wa a ka ta na skwiha ta mn̄o h̄on̄ ta kagha na na?» ka'a nda tsi. ⁵Ts̄erid̄ nzanza Yesu kul mb̄o'danaghata d̄er ka turtuk. Ka v̄lan̄tá tsi ta ndanu ta Pilat.

Tsanaghatá guma mtaku ta Yesu

Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yuh 18:39—19:16

⁶Tsaw inda fitika skala Pak ya ná, ta snusna Pilat ta zlinistá mndu turtuk ma gamak ta h̄on̄. Mndu d̄awan̄ h̄on̄ ta zlinista tsi ta h̄on̄. ⁷Ma tsa fitik ya, mamu sana mndu ta hgu lu ka Barabas, ksaf lu ka famta ma gamak kawadaga nda sanlaha ma mnduha, kabga dzata tar̄n̄ ta mndu ma v̄la z̄l̄ord̄awi nda n̄umna. ⁸Mb̄o'da d̄emga ka sli'adaghata da Pilatus, «Z̄lin̄n̄is̄zla ta mndu turtuk manda ya snu ka ta magan̄nata,» ka h̄on̄. ⁹«Ta kumay kuni ta z̄lighunista da ta mghama la Yahuda ra?» ka Pilat nda h̄on̄, ¹⁰kabga nda sna ka mnay kazlay: Ka draku kladaghata maliha ta ghon̄a gwal dra skwi n̄a Lazglafta ta Yesu k̄o'a. ¹¹Ama mb̄o'da maliha ta ghon̄a gwal dra skwi n̄a Lazglafta ka n̄avata, ka bara mnduha n̄a mnay tar̄n̄ kazlay: Z̄lin̄nis̄ Barabas, z̄lin̄nis̄ Barabas, ka'a nda Pilatus. ¹²Ka vr̄oḡlin̄tá Pilat ta d̄away da h̄on̄: «Ka si mantsa tsi, nu ta kum̄o kuni ta magay da nda na mndu ta hgu kuni ka mghama la Yahuda na?» ka'a nda h̄on̄. ¹³Ka hl̄oḡlaftá h̄on̄ ta wi: «Z̄l̄on̄afz̄l̄on̄a ta udzu, ka h̄on̄ nda tsi.» ¹⁴Ka Pilat nda h̄on̄ guli mantsa: «Kabgawu, nahgani va ghwadaka skwi maga tsi? Ka hl̄oḡlaftá h̄on̄ ta wi nda mbraku, Z̄l̄on̄afz̄l̄on̄a ta udzu!» ka h̄on̄ nda tsi. ¹⁵Tsa Pilat ya, ta kumay ta zd̄anafta n̄uduf ta d̄emga. Mantsa, ka zlinistá tsi ta Barabas ta h̄on̄, ta v̄lan̄tá tsi ta Yesu ma dzvu

§ 14:62 Ngha ta Zabura 110:1 nda Daniyel 7:13. * 14:64 Ngha ta Zlahu 24:16. † 14:65 Gray nda Isaya 50:6.

‡ 14:72 Ngha ta 14:30. * 15:2 Ngha ta Mata 27:11.

ta la sludzi nja slvanapta. Tahula tsa, ka zlanajtá tsi ta høn nja zljøjfta ta udzu.

*Gagay sludziha ta Yesu
Mat 27:27-31, Yuh 19:2-3*

¹⁶Ka zlgħaghutá sludziha ta Yesu ma dzva Pilatus, ka kladamtá høn, ta dabi ma høgá ma vla nzakwa Pilatus, ka hagdaghata høn ta inda sludziha demdem, ka tskavata hada. ¹⁷Ka sudanavatá høn ta lguta ma mgham mgham ka dva. Ka daftá høn ta teki ka wanamta ma ghøn manda zewzewa. ¹⁸Ka gø høn ta zgu njan: «Zgu tsa mghama la Yahuda,» ka høn nda tsi. ¹⁹Mbadáka høn ka dzay ta ghøn nda sarak guli, ka tafa sardák tida. Ka tsælbu høn ta tsælbu ta kãmmani, manda skwi nja vla glaku njan. ²⁰Tahula hãrfuta tan ta gagay, ka sudaghutá høn ta tsa lguta dva má mgham mgham tida ya, ka sudglanavatá høn ta vordá njan. Ka klagapta ka klaghata nja zljøjfta ta udzu.

*Dalafta la sludziha ta Yesu ta udzu
Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27*

²¹Ta labø høn ta tvi, ka guyatá høn nda sana mnda la Sirej ta hgu lu ka Simuj, dani ma i Alegzandra nda Rufus[†] ta vrakta ta wawakwani. Ka mblanaftá høn ta kla tsa udza zljøjfta Yesu ya. ²²Ka klaghatá høn ta Yesu da Gwalgwata. Tsa Gwalgwata ya na, manda mnay kazlay: Vla ghudzifa ghøn kã'a ya. ²³Bhadaghata tan da hada, ka kumø høn ta sunustá ima inabi labanaf lu nda sana skwi ta hgu lu ka mur, nja htanaghutá kuzlakwa tsa ghuya dãnja ya, ama ka kwalaghutá Yesu ta say. ²⁴⁻²⁵Nzemndi tømbya vli ta zljøjftá høn ta udza zljøjfta, ka vzø høn ta vindima[‡] nja daguvustá lguthani. ²⁶Vindafha lu nda ta ghønjan, ta ghønjan skwi køl lu ta tsanaghata guma kazlay: Mghama la Yahuda kã'a. ²⁷Ka zljøjftá høn ta gøndaha his ta sana udzuha tavatani, pal nda ga zeghwani, pal nda ga zlabani. ²⁸[Mantsa ya kdávakta skwi mnø gwada Lazglafta kazlay: Nda mbøda mataba mbsaka gwal ta maga ghwadaka skwi,§] kã'a. ²⁹Mbadá mnduha ta labø nda ta tsa tvi ya, ka gigda ghøn ka rarazay, «Yawa a wa! Dza'a tasiñtasa yu ta høgá Lazglafta ka bafta dá ma fitik hkøn* a ka ka kay ra.

³⁰Mbanaf mba ta ghønjan gha kagha ka ghønjan gha, ka saha ka ta na udza zljøjfta na!» ka høn nda tsi. ³¹Mbadá maliha ta ghønjan gwal dra skwi nja Lazglafta, nda gwal tagha zlahu nja mnduha ka manay guli: «Mbanafha ta sanlaha ná, ama trid lavij a ta mbanafatá ghønjan wu,» ka høn mataba tan. ³²«Ka sasa Kristi Mghama la Isra'ila ta na udza zljøjfta na ndana tama, ka nghan njan, kada zljøjfta njan nda ñudufa njan!» ka høn. Mbadá tsa gwal zljøjfta lu kawadaga nda tsi ya guli ka razay.

Mtakwa Yesu

Mat 27:45-56, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30

³³Lafa fitik dæk da ghønjan, ka nutá vli tdik ka grusl ta hadik demdem, ha ka laha ta nzemndi hkøn ta fitik hawa. ³⁴Manda magatá nzemndi hkøn, ka hगतá Yesu nda mbraku, ka'a mantsa: «Eluhi, Eluhi, lama sabaktani?» ka'a. Manda mnay kazlay: Lazglafta dá, Lazglafta dá, kabgawu zlidivata[†] ka na? kã'a ya. ³⁵Snanñta sanlaha mataba tsa gwal hada ya ta tsa skwi mna tsi ya ná, ka høn mantsa: «Wya ta hga Iliya mnda Lazglafta ghalya,» ka høn. ³⁶Ka gi sli'áftá sani mataba tan ka hwayadapta klaftá susu, ka hbunja ta wa sarak. Ka tsughumamtá tsi ma ima inabi mastalan, ka tsghødanaftá tsi ta Yesu nja sayni.‡ Ta tsghø tsi ya, «Swidwa! Nghama nghan ka dza'a sasa Iliya da klagata ta na udza zljøjfta na tsi, kaki tsi,» ka høn. ³⁷Ama ka wahatá Yesu nda mbraku, ka sabø hafu mida. ³⁸Ma va tsa fitik ya, ka tavaptá zlala ta watgha lamø da vli nda ghuða ma høgá§ Lazglafta kuyar daga ta luwa dikw ta hadik. ³⁹Ma tsa vli zljøjfta lu ta Yesu ya, mamu sana mghama sludza la Ruma ta sladakta mbønjan nda tsi. Manda nghanñtani ta mndørga tsa klay Yesu ta hafu ya, ka'a mantsa: «Kahwathwata, na mndu na ná, Zwanja Lazglafta ya,» ka'a. ⁴⁰Mamu sana mi'aha ta sladakta di'ij ka nghan tsa skwiha ta magaku ya guli. Mataba tsa mi'aha ya, mamu i Mari makwa ta Magdala, nda Salume, nda Mari mani ma i Yuses nda Yakubu ta tsne'uwa ya. ⁴¹Ma fitika si nzakwa Yesu ta ma luwa Galili karaku ná, si ta dza'a mistani tsa mi'aha ya nja maganatá slna. Si nda ndøgha sanlaha

† 15:21 Gray nda Ruma 16:13. ‡ 15:24-25 Ngha ta Zabura 22:19. § 15:28 Ngha ta Lukwa 22:37 nda Isaya 53:12.

* 15:29 Ngha ta 14:58 nda Zabura 22:8 nda Yuhwana 2:19. † 15:34 Ngha ta Zabura 22:2. ‡ 15:36 Gray nda Zabura 69:22. § 15:38 Ngha ta Sabi 26:31-33.

ma mi'aha ta sli'adafta mistani da luwa Ursalima guli.

Paɗamta Yusufu ta Yesu

Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42

⁴² Baɗu luma Madagala tsa fitik ya, ta kɛl lu ka papaya skwiha, kabga dza'a lamla lu da sabat, ka nda dɛɗa fitik. ⁴³ Ka lagha Yusufu mnda luwa Arimate*. Tsa mndu ya nɛ, ta mnay ta tughwa gwadaha. Tsatsi guli nɛ, ta kzla ga mghama Lazglafta. Ka drafta tsi ta nuɗuf, ka lagha slanaghatɛ Pilat na dawafta tvi na dza'a kla mbla Yesu. ⁴⁴ Ka ndarmim Pilat ta tsa gi saba hafu ma Yesu misimmisim ya. Ka hganɗa tsi ta tsa mghama sludziha ya, ka dawanta da tsi kazlay: Nda kɗa fitika saba hafu mida ra? kɛ'a. ⁴⁵ Manda snanamta tsa mghama sludzi ya, ka zlanaghtɛ tsi ta tvi ta Yusufu na dza'a kla mbla Yesu. ⁴⁶ Ka skwatɛ Yusufu ta lguta wupay, ka klagata mbla Yesu ta udza zlɔɗay, ka mbsamta mida. Ka klafta tsi ka laghwi famta ma kulu huhrap lu ma kluluh. Ka taɗwalakta mghama klam, ka huɗta ta wa tsa kulu ya. ⁴⁷ Ta nzakta i Mari makwa ta Magdala nda Mari mani ma Yuses, ka ngha vli dza'a kɛl lu ka famta.

16

Sli'agabta Yesu nda hafu ma mtaku

Mat 28:1-8, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10

¹ Manda luta sabat, ka sli'afta i Mari makwa ta Magdala nda Salume nda Mari mani ma Yakubu dzawatɛ rɗa urdi na dza'a masay ta mbla Yesu. ² Ka sli'afta hɔɗ, ka bhadaghatɛ hɔɗ mbessa vzlazlanɗ ta kulu gasɛrdɛk baɗu dɛmas. ³ Ta labɔ hɔɗ ta tvi, ka hɔɗ mantsa: Wa dza'a taɗwalaghutɛ tsa klam ta wa tsa kulu ya tama? ka hɔɗ. ⁴ Nɗusadaghata taɗ, kɛ'a ka hɔɗ nɛ, taɗwalaghutayanwala lu ta tsa mghama klam ya di'iy nda wa tsa kulu ya. ⁵ Ka gi lamɔ hɔɗ da tsa kulu ya. Ka slanaghatɛ hɔɗ ta sana duhwal ta nzaku hada nda ga zeghwi, nda sudatɛ ta lguta ɗusliɗ zutut ta vghani. Nghanta taɗ, mbaɗaka hɔɗ ka ghudzafta da zlɔɗ. ⁶ «Ma zlɔɗ kuni ta zlɔɗ, nda sna yu kazlay: Yesu mnda la Nazaret si zɗagaf lu ya ta psɛ kuni» kɛ'a. Ta had hadna wa. Sli'afslu'anda hafu ka laghwi. Wana tsa vli si kɛl lu ka fatɛ mblani ya. ⁷ Lawala da mnanatɛ i Piyer nda sanlaha ma duhwalhani kazlay: Tiɗɔl

* 15:43 Ngha ta Mata 27:57.

* 16:7 Ngha ta 14:28.

† 16:15 Slna gwal ghuɗay 1:8.

tsatsi dza'a ghata ma Galili. Hada dza'a nghanta kuni manda ya si mnaghuna tsi,* ka tsa duhwal ya nda hɔɗ. ⁸ Ka ndagaptɛ tsa mi'aha ya ma kulu, ka hwaya. Ta ghudzaku hɔɗ da zlɔɗ. Ka kwalaghutɛ hɔɗ ta mna tsa gwada ya na mndu, kabga nda ksa hɔɗ da zlɔɗ.

Maranta Yesu ta vghani da Mari Magdala

Mat 28:9-10, Yuh 20:11-18

⁹ [Manda sli'agabta Yesu gasɛrdɛk baɗu dɛmas, tiɗɔl Mari makwa ta Magdala, ya ghzligiy tsi ta duhwalha halaway ndɔfay mida ya, marava tsi da tsi. ¹⁰ Ka sli'afta tsa marakw ya ka laghwi da mnay na gwal si kawadaga nda Yesu, ta nzaku hɔɗ sasgama ka taw. ¹¹ Wa a Yesu nda hafu, nda ngha i'i nda ira ɗa, kɛ'a nda hɔɗ. Ka kwalaghutɛ hɔɗ ta zlg haftɛ tsa gwada ya.

Maravata Yesu da sana duhwalhani his

Luk 24:13-35

¹² Tahula tsa, ka maravatɛ Yesu ka sani ma mndu tskɛm da duhwalhani his ta mbada ta tvi ta dza'a tahula luwa. ¹³ Ka vrakta hɔɗ da Ursalima, ka rusu hɔɗ na sanlaha. Ama ka kwalaghutɛ tshaya ta zlg haftɛ tsa gwada ya guli.

Maravata Yesu da duhwalhani ghwayɗɗɛ nderɗ

Mat 28:16-20, Luk 24:36-49, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

¹⁴ Tahula tsa guli, ka maravatɛ tsi ta kɛma duhwalhani ghwayɗɗɛ nderɗ ta zɔ hɔɗ ta skwa zay. Ka davanaghatɛ tsi ta hɔɗ: Nu kul zlg haftɛ kuni ta gwada tsa gwal ta nghanta i'i ta sli'agapta ya, taɗtaɗta ghɔɗa ghuni, kɛ'a nda hɔɗ. ¹⁵ Ka'a nda hɔɗ tama mantsa: Lawala ta ghɔɗa hadik tender, ka mna kuni ta Lfida Gwada Lazglafta na inda mnduha.† ¹⁶ Inda mndu dza'a zlg haftɛ nda nuɗuf, ka maganaftɛ lu ta batem, dza'a mbaku. Ama mndu dza'a kwal kul zlg haftɛ, dza'a tsanaghatsa Lazglafta ta guma. ¹⁷ Wya ɗizla dza'a maranta gwal ta zlg haftɛ i'i: Nda hga ɗa, dza'a ghaɗlay hɔɗ ta duhwalha halaway ma mnduha, dza'a gwadaɗ hɔɗ ta sana Lfida Gwada. ¹⁸ ɗɛr ksafha hɔɗ ta nahadik nda dzvu, ɗɛr suha hɔɗ ta gruma, had sana skwi dza'a maganata tsi ta hɔɗ wa. Dza'a fafanaghafafa hɔɗ ta dzvu ta gwal kul

dughwanaku, ŋa mbambaf̄ta taŋ, ka Yesu
nda h̄əŋ.

Vraghuta Yesu ta luwa

Luk 24:50-53, Slg 1:9-11

¹⁹ Tahula mnanata Mgham Yesu ta tsa
gwada ya ta h̄əŋ, ka klaghatá Lazglaf̄ta ta
luwa, ka nzanatá tsi nda ga zeghwani.‡

²⁰ Hah̄əŋ guli, ka sli'af̄tá h̄əŋ ka laghwi da
mna tsa Lfidá Gwada Lazglaf̄ta ya ma inda
vli. Ka katu Mgham Yesu ta h̄əŋ ma mna
tsa gwada ya, ŋlanaghaha ta tsa gwada ya
ta h̄əŋ nda ma magay taŋ ta mazəmzəm.]

‡ 16:19 Gray nda Slna gwal ghunay 1:9-11.

Gwada ta sabi da Lukwa

Zlrafta Lukwa ta gwadani

¹ Ari n̄orma Tawfilus, nda nd̄ogha mnduha ta n̄avata ka vinda gwada ta gh̄oja skwiha ta luta mataba n̄ni. ² Ka vindafta h̄oɗ manda va skwi n̄harɗ gwal ta nzakway ka masl̄omts̄oka tsa skwi ya, ta nuta ka gwal mna gwada Lazglafta daga tanɗan. ³ Ka n̄avatá i'i guli ka psa sn̄anɗa d̄ina ta skwiha ta luta daga tanɗan n̄a vindaghafta nda tvani a mala d̄a Tawfilus, ⁴ kada sn̄anɗa ka ta kd̄avakta v̄oɗda skwiha mutsaf ka ta tagha skwi ta gh̄oɗani.

I Zakari nda Elizabet

⁵ Mantsa tama, ma fitika nzakwa mgham Hiridus ta ga mgham ta hadika Zudiya, mamu sana mndu ta dra skwi n̄a Lazglafta, Zakari hgani mataba mndara la Abiya mndara gwal ta dra skwi n̄a Lazglafta. Elizabet hga markwa tanɗ ta sabi nda ma mndara la Haruna. ⁶ Tudukwa mndu h̄oɗ his his ta wa ira Lazglafta. Ta sn̄ay h̄oɗ ta zlah̄a Lazglafta nda skwa dzahayhani, had maslivinza ta ks̄anɗá h̄oɗ wa. ⁷ Mutsaf a h̄oɗ ta zwanɗ d̄ekdek wa, kabga ka dz̄ogh̄oɗ Elizabet, lula ima tanɗ guli.

Dza'a n̄atsay ka ta zwanɗ ka duhwala Lazglafta nda Zakari

⁸ Ma sana fitik, ta maga sl̄na tsa dra skwi ya Zakari ta k̄oma Lazglafta, kabga mb̄oɗdagaha mb̄oɗa fitik n̄a magay mndara tanɗ ta tsa sl̄na ya, ⁹ ka zbaptá lu nda vindima ta Zakari n̄a lami da h̄oga Lazglafta da dra urdi manda ya snu gwal ta dra skwi n̄a Lazglafta ta magay. ¹⁰ Magatá tsa fitika dra urdi ya, ka sl̄i'áftá tsi ka lami da h̄oga Lazglafta da dra tsa urdi ya, ta mago d̄omga ta du'a ma bli. ¹¹ Má tsa tama, gi ka zlagaptá duhwala Lazglafta ta k̄oma Zakari, ka sl̄adata nda ga zeghwa tsa gwir ta dr̄o lu ta urdi ya. ¹² Na gi n̄harɗta Zakari, ka ghudzaftá tsi da zl̄oɗ, sr̄aw vghani. ¹³ «Ma zl̄oɗ ka ta zl̄oɗ Zakari, wana tsu'áftsu'a Lazglafta ta nd̄oɗa dz̄waha. Dza'a yagha ya markwa ghuni Elizabet ta zwanɗa zgun n̄a tsanaftá gha ta hgani ka

Yuhwana, ¹⁴ dza'a rfay ka ta rfu katakata, dagala gwal dza'a rfu ta gh̄oɗani guli. ¹⁵ Ka mndu dagala dza'a nzakwa tsi ta k̄oma Lazglafta. Had dza'a sa ima inabi d̄ar skwi ta ghuya mndu wa. Dza'a nd̄oghund̄ogha nda Sulkum nda ghuba daga ma hud̄a mani. ¹⁶ Dza'a nda nd̄ogha zwana la Isra'ila dza'a vranakta tsi da Lazglafta Mghama tanɗ. ¹⁷ Ta k̄oma ta k̄oma dza'a dza'a tsi nda sl̄nani ta k̄oma Lazglafta nda Sulkum, nda mbraku manda n̄a Iliya n̄a dzranaftá* nzaku mataba dadaha nda zwana tanɗ, n̄a vranaktá gh̄oɗa gwal ta maga ghwadaka skwi ka n̄orma mnduha. Mantsa ya dza'a payafta† tsi ta mnduha n̄a fata tanɗ ta vgha n̄a Lazglafta,» ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsi. ¹⁸ «Waka yu dza'a sn̄anɗá skwi mantsa? Wana i'i halata mndu yu, markwa ini guli nda hala,» ka Zakari nda tsi. ¹⁹ Ka tsa duhwala Lazglafta ya zlganaftawi mantsa: «I'i Gabriyel‡ ya, ta sl̄adu ta k̄oma Lazglafta n̄a maganata sl̄na. Tsatsi ta ghunigihata n̄a gwadgaghata, ka mnaghatá tsa Lfida Gwada ya. ²⁰ Ndana tama, wana ka dza'a nuta ka rgha. Lavinɗa a ka ta gwada ha ka sagha fitika magata tsa skwiha ya wa, kabga zlgahaf a ka ta tsa skwi dza'a magaku ma fitikani mnagha yu ya wu,» ka'a.

²¹ Ta znatá mnduha ka kzla saba Zakari, sew sabo a wa. Ka ndanu h̄oɗ ta ndanu: «Nu ta slanaghata ma h̄oga Lazglafta tama?» ka h̄oɗ. ²² Manda sabani, ka trapɗá tsi ta gwada nda tsakatá mnduha, gi ka tsatsaftá h̄oɗ kazlay: Mamu maz̄omz̄om ta slanaghata ma h̄oga Lazglafta k̄o'a. Lavinɗa a ta gwada nda wi nda h̄oɗ wu, mbaɗa ka mnay nda dzvu n̄a tanɗ.

²³ Tahula kd̄uta fitika maga sl̄nani, ka sl̄i'áftá tsi ka laghwi dzaghani. ²⁴ Nz̄dava a tahula tsa wu, ka zlgahftá markwa tanɗ Elizabet ta hudi. Ka zatá Elizabet ta tili hutaf ta d̄ifa vgha. Ka'a mantsa: ²⁵ «Z̄dakatahudi ya magiha Mgham Lazglafta, ka skwa hula si nzakwa da ta k̄oma mnduha da, kabga ta ya a yu ta zwanɗ wa. Ama ka tawatá Lazglafta ta hidahida ta i'i ndana, ka klaghutá tsa hula ya ta gh̄oɗa da,» ka'a.

Dza'a n̄atsay ka ta zwanɗ, ka duhwala Lazglafta nda Mari

* 1:17 Ngha ta Malatsi 4:6 † 1:17 Ngha ta Malatsi 3:23-24. ‡ 1:19 Tsaya duhwala Lazglafta ghunaf lu.

²⁶ Ta mamku' a tilani, ka ghunaftá Lazglafta ta duhwalani Gabriyel da sana luwa ta hgu lu ka Nazaret ma hadika Galili, ²⁷ da sana daghali ta hgu lu ka Mari ta dzugu sana mndu Yusufu hgani ta sabə nda ma mndəra la Dawuda. ²⁸ Ka lamə tsi slanaghata: «Zgu tsa, tfaghaghatfa Lazglafta ta wi katakata. Kawadaga Mgham Lazglafta nda kagha,» ka'a nda tsi. ²⁹ Kəbanafata tsa gwada ya ta Mari, «nu mndəra nana ma ga zgu tama,» ka'a ma ghənjani. ³⁰ Ka duhwala Lazglafta nda tsi mantsa: «Ma zləŋ ka ta zləŋ Mari, zbaɓzba Lazglafta ta kagha ka tfaghaghatawi. ³¹ Wana dza'a zlgħafzlgħa ka ta huđi, ŋa yata gha ta zwaŋa zgun, ŋa tsanafta gha ta hgani ka Yesu. ³² Dza'a nzaƙway ka mndu dagala, dza'a hɣay lu ka Zwaŋa Lazglafta ta luwa ŋa vlatŋa Lazglafta ta ga mgham manda ŋa dzidzani Dawuda. ³³ Dza'a gay ta mgham ta ghəŋa la Isra'ila ŋa kdekedzer, kdavakta a tsa ga mghamani ya wu,» ka'a. ³⁴ Ka Mari nda tsa duhwala Lazglafta ya mantsa: «Kinawu ka skwi dza'a magaku mantsa, ya wya ta sna a yu ta zgun wu?» ka Mari. ³⁵ «Sulkum nda ghuba dza'a saha ta ghəŋa gha. Mbrakwa Lazglafta ta luwa dza'a bukwaghanta. Tsaya dza'a kəl lu ka hga tsa zwaŋ nda ghuba dza'a yata ka ya ka Zwaŋa Lazglafta. ³⁶ Ngha a ka ta zba gha Elizabet si kul fafta lu ta ghəŋ ta yayni ta zwaŋ ná, wa'a nda huđi ndana, mamku' a tilani na nda va tsa halatani ya tani ra. ³⁷ Had sana skwi ta tranaghatá Lazglafta wa,» ka duhwala Lazglafta nda tsi. ³⁸ Yaw, «kwalva Lazglafta i'i, ka maga Lazglafta manda ya mniha ka,» ka Mari. Ka sli'afata duhwala Lazglafta tavatani ka laghwi.

Laghwa Mari nghanaghatá Elizabet

³⁹ Ma va tsa fitik ya, ka sli'afatá Mari misim-misim ka laghwi da sana luwa ta ghwa ma hadika Yahuda da nghanaghatá Elizabet. ⁴⁰ Ka lamə tsi da həga ga Zakari ka ganaghatá tsi ta zgu ta Elizabet. ⁴¹ Na gi snatŋa Elizabet ta ga zgwa Mari, gi ka skalavafatá zwaŋ ma hudani. Ka ndəghanafatá Sulkum nda ghuba ta Elizabet. ⁴² Ka klatŋa tsi ta lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Kagha, nda tfawi ta ghəŋa kagha mataba mi'aha. Na zwaŋ ma huđa gha na guli, nda tfawi ta ghənjani. ⁴³ Waka yu mutsa nana ma zdaku kəl mani ma mghama da ka sagha da ini na? ⁴⁴ Nda

sna ka ná, ma fitika lama tsa ga zgwa gha ya tsərah da sləməŋa da, ka skalavafatá na zwaŋ ma huđa da na da rfu. ⁴⁵ Nda tfawi ta ghəŋa kagha, kagha ta zlgħafatá skwiha mna gha lu ta dza'a magaku kahwathwata daga da Mgham Lazglafta ya.»

Fa laha Mari

⁴⁶ Ka Mari mantsa: «Ta zləzlvay yu ta Lazglafta. ⁴⁷ Ta taku ŋudufa da da rfu ta ghəŋa tsatsi mnda mba i'i, ⁴⁸ kabga dvafdva ta nghapta ka kwalvani nda hta. Wana daga ndana, nda tfawi ta ghənjani ka inda zivra mnduha dza'azlay nda i'i, ⁴⁹ kabga dagala ŋərma skwiha magiha Lazglafta nda mbra. Nda ghuba həga Lazglafta. ⁵⁰ Tawa hidahidani ná, nda nza ŋa dekdek ta ghəŋa gwal ta zləŋay. ⁵¹ Nda dzvani marantŋa tsi ta mbrakwani, ka ghziŋtá tsi ta gwal ta gla ghəŋ, nda ghərbaku ma ŋudufa tan. ⁵² Ka slisliŋwiŋtá tsi ta sanlaha ma gwal dagaladagala ta dughurukwa dasu, ka kapanafatá tsi ta gwal nda hta, ⁵³ ka baghanafatá tsi ta gwal ma maya nda skwiha zdadzda, ka ghziŋtá tsi ta gwal gadghəl bɓadar. ⁵⁴ Manda ya tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta dzidziha mu, ka katantá tsi ta la Isra'ila mnda maganata' slna, ⁵⁵ ka havaptá tsi ka tawa hidahidani ŋa Abraham nda inda zivrani tani ŋa dekdek,» ka'a. ⁵⁶ Ka nzatá Mari kawadaga nda Elizabet ta kla tili hkən, tahula tsa ka vraghutá tsi dzaghani.

Yagatá Yuhwana

⁵⁷ Mantsa, ka sagha fitika dgakwa Elizabet, ka yatá tsi ta zwaŋa zgun. ⁵⁸ Ka snatŋa sləvdahani nda la tan ta tsa ŋərma zdaku magana Lazglafta ya, ka sli'adaghatá həŋ gwaftá rfu kawadaga nda tsi. ⁵⁹ Bađu matghasa fitik manda dgatani, ka sli'adaghatá həŋ ŋa tsanatá fafada zwaŋ. Ka kumə həŋ ta tsanaftá hgani ka Zakari manda va hga dani. ⁶⁰ «Mantsa a dza'a hga lu wu, Yuhwana hgani,» ka mani. ⁶¹ «Had mndu mataba mndəra ghuni tsanaf lu ta mndərga tsa hgu ya wu,» ka həŋ nda tsi. ⁶² Ka dawantá həŋ nda dzvu da dani: «Waka ka

ta kuma tsanaftá hgu na?» ka həŋ nda tsi.
⁶³ Klagidighawa aluha, ka Zakari nda dzvu.
 «Yuhwana hgani,» kə'a vindaftá hga tsa
 zwaŋ ya. Inda taŋ demdem ka ndərmim
 həŋ.

⁶⁴ Gi hadahada, ka zlrəglaftá Zakari ta
 gwada tsələŋ, ka zləzlvá Lazglafta. ⁶⁵ Ka
 ksaftá tsi ka zləŋ ta inda sləvdahani. Ka
 rusu lu ta inda tsa skwiha ya ma inda vli
 ta ghwá ma hadika Zudiya. ⁶⁶ Inda mndu ta
 snarŋtá tsa gwada ya, ta ndanu ta ghəŋani
 kazlay: Kinawu dza'a nzakwa tsa zwaŋ ya
 tama kə'a? «Zlah dza'a nzakway ka mndu
 dagala, kabga kawadaga Lazglafta nda tsa
 zwaŋ ya,» ka həŋ.

Zləzlvay Zakari ta zdakwa Lazglafta

⁶⁷ Tsa Zakari dani ma tsa zwaŋ ya kay, ka
 ndəghanaftá Sulkum nda ghuḅa, ka zraftá
 tsi ta mna skwi dza'a magaku: ⁶⁸ «Zləzlvama
 Mgham Lazglafta la Isra'ila kabga saghani
 da kataŋtá mnduhani, ka varatá tsi ta həŋ.

⁶⁹ Ka sladamatá tsi ta mnda
 mba mndu nda mbra ta sabi
 ma zivra Dawuda ta nzakway ka kwalvani,
⁷⁰ manda ya mnigij tsi nda ma wa la anabi
 daga ghalya kazlay:

⁷¹ Dza'a mbaghunafmba yu ma dzva
 ghumaha ghuni,
 nda ya da gwal ta dra kaghuni kə'a.

⁷² Mantsa ya, maranaŋmara ta tsa tva
 hidahidani ya ta dzidzifa mu,
 ka havaktá tsi ka tsa dzratá wani nda ghuḅa
 ya, §

⁷³ manda ya wadana tsi ta dzidza mu Abra-
 ham,

⁷⁴ «Dza'a mbaghunafmba yu ma dzva ghuma
 ghuni,
 kada lavirŋta kuni ta ksanatá slna kul had
 zləŋ,

⁷⁵ ŋa nzata ghuni ka gwal nda ghuḅa,
 gwal tdúkwa ta kəmani ma inda kdavakta
 hafa mu.»

⁷⁶ Kagha zwaŋa da, anaba Lazglafta ta luwa
 dza'a hga lu ta kagha.

Kagha dza'a tinlaghuta ka mgham ŋa
 fadanatá tvi,

⁷⁷ ŋa snanamtá mnduhani kazlay:
 dza'a mbay ta həŋ ma platá dmakwa taŋ
 kə'a.

⁷⁸ Dagala tawa hidahida nda zdaku da
 Lazglafta mu kəl tsi ka vlagatá
 tsuwadəkani manda fitik ta safi
 gavzlazlaŋ, ka sagha da amu daga ta luwa,
⁷⁹ ŋa tsuwadəkaku ta ghəŋa gwal ta nzaku
 ma grusl,
 nda gwal ta nzaku ta wa hdak ma sulkuma
 mtaku,
 nda ya ŋa pgha səla mu ta tva zdaku,» ka'a.

⁸⁰ Mbadá tsa zwaŋ ya ka glaku, ka sgaku
 mbrakwani ma Sulkum, ka nzatá tsi ma
 mtak ha ka sagha fitik kəl tsi ka maraŋtá
 nzakwani banluwa da la Isra'ila.

2

Yagatá Yesu
 Mat 1:18-25

¹ Ma tsa fitik ya, ka mnaftá mgham Sezar
 Augustus ta zlahu kazlay: Vindaftá mbsaka
 inda mnduha ma dzva Ruma kə'a. ² Ma
 fitika nzakwa Kiriniyus ka ğumna ta hadika
 Siri zlafta tsa taŋtaŋa mbədaftá mbsaka
 mnduha ya. ³ Inda mnduha ka sli'i həŋ da
 vinda hga taŋ ma luwa taŋ. ⁴ Ka sli'ifta
 Yusufu ma luwa Nazaret ta hadika Galili, ka
 ŋladaftá tsi da luwa Batlehem ma hadika
 Zudiya ta nzakway ka luwa kəl lu ka yatá
 mgham Dawuda. Lafla da hada kabga sabə
 ma mndəra Dawuda tsatsi. ⁵ Ka laf tsi
 kawadaga nda makumidzani Mari nda huđi
 ya, da vinda hga taŋ. ⁶ Manda ħhadaghata
 taŋ da hada, ka sagha fitika dgakwa Mari.
⁷ Ka yatá tsi ta zumalani ka zwaŋa zgun,
 ka mbsamtá tsi ma lġut ka hananamta ma
 tsu'ar, kabga mutsaf a həŋ ta həga nzakwa
 matbay wa.

Mnay duhwala Lazglafta ta Lfida Gwada
 ŋa gwal ngha rini

⁸ Tsaw ma va tsa luwa ya mamu gwal ta
 ngha rini, ta hani ma mtak ta ngha rina taŋ.

⁹ Ka zlagaptá duhwala Lazglafta ta kəma
 taŋ, ka wanaftá tsuwadaka glakwa Lazglafta
 ta həŋ. Ka ksaftá zləŋ ta həŋ katakata.

¹⁰ «Ma zləŋ kuni ta zləŋ, kabga Lfida Gwada
 dza'a nzakway ka skwa rfu dagala da inda
 mnduha sagha yu da mnaghunata. ¹¹ Gita
 yəgaghunata lu ta mnda mba mndu ta nza-
 kway ka Kristi ma luwa Dawuda. ¹² Wya
 ŋizla dza'a kəl kuni ka tsəmafta: Dza'a
 slanaghasla kuni ta vzi'uwa mbsam lu ma

§ 1:72 Ngha ta Levitik 26:42.

lgut ka hananamta ma tsu'anj,» ka duhwala Lazglafta nda hɔnj. ¹³ Ka gi sli'agatá ndaghata sanlaha ma duhwalha Lazglafta ta luwa nɔrbisil slanaghatá tsa turtuk ya. Ka tlɔzlɔvɔ hɔnj ta Lazglafta. Ka hɔnj mantasa:

¹⁴ «Glaku ɔja Lazglafta ta luwa, zɔfaku ta ghɔnja hadik mataba mnduha dɔvu tsi.»

Sli'a gwal ngha rini da luwa Batlehem

¹⁵ Manda vraghuta tsa duhwalha Lazglafta ya ta luwa, ka tsa gwal ngha rini ya mataba tarj mantasa: «Mbadma da luwa Batlehem ka nghanata mu ta tsa skwi ta maguta mnama lu ya,» ka hɔnj. ¹⁶ Ka sli'aftá hɔnj ka laghwi misimmisim, ka slanaghatá hɔnj ta i Mari nda Yusufu nda tsa zwanja vzi'uwa ya hananam lu ma tsu'anj*. ¹⁷ Tahula nghanja tarj, ka rusu hɔnj ta skwi mnana lu ta hɔnj ta ghɔnj tsa vzi'uwa ya. ¹⁸ Ka ndɔrmim inda gwal ta sna tsa skwi ta mnɔ gwal ngha rini ɔja tarj ya nda ndɔrmima. ¹⁹ Ka njanatá Mari ta inda tsa skwiha ya ma ghɔnjani ka ndanu ta ghɔnjani. ²⁰ Ka vraghutá tsa gwal ngha rini ya dzagha tarj nda vla glaku nda zɔzlɔvɔ ɔja Lazglafta ta ghɔnja inda skwi snaj hɔnj, ka nghanjá hɔnj manda va skwi ya mnana lu ta hɔnj ya. ²¹ Ta matghasa fitik ɔja tsanatá fafada tsa zwanj ya, ka tsanaftá lu ta hgu ka Yesu, tsa hgu mna duhwala Lazglafta ma kdaku mani ka zlghaftá hudani ya.

Marajtá Yesu ma hɔga Lazglafta

²² Kdatá tsa fitika ghubata Mari manda ya ta mnɔ zlahá Musa ya, ka klaghatá i Mari nda Yusufu ta tsa zwanj ya da Ursalima ɔja vlarjtá Lazglafta. ²³ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Inda zumali ka zwanja zgun† ná, ɔja Lazglafta ya kɔ'a ya. ²⁴ Ka dranaftá hɔnj ta Lazglafta ɔja pla ghɔnj ta «kukuha his ka zwana ghɔrbu‡ his a tsi» manda ya nda vinda ma zlahá Mgham Lazglafta.

Rfay Saminu ta Lazglafta

²⁵ Ma tsa fitik ya, mamu sana mndu ma Ursalima Simeyuna hgani. Tsa mndu ya ná, tɔdukwa mndu ya, ta snaj ta gwada da Lazglafta. Ta kzlaykzlay ta mnda mba la Isra'ila. Kawadaga Sulkuma Lazglafta nda tsi guli. ²⁶ Si mnananjmna Sulkum nda ghuba kazlay: Had dza'a mtuta karaku ka ta ngha

a tsi ta ghunatá mnda Lazglafta ta nzakway ka Kristi wu kɔ'a. ²⁷ Ka ghunaftá Sulkum nda ghuba da hɔga Lazglafta, ta kladaghatá i dani nda mani ta Yesu ɔja kdɔnja magatá skwi manda ya mna zlahu ɔja magay. ²⁸ Ka tsu'aftá tsatsi ta tsa zwanj ya ma dzvani, ka rfu tsi ta Lazglafta. Ka'a mantasa:

²⁹ «Ndana tama mghama da,

nda kda magatá slna gha, zlanzla ta kwalva gha,

ka bhata tsi nda vghata zɔfaku manda ya mna ka,

³⁰ kabga nda ngha yu nda ira da ta mbaku vla ka,

³¹ mbaku ya payaf ka ɔja inda mnduha demdem.

³² Tsuwadək ya ɔja inda mndɔra mndu.

Tsatsi dza'a klaktá glaku ɔja mnduha gha la Isra'ila.»

³³ Ka va ndɔrmim i dani nda mani ta skwi ta gwadɔ lu ta ghɔnja tsa zwanj ya.

³⁴ Ka tfanaghatá Simeyuna ta wi ta hɔnj.

Ka'a nda Mari mantasa: «Nana zwanj na ná, dza'a klakkla ta zɔmbaku, nda sli'afta ɔja ndaghata sanlaha ma mnduha ma la Isra'ila. Dza'a nzakway ka ɔjzla daga da Lazglafta, ɔja husanjani ta sanlaha ma mnduha. ³⁵ Dza'a tuzigij tuza ta skwi ma ɔjudufa mnduha. Vɔrda kagha guli ɔja nza-kwa ɔjudufa gha manda skwi sligla lu nda kafay,» ka'a nda Mari mani ma tsa zwanj ya.

Rfay Ana ta Lazglafta ta ghɔnja Yesu

³⁶ Mamu sana marakw ka anabi nda hala katakata, Ana hgani, makwa Fanuwal ma mndɔra la Asira. Ndɔfánj yeya vaku maga tsi nda zɔ'al manda laghani da mndu, ³⁷ ka nzaku tsi ka wadgu. Tghasmbak fwad mida imani. Ma hɔga Lazglafta ta nzakwa tsi ta ksanatá slna nda fitik tani nda rvidik tani, nda ma maga du'a nda suma. ³⁸ Bhadaghatá tsatsi guli, ma va tsa fitik ya, ka zɔzlɔvɔ tsi ta Lazglafta, ka mnɔ tsi ta gwada ta Yesu ɔja inda gwal ta kzla mbakwa Ursalima.

Glakwa Yesu ma luwa Nazaret

³⁹ Tahula kdɔnja i Yusufu nda Mari ta maga skwi ya mnɔ zlahá Lazglafta, ka vraghutá hɔnj da luwa tarj ma Nazaret ta hadika Galili. ⁴⁰ Ka glaku tsa zwanj ya, ka sifaku tsi, dagala difil ma ghɔnjani, kawadaga zɔdakwa Lazglafta guli nda tsi.

* 2:16 Ngha ta Lukwa 2:7. † 2:23 Ngha ta Sabi 13:2, 12, 15 nda Mbsak 18:15-16. ‡ 2:24 Ngha ta Zlahu 12:8.

Yesu ma hōga Lazglafta ma Ursalima

⁴¹Inda vaku i dani nda mani ma Yesu ta dza'a da skala Pak ma Ursalima. ⁴²Magatá ima tsa zwanj ya ghwanjpdé his, ka njaghatá tsi kawadaga nda i dani nda mani da Ursalima da tsa skala Pak ya manda ya snu hōj ta magay. ⁴³Tahula kdatá tsa skalu ya ta vru hōj dzagha, ta tsaghutá Yesu ta vgha nda hōj ka nzaghuta ma Ursalima kul snajtá i dani nda mani. ⁴⁴Ba ta mbađa hōj kawadaga nda grahani ka hōj sizlay. Tekulemes vagha taj ta mbađa, ka zbō hōj mataba mndəra taj nda grahani, lay ngħa a hōj wa. ⁴⁵Trapta taj ta pahay, ka vraghutá hōj pahay ma Ursalima. ⁴⁶Badu mahkəna fitik, ka slanaghatá hōj ma hōga Lazglafta ta nzaku mataba gwal tagħa zlahu ŋa mnduha, ta sna skwi ta mnē hōj, ta dza'a nda dawajta da hōj guli. ⁴⁷Faflara, ka tsa gwal ta sna tsa zlgħawi ta zlgħo tsi nda tsa snajtá skwani ya. ⁴⁸Na ghur ngħajtá i dani nda mani, ka ndra'u hōj nda ndra'uwa. «Sagəj, nu kəl ka ka magajnatá skwi mandana? Hərfa ta ajni nda da għa na təkək ta psa kagħa,» ka mani nda tsi. ⁴⁹«Ŋaw kaghuni ta i'i ta psay na? Sna a kuni kazlay: Dza'a nzə ma hōga da da yu ta nzaku kə'a ra?» ka'a nda hōj. ⁵⁰Tsərid, sna a hōj ta tsa skwi ta mnē tsi ŋa taj ya wa. ⁵¹Mantsa tama, ka snatá tsi ta gwada taj, ka sli'afatá tsi kawadaga nda hōj, ka valaghata da Nazaret. Ka ŋanata' mani ta inda tsa skwiha ya ma ghəjani. ⁵²Ka glaku Yesu, ka sgaku difilani, ka zdəganatá nzakwani ta Lazglafta nda mnduha tani.

3

Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni ka Yuhwana nda mnduha

Mat 3:1-12, Mak 1:1-8, Yuh 1:19-28

¹Ta Maghwanjpdé hutafa vakwa Tiber Sezar ta pala, ta nzakwə Pwanjəs Pilat ka ŋumna ta hadika Zudiya, ta gə Hiridus ta mgham ta hadika Galili, ta gə zwanjmani Filip guli ta mgham ta hadika Iture nda hadika Trakunita, ta gə Lisaniya guli ta hadika Abilena. ²Ma tsa fitik ya guli, i Hana nda Kayifa mali ta ghəj gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Ka sagħa gwada Lazglafta da ghəjə Yuhwana zwanjə Zakari ma mtak. ³Ka sli'afatá Yuhwana ka lagħwi da ra inda luwa

ta wanaftá ghwa Zurdeŋ nda hagaku, ka'a mantsa: «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem, ka plighunista Lazglafta ta dmakwa ghuni,» ka'a.

⁴Manda ya nda vinda ma deftera anabi Isaya kazlay:

«Lwa tsa mndu ya ta snu lu ta gugudaku ma mtak kazlay:

payanawa paya ta tvi ŋa Mgham, ka lele'anata kuni kə'a.

⁵Ka sanjamta lu ta inda vli ka didiŋa, ka tasiŋta lu ta inda ghwa' nda kudunurha, ka dayapta lu ta skwi ka ghululud, ka payanata lu ta hurabasli ta tvi,

⁶ŋa ngħajta inda mnda səla ta mbaku da Lazglafta*»

⁷Ka mnē tsi ŋa tsa mnduha ta sli'adaghata rutututa da maga batem da tsi ya. Ka'a mantsa: «Mndəra la mupuhwa, wa ta mnaghunata kazlay: Hwayawahwaya ta basa ŋuduf ta sagħa ta kəma kə'a na? ⁸Magawamaga ta slna ya ta marajta mbədatá nzakwa ghuni, ka zlanjta kuni ta mnay ma ghəjə ghuni kazlay: Abraham ná, dzidza ŋni ya, kə'a. Ka yu ta mnaghunata ná, laviŋlava Lazglafta ta nanafatá ya palaha ya ka zwana Abraham. ⁹Daswa ka kuni! Nda ghada kapatá slpada ŋa tsiŋtá fu daga ta slrəj. Inda fu ya kul zdaku yakwani, dza'a tsiŋtsa lu ka vzamta ma vu,» ka'a.

¹⁰Ka dəmgə nda Yuhwana mantsa: «Nu ta raku ŋa magay ŋni tama?» ka hōj. ¹¹Ka'a nda hōj mantsa: «Mndu ya his lgut da tsi, ka dganapdga tsi nda mndu ya kul haf tsi da tsi. Mndu ya mamu skwa zay da tsi guli, ka maga tsi mantsa ya,» ka'a.

¹²Ka sli'adaghatá gwal ta tska dzumna guli, ŋa maganafta Yuhwana ta batem ta hōj, ka dawə hōj da tsi: «Maləm, nu ta raku ŋa magay ajni guli?» ka hōj. ¹³Ka'a nda hōj mantsa: «Ma daw kuni ta skwi da mndu ka malagħutá ya tsaf lu,» ka'a nda hōj. ¹⁴«A ki ajni, nu ta raku ŋa magay ŋni?» ka La sludzi dawajta guli da tsi. Ka'a nda hōj mantsa: «Ma mbrəh kuni ta mndu ŋa vlagħunata skwi, rfawa ta rfu nda kuraghuta skwi ta plaghunata lu,» ka'a.

Mndu ta malaghuta ka Yuhwana

¹⁵«Zlah Kristi a na mndu na ri,» ka mnduha nda Yuhwana, kabga nda fa ghəjə taj

*

3:6 Ngħa ta Isaya 40:3-5.

ka kzla saghani. ¹⁶ Ka'a nda hørj mantsa: «I'i ná, nda imi ta magaghunafta yu ta batem, ama mamu mndu ta sagha ta malaghutá i'i nda mbraku. Slaghu a i'i ka plijntá zu'a áabáhani wa. Tsatsi, dza'a magaghunaf-maga ta batem nda Sulkum nda ghuáa nda ya nda vu. ¹⁷ Nda ñatá kuwatavihi ma dzvani, dza'a vihapviha ta hyani, ña tskamtani ma gvurani, ña driñtani ta sabatbat nda vu kul mtavata,» ka'a nda hørj demdem. ¹⁸ Mantsa ya ka Yuhwana ta mna Lfida Gwada ña mnduha, ka dza'a nda vla ndøghata hidakuha ña tarj.

Tsamta Hirudus Antipas ta Yuhwana ma gamak

¹⁹ Ka dvanaghatá Yuhwana ta mgham Hiridus ta ghørja klugudunustani ta Hiridiya markwa zwanamani Filip, nda ya ta ghørja ndøghata sanlaha ma ghwadaka skwi ta magø tsi. ²⁰ Ka ksamtá tsi ta Yuhwana da gamak, ka sganaghata ta ghørja tsa ghwadaka skwi ta magø tsi ya.

Maganafá batem ta Yesu

Mat 3:13-17, Mak 1:9-11

²¹ Manda ya ta maganafta Yuhwana ta batem ta mnduha, ka lagha Yesu ka maganaftá lu ta batem guli. Ta ndøbu tsi ta dzvu, ka gunatá luwa buwarj, ²² ka saha Sulkum nda ghuáa ta ghørjani manda ghørbu' ta nghø mnduha. Mantsa, ka snaku lwa Lazglafta daga ta luwa ta mnay kazlay: Kagha Zwanja dá dñu yu ma hyahya ñudufa dá†, ka'a.

Mndøra la tarj ma Yesu

Mat 1:1-17

²³ Ta magay ima Yesu ta hkøn mbsak ta zraftá tsi ta ksa slnani. Manda va ya ta ndanu mnduha kazlay: Zwanja Yusufu ya kø'a ya, wya mndøra tarj: Yusufu, Yusufu Heli, ²⁴ Hela Matat, Matata Levi, Levi Malki, Malki Zanay, Zanaya Yusufu, ²⁵ Yusufu Matatiyas, Matatiyasa Amus, Amusa Nahum, Nahuma Hesøla, Hesøla Nagay, ²⁶ Nagaya Mahat, Mahata Matatiyas, Matatiyasa Samayij, Samayija Yusek, Yuseka Yuda, ²⁷ Yuda Yuwana, Yuwana Resa, Resa Zwarubabel, Zerubabela Salatiyel, Salatiyela Neri, ²⁸ Nera Malki, Malki Adi, Adi Kasam, Kasama Elmadama, Elmadama Yera, ²⁹ Yera Dzesuwa, Dzesuwa

Eliyezer, Eliyezera Yurima, Yurima Matat, Matata Levi, ³⁰ Leva Simeyuna, Simeyuna Yudah, Yudaha Yusufu, Yusufu Yunam, Yunama Iliyakim, ³¹ Iliyakima Meleya, Meleya Mena, Mena Matat, Matata Natarj, Natarja Dawuda, ³² Dawuda Yesay, Yesaya Ubed, Ubeda Buwaz, Buwaz Sala, Sala Nasuj, ³³ Nasuja Aminadap, Aminadapa Admin, Admina Arni, Arni Hesørum, Hesruma Fares, Faresa Yuda, ³⁴ Yuda Yakubu, Yakubu Izak, Izaka Abraham, Abrahama Tera, Tera Nahur, ³⁵ Nahura Seruk, Serukwa Ragaw, Ragawa Falek, Faleka Eber, Ebera Sala, ³⁶ Sala Kayinam, Kayinama Afaksad, Afaksada Sema, Sema Nuhu, Nuhwa Lamek, ³⁷ Lameka Matusalah, Matusalaha Inuk, Inukwa Yered, Yereda Maleleyel, Maleleyela Kayinan, ³⁸ Kayinana Inus, Inusa Set, Seta Adamu, Adamu ya Zwanja Lazglafta.

4

Dzøghanja halaway ta Yesu

Mat 4:1-11, Mak 1:12-13

¹ Ta vragaptá Yesu ma ghwa Zurdeñ, nda ndøgha nda Sulkum nda ghuáa. Ka wawu tsa Sulkum ya ma mtak, ² fitik fwað mbsak zarj a ta skwa zay wa. Ka dzøghanjá halaway. Tahula luta tsa fitikha ya, ka kulanaftá maya. ³ Ka halaway nda tsi mantsa: «Ka Zwanja Lazglafta ka katsi, mnanamna ta na pala na, ka navapta tsi ka buradi,» ka'a. ⁴ Ka Yesu mantsa: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda skwa zay kwenkwenj yeya a ta nzakwa mndu ta nzaku nda hafu wu kø'a,» ka Yesu. ⁵ Ka kladaftá halaway ta Yesu ta wa lilwa, ka gi maranatá tsi ta inda za mgham ma ghørja hadik. ⁶ Ka'a nda tsi mantsa: «Dza'a vlaghavla yu ta inda na mbraku nda glaku ma na ghørja hadik na, kabga klafkla lu ka vlihata ma dzva da. Laviñlava yu ta vlantá mndu ya ta dñu yu guli. ⁷ Ka tsøla tsøla ka ma ghuva da, ta vlaghavla yu,» ka'a. ⁸ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ma ghuva Mgham Lazglafta gha dza'a tsøla ka ta tsølu, ka maganatá slnani turtukwani†,» ka'a. ⁹ Ka klølaghatá halaway ta Yesu da Ursalima, ka kladafta ta bðøma høga Lazglafta ka sladanata. Ka'a nda tsi mantsa: «Ka si Zwanja Lazglafta ka

† 3:22 Ngha ta Zabura 2:7 nda Isaya 42:1.

* 4:4 Ngha ta vrafta ta Zlahu 8:3.

† 4:8 Ngha ta Vrafta ta Zlahu

6:13-14.

katsi, vzada vgha gha hadna, kabga nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ¹⁰Dza'a mnanamna ta duhwalhani ta luwa ŋa ng-hapta ka kagha kə'a. ¹¹Ka'a guli na: "Ŋa tsu'afra taŋ ta kagha ma dzva taŋ, yagha pala da dzughusta ta səla"» ka'a[‡]. ¹²Ka Yesu nda tsi guli mantsa: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ma dzəghə ka ta Mgham Lazglafta[§] gha dekdek kə'a,» ka'a. ¹³Kdakwa halaway ta dzəghaŋta nda inda tsa skwiha kavghakavgha ya, ka zlanavatá tsi ka laghwi ŋa badu ma sani guli.

Kwalaghutá Yesu ma Nazaret

Mat 4:12-17, Mak 1:14-15

¹⁴ Ta sli'afra Yesu ka laghwi ta hadika Galili nda ndəgha nda mbrakwa Sulkum nda ghuba. Ka tuta hgani ma inda vli ta wanafra tsa vli ya. ¹⁵ Ka tataghə tsi ta skwi ma həga tagha skwa la Yahuda, ka ghubu mnduha.

Zlrafta Yesu ta slnani ma Galili

Mat 13:53-58, Mak 6:1-6

¹⁶ Ka sli'afra tsi ka Laghwi da Nazaret, luwa ta glakwani. Ka lamə tsi da həga tagha skwa la Yahuda badu sabat* manda ya snu tsi. Ka sli'afra tsi ŋa dzajafra skwi ma defteri. ¹⁷ Ka klafta lu ta deftera anabi Isaya ka vlanja. Ka vlanja tsi, ka slanaghatá tsi ta vli vindaf lu kazlay:

¹⁸ «Kawadaga Sulkuma Lazglafta nda i'i ŋa vlihatá mbraku. Zbapzba Lazglafta ta i'i ka tfidaghatawi ŋa mnanatá Lfida Gwada ta gwal ka pdu, ghunafghuna ta i'i ŋa mnanatá gwal habaf lu kazlay: Palaghunispa lu kə'a,

ŋa gwaniŋta ira gwal nda ghulpa, ŋa zlu'agapta da ta gwal raghwana lu, ¹⁹ ŋa snanamta da ta mnduha ta vaku

dza'a sagha zdakwa Lazglafta†» kə'a.

²⁰ Manda kdɪntani ta dzajafra, ka mbsaftá tsi ka vlanja kwalva ma tsa həga ya, ka nzadatá tsi. Ka pghaftá inda tsa mnduha ma tsa həga tagha skwa la Yahuda ya ta iri tida: ²¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nana gwada Lazglafta snaj kuni nda sləməŋa ghuni gita na ná, nda kda magatani ka ŋa ghuni,» ka'a. ²² Inda tsa hahəŋ ma tsa vli ya ka zdəganatá tsi ta həŋ, ka ndərmim

həŋ ta tsa gwada zdaku ta sabə ma wani ya. Ka həŋ mantsa: «Zwanja Yusufu a na mndu na kay tsawa,» ka həŋ. ²³ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nda sna yu dza'a mny kuni ta mahdihi ta ghəŋa i'i kazlay: Ka duhtur ka katsi ná, mbanafmba ta ghəŋa gha kagha ka ghəŋa gha kə'a. Ka kuni dza'azlay nda i'i guli, "magamaga hadna ma luwa gha ta tsa skwiha snaj ŋni ta magə ka ma Kafarnahum ya"» kə'a. ²⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, had lu ta tsu'afra hmətət ta dər wati ma anabi ma luwani wa, ka Yesu sganaghatá həŋ. ²⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma fitika nzakwa anabi Iliya, si nda ndəgha wadguha ma Isra'ila, ka ghwalutá luwa ka vaku hkən nda tili mku', ka slatá maya dagala ta hadika Yahuda, ²⁶ Má ŋa ghunafra lu ta Iliya ŋa katanja ya dər turtuk ma tsa wadguha la Yahuda ya, ka ghunafra lu katanja sana markwa wadga ma luwa Sarepta ta hadika Siduŋ. ²⁷ Ma fitika nzakwa anabi Alisa guli, si nda ndəgha gwal nda rda mndu ta həŋ ma Isra'ila, had ya mbanaf lu dər turtuk mataba taŋ wu, Na'ama mnda la Siri[‡] yeya mbanaf lu.»

²⁸ Ka basaftá həŋ ta ŋuduf demdem ma tsa həga tagha skwa La Yahuda ya, manda snajta taŋ ta tsa gwada ya. ²⁹ Ka sli'afra həŋ, ka ksagaptá Yesu ma hudá luwa, ka kladapta ta wa lilwa tsa ghwa baf həŋ ta luwa taŋ tida ya, ma ŋa sliŋwidinja, ³⁰ ka tsəhaptá Yesu ta vghani mataba taŋ ka laghwani.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda ksa da duhwala halaway

Mak 1:21-28

³¹ Ka laha tsi da luwa Kafarnahum ta hadika Galili. Badu sabat, ka taghə tsi ta skwi ŋa mnduha. ³² Ka ndərmim lu ta tsa tagha skwani ya, kabga nda sgit ma tsa gwadani ya. ³³ Ma tsa həga tagha skwa taŋ ya, mamu sana mndu ksu duhwala halaway mataba taŋ. Ka sli'afra tsi nda lili. ³⁴ «Aya! Yesu zwanja la Nazaret, nu gwada gha nda aŋni sagha ka da zada aŋni? Wya nda sna yu mndu nda ghuba daga da Lazglafta kagha kə'a, ka'a» ³⁵ «Haf wa gha, sapsa ma na mndu na!» ka Yesu dvanaghata. Gi ka slanata tsa duhwala halaway ya ta tsa mndu ya mataba tsakatá mnduha, ka saghu tsi mida

‡ 4:11 Ngha ta zabura 91:11-12. § 4:12 Vrafta ta Zlahu 6:16. * 4:16 Ngha ta Sabi 20:10. † 4:19 Ngha ta Isaya 61:1-2. ‡ 4:27 Ngha ta 2 Mghamha 5:1-14.

kul balanata. ³⁶ Ka tsutá ñudufa mnduha demdem, ha ka dádawu hēj mataba tañ kazlay: Nu mndərga nana ma skwi? Na gi dvanaghatani nda sgit nda mbraku ta duhwala halaway ná, gi saghwa tañ, ka hēj. ³⁷ Ka tutá hgani ma inda vli ta wanaftá tsa vli ya.

*Mbanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku
Mat 8:14-17, Mak 1:29-34*

³⁸ Manda sli'agapta tañ ma hēga tagha skwa la Yahuda, ka laghu hēj da Simuñ. Ta lagha hēj ta bəsa ñudidar midza Simuñ katakata. Ka ndəbu lu ta dzvu da Yesu ña katarntá tsa marakw ya. ³⁹ Ka bukudanaghatá tsi ta tsa marakw ya, «zliñzla!» ka'a nda ñudidar, ka zliñtá tsi. Gi hadahada ka sli'aftá tsa marakw ya ka maganata skwa zay ta hēj.

⁴⁰ Manda dadata fitik, ka hladağhatá gwal nda mnduha tañ kul dughwanaku da ðaŋwaha kavghakavgha ta hēj da Yesu, ka fafanaghatá tsi ta dzvu ta hēj, ka mbambanaftá hēj. ⁴¹ Ka sli'agaptá duhwala halaway guli nda lili ma ndəghata mnduha. Ta sli'agaptá hēj, ka hēj mantsa: «kagha ná, Zwanja Lazglafta ka,» ka hēj nda tsi. Ka davanaghatá Yesu ta hēj, ña hanaftá wi ta hēj, kabga nda sna hahēj kazlay: Tsatsi Kristi kə'a.

*Sli'a Yesu da mna Lfida Gwada ma luwa
Zudiya*

Mak 1:35-39

⁴² Na tsadakwa vli, ka sabə Yesu ka laghwi da mtak. Ka sli'aftá mnduha ka zbay, ka slanaghatá hēj, ka kumə hēj ta ñanata yaha lavaghwi tavata hēj. ⁴³ Ka Yesu mantsa: «Dina guli ka mnananña da ta Lfida Gwada ta ghəña ga mghama Lazglafta ta sana luwaha, kabga tsaya kəl Lazglafta ka ghunighata,» ka'a nda hēj. ⁴⁴ Ka sli'aftá tsi ka laghwi. Ka va rə tsi ta vli ta mna tsa Lfida Gwada ya ma inda hēga tagha skwa la Zudiya.

5

*Hgafa Yesu ta tantana duhwalhani
Mat 4:18-22, Mak 1:16-20*

¹ Ma sana fitik ta nzaku Yesu ta wa drəf ma Genezaret, ka va sli'adaghata demga dliwis slanaghata ña sna gwada Lazglafta da tsi. ² Ka ngəntá tsi ta kwambaluha his ta wa tsa drəf ya, sli'agaghu gwal tuma

klipi mida ka laghu ghwaða kadəña tañ. ³ Ka sli'aftá Yesu ka lamə da sani ma tsa kwambaluha ya, ta nzakway ka ña Simuñ. «Gavadanam gava kwitikw nda ma huda drəf,» ka'a nda Piyer. Ka nzagaptá tsi mida ka tagha skwi ña mnduha.

⁴ Manda kdakwani ta gwada, «Gavadanamwa gava ta kwambalu da takataka drəf, ka wudadata kuni nda graha gha ta kadəña ghuni ña tuma klipi,» ka'a nda Simuñ. ⁵ Ka Piyer mantsa: «Mghama da, kurzliñ hana ñni ta tumay, lay mutsaf a ñni wa. Yaw, dza'a vzadavza ñni tama ta gwada gha» ka'a nda tsi. ⁶ Ka vzadátá hēj, ka waftá tsi ta ndəghata klipiha ta malaghutá mbraku ka kuma ratsiñtá kadəña tañ. ⁷ Ka kəməts hēj ta sanlaha ma graha tañ ma sana kwambalu ña sagha katarntá hēj. Ka sagha tsahaya, ka ndaghanaftá hēj ta tsa kwambaluha tañ ya his his, ha ka kumə tsa kwambaluha tañ ya ta zamta da imi. ⁸ «Mghama da! laghula gha tavata i'i kabga mnda dmaku yu,» ka Simuñ Piyer tsalbata ma ghuva Yesu ngəñ tsi ta tsa skwi ya. ⁹ Tsaw si hlulha zləñ ta i Piyer nda grahani ta ghəña tsa mandərmima tuma klipi maga hēj ya. ¹⁰ Mantsa ya hluta tsi ta i Yakubu nda Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi ta gwaftá vgha nda i Simuñ ya guli. Ama ka Yesu nda Simuñ mantsa: «Ma zləñ ka, daga ndanana, mnduha dza'a ka hlakta,» ka'a nda tsi. ¹¹ Manda vranakta tañ ta tsa kwambaluha ya ta wa sgam, sdak zlanavazla hēj ta inda skwiha tañ ka laghwi mista Yesu.

*Mbanafta Yesu ta sani mndu nda rda
mndu tida*

Mat 8:1-4, Mak 1:40-45

¹² Ma sana fitik ma nzakwa Yesu ma sana luwa, ka lagha sana mndu ksu rda mndu. Na gi ngəntani ta Yesu, ka zləmbatá tsi zlumbruh ma ghuvani ka ndəba dzvu. «Mghama da, ka ta kumay ka laviñlava ka ta mbidifta ka nzakwa yu nda ghuða,» ka'a. ¹³ Ka fadaptá Yesu ta dzvani ka ksənta. Ka Yesu mantsa: «Ta kumay yu ta mbafta gha, mbafmba gha,» ka'a. Gi hlets mbaftá ka nzaku tsi nda ghuða. ¹⁴ Tahula tsa ka'a nda tsi mantsa: «Yahayaha ka da walantá mnananña mndu, la da marananta vgha gha ta mndu ta dra skwi ña Lazglafta karaku, ka vlata ka ta skwi manda ya vindaf Musa ña

grafta mnduha ta mbatá kagha,» ka'a nda tsi.

¹⁵ Ka va sgaku dza'a hga Yesu da zərwa, ka sli'aktá dəmga da sna gwada da tsi nda ya ɲa mutsaftá mbaku ma daɲwaha taɲ guli. ¹⁶ Ama ta gdata Yesu ta laghwi da mtak da maga du'a.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rwa səlahani

Mat 9:1-8, Mak 2:1-12

¹⁷ Ma sana fitik ta tagha skwi Yesu ɲa dəmga, ta nzaku la Farisa nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha hada ta sli'akta ma inda luwa ta hadika Galili nda ya ma luwa Ursalima, nda pɔakwa gwal ma hadika Zudiya. Ka va sgaku maravata mbrakwa Mgham Lazglafta nda ma mbambay Yesu ta mnduha ma daɲwaha taɲ. ¹⁸ Ka sli'adaghatá mnduha, ka tsukwadanaghatá sanlaha ta sana mndu nda rwa səlani. Ka zbə həɲ ta bhadanamta da həga fata ta kəma Yesu. ¹⁹ Ka traptá həɲ ta tvi ɲa lami, kabga hiɓa ta mnduha. Ka kladaftá həɲ nda ta bɔəma həga, ka gunaptá həɲ ta ghəɲa tsa həga ya, ka fadata həɲ sruh fata ta kəma Yesu nda ta tsa ghurum ya nda ghzləɲani nda ghzləɲani mataba tskata mnduha. ²⁰ Nghanata Yesu ta zlgħay nda ɲudufa taɲ ná, «nda pla dmakwa gha sagəɲ,» ka'a nda tsi. ²¹ «Wana ma mndu ta kwarakwara ɓa? Wa ta lav-ɲtá pla dmakwa mndu ta ghəɲa Lazglafta turtukwani na?» ka tsa gwal tagha zlahu ɲa mnduha nda la Farisa ya ta ndanay ma ghəɲa taɲ. ²² «Ndanawu mndəra na ta ndanu kuni ɓa! ka Yesu nda həɲ, kabga nda sna tsatsi ta ndana taɲ. ²³ Ta grə kuni ná, mal blakwa mnay ɲa na mndu na kazlay: Nda pla dmakwa gha kə'a re? Ari mal blakwa mnay kazlay: Sli'afslí'a ka mbaɗa ka ta mbaɗa kə'a na? ²⁴ Ala, ka da grafta kuni kazlay: Mamu Zwaɲa mndu nda mbrakwa pligtá dmakwa mndu ta ghəɲa hadik» kə'a, ka yu ta mnaghata gra wa, «sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha, la dzagha gha,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya.

²⁵ Gi hadahada brahwat sli'afsta tsa mndu ya tsa ta nghanay mnduha demdem, zləɲal klaftá skwa hanani, ka dza'a dzaghani nda zləzlvə Lazglafta. ²⁶ Ka ndərmim inda mnduha nda ndərmima, ka zləzlvə həɲ ta Lazglafta. «Nda nghan ɲni ta skwa

mandərmimi gita,» ka həɲ nda zləɲ nda zləɲ.

Hgafsta Yesu ta Levi ɲa dza'a mistani
Mat 9:9-13, Mak 2:13-17

²⁷ Tahula tsa, ka sabə Yesu ka nghanɲtá tsi ta sana mnda tska dzumna Levi hgani, ta nzaku ma həga ksa slnani. «Mbada mista ɗa,» ka'a nda tsi. ²⁸ Ka sli'afstá Levi ka zlanavatá inda tsa skwiha ta magə tsi ya ka laghwi mistani. ²⁹ Lagha Levi ka maganata skwa zay ga'ga taɲ. Ka nzata həɲ ka zay kawadaga nda ndəghata mnduha, nda sanlaha ma gwal tska dzumna guli mataba taɲ. ³⁰ Ka ruruɲwaku la Farisa nda mnduha taɲ ta tagha zlahu ɲa mnduha ta ruruɲwaku. Ka həɲ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka za skwi nda sa skwi kawadaga nda gwal tska dzumna nda sanlaha ma ghwadaka mnduha na?» ka həɲ nda duhwalha Yesu. ³¹ Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Had' gwal dughwana ta zba duhtur wa, gwal kul dughwanaku yeya ta zbay. ³² Sagha a yu da hagaktá gwal ta mnay kazlay: Tudukwa aɲni kə'a wu, sa da haga gwal ta snaɲta kazlay: Gwal dmaku aɲni kə'a yu, ɲa mbədanafta taɲ ta nzakwa taɲ,» ka'a nda həɲ.

Mnay Yesu ta gwada ta suma
Mat 9:14-17, Mak 2:18-22

³³ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Ta sumay i duhwalha Yuhwana nda duhwalha aɲni ta suma ka maga du'a tazlay, za skwa zay taɲ nda sa skwa say taɲ ɲa duhwalha kagha,» ka həɲ. ³⁴ Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Dza'a lavijlava kuni ta mnay kazlay: Tkwe' sumawa suma ta suma kə'a nda graha zwaɲa midzi ka ta kawadaga zwaɲa midzi nda həɲ baɗu kla makwa ra? ³⁵ Dza'a saghasa fitik ɲa kləgədanagħutá zwaɲa midzi ta həɲ. Ma tsa fitikha ya dza'a suma həɲ ta suma,» ka'a nda həɲ. ³⁶ Ka'a nda həɲ nda mahdihi guli mantsa: «Had' mndu ta kuhwa'atá lfida lgut ɲa tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ala ka kuhwa a kuhwa lu ta tsa lfida lgut ya ka tsamtá halatani nda tsi katsi, rəta a nghan tsatá tsa halata lgut ya wa. ³⁷ Had' mndu dza'a pghamtá ima inabi ta ka nuni da halata zliba huta wa. Ka pghampgha lu katsi, dza'a tiɲta ta tsa zlibi ya, ɲa mbəzutani ta bəghutá lu ma zliba huta. ³⁸ Ma zliba huta ta ka lfida ta pghamta lu ta ima inabi ta ka nuni. ³⁹ Had' mndu ta

sutá ima inabi nda tawa dza'a zba sөгəltá ima inabi ta ka nuni guli wa. "Mal zdakwa ya nda tawa" ka lu ta mnay,» ka'a.

6

Zwanja mndu mgham ta ghənja sabat

Mat 12:1-8, Mak 2:23-28

¹Badu sana fitika sabat, ta lap Yesu ta tvi ma takataka vwaha alkama kawadaga nda duhwalhani, ka ɓala'atá duhwalhani ta ghəjani. Ka vərdə həj ma dzvu ka dghaday. ²Mamu sanlaha ma la Farisa ta nghanjta həj. Ka'a nda həj nda həj mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka maga skwi ya pyaf lu ta magay badu sabat na?» ka həj. ³Ka Yesu nda həj mantsa: «Ta dzanjaf a kuni ta skwi maga Dawuda* ma sana fitik kuzlanafər maya kawadaga nda gwal ta dza'a mistani tani ra? ⁴Ka sli'aftá tsi ka lami da həga Lazglafta, ka klaftá tsi ta buradi fana lu ta Lazglafta ka zuta, daganafha ta tsa gwal mistani ya guli, aŋ mndani za a hamata mndu ta tsa skwi ta fanata lu ta Lazglafta ya wa, ba gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta yeya ta zay.†» ⁵«Zwanja mndu ná, tsatsi mgham ta ghənja sabat,» ka'a nda həj.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda mta dzvani

Mat 12:9-14, Mak 3:1-6

⁶Ma sana sabat guli, ka lamə Yesu da həga tagha skwa la Yahuda, ka taghə tsi ta skwi. Mamu sana mndu nda mta dzva zeghwani hada. ⁷Ma tsa vli ya guli, mamu gwal tagha zlahu ŋa mnduha‡ nda la Farisa, ta kuma mutsaftá rutsak ta Yesu ŋa razay. Ka nzatá həj ka nghanja Yesu ta iri ta iri ŋa nghanja ka dza'a mbər mba a wa tsi ta mndu badu sabat, ka həj. ⁸Tsaw nda sna Yesu ta ndana taŋ. Ka'a mantsa: «Sli'afslí'a gra, ka sagha ka sladata ta nghanja mnduha,» ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya. Ka sli'aftá tsa mndu ya ka sladata. ⁹Ka Yesu nda həj mantsa: «Nu skwi mna zlahu mu ŋa magay badu sabat na? Maga skwi dına ta raku re, ari maga skwi kul dınaku a na? Mbanaftá hafu skwi nda ra re, ari klaptá hafu mida a guli?» ka Yesu dawanja da tsa gwal tagha zlahu ŋa mnduha ya, nda tsa la Farisa ya. ¹⁰Ka waftá Yesu ta həj turtuk turtuk. Ka'a mantsa: «Tdaptá da dzva gha

gra,» ka'a nda tsa mndu ya. Ka tdaptá tsi ta tsa dzvani ya, ka vravaftá tsi yəmad. ¹¹Ka kuzlanafá tsi ta həj ta ŋuduf, ka laghu həj dzədzərkaku mataba taŋ ŋa zba maganatá ghwadaka skwi ta Yesu.

Zabafu Yesu ta duhwalhani ghwanjərdə his

Mat 10:1-4, Mak 3:13-19

¹²Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá Yesu ka laghwi tavata ghwa da maga du'a. Ka hani tsi kurzliŋ nda iri ta maga du'a da Lazglafta. ¹³Tsadakwa vlani, ka hagadaghatá Yesu ta duhwalhani tavatani, ka sli'adaghatá həj. Ka zaba'atá tsi ta mnduha ghwanjərdə his mataba taŋ, ka tsanaftá tsi ta hgu ta həj ka gwal ghunay. ¹⁴Wya hga tsa mnduha ghwanjərdə his zaba a tsi ya: Mamu Simuŋ tsanaf tsi ta hgani ka Piyer, nda Andre zwanjamani ma Simuŋ, nda Yakubu, nda Yuhwana, nda Filip, nda Bartelemi, ¹⁵nda Mata, nda Tuma nda Yakubu zwanja Alfe, nda Simuŋ ta hgə lu ka mnda zlu'a ghwa, ¹⁶nda Yuda zwanja Yakubu, nda Zudas Iskaryut. Tsa Zudas ya ta skwaptá Yesu.

Sli'akta dəmgə sna gwada da Yesu

Mat 4:23-25

¹⁷Tahula tsa, ka saha həj kawadaga, ka sladavatá həj ta sana vli ka dandar tskava ŋəddəmata sanlaha ma duhwalhani, nda ndəghata mnduha ta sli'akta ma luwa Ursalima, nda sanlaha ta hadika Zudiya, nda sanlaha guli ta wa draf ta nzakway ka luwa Tir nda Siduŋ. ¹⁸Inda tsa mnduha ya ná, sli'agagha da sna gwada da Yesu həj, nda ya ŋa mutsa mbaku ma danja taŋ. Ka mbambanaftá tsi ta inda gwal kasu ghwadaka sulkum ta həj. ¹⁹Inda mndu ta zba tvi ŋa ksanja dər ndəhed, kabga mamu mbraku ta sabə ma tsatsi ka mbamba həj.

Nda zdakwani nda kuzlakwani

Mat 5:1-12

²⁰Mantsa, ka waftá Yesu ta duhwalhani, ka'a mantsa: «Rfawarfa ta rfu, kaghuni gwal ka pdu,

kabga ŋa ghuni ga mghama Lazglafta.

²¹Rfawarfa ta rfu kaghuni gwal ta kuzlanja maya ndanana,

kabga dza'a baghaku kuni.

Rfawarfa ta rfu kaghuni gwal ta taw ndanana,

kabga dza'a ghuɓasay kuni ta ghuɓasu.

* 6:3 Nghanja ta 1 Samuyel 21:2-7. † 6:4 Nghanja ta 1 Samuyel 26:6. ‡ 6:7 Nghanja ta Irmiya 36:4 nda Izra 8:1.

²² Rfawarfa ta rfu ka ta husarjhusa kuni ta mnduha,
ka ta vzighunisvza hɔɔj,
ka ta razay hɔɔj ta kaghuni,
ka ta vazay hɔɔj ta rutsak ta kaghuni kabga
vɛl zlgħafta ghuni ta Zwanja mndu.

²³ Rfawarfa ta rfu,
ka vavalakwa kuni da rfu badu slaghu-
naghata tsa skwiha ya,
kabga dza'a mutsay kuni ta nisɛla dagala ta
luwa.

Mantsa ya si ta ghuya dzidziha taɔj ɔa la
anabiha ghalya.

²⁴ Dajwa ɔa ghuni kaghuni gwal ka gadghɛl,
kabga nda ghada mutsuta ghuni ta ɔa ghuni
zdaku.

²⁵ Dajwa ɔa ghuni!
Kaghuni gwal nda bagha,
kabga dza'a dzay maya ta kaghuni.
Dajwa ɔa ghuni!
Kaghuni gwal ta ghuɛbasu ndanana,
kabga dza'a taway kuni ta taw nda ima taw.

²⁶ Dajwa ɔa ghuni!
ka ta mnay inda mnduha ta zdaku ta
kaghuni,
kabga mantsa si ta mna dzidziha taɔj
ta ghɔɔja la ghwadaka anabiha
ghalya.»

Dvuwadva ta ghumaha ghuni

Mat 5:38-48, 7:12a

²⁷ «Ka i'i nda kaghuni gwal ta sna gwadɛ
da nɛ, dvuwadva ta ghumaha ghuni, ma-
gawa zdaku ɔa gwal ta husarjta kuni.

²⁸ Dawawa tfawi ta ghɔɔja gwal ta ksi'a
kaghuni. Ndɔbawa dzvu ta ghɔɔja gwal ta
giri ɔa ghuni. ²⁹ Ka dzughunus dza mndu
ma lagɔɔj katsi, mbɔdanawa sana lagɔɔj guli.
Ka klɔgɔdaghawkla mndu ta lguta huda gha
katsi, ma pyɛ ka ta klɔgɔdaghawta dawra
gha. ³⁰ Vlaɔvla ta skwi ta mndu ta dawarjta
da kagha. Ka klɔgɔdaghaw kla mndu ta
skwa gha ɔa ɔani katsi, ma dawugɛl ka da
tsi. ³¹ Ka nu skwi dina ta kumɛ ka ghuni ta
magaghunata mnduha ya, maganawamaga
manda va tsaya ta hahɔɔj guli. ³² Ka gwal
ta dvuta kaghuni yeya ka kaghuni ta dvuta
katsi, mndara wati ma nisɛla ta kzlɔgɛlta
kaghuni tama ya mantsa ya ta maga gwal
dmaku guli, gwal ta dvuta hahɔɔj ta dvuta
hɔɔj? ³³ Ka ɔa gwal ta magaghunata zdaku
yeya ka kaghuni maga zdaku katsi, mndara
wati ma nisɛla ta kzlɔgɛlta kaghuni ya

nantsa ya ta maga gwal dmaku guli? ³⁴ Ka
ɔa gwal ta ndanu kuni dza'a plaghunamta
yeya ka kuni ɛla nzawa katsi ni, mndara
wati ma nisɛla ta kzlɔgɛlta kuni guli ya
nantsa ya ta ɛla gwal dmaku ta nzawa ɔa
gwal dmaku guli, ɔa planamta hɔɔj manda
va tsaya? ³⁵ Kaghuni ya nɛ, dvuwadva ta
ghumaha ghuni, magawamaga ta zdaku ɔa
taɔj. Blawa nzawa ɔa mnduha, ma faf
kuni ta ghɔɔj ta vraghunamta, dza'a mamu
nisɛla ghuni dagala, dza'a nzakway kuni ka
zwana Lazglafata la luwa, kabga tsatsi nɛ,
zda ghɔɔjani nda mnduha kul had ta rfa
mndu, nda gwal ta sisi tani.»

Ma tsɛ kuni ta guma ta sanlaha

Mat 7:1-5

³⁶ «Tawawa tawa ta hidahida ta mndu,
manda ya ta taw Da ghuni ta hidahida ta
mndu ya. ³⁷ Ma tsanagha kuni ta guma ta
mndu. Had Lazglafata dza'a tsaghunaghatɛ
guma guli wa. Ma ɔam kuni ta mndu ma
ɔuduf, had Lazglafata dza'a ɔamta kaghuni
ma ɔuduf guli wa. Pliniswa dmakwa
mnduha, dza'a plighunispla Lazglafata ta
ɔa ghuni guli. ³⁸ Vlawo vla ta skwi ɔa
mndu, dza'a vlay Lazglafata ɔa ghuni guli,
ɔa ndɔghaghunamta ta wa lguta ghuni,
ka gɔgzanata, ka va tsihwaghunamta, ka
ndɔghanafata ha ka paghakwani. Ta tsa skwi
ta kɛl kaghuni ka gra skwi ɔa mndu ya dza'a
gra Lazglafata ɔa ghuni guli.» ka'a.

³⁹ Wya ka Yesu nda hɔɔj nda mahdihdi
guli: «Dza'a ksay mndu nda ghulpa ta mndu
nda ghulpa ka mbaɛa ta tvi ra? Had hɔɔj
dza'a rkaghata his his da ghurum ra? ⁴⁰ Had
zwanj ta taghɛ lu ta skwi ɔani malaghutɛ
Malɛmani wu, ba ka nda tagha skwa tsa
zwanj ya dza'a kɛl tsi ka nzakway manda
Malɛmani kasi'i.

⁴¹ «Kabgawu ta kɛl kagha ka laghwi ngha
hiwir ma ira zwanjama gha, kul had kagha
ta nghapta ka dughusl ma ɔa gha iri na?

⁴² Waka kagha ta mnay ɔa zwanjama gha
kazlay: Yaha ka klighista yu ta hiwir ma
ira gha ka'a, ya ngha a kagha ta dughusl
ma ɔa gha iri na? Mndara wani ma
madgwirmadgwir tsa? Kligiɔ kla karaku ta
dughusl ma ɔa gha iri, kada ngharjta ka ta
vli ɔa laviɔta kligiɔta hiwir ma ira zwanjama
gha.»

Ta yakwani ta tsatsafta lu ta fu

Mat 7:16-20, 12:33-35

⁴³ «Had yakwa fu zda ta yaku ta fu kul zdaku yakwani wa. Had yakwa fu kul zdaku yakwani ta yaku ta fu zda yakwani guli wa. ⁴⁴ Ta yakwani ta tsatsafta lu ta inda fu. Had lu ta mutsäfta mana ta hul'uwa wa. Had lu ta daga yakwa ghuku ta madzæfdzæf wa. ⁴⁵ Mantsa ya guli, mataba ndæghata skwiha dinadina ma nudufani ta mnigijta næmma mndu ta skwi. Mataba ndæghata ghwadaka skwiha ma nudufani ta mnigijta ghwadaka mndu ta nani guli, kabga skwi ma nudufani ma mndu ta mnigijta wubisim.»

*Hægaha his
Mat 7:24-27*

⁴⁶ «“Mghama da! Mghama da!” ka kuni ta hga i'i, kabgawu tama? wya had kuni ta maga skwi ta mnaghunata yu wu na? ⁴⁷ Ka mnaghunamna yu ta nzakwa mndu ta sagha da i'i ba. Tsa mndu ya na, ta snajsna ta gwada da, ka ksa slna nda tsi. ⁴⁸ Ka guram tsa mndu ya nda mndu ta bafta hægani. Ma zlayni ta bay, ka ladata tsi ta mndærani, ka thagafata ta kutumba. Ma sagha zala vlundud dista tsa hægä ya ma na zlijta, trid, traptä zlijta kabga nda diha mndærani. ⁴⁹ Mndu ya ta snajtä gwada da, ka kwalaghutä tsi ta ksa slna nda tsi, ka guram tsa mndu ya nda mndu ta bafta hægani ta hadik, kul ladatä mndærani da hadik. Ma saha zala vlundud dista tsa hægä ya, gi krip zluta tesne' dekdek,» ka'a.

7

*Mbanafta Yesu ta kwalva mnda la Ruma
Mat 8:5-13*

¹ Tahula kdijta Yesu ta mna inda tsa gwada ya na tsa ndæghata mnduha ta sna tsa gwadani ya, ka sli'äftä tsi ka lami da luwa Kafarnahum. ² Hada, mamu sana mghama sludza la Ruma kul dughwanaku kwalvani ya dvu tsi katakata, ta dza'a mtaku. ³ Manda snahta tsa mghama sludzi ya ta mna gwada ta Yesu, ka ghunadaptä tsi ta la galata mndu ta ghæja la Yahuda, na guyata nda Yesu, na ndæbanatä dzvu na sagha mbanaftä tsa kwalvani ya. «Ka sli'äftä hæj ka lagha slanaghatä Yesu, ka ndæbanatä hæj ta dzvu katakata. Ka hæj mantsa: «Kdækkdæk nda ra katarjta gha ta tsa mndu ya. ⁵ Tsa mndu ya na, ta dvay ta mndæra amu, tsatsi ta banraftä hæga tagha skwi,» ka hæj. «Ka sli'äftä Yesu ka dza'a kawadaga

nda hæj. Ndusa Yesu ka bhadaghata tama ta ghungladapta tsa mghama sludzi ya ta grahani na mnanatä Yesu. Ka hæj mantsa: «Mghama da, yaha lu da danjwazlaghafta, ra a yu ka jlata gha ga ini wa. ⁷ Tsaya dæ kæl yu ka mnay kazlay: La a værdä i'i da guya kuma nda tsi wu kæ'a. Ka sabsa gwada ma wa gha ya na, præk mbanaftä kwalva da tsa. ⁸ I'i guli na, mista gwal dagaladagala nzijta yu, mamu sludziha ta ksa slna mista i'i guli. Ka “la,” ka yu nda sani na, gi sli'ani. Ka “saghasa,” ka yu nda sani guli na, gi saghani. Ka “magamaga ta ya skwi ya,” ka yu nda kwalva da, gi magatani,» ka'a.

⁹ Na snanata Yesu ta tsa gwada ya, ka ndrau' tsi nda ndrau'uwa ta tsa mghama sludzi ya. Ka mbædavatä tsi tvæ tsa ndæghata mnduha ta dza'a mistani ya. «Ka yu ta mnaghunata na, dæ mataba la Isra'ila, ta slanagha a yu ta mndærga nana ma zlgay nda nuduf wu,» ka'a.

¹⁰ Ta vradaghatä tsa mnduha si ghunagha tsa mghama sludzi ya dzagha, ka slanaghatä hæj ta mbatä tsa kwalva si kul dughwanaku ya.

Vranamta Yesu ta hafu ma zwanja sana wadgu

¹¹ Tahula tsa ka sli'äftä Yesu ka laghwi da sana luwa ta hgæ lu ka Nayina. Ka sli'äftä duhwalhani nda dæmga guli mistani. ¹² Ndusa ka lami ta watgha tsa luwa ya, ka guyatä tsi nda mnduha ta kla mbli na paday. Tsa mbli ya, kdakwækdakwa zwanja sana markwa wadgu ya. Nda tska mnduha tsa luwa ya ta dza'a mista tsa marakw ya. ¹³ Na nghanja Yesu ta tsa marakw ya, ka ksäftä tsi ka hidahida. «Ma taw ka» ka'a nda tsi. ¹⁴ Ka gavadaghatä Yesu tavata tsa kativinj ta kæl lu ta mbli tida ya, ka ksajta. Ka sladavatä tsa mnduha ta kla mbli ya. «I'i ya ta gwada nda kagha galaabay da, sli'afsl'i'a gha!» ka'a. ¹⁵ Ka sli'äftä tsa mbli ya ka nzata, ka gwadæ tsi ta gwada. «Wya zwanja gha makwa da,» ka Yesu nda tsa mani ya. ¹⁶ Ka ksutä tsi ta inda tarj ka zløj. Ka zlæzlvu hæj ta Lazglafata guli. «Nda zläga mghama anabi mataba mu, saghasa Lazglafata nghanaghatä mnduhani,» ka hæj. ¹⁷ Ta ghæja tsa skwi ya, ka tuta gwada wdif ta ghæja Yesu ta inda hadika Zudiya, nda ya ma inda luwaha ta wanafta.

Daway Yuhwana mnda maga batem
Mat 11:2-19

¹⁸ Ka snanamtá duhwalhani ma Yuhwana, ta inda tsa skwiha ta maguta ya ta Yuhwana. ¹⁹ Ka hgaftá Yuhwana ta gwal his mataba duhwalhani, ka ghunaftá hɔɔj da Mgham Yesu. Ka'a nda hɔɔj mantša: «Lawala dawajta! Kagha tsa mndu snə ɔɔni dza'a sagha ya re, ari ka kzla ɔɔni ta sana mndu a na?» ka kuni nda tsi. ²⁰ Ka sli'áftá hɔɔj ka ɔ́hadaghata da Yesu. Ka hɔɔj mantša: «Yuhwana mnda maga batem ta ghunaganaghata da kagha kazlay: Kagha tsa mndu snə ɔɔni dza'a sagha ya re, ari ka kzla ɔɔni ta sana mndu a na kə'a?» ka hɔɔj.

²¹ Ma va tsa fitik ya, ka mbambanaftá Yesu ta ndəghata mnduha ma dajwa tarj, nda gwal nda raghwa, nda gwal kasaf ghwadaka sulkum, gwananaha ta iri ta gwal si nda ghulpa. ²² Ka'a nda hɔɔj mantša: «Lawala mnanata Yuhwana ta inda skwiha nghaj kuni, nda inda skwiha sanaj kuni. Gwal si nda ghulpa nda ngha hɔɔj ta vli, ta mbaɔa gwal si nda raghwa səla tarj, kwandlanjkwandlanj mbambatá gwal si nda rɔa mndu ta hɔɔj, nda gwana sləmɔɔja gwal si ka rgha si kul snajta sləmɔɔj. Gwal si nda rwa, varamvara hɔɔj nda hafu. Mananamana lu ta Lfida Gwada ta gwal ka pdu. ²³ Rfu da mndu ta kwal kul zlanjta zlgghay nda nudufani ta i'i,» ka'a nda hɔɔj.

Mnay Yesu ta gwada ta Yuhwana

²⁴ Manda vraghuta tsa mnduha si ghunadap Yuhwana ya, ka zraftá Yesu ta mna gwada ta ghɔɔja Yuhwana ɔɔja tsa ndəghata mnduha ta tskavata ya. Ka'a mantša: «Ma tsa laghwa ghuni da mtak ya ní, nahgani laghu kuni nghay? Sana mndu ta tatamaku manda sulam ta gigdu falak rki laghu kuni da nghay? ²⁵ Ka tsa a tsi wu, nahgani laghu kuni nghay ɔa? Sana mndu nda sudatá lgut ta wudaku ta vghani rki laghu kuni da nghay? Ya wya gwal ta kla lgut nda bla dzvani ná, ta za mghama tarj hɔɔj ka nzaku ma hɔɔja ma mgham mgham. ²⁶ Wa va mndu laghu kuni da nghay tama na kula? Sana anabi rki laghu kuni da nghay? Anji mantša nzakwani, malaghumala tsa mndu ya ta mbrakwa anabi. ²⁷ Ta ghɔɔja tsa Yuhwana ya vindafta lu ma deftera Lazglafta kazlay:

I'i Lazglafta wana yu ta tirjlaghutá ghunaftá mndu ka kagha

ɔɔja dza'a fadaghata tvi* kə'a ya.

²⁸ Ka yu nda kaghuni wa, mataba inda mndu ya yaga marakw nda ya ná, had ya ta malaghutá Yuhwana wa. Tsaw tama, mndu ta nzakway kwitikw ma ga mghama Lazglafta ná, malaghumala ta Yuhwana.

²⁹ Tsaw inda hamata mnduha nduk nda gwal tska dzumna tani, snajta tarj ta gwada Yuhwana, ka hɔɔj mantša: «Ta kumay Lazglafta ta mbamafta,» ka hɔɔj. Ka dawu hɔɔj ta maganaftá batema Yuhwana ta hɔɔj. ³⁰ Kuraghuta la Farisa nda gwal tagha zlahu ɔɔja mnduha ya, ka kwalaghuta hɔɔj ta tsu'áftá skwi ta kumə Lazglafta ta magay ɔɔja tarj. Ka kwalaghutá hɔɔj ta tsa batem ta magə Yuhwana ya.»

³¹ «Ndaw dza'a gra yu ta mnduha ta na fitik na? Yakwa wa hɔɔj? ³² Ka guram nda zwani ta kurbut ta mnay mataba tarj kazlay: Vyanafha ɔɔni ta sijlak skala a kuni wu, fanafha ɔɔni ta laha ta taw, tawaj a kuni ta taw wu kə'a ya hɔɔj. ³³ Tsaya ná, nzakwani manda sagha Yuhwana mnda maga batem, ka kwalaghuta tsi ta za buradi nda sa ima inabi, «a' nda ksa da halaway» ka kuni. ³⁴ Saghaha Zwanja mndu guli, ka zay ka say, «a' dagala mahahaw'ani, dagala sasakwani, gra gwal tsəka dzumna nda la ghwadaka mnduha ya,» ka kuni. ³⁵ Inda gwal nda difil ma ghɔɔja tarj ná, tsatsaftsatsa hahaj ta vɔrdaka difla Lazglafta,» ka'a.

Yesu ma hɔɔja ga Simunj mnda la Farisa

³⁶ Ka hgaftá sana la Farisa ta Yesu ɔɔja za skwa zay ga tarj. Ka lagha Yesu da tsa mndu ya, ka lamə tsi da hɔɔja ka zə tsi ta skwi. ³⁷ Mamu sana ghwadaka marakw ma tsa luwa ya, ka snajta tsi kazlay: Wa'a Yesu ta za skwa zay ga tsa la Farisa ya kə'a, ka klaftá tsi ta hwaraka Alabastra ndaghatani nda urdi nda bla dzvani, ka kladaghata. ³⁸ Ka lagha tsi tavata səla Yesu nda ga mahulhulani, ka mbəza ima taw ta səla Yesu, ka ksaftá tsi ta swidani ka takaday nda tsi, ka habwa'aku ta səlani, ka pgha tsa urdi ya ta səla Yesu. ³⁹ Na nghajta tsa mnda la Farisa ta hgaɔghatá Yesu ya ta tsa skwi ya, ka'a ma ghɔɔjani mantša: «Ka ma vɔrdə anabi na mndu na ná, ma dza'a tsatsaftsatsa

* 7:27 Ngha ta Malatsi 3:1 nda Sabi 23:20.

ta mndërga na marakw ta ksarjta na. Ma dza'a nda sna kazlay: Ghwadaka marakw ya ka'a.»⁴⁰ Ka Yesu zlraftá gwada nda tsa mnda la Farisa ya mantsa: «Ari Simurj, mamu gwada ta kumæ yu ta mnaghata,» ka'a. «Arji Mghama da mna,» ka'a zlganaftá wi.⁴¹ «Mamu sana mndu ta balanaftá nzawa ta sana mnduha his. Præk ka tse da vagma mnduha hutaf dærmæk kə'a vlarjta sani, præk ka tse da vagma mnduha hutaf mbsak kə'a vlarjta sani guli.»⁴² Ka traptá hørj ta palata kabga had skwi da hørj præk ka palata tarj wa. Ka zlanarjta tsi ta tsa dmørj ya ta hørj his his. Wati mataba tsa mnduha ya dza'a malaghuta dvtutá tsa mndu ya, ka kagha ta gray na?» ka'a.⁴³ «Mataba tsa mnduha ya ra! Ta graftá yu ná, tsa mndu zlanarj lu ta rjani dagala ya ya,» ka Simurj. «Ta rja gha,» ka Yesu nda tsi.

⁴⁴ Ka mbædavatá Yesu tvæ tsa marakw ya, ka mnæ tsi rja Simurj: «Nda ngha ka ta na marakw na ki'e? Samsa yu da høga ga ghuni, walarj a ka ta tidiftá imi rja mbaza søla da manda ya snu lu wu, ka mbazihatá na marakw na nda ima tawani, ka takadihata nda swidani.»⁴⁵ Brusa a ka ta i'i ma sagha da manda ya snu lu wa. Tsatsi, ka yawu sama da ta zlana a ta brusa sølaha da wa.⁴⁶ Walarj a ka ta pghigihatá rdi ma ghørj manda ya snu lu wu, tsatsi, pghidif pgha tsatsi ta rdi ta sølaha da.⁴⁷ Ka yu ka mnaghata na: Nda pla inda dmakwa na marakw na. Tsaya kæl tsi ka mararjta dvtutani ta i'i dagala. Ka ki'a planata lu ta dmakwa mndu ya, ki'a dvtu mararj tsa mndu ya guli.»⁴⁸ «Nda pla inda dmakwa gha makwa da» ka Yesu nda tsa marakw ya.⁴⁹ Ka sana mnduha ta za skwi kawadaga nda tsi mantsa: «Wa va na mndu na katæk na? Ta uwala pla dmaku na?» ka hørj.⁵⁰ «Zlgay nda rjudufa gha ta mbaghafta makwa da, la nda vghata zdakwa gha,» ka Yesu nda tsa marakw ya.

8

Sana mi'aha ta pgha Yesu

¹ Tsæbakw fitik tahula tsa, ka laghwi Yesu da ra luwaha dagaladagala nda luwaha kwitikw kwitikw, ka tuza Lfida Gwada ta ghørja ga mghama Lazglafta, ka mna gwada ta ghørjani ² nda sanlaha ma mi'aha ya

ghazligirj lu ta ghwadaka sulkumha ma hørj, ka mbambanaftá hørj ma danwaha tarj. Tekw i Mari makwa ta Magdala sli'agap ghwadaka sulkumha ndéfærj mida,³ nda Yuwana markwa Kuza. Tsa Kuza ya, mndu ya fanam mgham Hiridus ta inda skwi ma høgani ma dzvani ya. Mamu Suzana, nda ndæghata sanlaha ma mi'aha guli mataba tarj. Inda tsa mi'aha ya ná, katarkata hørj ta i Yesu nda duhwalhani nda skwi ma dzva tarj.

Gwada ta ghørja sana mndu ta wutsa hulfani

Mat 13:1-9, Mak 4:1-9

⁴ Ka sli'aktá mnduha ma luwaha kavghakavgha ka ts kavata tizlik tavata Yesu. Mantsa tama, ka zlraftá Yesu ta mna mahdihdi:

⁵ «Mbada sana mndu ka sli'afta ka laghwi da wutsa hulfa ma vwahani. Tata wutsay-wutsay, ka rkata sanlaha ma tsa hulfa ya ta tvi, ka dirjaku lu tida, ka sli'adaghata dyakha da daguta.»⁶ Ka rkatá sanlaha ta kluluh: Na tsa gi dyaftani ya, ka ghwalutá tsi kabga had nasa mistani wa.⁷ Ka rkamtá sanlaha ma teki, ka dyaftá tsi, ka glanaghatá teki ka raghwana. ⁸ Ka rkatá sanlaha ta gønæk. Tsahaya, ka dayaftá hørj, ka glafta ka pghaftá ghørj ghærmæts ghærmæts. Ka mamu mndu nda slamørja snay, ka sna tsi,» ka Yesu sganaghata nda lwi dagala.

Garaj Yesu nda gara ta gwadani

Mat 13:10-17, Mak 4:10-12

⁹ «Nu klatá ghørja tsa mahdihdi ya na?» ka duhwalhani dawarjta da tsi.¹⁰ «Kaghuni, vlaghunavla lu ta snarjta difatá gwada ta ghørja ga mghama Lazglafta. Rja sanlaha ya, ba nda mahdihdi dza'a mnanarjta lu ta hørj kabga
“ta nghay hørj, trid ngha a hørj wu,
ta snay hørj, sew sna a hørj wa.*”»

Gwada ta ghørja mndu ta wutsa hulfa

Mat 13:18-23, Mak 4:13-20

¹¹ «Wya klatá ghørja tsa mahdihdi ya: Tsa hulfa ya ná, gwada Lazglafta ya.¹² Sanlaha ma mnduha ná, manda tvi rkaf hulfa tida hørj. Hahørj ná, gi snarjta tarj ta gwada Lazglafta, gi ndadaghata halaway klugudunustá hørj yaha hørj da zlgahafta ma rjudufa tarj da mbafta hørj.¹³ Sanlaha ma

* 8:10 Ngha ta Isaya 6:9, 10.

mnduha guli ná, manda kluluh rkaf hulfa tida hɔɔ, snan̄ta tan̄ ta gwada Lazglafta, gi zlglafta tan̄ nda rfu, ama had hɔɔ ta zlan̄ta vli ŋa dzugwamta tsa gwada ya ta slrɔɔ ma ŋudufa tan̄ wa. Ka dzghan̄dzgha skwi ta hɔɔ, gi suwak zlan̄ta tan̄ ta zlglafta nda ŋudufa tan̄. ¹⁴Sanlaha ma mnduha guli ná, manda hulfa ta rkamta da teki ya hɔɔ, snan̄ta tan̄ ta gwada Lazglafta ka laghu hɔɔ da ndana nzaku ma ghɔɔna hadik nda zba gadghal̄ nda ndana zba skwi ta hara'uwa iri, mantsa tama, mbada tsa skwiha ya ka raghwa tsa gwada ya, ka niŋta hɔɔ ka ksuban̄. ¹⁵Sanlaha ma mnduha guli, manda gonak hɔɔ, snan̄ta tan̄ ta gwada Lazglafta, ka zlglafta hɔɔ nda ŋuduf turtuk, ka ŋanatá hɔɔ ka ksa slna nda tsi ka dihavata mida.»

*Daswa ka kuni nda sna skwi ta snu kuni
Mak 4:21-25*

¹⁶«Ka mnaghunamna yu ba! Had mndu ta tsamta vu ma pitirla ka dzubamta ma tughuba wu, had ta fiŋta mista ghzlɔɔ guli wu, ta fagata ta vli tskala, kada nghan̄ta gwal ta lamə da dzuguvi ta tsuwadək. ¹⁷Inda skwi nda difa ná, dza'a maravamara. Inda skwi nda bukwa guli dza'a snan̄sna lu, ŋa zlagaptani bɔan̄ay ta dabi. ¹⁸Dasuwa ka kuni nda tva snan̄ta skwi ta snan̄ta kuni, kabga ŋa mndu nda guna sləmɔɔŋani ŋa sna skwi dza'a sganaghata lu ta snanamta. Ama ka had tsi da mndu wu, dza'a klagadanaghu kla lu ta va tsa má si ta ndanu tsi ta mutsay ya.»

*Vərɔɔa zwanamani ma Yesu
Mat 12:46-50, Mak 3:31-35*

¹⁹Ka lagha i mani nda zwanamani ma Yesu slanaghata, ama trid traptra hɔɔ ta bhanavata, tsaktska mnduha. ²⁰«Wa a i ma gha nda zwanama gha ma bli ta gɔwala kagha,» ka lu nda tsi. ²¹«Gwal ta sna gwada Lazglafta ka maga slna nda tsi, tsaha ya i ma da nda zwanama da,» ka'a.

*Lbanata Yesu ta mativirau' ta ghɔɔna imi
Mat 8:23-27, Mak 4:35-41*

²²Ma sana fitik, «mbadma ta a sana bla drɔf a,» ka Yesu nda duhwalha, ka sli'af̄ta hɔɔ kla lamə da kwambalu ka sli'i. ²³Tata ndrɔu hɔɔ, ka dzata hani ta Yesu, ka sli'avaf̄ta mativirau' ta ghɔɔna drɔf, ka dza'a imi ndəghanaf̄ta kwambalu. Ta wa hɔɔak

hɔɔ. ²⁴Ka lagha hɔɔ sli'a Yesu, «Maləm! Maləm! Nda zadá mu!» ka hɔɔ nda tsi. Ka sli'avatá Yesu ka davanaghatá tsi ta falak, nda tsa valalakwa imi ya. Ka lbátá vli ka nzata tɔkew. ²⁵«Nu ta kəl kuni ka zlɔɔ mantsa? Kulam ndana had zlglafta nda ŋuduf da kaghuni dɔkɔk katək ra?» kə'a mbədavata tvə duhwalhani. Ka ksaf̄ta zlɔɔ ta hɔɔ, ka ndrə'u hɔɔ. «Wa na mndu na katək na? Na dvanaghatani ta dər falak nda imi ná, gi ka snanata tan̄?» ka hɔɔ mataba tan̄.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda duhwalha halaway mida

Mat 8:28-34, Mak 5:1-20

²⁶Ka bhadaghata i Yesu nda duhwalhani ta hadika Geraseni ta nzakway mbɔɔ ya mbɔɔ ya nda luwa Galili. ²⁷Nda fagata Yesu ta sɔla ta hadik ta sabə tsi ma kwambalu, ka sagha sana mnda tsa luwa ya da guway. Tsa mndu ya ná, ksuka duhwala halaway. Nda kɔɔa fitikani kul sudgəltá lgut dɔkɔk, had ta nzəglata mintgla wu, mataba kuluha kə'a ta nzaku. ²⁸Na ghur nghan̄ni ta Yesu, ka wahatá tsi ka zləmbatá ma ghuvani. Ka'a mantsa: «Yesu Zwan̄a Lazglafta ta luwa, Nya mataba u nda kagha? Kɔkɔkɔk, wya dzvu, yaha ka ghuydip̄ta dɔŋwa,» ka'a wahata nda lwi dagala. ²⁹Kəl tsi ka mna tsaya na: Sabsa ma na mndu na ka Yesu dvanaghtá tsa duhwala halaway ya. Tsa mndu ya ná, nda kɔɔa fitika ksaf̄ta tsa duhwala halaway ya. Ma tsa fitika ksaf̄tani ya, si ta habafhaba mnduha nda zida, ka tsamtá səlhan̄ni ma tsuhwal, ma ŋa habanata. Ka raratsiŋtá tsi ka bəbalin̄ta. Ka klaghatá tsa duhwala halaway ya ka laghi ra vli ma mtak. ³⁰«Wa hga gha na?» ka Yesu nda tsi. «Dba' hga da,» ka'a zlglanaf̄ta wi. Kəl tsi ka mna tsaya ná, kabga nda ndəgha duhwala halaway ta sli'amta dida. ³¹«Kɔkɔkɔk, yaha ka da ghuna aŋni da gudzuvruŋwa vu†,» ka tsa duhwala halaway ya ndi'ata, ka ndəba dzvu da Yesu.

³²Ndusa nda tsa vli ya, mamu sana bra ghuvazu ta zbutá skwa zay tan̄ tavata ghwa. «Kɔkɔkɔk vlan̄na tvi, ka sli'amta ŋni da a ghuvazuha a,» ka hɔɔ nda Yesu. «Ara,» ka Yesu vlan̄tá tvi ta hɔɔ. ³³Ka gi sli'agaptá tsa duhwala halaway ya ma tsa mndu ya, ka

† 8:31 Gudzuvruŋwa vu: Ngha ta Ruma. 10:7, Suna Yuhwana 9:1-2, 11, 11:7, 17:8, 20:1, 3.

sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa ghuvazuha ya ta vgha tavata tsa ghwá ya ka rkaghata da dráf ka rwuta.

³⁴ Nghay tsa mnduha ta ngha tsa ghuvazuha ya ta tsa skwi ta magata ya, ka hwayaftá hēj ka laghwi tay ma luwa nduk ma zwana luwaha ta tsa skwi ta maguta ya. ³⁵ Ka sli'aftá mnduha ka laghwi da ngha tsa skwi ta maguta ya. Ka lagha hēj slanaghatá Yesu, ka slaftá hēj ta tsa mndu sli'agap duhwala halaway mida ya ta nzaku kurevesa tavatá sála Yesu nda sudatá lgut ta vgha, nda mbatani kwandlaj. Nghanja tarj, ka ksutá tsi ta hēj ka zlēj. ³⁶ Mbadá tsa gwal si ta nghanj ta magaku tsa skwi ya, ka rusay ŋa tarj ká tsa mndu si ksaf duhwala halaway ya mbafta. ³⁷ Ka hēj mantsa: «Kdækkdæk sli'apsli'a ma hadika ŋni,» ka inda mnduha ma hadika Geraseni nda Yesu, kabga nda ksa hēj da zlēj katakata. Ka sli'aftá Yesu ka lamé da kwambalu ŋa vru. ³⁸ «Wya dzvu, kla ta i'i ta sála gha,» ka tsa mndu sli'agap duhwala halaway mida ya nda Yesu. ³⁹ «Vra dzagha gha, ka dza'a ka rusa inda skwi maga gha Lazglafta,» ka Yesu pyafta ka dza'a mistani. Ka sli'aftá tsi ka laghwi tay ma inda luwa ta inda skwi magana Yesu.

Mbanafta Yesu ta sani marakw, nda sana zwanja makwa

Mat 9:18-26, Mak 5:21-43

⁴⁰ Ta vrægladaptá Yesu ta sana óla dráf, ka slanaghatá tsi ta ndæghata mnduha guli ta kzlay hada ŋa zlghafta. ⁴¹ Mbadaka sana mndu ta hgø lu ka Zayrus ta nzakway tekw mataba la mali ta ghøŋa høgá tagha skwa la Yahuda, ka lagha zlæmbatá ma ghuva Yesu. Ka'a mantsa: «Kdækkdæk mbadá da ini,» ka'a nda tsi, ⁴² kabga mamu kcfakwakdakwa makwani ta kla imi ghwanjpdø his kul dughwanaku ta kala ghøj. Ka sli'aftá Yesu ka dza'a mistani. Ta mbadá Yesu ka dza'a mataba tskata mnduha, had tva mbødayni ta vgha wa. ⁴³ Mamu sana marakw mataba tarj Maghwanjpdø hisa vakwani tsa ta paghaku. Kdŋkda ta inda skwi ma dzvani ŋa la duhtur. Had ya ka dør turtuk mataba tarj ta mbanafta wa.

⁴⁴ Ka lagha tsa marakw ya nda ga mahulhula Yesu ka ksantá wa lgutani. Na tsa gi ksantani ya, gi hle' sladata tsa paghaku ya tsa. ⁴⁵ Ka Yesu mantsa: «Wa tsa ta ksita ya na?» ka'a. «Andaw! Andaw! Andaw!»

ka mnduha. Ka Piyer mantsa: «Maløma dá! Mataba ndæghata mnduha mandana ta waghaftha, had tva mbøda vgha gha ná, wa ta kshata na, ka ka?» ka'a nda tsi. ⁴⁶ Ka Yesu mantsa: «Mamu mndu ta kshata! Nda sna yu ta mbraku ta savaghuta ma i'i,» ka'a. ⁴⁷ Snay tsa marakw ya ta tsa gwadá ya ná, a nda tsatsa yu, ka'a. Ka lagha tsi nda ghudzatani da zlēj zlæmbatá ma ghuva Yesu, ka mnø tsi ta køma inda mnduha ta skwi kabgawu kal tsi ka ksantá nda ya kø'a mbafta ma va tsa fitik ya. ⁴⁸ Ka Yesu mantsa: «Makwa dá, zlghay nda ŋudufa gha ta mbaughaftha, la nda vgha ta zdakwa gha,» ka Yesu nda tsi.

⁴⁹ Tata tsa gwadá ya Yesu, ka lagha sana mndu ta sli'afta ga Zayrus da mnay ŋa Zayrus: Ka'a mantsa: «Kdakwa tsa makwa gha ya tsa, ta ŋa darjwazlgalta gha ŋaw ta Maløm na,» ka'a. ⁵⁰ Ka Yesu mantsa: «Ma tdu ŋudufa gha, fata gha ta ghøŋa gha yeya ŋa gha, dza'a mbaku,» ka Yesu nda Zayrus snajør tsi ta tsa gwadá ya. ⁵¹ Manda bhadaghata tarj da tarj, ka pyaftá Yesu ta mnduha ta lami da høgá mistani, ka hla'atá tsi ta i Piyer nda Yuhwana, nda Yakubu nda dani nda mani ma tsa makwa ya ŋa lamø mistani. ⁵² Ta lamø høj, ta wahu inda gwal ma høgá ka tawa ghøj ta ghøŋa tsa makwa ya. Ka høj mantsa: «Ma taw kuni, mta a wu, hani ta hani tsi,» ka'a. ⁵³ «Ta mndu nda mta ná, mta a wu ka'a,» ka høj ka ghubasay. ⁵⁴ Ka lagha Yesu ksafá tsa makwa ya ta dzvu. «Sli'afslí'a gha makwana!» ka'a. ⁵⁵ Ka vramtá tsa makwa ya, ka gi sli'afta. «Vlajwawla ta skwa zay,» ka Yesu nda høj. ⁵⁶ Ndrakau' ká i dani nda mani ma tsa makwa ya nzata ka ndørmimay. «Yaha kuni da mnay dør ŋa wati ma mndu ta skwi ta maguta,» ka Yesu zlahanaghatá høj.

9

Ghunafta Yesu ta duhwalha ghwanjpdø his
Mat 10:5-15, Mak 6:7-13

¹ Lagha Yesu ka tskanatá duhwalhani ghwanjpdø his, ka vlantá tsi ta høj ta mbrakwa mbranaghatá inda duhwala halaway, nda mbrakwa mbambanaftá darjwaha. ² Ka ghunaftá tsi ta høj tuza gwadá ta ghøŋa ga mghama Lazglafta, nda mbambanaftá gwal kul dughwanaku. ³ Ma kfaku høj sli'afta, ka'a nda høj mantsa: «Yaha kuni klaftá sana skwi dekdek ŋa dza'a da wawaku, dør

dafa, dər zlibi, dər skwa zay, dər tsemi, turtuk turtuk ka kuni da klaftá lgut. ⁴Dər ma wati hēga da tsu'afta lu ta kaghuni ya, nzata ghuni hada ha ka sagha fitika sli'apta ghuni ma tsa vli ya. ⁵Ala, dər ga vli dza'a kwal lu tsu'aftá kaghuni ya, wya dzva ḡni wya dzva ḡni ka kuni dazlay ka zlanavata kuni ta tsa luwa ya, tsaya dza'a maranaptá hēḡ ta basa ḡdufa Lazglafta ta ghēḡa taḡ,» ka'a nda hēḡ.

⁶Ka sli'aftá hēḡ ka laghi da ra luwaha, ka mna Lfida Gwada, ka mbamba gwal kul dughwanaku ma inda vli.

*Wa Yesu na ka Hiridus Aytipas
Mat 14:1-12, Mak 6:14-29*

⁷Na snaḡta tsa Hiridus Tetrak ta nzakway ka mgham ta hadika Galili ya, ta mna gwada ta inda skwiha ta magaku. Ka traptá tsi ta skwi ḡa ndanay. «A', Yuhwana ya ta sli'agapta nda hafu,» ka sanlaha ta mnay. ⁸«A', anabi Iliya ya ta zlagapta,» ka sanlaha. «A', sani mataba la anabiha ghalya ya ta sli'agapta,» ka sanlaha. ⁹«Ya wya tsaghwa tsa ta ghēḡa Yuhwana ka yu, ka tsaghutá lu ní, wa na mndu na ta mnē lu ta mndēḡa na skwiha ta snē yu na ta ghēḡani tama?» ka Hiridus, ka psē tsi ta tva nghanḡtá Yesu.

Zuḡta Yesu ta skwa zay ta mnduha dēmbu' hutaf

Mat 14:13-21, Mak 6:30-44, Yuh 6:1-14

¹⁰Ka varaktá tsa gwal ghunay ya. Manda varakta taḡ, ka rusu hēḡ ḡa Yesu ta inda skwi maga hēḡ. Ka hlaghatá Yesu ta hēḡ mistani, ka laghu hēḡ nda tvē sana luwa ta hēḡ lu ka Betsayda nda ghēḡa taḡ. ¹¹Snaḡta dēḡga kazlay: Laghula hēḡ kē'a, ka sli'aftá hēḡ zbijḡtá hēḡ. Ka lagha hēḡ slanaghatá hēḡ, ka zlgħaftá Yesu ta hēḡ, ka mnē tsi ta gwada ta ga mghama Lazglafta ḡa taḡ. Ka mbambanaptá tsi ta gwal ta kuma mbambanaptá hēḡ ma daḡwa taḡ.

¹²Ta fitik hawu, ka gavadaghatá duhwalhani tavatani, ka mnay ḡani: «Mnanamna ta na mnduha na, ka dza'a hēḡ da luwa dagaladagala nda luwaha kwitikw kwitikw ta waftá na vli na, ḡa dza'a taḡ zba skwa zay nda vli ḡa hana taḡ, kabga ma mtak mu hadna,» ka hēḡ. ¹³Ka Yesu nda hēḡ mantsa: «Vlaḡwavlá kaghuni ḡa ta skwi ḡa zay ta hēḡ,» ka'a. Ka duhwalhani mantsa: «Buradi

hutaf nda tsulhwa klipi his yeya da amu, ḡa dza'a ḡni da dzawagaghatá skwa zay ḡa zuḡtá inda na mnduha na rki?» ka hēḡ nda tsi. ¹⁴[Tsaw ta magay mnduha* ta dēmbu' hutaf ma tsa vli ya.] «Mnanawa mna ta hēḡ ka tsakavata hēḡ hutaf mbsak hutaf mbsak,» ka Yesu nda duhwalhani. ¹⁵«Aray!» ka hēḡ ka tsakanatá hēḡ ta mnduha. ¹⁶Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha hutaf ya, nda tsa tsulhwa klipi his ya, ka nghanaptá tsi nda ta luwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghēḡani, ka balanaptá tsi ka valaḡtá duhwalhani ḡa daganaptá mnduha. ¹⁷Ka zē inda tsa mnduha ya, ka babaghawtá hēḡ. Ka tsakftá lu ta padakwani ka ghwanak ghwanḡpda his.

*Yesu ná, Kristi ya ka Piyer
Mat 16:13-19, Mak 8:27-29*

¹⁸Ma sana fitik ta nzaku Yesu turtukwani ka maga du'a, ka lagha duhwalhani slanaghata. Ka'a dawaḡta da hēḡ mantsa: «Wa i'i ka dēḡga ta mnay na?» ka'a. ¹⁹Ka duhwalhani mantsa: «Tsa Yuhwana mnda maga batem ya kay ya, ka sanlaha. Iliya ya, ka sanlaha. Sani mataba la anabi ghalya ya ta sli'agapta nda hafu, ka sanlaha,» ka hēḡ nda tsi. ²⁰Ka'a nda hēḡ guli mantsa: «A ki kaghuni, waya ka kaghuni ta mnay nda i'i na?» ka'a. Ka Piyer mantsa: «Kagha ná, Kristi ka,» ka'a.

Mnaḡta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 16:20-28, Mak 8:30-9:1

²¹Ka Yesu zlahanaghatá hēḡ ka ḡdanḡda mantsa: «Yaha kuni da mnay dər ḡa wati ma mndu tsi,» ka'a. ²²Ka'a sganaghata guli na, «dza'a ghuyay Zwaḡa mndu ta daḡwa katakata, dza'a wdḡḡwda la galata mndu nda gwal mali ta ghēḡa gwal dra skwi ḡa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ḡa mnduha. Dza'a dzadza lu, ḡa sli'agaptani nda hafu baḡu mahkēn,» ka'a.

²³Wya ka'a nda hēḡ demdem: «Ka ta kumay mndu ta dza'a mista da katsi, ba zlaḡtani ta ndanu ta ghēḡa ghēḡani, ka vlatani ta ghēḡani ka kla udza zlaḡayni † inda fitik, ka dza'a mista da,» ka'a.

Kinawu ta dza'a lu mista Yesu?

²⁴Ka'a guli mantsa: «Ka dza'a mbanafmba yu ta hafa da ka mndu katsi, dza'a

* 9:14 Ngha ta Mata 14:21. † 9:23 Ngha ta Lukwa 14:27, Markus 8:34.

Zadiŋzadā tsa mndu ya ta hafani. Ala ka dza'a Zadiŋzadā mndu ta hafani ta ghəŋa i'i katsi, dza'a mbanafmba tsa mndu ya ta hafani. ²⁵ Nu dza'a katarŋta mutsafta mndu ta inda na ghəŋa hadik na ka ŋani ka Zadiŋzadā tsi ta hafani, ka ghəŋani a tsi na? ²⁶ Ka ta basa zləŋ mndu ka mnaŋtā hga dā, nda gwadā dā guli katsi, i'i Zwanja mndu guli nā, dza'a kwalaghukwala i'i guli ta mnaŋtā tsa mndu ya badu sagha dza'a sagha yu ma glakwa dā, nda ya ma glakwa Da dā nda duhwalhani nda ghuḅa, ta luwa. ²⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Mamu sanlaha ma mnduha mataba gwal hadna dza'a kwal kul rwuta ta saha ga mghama Lazglafta, dza'a nda nŋha həŋ nda ira taŋ,» ka'a.

Mbədavafta Yesu

Mat 17:1-8, Mak 9:2-8

²⁸ Ta magay fitik tghas manda mnutani ta tsa gwadā ya, ka hlaftā Yesu ta i Piyer nda Yuhwana nda Yakubu, ka ŋlaghatā həŋ ta ghwā da maga du'a. ²⁹ Ta magə Yesu ta du'a, ka mbədavaftā kumani tskəm, mbədavafta lgutani ka wudaku tilil ka ŋusliŋ. ³⁰ Gi wya mnduha his ta ghwa yiva nda tsi. I Musa nda Iliya tsa mnduha ya, ³¹ ta zlagapta ta wudaku tili ma glakwa Lazglafta ta luwa, ta gwadā nda Yesu kinawu kə'a dza'a kdŋnta magata skwi ta kumə Lazglafta nda ma mtakwani ma Ursalima.

³² Ma tsa fitik ya, nda ghərḅa i Piyer nda grahani da hani, sli'avata taŋ, ka nŋhaŋtā həŋ ta glakwa Yesu nda tsa mnduha his ya tavatani. ³³ Ma fitika dŋay tsa mnduha ya ta vgha nda Yesu, ka Piyer nda Yesu mantsa: «Maləma dā! Dina ka nzakwa mu hadna, ka magafmaga ŋni ta həga tumpul hkən. Pal ŋa gha, pal ŋa Musa, pal ŋa Iliya!» ka'a. Tsaw, snəgla a Piyer ta skwi ta mna tsi wa.

³⁴ Tata mna tsa gwadā ya tsatsi, ka saha kusay bukwamtā həŋ, ka ksaftā zləŋ ta tsa duhwalha ya nŋhər həŋ ta saha tsa kusay ya bukwamtā həŋ. ³⁵ Ka gwadagaptā lwi ma tsa kusay ya. Ka'a mantsa: «Nanana zwanja dā ya zbaŋ yu, snawasna ta gwadā da tsi!» ka'a ³⁶ Tahula gwadāta tsa lwi ya, Yesu yeya ta nŋhə lu turtukwani, sriw nzanza tsa duhwalha ya ma tsa fitik ya, had' mndu ya mnanəŋ həŋ ta tsa gwadā ya wa.

Mbanafta Yesu ta sana zway nda ghwadaka sulkum mida

Mat 17:14-18, Mak 9:14-27

³⁷ Gamahtsimani ka saha həŋ ta ghwā, ka sli'aftā ndəghata dəmgə ka sagha da guya Yesu. ³⁸ Ka wahatā sana mndu mataba mnduha: «Maləma dā! Ta ndəḅa dzvu yu da kagha, nŋhanava na zwanja dā na ḅa! kcfakwakdakwa zwanja dā na. ³⁹ Ghwadaka sulkum ta ksafta. Na ksaftani, gi wahayni ta wahu, ka ghudzay nda mbraku, ka pgha mahupak ka giri ŋani, zlah kə'a ta zliŋta. ⁴⁰ Ka ndəḅu yu ta dzvu da duhwalha gha ma ŋa ghzliŋtā mida nā, trid traptra həŋ,» ka'a nda tsi. ⁴¹ Ka Yesu mantsa: «Gwal təŋtəŋa ghəŋa taŋ kul had' zliŋhay nda juḅuf da həŋ, kulam ŋa yawu dza'a nzavaghunata yu? Kulam ŋa yawu dza'a nzata yu ka su'aghunata? Klak tsa zwanja gha ya da hadna,» ka Yesu nda tsa mndu ya. ⁴² Ta gavadaghatā tsa zwanja ya, ka slanatā tsa ghwadaka sulkum ya ta hadik, ka ghudzay nda mbraku. Ka davanaghatā Yesu ta tsa ghwadaka sulkum ya, ka mbanaftā tsi ta tsa zwanja ya, ka vlaŋtā tsi ta tsa dani ya. ⁴³ Ka ndərmim mnduha ta glakwa mbrakwa Lazglafta.

Mnəglaŋta Yesu mtakwani nda sli'agaptani

Mat 17:22-23, Mak 9:30-32

Ta laghu mnduha da ndərmima inda tsa skwi maga Yesu ya, ka Yesu nda duhwalhani mantsa:

⁴⁴ «Fawafa ta sləməŋ dina, ka sna na skwi dza'a yu mnaghunata na. Dza'a ksafksa lu ta Zwanja mndu, ka vlata ma dzva mnduha,» ka'a. ⁴⁵ Sna a tsa duhwalha ya ta tsa gwadā ya wa, tsala a tsa gwadā ya da həŋ wa. Nda difa klatā ghəŋa tsa gwadā ya da həŋ, kabga ŋa kwala taŋ kul snəŋta. Ta zləŋay həŋ ta dawanŋtā tsa gwadā ya guli da tsi.

Nahgani skwi ka ŋərmani na?

Mat 18:1-5, Mak 9:33-37

⁴⁶ Ka sagha sana ndanu da ghəŋ taŋ, ka zlərdə həŋ mataba taŋ. Ka həŋ mantsa: «Wa mali mataba mu na?» ka həŋ. ⁴⁷ Daslafta Yesu ta tsa ndana taŋ ya, ka hgaftā tsi ta zwanja kwitikw ka sladanata tavatani. ⁴⁸ Ka'a nda həŋ mantsa: «Dər wa ta tsu'aftā na zwanja kwitikw na nda hga dā, vərda i'i tsu'af tsi. Dər wa ta tsu'aftā i'i guli, tsu'afstu'a ta tsa mndu ta ghunighata

ya. Tsa mndu ta nirtá ghøjani ka zwaŋ gudzekw dekdek mataba ghuni ya ná, tsa mndu ya ta nzakway ka mali,» ka'a.

Mndu kul had kuni ta husarŋa ná, kaghuni tsa

Mak 9:38-40

⁴⁹ Ka gi tsu'aghutá Yuhwana ta gwada, ka'a mantsa: «Maløma dá! Nda ngha ŋni ta sana mndu ta ghzla duhwala halaway nda hga gha, ka lmaftá ŋni kabga had tsatsi mataba mu wu,» ka'a. ⁵⁰ «[Jaw! Ma pyø kuni! Ka had gwada mndu nda kaghuni wu, mista ghuni tsa mndu ya,» ka Yesu nda tsi.

Ksay Yesu ta tvi ka dza'a da Ursalima

⁵¹ Manda ndusakta fitik dza'a køl Yesu ka zlanŋta ghøŋa hadik, ka klaftá tsi ta ghøjani ŋa dza'a bhata ma Ursalima. ⁵² Ka ghunaghatá tsi ta sana mnduha ŋa dza'a ta køma ta køma. Ka sli'aftá tsaha ya ka ksafatá tvi, ka bhadaghatá høj da sana zwaŋa luwa la Samari ŋa payanaftá vli. ⁵³ Ka kwalaghutá mnduha ma tsa luwa ya ta tsu'afta, kabga nzakwani ta dza'a da Ursalima. ⁵⁴ Snaŋta gwal his mataba tsa duhwalha ya, i Yakubu nda Yuhwana ta tsa gwada ya, «Maløma dá! Va a ka ta dawarŋa ŋni da Lazglafta ŋa zligintani ta vu ta luwa, ka zadanata tsi ta høj ra?» ka høj. ⁵⁵ Ka mbødavatá Yesu ka davanaghatá høj: «[Sna a kuni ka mndøra wani ma sulkum ta klaghunaktá mndørga tsaya ma ndanu wu! Sagha a Zwaŋa mndu da zadanatá mndu wu, saghasa ŋa mbanaftá høj,]» ka'a. ⁵⁶ Ka sli'afta høj ka laghwi da sana zwaŋa luwa.

Zlanŋta inda skwi demdem ka dza'a mista Yesu

Mat 8:19-22

⁵⁷ Ta mbaða høj ta tvi, ka sana mndu mantsa: «Døer dza'a diga ka, ta dza'a yu mista gha,» ka'a. ⁵⁸ Ka Yesu mantsa: «Mamu ghuruma gørharŋa, mamu høga dyakha, Zwaŋa mndu ná, had vli ŋa fadatani ta ghøjani wa,» ka'a. ⁵⁹ Ka'a nda sana mndu guli mantsa: «Mbaða mista dá!» ka'a nda tsi. «Mghama dá! Zlihazla ka dza'a yu padamtá da dá kaku,» ka tsaya zlganaftá wi. ⁶⁰ «Zlanzla ta gwal nda rwa ka pada høj ta ghøŋa taŋ, sli'afslí'a kagha ka dza'a ka da mna gwada ta ga mghama Lazglafta,» ka'a nda tsi. ⁶¹ Ka sana mndu guli mantsa: «Ta dza'a yu mista gha mghama da. Nziya

nza tsi tama ná, ka la yu mnanatá la ga ini nda sli'asli'a dá ka'a.» ⁶² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka nda ghada sli'afta mndu ka dza'a mista da, ka læglaghvani ngha vli nda ga muhul hul katsi, tsa mndu ya ná, had hayhayani dekdek ŋa magaftá slna ga mghama Lazglafta wa,» ka Yesu nda tsi.

10

Ghunafta Yesu ta duhwalha ndøfaj mbsak his mida

¹ Tahula tsa ka zabøglaptá Mgham Yesu ta sanlaha ma duhwalha ndøfaj mbsak his mida, ka ghunaftá tsi ta høj his his his ta køma ta køma da inda vli ya má dza'a bhata tsatsi. ² Ka'a nda høj mantsa: «Dagala skwiha ŋa tskay ta vwah, tsaw slaghwa a mnduha ŋa magay wa. Ndøbawa dzvu da mnda vwah ka sganaghata tsi ta mnduha nda ndøgha ŋa tskanata. ³ Lawala, ta ghuna kaghuni yu manda zwana tuwak da taba kramtakha. ⁴ Yaha kuni klaftá tredi, døer zlibi, døer baabah. Yaha kuni laghwi da gaga zgu ŋa mnduha.

⁵ «Døer da wa dza'a lagha kuni, “ka nza zdakwa Lazglafta ta ghøŋa na høga na,” ka kuni dza'azlay kaku. ⁶ Ka mamu mnda zdaku ma tsa høga ya katsi, dza'a nzaku tsa zdakwa ghuni ya nda tsi. Ka had tsi wu dza'a vragaghuvra tsa zdakwa ghuni ya da kaghuni. ⁷ Ka tsu'afsu'a lu ta kaghuni, ka nzata kuni ma tsa høga ya, ka za kuni, ka sa kuni ta inda skwi dza'a vlaghunata lu, kabga nda ra ka tsu'ay mndu ta maga slna ta nisølani. Yaha kuni dza'a da ra høga. ⁸ Ka lamla kuni da luwa ka tsu'aftá lu ta kaghuni, tsu'awatsu'a ka za kuni ta skwi dza'a vlaghunata lu. ⁹ Ka mbambanafta kuni ta gwal kul dughwanaku dza'a slanaghata kuni ma tsa luwa ya. “Ndaná ná, ndusavaghuna ndusa ga mghama Lazglafta,” ka kuni dza'azlay nda høj, ¹⁰ Døer da wati ma luwa dza'a lama kuni, ka kwalaghutá lu ta tsu'aftá kaghuni, lawala ta tvi ta tvi ma tsa luwa ya, ka kuni dza'azlay nda høj na: ¹¹ “Wana ŋni ta tukwaghunatá nduk nda rgitika na luwa ghuni ta ndi'afta ta søla ŋni na, kada grafta kuni si ndusavaghuna ndusa ga mghama Lazglafta kø'a.” ¹² Ka yu ta mnaghunata na: Baðu tsa fitik dza'a tsø Lazglafta ta guma ta ghøŋa mnduha ya ná,

ta ləŋlənja ŋa luwa Suduma* ka ŋa tsa luwa ya,» ka'a nda həŋ.

Luwaha ta kwalaghutá zlgħafta nda ŋuduf Mat 11:20-24

¹³ «Dəŋwa ŋa għa luwa Kurazir! Dəŋwa ŋa għa luwa Betsayda! Ka má magam-aga lu ta mndərga tsa mazəzməz maga lu mataba kaghuni ya ma luwa Tir nda luwa Siduŋ katsi ná, má nda kđá fitika mbədanafá taŋ ta nzakwa taŋ, ka zlanavatá maga ghwadaka skwiha, ka pghavatá buhu ta vgha nda hutidif ma ghəŋ ¹⁴Tsaya dza'a kəl tsi ka nzakway badu tsa fitika guma Lazglafta ya, dza'a malaghumala kafatá guma ta ghəŋja luwa Tir nda luwa Siduŋ ka ŋa ghuni.

¹⁵ «Kagħa luwa Kafarnahum, dza'a kapidif kapa lu ta luwa ka kagħa ra? Sigal! Dza'a vradagħavra lu ha da vla gwal nda rwa,» ka'a. ¹⁶ Ka Yesu guli nda duhwalhani mantsa: «Mndu ta snatá gwada ghuni, gwada đá sna tsi. Ka kwalaghukwala mndu ta tsu'afá kaghuni, i'i kwalagħu tsi ta tsu'afá. Ka kwalaghukwala mndu ta tsu'afá i'i, kwalaghukwala ta tsu'afá mndu ta ghunighata,» ka'a.

Varakta tsa duhwalha ndəfánj mbsak his mida ya

¹⁷ Manda lagħwa tsa gwal ndəfánj mbsak his mida ya, ka varaktá həŋ nda rfu katakata. «Mgham đá! Nduk nda duhwalha halaway tani ná, snasna həŋ ta gwada danagħar ŋni ta həŋ nda hga għa,» ka həŋ nda Yesu. ¹⁸ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nda ngha yu ta halaway ta dədagata ta luwa manda wudakwa luwa. ¹⁹ Snawa ba! Vlagħunavla yu ta mbrakwa diŋlanaptá nahadikħa nda rdaha, nda ya ta ghəŋja inda mbrakwa ghuma, had' sana skwi dza'a balagħunata wa. ²⁰ Kulam nda tsa, ma rfu kuni ta rfu kabga snagħunata ghwadaka sulkumħa ta gwada, rfawa ta rfu ta ghəŋja vindatá hga ghuni ta luwa,» ka'a nda həŋ.

Snanamta Yesu ta Dani ta gwal ka zwanani Mat 11:25-27, 13:16-17

²¹ Ma va tsa fitik ya ka zdanafá Sulkum nda għuđa ta ŋuduf ta Yesu, ka'a mantsa: «Əŋka'a Da, Mgham ta luwa nda ya ta hadik, ta ghəŋja đifanata għa ta tsa skwiha ya da gwal nda đifil ma ghəŋja taŋ, nda ya da gwal

nda mahizl ma ghəŋja taŋ, ka maranəŋtá ka ta gwal kul snəŋtá skwi. Kahwathwata mantsa nzakwani Da, ta rfa kagħa yu ta ghəŋja đvafáta għa mantsa, ka'a.

²² «Inda skwiha vliħavla Da đá, had' mndu nda sna ta tsa Zwaŋ ya wa, Da yeya nda sna. Had' mndu nda sna ta tsa Da ya guli wa, Zwaŋ yeya nda sna nda mndu ya ta kumə zwaŋ ta maranəŋta,» ka'a. ²³ Ka mbədavata Yesu tvə duhwalhani, ka mnay ŋa taŋ nda ghəŋja taŋ kazlay: Rfu ŋa ghuni, kaghuni gwal ta nghanətá skwi ya nghanj kuni kə'a. ²⁴ Ka yu ta mnagħunata na: «Nda ndəgha la anabiha nda mghamħa si ta kuma nghanətá skwi ya nghanj kaghuni, trid' ngha a həŋ wa. Si ta kumay həŋ ta snəŋta, sew, sna a həŋ wa,» ka'a nda həŋ.

Dvudva ta Lazglafta, đvudva ta sləvda għa guli

²⁵ Lagħa sana mnda tagħa zlahu ŋa mndu ka sli'afá kabga ŋa dzəghəŋtá Yesu, ka'a mantsa: «Maləma đá, nu dza'a yu magata ŋa mutsafta đá ta hafu ŋa kđekedzerj na?» ka'a nda Yesu. ²⁶ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Waka lu vindafá ma deftera zlahu na? Nu dzəŋaf ka mida na?» ka'a. ²⁷ «Ka đvuta ka ta Mgham Lazglafta għa nda kđavakta ŋudufa għa, nda kđavakta hafa għa, nda kđavakta mbrakwa għa, nda kđavakta ndana għa guli, ka đvuta ka ta sləvda għa manda va ghəŋja għa† kə'a,» ka'a nda tsi. ²⁸ «Mantsa ya nzakwani, la magay mantsa dza'a mutsay ka ta hafu,» ka Yesu nda tsi.

²⁹ Ka'a nda Yesu mantsa: «Wa ya ta nza-kway ka sləvda đá na?» Ka tsa mnda tagħa zlahu ya kabga ta kumay ta nzakwa gwada ta ŋani. ³⁰ Ka Yesu mantsa: «Mbada sana mndu ka sli'afá ma Ursalima ka valu da Yeriku. Ta laha tsi, ka dadamtá tsi mataba la gənda, ka zlu'atá həŋ ta tsa mndu ya ka đgata ka pđanamtá hafu hafu, ka lagħwa taŋ. ³¹ Ta lala sana mnda dra skwi ŋa Lazglafta ta va tsa tvi ya, ka dukwaftá tsi ta tsa mndu ya, ka tsagħutá tsi ta warawara ka lagħwani. ³² Ka lagħa sana mnda la Levi dukwafta tida guli, ka tsagħutá tsaya ta warawara guli ka lagħwani. ³³ Mataba tsa ka lagħa sana mnda la Samari ta dza'a wawakwani dukwafta tida. Ghur kə'a ná, ka ksəŋtá

* 10:12 Ngha ta Zrafta 19:1-29. † 10:27 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:5 nda Levitik 19:18.

tsi ka hidahidá. ³⁴ Ka gavadaghatá tsi, ka maganaftá tsi ta rdi nda ghwani ta lkuhani, ka habanafta. Ka tsukwaftá tsi ka fafta ta kdihani. Ka klaghata da hëga tsu'a matbay, ka zughulay hada. ³⁵ Gamahtsimani, ka klaftá tsi ta tseda vagha mndu his ta maga slna ka vlarjtá mndu nda tsa hëga ya, ka'a nda tsi mantsa: "A'a, ka nghapta ka ka na mndu na, ka kidaghi dza'a sgavaghata ta ghëjani ya, ña mnihata gha vragaghar yu, ña plaghata dá," ka'a nda tsi. ³⁶ «Wati mataba tsa duhwalha hkën ya, ta nzakway ka slövda tsa mndu ta dëdämta mataba la gënda ya, ka kagha ta gray na?» ka'a nda tsi. ³⁷ «Tsa mndu ta tawatá hidahidá tida ya ya,» ka tsa mnda tagha zlahu ya. «La, ka maga kagha mantsa,» ka Yesu nda tsi.

Tsu'afita i Marta nda Mari ta Yesu

³⁸ Tata mbada i Yesu nda duhwalhani, ka bhadaghatá hëj da sana luwa. Ka tsu'afita sana marakw ta hgë lu ka Marta ta Yesu ga tarj. ³⁹ Mamu mukumani ta hgë lu ka Mari guli, ka nzatá tsi tavata Yesu, ka sna skwiha ta gwadë tsi, ⁴⁰ ta ksaghutá slna rmba ta Marta. Ka sap tsi mnay ña Yesu, ka'a mantsa: «Mghama dá! Tha a kagha ta na zlidinjta mukuma dá ta slna na katëk ra? mnanamna ba ka katihata tsi,» ka'a. ⁴¹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Marta! Marta! Ma ghuyë ka ta ghëja gha, ma laghu ka da ndandanaku ta ghëja ndëghata skwiha. ⁴² Turtuk skwi ta raku. Ka zbaptá Mari ta vërdani ya dza'a kwal lu klugudunusta dekdek,» ka Mgham Yesu nda tsi.

11

Taghay Yesu ta maga du'a ña duhwalhani
Mat 6:9-13, 7:7-11

¹ Ma sana fitik ka magë Yesu ta du'a ma sana vli. Manda kdäkwaní ta maga tsa du'a ya, Ka dawarjtá sani mataba duhwalhani da tsi, ka'a mantsa: «Mghama dá! Tagharjaf tagha ka lu ta maga du'a manda ya taghanaf Yuhwana ta duhwalhani ya,» ka'a. ² Ka Yesu nda hëj mantsa: «Ta magë kuni ta du'a, wya ka kuni da mnay:

“Da ñni ya ta nzakway ta luwa, ka snavasna hga gha nda ghuëba, ka saghasa ga mghama gha.

³ Vlarjnavla ta skwa zay prëk zay ñni inda fitik,

⁴ plarjnapla ta dmakwa ñni,

manda ya ta plinista arjni ta dmakuha gwal ta magarjната guli.

Ma zlarjna ka tawa skwi dza'a dzëgharjната,» ka'a.

Dawawadawa, dza'a mutsay kuni

⁵ Ka Yesu nda hëj guli mantsa: «Ka waya ka skwi mamu sana mndu mataba ghuni mamu grani, ka sli'afita tsa mndu ya ma takala, ka laghwi slanaghatá tsa grani ya. “Zwarjama dá, katihakata nda kanaya buradi hkën. ⁶ Mamu sani mataba graha dá si ta wawakwani ta dukwata ga ini, tsaw had' skwa zay ña vlarjta da wu,” ka'a. ⁷ Ka waya ka skwi ka gwadagaptá tsa grani ya ma hëga, ka'a mantsa: “Ma gërzlë ka ta i'i gra, nda ghada hatá tgha dá, nda ghada ñni ta ghzljëj nda zwana dá, lavgljij a yu ta sli'afita ña vlaghatá buradi wu,” ka'a. ⁸ Ka yu ta mnaghunata ná, dër má lavinjta a tsi ta sli'iglafta ña vlarjtá skwi ya ta dawu tsi, kabga dër má nzakwani ka grani wu, má dza'a sli'afisli'a ka vlarjtá inda skwi ta kumë tsi kada kwala tsi ta gërzlëgëlta.

⁹ «Ka i'i ta mnaghunata ná, dawawadawa dza'a vlaghunavla lu. Zbawazba dza'a mutsay kuni, dzawadza ta tgha ta gunaghunaguna lu. ¹⁰ Ka dër wa ta dawarjta ta mutsay, ka dër wa ta zbarjta ta slafsla tida, ka dzarjdzá mndu ta tgha, ta gunanaguna lu. ¹¹ Wati ya mataba ghuni dza'a klaftá pala ka vlarjtá zwarjani, dawarjër tsi ta buradi na? Ari ka klipi a dawarj tsi, ña klaftani ta nahadik ka vlarjta ka zlarjtá klipi na? ¹² Ari ka slislik a dawarj tsi ná, ña klaftani ta rda ka vlarjta na? ¹³ Ka si kaghuni ta nzakway ka ghwadaka mnduha ya, nda sna kuni ta vla skwi dina ña zwana ghuni ya ní, Da ya ta nzakway ta luwa yeya dza'a kwal kul vlarjtá Sulkum ta mndu ta dawarjta rki na?» ka'a.

Ghizlay Yesu ta duhwalha halaway

Mat 12:22-30, Mak 3:22-27

¹⁴ Ma sana fitik ka ghzliginjá Yesu ta duhwalha halaway ta tsa mndu ka rgha ma sana mndu. Manda saghwa tsa duhwalha halaway ya ma tsa mndu ya, ka zlarftá tsa mndu ya ta gwadá tsëlëj, ka va ndërmim dëmgä. ¹⁵ Ka sanlaha mataba tsa dëmgä ya mantsa: «A' nda mbrakwa belzebul mgham ta ghëja duhwalha halaway ta ghazla tsi ta tsa duhwalha halaway ya!» ka hëj. ¹⁶ «Magarjnamaga ta mazëmzëm

dza'a marañta kazlay: Sa daga da Lazglafta mbrakwa gha kə'a,» ka sanlaha nda tsi ɲa dzghay. ¹⁷ Tsatsafta Yesu ta ndana taɲ, ka'a mantsa: «Ka tavaptá ga mgham turtuk his katsi ní, nda zla tsa ga mgham ya ɲa zlazlakwa həga sani ta sani. ¹⁸ Ka si dgavapdga halaway his katsi ní, wa ka tsa ga mghamani ya dza'a gdávata tama, "ya nda mbrakwa belzebul ta ghazla tsi ta duhwalha halaway" ka kaghuni nda i'i? ¹⁹ Ka si i'i, nda mbrakwa halaway ta ghazla yu ta duhwalha halaway katsi ní, nda mbrakwa wa ta ghazla zwana ghuni guli? Hahəɲ dza'a tsaghunatá gumani. ²⁰ I'i, nda mbrakwa Lazglafta ta ghazla yu ta duhwalha halaway, tsaya ta marañtá ghadata sagha ga Mgham Lazglafta da taba ghuni.

²¹ «Ka hbaɲhba mndu nda mbra ta vghani ka ngha həgani ka tsi ná, haɲ skwi dza'a ksantá skwihani wa. ²² Ala, tsa lagha sana mndu ta malaghutá mbrakwani ka lagha habafta tsehwtsehwehw ka hləgadanaghutá huzla lmani ya faf tsi ta ghəɲani tida ya katsi, ta haɲ mbrakwani wa. ɲa hlafata tsa mndu ya ta tsa huzla zlu'a tsi ya ka dgɲnta.

²³ «Mndu ya kul haɲ mista dá ná, nda i'i gwadani. Mndu kul haɲ ta katihata ka tskanata ná, kwizɲntá ɲani,» ka'a.

Vramta ghwadaka sulkum da vli sabə tsi
Mat 12:43-45

²⁴ «Ka sabsa ghwadaka sulkum ma mndu katsi, ɲa dza'ani da ra vli tuhwayaɲ tuhwayaɲ, ɲa zba vli ɲa mbi'a vghani, ka trid mutsaf a tsi ta tsa vli ɲa mbi'a vghani ya wu katsi, ka'a dza'azlay na: "Ka vra yu da tsa həga dá ma vəl sabi yu ya gra," ka'a, ɲa sli'aftani ka vradaghata. ²⁵ Ka ta vradaghatá tsi da tsa həga ya, nda tsukwa vli mida nda paya dina katsi, ²⁶ yawa da kə'a dza'azlay ɲa vraghutani, ɲa hlanaktani ta sanlaha ma ghwadaka sulkumha ndəfáj ta malaghutá tsatsi nda sidi, ɲa lama taɲ da tsa həga ya ka nzamta mida. Tsaya dza'a kəl nzakwa tsa mndu ya ka ɓwadzuta ka malaghutá nzakwani taɲtaɲ,» ka'a.

Tfawi ta ghəɲa gwal ta sna gwada Lazglafta

²⁷ Tata gwada tsa gwada ya Yesu, «rfu da tsa marakw ta klaftá kagha ma hudi ka

sughustá u'a ya!» ka sana marakw klarɲtá lwi mataba tskata mnduha. ²⁸ «Katək ná, rfu da mndu ta fata sləməɲ ka sna gwada Lazglafta, ka ksa slna nda tsi,» ka Yesu nda tsi.

Zlghawa Yesu ɲa gwal ta dawá mazəzməm da tsi

Mat 12:38-42

²⁹ Ta tskakutskaku mnduha tavata Yesu, ka'a mantsa: «Ghwadək mnduha ma na fitik na, má magəɲnamaga lu ta mazəzməm ta saha daga da Lazglafta, ka həɲ ta daway. Haɲ sana mazəzməm dza'a maganata lu ta həɲ, ka mndərga ɲa anabi Yunusa a tsi wa.

³⁰ Manda va ya nza anabi Yunusa* ka ɲizla ɲa gwal ma luwa Niniva ya, manda va tsaya dza'a nzakwa Zwaɲa mndu, ɲa gwal ma na fitik na. ³¹ Ghalya, ka sli'aftá sana marakw ta ga mgham ma vli di'ɲ ta hadika Seba ka lagha da sna difil da Salumuɲ. Wana mamu mndu ta malaghutá Salumuɲ hadna, baɲu tsay Lazglafta ta guma ta ghəɲa mnduha, ɲa ghuni dmaku ka tsa marakw ya dza'a sli'afta mnanatá mnduha ma na fitik na. ³² Ghalya guli, gwal ma luwa Niniva ná, snasna həɲ ta gwada anabi Yunas, ka mbəɲanaftá həɲ ta nzakwa taɲ. Wana mamu mndu ta malaghutá anabi Yunusa hadna. Baɲu tsay Lazglafta ta guma ta ghəɲa mnduha, ɲa ghuni dmaku ka gwal ma luwa Ninive dza'a sli'afta mnaɲ ɲa mnduha ma na fitik na,» ka'a.

Nzaku ma tsuwadək

Mat 5:15, 6:22-23

³³ «Haɲ mndu ta tsamtá vu ma pitirla ɲa fata ma lwa vli ka ka dzuɓamta ma tughba a tsi wu ta vli tskala ta fagata tsi ɲa ngħaɲta mnduha ta lami da həga ta tsuwadək. ³⁴ Ira gha ná, pitirla vgha gha ya. Ka ta dɲadina ira gha, ma tsuwadək vgha gha. Ka nda ɓadza ira gha, ma grum vgha gha. ³⁵ Dasuwa ká ka, yaha tsa tsuwadək ma kagha ya da nuta ka grum. ³⁶ Ka si má tsuwadək inda vgha gha, haɲ pɲakwa sana vli ma gruma wu katsi, inda vgha gha dza'a nzata ma tsuwadək manda tsuwadaka pitirla ta tsuwadaka vli ya,» ka'a.

Manay Yesu ta maliha ta ghəɲa dina

Mat 23:1-36, Mak 12:38-40

³⁷ Manda kdakwa Yesu ta gwada, ka hgaghatá sana la Farisa ɲa dza'a za skwi

* 11:30 Ngha ta Yunusa sura 1-4.

ga tarj. Ka lamə tsi da hga, ka nzatá tsi ka za skwi. ³⁸ Ka nzatá tsa la Farisa ya ka ndermima kwala Yesu kul mbaziytá dzvu kada za skwi. ³⁹ Ka Mgham Yesu nda tsi mantsa: «Kaghuni la Farisa, hula leghwa nda hula hliba yeya nja ghuni ta mbaziyta, ama ma njudufa ghuni ta kumay kuni ta ghalatá sanlaha, ta sidi kuni guli. ⁴⁰ Rghaha! Tsa mndu ta magaftá hulani ya a ta magaftá hudani guli ra? ⁴¹ Klawa skwi ma leghwa ghuni nda ya ma hliba ghuni, ka vla kuni nja gwal ka pdu, tsaya dza'a kəl inda skwi ka nzaku tsuwefaka da kaghuni.

⁴² «Darjwa nja ghuni la Farisa! Ta laghula kuni vla skwi turtuk ma ghwarj ta nzakway mataba nidali ta mutsafta kuni ma vwah, nda masu'ataha ta hvata kuni nda hva ka vlay nja Lazglafta, ka zlanjtá nzaku tdukwa, nda dvutá Lazglafta. Tsaya skwi má nja magay nda kwal kul zanaptá sana skwiha.

⁴³ «Darjwa nja ghuni la Farisa! Ta laghula kuni dvaftá tarjtarja vla nzaku ma hōga tagha skwa la Yahuda, ta kumay kuni ta gagay mnduha ta zgu nja ghuni ta dawadawa. ⁴⁴ Darjwa nja ghuni! Manda kulu ta zwaduta ta mbadé mnduha ta mbada tida kul snarjta ya kuni.»

⁴⁵ «Mghama da, anji ta razə ka ndana gwada gha na,» ka sana mnda ta tagha zlahu nja mnduha nda tsi. ⁴⁶ «Darjwa nja ghuni guli, gwal tagha zlahu! Kərtawa ndogaku ka kaghuni nda mnduha, va a kaghuni ta hijtá dər ndəfija dzva ghuni nja katantá hōj ka klay wa.

⁴⁷ «Darjwa nja ghuni! Kula anabiha psła dzidzifa ghuni ghalya nja ghuni ta babay. ⁴⁸ Ma tsa babay ghuni mantsa ya ná, ta maray kuni kazlay: Zdəgaghunazda tsa skwi maga dzidzifa ghuni ya kə'a. Pslapsla hahōj ta la anabiha, baba kuluha tarj nja ghuni. ⁴⁹ Tsaya kəl Lazglafta ma difilani ka mnay kazlay: Dza'a ghunədaghuuna ghuna yu ta la anabi nda gwal ghunay ta hōj, dza'a pslapsla hōj ta sanlaha, dza'a ganapga hōj tiri ta sanlaha kə'a. ⁵⁰ Ta ghōja tsaya dza'a kəl lu ka ghuzlanarjta iri ta gwal ta na fitik na kabga psłata tarj ta inda la anabiha daga zrafta ghōja hadik. ⁵¹ na zrafta ta Abel, ka sagha ta Zakari dza lu ma takataka gwir nda vli nda ghuəba ma hōga Lazglafta ya. Mantsa tsaya, dza'a ghuzlanarjghuzla lu ta

iri ta gwal ma na fitik na ta ghōja vəl psłata tarj ta tsa mnduha ya.

⁵² «Darjwa nja ghuni gwal tagha zlahu! Nu'af nu'a kuni ta watgha snarjta skwi, lamə a vərda kaghuni wu, pyafpya kuni ta sanlaha ta kuma lami guli,» ka'a.

⁵³ Manda zlanjta Yesu ta tsa vli ya, ka zraftá gwal tagha zlahu nda la Farisa ta zlurgwa gwada kavghakavgha da tsi. ⁵⁴ Ka đakwats hōj nja ksafata nda gwada dza'a sabi fətes ma wani, nja fanamta tōarj ma lwi.

12

Gwada banluwa

Mat 10:26-27

¹ Mataba tsaya, ka tskadaghatá mnduha ta vgha nēddəm tavata Yesu ka bisla vgha sani tavata sani. Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Dasuwa ka kuni nda Isa la Farisa ta nzakway ka madgwirmadgwir ta magə hōj ya. ² Had skwi nda difa dza'a kwal kul sabi ta dabi wa. Had skwi kđekđek dza'a kwal kul snavata guli wa. ³ Tsaya dza'a kəl inda skwi dza'a kuni mnay ma grum ka snaku ta dabi. Skwi dza'a kuni mnay ma sləmōj ma sləmōj ma dzuguvi dza'a tuta wdid ta dabi.»

Fafwa ghōj ta Lazglafta

Mat 10:28-31

⁴ «Wya ka yu ta mnaghunatá kaghuni ta nzakway ka graha da: Ma zlōj kuni ta gwal dza'a dzatá slu'uvgha ghuni kwenkwenj, kul lavijtá hōj ta magaglatá sana skwi tahula tsa. ⁵ Ka maraghunamara yu ta mndu dza'a kuni zlōjay. Zlōjawa zlōja ta Lazglafta. Tsatsi ta lavijtá dzatá slu'uvgha ghuni, mamu guli nda mbrakwa klafta kaghuni ka vzamta da vu. Mantsa ya nzakwani, tsatsi dza'a kuni zlōjay, ka yu ta mnaghunata.

⁶ «Had lu ta skwaptá tiytiha hutaf ta aneni his ra? Kulam nda tsa, Zanap a Lazglafta ta ya dər turtuk ma hōj wa. ⁷ Mbədaf mbada lu nduk nda swidi ma ghōja ghuni tani, ma zlōj kuni ta zlōj đekđek. Malaghumala kuni piw ta tiyti,» ka'a.

Mnarjta Yesu banluwa

Mat 10:32-33, 12:32, 10:19-20

⁸ «Ka yu ta mnaghunata na, mndu dza'a mararjta ghōjani ta dabi ka mnay: "Ŋa Yesu i'i" ka'a ná, ka Zwanja mndu dza'azlay ta kəma duhwalha Lazglafta na: "Ŋa da na mndu na," ka'a dza'azlay. ⁹ Ama Mndu

dza'a mnay ta kōma mnduha: "ŋa Yesu a i'i wu" ka'a, ka Zwanja mndu dza'azlay ta kama duhwalha Lazglafta na: "Ŋa da a na mndu na wu," ka'a. ¹⁰Mndu dza'a vaza ŋazlu ta ghōŋa Zwanja mndu, dza'a plinispila lu ta dmakwani. Ka Sulkum nda ghuba dza'a razanafta mndu katsi, had' lu dza'a plinistá dmakwani dēkdek wa.

¹¹«Ka kladaghunaghakla lu da hōga tagha skwa la Yahuda, ka tsaghunaghatá guma, ka dər da gwal tsa guma nda gwal ŋumna a tsi, yaha kuni da ndana skwi dza'a kuni magay ŋa kata ghōŋa ghuni, nda ya dza'a kuni mnay guli. ¹²Sulkum nda ghuba dza'a mnaghunata ma tsa fitik ya ta skwi ŋa mnay ghuni.»

Ma zbō kuni ta tsagana

¹³Ka sana mndu mataba dōmga nda Yesu mantsa: «Malōma da, mnanamna ta zwanjama da kada dganapta ŋni ta skwa za hga ŋni,» ka'a. ¹⁴«Ari gra! Wa ta famtá i'i ŋa tsaghunatá guma, ari wa ta famtá i'i ŋa dgaghunaptá skwa za hga na?» ka Yesu nda tsi. ¹⁵«Dasuwa ka kuni nda tsagana. Vəl nzakwa skwa mndu mamu ka nutá tsi ka gadghəl a kəl tsi ka nzata nda hafu wu, ka Yesu kay guli nda inda mnduha.»

¹⁶Ka'a nda hōŋ nda mahdihdi mantsa: «Lagha sana mndu ka gadghəl ka hvatá hva dagala. ¹⁷«Waka yu dza'a maga na skwi ná, wana had' vli ŋa pgha na nimaya da na wu?» ka'a ma ghōŋani. ¹⁸«Yawa! Wya skwi dza'a yu magay: Dza'a dzaŋiŋtá guvurha da yu, ka tahanaghata ŋa tskamta da ta inda inda nimaya da, nda hamata skwiha da mida. ¹⁹Wana mamu skwi dər ŋa vaku kidaghi tsi. Mbi'a ta vgha gha, za, sa, rfa ta rfu tama, ka yu dza'azlay nda vgha da,» ka'a. ²⁰«Rghargha vgha na, kudāŋ hafa gha ta na rvidik gita u na, ŋa wa inda na skwiha papayaf ka na tama?» ka Lazglafta nda tsi. ²¹Ka Yesu sganaghata mantsa: «Tsaya skwi ta magaku nda mndu ta tskanatá skwi ta ghōŋani, ka zlanjta tskanatá skwi ta ghōŋani da Lazglafta,» ka'a.

Zbwazba ta ga mgham Lazglafta karaku
Mat 6:25-34

²²Tahula tsa, ka Yesu nda duhwalhani guli: «Tsaya ta kəl yu ka mnay ŋa ghuni kazlay: Ma mnō kuni ta "He", a nu dza'a yu zay ní, a nu da fō yu ta vgha ní,» ka'a. ²³Mal hafu ka skwa zay, mal vgha

ka lgut. ²⁴Nghawa zarakataghuvu ba, had' ta slōgu dər tska skwi ta vwah wu, had' wbani wu, had' guvurani guli wu, Lazglafta ta zunjtá skwi. Malaghumala a kaghuni piw ta dyakha ra? ²⁵Waya mataba ghuni dza'a laviŋtá sganaghata dər kwitikw ta fitik ta ghōŋa hafani kabga vəl mnayni ta he' na?

²⁶«Ka si laviŋ a kuni ta magatá skwi dər ka ki'a wu, nu ta kəl kuni ka mna he' nda pđakwani tama. ²⁷Nghawa vzlizla ma vwah ba, had' hōŋ ta maga slna wu, had' hōŋ ta ga lgut wa. Ka yu ta mnaghunata ná, dər Salumur, kulam nda tsa nzakwani ka gadghəl ya tani, ta fava a ta lgut manda ŋa sani ma tsa vzlizlaha ya wa. ²⁸Ka gita u na ka Lazglafta pghanavatá rka ta kuzur ma vwah ná, gi gamahtsimani ŋa driŋta nda vu. Kaghuni yeya dza'a kwal tsi sudavaghunatá lgut tama rki? Nahgani ta htiŋtá zlg hay nda ŋudufa ghuni? Nu kul laviŋtá kuni ta faftá ghōŋ? ²⁹Ma laghu kuni da ndana skwi dza'a kuni zay nda skwi dza'a kuni say. ³⁰Gwal kul snanjta Lazglafta ma ghōŋa hadik ta laghu da zba tsahaya. Kaghuni ná, nda sna da ghuni kazlay: Ta d'vay kuni ta tsa skwiha ya kō'a. ³¹Dzawadza ta vgha ka zba ga mgham Lazglafta karaku, dza'a vlaghunavla Lazglafta ta pđakwani,» ka'a.

Gwal ka gadghəl ta luwa
Mat 6:19-21

³²«Ma zlōŋ kuni ta zlōŋ kaghuni gwal ta nzakway ka ŋa da manda zwanja bra. Zđaganazda ta Da ghuni Lazglafta na vlaghunatani ta ga mghamani. ³³Dzawiŋwa dzawa ta skwiha ghuni, ka dgiŋta kuni ŋa gwal ka pdu ta tsedani. Tskawa tseada ghuni ma vəl dza'a kwal kul badzavata ta nzakway ta luwa. Hada, ksantja a ghali wu, ksantja a hzay guli wa. ³⁴Ka ga vla tskatá gadghəla gha ya ná, hada ŋudufa gha guli,» ka'a.

Fawafa ta vgha ka kzla saha Zwanja mndu

³⁵«Hbawahba ta vgha ŋa maga slna, tsamwa vu ma pitirila ghuni, ³⁶nzawanza manda duhwalha ta kzla dzanjta danjahōga tarj ta watgha vrakər tsi ma vla kla makwa ŋa gunanata tarj. ³⁷Rfu da tsa kwalvaha dza'a sagha danjahōga tarj slanaghatá hōŋ ndiri ya! Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a habafhaba ta vgha, ŋa nzanatani ta hōŋ ma vla za skwi, ŋa saghani vlanjta skwa zay ta hōŋ. ³⁸Rfu da tsa kwalvaha ya

ka slanaghasla tsi ta hɔŋ ndiri ma takala dər nda dga a vli ya!

³⁹ «Fawafa ta sləmɔŋ dīna. Ka má nda sna zə'ala hga ta fitik dza'a lagha ghali da taŋ katsi, má dza'a nzanza ndiri má zlanja a ka zlratani ta hgani wa. ⁴⁰ Kaghuni guli, habafwa vgha, kabga ma fitik kul ndananjta kuni dza'a sagha Zwanja mndu,» ka'a.

Ijərma kwalva nda sna ta skwi

Mat 24:45-51

⁴¹ Ka Piyer dawanja mantsa: «Mghama da! ɲa aŋni nda ghɔŋa ɲni re, ari ɲa inda mndu demdɛ a ta mna ka ta na mahdihi na na,» ka'a nda tsi. ⁴² «Wa na mndu tdukwa nda mahizl ma ghɔŋani na na? Tsa ya mndu dza'a danjahɔgani mnay ɲani: “Ta vlaghavla yu ta slna, ka vla ka ta skwa zay ɲa gwal ta magihatá slna nda fitikani,” ka'a ya ra. ⁴³ Rfu da tsa mndu dza'a sagha danjahɔga slanaghata ta magay mantsa ya! ⁴⁴ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Dza'a fanaghafa ta tsa mndu ya ta ghɔŋa inda tsa skwihani ya. ⁴⁵ Ala ka ka tsa kwalva ya ma ghɔŋani mantsa: “Wana nda gərda mghama da katak na,” ka'a ka lijtá psala sanlaha ma kwalva nda kwalva mi'aha, ka laghwi da zazaku nda sasaku ka ghuyaku katsi, ⁴⁶ dza'a saghasa mghama tsa kwalva ya dluk ma vaghu kul graftá tsatsi ta fitik ya kul snanjta tsi, ɲa ghuyaghunaptani ta danja katakata, ɲa tsanaghatani ta guma kawadaga nda gwal ta maga ghwadaka skwiha.

⁴⁷ «Tsa kwalva nda sna ta skwi ta kumə mghamani ka kwalaghutá tsi ta payavata ka magay ya, dza'a dgapdga lu kwərdək. ⁴⁸ Kwalva ya kul snanjta skwi ta kumə mghamani, ka magatá tsi ta skwiha prək ka dgapta, ki'a yeya dza'a dgunja lu. Ka dagala vlanja lu ta mndu katsi, dagala dza'a dawa lu da tsi guli. Ka si fərta tani vlanja lu ta mndu katsi, fərta tani dza'a dawu lu da tsi guli,» ka'a.

Hwazlaba ta mnduha ta gwada ta Yesu

Mat 10:34-36

⁴⁹ «Sagha da vzatá vu yu ta hadik, ta kumay yu ta gi kbaftani misimmisim. ⁵⁰ Dza'a lamla yu da ghuya danja manda ya ta lamə mndu da imi ma maga batem. Ya ta kzlə nda imi ma kulur yu ta magatani. ⁵¹ Zɔdaku klagagha yu ta ghɔŋa hadik ka kaghuni ta gray ra? Si ga! Daga vgha klagagha yu.

⁵² Daga ndanana, dzrafta a mnduha hutaf ma hga ta wi wa. Dzrafta a gwal hkən ta wi nda gwal his wa. Dzrafta a gwal his ta wi nda gwal hkən guli wa. ⁵³ Dza'a nda dma i da nda zwanja, dza'a nda dma i zwanja nda dani. Dza'a nda dma i ma nda makwani, dza'a nda dma i makwa nda mani. Dza'a nda dma i midzi nda ghwa'alani, dza'a nda dma i ghwa'ali nda midzani,» ka'a.

Nghawangha ta skwi ta magaku ndana

Mat 16:2-3

⁵⁴ Ka Yesu guli nda ndəghata dəmga na: «Nghay ghuni ta ɲatá ghwayak nda ga mazu ná, “dza'a saghasa imi” ka kuni ta mnay, gi ɲa magatani mantsa. ⁵⁵ Nghay ghuni ta vyakwa falaka Sud ná, “dza'a mamu vis gita,” ka kuni ta mnay, gi ɲa magatani mantsa. ⁵⁶ Tsa madgwirmadgwir madəgwira ghuni ya! Nda sna kuni ta dganatá skwiha ta magaku ta hadik nda ya ta luwa, waka kuni traptá snanjta dganatá skwiha ta magaku ma na fitik na tama?» ka'a.

Dzraftá skwi nda ghuma

Mat 5:25-26

⁵⁷ «Waka kaghuni ka ghɔŋa ghuni traptá tsatsaftá maga skwi dīna? ⁵⁸ Ka wlawla mndu ta kagha, ka sli'afra kuni ka dza'a da guma katsi, ɲavanja ka dzray nda tsi ma kdaku kuni ka bhadaghata da tsa vla guma ya, da lamə ka da dzva mnda tsa guma, da klaftá tsi ta kagha ka vlata ma dzva la sludziha, da klaftá tsahaya ta kagha guli ka vzamta ma gamak. ⁵⁹ Ka yu ta mnaghunata ná, “had' ka dza'a walanjta sabi hada ka ta kdij a ka ta platá kdavakta anena tsa mndu ta vlaghata ya wu,» ka'a.

13

Mbədanafwambəda ta nzakwa ghuni, yaha kuni da rwuta

¹ Ma va tsa fitik ya, ka sli'adaghatá sanlaha ma mnduha mnay ɲa Yesu ta skwi ta slanaghatá gwal ma Galili psala Pilat ma fitika dray taŋ ta skwi ɲa Lazglafta. ² Ka Yesu nda hɔŋ mantsa: «Mal ɲa tsa la Galili psala lu ya glakwa dmaku ka ɲa pdakwa sanlaha ma gwal ma Galili, kəl hɔŋ ka ghuytá tsa danja ya, ka kaghuni ta gray ra? ³ Malaghumala a ɲa taŋ wa. Ka mbədanaf a kaghuni ta nzakwa ghuni wu katsi, dza'a rwurwa

kuni demdem manda hahəŋ. ⁴ Ari tsa mnduha ghwanjpdə tghas ta rwuta ma fitika zləmbanaghata sana həga dagala ma Silwe ta həŋ ya ná, mal ŋa tarj glakwa dmaku ka pďakwa sanlaha ma mnduha ma Ursalima a ka kaghuni ta gray na? ⁵ Malaghumala a ŋa tarj wa. Ka mbəďanaf a kaghuni ta nza-kwa ghuni wu katsi, dza'a rwurwa kaghuni manda hahəŋ guli,» ka'a.

Fu ya kul had ta yaku

⁶ Wya ka'a nda həŋ nda mahdihi guli: «Mamu sana mndu dyaƒ fwa ghuraf ma vwaha inabani. Ka sli'afťá tsa mndu ya ka lagha da daga yakwani. Ta lagha tsi ná, lay yaf a dekkek wa. ⁷ Ka'a nda tsa mndu ta ngha tsa vwaha inabi ya mantsa: "ngha ba ta na ghuraf na, mahkəna vakwa da na ta sagha da daga yakwani, lay had ta yafta wa. Ŋaw ŋa zləŋutani ta vli ka bətbət na, tsiŋtsal!" ka'a nda tsi. ⁸ "Mghama da! Ka va va tsi karaku, ka laptá yu ta vli mistani, ka pghinťa yu ta rgwa distani. ⁹ Ka waya ka skwi dza'a yafya kdəghalam. Ka yəglafa a tsi wu katsi ŋa tsiŋta gha,"» ka tsa mndu ta nghay ya.

Mbanafta Yesu ta sana marakw kul dughwanaku badu sabat

¹⁰ Badu sana sabat, ka taghə Yesu ta skwi ŋa mnduha ma həga tagha skwa la Yahuda. ¹¹ Hada, mamu sana marakw kul dughwanaku ta maga vaku ghwanjpdə tghas ŋinť sulkuma halaway kutsuvud, lavin a ta sladata ndəďap wa. ¹² Nghaŋta Yesu ta tsa marakw ya, ka hgaŋťá tsi. «Nda mba ka ma dāŋwa gha makwa da,» ka'a nda tsi. ¹³ Ka faťá tsi ta dzvu tida, gi hada-hada ka sladatá tsi ndəďap, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta. ¹⁴ Ka kuzlanafťá tsi ta ŋuduf ta mgham ta ghəŋa tsa həga tagha skwa la Yahuda ya, kabga tsa mbanafťa Yesu ta mndu badu sabat ya. «Mamu fitik mku' ŋa maga slna sagha ghuni da mbamba vgha ghuni ma tsa fitikha ya, badu sabat a wu,» ka'a nda tsa tskatá vgha mnduha ya. ¹⁵ «Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Had' inda kaghuni ta pla slani ka kdihani a tsi ta wa guduk* ka klay da vla sa imi badu sabat wu ra? ¹⁶ Wana na marakw na ta sabə ma mndəra la Abraham Maghwanjpdə tghasa vakwani na manda hbuta halaway, ra a ka

plinťá tsəna marakw na ma tsa zidá ya badu sabat wu ra?» ¹⁷ Ka ksutá tsa zlgħawa Yesu ya ta ghumahani ka hula. Ka rfu hamata sanlaha ma mnduha ta rfu ta ghəŋa inda ŋərma slna ta magə Yesu.

Ndaw dza'a gra lu ta ga Mgham Lazglafta

Mat 13:31-32, Mak 4:30-32

¹⁸ Ka Yesu guli mantsa: «Ndaw dza'a gra lu ta ga mghama Lazglafta na? Ndaw dza'a gra yu? ¹⁹ Ka guram nda hya kramasa klaf sana mndu ka sləgamta ma gam, ka dyaftá tsi ka glafta gədiz, ka babaftá dyahta ta hga tarj ta zligamahani nzakwani,» ka'a.

Gwaďa ta ghəŋa is

Mat 13:33

²⁰ Ka Yesu guli mantsa: «Ndaw dza'a gra yu ta ga mghama Lazglafta na? ²¹ Ka guram nda is klaf sana marakw ka laďanamta ma gratá darama hupu hkən ŋa ŋlanafťa inda tsa hupu ya nzakwani,» ka'a.

Wa dza'a lami da ga mghama Lazglafta?

Mat 7:13-14,21-23

²² Ka tadapťá Yesu ta zwana luwa nda luwaha dagala dagala, ta sli'i tsi da luwa Ursalima, ka dza'a nda tagha skwi ŋa mnduha. ²³ Ka lagha sana mndu dawaŋta da tsi: «Mgham da! Ki'a yeya mnduha dza'a mbafta rki na?» ka'a. Ka Yesu nda həŋ mantsa: ²⁴ «Ŋawawaŋa ka lami nda ta watgha slrehwa. Ka yu ta mnaghunata na: Nda ndəgha gwal dza'a zba lami nda tida, trid ŋa trapta tarj.

²⁵ «Ka sli'afsl'i a danahəga ka ŋəzlaftá watgha ta ma bli kaghuni katsi, ŋa kuduslafta kaghuni ta dza watgha kazlay: Mghama da! Mghama da! Gunəŋnaguna ta watgha kə'a. "Sna a yu ka sagha ndiga kuni wu!" ka'a dza'azlay nda kaghuni. ²⁶ "Taw kay Mghama da! Ta va aŋni si ta za skwi, ka sa skwi, ka tataghə ka ta skwi ŋa mnduha ta inda pazlala ma luwa ŋni kay ra!" ka kuni dza'azlay nda tsi. ²⁷ "Sna a yu ka sagha ndiga kuni wu, laghwala demdem tavata i'i, kaghuni gwal ta maga ghwadaka skwi," ka'a dza'azlay nda kaghuni kay guli. ²⁸ Hada, dza'a waha kuni ta wahu nda hpaďa sli'inť nghaŋər kuni ta i Abraham nda Izak, nda Yakubu, nda inda anabiha ta nzaku ma ga mghama Lazglafta, wdinwdá lu ta kaghuni

* 13:15 Ngha ta Lukwa 2:7.

ma bli. ²⁹ Dza'a sli'akli'a mnduha nda ta slørpa luwa fwað, ña nzata tañ ka za skwi ma ga Mgham Lazglafta. ³⁰ Nda tsaya tama, gwal nda hul ndanana guli, dza'a nzakway høj ta køma. Gwal ta køma ndanana, dza'a nzakway høj nda hul,» ka'a.

Yesu nda Ursalima
Mat 23:37-39

³¹ Ma va tsa fitik ya, ka lagha sanlaha ma la Farisa slanaghatá Yesu, ka høj mantsa: «Ta psa kagha Hiridus ña dzata, sli'afslí'a hadna ka laghwa ka da sana vli,» ka høj. ³² «Lawa mnanatá tsa gørhay ya kazlay: Ta ghazla duhwala halaway yu, ta mbamba gwal ma ðañwa yu gita nda ya mahtsim, ta mahkøna fitik ña kðingta ða ta slna ða, ka'a nda høj. ³³ Ka kða yu ta mbaða ða gita, nda ya mahtsim, nda ya baðima. Ra a ka mtuta anabi ma sana vli, ka zlanjtá mtuta ma Ursalima wa.

³⁴ «Luwa Ursalima! Luwa Ursalima! Kagha ta rwanatá anabiha. Ghunøgagha gha Lazglafta ta mnduha ná, rwana ka, ka pslatá høj nda pala. Kumarjuma yu ta tskanatá mnduha gha tavata i'i, manda mana ghatalakw ta tskanatá ndudúkhaní ma zlabakani, ka kwalaghutá kuni. ³⁵ Wana lu dza'a zlaghunarjtá høga ghuni. Hað kuni dza'a nghøglanjtá i'i ðekðek ha ka sagha fitik dza'a mnø kuni kazlay: Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ya ta sagha ma hga Mgham kø'a,» ka'a nda høj.

14

Mbanafsta Yesu ta mndu baðu sabat

¹ Baðu sana sabat, ka sli'afstá Yesu ka lami da høga ga sana mali mataba la Farisa da za skwa zay. Ka pghaftá gwal hada ta iri tida ka nghay ndeezla. ² Mamu sani mndu kul ðughwanaku nda hasla vghani ta nzaku hada. ³ «Mamu tvi ña mba mndu baðu Sabat re hað wa a na?» ka Yesu ðawanja da gwal tagha zlahu ña mnduha nda la Farisa. ⁴ Tsitsirid nzanza høj kul zlgahanafstá wi. Ka lagha Yesu ksarjtá tsa mndu kul ðughwanaku ya ka mbanafsta, ka ghunirjta dzaghani. ⁵ Ka'a nda høj tama mantsa: «Wa mataba ghuni ka ðaðaghadøða zwanjani, ka slani a tsi da vøvrøm baðu Sabat dza'a kwal kul tðigirjta misimmisim na?» ⁶ Trid, traptra høj ta skwi ña zlgahanafstá wani.

Dasuwa káka nda vli ña nzata gha

⁷ Na nghay Yesu ta gwal hagaf lu ta zba vla nzaku ðinaðina, ka'a nda høj nda mahðihði mantsa: ⁸ «Ka hgaf hga mndu ta kagha da vla za skwa zay, ma gi læ ka da nzata ma vli ðina, ka waya ka skwi mamu sana mndu ta malaghutá kagha hgaf lu ña da tsa vli ya. ⁹ Da lagha tsa mndu ta hgafstá kaghuni ya, da mnay ña gha kazlay: Sli'afslí'a, zlanarjzla ta na vli na ta na mndu na kø'a, ña ksutani ta kagha ka hula ta dza'a nzøgлата ma hamata vla nzaku. ¹⁰ Skwi ta raku ná, ka hgaf hga lu ta kagha da vla za skwa zay katsi, nzanza gha ma hamata vla nzaku karaku. Kø'a ka tsa mndu ta hgafstá kagha ya ná, «Øay gra! sli'afslí'a, sawi da nzata hadya,» ka'a dza'azlay. Mantsa tama nda tsafara vgha gha da gwal dza'a za skwi kawadaga nda kagha. ¹¹ Innda mndu ta glanaftá ghøjani, dza'a vraganavra lu, innda mndu ta vraganatá ghøjani dza'a kapanafkapa lu,» ka'a nda høj.

Hagafstá gwal ka pðu ña za skwa zay

¹² Ka'a nda tsa mndu ta hgafsta ya mantsa: «Ka magamaga ka ta skwa zay ña badawa ka vaghu ðør skwa zay ka hani a tsi ña mnduha, ma laghu ka hagay ta gra gha ta gra gha, ta zwanjama gha ta zwanjama gha, ta laghuni ta laghuni, nda ya ta sløvdaha gha ka gadghøl ka gadghøl, da hgafstá høj ta kagha ña plaghamta manava tsaya baðu ya ga tañ guli. ¹³ Ka magamaga ka ta skwa zay ña badawa katsi, haga ta la ka pðu, nda la ka marghum, nda la nda rwa sølaha tañ, nda gwal nda ghulpa, ña zay. ¹⁴ Dza'a nzanza ka nda rfu kabga hað fitik dza'a plaghamta høj manda va tsaya wa. Lazglafta dza'a plaghamta baðu fitik dza'a sli'agapta tðukwa mnduha nda hafu,» ka'a.

Skwa zay dagala
Mat 22:1-10

¹⁵ Tahula snanata sana mndu mataba tsa gwal ta za skwa zay ya tsa gwada ya, ka'a nda Yesu mantsa: «Rfu da mndu dza'a za skwa zayni ma ga mghama Lazglafta,» ka'a. ¹⁶ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Lagha sana mndu ka magatá skwa zay dagala, ka hagarjtá tsi ta mnduha nda ndagha. ¹⁷ Nduakwa skwa zay, ka ghunaftá tsa mndu ya ta duhwalani da mnanatá tsa mnduha hagarj tsi ya kazlay: Saghawasa nda maga fitikani kø'a. ¹⁸ Lagha tsa mnduha ya ka mbahanafstá wi ta tva turtuk. «Mamu

vwah skwa yu ná, tsaw nda nza tkwe' ka dza'a dá nghanata ná, ki'ba, wya dzvu," ka sani tar'atar' nda tsi. ¹⁹ "Mamu slaha hva dzawa yu ghwan' dza'a yu dzaghar'nta" ná, ki'ba, wya dzvu, ka sani. ²⁰ "Klafta dá yeya ta makwa ta ga maghurbi yu tsaya dza'a kwal yu bhata," ka sani nda n'ani. ²¹ Ka vra-gaghatá tsa duhwal ya dzagha, ka rusanaf'tá tsi ta mghamani. Ka basaf'tá tsa dar'ahagani ya ta r'uduf. Ka'a nda tsa duhwalani ya mantsa: "La misimmisim ta badawaha nda ya ta pazlalahá ma luwa, ka hagakta ka ta la ka pdu, nda la marughumha, nda ghul-pata mnduha, nda la nda rwa selaha tar'," ka'a. ²² Tahula magatani, ka vradaghatá tsi. "Mghama dá, nda maga tsa skwiha mna ka ya kay, tsaw ta teke'a vla nzakuha, ka'a." ²³ "La ta tvi ta tvi nda ya ma vla nar'atá gam, ka hlakta ka ta inda mnduha dza'a slanaghata ka, ka da ndaghagapta vli ma hga ga ini, ka tsa dar'ahaga ya nda duhwalani. ²⁴ Ka yu ta mnaghunata ná, had' mndu mataba tsa gwal hagar' lu ya dza'a dar'atá skwa zaya dá wa," ka'a.

Dina zar'nta duhwalha Yesu ta inda skwi
Mat 10:37-38

²⁵ Ma sana fitik ta mbada mnduha ru-tututa ta tvi mista Yesu, ka mbadavata Yesu, ka'a nda har' mantsa: ²⁶ «Ka sagha da i'i mndu katsi, ba malaghutani ta dtutá i'i ka i dani nda mani, nda markwa tar', nda zwanani, nda zwanamani, nda kwaghamani, nduk nda varda ghon'ani tani, kada nzakwa tsi ka duhwalá dá. ²⁷ Dar' wa tsi ta kwalaghutá kla udza zlon'ayni*, ka kwalaghutá dza'a mista dá, lar'nta a ta nzakway ka duhwalá dá wa. ²⁸ Ka ta kumay mndu mataba ghuni ta baftá hoga dagala katsi ní, had' ta nzata ka mbadaf'tá mbsaka skwi dza'a zad'nta tsi karaku na nghan'ni ka mamu re had' wa a tsedani prök ka kd'ntá tsa slina ya ra? ²⁹ Ka mantsa a tsi wu, ka laghani ka thaf'tá mndara tsa hoga ya ka kwal kd'ntá bafta katsi, inda gwal dza'a nghanavata ná, dza'a ghu'basay har'. ³⁰ "Ngha ta na mndu na ta thaf'tá mndara hga ka traptá kd'nta," ka har' dza'azlay. ³¹ Mantsa guli, ka ta kumay sana mgham ta vulu nda sana mgham katsi, had' ta nzata karaku ka ndanapta ka dza'a lar'ntar'lar'nta a wa a tsi ta guyata nda ghumani ta dza'a

sagha guyata nda tsi nda mnduha dambu' hisamsak wu ra? Tsaw tsatsi, dambu' ghwan' yeya n'ani ma mnduha. ³² Ka ka'a ka'a nghanadapta lar'nta a tsi wu, ta ghunaf'ghuna ta mndani da tsa sana mgham ya ta kul bhadaghatá tsi ndusa, na dawa tva dzrafta nda tsi. ³³ Mantsa tama, had' mndu dza'a lar'ntá nzata ka duhwalá dá mataba ghuni, ka zar'nta a tsi ta inda skwihani wu,» ka Yesu sganaghata.

Slughul kul had' zdaku mida

Mat 5:13, Mak 9:50

³⁴ «Wya zda slughul, ka nda kda zdaku mida katsi, ndaw dza'a vröglanamta lu ta zdakwani na? ³⁵ Zdar'gla a na pghafta ta vwal dar' na rgwa wu, dza'a pghid'ntar'nta lu ta had'ik. Ka mamu mndu nda slömöna snay, ka sna tsi,» ka'a.

15

Slafta sana mndu ta tuwakani nda zadá

Mat 18:12-14

¹ Ma sana fitik, ka gavadaghata gwal ta tska dzumna da sna gwada da Yesu. ² Mbada la Farisa nda gwal tagha zlahu ka ruru'waku. «Ni'na na mndu na ta ghon'ani ka gra gwal dmaku, wana ta za skwi kawadaga nda har',» ka har'. ³ Ka mna Yesu na tar' nda mahd'ndi hdi: ⁴ «Waya mataba ghuni, ka därmök tuwakhani, ka zadavaghuta ya turtuk mataba tar', dza'a kwal kul zlanavatá tsa pdukuha tar' tಂಬaymbsak tಂಬay mida ya ma mtak, ka laghi da zba tsa turtuk ta zwaduta ya, ha ka nghan'tani na? ⁵ Manda nghan'tani, ka rfu tsi ta rfu, ka tsukwaf'tá tsi ta badzagani. ⁶ Manda vraktani dzagha, ka hagar'ntá tsi ta grahani nda slövdahani. "Sawa ka rfa mu ta rfu, wana nda ngha yu ta tuwaka dá si ta zwaduta kay," ka'a nda har'. ⁷ Ka yu ta mnaghunata ná, dza'a malaghumala rfu ta luwa ta ghon' mnda dmaku turtuk ta mbadanaf'tá nzakwani, ka na td'ukwa mnduha tಂಬaymbsak tಂಬay mida ta kwalaghutá mbadanaf'tá nzakwa tar',» ka'a.

Slafta sana marakw ta kwabani si ta zwaduta

⁸ «Ari wati marakw ya, ta mutsaf'tá suley ghwan' ka zwadugudunustá suley turtuk matabani, dza'a kwal kul tsamtá vu ma pitirila, ka tsukwa hoga ka psay dasuwa ha

* 14:27 Ngha ta Lukwa 9:23.

ka nghanjani na? ⁹ Manda nghanjani, nja haghanjani ta magrahani nda slövdahani. “Sawa, rfama ta rfu, wana nda ngha yu ta suley da si ta zwaduta kay, ka’a.” ¹⁰ Ka yu ta mnaghunata ná, dza’a malaghumala rfu da duhwalha Lazglafta ta ghøja mnda dmaku turtuk ta mbødanaftá nzakwani,» ka’a.

Dukwafta dani ta zwanani si ta zwaduta

¹¹ Wya ka’a guli: «Mamu sana mndu his zwanani. ¹² “Ari da! Vlihavla ta njada ma skwa za høga má dza’a yu mutsay,» ka sagøj nda dani. Aray, ka da tanj. Ka dganaptá tsi ta gadghølani ta hørj. ¹³ Tsøbakw fitik tahula tsa, ka dzawinjá tsa sagøj ya ta njani demdem, ka sli’aftá tsi ka laghwi ta sana hadik di’ij. Hada, ka bødziptá tsi ta skwani ma maga sli’ijsl’ij. ¹⁴ Manda kuduta tsa skwani ya demdem, ka slatá maya ta tsa hadik ya. Lay, ta had skwi dekdék da tsi wa. ¹⁵ Ka laghu tsi vzatá ghøjani nja maga slna ga sana mndu ma tsa hadik ya. Ka ghunaghatá tsa mndu ya da ngha ghuvazuha ma vwa-hani. ¹⁶ Ka dzø maya. Ta kumay si má ta za tsa skwa zaya ghuvazuha ya, lay had mndu ta vlanjta wa. ¹⁷ Ka zlraftá tsi ta ndanu: “Kidaghi gwal ta ksa slna ga da dá, ta za skwi ka haslay, wana i’i hadna ta mtaku da maya! ¹⁸ Dza’a vru yu da da dá. Vradaghata dá ya, da! maganamaga yu ta dmaku ta Lazglafta, magaghamaga yu ta dmaku guli, ¹⁹ rgla a yu ka hgay ka zwanja gha wu, fafa ta i’i manda mndu tekwa mataba gwal magaghatá slna,» ka yu dza’azlay nda tsi, ka’a. ²⁰ Ka sli’aftá tsi ka vraghuta da dani.

«Ta ghwa a ka bhadaghata dzagha wu, ka nghanjani dani. Ka ksaftá tsi ta dani ka hidahidá, ka sli’aftá tsi nda hwaya, ka lagha tsi habwa’ tida, ka brusay. ²¹ “Ari Da! maganamaga yu ta dmaku ta Lazglafta, magaghamaga yu ta dmaku ta kagha guli, rgla a yu ka hgøgølta ka zwanja gha wu,» ka tsa zwanj ya nda tsi. ²² “Klagapwa kla misimmisim ta tsa lgut dína katakata ya, ka sudanavata kuni, fanaf kuni ta halagar ta dzvu, sudanam kuni ta baðah ma søla. ²³ Ksagaghawaksa ta mamakwa sla nda uwasla, ka hnata kuni, ka za mu, ka rfa mu ta rfu. ²⁴ Nana zwanja dá wana tsi na ná, manda skwi si nda mta, wana vrakta nda hafu, si nda zada ka nghavatá tsi,» ka dani nda kwalvahani. Ka zlraftá hørj ta rfu.

²⁵ «Tsaw ma vwah zumala tsa mndu ya ta tsa fitik ya. Ta vraktá tsa zumali ya dzagha, laghani ndusa nda høga, ka snantá tsi ta ghudzaga dewdew nda skalu ga tanj. ²⁶ Ka hganjá tsi ta sani ma kwalva tanj, ka dawarjta da tsi ta skwi ta magaku. ²⁷ “Zwanjama gha ya ta vrakta, ka dzatá da gha ta mamakwa sla nda uwasla, kabga nghanjani ta dughwana,» ka tsa kwalva ya nda tsi. ²⁸ Ka basaftá tsi ta njuduf, ka kwalaghutá dza’a da høga. Ka sabø dani gatay nja lamani da høga. ²⁹ “Má kidagha vakwa da na ta magaghatá slna, ta kwalaghu a yu dekdék ta snatá skwi ta mnihata ka wa. Ta ksaf a ka ta dør bizaðiza gu ka vlihata nja hnata da, ka rfay nni ta rfu nda graha dá wa. ³⁰ Na vrakta zwanja gha ya ta zadanatá gadghøla gha nja gwal ta hliri ná, njani ta hna yu ta mamakwa sla nda uwasla ka ka,» ka’a nda dani. ³¹ “Sagøj, kawadaga kagha nda i’i inda fitik. Inda skwa dá ná, nja gha ya. ³² Nda ra ka magatá skwa skalu, ka rfay mu ta rfu. Nana zwanjama gha wana tsi na ná, si nda mta, ka vraktá tsi nda hafu. Si nda zada, ka nghavatá tsi,» ka dani nda tsi.

16

Jørma kwalva

¹ Ka Yesu nda duhwalhani guli mantsa: «Mamu sana mnda gadghøl ta hlaftá hu-zlani ka pghanantá sana mndu ma dzvu nja nghanata. Ka lagha lu da mnanata kazlay: Wa’a tsa mndu ya ta badza huzla gha kə’a. ² Ka hganjá tsi. Ka’a nda tsi mantsa: “Waka ka ta magay ka lu ta snø yu ya na? Mnihamna káka ta maga slna gha. Ndanana na, nzøglanaghata a ka ta ghøja huzla dá wa,» ka’a nda tsi. ³ Ka tsa mndu si ma dzvani tsa huzlaha ya mantsa: “Waka yu dza’a magay tama? Wana hlaghuhla danjahøga dá ta inda huzlaha ma dzva dá? Ka la yu da hva ka yu, had mbrakwa dá wu. Ka la yu da gatá skwi ka yu, dza’a ksay ta i’i ka hula. ⁴ Ala, nda sna yu ta skwi dza’a yu magay dza’a køl mnduha ka tsu’aftá i’i ghzløðisrø lu dazlay,» ka’a. ⁵ Tahula tsa tama ka hagafá tsi ta gwal nda huzla danjahøgani da hørj. “Kidaghi skwi ta dza’a ka vlay nja danjahøga dá na?” ka’a nda tanjanja mndu. ⁶ “Garwa rdi dørnak ya,» ka’a nda tsi. “Klaffla ta delewera gha, nzanza misimmisim ka vindafta ka ta hutafmbsak,» ka’a nda tsi. ⁷ “Ki da kagha,

ta kidaghi ŋa gha ŋa vlay?” ka’a nda sani guli. “Buhwa hya dærmæk ya,” ka’a nda tsi. “Klafkla ta delewera gha, vindafvinda ta Tghasmbasak,” ka’a nda tsi. ⁸ Hwidhwida na mndu na, ka tsa danjahøga ya ka ghuba tsa ghwadaka mndu ya. Tsaw mal hidata mnduha ma na ghøŋa hadik na nzakwa taŋ mataba taŋ, ka zwana tsuwadak,» ka’a.

Laviŋ a mndu ta gwaftá danjahøga his wa

⁹ «Ka i’i ta mnaghunata na: Hlawa na ghwadaka skwa gadghæl ta na ghøŋa hadik na, ka kasa kuni ta gra nda tsi. Badu kdaghutani da kaghuni ya, ŋa tsu’ay Lazglafta ta kaghuni ma høgani ŋa kðekedzerj. ¹⁰ Ka nda sna mndu ta ŋanató skwi kwitikw, nda sna guli ta ŋanató skwi dagala. Ka sna a mndu ta ŋanató skwi kwitikw wu katsi, sna a guli ta ŋanató skwi dagala wa. ¹¹ Ka laviŋ a kuni ta ŋanató ghwadaka skwa gadghæla na ghøŋa hadik na wu katsi, wa dza’a mnay kazlay: Zlgha ta vørdá skwa gadghæl kə’a? ¹² Ka laviŋ a kuni ta ŋanató skwa gadghæl wu ní, wa dza’a vlaghatá vørdá ŋa gha ma skwi tama.

¹³ «Laviŋ a kwalva turtuk ta ga kwalva danjahøga his wa. Nda husanŋa sani turtuk, nda dvtutani ta sani. Ka mantsa a tsi wu, dza’a ndi’anava ndi’a ta vgha ta sani, ŋa husanŋa tsa sani ya. Laviŋ a kuni ta nza-kway ka kwalva Lazglafta kuni guli na, ka kwalva tse di kuni guli wa,» ka Yesu.

Nzakwa la Farisa nda guma Lazglafta
Mat 11:12-13, 5:31-32, Mak 10:11-12

¹⁴ Ka ghubasú la Farisa ta sna inda tsa gwada ya ta Yesu, kabga dvtudva hahøŋ ta tse di. ¹⁵ Ka Yesu nda høŋ mantsa: «Ka tdukwa mndu aŋni ka kaghuni ta mara ghøŋa ghuni ta kema mnduha. Tsaw nda sna Lazglafta ta ŋudufa ghuni. Tsa skwi ta ghubu mnduha nda ghuba ya ná, ka manzakðaway nzakwani ta wa ira Lazglafta.

¹⁶ «Daga ghalya ta zlraftá lu ta mna gwada ta ghøŋa skwi vindaf lu ma deftera zlahá Musa, nda ya ma deftera anabiha, ha ka sagha ta fitika zlagapta Yuhwana mnda maga Batem. Ta fitika zlagapta Yuhwana mnda maga batem tama, ka zlraftá lu ta mna gwada ta ghøŋa Lfidá Gwada ta ga mghama Lazglafta, ka zlu’u mnduha ta vgha ŋa lami. ¹⁷ Tsaw mal ndækwedata

hærduta luwa nda hadik ka dædavaghuta thatá skwi turtuk ma zlahu,» ka’a.

Tagha skwi ta ghøŋa ghzla marakw

¹⁸ «Mndu ta ghzliŋtá markwa taŋ ka klaftá sani ná, hliri ta hlu tsa mndu ya. Mndu ta klaftá marakw ghzliŋ zə’ala taŋ guli ná, hliri ta hlu tsa mndu ya,» ka’a.

I sana mnda gadghæl nda Lazar

¹⁹ «Mamu sana mndu ghalya ka gadghæl, lgut kulefedfedá nda bla dzvani ta sudá tsi ta vgha. Inda fitik, skwi zdazda ta zə lu ga taŋ. ²⁰ Mamu sana mndu guli Lazar hgani, ka pdu, ka lku vghani dze’dze’, ta zi’aku, ta hani ta watgha ga tsa mnda gadghæl ya. ²¹ Ta kumay si ta baghaftani nda wiwisa dafa ta rkata ma vlə zay tsa mnda gadghæl ya, sew mutsaf a wa. Ama kriha yeya katæk ta sli’adaghata da ni’a tsa lkuhani ya. ²² Ka mtuta tsa mndu ka pdu ya, ka tsukwaghatá duhwalha Lazglafta fata tavata Abraham. Ka mtutá tsa mnda gadghæl ya guli, ka padamtá lu. ²³ Ka ghuyə tsi ta danŋa katakata ma vla nzakwa gwal nda rwa. Kə’a kə’a klanŋtá ghøŋ ná, ka nghanŋtá tsi ta Abraham di’iŋ kawadaga nda Lazar. ²⁴ «Da dá Abraham! Tawatá hidahida ta i’i! Ghunafghuna ta Lazar ka tsughumamta tsi ta ndæfiŋa dzvani ma imi, ka didifta tsi ta ghanik læŋlæŋlæŋ, kabga ta ghuya danŋa yu katakata ma na vu na,» ka’a dzatá lawlaw. ²⁵ Ka Abraham nda tsi mantsa: “Sagøŋ! Havaphava ka za mghama gha si ta zə ka ma nzakwa gha nda iri ta ghøŋa hadik, ta ghuyə Lazar ta danŋwani ya. Ndana tama nda lba ŋudufa tsatsi, ta ghuyə kagha ta danŋa gha. ²⁶ Zlanŋa lu ta tsa, mamu mghama gudzvuruŋ ta dgamata. Dær má ta kumay mnduha ta sli’af ta hadna da aŋni ŋa dza’a da kaghuni ná, laviŋ a høŋ wa. Laviŋ a lu ta tsughwadagapta da kaghuni ka sagha da aŋni guli wu,» ka’a. ²⁷ «Ka si mantsa tsi, wya dzvu, ghunató Lazar da la ga da dá, ²⁸ kabga ta mamu zwanama dá hutaf. Ka dza’a tsi da snanamtá høŋ, da sagha hahøŋ guli da ghuya danŋa ma na vla ghuya danŋa wa,» ka tsa mnda gadghæl ya. ²⁹ «Mamu vindatá deftera zlahá Musa nda vindatá gwada la anabiha da zwanama gha, ka snasna høŋ,» ka Abraham nda tsi. ³⁰ «Slaghwa a tsaya da dá Abraham wu, ka sli’af hadna mndu da gwal nda rwa, ka lagha

slanaghatá hørj ka tsi ná, hadahada hørj dza'a mbødanaftá nzakwa tarj," ka tsa mnda gadghel ya. ³¹ «Ka va a hørj ta sna tsa zlahá Musa nda tsa gwafáha la anabi ya wu katsi, dør ki sli'aftha mndu da gwal nda rwa ka lagha slanaghatá hørj, had fitik dza'a snata hørj wu, ka Abraham nda tsi,» ka'a.

17

Hidáku vla Yesu

Mat 18:6-7,21-22, Mak 9:42

¹ Ka Yesu nda duhwalhani tama mantsa: «Nda nza tkwe' ka nzakwa skwiha dza'a dziñtá mnduha ka tuthun. Ama ðarwani ma mndu ta zlømbiñtá sani. ² Ta ðraj ya ma hbanam lu ta buna ma lwi ka vzaghata da ðrøf, ka vzamtani ta sanlaha nda hta da dmaku. ³ Nghawa ghørja ghuni!

«Ka gaga zwanama gha ta dmaku, mnanañmna dar. Ka mbødanaf mbøða tsi ta nzakwani, planapla ta dmakwani. ⁴ Ka dør ndøfán søla gaghata tsi ta dmaku ta fitika turtuk ka va sagha tsi mnagharta kazlay: Bgafáya kø'a, plinispla,» ka'a.

Gwafáta zlg hay nda ñuduf

⁵ Ka gwal ghunay nda Mgham Yesu mantsa: «Sgarjñagha zlg hay nda ñuduf,» ka hørj. ⁶ Ka Yesu tsu'anaftá wani ta hørj mantsa: «Ka mamu zlg hay nda ñudufa ghuni tabta hya kramasa katsi, dza'a mnay kuni ña ya babala ya kazlay: Tðaftáda ta vgha gha ka dza'a ka vzamtá vgha ma ðrøf kø'a, ña snaghunatani.»

Vørdá kwalva

⁷ «Ka mamu ya mataba ghuni ta hvanatahva ta mndu, ka ta nghanatá rini a tsi, na gi ngharta tsa mndu ya ta saghani ma vwah ná, "sawi misimmisim da za skwa zay" ka'a dza'azlay nda tsi ra? ⁸ Skwi dza'a tsi mnay ná, "ðiha skwa zay, ka mbødapta ka ta lgut ña vla skwi ña ða, ta zø yu. Tahula tsa, ña zay gha ta ña gha kø'a." ⁹ Dza'a rfay ta tsa kwalva ya kabga magatani ta tsa skwi mnana tsi ya ra?

¹⁰ «Mantsa ya kaghuni guli, ka magamaga kuni ta skwi mnaghuna Lazglafta ña magay katsi, "nu hayhaya kwalva ma añni ða, skwi ya lavij ñni ta magata maga ñni, ka kuni mnay,» ka'a.

Mbanafta Yesu ta sana mndu ksu rdá mndu

¹¹ Ta dza'a Yesu da luwa Ursalima, ka labø tsi ma takataka hadika Samari nda Galili. ¹² Tata lamø nda la Yesu da sana luwa, ka sagha gwal ghwarj hlu rdá mndu ta hørj guyaku nda tsi. Ka nzagaghatá hørj køtsau'. ¹³ «Mgham Yesu, tawatá hidahida ta añni,» ka hørj kapantá lwi. ¹⁴ Na gi pghafta irani ta hørj, «lawa la maranantá vgha ghuni ta mnda dra skwi ña Lazglafta,» ka'a nda hørj. Tata mbadá hørj ka dza'a, gi kløwad nda mbamba hørj. ¹⁵ Na gi nghantá sani turtuk mataba tarj ta tsa mbatani ya, ka vraktá tsi nda zløziva Lazglafta nda lwi dagala dagala, ¹⁶ ka lagha tsi zlømbatá ma ghuva Yesu, ka rfay. Tsaw mnda la Samari tsa mndu ya. ¹⁷ Ka Yesu mantsa: «Ghwarj a hørj ta mbambafta kay ra? Ga tsaha tømbyay ya katøk na? ¹⁸ Nana mndu ka matbay na yeya kwerj-kej ta vraghata da rfanaghatá Lazglafta ra?» ka Yesu ta ghørjani. ¹⁹ «Sli'afslí a gha ka dza'a ka, zlg hay nda ñudufa gha ta mbaghafta,» ka Yesu nda tsi.

Ma takataka ghuni ga mghama Lazglafta

Mat 24:23-28,37-41

²⁰ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Yawu dza'a sagha fitika ga mghama Lazglafta na?» ka hørj. Ka'a nda hørj mantsa: «Ghur a dza'a ngharta lu ta sagha ga mghama Lazglafta wa,» ka'a. ²¹ «Had' lu dza'a mnay kazlay: A! "Wana tsi,» a! "Wa'a tsi" kø'a wa. Dina ka snantá ghuni kazlay: Ma takataka ghuni ga mghama Lazglafta kø'a,» ka Yesu nda hørj.

Fitik dza'a sagha Zwanja mndu

²² Ka'a nda duhwalhani guli mantsa: «Dza'a saghasa fitik ña kumannta ghuni ta nghantá fitika Zwanja mndu dør turtuk søla tsi, ngharta a kuni wa. ²³ Ka lu dza'azlay nda kaghuni na: "A! Wa a hada a," "a! Wana hadna," yaha kuni da dza'a, yaha kuni da slaslakwaku. ²⁴ Manda daslakwa wuda luwa ta sli'aftha ta sana slørpø ka labø da sana vli ya ná, mantsa ya dza'a sagha Zwanja mndu badu ñani fitik. ²⁵ Ma kdø tsaya, dza'a ghuyapø ghuya ta ðarwa katakata ña vzijnta na mnduha ta na fitik na. ²⁶ Tsa skwi ta maguta ma fitika Nuhu* ya ná, mantsa ya dza'a magakwa tsi ma fitika Zwanja mndu guli. ²⁷ Ta zazaku mnduha, ka sasaku, ka

* 17:26 Ngha ta Zlrafta 6:5-12 nda 7:6-23.

hla mi'i, ka vla kwagha tarj ŋa zə'al, ha ka sagha fitik kəl Nuhu ka lami da kwambalu, ka sagha imi vlunduf zadanatá həŋ. ²⁸ Ka guram nda skwi ta magata ta fitika Ludu dza'a magakwa tsi. Ta zazaku mnduha, ka sasaku, ka sakway, ka dzawapta, ka ŋabay, ka babay, ²⁹ vagim bađu saghwa Ludu ma Suduma† ya, ka zlagatá drəfa vu zadanatá həŋ tendərzlele'. ³⁰ Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi bađu tsa fitik dza'a zlagapta Zwaŋa mndu ya.

³¹ «Bađu tsaya, ka ta nzaku mndu ta dədəmatá ghəŋa həga, dər ma mamu hu-zlani ma hudá həga, yaha tsi da saha da hlay, ka hwayaghuta tsi. Mantsa mndu ma vwah guli, yaha vru dzaghani.

³² Havakwa markwa Ludu‡ ba! ³³ Mndu ta kuma mbanafá hafani ka ghəŋani ná, dza'a zadɪnzadá. Ama mndu ya ta zadɪntá hafani dza'a mutsafmutsa. ³⁴ Ka yu ta mnaghunata ná, ma tsa rvidik ya, gwal his ta hani ta ghzłəŋa turtuk, ŋa klaghutá sani, ka zlanavatá sani. ³⁵ Mi'aha his ta hu'u ka skwa turtuk, ŋa klaghutá sani ka zlanavatá sani.

³⁶ [Mnduha his ma vwah, ŋa klaghutá sani ka zlanavatá sani,]» ka'a nda həŋ. ³⁷ Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Ga dza'a magakwa tsa skwiha ya ní Mghama dá?» ka həŋ. «Ka ga mbla skwi ya ná, hada ta tska gugzlum ta vgha,» ka'a nda həŋ.

18

Sana ghwadaka mnda tsa guma

¹ Ka mnə Yesu ta mahdihi na tarj, ŋa gdavata tarj nda maga du'a, yaha malandugwa tarj da rwaku, da zlanatá həŋ. ² Ka'a mantsa: «Mamu sana mnda tsa guma ma sana luwa kul zləŋa Lazglafta, had ghuyani nda mnda səla wa. ³ Mamu sana markwa wadgu ma va tsa luwa ya guli, ta va gdata ta lagha da mnay ŋani kazlay: Dgarŋa guma mataba ŋni nda ghuma dá, ka'a tazlay. ⁴ Nda kda fitika kwalaghutani ta tsanatá tsa gumani ya. Tahula tsa, ka'a ma ghəŋani mantsa: «Dər ma zləŋa a yu ta Lazglafta wu, had ghuya da nda mnda səla guli wu, ⁵ tsaw wana na wadgu na ta ghuya i'i, dər tsanata dá ta na gumani na, yaha da gdata ta sagha da ghuya ghəŋa dá,» ka'a. ⁶ «Fawa sləmərj ka sna kuni ta skwi mnə tsa ghwadaka

mnda tsa guma ya ba! ⁷ Lazglafta yeya dza'a kwal kul maganata zdaku ta mnduhani ta wahu da tsi giftik nda rvidik tani ŋa gərda həŋ rki na? ⁸ Ka i'i ta mnaghunata, dza'a gi maganamaga ta zdaku ta həŋ gi hadahada. Nziya nza tsi, bađu vragata dza'a vragata Zwaŋa mndu ní, dza'a slanaghasla ta gwal ta zlglafta nda ŋuduf rki na?»

Mnda la Farisa nda sana mnda tska dzumna

⁹ Ka mnə Yesu ta sana mahdihi guli kabga sanlaha ta ngha ghəŋa tarj ka gwal tdukwa ta kəma Lazglafta ka ghufasa sanlaha. ¹⁰ Ka'a mantsa: «Mamu sana mnduha his ta ŋladafta da həga Lazglafta da maga du'a. La Farisa sani, mnda tska dzumna sani. ¹¹ Ka sladatá tsa la Farisa ya ka maga du'a ma ghəŋani. Ka'a mantsa: «Ari Lazglafta, ta rfay yu ta kagha, kabga nza a i'i manda sanlaha ma mnduha, gwal ghali, ka ghwadak mnduha, nda gwal hliri wa. Nza a yu manda ya mnda tska dzumna ya wa.

¹² Fitik his ta fata yu ka suma ma luma, ta vlay yu ta skwi turtuk ŋa gha ma skwiha dá ghwarj kə'a.» ¹³ Na tsa mnda tska dzumna ya kay ka nzagaghata kətsau', walarj a ta kapantá ghəŋ nda ta luwa wa. Mbadá kə'a ka wuslikay dzvu, ka dza ghuya. Ka'a mantsa: «Ari Lazglafta, tawa ta hidahida ta i'i ta nzakway ka mnda dmaku na,» ka'a. ¹⁴ Ka i'i ta mnaghunata, ta lagha tsa mndu ya dzaghani, nda dzra ŋani nda Lazglafta. Mantsa a nzakwa ŋa tsa la Farisa ya wa. Nzakwani ná, dər wa ta kapanafá ghəŋani, dza'a gwitsaganagwitsa lu. Ka hananahana mndu ta ghəŋani, dza'a kapanafkapa lu,» ka'a.

Ŋa gwal ta gara vgha nda zwani, ga mghama Lazglafta

Mat 19:13-15, Mak 10:13-15

¹⁵ Mbadá mnduha ka va hlaktá zwani kwitikw kwitikw da Yesu ŋa tfanaghatani ta wi ta həŋ guli, Na ngarjta duhwalhani ta tsa hładaghatá zwani ya, ka ghzłə həŋ ta həŋ. ¹⁶ Ka gharjta Yesu ta həŋ, ka'a mantsa: «Zlarjwazla ta zwani ka sagha həŋ da i'i! Ma pyə kuni ta həŋ. Nda nza ga mghama Lazglafta ka ŋa gwal ta gara vgha nda həŋ. ¹⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər wa ta kwal kul tsu'afá ga mghama Lazglafta

† 17:29 Ngha ta Lukwa 10:12. ‡ 17:32 Ngha ta Zlrafta 19:26.

manda zway kwitkw ná, had dza'a walaŋta lami dida dekedezj wu,» ka'a.

Sana mnda gadghəl
Mat 19:16-30, Mak 10:17-31

¹⁸ Ka dawarjta sana mghama la Yahuda da Yesu ka'a mantsa: «Ŋərma mgham, nu da a yu magay ka da mutsafta yu ta hafu ŋa kdekedezj na?» ka'a.

¹⁹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu ta kəl ka hga i'i ka ŋərma na? Lazglafta turtukwani ŋərma. ²⁰ Nda sna ka, ka zlahu ta mnay: "Ma hlu ka tiri, ma dza ka ta mndu, ma ghali ka ta ghali, ma tsanava ka ta gwada ta mndu, vlatá glaku ŋa i da gha nda ma gha*, kə'a,"» ka Yesu nda tsi. ²¹ «A! Sna a i'i ta tsaha ya daga ma ga zwanja da ra,» ka'a. ²² Na snarjta Yesu ta tsaya, ka'a mantsa: «Turtuk skwi ta pdəgədaghawta. La dzawinjta skwiha gha, ka daganafata ka ta tsedani ta la ka pdu, dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa, ka vrakta ka, ka dza'a ka mista da,» ka'a. ²³ Na snarjani ta tsa gwada ya, su'anak kumani kabga gadghəl ya katakata.

²⁴ Nghanata Yesu ta tsa su'anaka ta nudufani ya, ka'a mantsa: «E! Nda bla ka lama gadghəl da ga mghama Lazglafta. ²⁵ Ta drarj lama ŋalibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama gadghəl da ga mghama Lazglafta,» ka'a. ²⁶ «Ka si mantsa tsi, waya dza'a mbafta ba?» ka tsa gwal ta sna skwi ta mnə tsi ya. ²⁷ «Tsa skwi nda bla nzakwani da mnda səla ya ná, bla a da Lazglafta wu,» ka Yesu zlganafata tarj. ²⁸ Ka Piyer mantsa: «A! Wana anjani ta zlanjta inda skwa ŋni, ka dza'a mista gha,» ka'a. ²⁹ Ka Yesu nda hərə mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka zlanjla mndu kabga ga mghama Lazglafta, ta hgani, ka markwa tarj a tsi, ka zwanamani a tsi, ka i dani nda mani a tsi, ka zwanani a tsi, ³⁰ dza'a kwal kul mutsafta skwi dagala ma na zamana na, ŋa mutsaftani ta hafu ŋa kdekedezj dazlay wu,» ka'a.

Mnəgəlta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 20:17-19, Mak 10:32-34

³¹ Ka hgadaghatá Yesu ta duhwalhani ghwanjpdə his da tsi, ka'a nda hərə mantsa: «Wana mu ta dza'a da Ursalima hada dza'a kdafata skwi vindaf la anabi ta gharja Zwanja

mndu. ³² Dza'a vlarjyla lu ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, ŋa gagay tarj, ŋa rarazay tarj, ŋa tafay tarj ta sərdək tida. ³³ Tahula sləvaptarj tarj nda krupi, ŋa dzata. Ta mahkəna fitik, ŋa sli'agaptani.» ³⁴ Sna a duhwalhani ta tsa skwi ta mnə tsi ya wa. Gwada nda difa ya ta snə hahəj, sna a hərə ta klatá ghənjani wa.

Mbanafata Yesu ta sana mndu nda ghulpa
Mat 20:29-34, Mak 10:46-52

³⁵ Ndu sadaghatá Yesu tavata luwa Yeriku, mamu sana ghulpa ta mndu ta nzaku ta wa tvi ta gatá skwi. ³⁶ Snarjani ta dəmgə ta sli'adaghatá, ka dawarjta tsi ta skwi ta magaku. ³⁷ Ka mnanatá lu kazlay, Yesu mnda la Nazaret ya ta labə kə'a. ³⁸ Ka'a mantsa: «Yesu zwanja Dawuda, tawatá hidahidá ta i'i,» ka'a dzatá lawlaw. ³⁹ Lagha tsa gwal ta kəma ya ka davay, ka mbəl ŋa hanaftá wi. «Zwanja Dawuda, tawatá hidahidá ta i'i!» ka'a sganaghatá lwi dagala dagala. ⁴⁰ Ka sladavatá Yesu. «Klakwakla,» ka'a mnanatá mnduha. Manda gavadanaghatá, ⁴¹ «nu ta kumə ka ta magaghata da na?» ka Yesu dawarjta da tsi. «Maləma da, ka nghəlarjta yu ta vli,» ka'a nda tsi. ⁴² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nghəlarj nga gha, zlgəhay nda nudufa gha ta mbaghafata,» ka Yesu nda tsi. ⁴³ Gi hadahada, nzuwidid irani, ka sli'afatá tsi ka dza'a mista Yesu nda zləzlvá Lazglafta. Inda mndu ta nghanjta ka zləzlvu tsi ta Lazglafta.

19

I Yesu nda Zakayus

¹ Ka bhadamtá Yesu da luwa Yeriku, ka labə nda mida. ² Mamu sana mndu ta hgə lu ka Zakayus, mali ta ghərə gwal tska dzumna, gadghəl ya guli. ³ Ka zbə tsi ta tva gmata nda Yesu, ka wa tsi ya. Tsaw lavinj a ta nghanjta wa. Ka dekweri nzakwani tskutska mnduha guli ⁴ Ka hwayaghatá tsi nda ta kəma, ka ŋladafta ta sana fwa babala, ŋa nghanjta Yesu ta labə nda ta tsa tvi ya. ⁵ Manda bhadaghatá Yesu da tsa vli ya, ka kaparjta tsi ta ghərə, ka ngadafta. Ka'a mantsa: «Zakayus, sasa gha misimimisid da ghuni ta dza'a yu gita,» ka'a. ⁶ Ka gi saha Zakayus, ka laghu hərə da tarj, ka tsu'afatá tsi ta Yesu nda rfu. ⁷ Nghanjta mnduha ta tsaya, mbafta hərə ka ruruŋwaku. «Wa a

* 18:20 Ngha ta Sabi 20:12-16, Vrafta ta Zlahu 5:16-20.

laghwa tsa mndu ya da mnda dmaku,» ka hɔɔ. ⁸Ka sladata Zakayus, ka'a nda Mgham Yesu mantsa: «Sna ɔa Mghama da! Dza'a daganafɔtɔ slɔahwa gadghala da yu ta la ka pdu. Ka mamu mndu si hulgudunus yu ta skwani, fwad sɔla dza'a planamta yu ta va tsa skwani ya guli,» ka'a. ⁹Ka Yesu mantsa: «Samsa mbaku da na hɔga na gita, kabga zivra Abraham tsatsi guli. ¹⁰Tsaya nɔ, sa psa gwal nda zadɔ ɔa mbambanafɔtɔ hɔɔ Zwanɔ mndu,» ka'a.

Kwalvaha hkɔn

Mat 25:14-30

¹¹Tata snaysnay hɔɔ ta tsa skwi ya, ka sganaghata Yesu ta mahdihdi kabga ndusanavatani ta luwa Ursalima. Guli nɔ, zlah gi dza'a zlagapzлага ga mgham Lazglafta, ka mnduha ta ndanay. ¹²Wya tsa skwi ta mnɔ tsi ya: «Mamu sana mndu ka kat-sala mndɔra tanɔ ta laghwi ta sana hadik di'ɔɔ, ɔa famta ka mgham, kada vrakta tsi. ¹³Ma kdɔ tsi kada laghwi, ka hagaratɔ tsi ta gwal ksanatɔ slna ghwanɔ ka daganafɔtɔ tseda dasu* pal pal pal ta hɔɔ. «Ka tsakala kuni ta tsakala nda tsi ta vraktɔ yu,» ka'a nda hɔɔ. ¹⁴Tsa mndu ya nɔ, ta husarhusa ta tsa mnduha ta tsa hadik ya. Ka ghunafɔtɔ hɔɔ ta mnduha ta hulani kazlay: Va a ɔni ta gayni ta mgham ta ghɔɔa aɔni wu kɔ'a. ¹⁵Kulam nda tsa, ka famtɔ lu ma mgham, ka vraktɔ tsi ta hadikani. Ka hagaktɔ tsi ta tsa gwal daganaf tsi ta tseɔi ya, ɔa dawanta da hɔɔ ta skwi mutsanagha hɔɔ. ¹⁶Ka lagha sani tanɔtanɔ. Ka'a mantsa: «Mghama da! Ghwanɔ mutsanagha yu ta ghɔɔa tsa vliha ka ya kay,» ka'a nda tsi. ¹⁷«Dina tsa, vɔrda kwalva ka. Fitika tsa nzata gha ka vɔrda mndu ma skwi ki'a ya, ka ɔnumna ta ghɔɔa luwaha ghwanɔ ta famta yu ta kagha,» ka tsa mgham ya nda tsi. ¹⁸Ka lagha mahis. «Mghama da! Hutaf mutsanagha yu ta ghɔɔa tsa vliha ka ya kay,» ka'a nda tsi. ¹⁹«Kagha guli, ka ɔnumna ta ghɔɔa luwaha hutaf ta fanaghata yu ta kagha, ka'a.» ²⁰Ka sagha sani. Ka'a mantsa: «Mghama da! A'a tseɔi dasa gha. Ma lɔut si mbsamta yu. ²¹Zlɔɔafzɔɔa yu ta kagha, nda bla gwada ta kagha, ta klay ka ta skwi kul fata ka, ta ts kay ka ta skwi ta vwah ya kul slɔgafɔtɔ ka,» ka'a nda tsi. ²²«Ghwadaka kwalva ka.

Ta gwada gha ta tsaghaghata yu ta guma. Nda sna kagha kazlay: Nda bla gwada ta i'i, ta klay yu ta skwi kul fata yu, ta ts kay yu ta skwi ta vwah kul slɔgafɔtɔ yu kɔ'a a tsa wa. ²³Kabgawu kwal ka kul famta ta tsa tseɔi da ya ma banɔi? Ma na vrakta da na nɔ, ma ɔa klagapta da nda zwanɔ ta ghɔɔani?» ²⁴Ka mgham nda tsa gwal hada ya mantsa: «Klɔgɔdanaghwa tsa tseɔi dasu ya ka gwanaghata kuni ta tsa ghwanɔ ɔni ya,» ka'a. ²⁵Ka hɔɔ nda tsi mantsa: «A'a! Ghwanɔ a ɔni tsa mghama da wal!» ka hɔɔ nda tsi. ²⁶«Ka i'i ta mnaghunata wa, ka mamu skwi da mndu katsi, ɔni ta sganaghata lu. Ala ka had skwi da mndu wu katsi, klɔgɔdanaghutɔ va tsa ki'atani ta hɔɔ. tsi ta ghɔɔ tida ya, ka'a zlghanaftawi ta hɔɔ. ²⁷Tsa hamata gwal kul kuma nzakwa da ka ga mgham ta ghɔɔa tanɔ ya, hlagaghawahla ta hɔɔ ka psalata kuni ta hɔɔ tawa ira da, ka'a nda hɔɔ,» ka Yesu. ²⁸Tahula mnata Yesu ta tsa gwada ya, Ka slifɔtɔ tsi ka mbaɔa ta kɔma tanɔ ɔa dza'a da Ursalima.

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mat 21:1-11, Mak 11:1-11, Yuh 12:12-19

²⁹Manda ndusanavatani ta luwa Beslaze, nda luwa Betani ta nzakway ndusa nda ghwa Zaytunɔ ya, ka ghunafɔtɔ tsi ta duhwalhani his. Ka'a nda hɔɔ mantsa: ³⁰«Lawala da na luwa ta kɔma mu na. Bhadaghata ghuni ya, dza'a slanaghasla kuni ta zwanɔ kdih ta hba, ta kul walantɔ mndu ta lafi tida. Ka plata kuni ka klaktɔ kuni. ³¹«Ka ɔaw ta pla kuni na?» ka mndu nda kaghuni ya, «Mgham ta psay» ka kuni dazlay nda tsi, ka'a.

³²Ka laghu tsa gwal ghunagha lu ya, ka slanaghata hɔɔ manda va ya mnana Yesu ta hɔɔ. ³³Tata playplay hɔɔ, «ɔaw kuni ta zwanɔ kdih na?» ka tsa gwal nda kdih tanɔ ya. ³⁴«Mgham ta psay,» ka hɔɔ zlghanaftawi ta hɔɔ. ³⁵Ka klanaktɔ hɔɔ ta tsa zwanɔ kdih ya ta Yesu. Ka pghaftɔ hɔɔ ta lgutha tanɔ tida. Ka faftɔ Yesu tida. ³⁶Ka gavu hɔɔ ya nɔ, ka zlazlatɔ mnduha ta lgutha tanɔ ta tvi. ³⁷Ndusadaghatani nda Ursalima, nda ta tsa tvi ta saha nda tvɔ ghwa Zaytunɔ ya, mbaɔa inda tskata duhwalhani ka rfu, ka zlɔzɔlva Lazglafta nda lwi dagaladagala ta ghɔɔa inda mazɔmzɔm ya nghanɔ hɔɔ. ³⁸«Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta Mgham

* 19:13 Tseda vagha mndu turtuk turtuk ya.

ta sagha ma hgani. Zđaku ta luwa, glaku ŋa Lazglafta ta luwa nda gaftək,» ka həŋ.³⁹ «Lma ta na duhwalha na ɓa, ka lɓata həŋ,» ka sanlaha ma la Farisa ta lami da taba dɓmga.⁴⁰ «Ka i'i nda kaghuni wa, ka hafha həŋ ta wa tarj ná, pala dza'a wahay,» ka'a nda həŋ.

Taway Yesu ta luwa Ursalima

⁴¹ Ndu sadaghatani dekkeɗeɗe nda luwa, ka nghanawatá tsi, ka taw tsi ta taw ta ghəŋani.⁴² Ka'a mantsa: «Ka má nda sna kagha Ursalima káka má da zba zđakwa gha gita! Ndana tama, zadagha ghazada ngehəglarjta a ka wa.⁴³ Dza'a saghasa fitika ksagha ghata, ŋa dzəbaftha ghumaha gha ka waghaftha, ka ŋamtá kagha hesl dər ndiga.⁴⁴ ŋa zadaghata nda mnduha gha tani. Zlanata a həŋ ta nzugwatá pala ta ghəŋa sani wu, kabga tsatsafa a kagha ta tsa fitika sagha Lazglafta da kata kagha ya wu,» ka'a.

Ghlay Yesu ta gwal dzawa skwi ma həga Lazglafta

Mat 21:12-17, Mak 11:15-19, Yuh 2:13-22

⁴⁵ Ka lamə Yesu da həga Lazglafta, ka zraftá tsi ta ghlagaptá gwal ta tsakala.⁴⁶ Ka'a mantsa: «Vinda a ma deftera Lazglafta kazlay: Həga da ná, həga maga du'a ya kə'a ra? Na kaghuni ná, ka niŋta ka galigha la ghali†?» ka'a nda həŋ.⁴⁷ Ka taghə Yesu ta skwi ŋa mnduha ma həga Lazglafta inda fitik. Mbada gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu, nda la mali ta ghəŋa mnduha ka psa dzatá Yesu.⁴⁸ Ama sna a həŋ ta tvi ka həŋ dza'a bhanavata wu, kabga dar fata mnduha ta vgha ka sna gwadani.

20

Wa ta vlanťá tvi ta Yesu ŋa magay mantsa na?

Mat 21:23-27, Mak 11:27-33

¹ Ma sana fitik, ma tsa fitika tataghay Yesu ta skwi ŋa mnduha ma həga Lazglafta, ka mna Lfida Gwada ya, ka sli'adaghatá la mali mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu, nda la galata mndu slanaghata.² Ka həŋ mantsa: «Mnəŋnamna, ka wa ta mnaghata maga na skwiha na, ka wa ta vlaghatá mbrakwa magay?» ka həŋ nda tsi.³ Ka Yesu mantsa: «Ka dawaghuna dawa i'i guli.⁴ Lazglafta

ta ghunagatá Yuhwana da maga batem re, ari mnduha a na? mnihawa mna,» ka'a nda həŋ.⁵ Ka nzatá həŋ ka dzrəkay mataba tarj. «Ka Lazglafta ya ta ghunagata» ka mu, “nu kul zlgħaftá kuni ta gwadani ɓa,” ka'a dza'azlay nda amu.⁶ “Ka mnduha ya” ka mu guli, dza'a zlrətsaku mu nda pala da inda mnduha ŋa pslatá amu, kabga nda sna inda tarj kazlay: Anabi Yuhwana kə'a.»⁷ «Sna a arjni ka wa ta ghunagaghata wu,» ka həŋ nda tsi.⁸ Ka Yesu mantsa: «Ahaa! I'i guli ná, hađ yu ta mnaghunata ka wa ta vlihatá mbrakwa maga tsa skwiha ya wu,» ka'a nda həŋ.

Sana mnda vwaha inabi ta sidi Mat 21:33-46, Mak 12:1-12

⁹ Tahula tsa, ka zraftá Yesu ta mna mahdihi ŋa mnduha, ka'a mantsa: «Lagha sana mndu ka ŋabatá fuha inabi ma vwahani. Ka sli'aftá tsi ka laghwi distaluwa ŋa nzdavata.¹⁰ Magatá fitika daga yakwa fwa inabi, ka ghunaftá tsa mndu ya ta kwalvani slanaghata tsa gwal ta hva vwaha tsa inabi ya, ŋa hlanaftha mayaka ŋani ma yakwa fu. Ka mbədanatá tsa gwal ta hva tsa vvaah ya ta tsa kwalva ya nda dzə kul klanaftha.¹¹ Ka ghunglaftá tsi ta sana kwalvani, ka rəhaptá həŋ ta tsaya guli, ka rarazata, ka vriŋta kul klanaftha.¹² Ka ghungladaptá tsi ta mahkəna kwalvani, ka balanatá həŋ ta tsaya guli ka vzidiŋta.¹³ Ka dani ma tsa vwaha inabi ya mantsa: “Waka yu dza'a magay? dza'a ghuna zwanja da dvu yu, yu. Tsatsi yeya dza'a vlə həŋ ta glaku ŋani,” ka'a.¹⁴ Na ghur nghay tsa gwal ta hva vwaha tsa inabi ya ta lagha tsa zwanja ya, gi ka həŋ mantsa: “Ya wana tsa mndu dza'a za həga ya tane, dzamadza, ka nzakwa na fuha inabi na ka ŋa mu,” ka həŋ.¹⁵ Ka tsəhaghatá həŋ di'ij nda tsa vwaha inabi ya, ka dzata.» Ka Yesu mantsa: «Mantsa tama ní, nu dza'a maganata dani ma vwaha inabi ta həŋ?»¹⁶ Dza'a laghala slanaghata tsa gwal ta hva tsa vwaha inabi ya, ka pslatá həŋ. ŋa klaftani ta tsa fwa inabi ya, ka fanamta ma dzvu ta sanlaha ma mnduha,» ka'a nda həŋ. «Hađ tsaya dza'a magaku mantsa wu,» ka tsa mnduha ta sna gwada Yesu ya hlafawi.

† 19:46 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmiya 7:11.

¹⁷ Ka naghadamtá Yesu da kuma taɗ, ka'a mantsa: «Nu klatá ghəŋa tsa gwadā vindaf lu ma deftera Lazglafta kazlay:

Tsa pala wuɗiɗiŋ gwal ta ba həga ya, ta nuta ka palaka tughwa həga* kə'a ya?

¹⁸ Inda mndu dza'a nzechwafta ta tsa pala ya, dza'a hurubu huruba. Ka tsa pala ya ta dədanaghatá tsa mndu ya katsi guli, dza'a hu'anap hu'a ɲərdək,» ka'a.

Nda ra ka pla dzumna ɲa mghama Ruma ra?

Mat 22:15-22, Mak 12:13-17

¹⁹ Ma wa tsa fitik ya, ka zbə la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu, ta tva ksafatá Yesu, kabga nda sna həŋ kazlay: Ta ghəŋa taɗ ta mna Yesu ta tsa mahdiɗi ya kə'a, ama ka zləŋaftá həŋ ta mnduha.

²⁰ Ka va dákwaɗs həŋ ta Yesu, ka ghunadaghatá həŋ ta sana mnduha ta nzakway manda va ya ɲərma mnduha ya, da dawa gwadā da Yesu, ɲa dákwaɗsa gwadā da tsi, ɲa ksafatá ka vɻaɲtá ɲumna. ²¹ Ka dawaɲtá həŋ da tsi: «Mghama dá! Nda sna ɲni ta gwadā ta gwadə ka, nda skwi ta taghə ka tɗukwa nzakwani kə'a. Haɗ ka ta gala mndu wu, tva nzaku kahwathwata manda ya ta kumə Lazglafta ta taghə ka,» ka həŋ. ²² «Mnaɲnamna, nda ra re ra a wa a ka play mu ta dzumna ɲa mgham Sezar na?» ka ga ɲni. ²³ Tsatsafta Yesu ta tsa maɗgwirmadgwira taɗ ya, ka'a nda həŋ mantsa: ²⁴ «Yahawa ka nghanata yu ta tsa kwaɓu† ya. Fuwata wa nda hga wa na thaf lu tida na na?» ka'a. «Ʋa mgham Sezar ya,» ka həŋ. ²⁵ «Ala plawa ɲa mgham Sezar ta ya ta nghanatá mgham Sezar. Plawa ɲa Lazglafta ta ya ta nghanatá Lazglafta,» ka'a. ²⁶ Trid traptra həŋ ta ksafatá krughuvani ma skwi ya ta mnə tsi ta kəma mnduha. Tsa zlgahawani yeya ta vɻaɲtá ndərmimay ta həŋ katək, ka nzatá həŋ faflara.

Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa ra?

Mat 22:23-33, Mak 12:18-27

²⁷ Ka gavadaghatá sanlaha ma la Sadukiya guli tavatá Yesu. Tsa la Sadukiya ya gwal ta mnay kazlay: Haɗ sli'agapta ma mtaku nda hafu wu kə'a ya. Ka dawaɲtá həŋ da Yesu.

²⁸ «Mghama dá! Ka Musa vindaynafta na:

“Ka mamu sana mndu nda zwaɲamani ta klaftá marakw ka mtuta kul yatá zwaɲ katsi, ka kla tsa mndu ta ndiri ya ta tsa wadgani ya, ɲa yanatani ta zivir ta zwaɲamani‡,» ka'a. ²⁹ Tsaw mamu la zwanama ndəfáŋ həŋ. Ka klaftá zumali ta marakw ka mtuta kul yatá zwaɲ. ³⁰ Ka klutá mahis ta tsa wadgu ya, ³¹ mantsa ya mahkən, ka raftá həŋ ndəfáŋ ndəfáŋ tida ka rwuta həŋ, haɗ ya ta yatá zwaɲ nda tsi wa. ³² Mantsa ya guli ka mtanaghatá tsa marakw ya. ³³ Mantsa tama ní, ɲa wa ɲa wa dza'a nzakwa tsa marakw ya baɗu sli'agapta ma mtaku nda hafu, ya wya klukla tsa mnduha ya ndəfáŋ ndəfáŋ ka markwa taɗ na?» ka həŋ nda tsi. ³⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta kluvustá vgha zgwana nda mi'aha ma na ghəŋa haɗik na, ³⁵ ama zgwana nda mi'aha gwal ngahadap Lazglafta kazlay: Nda ra həŋ ka vragapta ma mtaku nda hafu, ɲa nzaku nda hafu ma mbəɗakwa luwa dazlay kə'a ya, haɗ həŋ dza'a kluvustá vgha wa. ³⁶ Haɗ həŋ dza'a mtəgəltá mtaku wu, kabga nda nza həŋ manda duhwalha Lazglafta. Nda nza həŋ ka zwana Lazglafta, kabga sli'agapsli'a həŋ ma mtaku, ka nzata nda hafu. ³⁷ Kɗiɲkɗa Musa ta mnata kazlay: Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa ɲa nzaku nda hafu kə'a. Ma vɻa gwadā ta ghəŋa mubukw ta zlgaha, ka həŋ tsi ta Mgham, «ka Lazglafta Abraham, ka Lazglafta Izak, ka Lazglafta Yakubu§.» ³⁸ Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wa, Lazglafta gwal ndiri ya, kabga inda taɗ demdem ɲani ta nzakwa həŋ nda hafu.» ³⁹ Rkau' tsu'uwaghu tsu'a sanlaha ma gwal tagha zlahu ta gwadā, ka həŋ mantsa: «Zɗa tsa gwadā gha ya Mghama dá,» ka həŋ, ⁴⁰ Walglarj a həŋ ta dawaɲtaɲtá sana skwi da tsi wa.

Kristi ná, Mghama Dawuda ya

Mat 22:41-46, Mak 12:35-37

⁴¹ Ka Yesu mantsa: «Kura ki lu ta mnay kazlay: Kristi ná, zwaɲa Dawuda ya kə'a na?

⁴² Wya mnamna vərdá Dawuda ma deftera Zabura kazlay:

“Ka Mgham Lazglafta nda mghama dá ná, nzanza nda ga zeghwa dá,

⁴³ ta nanaftá yu ta ghumaha gha ka skwa ta diɲlay səla gha*» kə'a.

* 20:17 Ngha ta Zabura 118:22. † 20:24 Ngha ta Lukwa 15:8. ‡ 20:28 Ngha ta Zlrafta 38:8 nda Vrafta ta Zlahu 25:5-6. § 20:37 Ngha ta Sabi 3:2, 6. * 20:43 Ngha ta Zabura 110:1.

⁴⁴Waka Kristi dza'a nzaku ka zwanja Dawuda, ya wya "Mgham" ka Dawuda ta hgay?" ka'a.

Yaha kuni maga skwi manda gwal tagha zlahu

Mat 23:1-36, Mak 12:38-40

⁴⁵Tata sna tsa gwada ta mnə tsi ya mnduha, ka Yesu nda duhwalhani mantsa: ⁴⁶«Daswa ka kuni nda gwal tagha zlahu zdəgana wawaku ta həj nda lgut zutututa ta kuma gagay lu ta zgu ŋa tarj ta dawadawa ya. Vla nzaku ta kəma ŋa tarj ta zbay ma həga tagha skwa la Yahuda nda ya ma vla za skwa zag. ⁴⁷Hahəj gwal ta tskugudunustá skwa mi'a wadgu. Ta slriŋslra həj ta maga du'a ŋa ghubu. Dza'a tsanaghatsa lu ta guma ta həj katakata,» ka'a.

21

Sana markwa wadgu ka pđu
Mak 12:41-44

¹Ka'a ka Yesu fatá iri ná, ta pgha tsedi gwal gadghəl da akwata pgha tsedi ma həga Lazglafta. ²Ka nghanjá tsi guli ta sana markwa wadgu ka pđu ta pgha aneni his dida. ³Ka'a mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, mal ya markwa wadgu ka pđu ya ta pghadatá tsedi ka inda sanlaha. ⁴Tsa tsedi pghada sanlaha ya ná, ma fərtatani da həj kla'ata həj ka pghadata da tsa akwati tsedi ya. Ya marakw ya ná, kdavakta skwi ma ŋa zayni pghada tsatsi,» ka'a.

Dza'a tasiŋtasa lu ta həga Lazglafta, ka Yesu

Mat 24:1-2, Mak 13:1-23

⁵Mbada sana mnduha ka mna gwada ta ghəja dinakwa həga Lazglafta nda rkatarhani nda pala nda skwiha ta vlə lu ŋa Lazglafta. Ka Yesu nda həj mantsa: ⁶«Tsəna skwi ta nghə kuni na ná, dza'a saghasa fitik ŋa kwal kul nghəlanjá nzugwatá pala ta sani, dza'a tasiŋtasa lu,» ka'a.

Skwi dza'a magaku ma kdakwa ghəja hadik

Mat 24:1-2, Mak 13:3-13

⁷«Mghama dá! Yawu dza'a magakwa tsa skwiha ya, mndəra wati ŋizla dza'a kəl lu ka snanjá magakwa tsa skwiha ya tama?» ka həj nda tsi. ⁸«Daswa ka kuni da nanaghunafá lu, kabga nda ndgha gwal dza'a sagha ka klaftá hga dá ka mnay kazlay: "I'i Kristi, ndusakndusa fitik," ka həj

dza'azlay. Yaha kuni da dza'a mista tarj. ⁹Badu da snanja kuni ta mna gwada ta vulu ta vulu lu, nda ghazəjzəj ta ghazəjzəj lu ya, yaha ŋudufa ghuni da tđu, ya kdakwa ghəja hadik a tsaya karaku wa. Tkwe' ka tinlaghuta tsa skwiha ya ta slata,» ka'a. ¹⁰«Dza'a vulay mndəra sana mnduha ta vulu nda mndəra sana mnduha. Dza'a vulay sana mgham ta vulu nda sana mgham. ¹¹Dza'a ghudzavafghudza hadik katakata. Dza'a mamu danwaha, nda maya guli ma vliha kavghakavgha. Dza'a mamu skwiha ta gaga zləj, nda ŋizlaha dagaladagala dza'a saha ta luwa, ka'a.

Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu

¹²«Ma kdaku tsa skwiha ya magaku dza'a kasay lu ta kaghuni, dza'a ghuyay lu ta danwa ŋa ghuni, dza'a hlay lu ta kaghuni da həga tagha skwa la Yahuda, ŋa tsaghunaghatá guma, dza'a tsatsam tsatsa lu ta kaghuni ma gamak, dza'a hlay lu ta kaghuni ta kəma mghamha nda ŋumnaha, kabga nzakwa ghuni ka ŋa dá. ¹³Dza'a slaghunaghasla tsa skwiha ya, ŋa maranja ghuni ta nzakwa ghuni ka masləmstəka dá. ¹⁴Wya skwi ŋa famta ghuni ma ghəj: Yaha kuni laghwi da ndanay ká kuni dza'a waraptá ghəja ghuni. ¹⁵I'i, dza'a ndanaghunaktá tva gwadaha nda difil ŋa ŋarapta ghuni ta ghumaha ghuni, ŋa trapta tarj ta skwi ŋa mbəday. ¹⁶Kulam nda dadaha ghuni tani, nda mamaha ghuni tani, nda zwanama ghuni tani, nda zbəha ghuni tani, nda graha ghuni guli tani, dza'a vlatá kaghuni ŋa pslanaghutá sanlaha mataba ghuni. ¹⁷Dza'a husanhusa kuni ta həj demdem, kabga nzakwa ghuni ka ŋa dá. ¹⁸Ama dər turtuk had' ya dza'a dədavaghuta ma swida ghəja ghuni wa. ¹⁹Drusa ka kuni da nzata, ya tsaya dza'a kəl kuni ka kataftá htsiŋa ghuni,» ka'a.

Skwi dza'a slanaghatá luwa Ursalima
Mat 24:15-21, Mak 13:14-19

²⁰«Badu da nghanja kuni ta wanafta sludzihia ta luwa Ursalima ya, ya ndusa kdakwa gwada tida nda tsa. ²¹Ka mantsa tsi katsi, ka hwaya gwal ta hadika Zudiya ta ghwá. Ka sli'apta gwal ma luwa Ursalima guli. Yagha gwal tahula luwa da sagha ka lami da hudá luwa. ²²Mantasa ya dza'a tsanaghata Lazglafta ta guma ta mnduhani,

ɲa hɔ́námǎtá ghɔ́ɲa skwi ya nda vinda ma deftera Lazglafta. ²³ Dáɲwa ɲa mi'aha nda hudi dza'azlay, nda gwal nda zwanj ta ghuva tarj ma tsa fitik ya, kabga dza'a mamu ghuya dáɲwa dagala ma tsa fitik ya. Dza'a maranarjmara Lazglafta ta basa ɲudufani ta tsa mnduha ya. ²⁴ Dza'a pslapsla lu ta hɔ́ɲ nda kafay nda za, dza'a hlaghahla lu ta hɔ́ɲ da ga vu'a mataba mndɔ́ra sana mnduha. Dza'a tasiɲtasa gwal kul sɲaɲtá Lazglafta ta luwa Ursalima, ha ka kɔ́daghuta fitika gay tarj ta mgham.»

Dza'a vragavra Zwanja mndu
Mat 24:29-31, Mak 13:24-27

²⁵ «Dza'a nghaku ɲizla ta fitik nda tili nda tekwatsa. Ta ghɔ́ɲa hadik guli, dza'a ghudzaga drɔ́f, ɲa vavalakwa imi, ɲa ksutani ta mnduha ka zlɔ́ɲ katakata, sɲaɲta a hɔ́ɲ ta skwi ɲa magay wa. ²⁶ Dza'a rwaku mnduha da zlɔ́ɲa vɔ́l ndana skwi dza'a magaku ta ghɔ́ɲa hadik, kabga dza'a ghudzavafghudza skwiha nda mbra nda mbra ta luwa. ²⁷ Ma tsaya dza'a nghanjta lu ta Zwanja mndu ta saha ma mbrakwani nda glakwani dagala ma kusay. ²⁸ Ka zlrɔ́fzla tsa skwiha ya ta magaku katsi, ka payavata kuni, ka kaparjta kuni ta ghɔ́ɲa ɲa ndusakwa fitika mbakwa ghuni tsa,» ka'a.

Gwada ta ghɔ́ɲ ghuraf
Mat 24:32-35, Mak 13:28-31

²⁹ Wya ka'a granáftá hɔ́ɲ guli: «Ng-hawangha ta ghuraf nda inda fuha ba. ³⁰ Ka nda ngha kuni ta zrafta tarj ta daku, gi nda sna kuni ndusa dɔ́wɲ kɔ́'a. ³¹ Mantsa ya, ka nda ngha kuni ta magakwa tsa skwiha ya, ka sɲaɲta kuni ndusakndusa fitika ga mghama Lazglafta kɔ́'a. ³² Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had na mnduha gitana na dza'a rwuta demdem, makdaku inda tsa skwiha ya ka magaku wa. ³³ Dza'a lula luwa nda hadik, gwada da ná luta a dɔ́kɔ́k wu,» ka'a.

Daswa ka kuni yaha kuni da hani

³⁴ «Daswa ka kuni da laghu kuni dzamtá ghɔ́ɲ ma skwi ɲa zay nda za, nda skwi ɲa say nda sa, nda ndana nzaku ma ghɔ́ɲa hadik, da sagha tsa fitika sagha Zwanja mndu ya ksaghunaghata dluk. ³⁵ Mandá vza kadɔ́ɲ ya dza'a sagha tsi ta ghɔ́ɲa inda mnduha ta ghɔ́ɲa hadik tender. ³⁶ Hzleɲa ka kuni nzata, ka va maga kuni ta du'a dɔ́r ta wati luwa tsi,

kada mutsafta kuni ta ndapta ma inda tsa skwiha dza'a magaku ya, ɲa sladata ghuni ta kɔ́ma Zwanja mndu,» ka'a.

³⁷ Gifitik gifitik ya, ta tatagha skwi Yesu ma hɔ́ga Lazglafta. Gahawu gahawu ya guli, laghwani hanɔ́ ta sana ghwá ta hɔ́ lu ka ghwá zayturj. ³⁸ Tsadakwa vli gasɔ́rdɔ́k ya, sli'adaghata inda mnduha da sna gwada ta mnɔ́ tsi ma hɔ́ga Lazglafta.

22

Kurata Zudas ta skwaptá Yesu

Mat 26:1-5,14-16, Mak 14:1-2,10-11, Yuh 11:45-53

¹ Ka ndusagaghatá fitika za buradi kul had is mida ta hɔ́ lu ka skala Pak. ² Ka zbɔ́ la mali ta ghɔ́ɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha ta tvi ɲa ksáftá Yesu ɲa dzata. Kɔ́l hɔ́ɲ ka psa tvi nda psa ná, kabga ta zlɔ́ɲay hɔ́ɲ ta mnduha.

³ Tsaw ka lami halaway da Zudas ta hɔ́ lu ka Iskaryut ta nzakway mataba mbaska gwal ghwanjɔ́dɔ́ his. ⁴ Ka sli'áftá Zudas ka laghwi dzrafta nda la mali ta ghɔ́ɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda la mali ta ghɔ́ɲa gwal ta ngha hɔ́ga Lazglafta kɔ́'a dza'a lav-ɲtá ksanáftá hɔ́ɲ ta Yesu. ⁵ Ka rfu tsahaya ta rfu. Dza'a vlaghavla aɲni guli ta tsedi, ka hɔ́ɲ nda tsi. ⁶ Tahula dzrafta tarj, ka zbɔ́ tsi ta fitik ya dza'a kɔ́l tsi ka vlanjta hɔ́ɲ ta Yesu kul sɲaɲtá mnduha.

Payay Yesu ta gwada ta skwa skala Pak

Mat 26:17-25, Mak 14:12-21, Yuh 13:21-30

⁷ Ka sagha tsa fitika za buradi kul had is mida ya. Tsa fitik ya ta kɔ́l lu ka dzaɔ́a manjazak ɲa za skala Pak. ⁸ Ka ghunaftá Yesu ta i Piyer nda Yuhwana: «Lawala ka dza'a kuni payamaftá skwa zaya Pak,» ka'a nda hɔ́ɲ. ⁹ «Ga ta kuma ka ta dza'a ɲni payamafta na?» ka hɔ́ɲ nda tsi. ¹⁰ Ka'a nda hɔ́ɲ mantsa: «Wya tsi, na lama ghuni da luwa ya, dza'a guyaku kuni nda sana mndu ta kla bzleghwa imi, ka dza'a kuni mistani da tsa hɔ́ga dza'a lami tsi ya. ¹¹ «Ga tsa vli ɲa zay ɲni ta skwa zay ɲa skala Pak kawadaga nda duhwalha da ya na ka Mgham nda kagha?» ka kuni dazlay nda zɔ́'ala hɔ́ga ma tsa hɔ́ga ya. ¹² Ya dza'a maraghunamara ta vli ma sana dzuguvu dagala ta ghɔ́ɲa sana hɔ́ga, nda payatá inda huzla mida. Hada dza'a payamafta kuni ta skwa zay ɲa skala Pak,» ka'a nda hɔ́ɲ. ¹³ Ka sli'áftá hɔ́ɲ ka

laghwi, ka slanaghatá hēj ta tsa skwiha ya manda ya mnanaf tsi ta hēj. Ka payaftá hēj ta skwa zay ŋa skala Pak hada.

Kwanaha zay Yesu ta skwi nda duhwalhani
Mat 26:26-30, Mak 14:22-26, 1Kwa 11:23-25

¹⁴ Na sagha tsa fitik ya, ka nzatá tsi ka za skwa zay kawadaga nda gwal ghunay.

¹⁵ Ka'a nda hēj mantsa: «Ndada a kumafta yu ta zay dá ta na skwa zaya skala Pak na kawadaga nda kaghuni ma kdaku yu ghuya dāŋwa wa. ¹⁶ Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, haď yu dza'a zəglantá na skwa zay na dekdək ha ka sagha fitika dzatá ghəŋani ma ga mghama Lazglafta wu,» ka'a. ¹⁷ Ka kapaŋtá tsi ta leghwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka'a mantsa: «Zlghawa ta na leghwa na, ka rafta kuni tida, ka'a. ¹⁸ Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, kwanaha say dá nana ta ima yakwa inabi dekdək, ha ka sagha fitika ga mghama Lazglafta.»

¹⁹ Ka kapaftá tsi ta buradi, tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka ɓlanaptá tsi, ka'a mantsa: «Nanana ná, slu'uvgha dá ya vla lu ŋa ghuni, ka maga kuni manda nana ŋa havay ghuni ta i'i,» kə'a ka vlanjtá tsi ta hēj.

²⁰ Tahula zuta taŋ ta skwa zay, ka kapaftá tsi ta leghwa manda tsaya guli, ka'a mantsa: «Nana leghwa na ná, slərɓatá zughu mataba mnduha nda Lazglafta ya nda ma usa dá ta pghuta ŋa ghuni. ²¹ Nghawa ɓa! Nana mndu ta skwaptá i'i na ná, wana ta za skwi zay kawadaga nda i'i. ²² Wya te'uwa dza'a mtaku Zwaŋa mndu manda ya ghada Lazglafta ta mnata, ama dāŋwani ma mndu dza'a vlatá Zwaŋa mndu ma dzva mnduha ŋa dzata!» ka'a.

²³ Ka zraftá tsa duhwalha ya ta dádaway da sani nda sani ta tsa mndu mataba taŋ dza'a magatá tsa skwi ya.

Wa mali na?

²⁴ Ka sli'avaftá gwada duk mataba tsa gwal ghunay ya. Wa ta nzakway ka mali mataba mu na? ka hēj zlərdanafta. ²⁵ Ka Yesu nda hēj mantsa: «Ta ga má mgham mghama taŋ mghamha kul snarjtá Lazglafta ta ghəŋa mnduha taŋ. “Ŋərma mnduha,” ká lu má hga arŋi, ka tsa gwal ta ga mgham ta ghəŋa taŋ ya. ²⁶ Yaha ŋa ghuni da nzakway manda

tsaya. Katək ná, ka nzanza tsa mndu ka mali mataba ghuni ya manda zwaŋ kwitikw. Tsa mndu ta kla kəma ya guli, ka nzanza tsi manda mndu ta dga skwi ŋa mndu. ²⁷ Wa mali katək na, mndu ta nzata ka zay zay re? Ari mndu ta dgaydgay a na? mndu ta nzata ka zay zay mali kasi'i ki'e? Ala, wana i'i mataba ghuni manda mndu ta dgaydgay. ²⁸ Kaghuni, wana gdavagda kuni kawadaga nda i'i ma dāŋwaha ghuyə yu. ²⁹ Manda ya payana Da dá ta vla ga mghamani ŋa dá ya, manda tsaya ta payaghunata i'i guli ta kaghuni. ³⁰ Ŋa nzata ghuni ka zay nda say ma ga mghama dá, ŋa nzanzafta ghuni ta dughurukwa má mgham mgham, ŋa tsay ghuni ta guma ta ghəŋa mndəra la Isra'ila ghwaŋpda his.»

Mnay Yesu ta krughuva Simuŋ Piyer

Mat 26:31-35, Mak 14:27-31, Yuh 13:36-38

³¹ «Simuŋ! Simuŋ! Nda sna ka ra? dāwafɗawa halaway ta mbraku ŋa ktsida kaghuni manda hya ma dzelela*³². ³² Tsaw magamaga yu ta du'a ta ghəŋa gha, kada kwala zlghay nda ŋudufa gha htuta dekdək. Badu vragaghuta gha da i'i ya, ka mba ka ta zwanama gha,» ka Yesu. ³³ «Mghama dá, dər dza'a tsamta ma gamak lu ta kagha, dər dza'a dzata nda dza lu ta kagha, nda fa vgha i'i ŋa dza'a mista gha,» ka Piyer nda tsi. ³⁴ «Piyer! ka yu ta mnaghata ná, makdaku vazak ka wahata gita'una ná, hkən səla dza'a mnata ka kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu kə'a,» ka Yesu.

Payawawa paya ŋa lmay

³⁵ Ka'a nda hēj guli mantsa: «Ma fitika ghwanaghata dá ta kaghuni da vəl di'ŋ da mna gwada, kul haď tsemi, kul haď zlibi, kul haď ɓabəh ya kay ní, mamu skwi pda kuni ra?» ka'a. «Haď wa,» ka hēj zlghanaftá wi. ³⁶ «Ndana tama, ka mamu tseda mndu, ka klafta tsi, ka mamu zliba mndu, ka klafta tsi guli, ka haď kafay da mndu wu katsi, ka skwapta tsi ta lɡuta hudani ŋa skwata. ³⁷ Ka yu ta mnaghunata ná, nana gwada Lazglafta ta mnay kazlay: Tekw tsatsi mataba gwal pslatá mnduha[†] kə'a ya, ka nza tsi ta ghəŋa i'i manda tsa. Ndanana, wana tsa skwi mnaf lu ta i'i ya dza'a magaku,» ka'a. ³⁸ «Mghama dá, wana

* 22:31 Ngha ta Lukwa 3:17. † 22:37 Ngha ta Isaya 53:12.

kafayha his,» ka həj. «Prək tsa tsa,» ka Yesu nda həj.

Magay Yesu ta du'a

Mat 26:36-46, Mak 14:32-42

³⁹ Ka sli'äftá Yesu ka sabi, ka laghwi ta ghwá zaytuŋ manda ya snu tsi ta magay, ka laghu duhwalhani mistani guli. ⁴⁰ Manda bhadaghatani da tsa vli ya, «magawamaga ta du'a kada kwala kuni ta zləmbuta dzəghaghunar skwi,» ka'a nda həj. ⁴¹ Ka tsaghutá tsi ta vgha ta vata həj ka zaptá mtak prək ka mtaka wudadaptá pala. Ka tsəlbətá tsi ka maga du'a. ⁴² «Da! Ka má ta kumay ka, klaghukla ta na ghuya dāŋwa na ta ghəŋa dá! Tsaw yaha da nzakw manda ya ta kumə i'i, ka nza tsi manda ya ta kumə kagha,» ka'a. [⁴³ Ka gi saha duhwalha Lazglafta daga ta luwa da vlantá mbraku. ⁴⁴ Ma tsa tđata ŋudufani ka ghuyay ya, ka ŋavatá tsi ka maga du'a, ka nuta visani manda palaka us, ka tadaku ta hadik.]

⁴⁵ Manda kdakwani ta maga du'a, ka sli'äftá tsi ka lagha slanaghatá duhwalhani ta hani kabga nda gurda ŋudufa taŋ katakata. ⁴⁶ «Kabgawu ta kəl kuni ka hani na? Sli'afwasli'a, magawamaga ta du'a kada kwala kuni ta zləmbuta dzəghaghunar skwi,» ka'a nda həj.

Ksaftá Yesu

Mat 26:47-56, Mak 14:43-50, Yuh 18:3-11

⁴⁷ Tata tsa gwada ya Yesu, nda sli'adaghata mnduha vlunduf slanaghata. Tsa mndu ta hgə lu ka Zudas tekw mataba duhwalha ghwanpdə his ya kay ta kəma taŋ. Ka lagha tsi tavata Yesu da brusay. ⁴⁸ «Ari Zudas! Nda ma brusay dza'a vlata ka ta Zwaŋa mndu ra?» ka Yesu nda tsi. ⁴⁹ Nghay tsa gwal kawadaga nda Yesu ya ta skwi dza'a magaku ná, ka həj mantsa: «Mghama dá! Ka tsa ŋni ta həj nda kafay ra?» ka həj. ⁵⁰ Ka gi tsanamtá sani mataba taŋ ta kwalva mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, ka tsaghutá sləməŋa zeghwani. ⁵¹ «Zlaŋwazla prək tsa!» ka Yesu nda həj. Ka ksantá tsi ta sləməŋa tsa mndu ya, ka mbanafata.

⁵² Ka Yesu nda tsa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la mali ta ghəŋa gwal ngha həga Lazglafta, nda la galata mndu ta sli'adaghata da ksay ya mantsa: «Nya kəl kuni ka sli'akta nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak na, gənda yu ra?

⁵³ Inda fitik yu si kawadaga nda kaghuni ma həga Lazglafta, zbaŋ a kuni ta ksaftá i'i wu, ŋa ghuni nda mghama na grusl ná, na fitik na gita tama,» ka'a nda həj.

Hkən səla Piyer ta mnay sna a yu ta na mndu na wu kə'a

Mat 26:57-58,69-75, Mak 14:53-54,66-72, Yuh 18:12-18,25-27

⁵⁴ Tahula ksafta taŋ ta Yesu, ka klaghatá həj da həga ga mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Ka sli'i Piyer tahula taŋ tahula taŋ. ⁵⁵ Vanagha va lu ta vu ma takataka daba həga, ka lagha Piyer nzata ka slinay mataba gwal ta nzaku ta slinayslinay.

⁵⁶ Kə'a ka sana kwalva ka marakw ná, ta nzaku Piyer ka slina vu, ka faftá tsi ta iri tida ka vitsay. «Si kawadaga na mndu na guli nda tsa mndu ya,» ka'a. ⁵⁷ «Makwana, sna a yu ta tsa mndu ya wu,» ka Piyer ka wadáy. ⁵⁸ Bats nzda, ka nghanťá sana mndu guli ta Piyer. «Tekw kagha mataba taŋ tani,» ka'a nda tsi. «Gra! Nu gwada gha nda i'i tagha,» ka Piyer. ⁵⁹ Va rbats nzda tahula tsa guli, «kahwathwata kawadaga na mndu na nda tsi, mnda la Galili ya,» ka sana mndu nda tsi nda mbraku nda mbraku. ⁶⁰ «Sna a yu ta na skwi ta kumə kagha ta mnay na gra wu,» ka Piyer. Tata tsa gwada ya Piyer, ma va tsa fitik ya, ka wahatá vazak. ⁶¹ Ka mbədavátá Mgham Yesu nghanagpta ka Piyer ma kuma. Ka havaktá Piyer ta gwada mnana Yesu kazlay: Makdaku vazak wahata gita u nana, hkən səla dza'a wadata ka kazlay: Sana a yu ta na mndu na wu kə'a nda i'i kə'a ya. ⁶² Ka saghu Piyer dzibil ka laghu hərbə taw.

Dzay mnduha ta Yesu ka rarazay

Mat 26:67-68, Mak 14:65

⁶³ Mbadá tsa mnduha ta ŋanató Yesu ya ka gagay, ka dəŋzlay. ⁶⁴ Ka hbanamtá həj ta patak ma kuma. «Tsatsaf tsatsa ta mndu ta dəŋzluhusta,» ka həj ka daway da tsi. ⁶⁵ Ka vavazə həj ta rutsak tida ka rarazay.

Yesu ta kəma guma

Mat 26:59-66, Mak 14:55-64, Yuh 18:19-24

⁶⁶ Tsadakwa vli, ka tskavatá la galata mnduha mataba la Yahuda, nda mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ka klaghatá həj ta Yesu da vla tsa guma taŋ. ⁶⁷ Ka həj mantsa: «Kagha Kristi ra? Mnəŋnəŋ mna,» ka həj. Ka Yesu mantsa: «Dər ki mnaghunata yu, zlgəta a kuni wa. ⁶⁸ Dər ki dawaghunata

yu, tsu'uta a kuni ta wani wa. ⁶⁹ Daga ndanana, dza'a nzanza Zwanja mndu nda ga zeghwa Lazglafta nda mbra.» Ka Yesu zlganawani ta hāj. ⁷⁰ «Zwanja Lazglafta kagha nda yeya tama rke?» ka hāj hlafatā wi. «Manda tsa nzakwani manda ya mna kuni,» ka'a nda hāj. ⁷¹ «Mndəra wati gwaɗa tata zbəgəlta mu, ya wya mnamamna wərdə tsatsi nda wubisimani, nda sna sləməŋa amu?» ka hāj.

23

Yesu ta kəma Pilatus

Mat 27:1-2,11-14, Mak 15:1-5, Yuh 18:28-38

¹ Ka sli'afatā hāj demdem, ka klaghatā Yesu da Pilat ta nzakway ka ŋumna. ² «Wana na mndu na, slanagha ŋni ta hwazlaɓa mnduha ŋni. Ma plə kuni ta dzumna ŋa mgham Sezar, i'i Kristi ta nzakway ka mgham, ka'a,» ka hāj ka vaza rutsak tida. ³ Ka Pilat mantsa: «Kagha mghama la Yahuda ra?» ka'a dawantā da tsi. «Manda tsa mna ka ya nzakwani,» ka Yesu zlganawani. ⁴ Ka Pilat mantsa: «Ksaf a i'i ta skwi prək ka tsanaghata da ta guma ta na mndu na wu,» ka'a nda tsa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda ya nda tsa dəmgə ya. ⁵ «Ta hwazlaɓa mndu na mndu na nda skwi ta taghə tsi. Wa a zrafta tsi ta hadika Galili, ka raganaptā inda hadika Zudiya, ha ka sagha da hadna,» ka hāj ndi'ata ka mnay. ⁶ «La Galili na mndu na ra?» Ka Pilat dawantā snər tsi ta kulantā Galili. ⁷ Snaŋta Pilat kazlay: Sli'af ma luwa ta gə Hiridus ta mgham na Yesu kə'a, ka vrintā tsi ta Yesu da mgham Hiridus, kabga ma luwa Ursalima Hiridus ma tsa fitik ya.

Yesu ta kəma Hiridus Aŋtipas

⁸ Manda vradanaghatā, ka rfu Hiridus ta rfu nğər tsi ta Yesu, kabga nda kda fitika zbayni ta nğarŋta, ta ghəŋa skwiha ta snə tsi ta mnay tida. Dza'a nğarŋnğha yu ta maga sana mazəmzəm su'u na, ka'a sizlay. ⁹ Ka va daɗawu tsi ta skwiha kavghakavgha da Yesu. Sew had sana skwi zlganawani tsi ta wani wa. ¹⁰ Hada la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha. Ka va ŋavatā hāj ka vaza rutsak tida. ¹¹ Mbadā i Hiridus nda sludzihani ka dulay, ka gagay. Ka sudanawatā hāj ta lgut kaka nda dinakwani, ka vrintā da Pilat ta nzakway ka ŋumna. ¹² Daga badu tsa, ksatā

gra i Pilat nda Hiridus tsa kabga si manda la ghuma nzakwa tanj.

Habaftā Yesu ŋa dzata

Mat 27:15-26, Mak 15:6-15, Yuh 18:39—19:16

¹³ Manda tskanata Pilat ta la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tsa guma nda dəmgə tani, ka'a nda hāj mantsa: ¹⁴ «“Wana na mndu na ta hwazlaɓa mnduha,” ka kuni klakta da i'i, ka dawantā yu da tsi ta kəma ghuni, had skwi dər turtuk mataba tsa skwiha ta mnə kaghuni tida ya ksaf yu da tsi wa. ¹⁵ Ksaf a Hiridus guli ta sana skwi da tsi wu, kəl tsi ka vraganaghata da amu. Wana guli had sana skwi maga na mndu na ta nzakway prək ka dzata wa. ¹⁶ Wana yu dza'a sləvapta nda krupi ŋa zliŋta da,» ka'a. [¹⁷ Tsaw inda skala Pak ya ná, ta zlinisla tkwe' ta vu'a turtuk ma gamak ta hāj.] ¹⁸ Ka hāj mantsa: «Dzadza ta na mndu na ka zliŋnista ka ta Barabas,» ka hāj hlafatā wi demdem ka skwa turtuk. ¹⁹ Tsaw tsa Barabas ya, tsamtsa lu ma gamak kabga vəl dzatā mndu ma sli'avafatā hwa-zlaɓaku nda ŋumna. ²⁰ Ta kumay Pilat má ta zliŋtā Yesu, ka gwadgəlganata tsi ta hāj. ²¹ Ka hāj mantsa: «Zləŋafzləŋa ta udzul Zləŋafzləŋa ta udzul!» ka hāj hlafatā wi. ²² Ka Pilat nda hāj ka mahkən mantsa: «Nu va na ghwadaka skwi na maga tsi na? Ya wana slanagha a i'i ta dmaku maga tsi prək ka dzata wa. Ala, wana yu dza'a sləvapta nda krupi, ŋa zliŋta da,» ka'a. ²³ «Zləŋafatā Yesu ta udzu,» ka hāj va sganaghatā hlawi. Ka ŋrapatā tsa hlawa tanj ya ta Pilatus. ²⁴ Ka maganata Pilat ta hāj ta tsa skwi kumar hāj ya. ²⁵ Ka zliŋtā tsi ta tsa mndu si tsam lu ma gamak ta ghəŋa vəl dzatā mndu ma hwazlaɓaku nda ŋumna, ta dawu hāj ya. Ka vlantā tsi ta hāj ta Yesu manda ya kumar hāj.

Kla Yesu ŋa dzata

Mat 27:32-44, Mak 15:21-32, Yuh 19:17-27

²⁶ Ta klayklay hāj ta Yesu ka guyatā hāj nda Simurj mnda la Sirej ta vrakta ma vwah. Ka ŋanata hāj, ka fanaghatā tsa udza zləŋay ya ŋa klayni mista Yesu. ²⁷ Ka sli'i mnduha rutututa mistani, ta dza'a mi'aha nda taw ka ŋada ghəŋ guli. ²⁸ Ka mbədawatā Yesu tvə tsa mi'aha ya, ka'a nda hāj mantsa: «Ma taw kuni ta i'i kwagha Ursalima, tawawa tawa ta ghəŋa ghuni nda zwana ghuni. ²⁹ Wya dza'a saghasa fitik

dza'a kæl lu ka mnay kazlay: Rfu da gwal ka dzəghəŋ, kul tatá mndər, kul sanjtá zwanj ta u'a tanj kə'a. ³⁰ «Zlagawazla ta ghəŋa aŋni,» ka mnduha dza'azlay nda ghwáha, «buk-waŋnawa bukwa,» ka həŋ dza'azlay nda kudujurha! ³¹ Ka si manda nana maganata lu ta udza mkwenek ya ní, kighkigh dza'a slanaghata tsi ta ghwalatá udzu?» ka'a.

³² Mamu sanlaha ma ghwadaka mndu his guli ta hlu lu ŋa dza'a pslatá həŋ kawadaga nda Yesu.

Dalaftá Yesu ta udza zləŋay

³³ Bhadaghata tanj da tsa vli ta hgə lu ka «vla ghudzifa ghəŋ» ya, ka zləŋaftá həŋ hada, kawadaga nda tsa ghwadaka mnduha his ya kay. Pal sani nda ga zeghwani, pal sani nda ga zlabani. ³⁴ Ka Yesu mantsa: «Da! planapla ta dmakwa tanj, kabga sna a həŋ ta skwi ta magə həŋ wu,» ka'a. Ka vze həŋ ta vindima ŋa daguvstá lguthani. ³⁵ Ka nzatá mnduha hada ka nghanj. «Mbananaf a tsi ta sanlaha kay ra? Ka si Kristi zbatá ŋa Lazglafta tsi katak ya ní, ka mbanafmba tsi ta ghəŋani tama ba?» ka gwal dagaladagala ta ghəŋa la Yahuda ka ghuɓasa Yesu. ³⁶ Ka kladaghatá la sludzi guli ta imi masmasa ka vlay ŋani, ka ghuɓasu həŋ. ³⁷ «Ka mghama la Yahuda ka katsi, mbanafmba ta ghəŋa gha, ka ghəŋa gha,» ka həŋ. ³⁸ «Nana na mghama la Yahuda,» ka lu vindafta skwi ka fagata nda ta ghəŋani.

³⁹ «Kristi a kagha kay ra? mbanafmba ta ghəŋa gha ka ghəŋa gha, ka mbanafmba ka,» ka sani ma tsa ghwadaka mnduha zlanaf lu ya, ka razay. ⁴⁰ Ka sani dvanaghata mantsa: «Wana kagha ta ghuyay ghuyay manda tsatsi, zləŋa a kagha ta Lazglafta ra? ⁴¹ ŋa u ná, rakwani tsa uwaghatá guma, kabga nisəla slna u maga u ŋu u ta mutsafta. Tsatsi, had skwi ga tsi wu,» ka'a. ⁴² Ka'a ta hula tsa guli mantsa: «Ka havapta ka ka i'i badu saghar ka da ga mgham,» ka'a nda Yesu. ⁴³ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghata na, gita u na dza'a kawadaga ka nda i'i ma luwa da,» ka'a.

Saba hafu ma Yesu

Mat 27:45-56, Mak 15:33-41, Yuh 19:28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Dək fitik ma ghəŋ, ka haftá skwi ta wa ira fitik, ka nutá vli ka grum ta inda tsa hadik ya, ha ka lagha ta fitik hawu. Ka

tavaptá tsa zlala tamə lu ma həga Lazglafta ya tsəra' ma takataka. ⁴⁶ Ka Yesu mantsa: «Da! Ma dzva gha ta vlaghata yu ta hafa dá ,» ka'a wahata nda lwi dagala. Tahula mnatani ta tsa gwada ya, ka sabi hafu mida. ⁴⁷ «Kahwathwata si ŋərma mndu na mndu na,» ka mghama sludzi la Ruma nghanj tsi ta tsa skwi ta magata ya, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta. ⁴⁸ Tahula nghanj tanj ta tsa skwi ta magata ya, ka vraghutá inda tsa gwal si ta lagha nghanj ya nda wuwuslika dzvu. ⁴⁹ Ka nzaktá inda graha Yesu, nda tsa mi'aha ta safi mistani daga ma Galili ya, ka nghanj tsa skwi ta magaku ya.

Paɗamta Yusufu ta Yesu

Mat 27:57-61, Mak 15:42-47, Yuh 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Mamu sana ŋərma mndu tdukwa nza-kwani, ta hgə lu ka Yusufu. Mnda la Ari-mate ya, sana luwa ta nzakway ta hadika la Yahuda. Ta kzlaykzlay tsatsi ta sagha fitika ga mghama Lazglafta. Tekw tsatsi mataba gwal dagaladagala ta vla hidaku. Tsu'af a tsatsi ta tsa skwi tsij lu ta ghəŋani ma guma ŋa magay, ka magata lu ya wa. ⁵² Ka sli'aftá tsa mndu ya ka lagha da Pilat ta nzakway ka jumna da dawaftá tvi ŋa dza'a kla mbla Yesu. ⁵³ Ka laghu tsi klagatá mbla Yesu ta udza zləŋay, ka mbsamtá tsi ma wupay, ka laghu tsi famta ma kulu huhrap lu ma kluluh ta kul famtá lu ta mbli mida karaku. ⁵⁴ Badu luma madagala tsa fitik ya, ta ghwanj a lu ka lami da Sabat wa.

⁵⁵ Ka sli'aftá tsa mi'aha si ta safi mista Yesu daga ma Galili ya mista Yusufu. Ka nghanatá həŋ ta vla tsa kulu ya, nda ya ka lu hananamtá Yesu mida. ⁵⁶ Ka vraghata həŋ da luwa. Ka payaftá həŋ ta rdi nda urdi ŋa masay ta mbla Yesu. Ka nzaptá həŋ badu Sabat manda ya ta mnə zlahu.

24

Sli'agapta Yesu ma kulu

Mat 28:1-10, Mak 16:1-8, Yuh 20:1-10

¹ Wrək tgha gasərdək badu dəmas, ka klaftá tsa mi'aha ya ta tsa rdi nda urdi payaf həŋ ya kay, ka sli'afta ka laghwi ta kulu.

² Kə'a ká həŋ ná, tanjwalaghatanjwala lu ta tsa klam kæl lu ka hujta ya. ³ Ka lami həŋ dida, nghanj a həŋ ta mbla Mgham Yesu mida wa. ⁴ Trid, traptra həŋ ta skwi ŋa ndanay. Gi ka zlagaptá duhwalha Lazglafta his ta kəma

* 23:46 Nghanj ta Zabura 31:6.

tarj nda sudatá lgut ta wudaku tilil ta vgha tarj. ⁵ Ka ksaftá zløj ta høj katakata, ka dzadzatá høj ta ghøjna tarj nda ta hadik. Ka tsa duhwalha Lazglafta ya nda høj mantsa: «Ta zbø ñaw kuni ta mndu ndiri mataba gwal nda rwa na? ⁶ Ta had' hadna wa, sli'apsli'a tsatsi nda hafu. Havakwahava ta skwi mnaghuna tsi ma fitika nzakwani ta ma Galili. ⁷ Ka'a mnata na: "Nda nza tkwe' ka klaftá Zwanja mndu ka fanamtá gwal dmaku ma dzvu, ña dzata ta udza zløjay, ña sli'agaptani nda hafu ma mtaku badu mahkøna fitik kə'a ya."»

⁸ Ka havaktá tsa mi'aha ya ta skwi ya si mnana Yesu ta høj. ⁹ Sli'afsta tarj ta kulu, ka laghu høj da rusanafstá inda tsa skwiha ya ta tsa duhwalha ghwanpda ndej ya nda pčakwa sanlaha. ¹⁰ Tsa mi'aha ta mna tsa gwada ya ña gwal ghunay ya ná, i Mari makwata Magdala, nda Yuwana, nda Mari mani ma Yakubu, nda sanlaha ma mi'aha ta dza'a mista tarj ya høj. ¹¹ Ta nghø ka tsabaku høj ta tsa gwada ya, zlgħaf a høj ta gwada tsa mi'aha ya wa. ¹² Piyer ya tani, sli'afstá tsatsi nda hwaya ka laghwi ta kulu, ka bukwardatá tsi, kə'a kə'a ná, wupay yeya nghanj tsi ñufuk ta hadik, ka vraghatá tsi dzaghani nda ndørmima tsa skwi ta magaku ya.

*Yesu ta tva dza'a da luwa Imayus
Mak 16:12-13*

¹³ Badu va tsa fitik ya, ka sli'afstá sana duhwalha his, ka dza'a da sani luwa ta hgø lu ka Imayus. Ta magay meli ghwanpda ndej matakataka tarj nda luwa Ursalima. ¹⁴ Ka dza'a høj nda ghwa yiva ta ghøjna skwi ta maguta. ¹⁵ Tata dza'a nda ghwa yiva ta ghøjna tsa skwi ta maguta ya høj, ka ksaftá Yesu ta høj ka mbada kawadaga nda høj. ¹⁶ Ka hanafstá skwi ta iri ta høj, tsømaf a høj wa. ¹⁷ Ka Yesu mantsa: «Ta ghøjna wu ta dza'a kuni nda ghwa yiva na?» ka'a nda høj. Gagørdzøk sladaslada høj, ka nzata sasgama. ¹⁸ Ka sani mataba tarj ta hgø lu ka Kliyupas nda tsi mantsa: «Si laghu diga kagha ta magaku skwi ma Ursalima ma na fitik na na?» ka'a. Ka Yesu mantsa: «Nya ta magaku na?» ka'a nda høj. ¹⁹ Ka høj nda tsi mantsa: «Sna a ka ta skwi ta maguta nda Yesu mnda la Nazaret ta nzakway ka anabi dagala, nda sgit ma gwadani, ta magata

skwa mandørmimi ta køma Lazglafta nda ya ta køma inda mnduha, ²⁰ klaf la mali ta ghøjna gwal dra skwi ña Lazglafta nda gwal tsamatá guma, ka vlatá høj ña dzata, ka zløjafstá høj ta udza zløjay ra? ²¹ Tsatsi dza'a mbanafstá la Isra'ila ka ñani sizlay, kulam nda tsa, hkøn gita manda luta tsa skwiha ya. ²² Añ mndani, ta ndørmimi nda ndørmima ñni ta gwada sana mi'aha mataba ñni ta sli'afsta wræk tgha, ka laghu ta kulu. ²³ Ta lagha høj, slanagha a høj ta mblani wu, ka vraktá høj da mnay: «Maravamara duhwalha Lazglafta ta wa ira ñni, ka mnø høj ñanji kazlay: Sli'afstá nda hafu kə'a.» ²⁴ Ka sli'afstá sanlaha mataba ñni guli ka laghu ta kulu, ka slanaghatá høj ta tsa skwi ya manda va tsa mnø tsa mi'aha ya. Tsatsi, ngha a høj wu,» ka'a. ²⁵ Ka Yesu nda høj mantsa: «Mnduha kul had' mahizl ma ghøjna tarj, ta daramay nda darama ta zlgħa inda skwi mna la anabi! ²⁶ Nza a tkwe' ka ghuyay Kristi ta tsa danwaha ya makdaku tsi ka lami da glakwani ra?» ka'a nda høj. ²⁷ Ka zrlafstá Yesu ta rusa gwada ta ghøjnani manda ya mna i Musa nda inda la anabi ma deftera Lazglafta.

²⁸ Nduasadaghata tarj nda tsa luwa ta dza'a høj ya, mbada Yesu ka kda mbada manda mndu ta kuma dza'a da vla di'ij. ²⁹ «Nawanawa, nzanza kawadaga nda anji, nda hløma fitik, ndusa rvidik,» ka høj nzafta tida, ka ñanata, ka lamø tsi da høga ka nzata kawadaga nda høj. ³⁰ Ta zø tsi ta skwa zay kawadaga nda høj, ka klaftá tsi ta buradi, ka rfanaghatá Lazglafta, ka ðlanaptá tsi*, ka valantá tsi ta høj. ³¹ Nzidid, tsalatsala ira tarj ka tsømafstá høj, gi lay nghøgla a høj tavata høj wa. ³² «Burburbur a ñudufa u ma fitika mnayni ta gwada ta rusu tsi ta skwi ma deftera Lazglafta ña u ta tvi kay ra?» ka høj mataba tarj.

³³ Tahula tsa, gi ka sli'afstá høj ka vraghuta da Ursalima. Bhadaghata tarj, ka slanaghatá høj ta tskata vgha tsa duhwalha ghwanpda ndej ya, kawadaga nda gwal si ta dza'a mista tarj, ³⁴ ta mnaymnay kazlay: Kahwathwata sli'agapsli'a Mgham Yesu nda hafu. Nda ngha Piyer kə'a. ³⁵ Ka rusu tsahaya guli ta skwi ta maguta ta tvi nda ya ka høj tsømafstá Yesu, ma fitika ðalanaptani ta buradi.

* 24:30 Ngha ta Lukwa 22:19.

Maravata Yesu da duhwalhani

Mat 28:16-20, Mak 16:14-18, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

³⁶Tata rusa tsa gwada ya hɔɔ, ka gi maravata vardaka Yesu mataba taɔ, ka'a mantsa: «Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdaku» ka'a ganaghatá zgu ta hɔɔ. ³⁷Ka ksaftá tsi ta hɔɔ ka zlɔɔ, ka ghudzaku hɔɔ katakata, ba glamglam ya ka hɔɔ sizlay. ³⁸Ka Yesu nda hɔɔ mantsa: «Nya ta ghudza kaghuni na? Nya ta kɔl kuni ka dga ghɔɔ? ³⁹Nghawangha ta dzvuha da nda sɔlaha da ba, va tsa i'i yeya. Ksihawaksa, ka vitsidivata kuni. Had slu'uvgha nda ghudzif ma glamglam manda tsa ta ndanu kaghuni ta ghɔɔna i'i ya wu,» ka'a. ⁴⁰Ta mnɔ tsi ta tsaya ná, ta marɔ tsi ta dzvuhani nda sɔlahani ɔa taɔ. ⁴¹Ta graf a hɔɔ karaku wu, ta rfu hɔɔ katakata ka ndɔrɔmimay. Ka Yesu mantsa: «Mamu skwa zay da kaghuni hadna ra?» ka'a nda hɔɔ. ⁴²Ka vɔɔɔtá hɔɔ ta sulatá klipi ki'a. ⁴³Ka zlghaftá tsi ka zay ta wa ira taɔ.

⁴⁴Ka'a nda hɔɔ mantsa: «Wana na skwi si ta mnɔ yu ɔa ghuni ma fitika nzakwa da kawadaga nda kaghuni kazlay: "Inda skwi ya vindaf lu ta ghɔɔna i'i ma deftera Musa nda ya ma deftera la anabi, nda ya ma Zabura ná, dza'a magaku kɔ'a ya kay,"» ka'a nda hɔɔ. ⁴⁵Ka gunanɔɔtá tsi ta mahizl ta hɔɔ ɔa snɔɔtá skwi vindaf lu ma gwada Lazglafta. ⁴⁶Ka'a nda hɔɔ guli mantsa: «Wya ka lu vindaf: Dza'a ghuyay Kristi ta daɔwa, ɔa sli'agaptani ma mtaku nda hafu badu mahkɔn. ⁴⁷Dza'a mnay lu tkwe' nda hgani ɔa inda mndɔra mnduha ka mbɔdanafta hɔɔ ta nzakwa taɔ, ɔa planata Lazglafta ta dmakwa taɔ. Tɔɔɔl ma luwa Ursalima dza'a zɔrafta lu ta mnay. ⁴⁸Kaghuni ta nzakway ka maslɔmtsɔka tsa skwiha ya kɔ'a ya. ⁴⁹Wya yu dza'a ghungaghunatá tsa skwi taghunaf Da da ta imi ta slɔmɔɔ ya. Kaghuni, ka nzata kuni ma huda luwa ha ka saha mbraku daga ta luwa da mbraghunafta,» ka'a nda hɔɔ.

Sli'a Yesu ka zɔɔɔtá duhwalhani

Mak 16:19-20, Slg 1:9-11

⁵⁰Ka hɔɔftá Yesu ta hɔɔ ma huda luwa, ka laghu hɔɔ nda tvɔ luwa Betani. Bhadaghata taɔ da hada, ka kapaftá tsi ta dzvu ka tfanaghatawi ta hɔɔ. ⁵¹Tata tfaytfay ta wi ta ghɔɔna taɔ, ka dgaghutá tsi ta vgha nda hɔɔ, ka klaghatá lu ta luwa. ⁵²Hahɔɔ,

manda kdakwa taɔ ta tsɔlɔanatá tsɔlbu, ka vraghatá hɔɔ da Ursalima nda rfu katakata.

⁵³Ka gdatá hɔɔ ta lagha da nzaku ma hɔɔa Lazglafta ka zlɔɔlvay.

Gwada ta sabi da Yuhwana

Yesu Kristi ná, gwada Lazglafta ya

¹ Daga tarjan mamu gwada* . Kawadaga tsa gwada ya nda Lazglafta. Tsa gwada ya ta nzakway ka Lazglafta. ² Daga tarjan, kawadaga tsa gwada ya nda Lazglafta. ³ Nda tsatsi magafta Lazglafta ta inda skwiha. Had skwi magaf Lazglafta kul had tsatsi wa. ⁴ Ma tsatsi zlafta hafu. Tsa hafu ya ta nzakway ka tsuwadaka mnduha. ⁵ Tsa tsuwadaka ya ta tsuwadaku ma grusl, walaj a grusl ta ksafata dekdeka wa.

⁶ Ka zlagaptá sana mndu ta hgø lu ka Yuhwana ghunaf Lazglafta. ⁷ Ka sagha tsi ña nzaku ka maslæmtsæka tsuwadaka, kada zlghafta inda mnduha nda ma tsatsi. ⁸ Tsatsi a tsa tsuwadaka ya wu, zlagap ña ga maslæmtsæka tsuwadaka tsatsi.

⁹ Tsa tsuwadaka ya ná, vørdá tsuwadaka ya. Ma saghani ta ghøña hadik ka tsuwadaka tsi ta mnda søla.

¹⁰ Tsaw tsa gwada ya ná, nda ghada nza-kwani ma ghøña hadik, kabga nda tsatsi magafta lu ta ghøña hadik. Nziya nza tsi tsatsaf a mnduha wa. ¹¹ Saghani da mnduha, ka kwalaghuta mnduha ta tsu'afata. ¹² Lagha gwal ta tsu'afata, ka zlghaftá hgani. Ña tsahaya, ka vlatá tsi ta høn ta mbrakwa nzaku ka zwana Lazglafta. ¹³ Nza a høn ka zwanani manda ya ta yagata mnda søla, manda ya ta kumø mndu a wu, ama sagha da Lazglafta manda ya ta kumø tsatsi. ¹⁴ Tsa gwada mnø lu ya kay ná, ka mbødavaftá tsi ka mndu, ka nzata mataba mu. Nda ndøgha nda zðakatahudi, nda kahwathwata. Nda ngha mu ta glakwani, glakwa zwan tur-tuktuk ghunaf Da ya. Zðakatahudani nda kahwathwatani katakata ya.

¹⁵ Ka gwadatá Yuhwana ta nzakway ka maslæmtsækani banluwa. «Wana tsa mndu mnø yu kazlay: Tsa mndu ta sagha nda hula dá ya ná, malaghumala ta i'i, kabga mamu tsatsi ma kðaku lu ka yatá i'i kə'a ya kay.» ¹⁶ Dagala zðakatahudani katakata, tfamaghatfa ta wi demdem, ta gðagðá ta vlamatá zðakatahudani. ¹⁷ Nda ma dzva Musa vlatá Lazglafta ta zlahu, ka sagha

zðakatahudi nda kahwathwata nda da Yesu Kristi. ¹⁸ Had mndu ta kðø walanjá nghantá Lazglafta wa. Tsa zwan tur-tuktuk ya ta nzakway ka Lazglafta, ta nzaku ma ghuva Da ya, tsatsi ta mnantá nzakwa Lazglafta.

Gwada Yuhwana

Mat 3:1-12, Mak 1:1-8, Luk 3:1-18

¹⁹ Wya gwada mna Yuhwana ma ghunadaghata gwal dagaladagala ma la Yahuda ma Ursalima ta gwal dra skwi ña Lazglafta, nda la Levi. Ka lagha høn da dawantá da tsi: «Wa kagha na?» ka høn. ²⁰ Ka mnatá Yuhwana ta kahwathwata, manana a ta høn wa. «Kristi a i'i wu,» ka a klinistá ghøñani ta høn. ²¹ «Tsa wa kagha ba? Iliya ka rki?» ka høn nda tsi. «Vani a i'i wu,» ka Yuhwana nda høn. «Anabi ka rki?» «Vani a i'i wa.» ²² «Wa kagha ka ñni dza'azlay nda gwal ta ghunagantaghata ba? Wa i'i ka va kagha na?» ka høn nda tsi kay guli. ²³ «I'i ná, «Iwi ta gugudaku ma mtak yu,

lele'anawa tvi ña mgham†» ka a nda høn, manda ya mnø anabi Isaya. ²⁴ Mataba tsa mnduha ghunadap lu da Yuhwana ya, mamu la Farisa. ²⁵ Ka dawglantá høn da Yuhwana, «Wana Kristi a i'i wu ka ka, ta Iliya a yu wu ka ka, anabi a yu wu ka ka guli, ñaw ta maga ka ta batem ba?» ka høn nda tsi. ²⁶ «I'i ná, nda imi ta magø yu ta batem. Mamu sana mndu mataba ghuni kul snantá kuni. Tsatsi ta sagha nda hula dá. ²⁷ Ra a yu ka plaptá zu'a babahani wu,» ka a nda høn. ²⁸ Ma Betani maguta tsa skwiha ya, ta ðla ghwa Zurder, ma vla magay Yuhwana ta batem.

Yesu Kristi ná, Zwan Lazglafta ya

²⁹ Gamahtsimani ka nghø Yuhwana ta Yesu ta sagha da tsi. «Wana zwan tuwaka Lazglafta ta klaghutá dmakwa mnduha. ³⁰ Tsatsi tsa mndu mnø yu kazlay: Mamu sana mndu ta sagha nda hula dá ta malaghutá i'i, mamu tsatsi ma kðø lu ka yatá i'i kə'a ya kay. ³¹ I'i guli ná, si sna a yu kazlay: Tsatsi ya kə'a wa. Nana saghasagha yu da maga batem ma imi na ná, ña snanamta la Isra'ila nzakwani,» ka a. ³² Ka Yuhwana guli mantsa: «Nda ngha yu ta Sulkum ta saha daga ta luwa manda ghørbu', ka nzafta tida. ³³ Si sna a yu kazlay: Tsatsi ya kə'a wu, ka mnihatá Lazglafta

* 1:1 Ngha ta aya 14. † 1:23 Ngha ta Isaya 40:3.

ta ghunaftá i'i nja maga batem ma imi ya kazlay: Tsa mndu dza'a nghanja ka ta saha Sulkum ka nzafta tida ya, tsatsi ta dza'a maga batem nda Sulkum nda ghuḅa, ka'a.³⁴ Ka nghanjá yu manda va tsaya. Nana mndu na ná, Zwanja Lazglafta ya, ka yu ta ghənjani.»

Tanjana duhwalha Yesu

³⁵ Gamahtsimani, ka vradaghata Yuhwana kawadaga nda gwal his mataba duhwalhani da va tsa vli ya. ³⁶ Nghayni ta Yesu ta labə mantsa: «Wa a zwanja tuwaka Lazglafta,» ka'a. ³⁷ Snaŋta tsa duhwalha his ya ta tsa gwada Yuhwana ya, ka laghu həj mista Yesu. ³⁸ Kə'a ka Yesu mbəḁavata, ta nŋhə tsi ná, ta dza'a mistani həj. «Nu ta zbə kuni ɓa?» ka'a nda həj. «Maləma ɗa! Ga ta nzakwa ka na?» ka həj nda tsi. ³⁹ «Saghawasa ka nghanata kuni ɓa!» ka'a nda həj. Ka laghu həj mistani, ka nghanatá həj ta vla nzakwani. Ta fitik hawu ta nzemndi fwaḁ vli nda tsa. Ka kɗiŋtá həj ta vaghay kawadaga nda tsi.

⁴⁰ Mataba tsa mnduha his ta snaŋta gwada Yuhwana ka laghu mista Yesu ya ná, tekwa Andre ta nzakway ka zwanjamani ma Simuŋ Piyer. ⁴¹ Tiŋəl nja zwanjamani Simuŋ sli'afɗa tsi ka laghwɗi da mnay. Ka'a mantsa: «Slafla ŋni ta Almasihu,» ka'a. Tsaya ta nzakway ka «Kristi.» ⁴² Ka kladaghatá tsi da Yesu, na ghur nghanja Yesu, ka'a nda tsi mantsa: «Simuŋ! Zwanja Yuhwana ka, Kefas dza'a hga lu ta kagha,» manda mnay kazlay: Pala kə'a ya. ⁴³ Gamahtsimani, dza'a da Galili yu, ka Yesu. Ka guyatá tsi nda Filip, «mbada mista ɗa,» ka'a nda tsi. ⁴⁴ Tsa Filip ya ná, mnda luwa Betsayda luwa i Andre nda Piyer ya. ⁴⁵ Tahula tsa, ka guyatá Filip nda Natanayel guli. «Slanaghasla ŋni ta tsa mndu vindaf Musa ta gwada ta ghənjani ma deftera zlahu nda ya ta mnə la anabi ta gwada ta ghənjani ya kay. Yesu zwanja Yusufu mnda la Nazaret ya,» ka'a nda tsi. ⁴⁶ «Mndərga wati skwi ya ɗina dza'a sabi ma luwa Nazaret na?» ka Natanayel nda tsi. «Sawi ka nghanata ka ɓa!» ka Filip. Ka sli'afɗa tsi ka lagha. ⁴⁷ Nghay Yesu ta laghani, «wana vərɗa mnda la Isra'ila kul had sana skwi nja tsanavata,» ka Yesu nda Natanayel. ⁴⁸ «Ga snaŋta ka ta i'i na?» ka Natanayel nda tsi. «A'al! Ngha a yu ta kagha ta nzaku mista ghuraf ma kɗə

Filip ka hga kagha ya ra!» ka Yesu nda tsi. ⁴⁹ «Maləma ɗa! Kagha ná, Zwanja Lazglafta ka, mghama la Isra'ila ka,» ka Natanayel nda Yesu. ⁵⁰ «Zlray kagha ta zlghay tsa ɓa, kabga mnay ɗa kazlay: Nda ngha yu ta kagha mista ghuraf kə'a? ɗza'a nda ngha ka ta skwiha ta malaghutá tsaya,» ka Yesu nda tsi. ⁵¹ Ka Yesu sganaghata mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a nda ngha kuni ta gunatá luwa buwar nja nja duhwalha Lazglafta, nja saha tanj ta ghənja Zwanja mndu,» ka'a.

2

Kla makwa ma Kana

¹ Ta mahkəna fitik, ka slatá skala kla makwa ma luwa Kana ta hadika Galili. Tsaw laghala mani ma Yesu da tsa vla skala kla makwa ya. ² Hgadagha hga lu ta i Yesu nda duhwalhani guli da tsa vla skala kla makwa ya. ³ Ka kɗutá ima inabi. Ka mani nda Yesu mantsa: «Nda kɗa ima inabi da həj,» ka'a. ⁴ «Nahgani nja gha nda i'i katək ní a ma! Ta maga a fitika ɗa wu,» ka Yesu nda tsi. ⁵ «Ka maga kuni ta inda skwi dza'a mnaghunata tsi,» ka mani ma Yesu nda kwalvaha. ⁶ Tsaw ma tsa vli ya, mamu wudaha tsatsaf lu nda palaha ta za litir tghas mbsak tghas mbsak sanlaha, ɗərmək nda hisamsak hisamsak sanlaha, ta kəl la Yahuda ka ghuḅa səlaha tanj. ⁷ «Ndaghanafwa ndagha ta ya wudaha ya nda imi,» ka Yesu nda həj. Ka ndaghanafɗa həj te'te'. ⁸ «Ndana tama, tanjwatá ta mndu ta wa skwa zay,» ka Yesu nda həj, ka tanjta həj. ⁹ Tapanata tsa mndu ta wa skwa zay ya ta tsa imi mbəḁanaf lu ka ima inabi ya ná, ɗɗakwa skwi a va tsa wu, sna a guli ka sagha ga tsa ima inabi ya wa. Taghənja tsa gwal ta zakamtá tsa imi yeya nda sna. Ka hganjá tsi ta zə'ala makwa. ¹⁰ Ka'a nda tsi mantsa: «Tiŋəl ima inabi ya ɗɗa ta dgə lu nja mnduha, kada vla ya leghlegha tahula baghuta tanj ná, ka laghwa kagha ɗifanatá ya ɗɗa, ka zlra klagapta ndana?» ka'a nda tsi. ¹¹ Tsaya tanj-tanja mazəmzəm maga Yesu ma luwa Kana ta hadika Galili. Mantsa ya maranjta tsi ta glakwani. Ka faftá duhwalhani ta ghəj tida. ¹² Tahula tsa, ka sli'afɗa tsi ka lagha da luwa Kafarnahum kawadaga nda i mani nda zwanamani, nda duhwalhani tani, ka zatá həj ta fitik tsəbəkɗ hada.

Ghazlay Yesu ta gwal ta dzawa skwi ma hōga Lazglafta

Mat 21:12-13, Mak 11:15-17, Luk 19:45-46

¹³ Nduşagaghata fitika skalay la Yahuda ta Pak, ka lafi Yesu da Ursalima. ¹⁴ Bħadaghatani, ka lamē tsi da dāba hōga Lazglafta ka slanaghatā tsi ta mnduha ta dzawa slaha nda tuwakha, nda ghērbu'ha, nda gwal mbādā tşedi ta nzaku tavata tabēla taŋ hada. ¹⁵ Ka klaftā tsi ta tōaŋ ŋa krupi, ka ghzlagaptā tsi ta mnduha demdem ma tsa dāba hōga Lazglafta ya, nda tuwakha tani, nda slaha tani. Ka wuţşidintā tsi ta tşeda gwal mbēdu, ka zlabidintā tabēla taŋ. ¹⁶ «Hliŋwa na skwiha na hadna, ma niŋ kuni ta hōga Da dā ka hōga mbādā dzvu,» ka' a nda gwal dzawa ghērbu'ha. ¹⁷ Ka havaktā duhwalhani ta skwi ya nda vinda ma gwadā Lazglafta tazlay: «Dvafđva* yu ta hōga gha, manda vu ta dra tsi ta i'i,» ka' a ya ¹⁸ «Mndērga wati ma mazēmzēm dza' a ka magata, ŋa maraŋtā skwi kēl ka ka maga mndōra skwi mandana na?» ka la Yahuda zlaftā gwadā nda tsi. ¹⁹ «Tasiŋwatasa ta na hōga Lazglafta na, dza' a bōglafba yu ma fitik hkēn,» ka Yesu nda hōŋ. ²⁰ «Ta skwi vaku fwad mbsak mku' mida za lu ta ba na hōga Lazglafta na ná, ma fitik hkēn dza' a bafta yu ri wa kē'a?» ka la Yahuda nda tsi. ²¹ Tsaw tsa hōga ta gwadē Yesu ya ná, ta gwadē ta ghōŋa ghōŋani tsatsi. ²² Tsaya kēl duhwalhani tahula sli'agaptani ma mtaku, ka havaktā skwi ya mna tsi. Ka zlgħaftā hōŋ ta skwi ya nda vinda ma gwadā Lazglafta, nda gwadā Yesu ta mnata tani.

Nda sna Yesu ta skwi ma ŋudufa mnduha

²³ Ma fitika nzakwa Yesu ma Ursalima ta skala Pak, nda ndēgha gwal ta zlgħafta ngħer hōŋ ta mazēmzēmha ta magē tsi. ²⁴ Lamē a tsaya da fēlma Yesu wu, kabga nda sna ta hōŋ tsidid. ²⁵ Psa a ta mnanata mndu ta gwadā ta ghōŋa nzakwa sana mndu wu, kabga nda sna tsatsi ta skwi ma ŋudufa mndu.

3

I Yesu nda Nikwademu

¹ Mamu sana mndu mataba la Farisa ta hōgē lu ka Nikwademu tekw mataba gwal dagaladagala mataba la Yahuda. ² Ka sli'aftā tsi nda rvidik ka lagha slanaghatā Yesu.

Ka' a nda tsi mantsa: «Malēma dā! Nda sna ŋni kazlay: Mnda tagħa skwi ta saha daga da Lazglafta kagħa kē'a, kabga had mndu ta laviŋtā maga tsa mazēmzēmha ta magē kagħa ya, ka had Lazglafta kawadaga nda tsi wu,» ka' a. ³ «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ka ya a lu ta mndu ka mahis wu katsi, laviŋ a ta ngħaŋtā ga mgħama Lazglafta wu,» ka Yesu nda tsi. ⁴ «Waka lu dza' a yōglagatā mndu nda ghada halatani, dza' a vrēgladaf vra da huđa mani, ŋa yōglagata ra?» ka Nikwademu nda tsi. ⁵ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ka ya a lu ta mndu nda imi nda Sulkum wu katsi, laviŋ a ta walaŋtā lami da ga mgħama Lazglafta wa. ⁶ Ya yaga mndu ná, mnda sēla tsaya. Ya yaga Sulkum ya ná, ŋa Sulkum tsa ya. ⁷ Ma ndērmim ka nda ndērmima kabga mnaghata dā: “Tkwe' ka yaŋatā kagħuni ka mahis” kē'a. ⁸ Nda ta tvi ta kumē tsi ta vyakwa falak. Ta snay ka ta ghudzagani, sna a ka ka ga sli'afta tsi wu, sna a ka ka ga ta dza' a tsi wa. Mantsa ya nzakwa inda mndu yaga lu ma Sulkum,» ka Yesu nda tsi. ⁹ «Waka skwi mantsa dza' a magaku?» ka Nikwademu nda tsi. ¹⁰ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kagħa mndu ta tagħa skwi ŋa la Isra'ila ná, sna a ka ta tsa ra? ¹¹ Kahwathwata ka yu ta mnaghata, skwi snay ŋni ta mnē ŋni, skwi ngħaŋ ira ŋni ta gwadē ŋni, tsaw tsu' a a kuni ta skwi ta mnē ŋni wa. ¹² Gwaday dā ta skwi ta magaku ta hadik ŋa ghuni, zlgħa a kuni wu, waka kuni dza' a zlgħaftā skwi ta magaku ta luwa dza' a mnaghunata yu tama? ¹³ Had mndu ta kdē lafi ta luwa, ka mndu ta saha daga ta luwa a tsi wa. Ba Zwaŋa mndu yeya ta saha daga ta luwa. ¹⁴ Manda va ya kapadaf Musa ta nahadika ghuvatili ta udzu ma mtak ya, manda va tsaya dza' a kapadafta lu ta Zwaŋa mndu, ¹⁵ kada mutsafta dēr wa ta zlgħaftā hafu ŋa kdēkedzerŋ.

¹⁶ «Dvuđva Lazglafta ta ghōŋa hadik, kēl tsi ka vlatā Zwaŋani turtuktuk, dēr wa ta zlgħafta, zwadūta a wu, mutsafmutsa ta hafu ŋa kdēkedzerŋ. ¹⁷ Ghunaga a Lazglafta ta zwaŋani ŋa tsanaghatā guma ta mnduha ta ghōŋa hadik wu, ama ŋa mutsafta mnduha ma ghōŋa hadik ta mbaku nda ma tsatsi, kēl Lazglafta ka ghunagatā Zwaŋani ta ghōŋa hadik. ¹⁸ Mndu ta zlgħaftā Zwaŋa Lazglafta,

* 2:17 Ngħa ta Zabura 69:10.

had guma ta ghəjani wa. Mndu kul zlgħafta, nda ghada tsatá guma ta ghəjani, kabga kwalani kul zlgħaftá Zwanja Lazglafta turtuktuk.

¹⁹ «Wya ghəja tsa guma ya: Ma saha tsuwadak ta ghəja hadik, ka zlanavatá mndu ta tsuwadak ka laghwí d'vatá grusl, kabga slnaha tarj kul dínaku. ²⁰ Inda mndu ta maga ghwadaka skwi, husarjhusa tsuwadak. Had tsa mndu ya dza'a walarjta sagha da tsuwadak wu da maravata slnani duway ta dabi. ²¹ Ka njəmani nzakwa mndu kahwathwata katsi ná, dza'a saghasa da tsuwadak kada nghavata inda slnani ta magə tsi tsidid kazlay: Skwi ta magə tsi, zdəganazda ta Lazglafta kə'a.»

Yuhwana mnda maga batem nda Yesu

²² Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu kawadaga nda duhwalhani ka laghwí ta hadika Zudiya. Ka nzdavátá tsi tsəbakw fitik kawadaga nda həj hada. Ka magə tsi ta batem nj mnduha. ²³ Ta magə Yuhwana ta batem guli nj mnduha ma sana vli ta hğə lu ka lnuj, ndusa nda sani vli ta hğə lu ka Salima, kabga dagala imi hada. Ka va sli'adaghatá mnduha nj maganaftá batem ta həj. ²⁴ Ma tsa fitik ya, ta la a lu ksaghatá Yuhwana da gamak karaku wa.

²⁵ Ka sli'anafá duhwalha Yuhwana ta zlərdutawí nda sana mnda la Yahuda ta ghəja gwada ta ghuə səla. ²⁶ Ka sli'aftá həj ka lagha da mnay nj Yuhwana kazlay: Maləma dá! Tsa mndu si kawadaga nda kagha ta bla ghwa Zurdey si ta mnə ka ta gwada ta ghəjani ya kay ná, wa'a ta maga batem nj mnduha. Ta sli'i inda mnduha da tsi, ka həj. ²⁷ Ka Yuhwana mantsa: «Had mndu dza'a mutsaftá sana skwi ka Lazglafta a ta vlarjta wa. ²⁸ Nda sna kaghuni nda sləmənja ghuni ta mnə yu tazlay "Kristi a i'i wu" kə'a. Ghunidik ghuna lu ma kdaku tsatsi ka sagha. ²⁹ Nja zwanja midzi ta kla lu ta makwa, gra zwanja midzi ya guli ná, tavatani ta nzata tsi ka sna lwa gwada ta gwadagapta zwanja midzi. Snarjani ta gwada ta gwadagapta tsi ya, rfayni ta rfu. Manda tsaya ta rfa i'i ta rfu guli. Ndanana ná, rfu nj da ta rfay. ³⁰ Ka njla tsatsi nda njla, ka htakwa i'i nda hta.

³¹ «Mndu ya ta saha daga ta luwa ná, nzanaghanza tsatsi ta ghəja inda skwi demdem. Mndu ya ta ghəja hadik guli

ná, nj ghəja hadik tsatsi. Gwada ta ghəja skwi ta ghəja hadik njani ta gwaday. Mndu ta saha daga ta luwa ná, [ta ghəja inda skwi nzanaghata tsatsi]. ³² Gwada ta ghəja skwi nharj tsi nda ya snarj tsi ta gwadə tsi. Had mndu ta tsu'aftá gwadani wa. ³³ Mndu ta tsu'aftá gwadani ná, grafgra tsa mndu ya ta Lazglafta kazlay: Kahwathwata ya kə'a. ³⁴ Mndu ghunaga Lazglafta ná, gwada Lazglafta ta gwadə tsi, kabga zwakuzwakwa Sulkum vlarj Lazglafta mida.

³⁵ «Dvuđva Da ta Zwanj, ka fanamtá tsi ta inda skwi ma dzvani. ³⁶ Mndu ta zlgħaftá tsa Zwanj ya mutsafmutsa ta hafu. Mndu ta kwalaghutá zlgħaftá tsa zwanj ya mutsafta a ta tsa hafu ya wa. Ta ghəja basa njudufa Lazglafta yeya ta nzaku ta ghəjani,» ka'a.

4

I Yesu nda markwa la Samari

¹ Ka snarjta la Farisa ta mnay kazlay: Mal mnduha ta sli'i da maga batem da Yesu ka ya da Yuhwana kə'a. ² Ka kahwathwatani ka lu mnay katsi ná, Yesu a ta maga batem nj mndu wu, duhwalhani zlanarj tsi ta magay. Snarjta Yesu ta tsa gwada ta mnə lu ya, ³ ka sli'aftá tsi ta hadika Zudiya nj vrə ta hadika Galili. ⁴ Wya nda ma hadika Samari ta laba tsi ya, ⁵ ka bhadaghatá tsi da sana vli ta hğə lu ka Sikar ndusa nda vwaha Yakubu ta vlarjta zwanjani Yusufu bamma, ta hadika Samari. ⁶ Ma tsa vli ya, mamu vövrəma Yakubu. Manda horfatá Yesu ta mbada, ka nzatá tsi ta wa tsa vövrəm ya, wər ma ghəj fitik nda tsa.

⁷ Ka lagha sana markwa la Samari da ta imi. «Tidifita ta imi ka sa'ata yu,» ka Yesu nda tsi. ⁸ Ma tsa fitik ya, laghula duhwalhani da luwa da skwa skwa zay. ⁹ «Waka kagha ta nzakway ka mnda la Yahuda, ta dawə imi nj say da i'i ta nzakway ka markwa la Samari na?» ka tsa marakw ya nda tsi. Tsaw had la Yahuda ta guya vgha nda la Samari wa. ¹⁰ Ka Yesu mantsa: «Ka má nda sna ka ta skwi ta kumə Lazglafta ta vlaghata, nda mndu ya ta dawə imi nj say da kagha katsi ná, má kagha má dza'a dawə imi nj say, má nj vlaghatani ta imi ta vla hafu,» ka'a nda tsi. ¹¹ Ka tsa marakw ya nda tsi mantsa: «Mghama dá! wana had skwi nj tagafta da kagha wu, nda la na vövrəm na guli, ga dza'a mutsa ka ta tsa imi

ta vla hafu ya na? ¹² Mal kagha ka dzidza ɲni Yakubu si ta sa ima na vovrəm na nda zwanani, nda rinani tani, ka zlanɲantá tsi na ra?» ka'a. ¹³ Ka Yesu nda tsi Mantsa: «Dər wati ma mndu ta sa na imi na ná, ta dza'a kuzlanɲkuzla ndala, ¹⁴ ama mndu dza'a sa na imi dza'a vlanɲta yu na ná, walɲlanɲta a ndala ta kuzlanɲta wa. Tsa imi dza'a vlanɲta yu ya ná, dza'a nuna ka dzubay, ɲa mbəzagapta hafu ɲa kdekedzeɲ mida,» ka Yesu nda tsi. ¹⁵ «Mghama dá! Vlihavla ta tsa imi ya tsa, kada kwala ndala ta kuzliglihata, ka kwala yu ta səglagha da ta imi hadna,» ka tsa marakw ya nda tsi. ¹⁶ «La hgaktá zə'ala ghuni, ka sagha kuni da hadna,» ka Yesu nda tsa marakw ya. ¹⁷ «Haɲ zə'ala dá wu,» ka tsa marakw ya nda tsi. Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ta ɲa gha ta mnay kazlay: Haɲu zə'ala dá wu kə'a, ¹⁸ kabga hutaf zə'ala gha. Nana ga taɲ ka ndanana guli, zə'ala ghuni a wu, raghatani mnay gha mantsa ya,» ka Yesu nda tsi. ¹⁹ «Mghama dá! Anabi ka ta grə yu nda na skwi na. ²⁰ Dzidziha ɲni la Samari ná, ta na ghwá na si ta maga həɲ ta du'a ɲa Lazglafta. Ka kaghuni la Yahuda ná, ma Ursalima vla maga du'a ɲa Lazglafta, ka kaghuni,» ka tsa marakw ya. ²¹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Marakw na, zlghafzlgħa ta i'i. Dza'a saghasa fitik dza'a kwal kuni maga du'a ɲa Da ta na ghwá na, dər ma Ursalima. ²² Kaghuni la Samari, ɲa skwi kul snanɲta kuni ta maga kuni ta du'a. Anɲi la Yahuda, ɲa skwi snanɲ ɲni ta maga ɲni ta du'a, kabga da la Yahuda sagha mbaku. ²³ Dza'a saghasa fitik, nda maga vani ndanana. Ma Sulkum nda ya ma kahwathwata dza'a kəl mnduha ka maga du'a, ɲa tsəbay taɲ ta tsəlbu ɲa Da, kabga mndərga tsa mnduha ta tsəba tsa tsəlbu ya ta zbə Da. ²⁴ Lazglafta ná, Sulkum ya. Tsa mnduha ta maga du'a ɲani ya, ma Sulkum nda ya ma kahwathwata ta maga həɲ,» ka Yesu nda tsi. ²⁵ «Nda sna yu kazlay: Dza'a saghasa Almasihu, ta hgə lu ka Kristi ya, kə'a. Ka saghasa tsi, dza'a mnaɲnamna ta inda skwi,» ka tsa marakw ya nda tsi. ²⁶ «Tsa mndu ta mnə kagha ya na i'i ta gwadə nda kagha na,» ka Yesu nda tsi.

²⁷ Tata gwadə həɲ, ka vraktá duhwalhani. Ka ndərmimi duhwalhani ta tsa nzatani ka gwadə nda tsa marakw ya. Tsitsirid, nzanza həɲ, haɲ ya ta pslanaftawi, ka dawarɲta da tsi kazlay: Nu ta daw ka da tsi, ari nu ta

gwadə ka nda tsi na kə'a wa.

²⁸ Ka gi zlanatá tsa marakw ya ta bzleghwani hada ka laghwi da luwa da mnay ɲa mnduha. ²⁹ Ka'a mantsa: «Sawa nɲha mndu ta mnihatá inda skwiha maga yu ba, zlah Kristi na mndu na?» ka'a. ³⁰ Ka sli'agaptá mnduha ma luwa, ka lagha slanaghatá Yesu. ³¹ «Maləma dá! Kwa za ta skwa zay misimmisim,» ka duhwalhani nda Yesu, ma tsa fitik ya. ³² «Mamu skwa zaya dá kul snanɲta kaghuni,» ka Yesu nda həɲ. ³³ «Mamu mndu ta klanaktá skwa zay ra?» ka duhwalhani mataba taɲ. ³⁴ Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Maga skwi ta zdəganatá mndu ya ta ghunighata ka kɲinistá slnani, skwa zaya dá. ³⁵ «Ta fwaɲ pɲakwa tili ka tska nimaya ta vwah» a ka kaghuni ndanana wu ra? ka i'i nda kaghuni wa, nɲhadapwangha ta ndəhatá nimaya ta vwah ba, ta ghwarɲ a lu ka tsKay wa. ³⁶ Mndu ta tska nimaya ta vwah ná, ta mutsay ta nisəlani, ɲa tskanatani ta hulfani ɲa hafu ɲa kdekedzeɲ. Mantsa ya, ɲa rfay mndu ta sləgafta nda mndu ta tskata ta rfu kawadaga. ³⁷ Tsa mahdihi mnə lu kazlay: Slgadatá slgayslgay ɲa sani, tskatá tsKaytsKay ɲa sani kə'a ya ná, kahwathwata nzakwani. ³⁸ Da vli kul magatá kuni ta slna ghunaghunafta yu. Ghuyghuya sanlaha ta dərɲa ma slna, ka lagha kaghuni da ɲatsa ndela tsa slna taɲ ya,» ka'a. ³⁹ Nda ndəgha la Samari ma tsa luwa taɲ ya ta zlghaftá Yesu ta ghəɲa tsa gwadə mna tsa marakw ya ta mnay kazlay: Ka mnihatá tsi ta inda skwiha maga yu kə'a ya. ⁴⁰ Ma lagha la Samari da slanaghatá Yesu, ka ndəbə həɲ ta dzvu da tsi ɲa nzatani kawadaga nda həɲ. Ka nzatá tsi ka zatá fitik his hada da həɲ. ⁴¹ Ka sgavaghatá ndəghata mnduha ta zlghaftá Yesu, kabga Yesu ka ghəɲani ta mna gwadani ɲa taɲ. ⁴² «Zlghafzlgħa anɲi ndanana tama makwa na, kabga gwadə gha mna ka yeya a wa. Nda sna vərda anɲi nda sləmənɲa ɲni. Grafgra ɲni kahwathwata kazlay: Na mndu na ná, mnda mba mnduha ta ghəɲa haɲik ya kə'a.»

Mbanafta Yesu ta zwaɲa sana mnda ksa slna ɲumna

⁴³ Tahula tsa fitik his ya, ka sli'aftá Yesu hada ka laghwi ta hadika Galili. ⁴⁴ Tsaw si wya ka Yesu mnata: «Haɲ lu ta vla glaku ɲa anabi ta hadikani wu» kə'a. ⁴⁵ Bhadaghatani ta hadika Galili, ka tsu'aftá gwal hada. Tsa

gwal ta tsu'aftha ya ná, gwal ta ngharjta inda skwi maga Yesu ma Ursalima ma fitika skala Pak ya, kabga si labla hahøj guli da vla tsa skalu ya.

⁴⁶ Ka vraghatá tsi tama da luwa Kana ta hadika Galili, ma vla mbədanaftani ta imi ka ima inabi ya kay. Tsaw mamu sana mndu dagala ma slna n̄umna, ta maga slna ga mgham ma luwa Kafarnahum, kul dughwanaku zwanjani ta kala ghøj. ⁴⁷ Snaŋtani kazlay: Sli'afslí'a Yesu ta hadika Zudiya, ka sagha ta hadika Galili kə'a, ka sli'afthá tsi ka lagha slanaghata. Ka'a nda tsi mantsa: «Kdəkkdək, mbada mbanafthá zwanja da kul dughwanaku, ta kala ghøj,» ka'a. ⁴⁸ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka ta ngha a kaghuni ta mazəmzəm nda skwa ndərmimay wu ná, zlgħa a kaghuni kay tama wa!» ka'a. ⁴⁹ Ka tsa mndu ta maga slna ga mgham ya nda tsi mantsa: «Mghama da! Mbada ma kdaku zwanja da mtuta,» ka nda tsi. ⁵⁰ Ka Yesu nda tsi mantsa: «La dzagħa! Wa a zwanja għa wderwder,» ka'a.

Ka zlgħaftá tsa mndu ya ta tsa gwada mnana Yesu ya, ka sli'afthá tsi ka lagħwi dzagħani. ⁵¹ Ta laha tsi ta tvi ta dza'a dzagħa, ka guyatá tsi nda kwalvahani ta njlu da mnay n̄jani kazlay: Wa'a nda mba zwanja għa wder kə'a. ⁵² Ka tsa mndu ya mantsa: «Ta wati luwa leŋavata tsi na?» ka'a dawanja da høj. «Ki'a hdzikata fitik ma ghøj dahawu, ta lavagħutá tsa judifarani ya,» ka høj nda tsi. ⁵³ Ka graftá tsa dani ya, ta tsa luwa ya mna Yesu n̄jani kazlay: Wderwder zwanja għa kə'a ya. Daga badu tsa ka zlgħaftá tsatsi nda gwal ga tarj tani ta Yesu.

⁵⁴ Tsaya mahisa mazəmzəm maga Yesu ta hadika Galili manda zlanjani ta hadika Zudiya.

5

Mbanaftha Yesu ta sana mndu nda ragħwa səlani

¹ Tahula tsaya, ka slatá skala la Yahuda ma Ursalima. Ka laf Yesu da hada. ² Tsaw ma Ursalima, mamu sana ghwa tsap lu ndusa nda watgha saba tuwakha. Betsayda ta hga lu ta tsa ghwa ya nda gwada Hebru. Ta wa tsa ghwa ya mamu glakamha hutaf. ³ Ma tsa glakamha ya, mamu ndəghata gwal kul dughwanaku mida, manda gwal nda ghulpa, nda gwal ta dzəgidi, nda gwal nda

rwa səla tarj nda dzwa tarj ta kzla gigdavata imi. ⁴ Tsaw ta sasa duhwala Lazglafta tazlay da tsa imi ya n̄a gigdanafta. Ka gigdavafgigda tsa imi ya, ka tiŋəl wa ta gi laha dida tahula gigdavaftani ya, nda mba tsa mndu ya dər kinawu tsa dərjwani ya. ⁵ Hkənmsak tghas mida vakwa sana mndu ma dərjwani ta nzaku hada. ⁶ Kə'a ka Yesu ná, ta hani tsa mndu ya. Nda sna guli kazlay: Nda kda fitikani ta b̄asa tsa dərjwa ya kə'a. «Ta kumay ka ta mbafta għa ra?» ka'a nda tsi. ⁷ «Mghama da! Had mnda da n̄a fadihata da imi gigdavafer tsi wa. Ka dza'a yu, ka yu ya ná, gi tiŋlagħuta sani ta laha ka i'i,» ka tsa mndu kul dughwanaku ya nda tsi. ⁸ «Sli'afslí'a għa kla ta skwa hana għa, ka sli'a ka,» ka Yesu nda tsi. ⁹ Gi hadahada ka mbaftá tsa mndu ya, sləŋad klaftá skwa hanani, ka sli'i. Tsaw, badu Sabat magakwa tsa skwi ya. ¹⁰ Ka la mali ma la Yahuda nda tsa mndu mbanaf lu ya mantsa: «Sabat a vli gita kay ra? Wa ta mnagħatá kla skwa hana għa na?» ka høj. ¹¹ «Kla ta skwa hana għa, ka sli'a ka» ka tsa mndu ta mbadiftha ya nda i'i,» ka'a nda høj. ¹² «Wa tsa mndu ta mnagħata kazlay: Kla ta skwa hana għa ka sli'a ka kə'a ya na?» ka høj dawanja da tsi. ¹³ Tsaw sna a tsa mndu mbanaf lu ya ta tsa mndu ta mbanaftha ya wu, kabga zadamzada Yesu mataba tskata mnduha ma tsa vli ya. ¹⁴ Bats n̄zda, ka guyaftá Yesu ta vgha nda tsa mndu ya ma daba həga Lazglafta. «Wana nda mba ka ndana tama, yaha ka walglan̄ta maga dmaku da slagħagħatá ya katakata ta malagħutá tsaya,» ka Yesu nda tsi. ¹⁵ Ka sli'afthá tsa mndu ya, ka lagħwi da mnay n̄a la mali ma la Yahuda kazlay: Yesu tsa mndu ta mbidiftha ya kay kə'a. ¹⁶ Tsaya kəl la mali ma la Yahuda ka zba htsiŋa Yesu, kabga magatani ta tsa skwi ya badu Sabat.

¹⁷ Ka Yesu nda høj mantsa: «Tata maga slna Da da kulam ndanana, mantsa i'i guli, tata maga slna yu kulam ndanana,» ka'a. ¹⁸ Ta ghøjja tsa gwada gwada tsi ya, ka zbəgəlta la mali mataba la Yahuda ta Yesu n̄a dzata. Ta ghøjja vəl b̄lanaptani ta zlahā Sabat kweŋkweŋ a ta zba høj wu, kabga mnayni kazlay: Vərda Lazglafta na Da da kə'a ta gra ghøjani nda Lazglafta guli ya.

Vlan̄ta dani ta inda mbrakwani ta zwanjani

¹⁹ Ka Yesu vrægliŋtá gwadani nda hæŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, laviŋ a zwaŋ ta magatá skwi gaghæŋ gaghæŋani, ka ngha a tsi ta skwi ta magø Da wa. Ka kinawu ta maga Da ta inda skwi ya, ka gragra mantsa ya ta maga zwaŋ guli. ²⁰ Ta dŋvay Da ta zwaŋ. Tsaya ta kæl tsi ka maranæŋtá inda skwi ta magø tsi, ŋa maranæŋtani ta slnaha ta malaghutá nana, kada nghæŋta kuni ta skwa ndærmimay. ²¹ Manda ya ta sli'aganapta Da ta gwal nda rwa nda hafu ya, mantsa ya ta vlaŋta zwaŋ ta hafu ŋa mndu ta kumø tsi. ²² Tsa a Da ta guma ta ghæŋa mndu wu, ma dzva zwaŋ fanamta tsi ta inda guma ŋa gumay, ²³ kada vla inda mndu ta glaku ŋa zwaŋ, manda ya ta vlø hæŋ ta glaku ŋa Da ya. Ka vla a mndu ta glaku ŋa zwaŋ wu katsi, had tsa mndu ya ta vla glaku ŋa Da ta ghunagatá tsa zwaŋ ya wa.

²⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta sna gwadá dá, ka zlghaftá tsi ta mndu ta ghunigihata, mamu hafu ŋa kðekedzeŋ ma tsa mndu ya. Had lu dza'a tsanaghatá guma ta tsa mndu ya wa. Nda ghada Pak tsa mndu ya ta mtaku ka laghwi da hafu. ²⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a saghasa fitik, nda ghada va saghani, dza'a kæl gwal nda rwa ka snaŋtá lwa Zwaŋa Lazglafta. Tsa gwal dza'a snaŋta ya dza'a nzakway nda hafu. ²⁶ Manda dæslakwa hafu ta nzaku ma Da ya, manda tsaya vlaŋta tsi ta zwaŋ ŋa mutsakwa hafu ma tsatsi guli. ²⁷ Ka vlaŋtá tsi ta mbrakwa tsa guma, kabga nzakwani ka Zwaŋa mndu. ²⁸ Tsaya a skwi ŋa ndærmimay ghuni wu, dza'a saghasa fitik dza'a kæl inda gwal ma kulu ka snaŋtá lwani ²⁹ ŋa sli'agapta taŋ. Gwal ta maga skwi dîna ya, dza'a sli'agapta ŋa nzata nda hafu hahæŋ. Gwal ta maga skwi kul dînaku ya guli, dza'a sli'agapta ŋa tsanaghatá guma ta hæŋ hahæŋ.»

Nzakwa Zwaŋ ka maslœmstæk

³⁰ Ka Yesu mantsa: «Had sana skwi dza'a magata i'i gaghæŋ gaghæŋa da wa. Manda ya mniha Lazglafta ta tsa yu ta guma. Nda tvani ta tsa yu ta guma kabga zba a yu ta skwi ta kumø ghæŋa da wu, skwi ta zdæganatá mndu ta ghunigihata ta zbø yu.

³¹ «Ka i'i katsi mnatá gwadá ta ghæŋa dá katsi ná, had hayhaya tsa gwadá da ya nda tsa wa. ³² Ka sana mndu katsi mna gwadá

ta ghæŋa i'i katsi, nda sna yu kazlay: Tsa gwadá ta mnø tsi ta ghæŋa i'i ya ná, kahwathwata nzakwani kø'a. ³³ Ghunaf ghuna kuni ta mnduha da Yuhwana ka mnaghunatá tsi ta kahwathwata. ³⁴ I'i tada ná, zbaŋ a yu ta mndu ŋa mna gwadá ta ghæŋa da wa. Tsaya kweŋkweŋ mnaghuna yu ŋa mutsay ghuni ta hafu. ³⁵ Yuhwana ná, pitirla ta zlghaku ka tsuwadaka vli ya. Kumæŋkuma kuni ta nzdavata nda rfu ma tsuwadakani.

³⁶ «I'i, mamu ŋa da ma gwadá ta ghæŋa da ta malaghutá ŋa Yuhwana. Tsa gwadá ya ná, slnaha vliha Da ŋa kdanafta dá ta magay ya. Tsa slnaha ta kdø yu ta magay ya, ta maraŋta tsidid'kazlay: Da ya ta ghunigihata kø'a. ³⁷ Tsa Da ta ghunigihata ya, ta mnaŋtá gwadá ta ghæŋa da. Aŋ mndani ta walaŋ a kuni ta snaŋtá lwani wa. Ta walaŋ a kuni ta nghæŋtá kumani guli wa. ³⁸ Nza a gwadani ma ŋudufa ghuni wu kabga zlghaf a kuni ta mndu ya ghunaga tsi wa.

³⁹ «Ta ndi'andi'a kuni ka tagha skwi ya nda vinda ma gwadá Lazglafta kabga mida dza'a mutsa ŋni ta hafu ŋa kðekedzeŋ ka kuni. Tsa gwadá Lazglafta nda vinda ya ná, ta ghæŋa i'i ta gwadá tsi. ⁴⁰ Sew va a kuni ta sagha da i'i ŋa mutsa vørdá hafu wa.

⁴¹ «Da mnda søla a ta mutsa i'i ta glakwa da wa. ⁴² Tsaw nda sna i'i ta kaghuni tsidid'kazlay: Dvu a kuni ta Lazglafta wu kø'a. ⁴³ Da dá ta ghunigihata, ka kwalaghutá kuni ta tsu'aftá i'i. Ka ma sana mndu ta klaftá ghæŋani ka ghæŋani ka sagha katsi ná, má tsu'aftsu'a kuni. ⁴⁴ Kaghuni gwal ta dŋva glaku da sani nda sani, ka kwalaghutá zba glaku daga da Lazglafta turtukwani, waka kuni má dza'a zlghafta na?

⁴⁵ «Yaha kuni da uwalay kazlay: Dza'a wlay yu ta kaghuni da Lazglafta kø'a. Tsa Musa faf kaghuni ta ghæŋ tida ya dza'a wla kaghuni. ⁴⁶ Ka má zlghafzlgħa kuni ta Musa katsi ná, má zlghafzlgħa kuni ta i'i guli, kabga vindaf ta ghæŋa i'i tsatsi ta gwadá. ⁴⁷ Ka si zlghaf a kaghuni ta skwi vindaf tsatsi ya wu ní, waka kuni dza'a zlghaftá gwadá da na?» ka'a.

6

Zuŋta Yesu ta skwa zay ta mnduha dæmbu' hutaf

Mat 14:13-21, Mak 6:30-44, Luk 9:10-17

¹ Tahula tsaya, ka sli'aftá Yesu ka laghwi ta sana 6la tsa ghwa Galili ta hgø lu ka Tiberyad ya guli. ² Ka sli'aftá dæmga rutut mistani nghør hørj ta mazæmzøm, ka mbamba gwal kul dughwanaku. ³ Ka njlaghatá Yesu ta ghwá ka nzagata hada kawadaga nda duhwalhani. ⁴ Tsaw ndusa fitika skala Pak ta nzakway ka skala la Yahuda. ⁵ Kə'a ka Yesu klanjá ghørj ka nghadapta ná, rutututa dæmga ta lagha da tsi. Ka'a mantsa: «Ga dza'a skwakta mu ta buradi nj zunustá na ndaghata mnduha na?» ka Yesu nda Filip. ⁶ Nja tsakwasla gwada da tsi kæl tsi ka mnanata mantsa, kabga nda sna tsatsi ta skwi dza'a tsi magay. ⁷ Ka Filip nda tsi mantsa: «Dør tseada vagma mnduha his dærmæk* ta maga slna klaf lu nj dzawaktá buradi nda tsi ná, slaghu a dør nj valanjá hørj ki'a ki'a wu,» ka'a nda tsi. ⁸ Ka sani mataba duhwalhani ta nzakway ka Andre zwanjamani ma Simurj Piyer nda tsi mantsa: ⁹ «Mamu sana zwanj hadna nda buradi hutaf nda tsulhwa zwana klipi his da tsi, tsaw nj slafta kawu mataba ndaghata mnduha mandana na?» ka'a. ¹⁰ Ka Yesu mantsa: «Mnanawa mna ta hørj ka nzanzata hørj nda nzanza,» ka'a. Tsaw mamu dyatá kuzurj ksfif ma tsa vli ya, ka nmanzafá mnduha ta maga dæmbu' hutaf tida. ¹¹ Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghøjani, ka daganafá tsi ta tsa mnduha ta nzaku ya. Ka daganafá tsi ta tsa klipiha ya ta hørj guli manda ya ta kumø hørj. ¹² Manda babaghawta mnduha, «Tskafwa padakwani yaha da badzuta,» ka Yesu nda duhwalhani. ¹³ Ka tsakftá hørj, ka ndaghanafá hørj ta ghwanak ghwanjpdø his nda pcfakwa tsa buradi hutaf ya, tahula babaghawta tarj demdem. ¹⁴ «Nana mndu na vørda anabi dza'a sagha ta ghørja hadik mnø lu kay ya,» ka tsa mnduha ta nghanjá mazæmzøm maga Yesu ya. ¹⁵ Tsatsafta Yesu kazlay: Dza'a saghasa lu da ksafatá nda mbraku nj nzakwani ka mgham kə'a, ka kdijta Yesu ta njøglaghata ta ghwá.

Mbaday Yesu ta mbada ta imi
Mat 14:22-33, Mak 6:45-52

¹⁶ Magatá hawu, ka sli'agatá duhwalhani ta wa drøf. ¹⁷ Ka sli'adamtá hørj da

kwambalu nj tsughwada drøf nj dza'a da luwa Kafarnahum. Nda ghada kuzatá vli, ta vradagha a Yesu slanaghatá hørj wa. ¹⁸ Tata ndrø hørj, ka sli'avafatá falak dagala katakata, ka kapatsa'uwaku drøf. ¹⁹ Swadap swa duhwalha Yesu ta kwambalu ta maga meli hutaf ka mku' a tsi, ka nghanjá hørj ta Yesu ta mbada ta drøf ta ndusadaghata tavata kwambalu, ka ksafatá zløj ta hørj. ²⁰ «I'i ya tane! Ma zløj kuni ta zløj!» ka Yesu nda hørj. ²¹ Si ta kumay hørj ta klamta da kwambalu sizlay, gi nda 6hadaghata kwambalu da tsa vli ta dza'a hørj ya.

Zbay dæmga ta Yesu

²² Gamahtsimani, ka havaktá tsa mnduha ta nzaku ta wa drøf ya kazlay: Turtuktuk kwambalu si ta lagha da tsa vli ya kə'a. Graf-gra hørj guli kazlay: Lamø a Yesu kawadaga nda duhwalhani dida wu kə'a. Nda ghørja tarj laghwa duhwalhani. ²³ Ma va tsa fitik ya, ka sli'aftá sana kwambaluha ma luwa Tiberiya, ka 6hadaghatá hørj ndusa nda tsa vli kæl Mgham Yesu ka rfanaghatá Lazglafta ta ghørja buradi, ka zutá mnduha ya kay. ²⁴ Nghay mnduha ná, had Yesu hada wu, had duhwalhani hada guli wu, ka sli'adamtá hørj da tsa kwambalu ya ka laghwi da luwa Kafarnahum da zba Yesu.

Yesu ná, dafa hafu ya

²⁵ Ka 6hadaghatá hørj ka zbø hørj, ka slanaghatá hørj ta wa sana 6la tsa drøf ya. «Maløma dá! Yawu saghwa ka da hadna kay?» ka hørj nda tsi. ²⁶ Ka Yesu nda hørj mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ta zbø kabga vøl nghanjta ghuni ta mazæmzøm a kuni ta i'i wa. Ta zbø kabga zuta ghuni ta buradi, ka baghaftá kuni, kuni ta i'i. ²⁷ Ma ksø kuni ta slna nj skwa zay dza'a badzuta. Njavawaja ka maga slna nj skwa zay ta nzdavata dza'a vlaghunatá hafu nj kdekedzerj. Tsa skwa zay ya ná, Zwanja mndu dza'a vlaghunata, kabga ta tsatsi thafta Da ta njizla vlanjani ta mbraku,» ka'a nda hørj. ²⁸ Ka hørj nda tsi mantsa: «Nahgani dza'a anji magay nj kdijntá magatá slna Lazglafta na?» ka hørj. ²⁹ Ka Yesu nda hørj mantsa: «Zlghafta ghuni ta mndu ya ghunaga tsi, na slna ya ta kzlø Lazglafta ta maganata ghuni,» ka'a. ³⁰ Ka hørj mantsa: «Mndørga wati mazæmzøm

* 6:7 Ngha ta Mata 20:2.

laviŋ ka ta magarŋata ŋa nghanŋa ŋni, kada zlgħafta ŋni ta kagħa na? Wati slna dza'a ka magata na? ³¹Zuza dzidziha ŋni ta Mana ma mtak. Manda ya nda vinda na: "vlagavla ta buradi daga ta luwa[†] ŋa taŋ, ŋa zay taŋ," ka həŋ nda tsi. ³²Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, Musa a ta vlagħunata buradi ta saha ta luwa wa, Da da ta vlatá buradi ta saha ta luwa. ³³Tsa Buradi vlagħ Lazgħafta ya ná, tsa ta saha ta luwa ta vla hafu ŋa mnduha ta ghəŋa hadik yeya,» ka'á nda həŋ. ³⁴Ka həŋ mantsa: «Mghama dá! gdagda ta vlagħnata mndərga tsa buradi ya,» ka həŋ.

³⁵Ka Yesu nda həŋ mantsa: «I'i buradi ta vla hafu. Ka sagħasa mndu da i'i, walgħaŋta a maya ta kuzlaŋta wa. Ka zlgħafzlgħa mndu ta i'i, walgħaŋta a ndala ta kuzlaŋta wa. ³⁶Wya mnaghunamna yu, nda nghan kuni ta i'i, ka kwalaghutá kuni ta zlgħaftá i'i. ³⁷Inda gwal vliha Da, dza'a sagħasa həŋ da i'i. Had' i'i guli dza'a zlaŋtá mndu ya ta sagħa da i'i ma bli wa. ³⁸Sa a i'i ta luwa ŋa maga skwi ta kumə yu wa. Sasa i'i ŋa maga skwi ta kumə mndu ta ghunighata. ³⁹Skwi ta kumə mndu ta ghunighata ná, kwala dá kul zlanaghutá inda gwal vliha tsi, ŋa sli'aganapta dá ta həŋ badu kdakwa ghəŋa hadik. ⁴⁰Wya skwi ta kumə Da da, dər wati ma mndu ta nghanŋa zwaŋ ka zlgħaftá tsi, nda mutsa hafani ŋa kdekedzeŋ. Dza'a sli'aganapsli'a yu badu kdakwa ghəŋa hadik,» ka a.

⁴¹Ka ruruŋwaku la Yahuda ta ghəŋani, kabga mnayni kazlay: I'i buradi ta saha daga ta luwa kə'a. ⁴²«Tsatsi a Yesu zwaŋa Yusufu kay wu ra? Tsatsi a na snaŋ amu ta i dani nda mani na ra? Ta ghəŋa wu ta mna tsi kazlay: Sa daga ta luwa yu kə'a ba?» ka həŋ. ⁴³Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Zlanawazla ta ruruŋwaku mataba ghuni, ⁴⁴had' mndu dza'a laviŋtá sagħa da i'i, ka ghunagħa a Da ta ghunighata da i'i wa. I'i, dza'a sli'aganapsli'a yu ta tsa mndu ya badu kdakwa ghəŋa hadik. ⁴⁵Wya skwi vindaf la anabi: "Dza'a tagħanaftagħa Lazgħafta[‡] ta skwiha ta həŋ." Dər wa ta snaŋ, ka zlgħaftá tsa skwi ta tagħ Lazgħafta ya, dza'a sagħasa tsa mndu ya da i'i. ⁴⁶Va a tsaya ta mnay kazlay: Nda nghan tsa mndu

ya ta Da nda irani kə'a wu, ba mndu ta saha da Lazgħafta yeya nda nghan ta Da nda irani. ⁴⁷Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta zlgħaftá i'i, nda mutsa hafani ŋa kdekedzeŋ. ⁴⁸I'i buradi ta vla hafu. ⁴⁹Zuza dzidziha ghuni ta mana ma mtak, kulam nda tsa, rwurwa inda taŋ. ⁵⁰Wana buradi ta saha daga ta luwa hadna. Mndu ta zay, mtəta a wa. ⁵¹I'i buradi ta vla hafu ta saha daga ta luwa. Kata zay mndu ta tsa buradi ya, dza'a nzaku tsa mndu ya nda hafu ŋa kdekedzeŋ. Tsa buradi ta vla yu ya ná, slu'uvgha da ya. Dza'a vlay yu, kada nzakwa mnduha ta ghəŋa hadik nda hafu,» ka Yesu nda həŋ.

⁵²Ka həŋ mantsa: «Waka na mndu na dza'a vlamatá slu'uvghani ŋa zay na?» ka la Yahuda zlgħanafta ta ghəŋani. ⁵³Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka za a kuni ta slu'uvgha Zwaŋa mndu, sa a kuni ta usani wu katsi, had' hafu dekdek ma kaghuni wa. ⁵⁴Mndu ta za slu'uvgha dá, ta sa usa dá, mamu hafu ŋa kdekedzeŋ ma tsa mndu ya. Dza'a sli'aganapsli'a yu ta tsa mndu ya badu kdakwa ghəŋa hadik. ⁵⁵Vərda skwa zay ná, slu'uvgha da ya. Vərda skwa say guli ná, usa da ya. ⁵⁶Mndu ta za slu'uvgha dá, ta sa usa da ná, ma i'i ta nzamta tsa mndu ya, ma tsa mndu ya nzamta i'i guli. ⁵⁷Tsa Da ta ghunighata ya ná, nda hafu mida. Nda tsatsi ta nzakwa i'i nda hafu. Mantsa ya guli ka ta zay mndu ta i'i, dza'a nzanza nda hafu. ⁵⁸Wana buradi ta saha daga ta luwa hadna. Nza a manda ŋa dzidziha ghuni ta zutá mana ka rwutá həŋ ya wa. Mndu ta za na buradi na ná, dza'a nzanza nda hafu ŋa kdekedzeŋ,» ka Yesu nda həŋ. ⁵⁹Ta tagħ tsi ta skwi ma həga tagħa skwa la Yahuda ma Kafarnahum, mna Yesu ta tsa gwada ya.

Zlanavata sanlaha ma duhwalhani ta Yesu

⁶⁰Ka sanlaha mataba duhwalhani snaŋər həŋ ta tsa gwada ya mantsa: «Dukdukwa na gwada na, wa dza'a laviŋtá snaŋ na?» ka həŋ. ⁶¹Daslafta Yesu ma vghani kazlay: Ta ruruŋwaku duhwalhani ta ghəŋa tsa tagħa skwi ya kə'a, «nda ŋra ŋudufa kaghuni guli ra? ⁶²A ka tsa nghan kuni ta Zwaŋa mndu ta ŋlu da vli si hada tsi ghalya, waka ŋudufa ghuni dza'a magay

[†] 6:31 Nghan ta Sabi 16:13-15, 31. [‡] 6:45 Nghan ta Isaya 54:13.

tama? ⁶³Sulkuma Lazglafta ta vla hafu, had sana skwi laviñ mnda sêla ta magata wa. Na gwada mnaghuna yu na ná, Sulkum nda hafu ya. ⁶⁴Tsaw mataba ghuni ná, mamu sanlaha kul zlghafta dekdek,» ka Yesu nda hêj. Tsaw nda sna Yesu daga zlaftani ta gwal kul zlghafta dekdek, nda mndu ya dza'a skwapta tani. ⁶⁵Ka Yesu sganaghata mantsa: «Tsaya kël yu ka mnay ña ghuni kazlay: Had mndu dza'a laviñta sagha da i'i, ka ghunak a Da wu kè'a ya,» ka'a.

⁶⁶Tahula mnata Yesu ta tsa gwada ya, nda ndêgha sanlaha ma duhwalhani ta vraghuta, ka kwal kul dza'agêlta mistani. ⁶⁷Ka Yesu mantsa: «Ki kaghuni, sli'a a kaghuni guli ra?» ka'a nda tsa gwal ghwanpêdê his ya. ⁶⁸Ka Simuñ Piyer mantsa: «Mghama dá! Da wa ta dza'a ñni? Ya wana mamu gwada hafu ña kdekedezeñ da kagha. ⁶⁹Zlghafzlgħa ñni, nda sna ñni guli kazlay: Kristi mndu nda ghuba ta saha daga da Lazglafta kagha kè'a,» ka'a nda tsi. ⁷⁰Ka Yesu mantsa: «I'i a ta dagaptá na kaghuni ghwanpêdê his na ra? Nziya nza tsi ná, ka halaway ya turtuk mataba ghuni,» ka'a nda hêj. ⁷¹Ta ghêña Zudas Iskaryut zwanja Simuñ ta mna tsi ta tsaya kabga tsatsi mndu dza'a skwapta, dêr má tek w tsatsi mataba tsa gwal ghwanpêdê his ya.

7

Kwalaghuta zwanamani ta zlghaftá Yesu

¹Tahula tsa, mbada Yesu ka ra hadika Galili. Va a ta dza'a ta hadika Zudiya wu, kabga ta dakwatsay dakwatsay mal-ihá ta ghêña la Yahuda hada ña dzata. ²Tsaw ndusakndusa fitika skala dumbi da la Yahuda. ³«Sli'afslí'a gha ka dza'a ka ta hadika Zudiya kada nghanja duhwalha gha guli ta slna ta magè ka, ⁴had mndu ta kuma marañtá ghêñani ta dífa ghêñani wa. Ya wya mamu skwiha ta magè ka ya, marañ-mara ta ghêña gha banluwa ña nghanja inda mnduha ta kagha,» ka zwanamani nda tsi. ⁵Tsaw ta zlghaf a zwanamani ta tsatsi wa. ⁶Ka Yesu nda hêj mantsa: «Ta sagha a fitika dá wa. Ña kaghuni ya ná, dêr ta wati luwa tsi, nda maga fitik, ka kaghuni. ⁷Had kaghuni ta husarjta mnduha wa. I'i ná, husarñhusa yu ta mnduha, kabga ta mnanarñmna yu ta slna tan kul dinaku ta hêj. ⁸Lawala kaghuni! La a i'i wu, kabga ta

kéfa a sagha fitika dá karaku wu,» ka Yesu nda hêj. ⁹Tahula mnanatani ta tsa gwada ya ta hêj, ka nzaghutá tsatsi ma Galili.

¹⁰Manda laghwa zwanamani da vla skalu, ka sli'aftá tsatsi ka ghêñani ka lafi ma dífa ma dífa, kul marañtá ghêñani banluwa.

Taghay Yesu ta skwi ma hêga Lazglafta

¹¹Ka la Yahuda mantsa: «Ga tsatsi tama!» ka hêj ka zba Yesu ma vla skalu. ¹²Ka sli'avaftá zlerdutawi ka ñdandá ta ghêña tsatsi mataba mnduha kazlay: Ñêrma mndu ya, ka sanlaha, mnduha ta zadirñta tsi, ka sanlaha. ¹³Ma va tsaya ná, had mndu ta klaytá lwi ka gwada ta ghêña Yesu wu, kabga zlerña la mali ta ghêña la Yahuda.

¹⁴Dêgatá tsa fitikha ña skalu ya ka gagra ya ná, ka sli'aftá Yesu ka lamè da hêga Lazglafta. Ka taghè tsi ta skwi ña mnduha mida. ¹⁵Ka la Yahuda mantsa: «Taghaf ga na mndu na ta na ñani ma skwi na na? Ya wya ta lagha a da vla taghaftá skwi wu, waka a snarñtá skwi ma gwada Lazglafta mandana na?» ka hêj ka ndêrmimay. ¹⁶Ka Yesu nda hêj mantsa: «Ta sagha da mndu ta ghunigihatá skwi ta taghè yu, ta sabè da i'i a wa. ¹⁷Ka fafa mndu ta ghêñani ka maga skwi ta kumè Lazglafta, dza'a nda sna ka ta sagha da Lazglafta na skwi ta taghè yu na tsi, ka ta klá'ata ma ghêña dá a yu. ¹⁸Mndu ta mna gwada ta ghêña ghêñani ná, ghêñani ta ghubu tsi. Mndu ta zba vlarñtá glaku ta mndu ya ta ghuñafta, vêrda mndu tsa mndu ya, ghwadaka mndu a wa. ¹⁹Musa a ta vlaghunata zlahu wu ra? had ya mataba ghuni ta maga slna nda tsa zlahu ya wa. Ta zbè ñaw kuni ta i'i ña dzata tama?» ka Yesu nda hêj. ²⁰Ka hêj mantsa: «Nda ksa ka da halaway, wa ta zba kagha ña dzata na?» ka hêj nda tsi.

²¹Ka Yesu nda hêj mantsa: «Turtuktuk yeya slna magarñ yu, ka ndêrmim kuni nda ndêrmima demdem. ²²Vlaghunavla Musa ta zlahu ña datsa fafad, arñ mndani Musa a ta zlafta wa. Daga ta dzidzí ta zlafta lu. Ta datsay a kuni ta fafada zwani badu sabat rke? ²³Ka si laviñlava kuni ta tsa fafada zwan badu Sabat, kabga yaha lu da bílanaptá zlahu Musa ya ní, kabgawu ta basá kuni ta ñuduf ta ghêña i'i, kabga vél mbanafata dá ta mndu dzahuma' badu sabat tama? ²⁴Ma tsè kuni ta guma wa iri, tsawa tsa ta guma manda ya ta raku,» ka Yesu nda hêj.

Kristi ná, Almasihu ya

²⁵ Ka sanlaha ma mnduha la Ursalima mantsa: «Nana mndu na a ta zbø hæj ña dzata kay ra? ka hæj. ²⁶ Ngha ßa ta platá vghani ta gwada, gwadanaf a lu wa. Ari tsatsaftsatsa a maliha mu kazlay: Kristi na mndu na kə'a kana? ²⁷ Arj mndani nda sna mu ta vli sabø tsi. Wya ka saghasa Kristi tani ná, had mndu nda sna ta vli dza'a sabø tsi wu,» ka sanlaha ma mnduha la Ursalima guli.

²⁸ Ma tsa tagha skwi ta taghø Yesu ma daba hæga Lazglafta ya, ka klanjtá tsi ta lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Nda sna kaghuni ta i'i nda vli sabø yu dardar guli ra? Gaghøj gaghøja da a sagha yu wa. Vørdá mndu tsa mndu ta ghunidikta ya. Tsaw sna a kaghuni tama ta tsa mndu ya wa. ²⁹ I'i, nda sna yu, kabga sagha da tsatsi i'i. Tsatsi ta ghunidikta,» ka Yesu. ³⁰ Kamkamkam, ka sanlaha ka kuma ksay. Sew had ya ta faftá dzvu tida wu, kabga ta sagha a fitikani karaku wa. ³¹ «Badu saghar Kristi ní, dza'a magay ta mazømxøm ka malaghutá ña na mndu na ri?» ka ndøghata sanlaha ma mnduha mataba tsa dømga ya.

Ghunafsta la Farisa ta mnduha ña ksafstá Yesu

³² Ka sniñtá la Farisa ta tsa skwi ta mnø mnduha makðekmakðek ta ghøja Yesu ya. Ka ghunafstá la mali ta ghøja gwal dra skwi ña Lazglafta, nda la Farisa ta gwal ngha hæga Lazglafta da ksa Yesu. ³³ Ka Yesu mantsa: «Ta teke'a nzda da kwitikw da kaghuni, kada vra yu da mndu ta ghunidikta. ³⁴ Dza'a zbay kuni ta i'i, slafta a kuni ta i'i wu, laviñta a kuni ta ßhata ma vli ta dza'a yu guli wu,» ka Yesu nda hæj. ³⁵ Ka la Yahuda mantsa: «Dza'a laghu diga ña kwala mu kul slanaghata na? Dza'a laghu da taba la Yahuda ta widamta vgha ma søla la Grek, ka tagha skwi ña la Grek rki na? ³⁶ Dza'a zbay kuni ta i'i, sladiñghata a kuni wu, laviñta a kuni ta ßhata da vli ta dza'a yu guli wu, ka'a ná, nu klatá ghøja tsa gwadani ya na?» ka hæj ta ghøjani.

Mnay Yesu ta gwada ta Sulkum nda ghuða

³⁷ Badu kdavakta fitika tsa skalu ta nza-kway ka mghama fitik ya, ka sli'afstá Yesu

ka sladata, ka gwadata nda lwi dagala. Ka'a mantsa: «Ka ta kuzlanjkuzla ndala ta mndu, ka sawi tsi da i'i da sa imi. ³⁸ «Ka zlghafzlggha mndu ta i'i katsi, dza'a mbøzagapmbøza dzubay ma ñudufani.» Tsa imi ya ta vla hafu. Mantsa ya vindatani ma gwada Lazglafta,» ka Yesu. ³⁹ Tsaya ná, ta gwadø ta ghøja Sulkum dza'a tsu'u gwal dza'a zlghaftá tsatsi ta tsa gwada ya. Ta vla a lu ta Sulkum karaku ma tsa fitik ya wu, kabga ta kapanaf a lu karaku ta Yesu ma glakwani wa.

Kwala Yesu kul had ma følma mnduha

⁴⁰ Ka sanlaha mataba tsa dømga ya snañør hæj ta tsa gwada ya mantsa: «Vørdá anabi na mndu na,» ka hæj. ⁴¹ «Kristi ya,» ka sanlaha. «Tsaw ma Galili dza'a saba Kristi rki? ⁴² «Ma zivra Dawuda ma luwa Batlehem ta nzakway ka luwa Dawuda³⁷ a dza'a saba Kristi, ka vindatani ma gwada Lazglafta kay ra?» ka sanlaha. ⁴³ Kidaghi gamndør ka tsa ndøghata mnduha ya dagavapta ta ghøja gwada ta Yesu. ⁴⁴ Kamkamkam, ka sanlaha ka kuma ksafsta, sew had ya ta faftá dzvu tida wa.

Ga rgha maliha la Yahuda

⁴⁵ Ka vraghutá tsa gwal ngha hæga Lazglafta ya da slanaghata tsa la mali ta ghøja gwal dra skwi ña Lazglafta nda la Farisa ya. Ka hæj mantsa: «Nya kwal kuni ksakta na?» ka tsaha ya nda hæj. ⁴⁶ Ka hæj mantsa: «Kay! Had mndu ta kdø walanjtá gwadaftá mndørga tsa gwada ta gwadø tsa mndu ya wu,» ka hæj nda tsa la Farisa ya. ⁴⁷ Ka la Farisa mantsa: «Nu! Nanafnana lu ta kaghuni guli ßa? ⁴⁸ Mamu mndu dør turtuk mataba la mali mali, nda ya mataba la Farisa ta zlghaftá tsa mndu ya ta nghø kaghuni ra? ⁴⁹ Tsa ndøghata mnduha ta zlghafta ta nghø kaghuni ya ná, sna a hæj ta zlahá Musa wu, gwal nda ksi'a hæj!» ka la Farisa nda hæj.

⁵⁰ Ka Nikwademu ta nzakway mataba tarj si ta sli'afsta girvidik ka lagha slanaghata Yesu ya kay nda hæj mantsa: ⁵¹ «Ka ta dawap a lu ta gwada da mndu, ka snañtá skwi maga tsi wu ná, ta gi tsanaghatsa zlahá mu ta guma ta ghøjani ra?» ka'a. ⁵² Ka hæj mantsa: «Tekw kagha mataba la Galili guli ra? Dzaña ta gwada Lazglafta ßa ka ngha ka, ka dza'a slanaghatsa la ka ta vli ta mna saba

* 7:42 Ngha ta 2 Samuyel 7:12, Zabura 89:4-5, Irmija 23:5, Mika 5:1.

anabi ma Galili,» ka hørj nda tsi. [⁵³Tahula tsa, ka gazlaghutá hørj dzagha tarj.]

8

Marakw ksaf lu ta hliri

¹ Ka slí'aftá Yesu ka laghwi ta ghwá Zaytuŋ. ² Wræk tgha ka vragatá tsi, ka lamø tsi da dába høga Lazglafta, ka slí'adaghatá inda mnduha da tsi. Ka nzatá tsi nda nza ka tagha skwi ŋa tarj. ³ Mbada gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa ka ksadaghatá sana marakw ksaf lu ta hliri. Ka kladamta da taba mnduha ka sladanata ta køma Yesu. ⁴ Ka hørj mantsa: «Mghama dá! Wana na marakw na ksaf lu ta hliri. ⁵ Mndørga na marakw na ná, zlbamta nda pala, ka zlahu Musa mnarjnatá. Waka kagha nda ŋa gha na?» ka hørj nda Yesu.

⁶ Tsaw ŋa tsanamtá matsavada, kada mutsafa hørj ta rutsak tida lagha hørj mna tsa gwada ya ŋani. Lagha Yesu ka dzamtá ghørj ka vinda skwi ta hadik nda ndøfija dzvu. ⁷ Ka gдавatá hørj ka va daway da tsi. Ka Yesu mantsa: «Ka waya mataba ghuni kul walanta gatá dmaku ya, ka zlafzla tsi ta wuda na marakw na nda pala,» ka'a kapantá ghørj. ⁸ Ka dzøglamtá tsi ta ghørj ka vindgøltá skwi ta hadik. ⁹ Tahula snarjta tarj ta tsa gwada Yesu ya, ka gazlaghatá hørj turtuk turtuk, zlafta ta la galata mnduha ha ka saha ta zwani. Ka zlarjta hørj ta Yesu turtukwani nda tsa marakw ya ta sladu ta kømani. ¹⁰ Kø'a ka Yesu kaplantá ghørj ná, tsa marakw yeya nghanj tsi. Ka Yesu mantsa: «A', gazlagha diga hørj kay ní makwa na? Had' mndu ta tsaghagha ta guma kay ra?» ka'a nda tsi. ¹¹ Ka tsa marakw ya mantsa: «Had' mghama dá wa,» ka'a. Ka Yesu mantsa: «Tsa a i'i ta guma ta ghørja kagha guli wa. La! Yaha ka magøgøltá dmaku,» ka'a nda tsi.

Yesu tsuwadaka ghørja hadik

¹² Ka Yesu nda hørj guli mantsa: «I'i tsuwadaka ghørja hadik, mndu ta dza'a mista da ná, had' dza'a mbada ma grusl wu, dza'a mutsay ta tsuwadaka hafu,» ka'a.

¹³ Ka la Farisa mantsa: «Ghuba ghørja gha ta ghubu ka, vørdá gwada a na gwada gha na wu,» ka hørj ta ghørjani. ¹⁴ Ka Yesu nda hørj mantsa: «Dør má ghuba ghørja dá ta ghubu yu ná, vørdá gwada ya ta mnø yu, kabga nda

sna yu ta vli sagha yu nda vli ta dza'a yu. Tsaw kaghuni ya ná, sna a kuni ta vli sagha yu, nda vli ta dza'a yu wa. ¹⁵ Kaghuni ná, guma wa iri ta tsø kuni. I'i, tsa a yu ta guma ta ghørja mndu wa. ¹⁶ Ala ka tsatsa yu ta guma katsi, vørdá guma na guma dá, kabga turtukwa dá a yu wu kawadaga ŋni nda Da ta ghunighata. ¹⁷ Nda vinda ma zlahu ghuni kazlay: Ka nda guya gwada mnduha his ta va tsa skwa turtuk ya katsi ná, kahwathwata nzakwa tsa gwada ya * kø'a. ¹⁸ Ghuba ghørja dá ta ghubu yu mndani, ta ghuba i'i Da dá ta ghunidikta guli,» ka'a nda hørj. ¹⁹ «Ga Da gha na?» ka hørj nda tsi. Ka Yesu mantsa: «Sna a kuni ta i'i wu, sna a kuni ta Da dá guli wa. Ka má nda sna kuni ta i'i ná, má nda sna kuni ta Da dá guli,» ka'a nda hørj.

²⁰ Ta tagha skwi ma dába høga Lazglafta mna tsi ta tsa gwadaha ya, ta nzaku ndusa nda vla pgha tsemi. Sew had' mndu ta faftá dzvu tida wu, kabga ta sagha a fitikani wa.

Mnarjta Yesu ta slí'ani da dani

²¹ Ka Yesu mantsa: «Dza'a laghula yu, dza'a zbay kuni ta i'i. Dza'a rwaku kuni ma dmaku, lavinjta a kuni ta bhata ma tsa vli ta dza'a yu ya wu,» ka'a nda hørj guli. ²² Ka la Yahuda mantsa: «Vghani rki dza'a tsi dzuvta køl tsi ka mnay kazlay: Lavinjta a kuni ta bhata da tsa vli ta dza'a yu ya wu kø'a na?» ka hørj ta ghørja tsa gwadani ya. ²³ Ka Yesu mantsa: «Gwal ta ghørja hadik kaghuni, la ta luwa i'i, ŋa gwal ta ghørja hadik kaghuni, ŋa na ghørja hadik na a i'i wa. ²⁴ Tsaya tsa køl yu ka mnay ŋa ghuni kazlay: Dza'a rwaku kuni ma dmakuha ghuni kø'a ya. Dza'a rwaku kuni ma dmakuha ghuni ka si zlgaha a kuni kazlay: "I'i ná, i'i ya kø'a ya wu,» ka'a nda hørj. ²⁵ Ka hørj nda tsi mantsa: «Wa kagha katøk na?» ka hørj. Ka Yesu nda hørj mantsa: «Tsa i'i mnaghuna yu daga tarjtarj ya, ya. ²⁶ Ta traku skwiha ŋa mnay dá ta kaghuni, ka tsaghunaghatá guma. Tsa mndu ta ghunighata ya ná, vørdá mndu ya. Skwi snarj yu da tsi ta mnø yu ŋa mnduha ta ghørja hadik,» ka'a nda hørj.

²⁷ Sew sna a hørj kazlay: Ta gwadø ta Da na Yesu ta tsa gwada ya kø'a wa. ²⁸ Ka Yesu nda hørj mantsa: «Badu kapadafta ghuni ta Zwanj mndu ya, badu tsaya dza'a snarjta kuni "ta i'i." Badu tsaya guli dza'a snarjta

* 8:17 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 17:6, 19:15.

kuni kazlay: Gaghəŋgaghəŋa da a ta maga yu ta skwi wu, manda ya taghadif Da ta mna yu ta gwada da† kə'a. ²⁹Tsa mndu ta ghunidikta ya ná, kawadaga ħni nda tsi. Turtukwa da a zlihata tsi wu, kabga ta maganamaga yu ta skwi ta zdəganata inda fitik,» ka'a. ³⁰Ta gwadə Yesu ta tsa gwadaha ya ná, nda ndəgha gwal ta zlgħafta.

Da Lazglafta ta sagħa kahwathwata

³¹Ka Yesu nda tsa la Yahuda ta zlgħafta ya mantsa: «Ka gdavagda kuni ma skwi ta tagħə yu ħa ghuni katsi, nda nza kuni ka vərda duħwalha da. ³²Dza'a nda sna kuni ta kahwathwata, ħa vlagħunata tsa kahwathwata ya ta nzaku nda plata vgha,» ka'a ³³Ka la Yahuda mantsa: «Zivra Abraham aħni, ta walaŋ a aħni ta nzata ka vu'a mndu wa. Ta wu ħa mnay għa kazlay: Dza'a plaku vgha ghuni kə'a na?» ka ħəŋ nda tsi. ³⁴Ka Yesu nda ħəŋ mantsa: «Kahwathwata ta mnaghunata yu, inda mndu ta ga dmaku ná, nda nza ka vu'a dmaku. ³⁵Had' vu'a ta gdavata ma ħəga ga mndu wu, zwaŋ yeya ta gdavata ħa dekdek. ³⁶Ka zwaŋ ta plighunista katsi ná, falau' vgha ghuni kahwathwata. ³⁷Nda sna yu kazlay: Zivra Abraham kuni kə'a, ama wana kuni ta psa i'i ħa dzata, kabga tsu'a a kuni ta gwada da wa. ³⁸Skwi nghaŋ yu da Da da ta mnə yu. Kaghuni, skwi tagħaghunaf da ghuni ħa ghuni ta magay,» ka'a ³⁹Ka ħəŋ nda tsi mantsa: «Abraham da ħni ta aħni,» ka ħəŋ. Ka Yesu nda ħəŋ mantsa: «Ka má vərda zwana Abraham kuni katsi ná, má mndərga slna Abraham ta magə kuni. ⁴⁰Wana ndanana ná, ta zba dzata i'i ta mnaghunata kahwathwata skwi ya snaŋ yu da Lazglafta kuni. Ta walaŋ a Abraham ta magatá mndərga tsaya wa. ⁴¹Kaghuni ná, slna da ghuni ta magə kuni,» ka'a nda ħəŋ. Ka ħəŋ mantsa: «Masagwa a aħni wa. Turtuktuk Da ħni ta nzakway ka Lazglafta,» ka ħəŋ. ⁴²Ka Yesu nda ħəŋ mantsa: «Ka si Lazglafta vərda da ghuni katsi ná, má dza'a d'vudva kuni ta i'i. Sli'af da Lazglafta i'i ka sagħa, gaghəŋgaghəŋa da a sagħa yu wa. Tsatsi ta ghunigidaghata. ⁴³Laviŋ a kuni ta snaŋta gwada da wu, kabga kwala ghuni kul fatá sləməŋ ka sna skwi ta mnaghunata yu. ⁴⁴Da ghuni ná, halaway ya. Ta kumay kuni ta maganata skwi ta zdəganata. Nda nza

tsatsi ka mnda dzata mndu daga ma zlafta. Ta walaŋ a ta sladafta ta kahwathwata wu, kabga had' kahwathwata da tsi wa. Vərda ħani ma gwada ta gwadagapta ná, tsakalawi ya, kabga tsakalawi tsatá fwa tsatsi. Dani ma tsakalawi tsatsi guli. ⁴⁵I'i, tsu'a a kuni ta i'i, kabga mnay da ta kahwathwata wa. ⁴⁶Waya mataba ghuni dza'a mnihata kazlay: Tab' magamaga ka ta dmaku dər turtuk səla kə'a nda i'i na? Ka si kahwathwata ta mnə yu, kabga wu kwal kuni zlgħay na? ⁴⁷Mndu ya nda nza ka ħa Lazglafta ná, ta snaŋ ta gwada Lazglafta. Kaghuni, sna a kuni ta gwada Lazglafta wu, kabga nza a kuni ka ħani wu,» ka Yesu nda ħəŋ.

I Yesu nda Abraham

⁴⁸Ka la Yahuda mantsa: «Ta ħaħni a ta mnay kazlay: Mnda la Samari kagħa, nda ksa ka da halaway kə'a kay rke?» ka ħəŋ nda tsi. ⁴⁹Ka Yesu mantsa: «Ksa a yu da halaway wa. Glaku ħa da ta vlay ħa Da da, ka mbidata kaghuni ta i'i. ⁵⁰Zba vlanġta glaku ta ghəŋa da a ta zbə yu wa. Turtuk tsa mndu ta zba tsa glaku ya ħa da, tsatsi ta tsa guma guli. ⁵¹Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta snatá skwi ta tagħə yu, had' dza'a mtuta dekdek wa,» ka'a nda ħəŋ.

⁵²Ka la Yahuda nda tsi mantsa: «Ndanana grafta ħni kazlay: Nda ksa ka da halaway kə'a. Mtumta Abraham, rwurwa la anabi guli. "Ka snasna mndu ta skwi ta tagħə yu ná, had' dza'a mtuta dekdek wu," ka ka ná, ⁵³mal kagħa ka tsa da ħni Abraham ta mtuta ya ra? Ari mal kagħa a ka tsa anabiha ta rwuta ya na? Wa i'i ka kagħa ta gray na?» ka ħəŋ. ⁵⁴Ka Yesu nda ħəŋ mantsa: «Ka vla glaku ta vlə yu ħa ghəŋa da katsi ná, bətbət tsa glakwa da ya. Da da ta vlihatá glaku, tsa ta mnə kaghuni kazlay: Má Lazglafta ħni ya kə'a ⁵⁵kul snaŋta kuni ya. I'i nda sna yu ta tsatsi. Ka má sna a yu wu ka yu mazlay katsi ná, má dza'a nzakway yu ka guram nda kaghuni ta tsakalawi ya. Tsaw nda sna i'i ta tsatsi, ta snaŋ yu ta gwadani guli. ⁵⁶Harharhar ghəŋa Abraham ta ghəŋa vəl ndanayni ta dza'ani nghanġta fitika da. Ka nghanġta tsi, ka tuta tsi da rfu,» ka Yesu nda ħəŋ. ⁵⁷Ka la Yahuda mantsa: «Ta maga a ima għa hutaf mbsak ná, gi nda nghanġa yu ta Abraham ka ka?» ka ħəŋ nda tsi.

⁵⁸Ka Yesu mantsa: «"Kahwathwata ka yu

† 8:28 Nghanġa ta Yuhwana 3:14.

ta mnaghunata, makəd lu ka Yatá Abraham ná, mamu i'i,» ka'a nda hēj. ⁵⁹Na mnatani ta tsaya, ka hlafatá hēj ta pala ŋa zlertsay. Ka difaghutá Yesu, ka saghu tsi da daba hōga Lazglafta.

9

Mbanafta Yesu ta sana ghulpata mndu

¹Ta labə Yesu ta tvi, ka nghanťá tsi ta sana mndu nda ghulpa daga ta yagatá lu. ²«Maləma dā! Wana nda ghulpa na mndu na daga ta yagatá lu. Tsatsi re, dadahani a ta gatá dmaku katəpa na?» ka duhwalhani dawanťa da tsi. ³Ka Yesu mantsa: «Ta ghəŋa dmakwani a ghulpəta tsi wu, ta ghəŋa dmakwa dadahani a guli wa. Ghulpəghulpa ŋa maravata slna Lazglafta nda ma tsatsi. ⁴Ta ka fitik vəl na ná, magamamaga ta slna mndu ya ta ghunighata. Wana vli dza'a kuzuta ŋa kwal kul lavinťa ksəgəltá slna. ⁵Tata ghəŋa hadik na yu karaku ná, i'i tsuwadaka ghəŋa hadik,» ka Yesu.

⁶Tahula mnatani ta tsa gwadā ya, ka tfatá tsi ta sərdək, ka hwadā'atá hadik nda tsi, ka masanafta ta kwapaya irihani. ⁷Manda kdintani ta masanaftá, ka'a nda tsi mantsa: «La mbazintə kuma gha ma ima Silwe,» ka'a. Tsa «Silwe» ya ná, manda mnay kazlay: Ghunay kə'a ya. Ka slí'afťá tsi ka laghwi mbazintá kumani. Mbazintani, tsidíd irani, ka slí'afťá tsi ka laghu dzaghani. ⁸«Na mndu ta nzata ka gatá skwi da mnduha ya a na mndu na kay ra?» ka sləvdahani si ta gdāta ta nghanťa ta gatá skwi ya. ⁹«Tsatsi ya» ka sanlaha. «Tsatsi a wu, sana mndu ya ta gara vgha nda tsatsi,» ka sanlaha guli. Ka tsa mndu ya mantsa: «Aŋ! vadā ya,» ka'a. ¹⁰«Waka ka magay kəl ka ka nghanťá vli ba?» ka hēj nda tsi. ¹¹«Sana mndu ya ta hgə lu ka Yesu, ta hwadā'atá hadik, ka masadifťá tsi ta kwapaya iriha dā. «La mbazintá kuma gha ma ima Silwe,» ka'a nda i'i, ka slí'afťá yu ka laghwi yu mbazintə, kəl yu ka nghanťá vli,» ka'a. ¹²«Ga tsa mndu ya ndana?» ka hēj nda tsi. «Sna a i'i wa,» ka'a nda hēj.

Dawutá vla la Farisa da tsa mndu si nda ghulpa ya

¹³Ka klaftá hēj ta tsa mndu si nda ghulpa ya, ka klaghata da la Farisa. ¹⁴Tsaw bacu Sabat hwadā'ata Yesu ta tsa hadik ya, ka masanaftá tsa mndu ya ta kwapaya irihani

ka mbanafta ya. ¹⁵Ka dawgəltá la Farisa da tsi kə'a magaku kəl tsi ka nghanťá vli. Ka'a mantsa: «Hadik hwadā a tsi, ka masadifťa ta kwapaya iriha dā. Ka mbazintə yu ta kuma dā, kəl yu ka nghanťá vli,» ka'a nda hēj. ¹⁶Ka dgavaptá la Farisa his gamndər. «Mnda Lazglafta a tsa mndu ya wu kabga sna a ta skwi ta mnə zlahā sabat wu,» ka sanlaha. «Waka mnda dmaku dza'a maga mndərga tsahaya ma mazəməzəma na?» ka sanlaha, ka hēj ta ghəŋani. ¹⁷Ka hēj nda tsa mndu ya mantsa: «Wa tsa mndu ta mbaghafta ya ka kagha ta gray na?» ka hēj ka mahis nda tsi. «Anabi ya,» ka'a nda hēj.

¹⁸Ta lanaf a ta la mali ta ghəŋa la Yahuda na mnay kazlay: Si nda ghulpa tsa mndu ya, ka nghanťá tsi ta vli kə'a wa. Ka laghu hēj hgaktá dadaha tsa mndu ya. Ka sagha hēj. ¹⁹Manda sagha tar, «zwanja ghuni na mndu na ra? Grafgra kuni kazlay: Nda ghulpa ta yagata kuni kə'a ra? Waka a magaku kəl tsi ka nghanťá vli ndana ba?» ka hēj nda hēj. ²⁰Ka dadahani mantsa: «Nda sna aŋni kazlay: Zwanja ŋni ya kə'a. Ta yagatá ŋni guli ná, nda ghulpa. ²¹Tsaw sna a aŋni kə'a magaku kəl tsi ka nghanťá vli wa. Dawawadāwa da tsi, nda gla tsatsi prak ka zlghawani tsatsi ka ghəŋani,» ka hēj. ²²Ta zləŋay tsa dadahani ya ta la maliha ta ghəŋa la Yahuda, kəl hēj ka mnay mantsa. Tsaw la mali ta ghəŋa la Yahuda ya ná, nda ghada dzrafta tar. Mndu ta mnay kazlay: Yesu ná Kristi ya kə'a ná, dza'a taliŋtala lu ta tsa mndu ya ma hōga tagha skwa mu kə'a. ²³Tsaya kəl dadahani ka mnay kazlay: Nda gla tsatsi, prak tsatsi ka ghəŋani ka zlghawani kə'a ya.

²⁴Ka hgəglanťá la Farisa ta tsa mndu ya kamahis. Ka hēj nda tsi mantsa: «Mna kagha ta kahwathwata ta kəma Lazglafta. Aŋni ná, nda sna aŋni kazlay: Mnda dmaku tsa mndu ya kə'a,» ka hēj. ²⁵Ka tsa mndu ya mantsa: «Ka mnda dmaku tsi, ka mnda dmaku a tsi wu, sna a i'i wa. Skwi turtuk ya snəŋ i'i ná, si nda ghulpa yu, ndanana nda ngha yu ta vli tsidíd,» ka'a nda hēj. ²⁶«Waka a magaghata kəl ka ka nghanťá vli ka ka?» ka hēj nda tsi. ²⁷«Ghadaghada yu ta mnaghunata, va a kuni ta snay wu. Nu ta kumə kuni ta mnəglaghunata dā tama, ari ta kumay a kaghuni ta nzakway ka duhwalhani guli na?» ka'a nda hēj. ²⁸Ka

raraz hørj. Ka hørj mantsa: «Ba kagha ta nzakway ka duhwalani wala, arjñi ná, duhwalha Musa arjñi. ²⁹ Nda sna amu kazlay: Gwadgana gwada Lazglafta ta Musa kə'a. Tsa mndu ya, sna a arjñi ka sagha ga tsi wu.» ka hørj. ³⁰ Ka tsa mndu ya mantsa: «Wanawa mandərmimi kay tama! Sna a kuni ta vli ka ga sagha tsi wu? Wana gunihaguna ta ira i'i tada tsa. ³¹ Skwi ya snarj amu ná, zlgħa a Lazglafta ta wa skwi ta dawu mnda dmaku wa. Mndu ya ta vla glaku rjani, ta snanatá rjani, ta zlgħə tsi ta wani. ³² Ka yawu ta sna a lu ta mnay kazlay: Mamu mndu ta gunanatá ira mndu yaga lu nda ghulpa kə'a wa. ³³ Ka si nza a tsa mndu ya ka mnda Lazglafta wu ná, má had sana skwi laviñ tsi ta magata wa,» ka'a nda hørj. ³⁴ Ka hørj nda tsi mantsa: «Kagha yaga lu ka dmaku dze'dze' guli ná, ka taghəgəltá skwi rjərjñi,» ka hørj, ka ghzlagapta ma həga tagha skwa tarj.

Vərdəka ghulpata mndu

³⁵ Manda snarjta Yesu kazlay: Ghzlagap ghzla lu ma həga tagha skwa la Yahuda kə'a, ka lagha tsi slanaghata. Ka'a mantsa: «Zlgħafzlgħa ka ta Zwanə mndu ra?» ka'a nda tsi. ³⁶ Ka tsa mndu ya mantsa: «Waya ní mghama dá! Mnihamna ka zlgħafta yu,» ka'a nda tsi. ³⁷ «Vani na ta nghə ka, ta gwada nda kagha na,» ka Yesu nda tsi. ³⁸ «Zlgħafzlgħa yu mghama dá,» kə'a tsəlbata ka ndəba dzvu rjani. ³⁹ Ka Yesu mantsa: «Sasa yu ta na ghəra hadik na rjə dganatá nzakwa mnduha. Rjə nharjta gwal kul nharjta vli, ta vli. Ta ghulpəta gwal nda ngha ta vli,» ka'a. ⁴⁰ Ka sanlaha ma la Farisa hada mantsa: «Dza'a ghulpgħulpa arjñi guli ra?» ka hørj nda tsi manda snarjta tarj ta tsa gwadaha ya. ⁴¹ Ka Yesu nda hørj mantsa: «Ka má ghulpgħulpa kuni katsi ná, má had dmaku ta kaghuni wa. Tsaw "nda ngha arjñi ta vli," ka kuni ndanana ya, tsaya kəl dmakwa ghuni ka gdavata,» ka'a nda hørj.

10

Yesu vərda mnda ngha tuwak

¹ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta kwal kul lami nda ta watgha gamaka tuwakha, ka valadata nda ta muhul ná, ghali tsa mndu ya, gənda tsa mndu ya guli. ² Ala ka lami nda ta watgha

tsa mndu ya katsi, mnda ngha tuwakha tsa mndu ya. ³ Dza'a gunanaguna mnda ngha tsa həga ya ta watgha, dza'a nda sna tuwakha ta lwani, rjə hgayni ta tuwakhani nda hga tarj nda hga tarj. Rjə zliginjani ta hørj dzibil. ⁴ Zliginjani ta inda tuwakha ta nzakway ka rjani ya, rjə dza'ani ta kəma tarj, ta dza'a hahørj mistani. Ta dza'a tuwakhani mistani, kabga nda sna hahørj ta lwani. ⁵ La a hørj mista mndu kul snarjta hørj wu, dza'a hwayagħuhwaya hørj d'irj nda tsi, kabga tsatsaf a hørj ta lwani wa.»

⁶ Mantsa ya ka Yesu mnanatá mahdihi ta hørj, sew sna a tsa mnduha ta snay ya ta ghəra tsa skwi ta mnə tsi ya wa.

Yesu vərda mnda ngha tuwak

⁷ Ka Yesu nda hørj guli mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, i'i watgha gamaka tuwakha. ⁸ Inda gwal ta sagha ka tinlagħutá i'i, ghali tsaha ya, gənda hørj guli. Ama ka kwalagħutá tuwakha ta sna lwa tarj. ⁹ I'i watgha gamaka tuwak, ka lamla mndu nda ta i'i, dza'a mbaku. Dza'a laviñlava ta lami ka sabi, rjə mutsaftani ta skwa zayni. ¹⁰ Mndu ta ghali ná, ghali rjani ta sagha da għalay, rjə dzata, rjə zadanata. I'i ná, sagħasa yu rjə mutsafta mnduha ta hafu ka haslay, rjə nzakwa tarj kul had sana skwi ta pdugudunustá hørj. ¹¹ I'i vərda mnda ngha tuwak, vərda mnda ngha tuwak ná, nda fa vghani rjə tuwakhani. ¹² Mndu ta ngha tuwak ta plə lu nda pla rjani ná, rjani a tuwakha wu na, nghayni ta kramtak mtak ta sagha ya ná, hwayagħutani ka zlanavatá tuwakha, rjə valafta kramtak mtak ta tuwakha, ka kwitanatá hørj. ¹³ Tsaya skwi ta magə mndu ta maga slna rjə tsendi, had dərjwani nda tuwakha wa. ¹⁴ I'i ná, vərda mnda ngha tuwak yu, nda sna yu ta tuwakha dá, hahørj guli nda sna hahørj ta i'i, ¹⁵ manda va ya snarj Da ta i'i ya, i'i guli ná, nda sna yu ta Da, nda fa vgha dá guli rjə tuwakha dá. ¹⁶ Mamu sanlaha ma tuwakha dá guli, kul had ma na gamak na. Dza'a nda sna hørj ta lwa dá, rjə hlaktá dá ta hørj, rjə nzata tarj tuts, turtuk mndu ta ngha hørj. ¹⁷ Dvudva Da ta i'i, kabga fafa yu ta vgha dá rjə mtuta, rjə mutsəglafta dá. ¹⁸ Had mndu ta laviñtá klaptá hafu ma i'i wu, i'i ka ghəra da ta vlata. Laviñlava yu ta vlata, laviñlava yu ta mutsəglafta. Tsaya skwi dza'a ka magay ka Da dá nda i'i.»

¹⁹ Ka dagöglavaptá la Yahuda kidaghi gamndör ta ghöña tsa gwada ya. ²⁰ Ka sanlaha ma hönj mantsa: «Mamu duhwala halaway ma na mndu na, nda ksa da halaway, njaw ta sna kuni ta gwada ta gwadé tsi na?» ka hönj. ²¹ «Had mndu nda ksa da halaway ta gwada manda tsaya wu, laviñlawa duhwala halaway ta gunana ta iri ta mnduha ra?» ka sanlaha guli.

Zlghafa sanlaha ta Yesu wa

²² Ma fitika mazlam, ka skalö lu ta skala havaktá guna hëga Lazglafta ma Ursalima. ²³ Mbadá Yesu ka wawaku ma rmak ta wa tsa hëga Lazglafta ta hëg lu ka rmaka Salumuñ ya. ²⁴ Ka lagha la Yahuda wanafta dliwis. Ka hönj nda tsi mantsa: «ña kulam yawu dza'a zlañnata ka ma dga ghönj ta dgö ñni na? Ka kagha ta nzakway ka Kristi ya kay, mnañna ka dardar ba?» ka hönj nda tsi. ²⁵ Ka Yesu nda hönj mantsa: «Mnaghunamna yu, zlgha a kuni wa. Na slnaha ta magö yu nda hga Da dá na ta mnañtá i'i, ²⁶ zlgha a kuni wu kabga had kuni mataba tuwakha dá wa. ²⁷ Nda sna tuwakha dá ta lwa dá. I'i nda sna yu ta hahönj, ta dza'a hönj mista dá guli. ²⁸ Ta vlarñvla yu ta hafu ña kdëkedzerj ta hönj. Had hönj dza'a walañta zwaduta wu, had mndu dza'a hlaptá hönj ma dzva dá guli wa. ²⁹ Tsa Da dá ta vliha ta hönj ya, malaghumala ta inda sanlaha. Had mndu dza'a laviñtá hlaptá hönj ma dzva Da dá wa. ³⁰ Añni nda Da dá ná, ka skwa turtuk ñni,» ka'a nda hönj.

³¹ Lagha la Yahuda ka hlögláftá pala ña zlörtsay. ³² Ka Yesu nda hönj mantsa: «Wya nda ndögha slna dñadina si da Da dá magaghuna yu, ta ghöña wati ta kuma kuni ta zlörtsa i'i na?» ka'a nda hönj. ³³ Ka hönj mantsa: «Ta ghöña magata gha ta skwi dina a ta zlörtsa ñni ta kagha wu, ta ghöña vö kwarakwara gha. Kagha ta nzakway ka mnda söla ná, ta gra ghöña gha ka nda Lazglafta,» ka la Yahuda nda tsi. ³⁴ Ka Yesu nda hönj mantsa: «Vinda a ma deftera zlahá ghuni ma vli mnañ Lazglafta kazlay: Kaghuni ná, "lazglaftaha" kuni* ka'a kay ra? ³⁵ Nda sna mu kazlay: Had mndu dza'a laviñtá härdinñta skwi nda vinda ma deftera Lazglafta wu ka'a. Tsaw lazglaftaha kuni ka Lazglafta tsanaftá hgu ta mnduha ta mnö tsi ta gwadani ña tanj. ³⁶ I'i, Da ta zbaptá i'i,

ka ghunigihata ta ghöña hadik, waka kuni dza'a mnañ kazlay: Ta kwarakwara ka ka'a kabga mnañ dá kazlay: Zwanja Lazglafta yu ka'a? ³⁷ Ka slna Da dá a ta magö yu ta nghö kuni wu, ma zlghaf kuni ta i'i. ³⁸ Ala ka si vani tsi ta magö yu katsi, dö m á zlghaf a kuni ta i'i wu, zlghafwazlgha a ka tsa slnaha ya, kada grafta kuni, ña snañta ghuni kazlay: Da ta nzaku ma i'i, i'i ma Da guli ka'a,» ka Yesu nda hönj. ³⁹ Ta ghöña tsaya ka zbögöltá hönj ta ksafka, ka zadanaghatá tsi rak ta hönj. ⁴⁰ Ka vraglaghutá Yesu ta öla ghwa Zurderj, ma vli tanñta magay Yuhwana ta batem ña mnduha, ka nzatá tsi hada. ⁴¹ «Had mazömzöm dö turtuk maga Yuhwana wa. Tsaw inda skwi ya mna Yuhwana ta ghöña na mndu na ná, manda va tsaya nzakwani, ka ndöghata mnduha ta sli'adaghata da tsi ta mnañ.» ⁴² Ma tsa vli ya, nda ndögha gwal ta zlghaftá Yesu.

11

Mtakwa Lazar

¹ Mamu sana mndu ma luwa Betani Lazar hñani ksaf danja. Ma tsa luwa ya ta nzakwa kwaghamani ta nzakway ka i Mari nda Marta. ² Tsa Mari ya tsa ta pghanaftá urdi ta söla ta Mgham Yesu ka takaday nda swida ghöñani ya. Zwanamani tsa Lazar kul düghwanaku ya guli. ³ Ka tsghaghatá tsa kwaghamani ya ta lwi ña Yesu kazlay: Mghama dá, düghwana a tsa gra gha ya kay wu ka'a. ⁴ Ka Yesu mantsa: «Dzata a tsa danja ya ta Lazar wa. ña marañtá glakwa mbrakwa Lazglafta tsa danjani ya, kada maravata glakwa Zwanja Lazglafta guli,» ka'a manda snañtani ta tsa gwada ya.

⁵ Tsaw ta dvay Yesu ta i Marta nda muku-mani nda Lazar. ⁶ Tahula tsa snañta Yesu kazlay: düghwana a Lazar wu ka'a ya, ka magöglatá tsi ta fitik his, ma tsa vli hadika tsi ya. ⁷ Tahula tsa, «vramavra ta hadika Zudiya,» ka'a nda duhwalhani. ⁸ «Malöma dá, kdakwa la Yahuda tsa ta kuma zlörtsa ta kagha nda pala ña dzata ná, vramavra ta hadika Zudiya ka ka?» ka duhwalhani nda tsi. ⁹ Ka Yesu mantsa: «Ghwanpö his a nzemndi ma vaghu ra. Ka ta mbadö gifitik mndu ta mbadá ná, had tuthun, ta dzadzay wu, kabga tsuwadak vli ta wa irani gifitik. ¹⁰ Ala ka girvidik ta mbadá mndu ta mbadá

* 10:34 Ngha ta Zabura 82:6.

katsi, ta dzadzay tuthun, kabga ngha a ta vli girvidik wu.» ka Yesu nda hɔŋ. ¹¹ «Wa a dzadza hani ta gra mu Lazar, ka la yu da sli'anafta,» ka'a nda hɔŋ tahula mnatani ta tsa gwada ya. ¹² «Mghama da! ka si hani ta dzata ya ní, had' dza'a mbafta ra?» ka duhwalhani nda tsi. ¹³ Ba va hani ta dzata kahwathwata ka hahɔŋ sizlay nda ŋa taŋ. Tsaw ta ghɔŋa mtatani mna Yesu ta ŋani. ¹⁴ Ka Yesu klinistá ghɔŋani ta hɔŋ mantsa: «Nda mta Lazar tane! ¹⁵ Ta rfu yu ta ghɔŋa kwala da kul had' hada. Dina tsaya ka ŋa ghuni, ŋa fafta ghuni ta ghɔŋ ta i'i. Mbadima slanaghata ndana tama,» ka'a nda hɔŋ. ¹⁶ «Mbadima amu guli, ka dza'a mu rwuta kawadaga nda tsi,» ka Tuma ta hɔŋ lu ka mbuhwali nda pɔfakwa duhwalha.

Yesu hafu

¹⁷ Ta lagha Yesu ná, mafwada fitika Lazar tsa ma hadik manda padamta. ¹⁸ Tsa luwa Betani ya, malaghumala a ka meli hkɔn nzakwani nda luwa Ursalima wa. ¹⁹ Nda ndɔgha la Yahuda ta sli'adaghata da zg-waŋtá i Mari ta hɔŋa mtaŋa mtaŋa zwaŋama taŋ. ²⁰ Manda snaŋta Marta kazlay: Wa'a Yesu ta sagha kɔ'a, ka labɔ tsi da guyya ta tvi, ta nzutá nzakwani Mari mintgha. ²¹ Ka Marta nda Yesu mantsa: «Mghama da! Ka má hadna ka katsi ná, má mta a zwaŋama da wa. ²² Tsaw dɔr nda vanana ná, nda sna yu kazlay: Inda skwi dza'a ka dawaŋta da Lazglafta ná, dza'a tsu'aghaft tsu'a Lazglafta ta wani kɔ'a,» ka Marta nda Yesu. ²³ Ka Yesu mantsa: «Dza'a sli'agapsli'a zwaŋama gha ma mtaku,» ka'a nda tsi. ²⁴ «Nda sna yu mantsa kazlay: Dza'a sli'agapsli'a ma mtaku badu kdakwa ghɔŋa hadik kɔ'a,» ka Marta nda tsi. ²⁵ Ka Yesu nda tsi mantsa: «I'i tsa mndu ta sli'aganaptá gwal nda rwa ŋa nzɔglata taŋ nda hafu ya. Mndu ta zlghaftá i'i dar mtumta tsi, dza'a nzanza nda hafu. ²⁶ Dɔr wati ma mndu ka ta ndiri tsi ta zlghaftá i'i had' dza'a mtuta dekdek wa. Zlghafzlgha ka ta tsa?» ka Yesu nda tsi. ²⁷ Ka Marta nda tsi mantsa: «Aŋni mghama da, zlghafzlgha yu kazlay: Kagha ná, Kristi Zwaŋa Lazglafta ya dza'a saha ta ghɔŋa hadik ka,» ka'a nda tsi.

Tawa Yesu ta ghɔŋa mta ta Lazar

²⁸ Mnatani ta tsa gwada ya, ka sli'aftá tsi ka laghwi mnanatá mukumani Mari makdekmakdek kazlay: Wa'a tsa mndu

ta taghamatá skwi ya kay hadna ta gvala kagha, ka'a. ²⁹ Na gi snaŋta Mari mantsa ya, gi brahwat sli'afta, ka hwaya slanaghata Yesu. ³⁰ Tsaw ta lamə a Yesu da luwa karaku wu, tata nzaku ma tsa vla guyyakwa taŋ nda Marta ya. ³¹ Nghay tsa la Yahuda ta nzaku ma hɔga ta lɔa ŋuduf ŋa Mari ta tsa gi sli'aftani brahwat ka sli'i dzibil ya, ka hɔŋ mantsa: Ya sli'ani da taw ta kulu tsa, ka hɔŋ ka sabi mistani. ³² «Mghama da! Ka má hadna ka ná, má mta a zwaŋama da wu,» Ka Mari zlɔmbatá ma ghuva Yesu nghanɔr tsi manda bhadaghataŋi da tsa vli nda tsi ya. ³³ Nghay Yesu ta Mari ta taw, nda tsa la Yahuda ta labɔ mistani ya tani, ka lagha tsi ta ŋudufa Yesu ka kɔbanafta. ³⁴ «Ga padamta kuni na?» ka'a nda hɔŋ. «Mghama da! Sawi nghanata ba,» ka hɔŋ nda tsi. ³⁵ Ka mbəzə Yesu ta ima taw. ³⁶ «Nghawa kɔ'a ta dɔvay ba!» ka la Yahuda ta ghɔŋani. ³⁷ «Tsatsi ta mbanaftá ghulpata mndu kay guli ná, laviŋ a ta pyaftá Lazar má ŋa kwal kul mtuta ra,» ka sanlaha mataba taŋ.

Vranamta Yesu ta hafu ma Lazar

³⁸ Ka lɔglagha tsi ta ŋudufa Yesu. Ka sli'aftá tsi ka lagha ta kulu. Sana galigha ya fuŋ lu ta klam ta wani. ³⁹ «Taŋwalaghwa ya klam ta wani ya,» ka Yesu. «Mghama da! Nda ghada zi'atani, kabga ma fwada fitikani na manda padamta,» ka Marta, mukumani ma tsa mndu nda mta ya. ⁴⁰ «Mnagha a yu kazlay: Ka zlghafzlgha ka ná, dza'a nda ngha ka ta mbrakwa Lazglafta kɔ'a kay ra?» ka Yesu nda tsi. ⁴¹ Ka taŋwalaghutá hɔŋ ta tsa klam ya. Ka nghanadftá Yesu nda ta luwa, ka'a mantsa: «Da! Ta rfay yu ta kagha, kabga ta zlghafzlgha ka ta tawa da. ⁴² Nda sna yu kazlay: Ta gdagda ka ta zlghidiftawa da kɔ'a. Nziya nza tsi ná, ŋa na mnduha ta widifta na ta mna yu, kada zlghafta hɔŋ,» ka'a. ⁴³ Tahula mnatani ta tsa gwada ya, ka'a nda lwi dagaladagala mantsa: «Lazar! Sabsa,» ka'a. ⁴⁴ Ka sabɔ tsa Lazar si nda mta ya nda slahwatá sɔlahani nda dzvuhani, nda patak ma kuma. «Paliŋwapala, ka mbada tsi ta mbada,» ka Yesu nda hɔŋ.

Baray mghamha ta vgha ŋa dzatá Yesu Mat 26:1-5, Mak 14:1-2, Luk 22:1-2

⁴⁵ Mataba tsa la Yahuda si ta lagha da zgwa Mari ya ná, nda ndɔgha sanlaha ta zlghaftá Yesu nghanɔr hɔŋ ta skwi maga tsi. ⁴⁶ Ka sli'aftá sanlaha mataba taŋ, ka

laghwi slanaghatá la Farisa, ka rusanafá skwi maga Yesu ta hēj. ⁴⁷ Lagha la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda la Farisa, ka tskanatá gwal tsa guma. Ka hēj mantsa: «Dagala mazəməzəm ta magə tsa mndu ya, waka mu dza'a magay na? ⁴⁸ Ka zlanazla mu ka va magayni katsi ná, dza'a sli'aghuslia mnduha da zlgħaftá tsatsi, ŋa sagha la Ruma da zadanatá həga Lazglafta nda mndəra amu tani,» ka hēj. ⁴⁹ Ka Kayifa ta nzakway tekwa mataba la mali ta ghəŋa la Yahuda, ya zɓap lu ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ma tsa vaku ya, nda hēj mantsa: «Kaghuni wa, had skwi sɓaŋ kuni wa. ⁵⁰ Had kuni ta ndanu ra? Drəŋ mtuta mndu turtuk da manaka mnduha, kaya dza'a zadanata lu ta mndəra mndu nekwnək,» ka'a.

⁵¹ Tsaw tsa gwada mnə tsi ya ná, nda dvayni a wa. Ma vəl tsa nzakwani ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya ná, ka mnutá tsi kazlay: Dza'a mtumta Yesu da mnaka la Yahuda kə'a. ⁵² ŋa la Yahuda nda ghəŋa taŋ a wu, nda nza guli ŋa tskanatá inda zwana Lazglafta ta widadá vgha.

⁵³ Daga badu tsa ka dzraftá hēj ta wi ŋa dzata Yesu. ⁵⁴ Tsaya kwal Yesu margəltá vghani baŋluwa mataba la Yahuda. Ka sli'aftá tsi ka laghwi da sana luwa ta hgə lu ka lfrayim ndusa nda wa mtak. Ka nzatá tsi hada kawadaga nda duhwalhani.

⁵⁵ Ka ndusaktá fitika skalay la Yahuda ta Pak. Ma kdaku tsa fitika skalu ya, ka sli'adaghatá ndəghata mnduha tsa hadik ya da luwa Ursalima, ŋa ghubiŋtá vgha taŋ. ⁵⁶ «Ta ndanə kuni ná, dza'a saghasa da vla skalu re, ari saghata a wa na?» ka hēj mataba taŋ, ka zba Yesu. ⁵⁷ Tsaw si mnumna la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda la Farisa kazlay: Ka wa mndu da sɓaŋtá vli hada tsi ya ná, ka mna tsi ŋa ksafata, ka hēj.

12

Pghafta Mari ta urdi ta səla Yesu

Mat 26:6-13, Mak 14:3-9

¹ Ta pdakwa fitik mku' ka maga skala Pak, ka Lagha Yesu da luwa Betani, ma tsa luwa ta nzaku Lazar, tsa mndu sli'aganap tsi ma mtaku ya kay. ² Ka danatá lu ta skwa zay hada, ka dgə Marta. Tekw tsa Lazar ya

mataba tsa mnduha ta nzata ŋa za skwa zay kawadaga nda Yesu ya. ³ Ka klaftá Mari ta hwaraka urda sana fu ta hgə lu ka Nar, nda bla dzvani, ka rita litir. Ka pghə tsi ta səla Yesu, ka takaday nda swida ghəŋani. Ka vərtikanafá tsa urdi ya ta vli ma inda tsa həga ya. ⁴ Ka Zudas Iskaryut zwaŋa Simuŋ, ta nzakway tekwa mataba duhwalha Yesu ta dza'a skwapta ya mantsa: ⁵ «Had lu si ta skwaptá na Urdi na ka tseda vagha mnduha hkən dərənək* ka daganafá gwal ka pdu ra?» ka'a. ⁶ Vərda gwada ta la pdu a gwadə tsi wa. Vərda tsatsi ná, ghali ya kabga ta dza'a tsatsi nda kla'atá tsa skwi ta tskə lu ma zlibi da tsi ya. ⁷ Ama ka Yesu mantsa: «Zlanazla! Ka fata tsi ŋa badu pada i'i. ⁸ Gwal pdu ná, tavata kaghuni hahəŋ. I'i, nzata a yu tavata kaghuni ŋa dekdək wu,» ka'a.

Mal dzatá Lazar, ka gwal dra skwi ŋa Lazglafta

⁹ Sɓaŋtá ndəghata la Yahuda kazlay: Wa'a Yesu ma Betani kə'a, ka sli'adaghatá hēj. Tsa sli'adaghatá sli'adagha hēj ya ná, ta ghəŋa gwada ta Yesu nda ghəŋani a wu, ta kumay hēj ta nghanjta tsa Lazar sli'aganap Yesu mataba gwal nda rwa ya guli. ¹⁰ «Dzatá Lazar guli!» ka la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta kurata, ¹¹ kabga nda ndəgha la Yahuda ta sli'apta mataba taŋ ka laghwi da zlgħaftá Yesu ta ghəŋa gwada ta Lazar.

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mat 21:1-11, Mak 11:1-11, Luk 19:28-40

¹² Gamahtsimani, ka sɓaŋtá dəmgə ta sli'adaghatá da tsa vla skalu ya kazlay: Wa'a Yesu ta sagha da Ursalima kə'a. ¹³ Ka bal hēj ta sluhwa zlizlam ka dza'a da guway ta tvi. Ka hēj mantsa: «ŋa Lazglafta glaku! Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ta sagha nda hga Mgham. Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta Mghama la Isra'ila,» ka hēj ka hla wi. ¹⁴ Manda ya nda vinda, ka mutsaftá Yesu ta zwaŋa kdih, ka laf tsi tida. ¹⁵ «Ma zləŋ kuni ta zləŋ mnduha ma luwa Ursalima,

wa'a Mghama ghuni ta sagha ta zwaŋa kdih†,» ka'a.

¹⁶ Inda tsa skwiha ta magaku ya ná, ta sna a duhwalhani ta klatá ghəŋani karaku wa.

* 12:5 Ngha ta Yuhwana 6:7. † 12:15 Ngha ta Zakari 9:9.

Tahula kapanafta lu ta Yesu ma glakwani, ka havaktá həŋ kazlay: Ta ghəŋa tsatsi vindaftha lu ta tsa skwi ya kə'a, ka sagha tsa skwi mna lu ma gwada Lazglafta ya magata manda va tsaya guli, ta ghəŋa Yesu.¹⁷ Ka rusu inda tsa mnduha si kawadaga nda Yesu ya ta skwi nghəŋ həŋ, ma fitika sli'aganaptani ta Lazar ma kulu, mataba gwal nda rwa ya.¹⁸ Tsaya kəl mnduha ka sli'adaghata da guyay kabga snarŋa taŋ ta tsa mazəmzəm maga tsi ya.¹⁹ «A had sana skwi dza'a magata mu ya na! Nghawa ba ta inda mnduha ta dza'a mistani,» ka la Farisa mataba taŋ.

Maganatá slna ta Yesu, ka dza'a mistani

²⁰ Mamu la Grek[‡] mataba tsa gwal ta sli'adaghata da Ursalima ŋa tsəlbu da Lazglafta ma tsa fitika skalu ya.²¹ Ka həŋ mantsa: «Mghama dá! Ta kumay ŋni ta guyata nda Yesu,» ka həŋ nda Filip ta nza-kway ka mnda luwa Betsayda ta hadika Galili.²² Ka laghu Filip mnanatá Andre, ka sli'aftá həŋ kawadaga ka laghwi mnanatá Yesu.²³ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nda maga fitik dza'a kəl lu ka kapanaftá Zwaŋa mndu ma glakwani.²⁴ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ndleŋw manda va tsaya ta nzata hya nimaya ka dədam a tsi da hadik ka rwutani. Ka rwurwa tsi, dza'a yaf ya dagala.²⁵ Mndu ta dva ghəŋani ná, dza'a zadinzađa. Ala, ka malaghumala dvafta tsa mndu ya ta Lazglafta ka skwiha ma ghəŋa hadik katsi, dza'a nzulananzula tsa mndu ya ta hafani ŋa kdekedzer.²⁶ Kata kumay mndu ta magihatá slna ná, ka sawi tsi mista dá, ma tsa vli dza'a nzata i'i ya, hada dza'a nzata tsa mndu ta magihatá slna dá ya guli. Ka ta magihamaga mndu ta slna, dza'a ŋlanafŋla Da dá ta tsa mndu ya,» ka'a nda həŋ.

Mnay Yesu ta gwada ta dza'ani mtaku

²⁷ Ka Yesu mantsa: «Ndanana ná, wana nda tsa ŋudufa dá. Sna a yu ta skwi ŋa mnay dá wa. Da! Klapka ta i'i ma na ghuya danwa na ka yu, tsaw ta ghəŋa tsa ghuya danwa ya klə yu ka saha ta ghəŋa hadik da ghuyay kay guli.²⁸ Da! Maranmara ta glakwa gha,» ka'a. «Ghadaghada yu ta marantá glakwa dá, dza'a kdəy yu ta

maray guli,» ka lwi gwadagata daga ta luwa.²⁹ «Luwa ya ta ŋəzlata,» ka dəmga ta snay. «Duhwalha Lazglafta ya ta gwadganata,» ka sanlaha.³⁰ Ama ka Yesu mantsa: «Tsa lwi ta gwadagata ya ná, ka ŋa da a wa, ka ŋa ghuni gwadagata tsi.³¹ Ndanana tama, nda maga fitika tsanaghatá guma ta na ghəŋa hadik na. Ndanana dza'a wudidinŋa lu ta mghama na ghəŋa hadik na.³² I'i, badu kapadifta[§] lu ta na ghəŋa hadik ya, dza'a tdfaktđak yu ta inda mnduha da i'i,» ka'a.³³ Tvi kə'a dza'a mtaku ta mnə tsi ma tsa gwadani ya.³⁴ «Dza'a nzata ŋa kdekedzer Kristi, ka aŋni taghafta ma deftera zlahu ná, waka kagha tama ta mnay kazlay: Dza'a kapanafkapa lu ta Zwaŋa mndu kə'a. Wa tsa Zwaŋa mndu ya?» ka tsa dəmga ya.³⁵ Ka Yesu mantsa: «Ta bats nzađa tsuwadək karaku mataba ghuni. Tatake'a tsuwadək na ná, Mbadawambada ta mbadá ma tsuwadək, yaha vli da kuzaghunaghata. Mndu ta mbadá ma grum ná, sna a ta vli ta dza'a tsi wa.³⁶ Zlg hafwazlgħa ta tsuwadək ta da kaghuni tsi na, kada nzakwa kuni ka zwana tsuwadək,» ka'a nda həŋ. Gwadata Yesu ta tsa gwada ya, ka laghu tsi ka zaghuta di'ij nda həŋ, ka difaghuta.

Kwalaghuta la Yahuda ta zlgħaftá Yesu

³⁷ Kulam nda tsa mazəmzəmha mamaga tsi ta wa ira taŋ ya, ka kwalaghutá həŋ ta zlgħafta.³⁸ Mantsa ya dza'a kəl tsi ka nzakway ta b ta gwada manda ya mna anabi Isaya kazlay:

«Mghama dá, wa ta zlgħaftá gwada ya gwada ŋni?

Wa maranəŋ Mgham Lazglafta ta mbrak-wani'?»

³⁹ Skwi kwal həŋ zlgħafta ná, wya tsi ka Isaya mnata guli:

⁴⁰ «Lazglafta ta ghulpintá ira taŋ,

ka təŋanaftá ghəŋa taŋ,

ŋa kwala taŋ nghaŋta nda ira taŋ,

ŋa kwala taŋ tsatsafta da mbəđaktá həŋ ta vgha tvə i'i

ŋa mbanaftha dá ta həŋ[†] kə'a,» ka Lazglafta.

⁴¹ Ma tsa fitika nghaŋta Isaya ta glakwa Yesu ka mnə tsi ta gwada ta ghəŋani[‡] ya, mnata tsi ta tsa gwada ya.⁴² Ma va tsaya ná, mamu ndəghata la mali ta ghəŋa la Yahuda

‡ 12:20 Ngha ta Yuhwana 7:35. § 12:32 Ngha ta Yuhwana 3:14. * 12:38 Ngha ta Isaya 53:1. † 12:40 Ngha ta Isaya 6:9-10. ‡ 12:41 Ngha ta Isaya 6:1.

ta zlgħaftá Yesu. Ama ka kwalaghutá həŋ ta marantá ghəŋa tar, kabga zləŋa gwada da la Farisa, da taliŋtá lu ta həŋ ma həga tagha skwa tar. ⁴³Malaghumala dvafta tar ta ghubu da mnduha ka ya da Lazglafta.

Yesu ná, tsuwadák ya

⁴⁴Ka Yesu klanťá lwi mantsa: «Mndu ta zlgħaftá i'i, i'i a zlgħaf tsi wu, tsa mndu ta ghunighata ya zlgħaf tsi. ⁴⁵Mndu nda ngha ta i'i, nda ngha ta mndu ta ghunighata. ⁴⁶I'i ná, tsuwadák yu, ka saha yu ta ghəŋa hadik kada kwala mndu ta zlgħaftá i'i da nzata ma grum. ⁴⁷Ka nda sna mndu ta gwada mna yu, ka kwalaghutá tsi ta maga slna nda tsi katsi, i'i a dza'a tsa guma ta ghəŋani wu, kabga sa a yu ta ghəŋa hadik ŋa tsa guma wu, sasa yu ŋa mba mnduha ta ghəŋa hadik. ⁴⁸Mndu ta vzdita ka kwalaghutá tsi ta zlgħaftá gwada da, dza'a tsanaghatsa lu ta guma. Tsa gwadaha gwada yu ya dza'a tsanaghatá guma badu kdakwa ghəŋa hadik. ⁴⁹I'i ná, gaghəŋ gaghəŋa da a ta gwada yu ta gwada wa. Tsa Da ta ghunighata ya ta mnihatá gwada ŋa gwaday da, nda ya ŋa ta taghay da ŋa mnduha. ⁵⁰Nda sna yu kazlay: Skwi ta mnə tsi ná, ta vlay ta hafu ŋa kdekedzeŋ kə'a. Inda skwiha ta mnə yu ná, manda va skwi mniha Da da ta mna yu,» ka'a.

13

Mbazanata Yesu ta səla duhwalhani

¹Ta kdavakta fitik lu, gamahsimani dza'a skala lu ta skala Pak. Nda sna Yesu kazlay: Saghasa fitik dza'a kəl tsi ka zlanatá na ghəŋa hadik na, ka laghu da Da kə'a. Dvudva tsatsi ta gwal ta zlgħafta ma na ghəŋa hadik na, had kdavakta dvtutani ta həŋ wa. ²Ka zə Yesu ta skwa zay nda duhwalhani gahawu. Nziya nza tsi, ghadaghada halaway ta hbutá Zudas zwanja Simuŋ Iskaryut ŋa skwaptá Yesu. ³Nda sna Yesu ka ghəŋani kazlay: Sa daga da Lazglafta yu, dza'a vru da Lazglafta yu kə'a. Nda sna guli kazlay: Fanamfa Lazglafta ta inda skwi ma dzvani kə'a. ⁴Ka sli'avatá tsi ma tsa vla za skwi ya, ka sudatá tsi ta lgtutani, ka klaftá tsi ta ira gwada ka hbivta misti. ⁵Ka tamťá tsi ta imi ma glifij, ka mbambazə tsi ta səla duhwalhani. Ka ta takad tsi nda tsa ira gwada hbiv tsi misti ya

kay. ⁶Ka lagha tsi ta Simuŋ Piyer. Ka Simuŋ Piyer mantsa: «Mghama da! Kagma ná, ŋa mbaza səla da!» ka'a nda tsi. ⁷«Ta kda a snarŋa gha ta na skwi ta magə yu na karaku wu, dza'a nda sna ka dazlay,» ka Yesu nda tsi. ⁸«Kadzeŋkadzeŋ, had ka ta walanťá mbaza səla da wu,» ka Piyer nda tsi. «Ka mbazagha a yu ta səla gha wu, had ima gha ma i'i wu,» ka Yesu nda tsi. ⁹Ka'a mantsa: «Mghama da! Səlahá da kweŋkweŋ a dza'a ka mbazihata tama wu, nda dzvuhá da nda ghəŋa da tani,» ka Simuŋ Piyer nda tsi. ¹⁰Ka Yesu mantsa: «Ka nda mbazambaza mndu, had ta zbəgəltá mbaza wa. Ba səlahá kweŋkweŋ dza'a mbambazanaghuta tsi, kabga tsuwedaka vghani. Tsuwedaka vgha ghuni, tsaw kaghuni demdem a wu,» ka Yesu nda tsi. ¹¹Nda sna Yesu ta mndu dza'a skwapta, tsaya kəl tsi ka mnay kazlay: Kaghuni demdem a tsuwedaka wu kə'a ya.

¹²Tahula mbambazanatani ta səlahá tar, ka sudglavatá tsi ta lgtutani, ka nzəgladatá ka zəgəltá skwi. Ka'a nda həŋ mantsa: «Nda sna kuni ta tsa skwi magə yu ŋa ghuni ya ra? ¹³“Mndu ta tagha skwi” ŋaŋni ka, “mghama ŋni” ka, ka kuni ta hga i'i. Ta ŋa ghuni tsaya, manda va tsaya yu. ¹⁴Ka si i'i ta nzakway ka mgham, mndu ta tagha skwi ŋa mndu, mbaza ghuna mbaza yu ta səla ya ní, kaghuni guli ŋa mbazay ghuni mantsa ta ŋa sani nda sani.

¹⁵Maraghunatá tsaya maraghuna yu, ŋa magay kaghuni guli manda tsa magaghuna yu ya. ¹⁶Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had kwalva ta malaghutá mghamani wu, had mnda ghunay guli ta malaghutá mndu ta ghunafta wa. ¹⁷Ka nda sna kuni ta tsaya, dza'a rfu kuni kata magay kuni ta slna nda tsi. ¹⁸Nda kaghuni demdem a ta gwada yu ta tsa gwada ya wu, nda sna yu ta defter zabap yu. Tsa gwada nda vinda ma gwaleri ya ná, dina ka magatani mantsa. “Mndu ta zə ŋni ta skwa zay kawadaga nda tsi ta lidista.” ¹⁹Ka yu ta mnaghunata daga ndanana ma kdaku skwi ka slata. Mantsa tama ka slasla skwi ya, ŋa zlgħafta ghuni kazlay: “I'i ná, i'i ya” kə'a. ²⁰Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka tsu'afsu'a mndu ta mndu dza'a ghunafta yu katsi ná, i'i tsu'af tsi. Ka tsu'afsu'a tsi ta i'i, tsu'afsu'a guli ta mndu ta ghunighata,» ka'a.

* 13:18 Ngha ta Zabura 41:10.

Sli'a Zudas skwaptá Yesu

Mat 26:20-25, Mak 14:17-21, Luk 22:21-23

²¹ Tahula kdiŋta Yesu ta mana tsa gwadaha ya, ka ghudzavafáta ɲudufani, ka'a mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i,» ka'a mnananŋta həŋ baz. ²² Ghurghurghur, ka duhwalhani ka nanagha vgha taŋ. Sew sna a həŋ ka ta wa ta mna tsi wa. ²³ Tsaw sani turtuk mataba duhwalhani, tsa ta mamə Yesu ya, tavata Yesu nzanavata tsi. ²⁴ «Wa na mndu ta gwadə ka ta ghəŋani na na? ka ka dawənŋta da tsi 6a?» ka Simuŋ Piyer nda tsi nda dzvu. ²⁵ Mantsa ya tama, «Waya ní mghama dá,» ka tsa duhwal ya fadaghatá ghəŋ da ghuva Yesu ka daway. ²⁶ Ka Yesu mantsa: «Tsa mndu dza'a ni'agafta yu ta ndurzla dafa ka vlanŋta ya ná, vani tsaya,» ka'a nda tsi. Ka ni'agaftá tsi ta ndurzla dafa ka vlanŋtá Zudas zwanə Simuŋ Iskaryut. ²⁷ Na gi tsa zlgħafta Zudas ta tsa ndurzla dafa ya, gi lama halaway dida tsa. «Maga misimmisim ta skwi ta kumə ka ta magay,» ka Yesu nda tsi. ²⁸ Had mndu dər ka turtuk mataba tsa gwal ta nzata ka za skwi ya nda sna ka kabgawu kəl tsi ka mny ɲani mantsa wa. ²⁹ Zlah la skwaktá skwi ŋa za skalu, ka la valanŋtá skwi ta gwal ka pďu a ka Yesu nda tsi, ka sanlaha ta ndanay, kabga da Zudas zliba tska skwa taŋ. ³⁰ Na zlgħafta Zudas ta tsa ndurzla dafa ya, ka gi sabə tsi dzibil. Rvidik vli ta tsa luwa ya.

Dvuwadva ta vgha ghuni

³¹ Tahula sagħwa Zudas dzibil, ka Yesu mantsa: «Ndana na ɲlanafata lu ta Zwanə mndu. Ka ɲlanafatá lu ta Lazgħafta guli nda ma tsatsi. ³² Ka nda ma tsatsi zlagiginta Lazgħafta ta glakwani ya, dza'a marigin-mara ma vardə tsatsi ta glakwa zwanə guli, dza'a gi magay ndana ndana. ³³ Zwana dá, ta bats yeya nzďa dá kawadaga nda kaghuni, dza'a zbay kuni ta i'i. Manda ya ya mnana yu ta la Yahuda kazlay: Lavinŋ a kuni ta ɓhata ma vli ta dza'a yu wu kə'a ya, manda tsaya ta mnaghunənŋta yu ta kaghuni guli ndana. ³⁴ Wana lfida zlahu ta vlaghunata yu. Dvuwadva ta vgha ghuni sani nda sani. Manda ya ya dvu i'i ta kaghuni ya, dvuwadva kaghuni guli ta vgha ghuni sani nda sani. ³⁵ Ka ta dvuďva kuni ta vgha ghuni sani nda sani katsi, ta tsaya dza'a snanŋta

mnduha kazlay: Duhwalha da kuni kə'a,» ka'a.

Mny Yesu ta krughuva Piyer

Mat 26:31-35, Mak 14:27-31, Luk 22:31-34

³⁶ Ka Piyer mantsa: «Mghama dá! dza'a diga ka na?» ka'a nda tsi. «Lavinŋ a ka ta ɓhata da tsa vli ta dza'a yu ya ndanana wu, dazlay ya, dza'a ɓhəbha ka mista da,» ka Yesu nda tsi. ³⁷ Ka Piyer mantsa: «Mghama dá! kabgawu dza'a kwal yu lavinŋtá ɓhata mista gha ndana na? Dər ɲa dzatá i'i tsi, fafa yu ta vgha dá ka ɲa gha,» ka'a nda tsi. ³⁸ Ka Yesu mantsa: «Va kahwathwata, fafa ka ta vgha gha ɲa dá ra? Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ma kdaku vazak wahata ná, hkən səla dza'a mnata ka kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu, kə'a nda i'i,» ka'a.

14

Nda ma Yesu tva dza'a da Da

¹ Ka Yesu nda duhwalhani kay guli mantsa: «Yaha ɲudufa ghuni da tďu, fafwafa ta ghəŋa ghuni ta Lazgħafta faf kuni guli ta ghəŋa ghuni ta i'i. ² Nda ndəgha vla nzaku ma həga ga Da dá, ka má had tsi mantsa wu, má mnaghunamna yu. Dza'a nda sli'a yu da payaghunatá vli. ³ Tahula lagħwa dá ka payaghunatá vli, dza'a vragavra yu, ɲa hlai dá ta kaghuni tavata i'i. ɲa mutsafta kaghuni guli ta nzaku ma vli dza'a nzata i'i, ka'a. ⁴ Wya nda sna kaghuni ta vli ta dza'a yu, nda sna kuni ta tvi guli,» ka'a. ⁵ Ka Tuma mantsa: «Mghama dá, sna a ɲni ta vli ta dza'a ka wu, waka anŋi dza'a snanŋtá tvi?» ka'a nda tsi. ⁶ Ka Yesu nda tsi mantsa: «I'i tvi, i'i kahwathwata, i'i hafu. Had mndu dza'a lavinŋtá lami da həga ga Da, ka nza a tsi nda tvə i'i wa. ⁷ Ka nda sna kuni ta i'i dza'a nda sna kuni guli ta Da dá. Ndanana ná, nda sna kuni, nda ngha kaghuni guli,» ka'a nda tsi.

⁸ Ka Filip mantsa: «Mghama dá! Maran-namara ta tsa Da ya, ka zdafata ɲudufa ɲni,» ka'a nda tsi. ⁹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nda kdá fitika dá kawadaga nda kaghuni Filip ná, ta sna a ka ta i'i ra? Ka nda ngha mndu ta i'i ná, nda ngha ta Da. Waka ka dza'a mny kazlay: Maran-namara ta Da kə'a na? ¹⁰ Zlgħaf a ka kazlay: Ta nzaku ma Da i'i, Da guli ta nzaku ma i'i kə'a ra? Nana gwadaha ta mnaghunata yu na ná, ma ghəŋa dá a ta kla'ata yu wa. Tsa Da ta nzaku ma i'i ya

ta maga tsa slnaha ya. ¹¹ Fafwa fa ta ghøja ghuni ta skwi ta mnaghunata yu kazlay: I'i ta nzaku ma Da, Da guli ta nzaku ma i'i kə'a ya. Fafwafa ta ghøja ghuni dər ta ghøja tsa slnaha yeya tsi. ¹² Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta zlgħaftá i'i, dza'a magay tsatsi guli ta slna ta magə yu. Dza'a magay ka malaghuta kabga nda sli'a i'i da Da da. ¹³ Mantsa tama, inda skwi dza'a kuni dawarjta nda hga da, dza'a magay yu, kada mararjta Da ta glakwani nda ma zwanj. ¹⁴ Ka dawarjdawa kuni ta sana skwi nda hga da, dza'a magay yu,» ka'a.

Dza'a ghunaga ghuna Da ta Sulkum nda ghuba

¹⁵ «Ka dʋudʋa kuni ta i'i, dza'a snasna kuni ta zlahuha da. ¹⁶ I'i, dza'a daway yu da Da ta sana mndu ŋa ghunəgaghunatani ŋa nzatani ŋa dekdek kawadaga nda kaghuni ŋa kata kaghuni. ¹⁷ Tsa mndu ya ná, Sulkuma kliginjta kahwathwata ya. Laviŋ a mndu ma ghøja hadik ta tsu'aftha wa. Laviŋ a høj ta snarjta guli wa. Kaghuni nda sna kaghuni, kabga ta gdata kawadaga nda kaghuni, dza'a gdavagda ŋa dekdek ma ŋudufa ghuni. ¹⁸ I'i, zlaghunata a yu manda zwana tawakri wu, dza'a vragaghavra yu da kaghuni. ¹⁹ Ta bəts nzda da, nghanjta a mnduha ma ghøja hadik ta i'i wa. Kaghuni ya, dza'a nda nghanjta kuni ta i'i, kabga ta nzaku nda hafu i'i, dza'a nzata nda hafu kaghuni guli. ²⁰ Badu tsaya dza'a snarjta kuni kazlay: Ta nzaku ma Da i'i, ta nzaku ma i'i kaghuni, i'i guli ta nzaku ma kaghuni yu kə'a.

²¹ «Ka ŋanarjta mndu ta zlahuha da ka snata, tsaya mndu ta dʋutá i'i. Dza'a dʋudʋa Da da ta tsa mndu ta dʋutá i'i ya. I'i guli dza'a dʋudʋa yu ŋa maranarjta da ta nzakwa da,» ka'a.

²² «Kinawu ka kagha dza'a maravata da arjri, kul maravata ka da mnduha ta ghøja hadik na?» ka Zuda, Zudas Iskaryut ya a wa. ²³ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka dʋudʋa mndu ta i'i, dza'a ŋanarjta ta gwada da, dza'a dʋudʋa Da da ta tsatsi guli. ŋa sagha ŋni nda Da da tani ŋa nzakwa ŋni ga tarj. ²⁴ Ka dʋu a mndu ta i'i wu katsi, ŋana a ta gwada da wu, nana gwada ta mnaghunata yu ta snə kuni na ná, kla a ma ghøja da a yu wu, tsa Da da ta ghunigihata ya ta mnihata.

²⁵ «Mnaghunamna yu ta tsaya ta wana yu kawadaga nda kaghuni na. ²⁶ Tsa mnda kata mndu dza'a saha ya, Sulkum nda ghuba ya dza'a ghunagata Da nda hga da. Tsatsi dza'a taghaghunafá inda skwi, ŋa havaghunaktá inda gwada managhuna yu.

²⁷ «Zdaku ya ta zlaghunarjta yu*. Zdakwa da ya ta vlaghunata yu. Vla a yu ŋa ghuni manda ya ta vlə mnduha ma ghøja hadik wa. Yaha ŋudufa ghuni da tdu, yaha kuni da zlørj. ²⁸ Nda sna kuni ta gwada mnaghuna yu kay, "nda sli'a yu, dza'a vragaghavra yu da kaghuni." Ka ta dʋay kuni ta i'i katsi ná, dza'a rfay kuni ta rfu ta ghøja má snarjta ghuni kazlay: Nda sli'a yu da Da kə'a, kabga mal Da ka i'i. ²⁹ Wana yu ta mnaghunata tsa skwiha ya ndanana ma kdaku hørj ka slata, kada zlgħafta kuni ta skwi ta mnaghunata yu, slarə tsi. ³⁰ Had gwada ta dagala ta ŋa mnaghunata da wu, kabga wya tsa ghwadaka mghama na ghøja hadik na ya ta sagha. Tsaw laviŋ a ta ŋraptá i'i wa. ³¹ Dina ka snarjta mnduha ta ghøja hadik kazlay: Dʋudʋa yu ta Da kə'a. Inda skwiha ta magə yu guli ná, manda va ya mniha Da ta maga yu. Sli'afwasli'a hadna mbadma,» ka'a.

15

Yesu vərda fwa Inabi

¹ «I'i vərda fwa inabi, Da da mnda hvay. ² Inda dzva fu ta dzuslafa ta i'i, kul had ta yaku ná, ta tsinjtsa. Inda dzva fu ta dzuslafa ta i'i ta yaku guli na, ta sladafslada ŋa sgəglavaghata yakwani. ³ Ghadaghada tsa gwada ta mnaghunata yu ya ta sladafá kaghuni. ⁴ Gdávawagda nda ndi'atá vgha ta i'i manda ndi'atá i'i nda kaghuni ya. Laviŋ a dzva fu ta yaftha ka ndi'a a tsi ta dughwarj wa. Mantsa kaghuni guli, laviŋ a kuni ta magatá sana skwi ka gdava a ndi'atá kaghuni ta i'i wa. ⁵ I'i fwa inabi, kaghuni dzvuhani, mndu ta gdávata ndi'atani ta i'i manda i'i nda tsatsi ya, dza'a yaf ya tsatsi rgədzəb. Ka had i'i wu, laviŋ a kuni ta magatá sana skwi wa. ⁶ Ka gdava a ndi'atá mndu ta i'i ná, dza'a wudidij wuda lu manda dzva fu ŋa ghwalutani, ŋa hlafá tsa dzvuhani ya, ka pghamta ma vu, ŋa drutani. ⁷ Ka gdavagda ndi'atá kaghuni ta i'i, ka gdavagda gwada da guli ma kaghuni katsi, dawawadawa ta inda

* 14:27 Ngha ta Isaya 9:5.

skwi ta kumə kuni, dza'a mutsay kuni. ⁸Ka rgədzəb ta yafta kuni ta maray kuni kazlay: Duhwalhani aŋni kə'a, tsaya dza'a maraŋtá glakwa Da da. ⁹Dvuđva i'i ta kaghuni manda va ya đvu Da da ta i'i ya. Gđavawagđa ma đvutá mnda da. ¹⁰Ka ta snasna kuni ta zlaha da, dza'a gđavagđa kuni ma đvutá mnda da. Manda tsaya snata i'i ta zlaha Da da, kəl i'i ka gđavata ma đvutá mndani.

¹¹«Mnaghunamna yu manda va tsaya kada yifafta rfa da ma kaghuni, ŋa ndaghafta rfa kaghuni guli. ¹²Wya zlaha da ta mnaghunata yu, đvuwađva ta vgha ghuni sani nda sani manda va ya đvu i'i ta kaghuni ya. ¹³Had sana đvutá mndu ta malaghuta ta ghəŋa vlata mndu ta hafani ŋa grahani wa. ¹⁴Ka ta magay kuni ta skwi ta mnaghunata yu ná, nda nza kuni ka graha da. ¹⁵Hgəgla a yu ta kaghuni ka kwalvaha wu, kabga sna a kwalva ta skwi ta magə daŋahəgani wa. Graha da ta hga i'i ta kaghuni, kabga inda skwi taghaf yu da Da da ná, snaghunamsna yu. ¹⁶Kaghuni a ta zbaptá i'i wu, i'i ta zbaptá kaghuni, ka faghunaghatá slna ŋa magay, ŋa yafta ghuni, ŋa gđavata tsa yakwa ghuni ya. Mantsa tama, dza'a vlaghunavla Da da ta inda skwi dza'a kuni đawaŋta nda hga da. ¹⁷Skwi ta mnaghunata yu ná, ka đvuta kuni ta vgha ghuni sani nda sani,» ka'a.

Kwalaghuta ghəŋa hadik ta i Yesu nda duhwalhani

¹⁸Ka Yesu mantsa: «Ka ta husaŋhusa kuni ta mnduha ta na ghəŋa hadik na katsi, tinəl i'i ta husaŋtá həŋ ka kaghuni. ¹⁹Ka má ŋa na ghəŋa hadik na ka ghuni katsi, má dza'a đvafđva mnduha ta na ghəŋa hadik na ta kaghuni, kabga ŋa taŋ kuni mazlay. Zabapzaba yu ta kaghuni, ka hligiŋtá kaghuni mataba mnduha ta ghəŋa hadik. Ta ka ŋa mnduha ta ghəŋa hadik a kaghuni wu, kəl kuni ka husaŋtá həŋ. ²⁰Havakwahava ta gwada mnaghuna yu. "Malaghumala a kwalva ka Maləmani wa." Ka si ghuyđipghuya mnduha ta đaŋwa, dza'a ghuyay həŋ ŋa kaghuni guli. Ka si snasna həŋ ta gwada da, dza'a snay həŋ ta ŋa ghuni guli. ²¹Ta gwada ta i'i dza'a maga həŋ ta tsaya ŋa ghuni, kabga sna a həŋ ta mndu ta ghunigihata wa. ²²Ka má

sna a yu wu, ka má had gwada walaŋ yu ta mnanatá həŋ wu, má had đmakwa taŋ wa. Ndanana tama, lavgliŋ a həŋ ta mnay kazlay: Had đmakwa ŋni wu kə'a wa. ²³Ka ta husaŋhusa yu ta mndu, ta husaŋhusa Da da ta tsa mndu ya guli. ²⁴Ka má maga a yu mataba taŋ ta slnaha ya kul walaŋtá sani ma mndu ta magata wu katsi, má had đmakwa taŋ wa. Ndanana, nda nŋha həŋ ta slnaha da, ka husaŋtá yu ta həŋ nda Da da tani. ²⁵Tsaw slasla tsaya mantsa ya, ŋa nzakwa tsa gwada nda vinda ma deftera zlaha taŋ ta mnay kazlay: Ka bətbət husaŋta* yu ta həŋ kə'a ya, manda va tsaya nzakwani.

²⁶«Tsa mnda kata kaghuni dza'a saha ya, Sulkum ta kligiŋtá kahwathwata ya dza'a saha daga da Da. Dza'a mnay ta gwada ta i'i. ²⁷Kaghuni guli, dza'a mnay kuni ta gwada ta i'i, kabga kawadaga kuni nda i'i, daga ka yawu zrafta mu ta nzaku,» ka'a.

16

¹Ka Yesu mantsa: «Managhuna mana yu ta tsa skwiha ya, kada kwala kuni zlanavatá zlgəy nda juđufa ghuni. ²Dza'a taliŋtala lu ta kaghuni ma həga tagha skwa la Yahuda. Tsaya ya a vani wu, ta saghasa fitik dza'a kəl mnduha dza'a psalatá kaghuni ka ndanay kazlay: Na skwi maga mu na ná, magamaga mu ta skwi ta zđəganatá Lazglafta kə'a. ³Mantsa ya dza'a maga həŋ, kabga sna a həŋ ta dər Da, dər i'i wu,» ka'a.

Dza'a sasa Sulkum nda ghuđa

⁴Ka'a guli mantsa: «Ka saghasa tsa fitik ya, dza'a havakhava kuni ta skwiha managhuna yu. Tsaya kəl yu ka managhunatá tsahaya. Ta kawadaga yu nda kaghuni kwal yu ka mnaghunata daga taŋtaŋ. ⁵Ndanana dza'a da mndu ta ghunigihata yu. Sew had ya mataba ghuni ta daway kazlay: Dza'a da wa ka na kə'a wa. ⁶Ama ma mnaghunajta da, ka gurdutá juđufa ghuni. ⁷Kahwathwata na skwi ta mnaghunata yu na. Mal ma na laghwi dza'a laghu yu na kata ta kaghuni. Ka laghu a yu wu, sata a tsa mndu dza'a kata kaghuni ya da kaghuni wa. Ka laghula yu, dza'a ghunəgaghuna ghuna yu. ⁸Ka sasa tsi, dza'a mnanamna ta mnduha ta ghəŋa hadik ta krughuva taŋ ta ghəŋa skwi ka dmaku nda ya ta ghəŋa skwi tđukwa, nda ya ta

* 15:25 Nŋha ta Zabura 35:19, 69:5.

ghəŋja skwi ka guma. ⁹ Ta nanay mnduha ta ghəŋja hadik ta ghəŋja taŋ ta ghəŋja skwi ka dmaku, kabga kwala taŋ kul zlgħaftá i'i. ¹⁰ Ta nanay mnduha ta ghəŋja hadik ta ghəŋja taŋ ta ghəŋja skwi tđukwa, kabga nda sli'a i'i da Da, nghəglarŋta a kuni ta i'i wa. ¹¹ Ta nanay mnduha ta ghəŋja hadik ta ghəŋja taŋ ta ghəŋja skwi ka guma, kabga nda ghada tsanagħatá guma ta ghwadaka mghama na ghəŋja hadik na.

¹² «Ta dagala skwi má ŋa managħunata da, tsaw laviŋta a kuni ta ŋafta ndana wa. ¹³ Ka sasa tsa Sulkum ta mnigirŋtá kahwathwata ya, dza'a snaghunamsna ta inda kahwathwata. Gwada ma ghəŋjani a dza'a kla'ata tsi ka mnay wa. Inda skwi dza'a snarŋta tsi, dza'a tsi mnay, ŋa mnaghunatani ta skwi dza'a slaku ta kəma. ¹⁴ Tsatsi dza'a mararŋtá glakwa da, kabga skwi da i'i dza'a tsu'afŋta tsi ŋa mnay ŋa ghuni. ¹⁵ Inda skwa Da da ná, ŋa da ya. Tsaya kəl yu ka mnaghunata kazlay: Skwi da i'i dza'a klafta tsi ŋa mnay ŋa ghuni kə'a ya,» ka'a.

Dza'a mbədavafmbədə taw ka ghubasu

¹⁶ Ka'a guli mantsa: «Ta bəts nzdá, nghəglarŋta a kuni ta i'i wa. Bats nzdá guli, dza'a nghəglarŋnha kuni ta i'i [kabga nda sli'a yu da Da,]» ka'a. ¹⁷ Ka sanlaha ma duhwalhani mataba hahəŋ hahəŋ mantsa: «“Ta bəts nzdá nghəglarŋta a kuni ta i'i wu, bəts nzdá guli ná, dza'a nghəglarŋnha kuni i'i guli. Nda sli'a yu da Da,» ka'a ná, gwada wu tsa gwada ya ta gwadamata tsi na?» ¹⁸ «“Ta bəts nzdá” ka'a ya ní, nu ghəŋ tsaya ma gwada tama? Sana a amu ta skwi ta kumə tsi ta mnay wu,» ka həŋ. ¹⁹ Daslafta Yesu ta skwi ta kumə həŋ ta daway da tsi, ka'a nda həŋ mantsa: «Ta dadawavustá kuni mataba ghuni ta ghəŋja skwi mnə yu kazlay: Ta bəts nzdá nghanŋta a kuni ta i'i wu, bəts nzdá guli, dza'a nghəglarŋnha kuni ta i'i kə'a ya ra? ²⁰ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a taway kuni ta taw, dza'a ŋadəy kuni ta ghəŋ, ta rfu mnduha ta ghəŋja hadik ta rfu. Dza'a gurdaku ŋudufa ghuni, ŋa nutá tsa gurdátá ŋudufa ghuni ya ka rfu. ²¹ Ka sagħasa fitika dgakwa marakw ná, ta ghuyay ta daŋwa ta basay. Na gi yatani ta tsa zwaŋ ya, gi zanaptani ta tsa ghuya daŋwani ya. Ta rfay ta rfu katakata, kabga nghanŋtani ta mnda səla ta saha ta ghəŋja hadik. ²² Mantsa ya ta basá kaghuni

ndanana guli. Tsaw ta dza'a guyaku amu, ŋa rfay ghuni ta rfu. Had' mndu dza'a laviŋtá klagħutá tsa rfu ya da kaghuni wa.

²³ «Ka sagħasa tsa fitik ya, had' kaghuni dza'a dawarŋta skwi nda dawa da i'i wa. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a vlagħunavla Da ta inda skwi. Dza'a kuni dawarŋta nda hga da. ²⁴ Kulam gwatna had' sana skwi ta kdə dawarŋta kuni nda hga da wa. Dawawadawa dza'a mutsay kuni, kada ndəghafta ŋudufa ghuni da rfu,» ka'a.

Ghubasapta Yesu ta ghəŋja hadik

²⁵ Ka'a guli mantsa: «Ka mahdihdi mnaghunata yu ta tsa gwada ya. Dza'a sagħasa fitik dza'a kwal yu mnəgəlta mantsa ŋa ghuni, ŋa mnaghunarŋta da ta skwi tsidid' ta ghəŋja Da. ²⁶ Ma tsa fitik ya, kaghuni ka ghəŋja ghuni dza'a dawa skwi da Da nda hga da, dər maga a i'i ta du'a da tsi ŋa ghuni. ²⁷ Vərda Da kaghəŋjani ná, ta dvyay ta kaghuni kabga ta dvyay kaghuni ta i'i. Grafra kaghuni guli kazlay: I'i ná, sa daga da Lazglafta yu kə'a. ²⁸ Sli'af daga da Da i'i ka saha ta ghəŋja hadik. Ndanana guli, wana yu ta sli'afŋta ta ghəŋja hadik ka vru da Da,» ka'a. ²⁹ Ka duhwalhani mantsa: «Had' mahdihdi ma na tama wa. Wya zlra ka ta kligirŋtá ghəŋja gwada. ³⁰ Ndanana tama, nda sna ŋni kazlay: Nda sna ka ta inda skwi kə'a. Ma kdaku mndu ka dawarŋtá skwi da kagħa, nda sna kagħa ta skwi ta kumə tsi ta daway. Tsaya kəl aŋni ka zlgħafta kazlay: Sa daga da Lazglafta kagħa kə'a,» ka həŋ nda tsi. ³¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ndanana zlra kaghuni ta zlgħafta ba? ³² Wya fitik ta sagħa, nda ghada va sagħani katək ŋa wutsata ghuni ta vgha, ta ksə ya ta tvani ta ksə ya ta tvani, ŋa zlidivata ghuni turtukwa da. Tsaw kahwathwata ná, turtukwa da a yu wu, kabga kawadaga ŋni nda Da. ³³ Managhunamana yu ta inda tsaha ya, kabga ŋa mutsafta ghuni ta zđaku ma nzakwa guyata vgha ghuni nda i'i. Dza'a ghuyay mnduha ta ghəŋja hadik ta daŋwa ŋa ghuni. Ka nzata kuni drusa. I'i, ghubasapghubasa yu ta mbrakwa na ghəŋja hadik na,» ka'a.

17

Ndəbəy Yesu ta dzvu ta ghəŋja duhwalhani

¹Tahula gwadāta Yesu ta tsa gwadāha ya, ka nghadaftá tsi nda ta luwa. Ka'a mantsa: «Da, nda maga fitik! Marañmara ta glakwa zwanja gha ŋa marañta zwanja gha guli ta glakwa gha. ²Vlanjvla ka ta mbraku ta ghəŋa inda mnda səla, ŋa vlarjani ta hafu ŋa kdekedzerj ta gwal pgham ka ta həŋ ma dzvani. ³Hafu ŋa kdekedzerj ná, tsaya snarjta tarj ta kagha. Kagha vərda Lazglafu tur-tuktuk, nda snarjta tarj ta mndu ya ghunaga ka ta nzakway ka Yesu Kristi. ⁴Marañmara yu ta glakwa gha ta ghəŋa hadik, kdijkda yu ta magatá slna ya vliha ka ŋa magay. ⁵Ndanana tama Da ná, ŋlidif ŋla da kagha manda nzatá nzakwa da si ta kul zraftá ghəŋa hadik ya. ⁶Snanamsna yu ta hga gha ta gwal hliginj ka ma ghəŋa hadik ka vlihata ya. Si ka ŋa gha həŋ, ka hlafá ka ta həŋ ka vlihata. Ka snatá həŋ ta gwadā gha. ⁷Ndanana ná, nda sna həŋ kazlay: Inda skwi ya vliha ka ná, sagha da kagha kə'a. ⁸Mnanamna yu ta həŋ ta gwadā ya mniha ka, tsu'afstu'a həŋ. Nda sna həŋ dar kazlay: Daga da kagha sagha yu kə'a, zlghafzlgħa həŋ guli kazlay: Kagha ta ghunigihata kə'a.

⁹«Ta ghəŋa hahəŋ ta maga yu ta du'a, maga a yu ta du'a ta ghəŋa pdakwa mnduha ma ghəŋa hadik wa. Ta ghəŋa hahəŋ ta maga yu ta du'a, kabga ŋa gha həŋ. ¹⁰Inda tsaha ta nzakway ka ŋadā ya ná, ŋa gha həŋ. Inda tsaha ta nzakway ka ŋa gha ya guli ná, ŋa da həŋ. Ta maravamara glakwa da ma həŋ.

¹¹«Ta had' i'i ma ghəŋa hadik wa. Hahəŋ ná, tata ghəŋa hadik həŋ. Ta dza'a da kagha i'i. Da da, kagha ta nzakway nda ghuḅa, ŋanaŋa ta həŋ nda mbrakwa gha. Nda mndərga tsa mbraku vliha ka ya, kada nzakwa həŋ ka mndu turtuk manda nzakwa u ka mnda turtuk ya. ¹²Ma tsa nzakwa da kawadaga nda həŋ ma ghəŋa hadik ya ná, si ta nghay yu ta həŋ nda mbrakwa gha ya vliha ka. ŋanaŋa yu ta həŋ, had' ya ta zadavaghuta wu, ba ya ta nzakway nda fa ŋa zwaduta, ŋa kdijntá skwi ya nda vinda ma defteri yeya ta zadapta. ¹³Ndanana dza'a da kagha yu. Manda tsaya ta mna yu ma na nzakwa da tata ghəŋa hadik na, kada ndagħafu rfa da ma həŋ. ¹⁴Mnanamna yu ta gwadā gha ta həŋ. Tsaya kəl həŋ ka husarjta mnduha ma ghəŋa hadik, manda nzakwa i'i kul had' ka ŋa ghəŋa hadik ya.

¹⁵Ndəḅa a yu ta dzvu da kagha ŋa hlaptá həŋ ma ghəŋa hadik wa. Ama nghay yeya dza'a ka ngha həŋ da katkata tsa ghwadak ya. ¹⁶Manda nzakwa i'i kul had' ka ŋa ghəŋa hadik ya ná, manda tsaya nzatá nzakwa hahəŋ, nza a həŋ ka ŋa ghəŋa hadik wa. ¹⁷Niŋna ta həŋ ka ŋa gha, nda ma kah-wathwata. Gwada gha ná, kahwathwata nzakwani. ¹⁸Manda ya ghunaga kagha ta i'i ta ghəŋa hadik ya, i'i guli, ta ghunay yu ta hahəŋ ta ghəŋa hadik. ¹⁹I'i faghafa yu ta ghəŋa da ka ŋa tarj, kada nzakwa hahəŋ guli ka ŋa gha kahwathwata.

²⁰«Ta ghəŋa na hahəŋ na yeya a ta maga yu ta du'a wu, ta magay yu ta du'a guli ta ghəŋa gwal dza'a zlghafu i'i nda ma gwadā tarj, ²¹kada nzakwa həŋ demdem ka mnda turtuk. Da! Ka nza həŋ ka yakwa u manda guyatá u, kagha ma i'i, i'i ma kagha ya. Ka nza həŋ ka mnda turtuk ŋa mnay mnduha ma ghəŋa hadik kazlay: Kagha ta ghunigihata kə'a.

²²«I'i, ŋlanafjla yu ta həŋ, manda tsa ŋlidifta kagha ya, kada nzakwa həŋ ka mndu turtuk, manda nzakwa u ka mndu turtuk, ²³i'i ma hahəŋ, kagha ma i'i ya. Manda tsaya dza'a kəl həŋ ka nzakway kahwathwata ka mndu turtuk, kada snarjta mnduha ma ghəŋa hadik kazlay: Kagha ta ghunigihata, dṽudva kagha ta həŋ manda ya dṽu kagha ta i'i guli ya kə'a. ²⁴Da! Tsəna mnduha vliha ka na ná, ta kumay yu ta nzakwa tarj ma vli ya nza i'i, ŋa nghay tarj ta glakwa da ya vliha kagha, kabga dṽudva ka ta i'i daga ta kul zraftá ghəŋa hadik. ²⁵Da da! Tudukwa nzakwa kagha, tsaw sna a mnduha ma ghəŋa hadik ta kagha wa. I'i, nda sna yu ta kagha, na hana guli, tsat-saftsatsa həŋ kazlay: Kagha ta ghunigihata kə'a. ²⁶Snanamsna yu ta kagha ta həŋ, ta dza'a snəglanamsna yu ta həŋ, kada nzamta tsa dṽu dṽaf ka ta i'i ya ma həŋ, ŋa nzamta i'i ma həŋ guli,» ka'a.

18

Ksafta sludziha ta Yesu

Mat 26:47-56, Mak 14:43-50, Luk 22:47-53

¹Tahula kdijnta Yesu ta tsa gwadāha ya, ka sli'afatá tsi nda duhwalhani ka lagħwi ta ḅla lika Sedruj. Mamu sana kwambalu mantsa vli ya, ka lamə tsi dida kawadaga nda həŋ. ²Nda sna tsa Zudas ta dza'a skwapta ya guli

ta tsa vli ya, kabga snusna Yesu ta lagha da tsa vli ya kawadaga nda hēj. ³ Ka hlanaftá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la Farisa ta sludzihá, nda gwal ta ngha həga Lazglafta, ta Zudas. Ka sli'áftá hēj nda huzla vulu nda huzla vulu, nda pelapela nda pelapela, nda pinatá vu nda pinatá vu. Ka lagha hēj da tsa gam ya. ⁴ Manda ya nda sna Yesu ta skwi dza'a slanaghata, ka sli'áftá tsi da gəma hēj. Ka'a mantsa: «Wa ta zbə kuni na?» ka'a nda hēj. ⁵ Ka hēj mantsa: «Yesu mnda la Nazaret ya ta zbə ŋni,» ka hēj nda tsi. «I'i nana,» ka'a nda hēj. Ta sladu tsa Zudas ta dza'a skwapta ya kay tavata hēj. ⁶ Na tsa mnay Yesu nda hēj kazlay: I'i nana kə'a ya, dəm turtuk ka hēj vraghuta nda ga muhul hul, ka zlambutá hēj siy ta hadik. ⁷ «Wa ta zbə kuni ka kuni ka na?» ka'a dawglan̄ta da hēj. «Yesu mnda la Nazaret ya ta zbə ŋni,» ka hēj. ⁸ «Vada nana a ka yu nda kaghuni kay ra! Ka si i'i ta zbə kuni ya ní, zlanawa nanaha na tsa, ka laghwa hahēj,» ka Yesu nda hēj.

⁹ Kəl tsi ka mnay mantsa ya ná, ŋa nza-kwani manda va tsa gwada mnə tsi kazlay: Had' ya dər turtuk zadanaghu yu mataba gwal ya vliha ka wu kə'a ya, ya. ¹⁰ Mamu kafay da Simuŋ Piyer, ka tsəhagaptá tsi ka tsanamtá sani ma kwalva mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, ka tsaghutá sləməŋani nda ga zeghwi. Malkus hga tsa kwalva ya. ¹¹ Ka Yesu mantsa: «Vranamvra ta kafaya gha da kupakani. Ra a ka say dá ta leghwa ghuya dan̄wa ya vliha Da dá wu ka ka rki na?» ka'a nda Piyer.

Kladaghata la sluzi ta Yesu da Hana

¹² Lagha tsa tskatá sludzihá ya nda mghamha tar̄ tani, nda la Yahuda ta ngha həga Lazglafta ya, ka ksafatá Yesu, ka habaghutá hēj ta dzvuhani. ¹³ Ka klaghatá karaku da Hana ta nzakway ka dzidza Kayifa. Tsa Kayifa ya ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ma tsa vaku ya. ¹⁴ Tsa Kayifa ya tsa ta vlan̄tá hidaku ta la Yahuda kazlay: Dran̄ mtuta mndu turtuk da mnaka mnduha, ka ya da zadanata lu ta inda mndəra mndu* kə'a ya kay.

Duhwala Yesu a yu wu, ka Piyer
Mat 26:69-70, Mak 14:66-68, Luk 22:55-57

* 18:14 Ngha ta Yuhwana 11:49.

¹⁵ Ka sli'áftá i Piyer nda sna duhwal, ka dza'a ta hula Yesu ta hula Yesu. Tsa sana duhwal ya ná, nda sna tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya. Ka lamə tsi mista Yesu da dabí ma hudá həga ga tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya, ¹⁶ ta sladaghutá Piyer ma bli ta watgha. Ka vragaptá va tsa duhwal snar̄ mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya, da gwadganatá tsa marakw ta ngha watgha ya. Ka hgadamtá tsi ta Piyer. ¹⁷ Ka'a nda tsi mantsa: «Tekw a kagha mataba duhwalha tsəna mndu na guli wu ri?» ka tsa marakw ka kwalva ta ngha watgha ya nda Piyer. «Tekw a i'i mataba tar̄ wu,» ka Piyer.

¹⁸ Ka vanaghatá kwalvaha nda gwal ta ngha həga Lazglafta ta vu, ka slinə hēj, kabga mtas̄l vli. Ka lagha Piyer guli da slinganatá hēj.

Daway Hana ta gwada da Yesu
Mat 26:59-66, Mak 14:55-64, Luk 22:66-71

¹⁹ Ka'a nda tsi mantsa: «I wa duhwalha gha na? Nahgani ta taghə ka ŋa mnduha na?» ka tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya, nda Yesu. ²⁰ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ban̄luwa si ta mna yu ta gwada ŋa inda mndu ma həga tagha skwa la Yahuda nda ya ma həga Lazglafta. Ma vli ta tskavata inda la Yahuda si ta gdáta yu ta tagha skwiha. Had' sana skwi mnda yu kdekdek wa. ²¹ Kabgawu ta kəl kagha ka daway da i'i na? Dawa da gwal si ta sna tsa skwi ta mnə yu ŋa tar̄ ya ba. Nda sna hahēj dinadina ta skwi mnana yu ta hēj,» ka'a nda tsi. ²² Na tsa mnata Yesu mantsa ya, ka sli'áftá sani mataba tsa gwal ta ngha həga Lazglafta ya, ka lagha dgharun̄tá Yesu. «Mantsa ta zlḡha ka ta wi ŋa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ra?» ka'a nda tsi. ²³ Ka Yesu mantsa: «Ka mamu ghwadaka skwi mna yu ya kay, mnaməŋmna. Ala ka si tdukwa gwada mna yu, kabgawu ta kəl lu ka dza i'i na?» ka'a nda tsi. ²⁴ Ka ghunaftá Hana nda va tsa habatá dzvuhani ya da tsa Kayifa ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya.

Duhwala Yesu a yu wu, ka Piyer kay guli
Mat 26:71-75, Mak 14:69-72, Luk 22:58-62

²⁵ Ma tsa fitik ya, hada Simuŋ Piyer ta slinutá vwani. «Tekw a kagha mataba duhwalha tsəna mndu na guli wu ri?» ka lu

nda tsi. «Siga! had i'i mataba tarj wu,» ka Piyer ka wadutá vli. ²⁶ «Ngha a yu ta kagha kawadaga nda tsóna mndu na ma gam ra?» ka sani mataba kwalvaha tsa mali ta ghóna gwal dra skwi ña Lazglafta ya. Tsatsi ná, la tarj ma tsa mndu tsanaghu Piyer ta slémòñani ya, ya. ²⁷ «Siga yu, i'i a wul!» ka Piyer ka wadutá vli kay guli. Ka gi wahatá vazak.

Daway Pilat ta gwada da Yesu

Mat 27:1-2,11-14, Mak 15:1-5, Luk 23:1-5

²⁸ Gasérdák, ka klaftá høn ta Yesu ga Kay-ifa, ka klaghata da hõga dagala ga ñumna la Ruma. Lamæ a vørdá hahøn da tsa hõga ya wu, da ñrintá høn ta vgha tarj makæd høn ka za skala Pak. ²⁹ Tsaya kæl Pilat ñumna la Ruma ka sabi dzibil da slanaghatá høn. Ka'a nda høn mantsa: «Nu va ghwadaka skwi maga na mndu na ka kuni ka na?» ka'a. ³⁰ Ka høn mantsa: «Ka má nza a tsi ka mndu ta magatá dmaku wu katsi ná, má klaghak a ñni wu,» ka høn nda tsi. ³¹ «Klawakla va kaghuni, ka dza'a kuni da tsanaghatá guma manda ya mna zlahá ghuni,» ka Pilat nda høn ta ghõñani. «Vlañna a lu ta tva dzatá mndu wu,» ka la Yahuda zlgahanafawani.

³² Mantsa ya dza'a magakwa skwiha na ya gwadæ Yesu ta ghõñani k'a dza'a mtaku ya. ³³ Ka vraghata Pilat da daba hõga, ka hgadamtá tsi ta Yesu. «Mghama la Yahuda kagha ra?» ka'a dawañta da tsi. ³⁴ Ka Yesu mantsa: «Kagha ta ndanapta ma ghõña gha re, ari sanlaha a ta mnaghatá i'i na?» ka'a nda tsi. ³⁵ «I'i! La Yahuda yu ra? Laghuni, nda malihá ta ghõña gwal dra skwi ña Lazglafta ta klaktá kagha da i'i, nahgani maga ka ya katøk na?» ka Pilat nda tsi. ³⁶ Ka Yesu mantsa: «Ga mghama dá ná, ña na ghõña hadik na a wa. Ka má ña na ghõña hadik na tsi katsi, má lmalma kwalvaha dá, má ña kwala lu klagaghatá i'i da gwal dagaladagala mataba la Yahuda. Tsaw ña na ghõña hadik na a ga mghama dá wu,» ka Yesu. ³⁷ «Tsaw va mgham kagha rke?» ka Pilat nda tsi. «Manda va tsa mna ka ya, Mgham yu. Yaya lu ta i'i ña sagha mnanjtá kahwathwata ma na ghõña hadik na. Inda mndu ta nzakway ka ña kahwathwata ná, ta snay ta gwadæ dá,» ka Yesu. ³⁸ «Nahgani kahwathwata na?» ka Pilat nda tsi.

Guma dzatá Yesu

Mat 27:15-31, Mak 15:6-20, Luk 23:13-25

Tahula tsa, ka sèglap tsi dzibil slanaghatá la Yahuda. Ka'a mantsa: «Slanagha a yu ta skwi præk ña dzatá tsóna mndu na wa. ³⁹ Ya wya ta snusna yu ta gdata ta zlighunistá mndu turtuk ma gamak ma fitika skala Pak ya, ta kumay kuni ta slighunista dá ta mghama la Yahuda ra?» ka'a nda høn. ⁴⁰ Ka høn mantsa: «Tsatsi a ña zliñta wa, Barabas katsi,» ka høn hløgløftawi. Tsaw tsa Barabas ya ná, gõnda ya.

19

¹ Tahula tsa, klagaghawa tsa Yesu ya ka sløvapta kuni nda krupi, ka Pilat. ² Lagha la sludzi ka daftá teki, ka fanamta ma ghõñ manda zewzewa, ka sudanavatá høn ta lguta má mgham mgham ka dva guli. ³ «Zgutsa ña gha mghama la Yahuda,» ka høn gavadaghata tavatani, ka dadgharay.

⁴ «Ndana tama wana yu dza'a kløgaghunapta dzibil, kada grafta kuni kazlay: Slanagha a yu ta sana skwi præk ka dzatá na mndu na wu k'a'a,» ka Pilat sèglap dzibil slanaghatá la Yahuda. ⁵ Ka sabæ Yesu nda zewzewa teki ma ghõñ, nda sudatá lguta má mgham mgham ta vgha. «Wana tsa mndu ya,» ka Pilat nda høn. ⁶ Na gi nghay la mali ta ghõña gwal dra skwi ña Lazglafta, nda gwal ta ñgha hõga Lazglafta, «zløñaftá! zløñaftá!» ka høn hløftawi. «Klawakla kaghuni ka zløñafta kuni, kabga slanagha a yu ta skwi dèkdæk præk ka dzata wu,» ka Pilat nda høn. ⁷ «Mamu zlahá ñni. Ka tsa zlahu ya ná, dzata! ka'a, kabga Lazglafta yu k'a'a fatá ghõñani,» ka la Yahuda zlgahanafawani. ⁸ Snanjta Pilat ta tsa gwadæ ya, ka ksøgløftá zløn katakata, ⁹ Ka lamæ tsi da daba hõga. «Sagha ga ka na?» ka'a dawañta da Yesu. Sew zlgahanaf a Yesu ta wani wa. ¹⁰ «Zlgha a ka ta wa dá wu? sana a ka kazlay: Lavinlava yu ta zlighista, lavinlava yu ta zløñaftá kagha k'a'a wu ra?» ka Pilat nda tsi. ¹¹ «Had sana skwi lavin ka ta ghõña i'i, ka ya vlagha Lazglafta a tsi wa. Tsaya kæl dmakwa tsa mndu ta vlatá i'i ma dzva gha ya, ka malaghutá ña gha dmaku,» ka Yesu nda tsi.

¹² Hada tama, ka zbæ Pilat ta tvi ña zliñta. «Ka zliñzla ka ta tsóna mndu na ná, gra Sezar a ka wa. Ka mgham a i'i ra, ka mndu guli ná, ghuma mgham Sezar tsa mndu ya,» ka la Yahuda. ¹³ Snanjta Pilat ta tsa gwadaha ya, «kladapwakla ta Yesu

dzibil,» ka'a. Ka nzaftá tsi ta vla tsa guma ma sana vli ta hgə lu ka Pave. Tsa Pave ya, Gabasla ta hga lu nda gwada Hebru. ¹⁴ Mahtsim skala Pak ka lu, ta ghwanə a fitik ma ghəj wu, ka Pilat nda la Yahuda mantsa: «Wyawa mghama ghuni,» ka'a. ¹⁵ «Ŋa dzatá! Ŋa dzatá! Zləjaf ta udzu» ka həj hlaftá wi. «Ka zləjaghunafta yu ta mghama ghuni ta udzu?» ka Pilat nda həj. «Had sana mghama ŋni ta ghəj Sezar wu, ka la mali ta ghəj gwal dra skwi ŋa Lazglafta.» ¹⁶ Lagha Pilat ka vlarjtá həj ta Yesu ŋa zləjaf ta udzu.

Dalafta la sludzi ta Yesu ta udza zləjaf
Mat 27:32-44, Mak 15:21-32, Luk 23:26-43

Ka tsu'uwaghutá həj ka klaghata. ¹⁷ Ka klə Yesu ta udzu ŋa zləjaf ghəjani, ka sabi ma hudá luwa ŋa dza'a da sana vli ta hgə lu ka «vla ghudzifa ghəj.» «Gwalgwata» ta hga lu ta tsa vli ya nda gwada Hebru. ¹⁸ Ma tsa vli ya zləjaf həj ta Yesu ta udzu. Ka zlanavatá həj ta sanlaha ma mnduha his guli tavata Yesu, ma takataka ka həj zləjamtá Yesu. ¹⁹ Vindafwa vinda ta skwi ka fagata kuni ta ghəj tsa udzu ya, ka Pilat. «Yesu mnda la Nazaret mghama la Yahuda,» ka lu vindafta. ²⁰ Nda ndəgha la Yahuda ta dzanajftá tsa skwi vindaf lu ya, kabga ndusa nda luwa tsa vli zləjaf lu ta Yesu ya. Nda gwada Hebru, nda gwada Latej, nda gwada Grek vivindafta lu ta tsa skwi ya. ²¹ «Má vinda a ka kazlay: Mghama la Yahuda kə'a wa. "Ŋi mghama la Yahuda" ka'a, ka ka má vindafta,» ka la mali ta ghəj gwal dra skwi ŋa Lazglafta mataba la Yahuda nda Pilat. ²² «Skwi ghada i'i ta vindafta ná, nda vinda,» ka Pilat zlganaftawani ta həj.

²³ Tahula zləjaf ta sludzi ta Yesu ta udzu, ka hlaftá həj ta lguthani, ka daganapta fwdá ta həj ta həj. Ka klaftá həj ta dzampani ya gaf lu mantsa daga ta ghəj dikw ta hadik kul had'iri tida ya guli. ²⁴ «Ma kwahanap mu ta na dzampa na, vzamavza ta vindima ŋa nghan mndu dza'a zuta,» ka la sludzi mataba hahəj hahəj. Tsa skwi maga la sludzi ya ná, magamaga həj manda skwi nda vinda ma defteri kazlay:

Ka daganaptá həj ta lgutha da,

* 19:24 Ngha ta Zabura 22:19. † 19:28 Ngha ta Zabura 22:16, 69:22. ‡ 19:36 Ngha ta Sabi 12:46, Mbsak 9:12, Zabura 34:21. § 19:37 Ngha ta Zakari 12:10.

ka vzə həj ta vindima ta ghəj dzampa* da kə'a ya,

tsaya skwi maga la sludzi.

²⁵ Ndusa nda tsa vli zləjaf lu ta Yesu ya, ka sladaktá i mani, nda mukumani ma mani, nda Mari markwa Klupas, nda Mari makwata luwa Magdala. ²⁶ Nghay Yesu ta mani, kə'a kə'a ná, wya tsa duhwal ta dvu tsi ya ta sladu tavatani. Ka'a mantsa: «Ma! Wya zwanja gha,» ka'a. ²⁷ «Wya ma gha!» ka'a nda tsa duhwal ya guli. Daga ma tsa fitik ya, ka klaghata tsa duhwal ya da taj.

Mtakwa Yesu

Mat 27:45-56, Mak 15:33-41, Luk 23:44-49

²⁸ Tahula tsa, manda snajta Yesu kazlay: Nda kda inda skwi tama kə'a, «ndala ta kuzlihata!» ka'a, ŋa nzakwani manda ya nda vinda ma defteri. ²⁹ Tsaw ma tsa vli ya, mamu wuda ima inabi masmasa. Ka sli'aftá sana sludzi ka klaftá susu, ka tsughumamta ma tsa ima inabi masmasa ya, ka hbuŋta ta wa dafa, ka tsghadafta funja ta wa wu-bisima Yesu. ³⁰ «Nda dza ghəj inda skwi tama,» ka Yesu tapanar tsi ta tsa ima inabi masmasa ya. Ka dzagatá tsi ta ghəj, ka sabə hafu mida.

Sliglatá Yesu

³¹ Bađu luma madagala ŋa gi lamə da Sabat magakwa tsa skwi ya. Va a la mali mataba la Yahuda ta slanaghata Sabat ta tsa mnduha ya ta udzu wa. Tsa Sabat ya ná, sana mghama fitik ya. Ka sli'aftá həj ka laghi da daway da Pilat ŋa balanaptá səlaha taj ŋa hlingjta həj ta udzu. ³² Ka lagha la sludzi da balanaptá səlaha tsa mnduha his zlanava lu tavata Yesu ya. ³³ Ta lagha həj ta Yesu, kə'a ka həj ná, nda ghada mtatani. Ka zlanjta həj ta balanaptá səlaha. ³⁴ Ka sliglanavatá sani ma tsa sludziha ya ma ŋwazlib nda gupani, ka gi mbəzagaptá us nda imi. ³⁵ Tsəna mndu ta vinda na skwiha ta maguta na ná, nda nghan tsatsi nda irani. Kahwathwata gwadani guli. Nda sna tsatsi kazlay: Kahwathwata ta mnə tsatsi kə'a. Mnay ta mnə tsi ná, kada zlgahafta kaghuni guli. ³⁶ Magamaga tsa skwiha ya mantsa, ŋa nzakwani manda ya nda vinda ma defteri kazlay: Had ghudzi-fani dza'a balanapta‡ lu dər turtuk wu kə'a

ya. ³⁷ Ka lu vindaftha ma sana vli guli ná, «dza'a nghanavangha hɔŋ ta tsa mndu sliglanava^s hɔŋ nda gupa ya» kə'a.

Padamtá Yesu

Mat 27:57-61, Mak 15:42-47, Luk 23:50-56

³⁸ Tahula tsa, mamu sana mnda la Ari-mate ta hgə lu ka Yusufu, ta nzakway ka duhwala Yesu makdekmakdek kabga zlɔŋa la Yahuda. Ka sli'aftá tsi ka laghwi dáwafthá mbla Yesu da Pilatus. Ka zlanantá Pilat ta tvi, ka lagha tsi klaghatá tsa mbla Yesu ya. ³⁹ Ka lagha Nikwademu, tsa mndu si ta lagha da slanaghatá Yesu girvidik ya kay. Ka lagha tsi nda klatá labatá urdi ka hpuppu ta hgə lu ka Mir nda Alwes. ⁴⁰ Ka klastá hɔŋ ta mbla Yesu, ka masanavatá rdi ka urdi, ka mbsamtá hɔŋ ma wupay manda ya snu la Yahuda ta magay ta padə hɔŋ ta mnda taŋ. ⁴¹ Tsaw ma tsa vli kəl lu ka zlɔŋafta ya, mamu sana gam. Ma tsa gam ya, mamu kulu ta ka lfid ta kul waləŋta lu ta padamtá mndu mida. ⁴² Ndusa nana, ka hɔŋ ka padamtá Yesu ma tsa klu ya, kabga tsaya fitik ta kəl la Yahuda ka paya vgha ŋa lami da Sabat.

20

Ta had Yesu ma kulu wa

Mat 28:1-8, Mak 16:1-8, Luk 24:1-12

¹ Wrək tgha gasərdək badu dəmas, ta kzau'kzau' a vli, ka lagha Mari makwa ta Magdala ta kulu. Kə'a kə'a ná, taŋwalaghutaŋwala lu ta klam ta wa tsa kulu ya. ² Ka sli'aftá tsi nda hwaya ka laghwi slanaghatá i Simuŋ Piyer nda tsa sana duhwal ta dvu Yesu ya. «Klapkla lu ta mbla Mghama mu ma kulu, sna a ŋni ta vli fam lu wu,» ka'a. ³ Ka sli'aftá i Piyer nda tsa sana duhwal ya, ka laghwi ta kulu. ⁴ Ka sli'aftá hɔŋ his his nda hwaya. Tsaw mal tsa sana duhwal ya ta hwaya ka Piyer, ka tiŋlaghutá tsi ta bhadaghata ta kulu. ⁵ Bhadaghatani má ŋa lamani, lamə a wa. Ka bukwatá tsi ka nghə dida. Kə'a kə'a ná, wupay yeya ksufa ta hadik. ⁶ Ka bhadaghatá Simuŋ Piyer nda hul nda hul, ka lamə tsi da tsa kulu ya. Kə'a kə'a ná, wupay yeya ksufa ta hadik, ⁷ nda tsa patak si wanam lu ta Yesu ma ghɔŋ ya. Tsa patak ya ná, ma sana vli tsaya ŋusafa guli kawadaga nda tsa wupay ya a wa. ⁸ Ka lamə tsa duhwal si ta bhadaghata taŋtaŋ ya kay guli. Ka nghanatá tsatsi guli, ka zlghaftá tsi. ⁹ Tsaw

si ta graf a hɔŋ ta skwi mna defteri kazlay: Dza'a sli'agapsli'a Yesu mataba gwal nda rwa kə'a wa. ¹⁰ Ka vraghutá tsa duhwalha his ya dzagha taŋ.

Marəŋta Yesu ta ghɔŋani da Mari makwa ta Magdala

Mat 28:9-10, Mak 16:9-11

¹¹ Ka nzaghutá Mari ma bli ta wa tsa kulu ya ka taw. Ta taw tsi ta tsa taw ya ná, ta bukwatá tsi ka nghə da tsa kulu ya. ¹² Ka nghanjta tsi ta duhwalha Lazglaftha his, ta nzaku ma tsa vla si fatá mbla Yesu ya. Sani nda tvə ghɔŋ, sani nda tvə səla. ¹³ «Nya ta taw ka ní makwa na?» ka hɔŋ nda tsi. «Mghama dá ya klagha lu, sna a yu ta vli fam lu wu,» ka'a nda hɔŋ. ¹⁴ Ta mnə tsi ta tsaya, ka mbədavatá tsi. Ka nghanjta tsi ta sana mndu ta sladu hada. Tsatsaf a tsatsi kazlay: Yesu ya kə'a wa. ¹⁵ «Nya ta taw ka ní makwa na? Wa ta zbə ka na?» ka Yesu nda tsi. Na mndu nda na gam na ya ka tsatsi sizlay. «Mghama dá, ka si kagha ta klaghata, mnihamna ta vli fam ka, ka dza'a yu da klay» ka'a. ¹⁶ «Mari!» ka Yesu hganja, ka mbədavatá tsi. «Rabum» ka'a nda tsi. Manda mnay kazlay: Mnda taghadiftá skwi kə'a ya nda gwada Hebru. ¹⁷ «Ma ŋiha ka, ta laf a yu da Da dá karaku wu, la da mnay ŋa zwanama da kazlay: Ta dza'a da Da dá ta nzakway ka Da ghuni yu, da Lazglaftha ta nzakway ka Lazglaftha ghuni ya yu guli,» ka Yesu nda tsi. ¹⁸ «Nda ngha yu ta Mgham Yesu,» ka Mari makwata Magdala sli'aftha ka laghwi da mnay ŋa duhwalha. Ka rusu tsi ŋa taŋ ta skwi mnana tsi.

Marəŋta Yesu ta ghɔŋani da duhwalhani
Mat 28:16-20, Mak 16:14-18, Luk 24:36-49

¹⁹ Gahawu badu wa tsa dəmas ya, ka tska-vatá tsa duhwalha ya ma həga. Ka ŋərzlauftá hɔŋ ta watgha kabga ta zlɔŋay hɔŋ ta la mali mataba la Yahuda. «Ka nza zdaku kawadaga nda kaghuni,» ka Yesu lami da taba taŋ. ²⁰ Mnatani mantsa ya, ka maranəŋta tsi ta dzvuhani nda ŋwazlibani ta hɔŋ. Ka rfu tsa duhwalha ya ta rfu nghanjɔŋ hɔŋ ta Mgham Yesu. ²¹ «Ka nza zdaku kawadaga nda kaghuni. Manda ya ghunaf Da ta i'i ya, mantsa ya ta ghuna i'i ta kaghuni guli,» ka Yesu nda hɔŋ guli. ²² Tahula mnatani ta tsaya, «tsu'uwawatsu'uwa ta Sulkum nda ghuba,» kə'a vusludanaghatá hɔŋ. ²³ «Gwal dza'a planata kuni ta dmakuha taŋ, dza'a

planapla lu ta dmakuha taŋ. Gwal dza'a kwalaghuta kuni ta planatá dmakuha taŋ, had lu dza'a planatá dmakuha taŋ guli wa,» ka'a.

Marajta Yesu ta ghəŋani da Tuma

²⁴ Tsaw had Tuma ta nzakway ka mbuhwali tek wataba tsa duhwalha ya hada ta lagha Yesu wa. ²⁵ «Nda ngha ŋni ta Mghama mu Yesu,» ka tsa pɔakwa duhwalha ya nda tsi. «Ka ngha a yu ta mivida pusa ta dzvuhani, ka ksaŋta da nda ndəfiŋa da ta vla tsa pusaha ya, ksaŋha yu guli nda dzva da ta ŋwazliɔani wu, had yu ta zlghafta dekdek wa,» ka Tuma nda həŋ.

²⁶ Tghas fitik tahula tsa, ka nzəglatá duhwalha Yesu ma həga, kawadaga Tuma nda həŋ badu tsa. Ka ŋəzrlaftá həŋ ta watgha. Ka lamə Yesu da taba taŋ. «Ka nza zɔaku kawadaga nda kaghuni,» ka'a nda həŋ. ²⁷ «Wya dzvuha da ksaŋksa nda ndəfiŋa gha, wya ŋwazliɔa ɔa guli, ksaŋksa nda dzva gha, ka zlaŋta ka ta dga ghəŋ, ka zlghafta ka nda ŋuduf,» ka'a nda Tuma. ²⁸ «Kagha ta nzakway ka Mghama ɔa, kagha ta nzakway ka Lazglafta ɔa guli,» ka Tuma zlghanaftawi. ²⁹ «Zlray gha ta zlghaftá tsa ɔa kabga nghanja gha ta i'i? Rfu da gwal ta zlghaftá i'i, kul nghanja həŋ ta i'i,» ka Yesu nda tsi.

Kabgawu kəl lu ka vindafatá na defteri na?

³⁰ Ta traku mazəməzəm magəgla Yesu ta kama duhwalhani kul vindaku ma na defteri na. ³¹ Nana vinda a lu na ná, vinda a vinda lu ŋa zlghafta ghuni kazlay: Yesu ná, Kristi ya, Zwaŋa Lazglafta ya guli kə'a. Ka zlghafzlgaha kuni ta tsatsi, dza'a mutsay kuni ta hafu nda ma tsatsi.

21

Marajta Yesu ta ghəŋani da duhwalhani

¹ Təɔakw fitik tahula tsa, ka marglavatá Yesu da duhwalhani ta wa drəfa Tiberyad. Wya kə'a maravata: ² Ta nzaku i Simuŋ Piyer nda Tuma ta hgə lu ka mbuhwali ya, nda Natanayel mnda luwa la Kana ta hadika Galili, nda zwana Zebedi, nda sanlaha ma duhwalhani his, ka skwa turtuk. ³ «Dza'a tuma klipi da yu,» ka Simuŋ Piyer nda həŋ. «Nda sli'a aŋni mista gha guli,» ka hahəŋ guli nda tsi. Ka sli'afatá həŋ ka laghwí, ka lamə həŋ da kwambalu. Kurzliŋ hana

taŋ ndiri badu tsa, ksaf a həŋ ta klipi dər ka turtuk wa. ⁴ Tsadakwa vli gasərdək, ka lagha Yesu sladata ta wa tsa drəf ya. Tsəmaf a duhwalhani kazlay: Tsatsi ya kə'a wa. ⁵ «Mamu klipi ksaf kuni ri zwani?» ka Yesu nda həŋ. «Had wu,» ka həŋ nda tsi. ⁶ «Wudadawa kadəŋa ghuni ta slərpa kwambalu nda ga zeghwi ya, dza'a mutsay kuni,» ka'a nda həŋ. Ka wuɔadafatá həŋ. Ka traptá həŋ ta tɔagafta kabga ndəghatani nda klipi. ⁷ «Mgham Yesu ya tane, ka tsa duhwal ta dvu Yesu ya,» nda Piyer. Na tsa gi snaŋta Simuŋ Piyer kazlay: Mgham Yesu ya kə'a ya, ka favatá tsi ta lgutani kabga si sudŋsudá ka tuma klipi, ka vzadatá tsi ta vgha da drəf. ⁸ Ka vragaghutá tsa sanlaha ma tsa duhwalha ya ma kwambalu, nda tɔa tsa kadəŋ nda ndəghatani nda klipi ya. Si di'ŋaghu a həŋ katakata wa. Ka mitir dərək yeya ri kaki nzakwa taŋ nda wa sgam. ⁹ Ta sli'agaptá həŋ ma kwambalu, kə'a ka həŋ ná, mamu tsatá vu hada nda klipi tida nda buradi. ¹⁰ «Kligiswakla ta tsa klipiha kasaf kuni ya,» ka Yesu nda həŋ. ¹¹ Ka lamə Simuŋ Piyer da kwambalu, ka tɔagaptá tsi dzibil ta tsa kadəŋ nda ndəghatani nda klipi ɔəzrləzla ya. Dərək nda hutaf mbsak həkən mida gwagwatani. Kulam nda wa tsa nzakwani mantsa ya ná, ratsanap a ta tsa kadəŋ ya wa. ¹² «Sawa da za skwa zay!» ka Yesu nda həŋ. Had ya mataba tsa duhwalha ya ta walaŋtá dawaŋta kazlay: Wa kagha na kə'a wu, kabga nda sna həŋ kazlay: Mgham Yesu ya kə'a. ¹³ Ka lagha Yesu klaftá tsa buradi ya, ka daganafatá həŋ, daganafha ta klipi ta həŋ guli. ¹⁴ Mahkəna maravata Yesu tsaya da duhwalhani manda sli'agaptani nda hafu mataba gwal nda rwa.

I Yesu nda Piyer

¹⁵ Tahula zuta taŋ ta skwa zay, ka Yesu mantsa: «Simuŋ zwaŋa Yuhwana! Dvuɔɔva ka ta i'i, ka malaghutá ŋa nanaha na ra?» ka'a dawaŋta da Simuŋ Piyer. «Aŋi Mghama ɔa, nda sna kagha kazlay: Ta dɔvay yu ta kagha kə'a,» ka'a zlghanaftá wani. «Ka ngha ka ta zwana tuwakha ɔa,» ka Yesu nda tsi. ¹⁶ «Simuŋ zwaŋa Yuhwana! Dvuɔɔva ka ta i'i?» ka Yesu nda tsi kamahis. «Aŋi Mghama ɔa! Nda sna kagha kazlay: Ta dɔvay yu ta kagha» kə'a, ka Piyer nda tsi. «Ka ngha ka ta tuwakha ɔa,» ka Yesu nda tsi. ¹⁷ «Simuŋ zwaŋa Yuhwana! Ta dɔvay

ka ta i'i?» ka'a nda tsi ka mahkən. Ka kuzlanaftá tsi ta Piyer ta rjuduf na tsa daway Yesu ka mahkən kazlay: Ta d'vay ka ta i'i ra kə'a ya. «Mghama dá, nda sna kagha ta inda skwi, nda sna kagha guli kazlay: Ta d'vay yu ta kagha kə'a,» ka'a nda tsi. «Ka ngha ka ta tuwakha dá,» ka Yesu nda tsi. ¹⁸ «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ma fitika nzakwa gha ka duhwal, kagha ka ghəŋa gha ta hba banava gha misti, ka dza'a gha da vli ta kumə ka. Ka hwaluhwala ka, dza'a pghapgha ka ta dzvuha gha ŋa nzdaghaftha sana mndu ta banava gha, ka kla kagha da vli kul kumə ka ta dza'a,» ka'a. ¹⁹ Tsa gwadaha mnə tsi ya, tvi ka Piyer dza'a mtaku ŋa vla glaku ŋa Lazglaftha ya mnə tsi. «Mbada mista dá,» ka'a nda tsi tahula tsa.

I Yesu nda sana duhwal ya d'vu tsi

²⁰ Kə'a ka Piyer mbədavata ná, ta saghasa tsa duhwal d'vu Yesu ya mista tarj. Tsatsi tsa duhwal ta fadaghatá ghəŋ da ghuva Yesu, ma fitika nzata tarj ka za skwa zay, ka daw tsi kazlay: Mghama dá! Wa va na mndu dza'a skwaptá kagha na na? kə'a yeya. ²¹ «A ki na duhwal na tama Mghama dá, nahgani dza'a slanaghatá tsatsi?» ka Simuŋ Piyer nda Yesu, nghər tsi ta sagha tsa duhwal ya. ²² «Ka nzanza nda hafu ha ka vrakta dá, ka yu nda tsi ní, nu ta nghaghata mida na? Sli'a kagha mista dá ŋa gha ba,» ka Yesu nda tsi. ²³ Ka tutá tsa gwada ya mataba gwal zlgħay nda rjuduf kazlay: Mtəta a tsa duhwal ya wu kə'a. Mtəta a wa a mna Yesu ŋa Piyer wa. Wya kə'a mnay: «Ka nzanza nda hafu ta vragatá yu, a ka ka yu nda tsi ní, nu ta nghaghata mida na» kə'a skwi mna tsi.

²⁴ Va na duhwal ta mna na gwadaha na ta vindafta. Nda sna mu guli kazlay: Kahwathwata gwadani kə'a.

Dzatá ghəŋa gwada

²⁵ Nda ndəgha sanlaha ma skwiha magəgla Yesu. Ka má ka vivindaf vivinda lu ta indani ká lu katsi ná, graf a yu kazlay: Má dza'a ŋafŋa ghəŋa hadik ta tsa defterihha má dza'a vivindafta lu ya kə'a wa.

Slna gwal ghunay

¹ Ari H̄erma da Tawfilus,

Ma tar̄tar̄a deftera da ná, rusaghaf rusa yu ta inda skwi ya maga Yesu, nda skwi ya si ta tatagh̄a tsi na mnduha daga ma zltraftani, ² ha ka sagha ta fitik k̄al lu ka klaghata ta luwa. Ma kd̄aku tsi ka n̄laghatá ta luwa na, vlar̄yvla ta zlahuhani nda mbrakwa Sulkum nda ghūba ta mnduha ya zabap tsi ka gwal ghunay. ³ Tahula mtutani, ka mar̄e tsi ta vgha na tar̄n nda tvi kavghakavgha. Ta traku skwiha maranar̄n tsi ta h̄er̄n n̄a granaf̄ta h̄er̄n kazlay: Nda hafu yu k̄a'a. Fwad̄mbsak fitikani ta mamaranar̄ntá vgha ta h̄er̄n, ka mna gwad̄a ta gh̄er̄n ga mghama Lazglafta. ⁴ «Yaha kuni zaghuta di'ir̄n nda Ursalima. Ka nzata kuni hada ka kzla skwi ya taghunaf Lazglafta ta imi ta sl̄m̄er̄n, manda ya snar̄n kuni ma wa da,» ka'a vlar̄nta zlahu ta h̄er̄n ma sana fitik ta za h̄er̄n ta skwa zay. ⁵ «Nda imi si ta maga Yuhwana ta batem. Ma fitik kwitiku, kaghuni ná, dza'a magaghunaf-maga lu ta batem nda Sulkum nda ghūba,» ka'a nda h̄er̄n.

⁶ «Mghama da, ma na fitik na dza'a sladanaf̄ta ka ta ga mghama la Isra'ila ra?» ka tsa gwal ghunay ta tskavata tavatani ya dawar̄nta da tsi.

⁷ «Nghaghunar̄n a snar̄nta ka ta wati luwa, nda ya ka ta wati fitik tsaf̄ta Da ta ga mgham ya ta nghanata wa. ⁸ Kaghuni, dza'a mutsay kuni ta mbraku sar̄e Sulkum nda ghūba ta gh̄er̄n ghuni. Na nzakwa ghuni ka masl̄m̄ts̄eka da ma luwa Ursalima, nda ya ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari, nda ya ta kd̄avakta gh̄er̄n hadik demdem,» ka Yesu nda h̄er̄n. ⁹ Tahula mnata Yesu ta tsa gwad̄aha ya, ka kap̄e tsi ta vgha, ka zaghuta ta luwa, ta nghaynghay hah̄er̄n demdem, ka zam̄tá tsi ma ghwayak ta wa ira tar̄n. ¹⁰ Ta tsa fitika pghata tar̄n ta iri ka n̄gha sli'ani ta luwa ya, gi ka zlagaptá sana mnduha his tavata h̄er̄n nda sudata lguta n̄uslīn ta vgha tar̄n. ¹¹ Ka h̄er̄n nda h̄er̄n mant̄sa: «Mnduha la Galili, kabgawu ta k̄al kuni ka pgha iri ta luwa na? Tsa Yesu klap lu mataba ghuni, ka klaghata ta luwa ya ná, dza'a vragavra

manda va tsa nghay ngh̄e kuni ta sli'ani ta luwa ya,» ka h̄er̄n.

¹² Ka sli'af̄tá tsa gwal ghunay ya ta ghwá ta hḡe lu ka Ghwá Zaytur̄n ya, ka vraghuta da luwa Ursalima. Tsa ghwá ya ná, ndusa nzakwani nda Ursalima. Minti hk̄an̄mbsak ta magata lu ta mbada manda sli'af̄ta hada. ¹³ Bhadaghata tar̄n da Ursalima, ka n̄laghatá h̄er̄n da sana dzuguvu banagha lu ta gh̄er̄n sana h̄er̄n, ma vli sun̄e h̄er̄n ta tska vgha. Wya tsa hah̄er̄n ya: I Piyer, nda Yuhwana, nda Yakubu, nda Andre, nda Filip, nda Tuma, nda Bartelemi, nda Mata, nda Yakubu zwan̄a Alfe, nda Simur̄n mnda zlu'a ghwa, nda Yuda zwan̄a Yakubu, na h̄er̄n. ¹⁴ Hah̄er̄n demdem, ta tskay h̄er̄n ta vgha inda fitik n̄a maga du'a. Kawadaga h̄er̄n nda sanlaha ma mi'aha, nda i Mari mani ma Yesu, nda zwanamani ma Yesu tani.

¹⁵ Badu sana fitik, ma tsa fitik ta tsk̄e h̄er̄n ta vgha ya, ka tskavata gwal zghay nda n̄uduf ta magay h̄er̄n ta d̄erm̄ek nda hisamb-sak. Ka Piyer sli'avata mataba tar̄n mant̄sa: ¹⁶ «Zwanama da, nda ra ka magakwa skwi ya mna Sulkum nda ghūba ma defteri nda ma wa Dawuda ta gh̄er̄n Zudas, ta nuta ka mnda kla k̄ama n̄a mnduha ya ta ksaf̄tá Yesu ya. ¹⁷ Si tek̄w tsatsi mataba amu, si mamu slnani mataba va tsa slna ta maḡe amu ya guli. ¹⁸ Nda tsa t̄sedi plana lu ma v̄el dzatani ta mndu ya, ka skwata tsi ta vwah. Ka d̄adagatá tsi nda ga ma gh̄er̄ngh̄er̄n ka p̄slutá hudani pd̄ah. Mb̄elab̄ab, ka harani saghwi ta d̄abi. ¹⁹ Ka snanaghatá tsi ta inda mnduha ma Ursalima, k̄al h̄er̄n ka tsanaf̄tá h̄gu ta tsa vwah ya nda gwad̄a tar̄n ka "Hakaldama," manda mnay kazlay: Vwaha nasa k̄a'a ya.

²⁰ Wya skwi ta dzar̄n lu ma deftera Zabura: "Dza'a nuna h̄er̄gani ka kufik, had̄ mndu dza'a nzamta mida wa." Ka'a guli na:

"Sana mndu dza'a klafta slnani* k̄a'a," na skwi nda vinda ma defteri.†

²¹⁻²² Tsaya tama, dina ka sganaghatá sana mndu tavata amu, n̄a nzakway ka masl̄m̄ts̄eka sli'agapta ya sli'agap Mghama mu Yesu. Tsa mndu ya ná, nda nza ka tsi ka mndu ya si ta gd̄ata ta dza'a mista mu ta inda hadikha ya ranaf mu kawadaga nda Mghama mu Yesu, zltrafta ta fitika maganaf̄ta Yuhwana ta batem, ha ka sagha

* 1:20 Ngha ta Zabura 69:26 nda 109:8. † 1:20 Ngha ta Zabura 69:26, 118:8.

ta fitik kəl lu ka kləgadamaghuta ka laghu ta luwa,» ka'a.

²³Mantsa tama, ka pghatá lu ta mnduha his. Tsa mnduha ya ná, i Yusufu ta hgə lu ka Barsaba, ta hgay lu guli ka Yustus, nda Matiyas həj. ²⁴Ka ndəbə həj ta dzvu, ka həj mantsa: «Mghama da, nda sna kagha ta yudufa inda mnduha. Maraḅnamara ta ya zbap kagha mataba na mnduha his na, ²⁵ḅa maga slna mnda ghunay ta nzakway ka vla Zudas, ta zlanavata ka laghu da ksa tvi ya kumarḅ tsi ya,» ka həj. ²⁶Ka vzə həj ta vindima. Ka kluta vindima ta Matiyas. Ka gwafta tsi ta vgha kawadaga nda tsa gwal ghunay ghwanḅpdə nderj ya.

2

Saha Sulkum nda ghuḅa

¹Ta sagha fitika Pentekwat ná, nda tska vgha inda gwal ḅa ghunay tets ma vlaka turtuk. ²Gi ka saha skwi ta luwa manda ghudzaga falak ta vyaku dididida ya, ka ndəghamtá vgha ma tsa həga nzamə həj ya. ³Ka zlagaptá skwi manda ghanika vu, ka dagavapta, ka nzanzafta ta ghəḅa tarḅ turtuk turtuk. ⁴Ka ndaghaftá həj demdem nda Sulkum nda ghuḅa. Ka gi gwadə həj ta gwadə nda sanlaha ma gwadaha manda ya vlarḅ Sulkum ta həj ḅa gwaday.

⁵Tsaw ma Ursalima ma tsa fitik ya ná, ta nzaku gwal ta ndi'amtá ma dina la Yahuda ta sli'akta ta inda hadikha ta ghəḅa hadik. ⁶Snarḅta tarḅ ta ghudzaga tsa skwi ya, ka sli'adaghatá həj nərḅisl, ka ndərmim həj katakata, kabga inda tarḅ ta sna skwi ta gwadə gwal zlgay nda ḅuduf nda gwadə tarḅ ya ta gwadə həj. ⁷Ka ndərmim həj nda ndərmima ka nutá manda rgha. Ka həj mantsa: «Inda na mnduha ta gwadə na gwadə na ná, la Galili a həj kay ra? ⁸Wa kə'a magaku ta kəl inda amu ka snarḅtá skwi ta gwadə həj nda vərda ḅa mu ma gwadə ba? ⁹Wana mataba mu ná, mamu gwal ta sli'akta ta hadika Partes, nda ya ta hadika Medi, nda ya ta hadika Elam. Mamu gwal ta sli'akta ta hadika Mezapotami, nda hadika Zudiya, nda Kapadwas, nda Purḅ, nda hadika Asiya tani. ¹⁰Mamu gwal ta hadika Frizi, nda Pamfali, nda Masar, nda gwal ta wanaftá Sireḅ, nda Libiya tani. Mamu gwal ta sli'afta daga ta hadika Ruma guli. ¹¹Mamu gwal

ta hadika Kret nda Arabi. Zivra la Yahuda sanlaha. Dina la Yahuda ta nanaftá sanlaha. Nda inda tsa gwadaha mu kavghakavgha ya ta sna mu ta skwi ta mnə həj ta ghəḅa glakwa slna Lazglafta ta magata,» ka həj. ¹²Ka ndərmim həj katakata, snəgla a həj ta skwi ḅa magay wa. «Nu mndəra nana ma skwi manda na na?» ka həj mataba tarḅ. ¹³«Nda ghuya həj,» ka sanlaha ka ghuḅasa həj.

Mna gwadə Piyer

¹⁴Ka sli'aftá Piyer kawadaga nda tsa gwal ghwanḅpdə nderj ya, ka klanḅtá tsi ta lwi. Ka'a nda həj mantsa: «Kaghuni la Yahuda, nda inda kaghuni ta nzakway ma Ursalima! Fawa sləməḅḅ ka sna skwi dza'a mnaghunata yu, ka sna kuni dina ta skwi ta magaku. ¹⁵Na mnduha na ná, ghuya a həj manda tsa ta grə kuni ya wu, kabga ta ka vzlazlarḅ vli. ¹⁶Gwadə anabi Yuwel ta mnata ya kay nana ta magaku ndanana: Wya ka'a mnata:

¹⁷“Ma kdavakta fitik ná, wya skwi dza'a magaku, ka Lazglafta:

Dza'a pghadapgha yu ta Sulkuma da ta ghəḅa inda mnda səla,

ḅa nuta zwana zgwana ghuni nda kwagha ghuni ka anabiha. Ka mazəmzəm dza'a gwadə yu ta gwadə ḅa duhwalha ghuni.

Nda ma suni dza'a gwadə yu ta gwadə ḅa la halata mnduha ghuni.

¹⁸Mantsa ya nzakwani, dza'a pghadapgha yu ta Sulkuma da ta ghəḅa kwalvaha da ka zgwana nda la ka mi'aha tani.

Ma tsa fitik ya, dza'a nzakway həj ka la anabi.

¹⁹Dza'a magay yu ta skwa mandərmimi ma ghuvanata luwa, nda ḅizla mazəmzəmha ta hadik.

Dza'a mamu us, dza'a mamu vu nda dukwakwa diḅ,

²⁰tdik dza'a mbədavafta fitik.

Ma kdaku fitik dagala ta nzakway ka fitika Mgham Yesu ka sagha, ghəw manda us dza'a mbədavafta tili.

²¹Mantsa tama, inda mndu ta hga hga Mgham Yesu nda fatá ghəḅ tida ná,

dza'a mbaku*,» ka'a.

* 2:21 Yuwel 3:1-5.

²² «Mnduha la Isra'ila, snawa ta skwi dza'a mnaghunata yu: Yesu mnda la Nazaret na tsa mndu maraghunay Lazglafta ta ga Mghamani, ma magayni ta mandermimi, nda njizla mazəmzəmha kavghakavgha mataba ghuni, manda va ya snay vərda kaghuni ya. ²³ Vlaghunavla lu ta tsa mndu ya ma dzva ghuni. Nda sna Lazglafta manda va tsaya dza'a nzakwa tsi kə'a, ta kuratá tsi. Ka zləjafatá kuni ta Yesu. Ma zləjafatá ghuni nda ma dzva gwal kul zləjə Lazglafta. ²⁴ Ka sli'aganaptá Lazglafta, ka kliginjta ma ghuya dajwa mtaku, kabga had mbrakwa mtaku ŋa ŋanata wa. ²⁵ Wya ka Dawuda mnuta ta ghəjani:

“Ta nghay yu ta Mgham inda fitik ta kəma da, ta nzaku nda ga zeghwa da.

²⁶ Tsaya ta ghunanafatá ŋudufa da, kəl yu ka fa laha rfu.

Dər má nda nza yu ka mndu dza'a mtaku nda, dza'a mbi'ay yu ta vgha nda fatá ghəj,

²⁷ kabga zlanata a ka ta hafa da ma vla gwal nda rwa wu,

zlanja a ka ta i'i ta nzakway ka ŋərma mnda gha ŋa rwuta ma kulu wu,

²⁸ kagha ta marihatá tva hafu.

Dza'a ndəghidifndəgha ka nda rfu

ma nzakwa gha tavata i'it'» kə'a, ka'a.

²⁹ Ka Piyer sganaghata mantsa: «Zwanama da, mutsafmutsa yu ta na fitik na ŋa mnaghunata tsidid ta gwada ta dzidza mu Dawuda. Tsatsi ná, mtumta ka padamta lu. Ta teke'a kulani dər gitana. ³⁰ Tsatsi ná, anabi ya. Nda sna guli kazlay: Dzrafdzra Lazglafta ta wi nda tsatsi nda wadanata kazlay:

Dza'a fafa ta sana mndu mataba zivrani ta palaka ga mgham manda nzakwa tsatsi† ya kə'a.

³¹ «Ka tsatsaftá Dawuda ta skwi dza'a magaku. Tsaya kəl tsi ka mna gwada ta ghəjə sli'agapta Kristi kazlay:

Zlana a lu ma vla nzakwa gwal nda rwa wu, rwu a slu'uvghani ma kulu wu§ kə'a ya.

³² «Tsa Yesu gwadə yu ya ná, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Nda nza aŋni demdem ka masləmtsəkani. ³³ Ka kapanafatá Lazglafta ka nzanata nda ga zeghwani. Ka zlghafta tsi da Da ta tsa Sulkum nda ghuḃa

tamaf lu ta imi ta zləməj ya, ka pghəj-naghatá tsi. Tsaya skwi ta nghə kuni nda ya ta snə kuni ndanana ya. ³⁴ Dawuda ka ghəjani a ta lafi ta luwa mndani wa. Tsaw wya skwi mna tsi:

“Ka Mgham Lazglafta nda Mghama da ná, sawi nzata nda ga zeghwa da,

³⁵ ha ka nanafta da ta ghumaha gha

ka skwa ta diŋlay səla gha,*” ka'a.

³⁶ «Ka snajsna la Isra'ila kahwathwata kazlay, tsa Yesu dalaf kuni ta udzu ya kay ná, tsatsi fa Lazglafta ka Mgham, ka Kristi kə'a guli,» ka'a.

Sgavaghata mnduha Kristi ka dəmbu' hkən

³⁷ Na snajta tsa mnduha ya ta tsa gwadaha gwada Piyer ya ná, ka kbanafatá tsi ta həj. «Zwanama, nu ka ŋni dza'a magay tama?» ka həj nda i Piyer nda sanlaha ma gwal ghunay. ³⁸ Ka Piyer nda həj mantsa: «Mbədanafwambəda ta tva nzakwa ghuni, ka magafta inda kaghuni ta batem ma hga Yesu Kristi, ŋa plighunista Lazglafta ta dmakuha ghuni, ŋa vlaghunatani ta Sulkum nda ghuḃa. ³⁹ Tsa ta ta imi ta sləməj taghunaf Lazglafta ya ná, ŋa kaghuni nda zwana ghuni, nda gwal di'ijdi'ij, nda ndəghata mbsaka gwal dza'a hagakta Mgham Lazglafta tani ya,» ka'a.

⁴⁰ Ndadə a sanlaha ma gwadaha manəj Piyer, ka vla hidaku nda mbraku ŋa tarj wa. «Tsu'afwatsu'a ta mbaku ka sli'apta kuni mataba gwal nda zadə,» ka'a nda həj.

⁴¹ Nda ndəgha gwal ta zlghaftá tsa gwada Piyer badu tsa ya. Ka maganafatá lu ta batem ta həj. Tsa mnduha ta sgavaghata ta ghəjə gwal zlghay nda ŋuduf badu tsaya ná, ta magay həj ta dəmbu' hkən.

Nzakwa gwal zlghay nda ŋuduf

⁴² Inda tsa mnduha ya ná, ta gdəta ta ŋavata ka sna skwi ta taghə gwal ghunay həj. Ta ŋavanja həj ka guya vgha nda zwanama. Ta ŋavanja həj guli ka guya ghəj ta ghəjə skwa zay†, nda ya ma vla maga du'a. ⁴³ Ka zləj inda mnduha ta zləj, kabga nda ndəgha mandermimi nda mazəmzəmha ta magata Lazglafta nda ma gwal ghunay. ⁴⁴ Inda gwal zlghay nda ŋuduf ná, tets ka skwa turtuk guya ta ghəjə tarj.

† 2:28 Ngha ta Zabura 16:8-11. ‡ 2:30 Ngha ta Zabura 132:11. § 2:31 Ngha ta Zabura 16:10. * 2:35 Ngha ta Zabura 110:1. † 2:42 Ngha ta Lukwa 22:19.

Inda skwa tarj guli ná, ka skwa turtuk ta dguvusta hōj ta vgha tarj. ⁴⁵ Ta dzawap dzawa hōj ta skwiha tarj ŋa daguvusta tarj ta tsedani, taḅ ta ḁarjwa ḁer wa mataba tarj. ⁴⁶ Inda fitik hōj ta tskavata ma hōga Lazglafta. Ka skwa turtuk ta nzata hōj ka za skwa zay ma watgha tarj. Nda rfu nda rfu, nda ḡuduf turtuk ta za hōj. ⁴⁷ Ta zlzlvay hōj ta Lazglafta, ta mamay inda mnduha ta hōj. Inda fitik Mgham Lazglafta ta sganaghatá gwal ta mbanaf ta tsi ta ghōja ghuḅa tarj.

3

Mbanaf tá sana mndu nda raghwa səlani

¹ Ma sana fitik, ka sli'áfta i Piyer nda Yuhwana ka dza'a da hōga Lazglafta da maga du'a ta nzemndi hkān ta fitik hawu. ² Ndusa nda watgha tsa hōga Lazglafta ta hgē lu ka «watgha dīna» ya, mamu sana mndu nda raghwa daga yagata, ta nzaku hada. Inda fitik lu ta tsukwadaghata ka nzanata hada, ŋa gatá skwi da gwal ta lami da tsa hōga Lazglafta ya. ³ Ka nghanja tsi ta i Piyer nda Yuhwana ta lami da tsa hōga ya. Ka gatē tsi ta skwi da hōj. ⁴ «Ngha ta aḡni!» Ka i Piyer nda Yuhwana pghafta iri tida. ⁵ Ka nzatá tsi ka ngha hōj, dza'a mutsai yu kasi'i ta skwi da hōj, ka'a ma ghōjani. ⁶ Ka Piyer nda tsi mantsa: «ḁer tseḁi, ḁer dasu, haḁ da i'i wa. Skwi ta nzakway da i'i ná, tsaya dza'a vlaghata yu. Nda hga Yesu Kristi mnda la Nazaret, sli'afsi'a gha, ka mbada ka ta mbada!» ⁷ Ka'a ka ksaf ta dzva zeghwi, ka sli'anafta. Gi hadahada, mutsafta sēla tsa mndu ya tsa ta mbraku. ⁸ Gi vḁuk, sli'aftani tsa ka sladata. Ka mbacē tsi ta mbada. Ka lamē hōj kawadaga da hōga Lazglafta, ka dza'a tsatsi nda vavalaku, nda zlzlvay Lazglafta. ⁹ Inda mndu ná, nda ngha ta mbadayni ta mbada, ka dza'a nda zlzlvay Lazglafta. ¹⁰ Tsēmafta tarj kazlay: Tsa mndu ta gḁata ta nzaku ka gatá skwi tawa tsa watgha hōga Lazglafta ta nzakway dīna yeya kē'a, ka hluta zlēj ta hōj, ka ndārmim hōj nda ndārmima ta skwi ta slata nda tsa mndu ya.

Piyer ta mna gwada ma hōga Lazglafta

¹¹ Tsaw tsa mndu mbanaf lu ya ná, lavaghu a tsatsi tavata i Piyer nda Yuhwana wa. Ka gazladaghata inda mnduha wanaf ta hōj ma rmak, ta hgē lu ka «Rmaka

Salumuḡ.» Ka ndārmim hōj nda ndārmima demdem. ¹² Na nghay Piyer ta tsaya, ka'a nda tsa mnduha ta tskadaghatá vgha ya mantsa: «Ari wa la Isra'ila, kabgawu ta kēl kuni ka ndārmima mbatá na mndu na mandana na? Kabgawu ta kēl kuni ka vu'a aḡni, manda skwi aḡni ta mbanaf tá na mndu na nda mbrakwa ḡni? Ndi'a ta vgha ḡni nda Lazglafta ta mbanaf tá na mndu na ra? ¹³ Tsaya a wa. Lazglafta i Abraham, nda Izak, nda Yakubu, nda dzidziha mu ta maraḡta ḡlakwa vu'ani Yesu Kristi, ya klaf kaghuni ka ghōja ghuni ka mblanaf tá gwal dagaladagala yeya ma mḡay Pilat kazlay: Zliḡwa na mndu na kē'a ya. ¹⁴ Kaghuni, vz-ḡvza kuni ta mndu ya nda ghuḅa, mndu ya tḁukwa, ka laghu kuni ḁawaf tá zlighunista mndu ya ta pslatá mnduha. ¹⁵ Ka dzatá kuni ta mndu ya nda hafu da tsi. Tahula dzata ghuni, ka sli'aganaf tá Lazglafta mataba gwal nda rwa. Ma tsa sli'agap ta sli'agap tsi ya ná, nda nza aḡni ka maslāmtsēkani. ¹⁶ Ma fatá ghōja ḡni ta Yesu, kēl mbrakwa tsa Yesu ya ka sli'anaftá na mndu ta nghē kuni snaj kuni ta sladu na. Mantsa, ma fatá ghōj ta Yesu kēl na mndu na ka mutsafta mbaku guzindiliḡ, manda ya ta nghē kuni demdem ya.

¹⁷ «Tsaw tama zwanama, tsa skwi magana kaghuni ta Yesu kawadaga nda gwal dagaladagala ya ná, nda kwala ghuni kul snajta magata kuni. ¹⁸ Mantsa ya dzanaghata Lazglafta ta ghōja skwi ya mna tsi manda ghalya nda ma wa inda la anabi kazlay: Dza'a ghuyay Kristi ta ḁarjwa kē'a. ¹⁹ Mbēdanafwa nzakwa ghuni, ka mbēdavata kuni tvē Lazglafta, ka plighunista tsi ta dmakwa ghuni. ²⁰ Mantsa ya dza'a kēl Lazglafta ka vlaghunaf tá fitika hlaptá hafu, ŋa ghunagaghunatani ta Yesu, ta nzakway ka Kristi zbaghunaf tsi daga manda ghalya ya. ²¹ Ndanana karaku, nda ra nzaghuta Yesu Kristi ta luwa ka kzla mbēdavaf ta inda skwi manda ya ghada Lazglafta ta mnata daga manda ghalya nda ma wa la anabi nda ghuḅa. ²² Ka Musa na: “Dza'a ghunagaghuna ghuna Lazglafta ghuni ta anabi manda i'i, mataba zivra ghuni dza'a sabi tsi, ŋa snay ghuni ta inda skwi dza'a tsi mnaghunata. ²³ Inda mndu dza'a kwal kul sna gwada tsa anabi ya, dza'a ghzlap ghzla lu mataba mnduha

Lazglafta, dza'a dzadza lu* guli," ka'a.
²⁴ Kahwathwata ná, mnajnamna inda la anabi, zlraftani ta Samuyel, ha ka sabi ta sanlaha ta zlagapta tahula tsatsi, ta gwada ta na fitika amu gitana na. ²⁵ Ka nja ghuni taghunafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ nda ma wa la anabi. Ka nja ghuni dzrafta Lazglafta ta wi nda dzidza mu Abraham kazlay: Dza'a tfanaghatfa yu ta wi ta inda mndəra mnduha nda ma zivra gha† kə'a ya. ²⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka maraghunantá kaghuni ta kwalvani karaku, ma ghunagaghatani da kaghuni nja tfaghunaghatawi, ka mbədaghunafta nja zlanťa ghwadaka skwi ta magə kuni,» ka Piyer.

4

¹ Tata gwada i Piyer nda mnduha, nda sli'adaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi nja Lazglafta, nda gwal ta ngra həga Lazglafta, nda la Sadukiya. ² Ta kulzanťa ta njudufa tanť tsa skwi ta taghə i Piyer nda Yuhwana nja mnduha kazlay: Sli'agapsli'a Yesu ma mtaku, manda tsaya dza'a sli'agapta mnduha guli ma mtaku kə'a ya. ³ Ka hlafťa həŋ ta i Piyer, ka pghamta ma gamak nja hanay hada, kabga nda kuza vli. ⁴ Tsaw mataba tsa gwal ta snantá tsa gwada gwal ghunay ya, nda ndəgha həŋ ta zlgħafta. Ta magay mbsaka tanť ta dəmbu' hutaf.

⁵ Gamahtsimani, ka tskavata gwal dagaladagala mataba la Yahuda, nda la galata mndu, nda gwal ta tagha zlahu nja mnduha ma luwa Ursalima. ⁶ Mataba tanť, hada i Hana, ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi nja Lazglafta, nda Kayifa, nda Yuhwana, nda Alegzandra, nda inda hamata mndəra gwal ta dra skwi nja Lazglafta. ⁷ Ka hlagaptá həŋ ta i Piyer nda Yuhwana ma gamak ka hladaghata ta kəma tanť. Ka həŋ mantsa: «Nda mbrakwa wa, nda hga wa, magata kuni ta tsa skwi ya na?» ka həŋ dawanťa. ⁸ Piyer ya tani, nda ndəgha tsatsi nda Sulkum nda ghuḃa. Ka'a nda həŋ mantsa: «Ari wa gwal dagaladagala ta ghəŋa mnduha, nda la galata mndu! ⁹ Wana gita, ta daway lu da aŋni ta ghəŋa skwi dina magana nji ta mndu si nda ragħwa. Ta tana yu lu da aŋni ka waka ya mndu ya

magay kəl tsi ka mbafta. ¹⁰ Mantsa nzakwani, dina ka snaghunamta, mantsa ya nja inda la Isra'ila guli. Na mndu ta sladu ta kəma ghuni na ná, nda mbrakwa hga Yesu Kristi, mnda la Nazaret, ya dza kuni ta udza zləŋjay, ka sli'aganaptá Lazglafta ma mtaku ya, mbafta tsi. ¹¹ Ta tsa Yesu ta mnə defteri kazlay:

Pala ya wuḃidinj kaghuni gwal ba həga

ta nzakway ka palaka tughwa həga* kə'a ya. ¹² Ma tsatsi ta mutsakwa hafu, kabga had sana mndu ta ghəŋa tsatsi vlaga Lazglafta ta ghəŋa hadik tender nja mba amu wu,» ka'a.

¹³ Ka ndərmim tsa gwal dagaladagala ta tskavata ya ta tatá us ta ira i Piyer nda Yuhwana. Ka ngra həŋ guli ná, má si ka gratá mndu həŋ, dzanťa a dzanťa tanť wa. Gwal tani ta dza'a mista Yesu ya ka hahəŋ ta gray. ¹⁴ Ta ngra həŋ guli ná, wya tsa mndu nda mba ya ta sladu ta kəma tanť, had sana skwi lavinj həŋ ta mbəday wa. ¹⁵ Ka ghuniginťa həŋ dzibil ta i Piyer nda Yuhwana ma tsa həga dzra gwada ya, ka nzatá hahəŋ hahəŋ ka dzra gwada ta ghəŋa tanť. ¹⁶ Ka həŋ mantsa: «Waka mu dza'a magay nda na mnduha na na? Wana nda sna inda mnduha ma Ursalima kahwathwata kazlay: Hahəŋ ta magatá tsa mazəməzəŋ ya kə'a, lavinj a amu ta waday guli wa. ¹⁷ Kada kwala na skwi na ta tuta katakata da mnduha ná, dvanagħamadva ta həŋ, yaha həŋ walganťa gwada ta tsa Yesu ya dər nja wa,» ka həŋ.

¹⁸ Ka hgəgladamtá həŋ ta i Piyer, ka davanaghata həŋ. Ka həŋ mantsa: «Yaha kuni walganťa gwadantá gwada ta Yesu, dər ka tagha skwi nja mnduha nda hgani,» ka həŋ nda həŋ. ¹⁹ Ama ka i Piyer nda Yuhwana mantsa: «Mal sna nja ghuni ka zlanťa nja Lazglafta skwi ta raku re, ari mal sna nja Lazglafta a na? Tsawa tsa kaghuni ka ghəŋa ghuni ta gumani. ²⁰ Aŋni ta nji, lavinj a aŋni ta hafta wi kul had ta gwada ta ghəŋa skwi ya ngraŋ aŋni nda ira nji, nda ya snəŋ aŋni nda sləməŋa nji wu,» ka həŋ. ²¹ Ka dvəglanaghata tsa mnduha ya ta həŋ ka zlanťa həŋ, had skwi mutsaf həŋ prak ka hamťa həŋ ta ghəŋa skwi maga həŋ wa. ²² Tsa mndu mbanaf lu nda mazəməzəŋ ya ná, ta malay imani ta fwad mbsak.

* 3:23 Ngra ta Vrafta ta Zlahu 18:15, 18-19.

† 3:25 Ngra ta Zlrafta 22:18, 26:4.

* 4:11 Ngra ta Zabura 118:22.

Du'a gwal zlgħay nda ħuduf

²³ Tahula zliŋtá i Piyer nda Yuhwana, ka sli'áftá hēj ka lagħu slanagħatá graha taŋ ma għuḅa taŋ. Ka rusanafá hēj ta inda skwi mnana la mali ta ghēja gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu, ta hēj.

²⁴ Na snaŋta tshaya ta tsa skwi ya rusanaf lu ta hēj ya, ka gwaftá hēj ta wi ka maga du'a da Lazglafta. Ka hēj mantsa: «Mghama da, kagħa ta zlaganaptá luwa nda hađik, nda drəf, nda inda skwiha ma hēj. ²⁵ Kagħa ta gwadagapta nda mbrakwa Sulkum nda għuḅa, nda ma wa dzidza ŋni Dawuda, vu'a għa kazlay:

“kabgawu ta kəl na mnduha na ka baruvtá vgha?

Kabgawu ta kəl hēj ka ndandanaku ka bətbət?

²⁶ Hbafhba mghamha ta ghēja hađik ta vgha ŋa vulu.

Guyafguya gwal nda mbra ta wi ta ghēja Mgham Lazglafta nda ya ta ghēja Mgham tfanagħa tsi ta wi†” kə'a ya.

²⁷ Mantsa ya guli ná, guyaf guya i Hiridus nda Pwajəs Pilat ta wi ma na luwa na kawadaga nda sanlaha ma mndora mnduha, nda la Isra'ila ta ghēja kwalva għa ya nda għuḅa, ta nzakway ka Yesu, mndu ya tfanagħa ka ta wi. ²⁸ Skwi ya kumaŋ ka, ghada ka ta fata nda mbrakwa għa maga hēj. ²⁹ Ndanana Mghama da, ngħa ka hēj ta lma ŋni 6a. Vlanjvla ta mbraku ta vu'aha għa ŋa mna gwada għa nda tatá us ta iri.

³⁰ Maraŋ mbrakwa għa, mbamba ta gwal kul dughwanaku, maga ta mazəmzəmha, nda mandərmimi nda hga Yesu kwalva għa ya nda għuḅa,» ka hēj. ³¹ Manda kdakwa taŋ ta ndəbatá tsa dzvu ya, ka ghudzavafá tsa vli tskava hēj ya. Ka ndəghaftá hēj demdem nda Sulkum nda għuḅa, ka mnə hēj ta gwada Lazglafta nda tatá us ta iri.

Dəguvta gwal zlgħay nda ħuduf ta skwa taŋ

³² Inda tsa gwal zlgħay nda ħuduf ya, ka skwa turtuk ħudufa taŋ, ka skwa turtuk ndana taŋ guli. Hađ mndu ya ta mnay kazlay: ŋa da yeya kə'a wa. Tuts ka skwa turtuk skwa taŋ. ³³ Nda kuzla nda kuzla ta gwada gwal ghunay ta gwada ta sli'agapta

Mgham Yesu. Ka tfə Lazglafta ta wi ta ghēja taŋ demdem. ³⁴ Mataba taŋ, hađ ya ta pdata skwa dzvu wa. Tsaw inda gwal nda vwah da hēj, nda hēga da hēj mataba taŋ ya ná, ta dzawiŋ dzawa hēj ka hlaktá tseada skwi ya dzawiŋ hēj ³⁵ ka vlanjtá gwal ghunay. Mbađa lu ka dgay ŋa inda mndu taḅta skwi ya dvanj mndu ŋa maga slnani nda tsi. ³⁶ Manda Yusufu, ta nzakway tekw ka mnda la Levi, ya ya lu ma luwa Kiprus, tsanaf gwal ghunay ta hġani ka Barnabas, manda mnay kazlay, «zwanja ufa vgha» kə'a ya: ³⁷ Ka skwaptá tsatsi ta ŋani vwah, ka klaktá tseadani ka vlanjtá gwal ghunay.

5

I Hananiya nda Safira

¹ Mamu sana mndu guli ta hġə lu ka Hananiya nda markwa taŋ Safira. Ka skwaptá hahēj ta vwaha taŋ guli.

² Ka dzraftá hēj nda markwa taŋ, ka difanagħutá tsa tseadi ya, ka klaktá pđakwani, ka vlanjtá gwal ghunay. ³ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ari Hananiya, kabgawu kəl ká ka zlanajtá ħudufa għa ta halaway, ka tsakalanatá wi ta Sulkum nda għuḅa, ka difanagħutá tseada tsa vwah skwap ka ya na? ⁴ Ta kul skwaptá ka ná, ka ŋa għa a nzakwani ra? Tahula skwapta għa guli, ka ŋa għa a tseadani guli ra? Waka ka kurata magatá skwi mandana na? ŋa mnduha a tsakalanata ka ta wi wu, ŋa Lazglafta,» ka'a. ⁵ Na mnata lu ta tsa gwada ya, ka zləmbatá Hananiya, ka mtuta. Ka hlutá zləj ta inda gwal ta snaŋtá tsa skwi ya. ⁶ Ka sli'áftá duħwalha, ka daħamta, ka klagħata pađamta.

⁷ Tahula luta awa hġən manda pađamta, ka lamə markwa taŋ, sna a tsatsi ta skwi ta slata wa. ⁸ Ka piyer nda tsi mantsa: «Ari makwana, mniha mna, mandana na tseada tsa vwah skwap kuni ya ra?» ka'a. «Aŋi, mantsa ya skwapta ŋni,» ka tsa marakw ya. ⁹ Ka Piyer mantsa «Waka kaghuni dzrafta kawadaga ta dzəgħa Sulkuma Mgham Lazglafta na? Wya tsa gwal ta pađamtá zə'ala ghuni ya ta watgħa, dza'a tsukwagħatá kagħa guli,» ka'a. ¹⁰ Gi hadahada, ka zləmbatá tsi ta kəma Piyer ka mtuta. Ta lamə tsa duħwalha ya ná, nda mta. Ka tsukwagħatá hēj, ka lagħwi da

† 4:26 Ngħa ta Zabura 2:1-2.

padamta tavata zə'ala tarj. ¹¹Ka ksaftá tsi ka zləj ta gwal zlgħay nda ɲuduf, nda hamata sanlaha ta snarjta tsa skwi ya.

Mazəmzəmha kavghakavgha

¹² Nda ndəgha mazəmzəm nda mandərmimi maga gwal ghunay mataba mnduha. Snusna gwal zlgħay nda ɲuduf ta tskavata kawadaga ma rmaka həga Lazglafta ta hğə lu ka rmaka Salumuɲ. ¹³ Had sana mndu ta guya vgha nda həj wa. Kulam nda va tsa, ta ghubay lu ta həj. ¹⁴ Ta sgaku nda sga ndəghata zgwana nda mi'aha ta zlgħa Mgham Yesu ta sgavaghata ta ghəja tarj. ¹⁵ Ta hlakħla lu ta gwal kul dughwanaku, ka pghatá həj ta wa tvi ta kativij nda ya ta pəta, ɲa lanaghata dər sulkuma Piyer yeya tsi ta sanlaha ma həj ta labə tsi ta tvi. ¹⁶ Nda ndəgha gwal ta gazlakta ma luwaha ta wanaftá Ursalima ta hlakta gwal kul dughwanaku, nda gwal nda kasa da ghwadaka sulkum, ka mbambaftha həj demdem.

Giri ɲa gwal ghunay

¹⁷ Mbada mali ta ghəja gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tavatani, ta nzakway ka la Sadukiya, ka dra gwal ghunay. ¹⁸ Ka sli'aftá həj ka hlaftá gwal ghunay, ka pghamtá həj ma gamak. ¹⁹ Girvidik, ka gwaniɲta duhwalá Mgham Lazglafta ta watgha tsa gamak ya ka hligiɲta gwal ghunay mida. ²⁰ Ka'a nda həj mantsa: «Lawala da həga Lazglafta ka mna kuni ta gwada ta ghəja tsa lfida hafu ya ɲa mnduha,» ka'a. ²¹ Ka snatá tsa gwal ghunay ya ta tsa gwada ya ka sli'aftá həj bit tgha ka lagħwi da həga Lazglafta ka tagħa skwi ɲa mnduha hada.

Ka tskavata i mali ta ghəja gwal dra skwi ɲa Lazglafta nda gwal tavatani, nda la galata mndu mataba la Yahuda, ɲa dzra gwada. Ka ghunaftá həj ta mnduha ɲa dza'a hlagaptá tsa gwal ghunay ya kay, ma gamak. ²² Ta lagħa tsa gwal ghunaf lu ya ná, kudatarj had həj ma tsa gamak ya wa. Ka vradaghata həj da mnay ɲa tarj. ²³ Ka həj mantsa: «Ta lagħa arjni kay ná, tdetsa nda ha watgha gamak manda va vlani, ta hada tsa gwal ta nghay ya guli ma vla tarj. Buts ka ɲni gunatá tgha ná, kudatarj, had mndu mida wu,» ka həj. ²⁴ Na snarjta tarj ta tsa gwada ya ná, nda ndərkawa ka i mghama ngha həga Lazglafta nda la mali ta ghəja

gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nzata. Snəgla a həj ta skwi ɲa mnay wa. Ka həj mantsa: «Nu ta magaku nda tsa gwal ghunay ya,» ka həj dadawavusta. ²⁵ Tata tsa ndanə ya həj, ka sagħa sana mndu da mnay ɲa tarj. Ka'a mantsa: «wa'a tsa mnduha si ham kuni ma gamak ya kay ma həga Lazglafta ta tagħa skwi ɲa mnduha,» ka'a nda həj.

²⁶ Ka sli'afta tsa mali ta ghəja gwal ngha həga Lazglafta ya kawadaga nda sludzihani, ɲa hlakta həj. Ka mbraku mbrakwa a hlakta həj ta həj tama wu, kabga ta zləjaj həj ta zləzłertsata mnduha ta həj. ²⁷ Hlakta tarj ta həj, ka hladaghata həj ta həj ta kəma tsa gwal dagaladagala ya. Ka mali ta ghəja gwal dra skwi ɲa Lazglafta mantsa: ²⁸ «Lmaf a ɲni ta kaghuni ka tagħəgəltá skwi ɲa mnduha nda hga tsa mndu ya kay ra? Wana ndanana, tiɲta kuni ta tagħa skwa ghuni ma luwa Ursalima. Ta kumay kuni ta vzarjnamtá tbarj ma lwi ta gwada ta mtakwa tsa mndu ya,» ka'a nda həj. ²⁹ Ka i Piyer kawadaga nda sanlaha ma gwal ghunay nda tsi mantsa: «Mal sna gwada da Lazglafta ka ya da mnduha. ³⁰ Lazglafta dzidziha mu ta sli'aganaptá Yesu si dza kuni ma zləjajta ghuni ta udzu ya. ³¹ Tsatsi kapanaf Lazglafta ka Mgham ka fata nda ga zəghwani, ka mnda mba mndu, ɲa vla tvi ɲa mnduha la Isra'ila ɲa mbədanaftha tarj ta nzakwa tarj, ɲa mutsafa tarj ta platá dmakwa tarj. ³² Arjni, kawadaga nda Sulkum nda ghufə, ya ta vlə Lazglafta ɲa gwal ta sna gwadani ya ná, masləmstəka tsa skwi ya arjni,» ka həj.

³³ Ka kuzlanafatá tsi ta ɲuduf ta tsa gwal dagaladagala ya. Ta kumay həj má ta zadanatá tsa gwal ghunay ya. ³⁴ Ka sli'avata sana la Farisa mataba tskatá mndu, Gamaliyel hgani, mndu ta tagħa zlahu ɲa mnduha ya, ta tsatsi ta fa mnduha ta iri. Ka'a mantsa: «Ka labla na mnduha na dzibil,» ka'a. ³⁵ Ka'a nda tsa tskata mnduha ya tama mantsa: «Mnduha la Isra'ila, dəswa ka kuni nda skwi dza'a kuni da magay ɲa na mnduha na. ³⁶ Di'ijaghə a fitikani manda zlagapta sana mndu ta hğə lu ka Tewdas ta mnay kazlay: Had mndu tafta i'i wu kə'a. Ta magay mnduha ta fwadərmək ta lagħwi mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi, ka gazlatá tsa gwal si ta dza'a mistani ya. Ta had lu tata gwada tida wa. ³⁷ Tahula tsa,

ka zlagaptá sana mndu ta fitika vinda hga mnduha, Zudas mnda la Galili. Ka waghatá tsi ta ndəghata mnduha mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi guli, ka gazlatá tsa gwal ta laghwi mistani ya. ³⁸ Skwi ya ta mnaghunata yu ndanana tama, ma magaj kuni ta sana skwi nda na mnduha na. Ka tsa a nda tsa həj ta na skwi na katsi, mamu kdavaktani. ³⁹ Ala, ka sagha da Lazglafta tsi katsi ná, laviŋta a kuni ta ləanata wa. Daswa ka kuni nda lmu dza'a kuni lmay nda Lazglafta,» ka'a nda həj.

Ka snanatá tsa mnduha ya ta tsa gwadani ya. ⁴⁰ Ka hgəgladamtá həj ta tsa gwal ghunay ya da həga, ka dgaptá həj. «Yahayaha kuni walglarŋta gwadantá gwada nda hga Yesu,» ka həj nda i Piyer. ⁴¹ Ka sli'aftá tsa-haya ka laghwi nda rfu, nda mnay kazlay: Nda ra kuni ka ghuya darŋwa ta ghəŋa Yesu, ka Lazglafta nda arŋi, ka həj. ⁴² Inda fitik tama, zlan a həj ta tagha skwi ŋa mnduha, nda mna gwada ta ghəŋa Lfidá Gwada ta ghəŋa Yesu Kristi ma həga Lazglafta nda ya ma həga ga mnduha wa.

6

Zabaptá mnduha ndəfán ŋa katanŋta gwal ghunay

¹ Ma tsa fitik ya, ta sgaku nda sga gwal ta zlglafta. Ka ŋad' la Grek ta ghəj ta ghəŋa la Hebru, kabga inda fitika dga skwa zay, ta zazanap zaza lu ta wadgaha tarj. ² Ka hgafatá tsa gwal ghwanpdə his ya ta inda gwal zlgħay nda ŋuduf. Ka həj mantsa: «Ra a ka zlanata arŋi ta mna gwada Lazglafta ka laghwi da dga skwa zay wa. ³ Tsaya tama zwanama, mal zabapta ghuni ta mnduha ndəfán mataba ghuni, gwal nda difil ma ghəŋa tarj, ka zlanarŋta ŋni ta tsa slna ya ta həj. ⁴ Arŋi ya, ka dihavata ŋni ka maga du'a nda mna gwada Lazglafta,» ka həj. ⁵ Ka zdəganatá tsa gwada ya ta inda mnduha. Ka zabaptá həj ta i Atiyen, ta nzakway ka vərda mnda zlgħay nda ŋuduf, nda ndəgha nda Sulkum nda ghuḃa ya guli, nda Filip, nda Prukur, nda Nikamur, nda Timan, nda Permenas, nda Nikwala mnda luwa Arŋtakiya si ta tsu'aftá dina la Yahuda ya. ⁶ Ka hlaktá həj ta həj maranarŋta gwal ghunay. Ka maganaghatá tsaha ya guli ta

du'a ta ghəŋa tarj nda fanaghatá dzvu ta həj.

⁷ Ka sgavaghatá tuta gwada Lazglafta. Ka sgavaghatá gwal zlgħay nda ŋuduf ma luwa Ursalima. Nda ndəgha gwal dra skwi ŋa Lazglafta katakata ta faftá ghəŋa tarj ta Yesu guli.

Ksaftá Atiyen

⁸ Ka zdənarŋta Lazglafta ta huḃi ta Atiyen, ka vlarŋta mbraku, ka magə tsi ta mazəzməzma nda skwiha ka mandərmimi mataba mnduha. ⁹ Ka sli'avafatá sana mnduha, ka zlərdəwi nda Atiyen. Tsa mnduha ya ná, gwal ta nzakway ma həga tagha skwa la Yahuda həj. «Gwal hlap lu ma ga vu'a,» i la Sireŋ, nda la Alegzandri, nda la Silisi, nda la Asiya, həj. ¹⁰ Tsaw laviŋ a həj ta ŋrapta nda gwada wu, kabga vlarŋvla Sulkum nda ghuḃa ta difil ta Atiyen. ¹¹ Ka barafatá həj ta sanlaha ma mnduha, ŋa mnay tarj kazlay: Nda sna arŋi ta razayni ta i Musa nda Lazglafta kə'a. ¹² Mantsa ya, ka sli'anafatá həj ta ghəj ta dəmga nda la galata mndu, nda gwal tagha zlahu. Tahula tsa, ka valafatá həj ta Atiyen, ka ksaghatá da vla tska vgha tarj. ¹³ Ka hlafatá həj ta tsakalawi. Ka həj mantsa: «Had na mndu na ta zlarŋta raza həga Lazglafta mu nda ghuḃa, nda zlahu Musa tani wa. ¹⁴ Nda sna ŋni ta mnayni kazlay: Dza'a dzaḃiŋdzaba tsa Yesu mnda la Nazaret ya ta həga Lazglafta, ka mbədənafatá nzaku ya snu mu mida vlamu Musa ya guli kə'a,» ka həj. ¹⁵ Ka pghafatá inda tsa gwal ma tsa həga ya ta iri ta Atiyen, ka nghan. Tata nghanghan həj, ka mbədəvafatá kumani manda ŋa duhwala Lazglafta.

7

Rusay Atiyen ta gwada Lazglafta

¹ Ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda tsi mantsa: «Tsaw mantsa na skwi ta gwadə lu ta kagha na rki na?» ka'a nda tsi. ² Ka Atiyen mantsa: «Zwanama da nda dadaha da, maranarŋmara Lazglafta dagala ta ghəŋani ta dzidza mu Abraham ta tsa fitika nzakway ta hadika Mezaputami ya, ma kdə tsi ka laghwi da nzata ma luwa Haraj. ³ Ka'a nda tsi mantsa: «Zlanzla ta hadika gha, nda la ghuni tani, ka dza'a

* 7:3 Ngha ta Zlrafta 12:1.

ka ta hadik ya dza'a maraghata yu^{*},” ka'a. ⁴Mantsa ya, ka sli'aftá tsi ka zlantá hadika Kaldiya ka laghwi da nzata ma luwa Haraj. Tahula mtatá dani ka sli'aftá tsi ka laghwi da nzata ma na hadik ta nzaku kaghuni mida gitana na. ⁵Ma tsa fitik ya, had vli vlarj Lazglafta ka njani dər ka kwitikw wa. Ama ka tanaftá Lazglafta ta imi ta sləməŋ kazlay: Dza'a vlaghavlá yu ta na hadik na, ɲa nzakwani ka ɲa gha, nda ya ɲa zivra gha tani kə'a. Ma tsa fitik ya, ta mutsaf a Abraham ta zwayj karaku wa. ⁶Ka'a nda tsi guli mantsa: “Dza'a laghula zivra gha da nzapta ta sana hadik ma mayəm, ɲa dulay lu ta həŋ, ka ga vu'a ɲa tarj hada ka vaku fwad dərmaək. ⁷I'i dza'a ganap ta iri ta tsa gwal ta dula həŋ ya guli. Tahula tsa, ɲa sli'afta tarj ka saghwi da tsəlbə ma ghuva da ma na vli na[†],” ka'a. ⁸Ka dzraftá Lazglafta ta wi nda Abraham. Tsiŋtá fafaď, na ɲizla tsa dzratawi ya. Tsaya kəl Abraham ka tsanatá fafaďa zwanjani Izak badu matghasa fitik manda yagata. Mantsa ya Isiyaku, ka tsanatá tsi ta ɲa Yakubu. Yakubu guli, ka đatsanatá tsi ta ɲa zwanani ghwanjpdə his, ta nzakway ka dzidziha mu ya.

⁹«Ka drə dzidziha mu ta Yusufu, ka skwaptá həŋ. Ka klaghatá lu da ga vu'a ma luwa Masar. Nziya nza tsi, kawadaga Lazglafta nda tsi. ¹⁰Ka klaptá tsi ma đanjwani, ka vlarjtá difil ɲa gwada nda Fir'awna ta nzakway ka mghama Masar. Ka zdəganatá tsi ta tsa mgham ya. Ka fatá mgham ka ɲumna hadika Masar, ka zwirani kə'a fata guli. ¹¹Ka slatá maya ta inda hadika Masar nda ya ta hadika Kan'ana. Ghuyarj ghuya lu katakata. Ka traptá dzidziha mu ta skwi ɲa zaŋta. ¹²Ka snanjtá Yakubu kazlay, mamu skwa zay ta hadika Masar kə'a. Ka ghunadaptá tsi ta dzidziha mu nda tarjtara səla tarj. ¹³Ka ləglap həŋ nda mahisa səla, ka mnananjtá Yusufu ta ghənjani ta zwanamani. Ka snanjtá Fir'awna ta mndəra tarj guli. ¹⁴Ka tsghaftá Yusufu ta lwi, ɲa hlagaghutá i dani Yakubu nda la ga tarj tani. Ta magay mbsaka tarj ta ndəfaj mbsak hutaf mida. ¹⁵Ka laha Yakubu da luwa Masar. Hada mtuta tsi. Mantsa ya dzidziha mu guli. ¹⁶Ka hlafatá lu ta mbli tarj ka hlakta da luwa Sikem. Ka papadamtá həŋ hada, ma vli ya skwa Abraham nda tseďi da zwana

Hamur ma luwa Sikem.

¹⁷«Manda ndusakta tsa fitik ɲa magakwa tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta Abraham ya, ka sgavaghatá yavafat mndəra amu ma luwa Masar. ¹⁸Ka laf sana mgham ta pala ma luwa Masar, sna a tsatsi ta Yusufu wa. ¹⁹Ka nənəbaptá tsi ta mndəra amu. Ka dulu tsi ta dzidziha mu, ɲa vlata tarj ta zwana tarj tkwe' ɲa rwanatá həŋ. ²⁰Ma tsa fitik ya, ka yatá lu ta Musa. Káka nda đinakwani, zdəganazďa ta Lazglafta guli. Ka zatá tsi ta tili hkən ta glaku ma həga ga dani. ²¹Manda kdakwa dadahani ta klafta ka laghwi difanata, ka slafta makwa Fir'awna tida ka klaftá tsi ka klaghata glanafta ka zwanjani. ²²Mantsa, ka taghanafatá lu ta Musa ta difla la Masar, ka nzaku tsi ka mndu ta lavinjta gwada, nda mbra guli ma slnani. ²³Ka kumaftá Musa ta dza'a nghanaghatá la tarj la Isra'ila magafar imani ta fwad mbsak. ²⁴Ka nghanjtá tsi ta sana mnda la Masar ta ghuya đanjwa ɲa sana mnda la Isra'ila. Ka lagha tsi katarjta. Ka dzatá tsi ta tsa mnda la Masar ya ɲa play. ²⁵Ba dza'a nda sna zwanama da kazlay: I'i fa Lazglafta ɲa mbanafatá həŋ kə'a, ka tsatsi si ta ndanay, tsaw sna a hahəŋ wa. ²⁶Gamahtsimani, ka lagha Musa guyamtá ma lmu ta lmə gwal his mataba la Isra'ila. Si ka kumə tsi ta dzranafatá həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: “Graha da! La zwanama kuni ná, kabgawu ta kəl kuni ka lmu na?” ka'a. ²⁷Ka tsa mndu ta zbaftá zwanamani nda lmu ya slinjwidinjta Musa mantsa: “Wa ta faghamta ka mghama ɲni ɲa tsa guma ta aɲni na? ²⁸Ari ta kumay ka ta dzihata manda tsa dzata gha ta mnda la Masar dahawu ya a kay na?” ka'a nda tsi. ²⁹Na snanjtá Musa ta tsa gwada ya, ka hwayaftá tsi ka laghwi ta hadika Madiyarj. Ka yayatá tsi ta zwana zgwana his hada.

³⁰«Tahula zatani ta vaku fwad mbsak hada, ka marananjtá duhwala Lazglafta ta ghənjani ma vu ta mubuk ma mtak tavata ghwa Sinay. ³¹Ka tsutá Musa ka nghanj, nghanj tsi ta tsa skwi ya. Ka gavadaghatá tsi ɲa tsəmanavata. Ta gavadaghatá tsi, ka snanjtá tsi ta lwa Mgham Lazglafta. Ka'a mantsa: ³²“I'i Lazglafta dzidziha gha, ta nzakway ka Lazglafta Abraham, nda Izak, nda Yakubu ya, ka'a. Ka ghudzaku Musa

† 7:7 Ngha ta Zlrafta 15:13-14 nda Sabi 3:12.

ta ghudzaku da zləŋ, Walglarj a ta nghay wa. ³³ Ka Mgham Lazglafta nda tsi mantsa: Hlaphla ta babah ma səla gha, kabga na vli slada ka na ná, hadik nda ghuḅa ya. ³⁴ Nghadap ngha yu ta ghuya daŋwa ŋa mnduha da ta ghuyə lu ma hadika Masar. Sniḍigha sna ŋaḍa ghəŋa taŋ, kəl yu ka saha da hlaptá həŋ mida. Ndanana na, sawi ka ghuna yu ta kagha da luwa Masar,[†] ka'a nda tsi.

³⁵ «Va tsa Musa si vziŋ la Isra'ila kazlay, wa ta famtá kagha ka mgham, ŋa tsa guma ta ghəŋa aŋni na? kə'a ya kay, va tsa tsatsi ya ghunaf Lazglafta ŋa nzakay ka mgham, ŋa mbanaftá mnduhani. Nda ma wa duhwala Lazglafta nghanj Musa ma vu ta mubuk ya, mnanata Lazglafta ta tsa gwada ya ta Musa. ³⁶ Tsa Musa ya ta hlagaptá zwana la Isra'ila, nda maga mazəmzəm nda skwa ndarmimay ma hadika Masar, nda ya ma drəfa Dva, nda ya ma mtak, ka zátá həŋ ta vaku fwaḍ mbsak ta tvi ma mtak. ³⁷ Tsa Musa ya ta mnay nda zwana la Isra'ila guli kazlay: Dza'a ghungaghunaghuna Lazglafta ta sana anabi manda va i'i ta nzakway mataba mndəra ghuni[§] ya kə'a. ³⁸ Ma fitika tskavata zwana la Isra'ila ma zivak, tsa Musa ya ta nzakway ma takataka dzidziha mu, nda duhwala Lazglafta ta gwada nda tsi, ta ghwá Sinay ya. Hada tsu'amafta tsi ta gwada hafu ka klamakta. ³⁹ Ka kwalaghutá dzidziha mu ta snanata, ka vziŋtá həŋ, ka kuma vru da Masar. ⁴⁰ «Magaŋnafmaga ta Lazglafta ŋa mbada ta kəma ŋni, kabga sna a ŋni ta skwi ta slanaghata* nana Musa ta hlagarjnapta ma Masar na wu,» ka həŋ nda Haruna. ⁴¹ Mantsa fitik ya, ka tsaftá həŋ ta skwi manda zwanja sla ka pla ghəŋ ŋani, ka skalu ŋa skwi ya tsaf hahəŋ nda dzva taŋ. ⁴² Ka mbədanatá Lazglafta ta hul ta həŋ, ka zliŋtá həŋ ŋa tsəlḅu ŋa tekwatsaha ta luwa manda ya nda vinda ma deftera la anabi ta mnay kazlay:

Ari la Isra'ila, ŋa da plihata kuni ta ghəŋ ma zata ghuni ta vaku fwaḍ mbsak ma mtak ya ra?

⁴³ ŋa da a wa. ŋa həga tumpula

Mulku, nda fwata tekwatsa Refarj hlaf

‡ 7:34 Aya 27-34: Ngha ta Sabi 2:14—3:10.

§ 7:37 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 18:15.

* 7:40 Ngha ta Sabi 32:1, 23.

† 7:43 Ngha ta Amus 5:25-27. ‡ 7:50 Ngha ta Isaya 66:1-2.

kuni ka pghata ka Lazglafta ghuni a tsi kay ra.

Tsaya dza'a kəl yu ka hlaptá kaghuni ka tsughwadaghunaptá hadika Babila†, ka'a.

⁴⁴ «Ma nzakwa dzidziha mu ma mtak ná, mamu si həga tumpul pgham lu ta hu-zla dzratawi nda Lazglafta mida, da həŋ. Manda va ya mnanaf Lazglafta ta Musa ŋa magaftani ya, ka magaftá tsi manda va ya nghanj tsi. ⁴⁵ Tahula tsa, ka zlghaftá dzidziha mu guli da dadaha taŋ. Ka zlghaftá Dzesuwa ta həŋ ka hładamta da tsa hadik ghzlaf Lazglafta ta mnduha mida ta kəma taŋ ya, kawadaga nda tsa həga tumpul ya. Ka nzaku tsi ha ka sagha ta fitika Dawuda. ⁴⁶ Tsatsi zdanaŋ Lazglafta ta hudí, ka dawarjta da Lazglafta ŋa vlarjta tvi, ŋa banaftá həga nda ghuḅa, ta tsatsi Lazglafta Yakubu. ⁴⁷ Nziya nza tsi tama, Salumuŋ ta baftá tsa həga ya. ⁴⁸ Tsaw haḍ Lazglafta ta luwa ta nzaku ma həga baf mnda səla manda va ya mna Anabi kazlay:

⁴⁹ Ta luwa vla nzakwa da, vla fa səla da ya guli ná, hadik ya.

Mndəra wati həga ya dza'a kuni bidifta na? Wati vli ya prək ka lama da dida na?

⁵⁰ I'i a ta magaftá tsa skwiha ya ra kə'a ya‡.»

⁵¹ Ka Atiyen guli mantsa: «Kaghuni ná, təŋtəŋa ghəŋa ghuni. Ta hgə Lazglafta ta kaghuni ná, duduzla ka kuni nzata, va a kuni ta sna gwada da Sulkum nda ghuḅa manda va tsa nzakwa dzidziha ghuni ya wa.

⁵² Wati ma anabi ya kul ganaptá dzidziha ghuni ta iri na? Ta pslapsla həŋ ta gwal ya ta mna gwada ta ghəŋa mndu ta nzakway tdukwa. Ta na fitik na guli, ka skwaptá kaghuni ta tsa mndu tdukwa ya ka dzata. ⁵³ Kaghuni ka ghəŋa ghuni ta tsu'aftá zlahu nda ma dzva duhwala Lazglafta, ka kwalaghutá kuni ta snatá tsa zlahu ya guli,» ka'a.

Mtakwa Atiyen

⁵⁴ Na snay taŋ ta tsa gwada ya, ka sli'avaftá həŋ manda binzauŋ ta ghəŋa Atiyen, ka hi'idə həŋ ta dzvu ka wuslikay. ⁵⁵ Ama ka nghanaftá Atiyen, mndu ya nda ndəgha nda Sulkum nda ghuḅa, ta luwa. Ka nghanjta tsi ta glakwa Lazglafta nda Yesu ta sladu nda

ga zeghwa Lazglafta. ⁵⁶ Ka'a nda hōj kay guli mantsa: «Wana nda ngha yu ta gunatá luwa. Wa'a Zwaŋa mndu ta sladu nda ga zeghwa Lazglafta,» ka'a. ⁵⁷ Ka hlaftá hōj ta wi katakata, ka dzadzamtá dzvu ma slēmōj, ka vavaláftá hōj tida. ⁵⁸ Ka tsəhlaftá hōj ka klaghata tahula luwa, ka zlrtsay nda pala ŋa dzata. Ka pghatá la ka maslēm̄tsəka tsa skwi ya ta lguta taŋ da sana galabay, Sawulu hgani. ⁵⁹ Ta zlrtsə hōj ta Atiyen nda pala ya, ta magə tsatsi ta du'a da Lazglafta. Ka'a mantsa: «Mgham Yesu, tsu'a ta hafa da,» ka'a. ⁶⁰ Ka tsəlbatá tsi, ka gwadata nda lwi dagala. Ka'a mantsa: «Mghama dá, ma mbədanaf ka ta hōj ta na dmaku na,» ka'a. Tahula mnatani ta tsaya, ka sabə hafu sref mida.

8

¹ Ka zđəganatá tsa dzatá Atiyen ya ta Sawulu.

Zlraftá ghuya dāŋwa ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf

Badu tsa fitik ya zlrafta ghuya dāŋwa katakata ta slanaghatá gwal zlgħay nda ŋuduf ma luwa Ursalima. Ka gazlaghutá inda gwal zlgħay nda ŋuduf da sana vliha ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari. Gwal ghunay yeya ta pđata hada. ² Mamu sana mnduha ta zləŋa Lazglafta, ka padamtá hōj ta Atiyen, ka tawamtá hōj katakata.

³ ŋa Sawulu ya tani, kuma zadānatá gwal zlgħay nda ŋuduf ŋani. Ka dza'a tsi da hōga da hōga kasa zgwana nda mi'aha, ka pgha hōj da gamak.

Mnay Filip ta Lfida Gwada ma luwa Samari

⁴ Tsa gwal ta gazlaghuta ya ná, ra luwa ŋa taŋ ta magay ka mna gwada ta ghōŋa Lfida Gwada. ⁵ Ka laha Filip da luwa Samari, ka mnə tsi ta gwada ta Kristi ŋa mnduha hada. ⁶ Zđəganazda tsa gwada ta mnə Filip ya ta hōj. Tets ka skwa turtuk ndəghata dəma ta sna tsa gwada ta mnə tsi ya, nda ya ta ngha tsa mazəzməma ta maga tsi ya guli, ⁷ kabga ta sli'agapsli'a ghwadaka sulkumha nda dza lili ma ndəghata mnduha. Nda ndəgha gwal nda ragħwa, nda gwal matavaghu səla taŋ ta mbambafta. ⁸ Tsaya tama, ma rfu tsa luwa ya katakata.

⁹ Tsaw mamu sana mndu ta hgu lu ka Simuŋ ma tsa luwa ya. Nda kda fitikani ma tsa luwa ya ta ksa slna nda zava. Ta zləŋ nda zləŋa mnduha ma luwa Samari. Ka mndu dagala klafta tsi ta ghōŋani. ¹⁰ Nda zwani tani, nda galata mnduha tani demdem, zđəganazda tsa mndu ya ta hōj. «Nana mndu na ná, mbrakwa Lazglafta ya ta hgə lu «ka mbraku dagala yeya,» ka hōj tazlay. ¹¹ Zđəganazda tsa mndu ya ta hōj, kabga nda kda fitikani ta maganatá slna ta hōj nda tsa zavani ya. ¹² Tahula zlgħafta taŋ ta tsa gwada Filip ta mnay ŋa taŋ ta ghōŋa Mgham Lazglafta, nda ya ta ghōŋa hga Yesu Kristi ya, ka maganaftá lu ta batem ta hōj, nda zgwana tani, nda mi'aha tani. ¹³ Va tsa Simuŋ ya guli, ka zlgħaftá tsatsi, ka maganaftá lu ta batem. Ka ndi'anavatá tsi ta vgha ta Filip, ka nghə tsi ta mandərmimiha nda mazəzməma ta magə Filip ya, ka ndərmim tsi.

¹⁴ Snaŋta gwal ghunay ta nzakway ma Ursalima kazlay: Zlgħafzlgħa gwal ma luwa Samari ta gwada Lazglafta kə'a, ka ghunadapta hōj ta i Piyer nda Yuhwana, da hōj. ¹⁵ Laga tsahaya da hōj, ka maga hōj ta du'a ta ghōŋa taŋ, kada mutsafta hōj ta Sulkum nda għuə. ¹⁶ Tsaw si ta sa a Sulkum nda għuə ta ghōŋa ya dər ka turtuk ma hōj wa. Batem kwerŋkwerŋ yeya maganaf lu ta hōj ma hga Mgham Yesu. ¹⁷ Laga i Piyer nda Yuhwana ka fanaghatá dzvu ta hōj, ka mutsaftá hōj ta Sulkum nda għuə. ¹⁸ Na nghay Simuŋ ta tsa vla Sulkum nda għuə ŋa mnduha ma fanaghata gwal ghunay ta dzvu ta hōj ya, ka klaftá tsi ta tseđi ka vlay ŋa taŋ. ¹⁹ Ka'a mantsa: «Vlihawavla ta tsa mbraku ya ta i'i guli, ŋa mutsafta mndu dza'a fanaghata i'i guli ta dzvu, ta Sulkum nda għuə,» ka'a nda hōj. ²⁰ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ka zada tseđa għa nda kagħa tani, ka si nda tseđi ta mutsa lu ta skwa mbalay da Lazglafta ka ka ta gray ya. ²¹ Had ŋa għa ma na skwi na wu, had ima għa mida guli wu, kabga slada a ŋudufa għa dar ta kəma Lazglafta wa. ²² Vzŋjvza ta tsa ghwadaka ndana għa ya, ka dawa ka da Mgham ta plighistani ta dmakwa tsa ndanagħa ya, ka dza'a magaku tsi. ²³ Ta nghadaptá yu ná, ksuksa ghwadaka skwi ta kagħa, ma gamaka dmaku ka,» ka'a nda tsi. ²⁴ Ka tsa Simuŋ ya nda hōj mantsa:

«Kdækwædæk, magawa vërda kaghuni ta du'a ta ghøña dā, kada kwala tsa skwiha mna kuni ya da slidighata,» ka'a.

²⁵ Tahula mnan̄ta tañ ta gwada ta ghøña Yesu Kristi nda gwadani tani, ka vraghata høj da luwa Ursalima ka dza'a nda mna gwada ma ndøghata sana luwaha ta hadika Samari.

Filip nda mnda luwa Itiyupi

²⁶ Ka duhwala Lazglafta nda Filip mantsa: «Sli'afslī'a ka dza'a ka nda Sud, ka dza'a ka da tsa vli ta saha ma Ursalima ña dza'a da luwa Gaza ya, ya ka mtak tsa vli ya,» ka'a. ²⁷ Ka sli'äftā tsi ka laghwi. Tsaw mamu sana mnda la Itiyupi si ta laghwi da maga du'a da Lazglafta ma luwa Ursalima. Tsa mndu ya nā, ka kubitik nzakwani. Mndu dagala ya ma slna, ma dzvani inda gadghøla sana marakw, Kandes hga tsa marakw ya ta nzakway ka Mghama la Itiyupi. ²⁸ Ta vru tsi dzaghani, ka nzamtā tsi ma mwata plisani, ka dza'a nda dzaña deftera anabi Isaya.

²⁹ «Gavadaghagava tavata ya mwata plis ya,» ka Sulkum nda Filip. ³⁰ Ka ndadaghatā Filip. Ta snø tsi nā, ta dzaña deftera anabi Isaya tsa mnda la Itiyupi ya. Ka'a nda tsi mantsa: «Nda sna ka ta na skwi ta dzañ ka na ra?» ka'a. ³¹ Ka tsa mndu ya mantsa: «Waka yu dza'a san̄ta ka mnidif a mndu na?» ka'a zlgħaftā wani. Ka hgadaftā tsi ta Filip nzanavata. ³² Wya tsa vli ta dzañ tsi ya: «Manda kla tuwak da vla hnay klaghata lu. Manda nzatā nzakwa zwaña tuwak kul had ta gwadafta ta kwitsə lu ta swidani ya

ka'a nzata, pslaf a ta wani wa.

³³ Ma hanaganatani ta ghøñani, ka tsanaghatā lu ta guma, ka dzata. Had mndu dza'a kulantā mndøra tañ wu, kabga zadanazada ta hafani ta ghøña hadik*,» ka'a.

³⁴ Ka tsa mnda la Itiyupi ya dawan̄ta da Filip mantsa: «Kdækkdæk, mnihamna ka ta ghøña wa ta gwada na anabi na ta na gwada na! Ta ghøña ghøñani re, ari ta ghøña sana mnda a na?» ka'a. ³⁵ Ka zraftā Filip ta gwada ta ghøña tsa vli dzan̄af tsi ya, ka mnan̄antā tsi ta Lfida Gwada ta ghøña Yesu. ³⁶ Tata mbada høj ta tvi, ka lagha høj slafta ta imi ma ghwa. Ka tsa mnda la Itiyupi ya nda

tsi mantsa: «Ya wana imi na ní, nu dza'a pyafta magadiftā batem na?» ka'a. [³⁷ «Ka zlgħafzlgħa ka nda ñudufa gha, ta magaku,» ka Filip. «Mantsa nzakwani, zlgħafzlgħa yu nda ñudufa dā kazlay: Yesu Kristi ná, Zwaña Lazglafta ya kə'a,» ka tsa mndu ya nda tsi.] ³⁸ Ka sladanatā tsi ta tsa mwata plisani ya. Ka saha høj nda Filip mida ka lamø høj da imi, ka maganaftā Filip ta batem. ³⁹ Manda kdakwa tañ ta sabi ma tsa imi ya, ka klaghatā Sulkuma Mgham Lazglafta ta filip, gi kudatan̄ nghøgla a tsa mnda la Itiyupi ya wa. Ka kdə tsatsi ta ksa tvani, ka dza'a nda rfu. ⁴⁰ Ka zlagaptā Filip ma luwa Azutu. Ka rø tsi ta luwaha ka dza'a nda mna Lfida Gwada, ka laghwi trezekw da luwa Sezare.

9

Hgafsta Yesu ta Sawulu

¹ Ma tsa fitik ya, zlanava a Sawulu ta ghuyanaptā dan̄wa nda rwanatā duhwalha Mgham Yesu wa. Ka sli'äftā tsi ka lagha slanaghatā la mali ta ghøña gwal dra skwi ña Lazglafta, ² ña dawaftā delewer ña dza'ani vlantā la maliha ma hæga tagha skwa la Yahuda ma luwa Damas. Tsa delewer ya dza'a vlantā tvi, ka slanaghasla tsi ta gwal zlgħay nda ñuduf hada, ña kasaftani ta høj ka hlakta da luwa Ursalima. ³ Tata mbada høj ta tvi, ndusadagha ndusa høj nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadak wanaftā Sawulu. ⁴ Ka zlømbagatā tsi ta hadik, ka snø tsi ta sana lwi ta hgay, ka'a mantsa: «Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ña da na?» ka'a. ⁵ «Wa kagha ní Mghama dá?» Ka Sawulu nda tsi. «I'i Yesu ta gø ka tiri ña dá yeya, «Sli'afslī'a gha, ka dza'a ka da huda luwa Damas. Hada dza'a mnaghata lu ta skwi ña magay gha,» ka'a nda tsi. ⁷ Ndrakrawa, ka tsa gwal ta pgha Sawulu ya nzata. Nda sna høj ta lwi mndani, ama ngha a høj ta tsa mndu ta gwada ya wa. ⁸ Ka sli'äfta Sawulu ta hadik. Kə'a ka ngha yu ta vli kə'a, ngha a ta vli wa. Ka ksafsta lu ta dzvu ka klaghata da luwa Damas. ⁹ Ka zata tsi ta fitik hkøn, ngha a ta vli wu, zan̄ a ta skwi wu, san̄ a ta imi guli wa.

¹⁰ Tsaw ma tsa Damas ya, mamu sana mndu zlgħay nda ñuduf ta hgø lu ka Hananiya. Ka Mgham Yesu nda tsi manda

* 8:33 Aya 32-33: Ngha ta Isaya 53:7-8.

skwi ma suni mantse: «Hananiya!» ka'a. «Wana yu Mghama da,» ka Hananiya. ¹¹«Sli'afslí'a ka dza'a ka ta tvi, ta tsa tvi ta hgø lu ka tvi nda ga zeghwi ya, ka dawarjta ka ta sana mnda la Tarsus, ta hgø lu ka Sawulu, wa'a ma høgä ga Yuda ya. ¹²Ya wa'a ta maga du'a ndanana. Ka nghanjta tsi manda skwi ma suni ta sana mndu ta hgø lu ka Hananiya ta lami ka fa dzvu ta ghøjani, kada nghanjta tsi ta vli,» ka'a nda tsi. ¹³Ka Hananiya mantse: «Mghama da, nda ndøgha mnduha ta mnihatä gwada ta ghøjä tsa mndu ya, ka rusiftä høj ta inda ghwadaka skwi magana tsi ta mnduha gha ma Ursalima. ¹⁴Ka sagha tsi da hadna nda mbraku ya mutsaf tsi da maliha ta ghøjä gwal dra skwi ja Lazglafta, ja kasa inda gwal ta hganjta hga gha,» ka'a. ¹⁵Ka Mgham Yesu nda tsi mantse: «La! I'i ta zbaptä tsa mndu ya ja ghunay da, ja mnananjta hga da ta sanlaha ma mnduha, nda ya ja mghamha, mantse ya guli ja mnduha la Isra'ila. ¹⁶Dza'a maranajmara i'i ka ghøjä da, ta inda ghuya danjwa ya tkwe' dza'a tsi ghuyay ta ghøjä hga da,» ka'a. ¹⁷Ka sli'afstä Hananiya tama ka laghwi. Ka lamø tsi da tsa høgä ya. Ka fanaghatä tsi ta dzvu ta Sawulu. Ka'a nda tsi mantse: «Sawulu! Zwanjama da ka. Tsa Mgham Yesu ta maraghanjta ghøjani ta tvi ya, ta ghunidikta ja nghanjta gha ta vli, nda ya ja ndøgghaghta nda Sulkum nda ghuba,» ka'a. ¹⁸Ka gi sli'agata skwiha manda njalarj manda njalarj ta ira Sawulu, ka nghanjta tsi ta vli. Ka sli'afstä tsi, ka maganaftä lu ta batem. ¹⁹Ka zutä tsi ta skwa zay, ka vravaktä mbrakwani.

Zrafta Sawulu ta mna Lfidä Gwada ma luwa Damas

Ka nzdavata tsi tsøbakw fitik kawadaga nda gwal zlgħay nda njufuf ma Damas. ²⁰Ka gi sli'afstä tsi ka mnay ma høgä tagha skwa la Yahuda, ka'a mantse: «Yesu ná, Zwanja Lazglafta ya,» ka'a. ²¹Ka ndørmim inda gwal ta snay nda ndørmima. Ka høj mantse: «Nana mndu na a ta ganaptä iri katakata ta gwal ta hga hga Yesu ma luwa Ursalima kay ra? Sagha da kasa høj ja hlanjta la mali ta ghøjä gwal dra skwi ja Lazglafta a tsi kay ra?» ka høj. ²²Ka gdavatä Sawulu ka mnay: «Yesu ná, Kristi ya,» ka'a. Ka kbanaftä tsi ta

la Yahuda ta nzakway ma luwa Damas. Sna a høj ta skwi ja zlgħanaftawi wa.

²³Labla fitik mida tama, ka dzraftä la Yahuda ta wi ja zba dzatä Sawulu. ²⁴Ka nzatä høj ta watgha luwa nda rvidik tani, nda fitik tani ka dökwatsay ja dzata. Ka slramtä tsa skwi dzraf høj ya da slømøja Sawulu. ²⁵Ta sana rvidik tama, ka famtä gwal zlgħay nda njufuf ta Sawulu ma gwadzegwer ka tsghigjta nda ta ghurum ta muhula luwa.

Nzakwa Sawulu ma luwa Ursalima

²⁶Bhadaghatani da luwa Ursalima, ka zbø tsi ta guyaftä vgha nda gwal zlgħay nda njufuf. Ka zløjh høj nda zløjä, kabga graf a høj kazlay, vørdä mnda zlgħay nda njufuf ya kø'a wa. ²⁷Ama ka klaftä Barnabas, ka pghadagħata slanagħatä gwal ghunay. Ka rusanaftä Barnabas ta høj ka Sawulu nghanjta Mgham Yesu ma tvi, nda ya ka Mgham Yesu gwadganata. Rusanafha ta høj guli, kinawu ka Sawulu fatä ghøjani ka mna Lfidä Gwada nda hga Mgham Yesu ma luwa Damas. ²⁸Daga badu tsa ya, ka ksafstä tsi ta nzaku nda høj. Ta labla høj, ta vrakvra høj ta mna Lfidä Gwada nda hga Mgham Yesu ma Ursalima. ²⁹Ta gwadgana gwada ta la Yahuda nda sna ta gwada Grek, ta zlørday ta gwadaha nda høj. Ja tanj tani, zba htsijani ja dzata ja tanj. ³⁰Snanjta zwanama, ka pghagħatä høj da luwa Sezare. Hada, ka ghunagħatä høj da luwa Tarsus.

³¹Ma tsa fitik ya, lefdëkw nzata nzakwa guyatä ghøjä gwal zlgħay nda njufuf ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Galili, nda ya ta hadika Samari. Ta mbray høj ta vgha ka nzaku nda hanatä ghøj mista Mgham Yesu. Ta sgaku nda sga høj nda zcfakatahuda Sulkum nda ghuba.

Mbanafä Piyer ta Ayniya

³²Piyer ya ná, ra inda vli ka nghanagħatä gwal zlgħay nda njufuf ja ni. Ma sana fitik, ka laha tsi nghanagħatä gwal zlgħay nda njufuf ma luwa Lida. ³³Ka slaftä tsi sana mndu ta hgø lu ka Ayniya ta hani ta ghzløj. Ma tghasa vakwani tsa manda ragħwatani. ³⁴Ka Piyer nda tsi mantse: «Ayniya! Yesu Kristi ta mba kagha. Sli'afslí'a ka payanata ka ta ghzløjä gha,» ka'a. Ka gi sli'afstä Ayniya. ³⁵Nghanjta inda gwal ma luwa Lida, nda gwal ma dafi ma luwa Siruj ta tsa

mndu ya ná, ka zlgħaftá həŋj ta Mgham Yesu.

Vranamta Piyer ta hafu ma Tabita

³⁶ Mamu sana marakw ma luwa Yafa ta hgə lu ka Tabita mataba gwal zlgħay nda ɲuduf. Tsaya «Durkas» nda gwada Grek, manda mnay kazlay: Madva kə'a ya. Dagala ɲerma skwi maga tsi, ta katay ta gwal ka pdu. ³⁷ Ma tsa fitikha ya, ka ksafatá danwa ka mtutá tsi. Tahula mbazata, ka klaftá lu ka famta ma dzuguvu ta ghəŋja sana həga. ³⁸ Tsaw ndusa tsa luwa Yafa ya nda luwa Lida. Ka snarjta tsa gwal zlgħay nda ɲuduf ma Yafa ya kazlay, wa'a Piyer ma luwa Lida kə'a. Ka ghunadaptá həŋj ta mnduha his da tsi. Ka həŋj nda Piyer mantsa: «Kdəkəkək sawi misimmisim da aɲni,» ka həŋj. ³⁹ Ka sli'afatá Piyer ka labə kawadaga nda tsa mnduha ya. Manda bhadagħatani, ka kladaftá lu da tsa dzuguvu ta ghəŋja sana həga ya. Ka sli'afatá inda mi'a wadgu wamta ka taw, ka maray ɲani ta lɟut nda dzampa ya maganaf Tabita ta həŋj ma nzakwani ta nda iri. ⁴⁰ Ka Piyer nda inda mndu ma həga mantsa: «Labwala la dzibil,» ka'a. Ka saghu həŋj. Tahula tsa, ka tsəlbətá Piyer ka maga du'a. Ka mbədavatá tsi tvə mbli. Ka'a mantsa: «Tabita, Sli'afslí'a!» ka'a. Ka gunarjta Tabita ta iri. Nghanjani ta Piyer, ka sli'avatá tsi ka nzata nda nza. ⁴¹ Ka ɲanarjta Piyer ta dzvu, ka sli'anafatá ka sladata. Ka hgadamtá tsi ta gwal zlgħay nda ɲuduf, nda tsa la wadguha ya, ka maranarjta həŋj ta nzakwani nda hafu. ⁴² Ka snanagħatá tsi ta inda gwal ma Yafa. Ka zlgħaftá ndəghata mnduha ta Mgham Yesu. ⁴³ Ka nzatá Piyer ka nzdavata ma Yafa ga sana mnda kba huta, Simuɲ hgani.

10

Maravata duhwala Lazglafta da Kwarney

¹ Mamu sana mndu ta hgə lu ka Kwarney ma luwa Sezare. Tsatsi mali ta ghəŋja sana għuɓa la sludza la Ruma ta hgə lu ka «għuɓa la Italiya.» ² ɲərma mndu tsa mndu ya nda gwal ga tarj tani. Ta zləŋay ta Lazglafta, dagala mnduha la Yahuda mbaha tsi. Ta magay ta du'a da Lazglafta inda fitik. ³ Ma sana fitik ta nzemndi hkən tama, ka slanagħatá sana mazəməzəm. Ka nghanjta tsi ta duhwala Lazglafta ta lamə da həga ga tarj ka hganjta. «Kwarney!» ka'a nda tsi. ⁴ Ka nghə tsi

ta tsa duhwala Lazglafta ya nda zləŋj nda zləŋj. Ka'a mantsa: «Nya ní Mghama dal!» ka'a. «Bhadafbha tsa maga du'a ta maga ka ya, nda tsa mbaha mnduha ta mbah ka ya da Lazglafta, kəl tsi ka havapta ka kagħa. ⁵ Ghuna nda va nana ta mnduha da luwa Yafa da mnanatá Simuɲ ta hgə lu ka Piyer ya ka sagħa tsi. ⁶ Ya wa'a ga sana mnda kba huta Simuɲ hgani tawa drəf hga tarj ya,» ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsi. ⁷ Na gi lagħwa tsa duhwala Lazglafta ta gwada nda tsi ya, ka hgaftá tsi ta kwalvahani his nda ɲərma sludzani turtuk ta ksanatá slna manda ghalya. ⁸ Tahula rusanafatani ta həŋj ta inda tsa skwi ta luta ya, ka ghunagħatá tsi ta həŋj da luwa Yafa.

Mnanarjta Sulkum nda għuɓa ta gwada ta Piyer

⁹ Gamahtsimani ta labə tsa mnduha ya ta tvi, ndusa həŋj ka lamə da tsa luwa Yafa ya, ka laf Piyer ta dadəmatá ghəŋja həga da maga du'a. Ta ghwanj a fitik ma ghəŋj nda tsaya wa. ¹⁰ Ka kuzlanafatá maya ta Piyer, ta kumay ma ta skwi ɲa zay. Tata da nda da lu ta skwi zay ɲani. Ka slanagħatá sana mazəməzəm. ¹¹ Ka nghə tsi ta gunata luwa, ka saha sana skwi manda gatá gwada habuɲ lu ta wani ta wani, ka saha ta hadik. ¹² Inda nimtak fwaɗ səla mistani, nda skwiha ta mbada nda huɗi ta hadik, nda zarakħa tani mida. ¹³ «Sli'afslí'a għa Piyer ka hana ka, ka za ka,» ka sana lwi gwadganata. ¹⁴ Ka Piyer mantsa: «Va a yu Mghama dá wa. Had skwa mbida nda skwi kul raku ka zay ta kdə walarjta lami da wa dá wu,» ka'a. ¹⁵ «Ka nda ra tsa skwi ya ka zay ka Lazglafta ya ná, ma nghə kagħa ka skwi kul raku ka zay,» ka tsa lwi ya ka mahis nda tsi. ¹⁶ Hkən vranafatani mantsa ya, ka vrintá tsi ta tsa skwi ya ta luwa.

¹⁷ «Nu mndəra tsaya ma skwi tama,» ka Piyer ta ndana klatá ghəŋja tsa mazəməzəm ta slanagħata ya, nda bhadagħata tsa gwal ghunaf Kwarney ya ta watgħa manda kdakwa tarj ta dawarjta vla həga la Simuɲ. ¹⁸ «Hadna ta nzakwa Simuɲ ta hgə lu ka Piyer ya ra?» Ka həŋj gwaddata nda lwi kulzlahkuzlah. ¹⁹ Tata ndana skwi ta ghəŋja tsa mazəməzəm ya Piyer kay ná, «Wya mnduha hkən ta psa kagħa, ²⁰ sli'afslí'a ka laha ka, ɲa dza'a għa kawadaga nda həŋj. Yaha ka da dga ghəŋj, kabga i'i ta ghunagħatá

høj,» ka Sulkum nda ghuba nda tsi. ²¹ Ka sli'äftá Piyer ka saha slanaghatá tsa mnduha ya. «Wana yu, i'i tsa mndu ta psə kuni ya. Nya ta klagaghunaghata na?» ka'a nda høj. ²² «Kwarney ka mali ta ghəja ghuba sludzi, ta nzakway ka nərma mndu, ta zləja Lazglafta, ta ghubu inda la Yahuda ya ta ghunənakta. Duhwala Lazglafta ta mnanata nja hğadapť kagha da tarj nja sna skwi dza'a ka mnanata,» ka høj nda tsi. ²³ Ka hładamť Piyer ta høj, ka hanə høj hada.

Sli'äfta Piyer ka laghwi da Kwarney

Gamahtsimani, ka sli'äftá tsi ka laghu mista tarj. Ka sli'äftá sanlaha ma zwanama ma luwa Yafa ka pğhaghatá høj. ²⁴ Ka bhadaghatá høj da luwa Sezare. Gamahtsimani, ta kzlaykzlay Kwarney nda la ga tarj tani, nda hđuhuda grahani gwal hagaf tsi ya, ta høj. ²⁵ Manda bhadaghatata Piyer, ka lagha Kwarney da guway, ka zləmbatá tsi ma ghuvani ka ga zgu nani. ²⁶ «Sli'afsl'i'a, mndu i'i guli,» ka Piyer ka sli'anafť. ²⁷ Tata dza'a nda ghwa yiva høj nda Kwarney, ka lamə tsi da həga. Ka slanaghatá tsi ta hibatá mnduha hada. ²⁸ Ka'a nda høj mantsa: «Nda sna kuni ná, pyafpya lu ta guway mnda la Zudiya ta vgha nda la mayəm, balavakata lamə da həga ga tarj. Tsaw had mnda səla ya nja mnay kazlay: Nda ghuba yeya, ghuba a yeya ka guya vgha nda tsi wu kə'a wu, ka Lazglafta marihata. ²⁹ Tsaya kwal yu kul dgantá ghəj ka sagha hganər ka ta i'i. Ta kumay yu tama ta snarť ghəja skwi kəl kuni ka hgaktá i'i,» ka'a. ³⁰ Ka Kwarney mantsa: Ma fwadá fitik na, manda va na luwa, ta maga du'a yu ma həga da ta nzəmndi hkən, ka gi sagha sana mndu nda sudatá lguta njušlɨj tilil ta vghani ta kama da. ³¹ Ka'a nda i'i mantsa: «Kwarney, snasna Lazglafta ta du'a gha, havaphava guli ka mbaha mnduha ta mbah ka. ³² Ghuna tama ta mnduha da luwa Yafa da hgaghaktá Simurj ta hğə lu ka Piyer ta nzaku ga sana mndu, Simurj hgani, mnda kəa huta, ta wa drəf hgani ya,» ka'a. ³³ «Gi kəl yu ka ghunadapť mnduha da kagha. Dina na sagha sagha ka na. Ndanana, wana anjɨ demdem ta kəma gha nja sna skwi ya mnagha Mgham nja mnanata,» ka'a.

Piyer ta gwadą ga Kwarney

³⁴ Mbada Piyer ka zľraftá gwada. Wya ka'a: «Kahwathwata, ndanana grafta yu kazlay: Had Lazglafta ta gala mndu wu kə'a. ³⁵ Inda mndu dər má ma mndəra la wa tsi ta zləja hgani, ka maga skwi tdúkwa ná, zďəganazda. ³⁶ Ghunafghuna Lazglafta ta gwadani nja zwana la Isra'ila ma mnanarť Lfida Gwada ta nzaku nda ma Yesu Kristi, ta nzakway ka Mghama inda mnduha, ta høj. ³⁷ Nda sna kuni ta skwi ta zľrafta ta hadika Galili, ka zľu'utá tsi ta vli ta hadika Zudiya demdem, tahula kdakwa Yuhwana ta mna gwada, nda ya ta maga batem. ³⁸ Nda sna kuni ka Lazglafta pğhəganaghatá mbrakwa Sulkum nda ghuba ta Yesu Kristi mnda la Nazaret. Nda sna kuni guli ka Yesu ranafť inda vli ka maga zďaku, ka mbamba gwal ghurgana halaway ta høj, kabga kawadaga Lazglafta nda tsi. ³⁹ Anjɨ, nda nza anjɨ ka masləmťsəka inda skwi maga tsi ta hadika la Yahuda nda Ursalima. Ka dzatá lu nda ma zləjafta ta udzu. ⁴⁰ Ka sli'aganapť Lazglafta nda hafu badu mahkən. Ka vlarť tsi ta tva mararť ghəjani. ⁴¹ Nja tsa anjɨ tinlaghu Lazglafta ta zbapta nja nzakway ka masləmťsəkani ya. Nja tsa anjɨ si ta za skwi, ka sa skwi kawadaga nda tsi ya mararť tsi ta ghəjani, tahula sli'agaptani ma taba gwal nda rwa ya. Nja inda mnduha demdem a mararť tsi ta ghəjani wa. ⁴² Tsatsi ta mnanata, ka mna kuni nja mnduha, ka sladanafť kuni kazlay: Tsatsi sladana Lazglafta ka mnda tsa guma ta ghəja gwal nda hafu, nda ya ta ghəja gwal nda rwa kə'a. ⁴³ Inda la anabi ná, mnamna høj ta ghəjani kazlay: Dər wati ma mndu ta zľghafť dza'a mutsay ta planatá dmakwani, nda ma mbrakwa hgani,» ka'a.

Saha Sulkum nda ghuba ta ghəja gwal kul nzakway ka la Yahuda

⁴⁴ Tata mna tsa gwadaha ya Piyer, ka saha Sulkum nda ghuba ta ghəja inda tsa gwal ta sna tsa gwada ya. ⁴⁵ Ka ndərmim inda tsa gwal zľghay nda njuďuf nda tsa fafadá tarj ta labə mista Piyer ya kay, ta vlagata Lazglafta ta Sulkum nda ghuba ta ghəja inda tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda ya. ⁴⁶ Ka snə høj ta gwaday tsa mnduha ya ta gwada nda sanlaha ma gwada. Ka zləzľvu høj ta glakwa Lazglafta. Ka Piyer mantsa: ⁴⁷ «Dza'a pyafpya lu ta maganafť batem nda imi ta na mnduha na, ya wana mutsafmutsa høj

ta Sulkum nda ghuḅa manda va amu na ra?» ka'a. ⁴⁸Ka Piyer guli mantsa: «Maganafṭa batem ta hōj nda hga Mgham Yesu Kristi,» ka'a. Tahula tsa, ka ndābanata hōj ta dzvu ṅa nzdāvātani tsōbakw fitik da hōj.

11

Rusay Piyer ta skwi ta maguta ma Ursalima

¹Ka snanṭa gwal ghunay nda zwanama ta nzakway ma hadika Zudiya kazlay: Zlghafzlgħa gwal kul nzakway ka la Yahuda ta gwada Lazglafta guli kō'a. ²Manda vradaghata Piyer da luwa Ursalima, tus gwal zlgħay nda ṅuduf nda ḍatsa fafaḍa taṅ nda gwada nda Piyer. ³«Lamla ka da hōga ga gwal kul ḍatsaku fafaḍa taṅ, ka za skwa zay kawadaga nda hōj,» ka hōj nda tsi. ⁴Ka zraḥṭa Piyer ta rusay ṅa taṅ turtuk turtuk ka tsa skwi ya luta. ⁵Ka'a mantsa: «Ma nzakwa da ma luwa Yafa, ta maga du'a yu tama, ka sladighata sana mazōmzōm. Ka nghanṭa yu ta sana skwi dagala manda gatā gwada nzakwani ṅanana lu ta wa kuzibidimani ta wa kuzibidimani ta saha daga ta luwa, ka ndusadivata. ⁶Ka faḥṭa yu ta iri tida ka vitsay, ka nghanṭa yu ta skwiha fwad fwad sōla mista taṅ, nda nimitak, nda skwiha ta mbada nda huḍi, nda zarakha mida. ⁷«Sli'afslia' gha Piyer ka hana ka, ka za ka ta hōj,» ka sana lwi gwadgihata. ⁸«Va a yu Mghama da wa, had skwa mbida nda skwi kul raku ta kdō lami da wa da wu,» ka yu. ⁹«Ka nda ra, ka Lazglafta ya ná, ma nghō ka ka skwi kul raku,» ka tsa lwi ya gwadglagata ta luwa ka mahis. ¹⁰Hkōn kō'a vrōglanafta manda va tsaya. Ka vriṅṭa lu ta tsa skwi ya ta luwa. ¹¹Ta va tsa luwa ya, nda bhadaghata sana mnduha hkōn ghunaf lu ta hōj daga ma luwa Sezare, ṅa slidighata ma tsa hōga ta nzaku yu ya. ¹²«Ka dza'a ka mista taṅ, yaha ka da dga ghōj,» ka Sulkum nda ghuḅa nda i'i. Ka pghaftā na mnduha wana hōj hadna na ta i'i da luwa Sezare, ka lamō ṅni demdem da hōga ga Kwarney. ¹³Ka rusarṅnaḥṭa tsa mndu ya kō'a nghanṭa duhwala Lazglafta ta sladu ma hōga ga taṅ. Ka'a nda tsi mantsa: «Ghuna ta mndu da luwa Yafa ṅa hgaktā Simuṅ, ta hgō lu ka Piyer ya ka sagha tsi, ¹⁴ṅa mnaghunatani ta gwadaha ya dza'a klagħaktā mbaku, ṅa kagha nda hōga gha tani demdem,» ka'a. ¹⁵Ta zlrayzlray yu ta gwada tama ná, ka saha

Sulkum nda ghuḅa ta ghōja taṅ manda va ya ta magaku nda amu taṅtaṅ ya. ¹⁶Ka havaktā yu ta gwada Mgham Yesu ta mnay kazlay: Yuhwana ná, nda imi maga tsatsi ta batem, kaghuni ya, nda Sulkum nda ghuḅa dza'a magaghunafta lu ta batem kō'a ya. ¹⁷Ka si Lazglafta ta vlanṭa tsa Sulkum nda ghuḅa ya ta tsa mnduha ya, manda va ya vlama lu ta amu ma zlgħafta mu ta Mgham Yesu Kristi ya ní, wa i'i tama ṅa dzanamtā wi ta Lazglafta?» ka'a. ¹⁸Tahula snanṭa taṅ ta tsa gwada ya, ka lōfatā hōj demdem, ka zlzlvu hōj ta Lazglafta «ta vlanṭa tva mbōdanaḥṭa nzakwa taṅ ta gwal kul nzakway ka la Yahuda kada mutsafta hōj ta vōrda hafu tama,» ka hōj.

¹⁹Tsa ghuya ḍarṅwa ta slata ma kdō fitika dzatā Atiyen sagha ya, ta wutsanatā gwal zlgħay nda ṅuduf. Ka sli'afṭa sanlaha ka lagħwi dikw da luwa Finisi, ta lagħu sanlaha da Kiprus, ta lagħu sanlaha da Anṭakiya. Ka mnō hōj ta gwada Lazglafta ṅa la Yahuda ka zlanṭa mnay ṅa sanlaha ma mnduha. ²⁰Mbada sanlaha ma gwal zlgħay nda ṅuduf ta nzakway ka mnduha la Kiprus nda la Sireṅ, ka sli'afṭa ka lagħu da luwa Anṭakiya, tvō la Grek. Ka mnō hōj guli ta Lfida Gwada Mgham Yesu ṅa taṅ. ²¹Kawadaga mbrakwa Mgham Yesu nda hōj, kōl ndōghata mnduha ka zlgħafta, ka mbōdaghutā vgha tvō Mgham Yesu. ²²Ka snanaghata tsi ta Igliz ma luwa Ursalima. Ka ghunaḥṭa hōj ta Barnabas da luwa Anṭakiya. ²³Manda bhadaghataṅ, ka nghanṭa tsi ta zdakatahuda Lazglafta, ka rfu tsi ta rfu. Ka vlanṭa tsi ta mbraku ta hōj ṅa gdāvata taṅ nda fatā ṅudufa taṅ ta Mgham Yesu. ²⁴Tsaw tsa Barnabas ya ná, ṅerma mndu ya, mnda zlgħay nda ṅuduf ya ndōghu ndōgha nda Sulkum nda ghuḅa. Ka sgavaghata ndōghata mnduha ta zlgħaftā Mgham Yesu.

²⁵Ka sli'afṭa Barnabas ka lagħwi da luwa Tarsus, da zba Sawulu. ²⁶Manda slaftani tida, ka klagaghata tsi da luwa Anṭakiya. Tōj vakwa taṅ hada kawadaga ta ksa slna ma Igliz. Ka taghō hōj ta skwi ṅa ndōghata mnduha guli. Ma luwa Anṭakiya zraḥṭa lu ta hga gwal zlgħay nda ṅuduf, ka la krista. ²⁷Ma tsa fitik ya, ka sli'afṭa la anabi ma luwa Ursalima ka laha da luwa Anṭakiya. ²⁸Mamu sani mataba taṅ ta hgō lu ka Agabus. Ka'a

mantsa: «Dza'a slaku maya ta ghøña hadik demdem,» ka'a manda ya mnana Sulkum nda ghuba. Ka slatá tsi tama ma fitika gay Klawdi ta mgham. ²⁹ Ka gwal zlgghay nda nuduf sladanata mantsa: «Inda mndu, ka vla tsi ta skwi ya lavij tsi ta vlay ña tsøghay ña kata zwanama ta nzaku ma hadika Zudiya,» ka høn. ³⁰ Ka tskaftá høn, ka vlanjá i Barnabas nda Sawulu, ña klanjá la galata mnduha ma hadika Zudiya.

12

¹ Ma va tsa fitik ya, ka zltraftá mgham Hiridus ta ghuya ðañwa ña Igliz. ² Ka dzatá tsi nda kafay ta Yakubu, zwanamani ma Yuhwana. ³ Ta nghø tsi ná, zdøganazdá tsa skwi ya ta la Yahuda. Ka ksafá tsi ta Piyer guli ma fitika skala buradi kul had is mida ya. ⁴ Tahula ksafani, ka tsamtá tsi ma gamak. Ka pghatá tsi ta ghuba sludzi fwad fwad ña mbaðay tanj ta vgha ta nghay. Tahula kdata ma skala Pak ta ndana tsi ta tsanaghatá guma banluwa. ⁵ Ma tsa ñatá Piyer ma gamak ya tama, ka ñavata Igliz ka maga du'a ka ñdayda ta ghøñani.

Zlijntá Piyer

⁶ Ta tsa rvidik ña tsadákwa vlani ya ta ndana Hiridus ta tsanaghatá guma. Ta hani Piyer nda tsatani ma tsuhwalha his ma takataka sludzihha his. Ta nzaku gwal ngha watgha guli nda tvø watgha. ⁷ Gi ka zlagaptá duhwala Lazglafta ka tsuwadakanafá vli ma tsa dzuguvi ya. Ka nduhudantá tsi ta Piyer ma ñwazlið. «Sli'afslí'a misimmisim,» ka'a nda tsi. Gi stak saha tsa tsuhwalha ya tsa ta dzvani. ⁸ «Hbana banava gha ka sudamta ka ta baðaha gha,» ka duhwala Lazglafta nda tsi. Ka magatá tsi mantsa. «Fava lguta gha, sawi mista dá,» ka'a nda tsi. ⁹ Ka saghu Piyer ma gamak mista tsa duhwala Lazglafta ya. Zbanj a tsatsi kazlay: Kahwathwata na skwi ta magø duhwala Lazglafta na re ari ki na ka'a wa. Zlah suni na skwi na ta fidaghata, ka tsatsi ta ndanay. ¹⁰ Ka tsughwadagaptá høn ta tanjana ghuba tsa gwal ta ngha mnduha ya, tsughwadapha høn ta mahisani. Ka lagha høn tavata sana watgha haf lu nda kufur ta tva lami da huda luwa. Ka gunutá tsa watgha ya ka ghøñani ta wa ira tanj. Ka sabø høn, ka ksafá høn ta tvi, gi ka zlanatá duhwala Lazglafta hada.

¹¹ Ma tsa fitik ya zltrafta Piyer ta snanjá skwi ta magaku. «Ndanana, grafta yu dar kazlay: Mgham Yesu ta ghunagatá duhwalani klapá i'i ma dzva Hiridus nda ya ma inda ghwadaka skwi si ta kumø la Yahuda ta sladighatani,» ka'a.

¹² Na snanjani kazlay: Manda va tsaya nzakwani ka'a, ka sli'afá tsi ka laghwi da Mari mani ma Yuhwana, ta hgø lu ka Markus ya. Hada, nda hiða tskatá vgha mnduha ta maga du'a. ¹³ Ka lagha Piyer dzanjá watgha lamø da høg. Ka gavadaghatá sana marakw ka kwalva, ta hgø lu ka Ruda, da sna lwani. ¹⁴ Ka tsatsaftá tsi ta lwa Piyer, ka rfu tsi ta rfu. Ma ña gunatani ta tsa watgha ya ná, ka hwayaghatá tsi da huda høg da mnay kazlay: Wa'a Piyer ma bli ka'a. ¹⁵ «Nda ksa ka da skwi ra!» ka høn nda tsi. «Kahwathwata ta mna yu,» ka'a ta ghøñani. «Ba sulkumani ya,» ka høn. ¹⁶ Mbaða Piyer ka gdavata ta dza watgha. Manda gunata tanj ta watgha ka nghanjá høn ta Piyer. Ka ndarmim høn. ¹⁷ Kdkædkæ, ka Piyer nda dzvu ka lbanatá høn. Ka rusanafá tsi ta høn ka Mgham Yesu kliginjta ma gamak. «Ka dza'a kuni da rusanafá i Yakubu nda sanlaha ma zwanama,» ka'a nda høn guli. Ka gi sabø tsi ka laghwi da sana vli. ¹⁸ Tsadákwa vlani, ka kbutá la sludzi katakata. «Ka wu nuta na Piyer na tama?» ka høn. ¹⁹ «Psawa manda va psay,» ka Hiridus. Lay, ngha a wa. Laghani ka dadawanaptá vli ta tsa gwal si ta nghay ya. Ka vlatá tsi ta tvi, ña pslatá høn. Tahula tsa, ka sli'afá Hiridus ma Zudiya ka laha da luwa Sezare, ña nzðavata ka fitik tsøbakw hada.

²⁰ Ka basafá mgham Hiridus ta nuduf katakata ta ghøña gwal ma luwa Tir nda Sidunj. Ka dzraftá tsahaya ta wi ka skwa turtuk ña lagha ta kømani. Ka sutá høn ta ghøña Blastus ta nzakway ka zwira mgham ya. Ka lagha høn dawa dzrafta nda mgham, kabga ma hadika tsa mgham ya ta saba skwi ña zay tanj. ²¹ Baðu tsa fitik tsaf høn ya, ka sudavatá Hiridus ta lguta ma mgham mghamani, ka nzafta ta dughurukwani, ka ñøzlatá tsi banluwa. ²² «Lazglafta ta gwada, mndu a wu,» ka mnduha hlafá wi. ²³ Gi hadahada, ka dzunjá duhwala Lazglafta ta Hiridus, kabga kwalani kul vlanjá glaku ta Lazglafta. Ka dughwadutá mtarak, ka

mtutá tsi.

²⁴Mbadá gwadá Lazglafta ka ta vgha, ka sgaku mbsaka gwal zlgħay nda ṅuduf nda sga. ²⁵Manda kdiṅta i Barnabas nda Sawulu ta slna ya ghunaf lu ta hōj da Ursalima, ka vraghutá hōj. Ka klijntá hōj ta Yuhwana, ta hōj lu ka Markus ya, mista taṅ.

13

Zabaptá i Barnabas nda Pwal ṅa dza'a mna Lfidá Gwadá

¹Ma Igliza luwa Aṅtakiya ná, mamu la anabiha nda gwal ta tagħa skwiha ṅa mnduha. Hahōj na i Barnabas, nda Simeyuna ta hgu lu ka mnda ṅra ya, nda Lukiyus mnda la Sireṅ, nda Manahēj ta glafta kawadaga nda Hiridus, ya si ta ga mgham ta hadika Galili ya, nda Sawulu. ²Ma sana fitik, ka tskavatá hōj ka maga du'a nda sumay. «Hlapwa i Barnabas nda Sawulu ya mataba ghuni, ṅa maga slna ya hḡaj yu ta hōj,» ka Sulkum nda ghuḡa, nda hōj. ³Tahula kdiṅta taṅ ta tsa suma nda maga du'a ya, ka fanaghatá hōj ta dzvu ta hōj ka zlijntá hōj.

I Barnabas nda Pwal ma luwa Kiprus

⁴Ka sli'aftá i Barnabas nda Sawulu, ghunafōr Sulkum nda ghuḡa ta hōj, ka laghu hōj da luwa Selusi. Hada ṅlafta hōj ta kwambalu, ka laghwi ta hadika Kiprus, ta tsavata ma drōf. ⁵Manda ḡhadaghata taṅ da luwa Salamina, ka mnā hōj ta gwadá Lazglafta ma hōga tagħa skwa la Yahuda. Kawadaga Yuhwana Markus nda hōj ṅa zlgħaṅtá hōj. ⁶Ka tadaptá hōj ta tsa hadik ya ka ḡhadaghata da luwa Pafus. Ka slanaghatá hōj ta sana dōgha, ta hgu lu ka Baryusuwa, sana mnda la Yahuda ya ta niṅtá ghōṅani ka anabi. ⁷Tavata ṅumna tsa hadik ta tsavata ma drōf ya ta nzakwa tsi. Tsa ṅumna ya ná, Sergiyus Palus, mndu nda ghunizlak ma ghōṅani ya. Ka hgāftá tsi ta i Barnabas nda Sawulu, kabga ta kumay ta snanató gwadá Lazglafta. ⁸Lagħa tsa dōgha ta hgu lu ka Alimas nda gwadá Grek ya, ka dzadza wa taṅ ka zba mbēdiṅtá zlgħay nda ṅudufa tsa ṅumna ya. ⁹Mbadá Sawulu, ta hgu lu ka Pwal ya, nda ndēghatani nda Sulkum nda ghuḡa, ka vazlaftá iri tida. ¹⁰«Kuslebermbera magakwa għa, dagala nana mnda għa, zwaṅa halaway ka, ghuma inda skwi tdukwa ka. Yawu dza'a zlaṅta kagħa ta mbēdiṅtá tva Lazglafta ta nzakway

ka tdukwani na? ¹¹Kzla tama, wya Mgham dza'a dzughusta, ṅa ghulpōta għa. Dza'a nzdavanzda ka, had'ka dza'a ngħaṅtá fitik wu,» ka'a. Gi hadahada tdiḡ vli ta wa ira Alimas manda vli girividik. La tatam tsi ta tatamaku ka zba mndu ṅa ksay ta dzvu. ¹²Ngħanata ṅumna ta tsa skwi ta maguta ya ná, ka zlgħaṅtá tsi nda ṅudufani. Lanafta tsa skwi ta tagħo lu ta ghōṅa Mgham Yesu ya katakata.

I Pwal nda Barnabas ma luwa Aṅtakiya

¹³Ka sli'aftá i Pwal nda grahani ka lami da kwambalu ma luwa Pafus, ka laghwi da Perge ta hadika Pamfali. Ka dḡatá Yuhwana Markus ta vgha nda hōj, ka vraghuta da luwa Ursalima. ¹⁴Ka sli'iglaftá hōj ma luwa Perge, ka laghwi da luwa Aṅtakiya ta hadika Pisidi. Badu Sabat, ka lamō hōj nzata ma hōga tagħa skwa la Yahuda. ¹⁵Tahula dzadzaṅaṅta lu ta vli ma deftera zlaħa Musa, nda ya ma deftera anabiha, ka maliha ma tsa hōga tagħa skwa la Yahuda ya nda hōj mantsa: «Zwanama da, ka mamu gwadá da kaghuni ṅa vlaṅtá mbraku ta mnduha, laviṅlava kuni ta gwadáy ndana,» ka hōj. ¹⁶Ka sli'aftá Pwal, ka'a nda dzvu nda dzvu mantsa: Sṅawasna la Isra'ila nda inda gwal ta tsōlbu ta kōma Lazglafta! ¹⁷Lazglafta mnduha la Isra'ila ta zbaptá dzidzifha mu ṅa ṅlanāftá hōj, ma fitika nzakwa taṅ ta hadika Masar. Ka hliḡiṅtá tsi ta hōj ma tsa hadik ya nda mbrakwani. ¹⁸Ta klay ta vaku fwad mbsak maga tsi ta su'a nzaku nda hōj ma mtak. ¹⁹Tahula tsa, ka zadanatá tsi ta mndōra mnduha ndōfāṅ ta hadika Kan'ana, ka vlaṅtá tsi ta tsa hadik ya ta hōj, ṅa ṅataṅ. ²⁰Inda tsa nzakwagapta taṅ ya ná, ta klay ta vaku fwad dōrmak nda hutafmbsak.

«Ka vlaṅtá tsi ta gwal ṅa tsanató guma ta hōj, ha ka sagħa ta fitika anabi Samuyel. ²¹Ka dawu hōj ta fanamtá mghama taṅ ta hōj. Ka fanamtá Lazglafta ta hōj ta Sawulu zwaṅa Kis, ta sabi ma mndōra la Benzamej. Fwad mbsak vakwani ta ga mgham ta ghōṅa taṅ.

²²«Ka mbēdanatá Lazglafta ta hul ta Sawulu, ka mbēdanamtá ga mgham ta Dawuda ta ghōṅa taṅ. «Slafsla yu ta Dawuda, zwaṅa Yesay. Zdōḡihazda, dza'a magay ta inda skwi ya ta kumō yu,» ka'a. ²³Nda ma zivra Dawuda klōganagħata Lazglafta ta la Isra'ila, ta mnda mba mndu,

ta nzakway ka Yesu, manda ya tamaf tsi ta imi ta sləmənġ ya. ²⁴ Ma kđaku Yesu ka saha, mnanamna Yuhwana ta inda la Isra'ila ka-zlay: Mbədanafwambəda ta nzakwa għuni, ka magaghunafta lu ta batem guli kə'a. ²⁵ Ndu sakwa fitika kđayni ta slnani, ka'a mantsa: "Dunġwa wa ya ka kaghuni nda i'i na? Ya tsa mndu ta kzlə kaghuni ya a i'i wa. Wa a tsatsi ta sagħa nda hula đa, slagħwa a yu đər ka klaptá zu'a bəbah ma səlani wa," ka'a.

²⁶ «Zwanama đa, kaghuni ta nzakway ka zivra Abraham, nda kaghuni ta zləġa Lazglafta tani, ġa amu tsghəgamaghata lu ta na gwada ta mbaku na. ²⁷ Tsaw tama, tsatsaf a mnduha ma Ursalima nda mghamħa tani ta Yesu wa. Sna a həġ ta tsa gwada la anabi ta dzaġə lu inda sabat ya guli wa. Ka dzanaghata həġ ta ghəġa skwi mna la anabi, nda ma dzata taġ ta Yesu. ²⁸ Đər ma slanagħa a həġ ta skwi prək ka dzata ma mndani wu, dzadza ta na mndu na, ka həġ nda Pilat. ²⁹ Tahula kđiġta magatá skwi manda ya nda vinda ta ghəġani ma deftera Lazglafta, ka klagħatá həġ dzata ta udza zləġay. Ka klagatá həġ ka famta ma kulu. ³⁰ Ama ka sli'aganaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa. ³¹ Nda ndəgha fitikani ta mara vgha ġa gwal ta sli'af'ta ma Galili kawadaga nda tsi, ka lafi da Ursalima. Tsa mnduha ya ta nzakway ndanana, ka masləmtsəkani da mnduha la Isra'ila. ³² Vərđa aġni, tsa Lfida Gwada ya ta mnaghunata aġni. Tsa ta ta imi tanaf Lazglafta ta zləmənġ ta dzidzifa mu ya ná, ³³ magama ta amu, ta nzakway ka zivra taġ ya Lazglafta, ma sli'aganaptani ta Yesu ma mtaku. Wya skwi nda vinda ma Zabura his:

“Zwaġa đa ka,

gita yata yu ta kagħa,”* ka'a.

³⁴ Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Yesu ma mtaku, walġanġa ta a mtuta ġa fəġladamtá mblani da kulu ġa rwutani wa.

“Tsaya kəl Lazglafta ka mnay kazlay:

Dza'a vlaghunavla yu ta tfawi nda għuđa, nda fa ghəġ tida,

ya tanaf yu ta imi ta sləmənġ ta Dawuda † kə'a ya.”

³⁵ Ka'a ma sana vli guli na:

“Hađ ka dza'a zlanatá mnda għa

ġa rwutani ma kulu wu,” ‡ ka'a.

³⁶ Ma fitika nzakwa Dawuda nda hafu ná, mnda ksanatá slna ta Lazglafta ya. Maganamaga ta skwi ta kumə tsi. Ka mtutá tsi, ka lamtá lu tavata dzidzifhani, ka rwuta tsi.

³⁷ Ama tsa mndu sli'aganap Lazglafta nda hafu ya, walaġ a rwaku ta ksantá tsatsi wa.

³⁸ Mantsa tama zwanama, đina ka snanġta għuni kazlay: Əġka'a ka tsa Yesu ya kəl lu ka mnaghunanġa nda pla dmakwa għuni kə'a. Trapra zlahu Musa ta klaptá kaghuni ma tsa dmakwa għuni ya. ³⁹ Ama inda mndu ta zlghaftá Yesu ná, falau' vghani. ⁴⁰ Daswa ka kuni tama, da slagħunaghata skwi mnə la anabi kazlay:

⁴¹ “Kaghuni gwal ta mna mbrəs nda Lazglafta,

nghawangħa, ndərmima wa ndərmima, ka zwadutá kuni, kabga dza'a magay yu ta fitika għuni ta mandərmimi, ya đər ma kinawu rusaghunafta lu ná, grafta a kuni đekdek wu kə'a ya §”.

⁴² Manda saba i Pwal nda Barnabas ma həġa tagħa skwi, «Kđəkwakđək, ka vrakta kuni bađu sana Sabat da mnəġlanġnatá na gwada na,» ka lu nda həġ. ⁴³ Tahula gazlata mnduha, ka sli'af'tá ndəghata la Yahuda nda gwal ta lami nda la da đina la Yahuda mista i Pwal nda Barnabas. Ka għu həġ ta yiva. Ka vlə i Pwal nda Barnabas ta mbraku ġa taġ. «Dihavawa diħa ma zđakataħuđa Lazglafta,» ka həġ nda həġ.

⁴⁴ Sagħa tsa sana Sabat ya, ka tskavatá wər mnduha ma tsa luwa ya demdem ġa sna gwada Lazglafta. ⁴⁵ Nghay la Yahuda ta tsa tskata mnduha ya, ka lamə həġ nda draku, ka dzadzə həġ ta wa i Pwal, ka raraza həġ.

⁴⁶ Zlənəġə a i Pwal nda Barnabas ta həġ wa. Ka həġ mantsa: «Nda ra má ka tiġlagħutá mna gwada Lazglafta ġa kaghuni mazlay, ka kwalagħutá kaghuni. Ra a aġni ka mutsa hafu ġa kđekedzerġ wu ka kuni ya, dza'a mbədagħutá vgha ġni nda tvə gwal kul nzakway ka la Yahuda ndana tama. ⁴⁷ Wya skwi mnayna Mgham Lazglafta:

“Fafa yu ta kagħa ka tsuwadaka gwal kul nzakway ka la Yahuda,

ġa mnay għa ta gwada ta mbaku * ta ghəġa hađik tender,” ka'a.

* 13:33 Ngha ta Zabura 2:7. † 13:34 Ngha ta Isaya 55:3.

* 13:47 Ngha ta Isaya 49:6.

‡ 13:35 Ngha ta Zabura 16:10. § 13:41 Habakuk 1:5.

⁴⁸ Snay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta tsa gwada ya ná, ka rfu hɔ́j ta rfu, ka zləzlvu hɔ́j ta Lazglafta. Ka zlgħaftá inda gwal thanaf lu ta hafu ŋa kđekedzerj, ta hɔ́j.

⁴⁹ Ka tutá gwada Mgham Lazglafta ma tsa luwa ya demdem. ⁵⁰ Ka sli'amtá la Yahuda da gagaftá gwal dagaladagala ta zləŋja Lazglafta, nda gwal dagaladagala ma luwa tani. Ka ganaktá hɔ́j ta giri ŋa i Pwal nda Barnabas, ŋa ŋawaftá hɔ́j ma hadika taj. ⁵¹ Ka tukwanatá i Pwal nda Barnabas ta rgitika sála taj ta hɔ́j, ka lagħwa taj da luwa Ikwaniya. ⁵² Ta ndaghutá ŋudufa gwal zlgħay nda ŋuduf ma luwa Aŋtakiya da rfu, nda ya nda Sulkum nda għuḃa tani guli.

14

I Pwal nda Barnabas ma Ikwaniya

¹ Manda ḡhadaghata i Pwal nda Barnabas da luwa Ikwaniya, ka lamə hɔ́j da hɔ́ga tagħa skwa la Yahuda, ka mnə hɔ́j ta gwada Lazglafta. Ma tsa mnay taj ya, ndada a ndəghatá la Yahuda nda la Grek ta zlgħafta nda ŋuduf wa. ² Ama mbada tsa la Yahuda kul zlgħafta nda ŋuduf ya, ka gagaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda ŋa gwaftawi nda hɔ́j ka zba gwada da zwanama. ³ Kulam nda tsa, ka nzđavata i Pwal nda Barnabas ma tsa luwa Ikwaniya ya. Ka mnə hɔ́j ta gwada Lazglafta ka ŋđanđa nda fatá ghɔ́j dar ta Mgham Lazglafta. Vərdá gwada tsa gwada ya, ka Mgham Lazglafta nda hɔ́j nda ma vlanjtani ta mbrakwa maga mazəməzə, nda mandərmimi ta hɔ́j. ⁴ Ka dgavaptá mnduha his gamndər ma tsa luwa ya. Gəts ya laha mista la Yahuda, gəts ya laha mista gwal ghunay. ⁵ Ka dzraftá la Yahuda, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda, nda maliha taj ta wi, ŋa lijtá i Pwal nda Barnabas nda pala ŋa pslatá hɔ́j. ⁶ Ka snanaghata tsi ta i Pwal nda Barnabas. Ka lagħu hɔ́j da didifa vgha ma luwa Listra, nda ya ma luwa Derba ta hadika Ikwaniya, nda ya ma luwaha ta wanaf. ⁷ Ka mnə hɔ́j ta Lfida Gwada ma tsa vliha ya guli.

I Pwal nda Barnabas ma Listra

⁸ Ma tsa Listra ya guli, mamu sana mndu nda rwa səlani ta kul walanja mbadajta mbada daga yagata, ta nzakwani hada. ⁹ Ka fatá tsi ta sləməj ka sna tsa gwada ta mnə

Pwal ya. Ka faftá Pwal ta iri tida. Ta nghə tsi ná, mamu zlgħay nda ŋuduf da tsi prək ka mbanaf. ¹⁰ Ka Pwal nda tsi mantsa: «Sli'afsi'a ka sladata ka nda səla għa,» ka'a nda tsi nda lwi dagala dagala. Gi vđuk kə'a valavata, ka mbadə tsi ta mbada. ¹¹ Nghanata tsa tskata mnduha ya ta tsa skwi maga Pwal ya, ka hlaftá hɔ́j ta wi nda gwada Ikwaniya ta nzakway ka gwada taj. «Wana sli'agata lazglaftaha manda mndə səla tsakwam tsakwam da slamaghata,*» ka hɔ́j. ¹² «Zeyus» nana, ka hɔ́j nda Barnabas. «Hesmes» nana, ka hɔ́j guli nda Pwal, kabga tsatsi ta gwada. ¹³ Ka ksagaghata mndu ta pla tsa Zeyus banaf lu ta həgani ta tva lami da tsa luwa ya ta lghəŋha rkanaf tsi ta rka ta watgha tsa həga ya. Ta kumay tsatsi nda tsa tskata mnduha ya tani, ta planatá ghɔ́j ta i Barnabas nda Pwal. ¹⁴ Snaŋta tsa gwal ghunay ta nzakway ka i Barnabas nda Pwal ya ta tsa skwi ya, ka kwahijta hɔ́j ta lgut ta vgha taj, ka ndadamta da taba tsa tskata mnduha. Ka hɔ́j mantsa: ¹⁵ «Nawawanawa zwanama, nahgani na dza'a kuni magay na? Mndu aŋni manda va kaghuni tane. Lfida Gwada ŋa aŋni ta kləgaghunaghata, ka zlanja kuni ta skwa wuyayha ka mbəđakta kuni ta vgha tvə Lazglafta ya nda hafu mida, ya ta magaftá luwa nda hadik, nda inda skwiha mida tani. ¹⁶ Ghalya ná, zlinisla ta tvi ta mnduha ŋa ksa tvi ya ta kumə hɔ́j. ¹⁷ Aŋ mndani, ta kwalagħu a Lazglafta ta maranjta ghəŋjani nda maga zđaku wa. Ta nzəgaghunanza ta imi daga ta luwa, ta magaku skwi ma vwaha ghuni, ta hasi nda hasla kuni ta skwa zay, ta taku ŋudufa ghuni da rfu,» ka hɔ́j. ¹⁸ Kulam nda va tsa mnay taj mantsa ŋa taj ya, zlahzlah ka hɔ́j pyaftá hɔ́j ta dza'a pla ghɔ́j ŋa taj.

¹⁹ Ta ma tsa gwada ya hɔ́j, ka sli' adaghata la Yahuda ma luwa Aŋtakiya nda gwal ma luwa Ikwaniya, da baraftá tsa tskata mnduha ya. Ka zləzłərtsə lu ta Pwal ma ŋa dzata. Zlah nda mta tama ka lu ka tsəhidijta tahlua luwa ta wa mazawa. ²⁰ Ama ka lagħa gwal zlgħay nda ŋuduf wanaghata vgha, ka sli'aftá tsi ka lami da hudá luwa.

Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi kawadaga nda Barnabas ka lagħwi da luwa Derba.

* 14:11 Ngha ta Slna gwal ghunay 28:6.

Vraghata da Aytakiya ta hadika Siri

²¹ Ka mnə həj ta Lfida Gwada ma tsa luwa ya. Ka mutsaftá həj ta ndəghata gwal ta zlgħafta nda ɲuduf. Tahula tsa, ka vraghatá həj da luwa Listra, nda ya da luwa Ikwaniya, nda ya da luwa Aytakiya ta nzakway ta hadika Pisidi ya. ²² Ka vlanťá həj ta mbraku ta tsa gwal zlgħay nda ɲuduf ya, ɲa dihavata taɲ ma zlgħay nda ɲudufa taɲ. «Nda ma ghuya daɲwa kavghakavgha dza'a lama lu da ga mghama Lazglafta,» ka həj, nda həj. ²³ Ka paghanamtá həj ta gwal ɲa ngha mnduha ta həj ma inda vla guya ta ghəɲa mnduha Lazglafta. Tahula ndəbata taɲ ta dzvu kawadaga nda suma, ka fanamtá həj ta tsa mnduha ya ma dzvu ta Lazglafta, ya zlgħaf həj.

²⁴ Ka sli'aftá həj ka lagħwi nda ta hadika Pisidi, ka bhadaghatá həj ta hadika Pamfali. ²⁵ Ka mnə həj ta gwada Lazglafta ma luwa Perge. Ka sli'aftá həj ka laha da luwa Atali. ²⁶ Ka sli'aftá həj nda kwambalu hada guli, ka lagħwi da luwa Aytakiya ta nzakway ta hadika Siri ya. Ma tsa luwa ya mutsafta həj ta zdakatahuda Lazglafta ɲa maganata slna ya kda həj ta magay. ²⁷ Manda bhadaghata taɲ, ka tskanatá həj ta Igliz, ka rusu həj ɲa taɲ ta inda skwi ya magə Lazglafta nda həj, nda ya kə'a guninistá tva zlgħay nda ɲuduf ta gwal kul nzakway ka la Yahuda guli. ²⁸ Ka hanavata i Pwal nda Barnabas katakata ma luwa Aytakiya kawadaga nda gwal zlgħay nda ɲuduf.

15

Tskata vgha ma Ursalima

¹ Mamu sana mnduha ta sli'afťa ta hadika Zudiya, ka lagħa da Aytakiya da tagħay ɲa zwanama kazlay: «Ka tsa a kuni ta fafada ghuni manda ya mna zlaha Musa wu katsi ná, mbaf a kuni wa» kə'a. ² Zdəgana a tsa tagħa skwa taɲ ya ta i Pwal nda Branabas wa. Ka zlərdə həj ta wi nda həj ta ghəɲani ka ɲdaɲda. Ka lu tama mantsa: Ka la i Pwal nda Barnabas nda sanlaha mataba mu da Ursalima slanaghatá gwal ghunay, nda la galata mndu, ka tsiɲta həj ta gwada ta ghəɲani, ka həj. ³ Ka klaftá gwal zlgħay nda ɲuduf ta skwi ɲa mbada taɲ. Ka ksafťá həj ta tvi nda ma Finisi nda ya nda ma

hadika Samari, ka dza'a nda rusay, ka gwal kul nzakway ka la Yahuda zlgħaftá Mgham Yesu. Ka rfu inda zwanama ta rfu katakata ta ghəɲani. ⁴ Bhadaghata taɲ da Ursalima, ka tsu'aftá Igliz, nda gwal ghunay, nda la galata mndu, ta həj. Ka rusu həj ɲa taɲ ta skwi magə Lazglafta nda həj. ⁵ Mbada sanlaha mataba la Farisa ta zlgħaftá Yesu, ka sli'avafťa. «Datsay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta fafad, ka maga həj ta skwi ya mna zlaha Musa guli,» ka həj. ⁶ Ka ts kavatá gwal ghunay nda la galata mndu, ɲa ngha gwada ta ghəɲani. ⁷ Ka gwadanaghatá həj ta gwada katakata ta ghəɲani. Ka sli'aftá Piyer, ka'a mantsa: «Zwanama, nda sna kuni manda ghalya kazlay: Mataba ghuni zbapta Lazglafta ta i'i ɲa mnananťá Lfida Gwada ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, kada snanťa həj ɲa zlgħafta taɲ kə'a. ⁸ Ka maranťá Lazglafta ya nda sna ta ɲudufa inda mndu, ka tsu'aftá həj nda ma vlanťani ta Sulkum nda ghuđa ta həj manda ya vlama tsi ta amu ya guli. ⁹ Had sana skwi dgana Lazglafta ta amu nda hahəj manda ghuđinťani ta ɲudufa taɲ, ma zlgħafta taɲ wa. ¹⁰ Ndanana tama ní, kabgawu ta kəl kuni ka zlurga Lazglafta nda fanaghatá gwal zlgħay nda ɲuduf ta ndəgaku ya trap dzidziha mu nda amu tani guli ta kərtay na? ¹¹ Nda ma zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi fatá ghəɲa amu ta mbaku manda va hahəj guli,» ka'a.

¹² Sew, ka tsa tsakatá vgha ya nzata. Ka zlaftá i Barnabas nda Pwal ta rusa mazəməmha nda skwa mandərmimi maga Lazglafta nda ma hahəj mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda. ¹³ Kdəkwa taɲ ta gwada ta gwada, ka zlaftá Yakubu ta gwada, ka'a mantsa: «Zwanama, swidwa! ¹⁴ Rusamaf rusa Simuɲ ká Lazglafta zlaftá nghapta ka gwal kul nzakway ka la Yahuda, ka zabaptá tsi mataba taɲ ta gwal ɲa nzata ka ɲani. ¹⁵ Ka guram nda tsaya gwadata la anabi ta gwada taɲ, manda ya nda vinda kazlay:

¹⁶ «Tahula tsaya dza'a vragavra yu, ɲa bəglafťa da ta həga Dawuda ta zluta ya. ɲa payafťa da ta tsa badzatani ya, ka sladanafťa.*

¹⁷ Mantsa ya dza'a kəl hamata mnduha,

* 15:16 Ngha ta Amus 9:11-12.

ka tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda hagaf yu na nzakway ka na da ya ka psa i'i, ka Mgham Lazglafta ta maga tsa skwiha ya ¹⁸mnata daga manda ghalya."

¹⁹Ka kcf̄ Yakubu ta mna gwadani. Ma vlar̄ lu ta ghuya danwa ta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta mbədfaktá vgha da Lazglafta, ka i'i nda na da. ²⁰Skwi na vindanaftá hən̄ na: Zlan̄ta tar̄ ta wuya skwi, nda hliri, nda za skwi bərtá lu nda bərtá†, nda za us, kabga ²¹daga ma nzakwagaptá, mamu mnduha ta mna gwada Musa ma inda luwa. Ta dzadzan̄ay lu guli inda fitika Sabat ma həga tagha skwa la Yahuda,» ka'a.

Tsḡha ta lwi na gwal kul nzakway ka la Yahuda

²²Mantsa tama, ka ndanatá gwal ghunay nda la galata mndu, nda gwal zlḡhay nda n̄uduf, ta pasaptá mnduha mataba tar̄ na ghunay da Antakiya kawadaga nda i Pwal nda Barnabas. Ka psaptá hən̄ ta i Yuda ta hgu lu ka Barsaba ya, nda Silas. Nda sgit ta hən̄ his his mataba zwanama. ²³Wya ka hən̄ vindanamtá c̄elewer ta hən̄ ma dzvu:

«Aḡni gwal ghunay nda la galata mndu ya ta ga zgu na ghuni zwanama ta nzakway mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda ma luwa la Antakiya, ta hadika Siri nda ya ta hadika Silisi. ²⁴Snaḡnagha sna gwada ta ghəna sanlaha ma mndu ta sli'af̄ta da aḡni, ka lafi da kbaghunafta kawadaga nda graha ḡni i Barnabas nda Pwal. ²⁵Ka nzanaghatá ḡni demdem ta ghəjani, ka dgaptá hya mida. Ka zabaptá ḡni ta mnduha na ghundaghunafta kawadaga nda graha ḡni i Barnabas nda Pwal. ²⁶Hahən̄ gwal ta vlatá hafa tar̄ na maganatá slna ta Mghama mu Yesu Kristi. ²⁷I Yuda nda Silas ta ghunədaghunaf̄ta ḡni mista tar̄, na rusaghunafta tar̄ nda wubisima tar̄ ta va na skwi vindaghunaf̄ ḡni na. ²⁸Skwi ta zcf̄eganatá Sulkum nda ghuḡa nda aḡni tani ná, va a ḡni ta faghunaghatá ndəgaku, ka malaghutá ya ta raku tkwe' ka magay wa. Wya skwi na magay ghuni: ²⁹Yaha kuni za slu'a skwa wuyay, yaha kuni za us, yaha kuni da za slu'a skwi bərtá lu nda bərtá, yaha kuni hliri‡. Ka zlan̄zla kuni ta maga tsa skwiha ya katsi ná, magamaga kuni ta skwi d̄ina. Lən̄lən̄ ka kuni nzata,» ka hən̄.

³⁰Ka zlan̄tá i Pwal nda Barnabas nda Yuda nda Silas ta hən̄ ka laghwi da Antakiya. Ka tskanatá hən̄ ta gwal zlḡhay nda n̄uduf, ka vlar̄tá hən̄ ta tsa skwi vindanaf lu ya ta hən̄. ³¹Tahula dzan̄af̄ta, ka rfu hən̄ demdem ta rfu nda mbraku ya vlar̄ lu ta hən̄. ³²I Yuda nda Silas ta nzakway ka la anabi ya, ka nzdavata hən̄ ta mna gwada na tar̄ na lba n̄uduf na tar̄, ka mbra hən̄ ma zlḡhay nda n̄uduf. ³³Tahula nzdavata tar̄ tsəbakw fitik hada, «ka bhata kuni dughwana tama zwanama!» ka gwal zlḡhay nda n̄uduf nda hən̄, na vra tar̄ slanaghatá gwal ta ghunaftá hən̄. [³⁴Sli'af a yu wu, ka Silas ka nzaghuta hada.] ³⁵Ka nzatá i Pwal nda Barnabas ma luwa Antakiya. Ka taghə hən̄ ta skwi na mnduha, ka mnə hən̄ ta gwada Mgham Lazglafta kawadaga nda sanlaha ma mnduha.

Dga vgha i Pwal nda Barnabas

³⁶Tsəbakw fitik tahula tsa, «vru u vra da inda vli mana u ta gwada Mgham Lazglafta, ka dza'a u naghanaghatá zwanama, ka kinawu nzakwa tar̄,» ka Pwal nda Barnabas. ³⁷Si ta kumay Barnabas ta kliḡtá Yuhwana ta hgu lu ka Markus ya, mista tar̄. ³⁸Lanaf a tsa dza'ani mista tar̄ ya ta Pwal wu, kabga daga ta hadika Pamfali ta tsaghutá tsi ta vgha ka kwalaghutá kda dza'a maga slna kawadaga nda hən̄. ³⁹Ka zlərdanaftá hən̄ katakata, ka dgatá hən̄ ta vgha. Ka klaghatá Barnabas ta Markus mistani, ka ḡlaftá hən̄ ta kwambalu ka laghwi ta hadika Kiprus. ⁴⁰Ta zba'atá Pwal ta Silas. «Mista gha ka Lazglafta!» ka zwanama nda Pwal, ka sli'af̄tá tsi ka laghwi. ⁴¹Ka rə tsi ta hadika Siri nda hadika Silisi, ka vla mbraku na Igliz.

16

Pghafta Timute ta i Pwal nda Silas

¹Ka bhadaghatá Pwal da luwa Derba, nda ya da luwa Listra guli. Mamu sana mnda Zlḡhay nda n̄uduf hada, Timute hgani. Makwa la Yahuda ta nuta ka mnda zlḡhay nda n̄uduf ta yata. Mndəra la Grek dani. ²Ta ghubay tsa zwanama ta nzakway ma luwa Listra nda ya ma luwa Ikwaniya ya ta Timute. ³Ka kumaftá Pwal ta klay ta səlani, ka klə tsi. Ka tsanatá tsi ta fafad, yaha gwada da la Yahuda ta nzakway ma tsa

† 15:20 Ngha ta Levitik 18:6-18 nda Levitik 17:10-16. ‡ 15:29 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

vli ya, kabga nda sna hɔɔj demdem kazlay: Mndɔra la Grek dani kɔ'a. ⁴Ma inda luwa ta bhadaghata hɔɔj, ta mnay hɔɔj ɔa inda gwal zlgħay nda ɔuduf ta skwi ya tsɔɔj gwal zlgħay nda ɔuduf nda la galata mndu ta ghɔɔjani ma Ursalima. Tsaya skwi ɔa snata ghuni ka hɔɔj ta mnay ɔa taɔ. ⁵Ka mbrɔ Igliz ta vgha ma zlgħay nda ɔuduf, ka sgaku mbsaka taɔ inda fitik.

Fanaghata suni ta Pwal ma Truwas

⁶Ka pyaftá Sulkum nda ghuɔa ta i Pwal nda Silas, ka mna gwada Lazglafta ta hadika Asiya. Ka sli'aftá hɔɔj ka lagħwi nda ta hadika Frizi nda ya ta hadika Galat. ⁷Ndusadaghata taɔ ta hadika Misiya, ka kumɔ hɔɔj ta dza'a ta hadika Bitani, ama vlaɔ a Sulkuma Yesu ta tvi ta hɔɔj wa. ⁸Ka kdantá hɔɔj ta dza'a nda ta hadika Misiya, ka bhadaghata hɔɔj da luwa Truwas. ⁹Hada, ka nghaná Pwal ta sana mnda la Mekaduniya ta sladu ta kɔmani ma suni, ta mnay ɔani kazlay: «Sawi da Mekaduniya da kata aɔni kɔ'a.» ¹⁰Tahula fanaghata tsa suni ya ta Pwal, ka gi psɔ ɔni ta tva dza'a da Mekaduniya, kabga grafgra ɔni kazlay: Ta hga aɔni Lazglafta ɔa kla Lfidá Gwada da hada kɔ'a.

Zlgħafta Lidiya ta Yesu ma luwa Filipiya

¹¹Ka lamɔ ɔni da kwambalu ma luwa Truwas, ka ksafatá ɔni ta tva dza'a da luwa Samutra ta tsavata ma drɔf ya. Gamahtsimani, ka lagħu ɔni da luwa Nyapulisi. ¹²Ka sli'aftá ɔni hada ka lagħu ɔni da luwa Filipiya. Tsaya luwa dagala ta tsa hadika Mekaduniya ta nzakway ma dzva la Ruma ya. Tsɔbakw fitika ɔni gerger ma tsa luwa ya. ¹³Badu fitika Sabat, ka sagħu ɔni ma huda luwa ka lagħwi tawa ghwa, dza'a slafsla ɔni ta vla ndaɔa dzva la Yahuda hada ka ɔni sizlay. Ka slaftá ɔni ta tskata mi'aha. Ka mnɔ ɔni ta gwada ɔa taɔ. ¹⁴Lidiya hga sana marakw mataba taɔ, makwa luwa Tiyatir ya. Lguta dva ya nda bla nda bla dzvani ta dzawɔ tsi. Ta zlɔɔy ta Lazglafta guli. Ka fatá tsi ta slamɔɔj ka sna gwada ɔni. Ka gunanantá Lazglafta ta ɔudufani, ɔa tsu'a tsa gwada ta gwadɔ Pwal ya. ¹⁵Ka maganafta lu ta batem nduk nda la ga taɔ tani. «Ka grafgra kuni kazlay: Zlgħafzlgħa yu ta Mgham Yesu kɔ'a, sawa da ini» ka'a ka mbladaghata aɔni da taɔ.

Nzaku ma gamak ma luwa Filip

¹⁶Ta dza'a ɔni da vla maga du'a ma sana fitik, ka gɔmatá ɔni nda sana makwa ka kwalva ksu ghwadaka sulkum ta vlaɔntá mna skwi dza'a magaku ta kama. Dagala tsedi ta tsanakta tsi ta danahɔgani, nda tsa ma slayanɔslayanɔni ya. ¹⁷Ka gi mbadɔ tsi mista ɔni nda i Pwal. «Nana mnduha na ná, gwal ksanatá slna ta Lazglafta ta luwa ya, tva mbaku ta mnaghunata hɔɔj!» ka'a ta dza'a nda guguday. ¹⁸Nda za fitikhani ta mna tsa gwada ya tama, ka psanaghata tsi ta Pwal. «Nda hga Yesu Kristi, sabsa ma na makwa na,» ka'a nda tsa ghwadaka sulkum mida ya. Ka gi sabɔ tsi mida hadahada. ¹⁹Nghay la danahɔgani ma tsa makwa ya ta kwala taɔ kul fɔglafatá ghɔɔj ta mutsa tsedi, ka hlaftá hɔɔj ta i Pwal nda Silas, ka hlagħatá ta dawadawa ta kama gwal dagala dagala. ²⁰Ka hlagħatá hɔɔj ta hɔɔj da mnda tsa guma la Ruma. Ka hɔɔj mantsa: «Gwada ɔa kɔtsida mnduha klamak nana mnduha la Yahuda na. ²¹Ka taghamatá nzaku kul nghamata, kul ramata tsu'ay mu, kul ramata ksay mu ta slna nda tsi, na amu ta nzakway ka la Ruma na,» ka hɔɔj.

²²Ka pghaftá dɔmga ta vgha ta hɔɔj. Ka susudaghutá gwal guma ta lguta i Pwal nda Silas. «Slɔvawa hɔɔj nda krupi,» ka hɔɔj. ²³Tahula slɔvaptá hɔɔj, ka hlagħatá lu ta hɔɔj da gamak. «Ka ngha ka ta hɔɔj dina,» ka lu nda mnda ngha gamak. ²⁴Na mnanata lu ta tsa gwada ya ta mnda ngha gamak, ka hlagħatá tsi ta hɔɔj da huda hɔga. Ka tsatsamtá tsi ta salaha taɔ ma udzu. ²⁵Ma takala tama, ka magɔ i Pwal nda Silas ta du'a, ka falaha nda zlɔzlua Lazglafta. Ta snaysnay hamata la vu'a. ²⁶Gi ka ghudzavafatá hadik, ka gigdavafatá tughwa tsa gamak ya. Gi ka gwanutá inda watgha tida, ka pwalutá zida ta inda la vu'a. ²⁷Ka sli'avatá tsa mndu ta ngha hɔɔj ya. Kɔ'a kɔ'a ná, nda gwana tsa gamak ya. Ka tsɔhagaptá tsi ta budgwani ɔa dzuvtá vghani, ba sli'aghustia inda la vu'a kɔ'a sizlay. ²⁸«Ma dzuv ka ta vgha gha, wana ɔni demdem hadna,» ka Pwal gugudata. ²⁹«Pinifwa vu ya,» ka tsa mnda ngha vu'a ya, ka ndadamtá tsi zlɔmbatá ta kama i Pwal nda Silas, ta ghudzaku vghani da zlɔɔj. ³⁰Tahula tsa ka hligɔntá tsi ta hɔɔj. Ka'a nda hɔɔj mantsa: «Mghamha da, nu dza'a yu magata ka da mbafta yu na?» ka'a.

³¹ Ka Pwal nda Silas mantsa: «Zlghafzlgħa ta Mgham Yesu Kristi, ka mbafta ka, kagħa nda la ga ghuni tani.» ka hāj. ³² Ka mnanatá hāj ta gwada Mgham Lazglafta, ħa tsatsi nda la ga tañ tani demdem. ³³ Ka hlghatá tsi ta hāj ta va tsa rvidik ya ka lagħwi għubínistá lkuha tañ. Ka gi maganaftá lu ta batem ta tsa mndu ya nda la ga tañ tani demdem. ³⁴ Ka klagħatá tsi ta i Pwal nda Silas da tañ, ka zunustá skwi ta hāj. Ka rfu tsa mndu ya nda la ga tañ tani ta rfu, kabga zlgħafta tañ ta Lazglafta.

³⁵ Tsadákwa vli, ka għunaftá gwal tsa guma ta mnduha da tsa mnda ngħa vu'a ya kazlay: Zliñzla ta hāj kə'a. ³⁶ Ka mnda ngħa vu'a lami mnanatá Pwal mantsa: «Zliñzla ta hāj, ka gwal tsa guma tsghadiktá lwi, sabwasa, ka dza'a kuni nda zdaku,» ka'a. ³⁷ Ka Pwal nda tsa gwal għunadagħa lu ya mantsa: «Tsañnagħa a lu ta guma wu, ka gi slvaptá lu ta añni ta kama mnduha, ka pghamtá añni ma gamak, ta añni ta nza-kway ka mnduha la Ruma ná, gi ndanana ná, sabwa sa kdekkek ka lu nda añni ra? Magava a tsaya mantsa wa! Sagħa hahāj kaghəja tañ zliñnista,» ka'a. ³⁸ Ka sli'aftá tsa gwal għunadagħa lu ya rusanaftá gwal tsa guma. Ka ksafatá zljə ta hāj, snañər hāj kazlay: Mnduha la Ruma i Pwal nda Silas kə'a. ³⁹ Ka lagħa hāj da ndəba dzvu, ka hāj mantsa: «Ga għunaga ħni ta dmaku,» ka hāj. Ka hliġintá hāj ta hāj ma gamak. Ka ndəbanatá hāj ta dzvu ta hāj ħa sli'apta tañ ma tsa luwa ya. ⁴⁰ Saba i Pwal nda Silas ma gamak, ka lagħu hāj da Lidiya. Tahula ngħanagħata tañ ta zwanama, ka vlanjtá mbraku ta hāj ka sli'aftá hāj ka lagħwi.

17

I Pwal nda Silas ma luwa Tesalunik

¹ Ka ksagħatá hāj ta tvi nda ma luwa Amfipulis ka zlagagħata nda ma luwa Apuliniya, ka bhagħata hāj da luwa Tesalunik. Hada, mamu həga tagħa skwa la Yahuda. ² Hkən Sabata Pwal ta lami ta għəj ta għəj manda ya snu tsi. Ka zljərdə tsi nda hāj ta skwi nda vinda ma deftera Lazglafta. ³ Ka paslay ħa tañ, ka mnay kazlay: Dza'a għuyə għuya Kristi ta dāñwa, dza'a sli'agapsli'a nda hafu mataba gwal nda rwa kə'a. «Tsəna Yesu ta mnə yu ħa għuni na ná, tsaya tsa Kristi ya,» ka'a.

⁴ Ka tdagħata tsa gwada ya ta għunislaka sanlaha ma la Yahuda ta snay, ka lagħu hāj mista i Pwal nda Silas. Mantsa ya ndəghata la Grek ta zljəja Lazglafta, nda ndəghata sanlaha ma mi'aha dagaladagala guli. ⁵ Ka ndəghanaftá draku ta ħudufa sanlaha ma la Yahuda, ka hlafta hāj ta la tanda ma luwa, ka sli'anafta hāj ta ħudufa mnduha. Ka sli'adagħata hāj da Yasuñ, ka zbə hāj ta i Pwal nda Silas ħa hla hāj ta kəma mnduha, ⁶ slanagħa a hāj ta hāj wa. Ka ksagħatá hāj ta Yasuñ nda sanlaha ma zwanama ta kəma gwal ta tsa guma ma luwa. Ka hāj mantsa: «Nana mnduha na ta kətsidanaftá mnduha ta għəja hadik, ka sagħa hāj da amu ndanana, ⁷ ka tsu'afta Yasuñ ta hāj ga tañ. Had' hāj ta sna zlahu ya ta fata mgham Sezar wa. Mamu sana Mgham ta hgə lu ka Yesu, ka hāj ta mnay,» ka hāj. ⁸ Snañta mnduha ma tsa luwa ya nda gwal ta tsa guma ta tsa gwada ya, ka sli'avafatá hāj. ⁹ Ka platá i Yasuñ nda tsa sanlaha ma zwanama ya ta bika kada zliñta gwal ta tsa guma ta hāj.

I Pwal nda Silas ma luwa Bere

¹⁰ Girvidik tama, ka kdikiñtá gwal zlgħay nda ħuduf ta i Pwal nda Silas da luwa Bere. Bhadagħata tañ da hada, ka lamə hāj da həga tagħa skwa la Yahuda. ¹¹ Mal la Yahuda ma Bere zdákwa għəja tañ ka gwal ma luwa Tesalunik, kabga fafa hahəj ta għəja tañ kahwathwata ka sna gwada Lazglafta. Inda fitik hāj ta vitsa vindatá skwi ma deftera Lazglafta ħa ngħay ka manda va tsaya tsi re, ka manda va tsaya a wa a tsa skwi ta mnə Pwal ħa tañ ya. ¹² Nda ndəgha la Yahuda ta zlgħafta nda ħudufa tañ. Mantsa ya ndəghata mi'aha dagaladagala mataba la Grek nda zgwana tañ tani. ¹³ Snañta tsa la Yahuda ma luwa Tesalunik ya kazlay: Wa'a Pwal ta mna gwada Lazglafta ma luwa Bere kay guli kə'a, ka sli'adagħata hāj da tsa luwa ya sli'anaftá ħudufa mnduha. ¹⁴ Ka gi kdikiñtá zwanama ta Pwal nda ta wa drəf, ta nzaghuta i Silas nda Timute ma luwa Bere. ¹⁵ Ka klagħatá gwal pghay ta Pwal, tep da luwa Atina. Ma sli'a tañ ka vru, ka mnanatá Pwal ta hāj kazlay: Ka sagħa i Silas nda Timute slidighata misimmisim ya kə'a.

Pwal ma luwa Atina

¹⁶ Ma tsa nzakwa Pwal ta kzla i Silas nda Timute ma luwa Atina ya, ka nanagħantá

tsi ta skwa wuyayha ma tsa luwa ya, ka kuzlanafá tsi ta nduf katakata. ¹⁷ Mantsa tama, ka ghu tsi ta yiva nda la Yahuda, nda ya nda gwal ta zljəna Lazglafta ma həga tagha skwa la Yahuda. Mantsa ya guli nda inda mndu ta guyatá tsi nda həj ta dawadawa vli inda fitik. ¹⁸ Mamu gwal ta tagha dzaŋa tva mbada gwada ta həgə lu ka la Iplikuri, nda Situyikiya ta mbada gwada nda tsi guli. «Nu ta yə na mndu na katək na?» ka sanlaha. «Gwada ta sana Lazglafta kul had hadna ta gwadə tsi.» Ka sanlaha, kabga snay taŋ ta mnay Pwal ta gwada ta Yesu nda sli'agapta ya sli'agap tsi mataba gwal nda rwa. ¹⁹ Ka klaghata həj ta Pwal mista taŋ, ka kladaghata ta kəma gwal dzra gwada ta sana kudunur ta həgə lu ka Ariyupas. «Dza'a sŋaŋnamsna ka ta na lfida skwi ta taghə ka na rki na? ²⁰ Nana gwada ta mnə ka na ná, ka lfidani nzakwani da aŋni. Ta kumay ŋni ta sŋaŋta klatá ghəŋani,» ka həj nda tsi. ²¹ Inda la Atina nda la matbayha ma tsa luwa ya, tsa lfida skwi yeya ta gwagwadu lu, ta snə lu kwəjkwəj. ²² Ka sladatá Pwal ta kəma tsa gwal dzra gwada ya, ka'a mantsa: «Kaghuni mnduha la Atina, ta nghadapta yu dər ndigandiga ná, ŋanaŋa kuni ta dina. ²³ Ma fitika ranafta da ta vliha ma na luwa ghuni na ná, ka slaslanaghatá yu ta skwiha ta ndəbu kuni ta dzvu ŋa taŋ. Ka slaftá yu ta gwir vindaf lu ta skwi tida kazlay: ŋa Lazglafta kul sŋaŋta lu kə'a. Mantsa nzakwani, tsa skwi ta ndəbu kuni ta dzvu ŋani kul sŋaŋta kuni ya ná, tsaya sagha yu da mnaghunata. ²⁴ Tsaya Lazglafta ta magaftá hadik nda inda skwi tida tani. Tsatsi Mgham ta ghəŋa luwa nda hadik. Had ta walaŋta nzaku ma həga ya baf mndu nda dzvani wa. ²⁵ Psəŋ a ta katu da mnda səla ŋa vlaŋtá skwi wa. Had skwi pda tsatsi guli wa. Tsatsi ta famta hafu ma inda mndu ta kəl mndu ka hafu. Tsatsi guli ta vlata inda hamata skwi. ²⁶ Nda ma mndu turtuk zlagaginta tsi ta inda mnduha, ka pghata həj təbsa' ta ghəŋa hadik demdem. Ka daganatá fitika inda skwi, kwakwaranaha ta inda taŋ ta hadik ŋa nzakwa taŋ. ²⁷ Mantsa ya kə'a magafta, kabga ŋa zbay taŋ ta Mgham Lazglafta, ma tatamay taŋ ta zbay. Aŋ mndani, di'ŋaghu a nda amu wa. ²⁸ Əŋka'a ka tsatsi ta kəl mu ka nzaku nda hafu, dər ta kəl mu ka gigdavata,

dər ta kəl mu ka nzaku.

Mantsa ya mnata gwal fa laha mataba ghuni guli: “Kahwathwata mndəra taŋ amu guli,” ka həj.

²⁹ Ka si mndəra taŋ ma Lazglafta amu ya, ra a ka ndanay mu ta granaftá Lazglafta nda tsa skwa wuyayha tsatsaf lu nda dasu, nda ya nda kufur, nda ya nda pala tsana a mnda səla ka ghəŋani ta magafta ya wa. ³⁰ ŋaw lu ba, ka Lazglafta nda mnduha daga manda ghalya, kabga kwala taŋ kul sŋaŋta. Ndanana tama, ta hga mnduha Lazglafta ma inda vli ka mbədanafta həj ta nzakwa taŋ, ³¹ kabga fafa ta fitik ŋa tsanaghata guma nda tvani ta inda ghəŋa hadik. Zbapzba Lazglafta ta mndu ŋa maga tsaya ka sli'aganaptá tsi mataba gwal nda rwa. Manda tsaya maranaŋta Lazglafta ta inda mndu kazlay: Tsatsi vərda mnda tsa guma zbap yu,» ka'a.

³² Na tsa sŋaŋta taŋ ta mnay Pwal ta gwada ta sli'agapta mataba gwal nda rwa ya, ka ghubasu sanlaha nda ghubasu ta Pwal. «ŋa snəglanavata ŋni badu ma sani ta tsa gwada ta mnə ka ya,» ka sanlaha.

³³ Ka sli'aftha Pwal mataba taŋ ka laghwi.

³⁴ Mataba va tsaya ná, mamu sanlaha ta zlghafta, ka laghu həj mistani. Mataba taŋ, mamu Deniz, ta nzakway tekws tsatsi mataba gwal ta dzra gwada ma Ariyupas, nda sana marakw Damaris hgani, nda sanlaha guli kawadaga nda həj.

18

Pwal ma luwa la Kwareŋt

¹ Tahula tsa, ka sli'aftha Pwal ma luwa Atina, ka laghwi da luwa Kwareŋt. ² Hada, ka guyatá tsi nda sana mnda la Yahuda ta hgu lu ka Akilas, ya lu ta hadika Puŋ. Sli'aftani yeya ta hadika Italiya kawadaga nda markwa taŋ Priskila, kabga ka sli'apsli'a inda la Yahuda ta hadika Ruma ka mgham Klawdi mnata. Ka guyaftá Pwal ta vgha nda həj. ³ Ka skwa turtuk slna ta magə həj. Həga tumpul ta dadah həj. Tsaya kəl Pwal ka gwaftá vgha nda həj. ⁴ Inda fitika Sabat Pwal ta zlerda gwada ma həga tagha skwa la Yahuda, nda la Yahuda nda ya nda la Grek, kabga ta kumay ta tdaktá həj ŋa zlghaftá gwada Lazglafta.

⁵ Manda zlaŋta i Silas nda Timute ta hadika Mekaduniya, ka lagha slanaghatá

Pwal, ka v zatá Pwal ta ghøjani ka mna gwada. Ka paslè tsi ña la Yahuda kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a. ⁶Ka grunjtá la Yahuda ka rarazay. Mbadá Pwal ka tukwanatá rgitika lgutani ta høj. Ka'a nda høj mantsa: «Ta ghøjja ghuni ka skwa ghuni, daga ndana nda sli'a yu tvə gwal kul nzakway ka la Yahuda,» ka'a. ⁷Ka sli'aftá tsi hada ka lagha da sana mndu, Tirtiyus Yustus hgani. Ta zljøjay tsa mndu ya ta Lazglafta. Tavata hōga tagha skwa la Yahuda hōga tanj. ⁸Ka zlgħaftá Krispus ta nzakway ka mgham ta ghøjja hōga tagha skwa la Yahuda ta Mgham Yesu, mantsa ya la ga tanj guli. Nda ndagha gwal ma Kwarent guli ta snajtá gwada Pwal, ka zlgħaftá høj, ka maganaftá lu ta batem ta høj.

⁹Ta sana rvidik, ka gwadganatá Lazglafta ta Pwal nda ma suni. Ka'a mantsa: «Yaha zljøj da ksafatá kagha da haftá ka ta wi Pwal, kdānj gwaday. ¹⁰Kawadaga yu nda kagha, had mndu dza'a walajta faftá dzvu ta kagha ña ghuya dānjwa ña gha wa. Nda ndəgha mnduha dá ta ma na luwa na,» ka'a. ¹¹Ka zata pwal ta vaku nda tili mku' ma tsa luwa ya, ta taghanaftá mnduha ta gwada Lazglafta.

¹²Ma fitika nzakwa Galiyuna ka ñumna ta hadika Akaya tama, ka gwaftá la Yahuda ta wi ka grunjtá Pwal. Ka kladaptá høj da vla tsa guma. ¹³Ka høj mantsa: «Nana mndu na ta bara mnduha ña tsələu ta kəma Lazglafta, ka zljūtá skwi mna zlahu,» ka høj. ¹⁴Ta dza'a dza'a Pwal da gwada mantsa, ama ka gi tsu'aftá Galiyuna ta gwada nda la Yahuda. Ka'a mantsa: «Ka had mndu dza lu wu katsi, had sana dmaku ta bluta wu katsi, had yu ta snaghunata, a la Yahuda wa. ¹⁵Ka si ta ghøjja zwana gwadaha, nda ya ta ghøjja hgu, nda ya ta ghøjja zlahu ghuni ta zljərda kuni ya, dzik nda kaghuni tsa. Va a yu ta tsa guma ta ghøjja tsa skwiha ya wu,» ka'a. ¹⁶Ka ghzlaftá tsi ta høj ma vla tsa guma. ¹⁷Ka gwaftá høj ta wi ta Sustene, ta nzakway ka mgham ta ghøjja tsa hōga tagha skwa la Yahuda ya, ka ksafatá, ka dgapta ta wa tsa vla tsa guma ya, gvalanj a Galiyuna wa.

Vraghata Pwal da luwa Antakiya

¹⁸Ka nzđəglavatá Pwal tsəbakw fitik ma Kwarent. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi kawadaga nda i Priskila nda Akilas, ka

zljajtá zwanama, ka lami da kwambalu, ka laghwi ta hadika Siri. Ma kdə tsi ka lami da kwambalu, ka htsatá tsi ta ghøjani ma luwa Sanjkre, si wadana tsi ta Lazglafta. ¹⁹Ka bhadaghatá høj da luwa Afisus, ka zlanatá Pwal ta i Priskila nda Akilas. Ka sli'aftá tsi ka lami da hōga tagha skwa la Yahuda, ka ghwa yiva nda la Yahuda hada. ²⁰Ka ndəbə høj ta dzvu da tsi, má ña nzđavatanani da høj, ama dvaf a Pwal wa. ²¹«Ta dza'a vragaghavra yu ka ta dvay Lazglafta,» ka'a nda høj.

Ka ñlaftá tsi ta kwambalu ma Afisus ka laghwi. ²²Ka bhadaghatá tsi da luwa Sezare. Ka sli'aftá tsi hada guli ka laghwi da luwa Ursalima da ganaghatá zgu ta Igliz karaku, ma kdaku tsi ka laghwi da luwa Antakiya. ²³Tahula nzđavatanani geger ma luwa Antakiya ta hadika Siri, ka sli'aftá tsi ka laghwi da ranafatá hadika Galat, nda hadika Frizi, ka vla mbraku ña inda gwal zlgħay nda ñuduf.

Apwalus ma luwa Afisus nda ya ma Kwarent

²⁴Mamu sana mnda la Yahuda, Apwalus hgani, ma luwa Alegzandri yata lu. Ka lagha tsi da luwa Afisus. Mnda gwada ya, nda sna ta vindata skwiha ma defteri. ²⁵Taghaf tagha ta skwi ta tva Mgham Yesu. Ká ka nda warakatani. Ta taghay ta skwi ta ghøjja Yesu nda tvani ña mnduha. Anj mndani, maga batema Yuhwana yeya snanj tsi. ²⁶Ka mnə tsi ta gwada nda tsafaratá vgha ma hōga tagha skwa la Yahuda. Snay i Priskila nda Akilas ta skwi ta mnə tsi, ka hgaghatá høj ña sganaghata taghanaftá skwi nda tvani ta ghøjja gwada Lazglafta. ²⁷Tahula tsa, ka kumaftá Apwalus ta dza'a ta hadika Akaya*. Ka sganaghatá zwanama ta mbraku, ka vindanaftá høj ta đelewer ta gwal ta tsa hadik ya ña tsu'afta tanj nda rfu. Bhadaghatani da hada, ka katanjtá tsi nda zđaku ya vlanj Lazglafta ta gwal ta ghadatá zlgħafta. ²⁸Ka gwadə tsi ta gwada banluwa nda la Yahuda, ka trapjtá høj ta skwi ña ñrapta. Ka maranajtá tsi ta høj ta skwi nda vinda ma defteri kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a.

19

Pwal ma luwa Afisus

* 18:27 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

¹ Ma fitika nzakwa Apwalus ma luwa Kwarent, ka ranaftá Pwal ta vli ta ghwáha ta hadíka Asiya, ka bhadaghatá tsi da luwa Afisus ka sláftá tsi ta sanlaha ma gwal zlgħay nda juduf hada. ² Ka'a mantsa: «Mutsafimutsa kuni ta Sulkum nda ghuba ma zlgħafta ghuni ra?» ka'a dawarjta da hōj. Ka hōj nda tsi mantsa: «Ta sna a rñi ta skwi ta hgō lu ka Sulkum nda ghuba wa,» ka hōj. ³ «Mndōrga wati batem magaghunaf lu na?» ka'a nda hōj. «Mndōrga rñi Yuhwana magarñaf lu,» ka hōj nda tsi. ⁴ Ka Pwal mantsa: «Gwal ta tsu'afra ka mbōdanaftá nzakwa tarj, maganaf Yuhwana ta batem ta hōj. Ka Yuhwana nda hōj na: Zlgħafwa-zlgħa ta tsa mndu ta sagħa nda hula da ta nzakway ka Yesu ya,» ka'a. ⁵ Tahula snarjta tarj ta tsa gwada ya, ka maganaftá lu ta batem ta hōj nda hga Mgham Yesu. ⁶ Ka fanaghatá Pwal ta dzvu ta hōj, ka saha Sulkum nda ghuba ta ghōja tarj. Ka gwadō hōj ta gwada nda sanlaha ma gwada, ka klō hōj ta lwa Lazglafta guli. ⁷ Ta magay gwagwa ta tsa mnduha ya ta ghwanjpdō his.

⁸ Tahula tsa, ka gdatá Pwal ta dza'a da hōga tagħa skwa la Yahuda. Hkōn tilani ta mna gwada ta ga mghama Lazglafta, ka rjavata rñi tdfaktá ghōja gwal ta sna skwi ta mnō tsi. ⁹ Ka tarjanaftá sanlaha mataba tarj ta ghōj, ka kwalagħutá hōj ta zlgħafta, ka ghubasō hōj ta tsa tagħa skwi ta ghōja tva Yesu ya ta kama tskata mnduha. Tsaya tama, ka sli'afra Pwal ka zlarjta hōj, ka hlagħatá gwal zlgħay nda juduf, ka lagħu hōj da hōga dzarj Tiranus, ka tagħō tsi ta skwi rñi tarj inda fitik hada. ¹⁰ His vakwa tarj ta tagħay. Ma tsaya snarjta inda gwal ta nzakway ta hadíka Asiya, daga la Yahuda, nda la Grek tani ta gwada Mgham Lazglafta.

Zwana Seva

¹¹ Ka magō Lazglafta ta mazōmzōm rñi ndermimay nda ma Pwal. ¹² Tsaya ta kōl lu ka klaftá lgut nda salawar ya ta ksarjta vgha Pwal tazlay, ka klanjta gwal kul dugħwanaku rñi ksarjta hōj, rñi sagħwa tsa dāarjwa nda ghwadaka sulkum ya tani ma hōj. ¹³ Mamu sanlaha ma la Yahuda guli ta ra luwa, rñi ghazligirjta ghwadaka sulkum ma mnduha. Ka dzōgharjta hahōj guli ta ghzla ghwadaka sulkum nda hōga Mgham Yesu ma gwal nda kasa da halaway. Ka hōj

mansa: «Nda hga tsa Yesu ta mnō Pwal ya ta mnaghunata rñi: Sabwasa,» ka hōj. ¹⁴ Ndāfarj zwana sana mndu ta hgō lu ka Seva ta nzakway tekwa mataba la mali ta ghōja gwal ta dra skwi rñi Lazglafta la Zudiya, ta maga mndōrga tsa skwi ya mantsa. ¹⁵ Ma sana fitik, ka tsa ghwadaka sulkum ya nda hōj mantsa: «Wya nda sna yu ta Yesu, nda sna yu ta Pwal guli, wa kaghuni tama?» ka'a nda hōj. ¹⁶ Ka valaftá tsa mndu ksu halaway ya ta hōj ka mbranagħatá hōj demdem. Ka ndandagaptá hōj ma tsa hōga ya nda hwaya ka fōrdi'u, nda babalatá vgha. ¹⁷ Ka snanagħatá tsa skwi ya ta inda la Yahuda nda la Grek tani ma luwa Afisus. Ka ksafra zlgħay ta hōj demdem, ka vlō hōj ta glaku rñi Mgham Yesu. ¹⁸ Ta traku gwal si ta zlgħafta, ka sagħa hōj da mnay nda wa tarj ta ghwadaka skwi ya mamaga hōj. ¹⁹ Nda ndōgha gwal si ta mbadaku ta hlaktá defterihā tarj ka darijta ta kōma mnduha demdem. Ka mbadafra lu ta tseda tsa defterihā ya nā, ta klay ta tse di ka dōmbu' hutaf ²⁰ Mantsa ya kōl gwada Mgham Yesu ka rjluwa, ka zuta vli nda mbrakwa Mgham Lazglafta.

Gigdavafta vli ma Afisus

²¹ Tahula tsa, ka Pwal ndanata mantsa: Ka ranafra yu ta vli ta hadíka Mekaduniya, nda vli ta hadíka Akaya* katsi, ta dza'a da luwa Ursalima yu.

«Ka bhadagħabha yu da hada katsi guli, nda nza tkwe' ka bhadagħata da da luwa Ruma guli,» ka'a. ²² Ka ghunagħatá tsi ta i Timute nda Irasta, his mataba gwal ta katarjta ta hadíka Mekaduniya. Ta nzatá vōrda tsatsi ka nzdavata ta hadíka Asiya. ²³ Ma tsa fitik ya, ka sli'avaftá gwada katakata ta ghōja Mgham Yesu. ²⁴ Tsaw mamu sana dōgha ta slru ta hgu lu ka Dametriyus, ta slara zwana hōga ka kufur, rñi wuyay, ta hgu lu ka Deyes Artimis. Kad ka skwi ta planata tsi ta gwal ta maganatá slna. ²⁵ Ka tskanatá tsi ta tsa mnduhani ya, kawadaga nda sanlaha ta maga mndōrga tsa slnahani ya guli. Ka'a nda hōj mantsa: «Graha! Nda sna kuni kazlay: Ta na skwi ta tsatsafta mu na nzafta mu kō'a. ²⁶ Nda ngha kuni, nda sna kuni guli ta skwi ta mnō Pwal. Ka'a na: Nza a skwi ta tsatsafta mnduha nda dzva tarj ka Lazglafta wu, ka'a.

* 19:21 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

Ka tɔaghatá tsi ta ndəghata mnduha. Ma na luwa Afisus na kwenkwey yeya a wu, nduk ma inda vli ta hadika Asiya tani. ²⁷ Wana na skwi na dza'a dzatá slna mu. Tsaya ya a wu, dza'a zləmbaku gwada ta ghəŋa həga skwa wuyay mu dagala ta nzakway ka Deyes Artimis. Vləgəlta a mnduha ta glaku ŋa Deyes ka tsəlbə ma ghuvani manda ya ta magə lu ma inda vli ta hadika Asiya nda ya ta ghəŋ hadik demdem ya wu,» ka'a. ²⁸ Snaŋta taŋ ta tsa gwada ya, ka gufaftá ŋudufa taŋ ka gugud həŋ ta gugudaku. «Ya dagala gwada ta Dayes Artimis la Afisus,» ka həŋ. ²⁹ Ka sli'avafatá vli kudukuts ma luwa demdem, ka hwaya da vla katskatsu, ka ksədanaghatá həŋ ta graha Pwal ta nza-kway ka i Gayus nda Aristarkus, tsa hahəŋ his ta nzakway ka mnduha la Mekaduniya ya. ³⁰ Si ka kumə Pwal ta dza'a slanaghatá həŋ, ama ka pyaftá gwal zlgħay nda ŋuduf. ³¹ Mamu sanlaha ma gwal ksa slna ħumna ta hadika Asiya ta nzakway ka graha Pwal. «Yaha ka da dza'a da tsa vla katskatsu ya,» ka həŋ tsghadanaghatá lwi ta Pwal. ³² Ta tsa luwa ya, nda ghuya ghəŋa mnduha. Ka nu ŋa ya laha ta guguday, ka nu ŋa ya laha ta gugday. Mal gwal mataba taŋ kul snaŋtá skwi ta tskanată həŋ. ³³ Ka snanamtá sana mnduha ta tsa gwada ya ta sana mndu ta hgu lu ka Alegzandra ta klə la Yahuda ta kəma. Ka Alegzandra tama mantsa: «Swidwa! Swidwa!» kə'a kaparŋtá dzvu, ka kuma gwada ŋa mnanarŋtá mnduha. ³⁴ Manda snaŋta taŋ kazlay: Mnda la Yahuda na mndu na kə'a, ka hlafatá həŋ ta wi ka skwa turtuk ka zatá awa his. Ka həŋ mantsa: «Dagala gwada ta Dayes Artimis la Afisus!» ka həŋ hlafatá wi.

³⁵ Ka ləbanatá mnda vindi ma tsa luwa ya ta mnduha zlahzlah. Ka'a mantsa: «Ari wa la Afisus, wa ya kul snaŋta kazlay: Luwa Afisus ta ŋanată tsa həga Dayes Artimis dagala ya, nda tsa tsatani ta saha ta luwa ya kə'a na? ³⁶ Had' mndu dza'a zlərday wa. Ləbanatá ŋuduf ka dzatá ghəŋ skwi ŋa magay. ³⁷ Na mnduha hlagaha kuni da hadna na ná, had' sana rutsak vzaf həŋ ta həga skwa wuyay, ka razatá Diyesa mu wa. ³⁸ Ka mamu skwi mataba Dematriyus kawadaga nda gwal ksanată slna nda sana mndu katsi, mamu vla tsa guma, ka kla həŋ

da gwal tsa guma, ka dza'a həŋ dganata hada. ³⁹ Ka mamu sna gwada ta kumə kuni ta mnay katsi guli, dza'a dzray mu ta tsaya ma vla dzrəka mu. ⁴⁰ Ta ghəŋa na skwi ta magaku gita na ná, lavinlava lu ta tsaftá badza ta amu ka gwal zlərdawi, kabga had' skwi prək ka tskamata mandana ná, ŋa mnay mu kazlay: Ta ghəŋa ya skwi ya tskavata mu kə'a wa,» ka'a. Kɔakwani ta gwada, «gazlawagazla,» ka'a nda mnduha.

20

Sli'a Pwal ta hadika Mekaduniya nda ya ta hadika Akaya

¹ Tahula ləfatá tsa sli'avafatá sli'avaf lu ya, ka tskanată Pwal ta gwal zlgħay nda ŋuduf, ka vlaŋtá mbraku ta həŋ. Ka dgatá tsi ta vgha nda həŋ, ka lagħwi ta hadika Mekaduniya. ² Tahula ranaftani ta tsa hadika ya, ka valarŋtá tsi ta mbraku katakata ta gwal zlgħay nda ŋuduf, ka bhadaghatá tsi ta hadika Gres. ³ Ka zatá tsi ta tili hkən hada. Ta dza'a dza'a lami da kwambalu ŋa dza'a ta hadika Siri tama, ka snaŋtá tsi ta dzray ta dzrə la Yahuda ta wi ta ghəŋani ŋa pghanatá buɔukwa. Ka ksəglaghatá tsi ta tvi nda ta hadika Mekaduniya. ⁴ Ka sli'avafatá i Supater zwanja Pirhus mnda luwa Beriya, nda Aristarkus nda Sekundus mnda la Tesalunik, nda Gayus mnda luwa Derba, nda Timute, nda Tisik, nda Trufim mnduha hadika Asiya, mistani. ⁵ Ka lagħu tsahaya ta kəma kzla aŋni ma luwa Truwas. ⁶ Aŋni ya, ka lamə ŋni da kwambalu ma luwa Filipiya, tahula zutá skala buradi kul had' is mida ya. Ta mahutafa fitik, ka lagħa ŋni slanaghatá həŋ ma luwa Truwas, ka zatá ŋni ta luma hada.

Kwanaha lagħa Pwal da luwa Truwas

⁷ Gahawu badu luma gwasi, ka tskavatá ŋni ŋa za skwa zaya* Mgham Yesu, ka zlafatá Pwal ta gwada ta kəma gwal zlgħay nda ŋuduf, ka nzdavatá tsi ta gwada ha ka lami da takala, kabga dza'a nda sli'a tsadakwər vli. ⁸ Ma dzuguvi ma həga ta ghəŋa həga tskavata ŋni. Mamu ndəghata pitirlaha ma tsa dzuguvi ta ghəŋa həga tskava ŋni ya. ⁹ Tsaw mamu sana zwanj ta hgu lu ka Fewtikus ta nzuŋta tawa finitir. Ka dzinŋtá hani ma tsa nzdavata Pwal ta mna gwada ya. Na tsa għərbanafatá hani ya, ka

* 20:7 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

dədagatá tsi ta tsa mahkəna həga ta ghəŋja həga ya ta hadik. Kə'a ka lu ka sli'ay ná, nda mta. ¹⁰ Ka saha Pwal, ka ndadaghata tsukwafta. «Ma tđ ŋudufa ghuni, ta teke'a hafu mida,» ka'a. ¹¹ Ka vradafá Pwal ka bla'atá tsi ta buradi ka zay. Ka kdə tsi ta gwada petsuwed vli. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi ka laghwi. ¹² Nda hafu ma tsa galaḅay ya ta klaghatá lu dzagha. Ka rfu həŋ ta rfu katakata.

Sli'a Pwal da luwa Truwas nda ya da luwa Mitelej

¹³ Ka sli'aftá ŋni ka laghwi ta kəma ta kəma da ŋlaftá kwambalu ŋa kla aŋni da luwa Asus. Ŋa dza'a ŋni kla Pwal hada, kabga ta dza'a nda səla i'i, ka'a. ¹⁴ Manda laghani slaŋnaghatá ma Asus, ka klamtá ŋni da kwambalu, ka laghu ŋni da luwa Mitelej. ¹⁵ Ka sli'aftá ŋni hada nda kwambalu, ka ḅhadaghatá ŋni gamahtsimani mbəŋ nda luwa Kiyus. Gamahtsimani, ka ḅhadaghatá ŋni da luwa Samus, gamahtsima tsaya guli, ka ḅhadaghatá ŋni da luwa Miletus. ¹⁶ Ka Pwal mnuta na: «Had' yu dza'a sladavata ma luwa Afisus wu, da zutá lu ta fitik ma hadika Asiya, ka má ta magaku tsi katsi ná, misimmisim ta kuma yu ta ḅhadaghata da Ursalima, ka ma kdə fitika skala Pentakwat† ka sagha a tsi,» ka'a.

Gwada Pwal nda la galata mndu ma Afisus

¹⁷ Ma tsa Miletus ya tama, ka ghunaftá Pwal ta mnduha da Afisus ŋa hgaktá gwal ngha Igliz. ¹⁸ Manda ḅhadaghata taŋ da slanaghata, ka Pwal nda həŋ mantsa: «Daga badu lagha da ta hadika Asiya ná, nda sna kuni ka yu nzata kawadaga nda kaghuni. ¹⁹ Nda leḅtekwa ta ghəŋ mataba ghuya ḅaŋwa da sanlaha ma la Yahuda ta pghihatá budukwa, ksanata yu ta slna ta Mgham Yesu. ²⁰ Nda sna kuni guli kazlay: Had' sana skwi prək ka katá kaghuni dífaghuna yu wu kə'a. Mnaghunamna yu ta indani, ka taghaghunafta baŋluwa nda ya dzagha dzagha. ²¹ Ka gvalaŋtá yu ta la Yahuda nda la Grek, ŋa mbədavata tvə Lazglafta ŋa zlgħafta taŋ ta Mghama mu Yesu Kristi. ²² Ndanana, nda sli'a yu da Ursalima. Sulkum nda ghuḅa ta tinjwa i'i

ŋa dza'a. Sna a yu ta skwi dza'a slidighata hada wa. ²³ Skwi ya ta mnidínta Sulkum nda ghuḅa kweŋkweŋ ná, dza'a sladighasla ghuya ḅaŋwa, dza'a vʒidimvza lu da gamak. ²⁴ I'i ná, ndana a yu ta gwada ta hafa da, dər má kinawu dinutani ka ŋa da wa. Dza'a kdəfanaktá tsa ŋərma slna vliha Mgham Yesu ŋa magay, ta nzakway ka mna Lfida Gwada ta ghəŋja zdakatahuda Lazglafta ya skwi ta zdfəghata.

²⁵ «Ndanana ná, nda sna yu kazlay: Nghəlaŋta a inda na kaghuni raghunaf yu, ka mnaghunatá gwada ta ga mghama Lazglafta ná, ta həga kuma da dekdek wa. ²⁶ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata dar gita kazlay: Magaghunamaga yu ta inda skwi ya lavij yu ta magay nda inda kdəvakta mbrakwa da. Ka dza'a zluŋzla kuni ta skwi ya taghaghunaf yu, ta had' i'i mida wu, ²⁷ kabga mnaghunamna yu ta inda skwi mna Lazglafta, had' ya dífanaghu yu wa. ²⁸ Nghawangha ta ghəŋja ghuni, nghawa ta inda bra ya vlaghuna Sulkum nda ghuḅa ŋa nghay guli. Nghawangha ta Igliza Lazglafta ya mutsanak tsi ta ghəŋani nda usa zwaŋani. ²⁹ Tahula laghwa da ná, nda sna yu kazlay: Dza'a sli'adamsli'a mnduha ta sidi manda mandundiha da taba ghuni, had' həŋ dza'a zlaŋtá tsa bra ya wu kə'a. ³⁰ Dər mataba kaghuni guli ná, dza'a sli'afsl'i'a sanlaha da tsakalawi, ŋa baraghata taŋ ta sanlaha ma duhwalha mista taŋ. ³¹ Ka nzata kuni hzleŋa. Havap-wahava kazlay: Hkən vakwa da ta ŋavata nda ima taw ta iri, nda rvidik tani, nda fitik tani, ta vla hidaku ŋa inda kaghuni kə'a.

³² «Ndana tama, ma dzva Lazglafta nda gwada ta zdfakatahudani tani ta famta yu ta kaghuni. Tsa gwada ya dza'a ŋla kaghuni, ŋa zay ghuni ta həga kawadaga nda inda gwal nda ghuḅa. ³³ Ma nzakwa da ná, gvalaŋ a yu ta dər tseda mndu, dər dzindara mndu, dər lguta mndu wa. ³⁴ Nda sna vərda kaghuni kazlay: Nda dzva da si ta maga yu ta slna ŋa kata ghəŋja da, nda ya ŋa kata gwal ta dza'a mista da tani kə'a. ³⁵ Inda tsa slnaha magə yu mantsa ya ná, ŋa maraghunata kazlay: Mantsa ya ta maga lu ta slna ŋa katantá gwal ka pđu kə'a. Ŋa havaghunakta

† 20:16 Pentakwat: Tsaya fitika skalu dagala ta fitika tska skwi ta vwah da la Yahuda. Ma tsa fitik ya saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋja duhwalha Yesu ta ma hutafmbsaka fitik tahula Pak. Ngha Zlahu 23:16.

guli ta gwada Mgham Yesu ta mnay kazlay: Mal mndu ta vlay ta rfu, ka mndu ta zlghay ka'a ya,» ka'a.

³⁶ Ta kdaku Pwal ta mna tsa gwada ya, ka tsalбата tsi ka maga du'a nda hahəj tani demdem. ³⁷ Rə6 həj demdem nda taw, ka lagha tekweise' ta Pwal. ³⁸ Tsa mnayni kazlay: Nghəglan̄ta a kuni ta həga kuma da wu ka'a ya na skwi ta ganafta taw ta həj. Ka sli'afta həj ka pghaghatá Pwal da vla kwambalu.

21

Lagha Pwal da luwa Ursalima

¹ Tahula dgata ɣni ta vgha nda həj, ka lamə ɣni da kwambalu. Ka sli'afta ɣni ka laghwi tur da luwa Kus. Gamahtsimani, ka sli'afta ɣni ka laghwi da luwa Rudes. Ka gi sli'afta ɣni hada guli ka laghwi da luwa Patara. ² Hada, ka slafta ɣni ta sana kwambalu ta sli'i da luwa Finisi, ka lamə ɣni dida, ka laghu ɣni. ³ Nghay ɣni ta luwa Kiprus manda a, hadik ya ta tsavata ma drəf, ka zluɣta ɣni nda ga zlaβa ɣni ka laghu ɣni nda tvə hadika Siri. Ka bhadaghatá ɣni da luwa Tir ma vla pghay kwambalu ta huzla. ⁴ Hada, ka slanaghatá ɣni ta gwal zlghay nda ɣuduf, ka zata ɣni ta fitik ndəfáɣ da həj. «Ma laf ka da luwa Ursalima,» ka həj nda Pwal, manda kdakwa Sulkum nda ghuβa ta mnanan̄ta həj. ⁵ Ma kdavakta tsa mandəfáɣa fitik ya, ka sli'afta ɣni ka sli'i. Ka pghafta həj demdem ta aɣni, nda mi'a tarj, nda zwana tarj tani, ha ka zluɣta huda luwa. Bhadaghata ɣni ta wa ghwa, ka tsəlbata ɣni, ka magatá du'a. ⁶ Manda dgata ɣni ta vgha nda həj, ka ɣlaftá aɣni ta kwambalu, ta vraghuta hahəj dzagha tarj.

⁷ Ka kdɣntá ɣni ta mbada ɣni nda kwambalu. Sli'afta ma luwa Tir ka bhadaghata da luwa Tulemayis. Hada, ka guguvta ɣni ta zgu nda zwanama. Ka zata ɣni ta fitik turtuk kawadaga nda həj. ⁸ Ka sli'afta ɣni gamahtsimani ka dza'a, ka bhadaghata ɣni da luwa Sezare. Ka sli'afta ɣni guli ka lagha da Filip ta həg lu ka mnda mna gwada Lazglafta, ta nzakway ka mndu ya tekw mataba tsa gwal ndəfáɣ ya kay*. Ka lamə ɣni da həga ga tarj ka hanay ga tarj. ⁹ Mamu kwaghani fwad ka daghali ka daghali ta klaktá lwa Lazglafta. ¹⁰ Nda za

fitika ɣni ɣulum hada tama, ka sli'aftá sana anabi ta həg lu ka Agabus daga ta hadika Zudiya, ¹¹ ka sagha da slarjaghata. Ka klaftá tsi ta banava Pwal, ka habanata tsi ta səlahani nda dzvuhani. Ka'a mantsa: «Wya skwi mna Sulkum nda ghuβa: Ka ɣa wa nana banava na ná, manda va yeya dza'a habafta la Yahuda ta tsa mndu ya ma Ursalima, ɣa klafta tarj ka fanamta gwal kul nzakway ka la Yahuda ma dzva tarj,» ka'a.

¹² Na snar̄ta ɣni ta tsa gwada ya, nda aɣni tani, nda gwal ma tsa vli ya tani, ka ndəbə ɣni ta dzvu ɣa Pwal ɣa kwalani kul lafi da Ursalima. ¹³ Ka Pwal nda aɣni mantsa: «Ta ghəɣa wu ta tawa kuni ta taw. Ta kumay kuni ta gidiftá zləj ra? I'i ta da ná, ɣa habaftá i'i yeya a wu, dar má ɣa dza ta i'i ma Ursalima ta ghəɣa hga Mgham Yesu tsi, nda fa vgha da,» ka'a. ¹⁴ Na tsa trapta ɣni mida ya ná, ɣəvglan̄ a aɣni guli wa. «Ka maga Mgham Yesu ta skwi ya kumarj tsi,» ka aɣni ta ghəɣani.

¹⁵ Tahula luta tsa fitik ya tama, ka hbaftá ɣni ta vgha, ka ɣlaghatá da luwa Ursalima. ¹⁶ Ka sli'aftá sanlaha ma gwal zlghay nda ɣuduf ma luwa Sezare guli mista ɣni. Ka pghadaghata həj ta aɣni da vli ya dza'a hani ɣni ta hani ga sana mndu ta həg lu ka Menasurj, mnda sana luwa ta tsavata ma drəf, ta həg lu ka Kiprus. Nda kda fitika tsa mndu ya ma zlghay nda ɣuduf.

Nghanaghata Pwal ta Yakubu

¹⁷ Bhadaghata ɣni da Ursalima, ka tsu'afta zwanama ta aɣni nda rfu. ¹⁸ Ga mahtsimani, ka sli'aftá Pwal kawadaga nda aɣni ka lagha da Yakubu. Ka lagha gwal Igliz tskavata demdem hada. ¹⁹ Tahula ganaghata Pwal ta zgu ta həj, ka rusu tsi turtuk turtuk ta skwi maga Lazglafta mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda nda ma slnani. ²⁰ Snanata tarj ta tsa skwi rusanaf Pwal ta həj ya, ka zləzlvu həj ta Lazglafta. Ka həj nda tsi mantsa: «Zwanama, nda ngha ka ta dəmbu' a ta la Yahuda ta zlghafta ya ki'e, ta ɣavan̄a həj ka sna zlaħa Musa. ²¹ Ka lu nda həj nda gwada ta kagha ná, ma snə kuni ta zlaħa Musa, ma datsə kuni ta fafada zwana ghuni, ma taghə kuni ta nzakwa la Yahuda, ká ka ta taghay ɣa inda la Yahuda ta nzaku ma səla hamata sanlaha ma mnduha, ka lu ta mnay. ²² Waka lu

* 21:8 Ngha ta Slna gwal ghunay 6:5. Nda 8:5-40.

dza'a magay? Ya wya dza'a nda sna hɔɔj kahwathwata kazlay: Hadna ka kɔ'a, dza'a sli'agaghasli'a hɔɔj. ²³ Ka si mantsa tsi, ka maga ka ta na skwi dza'a ɔɔni mnaghata na. Mamu sana mnduha fwaɔ mataba mu ta wadana ta wadu ta Lazglafta. ²⁴ Hla ta hɔɔj ka dza'a ka da tsalapta ghɔɔja gha kawadaga nda hɔɔj. Ka plata ka ta skwi ma dza'a hahɔɔj da play. Tahula tsa, ɔɔa htsiɔɔta taɔ ta ghɔɔja taɔ. Ka magamaga lu mantsa katsi, dza'a nda sna inda mnduha kazlay, tsa skwi ta snɔ mu ta mnay ta Pwal ya kay ná, tsakala wi ya kɔ'a. Ma tsaya dza'a kɔl lu ka snɔɔta kazlay: Ta snay kagha ta zlahu guli kɔ'a. ²⁵ ɔɔa gwal kul had ka la Yahuda ya, tsiɔɔtsa mu ta ghɔɔjani ka vindanafta mu ta hɔɔj kazlay: Yaha hɔɔj da za sl'u'a skwa wuyay, yaha hɔɔj da za us, yaha hɔɔj da za skwi bɔɔta lu nda bɔɔta, yaha hɔɔj da maga sli'ijnsli'ij† kɔ'a,» ka hɔɔj.

²⁶ Mantsa tama, ka sli'afta Pwal kawadaga nda tsa mnduha fwaɔ ya ka tsalapta tsi ta ghɔɔjani. Gamahtsimani, ka lamɔ tsi da hɔɔga Lazglafta, ɔɔa mnata fitika dzata ghɔɔja tsa tsalatá ghɔɔj, nda vlata skwa pla ghɔɔj dza'a vlɔ lu ta hɔɔj ta hɔɔj ya.

Ksaftá Pwal ma hɔɔga Lazglafta

²⁷ Baɔu kɔɔavakta tsa mandafɔɔja fitik ya, ka nghanɔta la Yahuda ta sagha ta hadika Asiya ta Pwal ma hɔɔga Lazglafta. Ka gagaftá hɔɔj ta dɔmga, ka ksafta hɔɔj ta Pwal. ²⁸ Ka dzata hɔɔj ta lawlaw: «Ari mnduha la Isra'ila! Kudidwa! Ya wana tsa mndu ta ra inda vli ka raraza mnduha mu, nda zlahu Musa, nda na hɔɔga Lazglafta na tani ya kay. Laghani guli ná, ka hladamta la Grek da na hɔɔga Lazglafta na, ka ɔɔriɔɔta na vli nda ghuba na,» ka hɔɔj. ²⁹ Tsaw si nghijngaha hɔɔj ta sana mndu ta hɔɔ lu ka Trufim, mnda la Afisus kawadaga nda tsi ma luwa. Zlah si kladamkla Pwal ta tsa mndu ya da hɔɔga Lazglafta ka hɔɔj si ta gray.

³⁰ Kɔɔkuts sli'avafsi'a vli ma luwa, ka gazladaghatá mnduha ma inda vli. Ka ksaftá hɔɔj ta Pwal ma hɔɔga Lazglafta, ka ksigiɔta dzibil, ka gi hahunɔta tghaha. ³¹ Ta naghay naghay hɔɔj ta tva dzatá Pwal ta lagha lu da mnay ɔɔa mghama sludzi kazlay: ya nda bádza vli ma luwa Ursalima kɔ'a.

³² Ka gi hlafatá tsi ta sludziha nda maliha

ta ghɔɔja la sludziha, ka sli'afta hɔɔj ka ndadaghatá slanaghata hɔɔj. Nghay taɔ ta mghama la sludzi nda la sludzi tani, ka gi zlaɔta hɔɔj ta dza Pwal. ³³ Ka gavadaghatá mghama la sludzi ka ɔɔanatá Pwal, ka tsat-sanaftá zidaha his. «Wa va kagha, nahgani maga ka?» ka'a nda tsi. ³⁴ Ka nu ɔɔa ya ta gwadáy, ka nu ɔɔa ya ta gwadáy, ka tsa tskata ghɔɔja mnduha ya. Trid, trap ta mghama sludzi ta ksaftá ghɔɔja gwada, ka'a mantsa: «Klawakla ta na Pwal na da vla nzakwa la sludzi,» ka'a. ³⁵ Nɔɔusadaghatá Pwal tavata dzatá tva ɔɔlu da hɔɔga, ka gi tsukwaghatá la sludzi, kabga nda ga sida mnduha. ³⁶ «Dzata! Dzata, dzata!» ka tsa ɔɔɔɔdɔma ta mnduha ta mbada mistani ya, ka dza'a nda hla wi.

Waday Pwal ta ghɔɔjani

³⁷ Ta ghwan a lu ka kladamta Pwal da vla nzakwa la sludzi tama wu, «dza'a tsu'ay ka, ka mnaghanta yu ta gwada da ra?» Ka Pwal nda tsa mghama sludzi ya. «Nda sna ka ta gwada la Grek ra? ³⁸ Ka gha a na mnda la Masar ta sli'anaftá zɔɔrdawi ka ma taɔ, ka hlaghatá gɔɔndaha dɔmbu' fwaɔ da mtak ya wu ra?» ka'a nda Pwal. ³⁹ Ka Pwal mantsa: «Mnda la Yahuda i'i, ya lu ma luwa Tarsus ta hadika Silisi, zwanja sana luwa ta klu lu ya yu. Kdɔkkdɔk, vlihavla ta tvi ka gwadganata yu ta mnduha,» ka'a. ⁴⁰ Ka vlayta tsa mghama la sludzi ya ta tvi. Ka sladatá Pwal ta tsa dzatá tva dza'a da hɔɔga ya. Ma hlɔ kuni ta wi, ka'a nda dzvu nda mnduha. Sriw, nzanza mnduha. Ka zlaɔftá Pwal ta gwada nda hɔɔj nda gwada Hebru.

22

¹ «Zwanama nda dadaha, snawasna ka mnaghunata yu ndanana ta skwi ta magaku, ɔɔa wadapta ghɔɔja da,» ka'a. ² Na tsa snay taɔ ta zlaɔftani ta gwada nda gwada Hebru ya, ka sganaghata hɔɔj ta nzata sriw. Ka Pwal mantsa: ³ «I'i ná, la Yahuda yu, ya ma luwa Tarsus ta hadika Silisi lu ta i'i, ama ma na luwa na glafta yu. Gamaliyel ta dzanadiftá ta dzanja, ka taghadifta snanɔta zlahu dzidziha mu nda tvani manda ya ta raku. ɔɔavanja i'i guli ka sna ɔɔa Lazglafta manda va na ta magɔ kaghuni demdem gita na. ⁴ Ganap ga yu ta iri ta gwal ta ksa na tvi na ha ka psalatá hɔɔj. Hahabaf hahaba yu ta zgwana nda mi'aha tani ka pghamtá

† 21:25 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

həŋ da gamak. ⁵ Masləm̄tsəka dā na la mali ta ghəŋja gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu na guli. Da hahəŋ zlgħafta yu ta dēlewer ŋa klaŋtá zwanama mu la Yahuda ma luwa Damas, ŋa dza'a dā kasa gwal zlgħay nda ŋuduf ma tsa luwa ya, ŋa hlaktá həŋ da luwa Ursalima, ŋa tsanaghata guma ta həŋ.»

Mnay Pwal ta tva zlgħaftani ta Yesu
Slg 9:1-19, 26:12-18

⁶ «Tata mbačá yu ta tvi, wur ma ghəŋ fitik, ndusa yu nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadək katakata gaga ta luwa ka tsuwadəkanaftá vli ta widifta. ⁷ Ka zləmbadata yu ta hadik. «Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa dā na?» ka sana lwi nda i'i ta snə yu. ⁸ «Wa kagha ní Mghama dāl» ka yu nda tsi. «I'i Yesu mnda la Nazaret, ta gə ka ta iri ŋani ya yu,» ka'a nda i'i. ⁹ Nda ngha gwal kawadaga nda i'i ta tsa tsuwadək ya, ama sna a hahəŋ ta lwa tsa mndu ta gwačá nda i'i ya wa. ¹⁰ «Nu skwi ŋa magay dā ní Mghama dā?» ka yu nda tsi. «Sli'afslí'a, la da tsa luwa Damas ya, dza'a mnagha mna lu ta inda skwi ŋa magay gha hada,» ka Mgham Yesu nda i'i. ¹¹ Ghulpidghulpa wudakwa tsa tsuwadək ya kay, nghəgla a yu ta vli wa. Ka ksə tsa gwal kawadaga nda i'i ya ta i'i ta dzvu, ka bhididighata da luwa Damas.

¹² «Hada, mamu sana mndu ta hgə lu ka Hananiya. Ta zləŋay ta Lazglafta, ta snay guli ta zlahá Musa. Ta ghubay inda mnduha la Yahuda ma tsa luwa Damas ya. ¹³ Ka sagha tsi slidighata, ka'a nda i'i mantsa: «Zwanama dā Sawulu, nghaglaŋgha ta vli,» ka'a. Gi hadahada, gi ka gwanatá iriha dā, ka nghan̄ta yu ta vli. ¹⁴ Ka Hananiya nda i'i guli mantsa: «Zbuzba Lazglafta dzidzifa mu ta kagha daga ghalya ŋa snantá skwi ta kumə tsi, ŋa nghan̄ta gha ta tsa tdukwa mndu ya, ŋa snantá gha ta gwačá vərđá tsatsi nda wani. ¹⁵ Kagha dza'a nzakway ka masləm̄tsəkani dā inda mnduha ta ghəŋja skwiha ya snay ka da tsi. ¹⁶ Ndanana, had sana skwi ŋa kzləgəlta gha wa. Sli'afslí'a, sawi ka magagħafta lu ta batem, ka ghubata dmakwa gha nda ma hgan̄ta gha ta Mgham Yesu,» ka'a.

Ya ka lu ghunaftá Pwal da sana mnduha

¹⁷ «Tahula tsa, ka vraghutá yu da Ursalima. Ma sana fitik ta maga du'a yu ma

həga Lazglafta, ka maridŋtá Mgham Yesu ta ghəŋani. ¹⁸ Na tsa nghan̄ta dā ya, ka'a nda i'i mantsa: «Sli'apsli'a misimmisim ma luwa Ursalima, kabga tsu'af̄ta a həŋ ta skwi dza'a ka mnay ta i'i wu,» ka'a. ¹⁹ «Mghama dā, nda sna vərđá hahəŋ kazlay: Si ta ray yu ta həga tagħa skwa la Yahuda ka hla gwal ta zlgħaftá kagha, ka hla həŋ da gamak, ka sləva həŋ nda krupi kə'a. ²⁰ Ta dzatá lu ta Atiyen ta nzakway ka masləm̄tsəka gha ya ná, hada vərđá i'i. Zdigihazda tsa dzata dza həŋ ya. I'i ta ŋanatá lguta tsa gwal ta dzata ya,» ka yu nda tsi. ²¹ «Sli'afslí'a, la! Ta ghunə da vli di'ŋ yu ta kagha da gwal kul nzakway ka la Yahuda,» ka'a.

Pwal nda mali ta ghəŋja sludza la Ruma

²² Ka fata həŋ ta sləməŋ ka sna gwačá ta gwadagapta Pwal ha ka mnagaptani ta tsa gwadaha ya. Na gi snantá tarj ta tsa gwadaha ya, «zadiŋtá mndərga nana ma mndu ta ghəŋja hadik, dzawa dza! Ra a ka zlan̄ta nda hafu wul!» ka həŋ hlaftá wi. ²³ Ka kwahu həŋ ta wi ka vaza lguta tarj nda ta luwa, ka tsada hadik nda ta luwa. ²⁴ Tsaya kəl mghama sludzi ka mnay kazlay: Klaghawakla ta Pwal da həga, ka dawanapta kuni ta vli nda sləvu, kada snantá lu ta skwi ta kəl na mnduha na ka hla wi mandana na ta ghəŋani na, ka'a. ²⁵ Manda habafta lu ŋa sləvay tama, ka Pwal nda mali ta ghəŋja la sludzi ta sladu hada mantsa: «Vlaghunavla lu ta tvi ŋa sləva mnda la Ruma nda krupi ta kul tsanaghata lu ta guma katak ra?» ka'a nda tsi. ²⁶ Snantá tsa la mali ta ghəŋja la sludzi ya ta tsa gwačá ya, ka sli'af̄ta tsi ka laghwí da mnanata mghama tarj. «Waka ka dza'a magay? Nana mndu na ná, mnda la Ruma ya,» ka'a nda tsi. ²⁷ Ka gi sli'af̄tá tsa mghama la sludzi ya ka lami slanagħatá Pwal. «Mnihamna, mnda la Ruma ka kah-wathwata ra?» ka'a nda tsi. «Arji!» ka Pwal nda tsi. ²⁸ «I'i ná, nda tseđi dagala skwata yu ta nzakwa dā, kada nzata yu ka mnda la Ruma,» ka tsa mghama la sludzi ya nda tsi. «I'i na, ka mnda la Ruma yata lu ta i'i búzul,» ka Pwal nda tsi.

²⁹ Damkwál vraghuvra tsa gwal si dza'a sləva Pwal ya nda hul, ŋa sagħa nda sa dawanaptá vli. Na tsa snantá tsa mghama la sludzi ya kazlay: Mnda la Ruma Pwal kə'a ya, ka ksuta tsa habafta habaf tsi ya ka zləŋ.

Pwal ta kəma gwal guma

³⁰ Gamahtsimani, ka zbə tsa mghama la sludzi ya ta vərdaka skwi kəl la Yahuda ka ksafatá Pwal. Ka palintá tsi ta tsa habafta habaf tsi ta Pwal ya. Ka hagaktá tsi ta la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal ta tsa guma, ŋa tskavata. Ka kladaghata tsi ta Pwal ka sladanata ta kəma taŋ.

23

Pwal ta kəma ŋumna Festus

¹ Ka vazlanamtá Pwal ta iri ta gwal tsa guma. Ka'a mantsa: «Zwanama dá, had sana skwi dəmanaf yu ta Lazglafta ha gita wa. Had sana skwi guli ŋa tsadivata wu,» ka'a. ² «Dzuŋwadza ta wubisim,» ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Hananiya ya, nda gwal ndusa nda Pwal. ³ «Dza'a dzay Lazglafta ta kagha ghwadaka vata həga ɓap lu nda ɓa* na. Nza ŋa tsa guma ta ghəŋa i'i manda ya ta mnə zlahu kagha, ama ka zluŋtá ka ta zlahu, ka laghwi da mnay kazlay: Dzuŋwa dza kə'a,» ka Pwal nda tsi. ⁴ «Waka ka ta raza mali ta ghəŋa gwal dra skwi ta nzakway ka mnda Lazglafta na?» ka tsa gwal ndusa nda tsi ya. ⁵ «Sna a yu kazlay: Mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya kə'a zwanama wu, kabga nda vinda guli kazlay: Hadu ka dza'a raza mgham ta ghəŋa mnduha gha wu† kə'a,» ka Pwal.

⁶ Tsaw nda sna kazlay: Nana gwal tsa guma na ná, labatani nda la Sadukiya, nda la Farisa ya kə'a, kəl tsi ka gwadata nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Zwanama dá, i'i ná, mnda la Farisa i'i, zwanama mnda la Farisa yu guli. Ta ghəŋa fafta dá ta ghəŋa dá, nda ya ta ghəŋa sli'agapta dza'a sli'agapta gwal nda rwa ma mtaku, ta kəl lu ka tsa guma ta ghəŋ i'i,» ka Pwal. ⁷ Na tsa mnatani ta tsaya, ka zraaftá zlərdutawi mataba la Farisa nda la Sadukiya. Ka dgavaptá tsa tskata vgha ya his. ⁸ Had gwal nda rwa dza'a walaŋta sli'agapta wu, had duhwalha Lazglafta wu, had Sulkum guli wu, ka la Sadukiya nda ŋa taŋ. Mamu tsahaya demdem, ka la Farisa nda ŋa taŋ. ⁹ Ka sli'aftá inda mnduha nda gugudaku. Ka sli'avata sanlaha mataba gwal ta tagha zlahu ŋa mnduha

ta nzakway mataba la Farisa gwadata nda lwi dagala dagala: «Mutsaf a aŋni ta sana ghwadaka skwi maga na mndu na wa. Ka sana Sulkum tsi, ka sana duhwalha Lazglafta tsi, ka kitsi ta gwadganata,» ka həŋ. ¹⁰ Ka sgavaghata zlərduta wi katakata. Dzuŋwa həŋ da datsanaptá Pwal na! ka mghama sludzi zləŋaftá zləŋ kəl tsi ka ghunaftá la sludzi ŋa klaptá Pwal mataba taŋ, ka klaghata da həga la sludzi. ¹¹ Girvidikani, ka Mgham Yesu maravata da Pwal mantsa: «Tatá us ta iri! Manda va tsa ga masləmtək gə ka ta ghəŋa i'i ma luwa Ursalima ya ná, manda va tsaya guli dza'a ga ka ta tsa masləmtək ya ma luwa Ruma,» ka'a nda tsi.

Dzrawi ta ghəŋa Pwal

¹² Gamahtsimani, ka dzraaftá sanlaha ma la Yahuda ta wi ŋa dza'a dzatá Pwal. Ka wadatá həŋ ka mnay kazlay: Had mu dza'a zaŋtá skwi nda za, nda saŋtá skwi nda sa, ka ta dza a mu ta Pwal wu, ka həŋ. ¹³ Ta malay gwal ta dzraaftá tsa wi ya ta fwaɗ mbsak. ¹⁴ Ka sli'aftá həŋ ka laghwi da slanaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu. Ka həŋ mantsa: «Wadawada ŋni kahwathwata ta kəma Lazglafta kazlay: Had ŋni dza'a walaŋta zaŋtá skwi nda za, ka ta dza a ŋni ta Pwal wu. ¹⁵ Ndanana tama, gwafwagwa kaghuni ta wi nda gwal ta tsa guma. Ta kumay ŋni ta dagapta hya ma na gwada na kahwathwata, ka kuni dazlay nda mghama sludzi ya ná, ŋa klaghunakta lu ta Pwal ta kəma ghuni. Ta sagha tsi ya, nda paya vgha aŋni ŋa gi dzata,» ka həŋ.

¹⁶ Snaŋta zwanə mukumani ma Pwal ta tsa pghanatá budukwa dza'a pghanata lu ta Pwal ya, ka sli'aftá tsi ka laghwi mnanatá Pwal ma həga la sludzi. ¹⁷ Ka hgaftá Pwal ta sana mali ma la sludzi. «Kla ta na duhwal na da mghama la sludzi, ya mamu gwada dza'a mnanata tsi,» ka'a nda tsi.

¹⁸ Ka klaftá tsa mali ta ghəŋa la sludzi ya ta tsa duhwal ya, ka klaghata da tsa mghama la sludzi ya. Ka'a mantsa: «Tsa Pwal tsam lu ma gamak ya ta hgaftá i'i. Kdəkkdək, kla ta na duhwal na da tsi, mamu gwada dza'a tsi mnanata, ka'a nda i'i, kəl yu ka klakta,» ka'a nda tsi. ¹⁹ Ka ksafatá tsa mghama sludzi ya ta tsa duhwal ya ta dzvu, ka laghwi ta slərpa vli. «Nu ta kumə

* 23:3 Ngha ta Mata 23:27. † 23:5 Ngha ta Sabi 22:27.

ka ta mniyata na?» ka'a nda tsi. ²⁰ Ka'a nda tsi mantsa: «Dzrafdzra sanlaha ma la Yahuda ta sagha da ndabaghatá dzvu, ña kladaghatá Pwal ta koma gwal ta tsa guma mahsim. Ta kumay ñni ta dagapta hya ma tsa gwada ya kahwathwata ka hõj dza'azlay nda kagha. Tsaw mantsa ya nzakwani wa. ²¹ Yaha ka da snana ta hõj. Ya mamu gwal ta malay ta fwad mbsak dza'a pghatá budukwa. Wada nda wada hõj kazlay: Had ñni dza'a walañta zañtá skwi nda za, had ñni dza'a sañtá skwi nda sa, ka ta dza'a ñni ta Pwal wu kə'a. Ndanana, nda paya vgha tañ, ya gwada da kagha kwewkwey ta kzlə hõj,» ka'a nda tsi. ²² Ka tsa mghama sludzi ya mantsa: «Nana gwada mniññ na na ná, yaha ka walañta mnanañta sana mndu,» ka'a, ka ghuniñtá tsa duhwal ya.

Ghunaftá Pwal da ñumna Feliks

²³ Tahula tsa, ka hafaftá mghama la sludzi ta maliha his ta ghõja sludziha. Ka'a nda hõj mantsa: «Hbawa vgha, dza'a nda sli'a kuni da luwa Sezare ta nzemndi tɔmbay girividik, kawadaga nda sludziha his dɔrmək, nda sludziha ndəfəñ mbsak ta ñla plis, nda sludziha his dɔrmək nda huzla vulu da hõj. ²⁴ Mutsaf kuni guli ta plis ña kla Pwal, ña bhadanaghata dughwana da ñumna ta nzakway ka Feliks,» ka'a. ²⁵ Wya ka tsa mghama sludzi ya vindanaftá delewer guli:

²⁶ «I'i Klawdi Lisiyas, ta ga zgu ña mghamani ñumna ta nzakway ka Feliks. ²⁷ Ya mndu ta ghunadaghapta yu ya ná, la Yahuda ta ksafra ka dza'a dzata. Ka lagha yu nda la sludza da ka zlu'agapta ma dzva tañ snañer yu kazlay: Mnda la Ruma ya kə'a. ²⁸ Ña zba sañtá ghõja skwi ya kəl hõj ka razay ná, ka kladaghatá yu ta koma gwal ta tsanatá guma ta hõj. ²⁹ Ka slanaghatá yu ná, ta razu ta ghõj skwi ta ksantá zlahá tañ hõj. Ama had skwi ga tsi prək ka dzata, dər prək ka hbamta ma gamak wa. ³⁰ Ka sagha lu snadimta kazlay: Ta pgha budukwa hõj ñani kə'a, kəl yu ka ghunadaghapta tsa mndu ya ña lagha hahõj ka ghõja tañ da mna dmakuha ya maga tsa mndu ya ta kama gha. Ləñləñ ká ka nzata mghama da,» ka'a.

³¹ Ka klaftá tsa la sludzi ya ta Pwal girividik manda va ya mnanaf lu ta hõj, ka klaghata

da luwa Anñipatris. ³² Gamahtsimani, ka vragaghutá hamata la sludzi da vla nzakwa tañ, ka kdə gwal nda plis nda plis ta kla Pwal da luwa Kaysariya. ³³ Bhadaghata tsa la sludziha ta plis ya da luwa Sezare, ka klaftá hõj ta tsa delewer ya ka vlañtá ñumna, zlanañha hõj guli ta Pwal ma dzvani. ³⁴ Tahula dzañaftá ñumna ta tsa delewer ya, ka'a mantsa: «Ta wati hadik kagha na?» ka'a dawañta da Pwal. Snañtani kazlay: Mnda hadika Silisi ya kə'a, ³⁵ «ña sna yu ta gwada gha sagher tsa mnduha ta raza kagha ya,» ka'a nda tsi. Klaghawakla, ka dza'a kuni da nghay ma tsa hõga baf Hiridus ya, ka tsa ñumna ya nda mnduha.

24

Tsanavatá gwada ta Pwal

¹ Tahula luta fitik hutaf, ka bhadaghatá i mali ta ghõja gwal dra skwi ña Lazglafta ta nzakway ka Hananiya, nda la galata mndu, nda sana mndu ta hgə lu ka Tertulus ya, nda vifa ma gwada. Ka lagha hõj da wlatá Pwal da ñumna. ² Ka hgadaghata lu ta Pwal. Ka zraftá Tertulus ta rusa skwi ya maga Pwal, kəl hõj ka wlatá. Ka'a mantsa: «Mghama da, əñka'a ka kagha kəl ñni ka nzata nda zdaku. Snañta gha ta dzra nzaku kəl mnduha ñni ka nzakway dughwana. ³ Ta rfay mnduha ñni dər ndigandiga ta kagha katakata Feliks. ⁴ Mghama da! Yaha ñni da gerdaghata. Kdəkkdək, kabga zdakwa gha, fañna fa ta zləmõj ka sna ka ta zwanja gwada ñni dza'a mnaghata ñni. ⁵ Nana mndu na ná, ghwadaka mndu ya slanagha ñni ta hwada ghõja la Yahuda dər ndigandiga ta ghõja hadik. Tsatsi mghama dina la Nazaret* ta nzakway ka gwal ta dza'a mista Yesu ya. ⁶ Ka kumə tsi ta maga sana skwiha dza'a kwal kul vlañtá sgit ta hõga Lazglafta ñni, kəl ñni ka ksafra. [Ka kumə ñni ta tsanaghatá guma manda ya ta mnə zlahá ñni. ⁷ Ama ka lagha mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas da zlu'aghuta ma dzva ñni nda mbraku, ⁸ ña sagha ñni da kuma gha da wlatá, ka Lisiyas nda añni.] Ka dawandawa vərda kagha da tsi, dza'a nda sna ka kazlay: Tsakalawi a na skwi ta mnə ñni tida na wu kə'a,» ka'a. ⁹ «Manda va tsaya nzakwani,» ka la Yahuda ta ghõjani.

* 24:5 Ngha ta Mata 2:23.

Waday Pwal ta ghøjani ta koma Feliks

¹⁰ Manda mnanata ñumna nda dzvu ta Pwal kazlay: Gwada ta gwada kə'a. Ka Pwal mantsa: «Nda sna yu kazlay: Gitagita a vakwa kagha ta tsa guma ta ghøjna mnduha ñni wu kə'a. Nda rfu dza'a wada yu ta ghøjna da ta koma gha. ¹¹ Ka psarpsa ka katsi ná, malapə a fitik ghwanjpdə his manda lafa da da luwa Ursalima da tsəlbə ta koma Lazglafta wa. ¹² Had' mndu ta slidighata ta zlərdawi nda mndu, ta hwazlaβa ghøjna mnduha, dər ma həga Lazglafta, dər ma luwa wa. ¹³ Nana skwi mnə hahəj ta i'i ndanana ná, graghaftha a vərda hahəj wa. ¹⁴ Skwi ya graf i'i ná, ta maganata slna yu ta Lazglafta dzidzilha ñni nda ta tsa tvi mnə hahəj kazlay: Dina ghwadaka tvi ya kə'a ya. Zlg haf-zlg ha yu ta inda skwi ya nda vinda ma zlaha Musa, nda ya ma deftera la anabi. ¹⁵ Faffa i'i guli ta ghøj ta Lazglafta manda va ña hahəj ta mnay kazlay: Dza'a sli'aganapsli'a Lazglafta ta tdúkwa mnduha nda ghwadaka mnduha tani kə'a ya. ¹⁶ Tsaya ta kəl yu ka ñavata ka nzaku manda ya ta raku ta koma Lazglafta nda ya ta koma mnduha.

¹⁷ «Nda kda fitika da manda dgata da ta vgha nda Ursalima, kəl yu ka vradaghata, ka kladanaghata nda tsemi ña katantá mnduha da, nda ya ña planatá ghøj ta Lazglafta. ¹⁸ Tsaya skwi ta magə yu ta sladighatá sanlaha ma la Yahuda si ta hadika Asiya. Kdakwa da ta tsala ghøjna da tsa, ta had' tskata mnduha hada wu, hwazlaβanaf a yu ta ghøjna mnduha guli wa. ¹⁹ Ka má mamu sana skwi gana yu ta həj katsi ná, má vərda la Yahuda ta hadika Asiya ta sagha wlatá i'i da kagha tama. ²⁰ Ka mantsa a tsi wu, ma mnanmna nana mnduha na ta dmaku ya ksaf həj ta i'i nda tsi ma fitika lagha da ta koma gwal ta tsa guma. ²¹ Ta koma gwal ta tsa guma, gwadagwada yu nda mbraku kazlay: Grafgra yu, "dza'a sli'aganapsli'a Lazglafta ta gwal nda rwa kə'a. Ta ghøjna tsaya ta tsa lu ta guma ta ghøjna da gita,"» ka'a.

²² Feliks ná, nda sna tsatsi ta skwiha katakata ta ghøjna tva Kristi kəl tsi ka dzanamtá wi ta həj. Ka'a mantsa: «Sagha mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas ya ná, nghay da ta na gwada ghuni na tsa,» ka'a nda həj. ²³ Ka mnanata tsi guli ta mali

ta ghøjna la sludzi kazlay: Hamha ta Pwal ma gamak, yaha ka da hbanata nda hba. Ka ta saghasa grahani da katantá katsi, yaha da pya həj, ka'a.

Pwal ta koma i Feliks nda Drusil

²⁴ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka sagha Feliks kawadaga nda markwa tanj Drusil, ta nza-kway ka makwa la Yahuda. Ka hgagaptá tsi ta Pwal, ka snə tsi ta gwada ta ghøjna zlg haftá Yesu Kristi da tsi. ²⁵ Ka zlráftá Pwal ta zwa gwada ta ghøjna nzaku ya ta zdfəganatá Lazglafta, nda gwada ta nghuta mndu ta ghøjani, nda gwada ta ghøjna ya ka Lazglafta dza'a tsa guma ta ghøjna mnduha. Ka Feliks ksur tsi ka zləj mantsa: «La tama, badu mutsafər yu ta fitik ya guli ná, hgəgəlta da ta kagha tsa,» ka'a. ²⁶ Dza'a mutsay yu kasi'i ta tsemi da Pwal ka ñumna Filiks sizlay, ta kəl tsi gdata ta hgagaptá Pwal tazlay ka ghwa yiva nda tsi.

²⁷ Səf səf his ka vaku luta ta magay mantsa. Tahula tsa vaku his ya, ka mbədapta Purkiyus Festus ta Filiks. Kambəl zdfəganata tsi ta la Yahuda ka Feliks ná, ka zlantá tsi ta Pwal ma gamak.

25

Lagha Pwal ta koma Festus

¹ Tahula fitik hkən manda klafta Festus ta slna nzanaghata hadikani, ka sli'aftha tsi ma luwa Sezare ka lafi da luwa Ursalima. ² Ka sli'adaghata la mali ta ghøjna gwal dra skwi ña Lazglafta, nda la mali ta ghøjna la Yahuda slanaghata hada. Ka wlatá həj ta Pwal da tsi. ³ «Kdəkkdək, kləgəjnagha kla ta Pwal da na luwa Ursalima na,» ka həj ndi'ata ka ñdantá nda tsi. Mataba tsaya ná, nda dzra wa tanj ña pghata budukwa ña dzata ma tvi ta laf tsi. ⁴ Ama ka Festus nda həj mantsa: «Wa a Pwal ma gamak ma luwa Sezare. Vərda i'i guli ná, nzdavata a yu wa, dza'a gi vru yu. ⁵ Ka sli'afsi'a sanlaha mataba la maliha ghuni mista da ka dza'a ñni da slanaghata hada ma luwa Kaysariya. Ka mamu skwi maga tsi kul dínaku katsi, ña wlatá tanj,» ka Festus nda həj.

⁶ Ka tghas tsi, ka ghwanj a fitik za Festus ma luwa Ursalima, ka laha tsi da luwa Sezare. Gamahtsimani, ka sli'afthá tsi, ka lagha da vla tsa guma. «Klagapwakla ta Pwal ya,» ka'a. ⁷ Ka lagha Pwal. Ka sli'adaghata tsa la maliha la Yahuda ta

sli'adata ma Ursalima ya dliwis da wantá Pwal. Ka mnə həj ta gwadaha ta kuzlaku ta kuzlaku, ka tsatsanavatá Pwal, ama had' hya gwada kligij həj wa. ⁸ Ka Pwal mantsa: «Had' sana dmaku maga yu wu, dər tvə zlahə la Yahuda, dər tvə həgə Lazglafta, dər tvə mgham Sezar wu,» ka'a wadap'tá ghəjani.

⁹ «Ta d'vay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsatá na guma na ta kəma tər ra?» Ka Festus nda Pwal ŋa zdanafta ŋuduf ta la maliha ta ghəjə la Yahuda. ¹⁰ Ka Pwal mantsa: «Wana yu ma vla tsa guma mgham Sezar. Hadna guli rakwa tsadighatá guma. Had' dmaku gana yu ta la Yahuda wu, nda sna vərda kagha ka ghəjə gha. ¹¹ Ka mamu dmaku gə yu, magamaga yu ta skwi prək ka dzata i'i katsi, ma dza lu ta i'i a ka yu wa. Ama ka had' hyahya skwi ma na gwadaha ta mnə həj ta i'i na wu katsi, lavij a mndu ta vlat'á i'i ta həj wa. Ta ndəba dzvu yu da kagha, ka la na guma na ta kəma mghama Ruma,» ka'a. ¹² «Manda tsa zban'ta gha ta dza'a na guma na ta kəma mgham ya, dza'a dza'a ka ta kəma mgham Sezar,» ka Festus nda Pwal tahula gwaduvustani nda gwal ta vlat'á hidaku.

Lagha Pwal ta kəma i Agripa nda Beranis

¹³ Tsəbək'w fitik tahula tsa, ka lagha mgham Agripa nda Beranis da luwa Sezare da nghanaghata ŋumna Festus. ¹⁴ Ka zata həj ta fitik tsəbək'w hada. Ka rusanaf'ta ŋumna Festus ta gwada ta ghəjə Pwal ta tsa mgham ya. Ka'a mantsa: «Mamu sana mndu zlid'ij Feliks hadna ma gamak. ¹⁵ Ma fitika laha da da luwa Ursalima, ka sli'adaghatá maliha ta ghəjə gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu mataba la Yahuda slid'ighata. Ka wlata həj. Kdəkkdək, tsəj'na tsa ta guma ta na mndu na, ka həj nda i'i. ¹⁶ Ta snu a aŋni la Ruma ta gi tsanaghata guma ta mndu mantsa ya wa. Tihəl ta guyanata nda guya lu ta tsa mndu ya nda tsa gwal ta wlata ya, ŋa zlanəj'ta tvi ŋa wadəy'ni ta ghəjəni ta kəma tsa gwal ta wlata ya karaku, ka yu nda həj. ¹⁷ Ka saha həj da hadna mista da. Gərdava a yu guli wu, ka gi nzata ŋni ma vla tsa guma gamahtsimani. Hgagaghawa hga ta tsa mndu ya ka yu, ka hgaktá lu. ¹⁸ Ba va wana na mnduha ta wlata na dza'a mna ghwadaka skwi maga tsi, ka yu ná,

sew had' tdukwa skwi mna həj wa. ¹⁹ Ta ghəjə zlərdá gwada ta dina tər nda gwada ta sana mndu ta hgə lu ka Yesu ta mtuta, ama ta nda hafu ka Pwal nda ŋani ta mnay yeya. ²⁰ Trapta da ta tsa ghəjə mndərga skwi mantsa ya, ka yu nda Pwal mantsa: Ta kumay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsa na guma gha na hada ra? ka yu nda tsi. ²¹ Ama ka dawəj'ta Pwal ta tsanata mgham Sezar ta gumani, kəl yu ka ŋanata ma gamak dəsudasu ma kdə yu ka ghunay da mgham Sezar,» ka'a. ²² Ka mgham Agripa nda ŋumna Festus mantsa: «Ta kumay i'i ka ghəjə da ta snanatá gwada ma wa tsa mndu ya guli,» ka'a. Ka ŋumna Festus mantsa: «Dza'a nda sna ka mahtsim,» ka'a nda tsi.

²³ Gamahtsimani tama, ka lagha i mgham Agripa nda Beranis nda hbatá vgha má mgham mgham ka lamə həj da həgə tsa guma kawadaga nda mghamha la sludzi, nda gwal dagaladagala ma tsa luwa ya. «Klagaghawakla ta Pwal,» ka ŋumna Festus. Ka kladaghatá lu. ²⁴ Ka ŋumna Festus mantsa: «Mgham Agripa, nda inda gwal ta tskavata hadna ma na vlə na kawadaga nda aŋni. Wana na mndu sli'adagha inda la Yahuda da wlata da i'i ma luwa Ursalima, nduk hadna tani ya kay: «Ra a ka zlat'á na mndu na nda hafu wu,» ka həj hlaf'tá wi. ²⁵ Ama i'i, ngha a yu ta skwi prək ka dzata wa. Ka si klawakla ta guma da ta kəma Sezar ka'a ya, tsaya dza'a kəl yu ka ghunay. ²⁶ Nziya nza tsi ná, mutsaf a yu ta vərda gwada ya ŋa vindanaftá mghama Ruma ta ghəjəni wa. Tsaya kəl yu ka klagaghata na mndu na ta kəma ghuni, katkatatani ta kəma gha mgham Agripa, ŋa dawanap'tá vli, kada snəj'ta yu ta skwi ŋa vinday. ²⁷ Mndu ya tsam lu ma gamak, ka klafta lu ka ghunay kul snəj'tá lu ta vərda skwi kəl lu ka ksaf'ta ná, tsabaku tsaya ta nghadap'tá yu,» ka'a.

26

Wadəy Pwal ta ghəjəni ta kəma Agripa

¹ «Ŋagha gwada tama Pwal, gwada ta gwada ŋa wadap'tá gha ta ghəjə gha,» ka mgham Agripa nda tsi. Ka kapaf'tá Pwal ta dzvu, ka zlat'á tsi ta gwada. Ka'a mantsa: ² «Ta rfu yu katakata gita, a mgham Agripa, nda mutsaf'ta da ta tvi ŋa mnəj'ta gwada ta kəma gha ŋa wadap'tá ghəjə da ma inda skwiha ya tsatsadiva la Yahuda. ³ Kəl tsi

ka vlihata rfu katakata ná, nda sna kagha tsidíd ta nzakwa la Yahuda nda ghøña skwi ya ta zlærdæ hørj tani. Kdækkdæk, ka ksa ka ta ñuduf, ña fihata gha ta slømørj ka sna na gwada ða na.

⁴ «Daga ma ga zwaña ða, nda sna la Yahuda ta nzakwa ða. Nda sna hørj ka yu nzakwagapta daga tanñan mataba la ini nda ya ma Ursalima. ⁵ Nda sna hahørj ta i'i daga manda ghalya. Ka ta kumay hørj katsi, lavinlava hahørj ta mnay kazlay: Tekw i'i mataba gwal ta fikaghuta si ta ghøña dina ñni ta nzakway ka ña la Farisa kø'a. ⁶ Ndanana, wana yu ma guma ta ghøña fafta ða ta ghøña ða ta tatá imi ta slømørj ya tanaf Lazglafta ta dzidzihá mu. ⁷ Tsa mndæra amu ghwanpðæ his ya guli ná, nda fa ghøña tanj ña nghanñta magatá tsa tatá imi ta slømørj ya. Tsaya ta kæl hørj ka ñavata nda fitik tani, nda rvidik tani, ka tsølbú ta køma Lazglafta ya. Ta ghøña tsa fafta ða ta ghøña ya tama, ta kæl la Yahuda ka tsatsafta gwada ta i'i, a mgham Agripa. ⁸ Ari la Yahuda, kabgawu ta kæl kaghuni ka nghanñta manda skwi lavinj a Lazglafta ta sli'aganaptá gwal nda rwa wu kø'a na? ⁹ Værdá i'i guli ná, si maganmaga yu kahwathwata ta kdavakta inda skwi ña zadanatá na hga Yesu mnda la Nazaret na. ¹⁰ Tsaya skwi magø yu ma Ursalima guli. Da la mali ta ghøña gwal ta gra skwi ña Lazglafta mutsafta yu ta mbraku, kæl yu ka hla ndæghata gwal zlghay nda ñuduf ka pghay da gamak. Tsaya dina, ka i'i guli ta pslu lu ta hørj. ¹¹ Ma fitika ray ða ta høga tagha skwa la Yahuda tazlay, si ta gay yu tiri ña gwal zlghay nda ñuduf katakata ka mbøl raza hørj ta hga Yesu. Tsa gatá sida ða ya ná, nda nza ña zbijnñta hørj nduk ma sana luwaha ta sana hadik sizlay.»

Gwadata zlghafta Pwal ta Yesu
Slg 9:1-19, 22:6-16

¹² «Tsaya tama, kæl yu ka sli'afñta ma sana fitik ka dza'a da luwa Damas nda tsa mbraku vliha gwal dra skwi ña Lazglafta ña dza'a kasa gwal zlghay nda ñuduf ya. ¹³ Ta labla yu ta tvi, wer dæk fitik ma ghørj tama a mgham Agripa, ka nghanñta yu ta saha tsuwadæk daga ta luwa wantá i'i, nda gwal ta dza'a mista ða tani. Malaghumala wudakwa tsa tsuwadæk ya katakata ka ña fitik. ¹⁴ Ka zlømbutá ñni demdem ta hadik. Ka snanñtá yu ta sana lwi ta gwadgihata nda gwada

Hebru: “Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kæl ka ka giri ña ða na? Ghuya danña ña ghøña gha na pgha ghørj ta pghæ ka nda i'i na,” ka'a. ¹⁵ “Wa kagha ní mghama ða,” ka yu nda tsi. Ka Mgham Yesu nda i'i mantsa: “I'i tsa Yesu ta gø ka ta iri ñani ya. ¹⁶ Sli'afñli'a ka sladata ka. Kæl yu ka maraghanñta ghøña ða ná, zbapzba yu ta kagha ña magihata slna ða, ña nzakwa gha ka maslæmtsøka ða, ña mnay gha kinawu ká ka nghanñtá i'i gita, ña mnay gha ta skwi dza'a maraghanñta yu dza'azlay guli. ¹⁷ Da la ghuni nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda ta ghuna yu ta kagha, dza'a katay yu ta kagha guli. ¹⁸ ña gwananata gha ta iri ta hørj, ña sli'agapta tanj ma grusl ka lamø da tsuwadæk, ña kwala halaway ka gøgølta mgham ta ghøña tanj. Lazglafta ta dza'a ga mgham ta ghøña tanj. Mantsa ya dza'a kæl hørj ka mutsafta planata dmakwa tanj, ña mutsafta tanj ta vla nzaku kawadaga nda gwal ta zlghaftá Lazglafta,» ka'a.

Mnay Pwal ta slnani

¹⁹ «Mantsa ya tama a mgham Agripa, kwalaghu a yu ta sna gwada tsa mndu nghanñ i'i ta saha daga da Lazglafta ya wa. ²⁰ Katøk ná, “mbødanaf wa mbøða ta nza-kwa ghuni, ka mbøðakta kuni ta vgha da Lazglafta. Magawamaga ta ñørma slna ña marañta tsa mbødata nzakwa ghuni ya,” ka yu zrafta mnay karaku ma luwa Damas, nda ya ma luwa Ursalima. Tahula tsa, ka mnanata yu ta inda gwal ta hadika Zudiya, nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda guli. ²¹ Ta ghøña tsaya kæl la Yahuda ka ksafñtá i'i ma nzakwa ða ma høga Lazglafta má ña dzihata. ²² Ama ka katagadipñtá Lazglafta. Ha gita, tata kdanjkdá yu ta nzakw ka maslæmtsøkani ta køma inda mnduha, nda zwanñ tani, nda glata mndu tani. Had' skwi dza'a mnaglata i'i ka malaghuta ya mnø la anabi, nda i Musa ta ghøña skwi dza'a magaku, mna hørj kazlay: ²³ Dza'a ghuyø ghuya Kristi ta danña, tsatsi ta nza-kway ka tanñtanñ mndu ta dza'a sli'agapta mataba gwal nda rwa ña mnananñtani ta tsuwadæk ta mnduha mu, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda tani.»

Zlghafzlgħa ta Yesu ka Pwal nda Agripa

²⁴ Tata mna tsa gwada ña wadapñtá ghørjani ya Pwal, ka Festus nda tsi nda lwi

dagaladagala mantsa: «Pwal! Halaway ka ra? Tsaghis ka halaway na dzaŋa ta dzaŋa gha na ra?» ka'a nda tsi. ²⁵Ka Pwal mantsa: «Mghama dfa, halaway a i'i wa. Vordaka gwada ŋa ndanay ta gwadæ yu. ²⁶Nda ghada snaŋta mgham Agripa ta inda tsa skwiha ya. Tsaya ta kæl yu ka gwada na gwada na kul had dzudzukway ta kœmani. Grafgra yu kazlay: Nda sna tsatsi ta inda tsa skwiha ya kœ'a, kabga had ya magœ lu ma difa ma difa wa. ²⁷Mgham Agripa, grafgra ka kazlay: Mantsa ya tsa gwada mana la anabi ya kœ'a ra? Nda sna yu kazlay: Na, grafgra ka kœ'a,» ka Pwal ²⁸Ka mgham Agripa nda Pwal mantsa: «Va gi ndukud dza'a nidista ka, ka krista ka kagha ra?» ka'a. ²⁹Ka Pwal mantsa: «Dœr ma ndukud fitikani, dœr ma di'ij tsi, manda yu kumaj Lazglafta, kagha nda ghœŋa gha yeya a wu, ŋa inda na kaghuni demdem hadna na nzakwani, ka nuta kuni manda va i'i. Ama má ma tsam lu nda tsa ta kaghuni tani,» ka Pwal.

³⁰Ka sli'afita i mgham Agripa nda ŋumna Festus, nda Beranis, nda gwal kawadaga nda hœŋ. ³¹Tahula saghwa taŋ ma vla tsa guma, ka hœŋ mantsa: «Had'sana skwi maga na mndu na præk ka dzata, dœr ka tsamta ma gamak wu,» ka hœŋ. ³²Ka mgham Agripa nda ŋumna Festus guli mantsa: «Ka má zbaŋ a na mndu na ta kla na gumani na ta kama mgham Sezar wu katsi ná, ma dza'a zliŋzla lu ta na mndu na,» ka'a.

27

Klaghatá Pwal da luwa Ruma

¹Ka mnaftá lu kazlay: Dza'a sli'i mu ŋa dza'a ta hadika Italiya kœ'a. Ka klaftá lu ta i Pwal, nda sanlaha ma vu'aha, ka fanamta ma dzvu ta sana mali ta ghœŋa la sludzi ta hgœ lu ka Zuliyus. «Tekw tsatsi mataba maliha ta ghœŋa la sludza Agustus.» ²Ka lamœ ŋni da kwambala luwa Adramit ta sli'i ka dza'a da sana luwaha nda ma slœrpha hadika Asiya. Ta sli'aftá ŋni, kawadaga Aristarkus, sana mnda la Tesalunik ta nzakway ta hadika Mekaduniya nda aŋni. ³Gamahtsimani, ka bhadaghata ŋni da luwa Siduŋ. Ka maganatá Zuliyus ta zdaku ta Pwal. Ka sliŋtá tsi ŋa dza'a naghanaghatá grahani, ŋa katarjtá hœŋ. ⁴Tahula tsa, ka sli'aftá ŋni hada nda kwambalu, ka vru falak ta aŋni. Ka mbœdaghata ŋni ta

vgha nda tahula Kiprus. ⁵Manda tsughwadapta ŋni ta drœf ta nzakway ndusa nda hadika Silisi, nda ya nda hadika Pamfali, ka bhadaghata ŋni da luwa Mira ta hadika Likiya. ⁶Ka mutsaftá tsa mghama sludzi ya ta kwambala luwa Alegzandri ta sli'i ka dza'a nda ta hadika Italiya. Ka pghamta tsi ta aŋni mida. ⁷Tsœbakw fitika ŋni ta ndœru dasuwa. Zlahzlah ka ŋni bhadaghata ndusa nda luwa Snida. Kulam nda tsa, ka pyaftá falak ta aŋni hada ta dza'a nda ta tsa, ka mbœdaghata ŋni ta vgha nda ma sana vli ta tsavata ma drœf ta hgœ lu ka Kret ndusa nda luwa Salmune. ⁸Zlahzlah ka ŋni labœ hada, ka bhadaghata ŋni da sana vli ta hgœ lu ka ŋœrma vla slada kwambalu ndusa nda luwa Laziya.

⁹Zuza mu ta fitik katakata kay guli, his nda htsiŋ na mbada na guli, lula fitika suma guli. Tsaya tama kæl Pwal ka mnay ŋa taŋ: ¹⁰Ka'a mantsa: «Zwana amu, ta nghadapta yu ná, his nda htsiŋ na mbada mu na, dagala skwi dza'a zlamaghata. Dza'a bœdzaku huzlaha mu nda kwambalu tani. Tsahaya yeya a wu, nda htsiŋa mu tani,» ka'a. ¹¹Ka kwalaghutá tsa mali ta ghœŋa la sludzi ya ta sna tsa gwada Pwal ya, ka laghwi da sna ŋa dani ma Kwambalu, nda ŋa mndu ta sway. ¹²Tsaw hada ya guli ná, dina a tsa vli ya ka slada kwambalu gufwak wu, kæl ndœghata gwal ma kwambalu ka mnay kazlay: Mbadma, ka wayaka skwi bhadaghaha mu da Finiks ma vla slada kwambalu ma luwa Kret, ka dza'a mu za fwak hada, ka hœŋ. Tsa Finiks ya ná, zur nda zlaŋa dœdakwa fitik nzakwani.

Mghama falak ta drœf

¹³Fedfedfed ka falaka Sud vyavata. «Zlah dza'a mbadaku na mbada mu na, ka mnduha ma kwambalu.» Ka tsukwaftá hœŋ ta kufur ta kæl lu ka slada kwambalu ya, ka kladapta hœŋ vzadata nda tvœ Kret, luwa ta tsavata ma drœf ya. ¹⁴Ta nzdava a lu kay ná, ka vyagaftá falak nda mbraku nda mbraku nda ga «zeghwa safa fitik,» nda ma tsa luwa Kret ta tsavata ma drœf ya. ¹⁵Ka zlaguŋta tsi ta tsa kwambalu ya, ka traпта tsi ta ŋafta, ka nzata aŋni tama ka kzla skwi dza'a magaku ta tiŋwu tsa falak ya ta aŋni. ¹⁶Ka tiŋwaghata aŋni nda tahula sana zwaŋa vli ta tsavata ma drœf ta hgœ lu ka Kawda. Ka hlaptá ŋni ta hafu hada. Zlahzlah ka

ɲni katsakta sana zwaɲa kwambalu tavata ɲa ɲni. ¹⁷ Tahula tɔ́akta taɲ ta tsa zwaɲa kwambalu ya ka famta ma tsa dagala ya, ka habafta hɔ́ɲ nda tɔ́aɲ ta tsa kwambalu dagala ya, ɲa katay yaha hwanzuɔ́ta. Ka zlɔ́ɲaftá hɔ́ɲ ta traku dza'a trata hɔ́ɲ ta daɔ́a wutak ndusa nda Libiya. Ka zliɲtá hɔ́ɲ ta wupay ta tiɲwa kwambalu. Ma tsaya tama, ka tiɲwu falak. ¹⁸ Gamahtsimani, ka klambarɔ́ tsa falak ya ta aɲɲi katakata. Ka zraftá ɲni ta hlapta huzla ma tsa kwambalu ya ka pghay da drɔ́f. ¹⁹ Badu ma hkɔ́na fitik, ka hlaftá hahɔ́ɲ nda dzva taɲ ta huzla ksa slna ma kwambalu ka pghaghata da drɔ́f. ²⁰ Kidaghi fitika ɲni, nghava a fitik wu, nghava a tekwatsa wa. Fɔ́rtufɔ́rta tsa falak ya katakata. Ta had' mɲay kazlay: Ta dza'a mbaku ɲni kə'a ma ghɔ́ɲa ɲni wa.

²¹ Nda kɔ́a fitika ɲni zaɲ a ɲni ta skwa zay wa. Ka sli'áftá Pwal ma takataka taɲ, ka'a nda hɔ́ɲ mantsa: «Zwana amu, ka má ta snatá kuni ta gwada da ta mɲay kazlay: Ma sli'af ma ma Kret kə'a kay ná, ma grumus a na falak na wa. ²² Skwi ta mnaghunata yu ndanana ná, drawa ɲuduf, had' ya dza'a zadavaghuta dɔ́r turtuk mataba ghuni wu, kwambalu yeya dza'a zwaduta. ²³ Ta na rvidik gita ná, ghunigiha ghuna Lazglafta ta duhwalhani. Tsa Lazglafta nza yu ka ɲani, nda ya ta maganata yu ta slna ya. ²⁴ Ka'a nda i'i ná, “ma zlɔ́ɲ ka ta zlɔ́ɲ Pwal, dza'a laghala ka sladata ta kɔ́ma mgham Sezar. Wya guli dzághaɲzda Lazglafta ta hudí, dza'a zlaɲzla ta na gwal kawadaga nda kagha na nda hafu,” ka'a. ²⁵ Drama ta ɲuduf zwanama, nda fa ghɔ́ɲa da ta Lazglafta. Tsa skwi mniha tsi ya, grafgra yu kazlay: Dza'a magaku manda va tsaya kə'a. ²⁶ Nziya nza tsi ná, dza'a zlɔ́mbatá tavata sana hadik ta tsavata ma drɔ́f mu,» ka'a.

²⁷ Ta ma ghwanɲpɔ́dɔ́ fwada rvidik, ka va klambar tsa falak ya ta aɲɲi ta ghɔ́ɲa drɔ́fa Madeterane. «Zlah ndusa mu nda hadik tama,» ka tsa gwal ta swa kwambalu ya lamɔ́r vli da takala. ²⁸ Ka hbafta hɔ́ɲ ta skwi ta ndɔ́gaku ta zu'i ka vzadata da tsa drɔ́f ya ɲa dzɔ́gha latani. Ka graftá hɔ́ɲ ka mitir hkɔ́nɲsɔ́k ndɔ́fɔ́ɲ mida. Zadapta lu dau' guli, ka vzɔ́gladata hɔ́ɲ, ka grɔ́glaftá hɔ́ɲ ka mitir hisamsak tghas mida. ²⁹ Yaha kwambalu da grunɲtá palaha ka hɔ́ɲ zlɔ́ɲaftá

zlɔ́ɲ, ka vazadatá hɔ́ɲ ta skwa sladanatá kwambalu fwad' nda ga mahullulani ɲa sladanatá tsa kwambalu ya. Ka kzlɔ́ hɔ́ɲ ta tsadákwa vli nda mndɔ́r. ³⁰ Ka zbɔ́ tsa gwal swa kwambalu ya ta tva hwayaghuta, ka fagata hɔ́ɲ ta tsa zwaɲa kwambalu ya, manda gwal ta zba dza'a pghadata skwa slada kwambalu nda ta kɔ́ma kwambalu, ka hɔ́ɲ magay. ³¹ Ka Pwal nda tsa mali ta ghɔ́ɲa la sludzi, nda tsa la sludzi ya tani mantsa: «Ka nzamɔ́ a na mnduha na ma na kwambalu na wu katsi ná, katafta a kuni ta vgha wu,» ka'a. ³² Na tsa snanɲta taɲ mantsa ya ná, ka ratsiɲtá hɔ́ɲ ta tsa tɔ́aɲha tsa zwaɲa kwambalu ya ka zlidinɲta ta drɔ́f.

³³ Ta ghwaɲ a vli ka tsadaku tama wu, ka Pwal mantsa: «Kɔ́dɔ́kwadɔ́k, tsuwatsa ta skwa zay, ma ghwanɲpɔ́dɔ́ fwada fitika ghuni na ta fa ghɔ́ɲ mazlay, ta dɔ́ɲ a kuni ta skwa zay wa. ³⁴ Kɔ́dɔ́kwadɔ́k, tsuwatsa ta skwa zay ɲa ɲaghunatá ta ɲuduf. Had' ya ma kaghuni dza'a dɔ́davaghuta swidani dɔ́r ka turtuk wu,» ka'a. ³⁵ Kɔ́dɔ́kwani ta tsa gwada ya, ka klafta tsi ta buradi, ka rfanaghatá Lazglafta ta ghɔ́ɲani ta kɔ́ma taɲ demdem, ka ɔ́alanaptá tsi*, ka zay. ³⁶ Ka draftá sanlaha ta ɲuduf, ka zɔ́ hahɔ́ɲ guli. ³⁷ His dɔ́rmɔ́k nda ndɔ́fɔ́ɲ mbsak mku' mida ɲni ma tsa kwambalu ya. ³⁸ Manda baghafta taɲ, ka hlaftá hɔ́ɲ ta alkama ka pghaghata da drɔ́f ɲa htanaghutá ndɔ́gaku ma kwambalu.

Badzuta kwambalu

³⁹ Tsadakwa vli, sew tsatsafa a gwal swa kwambalu ta vli ka ga hɔ́ɲ wu, ama ka nghanɲta hɔ́ɲ ta sana maslirɲitsa vli ka wu-tak. Ka ma da magaku tsi ná, ka hɔ́ɲ ka kla tsa kwambalu ya nda ta tsa wutak ya. ⁴⁰ Ka ratsidinɲtá hɔ́ɲ da drɔ́f ta tsa skwiha ta kɔ́l lu ka sladanatá kwambalu ya. Ma va tsaya guli, ka palidinɲtá hɔ́ɲ ta zu'a skwa swa kwambalu. Ka sli'anafatá hɔ́ɲ ta wu-pay nda ta kɔ́ma kwambalu nda ta tvi ɲa tiɲway falak, ka kla hɔ́ɲ nda tvɔ́ sgam ya. ⁴¹ Ka lagha hɔ́ɲ grunɲtá duvrühwa ta wutak. Ka laghu ghɔ́ɲa tsa kwambalu ya tes dida, lavgliɲ a ta gigdávata ɲa sabɔ́ wa. Ka lagha gamtsa'uwakwa drɔ́f ɔ́lidinɲtá tsa kwambalu ya nda tvɔ́ mndɔ́rani. ⁴² Ka kuma la sludzi ta pslidinɲta la vu'a, kabga yaha ya dɔ́r turtuk da ndapta mataba taɲ nda bibiɲa. ⁴³ Ka pyaftá tsa mali ta ghɔ́ɲa la sludzi ya ta hɔ́ɲ

* 27:35 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

ta dza'a magay, kabga va a ta slanaghata skwi ta Pwal wa. Ka'a mnata mantsa: «Inda gwal nda sna ta hlimi ya ná, ka vala hɔŋ ta drɛf, ka dza'a hɔŋ ta ɓlu. ⁴⁴Sanlaha ya, ka la hɔŋ ta kataku, ka ta na slɔhwa na kwambalu na a tsi,» ka'a. Mantsa ya magata hɔŋ, kɛl hahɔŋ ka katagaptá vgha demdem ka labɔ ta ɓla ghwa.

28

Pwal ma Malta

¹Tahula katagapta ɓni ta vgha, Malta hga tsa vli ta tsavata ma drɛf ya, ka ɓni zlra snɔŋta. ²Mnduha ma tsa luwa ya ná, ɓerma mnduha hɔŋ, ka tsu'aftá hɔŋ ta aɓni. Ka varɓnaghata hɔŋ ta vu gik, kabga ta nzaku imi, káka nda mtasl guli. ³Ka hlafta Pwal ta nivi ka pghay ta ghɔŋa tsa vu ya, tsaw mamu mupuha mida. Snayni ta hurfukwa vu, gi takwatsak lafi ta dzva Pwal. ⁴Nghay gwal ma tsa luwa ya ta tsa mupuha ya kzɔghɛla ta dzva Pwal, ka hɔŋ mataba tarɓ mantsa: «Ta psla mndu na mndu na kahwathwata. Zlahzlah katagapta tsi ta vgha ma drɛf kay guli ná, ta zlighisa a yu wu, ba va ta dzaghata da ka guma Lazglafta nda tsi,» ka hɔŋ. ⁵Ka wuslikidiɓtá Pwal ta tsa mupuha ya da vu. Had' sana skwi ta ghunɔŋta dekkef wa. ⁶Kzla ghuyanaftani ta Pwal ka gi zlɛmbatani ka mtutani a tsi, ɓa lamndu si ta kzlay. Ka nzakw hɔŋ ná, had' sana skwi magana tsi wa. «Sana Lazglafta na mndu ná,» ka hɔŋ mbɛɔglavata.

⁷Ndusa nda tsa vli ya, mamu vla sana mali ta ghɔŋa tsa hadik ta tsavata ma drɛf ya. Publiyus hga tsa mndu ya. Tsatsi ta tsu'aftá aɓni, ka payarɓnatá vli dɛna, ka zatá ɓni ta fitik hkɛn ga tarɓ. ⁸Tsaw ta hani dani ma Publiyus ta ghzɔŋ ta ɓasa ɓudidar nda klu tani. Ka lagha Pwal da nghanaghata, ka fanaghatá tsi ta dzvu, ka maga du'a da Lazglafta ta ghɔŋani, ka mbanaftá tsi. ⁹Manda mbanafta Pwal ta tsa mndu ya, ka sli'adaghatá gwal kul dughwanaku ta tsa hadik ta tsavata ma drɛf ya slanaghata, ka mbamanaftá tsi ta hɔŋ. ¹⁰Ka va vlɔ hɔŋ ta skwi kavghakavgha ɓa ɓni. Ta sli'i ɓni ka dza'a da kwambalu guli, ka tsakarɓnafta hɔŋ ta inda skwi dza'a kata aɓni ma mbada ɓni.

Bhadaghata Pwal da luwa Ruma

¹¹Tahula tili hkɛn, ka sli'aftá ɓni ka lami da kwambala luwa Alegzandri, ta hgɔ

lu ka «lazglafta la mbuhwali,» ta zagaptá vyani ta tsa hadik ta tsavata ma drɛf ya. ¹²Bhadaghata ɓni da luwa Sirikuz, ka zata ɓni ta fitik hkɛn hada. ¹³Ka sli'aftá ɓni hada ka bhadaghata da luwa Regiyu. Gamahtsimani, ka saf falaka Sud, ka bhadaghata ɓni da luwa Puzul baɗu mahis. ¹⁴Hada, ka slafta ɓni ta zwanama ma zlghey nda ɓuduf. Ka hɔŋ mantsa: «Kdɔkwakɔk, zawaza ta luma kawadaga nda aɓni,» ka hɔŋ nda aɓni. Mantsa ya ka ɓni bhadaghata da luwa Ruma. ¹⁵Ka snarɓta zwanama ma zlghey nda ɓuduf ta nzakway ma luwa Ruma kazlay: Wa'a hɔŋ ta sabi kɔ'a, ka sli'aftá hɔŋ ka sagha da guya aɓni ha ta luma Apyus nda ya ma sana vli ta hgɔ lu ka vla hani hkɛn ya. Nghay Pwal ta hɔŋ, ka rfu tsi ta Lazglafta, ka ufɔglavafwa vghani. ¹⁶Bhadaghata ɓni da luwa Ruma, ka zlanarɓtá lu ta tvi ta Pwal ɓa dza'ani nzaku ma ɓani dzuguvu nda ghɔŋani, kawadaga nda sludzi ta nghay.

Mna gwada Pwal ma luwa Ruma

¹⁷Baɗu mahkɔna fitik, ka hagarftá Pwal ta gwal dagaladagala mataba la Yahuda. Ka'a nda hɔŋ tskavar hɔŋ mantsa: «Zwanama da, had' sana skwi magana yu ta la amu wa. Dmanaf a yu ta tva nzakwa dzidzifa mu wu, ama ka ksafatá lu ta i'i ka vu'a ma luwa Ursalima. Daga hada, ka lamɔ yu da dzva la Ruma. ¹⁸Dawadɓpta tsahaya ta vli, ka kumɔ hɔŋ ta zlidisti, kabga had' sana skwi ksidiɓ hɔŋ nda tsi prɔk ka dzatá i'i wa. ¹⁹Tsaw va a aɓni ta zliɓta wu, ka la Yahuda. Ka si mantsa tsi ná, nda nza tkwe' tama ka kla na guma da na ta kɔma mgham Sezar, ka yu. Aɓ mndani, ka wla yu ta la'ini a ka yu wa. ²⁰Tsaya tama kɔl yu ka zba nghanɓta kaghuni ka gwadarɓta mu ta tsa gwada ya. Ta ghɔŋa tsa skwi faf la Isra'ila ta ghɔŋ tida ya tsamta lu ta i'i ma zida,» ka'a. ²¹Ka hɔŋ nda tsi mantsa: «Had' sana delewer vindaf lu ta kagha mutsaf aɓni da la Zudiya wa. Had' ya dɔr turtuk mataba zwana amu ta sagha da mnaftá gwada ta kagha dɔr ka vzafatá rutsak ta kagha wa. ²²Ta kumay aɓni ta snarɓtá skwi ta ndanu kagha ka ghɔŋa gha nda ma wa gha. Skwi ya snarɓ aɓni ná, nda ndɔgha gwal ta pgha rutsak ta na lfida dina ghuni na,» ka hɔŋ.

²³Ka tsafatá hɔŋ ta sana fitik tama ɓa gwayavata tarɓ. Baɗu tsa fitik ya, ka sli'aftá ndaghatá hɔŋ ka lagha slanaghatá Pwal ma

vla nzakwani. Ka zraftá Pwal ta paslay, ka mnay ña tarj ta gwada ta ga mgham Lazglafta, daga gasardak, ha tekulemes fitik, ña tđakta ghunislaka tarj ta ghəña gwada ta Yesu. Ka mnə tsi ta gwada ma deftera zlahá Musa, nda ya ma deftera la anabi, ña tarj. ²⁴ Ka ksafťá fəlma sanlaha ta tsa gwada ta mnə tsi ya, ta kwalaghutá sanlaha ta tsu'afťa dekdək. ²⁵ Ka traptá həñ ta dzraftawi ka skwa turtuk, ka gazlə həñ. Ka Pwal nda həñ mantsa: «A ta ña Sulkum nda ghuḃa ta mnay ña dzidzifha ghuni nda ma wa anabi Isaya kazlay:

²⁶ “La da slanaghatá na mnduha na, ka ka nda həñ na:

Dza'a nda sna kuni nda sləməña ghuni, ama tsatsafta a kuni dekdək wa.

Dza'a nda nğha kuni nda ira ghuni, ama tsəmafta a kuni dekdək guli wa.

²⁷ Nana mnduha na ná,
təñtəña ghəña tarj.
Dərzliñdərzla həñ ta sləməña tarj,
hahafhaha həñ ta ira tarj,
kabga va'a həñ ta nğarjta nda ira tarj wu,
va a həñ ta snarjta nda sləməña tarj guli wu,
da lamə tsi da rjudufa tarj,
da mbədaktá həñ ta vğha tvə i'i,
da mbanafťa * yu ta həñ kə'a ya kay.”

²⁸ Ala wya tsi tama, ghunafghuna Lazglafta ta na Lfida Gwada na da gwal kul nzakway ka la Yahuda. Hahəñ, dza'a snay həñ,» ka'a.

[²⁹ Kđakwa Pwal ta mnatá tsa gwada ya, ka gazlaghutá la Yahuda nda zlərday mataba tarj.]

³⁰ Ka zatá Pwal ta vaku rəñ rəñ his ma tsa həga ta plə tsi nda pla ya. Ta tsu'ay ta inda mndu ta lagha slanaghata hada guli. ³¹ Pyaf a lu wu, ka mnə tsi ta gwada ta ghəña ga mghama Lazglafta. Ka taghə tsi ta skwi ta ghəña Mgham Yesu Kristi, had sana skwi ta gurtsarjta wa.

* 28:27 Nğha ta Isaya 6:9-10.

Tsgħa ta lwa Pwal ɲa La Ruma

Ga zgwa Pwal

¹I'i Pwal ta nzakway ka kwalva Yesu Kristi ta vindaftá na delewer na. Lazglafta ta hgaftá i'i ɲa nzakwa dá ka mnda ghunayni. Tsatsi ta zbaptá i'i ɲa dza'a dá mna Lfida Gwadani ɲa mnduha.

²Tsa Lfida Gwada ya ná, nda kda fitika tamafta Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta ghəɲani tvə la anabi ghalya, ka vindaftá həɲ ta gwada ta ghəɲani ma deftera Lazglafta. ³Ta ghəɲa zwanjani ya ka mnda səla yaga lu ma zivra mgham Dawuda tsa gwada ya. ⁴Ma sli'agaptani ma mtaku, ka kligiɲtá Lazglafta ta ghəɲa nzakwani ka zwanjani nda mbrakwani ta tsa Yesu Kristi Mghama mu ya. Ka mutsaftá tsi ta inda mbrakwa Sulkum nda ghuḃa. ⁵Nda ma Yesu Kristi zdidɲta Lazglafta ta huḃi, ka nidifta ka mnda ghunay ɲa dza'a dá mna gwadani ɲa inda mndəra mnduha kavghakavgha, ɲa zlghafta taɲ ka snata taɲ. Mantsa dza'a kəl həɲ ka vlaɲtá glaku ta Yesu Kristi. ⁶Kaghuni guli ná, tekw kuni mataba tsa mnduha ya, kabga hagafhaga Yesu Kristi ta kaghuni ɲa nzakway ka ɲani.

⁷Inda kaghuni ta nzakway ma luwa Ruma, dɲudva Lazglafta ta kaghuni, ka hgaftá tsi ta kaghuni ɲa nzakway ka ɲani. Ka nza zdakatahuda Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta ghəɲa ghuni.

Mamay Pwal ta nghanaghata gwal zlghay nda ɲuduf ma luwa Ruma

⁸Karaku ná, ta rfanagharfa ya ta Lazglafta dá nda ma Yesu Kristi ta ghəɲa kaghuni demdem, kabga ta kulay lu ta zlghay nda ɲudufa ghuni ma inda vli ta ghəɲa hadik. ⁹Nda sna Lazglafta ya ta maganata ya ta slna nda ɲudufa dá turtuk ma mnay dá ta Lfida Gwada ta ghəɲa Zwanjani, ta skwi dza'a ya mnay. Nda sna kazlay: Ma inda fitika ndəbay dá ta dzvu ná, ta kulay ya ta kaghuni kə'a. ¹⁰Inda fitik ya ta maga du'a da Lazglafta ɲa gi vlihatani ta tvi ka ta kumay tsi ɲa ḃhadaghata dá da kaghuni sizlay, ¹¹kabga ta mamay yu

katakata ta nghanɲtá kaghuni. Ta kumay yu ta dguvusta mu ta skwi ya vliha Sulkum ɲa sgaghunaghata mbraku ta tva Lazglafta. ¹²Skwi ta ndanu yu ná, ta kumay yu ta vlvusta mu ta mbraku, ta vlaghunatá i'i ta mbraku nda ɲa dá ma zlghay nda ɲuduf, ta vlihatá kaghuni ta mbraku nda ɲa ghuni ma zlghay nda ɲuduf.

¹³Zwanama dá, ta kumay yu ta snanɲta ghuni kazlay: Nda kda fitika dá ta zba ḃhadaghata da kaghuni kə'a, ama kulam gita ta mutsaf a yu ta fitik wa. Ta kumay yu ta ḃhadaghata dá ɲa maga slna mataba ghuni, ya dza'a kla kaghuni ta kəma ta kəma manda ya ta magə yu mataba sanlaha ma mnduha ta sana hadikha ya. ¹⁴Dguvta ghəɲa dá ka mnanata dá ta Lfida Gwada ta inda mnduha, ɲa la Grek, ɲa gwal nda hida nda ya ɲa gwal kul hidaku tani. ɲa gwal nda guna sləməɲa taɲ nda ya ɲa gwal kul gunaku sləməɲa taɲ tani. ¹⁵Tsaya tama ta kəl yu ka kuma ḃhadaghata dá da kaghuni ta nzakway ma luwa Ruma guli ɲa mnaghunatá Lfida Gwada.

Mbrakwa Lfida Gwada

¹⁶Ksa a hula ta i'i ka mna Lfida Gwada ɲa mnduha wa. Tsa Lfida Gwada ya ná, mamu mbrakwa Lazglafta mida ɲa mba inda mndu ta zlghafta. ɲa zltrafta nda la Yahuda karaku, tahula tsa ɲa kdəy nda la Grek. ¹⁷Tsa Lfida Gwada ya ta maray kinawu ká Lazglafta ta nanaftá mnduha ka gwal tdúkwa tawa irani zlghafər həɲ. Had sana tvi wu, ta ghəɲa tsa zlghay nda ɲuduf ya kwerkweɲ. Nda nza manda ya nda vinda ma deftera kazlay: Mndu ta zlghafta Lazglafta ná, tsaya mndu tdúkwa tawa ira Lazglafta, ts mndu ya guli dza'a nzata nda hafu* kə'a.

Gwal dmaku mnduha ta ghəɲa hadik demdem

¹⁸Daga ta luwa ta margamata Lazglafta kazlay: Nda basa ɲudufani ta ghəɲa inda dmakuha ta magə mnduha, nda kwala taɲ kul had ta vla glaku ɲani kə'a. Dza'a tsanaghatsa ta guma ta həɲ, kabga ghwadaka skwi ya ta magə həɲ ná, ta hawuha ta kahwathwata. ¹⁹Skwi má ɲa snanɲta ta ghəɲa Lazglafta ná, difaghu a wu, dəday ta dabi nzakwani, kabga

* 1:17 Nğa ta Habakuk 2:4.

marananjara Lazglafta ta həj. ²⁰ Nzakwa Lazglafta kaghəjani nda mbrakwani ya ɲa kdekedzej ná, skwi ya kul lavinjá lu ta nghanja ya. Ama daga ka yawu zrafta ghəja hadik, lavinjla lu ta nghanja nda ta tva skwiha ya maga tsi. Ta had mndu nda psiaftawi da tsi wa. ²¹ Aɲ mndani, nda sna mnduha kazlay: Mamu Lazglafta kə'a kulam nda tsa, had həj ta vla glaku ɲani wu, had həj ta rfanaghata guli wa. Katək ná, zwaduta zwadu həj ma ndanu. Ka nzamtá həj ma grusl, sna a həj ta skwi tdukwa wa. ²² Gwal nda hida aɲni ka hahəj ta gray, tsaw ka rgha həj. ²³ Má ɲa tsəlbay tarj ta tsəlbə ka vla glaku ɲa Lazglafta ya ta nzaku nda hafu ɲa kdekedzej ya ná, ka laghu həj da tsəlbə ɲa skwa wuyay tsaf lu manda mndu kul had hafu mida. Sanlaha ma tsa skwa wuyay ya ná, manda tsatá zarak həj, manda nimitak fwaď səla mista tarj tsatá sanlaha, manda tsatá nahadik sanlaha.

²⁴ Tsaya kəl Lazglafta ka zlijtá mnduha ɲa maga skwi ya kumarj maya tarj. Mantsa tama ka magə həj ta skwa hula nda vgha tarj mataba tarj. ²⁵ Ka zlijtá həj ta kahwathwata Lazglafta ka laghi sna tsakalawi. Ka laghi həj da tsəlbə ɲa skwiha ya tsatsaf Lazglafta, ka maga slna ɲa tarj, ka kwalaghutá tsəlbə ɲa Lazglafta ta tsatsaftá inda skwi. Tsatsi ya rarj zləzlvay ɲa kdekedzej. Amin.

²⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka zlijtá həj ɲa maga skwa hula. Zlanzla mi'aha ta guya vgha nda zgwana, ka laghi da guya vgha nda mi'aha manda hahəj, skwi ya kul raku magay kadzejkadzej. ²⁷ Manda tsaya zgwana guli, zlanzla həj ta guya vgha nda mi'aha, ka kakə hara'uwa sani nda sani ta həj, ka laghi həj guya vgha zgun nda zgun, skwi ya kul raku magay kadzejkadzej. Ka tđanaktá həj ta ghəja tarj ta guma ya prək nda ghwadaka skwi ya maga həj.

²⁸ Manda va ya kwalaghu həj ta snanatá Lazglafta ya, ka zlijtá Lazglafta guli ta həj mista tsa ghwadaka ndana tarj ya. Ka magə həj ta skwi kul raku. ²⁹ Ndəghundəgha ghwadaka skwiha kavghakavgha ta magə həj: Ta ɲaslu həj, ta tsagana həj, ta sidi həj, ta draku həj, ta psia mndu həj, ta

zlərdawi həj, ta tsaghutá mndu həj, ka matsarjwaslay həj, ta tsa mndəra mndu həj, ³⁰ ta vza rutsak həj ta mndu, ghuma Lazglafta həj, ta ghazejejeje həj, ta gla ghəj həj, ta ghərbaku həj. Me' ka həj ta dzatá vgha ɲa maga ghwadaka skwi. Sna a həj ta gwada da dadaha tarj wa. ³¹ Had ghəj da həj wu, maga a həj ta skwi ta mnata həj wu, dva a həj ta mndu wu, tawa a həj ta hidahida ta mndu wa. ³² Mataba tsa guli ná, ta nda sna həj kazlay: Inda gwal ta nzakwa mndərga tsa nzakuha ya ná, mtaku skwi ta rarjtá həj kə'a. Magay ta magə həj ta tsa skwiha ya kwenjkwen yeya a wu, ta ghubay həj ta gwal ta maga tsa skwiha ya guli.

2

Guma Lazglafta

¹ Kagha mndu ya ta nzakway ta tha mndu, dər wa ka, had ka nda psiaftawi bađu guma wu, kabga ma tsa tsay ta tsə kagha ta guma ta sanlaha ya ná, ta tsə ta ghəja gha ka. Tsa kagha ta tsanaghatá guma ta mndu ya ná, ta magay kagha ta va tsa skwiha ya. ² Nda sna amu kazlay: Ta tvani tsanaghata Lazglafta ta guma ta ghəja gwal ta maga skwiha mantsa ya kə'a. ³ Kagha mndu ya ta tsanaghatá guma ta ghəja gwal ta maga skwiha mantsaya, wya ta magaymagay kagha kay guli. Ta grə ka ná, dza'a ndapnda ka ma guma Lazglafta rki na?

⁴ Lazglafta ná, dagala zdaku da tsi, dagala ksa ɲuduf da tsi, ghudza a nda ghudza ta skwi wa. Ta gagə nda gaga kagha tama rki? Ari sna a wa kagha kazlay: Tsa zdakwa Lazglafta ya ta tinwa kagha ɲa mbədanafta gha ta nzakwa gha kə'a ka na? ⁵ Ma tsa tənjatá ghəja gha ya, ka kwalaghutá ka ta mbədanaftá nzakwa gha ya ná, guma basatá ɲudufa Lazglafta ta tđanakta ka ta ghəja gha. Dza'a ksafksa guma ta kagha, bađu basafta Lazglafta ta ɲuduf ta ghəja mnduha, ɲa tsanaghatani ta guma nda tvani ta inda mndu. ⁶ «*ɲa vlarjani ta nisəla inda mndu tafta slani maga* tsi.*» ⁷ ɲa gwal ta gđata ta maga skwiha dínadina ɲa mutsa glaku nda sgit, nda hafu ɲa kdekedzej ya, dza'a vlarjla Lazglafta ta nzaku nda hafu ɲa kdekedzej ta həj. ⁸ ɲa gwal ta ga sidi nda Lazglafta, ka kwalaghutá sna kahwathwata

* 2:6 ɲgha ta Zabura 62:13, nda Mahdihi 24:12.

ka laghwi da maga ghwadaka skwiha ya ná, dza'a ghužlananghužla Lazglafta tiri ta həŋ. ⁹Inda mndu ta maga ghwadaka skwi, dza'a ghužlananghužla Lazglafta tiri. Ŋa zrafta ta la Yahuda karaku, ka da sagha ta la Grek. ¹⁰Ama ŋa gwal ta maga skwiha dinadina ya, dza'a vlarjvla Lazglafta ta glaku nda sgit nda zdaku ta həŋ. Ŋa zrafta ta la Yahuda karaku, kada sagha ta la Grek guli. ¹¹Mantsa ya ná, hađ Lazglafta ta gala mndu wa.

¹²Inda gwal ta maga dmaku kul hađ zlahu Musa da həŋ, dza'a rwaku həŋ dər má hađ tsa zlahu ya da həŋ. Inda gwal ta maga dmaku, mamu tsa zlahu ya da həŋ guli, nda tsa zlahu ya dza'a tsanaghata lu ta guma ta həŋ. ¹³Gwal ta snatá tsa zlahu Musa ya a gwal ta nzakway tdúkwa da Lazglafta wu, ama gwal ta nzakway ta ksa slna manda ya kumə tsa zlahu ya gwal ta nzakway tdúkwa da Lazglafta. ¹⁴Gwal kul nzakway ka la Yahuda ná, sna a həŋ ta zlahu Musa wu, tsaw bađu sani, ta magay həŋ ta skwi manda ya ta kumə tsa zlahu ya. Hađ zlahu da həŋ wu, vərda hahəŋ ta nzakway ka tsa zlahu ya. ¹⁵Tsaya tama ná, slna taŋ ta maraŋta kazlay: Tsa skwi ta kumə zlahu ta magay lu ya ná, nda vinda ma ŋudufa taŋ guli manda tsaya ŋa taŋ. Ta ndanay həŋ bađu masani kazlay: Skwi dina maga yu, skwi dina a maga yu wu kə'a. ¹⁶Tsaya tama, mandana Lfida Gwada ta mnə yu na, manda tsaya dza'a nzakwa tsi bađu dza'a ghunagata Lazglafta ta Yesu Kristi ŋa tsanaghatá guma ta ghəŋa inda skwi nda difa ma ŋudufa mnduha ya.

Kwalaghuta la Yahuda ta snatá zlahu

¹⁷Kagha ta mnay kazlay: La Yahuda i'i kə'a ta dihaftá vgha ta zlahu Musa, ta ghərɔaku ta Lazglafta, ¹⁸nda sna yu ta skwi ta kumə Lazglafta ka ka, nda sna yu ta skwi dina ma snaŋta da ta zlahu Musa ka ka, ¹⁹nda fa ghəŋa gha kazlay: Prək i'i ka dzugwa gwal nda ghulpa kə'a. Tsuwadaka gwal ma grusl yu ka ka ta ndanay, ²⁰mnda tagha skwi ŋa gwal kul snaŋtá skwi yu ka ka, mnda taghanaftá skwi ta zwani yu, kabga taghadif tagha Zlahu Musa ta inda skwi nda kahwathwata tani ka ka. ²¹Mantsa nzakwani, ta tagha skwi yu ŋa sanlaha ka ka, tagha a ka ŋa ghəŋa gha rki? Dina a

ghali wu ka kagha ta mnay, tata ghali kagha kay guli. ²²Dina a hliri wu ka kagha ta mnay, tata hliri kagha kay guli. Husihahusa skwa wuyay ka ka, tata ghalay kagha ta skwi ma həga skwa wuyay. ²³Ta ghərɔaku kagha ta nzakwa zlahu Musa mamu da kagha, ta maga a kagha ta tsa skwi ta kumə zlahu ya kay guli wa. Razanaf a ka ta Lazglafta nda tsa ra? ²⁴Tsaya kəl lu ka vindafta ma deftera Lazglafta kazlay: Ta gwada ta kaghuni ta kəl gwal kul nzakway ka la Yahuda ka raza Lazglafta kə'a†.

²⁵Mantsa nzakwani, ka ta magay kuni ta skwi ta kumə zlahu katsi, ta tvani tsa tsatá fafađa ghuni ya. Ala ka si nda tsa fafađa gha, ta maga a ka ta skwi ta kumə zlahu wu katsi, nda nza ka manda mndu kul tsaku fafađani. ²⁶Lagha mndu kul tsaku fafađani ka maga skwi ta kumə zlahu Lazglafta ní, hađ Lazglafta dza'a ngha tsa mndu ya manda mndu nda tsa fafađani ra? ²⁷Ya wya tsa mndu ya ná, hađ lu ta tsa fafađ ma nzakwa mndəra taŋ wu, ama ta magay ta skwi ta kumə zlahu. Hađ tsa mndu ya dza'a tsaghaghatá guma ta kagha mndu ta kwalaghutá maga skwi ta kumə zlahu ya ra? Ta wya kay guli, mamu vindaftá zlahu Musa da kagha, nda tsa fafađa gha guli. ²⁸Vərda mnda la Yahuda ná, tsa ta nghaku tsakwam ya a wa. Vərda tsatá fafađ guli ná, tsa tsa lu ta nghaku mividani ya a wa. ²⁹Vərda mnda la Yahuda ná, ma ŋuduf nzakwani. Vərda tsatá fafađ guli ná, ma ŋuduf. Skwi ta vlata Sulkum ná, zlahu ya vindaft lu nda vinda a wa. Vərda mnda la Yahuda ná, da Lazglafta ta mutsa tsatsi ta ghubaku, da mndu a wa.

3

Hađ mndu ta nzakway tdúkwa wa

¹Ndaw malaghuta la Yahuda ka lamndu? Nu hayhaya tsatá fafađ na? ²Ndada a nzakwani ta nghadapá lu ta nghayngay wu, kabga tiŋəl ŋa taŋ vlagata Lazglafta ta gwadani. ³Ka si kwalaghukwala sanlaha ma həŋ ta zlglafta ná, dza'a pyafpya tsa slna palamapalama taŋ ya ta nzakwa Lazglafta ka nərma ra? ⁴Pyaf a wu! Dər má ta tsakalawi inda mnduha ná, kahwathwata ŋa Lazglafta ta mnay, manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

«kagha Lazglafta,

† 2:24 Ngha ta Izekiyel 36:20, Isaya 52:5.

ka gwadagwada ka ta gwada ná, nda sna lu kazlay:

tdukwa tsa gwada gha ya kə'a.
Dər má tsafha lu ta rutsak ta kagha,
fləwəd dza'a saba ka ma gumani.»*

⁵ Ka si tsa ghwadaka skwi ta magə amu ya dza'a maranjá nzakwa Lazglafta tdukwa katsi ná, nu ka mu dza'a mnay tama? Dza'a mnay mu kazlay: Tudukwa a Lazglafta wu ka' a tsamaghar tsi ta guma rki? Ma tsa vli ya ná, manda va ya gwadə lamndu gwadata yu ta tsa gwada ya. ⁶ Mantsa a wul! Ka tdukwa a Lazglafta wu katsi ná, wa ka' a dza'a tsa guma ta ghəŋa mnduha na?

⁷ Ka si tsa tsakalawa dá ya ta malaghutá kligijta kahwathwata Lazglafta, ka nzaku tsi ŋa vlanjta glaku katsi, kabgawu dza'a kəl lu ka tsadighatá guma kazlay: Mnda dmaku ka kə'a tama? ⁸ Ka si mantsa ya tsi ní, nu kwal lu kul mnay kazlay: Magama dmaku kada saba skwi dina kə'a? Nu kul magə lu manda ya ta tsanavata sanlaha ta gwada kazlay: Mantsa ya ta mna həŋ kə'a nda aŋni ya na? Nda ra ka tsanaghata Lazglafta ta guma ta tsa mnduha ya.

Gaga inda mnduha ta dmaku

⁹ Kinawu nzakwani tama! Malaghumala amu la Yahuda ka hamata gwal kul nzakway ka la Yahuda rki? Malaghumala a amu wa. Ka yu mnata kay ná, nda la Yahuda tani, nda la Grek tani, hahəŋ demdem nzanaghanza dmaku ta həŋ. ¹⁰ Nda nza manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: «had' mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta wu, dər turtuk had' wa.

¹¹ Had' mndu nda sna ta skwi wu, had' ya ta psa Lazglafta wa.

¹² Inda tarj mbədanambəda həŋ ta hul ta Lazglafta, nda zada həŋ demdem. Had' ya dər turtuk ta maga skwi dina wu, dər turtuk had' wa.

¹³ Wa tarj ná, manda gunatá kulu nzakwani. Nda ghanika tarj ta nana həŋ ta mnduha. Ghwana mupuhwa ma huta ta wa tarj.

¹⁴ Dagala ksi'i nda ŋaslu ma wa tarj.

¹⁵ Nda tsara səla tarj ŋa dza'a dzata mndu.

¹⁶ Inda tvi labə hahəŋ ná, nda hwanzaḅa inda vli, ta wahu inda mnduha.

¹⁷ Sna a həŋ ta tva zdaku wa.

¹⁸ Had' zləŋa Lazglafta † da həŋ dekdek wa.»

¹⁹ Aŋ mndani, nda sna amu ka kazlay: Inda skwi ta gwadə zlahu ná, ŋa gwal vli Lazglafta ta tsa zlahu ya ŋa tarj ta gwada tsi kə'a. Tsaya tama ná, had' mndu nda psłaftawi ta kəma Lazglafta wu, kada snanjta inda mndu kazlay: Gaga həŋ ta dmaku ta kəmani kə'a. ²⁰ Tsaya tama, had' mndu dza'a nzakway ka mndu tdukwa ta kəma Lazglafta ta ghəŋa vəl magatani ta skwi ta kumə zlahu wa. Zlahu ná, nda nza ŋa snanamtá mnduha kazlay: Gaga kuni ta dmaku kə'a.

Zlghay nda ŋuduf ta nanaftá mndu ka mndu tdukwa

²¹ Ndana tama, marananjmará Lazglafta ta tvi ta mnduha dza'a kəl həŋ ka nzakway ka tdukwa mnduha ta kəmani. Tsa nzaku tdukwa ya ná, nda ma zlahu a ta nzakwa lu wa. Mnaymna zlahu Musa nda la anabi guli ta gwada ta ghəŋani. ²² Tsaya tvi dza'a kəl Lazglafta ka nanaftá mnduha ka gwal tdukwa ta kəmani ya nda nza nda ma zlghafta dər wa ta Yesu Kristi. Had' ya galap Lazglafta, dər la Yahuda dər gwal kul nzakway ka la Yahuda wa. ²³ Inda tarj gaga həŋ ta dmaku traptra həŋ ma snanjta sgita Lazglafta. ²⁴ Ka zdananjta Lazglafta ta hudi ta həŋ ka mbalay, ka nanaftá həŋ ka gwal tdukwa ta kəmani nda ma Yesu Kristi ta pliginjta həŋ ma dmaku. ²⁵ Tsa Yesu Kristi ya vli Lazglafta ŋa mtutani ta ghəŋa inda mnduha ka planatá dmakwa tarj nda usani nda ma zlghafta tarj ta Yesu Kristi ŋa maranjta kazlay: Tudukwa tsatsi kə'a. Tsa dmaku si ta magə mnduha ghalya ya ná, ka nzata Lazglafta manda skwi kul nghanjta, ²⁶ ksana ksa ta ŋudufani. Manda va tsaya ta mara Lazglafta ndana guli kazlay: Tudukwa tsatsi kə'a. Tsatsi, tdukwa tsatsi. Ta kumay guli ta nanafta ka gwal tdukwa ta gwal ta zlghaftá Yesu.

²⁷ Ka si mantsa tsi tama ní, ta mamu skwa ghuba ghəŋ nda tsa tama rki? Had' wa. Kabgawu? Kabga zlghay nda ŋuduf ŋərma skwi, snanatá skwi ta kumə zlahu a wa. ²⁸ Nda sna amu kazlay: Nda ma zlghay nda ŋuduf mutsafta mnduha ta nzata ka gwal tdukwa ta kəma Lazglafta kə'a,

* 3:4 Ngha ta Zabura 51:6. † 3:18 Ngha ta Zabura 14:1-3 nda 53:2-4 nda 5:10 nda 140:4 nda 10:7 nda Isaya 59:8 nda Zabura 36 2.

nda ma snatá skwi ta kumə zlahu a wa.
²⁹ Lazglafta ná, ɲa la Yahuda nda ghəɲa
 taɲ ra? Lazglafta gwal kul nzakway ka
 la Yahuda a guli ra? Mantsa nzakwani,
 Lazglafta gwal kul nzakway ka la Yahuda
 ya guli, ³⁰ kabga turtuktuk Lazglafta. Tsatsi
 dza'a nanafta ka gwal tdukwa ta gwal nda
 tsa fafada taɲ nda ma zlgħay nda ɲudufa
 taɲ. Tsatsi dza'a nanafta ka gwal tdukwa ta
 gwal kul nzakway ka la Yahuda nda ma zlgħay
 nda ɲudufa taɲ guli. ³¹ Ma tsa zlgħafta
 zlgħaf mu ya tama guli ná, hərdiɲhərdá mu
 ta zlahu ra? Hərdiɲ amu wu, katək ná,
 ɲlanaf ta ɲlanaf mu ta zlahu.

4

Grafta nda nzakwa Abraham

¹ Ndana tama, nu dza'a mu mnay taghəɲa
 Abraham ta nzakway ka dzidza mu? Nah-
 gani mutsaf tsi ma nzakwani? ² Ka si
 má ma slnani maga tsi mutsafta Abraham
 ta nzakway ka mndu tdukwa ta wa ira
 Lazglafta katsi ná, ma rajra ghubayni ta
 ghəɲani, ama ta wa ira Lazglafta a tama
 wa. ³ Waka deftera Lazglafta ta mnay na?
 Ka lu ta mnay ma deftera Lazglafta na:
 «Zlgħafzlgħa Abraham ta Lazglafta, tsaya*
 kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tdukwa ta
 wa irani» kə'a.

⁴ Ka magamaga mndu ta slna ná, ta
 planapla lu ta nisəlani. Tsa skwi plana
 lu ya ná, mbəhay a mbəha lu wu, skwi ta
 raɲta ya. ⁵ Ama ka lagha mndu ka zlgħaftá
 Lazglafta nda ɲudufani klaf a ta ghəɲani ka
 mndu tdukwa ta kama Lazglafta ta ghəɲa
 tsa slnani ta magə tsi ya wu katsi, dza'a
 klafkla Lazglafta ta tsa mndu ya ka mndu
 tdukwa ta wa irani. Mndərga tsa mndu ya
 guli ná, nda sna kazlay: Mamu tvi dza'a kəl
 Lazglafta ka nanaftá gwal dmaku ka gwal
 tdukwa ta wa irani kə'a. ⁶ Manda va tsaya
 ka mgham Dawuda guli ta fay ma lahani
 ta ghəɲa gwal ya klaf Lazglafta ka gwal
 tdukwa ta wa irani dər má maga a həɲ ta
 skwi dina. Tsa mnduha ya ná, mamu rfu da
 həɲ, ka'a.

⁷ «Rfu da gwal plana Lazglafta ta dmakuha
 taɲ, ga həɲ.

Rfu da gwal hərdiɲ Lazglafta ta dmakuha
 taɲ

⁸ Rfu da mndu kul had Mgham Lazglafta ta
 mbəda dmakwani†.»

⁹ Tsa rfu mnə mgham Dawuda ya ná, ta
 ghəɲa gwal nda datsa fafada taɲ re, ari
 nda gwal kul datsaku fafada taɲ guli a
 na? Ka mu kay na: «Zlgħafzlgħa Abra-
 ham ta Lazglafta kəl Lazglafta ka klafta ka
 mndu tdukwa ta wa irani, ka mu.» ¹⁰ Yawu
 mutsafta Abraham ta nzakway ka mndu
 tdukwa ta wa ira Lazglafta na? Daga ta
 kul tsaku fafadani re, ari tahula tsanatá
 fafad a na? Daga ta kul tsaku fafadani.
¹¹ Ma fitika nzakwani ta kul tsaku fafadani,
 ka klaftá Lazglafta ka mndu tdukwa ta wa
 irani, kabga vəl zlgħaftani. Tahula tsa ka
 tsatá tsi ta fafad. Ka nzaku tsa tsatá fafadani
 ya, ka ɲizla maraɲtá nzakwani tdukwa ta
 wa ira Lazglafta. Abraham ná, dani ma
 inda gwal kul tsaku fafadani ya, ama ka
 zlgħaftá həɲ ta Lazglafta, ka klaftá Lazglafta
 ta həɲ ka gwal tdukwa ta wa irani, manda
 ɲa Abraham ya. ¹² Nda nza ka dani ma gwal
 nda tsa fafada taɲ guli, ka ksafksa həɲ ta
 sada zlgħay nda ɲudufa da mu Abraham ta
 zlgħaftá Lazglafta daga ta kul tsaku fafadani
 ya.

*Tanafta Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta gwal
 ta zlgħafta*

¹³ Tanafta Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta
 Abraham nda zivrani tani kazlay: Dza'a
 vlagħavla yu ta ghəɲa hadik‡ kə'a. Tanaf
 a Lazglafta ta imi ta sləməɲ kabga vəl
 magayni ta skwi ta kumə zlahu wu, ama
 kabga vəl klafta Lazglafta ka mndu tdukwa
 ma zlgħaftani. ¹⁴ Ka si gwal ta maga skwi
 ta kumə zlahu dza'a mutsa tsa skwi tanaf
 Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta mndu ya katsi
 ná, bətbət tsa zlgħafta zlgħaf lu ya, had
 hayhaya tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməɲ
 ta mndu ya nda tsa tama wa. ¹⁵ Zlahu ná,
 ta klakkla ta bəsa ɲudufa Lazglafta, ama
 ka had zlahu wu katsi, had sana skwi ɲa
 blanafta wa.

¹⁶ Tsaya tama ná, ma zlgħafta nda ɲuduf
 kəl Lazglafta ka vlatá tsa skwi tanaf tsi ta
 imi ta sləməɲ ta mndu ya. Ka mbalay vlata
 tsi guli. Nda nza tsa skwi taf tsi ta imi ta
 sləməɲ ya ɲa inda zivra Abraham. Nza a ka
 ɲa gwal ta sna skwi ta kumə zlahu kwenj-
 wej wu. Nda nza guli ka ɲa inda gwal ta

* 4:3 Ngħa ta Zlrafta 15:6. † 4:8 Ngħa ta Zabura 32:1-2. ‡ 4:13 Ngħa ta Zlrafta 12:2-3, 17:4-6, 22:15-18.

zlgħafta nda ḡuduf manda ḡa Abraham ta nzakway ka Da mu demdem ya. ¹⁷Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Fafa yu ta kagha ka dani ma inda mndəra mndu[§] kə'a. Nda nza Abraham ka Da mu da Lazglafta ya ta zlgħaf tsi nda ḡuduf. Tsa Lazglafta ya ta vranamtá hafu ma gwal nda rwa. Tsatsi nda mbrakwa hgagaptá skwi kul had ḡa nzakwani mamu. ¹⁸Fəglaf a lu ta ghəḡ sizlay wu, tsaw mataba tsaya ná, nda fa ghəḡa Abraham, zlgħafzlgħa ta Lazglafta kəl tsi ka nzata ka dani ma inda mndəra mnduha*, manda ya mnana Lazglafta kazlay: Dza'a nda ndəgha zivra gha kə'a ya. ¹⁹Ta mnanatá Lazglafta ta tsa gwadá ya ta Abraham ná, ta ghwar a imani ka hda dərmaq wa. Nda sna guli kazlay: Nda ghada halata i'i kə'a. Guli ná, lula fitika yay markwa tar ta nza-kway ka Sara ta zwan. ²⁰Dgar a ta ghəḡ dəkdek ta ghəḡa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməḡ wu. Katək ná, zlgħay nda ḡudufani ta vlarjtá mbraku, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta. ²¹Grafgra guli kazlay: Tsa skwi tidif Lazglafta ta imi ta sləməḡ ya ná, mamu nda mbraku ḡa magata guli kə'a. ²²Tsaya tama kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tdukwa† tawa irani. ²³Ka klafkla Lazglafta ka mndu tdukwa ta wa irani ka deftera Lazglafta mnata ya ná, ta ghəḡa Abraham ndaghəḡani a nzakwa tsa gwadá ya wu, ²⁴nda nza guli ta ghəḡa amu, ka zlgħafzlgħa mu ta Lazglafta ta sli'aganaptá mghama mu Yesu ma mtaku ya. Dza'a klafkla ta amu guli ka gwal tdukwa ta wa irani. ²⁵Lazglafta ta vlatá tsa Yesu ya ma dzva mnduha ḡa dzata ta ghəḡa dmakwa mu. Ka sli'aganaptá tsi guli ma mtaku ḡa nzakwa mu ka gwal tdukwa ta wa irani.

5

Slərɓaptá ta zughu nda Lazglafta

¹Ndana tama, nda nza mu ka gwal tdukwa ta wa ira Lazglafta ma zlgħafta mu nda ḡuduf. Mamu zdaku mataba mu nda tsi nda ma Mghama mu Yesu Kristi. ²Nda ma tsa Yesu Kristi ya mutsafta mu ta zdakatahuda Lazglafta nda ma zlgħafta mu nda ḡuduf. Ta tsa zdakatahudi ya sladafta amu ka rfu, kabga nda fa ghəḡa mu ta gwata Lazglafta nda amu ma glakwani. ³Ta ghəḡa

tsaya guli ná, ta rfu mu nda ghuya dərḡwa ta ghuyə mu, kabga nda sna amu kazlay: Ta taghay ghuya dərḡwa ta ksa ḡuduf kə'a. ⁴Ksa ḡuduf ta klaktá ghuɓasaptá ghuya dərḡwa. Tsa ghuɓasaptá ghuya dərḡwa ya guli ta klaktá faftá ghəḡ ta Lazglafta. ⁵Ka faffa mu ta ghəḡ ta Lazglafta ná, nzata a ka bətbət wu, kabga maramanmara Lazglafta ma ḡudufa mu kə'a dvutá amu nda ma Sulkumani ya vlama tsi.

⁶Mantsa nzakwani, ta ma fitika nzakwa mu kul had mbrakwa mu ná, ka saha Yesu Kristi mtuta ta ghəḡa gwal dmaku ma fitika ya kumarḡ Lazglafta. ⁷Nda bla ka fata mndu ta ghəḡani ḡa mtuta ta ghəḡa mndu ta nzakway tdukwa. Ka waya ka skwi ba dza'a lavinlava ta fata ghəḡani ḡa mtuta ta ghəḡa mndu ta maga skwi ya dina. ⁸Ka Lazglafta maramanjta dvutani ta amu na: Ta ma fitika nzakwa mu ta ma dmaku ta saha Yesu Kristi mtuta ta ghəḡa amu. ⁹Ma tsa mtuta mtu Yesu Kristi ta ghəḡa amu ya, ka klaftá Lazglafta ta amu ka gwal tdukwa ta wa irani. Mantsa tama ná, nda fa ghəḡa amu kazlay: Dza'a mbamafimba Yesu Kristi ma basa ḡudufa Lazglafta kə'a. ¹⁰Ma fitika nzakwa mu ka ghuma Lazglafta ná, ka slərɓaptá tsi ta zughu mataba mu nda tsi nda ma mtuta mtu zwanani. Mantsa tama guli ná, ya nda slərɓa zughu mataba mu nda tsi ya, nda fa ghəḡa mu guli kazlay: Dza'a mbamafimba nda ma hafa zwanani kə'a. ¹¹Tsaya kwenkwəḡ yeya a wu, ta ghərɓaku mu ta Lazglafta nda ma Yesu Kristi ta slərɓaptá zughu ndanana mataba mu nda Lazglafta ya.

Gwadá ta ghəḡa i Adamu nda Kristi

¹²Samsa dmaku da ghəḡa hadik nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Adamu. Ka klaktá dmaku ta mtaku, kəl mtaku ka lanaghatá inda mndu, kabga gaga inda mndu ta dmaku. ¹³Ma kdaku Lazglafta ka vlarjtá zlahu ta Musa ná, mamu dmaku ma ghəḡa hadik. Ma fitika nzakwani ta kul had zlahu ná, had lu ta kulaftá dmaku wa. ¹⁴Kulam nda tsa, daga ta Adamu ka sagha ta Musa ná, ta ga mghamani mtaku ta ghəḡa mndu, nduk ta ghəḡa gwal kul gatá dmaku manda ḡa Adamu.

§ 4:17 Zrafta 17:5. * 4:18 Zrafta 15:5. † 4:22 Ngha ta Zrafta 15:6.

Adamu ná, ta grē nda tsa mndu dza'a sagha nda sa ya lu. ¹⁵ Nda dga katakata na nzakwa mbalay vla Lazglafta nda nzakwa Adamu. Mantsa nzakwani, ta ghəŋa dmakwa mndu turtuk ta nzakway ka Adamu ná, dagala mnduha ta rwuta. Ama malaghumala tsa mbalaya Lazglafta ta vlata ya. Tsa mbalayani vla tsi nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Yesu Kristi ya ná, klanakla ta zdaku ta ndəghata mnduha katakata guli. ¹⁶ Tsa mbalay vla Lazglafta ya ná, skwi dina ŋani ta magata ka ŋa tsa mndu turtuk ta gatá dmaku ya. Manda gatá tsa mndu turtuk ya ta dmaku ná, ka ksutá guma Lazglafta ta inda mnda səla. Ama tahula vlanja Lazglafta ta zďakatahudani ta mnduha đər má dagala dmaku maga həŋ mndani, ka klaftá tsi ta həŋ ka gwal tďukwa ta wa irani. ¹⁷ Nda ma dmaku ga mndu turtuk lanaghata mtaku ta inda mndu. Ama nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Yesu Kristi mutsafta mnduha ta zďakatahudi katakata da Lazglafta. Ka mbalay vlanja tsi ta tsa zďakatahudani ya ta həŋ, ka klaftá tsi ta həŋ ka gwal tďukwa ta wa irani nda ma Yesu Kristi, ŋa mutsafta tan ta hafu ŋa kďekedzen, ŋa zay tan ta mgham kawadaga nda tsi guli.

¹⁸ Mantsa tama, manda va nzakwa dmakwa mndu turtuk ta klakta kəl guma ka hbutá inda mndu ya, manda va tsaya guli ná, slna tďukwa maga mndu turtuk ta nanafá inda mndu ka gwal tďukwa guli, ka plinjá tsi ta inda mndu ma guma, ka mutsaftá həŋ ta hafu ŋa kďekedzen. ¹⁹ Manda va nzakwa mndu turtuk ta kwalaghutá snanató gwadá Lazglafta kəl ndəghata mnduha ka nuta ka gwal dmaku ya, manda va tsaya guli ná, mndu turtuk ta snanató gwadá Lazglafta kəl ndəghata mnduha ka nzakway ka tďukwa mnduha ta wa ira Lazglafta.

²⁰ Ma sagha zlahá Musa, ka sgavaghata saba dmaku ta dabi. Ma vli sgavagha dmaku ya ná, malaghumala sgəglavaghata zďakatahuda Lazglafta guli. ²¹ Manda va nzakwa gay dmaku ta mgham nda ma mtaku ya ná, manda va tsaya ta ga zďakatahuda Lazglafta ta mgham nda ma nzaku tďukwa ŋa mutsa hafu ŋa kďekedzen nda ma Yesu Kristi Mghama mu.

6

Gwal nda ndi'a vgha tan nda Yesu ná, mamu hafu da həŋ

¹ Nu ka mu dza'a magay tama ndana? Ka gďavata mu ma dmaku kada sgavaghata zďakatahuda Lazglafta re, ari ki? ² Mantsa a đekdek wa! Mtuguduŋ mta amu ta dmaku, wa ka amu dza'a gďəglamta ma dmaku na? ³ Sna a kuni kazlay: Ma magamatá batem ná, nda ndi'a mu nda Yesu Kristi, mtumta mu kawadaga nda tsi nda tsa kə'a ra? ⁴ Ma magamatá batem ná, nda gwa mu nda tsi ma mtakwani, padampada lu ta amu kawadaga nda tsi. Ka sli'aganaptá mbrakwa glakwa Da ta Yesu Kristi ŋa nzakwa amu guli nda lfida hafu.

⁵ Anji, nda ndi'a amu kahwathwata nda tsi ma fitika mtuta mtu mu kawadaga nda tsi. Manda va tsaya guli ná, sli'agapsli'a mu ma mtaku manda va ya sli'agap tsatsi ŋa nzakwa mu nda lfida hafu. ⁶ Dina ka snanja mu kazlay: Tsa nzaku si ta nzaku mu ghalya ya ná, zləŋaf zləŋa lu ta udza zləŋay kawadaga nda Kristi kə'a, kabga ŋa zadanató tsa mbrakwa dmaku ma vgha mu ya. Yaha mu kďanťá nzaku ka vu'a dmaku ka lu, kəl lu ka magata manda tsaya. ⁷ Mndu ya ta mtuta ná, falau' vghani da dmaku. ⁸ Ka lagha mu ka mtuta kawadaga nda Kristi katsi ná, nda fa ghəŋa mu guli kazlay: Dza'a nzaku mu nda hafu kawadaga nda tsi kə'a. ⁹ Nda sna amu kazlay: Sli'agapsli'a Kristi ma mtaku, mtugəłta a guli wu kə'a. Ta had mtaku nda mbraku ta ghəŋani wa. ¹⁰ Tsa mtuta mtu tsi ya ná, turtuktuk mtuta tsi ta ghəŋa dmakwa mnduha. Ndanana ná, nda hafu tsatsi. Ka ŋa Lazglafta ta nzakwa tsi ta nzakwani. ¹¹ Manda tsaya kaghuni guli, dina ka snanja ghuni kazlay: Nda mta kuni, nda dga vgha ghuni nda dmaku kə'a. Ta nzaku kuni nda hafu ŋa Lazglafta, kabga nda ndi'a vgha ghuni nda Yesu Kristi.

¹² Mantsa tama, yaha dmaku gəgəłtá mgham ta ghəŋa na slu'uvgha ghuni ta mtaku na. Yaha kuni snanató skwi ya ta kumə tsi. ¹³ Ma zlanarj kuni ta dmaku ta fawayha ghuni ŋa maga dmaku. Katak ná, vlanjwavla ta ghəŋa ghuni ta Lazglafta, kabga nda nza kuni ka gwal nda hafu ta sli'agapta ma mtaku. Zlanarjwa fawayha ghuni ta Lazglafta, ka maga tsi ta skwiha ya tďukwa nda həŋ. ¹⁴ Mantsa tama, ta had

dmaku nda ga mgham ta ghøŋa kaghuni wu, kabga ta mista zlahu a kuni wu, mista zđakatahuda Lazglafta kuni.

Vu'a dmaku mu re, vu'a Lazglafta a mu na?

¹⁵ Kinawu nzakwani tama! Ka maga mu ta dmaku kabga kwala mu ta kul had mista zlahu, laghula mu dista zđakatahuda Lazglafta rki? Mantsa a dekdek wa! ¹⁶ Sna a kuni kazlay: Ka fafa kuni ta ghøŋa ghuni manda vu'a mndu ka snanatá gwadani ná, nda nza kuni ka vu'a tsa mndu ta snu kuni ta gwadani ya kə'a ra? Lavijlava ka ta nzakway ka vu'a dmaku, ŋa klay dmaku ta kagha da mtaku. Lavijlava ka ta snanatá ŋa Lazglafta, ŋa naghafta Lazglafta ka mndu tđukwa ta ghøŋa vəl snanata gha ta gwadani. ¹⁷ Rfama ta Lazglafta! Ghalya si nda nza kuni ka vu'a dmaku. Ndanana, snasna kuni nda inda ŋudufa ghuni ta dughwana skwi ya ta taghu lu ŋa inda mnduha demdem, ka taghaftá kuni. ¹⁸ Manda pligighunista ma dmaku, ka nutá kuni ka vu'a maga skwi tđukwa. ¹⁹ Manda va ya ta gwadə mnda səla ta gwadaghunata yu ta na gwada na, kabga pərdaf a kuni ta snaŋta wa. Ghalya ná, si zliŋzla kuni ta fawayha ghuni ka vu'a maga ŋədəka skwiha, nda dmakuha ŋa kwal kul sna gwada da Lazglafta. Ndanana tama ná, zlaywazla ta fawayha ghuni ka vu'a maga skwi tđukwa ŋa nzakway ka gwal ta snanatá ŋa Lazglafta.

²⁰ Ma nzakwa ghuni ka vu'a dmaku ná, Zđəgaghuna a maga skwi tđukwa wa. ²¹ Slənwawu tsa maga kuni tama? Wya ka skwa hula tsa skwiha ya ndana, kabga mtaku kđavakta tsa skwiha ya. ²² Ndana tama guli ná, pligighunispla lu ma dmaku ka nutá kuni ka kwalva Lazglafta ka mutsaftá kuni ta nzata nda ghuəa ma nza-kwa ghuni, ŋa mutsay ghuni ta hafu ŋa kđekedzej ma kđavaktani. ²³ Manda va tsaya ná, ka ta ga dmaku mndu, nisəlani ná mtaku ya. Ama skwi ka mbalay ta mutsu lu da Lazglafta ná, hafu ŋa kđekedzej ya ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi Mghama mu.

7

Grafta nda nzakwa i marakw nda zə'al

* 7:7 Ngha ta Sabi 20:17 nda Vrafta ta Zlahu 5:21.

¹ Zwanama da, nda sna kaghuni ta zlahu. Ŋa kaghuni nda sna ta zlahu ya, ta mna yu ta na gwada na kazlay: Ta ma nzakwa mndu ta ndiri ta ga zlahu ta mgham ta ghøŋa mndu kə'a. ² Ka graghunaf gra yu ba! Marakw ga mndu ná, hbafhba zlahu ta zə'ala taŋ ka ta ndiri zə'ala taŋ. Ala, ka mtumta zə'ala taŋ katsi, falau' vghani ma tsa zlahu ta hbafta ta zə'ala taŋ ya. ³ Ka ta ndiri zə'ala taŋ, ka sli'aftha tsi ka laghwi da sana mndu katsi, hliri ta magə tsa marakw ya nda tsa. Ala ka mtumta zə'ala taŋ katsi, falau' vghani ma tsa zlahu ya, dər sli'aftha tsi ka laghu wuma ta sana mndu ná, hla a ta iri nda tsa wa. ⁴ Manda va tsaya nzakwani nda kaghuni guli zwanama. Ma mtuta Kristi ta udza zləŋay ná, mtumta kaghuni guli kawadaga nda tsi, nda dga vgha ghuni nda zlahu. Nda nza kuni ka ŋa sana mndu, ka ŋa tsa mndu ta sli'agapta ma mtaku ya, ŋa magay mu ta skwi dina ŋa Lazglafta. ⁵ Ghalya, ma fitika nzakwa mu ta maga skwi ta kuma maya mu ná, dmaku tsa skwi ya ka zlahu ta mnay ŋa mu. Na tsa snaŋta mu mantsaya, ka mamaftá mu ta maga tsa skwi lmaf lu ya. Ka ksə tsa ghwadaka skwiha ya ta slna ma amu, ka kla amu da mtaku. ⁶ Ndanana tama ná, falau' vgha mu da zlahu, mtuguduŋmta mu ta tsa zlahu ya si ta hbamata ya. Lavijlava mu ta maganatá slna ta Lazglafta ma lfida nzaku ta maramaŋta Sulkum. Manda tsa vindaf lu ma zlahu ghalya ya a ta magəgolta mu wa.

Nzakwa zlahu nda dmaku

⁷ Nu ŋa mnay tama? Zlahu ná, dmaku ya ra? Dmaku a wa. Ama ka má had ka zlahu wu ná, ma sna a yu ta dmaku wa. Ka má mniha a zlahu kazlay: Ma hara'u ka ta iri ta skwa mndu kə'a ná, ma sna a yu kazlay: Dmaku* ya kə'a wa. ⁸ Mantsa ya tama, ka mutsaftá dmaku ta gaganaftha inda hara'uwa skwiha ma i'i nda ma zlahu. Ka má had ka zlahu wu ná, gratá skwi nda mta na dmaku. ⁹ Ghalya, ma kwala da ta kul snaŋtá zlahu ná, ta nzutá nzakwa da yu. Manda snaŋta da ta zlahu, ka nzatá dmaku nda hafu, ¹⁰ ta mtutá i'i. Lazglafta ná, vlavla tsatsi ta zlahu ŋa mutsa hafu, ama ka klaghatá tsi ta i'i da dmaku. ¹¹ Mutsafmutsa dmaku ta tvi, ka klaftá tsi ta zlahu ŋa nana i'i ka ga dmaku, ka dzihatá.

¹²Tsaw zlahu ná, sagha daga da Lazglafta. Inda gwada ya mna tsi ná, nda ghuḅa, tdukwa nzakwani, dina guli. ¹³Tsaya tama ní, laviḅlava skwi dina ta dzihata ra? Laviḅ a wu, dmaku katək ta dzihata. Tsa dmaku ya ta klaftá tsa ḅerma skwi ya, ka dzihata nda tsi, kabga ḅa snaḅtá kḅavakta nzakwa dmaku. Nda ma zlahu saba dmaku doday ta daḅi, nda kḅavakta ḅadzatani tani.

Mnda sála ná, ḅurḅika dmaku ya

¹⁴Nda sna amu kazlay: Sagha daga da Lazglafta ta zlahu kə'a. Tsaw i'i ná, mnda sála yu habu dmaku. ¹⁵Kahwathwata ná, sna a yu ta skwi ta magə yu wu, haḅ yu ta maga skwi ta kumə yu wu, tsa skwi ta husihata ya katək ta magə yu. ¹⁶Tsaw ka tsa skwi kul kumə yu ya ta magə yu katsi, tsaya kəl yu ka grafta kazlay: Skwi dina zlahu kə'a. ¹⁷Tsa ghwadaka skwi ta maga yu ya ná, i'i a ta gay wa, tsa dmaku ma i'i ya ta gay. ¹⁸Nda sna yu kazlay: Haḅ skwi dina ma i'i, ma na slu'uvgha i'i na wu kə'a, na skwi ta kumə yu ta mnay. Ta kumay yu má ta maga skwi dina, trid laviḅ a yu wa. ¹⁹Haḅ yu ta maga skwi dina má ta kumə yu wu, skwi kul dina ku kul kumə yu, ta magə yu. ²⁰Ka ta magay yu ta skwi kul kumə yu katsi ná, i'i a ta gay wu, tsa dmaku ma i'i ya ta gay.

²¹Wya skwi ta tapafta yu tazlay ma vgha ḅa: Ka maga yu ta skwi dina ka yu ya ná, gi ka ghwadaka skwi kə'a ta nuta. ²²Ma hyahya ḅudufa ḅa ya ná, zḅigihazḅa zlahu Lazglafta. ²³Ama ma vgha ḅa, ta tapaf tapa yu ta sana ghwadaka skwi ta lmu nda vərḅa skwi dina ya ta ndanu yu. Tsa ghwadaka skwi ma i'i ya, ta na i'i ka vu'a dmaku. ²⁴ḅanwa ḅa ḅa ḅa gra! Wa dza'a dgihata nda na vgha ta kla i'i da dmaku na na? ²⁵Ta rfay yu katakata ta Lazglafta ta mbidifḅta nda ma Yesu Kristi.

Tsaya tama ná, ma għarja ḅa ya ná, ta kumay yu ta sna zlahu Lazglafta, ama ma vgha ḅa ya, zlahu dmaku ta laghu yu da snay.

8

Nzakway nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa

¹Ndanana tama, tsanaghata a Lazglafta ta guma ta gwal nda ndi'a vgha taḅ nda Yesu Kristi wu, ²kabga mbrakwa Sulkum nda ghuḅa ta vlamatá hafu nda ma Yesu Kristi ta ga mgham ta għarja i'i. Mbrakwa tsa Sulkum nda ghuḅa ya ta klaptá i'i

ma mbrakwa dmaku nda ḅa mtaku tani. ³Traptra zlahu Musa ta maga tsa slna ya, kabga hta ta mbrakwa mnda sála ta pyafta ka magata. Ama ka mag-atá Lazglafta ma ghunagatani ta zwanani turtuktuk ma slu'uvgha manda ḅa gwal dmaku, ḅa klagamapta ma dmaku. Nda tsaya tsanaghata Lazglafta ta guma ta dmaku ta magə mnda sála. ⁴Kada laviḅta mu ta nzaku manda ya ta kumə zlahu kə'a kəl tsi ka magata mantsa ya, ḅa nzay mu ta nzaku manda ya ta kumay Sulkum, manda ya ta kumə slu'uvgha a wa. ⁵Gwal ta nzaku manda ya ta zḅəganatá slu'uvgha ná, tsa ḅa slu'uvgha ya ta laghu həḅ da snay. Gwal ta nzaku manda ya ta zḅəganatá Sulkum nda ghuḅa ya guli, tsa ḅa Sulkum nda ghuḅa ya ta laghu hahəḅ da snay. ⁶Ka laghula lu da snanatá ta ḅa skwi ta zḅəganatá slu'uvgha katsi ná, kla ghəḅ da mtaku tsa. Ka laghula lu da sna skwi ta zḅəganatá Sulkum nda ghuḅa katsi guli ná, kla ghəḅ da hafu nda ya da zḅaku tsa guli. ⁷Gwal ta laghu da snanatá ḅa skwi ta zḅəganatá slu'uvgha ná, ghuma Lazglafta həḅ, kabga haḅ həḅ ta sna zlahu Lazglafta wu, traptra həḅ ta snata. ⁸Gwal ta maga skwi ta zḅəganatá slu'uvgha ná, laviḅ a həḅ ta maga skwi ta zḅəganatá Lazglafta wa.

⁹Ama kaghuni, haḅ kuni ta maga skwi manda ya ta zḅəganatá slu'uvgha wa, manda ya ta zḅəganatá Sulkuma Lazglafta ta nzaku ma kaghuni ta nzakwa kuni ta nzaku. Ka haḅ Sulkuma Kristi ma mndu wu ná, ḅa Kristi a tsa mndu ya wa. ¹⁰Ka si mamu Kristi ma kaghuni katsi, ta vlaghunanavla Sulkumani ta hafu, kabga naghunafna Lazglafta ka gwal tdukwa ta wa irani. Aḅ mndani dza'a mtumta kuni ta ghəḅa vəl magata ghuni ta dmaku. ¹¹Ka si ta nzaku Sulkuma tsa mndu ta sl'i'aganaptá Yesu ma mtaku ya ma kaghuni katsi, va tsa mndu ta sl'i'aganaptá Kristi ma mtaku ya, dza'a vranamtá hafu ma tsa slu'uvgha ghuni ta mtuta nda ma tsa Sulkumani ta nzaku ma kaghuni ya.

¹²Ka si mantsa tsi tama zwanama, ka dməḅ tsa nzaku ya ta amu. Dəməḅa nzaku manda ya ta zḅəganatá slu'uvgha a wa. Haḅ amu ta nzay manda ya ta zḅəganatá slu'uvgha wa. ¹³Ka manda ya ta zḅəganatá slu'uvgha ka kuni nzaku katsi ná, dza'a

mtaku kuni. Ala, ka zlanarɣzla kuni ta ghørja ghuni ta Sulkum ka dzata tsi ta skwiha ta zdəganatá slu'uvgha ghuni katsi, dza'a nzakway kuni nda hafu. ¹⁴ Inda gwal ta pghə Sulkuma Lazglafta ná, nda nza hørj ka zwana Lazglafta. ¹⁵ Tsa Sulkum vlaghuna Lazglafta ya ná, had ta nighunista ka vu'a ɣa zljəglay ghuni ta zljə wa. Tsa Sulkum ya ná, naghunafna ka zwana Lazglafta. Nda ma tsa Sulkum ya ta hga mu ta Lazglafta ka «Aba, Da!» kə'a. ¹⁶ Tsa Sulkuma Lazglafta ya ta mnay ɣa sulkuma vgha mu kazlay: Zwana Lazglafta amu kə'a. ¹⁷ Ka si nda nza mu ka zwanani, dza'a mutsay mu ta skwi ya payamaf tsi. Nda amu tani, nda Yesu Kristi tani, kawadaga mu dza'a mutsa tsa skwi payamaf tsi ya, kabga kawadaga mu ta ghuya dərɣwa, kawadaga mu guli nda tsi dza'a mutsa tsa glaku ya.

Ʒərma skwi ya faf mu ta ghørj tida

¹⁸ Grafgra yu kazlay: Nana ghuya dərɣwa ta ghuyə mu na ná, had lu dza'a walarɣta gray nda tsa glaku dza'a maramarɣta Lazglafta ya wu kə'a. ¹⁹ Inda skwi zlagəgij Lazglafta ná, nda mndər ta kzla hørj ta tsa fitik dza'a mararɣta Lazglafta ta zwanani ya. ²⁰ Tsaw tsa skwiha zlagəgij Lazglafta ya ná, nuna hørj ka skwa bətbət, nda dıvay tarj a nuta hørj mantsaya guli wu, Lazglafta ta dıvafıtá nzata tarj mantsa* ya. Tsaw ta nda fa ghørjani ta skwi dza'a tsi magay dazlay, ²¹ kabga mamu fitik ya dza'a plıɣta tsi ta inda skwi ya zlagigij tsi, ma ga vu'a rwaku. Ʒa mutsay tarj ta glaku manda ɣa zwana Lazglafta, ɣa nzakwa tarj flau' vgha tarj. ²² Nda sna amu kulam gwatna, ta ɣizi inda skwiha zlagigij Lazglafta, ta basa vgha hørj manda marakw ta basa yaku. ²³ Hahørj ndaghørja tarj yeya a wu, nda amu tıɣlaghu Lazglafta ta vlamatá Sulkumani ya tani, ta basay basay amu guli ma vgha mu, ka kzla fitika vərda nzakwa mu ka zwana Lazglafta, ɣa nzata mu nda vərdaƙa falau'wa ta vgha mu. ²⁴ Ma fatá ghørja mu mbamafta Lazglafta. Ka nda ghada nghanɣta skwi ya faf lu ta ghørj tida ná, fəgla a lu ta ghørj tida wa. Tata fay lu ta ghørj ta skwi ya ghada lu ta nghanɣta ra? ²⁵ Ala, ka nda fa ghørja mu ta skwi ta kul nghanɣta mu katsi

ná, nda ksata ɣuduf ta kzla mu ta tsa skwi ya.

²⁶ Manda tsaya guli ná, ta katay Sulkum nda ghuɣa ta amu guli ma hta ta mbrakwa mu. Sna a amu ta maga du'a manda ya ta raku wu, ama ka ndəbu Sulkum kaghørjani ta dzvu da Lazglafta da manaka amu nda ɣizi, kul lavıɣtá lu ta mnay nda wi. ²⁷ Lazglafta ná, nda sna tsatsi ta kdavakta skwi ma ɣudufa mndu. Nda sna ta skwi ta kumə Sulkum ta daway, kabga manda ya ta kumə Lazglafta ta dawa Sulkum da tsi ta skwi ɣa gwal ta nzakway ka ɣani.

²⁸ Nda sna amu guli kazlay: Ʒa dınakwa tarj mida ta maga Lazglafta ta inda skwi ɣa gwal ta dıvuta, tsa gwal ghadu tsi ta zabuta daga tarjtarj ya. ²⁹ Tsa gwal ghadu tsi ta zabuta daga tarjtarj ya, ghadughada ta nanafıtá hørj ɣa gara vgha nda zwanani, ɣa nzakwa tsa zwanani ya ka zumali mataba ndəghata zwanama. ³⁰ Tsa gwal ghadu tsi ta zabuta ya, tsa hahørj ya hagaf tsi guli. Tsa gwal hagaf tsi ya guli, hahørj nanaf tsi ka gwal tdukwa ta wa irani. Tsa hahørj nanaf tsi ka gwal tdukwa ta wa irani ya, tsa hahørj ya vlarj tsi ta glaku ta hørj.

Dvuɣva Lazglafta ta amu

³¹ Ka si mantsa tsi, nu ta ɣa mnay mu ta ghørja tsaya tama? Ka si ɣa mu Lazglafta ya ní, wa dza'a dzarjıtá kəma nda amu na? ³² Lazglafta ná, pyaghu a ta zwanani wa. Vlagavla ka mtuta tsi da manaka amu demdem. Wa kə'a dza'a kwal kul vlamatá inda skwi kawadaga nda tsatsi tama? ³³ Wa dza'a tsafıtá skwi ta gwal zabap Lazglafta na? Had mndu wa. Lazglafta ta hlaftá hørj ka gwal tdukwa ta wa irani. ³⁴ Wa ya dza'a lavıɣta ksutá hørj ma guma na? Yesu Kristi ná, mtumta. Ta nzaku nda ga zeghwa Lazglafta, ta maga du'a da manaka amu.

³⁵ Wa dza'a dgamata nda dıvuta ya dıvu Kristi ta amu na? Ghuya dərɣwa re, skwi ta malaghutá mbrakwa mu re, giri re, maya re, pfa lɣut re, nzaku ta wa hdak re, budugwa a dza'a dgamata na? ³⁶ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na:

«Ta ghørja gwadá ta kagha ta kəl ɣni ka nzakway ta wa hdak inda fitik.

«Ta kəl lu ka nghan ərjıni manda tuwakha ta klə lu ta tumbła† kə'a.»

* 8:20 Ngha ta Zlrafta 3:17. † 8:36 Ngha ta Zabura 44:23.

³⁷Ma inda tsa skwiha ya ná, fərtapfərtə amu ma zatá ghwa, nda ma mndu ya ta dʷutá amu. ³⁸Manda va tsaya nzakwani, nda sna ya kazlay: Dər má mtaku tsi, dər má nzata nda hafu tsi, dər má duhwalha Lazglafta tsi, dər má sana skwiha nda mbra nda mbra ta luwa tsi, dər má nzaku ndanana tsi, dər má nzaku ta kəma a tsi, ³⁹dər má sana skwiha nda mbra nda mbra ta ghəŋa hadik a tsi, dər má skwi kighkigh zaghutani ta ghudzifa luwa tsi, dər ma skwi kighkigh zaghutani da ghuvata hadik tsi, had' sana skwi zlaganap Lazglafta nda zlaga dza'a dgamata nda tsa dʷu ya dʷu Lazglafta ta amu, maramaŋ tsi nda ma Yesu Kristi Mghama mu ya wu kə'a.

9

Lazglafta ta zbaptá la Isra'ila

¹Kahwathwata na gwada dza'a yu mnay na, ma hga Yesu Kristi, tsakalawa da a wa. Manda tsaya ka nzakwani ka ndana da guli ta mnihata Sulkum nda ghuḅa. ²Ta kuzliha kuzla ta ŋudufa da katakata, nda ŋra ŋudufa da inda fitik, ³ta ghəŋa zwanama da ta nzakway ka mndəra ini. Ta dər ma Ksi'aftha Lazglafta ta i'i, ka dgihata nda Kristi, ta mbanafthá tsi ta hahəŋ, ka yu. ⁴La Isra'ila həŋ. Hahəŋ nanaf Lazglafta ka zwanani, hahəŋ maranaŋ tsi ta sgitani, nda hahəŋ dzrafta tsi ta wi, hahəŋ vlarŋ tsi ta zlahu, hahəŋ maranaŋ tsi ta tvi ká həŋ da tsəlbú ta kəmani, hahəŋ tanaf lu ta imi ta sləməŋ, ⁵dzidziha tarŋ gwal kularŋ lu, nda tvi slu'uvgha guli ná, ma mndəra tarŋ saba Kristi. Tsatsi ta hemanatá inda skwi demdem. Zləzlvama ŋa dekdek ta Lazglafta. Ka nza tsi mantsa.

⁶Vraghu nda wani a tsa gwada Lazglafta ta mnata ya wu, kabga inda gwal ta nzakway yagap lu ma la Isra'ila a ta nzakway ka vərda la Isra'ila wa. ⁷Guli ná, inda gwal ta nzakway yagap lu ma mndəra Abraham a ta nzakway ka vərda zivirha Abraham wa. Ka Lazglafta nda Abraham na: «Nda ma Izak* dza'a yagapta zivra gha,» ka'a. ⁸Ghəŋa tsa gwada ya na: Zivir ya yagap lu nda ma slu'uvgha a gwal ta nzakway ka zwana Lazglafta wa. Ama zwani ya yagap lu nda ta tva dzratawa Lazglafta nda Abraham, zwana zivir. ⁹Wya tsa gwada ta ta ta imi

ta sləməŋ mnə Lazglafta ya: «Ta vraktá yu kəfaghalam mandana luwa ná, nda zwaŋ† ta ghuva Sara,» ka'a.

¹⁰Manda va tsaya luta tsi nda Rabika markwa dzidza mu Izak, ka yanatá tsi ta mbuhwali. ¹¹⁻¹²Ma kəḁ lu ka yatá tsa zwaniha ya, ka Lazglafta nda Rabika mantsa: «Mali dza'a ndəḅa dzvu da sagəŋ,» ka'a. Ta la a tsa zwaniha ya saha ta hadik, ka snarŋa tarŋ ta skwi dina nda ya kul dinaku nda tsa ta luta tsa gwada ya wa. Nzanza tsa skwi ya mantsa kada nzakwa skwi ta kumə Lazglafta manda ya tha tsi. Tsa zbaŋ lu ya ná, ŋa nzakwani manda ya ta kumə Lazglafta hgafta lu, ta vəl magatani ta slna a wa. ¹³Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na:

«Zbuzba yu ta Yakubu ka zlarŋta Isuwa‡,»
ka'a

¹⁴Kinawu ka mu dza'a mnay tama? Tudukwa a Lazglafta nda tsa tama wu rki na? Mantsa ya a dekdek wa. ¹⁵Ka Lazglafta nda Musa na: «Ta maganamaga yu ta skwi dina ta mndu ya ta kumə yu ta maganata skwi dina. Ta taway yu ta hidahida ta mndu ya ta kumə yu ta tawatá hidahida tida§ guli,» ka'a. ¹⁶Tsaya tama, ka zbaŋ zba Lazglafta ta mndu ná, ta vəl kumafta maya tsa mndu ya a wu, ta vəl magatani ta slna a guli wa. Lazglafta tani ta dʷafta maganata skwi dina, ka'a. ¹⁷Wya ka Lazglafta mnanatá Fir'awna, ka vindaftá lu ma defteri: «Faffa yu ta kagha ka mgham ŋa maravata mbrakwa da ta kagha, nda ya ŋa tinjtá hga da ta ghəŋa hadik* demdem.» ¹⁸Mantsa ya tama ná, ta magay Lazglafta ta skwi dina ŋa mndu ya kumaŋ tsi, ta təŋay ta ŋudufa mndu ya kumaŋ tsi guli.

Manda ya kumaŋ tsi ta maga Lazglafta ta slnani

¹⁹Ka waya ka skwi dza'a mnay ka ŋa da kazlay: Ka si mantsa ya tsi, kabgawu ta kəl Lazglafta ka mnay, magamaga kuni ta dmaku kə'a nda mnduha tama ḅa? Tsaw waya dza'a laviŋta kwalaghutá skwi ya kumaŋ Lazglafta na? ²⁰Kagha mnda səla, wa hga gha ŋa zlərdá ya kumaŋ Lazglafta na? Ta mnay skwi tsaf lu nda rḅisl lu mndu ya ta tsaftha kazlay: Kabgawu kəl ka ka tsaftha i'i mandana na kə'a ra? ²¹Tsa mnda tsaftha

* 9:7 Ngha ta Zlrafta 21:12. † 9:9 Ngha ta Zlrafta 18:10-14. ‡ 9:13 Ngha ta Zlrafta 25:23, nda Malatsi 1:2-3.

§ 9:15 Ngha ta Sabi 33:19. * 9:17 Ngha ta Sabi 9:16.

huzla ya a ta laviŋta maga skwi ya kumaŋ tsi nda tsa rbísl ya ra? Nda va tsa rbísla turtuk ya, laviŋlava ta tsatsaftá huzla ya ŋa maga slna nda tsi bađu gwađa, nda ya ŋa maga slnaha bađu walaya fitikha.

²² Ka manda tsaya kumaŋta Lazglafta ta maraŋtá basata ŋuđufani, nda maraŋtani ta mbrakwani ma su'ayni nda ksatá ŋuđuf katakata ta ghəŋa gwal nda fa ŋa zwaduta ma basata ŋuđufani ya ní, nu ŋa gha mida tama na? ²³ Mantsa ya kumaŋta Lazglafta ta snaŋta mnduha ta glakwa sgitani ŋa gwal tawa tsi ta hidáhida ta həŋ, tsa gwal ya thanaf tsi ŋa lami da sgitani ya. ²⁴ Ama tsa gwal hagaf tsi ya, mataba la Yahuda yeya a wu, kulam mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda tani.

²⁵ Tsaya skwi ya mna tsi ma deftera Huseya:

«Mnduha dá kuni,
ka yu dza'a hga gwal kul had ka mnduha dá.
Gwal dvu yu kuni,
dza'a hga yu ta gwal si kul dvu ta yu.

²⁶ Ma vli ya mnana lu ta həŋ,
“mnduha dá a kuni wu” kə'a ya, ma tsa
vli ya dza'a hga lu ta həŋ ka Zwana
Lazglafta nda hafu†.»

²⁷ Ka Isaya nda ŋani klaŋtá lwi nda zwana la Isra'ila guli na: «Dər manda wutak ta wa ghya yatá zwana la Isra'ila ná, mtsel yeya gwal dza'a mba'ata mataba taŋ. ²⁸ Dza'a sasa Mgham Lazglafta tsanaghatá guma ta ghəŋa hadik demdem, had dza'a laghwi da gardaku wu‡,» ka'a. ²⁹ Manda ya mna Isaya ghalya guli na:

«Ka má pdama a Lazglafta ta Mbruta ta zivir wu katsi ná,
má nda nza mu manda luwa Suduma, má
nuna mu manda luwa Gwamura§
guli,» ka'a.

La Isra'ila nda tva mbaku ma zlgħay nda ŋuđuf

³⁰ Kinawu tsa tama? Gwal kul nzakway ka la Yahuda ná, zbaŋ a hahəŋ ta nzakway ka gwal tđukwa ta wa ira Lazglafta wu, ka mutsaftá həŋ ta nzakway ka gwal tđukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlgħay nda ŋuđuf.

³¹ La Isra'ila ya guli ná, zbaŋzba hahəŋ ta magatá skwi ta kumə zlahu, ŋa nzakway

ka gwal tđukwa ta wa ira Lazglafta, trid traptra həŋ ta magatá tsa skwi kumaŋ zlahu ya. ³² Kabgawu kəl la Isra'ila ka trapta na? Kabga zbaŋ a həŋ nda ma zlgħay nda ŋuđuf wu, nda ma magatá skwi kumaŋ zlahu dza'a mutsakwa tsi ka hahəŋ. Ka dzurŋtá tuthun ta həŋ «ta palaka tuthun.» ³³ Manda ya nda vinda ma defteri kazlay:

Wana yu ta fatá palaka tuthun ma luwa
Siyuna,

pala ya dza'a zlabanaptá mnduha.

Mndu dza'a zlgħafta ná,

had dza'a pghanaghatá hula wu* kə'a ya.

10

Turtuktuk Lazglafta ŋa inda mndu

¹ Zwanama dá, skwi ta kumə yu ma ŋuđufa dá ná, ta kumay yu ta mutsafta la Isra'ila ta mbaku. Tsaya skwi ta magə yu ta du'a ta ghəŋa taŋ da Lazglafta. ² Nda sna yu kazlay: Ta zbaŋ həŋ ta Lazglafta nda ŋuđufa taŋ kə'a, ama sna a həŋ ta vərđa tvi wa. ³ Sna a həŋ ta tvi ká Lazglafta ta nanaftá mnduha ka gwal tđukwa ta wa irani wa. ŋa taŋ ŋa taŋ ma zba tva nzaku tđukwa ta wa ira Lazglafta ta magə həŋ, ka kwalagħutá həŋ ta tsu'aftá tsa tvi ta kəl Lazglafta ka nanaftá mnduha ka gwal tđukwa ta wa irani ya. ⁴ Tsaya tama ná, kdānakda Kristi ta zlahu. Inda gwal ta zlgħaftá Yesu Kristi ná, nanaf na Lazglafta ta həŋ ka gwal tđukwa ta wa irani.

Inda mndu ta zlgħafta nda mba

⁵ Ka vərđa Musa vindafta ta ghəŋa tva nzaku ka mndu tđukwa nda ma zlahu na: «Inda mndu ta kdānaktá inda skwi manda ya ta kumə zlahu* ná, dza'a mbaku nda mida» ka'a. ⁶ Ama wya ka gwađa Lazglafta ta mnay ta ghəŋa tva nzaku tđukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlgħay nda ŋuđuf: «Wa dza'a lafi ta luwa da klagatá Kristi na?» ka ka mndu ná, ghadaghada Kristi ta saha! ⁷ Ma mnə ka guli kazlay: «Wa dza'a laha da ghuvata hadik da klagatá Kristi na kə'a guli,» ghadaghada Kristi ta sli'agapta. ⁸ Tsaw wya ka Musa mnata ma deftera Lazglafta ta ghəŋa tva nzakw tđukwa ta wa ira Lazglafta: Tavata kagħa

† 9:26 Ngha ta Huseya 2:1-3 nda 2:25. ‡ 9:28 Ngha ta Isaya 10:22-23. § 9:29 Ngha ta Isaya 1:9 nda 19:23-28.

* 9:33 Ngha ta Isaya 28:16. * 10:5 Levitik 18:5. † 10:8 Vrafta ta Zlahu 30:12-14.

gwada Lazglafta, ma wubisima gha nzakwani, nda ya ma nudufa gha[†] guli. Tsa gwada ya ná, gwada ta zlg hay nda nuduf ya ta mnə rni na mnduha. ⁹ Ka mnarjma ka nda wa gha kazlay: Yesu ná, Mgham ya kə'a, zlg hafzlg ha ka guli ma nudufa gha kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ma mtaku kə'a, dza'a mbaku ka. ¹⁰ Ma zlg hafta nda nuduf ta nuta lu ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta. Ma mnigirjta nda ma wubisim guli ta mutsafta lu ta mbaku. ¹¹ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «Inda mndu ta zlg hafta ná, ta had hula ta ghə rjani wu[‡]» ka'a. ¹² Tsaya tama ná, ta had dgə vgha mndu kazlay: La Yahuda yeya, la Grek yeya kə'a wa. Inda tarj demdem, Mgham turtuk Mghama tarj, ta vla zdfaku katakata na inda gwal ta hwayanavata. ¹³ Nda vinda guli ma deftera Lazglafta kazlay: Inda mndu ta hwayanavata Mgham ná, dza'a mbaku[§] kə'a.

¹⁴ Ka zlg haf a hə rj wu, kinawu ka hə rj dza'a hwayanavata tama, kinawu ka hə rj dza'a zlg hafta mndu kul snarjta hə rj ta gwada ta ghə rjani? Kinawu ka hə rj dza'a snarjta gwada ta ghə rjani guli ka had mndu ta mnarjta hə rj? ¹⁵ Kinawu ka gwal ta mnay dza'a mnarjta ka ghunaf a lu ta hə rj guli? Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Ngha ba ta wadaha vgha mndu ta ghə rjta gwal ta klə danaghatá Lfida Gwada* ta hə rj kə'a. ¹⁶ Tsaw inda tarj a ta snatá tsa Lfida Gwada ya wa. Ka Isaya mnata guli na: Mghama da! Wa ta zlg hafta tsa gwada mna rni[†] ya? ka'a. ¹⁷ Mantsa ya ná, ma snarjta gwada ta kəl lu ka nuta ka mnda zlg hay nda nuduf. Tsa gwada snarj lu ya guli ná, gwada Kristi ya.

¹⁸ Tsaw snarj a tama rki ba? ka yu. Mantsa ya a guli wa. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta guli na:

«Snavasna hga tarj ta inda ghə rjta hadik, 6ha6ha lwa tarj guli ta slrə rjta luwa[‡]» ka'a.

¹⁹ Ta sna a la Isra'ila rki? ka yu guli. Ka Musa ghadata mnata guli na:

«Dza'a famfa yu ta kaghuni da dra gwal kul nzakway ka la Yahuda,

dza'a famfa yu ta kaghuni da 6asa nuduf nda gwal kul nzakway ka la Yahuda kul snarjta sana skwi[§] ya,» ka'a.

²⁰ Ka Isaya mnata sana gwada kul raku ka mnayni guli na:

«Slafsla gwal kul psarjta i'i, ta i'i, maravamara yu da gwal kul dawarjta i'i guli, ka Lazglafta*,» ka'a.

²¹ Tsaw ka'a mnata ta ghə rjta la Isra'ila guli na:

«Pghapgha yu ta dzva da na tsu'a gwal kwisa ghə rjta tarj,

sna a hə rj ta gwada da mndu ya wu[†],» ka'a.

11

¹ Vzirjvza Lazglafta ta mnduhani tama rki na? ka yu guli. Mantsa ya a guli wa. I'i guli ná, la Isra'ila yu, zivra Abraham. Sabə nda ma mndə rta la Benzamerj yu guli.

² Vzizj a Lazglafta ta mnduhani ya zbu tsi daga ghalya wa. Havakwahava ta skwi ya vindaf lu ma deftera Lazglafta ta ghə rjta Iliya, ma fitika tawayni ta taw da Lazglafta ta ghə rjta la Isra'ila, ka'a na: ³ «Mghama da! Pslapsla hə rj ta la anabi, ka zlazlijntá hə rj ta gwirha gha. I'i turtukwa da ta pcfata, ta psa i'i hə rj guli na dzata*,» ka'a ya. ⁴ Ama waka Lazglafta zlg haftawani? «Ta teke'a mnduha da də mbu' ndə fə rj pghaghu yu, gwal kul walərjta tsə lbata ta kə ma ba'al[†],» ka'a. ⁵ Ndanana guli ná, teke'a pdakwa mnduha hutsekw zabap Lazglafta ma zdfakatahudani. «Ka si nda ma zdfakatahudi tsi, nda ma magatá slna a tsa tama wa. Ka má mantsa a tsi wu, ma nza a tsa zdfakatahudi ya, ka zdfakatahudi wa.

⁷ Nu klatá ghə rjta tsa gwada ya tama? Tsa ta psə la Isra'ila ya ná, mutsaf a hə rj wu, ama gwal dagap Lazglafta ná, mutsafmutsa hahə rj. Tə rjanafə rjta sanlaha ta ghə rjta tarj.

⁸ Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Ni rjta Lazglafta ta hə rj dlufur, ka razlijntá ira tarj, ka dər zlijntá sləmərjta[‡] tarj kulam gitana kə'a. ⁹ Ka mgham Dawuda guli mantsa: «Ka nza skwa zaya magwalgwalya tarj ka də bla tarj,

ka kadə rjta tarj,

ka tuthun na tarj nda ya na ghuzla iri na tarj.

‡ 10:11 Isaya 28:16. § 10:13 Yuwel 3:5. * 10:15 Isaya 52:7. † 10:16 Isaya 53:1. ‡ 10:18 Zabura 19:5.

§ 10:19 Vrafta ta Zlahu 32:21. * 10:20 Isaya 65:1. † 10:21 Isaya 65:2. * 11:3 1 Mghamha 19:10, 14. † 11:4

Aya 3-4: Ngha ta 1 Mghamha 19:10, 18. ‡ 11:8 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 29:3 nda Isaya 6:10.

¹⁰ Ka għulpgħulpa ira taṅ ṅa kwala taṅ ngħaṅtá vli,

ka gđavata həṅ nda ṅatá huš!» ka'a.

¹¹ ʔa dekdek zlambuta həṅ tama rki? ka yu guli. Mantsa ya a wa. Ma tsa zlambuta zlambuta həṅ ya kəl gwal kul nzakway ka la Yahuda ka mutsaftá mbaku, ṅa gagaftá həṅ da draku. ¹² Ka si klanakla tsa zlam-bakwa taṅ ya ta skwi dīna ta ghəṅja hadik, klanakla tsa hta ta həṅ ya guli ta skwi dīna ta gwal kul nzakway ka la Yahuda katsi, kighkigh dza'a nzakwa tsi bađu vravakər inda la Isra'ila tama?

Tva mbakwa gwal kul had ka la Yahuda

¹³ Ndanana, nda kaghuni gwal kul nzak-way ka la Yahuda ta gwada yu. Lazglafta ta ghunaftá i'i da kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ta għərbaku yu ta tsa slna da ya, ¹⁴ ṅa sli'anaftá ṅudufa zwanama da ṅa draku ka má ta magaku tsi ṅa mbanaftá san-laha mataba taṅ. ¹⁵ Ma tsa wuđiṅta Lazglafta ta həṅ ya, slərbapta Lazglafta ta zughu matabani nda hamata mnduha ta ghəṅja hadik. Ka si mantsa ya tsi, kinawu kə'a dza'a magaku bađu tsu'uglafta Lazglafta ta həṅ? Sabə ma mtaku ka nzata nda hafu a tsa ra?

¹⁶ Ka taṅtaṅ tsa'atá skwa zay, vlaṅtá Lazglafta lu ná, pđakwani guli* ná, ṅani ya. Ka ṅa Lazglafta slrəṅja fu ná, ṅani zligimaha tsa fu ya guli. ¹⁷ Ka datsanagħutá lu ta zligimaha fwa zaytuṅ ya ta hvə lu nda hva, ka tsaktá ya ma mtak ndi'af ta tida. Kagma mndu kul nzakway ka la Yahuda ná, manda fwa zaytuṅ ma mtak ka. Kagma tsa ndi'af lu ta dughwaṅani ta nzakway ka la Yahuda ya. Ndanana tama ná, ima slrəṅja tsa fu ya ta mutsə kagma. ¹⁸ Ka si mantsa tsi tama, ma ghərbə kagma ta ghərbaku ta ghəṅja tsa zligimaha ya. Ka ta ghərbaku ka katsi, dīna ka snanṅa gha ta kagma a slrəṅjani wu, ta tsa slrəṅj ya nzafta kagma kə'a.

¹⁹ Ka waya ka skwi dza'a mnay ka kazlay: Datsiṅ nda datsa a lu ta zligimahani, ka ndi'af ta i'i ra kə'a? ²⁰ Aṅ mndani, manda tsaya nzakwani. Ta ghəṅja kwala taṅ kul zlgħafta nda ṅuduf, datsiṅta lu ta hahəṅ, ama kagma, ma zlgħay nda ṅuduf gha nzafta kagma nda ndi'atá vgha tida. Ma lagħu ka da ghərbaku, zləṅja ta Lazglafta. ²¹ Ka si zлана a Lazglafta ta zligimaha fu ya ta

hvə lu nda hva ya wu katsi ní, kagma yeya dza'a zlagħata tsi ka zlgħaf a ka rki? ²² Hada tama ná, grafra kazlay: Dagala zdaku da Lazglafta, dagala sidi da tsi guli kə'a. Ta sidi nda gwal ta zlambuta, ama nda kagma ná, mamu zđakwani ka dihavadiha ka ma tsa zđakwani ya. Ka mantsa ya a tsi wu, dza'a tsinṅta lu ta kagma guli.

²³ Manda va tsaya hahəṅ guli, ka gđava a həṅ ma tsa kwala taṅ kul zlgħafta nda ṅuduf ya wu ná, mamu Lazglafta nda mbrakwa ndi'iglanaftá həṅ ta vla taṅ. ²⁴ Ka si kagma, nzakwa fwa zaytuṅ ma mtak ta tsagaghata lu ka ndi'anafta ta fwa zaytuṅ ya ta hvə lu nda hva ka katsi ya ní, hahəṅ ta nzakway ka fwa zaytuṅ ta hvə lu nda hva nzakwa taṅ yeya, dza'a kwali lu kul ndi'iglanafta ta va tsa dughwaṅani ya rki?

Dza'a mbaku inda la Isra'ila

²⁵ Zwanama dā, va a yu ta nzakwa ghuni kul snanṅta difatá skwa Lazglafta wu, da klaftá kuni ta ghəṅja ghuni ka gwal nda difil ma ghəṅja taṅ. Gđavagda sanlaha ma la Isra'ila nda taṅatá ghəṅ, ha ka sli'adaghata nekwata gwal kul nzakway ka la Yahuda da Lazglafta. ²⁶ Manda va tsaya ná, dza'a mbanafmba lu ta inda la Isra'ila. Manda ya nda vinda na:

«Dza'a sagħasa mnda mba mndu daga ma Siyuna,
ṅa hliṅtani ta kwal kul sna gwada ma ṅudufa mndəra la Yakubu.

²⁷ Dza'a klagħukla yu ta dmakwa taṅ, tsaya dza'a nzakway ka dzratawa dā nda həṅ†,» ka'a.

²⁸ Ta ghəṅja skwi ta nghanata Lfida Gwada, nda nza həṅ ka ghuma ta gwada ta kaghuni. Ama ta ghəṅja gwada ta zabatani, dṅudva lu ta həṅ ta gwada ta dzidziha taṅ. ²⁹ Skwi ya vla Lazglafta, nda hgu ya hgaf tsi ná, had ta mbəđgłanafta wa. ³⁰ Ghalya ná, manda va tsaya kaghuni guli. Si kwalaghukwala kuni ta sna gwada da Lazglafta. Ndana ná, tawa tawa Lazglafta ta hidahida ta kaghuni nda ma kwalaghuta taṅ ta snatá gwada Lazglafta. ³¹ Manda va tsaya ndana ná, kwalaghukwala hahəṅ ta snatá gwada, ka nzaku tsi ka skwi ṅa mutsafta taṅ ta tawa hidahida nda ma tsa tawa hidahida Lazglafta ta tawata ta kaghuni ya. ³² Hamha

§ 11:10 Zabura 69:23-24.

* 11:16 Ngha ta Mbsak 15:19-21.

† 11:27 Isaya 59:20-21.

Lazglafta ta inda mnduha ma kwal kul sna gwada, kada tawata tsi ta hidahida ta hən demdem.

D'i'ij gwada ta Lazglafta

³³ D'i'ij gwada ta Lazglafta! La ta difilani nda snarntá skwani ná, lavirj a lu ta sliŋta wa. Wa dza'a lavirjta tsislaptá skwi ya kura Lazglafta na? Malaghumala skwi ya ta magə tsi ta mbraku. Ka deftera Lazglafta ta mnay na:

³⁴ «Wa ya ta lavirjta snarntá ndana Lazglafta na?

Wati ma mndu ya ta vla hidaku ŋani na?†

³⁵ Wati ma mndu ya ta vlarjta skwi ta Lazglafta,

ŋa faftani ta ghəj ta vranamta na[§]?» ka'a.

³⁶ Sagha da tsatsi inda skwi, nda ma tsatsi nzata inda skwi, ka ŋani inda skwi. Ŋa Lazglafta glaku ŋa kdakedzerj. Amin!

12

Lfida hafu ma Kristi

¹ Zwanama da, dagala tawa hidahida Lazglafta ta amu. Tsaya tama ta kəl yu ka ndəba ghunata dzvu. Vlarjwavla ta ghəja ghuni tsuhtsuh ta Lazglafta manda skwa pla ghəj nda hafu mida, nda ghuba ta zdəganata. Tsaya vərđaka tva tsəlbay ghuni ta tsəlbə ŋani. ² Ma ksə kuni ta sada mnduha ma na ghəja hadik na, zlarjwa Lazglafta ka mbədaghunafu tsi ta ndana ghuni ka lfid, kada lavirjta kuni ta tsatsaftá skwi ta kumə Lazglafta, skwi ya ta dīnuta, ta zdəganata, ta payuta.

³ Nda ma tsa zdakatahudi zdifirj Lazglafta ka fimta ma slnani ya, ka yu ta mnay ŋa inda kaghuni ná, ma klaf dər wa ta ghəjani ka sana skwi. Manda ya ta raku, ka dər wa ka klafkla tsi ta ghəjani, ka gray nda slna zlgħay nda ŋuduf ya vlarj Lazglafta.

⁴ Inda mndu ná, tsuhmbura vgha turtuk nzakwani, tsa vgha ya guli ná, nda ndəgha fawayha tida. Ka skwa turtuk a slna tsa fawayha ya guli wa. ⁵ Manda tsaya guli ná, nana ndəghata amu na ná, tsuhmbura vgha turtuk mu ma Kristi. Ka faway ka faway nzakwa inda na amu na guli. ⁶ Zđazđa Lazglafta ta hudi ka dagamafá slna ŋa magay mu manda ya kumarj tsi. Ka kla lwa gwada Lazglafta vlarj Lazglafta ta mndu

ya, ka kla tsi ta tsa lwi ya manda ya vlarj Lazglafta ta mbrakwa magay. ⁷ Ka hgaf ŋa maganata slna ta mndu Lazglafta ta mndu ya, ka ndi'andi'a tsi ka magay. Ka tagha skwi ŋa mndu vlarj Lazglafta ta mbrakwa magay ta mndu ya, ka tagha tsi ŋa tarj.

⁸ Ka vla mbraku ŋa mnduha vlarj Lazglafta ta mbrakwani ta sani ya, ka vla tsi ta tsa mbraku ya ŋa tarj. Ka muvla vlarj Lazglafta ta mndu ya, ka vla tsi nda kwal kul tha madər mistani. Ka nzaku ka mali ta ghəja sanlaha vlarj Lazglafta ta mndu ya, ka nza tsi kwatskwats ma slnani. Ka tawa hidahida ta mndu vlarj Lazglafta ta sani ya, ka maga tsi nda rfu.

⁹ Hmətət ka kuni dıvuvustá vgha ghuni, ma magə kuni ta madgıwırmadgıwir. Ka husagħunahusa inda ghwadaka skwi. Ŋafwa vgha ta skwi dīna. ¹⁰ Manda zwanama ka kuni dıvuvustá vgha ghuni mataba ghuni. Ŋavawarja ta tinlagħuta vlarjta glaku ta sani ta ghəja ghuni. ¹¹ Kwatskwats ka kuni, ma yadi kuni ta yadi, ufa ka vgha ghuni ka maga slna Mgham Yesu. ¹² Nzawanza nda rfu ma fata ghəja ghuni. Ksawaksa ta ŋuduf ma ghuya dərjwa. Ndi'awandi'a ka maga du'a ma zlarj kuni. ¹³ Dgıvıvıswa dga ta skwa ghuni nda gwal zlgħay nda ŋuduf ta pđay. Tsu'awatsu'a ta matbay.

¹⁴ Dawawa tfawi ta ghəja gwal ta giri ŋa ghuni. Dawawa tfawi ta ghəja tarj, ma ksi'i kuni ta həj. ¹⁵ Rfawarfa ta rfu kawadaga nda gwal ta rfu. Tawawatawa ta taw kawadaga nda gwal ta taw guli. ¹⁶ Hmətət ka kuni nzaku mataba ghuni sani nda sani. Ma zbə kuni ta gla ghəj. Magawamaga ta skwi ya ta ngħə lu kul had' hayhayani. Ma klaf kuni ta ghəja ghuni ka gwal nda sna ta inda skwi.

¹⁷ Ma vranam kuni ta ŋaslu nda ŋaslu ta mndu. Zbawa maga skwi dīna ta wa ira inda mnduha. ¹⁸ Ka ta magaku tsi ŋa nzata nda zdaku nda inda mndu ná, magawamaga ta kdavakta mbrakwa ghuni. ¹⁹ Zwanama da, ma planam kaghuni ka ghəja ghuni ta ŋasla mndu, zlanarjwazla ta basa ŋudufa Lazglafta. Ka lu vindafu ma deftera Lazglafta na: «I'i dza'a planamtá mndu, i'i dza'a vranamta*,» ka Mgham Lazglafta mnata. ²⁰ Katək na, «ka ta kuzlarj kuzla maya

† 11:34 Isaya 40:13. § 11:35 Ngha ta Ayuba 41:3. *

12:19 Vrafta ta Zlhu 32:35.

ta ghuma gha katsi, vlarjvla ta skwi ŋa zay, vlarjvla ta imi ŋa say. Ma tsa maganata gha manntsa ya ná, nda nza manda skwi ta hanzanaghatá lanžəŋa vu ka ta bčəmani†.»
²¹Ma zлана ka ta ghəŋa gha ka gay ŋaslu ta mgham ta ghəŋani. Katək ná, maga kagha ta skwi dina ŋa ŋraptá ŋaslu.

13

Sna gwada da ŋumna

¹Ka hanijhana inda mndu ta ghəŋ mista ŋumna, kabga inda mndu ta ga mgham ná, Lazglafta ta vlarjta həŋ, Lazglafta ta fata ŋumna. ²Tsaya tama, mndu ta pgha ghəŋ nda ŋumna ná, təŋanaftəŋa ta ghəŋ ta ghəŋa zlahu ya fa Lazglafta. Mndu ta təŋanaftá ghəŋani guli ná, dza'a klanakkla ta dərŋwa ta ghəŋani. ³Had' gwal ta maga skwi dina ta zləŋa ŋumna wu, gwal ta maga ghwadaka skwi yeya ta zləŋay. Ta kumay ka ta kwal kul zləŋa ŋumna ki'e? Ala maga ta skwi dina, dza'a rfağhagha rfa. ⁴Nda nza mnda ŋumna ka mnda maganatá slna ta Lazglafta ŋa kata kagha. Ala, ka ghwadaka skwi ta magə ka katsi, zləŋa, kabga ka bətbət a ta kla tsi ta budgwani wa. Ma tsa nzakwani ka mnda ksanatá slna ta Lazglafta ya ná, nda nza tsatsi ŋa maranjta basa ŋudufa Lazglafta ŋa planamta inda gwal ta maga ghwadaka skwi. ⁵Tsaya tama ná, nda ra ka hanaganatá ghəŋ mistani. Ta ghəŋa zləŋa ghuya dərŋwa yeya a wu, ta daslay dər amu ma ghəŋa mu.

⁶Tsaya ta kəl dər kaghuni ka pla dzumna. Tsa gwal ta ts kay ya guli ná, Lazglafta ta pghatá həŋ ŋa magay tarj ta tsa slna ya dina. ⁷Vlarjwavlta ta inda tsa mnduha ya ta skwi ta ranjta həŋ; Plawa dzumna ŋa gwal ta tska dzumna, plawa dzumna huzla ŋa gwal ta tska dzumna huzla. Zləŋawazləŋa ta gwal ta raku ka zləŋay ghuni, vlarjwavlta ta glaku ta gwal ta raku ka vlarjta ghuni ta glaku ta həŋ.

Dva mnda səla

⁸Ma nzaf dməŋa mndu ta kaghuni. Ba dməŋa dvtutá sani nda sani yeya katsi gdavata. Mndu ta dvtutá mnduha ná, snasna ta inda zlahu. ⁹Tsa zlahuha ya na: Yaha da hliri, yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da ghali, yaha ka da hara'utiri, nda inda

pdakwa sanlaha ya ná, nda gwagwa həŋ ma tsa gwada ta mnay kazlay: 'Dvudva ta mnda səla manda va ghəŋa gha* kə'a ya. ¹⁰Had' dvu ta maga ghwadaka skwi ŋa mndu wa. 'Dvu ta dzanaghata ghəŋa zlahu.

Nzata hzleŋa ka kzla sagha Kristi

¹¹ŋavawarja, kabga nda sna kaghuni ta na fitik mida lu gitana na. Fitika sli'af'ta ghuni ta hani nana. Kəl yu ka mnay manntsa ya na: Mal ndanana ndusavamata mbaku, ka ya ma fitika zlgħafta mu. ¹²Nda dga rvidik, ndusa tsadəkwa vli. Slurtiŋmaslurta ta slna grusl, ka pghavata mu ta huzla vulu ta nghanatá tsuwadək. ¹³Nzamanza ta nzaku ya ta raku manda skwi gifitik. Zluŋmazla ta mblitá skwi nda ghuyaku. Zluŋmazla ta sli'ŋsli'ŋ nda hliri. Zluŋmazla ta zlərdawi nda draku. ¹⁴Sudavawa suda ta Mgham Yesu Kristi. Ma laghu kuni hamta ghəŋ ka maga skwi ta zdəganata slu'uvgha.

14

Ma laghu kuni tsa guma ta mndu

¹Tsu'awatsu'a ta mndu ya nda hta mbrakwani ma zlgħay nda ŋuduf, ma vzə kuni ta rutsak ta skwi ya ta ndanu tsi. ²Inda skwi, ta zay yu, ka sani ma ŋani ma zlgħay nda ŋuduf. Ama mndu ya nda hta zlgħay nda ŋudufani ya guli ná, masu'ata yeya ŋani ta zay. ³Ma thə mndu ta za inda skwi kazlay: Wa kagha na kə'a nda mndu kul had' ta zay. Ma tsə mndu kul zay ta guma ta ghəŋa mndu ta zay guli, kabga tsu'afsu'a Lazglafta. ⁴Wa kagha ŋa tsay kagha ta guma ta kwalva sana mndu? Ka nda slada tsa mndu ya, ka nda zləmba a tsi, nghanatá dərŋahəŋani tsaya. Zləmbuta a wu, kabga mamu Mgham Yesu nda mbrakwa hinistá dzvu.

⁵Mal ya fitik ya ka hamata sana fitikha, ka sani ta ndanay. Ka skwa turtuk həŋ, ka sani nda ŋani. 'Dina ka snarjta dər wa ta graftá skwi ya ta ndanu tsi. ⁶Ma tsa mndu ta daganaptá ya má, ŋa Mgham Yesu ta maga tsi. Tsa mndu ta za inda skwi ya, ŋa Mgham Yesu ta maga tsi, kabga ta rfanagharfa ta Lazglafta ta ghəŋani. Mndu kul za inda tsa skwiha ya, ŋa Mgham Yesu ta maga tsatsi guli, ta rfa y tsatsi guli ta Lazglafta. ⁷Had' mndu mataba amu ta nzaku

† 12:20 Ngha ta Mahdihdi 25:21-22.

* 13:9 Ngha ta Sabi 20:13-17 nda Vrafta ta Zlahu 5:17-21 nda Zlahu 19:18.

nda hafu ka ɲa ghəɲani wa, haɗ mndu ta mtaku ka ɲa ghəɲani guli wa. ⁸Ka ta nzaku mu nda hafu ná, ka ɲa Mgham Yesu ta nzakwa mu. Ka ta mtaku mu, ka ɲa Mgham Yesu ta mtakwa mu. Dər tata nzaku mu nda hafu, dər mtumta mu, ɲa Mgham Yesu mu. ⁹Kristi ná, mtumta ka vragaptá tsi nda hafu ɲa nzanaghata ta ghəɲa gwal nda rwa nda gwal nda hafu tani. ¹⁰Kagha tama, kabgawu ta kəl kagha ka tsa guma ta ghəɲa zwanjama gha? Kagha guli! Kabgawu ta kəl kagha ka mnay i wa kagha na, ka'a nda zwanjama gha na? Wya dza'a laghala inda amu demdem ta kama Lazglafta ɲa tsamaghatani ta guma. ¹¹Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na:

«Ka i'i Lazglafta hafu ta mnaghunata, dza'a saɣhasa inda mndu tsəlbata ta kəma da.

Inda tarɲ dza'a mnay həɲ nda wa tarɲ kazlay:

I'i Lazglafta* ka'a.»

¹²Mantsa ya tama ná, inda amu dza'a mnay mu nda wa mu ta skwi ya maga mu ɲa Lazglafta.

Dina a zləmbiɲtá zwanjama wa

¹³Ma tsəglə mu ta guma ta ghəɲa sani nda sani mataba mu. Katak ná, dīna ka ndanay dar wa kazlay: Yaha yu da nzakway ka skwa tuthun da zləmbiɲtá yu ta zwanjama da kə'a.

¹⁴Ma ndi'atá vgha da nda Yesu Kristi ná, nda sna yu tsidid kazlay: Haɗ sana skwi kul ghuɓaku wu kə'a. Ama nda nza tsa skwi ya kul ghuɓaku ka ɲa mndu ta klafta ka skwi kul ghuɓaku. ¹⁵Ala, ka ma skwa zay ta zə ka dəmanafta ka ta ɲudufa zwanjama gha katsi, dıvu a ka nda tsa wa. Ma zləmbiɲ ka ta zwanjama gha nda ma skwa zay ya ta zə ka, kabga mtumta Kristi ta ghəɲa tsatsi guli. ¹⁶Yaha tsa skwi klaf kagha ka skwi ɲa raza kagha. ¹⁷Tsaya ná, nza a ga mghama Lazglafta ka gwada ta skwi ɲa zay nda za, nda gwada ta skwi ɲa say nda sa wa. Nda nza ɲa gwada ta nzaku tɗukwa, nda zɗaku, nda ya nda nzaku nda rfu nda ma Sulkum nda ghuɓa. ¹⁸Ka mantsa ya ka mndu maga slna Yesu Kristi katsi ná, dza'a zɗəganazɗa ta Lazglafta, dza'a rfay mnduha guli.

¹⁹Mantsa ya tama ná, ɲavamaɲa ka zba skwi ya dza'a klaktá zɗaku nda ya ɲa ɲla

guyatá ghəɲa mu. ²⁰Ma badziɲ ka ta mag-atá slna Lazglafta nda gwada ta skwa zay. Kahwathwatani ná, haɗ sana skwi ɲa zay nda za kul ghuɓaku wa. Ala, ka si dza'a zləmbiɲzləmba tsa skwa zay ya ta zwanjama gha katsi, Zlanzla, ma zə ka. ²¹Skwi ta raku ná, zlanzla ta maga skwi ya dza'a zləmbiɲtá zwanjama gha. Dər za slu'i tsi, dər sa ima inabi tsi, ka dər nahgani tsi. ²²Inda skwi ya graf kagha, ɲamɲa gha ma ghəɲa gha, mataba kagha nda Lazglafta gha tsa. Mndu ya ta kuratá maga skwi dīna kul dɣantá ghəɲ ta ghəɲani ná, rfu da tsa mndu ya. ²³Ama mndu ta dga ghəɲ ta ghəɲa skwi ya ta zə tsi ná, ksuxsa guma Lazglafta ta tsa mndu ya, kabga sladaf a ta skwi ya snaɲ tsi wa. Inda skwi ya ta maga lu nda dga ghəɲ ná, dmaku ta maga lu.

15

Ksa sada Kristi

¹Na amu nda mbra ma zlgħay nda ɲuduf na ná, kataɲma kata ta gwal nda hta mbrakwa tarɲ. Ma laghu mu da zba skwi ta zɗəgamata. ²Magamamaga ta skwi ta zɗəganatá mnda səla ɲa katarɲtá həɲ ɲa ɲlakwa tarɲ ma zlgħay nda ɲuduf. ³Kristi ná, zban a tsatsi ta skwi ya ta zɗəganata wa. Ama manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Tsa razu ta razu mnduha ta kagha ya ná, ta i'i dɗɗafta tsi*,» ka'a. ⁴Tsaw inda skwi ya vindaf lu ma deftera Lazglafta manda ghalya ná, vindafvinda lu ɲa gunamatá sləməɲ, kada nzakwa mu nda fata ghəɲ ta Lazglafta, ma lɓa ɲuduf nda ksa ɲuduf ya ta mnamata gwada Lazglafta. ⁵Ka vlaghunavla Lazglafta lɓa ɲuduf ɲa mndu nda ksa ɲuduf ɲa mndu ta nzaku nda dzratawi mataba ghuni nda ma ksay ghuni ta sada Yesu Kristi. ⁶Mantsa ya, ɲa zləzlvay ghuni nda ɲuduf turtuk, nda lwi turtuk guli, ta Lazglafta Dani ma Mghama mu Yesu Kristi.

ɲa inda mndu na Lfida Gwada

⁷Kasuvuswakasa ta vgha tama sani nda sani, ɲa vlanɲtá glaku ta Lazglafta, manda ya kasuvə Kristi ta vgha nda kaghuni ya.

⁸Ka yu ta mnaghunata ná, sasa Yesu Kristi maganatá slna ta la Yahuda ɲa maranantá həɲ kazlay: Tɗukwa Lazglafta kə'a, ɲa

* 14:11 Ngha ta Isaya 45:23. * 15:3 Ngha ta Zabura 69:10.

dzanaghatá ghəŋja skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta dzidziha taŋ. ⁹Sasa guli ŋa zləzlvaŋ gwal kul nzakway ka la Yahuda ta Lazglafta ta ghəŋja tawa hidahidani manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

tsaya dza'a kəl yu ka zləzlva hga gha mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda, ŋa fay da ta laha vla glaku ŋa hga gha† kə'a ya.

¹⁰Ka gwada Lazglafta mnata guli na: «Kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda, gwafwagwa ta rfu kawadaga nda mnduha Lazglafta‡,» ka'a.

¹¹Ka'a mnata guli na: «Inda kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda,

zləzlwawa Mgham Lazglafta.

Ka zləzlva inda mndəra mndu ta Lazglafta§,» ka'a.

¹²Ka anabi Isaya nda ŋani guli na: «Dza'a sabsa zivir ma mndəra Yesay, ŋa gayni ta Mgham ta ghəŋja la Grek, ŋa nzakwa la Grek nda fatá ghəŋj tida*,» ka'a.

¹³Lazglafta ná, Lazglafta ta vla faftá ghəŋj ya. Ka vlaghunavla tsi ta rfu nda zdaku ma zlgəhay ghuni nda ŋuduf, kada nzata kuni nda fata ghəŋj nda ma mbrakwa Sulkum nda ghuba.

Pwal ná, kwalva Kristi ya

¹⁴Zwanama da, grafgra i'i kaghəŋja da kazlay: Nda fa vgha ghuni ŋa maga skwi dina, nda sna kuni ta inda skwi ya nda ra ka snaŋta, nda sna kuni ta tva vlúvtá hidaku kə'a. ¹⁵Aŋ mndani, ma na defteri vindaghunaf yu na ná, dvaghunagha dva yu ma sana vliha taghəŋja sana skwiha ŋa havakta ghuni. Kəl yu ka mnaghunata mantsa ya ná, kabga zdifinžda Lazglafta ta hudi, ¹⁶ka faftá i'i ka kwalva Yesu Kristi mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ka faghutá tsi ta i'i ŋa mna Lfida Gwadani, ŋa nuta gwal kul nzakway ka la Yahuda ka skwi vlaš lu ta zdəganatá Lazglafta. Sulkum nda ghuba ta nanafá tsa skwi ya vla lu ya ka skwi ta raŋta Lazglafta. ¹⁷Tsaya tama ná, ta ghubay yu ta ghəŋja da ma Yesu Kristi, ta ghəŋja slna Lazglafta ya maga yu.

¹⁸Had yu ta walaŋtá mna sana skwi, ka ya maga Kristi nda ma i'i a tsi wa. Nda ma i'i hlakta tsi ta gwal kul nzakway ka la Yahuda ŋa nzakwa taŋ ka gwal snanatá gwada ta Lazglafta. Nda nza nda ma gwada da, nda nza nda ma slna da. ¹⁹Nda ya nda ma mazəzməhma nda mandərmimiha, nda mbrakwa Sulkuma Lazglafta magata tsi. Zlraf ma luwa Ursalima yu ta tuza tsa Lfida Gwada ta Kristi ya ka laghwí dikw ta hadika iliri. ²⁰Ma vli ya ta kul snaŋtá mnduha ta gwada ta Kristi yeya kumta maya da ta mna Lfida Gwada kada kwala yu ta magay ta thatá ŋa sana mndu ta magata. ²¹Mantsa ya vindafta lu ma deftera Lazglafta kazlay:

«Dza'a nghanŋngha gwal ta kul walaŋta lu ta mnananŋtá gwada tida ta həŋj.

Dza'a snaŋsna gwal ta kul walaŋta lu ta snanamtá† həŋj guli kə'a.»

Gwada Pwal ta ghəŋja sli'ani da Ruma

²²Tsaya skwi ta pyaftá i'i ka labə da kaghuni. ²³Ndanana tama ná, kdinžda yu ta slna da ma tsa luwaha ya. Nda kda fitika dvafta da ta lagha da kaghuni. ²⁴Ta labə yu ka dza'a ta hadika Ispay ya ná, dza'a laghala yu da nzdavata da kaghuni, ŋa sli'afda da hada ka dza'a, ŋa katihata ghuni. ²⁵Ndanana karaku ná, nda sli'a yu da luwa Ursalima. Ta klanŋtá katu ya katan lu ta mnduha Lazglafta hada yu, ²⁶kabga gwal zlgəhay nda ŋuduf ta hadika Mekaduniya nda ya ta hadika Akaya ná, kurakura hahəŋj kaghəŋja taŋ ta tskaftá skwi ŋa katanŋtá gwal ka pdu mataba mnduha Lazglafta ma luwa Ursalima. ²⁷Hahəŋj kaghəŋja taŋ ta kurata katanŋtá həŋj. Aŋ mndani, ka dməŋ nzakwani má ta həŋj kabga katanŋkata la Yahuda ta gwal kul nzakway ka la Yahuda nda mutsaftá tfawi ma Sulkuma Lazglafta. Mantsa ya guli ná, nda ra ka katanŋta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta hahəŋj nda skwiha ma ghəŋja hadik ta htaghuta da həŋj. ²⁸Dgata da ta vgha nda tsa skwi ya, grafgra yu kazlay: Lamla tsa skwi tsghanaf lu ta həŋj ya da dzva taŋ kə'a ya, sli'afda da tsa ka dza'a ta hadika Ispay, ŋa lagha da nda da kaghuni. ²⁹Nda sna yu kazlay: Ma tsa lagha dza'a lagha yu da kaghuni ya ná, dza'a lagha

† 15:9 Ngha ta 2 Samuyel 22:50 nda Zabura 18:50. ‡ 15:10 Ngha ta Vrafta ta Zlaha 32:43. § 15:11 Ngha ta Zabura 117:1. * 15:12 Ngha ta Isaya 11:10. † 15:21 Ngha ta Isaya 52:15.

nda tfatawa Kristi katakata yu da kaghuni kə'a.

³⁰Zwanama da, ma nzakwa ndi'atá vgha mu ma Yesu Kristi nda ya ma dvu ya ta vlamata Sulkum ná, ta ndəba dzvu ya da kaghuni ḡavawa ḡa kawadaga nda i'i ma maga du'a da Lazglafta ḡa katihata.

³¹Magawa du'a da Lazglafta kada ndapta yu ma dzva gwal kul snanṡá Yesu ta hadika Zudiya, nda ya ḡa tsu'afṡa mnduha ma Ur-salima nda rfu ta na katu ta klə yu ḡa taṡ na.

³²Mantsa ya tama, kata kumay Lazglafta, dza'a ḡhadaghaḡha yu nda rfu da kaghuni, ḡa mbi'apta da ta vgha da kaghuni. ³³Ka nza Lazglafta ta vla zcfaku kawadaga nda kaghuni demdem. Ka nza tsi mantsa ya.

16

Ga zgwa Pwal

¹Ta kumay yu ta snanṡa ḡhuni ta mukuma mu Fabe. Slna Lazglafta ta magə tsi ma luwa Sanṡkre. ²Ka ḡhadaghaḡha tsi da kaghuni, ka tsu'afṡa kuni manda ya ta ranṡa mnduha Lazglafta. Ka katanṡa kuni ma skwi ya zbanṡ tsi ta katanṡa ḡhuni. Tsatsi guli ná, dagala mnduha katana tsi, katihakata ta vərda i'i kaghəṡa da guli.

³Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Priskila nda Akilas ta nzakway ka gwal ta kšə ḡni ta slna Yesu Kristi kawadaga nda həṡ ḡa. ⁴Kərdakərda htsiṡa taṡ mista da, ḡa mbadiftá i'i. I'i nda ḡhəṡa da yeya a ta rfa həṡ wu, nduk nda inda gwal kul nzakway ka la Yahuda ta nzakway ka Igliz ta rfa həṡ. ⁵Ka ganaghata kuni ta zgu ta Igliz ta tska vgha ga taṡ ka maga du'a ya. Ka ganaghata kuni ta zgu ta Ipayneta gra da teged teged. Tsatsi taṡtanṡa mndu ta zlghaftá Kristi ta hadika Asiya. ⁶Ka ganaghata kuni ta zgu ta Mari ta dzata vghani ka maga slna ḡa ḡhuni ya. ⁷Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Adranikus nda Zuniyas, ta nzakway ka la ini. Si kawadaga ḡni nda həṡ ma gamak. Mal tsa hahəṡ ya snanṡ lu mataba gwal ḡhunay. Tinṡəl hahəṡ ta zlghaftá Kristi ka i'i.

⁸Ka ganaghata kuni ta zgu ta Ampliyas, gra da tegedteged ma ndi'atá vgha nda Mghama mu. ⁹Ka ganaghata kuni ta zgu ta Urberṡ gratá ksa slna mu ma Kristi nda Stasis gra da tegedteged guli. ¹⁰Ka ganaghata kuni ta zgu ta Apeles ta maranṡá ndi'ata vghani ta Kristi. Ka ganaghata kuni ta

zgu ta gwal ma həṡa ga Aristabul. ¹¹Ka ganaghata kuni ta zgu ta Hirudiyən la ini, ganagha kuni guli ta zgu ta mnduha Lazglafta ga Narsis. ¹²Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Trifene nda Trifwaz, ta fata ḡhəṡa taṡ tərdehw ka maga slna Lazglafta ya. Ka ganaghata kuni ta zgu ta Persida magra da teged teged, ta ḡavata tərdehw ka maga slna Lazglafta guli ya. ¹³Ka ganaghata kuni ta zgu ta Rufus ta nzakway ka mndu snava ḡgani ma gwada Lazglafta ya. Ganagha kuni guli ta zgu ta mani ta klaftá i'i manda zwanṡani ya. ¹⁴Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Asinṡkrita nda Fligwana, nda Hermes, nda Patrubas, nda Hermas, nda pcfakwa zwanama kawadaga nda həṡ ḡa. ¹⁵Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Faluluka nda Zuliya, nda i Nere nda mukumani, nda Ulimpa, nda inda mnduha Lazglafta kawadaga nda həṡ ḡa.

¹⁶Ka gaguvṡa kuni ta zgu va hudukhuduk ta həṡ. Ta ga zgu inda Igliz ma Kristi ḡa ḡhuni guli.

Dasuwa ka kuni, ka Pwal

¹⁷Zwanama da, wyawa dzvu, daswa ka kuni nda gwal ta kladamtá daga vgha da taba ḡhuni ya, nda nza həṡ ka tuthun, ta irna həṡ nda tsa tagha skwi taghaf kuni ya, tsagħwa vgha nda həṡ. ¹⁸Mndərga tsa mnduha ya ná, maganatá slna ta Kristi Mghama mu a ta magə həṡ dekdek wu, ḡa huda taṡ ta maga həṡ ta slna. Hlemem ka həṡ ta magaku. Ta gatutawi, ka nana gwal kul snanṡá dgata skwi dīna nda ya kul dīnaku həṡ. ¹⁹Kaghuni ná, nda sna inda gwal zlghay nda ḡuduf ya ka kuni snatá gwada Mghama mu. Ta rfu yu katakata ta ḡhəṡa kaghuni nda tsaya. Ta kumay yu ta nzakwa ḡhuni nda difla maga skwi dīna. Ka nzata kuni sudek kul maga ḡhwadaka skwi. ²⁰Lazglafta ná, tsatsi ta vla zcfaku, dza'a ḡi hu'anaphu'a ta halaway, ḡa vlaghunatani ta mbraku ta ḡhəṡani. Ka nza zcfakatahuda Mghama mu Yesu kawadaga nda kaghuni.

²¹Ta ga zgu Timute gra ta ksa slna da guli ḡa ḡhuni. Ta ga zgu la ini, i Lukiyus nda Yasuṡ nda Susipata guli ḡa ḡhuni.

²²Ta ga zgu i'i Tirtiyus ta vindaftá na defteri na guli ḡa ḡhuni ma hga Mghama mu.

²³Ta ga zgu Gayus ta nzaku yu ga taṡ ḡa ḡhuni. Ta tsəṡ ga taṡ inda Igliz guli ta

vgha. Ta ga zgu Irasta mnda ɲanatá tseda luwa ɲa ghuni. Ta gay zwanama mu Kartus guli ta zgu ɲa ghuni.

[²⁴Ka nza zdakatahuɗa Mghama mu Yesu Kristi nda inda kaghuni demdem.]

Ƴa Lazglafta turtukwani glaku

²⁵Ƴa Lazglafta glaku! Lavinjlava ta di-haghunata manda va ya ta mnə Lfida Gwada, ya ta mnə yu ta ghəɲa Yesu Kristi ya. Tsa Lfida Gwada ya ná, skwi si nda difa ya daga ghalya, zlagigiɲ lu. ²⁶Ndanana ná, sabsa ta dabi nda ma vindi ya vindaf la anabi, manda va ya mna Lazglafta ɲa kɗekedzeɲ guli, ka snanamtá lu ta inda mndəra mndu ɲa snata taɲ ta gwadani ma zlglafta taɲ.

²⁷Ƴa Lazglafta glaku! Da tsatsi turtukwani difil nda ma Yesu Kristi, ɲa kɗekedzeɲ! Amin.

Tarjtaŋa tsghatá lwa Pwal ŋa 1 La Kwarejnt

Ga zgu

¹I'i Pwal, hgaf Lazglafta manda ya kumaf tsi ŋa nzakway ka mnda ghunay Yesu Kristi. Kawadaga ŋni nda zwanama mu Sustene, ²ta vindi yu ta na delewer na ŋa mnduha Lazglafta ma luwa Kwarejnt, kaghuni ta nzakway ka ŋa Lazglafta nda zdakatahuda Yesu Kristi, hagafhaga ta kaghuni ŋa nzakwa ghuni ka ŋani. Hagafhaga guli ta inda gwal ta nzakway ma sana vliha kavghakavgha ta maga du'a da Mghama mu Yesu Kristi. Tsatsi ná, Mghama mu ya demdem. ³Ka nza zdakatahuda i Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni. Mista ghuni ka zdakwa tarj guli.

Vlamavla Lazglafta ta zdakwani nda ma Yesu Kristi

⁴Ta va rfay yu ta Lazglafta da ta ghøŋa kaghuni ma vøl zdantani ta hudi ma guyaghunaftani nda Yesu Kristi, Zwaŋa Lazglafta. ⁵Manda va tsaya nzakwani. Ma tsa guyatá vgha ghuni nda tsi ya ná, vlaghuna vla ta inda skwiha. Tsaya kal kuni ka laviŋtá gwada nda snarŋa mnigintá vørda skwiha guli. ⁶Ma mnaghunata ŋni ta gwada Yesu Kristi ná, ka dihavatá tsa gwada ya ma ŋudufa ghuni. ⁷Tsaya kwal kuni pdatá inda skwiha ta vlø Lazglafta ŋa mnduhani, na tsa kaghuni ta kzla fitika nghøglanŋa mu ta Mghama mu Yesu Kristi ya. ⁸Lazglafta dza'a vla mbraku ŋa ghuni ha ka sagha tsa fitik ya, ŋa kwala lu vzaftá rutsak ta kaghuni badu tsa sagha Mghama mu Yesu Kristi ya. ⁹Tsa Lazglafta ta hagaftá kaghuni ka guyaghunafta nda Yesu Kristi ta nzakway ka Mghama mu ya ná, had ta tsakalawi wa.

Daga vgha ma Igliz ma Kwarejnt

¹⁰Zwanama dá! Kdøkwaðkðk, ta ndøbay yu ta dzvu ŋa ghuni nda hga Mghama mu Yesu Kristi. Džarawadzara ta wi, ma dagø kuni ta vgha ghuni, ka skwa tantuk ka kuni nzaku. ¹¹Køl yu ka mnay mantsa zwanama da ná, sli'afslí'a gwal ga Kluwe ka sagha da mnihata kazlay: Ta zlerðawi kuni ma vgha ghuni kø'a. ¹²Dagavapdaga kuni mataba ghuni. Wya tsa skwi ta mnø kuni ya: «Ŋa

Pwal aŋni» ka sanlaha, «ŋa Apwalus aŋni» ka sanlaha, «ŋa Kefas aŋni» ka sanlaha guli, na skwi ta mnø kuni. ¹³Kidaghi gamndør daga ta Kristi na? Pwal ta mtuta ta udza zløŋay ta ghøŋa kaghuni ra? Ari nda hga Pwal a magaghunafta lu ta batem na? ¹⁴Ta rfay yu ta Lazglafta da kabga had ya maganaf yu ta batem mataba ghuni, ka nza a tsi ka i Krispus nda Gayus wa. ¹⁵Mantsa tama, had ya dza'a mnay kazlay: Nda hga Pwal magidifta lu ta batem kø'a wa. ¹⁶Aya! Si zanapta da tsa: Maganafmaga yu ta batem ta la ga Stefanas. Ta graftá yu ná, had sana mndu magøglanaf yu ta batem ta ghøŋa tsaha ya wa. ¹⁷La ka dza'a ka maga batem ŋa mnduha a ka Kristi nda i'i wu, la ka dza'a ka da mna Lfida Gwada ŋa mnduha, ka'a nda i'i. Ka dza'a ka kla'atá difla ghøŋa gha ka mnay a ka'a nda i'i guli wa. Ka má si skwi ma ghøŋa da ka yu kla'ata ka mnay katsi ná, má dza'a nzakway mtatá Kristi ta udza zløŋay ka skwa bøbøt.

Yesu Kristi ná, mbraku nda difla Lazglafta ya

¹⁸Aŋ mndani, gwada ta mtatá Kristi ta udza zløŋay ná, nda nza ka tsabaku da gwal ta zadaku. Tsaw da amu gwal ta tva mbaku ya, nda sna amu kazlay: Mamu mbrakwa Lazglafta mida kø'a.

¹⁹Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta: «Dza'a zadanazada yu ta difla ghøŋa mnda søla, dza'a hørðiŋhørða yu ta mahi-zla ghøŋa mnda søla,» ka'a.

²⁰Ka si mantsa ka Lazglafta mnata ya ní, ga gwada ta difla mnda søla tama? Ga gwada ta gwal ta mnay kazlay: Nda sna aŋni ta zlahu kø'a tama? Ga gwada ta gwal ta zlerðutawi ma na ghøŋa hadik na guli? Had gwada ta høn deðdek wa. Niŋna Lazglafta ta difla mnduha ma na ghøŋa hadik ná, ka skwi ka bøbøt.

²¹Nda ŋa tarj ma difil ná, traptra mnduha ma ghøŋa hadik ta tsatsaftá skwi maga Lazglafta nda ŋani ma difil. Ka klaftá Lazglafta ta tsa gwada ta mnø mu, niŋ hahøŋ ka gwada tsabaku ya, ŋa mbanaftá mnduha ta zlgħafta. ²²Má maraŋnamara lu ta skwi ka mazømzøm, kada grafta ŋni ka la Yahuda nda ŋa tarj. Tsa skwi mnaŋna difla ŋni ya ŋa aŋni ta snay, ka la Grek nda ŋa tarj. ²³Aŋni, gwada ta zløŋatá Yesu

Kristi ta udza zləňay ńa ańni ta mnay. Ka zadıńtá tsa gwada ya ta la Yahuda. Tsařaku tsa gwada ya ka hamata gwal kul nzakway ka la Yahuda guli ta mnay. ²⁴ Ka gwal hagaf Lazglafta ńa nzakway ka ńani, dər má la Yahuda tsi, dər má hamata Grek a tsi ta mnay na: Kristi mbrakwa Lazglafta nda difla Lazglafta ya, ka hahəj. ²⁵ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ta nghə mnduha manda tsabaku ya ná, malaghumala ta difla mnduha. Ka ka mbegi Lazglafta ká mnduha ta gray ya guli ná, tsa nzakwani ka mbegi ta grə mnduha ya guli ná, malaghumala ta mbrakwa tarj.

²⁶ Zwanama da daslawa nzakwa ghuni na tsa kaghuni hagaf Lazglafta ya, ka mndəra wati ma mnduha kuni? Sira a gwal nda sna ta skwi mataba ghuni ta nghə mnduha ma ghəňa hadik wa. Sira a gwal dagaladagala mataba ghuni wa. Sira a gwal ta za mgham mataba ghuni guli wa. ²⁷ Lazglafta ka ghəňani ta zabaftá tsa gwal ta nghə mnduha ma ghəňa hadik ka rgha ya, ńa pghanaghatá hula ta tsa gwal nda difla ghəňa hadik ma ghəňa tarj ya. Tsatsi ta zabaftá gwal ka mbegi ta nghə mnduha ma ghəňa hadik ya ńa pghanaghatá hula ta gwal nda mbra. ²⁸ Tsatsi ta zabaptá gwal ta nghə lu ka mnduha tsa lu, htuha həj katakata ta nghə mnduha ma ghəňa hadik ya, ńa ńwisaganatá deghre' ta gwal dagala dagala. ²⁹ Zabapzaba Lazglafta ta mnduha mantša ya, kada kwala mndu ta ghərřaku ta kəmani. ³⁰ Lazglafta ta ndi'aghunaftá nda Yesu Kristi, ka famatá tsi ta Yesu Kristi ka mnda vlamatá difil. Nda ma Yesu namafta Lazglafta ka mndu tđukwa ta wa irani, ka fatá amu ka mnduhani, ka varagaptá tsi ta amu ma dmaku. ³¹ Tsaya tama, «ka ta kumay mndu ta ghərřaku katsi, ka ghərřa tsi ta ghəňa skwi kđıń Mgham* ta magata,» manda ya nda vinda ma defteri.

2

Mnay Pwal ta gwada ta zləňatá Kristi ta udza zləňgay

¹ Vərđa i'i ná, ma fitika lagha da da kaghuni da mna dıfatá skwa Lazglafta ta zlagamapta ná, had' gwada nda la mnaghuna yu wa, nda sna yu ta skwi a ka yu

guli wa. ² Ta sli'aftá yu ka lagha da kaghuni ná, had' sana skwi ta ndanə yu ma ghəňa da ńa mnaghunata ka ta ghəňa Yesu Kristi, tsa Yesu zləňaf lu ta udza zləňay ya tsi wa. ³ Ma tsa nzakwa da da kaghuni ya ná, kulembet nzakwa da, ta zləň yu, ta ghudzaku yu. ⁴ Ma tsa fitika mnay da ta gwada Lazglafta ka tagha skwi ńa ghuni ya ná, maraghunanta hidaku ka ghubaptá kaghuni a si ta magə yu wa. Sulkuma Lazglafta nda mbrakwani ta maraghunata kazlay: Kahwathwata tsa gwada mnə yu ya kə'a. ⁵ Tsaya tama, ta mbrakwa Lazglafta dihafta kaghuni ta zlgəhay nda ńudufa ghuni ta hidakwa mnduha a wa.

Difla Lazglafta

⁶ Ta mnə ńni ta gwada ńa gwal nda sifa ma zlgəhay nda ńuduf ná, vərđa difil taghə ńni, hidakwa gwal dagaladagala ma na ghəňa hadik ta dza'a zwaduta na a wa. ⁷ Tsa difil mnə yu ya ná, difla Lazglafta ya ta nzakway ka skwi si nda dıfa kul nghanťá mnduha si ghalya ya. Ma kđaku lu ka zlagəđıńtá ghəňa hadik ná, fafa Lazglafta ńa mba amu, ńa ńlamafta. ⁸ Had' ya dar turtuk ma gwal dagaladagala ma na ghəňa hadik na, nda sna ta tsa difil ya wa. Ka má nda sna həj katsi, má zləňaf a həj ka dzata ta udza zləňay ta Mghama glaku wa. ⁹ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ya ná, nda nza manda ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay: Skwi ya ta kul nghanťá ira mnduha, nda ya ta kul snańtá mnduha nda sləməňa tarj, nda ya ta kul ndananta mnduha ma ghəňa tarj ya,

skwi payaf Lazglafta ńa gwal ta đvuta* kə'a. ¹⁰ ńa ańni marańanta Lazglafta ta tsa skwi ya nda ma Sulkumani. Sulkum ná, nda sna ta inda skwi, nduk nda kđavakta skwi ma ndana Lazglafta. ¹¹ Mnda səla ná, sulkumani yeya nda sna ta kđavakta skwi ma tsatsi. Manda tsaya Sulkuma Lazglafta guli ná, tsatsi yeya nda sna ta kđavakta skwi ta nghanatá Lazglafta. ¹² Amu ná, Sulkuma na ghəňa hadik na a mutsaf amu wu, Sulkum daga da Lazglafta ńa amu ta mutsafta. Vlamavla Lazglafta ńa snańta mu ta inda skwiha vlama tsi nda zđakatahudani. ¹³ Ta mnə ańni ta tsa skwiha ya ńa mnduha ná, nda difla mnduha ma ghəňa hadik a wu,

* 1:31 Ngha ta Irmıya 9:22-23. * 2:9 Ngha ta Isaya 64:3.

nda difil ya ta taghə Sulkuma Lazglafta ta tagha aŋni. Mantsa ya kəl ɲni ka tsislanaptá inda skwiha ta sagha da Sulkum ɲa gwal nda tsa Sulkum ya.

¹⁴ Mndu ya kul haɗ Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, tsu'a a ta skwiha ya ta taghə tsa Sulkum ya wa. Manda tsabaku ta sna tsatsi ta tsaha ya, laviŋ a vani ta snarŋa wu kabga nda Sulkuma Lazglafta ta laviŋta lu ta galay. ¹⁵ Mndu nda Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, laviŋlava ta gala inda skwi. Tsatsi ya tama, haɗ sana mnduha dza'a laviŋta galaptá tsatsi wa. ¹⁶ Manda va ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay:

Waya nda sna ta ndana Mgham na?

Waya ta laviŋta vlantá hidaku† na kə'a ya. Ama aŋni, ndanu manda ɲa Kristi ɲa aŋni ta ndanay.

3

Kwalva Lazglafta aŋni

¹ Ka vordani ka lu mnay katsi zwanama ɗa ná, ma tsa fitika nzakwa ɗa da kaghuni ya ná, manda mna gwada ɲa gwal nda Sulkuma Lazglafta ma həŋ a mna yu ta gwada ɲa ghuni wu, manda mna gwada ɲa mnduha ma ghəŋa hadik mna yu, kabga si ta ka zwani kuni ma zlghafta ghuni ta Kristi nda ɲuduf. ² U'a ya vlaghuna yu, dafa a wu, kabga laviŋ a kuni ta ɲafta wa. Dər ndanana na ná, laviŋ a kuni ta ɲafta wu, ³ kabga manda nzakwa mnduha ma ghəŋa hadik tata nzakwa kuni ta nzaku. Ka si tata draku kuni, tata zlərdawi kuni mataba ghuni katsi ya ní, nzaku manda ɲa mnduha ma ghəŋa hadik a ta nzaku kuni nda tsa ra? Manda ɲa tarj tata nzakwa kuni. ⁴ Ka si «ɲa Pwal aŋni,» ka sanlaha, «ɲa Apwalus aŋni,» ka sanlaha ka kuni ta mnay mataba ghuni ya ní, ta manda nzakwa hamata mnduha a kuni nda tsa ra?

⁵ Wa Apwalus, wa Pwal na? gwal ksanatá slna ta Lazglafta ɲni his his, ghunaf tsi ɲa mnaghunatá gwada ɲa zlghafta ghuni ta Kristi. Ta magay dər wati ma aŋni ta slna Mgham Yesu manda ya vlarŋna tsi. ⁶ Sləgafsləga i'i, ka tintá Apwalus ta imi distani. Lazglafta ta ɗyay ka gəlay. ⁷ Daga mndu ta sləgay tani, daga mndu ta ta imi distani tani, sana skwi a hahəŋ ya.

Lazglafta turtukwani ta ɗyay ka gəlay. ⁸ Ka skwa turtuk mndu ta sləglafta nda mndu ta tatiŋtá imi. Dər wa dza'a mutsay ta nisəlani taɓta slna ya maga tsi da Lazglafta. ⁹ Nda gwa aŋni ma slna Lazglafta. Nda nza kaghuni manda vwaha Lazglafta.

Manda həga Lazglafta nzakwa ghuni guli. ¹⁰ Zdidinɓda Lazglafta ta hudi ka thatá yu ta tughwani manda vərda mnda ba həga, ka lagha sani bay ta ghəŋani. Daswa ka mndu dza'a bay ta ghəŋani tama. ¹¹ Ya nda ghada thatá tughwani ya. Tsa dughwanani ya ná, Yesu Kristi ya, haɗ sana tughwa həga dza'a thəglafta lu wa. ¹² Ta tsa tughwa həga ya ná, ta bə nda dzindar sanlaha, nda kufur ɲa sanlaha, nda pala ɲa sanlaha, nda udzu ɲa sanlaha, nda sləka ɲa sanlaha, nda dzuma ɲa sanlaha. ¹³ Baɗu tsay Lazglafta ta guma dza'a saba dər wa ta ɗabi kabga vu dza'a galay. ¹⁴ Ka driŋ a vu ta slna tsa mndu ta tughwani ya wu katsi, dza'a mutsay ta nisəlani. ¹⁵ Ka driŋdra vu ta slna tsa mndu ya, mutsafa a ta nisəla wa. Tsatsi, dza'a mbafmba ɲa nzakwani manda sumbun.

¹⁶ Sna a kuni ka mnay kazlay: Həga Lazglafta ta nzaku Sulkuma Lazglafta mida kuni kə'a ra? ¹⁷ Ka ɓadziŋɓadza mndu ta həga Lazglafta ná, dza'a ɓadziŋ ɓadza Lazglafta ta tsatsi guli, kabga nda ghuba həga Lazglafta. Tsa həga ya ná, kaghuni ya.

¹⁸ Ma nanə mndu ta ghəŋani. Ka mamu difil ma ghəŋa ɗa manda ɗaslakwa ɲa ghəŋa hadik ka mndu, ka niŋna tsi ta ghəŋani ka rgha kada nzata tsi ka vərda mndu nda difla ɗaga da Lazglafta. ¹⁹ Kəl yu ka mna tsaya ná, na difla mnduha ma ghəŋa hadik na ná, ga rgha ya ta kəma Lazglafta. Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda tsa ɲa tarj ma hidaku* ya ta ksa Lazglafta ta həŋ, ²⁰ Ka'a guli na: «Nda sna Mgham Lazglafta ta ndana gwal nda hida, nda sna kazlay: Haɗ hayhayani wu» kə'a†. ²¹ Mantsa ya, ma ghubu kuni ta mnduha. Indani demdem ka ɲa ghuni nzakwani. ²² Dər Pwal, dər Apwalus, dər Kefas, dər ghəŋa hadik, dər hafu, dər mtaku, dər skwiha ndanana, dər skwiha dza'a sagha nda sa, ka ɲa ghuni nzakwani. ²³ Kaghuni ya, ka ɲa Kristi kuni, Kristi guli, ɲa Lazglafta ya.

† 2:16 Ngha ta Isaya 40:13. * 3:19 Ayuba 5:23, 13. † 3:20 Zabura 94:11.

4

Ghunata mnduha Kristi aɲni

¹ Mantsa tama, nghawa aɲni ka gwal ksanatá slna ta Kristi. Nghawa aɲni guli ka gwal fanam Lazglafta ta difatá skwani ma dzvu. ² Vərda skwi ya ta psə lu da mndu ya fanam lu ta skwi ma dzvu ná, nzakwani ka ɲərma mndu. ³ Da i'i tada, dər má ta tsa mndəra da kuni, dər má tsadighaha mnda sɛla ta guma, haɗ gwada da wa. I'i ná, tsa a yu ta guma ta ghəɲa da wa. ⁴ Haɗ sana skwi maga yu ta grə yu wa. ɲərma mndu yu a ka yu guli wu, Mgham Lazglafta dza'a tsadighatá guma, mndu a wa. ⁵ Tsa tama ná, ma gi tsə kuni ta guma ta ghəɲa mndu ta kul sagha fitikani. Kzlawá, ta hway da wa kuni na! Baɗu sagha Mgham ná, dza'a kligiɲkla ta daɓi ta skwi nda difa. ɲa kligiɲtani duway ta daɓi ta skwi ta ndanə mnduha. Baɗu tsa tama, dər wa dza'a mutsa rfani da Lazglafta manda ya ta ranɲa.

⁶ Zwanama da, tsa skwiha garaghunaf yu ta ghəɲa aɲni nda Apwalus ya ná, ka tagha kuni ta skwi mida nzakwani: «Da zwadutá kuni ma tvi ka zluɲtá skwi nda vinda.» Da laghu kuni da ghərɓaku kazlay: Mal tsa ɲa da mndu ya ka ɲa sani kə'a. ⁷ Wa ta mnay ɲa gha kazlay: Mal kagha ka sanlaha kə'a na? Lazglafta a ta vlaghatá inda skwi ra? Ka si Lazglafta ta vlaghata ya ní, kabgawu ta kəl ka ka ghərɓaku manda skwi vlagha nda vla a lu wu ɓa?

⁸ Mantsa a nzakwani wu ki! Nya pɗa kuni na? Wya nda na kuni ka gadghəl katək, ta za mghama ghuni kaghuni, ta ghuya dajwa ɲni aɲni. Ta kumay yu má ta zay ghuni ta tsa mgham ya katək, má ka gwa mu ta vgha ka skwa turtuk nda kaghuni. ⁹ Ta grə yu ná, nana aɲni gwal ghunay na ná, nda hul faghuta Lazglafta ta aɲni. Manda gwal tsanagha lu ta guma, pgha lu ɲa pslatá həɲ ya aɲni. Nda nza ɲni ka skwa katskatsu, ɲa nghanay mnduha ma ghəɲa haɗik nda duhwalha Lazglafta tani. ¹⁰ Nda nza aɲni ka rgha, ta ghəɲa gwada ta Kristi. Kaghuni ya, nda hida aɲni ka kaghuni, kabga nzugwatá kaghuni nda Kristi. Kaghuni yeya nda mbra, mbra a aɲni wa. Kaghuni yeya gwal ka mndu, haɗ mndu ta kulafatá aɲni ka mndu wa. ¹¹ Dər nda va nana ná, ta dzay dzay maya nda ndala tani

ta aɲni. Lgut tɗukwa a ta vgha ɲni wu, ta gɗata ta dga aɲni lu. Ta tvi ta tvi sɛla ɲni. ¹² Aɲni ta hərfaku ka maga* skwi ɲa fadamta ɲni da wa ɲni. Razarɲafha mndu, má tahula gha ka Lazglafta, ka ɲni. Dər ki lu ta dula aɲni ya ná, mərsu' ká ɲni ta su'ay guli. ¹³ Dər kinawu ká mnduha ta raraza aɲni ya ná, slededə ka aɲni ta gwada nda həɲ. Ka maghdzəka taɲ ká mnduha ma na ghəɲa haɗik na fatá aɲni. Manda ɲədak ká həɲ ta ngha aɲni.

Zwana da ta dɗu yu katakata kaghuni

¹⁴ ɲa pghaghunaghatá hula a ta vindaghunafɗa yu ta na skwi na wu, ɲa hurzlaghunaptá sləməɲ ta vindaghunafɗa yu, kabga zwana ta dɗu yu kuni. ¹⁵ Dər má dəmbu' kidaghi mnduha ta tagha skwi ta ghəɲa Yesu Kristi ɲa ghuni, turtuktuk da ghuni. I'i tsa da ghuni ya kabga tiɲəl i'i ta mnaghunatá Lfida Gwada, ka zlgħaftá kuni ta Yesu Kristi. ¹⁶ Kdəkwaɗdək! Ksawaksa ta ghəzama da. ¹⁷ Tsaya tama, ghunafghuna yu ta Timute ta nzakway ka zwanə da ya dɗu yu. ɲərma mndu ya ta tva Mgham Yesu. Ta tvi səlani ɲa lagha havglaghunaktá tva nzakwa da ma Yesu Kristi, nda ya ka yu ta taghay ɲa Iglizha ma inda vli.

¹⁸ Səglaghata a Pwal wu ka sanlaha ta gray mataba ghuni, ka ghərɓaku. ¹⁹ Ka ta dɗay Lazglafta katsi ná, ndusa yu ka labə da kaghuni. Ka mamu sana skwi lavij tsa gwal ta ghərɓaku ya ta magatá tsi, ka gwadiɲta nda wi a tsi ya, dza'a snay yu baɗu tsa. ²⁰ Gwada ta ga mghama Lazglafta ná, gwadiɲta nda wi yeya a wu, ta maravamara mbrakwani. ²¹ Ka lagha yu slaghunaghata nda sarak re, ari ka lagha yu slaghunaghata nda zɗakwa ghəɲa da, nda ya nda dɗa kaghuni a na? Zba a wa zba ta ya ta kumə kuni mida.

5

Dər nu tsi ka gwal zlgħay nda ɲuɗuf ta magay nda vgha taɲ

¹ Ka lu ta mnay ta snə yu ma luwa ná, mamu hliri mataba ghuni. Dər gwal kul snajtá Lazglafta ná, haɗ həɲ ta nzaku manda tsaya wa. Ta hani sana mndu nda markwa dani, ka lu. ² Ma ɲa dzata ghuni ta ghəɲ ka taw, ka ghziɲtá tsa

* 4:12 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:3.

mndu ya mataba ghuni ná, ghərbaku ña ghuni ta ghərbay ta ghəña tsa. ³ Dər má dí'ñ nzatanzakwa da nda kaghuni ná, kawadaga yu nda kaghuni ma sulkuma vgha da. Nda ghada tsanaghata dá ta guma ta mndərga mndu ta magatá skwi manda tsaya, manda skwi hada yu kawadaga nda kaghuni. ⁴ Tsatsa yu ta tsa guma ya nda hga Mghama mu Yesu. Skwi ta mnaghunata yu ná, ts kavawatska. Ka ts kavatska kuni katsi, ya kawadaga sulkuma vgha dá nda kaghuni. Kawadaga mbrakwa Mghama mu Yesu guli nda kaghuni. ⁵ Ka vlan̄ta kuni ta tsa mndu ya ta halaway, ña bádziñtá slú'uvghani, kada mbanaf̄ta Lazglafta ta hafani badu vragata Mghama mu Yesu.

⁶ Ngha a i'i ta skwi ña ghərbay kaghuni ta ghərbaku wa. Sna a kuni kazlay: Kuseta ta is ná, ta ñlanaf̄ñla ta inda hwađatá hupa buradi kə'a ra? ⁷ Kliñwa kla ta tsa dmaku ta nzakway manda is ya mataba ghuni, dza'a kəl kuni ka nzata hezle' manda hwađatá hupa buradi kul had' is mida. Añ mndani, nda sna yu kazlay: Ghuḅighunis ghuḅa Lazglafta hezle' nda ma mta ta Yesu Kristi kə'a. Tsatsi ná, nda nza manda Zwan̄a Tuwak ta hnə lu ña za skala Pak* ya. ⁸ Ma zə mu ta tsa skala Pak nda buradi nda is ña ghalya mida ya. Tsa is ya ná, maga ghwađaká skwi ya. Zama za nda buradi kul had' is mida ta nzakway ka vərdani dze'dze' ya. Nda ñuduf ya nda ghuḅa, tdukwa†.

⁹ Ma tsa delewera dá vindaghunaf yu ghalya ya ná, mnaghunamna yu kazlay: Yaha kuni da ksa nzaku nda gwal ta hliri kə'a. ¹⁰ Tsa mnay mnə yu ya ná, ta mnə ta ghəña gwal ma ghəña hadik, ta hliri, ta tsagana, ta ghali, ta wuya skwi a yu wa. Ka má mantsa tsi katsi ná, má sli'agapsli'a kuni tkwe' ma ghəña hadik. ¹¹ Skwi mnə yu ña ghuni ná, ma ksə kuni ta nzaku nda mndu ta mnay kazlay: Krista i'i kə'a ta mataba tsa ná, ta hliri, ta tsagana, ta wuya skwi, ta kuslembaku, ta ghuyaku, ta ghali. Yaha kuni walan̄ta tsgħə dá hliba turtuk kawadaga nda mndərga tsa mndu ya.

¹²⁻¹³ Nu gwada i'i nda gwal kul sagha zlgħaftá Kristi ná, Lazglafta a dza'a tsa guma ta ghəña tsaha ya ra. Gwal mataba kaghuni ña ghuni dza'a tsa guma ta għəña tan̄. Ka

defteri na: «Ghzapwaghzlap ta mndu ta maga ghwađaká skwi mataba ghuni‡,» ka'a.

6

Tsaptá guma mataba gwal zlgħay nda ñuduf

¹ Ka sli'afslí'a skwi mataba sani nda sani mataba ghuni katsi, waka sani dza'a walan̄ta dza'a kla tsa gwada ya da gwal guma kul snan̄ta Lazglafta, ka zlan̄ta mnduha Lazglafta ná? ² Sna a kaghuni kazlay: Mnduha Lazglafta dza'a tsa guma ta ghəña mnduha ghəña hadik kə'a ra? Ka si kaghuni dza'a tsa guma ta ghəña mnduha ghəña hadik ya ní, slaghu a kaghuni ka tsatá guma zwana skwiha ki'a ki'a ra? ³ Sna a kaghuni kazlay: Amu dza'a tsa guma ta ghəña duhwalha Lazglafta kə'a ra? Skwi mataba nzakwa mu yeya dza'a traпта mu tama rki! ⁴ Ka mamu skwiha mantsa ya ta slata mataba ghuni katsi, ka klafta kuni ka klagħata da gwal guma kul had' ghzliwa tan̄ da Igliza Lazglafta ná, ⁵ aya hula! Ka i'i nda kaghuni. Ñwaya ki mndu dər turtuk nda dífil ma ghəñani prək ka dzragħunaf̄ta skwi mataba ghuni ná? ⁶ Ra a ka klay ghuni ta gwada mataba kaghuni gwal zlgħay nda ñuduf ha ka klay ghuni da gwal guma kul snan̄ta Lazglafta wa.

⁷ Nda nza tsa wluvusta ta wluvusta kuni ta vgha mataba ghuni ya ka bədzaku. Ka gagħa ga mndu ta gwada, ksay għa ta ñuduf. Ka ghala ghala mndu ta kagħa, zlanata għa. ⁸ Nda va tsaya ya ná, tsa kaghuni ya ta ganatá sani. Va tsa kaghuni ya ta ghwal-guduñtá skwa sani, kulam nda va tsa nza-kwa ghuni ka zwanama ya. ⁹ Sna a kaghuni kazlay: Had' vla gwal ta ga dmaku ma ga mghama Lazglafta wu kə'a ra? Ma nanə kuni ta ghəña ghuni. Dina ka snan̄ta ghuni kazlay: Gwal ta ga sli'ñsli'ñ, nda gwal ta wuya skwi, nda gwal ta hliri, nda gwal ta hani zgun nda zgun, marakw nda marakw, ¹⁰ Nda gwal ta ghali, nda gwal ta hara'u ta iri nda gwal ghuyaku, nda gwal ta kuslembaku, nda gwal ta zla'uwa mndu ná, had' həñ dza'a lami da ga mghama Lazglafta wu kə'a ra? ¹¹ Manda tsaya si nzatá nzakwa sanlaha mataba ghuni ghalya. Ndana tama, Sulkuma Lazglafta mu ta ghuḅaghunata, ka

* 5:7 Ngha ta Sabi 13:7, 12:21.

† 5:8 Ngha ta Sabi 12:15-20, Vrafta ta zlahu 16:3.

‡ 5:12-13 Vrafta ta zlahu 17:7.

nzatá kuni hezle', ka naghunafta ka n̄orma mndu kabga zlgħafta ghuni ta Mghama mu Yesu Kristi.

Vlaŋwa glaku ta Lazglafta nda vgha ghuni

¹² «Had' skwi piydif lu ta ghəŋani wu,» ka sanlaha mataba ghuni ta ndanay. Tsaw inda skwi a nda ra wu. «Laviŋlava yu ta maga inda skwi guli,» ka sanlaha. Tsaw had' i'i dza'a ga vu'a sana skwi wa. ¹³ «Skwa zay ná, ŋa huđi a ra? Huđi guli ná, ŋa skwa zay a ra?» ka kuni ta mnay guli. Tsaw nda skwa zay tani, nda huđi tani, dza'a badziŋbadza Lazglafta ta həŋ his his. Slu'uvgha ná, magaf a Lazglafta ŋa maga sli'iŋsli'iŋ nda tsi wa. Nda nza slu'uvgha ŋa Mgham Yesu, ta nzata Mgham Yesu ka ŋa slu'uvgha. ¹⁴ Ma mtuta Mghama mu Yesu ná, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Tsatsi dza'a sli'agamapta ma mtaku nda mbrakwani guli.

¹⁵ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, fawaya vgha Kristi ya kə'a ra? Dza'a nda ra ka klafta da ta fawaya vgha Kristi ka ndi'anafta nda slu'uvgha karwa rki? Magava a wu! ¹⁶ Sna a kuni kazlay: Mndu ta ndi'aftá vghani nda karwa ná, ka skwa turtuk vgha taŋ nda tsi kə'a ra? Tsa mnduha his ya dza'a nzata ka slu'uvgha turtuk*, ka defteri ta ghəŋani. ¹⁷ Mndu ta zlanantá ghəŋani ta Mgham Yesu ná, ka skwa turtuk ndana taŋ nda Mgham Yesu.

¹⁸ Tsaya tama, zlaŋwa sli'iŋsli'iŋ. Hamata dmakuha ta magə lu ná, ta bla vgha ta maga'ata lu. Mndu ta fatá sli'iŋsli'iŋ ka slnani, ŋa vərda slu'uvghani ta ga tsi ta dmaku. ¹⁹ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, həga Sulkum nda ghuḅa ya kə'a ra? Lazglafta ta vlaghunata ŋa nzaku ma kaghuni, ta ka ŋa ghuni a vgha ghuni tama wa. ²⁰ Vara vara Lazglafta ta kaghuni nda skwi nda bla. Tsaya tama, vlaŋwa glaku ta Lazglafta ma skwi ta magə kuni nda slu'uvgha ghuni.

7

Zlgha wa Pwal ta ghəŋa gwada ta klu-vustá vgha

¹ Ndanana tama, wana yu ta zlgħaghunaftá wa skwiha ya vindidif kuni: 'Dina ka nzata mndu kul kla marakw. ² Tsaw tama

ná, ŋa wara hliri ná, dina ka klafta mndu ta marakw, ta dza'a marakw guli da zə'al.

³ Ka vla zə'al ta vghani ŋa markwa taŋ. Ka vla marakw guli ta vghani ŋa zə'ala taŋ.

⁴ Vgha marakw ná, ŋani a wu ŋa zə'ala taŋ ya. Vgha zə'al guli ná, ŋani a wu ŋa markwa taŋ ya. ⁵ Ka dzraf nda dzra a kuni ŋa fitik rets kabga ŋa maga du'a wu katsi ná, yaha sani da kwalagħutá vla vghani ŋa sani. Tahula tsaya, ka vrəglanafta kuni ta guya vgha ghuni manda va ya snu kuni, da traptá kuni ta ŋafta ghudzaku ma vgha ghuni, da mutsaftá halaway ta ghurum ŋa ŋraptá kaghuni.

⁶ Hidaku ŋa i'i ta vlaghunata, ka nzata tsi ka tkwe'a ka yu nda kaghuni wa. ⁷ Ka má manda ndana i'i tsi ná, má manda ŋa da ka mnduha nzata, ka i'i. Tsaw dər wa nda ŋani ma zdakatahuđi vlaŋ Lazglafta. Yeya ŋa gha, ka'a nda ya, yeya ŋa gha ka'a nda sani.

⁸ Skwi mnə i'i ná, ta mnay yu ŋa gwal kul had' markwa taŋ nda mi'a wadguha ná, dina ka kđay ghuni ta nzakwa ghuni turtukwa ghuni manda i'i na. ⁹ Ala ka si laviŋ a kuni ta ŋafta wu katsi, kluvwakla ta vgha. Dər kluvtá vgha ka nzata ka su'ay.

¹⁰ Wya zlahu ta mnanata yu ta gwal ta kluvtá vgha taŋ, i'i a ta mnay guli wu, mgham ta mnata kazlay: Yaha marakw da dgata vgha nda zə'ala taŋ kə'a. ¹¹ Ala ka dgadga tsi ta vgha nda zə'ala taŋ ya, nzatani mantsa, yaha tsi kləgəltá sana zə'al. Ka mantsa a tsi wu dzrəgləftani nda zə'ala taŋ. Yaha zə'al da ghziŋtá markwa taŋ guli.

¹² Wya skwi ta mnə i'i ka ghəŋa da ŋa sanlaha, Mgham a ta mnay wa. Ka mamu mnda zlgħay nda ŋuduf kul zlgħaftá markwa taŋ ta Yesu Kristi katsi, tsaw ta kumay tsa marakw ya ta kđa nzakwani nda tsa zə'ala taŋ ya katsi, yaha tsa mndu ya da ghziŋtá tsa markwa ya. ¹³ Manda va tsaya guli, ka mamu marakw ta zlgħaftá Yesu Kristi nda zə'ala taŋ kul zlgħaftá Yesu katsi, tsaw ta kumay tsa mndu ya ta kđa nzakwani nda tsa marakw ya katsi, yaha tsa marakw ya laghu ga taŋ. ¹⁴ Kəl yu ka mnay manda tsaya ná, kabga nda ghuḅa tsa guyatá vgha tsa mndu kul zlgħaftá Kristi ya nda markwa taŋ ta zlgħafta ya. Mantsa ya guli, nda ghuḅa tsa guyatá vgha marakw kul zlgħaftá

* 6:16 Ngha ta Zlrafta 2:24.

Kristi nda zə'ala tarj ta zlgħafta ya. Ka má nza a tsi mantša ná, má dza'a nzaku zwana tarj manda zwana gwal kul snajtá Lazglafta. Wya kahwathwata guli ná, nda ghúba nzakwa tarj da Lazglafta. ¹⁵ Ka ta had' yu nda kagha wu, ka tsa kul zlgħafta Kristi ya ná, dgaghutani ta vghani. Ma tsaya tama, dər zə'al tsi, ka dər marakw a tsi ma zlgħay nda řuduf, flau' nzakwani kabga hgarj hga Lazglafta ta kaghuni řa nzaku nda zdaku. ¹⁶ Kagha marakw ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagha kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta zə'ala ini kə'a ra? Kagha zə'al ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagha kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta markwa ini kə'a guli ra?

Mndərğa nzaku ta zdəganatá Lazglafta ¹⁷ Ka mantša a tsi wu ná, ka nza dər wa ta nzaku manda ya vlarj Lazglafta. Ka nza dər wa ta nzaku manda ya hgarj Lazglafta guli. Tsaya ta mnə yu řa inda Igliz. ¹⁸ Ka nda tsa fafadá mndu ta hgafta Lazglafta katsi, ma thəgəl tsi kazlay: Madar teke'a fafadá dá kə'a. Ka ta nda fafadani mndu ta hgafta Lazglafta guli, ma thə tsi guli kazlay: Ka tsijtsa yu kə'a. ¹⁹ Dər tsanaghuha lu, had' skwi tsanagha tsi wu, dər tsanaghu a lu wu, had' skwi tsanagha tsi wu, snata zlahá Lazglafta malani. ²⁰ Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta Lazglafta ya ná, nzakwani manda wa tsaya. ²¹ Ka si ka vu'a ka ta hgafta Lazglafta ta kagha, ma ndanu ka. Ala ka mamu tva mutsafta gha ta nzaku falau' vgha katsi ya, mutsumutsa katek. ²² Ka dər ka vu'a mndu ta hgafta mgham Lazglafta katsi, nda pla vgha tsa mndu ya da Mgham Lazglafta. Manda tsaya, mndu kul had' ka vu'a ta hgafta Lazglafta ná, ka vu'a Kristi tsatsi guli. ²³ Nda bla varata lu ta kaghuni, ma niř kuni ta ghəřa ghuni ka vu'a mnda səla. ²⁴ Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta lu ya zwanama, nzakwani mantša ta kəma Lazglafta.

Gwada ta ghəřa gwal ta kul klaftá marakw

²⁵ Ta ghəřa gwal kul kluvtá vgha tarj ya, skwi ta ndanu yu dza'a yu mnay, ya snaj yu da Mgham Yesu a wa. Dza'a snay kuni ta gwada dá kabga mndu ta fə lu ta ghəř tida yu.

²⁶ Ta ghəřa na blakwa nzaku na ná, wya skwi ta ndanu yu: 'Dina ka nzakwa mndu mantša. ²⁷ Ka klafkla ka ta marakw katsi,

ma zbəgəl ka ta dğatá vgha nda tsi. Ka klaf a ka ta marakw wu, ma zbə ka ta marakw. ²⁸ Ka klafkla ka ta marakw, ga a ka ta dmaku wa. Ka laghula makwa da mndu guli, ga a ta dmaku wa. Nziya nza tsi ná, dza'a ghuyay ta dərřwa ma slu'uvgha. Ta kumay yu ta klaghunapta ma tsa ghuya dərřwa ya.

²⁹ Wya skwi ta kumə yu ta mnay zwanama: Ta sira a fitik wu, daga ndanana, ka nza gwal nda marakw mista tarj, manda gwal kul had' nda marakw. ³⁰ Ka nza gwal ta taw, manda gwal kul had' ta taw. Gwal ta rfu guli, manda gwal kul had' ta rfu. Gwal ta dzawatá skwiha guli, manda gwal kul had' skwi da həř. ³¹ Ka nza gwal ta za mgham ma ghəřa hadik, manda gwal kul had' ta za mgham, kabga ndusa na ghəřa hadik na ka kdaku.

³² Ta kumay yu ta nzakwa ghuni kul had' ma ndanu. Mndu kul klafta marakw ná, ta ghəřa tva skwiha ta zdəganata Lazglafta yeya ta ndanə tsi. ³³ Ama mndu ta klaftá marakw, ta ndanay ta skwiha ma ghəřa hadik řa zba tva zdəganatani ta markwa tarj. ³⁴ Tsaya tama, his skwi ta ndanə tsi. Mantša marakw kul had' zə'alani nda makwa ta həga guli. Ta ghəřa tva skwiha ta zdəganata Mgham Yesu yeya ta ndanə həř. Tva skwiha ta zdəganatá Mgham Yesu yeya ta ndanə həř, kabga fafa həř ta řudufá tarj, nda ghəřa tarj tani, řa Lazglafta. Marakw ga zə'al ná, ta ndanay ta skwiha ma ghəřa hadik řa zba tva zdəganatani ta zə'ala tarj.

³⁵ Řa kata kaghuni tsa skwi ta mnə yu ya, řa tsaghunamtá matsavada a wa. Ta kumay yu ta magay ghuni ta skwiha ta raku, ka ndi'afra kuni ta vgha nda Mgham Yesu kul had' sana ndanu.

³⁶ Ka lagha duhwal nda makumidzani mantša: Kla a yu ta kagha wu ka'a, tahula tsa, ka ndanuglaptá tsi kazlay: Dmaku tsa skwi ya magana yu kə'a, tsaw tata tdú řudufani tida ta kumay ta klay katsi, ka kla tsi. Maga a ta dmaku wa. ³⁷ Ka lagha duhwal ka kurata kazlay: Kla a yu ta marakw wu kə'a, grafgra guli kazlay: Mantša ya nza-kwani kə'a ma řudufani mndu a ta pyafta wu kə'a katsi, dina tsaya. ³⁸ Tsaya tama, ka klafkla mndu ta marakw ná, dina tsaya. Ka kla a yu ta marakw wu, ka mndu guli ná, mal tsaya dinakwani.

³⁹Ka ta ndiri zə'ala marakw katsi ná, yaha walajɛta dza'a mista sana zə'al. Ala ka nda mta zə'ala taɲ katsi, laviɲɲlawa ta dza'a mista sana zə'al ta kumə tsi. Nziya nza tsi, mista mnda zlgħay nda ɲuduf katsi. ⁴⁰Ka má manda ndana i'i tsi, mal ma nzatani mantsa ya dza'a mutsafta tsi ta rfu, ka ya dza'a laghu tsi mista sana zə'al. Nda sna yu guli kazlay: Mamu Sulkuma Lazglafta da i'i kə'a.

8

Za slu'a skwa wuyay

¹Skwi ya dza'a yu gwadaɲ ndana, dza'a gwadaɲ yu ta ghəɲa slu'a skwa wuyay. Manda va ya mnə kuni kazlay: Nda sna mu ta inda skwi kə'a ya ná, manda va tsaya nzakwani. Ama tsa snaɲta skwa mu ya ná, ta vlamata gla ghəɲ. Dvuvusta vgha skwi dza'a kla amu ta kəma ta kəma. ²Ka nda sna i'i ta skwi ka mndu ta ndanay katsi ná, ta sna a tsa mndu ya ta skwi manda ya ta raku ka snaɲtani wa. ³Ka dvudva mndu ta Lazglafta katsi, tsa mndu ya ná, nda sna Lazglafta ta tsatsi.

⁴Taghəɲa skwi ta nghanatá za slu'a skwa wuyay, wya tsi: nda sna amu skwi ka bətbət na skwa wuyay ma ghəɲa hadik kə'a. Turtuktuk Lazglafta guli. ⁵Aɲ mndani, mamu skwiha ta garə mnduha nda Lazglafta. Manda va tsaya ná, nda ndəgha «lazglaf-taha» nda ndəgha «mghamha» guli. ⁶Dər ma mantsa tsi, ɲa amu ná, turtuktuk Lazglafta ta nzakway ka Da mu, ta zlaganapta inda skwi ma ghəɲa hadik. ɲani amu guli. Turtuktuk mghama mu guli, tsaya Yesu Kristi zlaganap Lazglafta ta inda skwiha nda ma tsatsi ya, ma tsatsi nzata amu nda hafu guli.

⁷Dər nda sna amu kazlay: Had hafu ma skwa wuyay wu kə'a ná, sna a sanlaha mantsa ya wa. Ta zə həɲ ta slu'a skwa wuyay ná, manda va skwi mamu hafu ma tsa skwa wuyay ya ka həɲ ta ndanay, kabga snusna həɲ nda skwa wuyay. Ta mutsa a mbrakwa taɲ ma zlgħay nda ɲuduf wu, ɲriɲniɲra na slu'i zu ɲni na ka həɲ ta ndanay. ⁸Skwa zay a dza'a kladamaghata da Lazglafta wa. Dər má ta zay mu, dər má za a mu wu, had skwi tsamagha tsi wu, had skwi htamaghu tsi guli wa.

* 9:9 Vrafta ta zlahu. 25:4.

⁹Aɲ mndani, laviɲɲlawa kuni ta za inda skwi ta kumə kuni, ama dásuwa ka kuni da nzaku kuni ka skwa tuthun da gwal nda hta mbrakwa taɲ ma zlgħay nda ɲuduf nghər həɲ ta kaghuni. ¹⁰Tsa lagha mndu kul mbraku ma zlgħay nda ɲuduf ka nghanatá kagha nda «sna ta skwi» ya kay, ta nzaku ma həga skwa wuyay ta za slu'a skwa wuyay katsi ní, had tsatsi dza'a mnay: Ka za i'i guli kə'a ra? ¹¹Tsaya tama, tsa skwi maga kagha ta mnay kazlay: Nda «sna i'i ta skwi» kə'a ya ta zadɲntá tsa zwanama kul had mbrakwani mtu Kristi ta ghəɲa tsatsi ya guli. ¹²Ma tsa magay ghuni ta dmaku ka zlabɲntá zwanama ma ndanu kul had mbrakwa taɲ ya, maganatá vərda Kristi kaghuni ta tsa dmaku ya. ¹³Tsaya tama, ka si skwa zay dza'a zləmbiɲta zwanama dá katsi ná, had yu dza'a walglajɛta za slu'i dekdek wu, kada kwala yu zləmbiɲntá zwanama dá.

9

Mnay Pwal ta Lfida Gwada

¹Laviɲ a yu ta maga inda skwi wu ra? Ghunata mnda Yesu Kristi a yu wu ra? Ngha a yu ta Mgham Yesu nda ira dá wu ra? Pəghatá ghəɲa slna dá ma Mgham Yesu a kaghuni ra? ²Dər má fa a sanlaha ta i'i ka ghunatá mnda Mgham Yesu wu ná, ka ɲa kaghuni ná, nda nza yu kabga i'i ta mnaghunata Lfida Gwada kəl kuni ka nzakway ka gwal zlgħay nda ɲuduf.

³Wya skwi ta kəl yu ka huza gwada da gwal ta mana i'i: ⁴Má ra a ka mutsay ɲni ta skwi ɲa zay, nda ya ɲa say ɲni ma slna ta maga ɲni ra? ⁵Laviɲ a aɲni guli má ta kliɲntá mukuma ma zlgħay nda ɲuduf ta nzakway ka markwa ɲni manda ɲa sanlaha ma gwal ghunay, nda i zwanamani ma Mgham Yesu, nda Kefas wu ra? ⁶Ari aɲni nda Barnabas yeya a ɲa maga slna ka mbalay na? ⁷Ta kďə snaɲta kaghuni ta sludzi ta maga slna, tsatsi guli ta zunatá ghəɲani ra? Mamu mndu ta ɲəbata fu ná, kul za yakwani ra? Ari mamu a mndu ta ngha rini ná, kul sa u'a tsa rini ya na?

⁸Mnda səla yeya ta ndana tsa skwiha mnə yu ya ra? Dər zlahu Lazglafta guli ná, ta mnay mantsa. ⁹Wya ka Musa vindafta ma zlahu Lazglafta: «Ma fanam ka ta budzarɲ ma wi ta sla. Ta dğə tsi ta hya*,» ka'a.

Ta ghəŋja sla yeya ta ndana Lazglafta ta tsaya ra? ¹⁰ Ari ta ghəŋja amu a ta gwada Lazglafta kahwathwata katak na? Mantsa ya nzakwani, ta ghəŋja amu vindafta tsi ta tsa mnay kazlay: Ta hvə mndu ta hva ná, nda fata ghəŋjani ŋa mutsa nisəlani katsi, ta dǵə mndu ta hya guli ná, nda fa ta ghəŋjani ŋa mutsa nisəlani katsi kə'a ya. ¹¹ Ka si aŋni ta sləgamtá hulfa Sulkum ma kaghuni ya ní, ra a ka tsu'ay ŋni ta skwa wa dzvu da kaghuni guli ra? ¹² Ka ta zayzay sanlaha ta kaghuni ya ní, mal aŋni a má dza' a zay katak wu ra?

Ta dáwanj a aŋni ta skwi da kaghuni wa. Ta su'ay aŋni ta inda ghuya daŋwa ta sləŋnaghata, kabga yaha ŋni nzata ka gwal ta pyaftá sli'a gwada ta ghəŋja Kristi ta kəma ta kəma. ¹³ Sna a kuni kazlay: Gwal ta ksa slna ma həga Lazglafta ná, hada ta za həŋj ta skwa zaya taŋ kə'a ra? Gwal ta vla skwi ta gwir guli ná, mida ta mutsa hahəŋj ta ŋa taŋ guli kə'a ra? ¹⁴ Ta ghəŋja gwal ta mna Lfida Gwada guli ná, mnamna Mgham Yesu kazlay: Ma tsa mna Lfida Gwada ya dza'a za hahəŋj ta ŋa taŋ guli† kə'a.

¹⁵ I'i ná, dáwanj a yu ta skwi da kaghuni wa. Ka vlihata kuni a ka yu kəl yu ka vindaghunafta guli wa. Ta dər mtakwa da, ka ya dza'a kləgədədusta lu ta skwa ghərbəkwa da. ¹⁶ Tsa mna Lfida Gwada ta mnə yu ya guli ná, nza a ka skwa ghərbəy da ta ghərbəku nda tsi wu, kabga tkwe' fidaghata lu ta mnay. Ka mnaŋj a yu wu ná, daŋwa ŋa da. ¹⁷ Ka má i'i ta kuratá magay katsi ná, ma dza'a play lu ŋa da. Tsaw i'i a ta kurata wu, ta magay yu kabga tkwe' fidaghata lu ta magay. ¹⁸ Nu ta mutsə yu mida tama? Skwi ta mutsə yu mida ná, mnay da ka mbalay ta Lfida Gwada kul dáwa nisəla vəl mnay da ta tsa Lfida Gwada yeya.

¹⁹ I'i ta kwara ghəŋja da, tsaw ka niŋtá yu ta ghəŋja da ka vu'a inda mnduha ŋa kataŋtá inda mnduha kada mutsanakta yu ta Mgham Yesu ta ndəghata mnduha. ²⁰ Ka mataba la Yahuda yu, manda hahəŋj ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həŋj. Ka mataba gwal ta ksa zlaha Musa yu ya, manda hahəŋj ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həŋj, dər má nghanǵha a gwada ta zlahu. ²¹ Ka

mataba gwal kul snəŋtá zlahu Musa yu ya, manda hahəŋj ka yu ta nzaku kada mutsanakta yu ta həŋj. Va a tsaya ta mnay kazlay: Sna a yu ta zlahu Lazglafta wu kə'a wu, ta snay yu ta zlahu Kristi. ²² Ka mataba gwal nda hta mbrakwa taŋ ma zlgəy nda ŋuduf yu ya, manda hahəŋj ka yu ta nzaku, kada mbranafta yu ta həŋj. Mantsa ya fata i'i ta ghəŋja da, ka nzaku tavata dər wati ma mndu tsi ka maga inda kđavakta hidakwa da ŋa mba'atá sanlaha. ²³ Kada dza'a Lfida Gwada ta kama ta kəma, nda ya ŋa nzakwa i'i tekw mida guli, ka yu ta kəl yu ka maga tsa skwiha ya.

Dzəgha vgha nda hwaya

²⁴ Sna a kuni kazlay: pdá' pghatá vgha mnduha ta hwaya ta dabi ná, turtuk ya dza'a zata kə'a ra? Hwayawahwaya ta vərda hwaya kada zata kuni. ²⁵ Inda mndu ta tsa hwaya ya ná, ta zlahafzlahu ta vghani ma taghayni, ŋa zatani. Tsa skwi dza'a zata tsi ya ná, dza'a bəwadzu bəwadza misimmisim. ŋa amu ya, had' ta bədzaku dəkdek wa. ²⁶ Hwayiŋtahwaya ka bətbət a ta hway yu wa. Dzidiŋtá dembi ka dakwal a ta dza yu guli wa. ²⁷ Ta zlahay yu ta ghəŋja da ka ghuya daŋwa ŋani, kada kwala vərda i'i ta dədaghuta nda hul tahula mnanata i'i ta Lfida Gwada ta sanlaha.

10

Yaha kuni nda skwa wuyay

¹ Zwanama da, ta kumay yu ta havaghunaktá skwi ta slanaghata dzidizha mu ta fitika Musa. Demdem həŋj nda bukwa ma ghwayak. Demdem həŋj ta tsughwadaptá drəfa dva*. ² Demdem həŋj ta magaftá batem ma drəf ma nzakwa taŋ ma ghwayak ma guyatá vgha taŋ nda Musa. ³ Demdem həŋj ta zutá skwa zay ta saha daga ta luwa. ⁴ Demdem həŋj ta sutá imi ta sabi ma kutumba. Lazglafta ta vlanǵtá tsa kutumba ya ta həŋj. Tsa kutumba ya ná, Kristi ya ta mbada† kawadaga nda həŋj. ⁵ Tsaw tama ná, mal gwal ta maga skwi kul zđəganatá Lazglafta ndəghatani mataba taŋ kəl həŋj ka rwuta ma mtak‡.

⁶ Tsa skwiha ta luta ya ná, nda nza ŋa snamamta ŋa kwala amu kul maga ghwadaka

† 9:14 Ngha ta Mata 10:10, Lukwa 10:7.

* 10:1 Ngha ta Sabi 13:21-22, 14:22-29.

† 10:4 Ngha ta Sabi 16:4-35,

Vrafta ta Zlahu 8:3, Mbsak 20:8-11.

‡ 10:5 Mbsak 14:16, 23, 29-30.

§ 10:6 Mbsak 11:4, 34.

skwiha manda tsa maga hahəŋ^S ya. ⁷Ma nza kuni ka gwal ta wuya skwi manda sanlaha mataba taŋ, vindaf lu ta ghəŋa taŋ kazlay: Ka nzatá mnduha ka za skwi ka sa skwi, ka sli'áfta həŋ ka gatsuwa* kə'a ya. ⁸Ma hlə kuni tiri manda ya magə sanlaha mataba taŋ, kəl həŋ ka rwuta dəmbu' hisamsak hkən mida ta fitika turtuk† ya. ⁹Ma dzəghə mu ta Kristi manda ya dzəghəŋ sanlaha mataba taŋ, kəl nahadikha ka zadanatá həŋ ya. ¹⁰Ma ruruŋwaku kuni ta ruruŋwaku manda ya magə sanlaha mataba taŋ, kəl duhwalha Lazglafta ya ta rwa mndu ka zadanatá həŋ ya.

¹¹Magumaga tsa skwiha ya nda həŋ ŋa snanamtá sanlaha. Ka vindafá lu ma defteri ŋa gunamajtá sləməŋ ta amu gwal ta ndusakta nda kďakwa na ghəŋa hadik na. ¹²Tsaya tama, ka nda sladaslada da, ka mndu ná, ďaswa katsi tama da zləmbutá tsi. ¹³Inda tsa dzəghuha ta grughunusta ya ná, dzəghuha ta ranjá mnda səla ya. Lazglafta ná, ŋərma mndu ya. Had' dza'a zlanjá dzəghə ŋa dzəghaghunata ka malaghutá mbrakwa ghuni, da traptá kuni ta spafta wa.

Ma lə kuni da vla skala vla glaku ŋa skwa wuyay

¹⁴Zwanama da gwal ta đvu yu, ka si mantša tsi, dgaghwa vgha nda skwa wuyay. ¹⁵Nda sna yu kazlay: Ta mnə ŋa kaghuni nda guna ghəŋa ghuni ya yu kə'a. Ka gala kaghuni ka ghəŋa ghuni ta na skwi ta mnə yu na. ¹⁶Tsa leghwa tfawi ta sə mu, ka rfa Lazglafta ta ghəŋani ya ní, nza a ka guyatá amu nda Kristi nda ma usani ra? Tsa buradi ta dguvusta‡ mu ya guli ní, nza'a ka guyatá amu nda Kristi nda ma slú'uvghani guli ra? ¹⁷Turtuktuk buradi mndani, ama nda ndəgha amu ta zay. Tsaya a ta maranġa kazlay: Nda guya mu ma slú'uvgha turtuk nda ma dguvusta mu ta tsa buradi turtuk ya kə'a ra?

¹⁸Ngha wa zwana la Isra'ila 6a. Tsa gwal ta za skwi vla lu ŋa pla ghəŋ ta gwir ya ní, guya a həŋ nda Lazglafta mida ra? ¹⁹Nu ta kumə yu ta mnay? Ta kumay yu ta mnay sana skwi tsa slú'i plana lu ta ghəŋ ta skwa wuyay ya kə'a ra? Ari sana skwi

a na tsa skwa wuyay ya na? Sana skwi a đekdek wa. ²⁰Skwi kumə yu ta mnay ná, pla ghəŋ ta plə gwal kul sanġa Lazglafta ná, ŋa duhwalha halaway ta planata həŋ ta ghəŋ, ŋa Lazglafta a wa. Va a yu ta guyatá vgha ghuni nda duhwalha halaway wa. ²¹Laviŋ a kuni ta sa skwi ta leghwa Mgham Yesu, ta saysay kuni ta leghwa duhwalha halaway wa. Laviŋ a kuni ta za skwa Mgham Yesu, ta zayzay kuni guli ta ŋa duhwalha halaway wa. ²²Ta kumay mu ta ganaftá sidi ta Mgham Yesu ra? Ari mal amu a mbratani ka tsatsi na?

Magawa inda skwi ŋa vla glaku ŋa Lazglafta

²³Laviŋlava mndu ta «maga inda skwi,» ka kuni. Manda tsaya nzakwani, tsaw inda skwi a đina wa. Laviŋlava mndu ta «maga inda skwi,» tsaw inda skwi a ta ŋla mndu guli wa. ²⁴Ma laghu kuni ngha skwi ta dza'a kata kaghuni, nghawa skwi ta dza'a katanġa sana mndu.

²⁵Zawaza ta inda skwi ta skwapta lu ta luma, ma dawu kuni ta vli ta ghəŋani, ma lagha sana ndanu ta wa ghəŋa ghuni, ²⁶kabga ka gwada Lazglafta na: «ŋa Mgham Lazglafta hadik nda inda skwi mida^S dem-dem,» ka'a.

²⁷Ka hgaghunahga mndu kul sanġa Lazglafta ŋa za skwi, ka snata kuni katsi, zawaza ta inda skwi dza'a vlaghunata tsi, ma walarġ kuni ta dawutá vli ta ghəŋani, ma ndananahga kuni ta sana ndanu ta ghəŋani. ²⁸Ka «slu'a pla ghəŋ ŋa skwa wuyay ya,» ka ka mndu nda kaghuni katsi, yaha kuni da zay da famta kuni ta tsa mndu ta mnaghunata ya ma ndanu. ²⁹Ndana kaghuni a mnə yu wu, ndana tsa sana mndu ya.

I'i ná, laviŋlava yu ta za inda skwiha. «Kabgawu tama ŋa mnay kazlay: Ma zə ka, yaha ka famtá sana mndu ma ndanu kə'a?» ³⁰Ka si rfanagharfa yu ta Lazglafta ta ghəŋa skwi zu yu ya ní, nu dza'a kəl lu ka mana i'i ta ghəŋa skwa zay rfanahga yu ta Lazglafta ta ghəŋani na?

³¹Dər nu ta zə kuni, dər nu ta sə kuni, dər nu sana skwi ta magə kuni, magawa indani ŋa vlanġa glaku ta Lazglafta. ³²Ma nza kuni ka tuthun dər ka ŋa la Yahuda, dər ka ŋa la Grek, dər ka ŋa Igliza Lazglafta.

* 10:7 Sabi 32:6. † 10:8 Mbsak 25:1-9. ‡ 10:16 Ngha ta Lukwa 22:19, nda 1 La Kwareŋt 11:23-26. § 10:26 Ngha ta Zabura 24:1.

³³ Magawamaga manda ŋa da ta maga inda skwi ŋa zdəganatá inda mndu ya. Zba a i'i ta maga skwiha dza'a katihatá wu, skwiha ya dza'a katarŋtá ndəghata sanlaha ta magə ŋa, ŋa mutsafta tarŋ ta mbaku.

11

¹ Ksawaksa ta sadá da, manda ya ta ksə i'i ta sadá Kristi ya.

Nzakwa zgwana nda mi'aha, ma həga Lazglafta

² Ta rfay yu ta kaghuni nda havapta ta havapta kuni ka i'i ma inda skwi, nda ya ka kuni ta ŋanata skwiha ta taghaghunafta yu ya. ³ Ndana tama, ta kumay yu ta snarŋta ghuni kazlay: Ghəŋ ta ghəŋa inda zgun ná, Kristi ya. Ghəŋ ta ghəŋa inda marakw ná, zgun ya. Ghəŋ ta ghəŋa Kristi guli ná, Lazglafta ya kə'a. ⁴ Ka ta maga du'a inda zgun da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada snarŋ tsi da Lazglafta a tsi katsi nda bukwatá ghəŋ ná, tsatsa ta ghəŋa Mghamani. ⁵ Ka ta maga du'a inda marakw da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada snarŋ tsi da Lazglafta a tsi katsi kul bukwatá ghəŋ ná, tsatsa ta ghəŋa mghamani. Nda nza manda skwi nda htsa ghəŋani nda tsa. ⁶ Ka si bukwa a yu ta ghəŋ wu ka marakw ya ná, htsiŋtani guli ba! Ala ka si nda nza tsi ka skwa hula da marakw na gatsatani ta ghəŋani, ka htsiŋtani a tsi ya, bukwatani tama!

⁷ Ma bukw zgun ta ghəŋ, kabga tsatsi ta gara vgha nda Lazglafta nda glakwani tani. Marakw ya ná, maravata glakwa zgun tsatsi, ⁸ kabga zgun ná, tsagap ma marakw a lu wu, marakw ya tsagap lu ma zgun. ⁹ Zlaganap a lu ta zgun ŋa marakw wu, marakw yeya zlaganap lu ŋa zgun. ¹⁰ Tsaya dza'a kəl marakw ka kla ŋizla mghamani ta ghəŋani, kabga gwada ta duhwalha Lazglafta. ¹¹ Dər má mantša nzakwani ma guyatá vgha nda Mgham Yesu ná, lava a ma marakw ka had zgun wu, lava a ma zgun guli ka had marakw wa. ¹² Manda va ya tsagap lu ta marakw ma zgun ya, marakw ta ya zgun guli. Da Lazglafta sagha indani*.

¹³ Galawa kaghuni ba! Nda ra ka ndəbay marakw ta dzvu da Lazglafta kul bukwanaatá tsi ta ghəŋani ra? ¹⁴ Daga nzakwagapta

ná, nda sna mnduha kazlay: Skwa hula zlarŋta zgun ta swida ghəŋani zəmbək kə'a.

¹⁵ Marakw ya ná, ka skwa rka nzakwani da tsatsi, kabga vlarŋvla lu ta swidi zəmbək manda skwi ŋa bukwa ghəŋani ta tsatsi.

¹⁶ Ka mamu mndu dza'a zlərday katsi, dina ka snarŋtani kazlay: Snəgla a arŋni, nda Iglizha Lazglafta ta sana tva nzaku ta ghəŋa tsaya wa kə'a.

Guya vgha ŋa zay nda sa usa Mgham Yesu Mat 26:26-29, Mak 14:22-25, Luk 22:15-20

¹⁷ Wya sana skwi ta magaku da kaghuni kul had yu ta rfa kaghuni. Ta tskavatá kuni má ŋa magay ghuni ta skwi ŋa dza'a ta kəma ta kəma ya ná, vər nda hul ŋa kaghuni. ¹⁸ Karaku ná, ta tskavata kuni, kaghuni gwal zlgħay nda ŋuduf tazlay ná, mamu daga vgha mataba ghuni ka lu ta snə yu. Zlah mantša ya nzakwani ka yu ta gray. ¹⁹ Dina va tsa daga vgha ya mantša mataba ghuni katək, kada grafta lu ta vərda ŋərma mnduha mataba ghuni. ²⁰ Tsa tskavata ta tskavata kuni ya ná, ŋa za skwa zaya Mgham† Yesu a ta tskavata kuni wa. ²¹ Ta tskavata kuni ka za skwa zay ná, dər wa ta ŋavata ka za ŋani, ka kuni ta magay. Ta dzə maya ta sanlaha, nda ghwaya nda ghwaya sanlaha. ²² Ari had wa a həga ghuni, ŋa zay ghuni nda ya ŋa say ghuni ta skwa ghuni na? Ta kumay kuni ta ghuḃasa Igliza Lazglafta ra? Ari hula a ta pghə kuni ŋa gwal kul had skwa tarŋ na? Nu dza'a yu mnay ŋa ghuni? Dza'a rfay yu ta kaghuni ka kaghuni ra? Ta ghəŋa tsaya ná, rfa a yu ta kaghuni wa.

²³ Wya skwi tsu'af yu da Mgham Yesu, ka taghaghunafta yu: Ta tsa rvidik kəl lu ka vlatá Mgham Yesu ya ná, ka klaftá tsi ta buradi, ²⁴ ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghəŋani, ka ḃlanaptá tsi, ka'a mantša: «Nanana ná, slu'uvgha da ya ŋa ghuni, ka maga kuni ta na skwi na ŋa havay ghuni ta i'i,» ka'a. ²⁵ Mantša guli kdakwa tarŋ ta zutá skwa zay, ka klaftá tsi ta leghwa, ka'a mantša: «Nana leghwa na ná, lfida slərḃa ta zughu ya zlərḃap Lazglafta nda usa da. Inda say dza'a sə kuni dazlay ya ná, ka maga kuni ŋa havay ghuni ta i'i,» ka'a. ²⁶ Tsaya tama, inda nzata ghuni ka za na buradi na, ka sa skwi ma na leghwa na ná, mna nzakwa

* 11:12 Ngha ta Zlrafta 1:26-27 nda 2:18-23. † 11:20 Skwa zaya Mgham: Ngha ta aya 23-26 nda 1 La Kwareŋt 10:16.

Mgham Yesu ha ka saghani ta mnə kuni nda tsa.

²⁷Mantsa ya, ta zə mndu ta na buradi ná, ta sə mndu ta skwi ma na leghwa ná, ngha a ka sana skwi wu katsi, gaga ta dmaku, kabga ngha a ta slu'uvgha Mgham Yesu ka sana skwi wa. ²⁸Ka gala mndu ma ghəŋani ta nzakwani karaku ma kdə tsi ka za na buradi na, nda ya ma kdə tsi ka sa skwi ma na laghwa na. ²⁹Mndu ta zay, ta say kul snajta guyata vgha tarj nda Mgham Yesu ná, tđanaktđa ta ghəŋani ta guma Lazglafta, ma tsa zay ta zə tsi nda tsa say ta sə tsi ya. ³⁰Tsaya kal ndəghata sanlaha ka nzata kul dughwanaku mataba ghuni, nda raghwa sanlaha, ta rwutá sanlaha. ³¹Ka si amu kaghəŋa mu ta galaptá nzakwa mu katsi ná, had' Lazglafta dza'a tsa guma ta ghəŋa amu wa. ³²Ala ka tsamagha tsa Lazglafta ta guma ka zlahá amu nda tsi ya, nda nza ŋa kwalani kul tsamaghatá guma kawadaga nda gwal ma ghəŋa hadik.

³³Tsaya tama zwanama, ka tsakavatsaka kuni ka za skwi katsi, kazlafwa vgha ghuni karaku. ³⁴Ka si maya ta kuzlantá mndu katsi, zutani ta skwa zayni mintghani, da nzaku tsa tska vgha ghuni ya ka kla ghəŋa ghuni da guma Lazglafta. Pđakwa hamata skwiha ya ná, dza'a payafta badu laba đa da kaghuni yu.

12

Skwi ta vlə Sulkum nda ghuəa

¹Zwanama đa, ta ghəŋa mbraku ta vlə Sulkum nda ghuəa ná, va a yu ta nzakwa ghuni kul tsalaku mida wa.

²Nda sna kuni kazlay: Ma fitika nzakwa ghuni ta kul snajta kuni ta gwada Lazglafta ná, ta tsəlbə ta kəma skwa wuyayha ta nzaku duduguma kuni ta tsəlbə, hahəŋ ta tirjwa kaghuni guli. ³Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Had' mndu ta mna gwada nda mbrakwa Sulkuma Lazglafta kazlay: Nda ksi'a Yesu kə'a wa. Ka nda mbrakwa Sulkum nda ghuəa a tsi wu katsi, had' mndu dza'a laviŋtá mnay kazlay: Yesu ná, Mgham ya kə'a guli wa.

⁴Ta traku mbaku kavghakavgha ta dgə Sulkum, ama va tsa Sulkum turtuk ya ta dgay. ⁵Ta traku slnaha kavghakavgha ta magə lu, ama ŋa va tsa mgham turtuk ya ta maga lu. ⁶Ta traku tva magay

mnduha ta slnaha kavghakavgha, ama va tsa Lazglafta turtuk ta maga indani ma inda mndu. ⁷Nda tvi kavghakavgha ta mara Lazglafta ta mbrakwa Sulkumani nda ghuəa ma inda mndani, ŋa katuvtá vgha nda tsi. ⁸Mbrakwa gwada nda difil vlarj Sulkum ta sani. Midala gwada vlarj va tsa Sulkum ya ta sani. ⁹Mbrakwa zlgghay nda rjuduf vlarj tsa Sulkum ya ta sani. Mbrakwa mbamba mnduha vlarj va tsa Sulkum ya ta sani. ¹⁰Mbrakwa maga mazəməzəma vlarj tsi ta sani. Mbrakwa kla lwa Lazglafta vlarj tsi ta sani. Mbrakwa galaptá sulkumha vlarj tsi ta sani. Mbrakwa laviŋtá gwada nda sana gwadaha vlarj tsi ta sani. Mbrakwa snajta tva mbəđigiŋtá tsa gwadaha ya vlarj tsi ta sani. ¹¹Indani ná, tsa Sulkum turtuk ya ta magay. Tsatsi turtukwani ta dgay ŋa inda mndu manda ya ta kumə tsi.

Gwata kaghuni demdem, vgha Kristi kuni

¹²Nghama tsatá vgha mu ya 6a: Manda nzakwa tsuhmbura vgha mndu nda ndəgha fawayha tida dər ma kinawu ndəghatani ya, vgha turtuk ya, mantsa ya nzakwa Kristi guli. ¹³Amu demdem, dər la Yahuda tsi, dər la Grek a tsi, dər mndu ka vu'a tsi, dər mndu kul had' ka vu'a a tsi, magamafmaga lu ta batem ŋa nzaku ka slu'uvgha turtuk ma Sulkum turtuk. Ka mutsəftá mu demdem ta va tsa Sulkum turtuk ya, manda skwi sava mu nda sa.

¹⁴Tsaya tama ná, nza a tsuhmbura vgha ka faway turtuk wu, gwəgwatá fawayha ya. ¹⁵Ka «dzvu a i'i wu, nza a yu ka faway vgha wu,» ka ka səla katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra? ¹⁶«Iri a i'i wu, nza a yu ka vgha wu,» ka ka sləməŋ katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra? ¹⁷Ka má iri vgha demdem katsi, ma ndaw dza'a snajta lu ta sləməŋ? Ka má sləməŋ tsi demdem, ma ndaw dza'a zi'a lu ta skwi? ¹⁸Tsatsaf tsatsa Lazglafta ta inda fawayha ta vgha, ka fafata ma vlani ma vlani manda ya ta kumə tsi. ¹⁹Ka má faway turtuk yeya vgha katsi ná, ma mamu vgha ra? ²⁰Tsaw nda ndəgha fawayha ta vgha ta gwəftá vgha ka vgha turtuk.

²¹Laviŋ a iri ta mnay ŋa dzvu kazlay: Had' gwada đa nda kagha wu kə'a wa. Mna a ghəŋ guli ŋa səlahá kazlay: Had' gwada đa nda kaghuni wu kə'a wa. ²²Katək na: Tsa fawayha má ta nghə lu kul had' rga

taŋ ya ná, tsahaya ɲɔrmani. ²³ Tsaha má ta ndanu amu kazlay: Had' għzliwa taŋ wu kə'a ya ná, tsahaya ta vlə mu ta glaku ɲa taŋ. Tsa fawayha kul dinaku nghan ya, mal tsaha ya ta laghu mu da payay. ²⁴ Tsaha dinadina nghan ya katək na, had' lu ta payay wa. Magafmaga Lazglafta ta vgha ka nanaftá tsa fawayha kul had' għzliwa taŋ ya, ka ɲɔrmani, ²⁵ kada kwala daga vgha kul had' ma vgha, ɲa nghanpa fawayha ka skwa turtuk ka sani nda sani. ²⁶ Ka ta ghuya daŋwa faway turtuk ná, inda fawayha ta ghuyay kawadaga nda tsi. Ka ta rfu faway turtuk ná, inda fawayha ta rfu kawadaga nda tsi.

²⁷ Kaghuni ná, vgha Kristi kuni, ka fawayhani nzakwa ghuni turtuk turtuk. ²⁸ Mataba guyatá ghəɲa gwal zlgħay nda ɲuduf ná, taŋ gwal ghunay pgha Lazglafta, ka fiŋtá la anabi kamahis, ka fiŋtá gwal tagħa gwadani ka mahkən. Tahula tsa ka pghatá tsi ta gwal valaŋ lu ta mbrakwa maga mazəmzəm, nda gwal nda mbrakwa mbamba mnduha, nda gwal katá mnduha, nda gwal ta nghanpa ka slna mnduha, nda gwal ta gwada sanlaha ma gwada. ²⁹ Ka gwal ghunay həɲ demdem ra? Ka la anabi həɲ demdem ra? Ka gwal ta tagħa gwadani həɲ demdem ra? Inda taŋ demdem ta maga mazəmzəm ra? ³⁰ Inda taŋ demdem ta mbamba mnduha ra? Inda taŋ demdem ta gwada sanlaha ma gwadaha ra? Inda taŋ demdem ta mbədiŋtá gwada ra? ³¹ Hmətət ka kuni dvuta mbrakuha ya ta vlata lu ta malaghuta.

Wana yu dza'a maraghunata guli ta tvi ya ta hemanata.

13

Dvu ta hemanatá inda skwi

¹ Dər má nda sna yu ta gwada inda gwada sanlaha ma gwada ta gwadə mnduha nda duhwalha Lazglafta tani, ka had' yu ta dvutá mndu wu katsi, nda nza yu manda ghudzaga gwanŋwanŋ, ka manda ghudzaga hutsaŋ a tsi. ² Dər má mutsafmutsa yu ta mbrakwa kla lwa Lazglafta, dər má nda sna yu ta inda skwi nda difatá skwa Lazglafta tani, dər má mamu zlgħay nda ɲuduf da i'i ɲa sl'anaftá ghwáha, ka had' yu ta dvutá mndu wu katsi, skwi bətbət yu. ³ Dər má hlafha yu ta inda skwa da ka daganafatá gwal ka pdu, dər má vlaha yu ta ghəɲa da ɲa pla

ghəɲ, ka had' yu ta dvutá mndu wu katsi, had' sana skwi dza'a katadifta tsaya wa.

⁴ Mamu ksa ɲuduf da mndu ta dvutá mndu, dagala zdaku da tsi. Had' mndu ta dvutá mndu ta draku wu, had' mndu ta dvutá mndu ta ghərbaku wu, had' ta gla ghəɲ wa. ⁵ Had' ta maga skwa hula wu, had' ta tsagana wa. Had' ta basa ɲuduf wu, had' ta zlanťa dugun ma ɲudufani wa. ⁶ Had' ta rfu ta ghəɲa magatá ghwadaka skwi wu, ta ghəɲa magatá vərda skwi ta rfa tsi ta rfu. ⁷ ɲaw lu, ka'a nda inda skwi. Ta Lazglafta fatá ghəɲani ma inda skwi. Nda fa ɲudufani ta payakwa inda skwi. Ta su'ay ta inda skwi.

⁸ Had' dvutá mndu ta kdaghuta dəkdek wa. Dza'a kdaghukda kla lwa Lazglafta, dza'a kdaghukda gwada sanlaha ma gwada, dza'a kdaghukda snanťa skwi guli. ⁹ Ki'a nda ki'a skwi snaŋ mu, ki'a nda ki'a lwa Lazglafta mna a mu. ¹⁰ Ama badu zlagapta tsa vərđani ya ná, dza'a kdaghukda tsaha kul kdaku ya.

¹¹ Ma ga zwanja da ná, ka zwanzwani ka yu ta gwada, ka zwanzwani ka yu ta ndanu, ka zwanzwani ka yu ta magaku. Ma glata i'i, ka pghinťa yu ta má zwanzwani. ¹² Ndanana ná, manda nghan vli ma dalagar zwətwətwət ya ta nghan mu, ta kəma dazlay, mbəɲ ya mbəɲ ya dza'a nghanpa mu. Ndanana ná, ki'aki'a snanťa yu ta skwi, ta kəma dazlay, dza'a nda sna yu ta inda skwi nekwnekw manda snanťa Lazglafta ta i'i ya.

¹³ Ndanana ná, mamu skwiha hkən ta gdavata: Mamu zlgħay nda ɲuduf, nda faftá ghəɲ, nda dvu, ama ya ta hemanatá tsa skwiha ya ná, dvu ya.

14

ɲa dɔay nda inda mndu, skwi ta vlə Sulkum

¹ ɲawawaŋa ka zba dvutá mndu, mamawa mbraku ya ta vlə Sulkum guli. Katkatani ta ghəɲa kla lwa Lazglafta. ² Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ɲa mnduha a ta mna tsi wu, ɲa Lazglafta. Had' mndu nda sna wu, kabga nda mbrakwa Sulkum ta mna tsi ta tsa difatá skwiha Lazglafta ya. ³ Mndu ya ta kla lwa Lazglafta ná, nda mnduha ta gwada tsatsi, ka vlə mbraku ɲa taŋ, ka ksa ɲuduf ɲa taŋ, ka ɲla həɲ. ⁴ Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma

gwadaha ná, ŋla ghəŋani ta ŋlə tsatsi, ama mndu ta kla lwa Lazglafta, Igliz ŋani ta ŋlay.

⁵ Ta kumay i'i ta gwadāy kaghuni demdem ta sanlaha ma gwadaha, ama malaghumala kumay da ta klay ghuni ta lwa Lazglafta. Malaghumala mndu ta kla lwa Lazglafta ka mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha, ka mantsa a tsi wu, ba mamu ka mndu ta mbəday dza'a kəl Igliz ka mutsafta ŋlaku. ⁶ Zwanama da, ka sna a kuni ta skwi snaghunam yu, ka sna a kuni ka lwa Lazglafta klədaghunagha yu, ka sna a kuni ta skwi taghaghunaf yu wu, nu dza'a kataghunafta lagha da da kaghuni, ka mnay da ta gwada nda kaghuni nda sanlaha ma gwadaha, ka sna a kuni ta kligiŋta da ta difata skwa Lazglafta na?

⁷ Ka gragra nzakwani nda hamata skwiha ta kəl lu ka skalu: Manda siŋlak nda htimbil. Ka sabə a lwani nda tvani ná, waka lu dza'a snanŋta kazlay: Mndərga ya skwi ya tsa vyagap lu, ka dzagap lu a tsi kə'a na? ⁸ Ka vya a mndu ta duli ŋa dza'a da vla vulu nda tvani ná, wa dza'a sli'afra na? ⁹ Manda tsaya kaghuni guli, ka nda sana gwada kul snanŋta lu ka kuni gwada katsi, waka lu dza'a snanŋta skwi ta mnə kuni na? Walaya gwada tsa gwadiŋ kuni. ¹⁰ Ta traku gwadaha kavghakavgha ma ghəŋa hadik, inda taŋ ná, mamu klatá ghəŋani. ¹¹ Ama, ka sna a yu ta tsa gwada ta gwadə lu ya wu katsi, ka matbay yu ma tsa mndu ta gwada tsa gwada ya, ka matbay tsa mndu ta gwada tsa gwada ya ma i'i guli. ¹² Kaghuni, ya ta mama mutsafta mbraku ta vlə Sulkum kuni ya, ŋavawaja ka zba mutsafta ya dza'a malaghuta ŋlanafra Igliz.

¹³ Tsaya tama, mndu ya ta gwada nda sana gwada ná, ka maga tsi ta du'a da Lazglafta ŋa mutsanafra mbrakwa mbədiŋiŋta. ¹⁴ Ka ta magay yu ta du'a nda sanlaha ma gwadaha kul snanŋta lu katsi, ta magə ma sulkuma vgha da yu ma ghunislaka da a wa. ¹⁵ Kinawu ka yu dza'a magay tama? Dza'a magay yu ta du'a ma sulkuma vgha da, dza'a ndəbay yu nduk ma ghunislaka da guli. Dza'a fay yu ta laha ma sulkuma da, dza'a fay yu nduk ma sulkuma da guli. ¹⁶ Ka mantsa a tsi wu, ka ta rfay ka ta Lazglafta ma sulkuma gha kwenkwen, waka hamata mndu ta snay kul snanŋta tsa gwada ya,

dza'a mna «amin» ta ghəŋa tsa rfu rfa ka ya, ka sna a tsi ta tsa skwi mna ka ya na?

¹⁷ Aŋ mndani rfanagharfa kagha ta Lazglafta kahwathwata, ama ŋlanaf a ta tsa mndu ta snay ya wa.

¹⁸ Ta rfay yu ta Lazglafta, kabga mal i'i ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ka kaghuni demdem. ¹⁹ Ama malaghumala dvafta da ta mnatá gwada hutaf ma ghunislaka da mataba Igliz ŋa ŋlanafra sanlaha, ka ya da mnata yu ta gwada dəmbu' ghway nda sanlaha ma gwadaha kul snanŋta lu.

²⁰ Zwanama da, ma nza ndana ghuni manda ŋa zwani. Ka tvə ghwadaka skwi tsi katsi, manda zwani kwitikkwitikw ka kuni nzata, ama ndana mndərha ka kuni ndanay.

²¹ Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta: «Nda ma mndəra sana mnduha ta gwada sana gwada, nda ya nda ma huta wa la mayam dza'a gwadganata yu ta na mnduha na,

tsaw kulam nda tsa snanŋta a həŋ ta gwada* da wu.» ka Mgham Lazglafta.

²² Mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ŋizla guma ya ŋa gwal kul zlgħafta, mantsa ya a da gwal zlgħay nda ŋuduf wa. Kla lwa Lazglafta ná, ŋizla zdaku ya ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf, mantsa ya a da gwal kul zlgħafta wa.

²³ Ka lagha Iglizha ka tskavata demdem ka mna gwadaha, ta gwadə ya ta ŋani, ta gwadə ya ta ŋani, ka həŋ nda sanlaha ma gwada katsi, ka sli'afra hamata mnduha, ka gwal kul zlgħafta a tsi, ka lami da taba taŋ, had həŋ dza'a mnay kazlay: Nda ksa kuni da halaway kə'a ra? ²⁴ Ala ka lagha taŋ demdem ka kla lwa Lazglafta katsi, ka sli'afra mndu kul zlgħafta, ka hamata mndu a tsi ka lami da taba taŋ, had tsa gwada ya dza'a ksantə ŋa zbayni ta pla dmaku ra? ²⁵ Dza'a sabsa skwi ma ŋudufani ta dabi ŋa zləmbatani zlumbruh ka tsəlbə ta kəma Lazglafta ŋa mnayni kazlay: Mataba ghuni Lazglafta kahwathwata kə'a.

Gwada ta ghəŋa tska vgha ma guyata ghəŋ

²⁶ Zwanama da, nu ta raku ŋa magay tama? Ka ta tska vgha kuni, ta falaha sanlaha, ta tagha skwi ŋa mndu sanlaha, kligiŋta difata skwa Lazglafta ŋa sanlaha, mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ŋa

* 14:21 Ngha ta Isaya 28:11-12.

sanlaha, mbədigintá ɲa sanlaha, ɲa ɲlaku ká indani demdem. ²⁷ Ka mamu mndu ta mna gwadaha nda sanlaha ma gwadaha katsi, ma malaghumala həj ta mndu his ka hkən a tsi ta gwada, mnaha ya ta ɲani, mnaha ya ta ɲani ka həj da gwaday, mamu ka mndu ɲa mbəday katsi guli. ²⁸ Ka had mndu ɲa mbəday wu katsi, hafta tsa ya ta wani mataba Igliz, ka gwadayni maghəjmaghəj nda ya ɲa Lazglafta. ²⁹ ɲa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, his nda hkən ka mndu ɲa gwada. Psaptá tsa gwada ya ɲa sanlaha. ³⁰ Ka vlayvla Lazglafta ta sana mndu ta nzaku ta kligintá difatá skwa Lazglafta katsi, nzaghuta tsa mndu tarjtarj ya tsərid. ³¹ Inda kaghuni, turtukturtuk ná, lavinjla kuni ta kla lwa Lazglafta, ɲa taghafta inda kaghuni ta skwi, ɲa mutsafta inda kaghuni ta mbraku. ³² Tsa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, ma dzva tarj tsa mbraku vlay Lazglafta ta həj ya. ³³ Nza a Lazglafta ka Lazglafta hwazlaɓaku wa, Lazglafta zdaku ya.

Manda va ya ta magə mi'aha ma Igliz nda ghuɓa ya, ³⁴ Seftew ka mi'a ghuni nzata ma tskatá vgha, kabga vlay a lu ta tvi ta həj ɲa gwada wa. Nda hanatá ghəj ka həj nzata manda ya ta mnə deftera Lazglafta guli. ³⁵ Ka mamu sana skwi ta kumə həj ta snarjta katsi, daway tarj da zə'alha tarj mintgha tarj. Ka skwa hula gwaday marakw ta gwada mataba Igliz†.

³⁶ Da kaghuni saba gwada Lazglafta re, ari ɲa ghuni ndaghəja ghuni a vlaghunata lu katək na? ³⁷ I'i ná, anabi yu, mamu Sulkuma Lazglafta ma i'i ka ka mndu katsi, dina ka snarjtani kazlay: Nana skwi vindaghunaf yu na ná, Mgham Lazglafta ta mnata kə'a. ³⁸ Ka sna a yu ta tsa skwi ya wu, ka mndu katsi, sna a Lazglafta ta tsatsi guli wa.

³⁹ Mantsa ya tama zwanama, ɲavawa ɲa ka zba mbrakwa kla lwa Lazglafta. Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ma pyu kuni. ⁴⁰ Manda ya ta raku ka kuni maga inda skwi, nda tvani katsi guli.

15

Sli'agapta Kristi ma mtaku

¹ Zwanama dá, ka havaghunak hava yu ta tsa Lfida Gwada mnaghuna yu, ka tsu'aftá kuni, ka ɲavatá kuni mida ya. ² Tsa Lfida

Gwada ya ta mbaghunafta, ka ɲanarja kuni manda va ya mnaghuna yu. Ka mantsa a tsi wu, ka bətbət tsa zlglafta zlg haf kuni ya.

³ Tsa ɲərma skwi tinlaghu yu ta taghaghunafta ya, tsaya zlg haf i'i kazlay: Mtumta Kristi ta ghəja dmakwa mu kə'a, manda ya mnə deftera Lazglafta. ⁴ Ka padamtá lu, ka sli'agaptá tsi nda hafu badu mahkən, manda ya mnə deftera Lazglafta. ⁵ Ka maranarjta tsi ta ghəjani ta Kefas, tahula tsa ka maranarjta tsi ta ghəjani ta gwal ghwanjpdə his. ⁶ Tahula tsa guli, ka maranarjta tsi ta ghəjani ta zwanama ta malaghutá hutaf dərmaq ta fitik turtuk. Ta mal gwal ta ndiri ndanana mataba tarj, rwavaghu rwa sanlaha. ⁷ Maranarjmaru guli ta ghəjani ta Yakubu, maranarjha ta inda gwal ghunay.

⁸ Tahula maranarjtani ta ghəjani ta tsaha ya demdem, ka maridinjta tsi ta ghəjani ta i'i guli, i'i ta nzakway manda bazaku ma tsa fitik ya. ⁹ Manda va tsaya ná, i'i sagəj gudzekw mataba gwal ghunay. Ra a yu má ka hgya ka mnda ghunay wu, kabga ganapga yu tiri ta mnduha ta zlglaftá Lazglafta. ¹⁰ Nda zdakatahuda Lazglafta ná, nda nza yu manda va na nzakwa dá na. Nza a tsa zdakatahudani ɲa dá ya ka skwi bətbət wa. Katək ná, mal i'i ta magatá slna ka hahəj demdem. Nziya nza tsi, i'i a ta magata wu, tsa zdakatahuda Lazglafta ma i'i ya ta magata. ¹¹ Tsaya tama, dər má i'i tsi, dər má hahəj a tsi ná, tsaya skwi ta mnə ɲni, tsaya skwi zlg haf kaghuni guli.

Dza'a sli'agamap sli'a Kristi ma mtaku

¹² Ka si ta mnay lu kazlay: Sli'agapsli'a Kristi kə'a ya ní, kabgawu ta kəl sanlaha mataba ghuni ka mnay kazlay: Had sli'agapta ma mtaku wu kə'a na? ¹³ Ka si had sli'agapta ma mtaku ya ná, ba va sli'agap a Kristi guli wa. ¹⁴ Ka si sli'agap a Kristi ya guli wu, ka bətbət na gwada ta mnə ɲni na nda tsa tama, ba ka bətbət zlg hay nda ɲudufa kaghuni guli. ¹⁵ Ta tsakalawi kuni ta Lazglafta ka lu nda arjni nda tsa mnay ɲni kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Kristi ma mtaku kə'a ya. Ka si had sli'agapta mnduha ma mtaku ya wu, walaj a ta sli'agapta nda tsaya wa. ¹⁶ Ka si walajta a gwal nda rwa ta sli'agapta wu katsi, ba sli'agap a Kristi

† 14:35 Ngha ta 1 La Kwarejnt 11:5.

nda tsa guli wa. ¹⁷ Ka si sli'agap a Kristi ya wu, ka bətbət tsa sləghafta zlghaf kuni ya. Ta ma dmakwa ghuni kaghuni ha gita. ¹⁸ Ka mantsa ya tsi guli, gwal ta rwuta ma Kristi ná, nda zadá hōj. ¹⁹ Ka ŋa na nzakwa amu ndanana kweŋkweŋ fata mu ta ghōj ma Kristi katsi ná, nda nza mu ka gwal ta ksaku ka hidahida katakata mataba inda mnduha.

²⁰ Na ŋa kahwathwata ná, sli'agapsli'a Kristi mataba gwal nda rwa, tsatsi taŋtana mndu ta sli'agapta. Tsaya ta maraŋta ka-zlay: Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa guli kə'a. ²¹ Manda ya sagha mtaku nda ma mndu turtuk ya, manda tsaya guli ná, nda ma mndu turtuk sagha sli'agapta ma mtaku. ²² Ta mtay inda mndu ta mtaku, kabga sabə ma zivra Adamu hōj. Manda tsaya guli ná, dza'a vramvra hafu da inda gwal ta ndi'aftá vgha nda Kristi. ²³ Nda fitikani nda fitikani ta magakwa tsa fitika sli'agapta ya. Kristi taŋtanaŋi, ŋa sagha fitika ŋa gwal ta nzakway ka ŋa Kristi badu sagha dza'a sagha tsi. ²⁴ ŋa zadana Kristi ta mbrakwa inda ghwadaka sulkumha nda mghamha taŋ tani, nda ŋa inda gwal dagaladagala ma ghōja hadik. Tahula kdiŋtani ta zadana, ŋa vranavatani ta ga mgham ta Lazglafta ta nzakway ka Da. ²⁵ Nda nza tkwe' ka gay Kristi ta mgham ha ka sagha fitik dza'a kəl Lazglafta ka nanaftá ghumahani ka skwa ta diŋlay səlani. ²⁶ Ghuma dza'a lu zadana ŋa dza ghōjani ná, mtaku ya. ²⁷ Wya ka lu vindafta ma deftera Lazglafta: «Dza'a niŋna Lazglafta ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani*.» Tsa mnay mnə lu kazlay: Dza'a niŋna ta «inda skwi» ka skwa ta diŋlay səlani kə'a ya ná, nda tsala. Had tsa mndu ta vlanťa mbraku ta ghōja inda skwi ya mida wa. ²⁸ Tahula niŋta Lazglafta Da ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani, hanaganata zwaŋ ta ghōj mista tsa mndu ta vlanťa tsa mbraku ta ghōja inda skwi ya, kada nzakwa Lazglafta Da ta ghōja inda skwi nekwnek, nda mndu tani.

²⁹ Ka mantsa a tsi wu, nu ta psə gwal ta magaftá batem da mnaka gwal nda rwa na? Ka si walaŋta a gwal nda rwa ta sli'agapta ya wu katsi, ŋaw ta maga hōj ta batem da mnaka taŋ na? ³⁰ Ka sli'agapta a mnduha ma mtaku wu katsi ní, ŋaw ta dza'a aŋni

tawa hdak inda fitik? ³¹ Gita re mahtsim a na, mtaku ta kzla i'i. Kahwathwata ta mnaghunata yu zwanama, ta ghərbaku yu ta kaghuni ta ghōja slna maga mghama mu Yesu Kristi. ³² Ka tsa wudawude yu nda nimitakha ma luwa Afisus ya, ka nghanatá mnda səla tsi kweŋkweŋ katsi ní, nahgani kataf tsi ta i'i na? Ka si had sli'agapta ma mtaku wu katsi, manda va ya ta mnə sanlaha ná, «zamaza, samasa, ya wya dza'a rwurwa† mu mahtsim ya,» ka hōj. ³³ Dasuwa ka kuni, ma nanə kuni ta ghōja ghuni, ya «ksa nzaku nda ghwadaka mnduha ná, ta badzay ta mndu.» ³⁴ Vraganaghawa vra ta ghōja ghuni manda ya ta raku. Ma walaŋ kuni ta maga dmaku, ya sna a sanlaha mataba ghuni ta Lazglafta wa. Aya hula ka i'i tadá!

Kinawu ka gwal nda rwa dza'a sli'agapta?

³⁵ «Ka waya ka skwi dza'a daway sani ma mndu kazlay: Waka gwal ta rwuta dza'a sli'agapta na? Nda wani ma slu'uvgha dza'a sli'agapta hōj na kə'a?» ³⁶ Rghargha vgha na! Sna a ka kazlay: Had skwi ta sləgadata ka ta dyafta ka ta rwa a tsi wu kə'a ra? ³⁷ Skwi ta slgadata ka ná, kuzuŋani a wa, hyani ya, dər má hya tsi dər má sana hulfa a tsi. ³⁸ ŋa vlanťa Lazglafta manda ya ta kumay tsi ta kuzuŋ ŋa dar wati ma skwi sləgada ka. Kuzuŋ ya ta ksanavata ta vlanťa tsi.

³⁹ Inda skwi ta hafu ná, ndaghəjani ndaghəjani slu'u vgha taŋ: Ndagħəjani slu'u vgha mndu, ndaghəjani slu'u vgha skwiha fwad fwad səla mista taŋ. Ndagħəjani ŋa zarakha, ndaghəjani ŋa klipiha.

⁴⁰ Ndagħəjani tsatsatá skwiha ta luwa, ndaghəjani tsatsatá skwiha ta hadik. Ndagħəjani wdakwa skwiha ta luwa, ndaghəjani wdakwa skwiha ta hadik. ⁴¹ Ndagħəjani wdakwa fitik, ndaghəjani wdakwa tili. Ndagħəjani wdakwa tekwatsa. Ta dgavadga wdakwa sana tekwatsa nda sani guli.

⁴² Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi nda gwal dza'a sli'agapta ma mtaku guli. Slu'uvgha lamə lu da hadik ná, ŋa rwutani. Slu'uvgha dza'a sli'agapta ná rwavata a wa. ⁴³ Ka ghwadaka skwi vzadata lu da hadik, sli'agaptani ya ná, nda glaku tida. Nda ragħwa ta vzadatá lu, ta sli'agaptá tsi ná,

* 15:27 Ngha ta Zabura 110:1. † 15:32 Ngha ta Isaya 22:13.

mbrumbra katakata. ⁴⁴ Ka slu'uvgha mnda sɛla nzakwani ta lamtá lu, ma sli'agaptani mbɛdanafmbɛda Sulkum ta vghani. Ka si mamu slu'uvgha mnda sɛla ya ná, mamu slu'uvgha ta vlə Sulkum ya guli. ⁴⁵ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Adamu taŋtaŋta mnda sɛla vuslanam Lazglafta ta hafu». Mahisa Adamu ta nzakway ka Kristi ya ná, ta luwa saha tsatsi, tsatsi ta vla hafu[‡] ŋa mnduha. ⁴⁶ Tsa ka Sulkum ya a taŋtaŋani wu, tsa ka mnda sɛla yeya, kada saha tsa ka Sulkum ya. ⁴⁷ Tsa taŋtaŋa mndu tsagap lu ma hadik ya ná, ŋa hadik tsa, sa ta luwa tsa ka mahis ya. ⁴⁸ Manda nzakwa tsaya ka hadik ya ná, ŋa hadik tsaha ya guli. Manda nzakwa tsaya ka ŋa luwa ya ná, ŋa luwa tsaha ya guli. ⁴⁹ Manda tsa klafta mu ta yakwa tsa ŋa hadik ya ná, manda va tsaya dza'a klafta mu ta yakwa tsa ta luwa ya guli.

⁵⁰ Zwanama dá, nana skwi ta mnə yu na ná, had' slu'uvgha nda us dza'a lavinjá lami da ga Mgham Lazglafta wa. Had' ya ta rwuta dza'a za hɔga ya kul rwuta guli wa.

⁵¹ Wana yu dza'a maraghunatá difatá skwi maridj Lazglafta. Demdem a mu dza'a rwuta wu, ama demdem mu dza'a mbɛdavafta. ⁵² Gi hadahada dza'a mbɛdavafta mu manda kulitsa iri vyar lu ta kdavakta vyatá duli. Vyata lu ta tsa duli ya ná, gi sli'agapta gwal nda rwa tsa nda slu'uvgha ya kul rwavata, ta mbɛdavaftá amu guli. ⁵³ Manda va tsaya ná, nda nza tkwe' ka mbɛdapta na slu'uvgha mu ta rwaku na, nda ya kul rwavata, ŋa mbɛdaptá na ta mtaku na, nda ya kul mtavata. ⁵⁴ Tahula mbɛdapta lu ta na vgha ta rwaku na nda ya kul rwavata, mbɛdapha lu ta na ta mtaku na nda ya kul mtavata ya, tsaya dzatá ghəŋa skwi nda vinda ma gwadá Lazglafta ta mnay kazlay: Ndunda lu ta mtaku, zaza lu ta ghwa tida kə' a ya.

⁵⁵ «Wura! Ga zatá ghwa gha kay tama mtaku? Wura!

«Ga gurma gha kay tama mtaku?»

⁵⁶ Dmaku ná, gurma mtaku ya. Fatá zlahu ta vlayjtá mbraku ta dmaku. ⁵⁷ Rfamarfa ta Lazglafta ta vlamatá za ghwa nda ma Mghama mu Yesu Kristi!

⁵⁸ Mantsa tama zwanama dá gwal ta dvu yu, dihavawa diha, ma gigdava kuni, lawala

ta kəma ta kəma nda slna Mgham Lazglafta, ya had' visa ghuni dza'a nzata ka mbalay da Mgham Lazglafta wa.

16

Tskaftá tsemi ŋa zwanama ma Ursalima

¹ Taghəŋa skwi ta nghaghanaghatá tska skwi ŋa vlay ŋa mnduha Lazglafta ma luwa Ursalima ya, magawamaga kaghuni guli manda va ya mnanaf yu ta Igliz ta hadika Galat. ² Inda dəmas, ka faghuta inda kaghuni ta tsemi mintgha ghuni tafta skwi ya ta mutsafta kuni, da laghu lu kzla i'i kada tsKay. ³ Lagha dá dazlay ya, ŋa vivindafta dá ta delewer ŋa ghunafta dá ta mnduha dza'a zabapta kaghuni ŋa kla tsa skwi dza'a tskafta kuni ya da luwa Ursalima. ⁴ Ala ka nda nza tsi ŋa dza'a vɔrdá i'i katak má, gway taŋ ta vgha tsa kawadaga nda i'i.

Skwi ta kumə Pwal ta magay

⁵ Dza'a labla yu ta hadika Mekaduniya, hada dza'a sli'afra yu ka labə da nghaghunaghata. ⁶ Kawaka skwi ná, dza'a hanavahana yu da kaghuni, ka dza'a zə hada a yu ta fwak, ŋa pghay ghuni ta i'i da inda vli ta dza'a yu. ⁷ Va a yu ta nghadaghata zekw da kaghuni dazlay wa. Ta kumay yu ta hanavata tsəbakw da kaghuni ta graftá yu, ka nda dɔvay Mgham Lazglafta tsi.

⁸ Ama dza'a nzata hadna yu ma luwa Afisus har ka sagha fitika Pentekwat*, ⁹ kabga gunihaguna Lazglafta ta watgha buwan ŋa magatá hɔrma slna, aŋ mndani nda ndəgha ghumaha ta lmu nda i'i.

¹⁰ Ka bhadaghaɔha Timute da kaghuni katsi, ka tsafaranafta kuni ta vgha yaha nzata nda zləŋ mataba ghuni, kabga ta magay ta slna Mgham Lazglafta manda ŋa dá. ¹¹ Yaha dər wa da hɔrtətata, ka pghafta kuni nda dzaku ka sagha tsi da i'i, kabga ta kzlaykzlay ŋni hadna nda zwanama.

¹² Ya manda zwanama mu Apwalus ya ná, ndəbanandəba yu ta dzvu katakata má ŋa laba taŋ nda zwanama da nghaghunaghata, ama ndanana a kumafta maya tsatsi ta labə wu, dza'a labla ma fitik ya da mutsafta tsi.

Vlatá hidaku nda ga zgu

¹³ Nzawanza hzleŋa, ka dihavata kuni ma zlghay nda ŋduf, yaha kuni da zləŋ, ka

[‡] 15:45 Ngha ta Zlrafta 2:7.

[§] 15:55 Ngha ta Isaya 25:8, Huseya 13:14.

* 16:8 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:1.

mbra kuni ta vgha. ¹⁴Ma inda skwi ta maga kuni, ka maga kuni nda dʋutá mndu.

¹⁵Zwanama da, nda sna kaghuni ta Stefanas nda gwal ga taŋ tani, hahəŋ taŋ-taŋa gwal ta zlgħaftá Yesu Kristi ta hadika Akaya, ka fata həŋ ta ghəŋa taŋ ŋa maganata slna ta mnduha Lazglafta. Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: ¹⁶Snawasna ta gwada da mndərga tsa mnduha ya, nda ya da inda gwal ta maga mndərga tsa ŋani slna ya kə'a.

¹⁷Ta rfu yu katakata nda sagha i Stefanas nda Fwartunatus nda Akaykus da nghadighata. Nghay da ta həŋ ná, manda skwi kaghuni demdem ya ka yu ta nghay, ¹⁸kabga lbihalba həŋ ta ŋudufa da nda ŋa ghuni tani. Mndərga tsahaya ma mnduha ná, dina vla glaku ŋa taŋ.

¹⁹Ta ga zgu Igliz ta hadika Asiya ŋa ghuni. Ta ga zgu i Akilas nda Priskila nda Igliz ma həga ga taŋ tani ŋa ghuni katakata, ma hga Mgham Yesu. ²⁰Ta ga zgu inda zwanama ŋa ghuni.

Ka gaguvta kuni ta zgu hmətət mataba ghuni sani nda sani.

²¹I'i Pwal ta vindaghunaftá na ga zgu na nda dzva da.

²²Inda mndu kul dʋa Mgham Yesu ná, ka nza tsi ka mndu nda ksi'a.

Maranata!† (Mghama ŋni ta sagha!)

²³Ka nza zdakatahuda Mgham Yesu nda kaghuni.

²⁴Dʋudva yu ta kaghuni demdem nda ŋudufa da ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi.

† 16:22 Maranata: Manda mnyay kazlay: Mghama ŋni ta sagha kə'a ya, nda gwada Grek.

Mahisa tsghatá lwa Pwal ña 2 La Kwarejnt

Ga zgu

¹I'i Pwal zbpaz Lazglafta ña nzaku ka mnda ghunay Yesu Kristi ta vindaghunaftá na delewera na. Kawadaga ñni nda zwanjama Timute. Ta ga zgu ñni ña kaghuni Igliza Lazglafta ma luwa Kwarejnt, nda ya ña inda gwal zlgħay nda ñuduf ta kuraghuta kwakwara hadika Akaya tani.

²Ka vlaghunavla Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta zðakatahufani nda zðakwani.

Rfay Pwal ta Lazglafta

³Rfamarfa ta Lazglafta Dani ma Mghama mu Yesu Kristi. Dagala tawa hidahida da tsa Lazglafta ya. Tsa Lazglafta ta gdata* ta lba ñuduf ña mu ya. ⁴Tsatsi ta lba ñuduf ñarñni ma inda ghuya ðarñwa ñni. Nda tsa lba ñuduf ta vlagñnata tsi ya, ta lavinñta añni ta lbanatá ñuduf ta sanlaha ta ghuya ðarñwa guli.

⁵Manda va tsa ghuyta Kristi ta ðarñwa katakata ya ta ghuya añni guli. Lazglafta guli ná, ta lbañna lba ta ñuduf katakata nda ma Kristi. ⁶Ka ta ghuyay añni ta ðarñwa katsi ná, ña lbaghunatá ñuduf, nda ya ña mbakwa ghuni nzakwani. Ka si vlagñnavla Lazglafta ta lba ñuduf ta añni ná, nda nza ña lbaghunatá ñuduf ta kaghuni guli, dza'a kæl kuni ka mutsafá mbrakwa su'a ghuya ðarñwa mndærga va tsa ña añni ta ghuyay ya ⁷Grafgra añni kazlay: Nda diha kuni ta tva Lazglafta kə'a. Nda gwa mu ma ghuya ðarñwaha. Ka lbaghuna lba Lazglafta ta ñuduf manda ya ta lbañnata tsi ta ña añni ya guli.

⁸Añi zwanama, va a añni ta kwalaghuni kul snarñta ghuya ðarñwa ghuyə ñni katakata ta hadika Asiya wa. Færtufërta tsa ghuya ðarñwa ya ka malaghuta mbrakwa ñni. Graf a añni kazlay: Si ta dza'a nzanza ñni da hafu kə'a wa.† ⁹Manda va tsaya ná, nda fa añni ña rwiñta ka añni sizlay. Tsaw Lazglafta ta fata mantsa ña marañta kazlay: Ta mbrakwa ñni a fafta ñni ta ghəña ñni wu

kə'a. Ta Lazglafta ta sli'aganaptá mndu ma mtaku fafta ñni ta ghəñ. ¹⁰Tsatsi ta klaptá añni ma mndærga tsa ghwadaka mtaku ya. Tsatsi dza'a klarñnapta mida guli. Ta tsatsi fatá ghəña ñni ña klaptá añni dazlay guli. ¹¹Ka kata kuni ta añni nda maga du'a. Ka nda ndəgha gwal ta maga du'a da Lazglafta ta ghəña añni katsi ná, dza'a nda ndəgha gwal dza'a rfu ta ghəñani guli tsu'afər Lazglafta ta tsa du'a tarñ ya.

Mbədapta Pwal ta vli si dza'a sli'i tsi

¹²Skwi ya ta vlagñnatá tsafara vgha ná, nzuvunza ñni ta nzaku ðina nda inda mnduha ka ñni ta ðaslay ma ghəña ñni. Katkatani mataba nzaku ya nzuvus mu nda kaghuni. Nzunza ñni ta tsa nzaku ya ndəets nda hanatá ghəñ manda ya vlagñna Lazglafta. Manda ya ta kumə ðifla slu'uvgha a nza ñni ta tsa nzaku ya wu, ama Lazglafta ta katañnata nda zðakatahufani.

¹³⁻¹⁴Skwi ta vindaghunafta añni ná, skwi ya ña ðanñafta ghuni ña snarñta ghuni ya. Ki'a nda ki'a yeya skwi snarñ kuni ndanana mndani, ta graftá ñni ná, dza'a nda sna kuni ta inda skwi dazlay. Skwa tsafarakwa ghuni añni, manda ya dza'a nzaku kaghuni ka skwa tsafarakwa añni badu vragata dza'a vragata Mgham Yesu.

¹⁵Grafgra yu mantsa ya nzakwani kə'a, kæl yu ka kuma si lagha da kaghuni karaku, ña mutsaghunaftá zðaku his səla. ¹⁶Nda da kaghuni má dza'a laba yu ta sli'i yu ka dza'a ta hadika Mekaduniya, má ña vragapta ða nda da kaghuni guli ta sabə yu‡. Má ña katihata nda dza'a ta hadika Zudiya, sew labə a yu wa. ¹⁷Mataba tsaya ná, sna a yu ta skwi ta ndanu yu wu ka kaghuni ra? Ari tsa ndanə ndana yu ya ná, ndana slu'uvgha ya a ka kaghuni ta gray, ña mnay ða kazlay: Añi, a' mantsa a kay guli wu kə'a nda va tsa skwa turtuk ya na? ¹⁸Manda va tsa nzakwa Lazglafta ka mndu tðukwa ya ná, manda va tsaya tsa gwada mnaghuna añni ya. Nza a tsa gwada mna ghuna añni ya ka «añi,» a' «mantse a kay guli wu» kə'a ta va tsa skwa turtuk ya wu, ¹⁹kabga ma mnaghunata ñni, i Silas nda Timute nda vərða i'i ta gwada ta Yesu Kristi Zwanja Lazglafta ná, mnay kazlay: Añi, a' mantse a kay guli wu kə'a ta va tsa skwa turtuk ya a mnə añni wa. Añi, ña

* 1:3 Isaya 40:1 nda Zabura 94:19.

† 1:8 Gray nda 1 La Kwarejnt 15:32.

‡ 1:16 Ngha ta Slna gwal ghunay 19:21.

tsatsi ta mnay inda fitik. ²⁰Nda ma tsatsi ta mna Lazglafta ta «anji» nda inda skwi tamaf tsi ta imi ta sləmən. Tsaya ta kəl amu ka mnay nda ma Yesu Kristi kazlay: Mantsa ya nzakwani kə'a, ɲa vlanjá glaku ta Lazglafta. ²¹Tsatsi ta dihaɲnata nda kaghuni tani ma Yesu Kristi, tsatsi ta zabaptá amu, ²²ka tahamaftá tsi ta ɲizla ɲa maraɲtá kazlay: ɲani amu kə'a. Tsaya ta nzakway ka Sulkum nda ghuba famam tsi ma ɲudufa mu ɲa gramaftá skwiha dínadína dza'a tsi magay ɲa mu dazlay.

²³Takma Lazglafta ta mnaghunata yu. Yaha yu da gurdaghunaftá ɲudufa ghuni ka yu kwal yu kul vrəgladapta da luwa Kwarejt. ²⁴Kumay ɲni ta faghunaghatá zlabak ta ghəɲa zlgħay nda ɲudufa ghuni a wu, ta maga slna mu ka skwa turtuk, ɲa zdavafta ɲudufa ghuni, kabga nda diha kuni ma zlgħay nda ɲuduf.

2

¹Skwi kura yu ná, haf yu dza'a vrəgladapta da kaghuni, da gurdəglaghunaftá yu ta ɲudufa ghuni wa. ²Ka gurdaghunafgurdá yu ta ɲudufa ghuni ya ní, wa dza'a zdídfítá ɲuduf ta i'i tama, tsa kaghuni má dza'a ɲraghunafta yu ta ɲuduf ya a wu ra? ³Skwi kəl yu ka vindaghunaftá tsa delewer ya ná, va a yu ta laba da slanaghatá mnduha má dza'a zdídfítá ɲuduf mazlay ná, ɲa ɲaridíftá ɲuduf wa. Grafgra yu kazlay: Ka ta rfu yu ná, dza'a rfu inda kaghuni guli kə'a. ⁴Ta vində yu ta tsa delewer ya ɲa ghuni ná, nda ghuya ghəɲa da, gurdə gurdá ɲudufa da katakata, ima taw ta ira da. ɲa ɲraghunaftá ɲudufa ghuni a vindaghunafta yu wa. Dina ka snarɲa ghuni ta dva kaghuni ya dvaf yu kahwathwata.

Plinista Pwal ta dmakwa mndu ya ta razanaf

⁵ɲranafta mndu ta ɲuduf ta mnduha ná, i'i a ɲridif tsi wu, kaghuni demdem ya, dər má kaghuni demdem a tsi. Tsaw va a yu ta fərtiɲtá gwada ta ghəɲani wa. ⁶Tsa dvanaghata dvanagħa ndəghata sanlaha mataba ghuni ta tsa mndu ya ná, prək tsaya. ⁷Ndanana, pliniswapla ta dmakwani, ka vla kuni ta mbraku ɲani, yaha ɲudufani da ɲruta ka malagħutá mbrakwani. ⁸Wyawa dzvu maranaywamara ta

dvu kahwathwata. ⁹ɲa dzəgha kaghuni vindaghunafta yu ta na delewer na guli, kabga ta kumay yu ta snarɲa, ka ta snarsna a kuni ta inda skwi ta mnaghunata yu. ¹⁰Ka plinispla kuni ta dmakwa mndu ná, i'i guli ná, plinispla yu. Dəmakwa mndu ya plinis yu, ka si mamu dmaku ɲa play ná, plinispla yu kabga kaghuni, nda ngħa Kristi guli, ¹¹kada kwala halaway zata ghwa ta amu, kabga nda sna amu dínadína ta hidakwani.

Nzakwa Pwal ma luwa Truwas

¹²Sli'afslí'a yu ka lagħwi da luwa Truwas da mna Lfída Gwada ta ghəɲa Yesu Kristi. Manda bhadagħata da, kə'a ka yu ná, məd tadípta Mgham Yesu ta tvi dínadína ɲa mna gwada hada. ¹³Nziya nza tsi, tsə'amma ghəɲa da, kabga slanagħa a yu ta zwanjama da Titus hada wu, kəl yu ka mnay ka nzata kuni dughwana kə'a nda həɲ, ka sli'afsta ka zlarɲtá gwal ma luwa Truwas ka lagħu yu ta hadika Mekaduniya.

Zatá ghwa Yesu Kristi

¹⁴Rfu da Lazglafta! Tsatsi ta vlanjnatá za ghwa inda fitik ma Kristi. Klafkla ta aɲni ɲa mnanɲtá Kristi ma inda vli. Nda nza aɲni manda urdi dza vərtiktika ta pusata lu. ¹⁵Manda va tsaya, nda nza aɲni manda urdi dza vərtikatani klaf Kristi ka vlanjntá Lazglafta. Tsa urdi ya ná, nda nza ka ɲa gwal ta mutsa mbaku, nda gwal ta zadíntá ghəɲa taɲ tani. ¹⁶Ka ɲa gwal ta mutsa mbaku ná, dza tsa vərtikatani ya, ta vlanjvla Lazglafta ta hafu ta həɲ. Ka ɲa gwal ta zadíntá ghəɲa taɲ guli ná, dza a tsa vərtikatani ya wu, ta klanakkla ta mtaku ta həɲ. Wa ya prək ka magaftá tsa slna ya tama? ¹⁷Aɲni ná, nza a aɲni manda hamata sanlaha ta za huda taɲ ta gwada Lazglafta wa. Lazglafta ta ghunaftá aɲni, kahwathwata ta mnə aɲni ma Kristi ta kəma Lazglafta.

3

Gwal maga slna ma lfída dzratawi

¹Ta dza'a zlrə nda zlra ɲni ta ghuba ghəɲa ɲni ra? Delewera lagħa maraɲta ghəɲa ɲni da kaghuni ta zbə ɲni re, ari mamu a delewer ta zbə ɲni da kaghuni ɲa mara ghəɲa ɲni manda ya ta magə sanlaha na? ²Vərdá kaghuni tsa delewer maraɲtá ghəɲa ɲni ya vindam Kristi ma ɲudufa ɲni,

snaj lu, ta dzaɲə inda mnduha. ³ Manda va tsaya nzakwani, kaghuni tsa delewer vindam Kristi ka tsghafta nda ma dzva ɲni ya. Nda ima vindi a vindafta tsi wu, nda Sulkuma Lazglafta nda hafu mida vindafta tsi. Ta klam* a vindafta tsi guli wu, ma ɲudufa mnda səla vindamta tsi.

⁴ Kəl ɲni ka mnay kazlay: Vindata delewera Kristi kuni kə'a ná, kabga Yesu Kristi ta gramafta mantša ya nzakwani kə'a ta kəma Lazglafta. ⁵ Nda sna aɲni kazlay: Slaghu a aɲni ka ghəɲa ɲni ka maga tsa slna ya wu kə'a. Lazglafta ta vlaɲnatá mbrakwa magay. ⁶ Tsatsi ta vlaɲnatá mbrakwa nzaku ka gwal maganată slna ɲa mnay ɲa mnduha ta Lfida dzratawi dzraf tsi. Tsa lfida dzratawi ya ná, sladaf a ta zlahu vindaf lu ghalya ya wa. Ta Sulkum nda ghuɓa sladafta tsi. Tsa vindata zlahu ghalya ya ná, ta hla mnduha da mtaku. Sulkum nda ghuɓa ya ná, ta hla mnduha da hafu.

⁷ Ghalya, ta klam vindafta lu ta tsa zlahu ya, ka magə Musa ta slna tsa zlahu ta kla mndu da mtaku ya. Kulam nda tsaya ná, ta vlaɲvla tsa slna ya ta glaku. Laviɲ a la Isra'ila ta nghu† da kumani wu, kabga ta wudaku kumani katakata. Tsaw, ɲa nzdavata a tsa wudakwani ya wa. ⁸ Had slna Sulkum nda ghuɓa dza'a malaghutá glaku ka tsaya tama rki? ⁹ Ka si tsa slna zlahu ta hla mnduha da mtaku ya, mamu glakwani ya ní, tsa slna Sulkum ta nanaftá mndu tdukwa ya guli, malaghumala ɲani glaku piyw! ¹⁰ Tsaya tama ná, da na glaku ta malaghuta piyw ndanana ná, had tsa glaku ghalya ya ta mnaku wa. ¹¹ Ka si tsa dza'a kwal kul nzdavata ya mamu glakwani ya, malaghumala ɲa na dza'a nzaku ɲa kdekedzej na tama.

¹² Had sana skwi dza'a ɲni difay ma tsa gwadaha ya wu, kabga nda sna aɲni kazlay: Manda tsaya nzakwa tsa skwiha ya kə'a. ¹³ Manda Musa ta bukwanaghutá kuma nda lɟut yaha la Isra'ila nghanťa htakwa tsa glaku ya ma kumani ya a aɲni wa. ¹⁴ Tuɲtuɲwa ghəɲa la Isra'ila. Ha gita, laviɲ a həɲ ta snaɲta tsa kahwathwata ya ta dzaɲə həɲ ta tsa dzratawi ɲa ghalya ya wa. Ta kliɲ a lu ta tsa lɟut ya wu kabga laviɲ

a lu wu, ba mndu nda ndi'atá vghani nda Kristi kwenkwen. ¹⁵ Kulam gita, ta dzaɲə həɲ ta tsa zlahu Musa ya ná, manda skwi bukwanaf tsa lɟut ya ta ɲuduf ta həɲ ya həɲ. ¹⁶ Ama manda skwi ya nda vinda: «Inda mbədaghuta mndu ta vgha tvə Mgham Yesu ya ná, dədaghuta tsa lɟut‡ ya.»

¹⁷ Mgham Yesu ná, Sulkum ya. Ma vəl hada Sulkuma Mgham Yesu guli ná, nda pla vgha mnduha. ¹⁸ Amu demdem, bukwa a kuma mu wa. Manda dalagar ya ta wudakwa glakwa Mgham Yesu ta amu. Mgham Yesu ta nzakway ka Sulkum ya ta mbədanafta ka nanafta manda va tsatsi, ka kla amu ta kəma ta kəma ma tsa glakwani ta malaghuta ya.

4

Ghuyama daɲwa kawadaga nda Kristi

¹ Lazglafta ta faɲnamťa tsa slna ya ma zďakwani, tsaya ta kwal ɲni kul rwa malandugu. ² Had ta ɲana vgha nda ghwadaka skwiha ta magə lu ma difa ma difa, ta pgha hula ɲa mndu wa. Nana a aɲni ta mndu wu, had aɲni ta mbədanaftá gwada Lazglafta wa. Katək ná, kahwathwatani ɲa aɲni ta mnigijta banluwa. Mantša ya dza'a kəl inda mndu ka dasla kahwathwata ɲni ma ɲudufani ta kəma Lazglafta. ³ Ka nda difa na Lfida Gwada ta mnə ɲni na katsi ná, da gwal ta zadijťa ghəɲa taɲ nzakwa tsi nda difa. ⁴ Sna a həɲ ta na Lfida Gwada ta mnə aɲni na wu, kabga hanafha Lazglafta na ghəɲa hadik na ta ɲudufa taɲ, ɲa kwala taɲ kul nghanťa tsa tsuwadək ta tsuwadaka həɲ, ta sabi ma Lfida Gwada ta ghəɲa glakwa Yesu Kristi ya. Tsa Yesu Kristi ya ná, ka guram nda Lazglafta. ⁵ Ta mnə aɲni ta tsa Lfida Gwada ya ná, gwada ta ghəɲa aɲni a ta mnə ɲni wa. Gwada ta Kristi ta nzakway ka Mgham ɲa aɲni ta mnay. Aɲni, gwal ksaghunată slna aɲni, kabga nzakwa ɲni mista Yesu. ⁶ Ka Lazglafta mnata ma fitika zlaganaptani ta ghəɲa hadik na: «Ka tsuwadaka tsuwadək ta vli ma grusl*,» ka'a. Va tsa Lazglafta ya ta tsuwadakanafťa vli ma ɲudufa ɲni ɲa tsuwadaka mnduha, ɲa snaɲta taɲ ta glakwa Lazglafta nda ma kuma Yesu Kristi.

* 3:3 Ngha ta Sabi 24:12. Ngha ta Irmiya 31:33, nda Izekiyei 11:19, 36:26-27. † 3:7 Ngha ta Sabi 34:29-35. ‡ 3:16

Ngha ta Sabi 34:34. * 4:6 Zlrafta 1:3.

⁷ Bəzleghwa tsaf lu nda r̄bisl aṛni, ta kla tsa n̄erma skwa gadghəl ya. Kəl tsi ka nzakway mantsa ya ná, Lazglafta ta mbranaghatá maga inda skwi, aṛni a wa. ⁸ Dagala dajwa ta ghuyar̄napta lu, kulam nda tsaya, kdajna a wa. Dəgajha ṛni ta ghəj badu masani, ta hla a ghəja ṛni tida wa. ⁹ Gajnap̄a lu ta iri, ta zlayna a Lazglafta wa. Ṭurnusha lu ta ima zgi, ta klap a lu ta hafu ma aṛni wa. ¹⁰ Ta wa hdak ṛni inda fitik manda va tsa maganatā Yesu ya, kada maravata nzakwa Yesu guli ma vgha ṛni. ¹¹ Ma inda ṛa aṛni ma nzaku ná, ta wa hdak ṛni ta ghəja gwadā ta Yesu, kada maravata nzakwa Yesu ma na ṛajni ma slu'uvgha ta mtaku na. ¹² Mantsa ya ná, nzaku ta wa hdak ṛa aṛni, nzakwa ghuni nda hafu ṛa kaghuni.

¹³ Ka lu vindaf̄ta ma deftera Lazglafta na: «Zlghafzlḡha yu ta gwadā ta ghəja Lazglafta kəl yu ka gwadāy†.» Aṛni guli na, zlghafzlḡha aṛni ta Lazglafta manda va tsaya, ta kəl aṛni guli ka mna gwadani. ¹⁴ Nda sna aṛni kazlay: Sli'aganap̄sli'a Lazglafta ta Mgham Yesu ma mtaku kə'a. Tsatsi guli dza'a sli'aganap̄ta ma mtaku, kabga nda ndi'a vgha ṛni nda Yesu. Ṭa hladamaghatani demdem ta kəmani. ¹⁵ Inda tsa skwiha ta magaku ya ná, ṛa kata kaghuni nzakwani, ṛa sga sli'adamta mnduha mutsaftá z̄dakatahudā Lazglafta. Mantsa tama, dza'a nda ndəgha mnduha ṛa r̄fa Lazglafta nda ya ṛa z̄əzlvay guli.

Faftá ghəj yeya skwi ma ghəja mu

¹⁶ Tsaya ta kwal malandugwa ṛni rwavata. Dər má ta htaku nda hta vgha mu ma ki'a ma ki'a mndani ná, ta lfidaku nda lfida vgha mu inda fitik ma Sulkum. ¹⁷ Skwi ta kumə yu ta mnay ná, ki'a yeya na ghuya dajwa ta ghuyə mu ndanana ka tsa glaku dagala ṛa kdekedzen̄ ta payamata tsa ghuya dajwa ya ta tvi ṛa mutsay ya. ¹⁸ Fafta skwi kul nghan̄tá iri amu ta ghəj, ta skwi ya nghan̄ iri a wu. Skwi ya ta nghə iri ná, had̄ ta ḡdavata wu, skwi kul nghan̄tá iri yeya ta ḡdavata ṛa kdekedzen̄.

5

¹ Nda sna mu kazlay: Ka zliqzla lu ta na dumbi ta nzaku mu mida na katsi ná, dza'a bamaf ba Lazglafta ta sana həga ta

luwa kə'a. Ta ghəja vgha mu dza'a vlamata Lazglafta ṛa kdekedzen̄ ta luwa ya ta gwadā yu ta tsa gwadā ya. ² Ta na ghəja hadik ná, ta ksamata ka mamay katakata na tsa həga mu ta luwa, ka vgha mu dza'a nzakway ka lfid ya. Ta gama ta ṛada ghəj nda taw nda taw. Ta dər má sud̄idiva Lazglafta ḅa, ka mu ta mnay. ³ Ka sud̄avamasudā lu katsi ná, had̄ sulkuma vgha mu dza'a nzaku manda skwi ka fər̄di'u wa. ⁴ Ka tata nzaku mu ma na dumbi mida mu ta na ghəja hadik na katsi ná, tata ṛada ghəj mu manda skwi famagha lu ta skwa ndəgaku. Kumay mu ta dgamata nda na vgha mu ta ghəja hadik na a wu, ama ka sud̄avamata lu nda tsa ta luwa ya, ka bukamta tsa nda hafu ṛa kdekedzen̄ ya ta tsa ta mtaku ya. ⁵ Lazglafta kaghəjani ta payaftá amu ṛa mbədamaf̄ta mantsa ya. Vlamavla ta Sulkumani guli ṛa gramaf̄tá skwiha dza'a tsi magay ta kəma.

⁶ Tsaya tama, ta kəl mu ka nzata nda fata ghəj inda fitik. Aṛ mndani nda sna mu kazlay: Ka ta ma na vgha mu ta na ghəja hadik na mu katsi ná, ta di'ij mu nda həga mu ya da Mgham Yesu kə'a. ⁷ Ta n̄gha a mu nda iri karaku wa, nzakwa zlghay nda ṛuduf ta nzə mu. ⁸ Manda va tsaya ná, nda fa ghəja mu dar. Ta kumay mu ta sli'apta ma na slu'uvgha na ka nzata kawadaga nda Mgham Yesu. ⁹ Dər má tata ghəja hadik mu, dər má ta luwa a mu ná, z̄dəganata mu skwi kumaf̄ maya amu. ¹⁰ Inda amu demdem ná, dza'a laghala mu ta kəma Kristi ṛa tsamaghatá guma, ṛa zlghay inda mndu ta nisəla slnani ya maga tsi ma nzakwani ta ghəja hadik. Ka dina slnani maga tsi, dza'a zlghay ta nisəlani, ka dina a slnani maga tsi wu dza'a zlghay ta nisəlani guli.

Nda ma Kristi slər̄bapta Lazglafta ta zughu nda amu

¹¹ Ya wya nda sna amu ta skwi ta h̄gə lu ka zləja Mgham Yesu ya, tsaya ta kəl aṛni ka ṛavata ka kasaktá ghəja mnduha. Nda sna Lazglafta ta aṛni dar, ta grafta aṛni guli ná, nda sna kaghuni ma ṛudufa ghuni ta aṛni. ¹² Ghubargəltá ghəja ṛni a ṛa aṛni ta ghubargəltá da kaghuni wa. Maraghunatā tvi dza'a kəl kuni ka ghuba aṛni ṛa aṛni ta maraghunata, ṛa snar̄ta ghuni ta hanaftawi ta gwal ghubaku nda

† 4:13 N̄gha ta Zabura 116:10.

skwa wa iri, ka zlaŋta ya ma ɗuduf. ¹³Rgha hɔŋ ka kaghuni mantsa ta mnɔ sanlaha ya ra? Dɔr má mantsa tsi, ɗa vla glaku ɗa Lazglafta nzakwani. Ka mantsa a tsi katɔk wu má, ɗa kata kaghuni nzakwani. ¹⁴Inda skwi ta magɔ aɗni ná, ta magay aɗni kabga nda sna aɗni ta dɔvu ya dɔvu Kristi ta aɗni. Tsaya ta tiɗwa aɗni guli ta kɔma ta kɔma. Grafgra aɗni guli kazlay: Mtumta Kristi ta ghɔɗa inda mndu kɔ'a. Inda mndu guli mtumta kawadaga nda tsatsi. ¹⁵Mtumta ta ghɔɗa inda mndu, kabga yaha gwal ta nda hafu da nzaku gaghɔŋgaghɔɗa taɗ, ɗa nzay taɗ ta nzaku ya ta zdɔganata. Ka ɗa taɗ mtuta tsi, ka sli'aganaptá Lazglafta.

¹⁶Ndanana tama ná, nghɔgla a amu ta mndu manda hamata mnda sɔla wa. Dɔr má manda hamata mnda sɔla si ta ngha mu ta Kristi mndani ná, ndanana tama, nghɔgla a amu manda tsaya wa. ¹⁷Tsaya tama, ka si nda ndi'a vgha mndu nda Kristi katsi, nda nza ka lfidá mndu. Lula tva nzaku ya si ta nzaku tsi ghalya, mbɔdávafmbɔda ka lfidani. ¹⁸Inda tsahaya ná, Lazglafta ta magata. Ka ghunagatá tsi ta Kristi mtuta ɗa slɔrbaptá zughu mataba mu nda tsatsi. Ka vlaɗnatá tsi ta slna dza'a mnanatá mnduha ɗa sagha taɗ slɔrbaptá zughu mataba taɗ nda tsatsi. ¹⁹Skwi ta mnɔ aɗni ná, Lazglafta ta magatá slnani nda ma Kristi ɗa slɔrbaptá zughu matabani nda inda mndu. ɗɔvgla a ta dmakwa mnduha wa. Kɔl tsi ka ghunaftá aɗni ɗa dza'a mnay ɗa mnduha kazlay: Ta kumay yu ta slɔrbapta da ta zughu nda hɔŋ kɔ'a.

²⁰Kristi ta ghunaftá aɗni ɗa kla lwa gwadani. Lazglafta kaghɔɗani ta haga mnduha nda ma wa ɗni. Ma hga Kristi, ta ndɔba dzvu yu ɗni ɗa ghuni, slɔrbapwa slɔrba ta zughu nda Lazglafta. ²¹Walaɗ a Yesu Kristi ta gatá dmaku wu, ka nanaftá Lazglafta ka dmaku ta ghɔɗa gwadata amu, ɗa nzakwa mu ma ndi'atá vgha mu nda tsi, ka gwal tdúkwa ta wa irani.

6

¹Ndanana ná, ta ksa slna aɗni nda Lazglafta. Kdɔkwakdɔk ta ndɔba dzvu ɗni ɗa ghuni, ma ganava kuni ta masfa ta zdakatahuda Lazglafta ya zlghaf kuni. ²Ka Lazglafta nda mnduhani na:

«Ma fitikani snaghata yu ta tawa gha.

Ma fitik ɗa mbaghafta, kataghakata yu * ,»
ka'a.

Wana tsa fitik ya tama ndanana, wana tsa fitika mbaku ya tama guli ndanana.

³Va a ɗni ta ksafita mndu ta aɗni nda dmaku ma slna ta magɔ ɗni wu, tsaya ta kɔl ɗni ka ɗavata ka maga skwi ɗa kwal kul zlɔmbiɗtá mndu. ⁴Katɔk ná, ta maray ɗni ta nzakwa ɗni ka gwal maganatá slna ta Lazglafta ma inda skwi ta magɔ ɗni. Dɔr ta gay lu ta iri ɗaɗni, dɔr ta ghuyay lu ta dɔɗwa ɗaɗni, dɔr ta gigray lu ta aɗni, ta ksay ɗni ta ɗuduf mida. ⁵Ta dɔgay lu ta aɗni, ta pghay lu ta aɗni da gamak, ta sli'anafslí'a lu ta zlɔrdawi ka gi dza aɗni, ta ghuyay ɗni ta dɔɗwa ta maga slna, had ɗni ta faftá hani ta iri badu ma sani wu, had ɗni ta dɔɗtá skwa zay guli wa. ⁶Ta maray ɗni ta nzakwa ɗni ka gwal kul had sana skwi ɗa tsanavata, ka gwal nda sna ta skwa Lazglafta, ka gwal ksa ɗuduf, ka gwal maga zdaku, ka gwal nda Sulkum nda ghuɔa ma hɔŋ, ka gwal ta dɔvutá mndu nda ɗuduf turtuk. ⁷Ka gwal ta mna varda gwada, ka gwal nda mbakwa Lazglafta ma hɔŋ. Huzla vula ɗni ma zlaɔa nda zeghwi ná, tsaya kahwathwata. ⁸Vlaɗnatá glaku ɗa sanlaha, hɔrtɔtatá aɗni ɗa sanlaha. Zlɔzlova aɗni ɗa sanlaha, raza aɗni ɗa sanlaha. Ka gwal tsakalawi ta fata mnduha ta aɗni, tsaw kahwathwata ɗa aɗni ta mnay. ⁹Manda gwal kul snɔntá lu ta hɔŋ ka lu ta ngha aɗni, tsaw va nda sna lu ta aɗni dinadina. Mbli a yaha ya ra, ka lu ta ngha aɗni, tsaw ta ndiri aɗni dinadina. Gaɗnapha lu tiri, klap a lu nda kla ta hafu ma aɗni wa. ¹⁰Ma skwi má ɗa basay ɗni ta ɗuduf ya ná, rfu ɗa aɗni ta rfay. Ka pdu hɔŋ, ka lu nda aɗni, tsaw nda ndɔgha mnduha ta nanaftá aɗni ka gadghɔl. Mamu skwa taɗ ra, ka lu nda aɗni, tsaw ɗa ɗni inda skwi demdem.

¹¹Kaghuni gwal ma Kwarejt, had sana skwi difaghuna aɗni wa, dɔvudva aɗni ta kaghuni katakata. ¹²Aɗni a ta kwal kul dɔvafá kaghuni wu, kaghuni ta tsukwaghutá vgha ghuni tavata aɗni. ¹³Manda gwada da ɗa zwaɗani ya gwada yu ta na gwada na ɗa ghuni, maraɗnawamara ta dɔvafita kaghuni ta aɗni ma ɗudufa ghuni guli.

* 6:2 Isaya 49:8.

Had skwi ta guyanaftá tsuwadak nda gurusl wa

¹⁴ Ma guyə kuni ta ghəŋ kawadaga nda gwal kul zlgħaftá Lazglafta. Nu ta guyanafta mndu tdúkwa nda mndu ta maga ghwadaka skwi na? Nu ta guyanaftá tsuwadak nda gurusl na? ¹⁵ Ta ghəŋa wu dza'a dzrafta i Kristi nda Halaway na? Nu ta guyanaftá mnda zlgħay nda rjuduf nda mndu kul zlgħafta na? ¹⁶ Nu ta guyanaftá həga Lazglafta nda həga skwa wuyay na? Amu ná, həga Lazglafta nda hafu amu, manda ya mna tsi kazlay:

Mataba taŋ dza'a nzamta yu ka wawaku kawadaga nda həŋ.

Ka Lazglafta taŋ ta dza'a nzata yu, ka mnduha da hahəŋ guli kə'a.

¹⁷ Tsaya kəl Lazglafta ka mnay ŋa mnduhani kazlay:

Sli'apwa sli'a mataba taŋ, ka dgaghuta kuni ta vgha nda həŋ,

ma ksəŋ kuni ta skwi kul raku,

tsaya dza'a kəl yu ka dzrafta nda kaghuni.

¹⁸ Dza'a nzakway yu ka Da ghuni, ŋa nzakwa kaghuni ka zwana da nda kwagha da† guli,

ka Mgham Lazglafta nda mbra kə'a ya.

7

¹ Zwanama da, ya mantsa ya ka lu tamaftá imi ta sləməŋ ya ná, sudapma ghəŋa mu ma skwi dza'a ŋrintá vgha mu nda rjudufa mu. Ka kdanakta mu ta nzakwa mu hezle' ma zləŋa Lazglafta.

Rfay Pwal ta rfu

² Gunəŋnawa guna ta rjudufa ghuni. Had ya mataba ghuni magana ŋni ta ghwadaka skwi wu, had ya hlaghu ŋni ta səlani wu, had ya tsaghu ŋni guli wa. ³ Tsaghunaghatá guma a ta tsaghunaghata ŋni wa. Manda a tsa mnə ŋni ya ná, dvuevva aŋni ta kaghuni. Dər má ŋa mtuta tsi, dər má ŋa nzaku nda hafu a tsi ná, had skwi dza'a dgamata wa.

⁴ Had yu nda mahulhula ndanu ta ghəŋa kaghuni wa. Ta ghərbaku yu ta kaghuni. Dər má ghuyghuya yu ta dāŋwa ná, nda ləa rjudufa da, ta rfu yu.

⁵ Dər ma fitika bhadaghata ŋni da luwa Mekaduniya ná, had vgha mbi'aŋni wa.

† 6:18 Ngha ta Zlahu 26:12, nda Izekiyel 37:27, Isaya 52:11, Irmiya 31:9 nda Izekiyel 20:34, 2 Samuyel 7:14, Isaya 43:6 nda Huseya 2:1. * 7:8 Ngha ta 2 La Kwarejt 2:3.

Ghuya dāŋwa dər ndiga ndiga yeya ta sləŋ-naghata. Gruŋnus gra mnduha, ta zləŋ ŋni ma rjuduf. ⁶ Mbadá Lazglafta ya ta ləa rjudufa gwal nda kəa ka ləaŋnatá rjudufa ŋni ma bhadaghata Titus. ⁷ Tsa bħakta Titus yeya a ta ləaŋnatá rjudufa ŋni wu, mnəŋnamna guli ká kuni ləbanatá rjudufani. Rusəŋnaf rusa ká kuni ta kuma nghəlgəŋtá i'i, ká kuni ta haga madər, ká kuni ta lmiha ta lmu kəl yu ka va rfu katakata.

⁸ Nda sna yu kazlay: Nda gurda rjudufa ghuni ta ghəŋa tsa delewer vindaghunaf yu ya kə'a mndani, haga a yu ta madər ta ghəŋani wa*. Aŋ mndani, ha-ŋəŋhaga yu ta madər ma fitik rets, ng-hadapər yu ta gurdatá rjudufa ghuni ta ghəŋa tsa delewer ya. ⁹ Ndanana ná, ta rfu yu ta ghəŋa tsa delewer vindaghunaf yu ya. Taghəŋa vəl gurdaghunaftá rjuduf a ta rfa yu ta rfu wa. Ta rfu yu, kabga tsa gurdatá rjudufa ghuni ya ta klaghunaktá mbədanafatá rjudufa ghuni ka paya tva ghuni. Har tsa gurdatá rjudufa ghuni ya ma ghəŋa Lazglafta. Tsaya tama, had sana dmaku magaghuna ŋni dekdek wa. ¹⁰ Gurdatá rjuduf manda ya ta kumə Lazglafta ná, ta mbədanafmbəda ta rjuduf ŋa mbafta, ŋa kwala lu kul haga madər. Gurdatá rjuduf manda ŋa gwal ma ghəŋa hadik ná, mtaku ta klakta tsi. ¹¹ Nghawangha ta skwi klaghunak tsa gurdatá rjuduf manda ya ta zdəganatá Lazglafta ya ba, nghawangha ká kuni ta ŋa-vata ka payanatá nzaku, ka tsalaptá ghəŋa ghuni mida kə'a ta husaghunata, ká kuni ta zləŋay, ká kuni ta mama nghəŋtá i'i, ká kuni ta kuma maga skwi ta zdəganatá Lazglafta, ká kuni ta fata ghəŋa ghuni ka zlahu mnda dmaku. Ma maga inda tsa skwiha ya marəŋta kuni kazlay: Ta had kuni ma tsa skwiha ya wu kə'a.

¹² Tsa delewer vindaghunaf yu ya ná, vindaghunaf a yu ta ghəŋa mndu ta gatá dmaku dər ta ghəŋa ya gana lu ta dmaku wa. Kəl yu ka vindaghunafta ná, vindaghunafvinda yu, kabga ŋa marəŋta ghuni kahwathwata ta kəma Lazglafta kazlay: Nda fa vgha ghuni ka ŋəŋni kə'a. Tsaya skwi ta ksəŋnamtá rjuduf. ¹³ Ta ghəŋa

tša skwi ta lóŋnatá ŋuɖuf ya guli ná, ta rfu ŋni katakata nŋhər ŋni ta rfa Titus, kabga zdanafta kaghuni demdem ta ŋuɖuf. ¹⁴ Ghubaŋghuba yu ta ghubakwa ɗa ta kaghuni ta kəmani. Ndanana tama ná, sabsa yu ma hula má dza'a ksutá i'i. Gwada ta gɗata aŋni ta mnaghunata ná, kahwathwata nzakwani. Manda va tsaya guli ná, tša ghubay ghubu ŋni ta kaghuni ta kəma Titus ya guli ná, kahwathwata nzakwani. ¹⁵ Havaptani ka tša zɔŋata zɔŋa kuni, ka slavaptá kuni ka tsu'afta nda ya ka kuni fata ghəŋa ghuni ka snanata gwadani ya ná, ta sganaghasga ta yifatá kaghuni ma ŋuɖufani. ¹⁶ Ta rfu yu, nda fa ghəŋa ɗa ta kaghuni ma inda skwi.

8

Katantá gwal zlgħay nda ŋuɖuf ma Ursal-ima

¹ Zwanama ɗa, ta kumay ŋni ta mnaghunata skwi maga zɗakatahuda Lazglafta mataba Igliz ta hadika Mekaduniya. ² Ma ghuya ɗaŋwa ya ta ghuyə həŋ katakata, ka rfu həŋ ta rfu katakata, kulum nda nzakwa taŋ dɔr ka pɗu, ka vlatá həŋ ta skwi dagala ŋa katantá sanlaha. ³ Ka i'i ta mnaghunata ná, vlavla həŋ ka ghəŋa taŋ ta skwi manda ya klaf mbrakwa taŋ. Ka vlatá həŋ ha ka malaghuta. Ka ghəŋa taŋ sagha həŋ ⁴ da ɗaway da aŋni ka ŋɗaŋɗa kazlay: Ta kumay aŋni ta nzakway tekwa mataba gwal ta katantá gwal zlgħay nda ŋuɖuf ta hadika Yahuda kə'a. ⁵ Tša skwi vla həŋ ya ná, vlavla həŋ ka malagħutá skwi ya má si ta ndanu aŋni. Tiŋəl ghəŋa taŋ vlar həŋ ta Mgham Yesu karaku, tahula tša guli ka tsu'aftá həŋ ta maga skwi ya ta mnanata ŋni ta həŋ, manda ya ta kumə Lazglafta. ⁶ Tsaya kəl ŋni ka ndəbanatá dzvu ta Titus ŋa labə da kɗiŋtá tska tša skwi ya da kaghuni kabga tsatsi ta zrafta. ⁷ Ma inda skwi ná, galipi kaghuni ka sanlaha. Galipi kuni ma zlgħay nda ŋuɖuf, ma mna gwada Lazglafta nda tvani, ma snaŋtá kahwathwata, ma ŋavata ghuni ka maga slna Lazglafta, ma ɗvutá ya ɗvu kuni ta aŋni. Ya mantsa ya tsi ya tama, magawamaga ta tša ŋərma slna ya nda ŋuɖuf turtuk.

⁸ Mbala kaghuni a ta mbli yu wu, snaghunamta snaghunam yu ya ka sanlaha ta

*

8:15 Ngha ta: Sabi 16:18.

ŋavata ka vlay. Ma tsaya guli dza'a kəl kaghuni ka maraŋta kazlay: 'Dvuɗva kaghuni kahwathwata guli ta katantá sanlaha kə'a. ⁹ Nda sna kaghuni ta zɗakatahuda Mgham Yesu Kristi. Tsatsi ná, galipi ya, ka niŋtá tsi ta ghəŋani ka pɗu ŋa naghunaftá kaghuni ka gadghəl nda ma tša pɗani ya.

¹⁰ Wya skwi ta ragħunata ta ndanu yu: Kɗa ná, tiŋəl kaghuni ta kuratá katantá gwal zlgħay nda ŋuɖuf ta hadika Yahuda, gi ka vlatá kuni. ¹¹ Ndanana guli ná, ɗina ka kɗiŋta ghuni ta tša zɗakwa ghuni ya kura kuni ta vlay daga taŋtaŋ ya. Ka vla kuni manda ya klaf mbrakwa ghuni. ¹² Ka nda ŋuɖuf turtuk klafta ka ta skwi klaf mbrakwa gha ka vlata katsi ná, zɗəganazɗa ta Lazglafta. Dawa a ta skwi kul had da kagha wa.

¹³ Nza a kazlay: Ka klagħuta kaghuni ta ndəgaku ta ghəŋa sanlaha, ta ghuyə kaghuni ta ɗaŋwa kə'a wa. Ka guram ka lu, ka i'i. ¹⁴ Ndanana ná, ta mamu skwi ma dzvu da kaghuni, ɗina ka katantá ghuni ta gwal kul had skwi ma dzvu da həŋ. Baɗu pɗay kaghuni ya guli, ka mamu tsi da hahəŋ ya, ŋa katay taŋ ta kaghuni. Mantsa tama, ka guram kuni. ¹⁵ Ka gwada Lazglafta na: «Fərtu a ŋa mndu ta tskanata dagala wu, htu a ŋa mndu ta tskanata kwitkw guli wu*» ka'a.

I Titus nda grahani

¹⁶ Ta rfay ŋni ta Lazglafta ta vlatantá ndanu ta Titus, ka fatá tsi ta ghəŋani ŋa katagħunata manda va ŋaŋni. ¹⁷ Tsu'afstu'a Titus ta ndəba dzva ŋni ya ndəbana ŋni ŋa labə da kaghuni. Makɗaku aŋni ka gwadganata ná, fufa tsatsi ta ghəŋani, yifuyifa ma ŋuɖufani, kabga ɗvuɗva ta katagħunata. ¹⁸ Wya ŋni ta ghunadapta sana zwaŋama kawadaga nda tsi. Tša mndu ya ná, ta ghubay inda Igliz, kabga snaŋtani ta mnay nda tvani ta Lfida Gwada. ¹⁹ Tsaya yeya a ta kəl ŋni ka ghunay wu, ghunafghuna Igliz guli mista ŋni, ŋa magəgaŋnatá na slna ŋa kata mnduha Lazglafta na. Tsəna slna ná, ta vlay ta glaku ŋa Mghama mu Yesu. Ta maray guli kazlay: Ta kumay ŋni ta katantá mnduha kə'a.

²⁰ Nana katu dagala ta vlata mnduha na ná, ta kumay ŋni ta ŋanata ɗina ŋa wara hlawa mnduha ta ghəŋa aŋni ta ksa slna

nda tsi. ²¹ Skwi dina ta kumə aŋni ta magay. Ta wa ira Mgham Yesu yeya a wu, nduk nda ya ta wa ira mnduha tani.

²² Wana ŋni ta ghunaftá sana zwanama guli kawadaga nda həŋ. Nda kďa fitika ŋni ta dzəghaŋta ma slnaħa kavghakavgha. Ka nghadapťa ŋni ná nda fa ghəŋani ŋa maga slna. Ndanana manda snanťani ta ghuba kaghuni ta ghubu lu ná, ka fəglatá tsi ta ghəŋani. ²³ Titus ná, gratá ksa slna da ya. Kawadaga nda tsi ta maga ŋni ta slna kata kaghuni. Yeya zwanamaha his kawadaga nda Titus ya guli, Igliz ta zabapťa həŋ, ka ghunaftá həŋ da kaghuni. Ta vlay slna taŋ ta glaku ŋa Kristi. ²⁴ Maranaŋwa mara ta həŋ ká kuni dťutá həŋ kahwathwata, ŋa snanaghata ni ta inda Igliz, dza'a kəl həŋ ka snanťa kazlay: Kahwathwata tsa ghubay ta ghubu ŋni ta kaghuni ya kə'a.

9

Ta dťay Lazglafta ta mndu ta vla skwi nda rfu

¹ Ta ghəŋa gwada ta katu ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ná, ² Dər má vindaghunaf a yu wu ná, nda sna yu nda fa ghəŋa ghuni kə'a. «Daga kďa ta fata gwal zlgħay nda ŋuduf ta hadika Akaya* ta vgha taŋ ka vla tsa katu ya,» ka i'i ghubutá ghubakwa da ta kaghuni da gwal ta hadika Mekaduniya. Na tsa kulanjta da mantsa ta gwada ta kaghuni ya ná, ka sli'anafťa tsi ta wər inda taŋ, ka vlay. ³ Dər má mantsa tsi, wya yu ta ghunadaptá tsa zwanamaha ya ŋa kataghunata. Ka tskanata kuni ta tsa ŋa ghuni katu ya manda ya mna yu, yaha tsa ghubughuba ŋni ta kaghuni ta ghəŋani ya da nzata ka bətbət. ⁴ Ka waya ka skwi ka bhadaghata ŋni da kaghuni kawadaga nda la Mekaduniya, ta tska a ŋa ghuni wu katsi, dza'a ksuxsa ta aŋni ka hula, kabga nda ghada mnanata ŋni ta həŋ kazlay: Nda fa vgha kaghuni kə'a. Mal kaghuni dza'a bəsa hulani guli. ⁵ Tsaya kəl yu ka ndanapta kazlay: dina ka ghunadaptá da ta tsa zwanamaha ya ta kəma ta kəma da kaghuni makďaku yu labə kə'a, ŋa kataghunata ka tsakanatá tsa ŋa ghuni katu ghada kuni ta taftá imi ta sləməŋ ya, ŋa slanaghata da ta tskatani. Tsaya dza'a maranťa kazlay: Nda ŋuduf turtuk vlata

kuni, mblaf nda mbla a lu ta kaghuni wu kə'a.

⁶ Wya skwi ŋa havapta ghuni: Ka sira a pghamta mndu ta hulfa ma vwah wu ná, sira a dza'a tskata tsi ta skwi ma tsa vwah ya guli wa. Ka dagala pghamta mndu ta hulfa ma vwah ná, dagala dza'a tskata tsi ta skwi ma tsa vwah ya guli.

⁷ Tsa katu ya ná, ka vla mndu manda ya ndanap tsi ma ŋudufani. Nda mtsiriu' a wu, tkwe' a guli wa. Lazglafta ná, ta dťay ta mndu ta vlay nda rfu. ⁸ Mamu Lazglafta nda mbrakwa faghunaghata gasifa ŋa gďata ghuni ta mutsa inda skwiħa ŋa maga ŋa ghuni ma slna, ŋa pďakwani ŋa maga inda ŋərma slnaħa guli nda tsi. ⁹ Nda vinda ma gwada Lazglafta kazlay:

«Ta vlidŋj vla ta skwiħa ŋa gwal ka pďu, ta gdavagďa zdakwani† kə'a.»

¹⁰ Lazglafta ta vlanťa hulfa ta mndu ŋa sləgay, tsatsi guli ta vlanťa skwi ŋa zay. Tsatsi guli dza'a vlaghunatá inda hulfa ta kumə kuni, ŋa tfaghunaghata ni ta wi ta ghəŋani ŋa sgakwa dza'a ghuni ta kəma ta kəma ma maga zdaku. ¹¹ ŋa gďatani ta tfaghunaghata ni ma inda skwi, ŋa nzakwa ghuni ka gwal ta muvla inda fitik. ŋa rfay ndəghata mnduha ta Lazglafta ta ghəŋa katuha ya ta vlata həŋ nda ma dzva ŋni. ¹² Tsəna katu ta vlata kuni na ná, katanjťa gwal zlgħay nda ŋuduf yeya a ta magu tsi wu, ta sli'anafsl'i' a ta mnduha ŋa va rfay taŋ ta Lazglafta. ¹³ Tsa slna dza'a kuni magata ya dza'a maranjťa nzakwa ghuni, ŋa zləzlvay taŋ ta Lazglafta ta ghəŋa snata ghuni ta Lfida Gwada Kristi. Dza'a zləzlvay həŋ guli kabga vəl dğay ghuni ta skwa ghuni nda həŋ, ta vlay kuni guli ŋa sanlaha. ¹⁴ Dza'a magay həŋ ta du'a da Lazglafta ta ghəŋa kaghuni, ŋa mamay taŋ ta kaghuni kabga tsa zdaku ta malaghutá mbraku magaghuna Lazglafta ya. ¹⁵ Rfamarfa ta Lazglafta ta ghəŋa mbəhu ya mbəhama tsi kul mnavata nda wi ya.

10

Katay Pwal ta ghəŋani da gwal ta tsaftá gwada tida

¹ I'i Pwal kaghəŋa da, ta ndəba dzvu yu da kaghuni, nda hanatá ghəŋ nda zdaku

* 9:2 Ngha ta 2 La Kwarejnt 1:1. † 9:9 Ngha ta Zabura 112:9.

manda ɲa Kristi. Ka lu ta mnay ta i'i ná, ka mataba ghuni yu ya ná, leɓtekwá yu, ka had yu mataba ghuni ya guli ná, ta sidi yu, ka lu. ²Ta ndəbāghunandəbā yu ta dzvu, yaha kuni gidiftá sidi ɓhadaghar yu da kaghuni, kabga dza' a gay yu kahwathwata ta sidi nda tsa gwal ta ngha aɲni kazlay: Slna slu'uvgha ta magə həj kə'a ya.

³Aɲ mndani, mnda səla aɲni, tsaw vulu manda ɲa mnda səla a ta vulu aɲni wa. ⁴Huzla ta kəl aɲni ka vula tsa vulu ya ná, huzla ta kəl mnda səla ka vulu a wa. Lazglafta ta vlaynatá tsa ɲaɲni huzla nda mbra ta zadənatá vla dīfa ghumaha Lazglafta ya. Ta zadənazadá ɲni ta ghwadaka ndanu ta ndanu mnduha. ⁵Ta ɲarapɲara ɲni ta inda ghwadaka ndanuha ta ndanata gwal ta gla ghəj ta pya snaɲtá Lazglafta. Ta gwadəy aɲni ta gwada ɲa ksanaktá ndana mnduha ɲa sna gwada Kristi. ⁶Ka snasna kaghuni katsi ná, nda fa vgha aɲni ɲa dvanaghatá gwal kul snay mataba ghuni.

⁷Nghawangha ta skwi ta magaku ɓa! I'i ná, ɲa Kristi yu, ka ká mndu, ka vriɲvra tsi ta ndanu katsi ná, dza' a nda ngha kazlay: ɲa Kristi aɲni guli kə'a. ⁸Vlihavla Mgham Yesu ta glaku ɲa sladaghuɲafta, ɲa zlabighunista a wa. Ghubarɲ ghuba yu ta ghubakwa da nda tsaya, had tsaya dza' a ksa i'i ka hula wa. ⁹Ma ndana da ná, zba gagaghunafá zləj a ta zbu yu nda tsa delewera da ya wa. ¹⁰Aɲ mndani, ka sanlaha ta mnay na: «Vinday Pwal ta delewer ɲa mu ya ná, tsəna skwi nda bla magay na kə'a ta vinday, nda sidi nda sidi kay guli. Saghani da taba mu kay guli ná, had ta gwada nda mbraku wu, had hayhaya gwada ta gwadata tsi kay guli wu,» ka həj. ¹¹Dina ka snaɲta tsa mndu ta mnay mantsa ya kazlay: Ka nu vindam ɲni ma delewer ɲni ma nzakwa ɲni di'iy nda kaghuni ya ná, manda va tsaya dza' a maga ɲni ta slna ɲni laghar ɲni da kaghuni kə'a.

¹²Blubla aɲni ka hahəj! Si wa aɲni ɲa gara vgha nda həj na! Hahəj ka ghəja tarɲ ta klaftá ghəja tarɲ ka gara ghəja tarɲ. La rghaha! ¹³Ghuba a aɲni ta ghəja ɲni ka malaghutá ya ta raku wa. Ma kuraghuta vli granɲaf Lazglafta ta maga aɲni ta slna ɲni. Kuraghwa tsa vli granɲaf Lazglafta ya tsa kəl aɲni ka labə da

kaghuni ya. ¹⁴Ma laba ɲni da kaghuni ná, tsughwadaghu a ɲni ta kuraghuta tsa vliha kuragɲa tsi ya wa. Tirɲəl aɲni ta klədaghunaghatá gwada Kristi. ¹⁵Had aɲni ta Pak kuraghuta vli vlayna lu, ka ghərbaku ta ghəja magatá slna sanlaha wa. Skwi faf aɲni ta ghəj tida ná, má ka sgavaghasga zlgəy nda ɲudufa ghuni, ka sgavaghatata slna ɲni mataba ghuni manda ya kuragɲa* Lazglafta, ¹⁶ɲa dza' a ɲni mna Lfida Gwada ma sana hadikha di'iy nda kaghuni. Va a ɲni ta dza' a maga slna ma vla ksa slna sanlaha, ɲa ghərbay ɲni ta ghərbaku ta ghəja slnaha ghada hahəj ta magata wa.

¹⁷«Ka ta kumay mndu ta ghərbaku katsi ná, ka ghərbə tsi ta ghərbakwani ta Mgham Yesu†» ka lu ta mnay. ¹⁸Mndu ta ghuba ghəjani a ta rfu lu wa, mndu ta ghubu Lazglafta ya.

11

I Pwal nda ghwadaka gwal ghunay

¹Ka ksa kuni ta ɲuduf nda i'i, wana yu dza' a gwada ka rghargha. Manda va tsaya ná, ka ksa kuni ta ɲuduf. ²Ta draku yu ta ghəja kaghuni manda ɲa Lazglafta. Kristi zə'ala dzugwa ghuni, ka yu ka vlaghunata. Ta kumay yu tama ta nzata ghuni nda ghuba, ɲa vlata da ta kaghuni manda ya ta vlə lu ta makwata patsapatsa ɲa zə'al dzugwani ya. ³Skwi ta zləj yu kweɲkweɲ ná, duɲwa lu da baraghatá kaghuni, da tsaghutá kuni ta tsa vardá ndi'atá vgha ghuni nda Kristi ya, da nzaku tsi manda ɲa Hawa lagha nahadik da barafata nda hidakwani ya na, ka yu. ⁴Zləja da guli ná, kabga dər wati ma mndu ta lagha tagha skwi ta ghəja Yesu tskəm nda tsa ɲaɲni taghaghunaf ɲni ya ná, gi ta tsu'ay kuni. Mnaghunaha ta gwada ta ghəja Sulkum tskəm nda ya zlgəf kuni, ta tsu'ay kuni. Mnaghunaha ta gwada tskəm nda Lfida Gwada ya zlgəf kuni guli, ta tsu'ay kuni.

⁵Ka mghama gwal ghunay ta ngha kaghuni ta tsa mnduha ya, ama grafgra i'i kazlay: Walarɲ a həj ta malaghutá i'i wu kə'a. ⁶Aɲ mndani, pərdaf a yu ta snaɲtá gwada wu, ama nda sna yu ta skwi ta gwadə yu. Ma inda skwi magə ɲni ná, maraghunamara ɲni dər nda ta tva wati ma skwi tsi.

* 10:15 Ngha ta Ruma 15:17-21. † 10:17 Ngha ta Irmiya 9:23, 1 La Kwarejnt. 1:31.

⁷ Ma fitika mnay da ta Lfida Gwada Lazglafta ŋa ghuni ná, ka mbalay si ta mnaghunata yu. Ka vraganata yu ta ghøj, kabga ŋa ŋlaghunafata. Nda nza tsa ka dmaku ra? ⁸ Ma tsa fitika magay da ta slna ŋa ghuni ya ná, sanlaha ma Igliz si ta nghapta ka i'i. Ŋa taŋ ma skwi tskægudunus yu ta høj ka maga slna ŋa ghuni. ⁹ Ma tsa nzakwa da da kaghuni ya, ta pdatá yu ta skwi ná, haɗ yu ta daway da kaghuni wa. Zwanama ta sabi ta hadika Mekaduniya ta klidikta skwi ta pdatá yu. Ma tsa fitik ya, faghunagha a yu ta ndægaku wa. Manda va tsaya guli dza'a kɗanta yu ta kwal kul dawutá vli da kaghuni. ¹⁰ Ta ghubakwa da yu nda tsaya, haɗ mndu ta inda hadika Akaya* dza'a pyaftá i'i wa. Na skwi ta mnə yu na ná, kahwathwata da ta mna yu ma hga Kristi ta nzakway ma i'i. ¹¹ Kabgawu kəl yu ka mnay mantasa na? Kwala da kul dɗutá kaghuni ra? Nda sna Lazglafta kazlay: Dɗudva yu ta kaghuni kə'a.

¹² Manda va na kwala da kul tsu'aftá skwi da kaghuni na ná, manda va tsaya dza'a kɗanta yu, kabga yaha tsa ghwadaka gwal ghunay ya da mutsaftá ghurum ŋa għərbaku kazlay: Manda va ŋaŋni ta maga tsi ta slna kə'a. ¹³ Vɗɗa gwal ghunay a tsa mnduha ya wa. Slna nana mndu ta magə høj. Manda gwal ghunay Kristi ka høj ta klaftá ghəŋa taŋ. ¹⁴ Skwa ndərmimay a tsaya wa! Halaway ka ghəŋani guli ná, ta klafkla ta ghəŋani ka niŋta manda duhwala Lazglafta ta wudaku. ¹⁵ Skwa ndərmimay a klafta tsa gwal ta maganatá slna ya ta ghəŋa taŋ ka niŋta manda gwal ta tagha vɗɗa skwi ŋa mnduha wa. Ma kɗavaktani ná, dza'a mutsay høj ta nisəla taŋ ka gragra nda slna taŋ ya maga høj.

Ghuya ɗaŋwa Pwal

¹⁶ Ka yu ta vrəglɗntá mnay ná, ma fa kuni ta i'i manda rgha. Ka si fafa kuni ta i'i manda tsaya, ka nza yu ka tsa rgha ya, ŋa laviŋta i'i ta ghərbanta ghərbakwa da guli. ¹⁷ Na gwada dza'a yu mnay na ná, dza'a gwada manda ya ta zɗəganatá Mgham Yesu a yu wu, manda va ŋa mndu ka rgha dza'a gwada yu. Grafgra yu ta skwi dza'a ghərbə yu ta ghərbaku tida guli. ¹⁸ Tsəhala nda ndəgha mnduha ta ghərbaku manda ŋa

slu'uvgha ya ní, i'i guli ná, dza'a ghərbay yu mantasa ya. ¹⁹ Nda hida kaghuni kahwata, ta ksanata ŋuduf ka tsu'aftá la ka rgha nda rfu. ²⁰ Ta rfu kuni nda fata mndu ta kaghuni ka vu'a taŋ. Ta rfu kuni nda zata mndu ta kaghuni. Ta rfu kuni nda ksamta taŋ ta kaghuni ma dzva taŋ. Ta rfu kuni nda nzaghunaghata taŋ. Ta rfu kuni nda dzuɓaghunata taŋ. Ta ksay kuni ta ŋuduf ta ghəŋa indani. ²¹ Ta ksə ka hula mnay ta aŋni, traptra aŋni ta magay manda tsaya. Ndanana ná, dza'a gwaday yu ta gwada manda ŋa rgha.

Ka si ta ghərbaku sanlaha ya ná, dza'a ghərbay i'i guli ta ghərbaku. ²² Ka la Hebru hahøj, mantasa ya i'i guli. Ka la Isra'ila hahøj, mantasa ya i'i guli. Ka zivra Abraham hahøj, mantasa ya i'i guli. ²³ Ka gwal ksanatá slna ta Kristi hahøj, wana yu dza'a gwada manda mndu nda ksa da halaway: Malaghumala yu ta hahøj ɗəkɗək. Ma vəl hərfaku tsi, ndada a hərfuta yu wa. Ma lamə da gamak tsi, ndada a lama yu wa. Ma mutsaftá dzu tsi, malghumala ŋa da ka ŋa taŋ. Lagha ta wa hdak tsi, mbəɗava a ŋa da wa. ²⁴ Hutaf səla da ta mutsaftá sləvu† fɗadmbak haɗ turtuk wu, da la Yahuda. ²⁵ Hkən səla lu ta ɗgaptá i'i, turtuk səla lu ta zləzlərtsatá i'i, hkən ɗəɗaghata da drəf nda kwambalu. Vagha vagha yu turtuk nda hani tani ta mghama drəf. ²⁶ Ma wawakwa da nda səla tazlay ná, dagala ghuya ɗaŋwa su'u yu ma zalaha, dagala ghuya ɗaŋwa su'u yu da la gənda, dagala ghuya ɗaŋwa su'u yu da la ini, dagala ghuya ɗaŋwa su'u yu da gwal kul snaŋta Lazglafta. Dagala ghuya ɗaŋwa su'u yu ma luwaha nda ya tahula luwaha. Dagala ghuya ɗaŋwa su'u yu, ta drəf. Dagala ghuya ɗaŋwa su'u yu da zwanamaha ka ghwadak. ²⁷ Tazlay ná, ta hərfuhərfu ya, ta dudu vgha da ta maga slna, haɗ yu ta faftá hani ta iri baɗu ma sani wu, baɗu ma sani ta dzay maya nda ndala ta i'i, haɗ yu ta mutsaftá skwa zay baɗu ma sani wu, ta dzay mtsal ta i'i, ta pɗapɗa yu ta lgut ŋa fafta ta vgha. ²⁸ Zlanha lu ta hamatani, mala skwi ma ghəŋa da ná, ta ndanay yu ta inda Igliz inda fitik. ²⁹ Htuta mbrakwa mndu ya ná, manda skwi i'i ya kaghəŋa ɗa. Zləmbamtá mndu ma dmaku, ndada a kə'a ta dra i'i ta wa ŋuduf wa.

* 11:10 Akaya: Ngha ta 2 La Kwareŋt 1:1. † 11:24 Ngha ta Vrafta ta Zlaha 25:3.

³⁰ Ka skwi ŋa ghərɔbay ɗa tsi katsi ná, hta ta mbrakwa ɗa skwi ŋa ghərɔbay ɗa. ³¹ Nda sna Lazglafta Dani ma Mghama mu Yesu ta zləzlvu lu ŋa kɛkedzeŋ ya kazlay: Tsakala a yu ta wi wu kə'a. ³² Ma fitika nzakwa ɗa ma luwa Damas ná, mbadaka ŋumna ya ta ksa slna mista mgham dagala ta hgu lu ka Aritas, ka pghatá mnduha ta watgha luwa Damas ŋa dakwatsa i'i. ³³ Ama, ka habaftá lu ta tɓaŋ ta tughuba ka famta i'i mida, ka fagihata nda ta sana ghurum ta muhula luwa. Mantsa ya ndapta[‡] yu ma dzvani.

12

Ta rfu Pwal nda ghuyayni ta ɗaŋwa ta ghəŋa Kristi

¹ Nda nza tkwe' ka ghərɔbay ɗa ta ghərɔbaku ɗər ra a tsi. Ndanana tama, dza'a gwada yu ta ghəŋa skwi maridiŋ Mgham ka sɗadimta. ² Mamu sana mnda zlgħay nda ŋuduf klagħa Lazglafta ta mahkəna luwa. Ta magay na ta ghwanɔpɔɔ fwaɗa vakwani. Ka va klagħa tsakwam tsi tama, sna a yu wa. Ka va maranaŋ nda mara tsi, sna a yu wu, Lazglafta yeya nda sna. ³ Manda va tsaya ná, klagħakla Lazglafta ta tsa mndu ya da luwani. Ka va klagħa tsakwam tsi tama sna a yu wu, ka va maranaŋ nda mara tsi, sna a yu wu, Lazglafta yeya nda sna. ⁴ Ma tsa lafani da hada ya, ka sɗaŋtá tsi ta gwadaha ya kul laɓiŋtá lu ta rusay. Vlay a lu ta tvi ta mnda sɔla ŋa vriŋta mnay guli wa. ⁵ Tsa mndu ya ŋa ɗa má dza'a ghubay. I'i tada, htatá i'i ŋa ɗa ta dza'a ghubay kweŋkweŋ. ⁶ Ka má ta kumay yu ta ghuba ghəŋa ɗa ná, ma nza a yu ka rgha wu, kahwathwata má dza'a yu mnay. Ta warə nda wara yu ta ghuba ghəŋa ɗa kabga yaha lu da klaftá i'i ka malaghuta ka skwi ya ta nghanja lu ta i'i ta magay, ka skwi ta sɗaŋta lu ta sabi ma wa ɗa a tsi.

⁷ Kada kwala yu ta ghərɔbaku ta ghəŋa tsa skwa ndərmimay katakata mariha Lazglafta ya ná, ka faɗimta lu ta mbraz ma vgha ta nzakway manda duhwal halaway ghunaf lu ŋa dzadzudusta, ŋa pyaftá i'i ka ghərɔbaku. ⁸ Hkən sɔla ɗa ta maga du'a má ŋa kliŋta Lazglafta ta tsa ɗaŋwa ya. ⁹ «Vlagħavla yu ta zɗakatahuda ɗa, prək ka nda tsa, ma hta ta ŋa għa ma

mbraku ta maravata ŋa ɗa ma mbraku,» ka'a nda i'i. Mantsa tama, mal ghərɔbay ɗa ta ghərɔbaku ta ghəŋa hta ta mbrakwa ɗa kada bukwamta mbrakwa Kristi ta i'i. ¹⁰ Tsaya tama ta kəl yu ka rfu nda hta ta mbrakwa ɗa, nda raraza i'i ta rarazə lu, nda giri ta gə lu ŋa ɗa, nda ghuya ɗaŋwa ta ghuyə lu ŋa ɗa, nda skwiha ya ta dza i'i ma vgha ta gwada ta Kristi. Ma tsa hta ta i'i ya ta mutsafta yu ta mbraku.

Ndana Pwal ta ghəŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ma Kwareŋt

¹¹ Manda mndu nda ksa da halaway gwadata yu ta tsa gwada ya. Kaghuni ta mblaftá i'i guli. Kaghuni a ma dza'a ghuba i'i ra? Had skwi htaŋ i'i ka tsa gwal ghunay ghuni dagaladagala ma kaghuni ya, ɗər má had hayhaya ɗa wa. ¹² ŋizla ta maraŋtá nzakwa ɗa ka mnda ghunay ná, nda ngha kuni ta ksa ŋuduf ksə yu, nda ngha kuni ta mandərmimi nda mazəmxəm nda ndəghata sanlaha ma skwi ma fitika nzakwa ɗa da kaghuni. ¹³ Nahgani lagħu yu maganaftá sanlaha ma Igliz, kul magagħunata yu ta kaghuni na? Aya! Mamu skwi kul magagħunata yu, ɗawaŋ a yu ta katihata ghuni wa. Plihawapla ta dmakwa ɗa ta ghəŋa tsaya.

¹⁴ Nda fa vgha ɗa ŋa labə da kaghuni ŋa mahkəna sɔla. Ka labla yu, skwa ghuni a ta psə yu wa, wərɗa kaghuni ta psə yu. Tazlay ná, zwani a ta tskanatá skwi ta dadaha wu, dadaha ta tskanatá zwani. ¹⁵ I'i ná, nda rfu dza'a vlagħunata yu ta inda skwa ɗa nda ghəŋa ɗa tani ŋa kata kaghuni. Dza'a htanaghuta nda hta kaghuni ta ɗvutá i'i kabga ɗvuta ɗa ta kaghuni ra?

¹⁶ Nda sna kaghuni kazlay: ɗawa a yu ta katihata ghuni wu kə'a. Ama ka sanlaha mataba ghuni ta mnay ná, hiɗuhida Pwal, nənɓapnənɓa ta amu, ka həŋ. ¹⁷ Kinawu nənɓapta yu ta kaghuni tama? Ari mamu ya mataba tsa mnduha ghunadap yu da kaghuni ya, ta gataftá skwa ghuni ka klaɗikta na? ¹⁸ Ndəbana ndəbə yu ta dzvu ta Titus ka labə da kaghuni, ka ghunaftá yu ta sana zwanjama guli mistani*. Ma tsa laba Titus da kaghuni ya ná, mamu skwa ghuni gatugadughunus tsi ra? Ta tva turtuk a mbaɗa ŋni ta mbaɗa nda Titus ra?

[‡] 11:33 Ngha ta Slna gwal ghunay 9:23-25.

* 12:18 Ngha ta 2 La Kwareŋt 8:22.

¹⁹ Ka waya ka skwi nda kɔ́a fitika ghuni ta ndanay kazlay: Ta zba wadap̄tá ghəŋa ŋni da kaghuni ŋni kə'a. Mantsa a wu! Ta kəma Lazglafta ta gwada ŋni ta gwada manda ya ta kumə Kristi. Graha da ya ta dɔvu yu, inda tsa skwiha ta magə ŋni ya ná, ŋa ŋla kaghuni ta kəma ta kəma, ta maga ŋni. ²⁰ Skwi ta zləŋ yu ma tsa labə dza'a labə yu da kaghuni ná, durjwa yu da kwal kul slafta ta kaghuni mantsa ta kumə yu ya, ta slaftá kaghuni ta i'i mantsa kul kumə kaghuni ya ná, ka yu. Ta zləŋay yu ta slanaghata da mataba ghuni ta zlərdá wi, nda draku, nda gufwatá ŋuduf, nda dɔvutá ghəŋ, nda tsanavatá gwada ta mndu, nda tsa mndəra mndu, nda gla ghəŋ, nda hwazlaɔaku. ²¹ Sana skwi ta zləŋə yu ma tsa labə dza'a labə yu da kaghuni ya guli ná, durjwa yu da nzata ma hula ta kaghuni, ta kəma Lazglafta da ná, ka yu. Zləŋa da ná, da slanaghatá yu ta gwal ta maga dmaku manda va ya snu həŋ ta kwalaghutá paya tva taŋ ta ghəŋa hliri ta hlə həŋ, nda maga sli'iŋsli'iŋ ta magə həŋ, nda sanlaha ma mndərga tsa ghwadaka skwiha ya.

13

Kdavakta vlata Pwal ta hidaku

¹ Mahkəna səla da na ta dza'a labə yu da kaghuni na. Ka labla yu, dza'a tsanaghatsa mu ta guma ta gwal ta magata ghwadaka skwi. «Kada laba skwi nda tvani, mamu ka masləm̄tsəkha his ka hkən* a tsi,» manda ya nda vinda. ² Ma mahisa səla da ta labə da kaghuni, zlahanaghazlaha yu ta gwal ta magatá dmaku nda pɔakwa inda sanlaha. Ndanana, dər má di'iŋ yu nda kaghuni ná, ta vrafvra yu ta va tsa gwada da mnə yu ma tsa fitik ya kazlay: Ka vradapvra yu da kaghuni, had ya dza'a zlaŋta yu dər turtuk wa. ³ Tsəhala ta kuma graftá skwi kuni kazlay: Ta gwada Kristi nda ma wa da kuni ya, dza'a nda sna kuni. Hətu a mbrakwa Kristi mataba ghuni wa, ta maraŋmara ta mbrakwani mataba ghuni. ⁴ Aŋ mndani, ma fitika zləŋaftá Kristi ta udza zləŋay, htu hta mbrakwani, ama ka nzatá tsi nda hafu nda mbrakwa Lazglafta. Aŋni guli, nda hta mbrakwa aŋni ma guyata vgha ŋni nda tsatsi. Ama dza'a maraghunaj mara ŋni

kazlay: Nda hafu ŋni kawadaga nda tsatsi ma mbrakwa Lazglafta kə'a.

⁵ Ndanawandana kaghuni ka ghəŋa ghuni ta ghəŋa ghuni, ŋa grafta ghuni ka ma zlḡhay nda ŋuduf kuni tsi, ka kitsi. Ndanawandana kaghuni ɔa ka ghəŋa ghuni, tsatsaf a kuni kazlay: Mamu Yesu Kristi ma kaghuni kə'a ra? Ba tsatsaf a kuni tɔdukwa kasi'i wa. ⁶ Aŋni tani, tsatsafatsa aŋni, ta graftá ŋni guli ná, dza'a nda sna kaghuni. ⁷ Ta maga du'a ŋni da Lazglafta yaha kuni magəgəltá ghwadaka skwi. Va a ŋni ta mnay kazlay, kɔdanakkɔa aŋni ta inda skwi kə'a wa. Skwi dɔna kweŋkweŋ maga kuni, ka aŋni nda kaghuni dər má nda hta aŋni ká mnduha ta nghay. ⁸ Had sana skwi lavinŋ aŋni ta maganavatá kahwathwata wu, slna tsa kahwathwata ya ŋa aŋni ta magay. ⁹ Ka nda mbra kaghuni ta tva Lazglafta dər nda hta mbrakwa aŋni, ta rfu aŋni. Du'a aŋni da Lazglafta ná, má tsidid ká kuni nzatá, ŋa aŋni. ¹⁰ Skwi kəl yu ka vindaghunaftá na ɔelewer na, ta di'iŋ yu nda kaghuni na na, kabga va a yu ta dava kaghuni ɔhadaghar yu da kaghuni wa. Vlihavla Mgham ta mbraku ŋa ŋla kaghuni ta kəma ta kəma, ŋa ɔadzighunist a wa.

¹¹ Zwanama da, dughwana ka kuni nzata, ka nzata kuni nda rfu, zbawazba ta nzata tsidid, brusuvuswa vgha ghuni, nda dzratawi ka kuni nzata, nzawanza nda zɔaku mataba ghuni. Mantsa ya ná, dza'a nzanza Lazglafta ya ta dɔvutá mnduha, ta vla zɔaku ŋa mnduha nda kaghuni.

¹² Gaguvuswa zgu nda brusa vgha.

Ta ga zgu inda gwal zlḡhay nda ŋuduf ŋa ghuni.

¹³ Ka nza zɔakatahuda Mgham Yesu Kristi, nda dɔvutá mnda Lazglafta, nda guyata vgha ma Sulkum nda ghuba nda kaghuni demdem.

* 13:1 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 19:15, Mata 18:16, 1 Timute 5:19, Hebru 10:28.

Tsgha ta lwa Pwal ña La Galat

Ga zgu

¹ Nana delewer na ná, i'i Pwal ta nza-kway ka mnda ghunay ta vindaghunafta. Daga da mnduha a sagha tsa nzakwa dá ka mnda ghunay ya wu, sana mndu a guli ta kladiktá lwani wa. I Yesu Kristi nda Lazglafta Da ta sli'aganaptá Yesu ma mtaku ya, ta ghunaftá i'i. ² Ta ga zgu inda zwanama ta nzaku kawadaga nda i'i hadna, ña inda kaghuni gwal zlgħay nda ñuduf ta hadika Galat*. ³ Ka nza zdákatahudi nda zdákwa i Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni. ⁴ Vórda Yesu kaghøjani ta vlatá ghøjani ña mbamafta ma dmakwa mu. Ka hlagamaptá ma na ghwadaka nzaku ta na zamana ná, manda ya kumañ Da mu Lazglafta. ⁵ Ña Lazglafta glaku ña káfekedzerj. Amin.

Turtuktuk Lfida Gwada

⁶ Ta ndərmim nda ndərmima yu, ka kuni gi mbədanatá hul ta Lazglafta ya ta hğantá kaghuni ma zdákatahuda Yesu Kristi, ka lagħwi da sna sana gwada. ⁷ Ka kahwath-watani ka lu gwaday na, had sana Lfida Gwada wa. Kəl yu ka mna tsaya ná, mamu sanlaha ma mnduha ta mbađa ghøj ghuni, ta kuma mbədanaftá Lfida Gwada† Kristi. ⁸ Ka i'i nda kaghuni wal! Ka lagħa sana mndu, dər va na aņni na tsi, dər duhwala Lazglafta ta luwa tsi, ka mna sana gwada tskəm nda ya mnaghuna aņni katsi ná, ka nza tsa mndu ya nda ksi'a. ⁹ Mnumna yu má mndani, wana yu ta vrəgliņtá mnəglaghunata ndanana. Ka mnəghunamna sana mndu ta sana gwada tskəm nda ya snaņ kuni da aņni katsi ná, ka nza tsa mndu ya nda ksi'a.

¹⁰ Vani tama ná, ka zdəganata yu ta mnduha ka yu ta kəl yu ka mnay manda nana re, ari ka zdəganata yu ta Lazglafta a na? Zdəganata dá ta mnduha ta psə yu ra? Ka zdəganata dá ta mnduha ta psə yu katsi ná, nza a yu ka mnda ksanatá slna ta Kristi nda tsa wa.

Zbapzba Lazglafta ta Pwal ka mnda ghunay

¹¹ Zwanama dá, ta snaghunamsna yu kazlay: Nana Lfida Gwada ta mnaghunata yu na ná, sabi da mnda səla a wu kə'a. ¹² Manda va tsaya ná, snaņ da mndu a yu wu, mndu a guli ta tagħadifta wa. Yesu Kristi ka ghøjani ta gunidijta.

¹³ Nda sna kaghuni ta nzakwa dá ghalya ma nzakwa dá ma dina la Yahuda. Ma tsa fitik ya ná, si ta gay yu tiri ña Igliza Lazglafta, si ta kumay yu ta zadánatá həj. ¹⁴ Mataba kamtagħuha dá ná, mal i'i si ta ñavata ka ksa dina la Yahuda. Hamha yu ta ghəja dá ka ksa dina dzidziha‡ dá.

¹⁵ Kulam nda tsa, zbuzba Lazglafta ta i'i daga ma nzakwa dá ma huda ma dá. Ka zdidijntá tsi ta hudi ka hğaftá i'i, ña ksa slnani. ¹⁶ Ka snidimntá tsi ta zwanani ña dza'a dá mna gwada ta ghøjani ña gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ma tsa fitika snidimntani ya, gi sli'af a yu ka lagħwi dawarjta hidaku da mndu§ wa. ¹⁷ Sli'af a yu guli ka lafi da luwa Ursalima da guyaftá vgha nda gwal ta tinlagħutá nzakway ka gwal ghunay, ka i'i wa. Ka sli'af a yu ka lagħwi ta hadika Arabiya. Tahula tsa, ka vragaptá yu ka lagħwi da luwa Damas. ¹⁸ Tahula vaku hkən tama, ka sli'af a yu ka lafi da Ursalima ña snaņtá Kefas, ka magatá yu ta fitik ghwanjpdə hutaf* ga tarj. ¹⁹ Had sanlaha ma gwal ghunay guyaf yu ta vgha nda həj wu, ta ghəja Yakubu zwanamani ma Mgham† Yesu yeya guyaf ģni ta vgha nda tsi. ²⁰ Nana skwi ta vindi yu ña ghuni ná, tsakalawi a wu, kahwathwata ya, ta kəma Lazglafta ta gwada yu.

²¹ Manda sli'af a yu ka luwa Ursalima, ka lagħu yu ta hadika Siri nda ya ta hadika Silisi. ²² Ma tsa fitik ya, had ya nda sna ta i'i mataba Igliz ta hadika Zudiya wa. ²³ Gwada ta mnə lu ta ghəja dá yeya snaņ həj kazlay: Tsa mndu si ta giri ña amu ghalya ya kay ta mbədavafatá ndana, ka mna gwada ta ghəja tsa Lfida Gwada si ta kumə tsi ta zadánata ya, ka həj. ²⁴ Manda snaņta tarj kazlay: Nda mbəda nzakwa dá kə'a, ka zləzlvu həj ta Lazglafta ta ghəja dá.

* 1:2 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:6. † 1:7 Ngha ta 2:3-5, aya 12-14. ‡ 1:14 Slna gwal ghunay 8:3, 22:3-5, 26:9-11.

§ 1:16 Ngha ta Slna gwal ghunay 9:3-6, 22:6-10, 26:13-18. Aya 15: gray nda Isaya 49:1, Irmiya 1:5. * 1:18 Ngha ta Slna gwal ghunay 9:26-30, nda Yuhwana 1:42. † 1:19 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:9, nda 15:13.

2

Pwal ma Ursalima

¹ Vaku ghwanpɔdɔ fwad tahula tsa, ka vrɔgladaftá yu da luwa Ursalima kawadaga nda Barnabas, ka kladanaftá Titus ta sɛla dá* . ² Kɛl yu ka vrɔgladafta ná, Lazglafta ta gunidɔntá tvi kazlay: La kɛ'a. Manda lafa dá, ka nzata yu kawadaga nda gwal ta nghɛ lu ka la mali ta ghɛɲa gwal zlgħay nda ɲuduf. Ka mnanantá yu ta hɛɲ ta gwada ta ghɛɲa Lfida Gwada ya ta mnɛ yu ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda, kada kwala tsafaratá vgha da, nda ɲavata ya ta ɲavata yu ma tsa slna ya nzata ka bɛtbɛt. ³ Titus gratá wawakwa dá ná, mnda la Grek ya. Had mndu ta walanjtá mnanata kazlay: Ba tsagħatá fafaɔ kɛ'a nda tsi wa. ⁴ Sabsa gwada ta tsa fafaɔ kabga mamu sanlaha ma zwanama† ka ghwadak ta kɔkadamta nzamta mataba ɲni, ɲa bɛɔza tsa fala'uwata vgha ɲni ma Yesu Kristi ya. Ta kumay hɛɲ ta niɲnista ka vu'a zlahá Musa. ⁵ Walaɲ a ɲni ta zlanantá tvi dɛr ka ki'a ta hɛɲ wu, kada ɲaghunata ɲni ta kahwathwata Lfida Gwada.

⁶ Ama tsa gwal ta nghɛ lu ka la mali ta ghɛɲa gwal zlgħay nda ɲuduf ya ná, had sana skwi sganagħa hɛɲ ta ghɛɲa tsa skwi ta tagħu yu ya wa. Da i'i tada, dɛr má wa hɛɲ, kaskwa turtuk hɛɲ da i'i, kabga had Lazglafta ta gala mndu‡ wa. ⁷ Nziya nza tsi ná, grafgɛra hahɛɲ kazlay: Vlihavla Lazglafta ta slna dza'a mna Lfida Gwada ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda, manda va ya mnana tsi ta Piyer ɲa dza'a da mnay ɲa la Yahuda ya kɛ'a. ⁸ Tsa Lazglafta ta ksa slna ma Piyer ta ghunafta da la Yahuda ya ná, va tsa Lazglafta ya ta ksa slna ma i'i, ta ghunaftá i'i guli da gwal kul nzakway ka la Yahuda. ⁹ Grafta i Yakubu nda Kefas nda Yuhwana ta nzakway ka gugudi mataba Igliz ta tsa zdakatahudi zdidɔɲ Lazglafta ya, ka zgwajnatá hɛɲ nda Barnabas ɲa marantá guyatá wa taɲ nda aɲni. ɲa dza'a aɲni tvɛ la Grek, ta dza'a hahɛɲ tvɛ la Yahuda. ¹⁰ Ka havapta kuni ka gwal ka pɔu, ka hɛɲ yeya skwi mnanɲa hɛɲ. Ka maga§ yu guli ta tsa slna ya.

Dvanagħata Pwal ta Kefas

¹¹ Manda lagħa Kefas da luwa Aɲtakiya* , ka dvanagħatá yu ta kɛma mnduha ta ghɛɲa bɛɔdzaku ya maga tsi. ¹² Skwi ta magay ná, ta taɲtaɲ, ta zay Piyer ta skwi kawadaga nda gwal zlgħay nda ɲuduf ka gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ma sana fitik tama, ka ghunadapta Yakubu ta sana mnduha da aɲni. Manda bħadagħata tsa mnduha ya, ka tsagħutá Piyer ta vgha, kabga zlaɲa gwada da la Yahuda. ¹³ Ka tsagħutá sanlaha ma la Yahuda ta nzakway ka gwal zlgħay nda ɲuduf ta vgha guli manda tsa ɲa Piyer ya. Ka dɛɔdamtá Barnabas guli da tsa ghwadaka ndana taɲ ya. ¹⁴ Nghay dá ná, had tsa magakwa taɲ ya ta gra vgha nda Lfida Gwada wu, kɛl yu ka dvanagħatá Kefas ta kɛma mnduha kazlay: Ka si kagħa ta nzakway ka la Yahuda, manda ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda ka ka ta nzaku, nzakwa a ka manda ɲa la Yahuda wu, kabgawu ta kɛl ka ka mbla gwal kul nzakway ka la Yahuda ɲa nzaku manda ɲa la Yahuda na? ka yu.

Nda mba dɛr wa ta zlgħafta

¹⁵ Aɲni ná, la Yahuda buzul ɲni. Nza a aɲni ka gwal kul nzakway ka la Yahuda kul snantá Lazglafta wa. ¹⁶ Dɛr má mantɛa tsi, nda sna amu kazlay: Mndu ya ta nzakway tɔukwa ta wa ira Lazglafta ná, tsaya mndu ta zlgħaftá Yesu Kristi, mndu ta maga skwi ta kumɛ zlahá Musa a wu kɛ'a. Tsaya tama kɛl aɲni ka zlgħaftá Yesu Kristi ɲa nzakwa ɲni ka gwal tɔukwa ta wa ira Lazglaftá†. Tagħɛɲa vɛl magay ɲni ta skwi ta kumɛ zlahá Musa a wu, kabga had mndu dza'a nzata ka mndu tɔukwa ta wa ira Lazglafta ma magayni ta skwi ta kumɛ zlahá Musa wa. ¹⁷ Aɲni ta nzakway ka la Yahuda, ta zbay ɲni ta nzakway ka gwal tɔukwa ta ira Lazglafta nda ma zlgħafta ɲni ta Kristi. Tsa slaɲnagħa lu ka gwal dmaku ní, nu ká lu dza'a mnay? Dza'a maray tsaya kazlay: Ta vla mbraku ɲa dmaku Kristi nda tsa kɛ'a ra? Dɛr nekwa, had tsaya mantɛa wa. ¹⁸ Wya tsi, ka mbɛɔɔglavambɛɔda yu ka vrafta ta zlahuha ya si zlanava yu ghalya katsi ná, ksuxa yu ta ghɛɲa da nda tsa. ¹⁹ Zlahu ta dzatá i'i, kɛl yu ka zlanjtá zlahu ɲa nzakwa

* 2:1 Slna gwal ghunay 11:30, 15:2. † 2:4 Ngha ta Slna gwal ghunay 1:7. Gray nda 1:6. ‡ 2:6 Gray nda Vrafta ta Zlahu 10:17. § 2:10 Slna gwal ghunay 11:29-30. * 2:11 Ngha ta Slna gwal ghunay 11:19-26. † 2:16 Ngha ta Ruma 1:17, Zabura 143:2, Ruma 3:20, 22.

da nda hafu da Lazglafta. Ma zljəaftá Kristi ta udza zljəay ná, kawadaga mtuta yu nda tsi. ²⁰I'i, kata hafay yu ta hafu katsi, i'i a ta hafay wa. Tsa Kristi ta nzakway ma i'i yeya. Ka ta nzaku yu nda hafu ma slú'uvgha da ndanana guli katsi, ta nzaku yu nda hafu ma zlgəay nda ɲuduf ma Zwanja Lazglafta ta dʷutá i'i ka vlatá tsi ta ghəjani ta gwada ta i'i. ²¹Va a yu ta vzinjá zɔakatahuda Lazglafta wa. Ala ka laviɲlava lu ta nzakway ka mndu tɔukwa tawa ira Lazglafta nda ma maga skwi ta kumə zlahá Musa ya katsi, had hayhaya mtuta mtu Kristi nda tsa tama wa.

3

Ka maga skwi ta kumə zlahu tsi, ka zlgəafta nda ɲuduf a tsi

¹Aya la Galat ksu skwi! Nya sughunus lu na? Ya wya maragħunamara yu tsidid ta Yesu Kristi ta mtuta ta udza zljəay. ²Ndanana ná, turtuk skwi ta dawənta yu da kaghuni: Nda ma magata ghuni ta skwi ta kumə zlahá Musa mutsafta kuni ta Sulkum nda ghuɔa re, ari ma sənənta ghuni, ka zlgəaftá kuni ta Lfida Gwada ta mnə lu a na? ³Nu ta ksutá kaghuni! Wya tinəl nda Sulkum nda ghuɔa zrafta kuni, ndanana tama ná, ta kumay kuni ta kdinɲa nda slna slú'uvgha rki? ⁴Tsaw inda tsa skwiha ta slaghunaghata ya ná, ka bətbət nzakwa tsi ra? Graf a yu kazlay: Ka bətbət nzakwani kə'a wa. ⁵Tsa Lazglafta ta vlagħunatá Sulkum ta maga mazəmzəmha mataba ghuni ya ná, vəl magata ghuni ta skwi ta kumə zlahá Musa kəl tsi ka magaghunata re, ari vəl sənənta ghuni ka zlgəaftá kuni ta Lfida Gwada a na?

Abraham ná, mndu ta zlgəafta nda ɲuduf ya

⁶Havakwahava ta nzakwa Abraham ɔa! Nda vinda ma gwada Lazglafta kazlay: Ta Lazglafta fafta Abraham ta ghəj kəl tsi ka nzakw ka mndu tɔukwa ta kəma Lazglafta kə'a. ⁷Nda tsaya tama na, dīna ka sənənta ghuni kazlay: Tsa gwal ta zlgəaftá Lazglafta kahwathwata ya ta nzakway ka zwana Abraham kə'a. ⁸Ka gwada Lazglafta ghada ta mnata ná, Lazglafta dza'a nanaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda ka gwal tɔukwa

ta wa irani ma zlgəafta tənə nda ɲuduf, ka'a. Ka Lazglafta ghada ta mnanatá Abraham guli na: «Dza'a tfanagħatfa yu ta wi ta inda mndəra mndu nda ma kagħa*,» ka'a. ⁹Mantsa tama, tfanagħatfa Lazglafta ta wi ta gwal ta zlgəaftá Lazglafta manda Abraham ta zlgəafta ya.

¹⁰Inda gwal ta faftá ghəjə tənə ta maga skwi mna zlahu ná, nda ksi'a həj. Mantsa ya ná, nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda ksi'a inda mndu kul kdanaftá inda skwiha ya nda vinda ma deftera zlahu kə'a. ¹¹Nda tsala kazlay: Had mndu dza'a nzata ka mndu tɔukwa ta wa ira Lazglafta kabga vəl magayni ta skwi ta kumə zlahá wu kə'a. Mantsa ya guli ná, nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Mndu ta nzakway ka mndu tɔukwa ma zlgəay nda ɲudufani, dza'a nzata nda hafu kə'a. ¹²Had skwi ta guyanaftá zlahu nda zlgəay nda ɲuduf wa. Ka zlahu katək na: «Inda mndu ta ksatá inda tsa zlahuha ya ná, nda tsi dza'a nzata tsi nda hafu†» ka'a.

¹³Kristi ta varagamapta ma tsa ksi'a zlahu ya, kabga niɲna lu ka ksi'atá mndu ɲa da manaka amu. Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta na: «Inda mndu zljəaf lu ta udzu‡ ná, nda ksi'a,» ka'a. ¹⁴Mantsa ya maguta tsi, kada mutsafta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta tsa tfawi tfanava lu ta Abraham ya nda ma Yesu Kristi. Tsaya tama dza'a kəl amu ka mutsafta nda ma zlgəay nda ɲuduf ta Sulkum tanaf Lazglafta ta imi ta sləməj ya.

Ta ta imi ta sləməj nda zlahu

¹⁵Zwanama dá, ka graghunaf gra yu nda va skwi ta magaku da mnduha ɔa: Ka lagħa mnduha his ka dzraftawi ka thaftá dzvu tənə tida katsi ná, had wa sana mndu ka ɔadzinɲa dər ka sganaghata ta ghəjə tsa dzratawa tənə ya guli wa. ¹⁶Manda va tsaya nzakwani da Lazglafta guli. ɲa Abraham nda zivrani tanafta Lazglafta ta imi ta sləməj. Vindaf a lu kazlay: ɲa Abraham nda zivirhani§ kə'a manda skwi nda ndəgha həj wa. «Nda zivrani ka lu,» tsaya ta nzakway turtuk, ka Kristi. ¹⁷Skwi ta kumə yu ta mnay ná, dzrafdzra Lazglafta ta wi nda Abraham.

* 3:8 Ngha ta Zrafta 15:6, Ruma 4:3, aya 7: Ruma 4:16, aya 8: Zrafta 12:3.

† 3:12 Ngha ta Vrafta ta zlahu 27:26,

Habakuk 2:4, gray nda Ruma 1:17, aya 12: ngha ta Zlahu 18:5, Ruma 10:5.

‡ 3:13 Ngha ta vrafta ta Zlahu 21:23.

§ 3:16 Ngha ta Zrafta 12:7.

* 3:17 Ngha ta Sabi 12:40.

Ka zata lu ta vaku fwad dærmæk nda hkøn mbsak. Tahula* tsa kada sabi gwada ta zlahu. Tsaya tama na, laviŋ a tsa zlahu ya ta badziŋtá tsa dzratawi dzraf Lazglafta nda Abraham ya wa. Laviŋ a ta badziŋtá tsa imi tanaf Lazglafta ta slömøŋ ya guli wa. ¹⁸ Ka si dza'a vlay Lazglafta ta za hæga ŋa mndu, kabga vøl magatani ta skwi ta kumø zlahu katsi ná, mutsuglavata a ma ta ta imi ta slömøŋ ŋa mndu wa. Tsaw tama ná, ma tsa tanaf Lazglafta ta imi ta slömøŋ ta Abraham ya mutsafta tsi ta tfa wi.

¹⁹ Ka si mantsa tsi tama, kabgawu køl Lazglafta ka vlatá zlahu? Vlavnavla, kabga ŋa snanŋa ŋni ta skwiha ya kul zdøganata. Ŋa fitik kwitikw vlavnata tsi ha ka sagha tsa fitik dza'a køl tsa zivir dza'a sabi ma Abraham, tanaf tsi ta imi ta slömøŋ ya ka sagha. Duhwalha Lazglafta ta klaktá tsa zlahuha ya nda ma sana mndu ta nzakway mataba† mnduha nda Lazglafta. ²⁰ Mataba mnduha his ta nzakwa mndu matabu tazlay, ama had mndu ta nzakway matabu ma fitika tanaf Lazglafta ta imi ta slömøŋ‡ ta Abraham wa.

Nu ta magø lu nda zlahu

²¹ Tsa ta ta imi tanaf Lazglafta ta slömøŋ ya ná, zdøgana a ta zlahu nda tsa tama rki na? Mantsa ya a dækdek wa! Ka si ná mamu zlahu ta laviŋta vlatá hafu ta mnduha katsi ná, ma laviŋlava ta nanaftá mnduha ka gwal tdúkwa ta wa ira Lazglafta guli. ²² Má ŋa nzakwani mantsaya na: «ksamksa dmaku ta inda mnduha ma dzvani,» ka lu vindafta ma gwada Lazglafta. Nda nza mantsa ya, kada vlata Lazglafta ta tsa ta ta imi ta slömøŋ taf tsi ta slömøŋ ya ŋa gwal ta zlghaftá Yesu Kristi. Ta ghøŋa vøl zlghafta tarŋ kwøŋkwøŋ dza'a køl tsi ka vlatá høŋ.

²³ Ta kul sagha gwada ta zlghay nda ŋuduf ná, nda nza zlahuha manda gwal ta ngha aŋni tsam tsi. Zlahu ta ngha aŋni ha ka sagha fitika gunanŋanŋa Lazglafta ta tva gwadata zlghay nda ŋuduf. ²⁴ Mantsa ya ná, zlahu ta nzakway ta ngha aŋni ha ka sagha Kristi, kada nzakwa ŋni ka gwal tdúkwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlghay nda ŋuduf. ²⁵ Ndanana manda sagha gwada ta zlghay

nda ŋuduf, ta had walgarŋa ŋni ta nzata mista zlahu wa.

²⁶ Kaghuni demdem, nda nza kuni ka zwana Lazglafta ma zlghafta ghuni ta Yesu Kristi. ²⁷ Kaghuni demdem, magaghunaf-maga lu ta batem ma ndi'atá vgha ghuni nda Kristi, kada klaftá kuni ta sadani. ²⁸ Ma tsaya tama, ta had skwi ta dganatá la Yahuda nda la Grek wu, had skwi ta dganatá vu'a nda mndu kul nzakway ka vu'a wu, had skwi ta dganatá zgund nda marakw wa. Kaghuni demdem, kaskwa turtuk kuni ma ndi'atá vgha ghuni nda Yesu Kristi. ²⁹ Kaghuni, ka si nda ndi'a vgha ghuni nda Kristi, nda nza kuni ka zivra Abraham nda tsa, mutsafmutsa kuni ta za hæga ya tanaf Lazglafta ta imi ta slömøŋ§.

4

Vu'a a wu, Zwanŋa Lazglafta ya

¹ Wya skwi ta kumø yu ta mnay: Ka ta ka zwanŋ mndu dza'a za tsa hæga ya, had skwi ta dganata nda vu'a dær má ŋani inda skwi wa. ² Ma tsa nzakwani ta ka zwanŋ ya ná, ta snanasna ta ŋa gwal ta nghapta ka tsatsi, nda ŋa gwal ta nghapta ka tsa huzlahani ya tani, ha ka lagha ta tsa fitik tsaf dani ya. ³ Manda va tsaya nzakwani da amu guli. Ma fitika nzakwa amu ka zwani ta kul sagha gwada ta Kristi ná, ta ga vu'a skwiha ta ga mgham ma na ghøŋa hadik* na amu. ⁴ Ama magatá tsa fitik ya, ka ghunagata Lazglafta ta zwanŋani. Marakw ta yagata ma saghani, ka nziŋtá tsi mista zlahu Musa, ⁵ kada varagapta tsi ta gwal ta ga vu'a mista tsa zlahu ya, kada nuta ŋni ka zwana Lazglafta.

⁶ Ŋa maranŋa kazlay: Zwanani kuni kə'a, ka ghunagatá Lazglafta ta Sulkuma zwanŋani da ŋudufa mu. Tsa Sulkum ya ta mnay kazlay: Aba! Da†! kə'a. ⁷ Tsaya tama ná, nza a ka ka vu'a wu, zwanŋani ka. Ka nda nza ka ka zwanŋani, nda nza ka ka mnda za hæga ma zdakatahudá Lazglafta.

Dasuwa ka la Galat da nzøglaku høŋ ka vu'a

⁸ Ghalya ma fitika kwala ghuni kul snanŋa Lazglafta, vu'a skwa wuyay kul nzakway ka

† 3:19 Ngha ta Slna gwal ghunay 7:53. ‡ 3:20 Gray nda Vrafta ta Zlahu 6:4. § 3:29 Gray nda Ruma 4:13. * 4:3 Ngha ta 4:9, Kwalasuha 2:8, 20. † 4:6 Ngha ta Markus 14:36, Ruma 8:15, gray nda aya 5-7 Ruma 8:15-17. ‡ 4:8 Ngha ta 1 La Kwareŋt 8:4-6.

verda[‡] Lazglafta si ta gø kuni. ⁹ Ndanana tama, manda snan̄ta ghuni ta Lazglafta, ta snan̄tá Lazglafta ta kaghuni ná, waka kuni ta vrøglaghuta mista sana skwiha kul had mbrakwa[§] tan̄, kul had røga tan̄, kul had hayhaya ta na? ¹⁰ Ta fafa kuni ta ghøja ghuni ka wara sana vaghuha, nda sana tiliha, nda sana fitikha, nda sana vakuha*! ¹¹ Ta vlihatá zljø skwi ta magø kuni. Manda skwi ka bøbøt tsa slna da magaghuna yu ya, ka yu.

¹² Zwanama da, wyawa dzvu, nzawanza manda i'i, manda ya nza i'i manda kaghuni ya. Had dmaku giha kuni wa. ¹³ Nda sna kaghuni, ma zrafta da ta mnaghunata Lfida Gwada ná, ma dan̄wa yu. ¹⁴ An̄ mndani, tsa dan̄wa da ya ná, ghwadaka dan̄wa ya. Nduk nda tsa, mbida a kuni ta i'i wu, vzid a kuni wa. Katøk ná, manda tsu'a duhwala Lazglafta tsu'af̄ta kuni ta i'i, manda tsu'a Yesu Kristi ka kuni tsu'af̄tá i'i. ¹⁵ Ga tsa rfu si ta rfu kuni ghalya ya? Nu ta magay ndanana kul had kuni ta rfu? Grafgra yu kazlay: Ma tsa fitik ya, ka má si ta magaku tsi ná, má tsatsakwaslap tsakwasla kuni ta ira ghuni ka vlihatta kə'a. ¹⁶ Nda nza yu ka ghuma ghuni ndana, kabga vøl mnaghunata da ta kahwathwata rki?

¹⁷ Tsa mnduha ya ná, ta nvan̄ja hørj ka n̄aghunata, ama nda tvani a wa. Ta kumay hørj ta dgaghunata nda i'i, kabga n̄a n̄avata ghuni mista tan̄. ¹⁸ Dina n̄avata, ka nda tvani tsi. Inda fitik katsi tama guli, ma kzlø lu ta nzakwa da mataba ghuni kada magay.

¹⁹ Zwana da, ta basøgaltá vgha yu ta ghøja kaghuni manda marakw ta basa yaku, ha ka n̄havata Kristi dar ma kaghuni. ²⁰ Ndanana ná, ta kumay yu ta nzavaghunata kada snan̄ta yu ta skwi n̄a mnaghunata, kabga kōidifkba kuni katakata.

Nzakwa i Hadzara nda Sara

²¹ Na kaghuni ta kuma nzaku mista zlahu ná, mnihawa mna, sna a kuni ta skwi ta mnø tsa deftera zlahu ya rki na? ²² Ká lu vindafta ta ghøja Abraham na: Mutsafmutsa ta zwani his, pal nda marakw ka vu'a, pal nda marakw kul had ka vu'a. ²³ Tsa zwan̄ja tsa marakw ka vu'a ya ná, nda ndana slu'uvgha tsaya. Tsa zwan̄j ya tsa marakw kul had ka

vu'a ya guli ná, manda ya tanaf Lazglafta[†] ta imi ta slømøj tsaya. ²⁴ Ma tsa skwi ta luta ya ná, mamu klatá ghøja skwiha his mida, kabga tsa mi'aha his ya ná, dzratawi his ya. Tan̄tan̄a dzratawi ná, ta ghwá Sinay. Ka vu'a ta ya tsatsi ta zwani. Tsaya ta nzakway ka Hadzara. ²⁵ Tsa Hadzara ya ta nzakway ka ghwá Sinay ta hadika Arabiya. Nda luwa Ursalima[‡] gitana ta gra lu, kabga tsatsi nda zwanani tani vu'a hørj. ²⁶ Ursalima ya ta luwa ná, nza a ka vu'a wu, tsaya ta nzakway ka mamu ta amu. ²⁷ Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

Rfa ta rfu, kagha dzøghørj ta kul yanaghutá zwan̄!

Rfa ta rfu, ka hayaya ka ta hayayø, kagha ta kul walant̄a basa yaku ya,

kabga mal ndaghata zwana marakw vzij zə'ala[§] tan̄,

ka n̄a marakw ya ta nzaku nda zə'ala tan̄ kə'a ya.

²⁸ Zwanama da, kaghuni zwana ta ta imi ta slømøj manda nzakwa Izak ya. ²⁹ Ma tsa fitik ya, tsa zwan̄j ya lu ma ndana slu'uvgha ya si ta giri n̄a tsa zwan̄j ya lu manda ya kumaf Sulkum ya. Ta manda tsaya nza-kwani kulam gita. ³⁰ Tsaw ká lu vindafta ma deftera Lazglafta na: Ghzljinghza ta tsa marakw ka vu'a ya nda zwan̄jani tani, kabga had zwan̄ja marakw kul vu'a dza'a za høga nda zwan̄ja marakw kul nzakway ka vu'a* wu kə'a. ³¹ Mantsa tama zwanama, nza a amu ka zwana marakw ka vu'a wu, zwana marakw kul nzakway ka vu'a amu.

5

Plimispala Kristi

¹ Plimispala Kristi, n̄a kwala mu nzøglaku ka vu'a mista zlahu Musa. Mantsa tama, dihavawadiha, yaha lu n̄glighunista ka vu'a.

² Ka i'i Pwal ta mnaghunata ná, ka tsan̄natá fafad ta kumø n̄ni ka kuni katsi ná, had sana skwi ghzlaghuna Kristi nda tsaya tama wa. ³ Ka yu tata mnøgelta n̄a inda mndu ta kuma tsanata lu ná, nda fa vghani n̄a maga inda skwi ta kumø zlahu guli nda tsa.

⁴ Inda tsa kaghuni ta zba nzaku tdukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlahu ya, tsaghu tsa kuni ta vgha nda Kristi, bøghapbøgha kuni

§ 4:9 Ngha ta 4:3. * 4:10 Ruma 14:5, Kwalasuha 2:16-23. † 4:23 Zrafta 16:15, 21:2. Aya 23: Zrafta 17:16, Ruma 9:7-9. ‡ 4:25 Gray nda Mata 23:37, Lukwa 13:34. § 4:27 Isaya 54:1. * 4:30 Aya 29: gray nda Zrafta 21:9, aya 30: Ngha ta Zrafta 21:10.

ma zďakatahuda Lazglafta. ⁵ Aŋni ná, nda fa ghəŋa aŋni kazlay: Namafta Lazglafta ka mndu tďukwa ta wa irani, kabga vəl zlglafta mu ta Kristi nda ŋuduf kə'a. Tsaya skwi ta kzlə amu nda ma mbrakwa Sulkum. ⁶ Ka nda ndi'a mndu nda Yesu Kristi katsi, dər nda tsa fafadani, dər tsa a tsi wu, had ghzliwani wa. Zlglafta nda ŋuduf, ka mara tsa zlgħay ya nda ma đvutá sanlaha vərďa skwi.

⁷ Ya si ta dza'a ta kəma ta kəma kuni ní, wa ta pyaftá kaghuni ka snatá ŋa kah-wathwata na? ⁸ Tsa nana kaghuni nanaf lu ya ná, da Lazglafta ta hgafatá kaghuni a sagha tsi wa. ⁹ «Ksita ta is ta ŋlanafatá hupu * demdem.» ¹⁰ Nda sna yu kazlay: Had fitik dza'a dganata kaghuni ta ŋa ghuni ndanu nda ŋa dā wu kə'a, kabga nda guya mu ma Kristi. Nda sna yu guli kazlay: Tsa mndu ta kladamtá hwazlabaku da taba ghuni ya, dər má kinawu nzakwa tsa mndu ya, dza'a tsanaghatsa Lazglafta ta guma kə'a.

¹¹ Zwanama dā, i'i, ka si tata gďata ta mnay kazlay: dīna tsatá fafad kə'a yu katsi ya ní, kabgawu ta kəl mnduha ka giri ŋa dā tama? Had tsa mtuta mtu Kristi ta udza zlgħay ya dza'a nzakway ka tuthun wa. ¹² Inda tsa gwal ta hwazlabá kaghuni ya ná, ka hərdiŋhərda həŋ ta vgha tar, ka nzakwa həŋ daghəra'!

¹³ Zwanama dā, hgaghunahga Lazglafta ŋa kwala ghuni nzakway ka vu'a zlahu. Ala ka si mantša tsi, ma klaf kuni ta tsa plata vgha ghuni ya ka skwi ŋa dza'a ghuni maga skwi ta kumə slu'uvgha. Katək ná, đvuvuswadva ta vgha ghuni, ka katuvusta kuni ta vgha ghuni mataba ghuni. ¹⁴ Inda zlahu ná, ma gwada turtuk gwamta tsi ta vgha, ta mnə lu kazlay: Đvudva ta mnda səla manda va ya ta đvuta ka ta ghəŋa gha'kə'a ya. ¹⁵ Ama ka si ta hih'i'ıduvtá vgha, ka kwahuvustá vgha kuni mataba ghuni manda ŋa nimtak katsi ná, daswa ká kuni da zadanata kuni ta ghəŋa ghuni.

Zlanawa Sulkum ka pgha tsi ta kaghuni ma nzakwa ghuni

¹⁶ Skwi ta mnaghunata yu ná, nzawanza ta nzaku manda ya ta kumə Sulkum. Ka mantša ka kuni nzaku, had kuni dza'a wal-glanja laghu maga skwi ta kumə slu'uvgha

wu, ¹⁷ kabga va a slu'uvgha ta skwi ta kumə Sulkum ta magay wu, va a Sulkum ta skwi ta kumə slu'uvgha ta magay guli wa. Ta zlərdawi həŋ ma vgha tar. Tsaya kwal kuni kul laviŋtá maga skwi ya ta kumə[‡] kuni ta magay. ¹⁸ Ka Sulkum ta pgha kaghuni katsi, ta had kuni mista zlahu Musa wa.

¹⁹ Ma đifa a skwiha zďəgana magay ta slu'uvgha wu, wya həŋ: Maga sli'ıŋsli'ıŋ, hliri, maga skwa hula, ²⁰ wuya skwi, maga mndu nda ghwani, nzaku ka ghuma, zlərdawi, draku, basa ŋuduf, dva ghəŋ, daga vgha, kwal kul guya ghəŋ, ²¹ hara' utiri, ghuyaku, nda hambala vgha ŋa ghuyaku ka maga sli'ıŋsli'ıŋ, nda pdakwa sanlaha ma skwiha manda tsaha ya. Ka yu ta mnəlgħhunata manda va ya ghada yu ta mnuta ná, had mndərga gwal ta maga tsa skwiha ya dza'a lami da ga mghama Lazglafta wa.

²² Ama, wya skwiha ta yaganapta Sulkum nda ghuďa: Đvutá mndu, nzata nda rfu, nzata nda zďaku, nzata nda ksa ŋuduf, nzaku ka ŋərma mndu, maga skwi dīna, nzaku tďukwa, ²³ nzaku lebtəkwa, wara ghəŋ. Had zlahu nda gwada ta ghəŋa tsaha ya wa. ²⁴ Gwal ta nzakway ka ŋa Yesu Kristi ná, dzadza hahəŋ ta udza zlgħay ta skwiha ta kumə slu'uvgha, nda ghwadaka skwiha kavghakavgha ta mamə həŋ. ²⁵ Ka si Sulkum ta vlamata hafu katsi, zlanama Sulkum ka pgha tsi ta amu guli. ²⁶ Ma glə mu ta ghəŋ! Ma zbə mu ta gwada da mndu, ma drə mu ta draku guli.

6

Skwi sləgaf mndu, tsaya dza'a tsi ts kay ta vwah

¹ Zwanama dā, ka nda ngha kuni ta mndu ta maga skwi kul dīnaku katsi, kaghuni ta pghu Sulkum ya, vranakwavra ta vərďa tvi, ama dasuwa ka kuni magay. Dasuwa ka vərďa kagha guli da ksutá tsi ta kagha.

² Katuvuswa vgha ma kərta ndəgaku sani nda sani. Ma magay ghuni mantša ya, dza'a nzakwa kuni ka gwal snatá zlahu Kristi. ³ Ka had mndu taďta i'ı wu, ka mndu tsaw ta slaf a ka sana skwi kay guli wu ná, nana ghəŋani ta nanə tsi. ⁴ Kinawu nzakwa ŋa dā ma slna ná, ká inda mndu ngha slnani. Tsaya dza'a

* 5:9 Gray nda 1 La Kwarent 5:6. † 5:14 Zlahu 19:18.

‡ 5:17 Gray nda Ruma 7:14-23.

kəl tsa mndu ya ka rfa ghənjani, nda sanlaha a dza'a laghwa tsi gray wa. ⁵Ŋa ghənjani ta maga mndu ta inda skwi.

⁶Ka kla a kla mndu ta taghanata lu ta gwada Lazglafta, ta skwi mataba inda skwihani, ka vlay ŋa mndu ta taghanata.

⁷Yaha kuni nanətá ghəŋa ghuni. Had Lazglafta ta zlaŋtá mndu ta nənəy wa. Ka nu sləga* mndu ya ná, tsaya dza'a tsi tskay guli. ⁸Ka ŋa slu'uvgha sləga mndu katsi, ŋa slu'uvgha dza'a tskə tsi, ŋa zadamtani mida. Ala ka ŋa Sulkum sləga mndu, ŋa Sulkum dza'a tsi tskay, ta nzakway ka hafu ŋa kdekedzeŋ. ⁹Ma zlaŋ mu ta maga skwi dina, ma rwu mu ta vgha, kabga dza'a tskay mu saghar fitikani. ¹⁰Mantsa tama, ta tseke'luwa ná, magama maga ta skwi dinadina ŋa inda mndu. Katkatatani ŋa zwanama mu ma zlgħay nda ŋuduf.

Ga zgu

¹¹Nghawa ndandaghula'atá na vindi na ba! Nda dzva da vindafta yu. ¹²Tsa mnduha ta kuma mblaftá kaghuni ka tsa fafad ya ná, ta kumay həŋ ta ghubay mnduha ta həŋ. Skwi kəl həŋ ka magay mantsa ya ná, wara ghuyay taŋ ta daŋwa ta gwada ta udza zləŋyay Kristi ya. ¹³Vərda tsa gwal nda datsa fafada taŋ ya ná, had həŋ ta maga skwi ta kumə zlahu wa. Ta kumay həŋ ta datsata ghuni ta fafad, ŋa ghubay taŋ ta ghubakwa taŋ ta ghəŋa datsatá fafada ghuni. ¹⁴I'i tada, ta ghəŋa mtuta mtu Mgham Yesu Kristi ta udza zləŋyay yeya ta ghubə yu ta ghubakwa da. Ma tsa mtutani ta udza zləŋyay ya, mtuta skwi ta kumə slu'uvgha ma i'i, ta mtuguduŋta i'i guli ta skwi ta kumə slu'uvgha. ¹⁵Tsatá fafad ná, sana skwi a wu, kwal kul tsatá guli ná, sana skwi a wa. Nzata mndu nda hafu vlama Lazglafta, na mali ma skwi. ¹⁶Ka nza zdakwa Lazglafta nda tawa hidahidani ta ghəŋa inda gwal ta snatá na skwi ta taghə yu na. Mantsa ya guli ta ghəŋa gwal ta nzakway ka vərda Isra'ila Lazglafta.

¹⁷Ta hula tsa tama, yaha mndu walgləŋta didiptá vgha, kabga mivid ya ta vgha da ta maray kazlay: Ŋa Yesu Kristi yu kə'a.

¹⁸Zwanama da, ka nza zdakatahuca Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni! Amin.

* 6:7 Ngha ta Ayuba 4:8, Mahdihi 22:8, Huseya 8:7.

Tsgha ta lwa Pwal ɲa La Afisus

Ga zgu

¹ I'i Pwal, zɓap Lazglafta ɲa nzaku ka mnda ghunay Yesu Kristi, ta vinda na delewer na ɲa kaghuni gwal ma luwa Afisus ta nzakway ka ɲa Lazglafta, ɲa kaghuni ta zlgħaftá Yesu Kristi ka nzaku kuni ka ɲani ya, ta vindaghunafta yu.

² Ka vlaghunavla Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta zɗakatahudani nda zɗakwani tani.

Vlamavla Lazglafta ta zɗakwani ma Yesu Kristi

³ Zlɛzlvama Lazglafta ta nzakway ka Dani ma Mgham Yesu Kristi. Tsatsi ta tfamaghatawi ma vlamatani ta inda skwi dɪnadɪna daga ta luwa ɲa katantá sulkuma mu. Nda ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi magamata tsi. ⁴ Ma kɗaku Lazglafta zlaganaptá ghɛɲa hadik, zabapzaba ta amu ɲa nzaku ka mnduhani, ka guyamafta nda Yesu, kada nzakwa mu hezle' ɲa nzakwa mu kul had' ghwadaka skwi ta amu. ⁵ Dvuɗva ta amu daga manda ghalya, ka psaptá tsi ta amu ka nimista ka zwanani nda ma Yesu Kristi. Manda tsaya dɪvuta tsi ma zɗakwani. ⁶ Manda tsaya magata tsi ɲa zlzlvay mu ta glakwa zɗakatahudani. Katakata vlamata tsi ta zɗakatahudani ya nda ma slna Zwanani dɪvɪ tsi.

⁷ Nda usani varata tsi ta amu, amu gwal nda ndi'a nda tsi, ka plimistá* tsi ta dmakuha mu. Mantsa ya maramantá Lazglafta ta glakwa zɗakatahudani. ⁸ Ka ndəghamaftá tsi nda tsa zɗakatahudani ya, ka vlamatá inda difil nda mahizl ya ta ramata. ⁹ Ka maramantá tsi ta skwi ɲa magay ya nda difa daga manda ghalya si kul snantá mnduha. Tsa skwi kumaf tsi ta magay ya ná, nda nza nda ma slna Yesu Kristi. ¹⁰ Wya tsa skwi ya: Ka nda maga fitik, dza'a tskanatska ta inda skwiha nda ya ta luwa tani, nda ya ta hadik tani, ɲa nzanaghata Yesu Kristi ka mgham ta ghɛɲa tan demdem.

¹¹ Zabapzaba Lazglafta ta amu ɲa nza-kway ka mnduhani ma guyamaftani nda Kristi. Magamaga manda tsaya, kabga tamafta ta imi ta sləmɔɲ† daga manda ghalya. Ka mnaftá tsi ta magakwa inda skwi manda ya kumaɲ tsi, ¹² kada zlzlvama mnduha ta glakwani ma anɲi ta faftá ghɛɲa ɲni ta Yesu Kristi daga tanɲanɲa yu.

¹³ Mantsa ya kaghuni guli nda ndi'a kuni nda tsi ma snantá ghuni ta vɔrɗa gwada ya kəl Lazglafta ka mbaghunafta, ma vlata ghuni ta ghɛɲa ghuni ɲa Yesu Kristi. Ma tsa ndi'atá kaghuni nda Kristi ya, ka vlaghunatá Lazglafta ta Sulkum nda ghúba ya tamaf tsi ta imi ta sləmɔɲ ya. Tsa Sulkum ya ná, ɲizla nzakwa mu ka mnduha Lazglafta ya. ¹⁴ ɲa dásudásu vlamata tsi ta tsa Sulkum ya, ɲa marantá ká Lazglafta dza'a vlamatá inda pɗakwa skwiha dɪnadɪna dazlay, manda ya mna tsi. Ma tsa fitik dza'a mbamafta Lazglafta ɲa dɛkɛk ya dza'a tsu'a mu. Zlɛzlvama glakwa Lazglafta.

Ndɔba dzva Pwal ta ghɛɲa gwal zlgħay nda ɲuduf ma Afisus

¹⁵ Tsaya ta kəl yu ka rfa Lazglafta ta ghɛɲa kaghuni. Manda snantá dɔ kazlay: Zlgħaf-zlgħa kuni ta Yesu Kristi, dɪvɪdɪvɪ kuni ta mnduha Lazglafta guli kə'a, ¹⁶ had' yu ta zlanatá maga du'a ta ghɛɲa kaghuni wu, ta rfanaghafra yu ta Lazglafta. ¹⁷ Tsatsi ná, Da dagala ya. ɲani ta maganata Mghama mu Yesu Kristi ta slna. Da tsi ta ndɔba yu ta dzvu ka vlaghunata tsi ta difil dza'a kəl kuni ka lavɪntá snantá vɔrɗa tsatsi. ¹⁸ Ta ndɔbay yu ta dzvu dɔ tsi guli ka tsalaghunapta tsi ta ndana ghuni dina, kada snantá kuni ta tsa ɲɔrma skwi kəl tsi ka hgaghunata kazlay: Dza'a mutsay kuni kə'a ya. Ta ndɔbay yu ta dzvu guli dza'a kəl kuni ka snantá glakwa tsa skwa za hɔga faghuna tsi nda inda gwal ta nzakway ka ɲani ya tani. ¹⁹ Ta kumay yu ta snantá ghuni kazlay: Malaghumala mbrakwani ta inda skwi, nda ya kə'a ta kata amu gwal ta zlgħafta kə'a. Katakata tsa mbrakwani ya. ²⁰ Nda tsa mbrakwani ya sli'aganapta tsi ta Kristi ma mtaku ka nzanakata nda ga zeghwani ta luwa‡ ɲa vlantá glaku. ²¹ Hada ta ga Kristi ta

* 1:7 Gra nda vli ma Kwalasuha 1:14. † 1:11 Ngha ta Yesuwa 13:19. ‡ 1:20 Ngha ta Zabura 110:1.

mgham ta ghøja inda sulkumha dagaladagala, kabga malaghumala ta mbrakwa taj. Malaghumala mbrakwani ta inda mbraku ya vlarj lu ta mndu ña ga mgham⁵. Ta ghøja gwal vlarj lu ta ga mgham ndanana yeya a wu, nda gwal dza'a gay ta køma tani. ²² Ka vlarjtá²⁸ Lazglafta ta ga mgham ta ghøja inda skwi. Ma tsa nzakwani ka mali ta ghøja inda skwiha ya, ka fata tsi guli ña nzaku ka ghøj ta ghøja Igliz. ²³ Kristi ná, ghøj ta ghøja Igliz ya, ta nzakway ka vghani. Ma tsa guyatá vgha mnduhani ya nzamta Kristi. Ma tsatsi nizatá nzakwa Lazglafta ka mara vgha nda ma tsatsi guli.

2

Sli'agamapsli'a Lazglafta ma mtaku kawadaga nda Yesu Kristi

¹ Ghalya si nda rwa kaghuni ta wa ira Lazglafta, kabga ghwadaka skwiha si ta maga kuni. ² Si ta gdata ta ksa sada mnduha ma na ghøja hadik na kuni. Gwada halaway ta ga mgham ta ghøja ghwadaka sulkumha, ta nzaku ma ghuvanata luwa si sna kuni. Kulam ndana tsa ghwadaka sulkum ya ta gdata ta ksa slna ma ñudufa mnduha ta kwalaghuta sna gwada Lazglafta. ³ Amu demdem guli, manda tsa nzakwa hahøj ya si amu ghalya. Ghwadaka skwiha ta kumø ñudufa mu, nda ghwadaka ndanuha ta ndanu mu, si ta magø mu. Ma tsa nizatá nzakwa mu manda tsaya ná, ma dza'a dødamdøda amu guli da basa ñudufa Lazglafta, ka guram nda va ña tsa mnduha ta maga ghwadaka skwiha ya.

⁴ Tsaw Lazglafta ná, dagala tawa hidahidani, dñudva ta amu. ⁵ Kulam nda va tsa rwatá amu, kabga vøl magata mu ta ghwadaka skwiha ya ná, ka dñavtá tsi ta amu ka vramamta nda hafu kawadaga nda Kristi. Zðakatahuda Lazglafta køl kuni ka mbafta. ⁶ Ma tsa ndi'atá amu nda Kristi ya, ka sli'agamaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa kawadaga nda Yesu Kristi ka pghatá amu ta luwa, ka nzamata ka ga mgham kawadaga nda Yesu Kristi. ⁷ Mantsa ya maramañta tsi ta zðakatahudani nda ma Yesu Kristi, ña nghanjta mnduha dza'a yayø lu ta køma ta nzakwa glakwa tsa zðakatahudani ta malaghutá inda skwi

ya. ⁸ Zðakatahudani tani køl Lazglafta ka mbaghunafta nda ma zlglafta ghuni ta Kristi. Mbaghunaf a ta ghøja vøl magata ghuni ta skwiha ðinadina wu, ka mbalay mbaghunafta tsi. ⁹ Mbaghunaf a Lazglafta ta ghøja vøl magata ghuni ta sana slna wu, da ghørbø mndu ta ghørbaku. ¹⁰ Magatá slna Lazglafta na amu na. Vlamavla ta hafu ka lfid ma ndi'atá amu nda Yesu Kristi ña gdata mu ta maga slna ðinadina. Nda ghada payafta Lazglafta manda tsaya, ña magay mu.

Ka mndu turtuk lu ma Kristi

¹¹ Ka yu ta mnaghunata wa, mndøra la Yahuda a kaghuni wa. Havakwahava øa ta nzakwa ghuni ghalya ta kul zlglaftá kuni ta Kristi. Gwal kul tsaku fafada taj ka høj ta hga kaghuni. Køl høj ka hga kaghuni manda tsaya na: Mnduha Lazglafta añni ka hahøj, kabga datsatá fafada taj. Tsaw tsa tsatá fafada taj ya ná, skwi ta nghanjta slu'uvgha ya datsa mnduha nda dzva taj. ¹² Havakwahava kazlay: Ma tsa fitik ya ná, sna a kuni ta Kristi wu kø'a. Nza a kuni tekw mataba mnduha ta hadika Isra'ila wa. Tekw a kaghuni mataba gwal dzraf Lazglafta ta wi nda høj ka tanaftá imi ta slømøj ta høj ya wa. Ma nzakwa ghuni ma na ghøja hadik na ná, had skwi faf kuni ta ghøj tida wu, sna a kuni ta Lazglafta guli wa. ¹³ Ghalya, si di'ij kuni nda Lazglafta. Ndana tama, nda ndi'a kuni nda Yesu Kristi ma pghintani ta usani ta gwada ta kaghuni ma mtutani. Tsaya ta ndusaghunakta nda Lazglafta. ¹⁴ Manda bata dzugur si nizatá nzakwa ghuma mataba mu, ka sagha tsi pslijta, ka namafta ka mndøra mndu turtuk. ðjka'a ka tsatsi ta famta zðaku mataba mu. ¹⁵ Ka hlijntá tsi ta inda tsa zlahuha ta mno la Yahuda ya nda ma mtutani, kabga ña gyanaftá mndøra la Yahuda nda sanlaha ma mndøra mndu ña nzakwa taj ka sana lfidá mndøra mndu turtuk. Ma tsa magatani mantsa ya famta tsi ta zðaku mataba taj. ¹⁶ Ma tsa mtutani ta udza zløjay ya gyanafta tsi ta tsa mndøra mnduha his ya ka mndøra mndu turtuk, ka slørbaptá zughu mataba taj nda Lazglafta. Ma tsa mtutani ya kwala sani kul husanjta sani nda sani mataba taj. ¹⁷ Sasa Kristi ta ghøja hadik da mna lfidá

§ 1:21 Ngha ta Kwalasuha 1:16 nda skwi ya vindij lu mistani ña ñanata. * 1:22 Ngha ta Zabura 8:7.

Gwada ta ghəŋa zdaku ŋa kaghuni gwal si di'ij nda Lazglafta, nda ya ŋa aŋni gwal si ta ndusanavatá* Lazglafta ya. ¹⁸ Əŋka'a ka Kristi kəl amu demdem, kaghuni nda aŋni tani, ka laviŋta ndusanavatá Lazglafta ta nzakway ka Da, nda ma tsa Sulkum nda ghuḅa turtuk ya.

¹⁹ Tsaya tama ná, nza a kuni ka mayəm wu, nza a kuni ka matbay guli tama wa. Nda nza kuni ndanana tama ka mnda luwa kawadaga nda sanlaha ma mnduha Lazglafta. Nda nza kuni ka mnda huḅa həga. ²⁰ Nda nza kuni manda palaha ta bə lu ta həga nda tsi. Gwal ghunay nda la anabi na tughwa tsa həga ya. Yesu Kristi tsa pala dihaf tsa həga ya ta vgha tida ya. ²¹ Əŋka'a ka tsatsi kəl tsa həga ya ka sladata, ka ŋlaku, ka nuta ka həga nda ghuḅa ka ŋa Lazglafta ya. ²² Ma tsa ndi'atá kaghuni nda Kristi ya, guyaghunafguya nda sanlaha ma gwal zlgħay nda ŋuduf guli, kada nuta mu ka tsa həga ta nzaku Lazglafta nda ma Sulkum ya.

3

Mnay Pwal ta difatá skwa Lazglafta

¹ Tsaya kəl i'i Pwal hbam lu ma gamak ka maga du'a ta ghəŋa kaghuni. Hbambha lu ta i'i ta ghəŋa vəl maganata da ta slna ta Yesu Kristi ŋa kata kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda ya. ² Nda sna kuni kahwathwata kazlay: Zďazďa Lazglafta ta huḅi ka vlihatá slna ŋa magay da ŋa ghuni kə'a. ³ Tsatsi ta gunidŋntá ghunislaka da, kəl yu ka snaŋtá difata skwani manda ya vindaghunaf yu ned ya kay. ⁴ Ka dzanafdzana kuni katsi ná, dza'a nda sna kuni kazlay: Nda sna yu ta difatá skwa Lazglafta ta nzakway ka Kristi kə'a. ⁵ Tsa difatá skwani ya ná, maranaj a Lazglafta ta mnduha ghalya wa. Ndanana tama, ka marinŋntá tsi nda ma Sulkum nda ghuḅa, ka maranŋntá tsi ta mnduhani zabap tsi ŋa nzakway ka gwal ghunay nda la anabi. ⁶ Wya tsa skwa Lazglafta ta difanata ya: Dza'a zay gwal kul had ka mndəra la Yahuda ta zlgħafta ta za mgham ta vəl Lazglafta kawadaga nda mndəra la Yahuda gwal ta zlgħafta. Nda kaghuni tani, nda vərda la Yahuda tani, nda

na kuni ka mndəra mndu turtuk. Tsa imi tanaf Lazglafta ta slaməŋ ta gwal ta ndi'aftá vgha nda Yesu Kristi ya ná, dza'a vlamavla, ka Lfida Gwada ta mnay.

⁷ Zďidŋzďa Lazglafta ta huḅi ka nidifta ka Kwalvani ŋa mna tsa Lfida Gwada ya ŋa mnduha nda ma mbrakwani ya vliha tsi.

⁸ Mal i'i hta tani mataba mnduha* Lazglafta mndani, kulam nda va tsa, ka zdantá tsi ta huḅi ka vlihatá tsa slna mnanŋntá gwal kul nzakway ka la Yahuda ya, ta tsa zdaku ta mutsu lu da Kristi ya. Tsa zdaku ya ná, dagala katakata, laviŋ a mnduha ta kďanaktá snaŋta wa. ⁹ Ka zďidŋntá Lazglafta ta huḅi guli ŋa tsislanapta da ta inda mndu, ká Lazglafta fata daga manda ghalya ta tsa difatá skwi dza'a tsi magay ya. Zlaganap-zlaga Lazglafta ta inda skwiha. Si nda difa da Lazglafta ta wa ira mnduha daga ghalya†. Ndana tama, ka kliginŋtá tsi ta daḅi.

¹⁰ Ndanana ka zlaganaptá Lazglafta nda ma mnduhani ŋa nghanŋta gwal dagaladagala nda gwal nda mbra nda mbra‡ ta luwa ta guyatá vgha mnduhani, ŋa snaŋta tarj ta nzakwa difla Lazglafta kavghakavgha.

¹¹ Nda kďa fitika fata Lazglafta daga ta kul magaftá tsi ta ghəŋa hadik. Ndanana ka magatá tsi nda ma Yesu Kristi Mghama mu. ¹² Nda ma zlgħafta mu ta Yesu Kristi ka ndi'aftá vgha nda tsi, kəl mu ka ndusanavata Lazglafta kul had zləŋ. ¹³ Tsaya tama ta kəl yu ka ndəḅa dzvu ŋa ghuni, ma rwaghuna tsi ta vgha, kabga snaŋta ghuni ta ghuya daŋwa da ta ghəŋa vəl mnaghunata da ta Lfida Gwada. Ka ufa tsa ghuya daŋwa da ta ghəŋa ghuni ya, ta vgha ŋa ghuni.

Dva mnda Kristi

¹⁴ Ta ghəŋa tsaya ta kəl yu ka tsəlḅata ka maga du'a ta ghəŋa kaghuni da Lazglafta ta nzakway ka Da. ¹⁵ Tsatsi vərda ka Da ta tsaftá hgu ta mndəra gwal ta hadik nda gwal ta luwa tani. ¹⁶ Tsaya ta kəl yu ka ndəḅa dzvu da tsi ka ksa tsi ta slna nda tsa mbrakwani dagala ya ma ŋudufa ghuni, ka vlaghunata tsi ta mbraku kahwathwata nda ma Sulkumani. ¹⁷ Ta daway yu da tsi guli ta gďavata Kristi ma ŋudufa ghuni ma zlgħafta ya zlgħaf kuni. Ta ndəḅay yu ta

* 2:17 Gray nda Isaya 57:19. * 3:8 Gray nda 1 La Kwareŋt 15:9. † 3:9 Gray nda Ruma 16:25. 26. ‡ 3:10 Ngha ta Kwalasuha 1:16 nda skwi ya vindŋŋ lu mistani ŋa ŋanata.

dzvu da tsi guli, ka ñavata kuni ka ðvuvustá vgha ghuni sani nda sani. Ka ta ðvuvusðva kuni ta vgha ghuni kahwathwata katsi ná, dza'a nzakway kuni manda dihatá fu laghu slrñhãni da ghuvata hadik. Dza'a nzakway kuni guli manda dihata hõga thaf lu ta mndãrani ta vël tãñtãña. ¹⁸Ma tsaya dza'a kël kaghuni nda inda sanlaha ma mnduha Lazglafta ka snãjtá kdavakta ðvu ya ðvu Kristi ta amu. Had vörvra kdavakta ðvuta ta ðvuta tsi ta amu wa. ¹⁹Añ mndani, had mndu ta laviñtá snãjtá vörvora ðvuta ðvu Kristi ta amu mndani wu, ðer má mantisa tsi, ta daway yu da Lazglafta ña laviñta ghuni ta snãjta, kada ksafita nzakwa ghuni ta sadá Lazglafta.

²⁰Lazglafta ta laviñtá maga inda skwi demdem. Nda tsa mbrakwani ta maga slna ma amu ya, ta laviñta tsi ta maga inda skwiha ka malaghutá skwiha ya ta dawu mu nda skwiha ta ndanu mu tani. ²¹Zlãzlvama Lazglafta ta ghõña ñerma skwiha maga tsi nda ma mnduha ta zlglafta, nda ya nda ma Yesu Kristi. Zlãzlvama zlãzlvã ña kðkðkdezñ! Mantisa ya katsi.

4

Nzaku turtuk ma Kristi

¹Ta ghõña tsaya tama ta kël i'i tsam lu ma gamak ta ghõña vël maganata ða ta slna ta Mgham Yesu Kristi, ka ndõba dzvu da kaghuni kazlay: Nzawanza ta nzaku tðukwa manda ya ta ranjtá mnduha Lazglafta, kabga hgaghunahga Lazglafta ña nzaku ka ñani kã'a ya. ²Ma inda skwi ta magõ kuni, nda hana ka ghõña ghuni, lebtekwa ka nzakwa ghuni, ta ksay ka kuni ta ñuduf. Su'uwawa ta skwi ta magaghunata sanlaha, ka ðvuta kuni ta hõñ. ³Sulkum nda ghuba ta guyaghunata, ñavawãña ka nzakwa kuni ta nzaku nda zðaku, kada nzakwa kuni ka gwal nda guya ghõña tanj. ⁴Gwal zlgghay nda ñuduf ná, manda slu'uvgha* Kristi turtuktuk ya nzakwani. Turtuktuk Sulkum nda ghuba guli, turtuktuk skwi ya fãf kuni ta ghõñ tida hga ghuna Lazglafta ña zlgghay. ⁵Turtuktuk Mghama mu, turtuktuk tva zlgghay nda ñudufa mu, nda hga mndu turtuktuk magamafta lu ta batem. ⁶Turtuktuk Lazglafta ta nzakway ka dani

ma inda mndu, ta ga mgham ta ghõña inda mndu, ta ksa slna nda inda mndu, ta nzaku ma inda mndu.

⁷Inda amu dagamaft daga Kristi ta zðakatahudani præk nda amu ña maga slnani, kabga mantisa ya kumafta tsi ta dagamafta. ⁸Wya ka deftera Lazglafta mnata:

«Tahula ghubasaptani ta ghumahani, ka ñlaghatá tsi ta luwa,

ka hliñtá tsi ta kasatá vu'ahani,» ka'a.

Ka daganafaft tsi ta slna kavghakavgha† ta mnduha ta ghõña hadik.

⁹«Ka ñlaghatá tsi ta luwa,» ka defteri ya ní, nu klatá ghõña tsa gwada ya na? Kël tsi ka mna tsaya ná, kabga tiñl ta na ghõña hadik na saha tsi karaku. ¹⁰Tsa mndu ta saha ta ghõña hadik ya ná, va tsa mndu ya tsa ta ñlaghatá ta luwa ka zaghuta trezekw, ña gayni ta mgham ta ghõña inda skwi nda Sulkumani. ¹¹Tsatsi ta daganafaft slnaha kavghakavgha ta mnduha. Ka gwal ghunay sanlaha, ka la anabi sanlaha, Ka gwal mna Lfida Gwada sanlaha, Ka gwal ngha gwal zlgghay nda ñuduf ka tagha skwiha‡ ña tanj sanlaha. ¹²Manda tsaya kã'a daganata ña katay tanj ta mnduha Lazglafta ña maganatá slnani, kada mutsafta mnduha Lazglafta ta nzakway ka slu'uvgha Kristi ta ñlaku ta kãma ta kãma. ¹³Manda tsaya dza'a nza-gwafta mu demdem ta vgha ña nzaku ka mndu turtuk nda ma fafta mu ta ghõñ ta Zwanã Lazglafta, ña snãjta mu, ña nzakwa mu ka gwal nda ndõha manda Kristi kul had sana skwi tida ya. ¹⁴Nda tsaya tama ná, nzata a mu manda zwani wa. Nanglafta a gwal tsakalawi ta amu nda tsa ghwadaka skwa tanj ta taghã hõñ ya ña zadimista ma tvi, manda kwambalu ta klambaraku ta ghõña drøf wa. ¹⁵Nzata a mantisa ya wu, kahwathwata skwi ta nghanatá Lazglafta dza'a mnuvusta mu ma ðvuvusta mu ta vgha mu, ña glakwa mu ma inda skwi ma ndi'atá amu nda Kristi ta nzakway ka ghõñ ta ghõña gwal zlgghay nda ñuduf ya. ¹⁶Manda mala ta nzagwanatá vgha mndu ya ná, manda tsaya nzagwanata Kristi ta mnduhani. Ka ta ksa slna inda fawayha ta vgha mndu manda ya ta raku katsi, ðina ta glakwa tsa mndu ya ta glaku. Manda tsaya nzakwa gwal zlgghay

* 4:4 Slu'uvgha turtuk: Gray nda sura 2:16, Ruma 12:5, 1 La Kwareñt 12:12. † 4:8 Ngha ta Zabura 68:19. ‡ 4:11 Gray nda 1 La Kwareñt 12:28.

nda ñuduf guli. Ka ta ðvuvusdva mnduha Lazglafta ta vgha tan, ta magay ðer wa ta slnani ya vlarj lu katsi, dza'a glaku hørj ta koma ta koma nda mbrakwa Kristi.

Nzawanza ta nzaku ka lfid ma Kristi

¹⁷ Wya skwi ta mnaghunata yu. Ka ñdarja ta mnaghunata yu guli ma hga Mgham. Yaha kuni nzakugeltá nzaku manda gwal kul snarjta Lazglafta, ta ndana skwi dza'a kwal kul katarjta hørj ya. ¹⁸ Nda ðerzla slømørja tan, had' lfidá hafu ta vlø Lazglafta ya da hørj wu, kabga tarjtørja ghørja tan, sna a hørj ta Lazglafta wa. ¹⁹ Ksa a hula ta hørj ðer kinawu magata hørj ta ghwadaka skwi wa. Skwi ta kumø slu'uvgha ta magay fa hahørj ta ghørja tan ña magay. Sli'insli'ij yeya ña tan ta magay, zla a hørj guli wa.

²⁰ Kaghuni, manda zlglafta ghuni ta Kristi ná, manda tsaya a taghaghunaf lu ta tva nzaku wa. ²¹ Grafgra yu kazlay: Nda sna kuni ta gwadani ka zlglaftá kuni kø'a. Ma ndi'afra ghuni ta vgha nda tsi, taghaghunaf tagha lu ta kahwathwata ma Yesu. ²² Skwi taghaghunaf lu ná, zlarja ghuni ta tsa tva nzaku si ta nzakw kuni ghalya ya. Tsa tva nzaku si ta nzaku kuni ghalya ya si ta badza kaghuni, kabga si ta hara'away kuni ta inda ghwadaka skwi ta nana kaghuni. ²³ Zlanarja tvi ta Lazglafta ka mbodanaftá tsi ta ñudufa ghuni, ka ndana kuni ta vørda ndanu. ²⁴ Vlaghunavla Lazglafta ta lfidá nzaku ta gara vgha nda ñani[§]. Favawa fa tama ta tsa lfidá nzaku ta zdøganata ya. Tudukwa tsa tva nzaku ta zdøganata ya, nda ghuða nzakwani guli manda ya ta taghø kahwathwata Lazglafta.

²⁵ Mantsa tama, yaha kuni tsakalgeltawi, mnuvuswa kahwathwata mataba ghuni*, kabga nda guya mu demdem ma slu'uvgha tartuk. ²⁶ Ka gafga kuni ta sidi, ðasuwa ká kuni da magata kuni ta ghwadaka skwi†. Ma ðøðaghunagha fitik nda basatá ñuduf, ²⁷ da mutsaftá halaway ta tvi ña klamtá kaghuni da ga dmaku. ²⁸ Ka si ta ghali mndu katsi, yaha tsi da ghalgeltá ghali, ka maga tsi ta slna nda dzvani ña kata ghørjani, nda

ya ña mutsaftani ta skwi ña katarjta la ka pdu. ²⁹ Yaha ñaslu da sabi ma wa ghuni. Gwada vla mbraku ma zlglay nda ñuduf ña sanlaha katsi sabi ma wa ghuni. Gwada ksay slømørj ka kuni gwaday, ña katarjta sanlaha. ³⁰ Yaha kuni ñranaftá ñuduf ta Sulkum‡ nda ghuða ya vlaghuna Lazglafta. Tsa Sulkum nda ghuða ya ná, ñizla nzakwa ghuni ka ña Lazglafta ya. Ta nzata tavata kaghuni tsa Sulkum ya ha ka sagha tsa fitik dza'a køl Lazglafta ka varatá kaghuni ðekdek ya. ³¹ Hliijwa dgun ma ñudufa ghuni, zlarja basa ñuduf, zlarja sidi, ma zlerðø kuni ta wi nda mndu, ma razø kuni ta mndu, yaha kuni da maga ðer mndøra wati ma ghwadaka skwi. ³² ñørma skwi ká kuni magay mataba ghuni, nzawanza nda tawa hidahida, pluvuswa dmakuha ghuni, manda va ya plaghuna Lazglafta ta dmakuha ghuni nda ma Kristi[§] ya.

5

Nzaku ma tsuwadak

¹ Ndana tama, zwana Lazglafta ya ðvu tsi katakata kuni, ksawaksa ta sadani*. ² Ma slnaha ghuni ta magø kuni inda fitik, mararjwamara ta ðvu ña sanlaha. Mantsa ya ðvuta Kristi ta amu ma mtutani ña mba-mafta. Tsa skwi maga tsi ya ná, zdøganazda ta Lazglafta† manda skwa pla ghørj ta vlarja lu.

³ Ya nda nza kuni ka ña Lazglafta ya, yaha kuni walarjta hliri, yaha kuni maga skwa hula, yaha kuni tsagana, yaha mndu da razaghunafra ta ghørja tsa skwiha ya. ⁴ Ra a guli ka saba skwa hula, nda tsabaku, nda bla vgha ma wa ghuni wa. Skwi ta raku ka sabi ma wa ghuni ná, rfay ghuni ta Lazglafta ta ghørja inda skwiha magaghuna tsi. ⁵ Wya skwi ña snarja ghuni: Had' gwal ta hliri, nda gwal ta maga skwa hula, nda gwal ta tsagana, dza'a mutsaftá skwa za mgham ma luwa ga mghama i Lazglafta nda Kristi wa. Tsa gwal malaghumala ðvafta tan ta tsagana ka Lazglafta ya ná, ka guram nda wuya skwi tsaya.

§ 4:24 Gray nda Zlraffa 1:26, 27. * 4:25 Ngha ta Zakari 8:16. † 4:26 Ta gra vgha nda Zabura 4:5 ka ta nghay lu ta gwada Grek ña ghalya. ‡ 4:30 Gray nda Isaya 63:10. § 4:32 Gray nda Mata 6:12, 14. Ka plaghunata tsi, ma sanlaha ná, ka plamatá hørj. * 5:1 Gray nda Levitik 19:2, Mata 5:48. † 5:2 Gray nda Sabi 29:18. Ta ðvaftá amu: Ta ðvaftá kaghuni, ka sanlaha.

⁶ Yaha mnduha da nanaghatá kaghuni nda tsakalawa tarj. Ta ghəŋa tsa ghwadaka skwiha ya ta basa Lazglafta ta nuduf dza'a kəl tsi ka tsanaghatá guma ta gwal ta maga tsa ghwadaka skwiha ya. ⁷ Ma guyə kuni ta vgha nda tsa gwal ta maga mndərga tsa ghwadaka skwiha ya. ⁸ Si ma grusl nzatá nzakwa ghuni ghalya. Ndana tama, nda ndi'a kuni nda Mgham Yesu, ma tsuwadək[‡] nzatá nzakwa ghuni, nzawanza tama ta nzakwa ghuni manda gwal ta nzaku ma tsuwadək. ⁹ Kəl yu ka mnay mantsa ya ná, ta slí'agapta ma tsuwadək[§] na skwiha dínadína, nda skwiha tdukwatdukwa, nda kahwathwata. ¹⁰ Ŋavawaja ka tsəmaptá skwi ta zdəganatá Mgham, ka maga kuni. ¹¹ Ma fam kuni ta ghəŋa ghuni da ghwadaka skwiha ta magə gwal ma grusl*, hađ hayhayani wa. «Na skwi ta magə kuni na ná,» dína a wu, ka kuni mnanantá həŋ barluwa katək. ¹² Ta ksaku ka hula dər gwadáy ma wi ta tsa skwi ta magə həŋ ma dífa madífa ya. ¹³ Ka kliginjla lu ta ghəŋa tsa skwiha ya ta da bi katsi ná, dza'a nzakway tsuwadaka. ¹⁴ Ka nda ghada saba skwi ta da bi katsi ná, gi tsuwadək nzakwani. Tsaya ta kəl lu ka mnay kazlay:

«Kagha mndu ta hani, slí'afslí'a ta hani.

Slí'afslí'a mataba gwal nda rwa,

ka tsuwadəkaghafta Kristi» kə'a ya.

¹⁵ Mantsa tama, dasuwa ka kuni nda nzaku ta nzaku kuni. Ma nzaku kuni manda la rgha, nzawanza manda gwal nda mahizl ma ghəŋa tarj. ¹⁶ Inda fitika mutsafta ghuni ta maga skwi dína ya ná, gi magawamaga, kabga ndada a ghwadaka skwiha ta magə mnduha ta na fitik na wa. ¹⁷ Tsaya tama ná, ma nza kuni manda la rgha, ŋavawaja ka sna skwi ta mnaghunata Mgham ŋa magay ghuni.

¹⁸ Ma ghuyaf kuni nda ima inabi, ya ta badzay ta nzakwa mndu, Sulkum nda ghuḅa katsi mbutá kaghuni. ¹⁹ Wadahanafwa vgha sani nda sani mataba ghuni, nda inda mndəra lahaha ya ta vlaghunata Sulkum. Zləzlwawa Lazglafta ma hyahya nudufa[†] ghuni nda lahaha. ²⁰ Rfawarfa ta Lazglafta ta

nzakway ka Da inda fitik ta ghəŋa inda skwi ta maga ghunata tsi nda ma Yesu Kristi.

Nzakwa i zə'al nda marakw

²¹ Hanaganawa hana ta ghəŋa ghuni mista sani nda sani, kabga ta zləŋay kaghuni ta Kristi.

²² Kaghuni mi'aha, ka hanaganahana dər wati ma marakw ta ghəŋ mista zə'ala tarj. Manda tsaya dza'a maranjta kuni ta hanatá ghəŋa ghuni mista Mgham Yesu. ²³ Zə'al ná, ghəŋa markwa tarj ya, manda nzakwa Kristi ka ghəŋ ta ghəŋa Igliz ya. Kristi ta mba tsa gwal zlgħay nda nuduf ta nzakway ka slú'uvghani ya guli. ²⁴ Mantsa ya guli, inda mi'aha, ka hanaganahana dər wati ta ghəŋani mista zə'ala tarj ma inda skwi, manda ya ta hanaganata Igliz ta ghəŋ mista Kristi ya.

²⁵ Kaghuni zə'alha, ka dḅuta dər wati ma zgun ta markwa tarj manda ya ta dḅu Kristi ta Igliz, ka mtutá tsi kabgani ya. ²⁶ Mtumta ta ghəŋani, ka ghuḅintá tsi nda imi[‡] nda ma gwadani kada nzakwa tsi hezle'. ²⁷ Ta kumay ta fatá Igliz ka makwatarka ta wa irani. Va a ta nzatani nda rdak wu, va a ta razu tida wu, va a ta dər wati ma bədzaku tida wa. Ta kumay ta nzakwani dína kul had sana skwi tida. ²⁸ Manda tsaya guli, ka dḅuta zə'al ta markwa tarj, manda va ya ta dḅuta tsi ta slú'uvghani. Mndu ta dḅa markwa tarj ná, ghəŋani ta dḅu tsi. ²⁹ Hađ mndu ta husanjta slú'uvghani wu, ta zuŋ za ta skwa zay, kelkelkel kə'a ta nghan, manda ya ta zə Kristi ta skwi ŋa Igliz, ka nghan kelkelkel ya, ³⁰ kabga inda amu slú'uvghani mu. ³¹ «Tsaya ta kəl zgun ka zlanjtá dani nda mani, ka lagħwi ndi'aftá vgha nda markwa tarj, ka nzakwa tarj ka slú'uvgha turtuktuk[§],» ka defteri mnata. ³² Tsa gwada ya ná, nda la skwi mida. Ka i'i ta mnaghunata ná, ta ghəŋa i Kristi nda Igliz ta mna tsi ta tsa gwada ya. ³³ Tsaw nghanhunagha nghan tsa gwada ya ta kaghuni guli. Inda mndu ka dḅuta tsi ta markwa tarj manda ya ta dḅuta tsi ta ghəŋani. Inda marakw guli, ka sna tsi ta gwada da zə'ala tarj.

[‡] 5:8 Gray nda Isaya 60:1. 3. [§] 5:9 Tsuwadək: Sulkum, ka sanlaha (gray nda Galat. 5:22). * 5:11

Gray nda Ruma. 13:12. [†] 5:19 Gray nda Zabura 33:1. 3. [‡] 5:26 Nda imi: Tsaya ima batem (Gray nda Titus 3:5.).

[§] 5:31 Zlrafta 2:24.

6

Nzakwa zwani nda dadaha taj

¹ Kaghuni zwani, snawasna ta gwada da dadaha ghuni, kabga tsaya skwi ta zdfaganata Mghama mu, tsaya skwi tdukwa guli. ² «Sna ta gwada da i da gha nda ma gha,» ka lu vindafta ma deftera Lazglafta. Tsaya tajtana zlahu fanava Lazglafta nda tata imi ta slomaj tavatani. ³ Wya tsa tata imi ta slomaj ya: Ka ta snay ka ta gwada da dadaha gha, «dza'a zda nzakwa gha, dza'a slraku hafa gha ta ghaja hadik*,» ka'a.

⁴ Kaghuni dadaha, ma ganaf kuni ta basa nuduf ta zwana ghuni. Galawagala ta haj, taghawatagha ta skwiha na taj, zlahawazlaha ta haj manda ya ta kumaj Mghama mu.

Nzakwa kwalvaha nda danahaga taj

⁵ Kaghuni la kwalva, snawasna ta gwada da danahaga ghuni ma na ghaja hadik na. Zhajawa zaja ta haj, ka vla kuni ta glaku na taj nda nudufa ghuni turtuk, manda skwi na Kristi ta maga kuni. ⁶ Ta wa ira taj kwenkwen yeya a dza'a maga kuni manda gwal ta zba rfanaghata mnduha ta haj wa. Magawamaga ta inda slna ghuni nda nuduf turtuk manda ya ta kumaj Lazglafta, kabga kwalva Kristi kaghuni. ⁷ Maganawamaga ta slna ta haj nda zdkwa nudufa ghuni manda skwi ta magaj kuni na Kristi, na mnduha yeya a wa. ⁸ Dar ma ka kwalva ka, dar ma ka kwalva a ka wu, ka magamaga ka ta slna dina, dza'a mutsay ka ta nisala gha da Mgham.

⁹ Kaghuni danahagaha guli, manda tsaya ka kaghuni magay na kwalvaha ghuni. Ma ruhaj kuni ta haj. Dina ka sanja ghuni kanzlay: Nda kaghuni tani nda hahaj tani, danahaga turtuk ta nzakway ta luwa danahaga ghuni ka'a. Had tsatsi ta gala mndu† wa.

Huzla vulu ya ta vlaj Lazglafta

¹⁰ Wya kdavakta gwada da ta mnaghunata yu: Mbrawa vgha ma guyata vgha ghuni nda Kristi, nda tsa mbrakwani dagala ya. ¹¹ Vlaghunavla Lazglafta ta inda huzla vulu na vulu nda halaway. Hlawahla demdem,

na dihavata ghuni ta lagha halaway da dzajha kaghuni. ¹² Ta vulu nda mnda sala a amu ta vulu wa. Ta vulu nda ghwadaka sulkumha nda mghamha taj ta ga mgham ta maga ghwadaka skwi ta na ghaja hadik na amu, nda ya nda ghwadaka sulkumha nda mbra nda mbra ma ghuvajata luwa mu guli. ¹³ Tsaya tama, hlawahla ta inda tsa huzla vulu ta vlaghunata Lazglafta ya, da hwayafta kuni saghar ghuya danja, na dihavata ghuni ka ndanja ka ghzlafta, ta darra kaghuni.

¹⁴ Hbafva vgha! Ka nza kahawhata da kaghuni manda hbataj hudi nda banava. Magawa tdukwa skwi, kabga maga skwi tdukwa na, manda suda ta gudum na kata vgha ya nzakwani. ¹⁵ Dza'a da mna Lfida Gwada ta vla zdku na, nda nza manda sudata babah ma sala na dza'a da vulu. ¹⁶ Ma inda skwi demdem ta magaj kuni na, fafwa ghaja ghuni ta Yesu Kristi. Zghaj nda nudufa ghuni na, nda nza manda zalam na huzla hava ka vu ghandand ta pghu halaway ta kaghuni. ¹⁷ Grafwa gra kanzlay: Mbaghunaf mba Lazglafta ka'a, tsaya dza'a nzakway manda takazak ta famta kuni ma ghaj na kata ghaja ghuni ya. Nanawaja ta gwada Lazglafta, tsaya ta nzakway manda budugwa faghunam Sulkum nda ghujaj ma dzvu. ¹⁸ Ma inda tsa skwiha ta magaj kuni ya, magawamaga ta du'a da Lazglafta, dawawadawa ta kataghunatani inda fitik manda ya dza'a pghaj Sulkum nda ghujaj ta kaghuni. Nzawanza ndiri, yaha kuni walanja zanjata maga du'a. Magawa du'a inda fitik ta ghaja mnduha Lazglafta. ¹⁹ Magawa du'a ta ghaja i'i guli, ka saba gwada tdukwa ma wa da ta gunafta yu ta wi ka mna gwada Kristi, kada nzata yu wadaj na tsislanapta mnduha ta skwi nda difa ma Lfida Gwada. ²⁰ Yesu Kristi ta zbaptaj i'i na ghunayni da mna Lfida Gwada. Ta ghaja tsaya kaj lu ka tsamta i'i ma gamak ndanana. Magawa du'a da Lazglafta ta ghaja i'i ka nzata yu wahwah ka mna gwadani manda ya ta raku.

Ga zgu

* 6:3 Aya 2:3, Sabi 20:12, Vrafta ta zlahu 5:16. † 6:9 Gray nda Vrafta ta zlahu 10:17. ‡ 6:17 Vliha na gra aya 14 ka labaj ta 17: Aya 14: na gray nda Isaya 11:5, 59:17. Aya 15: Na gray nda Isaya 52:7. Aya 16: Ghwadak tsaya nzakw ka mnda maga ghwadaka skwi, (Mata 6:13, Yuhwana 17:15). Aya 17: Gray nda Isaya 59:17, 49:2.

²¹ Ta kumay yu guli ta sraṅta kaghuni ta nzakwa ḁa nda skwi ta magə yu tani. Dza'a mnaghunamna Tisik[§] ta inda skwi ta ghəṅa ḁa. Tsatsi ná, zwaṅama mu ma zlg̃hay nda ṅuduf ya ta ḁvu mu ta maganatani ta slna ta Mghama mu ya. ²² Wya yu ta ghunadapta da kaghuni ṅa mnaghunaṅtá nzakwa ṅni, ṅa ksaghunamtá ṅuduf.

²³ Inda kaghuni zwanama, ka vlaghunavla Lazglaf̃ta ta nzakway ka Da, nda Mghama mu Yesu Kristi ta zdaku, nda tva ḁvuvustá vgha sani nda sani, ka dza'a kuni ta kəma ta kəma nda zlg̃hay ya zlg̃haf kuni ta Kristi. ²⁴ Ka vlag̃ṽla Lazglaf̃ta ta zdakatahudani ta inda gwal ta ḁvutá Mghama mu Yesu Kristi nda ḁvu ya kul haf̃ ta kdaku.

§ 6:21 Tisik: gha ta Slna gwal ghunay 20:4.

Tsgha ta lwa Pwal ña La Filipiya

Ga zgu

¹ I'i Pwal kawadaga nda Timute, kwalva Yesu Kristi ñni. Ta ga zgu ñni ña ghuni inda mnduha Lazglafta ma Yesu Kristi, ma luwa Filipiya. Nda gwal ta ñgha kaghuni, nda gwal ta ksaghunatá slna tani.

² Ka vlaghunavla Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta zdákatahudani nda zdakwani.

Rfay Pwal ta Lazglafta

³ Inda fitika ndananta da ta kaghuni ya ná, ta rfanagharfa yu ta Da da Lazglafta.

⁴ Inda fitika magay da ta du'a da Lazglafta ta ghëña kaghuni ya ná, wadãh ñudufa da.

⁵ Ta rfay yu ta Lazglafta, kabga daga ma fitika zrafta* ghuni ta nzaku ka gwal ta zlglaftá Yesu Kristi nda ñuduf, ha ka sagha ta gita, nda guya kuni kawadaga nda i'i ma slna mna gwada Lazglafta. ⁶ Grafgra yu kazlay: Zrafzra Lazglafta ta maga ñorma slna ma ñudufa ghuni k'a. Dza'a kdãnkãda ta magay ña kdãntani badu vrãgata Yesu Kristi†. ⁷ Tsa ndanu ta ndanu yu ta ghëña ghuni ya ná, tdukwa nzakwani, grafgra yu, kabga laghula kuni da ñudufa da. Kaghuni demdem kawadaga kuni nda i'i. Nda guya mu ma zdákatahuda Lazglafta, ma na nzakwa da ma gamak ná, nda ya ma ñavata ta ñavata yu ka mnigintá gwada Lazglafta kahwathwata ka dihavata ka zlordatá Lfida Gwada. ⁸ Nda sna Lazglafta kazlay: Ta ñvudva yu ta kaghuni katakata k'a. Ñvudva yu ta kaghuni ma kdavakta hyahya ñudufa da ma Yesu Kristi.

⁹ Wya skwi ta magë yu ta du'a da Lazglafta ta ghëña ghuni: Ka dza'a kuni ta koma ta koma nda ñvutá sani nda sani. Tsaya dza'a kël kuni ka sãntá skwi ñina, ña sãnta ghuni ta dganatá ñorma skwi nda skwi kul ñinaku, ¹⁰ ña sãnta ghuni ta zbaptá skwi ñina ña magay ghuni ta slna nda tsi. Kada nzakwa kuni ka gwal tdukwa kul had rutsak ta kaghuni ha badu vrãgata Kristi. ¹¹ Ña nzakwa ghuni ka gwal maga skwi tdukwa

nda mbrakwa Yesu Kristi. Na ñghanta mnduha ta tsa ñorma skwi ta magë kuni ya, ña zlozvay tan ta Lazglafta, ña vlay tan ta glaku ñani guli.

Takwa Lfida gwada ma luwaha

¹² Zwanama da, wya skwi ta kumë yu ta sãnta ghuni: Nana ghuya ñãñwa ta slidighata hadna na ná, hlana a ta mna gwada Lazglafta wa. Katëk ná, ta koma ta koma ta kla tsi. ¹³ Skwi kël yu ka mnay mantsa na: Inda gwal ta ñgha hëga ñumna la Ruma, nda inda hamata sanlaha ma mnduha ná, nda sna hëñ kazlay: Nda tsa yu ma gamak k'a ta ghëña magay da ta slna ña Kristi‡. ¹⁴ Sana skwi guli ná, nana nzakwa tsatá i'i ma gamak na ná, zëghër gwal sganagha tsi ta mbrakwa faftá ghëñ ta Mgham Yesu na hëñ mataba gwal zlgay nda ñuduf. Nda ta us tira tan ka dza'a ta koma ta koma ma mna gwada Lazglafta ña mnduha.

¹⁵ Añ mndani! Ka draku ta mna sanlaha ta gwada ta Kristi. Sanlaha ya, nda ñuduf turtuk ta mna hahëñ. ¹⁶ Tsa hahëñ ya, ta mnay hëñ kabga ñvudva hëñ ta i'i. Nda sna hahëñ kazlay: Lazglafta ta ghunaktá i'i da hadna ña dihavata da ka zlordatá Lfida Gwada ña mnduha k'a. ¹⁷ Tsa gwal draku ya ná, ta mnay hahëñ ta gwada ta Kristi, kabga ta kumay hahëñ ta malaghta ka i'i. Nda ñudufa tan a ta mna hëñ ta tsa gwada ya wa. Ta kumay hëñ ta sgidighatá ghuya ñãñwa ma na gamak na.

¹⁸ Kuzliha a tsaya ta i'i wa! Dër maklëwmaklëw ta mna hëñ, mnamna hëñ ta gwada Kristi, ta rfu yu ta ghëñani tada. Manda va tsaya, ta koma ta koma ta dza'a i'i nda rfay. ¹⁹ Nda sna i'i kazlay: Dza'a mbaku yu ma tsa ghuya ñãñwaha ya, kabga du'a ghuni. Ta katay Sulkum nda ghuã ma Yesu Kristi ya ta i'i guli k'a. ²⁰ Skwi ya ma ñudufa da faf i'i ta ghëña da tida ná, had yu dza'a walanta magatá skwi dza'a pghidaghatá hula wa. Má vlihata skwi ta mbrakwa su'ay yeya katsi. Skwi kumaf maya da ndanana, dër má yawu tsi, ka dër ta ndiri yu, ka dër mtaku a ta slidighata, ka zlozva mnduha ta Yesu Kristi nda ma nzakwa da, ña da. ²¹ Ña i'i tada, ka tata hafu yu ná, Yesu Kristi

* 1:5 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:13-15. † 1:6 Gray nda 1:10, 1 La Kwarent 1:8. ‡ 1:13 Gray nda Slna gwal ghunay 28:30, Afisus 3:1, 4:1.

na n̄orma skwa d̄a. Ala ka nda mta yu ya guli, ndela d̄a tsa. ²² Ka tata nzaku yu nda hafu katsi, dza'a magay yu ta slna n̄a katarj̄t̄a mnduha. Ka mantsa tsi katsi tama ná, sna a yu ta skwi n̄a psa'ata d̄a wa. ²³ Ta tada i'i tsa skwiha ya his his. Mtuta d̄a má si ta zd̄igihata n̄a dza'a d̄a nghanj̄t̄a Yesu Kristi, si má mal tsaya yu. ²⁴ Ŋa kataghunata guli ya, d̄ina nzata d̄a nda hafu. ²⁵ Mantsa ya nzakwani grafgra yu. Ta dza'a nzanza yu nda hafu, n̄a nzata d̄a kawadaga nda ndina kaghuni, n̄a kataghunata ma dza'a ta k̄oma ta k̄oma nda rfu ta tva Lazglafta ma zlḡhay ghuni nda n̄uduf. ²⁶ Mantsa, dza'a sgavaghasga ghubaray ghuni ta Yesu Kristi, kabga nghanj̄t̄a ghuni ta i'i, vr̄ogladaghar yu da kaghuni dza'azlay.

Ŋavata ka n̄a Lfida gwad̄a

²⁷ Skwi ná, nzawanza ta nzaku ya ta raku n̄a nghanj̄t̄a mnduha kazlay: Gwal ta maga skwi manda ya ta mn̄e gwad̄a Kristi kuni k̄'a. Skwi ta kum̄e yu ta sn̄an̄ta ná, ta nzaku ka kuni manda ya ta raku. D̄er má labla yu da kaghuni, d̄er má lab̄e a yu da kaghuni wu, nda guya ka gh̄eja ghuni. Ta n̄avan̄a ka kuni nda n̄uduf turtuk ka dza'a ta k̄oma ta k̄oma nda mna gwad̄a Lazglafta. ²⁸ Yaha kuni zl̄eja ghumaha ghuni. Ka zl̄eja f a kuni ta h̄eja wu katsi, tsaya dza'a k̄el h̄eja ka sn̄an̄ta kazlay: Dza'a tsanaghatsa Lazglafta ta guma ta h̄eja k̄'a, ta mbaghunaft̄a tsi ta kaghuni. Da Lazglafta tsaya. ²⁹ Z̄d̄aghunanj̄zda Lazglafta ta huđi nda ma Yesu Kristi k̄el kuni ka zlḡhafta. Zlḡhafta ghuni kwen̄kwen̄ yeya a wu, ta ghuyay kuni ta d̄an̄wa ka n̄ani guli. ³⁰ Nda n̄gha kuni ta wdawd̄e[§] yu. Ndanana, nda sna kuni kazlay: Tata wdaywday yu k̄'a, ka lam̄e kaghuni guli dida.

2

Nzaku nda dzratawi

¹ Tsa ndi'at̄a vgha ghuni nda Kristi ya a ta vl̄aghunat̄a dra n̄uduf ra? Tsa d̄vud̄vaf tsi ta kaghuni ya a ta mbra kaghuni ra? Nda sulkum nda ghuđa a guyat̄a vgha ghuni ra? Ta d̄vuvust̄a vgha a kuni sani nda sani mataba ghuni ra? Ta tawa hid̄ahid̄a a kuni sani nda sani mataba ghuni guli ra? ² Ka

si mantsa tsi, kada zd̄id̄ifta kuni ta n̄udufa d̄a ná, nzawanza nda dzratawi. Ka d̄va kuni ta sani nda sani. Ka skwa turtuk ka n̄udufa ghuni, ka ndana turtuk ka ndana ghuni guli. ³ Ma daḡe kuni ta vgha ka gla gh̄eja, lef̄tekwa ka kuni nzata. Ka mali ta gh̄eja kaghuni ka kuni n̄gha mnduha. ⁴ Inda kaghuni, ma laghu kuni n̄ghut̄a gh̄eja ghuni, n̄ghapwa n̄gha ka sanlaha. Mantsa ya dza'a k̄el kuni ka zd̄id̄ift̄a n̄udufa d̄a.

Nzakwa Yesu ka kwalva

⁵ Magawamaga ta skwi ya nda ra, ma ndi'at̄a vgha ghuni nda Yesu Kristi.

⁶ Kulam nda nzakwa tsatsi ka mnda turtuk nda Lazglafta, zb̄an̄ a ta nzaku ka guram nda Lazglafta* wa.

⁷ Ka zlanj̄t̄a tsi ta tsa vli ya ka niyj̄t̄a gh̄ejan̄i ka kwalva[†], ka nzaku tsi manda mndu. Ma tsa nzakwani manda mndu ya,

⁸ ka hanaganat̄a tsi ta gh̄ejan̄i, ka snat̄a tsi ta n̄a Lazglafta, ka mtut̄a tsi. Tsa mtakwani ya ná, ta udza zl̄eja y mtakwa tsi.

⁹ Tsaya k̄el Lazglafta ka kapanafta ka vlanj̄t̄a glaku, ka vlanj̄t̄a h̄gu ya ta malaghut̄a h̄ga inda skwi demdem.

¹⁰ Na h̄ganj̄t̄a h̄ga Yesu ya, inda gwal ta luwa, nda gwal ta had̄ik, nda gwal ma had̄ik, ta ts̄elbu ta k̄emani.

¹¹ Inda mndu dza'a mnay nda wani kazlay: Yesu Kristi Mgham[‡] k̄'a, n̄a zl̄eja vl̄ay tan̄ ja Lazglafta ta nzakway ka Da.

Nzakway ka tsuwad̄ak ma gh̄eja had̄ik

¹² Zwanama d̄a gwal ta d̄vu yu nda n̄udufa d̄a, ya wya nda sna kuni ka Yesu hanaganat̄a gh̄ejan̄i mista Lazglafta ya, hanaganawahana kaghuni guli ta gh̄eja ghuni mistani. Ma fitika nzakwa mu kawadaga ná, si ta snay kuni ta gwadani. Magawamaga manda va tsaya daga ndanana d̄er had̄ yu kawadaga nda kaghuni. Kawadaga nda zl̄eja Lazglafta, magawamaga kaghuni guli ta slna nda tsa mbaku vl̄aghuna lu ya. ¹³ Lazglafta kagh̄ejan̄i ta maga slnani ma kaghuni, dza'a k̄el kuni ka d̄vaf̄t̄a skwi ya ta zd̄ejanata n̄a magay ghuni ta slna nda tsi guli.

§ 1:30 N̄gha ta Slna gwal ghunay 16:19-40. * 2:6 Gray nda Zlrafta 3:5. † 2:7 Gray nda Isaya 52:13-53, Mata 20:28.

‡ 2:11 Aya 10-11: Ta gray ta vgha nda Isaya 45:23.

¹⁴ Ma inda skwi ta magə kuni ya, ma ruruŋwaku kuni ta ruruŋwaku, ma zlərdə kuni ta wi. ¹⁵ Kada nzakwa kuni kul had rutsak ta kaghuni, nda ghuḅa. Kada nza-kwa kuni ka vərda zwana Lazglafta kul had maslvinza ta kaghuni mataba mnduha nda ḅadza ta maga ḅədzaku ta na ghəŋa hadik[§] na. Nzawanza ta wdaku mataba taŋ manda gumbəzla, ¹⁶ka vlatŋa kuni ta gwada hafu ta həŋ. Ka magamaga kuni mantsa, dza'a rfu yu badu vragata Yesu Kristi, kabga nzata a tsa slna ŋava yu ta magata ya ka ḅəḅəḅ wa.

¹⁷ Tsa zlgħay zlgħaf kuni ta Yesu ya ná, nda nza manda planatá ghəŋə ta Lazglafta*. Ka waya ka skwi dza'a dzadza həŋ ta i'i, dza'a nzakway usa da ka skwi dza'a tdanaghata yu ta ghəŋa ŋa ghuni. Ka mantsa tsi katsi, dza'a mamu yu nda rfu, dza'a rfa yu ta rfu kawadaga nda kaghuni. ¹⁸Kaghuni guli ka nzata kuni nda rfu. Ka rfa kuni ta rfu kawadaga nda i'i.

I Timute nda Ipafrudita

¹⁹Nda mbrakwa Mghama mu Yesu, nda fa ghəŋa da ta ghunadaptá Timute da kaghuni dazlay ŋa vlaghunatá mbraku, ŋa vragap-tani da rusidiftá tva nzakwa ghuni, ŋa vli-hatá mbraku ta i'i guli. ²⁰Tsatsi yeya nda ndanu manda ŋa da mana vəl na, Ndada a ta ndana tsi ta kaghuni wa. ²¹Inda hamata sanlaha ná, skwi ta zdəganatá ghəŋa taŋ yeya ta ndanu həŋ, had həŋ ta ndana skwi ta zdəganatá Yesu Kristi wa. ²²Kaghuni, nda sna kuni kazlay: ŋərma mndu Timute kə'a, ksagapksa ŋni ta slna mna gwada Lazglafta kawadaga nda tsi. Katihakata ma slna manda zwaŋ ta kata dani ma slna. ²³Tama ná, kdŋŋta taŋ ta dgŋŋtá gwada ta i'i ya, dza'a gi ghunadapghuna yu da kaghuni. ²⁴I'i guli nda fa ghəŋa da ta Mghama mu, dza'a gi labla yu da kaghuni dazlay.

²⁵Dina ka ghunadaghunapta da ta zwaŋama da Ipafrudita†, gra ta ksa slna da ta wudə ŋni ta slna kawadaga nda tsi. Tsatsi mndu ya si ghunagap kuni nda skwi ŋa katihata. ²⁶Si ta ndanay ta labə da nghaghunaghata manda snanŋtani kazlay: Snaghunaghasna si kwalani kul dughwanaku kə'a. Nda sli'a ghəŋani ŋa

labə. ²⁷Kahwathwata, si nda ksa da tsa daŋwa ya, wər ghatalakw ta psaghutá hadik ta ghəŋani, əŋka'a ka Lazglafta ta tawatá hidahida tida. Tsatsi nda ghəŋani yeya a tawa tsi ta hidahida tida wu, nda i'i tani. Yaha ŋuduf dzaghata kə'a nda i'i kəl tsi ka mbanafata. ²⁸Zdigihazda tsa ghunadaghunapta da ya, ŋa nghanŋta kaghuni nda ira ghuni, ŋa rfaŋ ghuni ta rfu, wutsaŋ ndana i'i dza'azlay guli. ²⁹Ka ḅhadapḅha tsi ya, ka zlgħafta kuni dina, ka rfa kuni ta rfu, kabga zwanama kuni ta tva Mghama mu Yesu. Vlatŋwa glaku ta mndərga tsaha ya ma mndu. ³⁰Pərda ka mtuta ta ghəŋa slna Kristi, fafa ta ghəŋani ŋa kata i'i da manaka kaghuni.

3

Fafta Pwal ta ghəŋani ta Yesu

¹Kdavakta gwada da zwanama ná, rfawarfa ta rfu kabga ndi'atá vgha ghuni nda Mgham Yesu. Va tsa gwada si vindaghunaf yu ya tata vrafta yu tida, hərfava a yu ma vəl vindgelta wu, dina tsaya ŋa haghunamta ma ghəŋə ŋa kata kaghuni. ²Mantsa tama, dasuwa ka kuni nda gwal ta maga ghwadaka slna, tsa la kriha* ta ndana datsiŋtá fafad ya. ³Katak ná, amu vərda gwal ta tsa fafad, ta maga du'a da Lazglafta nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa, ta ghərḅaku ta Yesu Kristi. Had amu ta walaŋta faftá ghəŋa mu ta skwi ta maga'ata mnda səla wa.

⁴Ka si ŋərma skwi, skwi ta maga'ata mnda səla katsi ná, ma dihafdiha i'i guli ta vgha da tida. Ka si mamu mndu ta mnaŋ kazlay: Ta skwi ta maga'ata mnda səla ta fafta yu ta ghəŋa da kə'a katsi ná, má mal i'i tama. ⁵Kəl yu ka mnaŋ mantsa na: Buzula la Hebru i'i, zivra la Isra'ila, mndəra la Benzameŋ. Ta má tghasa fitik manda yata lu ta i'i tsihata lu ta fafadá da. Tvə zlahu la Yahuda guli ná, tekw i'i mataba la Farisa. ⁶His his dzvu ŋanata yu ta tva nzakwa la Yahuda ha ka ghuyay da ta daŋwa ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf†. Had zlahu la Yahuda zlanaghu yu dər turtuk wa. Had sana skwi dza'a tsadivata lu wa. ⁷Mamu ndela da mida ka yu sizlay, tsaw nda nza tsa skwiha ya

§ 2:15 Ta gra vgha nda Vrafta ta zlahu 32:5, ka ta nghanŋ lu ta gwada Grek ŋa ghalya. * 2:17 Gray nda Timute

4:6. † 2:25 Nghan ta 4:18. * 3:2 Nghan ta Mata 7:6. † 3:6 Nghan ta Slna gwal ghunay 8:3, 22:4, 26:9-11.

ka skwi bətbət, kada ɲatsafta yu ta Kristi katək. ⁸Mantsa ya nzakwani, ka skwi bətbət inda tsa skwiha ya da i'i, kabga nda sna yu ta Yesu Kristi Mghama da. Malaghumala tsatsi ta ghəɲa inda skwi, kəl yu ka pghɲntá inda hamata skwi. Manda ɲədək ta ngha yu ta tsa skwiha ya, kada ndi'afɲa yu ta vgha nda Yesu Kristi, ⁹ɲa nzakwa da dəkdek ka ɲani. Walglarɲa a i'i ta mnay kazlay: Tudukwa mndu yu kə'a ta kəma Lazglafta, kabga snata da ta zlaha la Yahuda wa. Skwi ta nidifta ka mndu tdukwa ta kəmani ná, vəl zlglafta da ta Yesu Kristi ya. Lazglafta ta nidifta ka mndu tdukwa, kabga zlglafta da. ¹⁰Skwi turtuk ta kumə i'i ná, sanɲta da ta Kristi nda mbrakwani ya kəl tsi ka sli'agapta ma mtaku. Ta kumay i'i guli ta ghuzlarɲa da ta iri manda ɲani, ɲa nuta da manda tsatsi ma fitika mtakwani ya, ¹¹ɲa lavɲnta i'i guli ta sli'agapta ma mtaku manda ɲani.

Hwaya ɲa kɲanakta

¹²Mna a i'i kazlay: Nda ghada kɲanakta da kə'a wa. Mna a i'i kazlay: Slafsla i'i kə'a guli wa. Ta ghəɲa ɲavata ka dza'a ta kəma ta kəma kada kɲanakta yu ta ksamta da dzva da yeya ɲa da ta magay, kabga nda na yu ka ɲa Yesu Kristi. ¹³Mantsa ya nzakwani zwanama, mna a i'i kazlay: Ksamksa yu ta tsa skwiha ya ma dzva da kə'a wa. Kɲavakta skwi ta magə i'i ná, zanaptá skwiha ta luta, ka ɲavata ka dza'a ta kəma ta kəma ɲa ksaktá tsa skwi ta kəma ya ɲa da. ¹⁴ɲavata ka dza'a ta kəma ta kəma ɲa kɲanakta, ɲa mutsa nisəla vəl hgafta hgaf Lazglafta ta amu, ɲa da. Tsa nisəla ya ná, nzata da ta luwa kawadaga nda tsi nda ma Yesu Kristi ya.

¹⁵Mantsa ya skwi ɲa ndanay amu gwal nda ndəha ta tva Lazglafta. Ka haɲ kuni ta nzaku manda tsaya wu, dza'a tsalaghunapt-sala Lazglafta. ¹⁶Mali ma skwi na kɲanɲta mu ta ksa na tvi ksaf mu na nzakwani.

¹⁷Kaghuni demdem zwanama da, ksawaksa ta sadá dfa, fafwa ira ghuni ta gwal dɲina mbaɲa tarɲ manda ya ta nghə kuni ta mbaɲa aɲni ya. ¹⁸Nda ndəgha gwal ta nzakway ka ghuma mtatá Kristi ta udza zləɲay, ka yu si ta gdáta ta mnay ɲa ghuni. Tata kɲanɲka yu ta mnay guli

ɲa ghuni ta nda va nana nda taw nda taw. ¹⁹Kɲavaktani ná, dza'a zwadu zwada həɲ, kabga fafa həɲ ta huda tarɲ ka Lazglafta tarɲ. Dər skwa hula[‡] ta magə həɲ ná, rfa tarɲ ɲa tarɲ. Ta ghəɲa skwa ghəɲa hadik yeya ɲa tarɲ ta ndanay. ²⁰Amu ná, ta luwa vla nzakwa mu. Mghama mu Yesu Kristi mnda mba amu dza'a saha ta luwa da slamaghatá ɲa amu ɲa kzlay. ²¹Sahani dza'azlay ná, ɲa mbədanaftani ta na vgha mu kul haɲ hayhayani na, ka ɲlanafɲa manda ɲani, nda mbraku ya kəl tsi ka nzanaghatá inda skwi, dza'a maga tsi.

4

Vla hidaku

¹Zwanama da gwal dɲu yu nda ɲudufa da, mamaya ghuni ta kshihata, ta kumay yu ta nghəɲlarɲá kaghuni. Ta kaghuni ta ghərba yu ta ghorbaku, ta kaghuni ta rka yu ta rka. Ka si mantsa tsi tama zwanama, nzafwanza ta Mgham manda va ya taghaghunaf yu.

²I Ivudi nda Siɲtika, wyawa dzvu, nza-wanza nda dzratá ghəɲ, kabga nda guya kuni ta Mgham turtuk. ³Ka yu ta mnaghatá kagha guli gra ta ksa slna da ná, wya dzvu, katarɲkata ta tsa mi'aha ya. Nda tsa mi'aha ya, nda Klimarɲ, nda hamata gwal ta ksa slna kawadaga nda i'i, dagala slna maga həɲ kawadaga nda i'i, ghuyghuya ɲni ta dərɲwa nda həɲ ta mna gwada Lazglafta ɲa mnduha. Hahəɲ ná, vindafvinda Lazglafta ta hga tarɲ ma defteri ta vindi tsi ta hga gwal ta mutsa hafu*.

⁴Rfawa ta rfu ma nzatá nzakwa ghuni ma Mgham Yesu. Rfawa ta rfu ka yu ta vrəɲɲntá mnaghunata.

⁵Nda zdaku ka kuni nzata nda inda mnda səla, ndusa Mgham Yesu ka saha.

⁶Yaha kuni ndana sana skwi[†]. Ka mamu skwi ta ndanə kuni ya, dɲawawadawa da Lazglafta nda maga du'a, nda rfanaghata guli. ⁷Ka mantsa ya ka kuni magay katsi, dza'a vlaghunavla Lazglafta ta zdaku, zdaku ya ta malaghutá mbrakwa mnda səla, ɲa ksaghunamtani ta ɲudufa ghuni nda ndana ghuni guli ma Yesu Kristi.

⁸Zwanama da, wya kɲavakta gwada da: Skwi ɲa ɲanata ghuni ná, ɲanawa ɲa ta inda

[‡] 3:19 Huda tarɲ: (gray nda Ruma 16:18, Kwalasuha 2:16, 20-21.) Pəghanaghatá hula ta həɲ: Nghanaghatá tsa fafad (gray nda Galat 6:13, 15). * 4:3 Gray nda Suna Yuhwana 3:5. † 4:6 Gray nda Mata 6:25-34.

kahwathwata, nda inda skwi dina ta ghubu lu, nda inda skwi tdukwa, nda inda skwi nda tsala, nda inda skwi ta raku ka mamay, nda inda skwi ta raku, nda inda skwi ta dinuta, nda inda skwi ta raku ka zlazlvay. Tsaha ya skwiha na njanata ghuni ma ghona ghuni. ⁹Magawamaga ta skwiha taghaghunaf yu, nda skwiha mutsaf kuni ta sanjta da i'i, nda skwiha ya ngharj kuni ta i'i ta magay guli. Tsaha ya skwi na magay ghuni, dza'a nzanza Lazglafta ta vla zdaku kawadaga nda kaghuni.

Rfanaghatá la Filip ta ghona skwi vla hən

¹⁰Yaw, ta rfu yu katakata da Mgham Yesu kabga ta nghapngaha kuni ka i'i. Kahwathwata ta ndanay kuni ta i'i, fitika ghuni kul had ya kel tsi ka zagaptá fitik. ¹¹Htaghuta skwi da i'i a kel yu ka mnay mantsa guli wa. Dər má kinawu nzakwa da, mamu skwi da i'i, had skwi da i'i katək wu, taghaftagha yu ta tva nzaku nda rfu. ¹²Ka had skwi ya ná, nda sna yu ka yu ta zay. Badu mutsatani ya guli, nda sna yu ka yu ta zay. Dər nda bagha yu dər nda maya yu, dər mamu skwi, dər had tsi katək wu, taghaf tagha yu, nda sna yu ka yu ta nzaku mida. ¹³Lavinjlava yu ta nfaftá tsa skwiha ya nda mbrakwa Yesu Kristi ta vlihata. ¹⁴Dər má mantsa ya nzakwani mndani, dina na skwi maga kuni, ka katihata ma ghuya darjwa da na.

¹⁵Nda sna kaghuni ka ghona ghuni la Filipiya kazlay: Ma fitika zlafta da ta mna gwada Lazglafta ma hadika Mekaduniya ná, had sana Igliz vluvus[‡] hni ta skwi nda hən wu ka'a. Kaghuni yeya ta katihata ta sli'aftá yu ma Mekaduniya. ¹⁶Ma fitika nzakwa da ma Tesalunik guli, si ta taghay kuni ta skwi[§] na da. ¹⁷Gatá skwa ghuni a ta gatə yu wu, ta rfu yu katək kabga nda sna yu ta dza'a tfaghunaghatfa Lazglafta ta wi ta ghona skwi vla kuni ka'a. ¹⁸Zghafzlgaha yu ta tsa z fakatahuda ghuni tsghaf kuni ta Ipafrudita ya. Had skwi ta padəgalta yu wu, hwaslu hwasla katakata. Tsa skwi vla kuni ya ná, manda skwi dranaf lu ta Lazglafta ta zdəganata* katakata ya nzakwani. ¹⁹Ma inda skwi htaghu kuni ya ná, Lazglafta da dza'a hdaghunamta, dza'a magay nda

glakwa gadgholani ma Yesu Kristi. ²⁰Na Lazglafta glaku na kdekedzen. Amin!

Ga zgu

²¹Ka ganaghata kuni ta zgu ta inda mnduha Lazglafta ma Yesu Kristi. Ta ga zgu gwal kawadaga nda i'i guli na ghuni. ²²Ta ga zgu pdakwa mnduha Lazglafta na ghuni, katkatani gwal ma hoga ga Sezar[†] la Ruma.

²³Ka tfaghunaghatfa Mgham Yesu Kristi ta wi.

[‡] 4:15 Mekaduniya: Ngha ta 2 La Kwarent 1:16. [§] 4:16 Aya 15-16: Ngha ta Slna gwal ghunay 17:1, 2 La Kwarent 11:9. * 4:18 Gray nda Sabi 29:18, Afisus 5:2. [†] 4:22 Gray nda 1:13.

Tsgha ta lwa Pwal ŋa La Kwalus

Ga zgu

¹ I'i Pwal, ta nzakway ka ghunata mnda Yesu Kristi nda d'wafta Lazglafta, kawadaga ŋni nda Timute zwanjama mu ta vinday ŋa ghuni.

² Mnduha Lazglafta ma luwa Kwalus, ta nzakway ka ŋorma zwanama ŋni ma Kristi. Ka vlaghunavla Lazglafta ta nzakway ka Da mu ta zdakatahudi nda zdaku.

Rfanaghata Pwal ta Lazglafta

³ Ta rfay yu ta Lazglafta ta nzakway ka Dani ma Mghama mu Yesu Kristi, ta magə yu ta du'a da tsi ta ghəŋa kaghuni inda fitik. ⁴ Snaŋnagha sna ya ká kuni zlgħafta Yesu Kristi, nda ya ká kuni ta d'vutá inda mnduha Lazglafta. ⁵ Kəl kuni ka maga tsaha ya ná, nda fa ghəŋa ghuni ta ŋorma skwi payaghunaf Lazglafta ta luwa. Tsaya zdakwa gwada ya mna ghuna lu daga tan-tan, ta nzakway ka Lfida Gwada kahwathwata snaŋ kuni, ka faftá kuni ta ghəŋ tida*. ⁶ Manda va ya bhadagha tsa Lfida Gwada ya da kaghuni ya ná, mantsa ya tata tsi ta ghəŋa hadik demdem. Ndada a tfawi ta klakta tsi wa. Mantsa ya nzakwani guli da kaghuni daga badu tsu'aftha ghuni ka snaŋtá kuni ta zdakatahuda Lazglafta kahwathwata. ⁷ Ipafras ta nzakway ka ŋorma gra ta ksa slna ŋni, ta taghaghunaftá tsaya. Tsatsi ná, ŋorma mnda ksanatá slna ta Kristi† ya tavata kaghuni. ⁸ Tsatsi ta mnaŋ-ŋaŋtá gwada ta d'vu faghunamə Sulkuma Lazglafta ya.

⁹ Tsaya tama, manda kdakwa ŋni ta snaŋtá gwada ta kaghuni, zlana a ŋni ta maga du'a ta ghəŋa kaghuni, ŋa ndaghaghunaftani nda hidaku, nda difil ya ta vlə Sulkum wa. Tsaya dza'a kəl kuni ka snaŋta ta skwi ya ta kumə tsatsi, ¹⁰ ŋa nzay ghuni ta nzaku manda ya ta kumə Mgham Yesu, ka maga skwi ya ta zdəganata, ŋa gdáta ghuni ta maga skwi d'nadina, ŋa sgakwa snaŋta ghuni ta Lazglafta. ¹¹ Dza'a

mbray Lazglafta ta kaghuni nda mbrakwani dagala dər ma wati ma skwi, ŋa laviŋta ghuni ta sladata his his səla ka su'a inda skwi nda rfu. ¹² Rfawarfa ta Dada. Tsatsi ta vlaghunatá mbrakwa mutsa skwiha d'nadina ya payanaf tsi ta mnduhani ma ga mghama tsuwadak. ¹³ Tsatsi ta hlapta amu ma dzva mbrakwa grusl‡, ka hladamamta da ga mghama zwanjani ya d'vu tsi. ¹⁴ Ma ndi atá vgha mu nda tsa Zwanj ya mutsafta mu ta fala'uwatá vgha, kabga mutsafmutsa mu ta platá dmakwa mu§.

¹⁵ Tsa Kristi ta maramaŋtá Lazglafta kul nghanŋa lu ya, tsatsi tanŋana yaku ta ghəŋa inda skwi zlaganap* lu. ¹⁶ Ma tsatsi zlaganapta Lazglafta ta inda skwi ta luwa nda ya ta hadik, skwiha nghanj lu nda ya kul nghanŋa lu, gwal nda mbra nda mbra nda gwal ga mgham†, nda gwal dagala dagala. Inda tsahaya ná, nda tsatsi tsafta lu, ŋani tsafta lu guli. ¹⁷ Ma kdə inda skwi demdem ná, mamu Kristi. Nda nza inda skwi demdem, nda ma tsatsi. ¹⁸ Tsatsi ghəŋ ta ghəŋa Igliz. Tsatsi zraftani, ta nzakway ka tanŋana sli'agapta ma mtaku, ŋa nzakwani ka tanŋanani ma inda skwi demdem, ¹⁹ kabga kurakura Lazglafta ta nzamta dar ma tsatsi. ²⁰ Tsatsi ta kuratá slərbapta zughu nda inda skwi nda usa zwanjani. Ka famtá tsi ta zdaku matabani nda inda skwiha ta hadik, nda ya ta luwa nda ma pghuta usa zwanjani ta udzu.

²¹ Kaghuni ghalya ná, ka mayəm, nda ghuma Lazglafta si nzakwa ghuni, ta tva ndana ghuni, nda ghwadaka slna ta magə kuni. ²² Ndana, slərbapslərbá Lazglafta ta zughu nda kaghuni, nda ma mtakwa zwanjani ya ta ghuyapta danja ma sluvvgha. Mantsa ya magata tsi ŋa ghubaghunata hezle', ŋa hlada ghunaghata ta kəma Lazglafta, kul had sana rutsak, nda ghwadaka skwi ta kaghuni. ²³ Gdávawagda ma zlgħay nda ŋuduf, dihavawadiha ma gigdava kuni. Ma dgaghu kuni ta vgha nda Lfida Gwada. Tida fatá ghəŋa mu, ka lu mnamata. Tsa Lfida Gwada ya ná, ŋa inda mndu ta ghəŋa hadik ta mna lu. Nana i'i Pwal na ná, mna tsa Lfida Gwada ya slna da.

Ghuya danja Pwal ta ghəŋa slna

* 1:5 Gray nda 1 La Kwarent 13:13. † 1:7 Ipafras: Gray nda 4:12. ŋa ghuni: ŋa amu, ka sanlaha. ‡ 1:13 Mbrakwa grusl: Gray nda Lukwa 22:53. § 1:14 Gray nda Ifesus 1:7. * 1:15 Gray nda Mahidhi 8:32-36, Yuhwana 1:1-3.

† 1:16 Gray nda Galat 4:3.

Lazglafta

²⁴ Ndanana, ta rfu yu nda ghuya ðarjwa ta ghuyə yu ta ghəŋa kaghuni. Ghuya ðarjwa Kristi ma slu'uvghani ta nzakway ta ghəŋa Igliz ya ta kðarjta yu ta ghuyay ma slu'uvgha da. ²⁵ Ŋa Igliz ta ksanata yu ta slna, manda ya fidigha Lazglafta ŋa magaghunata. Fidighafa ta tsa slna ya, ŋa mnaghunata vərda gwada Lazglafta. ²⁶ Tsa gwada ya ná, ðifata gwada ya ta ðifaghuta daga manda ghalya ya. Ndanana tama, ka zlaganaptá Lazglafta ta mnduhani. ²⁷ Ta kumay ta sraŋta tarj ta glakwa tsa gadghəlani nda ðifa ta wudaku, ya payana tsi ŋa inda gwal kul nzakway ka la Yahuda ya. Tsa ðifata skwi ya ná, Kristi ya ma ŋudufa ghuni. Nda ma tsatsi fafta kuni ta ghəŋa nzata kawadaga nda tsi ma glakwa Lazglafta. ²⁸ Tsa Kristi ya ta mnə ŋni ta gwada ta ghəŋani, ka vla hidaku ŋa inda mndu, nda tagha skwi nda ðifil ya lavinj lu ya, ŋa nuta inda mndu ka mndəra mnduha ma Kristi. ²⁹ Tsaya ta kəl yu ka wuda maga slna nda mbrakwa Kristi, ya ta maga slna nda mbraku ma i'i ya.

2

¹ Ta kumay yu ta snaghunamta kazlay: Nda bla na slna ta maga yu ŋa ghuni, nda ya ŋa gwal ma luwa Lawdikiya*, nda sanlaha ta kul pghaftá ira tarj ta i'i na kə'a. ² Ta kumay yu ta nzata tarj nda hbatá ŋuduf, ka nzavuvusta həŋ ta vgha ma ðvu, ka ndəghafta həŋ nda vərda hidaku ŋa sraŋta ðifata skwa Lazglafta, ta nzakway ka sraŋta Kristi ya. ³ Inda gadghəla ðifil nda ghunizlak ná, ma Yesu Kristi ðifaghuta həŋ. ⁴ Kəl yu ka mna tsaya ná, yaha mndu da nanaghunafata nda gwadaha ka bətbət. ⁵ Dər má ði'ij yu ma slu'uvgha nda kaghuni má mndani, kawadaga yu nda kaghuni ma ndana ða. Zda ŋudufa ða ka nda sna yu ta dza'a inda skwi nda tvani da kaghuni, nda diha zlghay nda ŋudufa ghuni ta Kristi kə'a.

Kristi turtukwani ta vla hafu

⁶ Zlghafzlgha kuni ta Yesu Kristi ka nzakw tsi ka Mghama ghuni. Ndi'anavawandi'a tavatani ndi'ets. ⁷ Dihavawadiha tida manda dihatá fu ta hadik nda slrəŋhani ya. Mbranafwa zlghay nda ŋuduf manda va

ya taghaghunaf lu. Ka rfa kuni ta Lazglafta kahwathwata.

⁸ Daswa ka kuni, da nanaghata mnduha ta kaghuni nda ndana ghəŋa hadik, ka nda baru ta sabi ma ndana ghəŋa mnduha ta sladafta ta mbrakwa ghəŋa hadik†, kul had Kristi ya a tsi. ⁹ Inda glakwa Lazglafta ná, nzamə ma Kristi. ¹⁰ Nda ndi'a vgha kaghuni guli dardar nda Kristi, tsatsi ta nzakway ka Mghama mbraku ta ghəŋa inda mbrakuha nda gwal ta nzananzaghata mnduha ya.

¹¹ Ma tsatsi mutsafta kaghuni ta tsatá fafad. Nda dzva mnda səla a tsata lu wu, Kristi kaghəŋani ta tsata. Nda nza tsa tsatá fafad ya, manda kliŋta dmaku ta ga mgham ta ghəŋa ghuni ya. ¹² Ma magaghunafatá batem fadata lu ta kaghuni kawadaga nda Kristi da kulu, ka sli'agaptá kuni kawadaga nda tsi guli nda ma zlghafta ghuni ta mbrakwa Lazglafta ta sli'aganaptá Kristi ma mtaku‡ya. ¹³ Kaghuni, si nda rwa kuni ta kəma Lazglafta, kabga dmakwa ghuni, nda kwala fafada ghuni kul tsaku guli. Ka vraghunamtá Lazglafta nda hafu kawadaga nda tsi, ka plamatá inda dmakwa mu. ¹⁴ Ka hərdiŋtá tsi ta batá dməŋ ya ta hbatá amu, ta raghwa amu ya. Ka hərdiŋta tsi ma zləŋafta ta udza zləŋay. ¹⁵ Mantsa ya hləgadanaghuta Lazglafta ta mbraku ta ghwadaka sulkum ta nzanaghata mnduha nda ga mgham ta ghəŋa tarj. Ka pghanaghata tsi ta hula ta həŋ ta kəma inda mnduha, ma hlaftá həŋ ka vu'a zatá ghwa zwaŋani ta udza zləŋay.

¹⁶ Tsaya tama, yaha mndu da kəba kaghuni ta ghəŋa skwi ŋa zay nda za, nda ya ŋa say nda sa, ka ta ghəŋa sanlaha ma fitika skalu a tsi, nda ya ta ghəŋa nghakwa tili, nda ya ta ghəŋa fitika Sabat§. ¹⁷ Inda tsahaya ná, nda nza ka sulkuma skwi dza'a sagha nda sa. Vərdani tama ná, Kristi ya. ¹⁸ Yaha kuni zlanəŋtá ghəŋa ghuni ta sanlaha ma mnduha, tsa gwal ta tsələbu ta kəma duhwalha Lazglafta ta mna gwada ta ghəŋa mazəmzəmha nghanj həŋ manda skwi ma suni ya, da ŋraptá həŋ ta kaghuni. Tsa mnduha ya ná, ndana mnda səla ma ghəŋa tarj, ¹⁹ ndi'a a vgha tarj nda Kristi ta nzakway ka ghəŋ ya wa. Əŋka'a ka Kristi ta kəl vgha

* 2:1 Ngha ta 4:13. † 2:8 Ngha ta Galat 4:3 nda skwi ya vindij lu mistani ŋa ŋanata. ‡ 2:12 Gray nda Ruma 6:4.

§ 2:16 Gray nda Ruma 14:1-6.

ka baghaku. Tsatsi ta gwayanaftá vla nzugu nda malaha tani ta kəl tsi ka glaku manda ya ta kumə Lazglafta ya.

Mtuta ŋa nzakw kawadaga nda Kristi

²⁰Wya mtumta kuni kawadaga nda Kristi, ta had mbrakwa na ghəŋa hadik* na ta ga mgham ta ghəŋa kaghuni wa. Kabgawu tama ta kəl kuni ka gdata ta magaku manda ŋa gwal ma ghəŋa hadik na? Kabgawu ta kəl kuni ka sna na zlahuha tarj ta mnay kazlay: ²¹«Ma kapanj ka ta yeya, ma tapanana ka ta yeya, ma ksanj ka ta yeya,» kə'a ya na. ²²Had sana skwi ta magata tsa zlahuha ya ksanj lu wa. Mnda səla tani ta tsa'ata fatá tsa zlahuha ya ka taghay mantsa ya. ²³Ka nda ghada klafta mndu ta tsa zlahuha ya ka sana skwi ná, ta dzadza ta vghani ka tsəlbu ŋa tsa mbrakuha ta nzanaghata ya, ka va magayni ta tsa slnaha ya, ka va zlahafta vghani. Kulam nda tsa, had' dza'a katanja ŋa dzatá ghudzaku ma vghani wa.

3

¹Kawadaga nda Kristi sli'agapta kuni ma mtaku. Zabawazaba tama ta skwiha ya ta luwa, ma vli ya nza Kristi nda ga zeghwa Lazglafta* ya. ²Ta luwa ká fatá ghəŋa ghuni, ma nza tsi ta hadik, ³kabga mtumta kuni, nda nzula hafa ghuni kawadaga nda Kristi da Lazglafta. ⁴Vərdá hafa ghuni ná, Kristi ya. Badu da zlagapər tsi, dza'a zlagaku kaghuni guli kawadaga nda tsi. Tekw kaghuni ma glakwani dza'azlay.

Halata hafu nda lfidani

⁵Zadanawa zadá ta ŋa ghəŋa hadik ma kaghuni ta nzakway ka: Sli'insli'ij, ghurdufaku, hliri, hara'utiri, tsagana, ka guram tsa tsagana ya nda wuya skwi. ⁶Ta ghəŋa tsa skwiha ya dza'a kəl basa ŋudufa Lazglafta ka lanaghatá gwal ta kwalaghuta snanata gwadani. ⁷Mantsa ya si nzakwa kaghuni guli si ghalya ma fitika nzakwa ghuni ta ma dmaku.

⁸Ndanana tama, zlanjwazla ta inda tsa-haya: Daga dugun, basa ŋuduf, sidi, yaha razu nda ŋruhu tani sabi ma wa ghuni. ⁹Ma tsanava kuni ta gwada ta mndu, kabga sabsa kaghuni sudek ma halata nzaku, sudŋsufa kuni ta ghwadaka nzaku.

¹⁰Sudava suda kuni ta lfidá nzaku, ka nuta kuni ka lfidá mndu, ta naku ka lfid' ka lfid' vgha ghuni ka gra vgha nda mndu ta tsafta†. Mantsa ya dza'a kəl kuni ka snanja Lazglafta dardar. ¹¹Ndanana tama, ta had mnay kazlay: La Grek yehaya, la Yahuda yehaya, gwal nda tsa fafadá tarj yehaya, gwal kul tsaku fafadá tarj yehaya, gwal ma mtak yehaya, gwal kul gunaku ghəŋa tarj yehaya, la vu'a yeya, gwal falau' vgha tarj yehaya ya kə'a wa. Mamu Kristi ta nzakway ka hdatani ma inda tarj.

¹²Mantsa ya tama, Lazglafta ta psapta kaghuni ŋa nzakwa ghuni ka mnduhani, ta dvay ta kaghuni. Kaghuni guli, nzawanza nda tawa hidahida ta mndu, nda zcfaku, nda hanata ghəŋ, nda nzakw lebtekwa, nda ksanata ŋuduf. ¹³Katuvuswa vgha, pluvuswa dmaku ka mamu skwi gana sani ta sani. Manda va ya plighunis‡ Kristi ta dmakuha ghuni ya ná, pluvuswa dmakwa ghuni guli. ¹⁴Ya ta malapta katak ná, dvuvusta ghuni ta vgha ghuni. Tsa dvuvustá vgha ya ta nzakway ka tbarj ta ŋərzlaghunata. ¹⁵Ka pgha zcfakwa Kristi ta ŋudufa ghuni. Guyaghuna guya Lazglafta ka vgha turtuk ŋa nzakwa ghuni ma tsa zcfaku ya. Rfawarfa. ¹⁶Ka nzamnza gwada Kristi mataba ghuni gerger. Mnuvuswa mna ta gwada mataba ghuni, vlvuswavlá ta hidaku sani ŋa sani nda kdavakta hidaku. Fawa laha ŋa Lazglafta ma hyahya ŋudufa ghuni nda rfu, ka zlozlvá kuni, ka ghuba kuni nda inda laha ta vlaghunata Sulkum§. ¹⁷Dər nahgani ta magə kuni, dər nahgani ta mnə kuni, magawamaga ma hga Mghama mu Yesu, ka rfa kuni ta Lazglafta Da mu nda ma tsatsi.

Gwata vgha ma lfidá hafu

¹⁸Mi'aha, hanaganawa hana ta ghəŋa ghuni mista zə'alha ghuni manda ya ta raku ka magay ta kəma Mgham Yesu.

¹⁹Zgwana, dvuwadva ta mi'a ghuni. Ma ŋruhə kuni ta həj.

²⁰Zwani, snawa gwada da dadaha ghuni ma inda skwi demdem. Tsaya skwi ta zcfaganatá Mgham Yesu.

²¹Dadaha, ma ganaf kuni ta basa ŋuduf ta zwana ghuni, da kulistá ghəŋa tarj.

* 2:20 Ngha ta Galat 4:3 nda skwi ya vindirj lu mistani ŋa ŋanata. † 3:10 Gray nda Zlrafta 1:26. ‡ 3:13 Gray nda Mata 6:12, 14. § 3:16 Gray nda Ifisuha 5:19-20.

²² Kwalvaha, snawa gwada ma inda skwi da danahaga ghuni ta na ghonja hadik na. Ta wa ira tarj yeya a dza'a maga kuni ta skwi dina manda skwi na zdfaganata ghuni ta honj wa. Magawamaga na tarj nda varda nudufa ghuni, kabga zlonjafata ghuni ta Mgham Yesu. ²³ Inda skwi ta mago kuni na, magawamaga nda varda nudufa ghuni manda skwi ta mago kuni na Mgham Yesu, nza a ka na mnduha wa. ²⁴ Dina ka sanjata ghuni kazlay: Dza'a plaghunapla Mgham Yesu nda skwi ya payana tsi ta mnduhani* ka'a. Varda danahaga na, Kristi ya. Tsatsi mndu ta maganata kuni ta slna. ²⁵ Mndu ta maga ghwadaka skwi na, va tsa ghwadakani ya nani dza'a mutsay, kabga had Lazglafata ta gala mndu nda gala† wa.

4

¹ Kaghuni danahagaha, nanawanta ta kwalvaha ghuni ta tdukwni nda rakwani. Dina ka sanjata ghuni guli kazlay: Mamu danahaga kaghuni guli ta luwa ka'a.

Vla hidaku

² Gedawa gda ta maga du'a, mantsa ya dza'a kel kuni ka nzata hzlena nda rfanaghatá Lazglafata. ³ Magawa du'a guli ta ghonja anji, kada gunananta Lazglafata ta watgha na mnananta gwadani ta mnduha, mnananaha nni ta difata skwa Kristi guli ta honj. Tsa vel magay da ta difata skwa Kristi ya kel lu ka hbatá i'i. ⁴ Magawa du'a ta ghonja da na lavinta da ta mnanata gwada ta ghonjani dardar manda ya ta raku.

⁵ Nzawanza nda difil tavata gwal kul zlhafata Kristi. Der yawu mutsafa kuni ta katsafta maga honma skwi ya, ma zlidinj kuni ta tsa fitik ya. ⁶ Ma gwada ta gwada kuni, gwada tdukwa kati sabi ma wubisima ghuni, hmotot ka tsi nzata. Nda tvani ka kuni zlgawi na mndu.

Ga zgu

⁷ Tisik* ta nzakway ka zwanama, hamha ta ghonjani ma slna Kristi. Kawadaga nni nda tsi ta ksa slna Mgham Yesu. Dza'a mnaghunamna ta gwada ta ghonja da. ⁸ Ta

ghunadapghuna yu padak da kaghuni na sanjata ghuni ta nzakwa nni, na vlaghunatanani ta mbraku guli. ⁹ Kawadaga honj ta labo da kaghuni nda Unesima†, ta nzakway ka zwanama mu. Tsatsi guli, honma mndu ya, zwanja ghuni ya guli. Dza'a mnaghunamna honj ta skwi ta magaku hadna.

¹⁰ Ta ga zgu Aristarkus‡ na ghuni hbam lu kawadaga nda i'i. Ta ga zgu Markus ta nzakway ka zbughuma Barnabas ya na ghuni guli. Ka bhadaghabha tsi da kaghuni, ka tsu'afata kuni. Nda ghada sanjata ghuni ta gwada ta ghonjani. ¹¹ Ta ga zgu Yustus, ta hgol lu ka Yestus ya na ghuni guli. Tsa hahonj yeya la Yahuda ta ksa slna ga mgham Lazglafata kawadaga nda i'i hadna. Ndadá a ksidimta honj ta nuduf wa.

¹² Ta ga zgu Ipafra§ ta nzakway ka mnda ghuni ya, na ghuni guli. Kwalva Yesu Kristi ya. Had ta zlanjata maga du'a da Lazglafata ta ghonja kaghuni wa. Ta magay ta du'a na dihavata ghuni, na sifaghunafata ta tva Lazglafata. ¹³ Nda ngha yu ka ghonja da ka'a ta va havata ka ksa slna ta ghonja kaghuni, nda ya ta ghonja gwal ma luwa Lawdikiya, nda luwa Hiyerapulis. ¹⁴ Ta ga zgu Lukwa* varda mnda mu ta nzakway ka duhtura nni ya guli na ghuni. Mantsa ya Demaska guli.

¹⁵ Ka ganaghata kuni ta zgu ta zwanama ta nzakway ma luwa Lawdikiya, nda Nimfa, nda Igliz ta gujavata ga tarj ya. ¹⁶ Manda kdinta ghuni ta dzanajfa na delewer na na, ka tsghanafata kuni ta Igliz ma luwa Lawdikiya na dzanajfa hahonj guli. Na dzanajfa kaghuni guli ta ya dza'a tsghagaghunapta gwal ma luwa Lawdikiya. ¹⁷ Mnanawamna ta Artipus† «ka havata tsi ma slna ya vlag Mgham Yesu Kristi, na kdanaftani.»

¹⁸ Nda dzva da vindaghunafata yu kazlay: Ta ga zgu i'i Pwal na ghuni ka'a. Havapwahava ta hbatá i'i ma gamak. Ka nza zdfakatahudi nda kaghuni!

* 3:24 Gray nda Galat 4:1-2. † 3:25 Gray nda Vrafta ta zlahu 10:17. ‡ 4:7 Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4 Afisus 6:21-22. † 4:9 Ngha ta Filimuj 10-15. ‡ 4:10 Aristarkus: Ngha ta Slna gwal ghunay 19:29, 27:2. Markus: Ngha ta Slna gwal ghunay 12:12, 25, 13:13, 15:37-39. Barnabas: Ngha ta Slna gwal ghunay 9:27, 11:22, 30, nda pcfakwani. § 4:12 Ipafra: Ngha ta 1:7. * 4:14 Lukwa: Ngha ta 2 Timute 4:11, Filimuj 24. Demaska: Ngha ta 2 Timute 4:10, Filimuj 24. † 4:17 Artipus: Ngha ta Filimuj 2.

2

Tarjara tsghatá lwa Pwal na 1 La Tesalunik

¹I'i Pwal ta vindaghunafta, kawadaga rni nda i Silas nda Timute, na kaghuni Igliz, mnduha Lazglafta Da nda Mgham Yesu Kristi ma luwa Tesalunik. Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdakatahudi, nda zdakwani.

Zlghay nda rjudufa la Tesalunik

²Ta gdagda rni ta rfa Lazglafta ta ghona kaghuni demdem. Ta kulay rni ta kaghuni ma du'a rni. ³Ta gdagda rni guli ta havakta ta koma Lazglafta Da rni ta slna zlghay nda rjudufa ghuni, nda yifatá slna ta mago kuni, kabga dvafta ya dvaf kuni nda dihata fatá ghona ghuni ta Mgham Yesu Kristi. ⁴Zwanama da, nda sna mu kazlay: Dvudva Lazglafta ta kaghuni ka zbafatá tsi ta kaghuni na nzakway ka rani ka'a. ⁵Ma mnaghunata rni ta Lfida Gwada ná, gwada nda wubisim kwenkwen yeya a mnaghuna rni wu, nda mbrakwa Sulkum nda ghuba guli mnaghunata rni. Nda sna rni kazlay: Vorda gwada tsa gwada ta gwadé rni ya ka'a. Nda sna kaghuni ka rni nzakwagaptá nzaku da kaghuni na kata kaghuni. ⁶Kaghuni, ksafksa kaghuni ta sada rni, nda na Mgham Yesu. Dér má ta ghuya darjwa kuni katakata, tsu'aftsua kuni ta gwadani nda rfu ma mbrakwa Sulkum nda ghuba*. ⁷Mantsa ya marananta kuni ta rnormata nzakwa ghuni ta mnduha Lazglafta ta hadika Mekaduniya nda ya ta hadika Akaya. ⁸Onka'a ka kaghuni kél ndaghatá mnduha ka sanatá gwada Mgham Yesu ma inda vli. Ta hadika Mekaduniya nda Akaya yeya a kuraghuta tsi wu, snanaghasna ta mnduha dér ndigandiga ka kuni zlghaftá Lazglafta. Had gwada na mnagelta rni na tarj ta ghona ghuni wa. ⁹Nda wa tarj ta rusa mnduha na rni, ka kuni tsu'afatá rni ma lagha rni da kaghuni, nda ya ka kuni zlaratá skwa wuyay ka mbodavata tsalbu ta koma vorda Lazglafta ya ta vla hafu, ¹⁰na kza zwanani Yesu, ta saha ta luwa. Tsa zwanani sli'aganap Lazglafta ma mtaku, ta klaptá amu ma guma Lazglafta ta sagha ya.

Slna Pwal ma luwa Tesalunik

¹Zwanama da, nda sna kaghuni kazlay: Nza a tsa lagha lagha rni da kaghuni ya ka batbat wu ka'a. ²Nda sna kaghuni guli ka rni ghuya ta darjwa ma luwa Filipiya, nda ya ka hær razarjната. Ama ka taftá rni ta us tiri nda mbrakwa Lazglafta ka mnaghunatá Lfida Gwada ta sagha da Lazglafta mataba ndaghata ghuya darjwa. ³Gwada ya mnø rni ná, had tsakalawi mida wu, had nonba kaghuni mida wu, had bara kaghuni mida guli wa. ⁴Katak ná, manda va ya klaf Lazglafta ta rni kazlay: Nda ra kuni ka mna Lfida Gwada ka'a ka vlarjната ya, manda va tsaya ta mna rni. Mna a rni na zdanaftá rjuduf ta mnduha wu, na zdanaftá rjuduf ta Lazglafta ta mna rni. Nda sna tsatsi ta skwi ma rjudufa mu. ⁵Nda sna kaghuni kazlay: Ta walarj a rni ta hihijantá hihijaku da mndu wu ka'a. Had gwada na hahatá mndu gwada rni wa. Nda sna Lazglafta kazlay: Mantsa ya nzakwani ka'a. ⁶Onvan a rni ta rfanaghata mnduha, dér kaghuni, dér sanlaha ma mnduha wa. ⁷Dér má dza'a maray rni ta glakwa nzakwa rni ka ghunata mnda Kristi mndani ná, mararj a rni wa. Katak ná, leftekw hanaganata rni ta ghona rni manda ya ta nghø marakw* ta zwanani ya. ⁸Ma tsa fatá ghona rni raghuni ya ná, mnaghunatá Lfida Gwada ta sabi da Lazglafta kwenkwen yeya a mnaghuna rni wa. Kumanjuma rni ta vlaghunata nda hafa rni tani, kabga lamla kuni da rjudufa rni kahwathwata. ⁹Zwanama da, ta havakhava kuni ta datá vgha rni ka maga slna da kaghuni. Si ta ksay rni ta slna nda rvidik tani, nda fitik tani, kada kwala rni da ghuyanaptá darjwa ta dér wati mataba ghuni, nda skwi na zay rni ta mnø rni ta Lfida Gwada ta sagha da Lazglafta na ghuni.

¹⁰Nda sna kaghuni kazlay: Nda nza kaghuni ka maslømtsaka rni ka'a. Mantsa ya nzakwani da Lazglafta guli. Ka rnorma mnduha nzata rni da kaghuni, ka mnduha Lazglafta, ka gwal tdukwa nzakwa rni, had sana skwi na tsarjavata wa. ¹¹Nda sna kaghuni guli kazlay: Manda nzatá nzakwa

* 1:6 Ngha ta Slna gwal ghunay 17:5-9.

* 2:7 Mamu dzøghu ma leftekwaku: Nanza rni leftekw. Ka nzatá rni manda zwani kwitikw kwitikw, ka sanlaha ta mnay.

i da nda zwanani ya nzata ɲni nda inda kaghuni, ¹² ka vla hidaku nda mbraku ɲa ghuni. Vlaghunavla ɲni ta hidaku, ɲa nzay ghuni ta nzaku manda ya ta kumə Lazglafta ya ta hgaftá kaghuni ɲa lama ghuni da ga Mghamani nda glakwani ya.

¹³ Ta gɗagɗa ɲni ta rfa Lazglafta guli, kabga ma fitika mnaghunata ɲni ta gwada Lazglafta ná, tsu'aftsu'a kuni, ka zlghafta manda va gwada gwadagap Lazglafta, manda va gwadagap mnduha a wa. Manda va tsaya nzakwani kahwathwata, sagha da Lazglafta tsa gwada ya, ka ksə tsi ta slna ma kaghuni ta zlghafta ya. ¹⁴ Zwanama da, nuna kaghuni manda Igliza Lazglafta ta nzakway ma Yesu Kristi ta hadika Zudiya† ya. Ghuyə ghuya kaghuni ta ɗaɲwa da gwal ta hadika ghuni, manda ya ghuyanap la Yahuda ta hahəy ya. ¹⁵ Tsa la Yahuda ya ta pslatá la anabi, ka dzatá həy ta Mgham Yesu, ka limistá həy ka giri‡ ɲa mu guli. Zɗəgana a tsa skwi ta magə həy ya ta Lazglafta wu, nda nza həy ka ghuma inda mnduha. ¹⁶ Ta kumay həy ta pyaftá aɲni ta mna gwada Lazglafta ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda, yaha həy da mbafita. Ndanana, hɗanamdá həy ta dmakwa tarj, ka kdavakta tsi nda basafta Lazglafta ta ɲuduf ta ghəy tarj§.

¹⁷ Aɲni zwana ma, tahula dgata mu ta vgha labla fitik mida, kuma mu yeya kul guyafita. Nziya nza tsi ná, kawadaga mu ma ɲuduf. Ta ksarɲaksa mamaya ghuni katakata. Ta kumay ɲni ta nghaghunaghata. ¹⁸ Mantsa ya ná, kumafkuma ɲni ta vradaghata da kaghuni. Nda kɗa fitika i'i Pwal ka ghəy da ta fatá fitikani, ama ka pyaftá halaway ta aɲni. ¹⁹ Ta wa fatá ghəy ɲni, nda haratá ghəy ɲni, nda ghərba zewazewa glaku dza'a ɲni mutsay badu fitik dza'a sagha Mgham Yesu Kristi ya katək na? Ta kaghuni ya a katək tsa wa? ²⁰ Manda va tsaya nzakwani, kaghuni glakwa ɲni, kaghuni haratá ghəy ɲni.

3

¹ Sana skwi guli ná, ma trapta ɲni ta kzlay, mal nzaghu mu hadna ma luwa

Atina*, ka ɲni ² ka ghunadapta da kaghuni ta Timute ta nzakway ka zwanama ɲni, ta ksa slna Lazglafta ya guli. Kawadaga ɲni nda tsi ta mna Lfida Gwada ta ghəy Yesu Kristi. Ghunadap ghuna ɲni da kaghuni ɲa sgaghunaghata mbraku, ɲa dihavata ghuni ma zlghay nda ɲuduf, ³ kada kwala ɲudufa ɗər wa da tɗu ma na ghuya ɗaɲwa ndanana, kabga nda sna kaghuni kazlay: Favamafa Lazglafta ta tsaya kə'a. ⁴ Ma fitika nza-kwa ɲni da kaghuni ná, ghadaghada ɲni ta mnaghunata kazlay: Dza'a mamu ghuya ɗaɲwa katakata kə'a. Tsaya tama ta slaku manda va ya snaɲ kuni. ⁵ Ma trapta da ta hbanatá ɲudufa da, kəl yu ka ghunadapta Timute da kaghuni, ɲa snarɲta nzakwa zlghay nda ɲudufa ghuni. Ta zləyay yu ta baraghata halaway ta kaghuni, da nzatá tsa slna maga ɲni ya ka bətbət.

⁶ Ndanana tama, sli'afsl'i'a Timute da kaghuni† ka vragaghuta da aɲni, ka rusarɲnaftá tsi ta gwada ta zlghay nda ɲudufa ghuni, nda ya ká kuni ta dɗutá mndu. Ka mnarɲnaftá tsi guli ya ká kuni ta famtá aɲni ma du'a ghuni dardar, nda ya ka kuni ta kuma nghəglarɲtá aɲni, manda ya ta kumə aɲni ta nghanɲtá kaghuni ya guli. ⁷ Tsaya tama zwanama, ləarɲaləa zlghay nda ɲudufa ghuni ta ɲuduf, ma tsa ghuyata ɗaɲwa ɲni basu ɲni ya. ⁸ Ndanana tama ná, ta hafu ɲni, kabga dihatá vgha ghuni ma ndi'atá vgha ghuni ta Mgham Yesu. ⁹ Ndaw dza'a rfa ɲni ta Lazglafta ɲni ta ghəy kaghuni ma na zɗarɲnafta zɗarɲnafta kuni ta ɲuduf ta kəmani na? ¹⁰ Nda rvidikani tani, nda fitikani tani ɲni ta ndi'ata ka maga du'a da tsi, ɲa vlarɲnatani ta tvi, ɲa lagha ɲni da nghaghunaghata, nda ya ɲa kdighunistá skwi ya ta pɗaghuta ma zlghay nda ɲudufa ghuni.

¹¹ Má ka bhadaɲnaghahba Lazglafta tsatsi ka ghəyani ta nzakway ka Da mu, nda Mghama mu Yesu, da kaghuni. ¹² Kaghuni ya guli, má ka sgaghunagha sga Mgham Yesu ta tsa dɗu mataba ghuni ya, nda ya ta magə kuni ɲa inda sanlaha ma mnduha ya guli, ka nzakwa tsi manda va ya ta dɗu

† 2:14 Ngha ta Slna gwal ghunay 17:5-6. ‡ 2:15 Ngha ta Slna gwal ghunay 9:23, 29, 13:45, 50, 14:2, 5, 19, 17:5, 13, 18:12. § 2:16 Ta ghəy aya 15-16 ná, grawa gra nda Ruma 11, ma vla mnay Pwal ta gwada ta ghəy kɗanaktani kahwathwata ta mna gwada ta mbaku, ɲa la Yahuda. * 3:1 Ngha ta Slna gwal ghunay 17:15-16. † 3:6 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:5.

arjni ta kaghuni ya. ¹³ Má ka sladanafslada Lazglafta ta n̄dũfua ghuni ña nzakwa ghuni nda ghuba kul had̄ gwada ta ghõña ghuni ta kõma Lazglafta Da mu, badũ sagha dza'a sagha Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda inda duhwalhani ya.

4

Nzaku ta zdõganatá Lazglafta

¹Zwanama dá, nu skwi ta pdaku ña mnay, ya nda ghada taghaghunafta ñni ka kuni da magay ña zdõganatá Lazglafta. Ya manda va tsaya ta nzakwa kuni ta tsa nzaku na. Ta ndõba ghuna ndõba ñni ta dzvu katakata, ta vlaghunavla ñni ta hidaku manda va tsaya. Ma hga Mghama mu Yesu Kristi, ka kdãnta kuni ta dza'a ta kõma ta kõma. ²Nda sna kuni ta nzaku ya taghaghunaf ñni nda ma mbrakwa Mghama mu Yesu. ³Skwi ya kumõ Lazglafta ná, nzata ghuni hezle' a ta kãmami kul had̄ hliri. ⁴Snañta dør wa ta nzaku nda markwa tan̄, ka vlan̄tá glaku manda ya ta kumõ Lazglafta, ⁵ña ghudzaku tida manda ña gwal kul snañta Lazglafta ya a guli wa. ⁶Ma tsa skwiha ya tama ná, ma tsaghu sani ta sani ka n̄nõbapta, kabga dza'a ghuzlanap ghuzla Lazglafta tiri ta gwal ta maga mndõnga tsaya, manda ya ghada ñni ta mnuta ya. ⁷Hgaf a Lazglafta ta amu ña maga sli'ñsli'ñy wa. Hgaf ña nzata mu hezle' a ta amu. ⁸Tsaya tama, ka va a yu ta tsa gwada ya wu ka mndu katsi, mndu a vziñ tsi wu, Lazglafta ta vlaghunatá Sulkumani nda ghuba ya vziñ tsi.

⁹Ta ghõña d̄vuvusta ghuni ta ghõña ghuni ná, ta dza'a vindaghunafta nda vinda a lu wu, kabga ghadaghada Lazglafta ka ghõñani ta taghaghunafta. ¹⁰Tsaya skwi ta magõ kuni ña inda* mnduha Lazglafta ta hadika Mekaduniya demdem. Ta ndõba dzva yu da kaghuni zwanama, ka kdãnta kuni ta magay ta kõma ta kõma. ¹¹Ñavawaja ka nzata kuni nda zdaku, ma tsatsafaku kuni ta tsatsafaku, magawamaga ta slna nda dzva ghuni ña kata ghõña ghuni, manda ya ghada ñni ta mnaghunata ya. ¹²Ka mantsa ka kuni magay katsi, dza'a vlay gwal ta kul zlglafta ta glaku ña ghuni, had̄ kuni dza'a slaslamaku guli wa.

* 4:10 Ngha ta 2 La Kwarent̄ 1:16. † 4:17 Aya 15-17: Gray nda 1 La Kwarent̄ 15:51-52. * 5:2 Gray nda Mata 24:43, Lukwa 12:39, 2 Piyer 3:10. † 5:3 Gray nda Irmija 6:14, 8:11.

Gwada ta sagha Mgham Yesu

¹³Zwanama dá, ta kumay yu ta snañta ghuni ta skwi ta ghõña gwal nda rwa, da nzatá kuni sasu'anaka manda gwal ta kul faftá ghõña tan̄ ta Yesu. ¹⁴Tsõhala grafgra amu kazlay: Mtumta Yesu ka sli'agaptá tsi kã'a ya, mantsa ya guli ná, grafma gra guli kazlay: Dza'a sli'aganapsli'a nda ma Yesu ta inda gwal ta rwuta kawadaga nda Yesu ma zlghay nda n̄dũf guli kã'a.

¹⁵Na gwada dza'a ñni mnay ndanana ná, gwada ya mna Mgham Yesu ya. Badũ tsa fitik dza'a vragata tsi ya ná, tinlaghuta a amu ta ndiri ya ta gwal nda rwa wa. ¹⁶Badũ tsaya, dza'a ghudzaga ghudzaga lwa Lazglafta, ña kapant̄a mali ta ghõña duhwalhani ta lwi, ka vyatá dula Lazglafta, ña saha Mghama mu Yesu ka ghõñani ta luwa, ña sli'agapta gwal nda rwa ma Kristi karaku tan̄tan̄, ¹⁷ña hla amu ta ndiri ya kawadaga nda hõñ ma ghwayak, ña dza'a guyaku nda Mgham Yesu ma ghuvanata luwa. Mantsa ya tama, ña nzakwa mu ña dekd̄ek kawadaga nda Mgham† Lazglafta. ¹⁸Tsaya tama lõuvuswa n̄dũf nda tsa gwadaha ya.

5

Sna a lu ta fitik dza'a vragata Yesu wa

¹Zwanama dá, pahagla a kuni ta vindaghunafta ka ta wati fitik, nda ya ka ta wati luwa dza'a magakwa tsa skwiha ya wa. ²Nda sna kaghuni ka ghõña ghuni kazlay: Manda ghali ta sagha girvidik* ya dza'a sagha fitika Mgham Yesu kã'a. ³Ma fitika mnay mnduha kazlay: Zdá nzaku, ta had̄ hwazlaõbaku† wu kã'a ya, gi ma tsaya dza'a slakwa ñadzaku, manda va ya ta sagha fitika dgakwa marakw nda hud̄i dluk ya. Had̄ hõñ dza'a ndapta mida wa. ⁴Kaghuni zwanama dá, ma grum a nzatá nzakwa kaghuni, ña sagha tsa fitik ya ksaghunaghata manda ghali wa. ⁵Kaghuni demdem ná, zwana tsuwadaka fitik kaghuni. Nza a amu manda gwal ma grum girvidik ya wa. ⁶Ka si mantsa tsi katsi, ma ksu hani ta amu manda ña sanlaha ya. Katæk ná, nzamanza hzlerja ndiri ka zlahã vgha mu. ⁷Gwal ta hani ná, girvidik ta hana hõñ ta hani, girvidik ta ghuyakwa hõñ ta ghuyaku guli. ⁸Amu

ya, gifikit ta mbaɗa amu ta mbaɗa. Zlaha ma vgha mu. Klafma zlg hay nda ɗuɗuf nda ɗvu ka nzakwa hɔɗɗ manda sudatá lguta kufur ɗa wara nda tsi. Fafima ghɔɗa mu ta mbaku manda fatá takazak[‡] ma ghɔɗ. ⁹ Pɔgha a Lazglafta ta amu ɗa ghuzlamap tiri wa. Hgafhga ta amu ɗa mbamafta nda ma Mghama mu Yesu Kristi. ¹⁰ Ta ghɔɗa amu mtuta Yesu, ɗa nzakwa mu kawadaga nda tsi. Dɔr má ta nda iri mu, dɔr má nda rwa mu, kawadaga nzatá nzakwa mu nda tsi. ¹¹ Tsaya tama, mbruvuswambra ta vgha ghuni, katuvuswa kata ta vgha ghuni manda ya ta magɔ kuni ndanana ya.

Dzatá ghɔɗa gwada Pwal

¹² Zwanama ɗa, ta ndɔba dzvu yu da kaghuni, vlawa glaku ɗa gwal ta ksa slna Lazglafta mataba ghuni, gwal zbap Lazglafta ka fata ta ghɔɗa kaghuni ɗa taghaghunaftá tvani ya. ¹³ Vlawa glaku ɗa taɗ dar ka ɗvuta kuni ta hɔɗ katakata ta ghɔɗa slna taɗ. Nzuvuswanza nda zdaku mataba ghuni, nda ya nda sanlaha guli.

¹⁴ Zwanama ɗa, ta ndɔba dzvu yu da kaghuni, dvawadva ta gwal ta yadi, tsa-farawa gwal huleb huleba, vlawa mbraku ɗa gwal htu mbrakwa taɗ, ka ksa kuni ta ɗuɗuf nda inda mndu. ¹⁵ Daswa ka kuni, da vranamtá mndu ta ɗaslu ta mndu nda ɗaslu. ɗavawaɗa katɔk, ka maga skwi ya ɗina mataba ghuni, nda ya ɗa hamata sanlaha tani.

¹⁶ Nda rfu ka kuni nzakwa ghuni. ¹⁷ Ma zlanap kuni ta maga du'a. ¹⁸ Rfanaghawa Lazglafta dɔr ta ghɔɗa wati ma skwi tsi, kabga tsaya skwi ɗa magay ghuni ta zdɔganatá Lazglafta, na tsa kaghuni gwal nda ndi'a nda Yesu Kristi ya.

¹⁹ Ma su'ufiɗ kuni ta Sulkum nda ghuba, ²⁰ Ma mnɔ kuni ta mtsiriu' nda gwada la anabi. ²¹ Ama kwatsadapwa inda skwi demdem, ka zbapta kuni ta ya ɗina, ²² ka tsaghuta kuni ta vgha nda inda bɔdzaku.

²³ Ka ghubaghunaghuba Lazglafta ya ta vlatá zdaku kaghɔɗani, ka naghunaftá tsi ka ɗani dardar. Ka ngha tsatsi ta kaghuni tsuhtsuh, nda sulkuma ghuni tani, nda hafa ghuni tani, nda slu'uvgha ghuni tani. Tsaya dza'a kwal rutsak kul nzafta ta kaghuni ma fitika sagha Mghama mu Yesu

Kristi. ²⁴ Dza'a magay tsa Lazglafta ta hgafatá kaghuni ya, kabga ta magay ta inda skwi ya mna tsi.

²⁵ Zwanama ɗa, ndɔbawa dzvu ta ghɔɗa aɗɗi.

²⁶ Ka ganaghata kuni ta zgu ta zwanama nda ɗvaftá vgha hmɔtɔt.

²⁷ Ta ndɔba ghunatá dzvu yu ma hga Mgham Yesu. Ka dzaɗanafta kuni ta na delewer na ta inda zwanama.

²⁸ Ka nza zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni.

[‡] 5:8 Gray nda Isaya 59:17, Afisus 6:11-17.

Mahisa tsghatá lwa Pwal ña la 2 La Tesalunik

Ga zgu

¹ I'i Pwal, kawadaga nda i Silas nda Timute, ta vinda na delewer na ña kaghuni Igliza Lazglafta ma luwa Tesalunik, kaghuni ta nzakway ka ña Da mu Lazglafta, nda Mghama mu Yesu Kristi ya. ² Ka nza zdakatahuđi nda zdakwa i Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi ta ghõja kaghuni.

Dza'a sasa Yesu da tsa guma

³ Zwanama da, had' ñni ta zlanja rfanaghatá Lazglafta ta ghõja kaghuni wa. Nda nza tsaya tdukwa, kabga ta dza'a ta kama ta kama zlghay nda ñudufa ghuni, nda ñvu ta dza'a ta kama ta kama ta magõ inda kaghuni ña sanlaha ya. ⁴ Tsaya ta kæl ñni ka ghubakwa ñni ta ghõja kaghuni da sanlaha ma Igliza Lazglafta. Kaghuni ná, ñanaña kuni ta zlghay nda ñuduf, ka su'a ghuya ñanjwa nda giri ta gõ lu ña ghuni.

⁵ Tsa ghuya ñanjwa ya ta maray kazlay: Tudukwa guma Lazglafta kã'a, ña klaf-tani ta kaghuni ka gwal nda ra ña da ga mghama Lazglafta, ya ta ghuyõ kuni ta ñanjwa ta ghõjani ya. ⁶ Skwi tdukwa dza'a magata Lazglafta, na tsa ghuyanaptá ñanjwa dza'a ghuyanapta tsi ta tsa gwal ta ghuyaghunaptá ñanjwa ya guli. ⁷ Ma zlagapta dza'a zlagapta Mgham Yesu Kristi ná, dza'a vlaghunavla ta mbi'a vgha ta kaghuni ta ghuytá ñanjwa ya, nda añni tani. Ta luwa dza'a saha tsi kawadaga nda duhwalha Lazglafta gwal nda mbra ya. ⁸ Ma takataka vu ta zlgħaku dza'a saha hõj ña ghu-zlanaptá iri ta gwal kul snanťá Lazglafta*, ta kwalaghutá snatá Lfida Gwada Mghama mu Yesu Kristi ya. ⁹ Tsa ghuzla iri dza'a ghu-zlanapta lu ta hõj ya ná, tsaya zadanatá hõj dza'a zadanata lu di'ij nda wa ira Mgham Yesu, nda glakwa mbrakwani† tani. ¹⁰ Ma sahani dza'a magakwa tsaya, ña zlelvay inda gwal ta zlgħafta, ña ndõrmimay inda tarj nda ndõrmima. Tekw kaghuni mataba

tarj, kabga zlgħafzlgħa kaghuni guli ta gwada ya mnaghuna ñni.

¹¹ Tsaya ta kæl ñni ka gđata ta maga du'a da Lazglafta ta ghõja ghuni, kada nzata kuni ka guram nda skwi ya hgaf tsi ta kaghuni, ka zlgħaftá kuni ya. Ka katá tsi ta kaghuni nda mbrakwani, ña magay ghuni ta skwi dinadina, nda ya ña yifanaftani ta zlgħay nda ñudufa ghuni. ¹² Mantsa ya tama, dza'a mutsay hga Mghama mu Yesu Kristi ta glaku nda ma kaghuni, ña vlaghunatani guli ta glaku. Nda nza tsaya ka zdakatahuda Lazglafta mu nda Mghama mu Yesu Kristi.

2

Skwi dza'a magaku ta saha Yesu

¹ Zwanama da*, ta kumay ñni ta mnaghunatá gwada ta fitika sagha dza'a sagha Mghama mu Yesu Kristi, nda gwada ta fitika tskavata dza'a tskavata mu ta kãmani ya. Wya skwi ta ndõbu ñni ta dzvu da kaghuni: ² Ka mamu mndu ta mnaghunata kazlay: Saghasa fitika sagha Mgham Yesu kã'a, yaha kuni da zlõj ka ghuya ghõja ghuni. Dõr má la anabi tsi, dõr má snaj nda sna a kuni ta gwaday, dõr i'i a ta vindaghunafta ká lu má mnaghunata. ³ Yahayaha mndu da nanaftá kaghuni dõr nda wati ma tsakalawi. Gi banjalaj a dza'a sagha tsa fitik ya wa. Makõd tsaya ná, nda ndõgha gwal dza'a gaftá sisi nda Lazglafta, ña saba tsa ghwadaka mndu ya dõday ta dabi. Tsatsi mndu ta nzakway ka ghuma. ⁴ Dza'a sli'avafsi'a ta ghõja inda skwi nda ghuõa, nda ya ta ghõja inda skwi ta tsõbu lu ta tsõbu ta kãmani. Ña nzamtani ma hõga Lazglafta, ña mnayni kazlay: I'i Lazglafta† kã'a. ⁵ Mnaghunamna yu ta inda tsa skwiha ya ma fitika nzakwa da da kaghuni. Zaghunapza ra? ⁶ Ndanana ná, nda sna kuni ta skwi ta ñaghutá tsa ghwadak ya. Ka saghasa tsa fitikani ya ná, dza'a zlagapzlagã. ⁷ Añ mndani, nda ghada ta magakumagaku slnani. Ma tsananťa tsa mndu ta ñaghuta ya ta tvi dza'azlay ná, kđekkđek a dza'a maga tsi ta slnani wa. ⁸ Dza'a sabsa ta dabi. Ma sagha dza'a sagha‡ Mghama mu Yesu ma glakwani, ña zadanatani nda hafu dza'a

* 1:8 Grawa nda Isaya 66:15. † 1:9 Gray nda Isaya 2:10, 19, 21. * 2:1 Gray nda 1 Tesalunik 4:15-17. † 2:4 Gray nda Daniyel 11:36, Izekiyel 28:2. ‡ 2:8 Gray nda Isaya 11:4.

vuslagapta tsi ma wani. ⁹ Nda mbrakwa halaway dza'a saba tsa ghwadaka mndu ya, na magayni ta inda mazəmzəmha, nda inda skwi ya ta ndrakawu lu nda ndrakawa, nda inda mandərmimi na nana[§] mnduha. ¹⁰ Dza'a magay ta inda ghwadaka skwiha na nanaghatá gwal ta zadá ghəja tarj, kabga kwalaghuta tarj ta tsu'afra, dvaf a həj ta kahwathwata má dza'a mbanafá həj ya wa. ¹¹ Tsaya kəl Lazglafta ka ghunagatá mbrakwa zadaku ta ghəja tarj na zlgħafta tarj ta tsakalawi, ¹² kada tsanaghata Lazglafta ta guma ta inda tsa gwal ta kwalaghuta zlgħaftá kahwathwata, zdəgana maga ghwadaka skwi ta həj ya.

Nzaku ka mnda zlgħay nda njuduf nda diha

¹³ Anni, nda ra ka rfay nni ta Lazglafta ta ghəja kaghuni zwanama. Dvudva Mgham Yesu ta kaghuni kabga Lazglafta ta zbaptá kaghuni daga ta tarjtarj, na mbaghunafta nda ma slna Sulkum, ka faghutá kaghuni nda ghuba, ma zlgħafta ghuni nda njudufa ghuni ta tsa kahwathwata ya. ¹⁴ Na tsaya kəl tsi ka hgafá kaghuni nda ma Lfida Gwada ya mnaghuna nni, na mutsafta ghuni guli ta glakwa hga Mghama mu Yesu Kristi. ¹⁵ Tsaya tama zwanama dá ná, dihavawa diha, ka nanata kuni ta inda tsa skwiha taghaghunaf nni ya, dər ya mnaghuna lu nda mna, dər ya vindaghunafta lu nda vinda a tsi.

¹⁶ Ta maga du'a yu da Mghama mu Yesu Kristi tsatsi ka ghəjani, nda ya da Da mu Lazglafta ya ta dvutá amu, ya ta zdəntá hudi ka lbamatá njuduf na kdekedzerj, nda skwi faf mu ta ghəj tida. ¹⁷ Ka lbaghunatá tsi ta njuduf, ka vlaghunatá tsi ta mbrakwa gdata ta maga skwi dinadina ma slna nda ya ma gwada.

3

Magawa du'a ta ghəja anji

¹ Skwi ya ta pdaku tama zwanama dá, magawa du'a ta ghəja anji, kada dza'a gwada Mgham Yesu ta kəma ta kəma misimmisim, nda ya na ghubaray mnduha manda ya ta magaku da kaghuni ya. ² Magawa du'a guli ta ghəja anji na katarjatanani da mnduha ta

sidi, kabga inda mndu a ta tsu'a na gwada ta mnə nni na wa.

³ Mgham Yesu ná, vərda mndu ya, dza'a mbraghunafmra, na nghayni ta kaghuni da halaway*. ⁴ Wya skwi graf nni ta ghəja kaghuni ma ndi'atá vgha nni nda Mgham Yesu: Ta nanaja kuni ta hidaku ya ta vlaghunata nni, nda gdata ta gdata kuni ta magay nda ya dza'a kuni magay manda tsaya.

⁵ Ka maraghunamara Mgham Yesu ta tvi na dvuta ghuni ta Lazglafta, nda ya na hbay ghuni ta njuduf manda na Kristi.

Maga slna manda va na Pwal

⁶ Zwanama dá, ma hga Mghama mu Yesu Kristi ta mna nni ta na gwada na na ghuni, tsaghwa vgha tavata mnda zlgħay nda njuduf ta yadi, kul haf ta maga skwi taghaghunaf nni. ⁷ Kaghuni, nda sna kaghuni ta skwi na magay, na ksay ghuni ta sadá nni. Ma nzakwa nni da kaghuni ná, nza a nni ka gwal ta yadi wa. ⁸ Zarj a nni ta skwa zaya mndu ka mbalay wa. Anni ka ghəja nni ta slavapta nda rvidik tani, nda fitik tani ka maga slna na zay nni, kabga va a nni ta ghuyaghunaptá danwa† ta ghəja skwa zay nni wa. ⁹ Nza a val magay nni mantsa ya kazlay, ra a ka mutsay nni ta skwi da kaghuni wu kə'a wa. Nda nza tsa slna magə nni ya na tagha skwi na ghuni. ¹⁰ Ma tsa fitika nzakwa nni da kaghuni ya ná, wya ka nni si ta mnaghunata: «Ka va a mndu ta maga slna ya wu ná, ma vlarj kuni ta skwa zay guli,» ka nni.

¹¹ Tsa nzakwani ya, snarjaghaska kazlay mamu sanlaha ta yadi mataba ghuni, kul haf ta maga slna kə'a. Ta ghəja valu da kiwa ghatalakw yeya skwi ta magə həj. ¹² Skwi ta mnə nni na tsa mnduha ya, nda hga Mgham Yesu Kristi na: Magawamaga ta slna nda tvani, ka mutsa kaghuni ka ghəja ghuni ta skwi na zay ghuni, ka nni.

¹³ Kaghuni ya zwanama ná, ma hərfaku kuni ta maga skwi dina. ¹⁴ Ka haf yu ta sna tsa gwada vindaf lu ya wu, ka mndu katsi, mnanarjwa mnduha demdem, ka dgaghuta kuni ta vgha nda tsi, na ksafani ka hula. ¹⁵ Nziya nza tsi, yaha kuni da klaftá həj

§ 2:9 Gray nda Mata 24:24. * 3:3 Gray nda Mata 6:13, Yuhwana 17:15. † 3:8 Gray nda Slna gwal ghunay 20:34, 1 Tesalunik 2:9.

ka ghuma ghuni. Zlahawazlaha nda tvani,
kabga zwanama ghuni ya.

¹⁶ Ka vlaghunavla Mgham Yesu tsatsi ka
gharjani ta vla zdfaku ya, ta zdfaku dar ta wati
luwa tsi. Ka nza Mgham Yesu kawadaga nda
kaghuni demdem.

¹⁷ I'i Pwal ta vindaghunafta nda dzva da,
ta ga zgu yu na ghuni. Tsaya thata dzva da
ta inda delewerha ta vindafta yu. Mantsa
ya ta vinda yu.

¹⁸ Ka nza zdfakatahuda Mghama mu Yesu
Kristi kawadaga nda kaghuni demdem!

Tarjtaņa tsghatá lwa Pwal ŋa 1 Timute

Ga zgu

¹ I'i Pwal, ghunatá mnda Yesu Kristi, manda ya mnaf Lazglafta mnda mba amu nda Yesu Kristi ya faf mu ta ghøj tida ta vinda na delewer na.

² Ŋa kagha Timute*, vërda zwanja da ma zlgħay nda ŋuduf ta vinda yu. Ka vlagħavla Lazglafta ta nzakway ka Da, nda Mghama mu Yesu Kristi ta zdakataħudani, nda tawa hidahidani, nda zdakwani.

Dasuwa ka kuni nda gwal ta taghanatá ghwadaka skwi ta mndu

³ Manda ya si ta mnə yu ŋa għa ma sli'a da da luwa Mekaduniya ya kay, ka nzata ka ma luwa Afisus, kabga mamu gwal ta tagħa tsakalawi ŋa mnduha. Ka dvanaghata ka ta høj ŋa zlanja tarj. ⁴ Ka mnanata ka ta høj, yaha høj da lagħwi da hamtá ghøj ma gwada ta prukutunzum, nda mbəda mndəra mndu kul had lu dza'a kdənakta. Ta klaktá hwazlabaku, ka zlanja ŋlaku ta kəma ta kəma ma slna Lazglafta ma zlgħay nda ŋuduf tsaha ya. ⁵ Klatá ghəŋa tsa gwada ta mnaghata yu ya ná, tsaya sli'anaftá dvu ya ta sabi ma ŋuduf ya nda għuəba, nda vərda ndanu kul had sana dga ghøj, nda vərda zlgħay nda ŋuduf. ⁶ Tsughwadagħu tsughwada sanlaha ta tvi, ka lagħwi zadamta ma tsa hwazlabakuha dza'a kwal katanaftá høj ya. ⁷ Ta kumay høj ta nzakway ka gwal ta taghanaftá zlahá Lazglafta ta mnduha, ama sna a vərda hahøj ta skwi ta mnə høj wa. Sna a høj ta vərda skwi ya sladaf høj tida guli wa.

⁸ Nda sna amu kazlay: 'Dina zlahu kə'a, ka nda tvani ksa mndu ta slna nda tsi. ⁹ Nda sna amu guli kazlay: Fa a lu ta zlahu ka ŋa gwal tdúkwa wu kə'a, ama fafa lu ta zlahu ŋa gwal kul sna gwada da mndu, nda gwal ta maga mbrəs, nda gwal ta sidi, nda gwal dmaku, nda gwal kul zlanja Lazglafta, nda gwal kul snanja dzahay', nda gwal ta pslatá dadaha tarj, nda gwal ta pslatá mndu,¹⁰ nda gwal ta hliri, nda gwal ta hahanaku zgun nda zgun, nda gwal ta dzawaptá mndu ka

vu'a, nda gwal tsakalawi, nda gwal ta wada a ta wadu ka bətbət, nda ya ŋa gwal ta maga sanlaha ma ghwadaka skwiha, ka zlanja vərda tagħa tagħa skwi. ¹¹ Tsa vərda tagħa skwi ya ná, ta slanaghata ma Lfida Gwada fadim lu ŋa mnay ta ghəŋa glakwa Lazglafta lu.

Rfanagħatá Kristi

¹² Ta rfay yu ta Yesu Kristi Mghama mu, ta vlihatá mbraku prək maga slna da. Ta rfay yu ta ghəŋa vəl klaftani ta i'i ka mndu nda ra ŋa faftá ghøj tida, ŋa maganatá slna. ¹³ Anj mndani, nda nza yu ka mndu si ta pgha rutsak tida ghalya, ka mnda giri ŋani, ta balanata, ama ka tawatá Lazglafta ta hidahida ta i'i, kabga ma kwala da kul snanja si ta maga† yu ta tsa skwiha ya. Si had zlgħay nda ŋuduf da i'i ka. ¹⁴ Ka zdifidntá Mghama mu ta hudi katakata, ka vlihatá zlgħay nda ŋuduf, nda dvu ya ta mutsu lu ma guyatá vgha nda Yesu Kristi. ¹⁵ Wya tsa vərda gwada nda ra ka tsu'aftha inda mndu ya: Sasa Yesu Kristi ta ghəŋa hadik ŋa mbanaftá gwal dmaku. I'i mali mataba tarj. ¹⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka tawatá hidahida ta i'i. Kumankuma Yesu Kristi ta maravata ma i'i ta nzakway ka mali mataba gwal dmaku ya, ta glakwa ksa ŋudufani. Nda nza ka gray ŋa gwal dza'a zlgħaftá tsatsi, ŋa nzakwa tarj nda rfu ŋa kdəkədzəŋ. ¹⁷ Ka nza sgit nda glaku ŋa dəkdek ŋa Mgham kul had ta mtavata, kul had ta nghavata, tsatsi turtuktuk Lazglafta ŋa kdəkədzəŋ. Amin!

¹⁸ Timute zwanja da, na gwada ta mnaghata yu ná, manda va ya mna la anabi ta gwada ta ghəŋa għa ghalya ya, ŋa nzakwa na gwada na ŋa vlagħatá mbraku, kada lavijta ka ta vulaftá vərda kulu. ¹⁹ Ŋanarja ta zlgħay nda ŋudufa għa nda fatá ndana għa kul had sana dga ghøj. Vzijnva sanlaha ta tsa fata ndanu kul had dga ghøj ya, ka dzatá zlgħay nda ŋudufa tarj. ²⁰ Mataba tsa mnduha ya na i Himene nda Alegzandra. Vlanjva yu ta høj ta halaway‡, kada kwala høj razəgəltá Lazglafta.

2

Ŋa wa rakwa tsəlbay mu ta tsəlbə na?

* 1:2 Ngha ta slna gwal ghunay 16:1. † 1:13 Ngha ta slna gwal ghunay 8:3, 9:4-5. ‡ 1:20 Gray nda 1 La Kwarent 5:5, 2 Timute 2:17, 2 Timute 4:14.

¹ Skwi ya vli yu ta mbraku tarjar ta ghəŋani karaku ná, tsaya dawa skwiha da Lazglafta nda maga du'a, nda taw ma ghuvani, nda rfanaghata ta ghəŋa inda mnduha. ² Dina ka maga du'a ta ghəŋa mghamha nda inda gwal ta ŋanata ga mgham, kada mutsafta mu ta nzaku lebtekw, ma zdaku, ma zləŋa Lazglafta nda tvani, ŋa nzay mu ta nzaku manda ya ta raku dər ta wati ma tvi tsi. ³ Tsaya skwi dina ta zdəganatá Lazglafta mnda mba amu. ⁴ Ta kumay tsatsi ta mbafta* inda mndu, ka mutsafta tarj ta snaŋtá kahwathwata. ⁵ Na nzakwani ná, turtuktuk Lazglafta. Turtuktuk mndu ta guyanaftá mndu nda Lazglafta guli. Tsa mndu ya ná, Yesu Kristi ya ⁶ ta vlatá ghəŋani ŋa varatá inda mnduha demdem†. Tsaya skwi ya maga tsi ma fitik ya fa Lazglafta. ⁷ ŋa tsaya kəl lu ka fatá i' ka mnda mnay, ka mnda ghunay‡ guli. Nda nza yu ka mnda taghanaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda§ ta gwada ta zlghay nda ŋuduf, nda kahwathwata. Tsakalawa da a wu, kahwathwata ta mnə yu.

I mi'aha nda zgwana

⁸ Ta kumay yu tama ta magay zgwana ma inda vli ta du'a nda kapatá dzvu ya nda ghuba hezle' nda ta luwa, nda gatá sidi a wu, nda zlərdawi a guli wa.

⁹ ŋa mi'aha ya guli ná, ka nzakwa hahəŋ nda hba vgha manda ya ta raku. Ma laghu həŋ da rka nda datá ghəŋ ya nda bla. Ma laghu həŋ da rka nda dasu, dər nda mizidikw, dər nda lgut ya nda bla dzvani* a tsi. ¹⁰ Ka rka həŋ ta rka nda ŋərmata slnaha tarj, manda ya ta ranja mi'aha ta maranťá zləŋay tarj ta Lazglafta. ¹¹ Ma fitika tagha skwi ya guli, seftekwa ka marakw nzata, nda hanatá ghəŋ. ¹² Vlarj a yu ta tvi ta marakw ŋa taghanaftá skwi, dər ŋa ga mgham ta ghəŋa zgun wa. Seftekwa katsi nzata. ¹³ Adamu na tarjanja mndu zlaganap Lazglafta, kada magaftá tsi ta Hawa. ¹⁴ Adamu a nanaf halaway guli wa, marakw ya nanaf tsi, ka kwalaghutá marakw ta snatá gwada Lazglafta†. ¹⁵ Dər má mantsa tsi, dza'a mbanafmba Lazglafta ta marakw

nda ma yayni ta zwani, ka gdavagda tsi ta ŋavata ma zlghay nda ŋudufani, nda dvutá mndu, nda nzaku nda ghuba.

3

Gwal nŋa Igliz

¹ Nana gwada dza'a yu mnay na ná, gwada ŋa faftá ghəŋ tida ya. Ka dvafdva mndu ta slna nzakw ka mali ta ghəŋa Igliz katsi ná, ŋəрма skwi ya dvay tsi. ² Dina ka nzakwa mali ta ghəŋa Igliz, ka mndu kul had rut-sak tida, turtuk ka markwani, zlahafzlaha katsi ta ghəŋani, ta ndanay katsi ta ndanu tdukwa, dina ka nzakwani, ta tsu'ay katsi ta matbay ga tarj, nda sna katsi ta taghanaftá skwi ta mndu, ³ ma nza tsi ka mndu ta sa ima inabi, ma nza tsi ka mndu ta sidi, ama lebtekw ka nzakwani. Ma nza tsi ka mndu ta ghazəŋəŋ, ma nza tsi ka mndu dvutá ta tsemi. ⁴ Nda sna katsi ta ŋanata həŋani, nda sna katsi ta zlaha zwanani ŋa nzakwa tarj ka zwani ta sna gwada nda hanata ghəŋ guli. ⁵ Ka si sna a mndu ta ŋanata həŋani wu katsi, wa kə'a dza'a lavinjta nŋhaftá Igliza Lazglafta na? ⁶ Ma nza tsa mndu ya ka lfida mndu ma zlghay nda ŋuduf, da glə tsi ta ghəŋ, da zləmbamtá tsi ma mndərga tsa guma tsanagha lu ta halaway ya. ⁷ Dina ka nzakwani ka mndu ya ta ghubu dər gwal kul snaŋtá Lazglafta, kada nzakwa tsi ka mndu kul had lu ta gagay nda gaga, da zləmbamtá tsi da dəbla halaway*.

Gwal ksa slna ma səla mnduha

⁸ Gwal ta ksa slna ma səla mnduha ya guli, dina ka nzakwa tarj. Yaha həŋ pgha wirak his ma vu, yaha həŋ nzakway ka gwal ta sasaku, ka gwal ta zba tsemi nda ta ghwadaka tvi. ⁹ Dina ka nzakway tarj ka gwal ta ŋanata kahwathwata ya mariginj lu ma zlghay nda ŋuduf nda fata ndanu kul had sana dga ghəŋ. ¹⁰ Dina ka dzəghanjta həŋ karaku. Tahula tsa, ka had sana skwi ŋa mnafta ta həŋ wu katsi, lavinjlava həŋ ta nzakway ka gwal dza'a ksa slna ma səla mnduha. ¹¹ Mantsa ya mi'aha ta ksa slna ma səla mnduha guli. Dina ka nzakwa tarj. Had wu ka həŋ ta kuslemeraku, zlahafzlaha ka həŋ ta ghəŋa tarj, ka ŋərmani ka həŋ nzakway ma inda skwi. ¹² Mndu ta ksa slna

* 2:4 Gray nda Izekiyel 18:23. † 2:6 Gray nda Mata 20:28. ‡ 2:7 Gray nda 2 Timute 1:11. § 2:7 Gwal kul snaŋtá Lazglafta Da mu ta Luwa. * 2:9 Gray nda 1 Piyer 3:3. † 2:14 Aya 13-14: Nŋha ta Zlrafta 2:7, 21-22, 3:1-6.

* 3:7 Aya 2-7: Gray nda Titus 1:6-9.

ma sɛla mnduha ná, turtuk ka markwani, pɛrdafpɛrdá katsi ta zlahá zwanani nda gwal ga taŋ tani. ¹³Ka nda tvani ta ksa gwal ta ksa slna ma sɛla mnduha ta slna katsi ná, ta vlayvla lu ta glaku ta hɔj ma inda vli. Lavinjlava hɔj ta gwada taŋ kul had' zlɔj ma fatá ghɛŋa taŋ ma zlghay nda ŋuduf ma Yesu Kristi.

Hya skwi ta vlamata zlghay nda ŋuduf

¹⁴Ta vindi yu ta na delewer na ŋa gha ná, nda fa ŋudufa dá ta labɔ da nghaghaghata.

¹⁵Ala, ka gɛrdugɛrdá yu katsi, dza'a nda sna ka káka dza'a nzaku ma hɛga Lazglafta ta nzakway ka Igliz, hahɔj gugudí ta dihanatá kahwathwata. ¹⁶Manda va tsaya ná, dagala nzakwa skwi ya nda difa payaf Lazglafta, ta nzakway ka Kristi ya zlghaf mu.

Marigij mara Lazglafta ka mnda sɛla. Tudukwa nzakwani,

ka Sulkum nda ghuɔa† maraŋta.

Nda ngha duhwalha Lazglafta, ka mnɔ lu ta gwada tida, ŋa inda gwal kul nzakway ka la Yahuda.

Ka zlghaftá mnduha ma inda vli ta ghɛŋa hadik.

Ka klaghatá Lazglafta ta luwa da vla glakwani.

4

Tagha skwa gwal tsakalawi

¹Tsaliŋtsala Sulkum nda ghuɔa kazlay: Ma kdavakta fitik ná, dza'a zlanavazla sanlaha ta zlghay nda ŋudufa taŋ, ka laghwi da sna ŋa sulkumha ta nana mndu, nda tagha skwi ya ta klagapta ghwadaka sulkumha kɔ'a. ²ŋa nanaghata gwal ta maga madgwirmadgwir, ta mna tsakalawi, ta hɔj. Vli ma ndana tsa mnduha ya ná, manda datá kufur ghandand ma vu ya nzakwani. ³Dza'a lmay hɔj ta kla marakw, dza'a lmay hɔj ta zay lu ta sanlaha ma skwa zay. Wya Lazglafta ta zlagigijntá tsa skwiha ya ŋa zay gwal zlghay nda ŋuduf, gwal nda sna ta kahwathwata. Ta zɔ hɔj ya, ŋa rfay taŋ ta Lazglafta ta ghɛŋani. ⁴Manda va tsaya, inda skwi zlagigij Lazglafta ná, dina* nzakwani. Ka ta rfanagharfa lu ta Lazglafta ta ghɛŋa skwi ta zɔ lu, had' sana skwi ŋa wudanaghuta wu, ⁵kabga ghuɔij

† 3:16 Gray nda Ruma 1:4. * 4:4 Gray nda Zlrafta 1:31. 19:32.

ghuɔa Lazglafta nda gwadani nda ya nda ma maga du'a guli.

Nzakway ka vɛrdá mnda maganatá slna ta Yesu Kristi

⁶Ka taghanaftagha ka ta inda tsa skwiha ya ta zwanama katsi, dza'a nzakway ka ka ŋɛrma kwalva Yesu Kristi. Dza'a maraŋ-mara ka kazlay: Nda bagha ka nda gwada zlghay nda ŋuduf, nda ya nda vɛrdaka tagha skwi ya taghaf ka kɔ'a. ⁷Zlunzla ta gwada prukutunzumha ta gwadɔ halata mi'aha. ŋavaŋa kagha, ka nza ka ta nzaku ma ndi'ata vgha gha nda Lazglafta. ⁸Skwi dina zavzava ŋa hwaya us ma vgha, ama sira a katu mida wa. Ndi'atá vgha nda Lazglafta katɔk na vɛrdá skwi ta kata mndu ma inda skwi, kabga da tsatsi na ta ta imi ta slɔmɔj ta ghɔj nzaku ya ndanana, nda nzaku ya ta kɔma. ⁹Nana gwada na ná, vɛrdá gwada ya, nda ra ka tsu'afra inda mndu kul had' sana dzudzukway. ¹⁰Taghɛŋa tsaya ta kɔl mu ka dzatá vgha ka ŋavata ka maga slna, kabga nda fa ghɛŋa mu ta Lazglafta ya nda hafu mida. Tsatsi ta nzakway ka mnda mba inda mndu, katkatatani gwal zlghay nda ŋuduf. ¹¹Tsaya skwi dza'a ka sladanata, ka taghay.

Nzanza ka mndu ŋa ksa sadani

¹²Yaha mndu da hɛrtɔtatá nzakwa gha ta ka zwaŋ. Katɔk ná, nzanza ka ŋa gwal zlghay nda ŋuduf, ka mndu ŋa kla sadani ma tva gwada, ma tva nzaku, nda ya ma tva nzaku nda ghuɔa. ¹³Ma kdaku yu ka labɔ ya, ka gdáta ka ta dzaŋanaftá gwada† Lazglafta ta mnduha, ka vla ka ta mbraku ŋa taŋ, ka tagha ka ta skwi ŋa taŋ. ¹⁴Yaha ka da ganavatá masfa ta skwi ya vlagha Sulkum ma kagha, ya vlagha lu ma fitika mnata la anabi, ka faghaghatá la galata mndu ta dzvu ya. ¹⁵ŋafija ta vgha ta tsa skwiha ya, ka maga ka nda kdavakta ŋudufa gha, ŋa nghanja inda mnduha káka ta dza'a ta kɔma ta kɔma. ¹⁶Dasuwa ka ka nda nzakwa gha, dasuwa ka ka nda skwi ta taghɔ ka guli. Ndi'amndi'a mida. Ma tsa magay gha mantasa ya, dza'a mbanafra ka ta ghɛŋa gha, nda gwal ta fata slɔmɔj ka snay tani.

† 4:13 Ngha ta Lukwa 4:16-21. * 5:1 Gray nda Levitik

5

Vla ta hidaku ña inda gwal zlgħay nda ñuduf

¹Ma davə ka ta glata mndu. Nda dāsuwa ká ka gwada nda tsi, manda skwi nda da għa*. Manda mna gwada ña zwanjama għa ka ka gwada nda zwana duhwalha. ²Galata mi'aha ya guli ná, manda mamaha għa, káka nħa həj. Nħa ta dagħala mi'aha manda kwagħa ma għa kul hađ ndanañta sana skwi nda həj.

Mi'a wadgu

³Vla ta glaku ña vordaka mi'aha ka wadgu, ka matuñulum. ⁴Ka si mamu zwana tsa wadgu ya, ka zighihani a tsi katsi, tinjəl hahəj dza'a zraffa katanťa gwal ga tan, ña planamtá dzva tan. Tsaya skwi ta zdəganatá Lazglafta. ⁵Tsa vordá wadgu ta nzakway ka matuñulum kul hađ mndu ña katanťa ya ná, ta Lazglafta fafta tsatsi ta ghəñani. Hađ ta zlanťa maga du'a, ka tawa ghəj da Lazglafta nda fitik tani, nda rvidik tani, ña dawa katu da tsi wa. ⁶Ama wadgu ya ta nzaku ta dagħayakwani ná, nda mta tsaya dər má ta ndiri tsi. ⁷Tsaya skwi dza'a ka havanakťa həj, kada nzakwa həj kul hađ rutsak ta həj. ⁸Ka hađ mndu ta nħapta ka la tan, katkatatani la ma həga ga tan wu katsi, bliñbla tsa mndu ya ta zlgħay nda ñuduf, mal tsatsi badzatani ka mndu kul zlgħaftá Yesu.

⁹Marakw ya mtu zə'ala tan ná, ta magay ka imani ta mku' mbsak, kada mbədamta lu mataba mi'a wadgu. Tsa si turtuktuk yeya ka zə'al snañ tsi guli. ¹⁰Ta għubay ka lu ma ñərma slnahani ta magə tsi. Va galanafgala katsi dīna ta zwani, ta tsu'ay katsi ta matbay ga tan, ta mbazay katsi ta səla gwal zlgħay nda ñuduf, ta katay katsi ta gwal ta sa duni, fafa katsi ta ghəñani ka maga inda ñərma slna. ¹¹Yaha ka mbədamťa mi'a wadgu ta ka dagħali ma tsa mbsak ya, kabga bađu sli'avafťa dva zgun ma vgha tan, ka dganatá həj nda Kristi ná, zbay tan ta dza'agelta da zə'al. ¹²Dza'a ksay guma ta həj kabga blianapbla həj ta skwi ya si kura həj tantan. ¹³Tagħəja tsa guli, hađ sana skwi ta magə tsi ta ghəja sli'ani da ra watgha həga ga mndu wa. Dza'a ra watgha həga ga mndu

yeya a guli wu, dagala va yawa tan. Gwada kul nħanatá həj ná, tsaghuzlaram ka həj dida. ¹⁴Tsaya tama, ta kumay yu ta sli'a mi'a wadgu ta ka dagħali ya da zə'alha tan, ka yaya həj ta zwani, ka nħa həj ta həga tan, kada kwala għumaha mu ta mna gwada kul raku ta amu. ¹⁵Mamu sanlaha ta gi għadata mbədagħutá vgha, ka zluñťa vordá tvi, ka lagħwi mista halaway. ¹⁶Ka mamu sana marakw ta zlgħaftá Yesu, nda mi'a wadgu ma mndəra tan katsi, ka kata tsi ta həj, yaha tsi zlanañťa Igliz, kada lavinťa Igliz ta katanťa vordá wadguha ya ta duñluñwaku.

Gwal nħa Igliz

¹⁷La galata mndu ta ksa slna dīna mataba Igliz ná, dīna ka vla glaku dagala ña tan. Katkatatani gwal ta mna gwada, nda gwal ta tagħa skwi ña mnduha. ¹⁸Ka lu vindafťa ma gwada Lazglafta na: «Hađ kuni dza'a hbunustá budzan ta wi ta sla ta dga hya wu,» ka'a. Mantsa ya ka'a guli na: «Rañra vlanťa nisəlani† ta mndu ta ksa slna,» ka'a. ¹⁹Ma gi tsu'af ka ta gwada ta mnafta lu ta sani ma glata mndu ta ksa slna mataba Igliz. Ba mamu ka masləmtsək tađ his ka hən a tsi ta snanaghata. ²⁰Gwal ta ga dmaku ya, dvanaghadvá ta həj ta kəma inda mnduha, kada ganafťa tsi ta zləj ta sanlaha.

²¹Ta ndəba dzvu yu ña għa ta kəma Lazglafta, nda Yesu Kristi, nda ya ta kəma duhwalhani zabap Lazglafta. Snasna ta tsa gwada ya, yaha ka da lagħwi da dva ghəj. Yaha ka da gala mndu nda gala. ²²Yaha ka da gi hwaya fanagħatá dzvu ta ghəja mndu ña vlanťa slna mataba Igliza Lazglafta. Yaha ka da hba huta mista mndu ta gatá dmaku. Nħa ta ghəja għa, yaha ka faftá rutsak ta vgha għa.

²³Yaha ka gđata ta sa imi kwəjkwəj, ama ka sa ka ki'a ta ima inabi, ña ghzla skwi ma huda għa, nda ya ña ghzla tsa gđata ta gđata ka kul duğħwanaku ya.

²⁴Sanlaha ma mnduha ná, ta dađi dmakwa tan, dər ta la a lu tsanagħatá guma ta həj. Ama tahula tsanagħatá guma ta həj ta nħavata ña sanlaha. ²⁵Manda va tsaya guli, ta nħaku ñərma slna ta dađi, dər má sabə a tsi ta dađi gi hadahada wu, difagħuta a wa.

† 5:18 Nħa ta Vrafta ta zlahu 25:4 nda 1 La Kwərejt 9:9, Mata 10:10, Lukwa 10:7.

6

La vu'aha

¹Inda gwal ta ga vu'a, ka vla hɔɔj ta glaku ɔa darjahɔgaha tarj, kada kwala mnduha ta raza Lazglafta, nda skwiha ya ta taghɔ mu. ²Ka gwal zlgghay nda ɔuduf na darjahɔgaha tarj kati, yaha hɔɔj da kwal kul sna gwada da hɔɔj, kabga nzakwa tarj ka zwanama ma zlgghay nda ɔuduf. Ka ɔavanja hɔɔj katak ka maganata sna tarj nda tvani, kabga tsa darjahɔgaha tarj ta maganata hɔɔj ta sna ya na, gwal zlgghay nda ɔuduf ta dvu Lazglafta hɔɔj.

Ma tsemi ta saba inda ghwadaka skwi

Tsaya skwiha ɔa taghlay gha ɔa mnduha. Ka vla ka ta mbraku ɔa tarj. ³Ka lagha mndu ka tagha sana skwi tskɔm, ka zljnta vɔrdaka gwada Mghama mu Yesu Kristi, nda skwi ya ta taghɔ mu ta ranja zlgghay nda ɔudufa amu kati, ⁴tsa mndu ya na, gla ghɔɔj ta glɔ tsi, had sana skwi snarj tsi wa. Dughwana a ma ndanani wa, zljrdutawi nda mbaɔa gwada yeya snarj tsi. Ma tsaya ta saba drakuha, nda zljrdutawi, nda razuha, nda ghwadaka uwa'uwalakuha ⁵nda zljrdutawi kul kdavakta mataba gwal kul had ghunislak ma ghɔɔja tarj. Snɔgla a hɔɔj ta kahwathwata wa. Dina na, skwi ɔa mutsa gadghɔl ya ka hahɔɔj ta ndanay.

⁶Manda va tsaya nzakwani, dina na, mghama gadghɔl ya, ka ta rfu mndu nda kuraghuta skwi ya da tsi. ⁷Aɔ mndani, had sana skwi ya klaganam mu da ghɔɔja hadik wa. Manda va tsaya guli na, had sana skwi ya dza'a klinja mu guli wa. ⁸Tsaya tama, ka mamu mu nda skwi ɔa zay, nda skwi ɔa sudaɔ ya vgha ya na, prɔk mu nda tsa. ⁹Ama gwal ta zba nzaku ka gadghɔl na, ta dɔdamdɔda hɔɔj da skwi ta dzɔggha mndu. ɔa dɔdamta tarj da dɔɔla ghwadaka mnduha ta badza mndu, nda ya ta zadanatɔ mndu ɔa dekdek. ¹⁰Dvuta tsemi na, ta klakkla ta slrɔɔja inda ghwadaka skwi. Ma tsa dvuta tarj ta tsemi ya, ka zlanavatɔ hɔɔj ta zlgghay nda ɔudufa tarj, ka garab tsi ta hɔɔj katakata.

Vɔrdaka vula zlgghay nda ɔuduf

* 6:13 Ngaha ta Yuhwana 18:36-37, 19:11. † 6:15 Gray nda Vrafta ta zlahu 10:17, Zabura 136:3. ‡ 6:16 Gray nda Zabura 104:2, Sabi 33:20, Yuhwana 1:18. § 6:17 Gray nda Lukwa 12:20. * 6:19 Gray nda Mata 6:20.

¹¹Ama kagha mnda Lazglafta, wara ta tsa skwiha ya. Ka zba ka ta tva nzaku tdukwa, nda tva ndi'avatatɔ vgha ta Lazglafta, nda tva zlgghay nda ɔuduf, nda tva dvutatɔ mndu, nda tva ksa ɔuduf, nda tva nzaku lebtekwa guli. ¹²Lma ta vɔrda lma zlgghay nda ɔuduf. Zak za ta hafu ɔa kdekedzerj, kabga hgafgha Lazglafta ta kagha ta ghɔɔjani ma mnanja gha ta ɔɔrmata zlgghay nda ɔudufa gha ta kɔma ndɔghata maslɔmtsɔkha. ¹³Ka yu ta mnaghata ta kɔma Lazglafta ta vla hafu ɔa inda skwi, nda ya ta kɔma Yesu Kristi ta mnigintɔ vɔrda gwada ta kɔma Pwanɔs Pilat* na, ¹⁴ka ɔanata ka ta na gwada ta mnaghata yu na. Ka nzata ka kul had sana skwi ta kagha, kul had rutsak, ha ka sagha fitik dza'a kɔl Mghama mu Yesu Kristi ka maravata. ¹⁵Dza'a maravamara badu fitik ya tsaf Lazglafta. Da tsa Lazglafta ya inda mbraku. Tsatsi Lazglafta turtuktuk. Tsatsi dzubaya zdaku. Tsatsi ta ga Mgham ta ghɔɔja mghamha†. Tsatsi mgham ta malaptɔ mghamha. ¹⁶Tsatsi turtukwani kul had ta mtavata, ta nzaku ma tsuwadɔk kul lavijntɔ mndu ta bhanavata. Had mndu ta kdɔ nghanja wa. Had mndu dza'a lavijntɔ nghanja‡ guli wa. ɔani glaku, nda mbraku, ɔa kdekedzerj. Amin!

Vlayntɔ hidaku ta gwal ka gadghɔl

¹⁷Mnanamna ta gwal ka gadghɔl ma na ghɔɔja hadik na, yaha hɔɔj da ghɔɔbaku, yaha hɔɔj da laghwi da faftɔ ghɔɔja tarj ta gadghɔla§ tarj ya dza'a kwal kul nzdavata. Ta Lazglafta ya ta vlamatɔ inda skwi ka haslay ɔa nzakwa mu nda rfu ka hɔɔj faftɔ ghɔɔja tarj. ¹⁸Mnanamna ta hɔɔj ka maga hɔɔj ta zdaku. Ka sganaghata hɔɔj ta maga skwiha dinadina. Mnanamna ta hɔɔj ka muvla hɔɔj ta muvla, ka vla hɔɔj ta skwi ɔa katantɔ sanlaha nda tsi. ¹⁹Ka mantsa ya ka hɔɔj magay, dza'a tskanatska hɔɔj ma ɔɔrma vli ta skwiha tarj, ɔa slafta tarj tida badu mahtsim*, kada mutsafta hɔɔj ta vɔrda hafu.

Dzatɔ ghɔɔja gwada

²⁰Timute da, dasuwa ka ka ɔanata skwi ya fagham Lazglafta ma dzvu. Ma fam ka ta wa gha da gwadaha ka bɔtbɔt kul gra vgha

nda zlgħay nda ḡuduf, nda tagħa skwi ya ta mnə lu kazlay: Snaḡtá skwi kə'a ya, tsaw tsakalawi ya. ²¹Ma famtá ghəj ka tagħa tsa skwiha ya, kəl sanlaha ka Pak zlgħay nda ḡuduf. Ka nza zɖakatahudá Lazglafta nda kaghuni!

Mahisa tsghatá lwa Pwal ña 2 Timute

Ga zgu

¹I'i Pwal ta vindaftá na defteri na. Nda nza yu ka mnda ghunay Yesu Kristi, manda ya kumaf Lazglafta. Nda fa yu ña mna gwada ña mnduha ta ghøña gwada ta hafu, ya tanaf Lazglafta ta imi ta slømøn ta gwal ta ndi'aftá vgha nda Yesu Kristi.

²Ña kagha Timute* zwaña dá, ya ta dñu yu ta vindaghafta yu. Ka vlaghavlá Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi Mghama mu ta zřakatahudani, nda tawa hidahidani, nda zdákwni tani.

Rfay Pwal ta Lazglafta

³Ta rfay yu ta Lazglafta ta ghøña kagha. Ñani ta maganata yu ta slna nda ñudufa dá turtuk, manda ya si ta maganata† dzidziha dá. Inda fitika magay dá ta du'a da Lazglafta nda fitik tani nda rvidik tani ya ná, ta havay yu ta kagha. ⁴Havakta dá ta fitika mbøzay gha ta ima taw ná, ta mamay yu katakata ta nghøglantá kagha, kada ndøghafta ñudufa dá nda rfu. ⁵Ta havay yu, ya káka zlgħafta kahwathwata nda ñudufa gha ta Yesu Kristi. Tsa zlgħay nda ñuduf ya ná, tinjøl midza gha Luwis ta zlgħafta, ka finjtá ma gha Unis. Grafgra yu kazlay: Zlgħaf-zlgħa kagha guli kə'a. ⁶Tsaya ta kəl yu ka havlagħakta, yaha ka da wudinjtá skwi ya vlagħa Lazglafta, ma fitika faghaghata dá ta dzvu ya. ⁷Sulkum ya vlama Lazglafta ná, ña zřukwa vgha a wa. Katøk ná, ta mbrø nda mbra ta amu. Ta vlamavla ta dñu nda ksanatá ghøñ.

⁸Yaha ka da hula mna gwada ta Mghama mu. Yaha ka da hula mna gwada ta i'i tsam lu ma gamak ta gwada ta tsatsi ya guli. Katøk ná, zlgħafzlgħa ta ghuya ñanwa kawadaga nda i'i ta ghøña Lfida Gwada, nda fata ghøñ ta mbraku ya ta vlø Lazglafta. ⁹Tsatsi ta mbamafta. Ka hgafatá tsi ta amu ña nzakwa mu ka mnduhani. Nza a kabga vøl magata mu ta skwi ñina wu, ama mantsa ya kurata tsi nda zdakatahudani. Tsa zdakatahudani ya, vlamavla lu nda ma

Yesu Kristi ma kdaku lu ka fatá ghøña hadik. ¹⁰Ka maravatá tsi ndana tama nda ma zlagapta Yesu Kristi, mnda mba amu. Tsatsi ta klijntá mbrakwa mtaku, ka maramata nda ma Lfida Gwada ta tva nzaku nda hafu ña křekedzerj.

¹¹Ña mna tsa Lfida Gwada ya ña gwal kul nzakway ka la Yahuda fata Lazglafta ta i'i ka mnda ghunay, ka taghay‡ dá ña tanj. ¹²Ta ghøña tsaya ta kəl yu ka ghuya na ñanwa na. Ama ksa a hulani ta i' i wu, kabga nda sna yu ta mndu ya faf yu ta ghøñ tida. Grafgra yu guli kazlay: Mamu tsatsi nda mbraku, ña ñanatá tsa Lfida Gwada fadim tsi ma dzvu ya ha ka sagħa fitika tsa guma kə'a.

¹³Ka nza kahwathwata gwada ya snan ka da i'i ka skwi ña klay gha ta sadani. Ka nzamta ka ma zlgħay nda ñuduf, nda ya ma dñu ya vlama Yesu Kristi. ¹⁴Ñanwa ta ñørma tagħa skwi ya faghām lu ma dzvu, nda mbrakwa Sulkum nda għuða, ya ta nzaku ma amu ya.

¹⁵Nda sna ka kazlay: Zlidivazla inda gwal ta hadika Asiya kə'a. Tekw i Fizel nda Hermuzena mataba tanj. ¹⁶Ka maranawmara Lazglafta ta tawa hidahidani ta ghøña høga ga Unesifura, kabga si ta gdagdá ta ksidimntá ñuduf. Ksaf a na tsatá i'i ma gamak na ka hula wa. ¹⁷Katøk ná, ma ñhagagħatani da luwa Ruma, ka zbø tsi ta i'i ka ñdanða, ka slaftá tsi ta i'i. ¹⁸Má ka vlanvla Mgham Yesu Kristi ta mutsaftani ta tawa hidahida Lazglafta badu fitika tsa guma. Mal kagħa guli nda sna ta katu ya katihā tsi ma nzakwa dá ma luwa Afisus.

2

Nzanza ka vørdaka sludza Yesu Kristi

¹Kagħa tama zwaña dá, mbra ta vgha ma zdakatahudi vlama lu ma Yesu Kristi.

²Skwi ya snan ka da i'i ta køma ndøghata maslømtsøkha ya, tagħanaftagħa ta ñørma mnduha ta laviñtá tagħanaftá sanlaha guli.

³Su'a ta ghuya ñanwa ta slaghaghata ta ghøña gwada ta Yesu Kristi, manda ya ta su'u vørdá sludzi. ⁴Ka ta ga sludzi mndu kati, had ta lagħwi da famtá ghøñani manda ya ta magø hamata mnduha, ka ta kumay tsi ta zdanaftá ñudufa malani wa. ⁵Manda tsaya mndu ta hwaya guli. Ka

* 1:2 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:1. † 1:3 Ngha ta Filipiya 3:4-5. ‡ 1:11 Gray nda 1 Timute 2:7. * 2:5 Gray nda 1 La Kwareñt 9:24-27.

hwaya a tsi ta tsa hwaya ya nda tvani* wu katsi ná, mutsaf a ta nisəlani wa. ⁶ Mndu ta ɲavata ka hva guli ná, tiɲəl tsatsi ta za yakwani. ⁷ Ndana ta skwi ta mnaghata yu. Ka ta ndanay ka katsi, dza'a vlaghavla Lazglafta ta tva snatá inda skwi.

⁸ Havakhava ta Yesu Kristi, tsatsi ta nza-kway ka zivra Dawuda, tsatsi ta sli'agapta nda hafu mataba gwal nda rwa, manda ya ta taghə na Lfida Gwada ya ta mnə yu na. ⁹ Taghəɲa tsa Lfida Gwada ya ta ghuya yu ta daɲwa ha ka tsamtá i'i ma gamak manda mndu ta magatá ghwadaka skwi. Ama dər má mantsa tsi, hbam a lu ta gwada Lazglafta wa. ¹⁰ Tsaya ta kəl yu ka su'a inda skwi, ɲa mutsafta gwal zabap Lazglafta ta dakwa taɲ, kada mutsafta hahəɲ guli ta mbaku ta nzakway ma Yesu Kristi, ɲa nzakwa taɲ ma glaku kul had'kdavaktani ya. ¹¹ Nana gwada dza'a yu mnay na ná, gwada nda ra ya. Ka mtumta mu kawadaga nda tsi, dza'a nza-kway mu nda hafu kawadaga nda tsi guli.

¹² Ka ta su'ay mu ta ghuya daɲwa kawadaga nda tsi, dza'a gay mu ta Mgham kawadaga nda tsi guli.

Ka sna a ɲni ta kagha wu ka mu nda tsi, sna a yu ta kaghuni guli wu, ka'a dza'azlay nda amu.

¹³ Ka dər nza a mu ka ɲərma mndu tawa irani wu, tsatsi tani, ta nzakwani tsatsi† ka ɲərma mndu,

kabga laviɲ a tsatsi ta mnay kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a nda ghəɲani wa.

Mna ta vərɔdaka gwada Lazglafta

¹⁴ Havanakhava ta tsa skwiha ta mnaghata yu ya ta sanlaha. Mnanamna ta həɲ ta kəma Lazglafta, ka zlanɲa həɲ ta zlərdawi ta ghəɲa gwadaha. Had' sana skwi ta katanɲa tsa zlərdawi ya ta mndu wu, ta ghəɲa zadɲntá gwal ta snay yeya katək ta zadɲnta tsi. ¹⁵ Kagha, ɲavanɲa ka nzakwa ka ta kəma Lazglafta ka mndu nda ndəha, ka mnda maga slna kul had' hula ta ksafra ma slnani, ta mna vərɔdaka gwada nda tvani. ¹⁶ Ma fəka ta wa gha da gwadaha ka bətbət kul ksa vgha nda zlgħay nda ɲuduf, kabga gwal ta fantá ghəɲa taɲ da mndərga tsa gwadaha ya ná, ta sgaku nda sga di'ɲaghuta taɲ nda Lazglafta. ¹⁷ Gwada ma wa taɲ guli ná,

manda tsakwa gurdza nzakwani. Tekw i Himene‡ nda Fileta mataba tsa mnduha ya. ¹⁸ Zlunɲla həɲ ta tva kahwathwata. «Nda ghada luta sli'agapta ma mtaku,» ka həɲ ta mnay. Mantsa ya ka həɲ ta zlambiɲtá sanlaha ma zlgħay nda ɲudufa taɲ. ¹⁹ Tsaw tsa dihatá dughwaɲa skwi thaf Lazglafta ya ná, gigidavaf a wa. Wya ka lu vindafta ta tsa dughwaɲa ya: «Nda sna Mgham Lazglafta ta gwal ta nzakway ka ɲani§.» Ka lu guli na: «Inda mndu ta mnay kazlay: ɲa Mgham Lazglafta yu kə'a ná, ka mbədanambəda tsi ta hul ta maga ghwadaka skwi,» ka'a.

²⁰ Huzla tsatsaf lu nda dasu nda ya nda ghuva tili yeya a ta slanaghata lu ma həga dagala wa. Fidatá fu sanlaha, tsatsaf nda rəisil lu ta sanlaha. ɲa maga slna baɔu gwada dagala sanlaha, ɲa maga slna nda hamata fitik sanlaha guli. ²¹ Ka Zlanɲla mndu ta maga tsa ghwadaka skwiha mnə yu ya katsi, dza'a nzakway tsa mndu ya ka guram nda huzla ta kəl lu ka ksa slna nda tsi baɔu gwada dagala, ya faghu lu nda paya ɲa maga inda slna dɲnadina.

Nzanza ka vərɔdaka mnda ksa slna Mgham Yesu

²² Tsaghutsa ta vgha nda ghwadaka ndanu ya ta kumə duhwal ta magay. Zba ta tva maga skwi tɔukwa, nda tva zlgħay nda ɲuduf, nda tva dɔvu, nda tva zɔaku kawadaga nda gwal nda ghuba ɲudufa taɲ, ta hga hga Mgham Lazglafta. ²³ Ma fam kagha ta wa gha da zlərdutawihə ka bətbət, kul had' hayhayani, kabga ta sabsa zlərdawi mida. ²⁴ Vani ná, had' mndu ta ksa slna Mgham Lazglafta ta zlərdawi wa. Katək ná, ta mamay ká inda mnduha ta tsa mndu ya, laviɲlava katsi ta taghanaftá skwi ta mnduha. Ta ksay katsi ta ɲuduf ma skwi ta mnə mnduha tida. ²⁵ Nda hanatá ghəɲ katsi gwada nda gwal ta mbadanafra gwadani. Ka waya ka skwi dza'a vlagvya Lazglafta ta tvi ta həɲ ɲa mbədanafra taɲ ta nzakwa taɲ, ɲa snanɲa taɲ ta kahwathwata. ²⁶ ɲa vrakta ghəɲa taɲ, ɲa ndapta taɲ ma dəbla halaway ya si ta ksaghutá həɲ ɲa snanatá skwi ta kumə tsi.

† 2:13 Aya 11-13: Gray nda Ruma 6:8, Mata 10:33 nda Lukwa 12:9, Mbsak 23:19. ‡ 2:17 Himene: Ngha ta 1 Timute 1:20. § 2:19 Gray nda Mbsak. 16:5.

3

Kdavaxta fitik

¹ Wya skwi ŋa snaŋta gha: Ma kdavaxta fitik ná, dza'a mamu ghuya danwa, ² kabga dza'a nzakway mnduha ka gwal ta d'vutá ghəŋa taŋ, ka gwal ta d'vutá tseidi, ka gwal ta għərbaku, ta gla ghəŋ, ka gwal ta kwarak-wara ta ghəŋa Lazglafta, ka gwal kul had nzi'inja taŋ ta dadaha taŋ, ka gwal kul had ta rfa mndu, ka gwal kul had ta zləŋa Lazglafta. ³ Dza'a nzakway həŋ ka gwal taŋtaŋa ghəŋa taŋ, ka gwal kul had ta tawa hidahida ta mndu, ka gwal ta tsanavatá gwada ta mndu, ka gwal kul zlahavata, ka gwal ta sidi, ka gwal ka ghuma skwi dina. ⁴ Dza'a nzakway həŋ ka gwal ta dzawaptá mndu, ka gwal ta valafta ta mndu, ka gwal ta għərbuta ma vəl gla ghəŋ. Mal skwi ta zdəganatá həŋ d'vu həŋ ka Lazglafta. ⁵ Manda va gwal ta tsəlbuŋ ŋa Lazglafta ka həŋ ta nghə lu, ama va a həŋ ta snaŋtá mbrakwa Lazglafta wa. Ma guyə ka ta vgha nda mndərga tsa mnduha ya guli. ⁶ Mamu sanlaha mataba taŋ ta ra watgha, ka dza'a da həga da həga ga mndu da gataftá mi'aha kul had mbrakwa taŋ, hbu dmaku ta həŋ, ta zawataku hara'utiri kavghakavgha ma ghəŋa taŋ. ⁷ Inda fitik həŋ ta tagha skwi mndani, ama trid, lavin a həŋ ta snaŋtá kahwathwata wa. ⁸ Manda va pghay pghə i Zanes nda Yambres ta ghəŋ ghəŋghəŋəŋa nda Musa ghalya ya ná, manda va tsaya ta pgha sanlaha ma tsa mnduha ya ta ghəŋ ghəŋghəŋəŋa nda kahwathwata. Gwal nda hwada ghwinzлак taŋ həŋ. Had hayhaya zlghay nda ŋudufa taŋ wa. ⁹ Ama had həŋ dza'a zaptá mtak wa. Gi dza'a nda ngha inda mnduha ta tsa tsabakwa taŋ ya, manda va tsa ŋa i Zanes nda Yambres ya.

Vla hidaku

¹⁰ Ama kagha, ksafksa kagha ta skwi ta taghə yu, nda tva nzakwa da, nda klatá ghəŋa slna ta magə yu, nda tva zlghay nda ŋudufa da, nda ksa ŋuduf ta ksə yu, nda ya ka yu ta d'vutá mnduha, nda ya ka yu ta gdavata. Nda sna kagha guli ¹¹ ta tsa giri ya gidip lu, nda ghuya danwa ya ghuydip lu ma luwa Aŋtakiya, nda ya ma luwa Ikwanिया, nda ya ma luwa Listra ya. Wati ma giri

ya kul gidiptá lu na? Nduk nda tsaya ná, Lazglafta ta katagidipta ma indani* . ¹² Nziya nza tsi, inda gwal ta kuma nzaku manda ya ta kumə Lazglafta ma ndi'atá vgha nda Yesu Kristi ná, dza'a ganapga lu ta iri ta həŋ. ¹³ Ama ghwadaka mnduha nda gwal nənba mnduha ná, ta kəma ta kəma ta badzakwa nzakwa taŋ. Dza'a nənbanənba həŋ ta sanlaha, dza'a nənbanənba həŋ ta ghəŋa taŋ guli. ¹⁴ Ama kagha, ma skwi ya taghaf ka, kaka gdavata. Ka fafta ka ta ghəŋa gha dar tida, kabga nda sna ka ta mndu ta taghaghafatá. ¹⁵ Daga ma ga zwanə gha, nda sna ka ta skwi ma vindatá gwada nda ghufa ta nzakway ka gwada Lazglafta. Dza'a vlaghavla ta difil ta kla mndu da mbaku nda ma zlghaftá Yesu nda ŋuduf. ¹⁶ Inda skwi nda vinda ka gwada Lazglafta ná, Lazglafta ta mnafta. Dina ŋa tagha kahwathwata, ŋa dagiŋtá krughuvi, ŋa payaftá mndu, ŋa taghanafatá nzaku tdukwa ta mndu, ¹⁷ kada nzakwa mnda Lazglafta nda payatá vgha prək ŋa maga inda skwi ŋa maga skwi dina.

4

Mna ta gwada Lazglafta

¹ Ka yu ta mnaghata ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma Yesu Kristi, ya ta dza'a da tsa guma ta ghəŋa gwal nda hafu nda ya ta ghəŋa gwal nda rwa. Ka yu ta mnaghata nda ma hga sagha ya dza'a sagha Kristi, nda ya nda ma ga mghamani ná, ² mna ta gwada Lazglafta, ka gdata ka ta vrafta tida, dər ma fitikani tsi, dər ma fitikani a tsi wu. Zlaha ta gwal ta maga ghwadaka skwi, dva ta həŋ, vla ta mbraku ŋa taŋ, hbatá ŋuduf ka tagha ka ta skwi ŋa taŋ, ³ kabga mamu sana fitik dza'a sagha ŋa kwala mnduha kul snəgəltá vərdaka tagha skwi. ŋa laghwa taŋ sna skwi ya ta kumə ghəŋ taŋ. ŋa laghwa taŋ da mbala ghwadaka gwal tagha skwi ŋa taghanatá skwi ya ta kumə həŋ. ⁴ Dza'a nu'afnu'a həŋ ta sləməŋa taŋ yaha həŋ snaŋtá kahwathwata, ka mbədaghutá vgha da sna tsakalawi. ⁵ Ama kagha ya, gdavagda gha ma ghunislaka gha, su'a ta ghuya danwa, magatá kahwathwata slna mndu ta mna Lfida Gwada. Kdanafkda ta slna nzakwa gha ka mnda maganatá slna ta Lazglafta.

* 3:11 Aŋtakiya (ma Pisidi), Ikwanिया, Listra: Ngha ta Slna gwal ghunay 13-14. Mgham ma indani: Gray nda Zabura 34:20. † 3:14 Ngha ta 1:5, 2:2.

⁶ I'i, nda maga fitika dá, taghwarj a yu ka mtaku wa. Ndusak ndusa fitika sli'a dá. ⁷ Vulavula yu ta vordaka vulu, kdanakkda yu ta vordaka hwaya dá, ñanaja yu ta zlgħay nda ñudufa dá. ⁸ Ndanana, ta kzlaykzlay nisəla vəl zaktá dá ta ghwa ta i'i. Tsa nisəla ya ná, zewzewa mbaku ya dza'a vlihata mnda tsa guma tdukwa, bađu fitika tsa guma. Ña dá ndaghəña dá yeya a wu, nduk nda inda gwal ta kzla dvaftá saghani.

Skwi nghadap Pwal kaghəñani

⁹ Ka ñavata ka ka sabi slidighata misimmisim. ¹⁰ Wana zlidivazla na Demaska*, kabga laghula dvtutá skwa ghəña hadik, ka sli'aftá tsi ka laghwi da luwa Tesalunik. Laghula na Kresəj ta hadika Galat, ta laghu Titus ta hadika Dalmatiya guli. ¹¹ Lukwa turtukwani yeya tavatá i'i. Ta sabə ka ya, ka klaganapta ka nda Markus, dza'a katay ta i'i katakata ma slna† dá. ¹² Ghunaghaghuna yu ta Tisik da luwa Afisus‡. ¹³ Ta sabə ka ya, ka laba ka nda ma luwa Truwas, ka klagidipta ka ta lguta ghzla mtasla dá ga Karpus ya. Ka klaganapta ka nda defteriha, katkatatani, tsa ka huta§ ya.

¹⁴ Dagala ghwadaka skwi magiha Alegzandra ta nzakway ka dəgha. Mgham Lazglafta dza'a planamtá skwi maga* tsi. ¹⁵ Kagha guli, dasuwa kaka nda tsi, kabga nzanza ghəñjaghəñja nda skwi ya ta mnə mu.

¹⁶ Bađu tarjtaja lagha dá da guma da mbəda gwada ta ghəña dá ná, had sana mndu ta katihata wu, zlidivazla həj demdem. Ma tsunus Lazglafta ta gumani ta həj. ¹⁷ Tsaw nzanza Mgham Lazglafta kawadaga nda i'i, ka vlihatá tsi ta mbraku, kəl yu ka kdanaktá mna gwadani, ka snantá inda gwal kul nzakway ka la Yahuda. Katigipkata Lazglafta guli ma wa rveri. ¹⁸ Nda sna yu guli ná, dza'a katigipkata Lazglafta ma inda ghwadaka skwi. Dza'a katay ta i'i ña lafa dá ta luwa da vla ga mghamani. Ñani glaku ña kdəkədzəj. Amin!

* 4:10 Demaska: Ngha ta Kwalasuha 4:14, Filimuɗ 24. Tit, ngha ta 2 La Kwarejɗ 8:23, Galat 2:3, Tit 1:4. † 4:11 Lukwa: Ngha ta Kwalasuha 4:14, Filimuɗ 24. Markus: Ngha ta Slna gwal ghunay 12:12, 25, Kwalasuha 4:10 Filimuɗ 24. ‡ 4:12 Tesik: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4, Afisus 6:21. 22, Kwalasuha 4:7. 8. § 4:13 Tesik: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:6. Delewera: Huta rini, katkatatani ña tuwak, ka ña gu a tsi ta payafta lu ña vindi tida. * 4:14 Alegzandra: Ngha ta 1 Timute 1:20. Mgham, skwi ya maga tsi: Grafgra nda Zabura 62:13, Mahdiɗi 24:12, Ruma 2:6. † 4:19 I Priskila nda Akila: Ngha ta Slna gwal ghunay 18:2. Unesifura: Ngha ta 1:16-17. ‡ 4:20 Irasta: Ngha ta Slna gwal ghunay 19:22, Ruma 16:23. Trufim: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4, 21:29.

Ga zgu

¹⁹ Ka ganaghata ka ta zgu ta i Priskila, nda Akilas, nda gwal ga Unesifura† tani guli. ²⁰ Ta ma luwa Kwarejɗ na Irasta. Ma luwa Miletus zlanata yu ta Trufim kul dughwanaku‡. ²¹ Ka ñavata ka, ka sabi misimmisim ma kdaku fitika mazlam.

Ta ga zgu i Yubulus, nda Pudeɗsa nda Linusa, nda Klawdiya, nda inda zwanama, ña gha.

²² Ka nza Mgham Lazglafta nda kagha.

Ka nza zdakatahuda Lazglafta guli nda kaghuni demdem!

Tsgha ta lwa Pwal ɲa Titus

Ga zgu

¹I'i Pwal ta nzakway ka kwalva Lazglafta, ghunatá mnda Yesu Kristi, ɲa katantá mnduha dagap Lazglafta ɲa nzakway ka ɲani, ɲa snanamtá hɛɲ ta vɛrdaka tagha skwi ta maramatá tva nzaku ta zdɛganatá Lazglafta ya. ²ɲa nzakwa taɲ nda fatá ghɛɲ ta mutsa hafu ɲa kɛkɛdzen, kabga ghadaghada Lazglafta kul had' ta tsakalawi ta tamaftá imi ta slɛmɛɲ, ma kdaku tsi ka tsaftá ghɛɲa hadik. ³Ka kligintá Lazglafta ta gwadani ɲa mnduha ma fitik ya kumaɲ tsi nda ma mna gwadani. Tsatsi Lazglafta mnda mba mndu ta ghunafatá i'i ɲa magay.

⁴ɲa kagha Titus*, vɛrdá zwanja dá ma zlgɛɲ nda ɲuduf ta vinda yu. Ka nza zdakatahudi nda zdakwa Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi mnda mba amu kawadaga nda kagha.

Mndɛrga nzaku ta raɲtá mnda mali mataba guyata ghɛɲ

⁵Zlaghazla yu ma luwa Kret ɲa payanata gha ta skwiha ta padaku. Ka zabapta ka ta gwal nga Igliz ma inda luwa manda ya taghaghaf yu. ⁶Tsa gwal dza'a zabapta ka ya ná, gwal kul had' gwada ta ghɛɲa taɲ katsi, gwal turtuk turtuk markwa taɲ, zlgɛɲzlgɛɲ ka zwana taɲ ta Yesu, ksu a sli'ɲ ta hɛɲ wu, had' hɛɲ ta mbrɛs wu, katsi. ⁷Mndu kul had' gwada ta ghɛɲani katsi, kabga slna Lazglafta ta magɛ tsi. Má ma nza tsi ka mndu tsu'aslanɲaɲa, ka mndu ta gufwaku ɲudufani, ka mndu ta ghuyaku, ka mnda ghazɛɲɛɲ, ma nza tsi ka mndu ta nanbaptá mndu ma tsedi. ⁸Ta tsu'ay katsi ta mndu ga taɲ, ta dvay katsi ta maga skwi dina, mndu nda hanata ghɛɲ katsi, tdukwa mndu katsi, mndu nda ghuɓa katsi, mndu ta nga ghɛɲani katsi. ⁹Mndu ta laviɲta ɲanata gwada Lazglafta tabta skwi manda va ya taghanaf lu katsi. Tsaya dza'a kɛl tsi ka pɛrdafta katantá sanlaha nda taghanafatá skwi tdukwa manda va ya ta

raku ta hɛɲ, ɲa maranantá krughuva taɲ ta gwal ta mbɛdanafatá† gwada.

¹⁰Kɛl yu ka mna tsaya ná, kabga nda ndɛgha gwal kul had' ta sna gwada da mndu, ta tsabaku, ta babara mnduha. Wya mal mataba gwal nda tsatsa fafada taɲ na tsa gwal ta maga tsa skwiha ya. ¹¹Ka hanafu lu ta wi ta hɛɲ, kabga ta badza nzaku ma hɛga ga mndu hɛɲ nda tagha skwiha kul raku ɲa mndu, ɲa mutsa skwi ta tvi kul dinaku. ¹²Ka sana slayan mataba la Kret ta mɲay na: «Tsakalawi slna la Kret, la tsuday hɛɲ, la yadi, la mahahau' hɛɲ,» ka'a. ¹³Ta ɲa tsa mndu ya tsa gwada ya. Mantsa tama, dvanaghadvá ta hɛɲ ka ɲdanɛda, ka ksa hɛɲ ta tva Lazglafta dina. ¹⁴Dɛvanagha dva ta hɛɲ ka zlanɲa hɛɲ ta sna tsa garaku ta garɛ la Yahuda, nda tsa zlahuha mnduha ta mbɛdanatá hul ta kahwathwata ya. ¹⁵Nda ghuɓa inda skwi demdem ɲa gwal nda ghuɓa. Had' skwi nda ghuɓa da gwal kul ghuɓaku kul zlgɛɲafatá gwada Lazglafta wu, dina a ndana taɲ wu, dina a ghunislaɲa taɲ wa. ¹⁶Nda sna ɲni ta Lazglafta ka hɛɲ ta mɲay, nda ta tva skwi ta magɛ hɛɲ ya ná, sna a hɛɲ ta Lazglafta wu, nda nza hɛɲ ka skwa mbiday ka gwal mbrɛs, laviɲ a hɛɲ ta magatá skwi dina dar ka ki'a wa.

2

Tva nzakwa mnda zlgɛɲ nda ɲuduf

¹Wya skwi dza'a kagha magay: ɲavanja ka tagha ka ɲa mnduha ta hyahya skwi ta ghɛɲa dina. ²Ka mna ka ɲa la galata mndu, ka nzata hɛɲ nda hanatá ghɛɲ ka gwal nda ra vla glaku ɲa taɲ, ka gwal nda vɛrdá ghunislaɲa da hɛɲ, nda zlgɛɲ nda ɲuduf tdukwa, nda vɛrdá dvu, ka nzata hɛɲ ka gwal ksa ɲuduf guli. ³Mantsa ka ka da mnanatá la galata mi'aha guli, ɲa magay taɲ ta ɲɛrma skwi manda ya ta zdɛganatá Lazglafta. Yaha hɛɲ da tsa mndera mndu, yaha hɛɲ da ghuyaku, ka tagha hɛɲ ta skwi dinadina ɲa sanlaha. ⁴Mantsa ya tama dza'a kɛl hɛɲ ka taghanafatá daghala mi'aha ta dva zɛ'alha taɲ nda zwana taɲ, ⁵nda tva ndanu tdukwa, ta hɛɲ. Ka nzakwa hɛɲ ka gwal nda ghuɓa. Ka ɲanata hɛɲ ta hɛga taɲ dina. Ka nzakwa hɛɲ ka ɲɛrma mi'aha. Ka sna hɛɲ ta gwada da zɛ'alha taɲ. Mantsa ya ka hɛɲ da

* 14 Tit: Ngha ta 2 La Kwarentj 8:23, Galat 2:3, 2 Timute 4:10. † 1:9 Aya 6-9: Gray nda Timute 3:2-7.

magay kada kwala lu ta vza rutsak ta gwada Lazglafta.

⁶ Ka mnanata ka ta zwana duhwalha guli, ka hananata hɔɔj ta hɔɔj ⁷ ma inda skwi. Kagha guli, ka maga ka ta skwi dina ɔa nghay taɔ ta kagha, ɔa ksay taɔ ta sada gha. Nda ɔuduf turtuk kaka tagha skwi ta taghɔ ka ɔa taɔ. Yaha ka da tsabaku. ⁸ Hyahya gwada kaka mnay, ɔa ksutani ta gwal mbadanafta gwada ka hula kada kwala hɔɔj mutsafta vzafta rutsak ta amu.

⁹ Ka mnanata ka ta la vu'aha guli, ka sna hɔɔj ta gwada da danahaga taɔ ma inda skwi. Ka maganata hɔɔj ta skwi dza'a zdanafta ɔuduf ta hɔɔj. Yaha hɔɔj da mbadawi nda hɔɔj guli. ¹⁰ Yaha hɔɔj da kasanta skwiha taɔ. ɔjorma skwi ka hɔɔj da magay katok, kada grafta danahaga taɔ kazlay: Tudukwa mnduha hɔɔj ka'a. Mantsa dza'a kel mnduha ka ghuba tsa skwiha ta taghɔ mu ta ghɔɔa Lazglafta mnda mba amu ya.

Mbanafta Lazglafta ta mnduha ma dmakwa taɔ

¹¹ Dina ka magay mnduha Lazglafta ta tsa skwiha mnɔ yu ya, kabga maraɔmara Lazglafta ta zdakatahudaɔi ta nzakway ka dzubaya mbaku ɔa inda mnduha demdem, ɔa mutsay taɔ ta mbaku. ¹² Tsa zdakatahudi vlama Lazglafta ya, ta taghamata kwal kul mbodglanata hul, ɔa kwal kul mamagelta skwa ghɔɔa hadik, ɔa nzay mu ta nzakwa mu ma na ghɔɔa hadik na nda hanata ghɔɔj, nda maga skwi tdukwa, nda sna gwada Lazglafta, ¹³ ma na nzakwa mu ta kzla ɔjorma fitik faf mu ta ghɔɔj tida dza'a maravata glakwa Lazglafta dagala, ta nzakway ka Yesu Kristi mnda mba amu ya, ¹⁴ ta vlatat ghɔɔjani ka mtuta ma vla mu ɔa varagamapta ma dmakwa mu, ɔa nzakwa mu ka gwal nda ghuba ta kɔmani, kada nuta mu ka mnduhani ta mama maga ɔjorma* slnaha inda fitik.

¹⁵ Mantsa ya kaka da taghanafta hɔɔj. Ka vlanɔa ka ta mbraku ta hɔɔj. Ka dvanaghata ka ta gwal kul sna gwada nda inda mbraku ya vlagha Lazglafta. Yaha mnduha da herteta ta kagha.

3

Nzaku ta rayta mnda zlghay nda ɔuduf

¹ Havanakhava ta gwal zlghay nda ɔuduf, ka hanaganata hɔɔj ta ghɔɔj mista mghamha* nda ya da la ɔumna ka maga hɔɔj ta skwi ta mnanata lu ta hɔɔj. ² Mnanamna ta hɔɔj, yaha hɔɔj da mna ghwadaka skwi ta mndu, nda zdaku ka hɔɔj nzaku nda mndu. Ka gwal dzra nzaku ka hɔɔj, lebtekwa ka hɔɔj nzata nda inda mndu, ³ kabga si ka rgha dar amu ghalya, had' mu si ta sna gwada da mndu wa. Si nda zada mu, ka nzaku mu ka vu'a maga ghwadaka skwi nda hara'u ta iri. Ta nzaku nda sidi kawadaga nda ghudzaku mu ta nzaku, prak ma ka mbida amu. Ta husanhusa amu ta mnduha, ta husamahusa mnduha guli. ⁴ Ama, manda maranta Lazglafta mnda mba amu ta zdakwani nda dva mndani katakata, ⁵ ka mbamafta tsi. Val magata mu ta skwiha tdukwa a wu, hidahida tawa tsi ta amu, ka ghubimista mbrakwa Sulkum nda ghuba,† kel mu ka mutsafta lfida yaku. ⁶ Tsa Sulkum nda ghuba ghunaga Lazglafta nda ma Yesu Kristi ya ta ndoghanafta ɔudufa mu. ⁷ Mantsa ya ka'a dzantahudi ka namafta ka ɔjorma mnduha ɔa mutsay mu ta hafu ɔa kdekedzerɔ ya faf mu ta ghɔɔj tida. ⁸ Verda skwi na gwada ta mnɔ yu na.

Ka gdata ka ta mna tsa gwada ya ka ɔdanɔa ɔa mnduha, kada maga gwal zlghay nda ɔuduf ta ɔjorma skwiha inda fitik. Tsa ya verda skwi ta kata mnduha. ⁹ Tsaghutsa ta vgha nda zlerdutawi ka batbat ta ghɔɔa gwada ta mbada mndera mndu‡ nda ya nda gwada ta ghɔɔa zlaha Musa. Had' hayhaya tsa skwiha ya wu, kata a ta mndu wa. ¹⁰ Ka mamu mndu ta kladamta daga vgha da taba gwal zlghay nda ɔuduf katsi, ka dvanaghata ka karaku. Ka ta zlanɔ a tsi tahula dvoglanaghata gha ka mahis§ wu, ka zliɔa ka ta tvani. ¹¹ Mnderga tsa mndu ta daga mndu mantsa ya na, nda sna kazlay: Nda zada yu ma tvi ka'a. Ta koma ta koma ta dza'a tsi nda maga dmaku, nda ma dzvudzvani ksuvuta tsi ta jani.

Hidaku vlanɔ lu ta Titus

* 2:14 Gray nda Zabura 130:8, Izekiyel 37:23, Sabi 19:5, Vrafta ta zlahu 14:2, 1 Piyer 2:9 Ifesuha 2:10. * 3:1 Gray nda Ruma 13:1, 1 Piyer 2:13. † 3:5 Gray nda Yuhwana 3:5. ‡ 3:9 Ngha ta 1 Timute 1:4. § 3:10 Gray nda Mata 18:15-17.

¹² Ka ghunadapghuna yu ta Artimas ka Tisik a tsi katsi, ka saba ka misimmisim slidighata ma Nikwapwalis, kabga hada dza'a za yu ta fwaka da, ka yu ndanapta.

¹³ Ma fitik dza'a sli'afra i Zenas mnda tsa guma nda Apwalus ma Kret ka sli'i ya, ka katanta ka ta haŋ, da htuguduŋta skwi ta haŋ ma tvi. ¹⁴ Dina ka taghanafta gwal zghay nda ŋuduf manda amu ta ŋavata ka maga skwiha dinadina, ŋa katanta taŋ ta gwal htaghu skwi da haŋ, kabga dza'a mutsay haŋ ta nisəla taŋ.

Ga zgu ŋa kdiŋta

¹⁵ Ta ga zgu inda gwal kawadaga nda i'i ŋa gha, ka ganaghata kagha guli ta zgu ta inda graha u ma zghay nda ŋuduf.

Ka nza zɔakatahuda Lazglafta kawadaga nda kaghuni demdem.

Tsgħa ta lwa Pwal ƚa Filimurj

Ga zgu

¹ I'i Pwal Tsam lu ma gamak ta ghəŋja vəl maganata da ta slna ta Yesu Kristi*, kawadaga nda zwanama mu Timute ƚni ta vindagħafta, a gra Filimurj ta nzakway ta gwa ghəŋj nda aƚni ma mndərga na slna na.

² Ta ga zgu ƚni ƚa mukuma mu Apiya nda Artipus† ya ta wda slna Lazgħafta manda aƚni guli. Ta ga zgu ƚni guli ƚa pđakwa sanlaha ma Igliz ta tska vgha ma həga ga ghuni ka maga du'a. ³ Ka nza zdakatahuda Lazgħafta Da nda Mghama mu Yesu Kristi ta ghəŋja ghuni. Ka vlagħunata həŋj ta zdaku.

Rfay Pwal ta Lazgħafta ta ghəŋja Filimurj

⁴ Inda fitika magay da ta du'a, ta kulay ya ta hga għa, ka rfa Lazgħafta ta ghəŋja kagħa, ⁵ kabga snidighasna na zlghay ya zlghaf ka ta Mghama mu Yesu Kristi, nda dvtuta ya dvtu ka kahwathwata ta gwal zlghay nda ƚuduf. ⁶ Ta maga du'a ya da Lazgħafta ka maravata pghatá ghəŋja na zlghay nda ƚuduf nda gwa u mida na, nda ma slna u. Mantsa, ka zlagapta ƚəmma skwi ta kumə ƚni ta magata għa ƚa Kristi bđəŋay ta dabi. ⁷ Zwanama da, mndərga tsa dvtu ta dvtu ka ta gwal zlghay nda ƚuduf ya ná, vlihavla ta rfu, ta ufiha ta vgha guli, kabga dvtudva ka ta gwal zlghay nda ƚuduf, ka mbanafatá həŋj.

Ndəba dzva Pwal da Filimurj ƚa tsu'afatá Unesima

⁸ Aƚ mndani, má si slagħusla ya ma nza-kwa da ka ghunata mnda Kristi, má ƚa mnagħatá tva skwi ma ƚa magay għa dına. ⁹ Ama dzvu ta ndəbu ya da kagħa nda ma dvtu. I'i Pwal ya, glata mndu ya guli, wana ndanana tsamtsa lu ta i'i ma gamak, kabga maganata da ta slna ta Yesu Kristi. ¹⁰ Ta ndəba dzvu ya da kagħa ta ghəŋja zwanja da Unesima ya mutsaf ya ma Kristi, ma na nzakwa da ma gamak na. ¹¹ Wya si had hayhayani da kagħa ghalya wa. Ndana tama, dza'a katay ta kagħa nda i'i tani.

* 1:1 Ngha ta ayaha 13, 22 nda 23. † 1:2 Ngha ta Ruma. 16:5. ‡ 1:23 Ipafras: Ngha ta Kwalasuha 1:7, 4:12.

§ 1:24 Markus: Ngha ta 2 Timute 4:11, Aristarkus: Ngha ta Slna gwal ghunay 19:29, 27:2, Kwalasuha 4:10. Demas: Ngha ta Kwalasuha 4:14, 2 Timute 4:10. Lukwa Ngha ta Kwalasuha 4:14, 2 Timute 4:11.

¹² Wya ya ta ghunədagħapta, ya hara da ya. ¹³ Si má ta kumay ya ta ƚagħuta tavata i'i hadna ma na nzakwa da tsam lu ma gamak ta ghəŋja Lfida Gwada, má ƚa magihatá slna ma vla għa, ya má da dawu ya ta magihata għa. ¹⁴ Tsaw tama ná, lavirj a ya ta magay ga ghəŋj ga ghəŋja da kul snanata ya da kagħa wu, ba má da kagħa katsi sabi da nzakw tsa zdakwa għa ya ka mbla kagħa.

¹⁵ Ba kada vrəglavafatá nzakwa ghuni ƚa kdėkedzerj ká skwi nda Unesima kəl tsi ka dgata vgha nda kagħa ƚa fitik kwitikw. ¹⁶ Ndanana ná, ta ka vu'a a nzakwani wu, mal tsatsi ka vu'a, nda nza ka zwanama mu tegedteged. Dvtudva i'i, kagħa yeya dza'a kwal kul dvtafatá rki. Mnda səla ya, zwanama għa ya guli ma Kristi.

¹⁷ Ka si klafkla ka ta i'i ka gra għa katsi ná, ka zlghafta ka manda skwi vərda i'i ta zlghə ka. ¹⁸ Ka si mamu dmaku mataba ghuni, nda ya ka mamu skwa għa da tsi, da i'i dawa ka. ¹⁹ I'i Pwal, ta vindafta nda dzva da ya, dza'a play ya, dməŋja da kagħa ma zlgha nda ƚuduf a skwi ta kumə ya ta mnay guli wa. ²⁰ Mantsa zwanama da, ta ndəba dzvu ya da kagħa ma hga Mghama mu, ka lbihata ka ta ƚudufatá da ma guyatá vgha u ma Kristi.

²¹ Ta vindi ya ta na delewer na ná, nda sna ya kazlay: Dza'a magihamaga ka ta skwi ta dawu ya da kagħa, nda sna ya guli dza'a magamaga ka ka malagħutá ya mna ya kə'a.

²² Mantsa, ta daway ya ta payidifta għa ta dzuguvi guli. Ta grafta ya ná, dza'a tsu'aftsu'a Lazgħafta ta du'a ghuni ƚa vli-hatani ta tvi ƚa bhadagħata da da kagħuni.

Ga zgu ƚa dza ghəŋja gwada

²³ Ta ga zgu Ipafras‡ ƚa għa, ya tsam lu ma gamak kawadaga nda i'i ta ghəŋja maganatani ta slna ta Yesu Kristi. ²⁴ Ta ga zgu i Markus nda Aristarkus nda Demaska nda Lukwa, gwal ta ksə ƚni ta slna§ kawadaga da həŋj, ƚa għa guli.

²⁵ Ka nza zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi nda kagħuni.

Tsgha ta lwi ŋa La Hebru

Gwadgamata Lazglafta nda ma Zwanjani

¹ Manda ghalya ná, nda kda fitika Lazglafta ta gwadganatá dzidzifa mu nda ta tvi kavghakavgha nda ma wa la anabi. ² Ama ndanana, nda ma Zwanjani ta gwada Lazglafta ta gwada nda amu. Ma fitika zlagigintá Lazglafta ta ghøŋa hadik* ná, nda tsa Zwanjani ya zlagigintá tsi. Tsa Zwanjani ya guli fanagha tsi ta ga mgham ta ghøŋa inda skwi. ³ Tsa Zwanjani ya ta mara glakwa Lazglafta. Manda va nzakwa Lazglafta ya ná, manda va tsaya nzakwa tsatsi guli. Nda ma mbrakwa gwadani ŋanata tsi ta inda skwi ta ghøŋa hadik. Tahula kdintani ta magatá slna ghubintá dmakwa mnduha, ka nzatá tsi ta luwa nda ga zeghwa Lazglafta† ya ta ga mgham ta ghøŋa inda skwi.

Mal Yesu ka inda duhwalha Lazglafta

⁴ Mantsa ya kæl tsa Zwanjani ya ka malaghutá duhwalha Lazglafta, manda va hgu ya vlarj tsi ka malaghutá ŋa tarj ya. ⁵ Had' duhwalha Lazglafta ya ta kdæ walarjta Lazglafta ta mnanata kazlay:

«Kagha ná, Zwanjani dæ ka, nda nza yu ka Da gha daga gita» kæ'a wa.

Had' ya guli ta kdæ walarjta tsi ta mnanata kazlay: Dza'a nzakway yu ka Da gha,

dza'a nzakway kagha ka Zwanjani dæ‡ kæ'a guli wa.

⁶ Sana skwi guli, ma fitika dza'a Lazglafta ghunagatá kdakwa Zwanjani da ghøŋa hadik, ka'a mantsa:

«Ka tsælba inda duhwalha Lazglafta ta tsælba ŋani,» ka'a.

⁷ Ama wya ka'a mnata ta ghøŋa duhwalani:

«Gwal kshinatá slna hahøŋ, ŋa nanaftá høŋ manda falak,

ŋa nzakwa tarj manda ghanika vu,»§ ka'a.

⁸ ŋa Zwanjani ya, wya ka Lazglafta mnata ta ghøŋani:

«Dughurukwa ga mghama gha Lazglafta ná,

nda nza ŋa kdekedzerj. Dafa ga mghama gha ná,

nda nza ŋa ga mgham ta ghøŋa mnduha nda tvi tdukwa.

⁹ Skwiha tdukwatdukwa ta zdægaghatá kagha,

dva a kagha ta ghwadaka skwiha wa.

Tsaya kæl Da gha Lazglafta ka pghaghaghatá rda zdaghaftá ŋuduf,

ka dvutá tsi ta kagha ka malaghutá graha* gha,» ka'a.

¹⁰ Ka'a guli:

«Kagha ná, Mgham ka.

Ma zltraftani, kagha ta magaftá ghøŋa hadik.

Luwa guli ná, magatá slna dzva gha ya.

¹¹ Inda tsa skwi ya ná, dza'a hærdu hærdá høŋ.

Ama kagha ná, nda nza kagha ŋa kdekedzerj.

Tsa hadik ya nda luwa tani ná,

dza'a haluhala høŋ manda halakwa lgut.

¹² Manda ya ta mbsafta lu ta lgut ya, manda tsaya dza'a mbsafta ka ta høŋ.

Dza'a mbædavafmbæda høŋ, manda ya ta mbædavafta lgut.

Ama kagha, manda va tsa nzakwa gha ya ná, manda va tsaya ka, had' kdavakta† nzakwa gha wa.»

¹³ Ta walarj a Lazglafta ta mnanatá ya dæ turtuk mataba duhwalhani kazlay:

«Sawi nzata nda ga zeghwa dæ, dza'a pghapgha yu ta ghumaha gha ŋa nzakwa tarj ka skwata pgha sèlaha‡ gha» kæ'a wa.

¹⁴ Duhwalha Lazglafta ná, sulkumha ta maganatá slna ta Lazglafta, ta ghwanu lu ta høŋ ŋa katarjta gwal ta nzakway ŋa mutsa mbaku ya.

2

Mbaku ta færtuta katakata

¹ Tsaya tama ná, nda ra ka sganaghata mu ta maga dasuwa nda skwi ya snarj mu, kada kwala mu ta zwaduta ma tvi. ² Tsa gwada si ta mnæ duhwalha Lazglafta* ghalya ya ná, nda mbra nzakwani. Inda gwal ta kwal kul klaftá tsa gwada ya ka gwada, ka

* 1:2 Ngha ta Yuh. 1:3. † 1:3 Ngha ta Zab 110:1. ‡ 1:5 Ngha ta Zab 2:7 nda 2 Sam. 7:14. § 1:7 Aya. 6:7. Vrafta ta zlahu 32:43 nda Zab 104:4. * 1:9 Aya. 8:9. Ngha ta Zab 45:7-8. † 1:12 Aya. 10:12. Zab 102:26-28. ‡ 1:13 Ngha ta Zab 110:1. * 2:2 Duhwala Lazglafta si ta kla lwa Lazglafta ghalya Slna gwal ghunay 7:53.

kwalaghutá snata ná, mutsafmutsa høj ta guma ya ta ranjá høj. ³ Ka si mantsa ya tsi, waka amu dza'a ndapta ma tsa guma ya, ka si kwalaghukwala mu ta tsa glakwa glakwa mbaku ya tama? Wya tiñəl Mgham Yesu ta mna tsa gwada ta mbaku ya tama, ka sga-maghatá gwal ta snanjá tsa gwada ya guli kazlay: Kahwathwata tsa gwada ya kə'a. ⁴ Ka njanaghatá Lazglafta kaghənjani guli ta tsa gwada tarj ya, nda ma maga njanlaha, nda ma skwiha ka mandərmimi,† nda mazənzəmhə kavghakavgha. Dəganafha Sulkum nda ghuəba ta slna ta mnduha nja maga skwiha kavghakavgha manda ya kumarj tsi guli.

Mndu ya ta hla mnduha da mbaku

⁵ Mantsa ya ná, duhwalhani a vlañ Lazglafta ta ga mgham ta ghənja zamana ta sagha ta mnə mu ya wa. ⁶ Katek ná, wya ka sana mndu vindafta ma deftera Lazglafta: «Sanawu mndu ka ka ní Lazglafta kəl ka ka havapta ka tsatsi.

Sanawu mnda səla kəl ka ka nghanpa ka tsatsi na?

⁷ Arj mndani, vraganavgha ka gudzekw nja fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta.

Tahula tsa, ka fanaghatá ka ta glaku nda sgit.

⁸ Ka vlanjá ka ta ga mgham‡ ta ghənja inda skwi demdem,» ka'a.

Ka vlanjá Lazglafta ta ga mgham ta ghənja inda skwi, ka lu ya ná, had sana skwi kul had tsi ta ga mgham ta ghənjani nda tsaya wa. Arj mndani, ta nghan a mu karaku kazlay: Ta gay mndu ta mgham ta ghənja inda skwi kə'a wa. ⁹ Tsa mndu vragana lu nja fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta ta nzakway ka Yesu ya nghan amu. Ka vlanjá Lazglafta ta glaku, nda sgit ta ghənja vəl mtutani, ka ghuytá dənja. Mantsa ya tama, ma zdakatahuda Lazglafta ná, ka nja inda mndu dənja tsi ta mtaku.

¹⁰ Inda skwi ná, Lazglafta ta magafta. Ka njaní nzakwani guli. Mantsa, ka dvaftá Lazglafta ta payaftá Yesu nda ma ghuya dənja ya ghuyə tsi, kada mutsafta ndəghata mnduha ta nzaku ka zwanani, nja

hlayni ta høj da glakwani. Yesu tsa mndu dza'a hla høj da mbaku ya.

¹¹ Tsa mndu ta ghuəba mndu ya nda tsa gwal ghuəbir lu ya tani ná, ma da turtuk høj. Tsaya tsa kwal hula ksantá Yesu ka hga høj ka zwanamani ya. Ka'a nda Lazglafta mantasa:

¹² «Dza'a mnanjmnə yu ta hga gha da zwanama da.

Dza'a zləzlvay yu ta hga gha mataba tskata mnduha,§» ka'a.

¹³ Ka'a guli mantasa:

«I'í ná, nda fa ghənja da dar ka nja Lazglafta,» ka'a.

Ka'a guli na:

«Wana yu kawadaga nda zwaníha ya vliha* Lazglafta,» ka'a.

¹⁴ Tsa zwaníha mnə tsi ya ná, mnda səla høj demdem. Ka nutá Yesu ka ghənjani guli ka mnda səla manda va hahøj, kada lavinjta tsi ta mtuta, nja nanatá halaway ta njanatá mbrakwa mtaku ya, ka mbegi. ¹⁵ Mantsa ya magata Yesu, nja zlu'agaptá høj ta gdəta ta nzaku ma zlənja mtaku ya ta niñtá høj ka vu'ani ya. ¹⁶ Mantsa ya nzakwani, duhwalha Lazglafta a sa tsi da katanja wa. Zivra Abraham† ya sa tsi da katanja. ¹⁷ Tsaya tama kəl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka nutani ka gra vgha nda zwanamani, kada nzakwa tsi ka mali ta ghənja gwal ta dra skwi nja Lazglafta. Tsatsi ná, dagala tawa hidahida da tsi, njerma ya ma slna Lazglafta, nja platá dmakwa mnduha.‡ ¹⁸ Ndanana tama, lavinjlava ta katanjá gwal ta dzəghu halaway, kabga dzghandzgha lu ta tsatsi ka ghənjani, ka ghuyanaptá dənja.

3

Yesu mali ta ghənja Musa

¹ Mantsa tama zwanama, kaghuni gwal hganj Lazglafta nja nzakw ka njaní, fafwa ndana ghuni ta Yesu ghunatá mnda Lazglafta, ka mali ta ghənja gwal ta dra skwi nja Lazglafta ya. Tsatsi tsa zlgəhaf mu ta mnə mu banjuwa ya. ² Yesu ná, Lazglafta ta zbafta nja maga tsa slna ya. «Ka nzaku tsi ka njerma mndu ma tsa slna ya, ma nzakwani da Lazglafta manda va nja Musa,

† 2:4 Nghan ta Markus 16:17-18, 20, 5:12. ‡ 2:8 Aya. 6:8. Nghan ta Zabura 8:5-7. § 2:12 Nghan ta Zabura 22:23.

* 2:13 Nghan ta Isaya 8:17, 18. † 2:16 Nghan ta Isaya 41:8-9. ‡ 2:17 Nghan ta Livitik. 4:20, 26, 35 nda 16:6, 10, 11.

* 3:2 Nghan ta Mbsak 12:7 nda skwi ya vindinj lu mistani nja njanata.

ma magayni ta slnani ŋa inda gwal ma hōga Lazglafta* ya.»³ Mal mndu ta ba hōga ta vlanṭa lu ta sgit ŋani, ka vōrdá tsa hōga ya. Mantsa ya ná, dīna ka vlanṭá glaku ta Yesu ka malaghutá ŋa Musa. ⁴Inda hōga ná, mndu ta bafta. Mndu ta baftá inda skwi guli ná, Lazglafta ya. ⁵Musa ná, ŋərma mndu ya ma slna si ta magə tsi ma inda hōga Lazglafta. Slənani ná, mnananṭá mnduha ta skwiha má dza'a mnə Lazglafta ya. ⁶Kristi ná, zwanṭ ta nzanaghata ta ghəŋa hōga ya. Amu tsa hōgani ya, ka gdanagda mu ta ŋanata zlgħay nda ŋudufa mu, ka ghərəbay mu ta ghərəbaku ma fatá ghəŋa mu.

Mbi'a vgha fana Lazglafta ta mnduhani

⁷Tsaya tama kəl Sulkum nda ghuḅa ka mnay kazlay:

«Gita, ka nda sna kuni ta lwani,

⁸yaha kuni tənanaftá ghəŋa ghuni manda ŋa dzidzīha ghuni,

ta slī'anaftá gwada ma fitika dzəghaŋta taŋ ta Lazglafta ma mtak ya.

⁹Ka Lazglafta ná, kulam nda nghanṭa taŋ ta ŋərma skwi magə yu ŋa taŋ ma vaku fwaḍ mbsak ná,

ka dzəghihatá həŋ.

¹⁰Tsaya tama kəl yu ka gaftá sidi nda həŋ.

Ka yu mantsa:

“Ta dza'a ta kəma ta kəma həŋ nda ghwadaka ndanu,

sna a həŋ ta skwi ta kumə yu da həŋ wa.”

¹¹Ma tsa gatá sida dá ya ná, wadawada yu, had həŋ dza'a walanṭá lami da tsa vla

mbi'a† vgha payanaf yu ta həŋ ya wa,» ka'a.

¹²Dasuwa ka kuni zwanama dá, yaha ya dər turtuk mataba ghuni da nzata nda ghwadaka ŋuduf ka zlanavatá Lazglafta ta vla hafu ya. ¹³Ta hgay Lazglafta ta kaghuni «gita» guli. Mbruvuswa vgha ghuni inda fitik, kada kwala dmaku nanaghatá kaghuni, da tənanaftá ya dər turtuk ma kaghuni ta ghəŋ. ¹⁴Amu ná, graha Yesu Kristi mu ka ŋanaŋa mu his his dzvu ta kahwathwata fatá ghəŋ ya mutsaf mu daga taŋtaŋ ya.

¹⁵Wya ka lu mnata daga ghalya:

«Gita, ka nda sna kuni ta lwani,

yaha kuni tənanaftá ghəŋa ghuni, manda ŋa dzidzīha ghuni ta slī'anaftá gwada nda tsi‡ ya.»

¹⁶I wa tsa mnduha ta snanṭá lwa Lazglafta ka slī'anaftá həŋ ta gwada nda tsi ya na? Tsa gwal ta sabə ta hadika Masar hlagap Musa ta həŋ ya a ra? ¹⁷Ta ghəŋa i wa ta ga Lazglafta ta sidi ma tsa vaku fwaḍ mbsak ya guli na? Ta ghəŋa tsa gwal ta gatá dmaku ka rwutá həŋ ma mtak ya a ra? ¹⁸Ŋa i wa wadata tsi kazlay: Had həŋ dza'a walanṭa lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf tsi ta həŋ ya wu kə'a ya na? Ŋa tsa gwal ta slī'anaftá§ gwada ya a ra? ¹⁹Nda ngha mu ná, traptra ta həŋ ta lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf lu ta həŋ ya, kabga kwalaghuta taŋ ta zlgħafta.

4

¹Tshala tamafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ kazlay: Dza'a lavinlava kuni ta lami da vla mbi'a vgha ya payaghunaf yu kə'a ya, dasuwa ka kuni tama, da pdaghutá sani dər turtuk mataba ghuni ka kwal lami. ²Guli ná, mnamama lu ta Lfida Gwada manda va ya mnana lu ta dzidzīha mu ghalya. Ama katarṭ a tsa gwada mnana lu ta həŋ ya dəkdek wa. Manda snanṭa taŋ ta tsa gwada ya, ka kwalaghuta həŋ ta zlgħafta nda ŋudufa taŋ.

³Amu gwal ta zlgħaftá tsa gwada ya dza'a lami da tsa vla mbi'a vgha ya. Ka Lazglafta mnata na:

«Wadawada yu ma gatá sida da:

Dza'a nghanṭ yu ka waka həŋ dza'a lami da tsa vla mbi'a vgha* si payanaf yu ta həŋ ya,» ka'a.

Aŋ mndani, kdīŋkda ta magatá slna daga ma zlafta ghəŋa hadik. ⁴Ka lu mnata ma sana vli ma deftera Lazglafta ta ghəŋa mandəfāŋa fitik na: «Baḍu mandəfāŋa fitik mbi'apta Lazglafta ta vghani ma inda slnani†,» ka'a. ⁵Ka'a guli manda va ya ghada tsi ta mnata na: «Had həŋ dza'a walanṭá lami da tsa vla mbi'a vgha‡ ya si payanaf yu ta həŋ ya wu,» ka'a. ⁶Tsa gwal ta snanṭa taŋtaŋ ta tsa Lfida Gwada ya ná, lamə a həŋ wu, kabga kwalaghuta taŋ ta snanata gwada Lazglafta. Tsaw nda ghada fata Lazglafta kazlay: Dza'a lamlə sanlaha kə'a guli. ⁷Tsaya tama kəl tsi ka tsəglaftá

† 3:11 Aya 7-11, Zabura 95:7-11. ‡ 3:15 Zabura 95:7-8, manda ya mnaf gwada Grek ŋa ghalya mnafta lu.

§ 3:18 Aya 16-18: Ngha ta Mbsak 14:1-35. Aya 18: Zabura 95:11. * 4:3 Ngha ta Zabura 95:11. † 4:4 Zlafta 2:2.

‡ 4:5 Zabura 95:11.

sana fitik ta nzakway ka «gita». Di'ij fitik tahula tsa, ka mnigijntá tsi ta tsa gwada ya nda ma wa Dawuda, ta slanaghata lu ta vindatani:

Gita, ka snaɣsna kuni ta lwani,
yaha kuni da tɔjanafatá ghɔɣa[§] ghuni kə'a ya.

⁸ Ka si má va ɓhadanaɣ ɓha Dzesuwa ta hɔɣ da tsa vla mbi'a vgha* ya ná, má mnɔgla a Lazglafta ta gwada ta tsa sana fitik ya wa. ⁹ Tsaya tama ná, ta mamu tsa mbi'a vgha ya ɣa mnduha Lazglafta manda va tsa fitika mbi'a vgha badu mandɔfánɣ ya. ¹⁰ Mndu ya ta lami da vla mbi'a vgha ya payaf Lazglafta ya ná, ta mbi'a vgha tsatsi guli ma ɣani ma slna manda mbi'apta mbi'ap Lazglafta ma ɣani ya guli. ¹¹ Tsaya tama ná, ɣavamaɣa ka lama mu da tsa vla mbi'a vgha ya. Dasuwa ka mu da kwalaghutá mu ta snanatá gwada Lazglafta, manda tsa ɣa dzidzifa mu ya.

¹² Gwada Lazglafta ná, nda hafu mida, mbrumbra katakata guli. Zuza ka malaghutá wa limay his his. Lavijlava ta zlagadamta da ɣuduf, nda vla nzugu tani dikw da dudzi. Nda sna ta dgaptá skwi ta daslu mndu, nda skwi ta ndanu tsi tani. ¹³ Had sana skwi ta difaghuta ta wa ira Lazglafta wa. Nzidid hɔɣ demdem ta wa irani. Nda ngha irani ta inda skwi demdem. Dza'a mnay mu ta inda skwi ta kɔmani.

Yesu mali ta ghɔɣa gwal dra skwi ɣa Lazglafta

¹⁴ Tsɔhala mamu mu nda mali ta ghɔɣa gwal ta dra skwi ɣa Lazglafta ta hemanata, ta nzakway ka Yesu Zwanɣa Lazglafta, ta ɓhadafta ta luwa da Lazglafta ya, sladaf-maslada dar ta zlg hay nda ɣudufa mu.

¹⁵ Mali ta ghɔɣa gwal ta dra skwi ɣa Lazglafta ya nda hta mbrakwani ka su'a skwi kawadaga nda amu ma hta ta mbrakwa mu a ɣa amu wa. Katək ná, dzghandzgha lu ta mala mu ta ghɔɣa gwal ksa slna Lazglafta manda va amu, ama ga a tsatsi ta dmaku wa. ¹⁶ Ka si mantsa tsi tama, gavanamav-agava nda fatá ghɔɣ ta Lazglafta, tsatsi ta vla zɔakatahudi, ɣa tawatani ta hidahida ta amu, ɣa vlamatani ta zɔakatahudi ɣa katamata ma fitik ya nda ra.

5

¹ Inda mali ta ghɔɣa gwal ksa slna Lazglafta ná, mataba mnduha zabapta lu. Slna tarɣ ná, ɣa maganatá slna ta Lazglafta da manaka tarɣ ya, ɣa vla skwi nda pla ghɔɣ ɣa Lazglafta ta ghɔɣa dmakwa mnduha. ² Tsa la mali ta ghɔɣa gwal ta dra skwi ɣa Lazglafta ya ná, nda sna hahɔɣ ká hɔɣ dza'a maga skwi dina ɣa gwal kul snantá maga skwi dina, ta maga dmaku, kabga wanafwa skwiha ta hta mbraku ta tsatsi guli. ³ Tsaya tama dza'a kəl tsatsi ka pla ghɔɣ ɣa Lazglafta, ta ghɔɣa dmakuhani*, ta ghɔɣa dmakuha mnduha yeya a wa. ⁴ Had mndu ta klaftá tsa glaku ɣa nzaku ka mali ta ghɔɣa gwal maga slna Lazglafta ya ka fanaghatá ghɔɣani wa. Lazglafta ta hɣantá manda ya hɣar tsi ta Haruna.

⁵ Manda va tsaya Kristi guli, tsatsi a ta fanaghatá ghɔɣani ta nzaku ka mali ta ghɔɣa gwal ksa slna Lazglafta wu, ama Lazglafta ta nzakway ka Da ta mnay ɣani kazlay:

Kagha ná, Zwanɣa dá ka,
nda nza yu ka Da gha gita kə'a.

⁶ Ka'a ta mnay ma sana vli guli na:

«Kagha mali ɣa kdekedzerɣ ta ghɔɣa gwal ta ksa slna Lazglafta,

manda ɣa Melkisedek† ya,» ka'a.

⁷ Ma fitika nzakwa Yesu ma ghɔɣa hadik ná, ka magə tsi ta du'a ka taw ka ɣɔɔɔɔɔɔ da Lazglafta ta laviɣtá mbanafata ma mtaku‡. Ka snanatá Lazglafta ta ghɔɣa vəl hananatani ta ghɔɣani. ⁸ Kulam nda nzakwani ka Zwanɣa Lazglafta ná, ka sutá tsi ta duni, kəl tsi ka snantá kazlay: Snatá gwada ná, skwi nda bla ya kə'a. ⁹ Manda kɔɔɔɔɔɔ Lazglafta ta dzanaghatá ghɔɣa skwi ya kumarɣ tsi nda ma tsatsi, ka nzaku tsi ka mndu ya ta mba inda gwal ta snanatá gwadani, ɣa nzakwa tarɣ nda hafu ɣa kdekedzerɣ. ¹⁰ Ka fatá Lazglafta ka mali ta ghɔɣa gwal ta dra skwi ɣa Lazglafta manda ɣa Melkisedek.

Dasuwa ka kuni da zlanɣtá kuni ta zlg hay nda ɣuduf

¹¹ Mamu skwi dagala ɣa mnay ta ghɔɣani, tsaw nda bla tsislay ɣa ghuni, kabga la a da

§ 4:7 Zabura 95:7-8, manda ɣa gwada Grek ɣa ghalya mnaf ta lu. * 4:8 Ngha ta Vrafta ta zlahu 31:7, Dzesuwa 22:4. * 5:3 Ngha ta Levitik 9:7. † 5:6 Aya 5-6: Zabura 2:7. Zabura 110:4. ‡ 5:7 Ngha ta Mata 26:36-46, Markus 14:32-42, Lukwa 22:39-46.

sləmənja ghuni wa. ¹² Nda kda fitik má prək ka nzakwa ghuni ka gwal taghanatá skwi ta sanlaha, kabga nda kda fitika ghuni ta tagha skwi, ama ta sna a kuni wa. Ŋa sləglavapta nda sla vgha ka taghəgəлта њa ghuni ta va tsa skwiha ma gwada Lazglafta taghu kuni daga tanjan ya. Ta sna a kuni karaku ta za skwa zay ta zə la galata mndu wu, manda zwanj ta ghuva tata sa u'a ya kuni. ¹³ Mndu tata zba sa u'a ná, ta ka zwanj ta ghuva tsaya ma mndu. Ta sna a tsa mndu ya ta skwi tdukwa[§] wa. ¹⁴ Ŋa galata mndu na skwa zay tanjənja ta gdata hən ja zay, ka slavaptá hən ja tagha dganatá skwi dina, nda ya kul dinaku, њa magay tanj ta skwi dina.

6

¹ Mantsa ya tama, zluɲmazla ta hamata zwana tagha skwi ya ta taghə mu ta ghəja Kristi, mbadma ta ghəja tagha skwa gwal nda ndəha. Ma laghu mu vrəglafata ta ghəja dughwanja skwi ta nzakway ka: Gwada ta ghəja pla dmaku, њa zlanja mnduha ta maga slnaha ya ta kla hən ja Zadaku, nda gwada ta zlgħaftá Lazglafta nda ɲuduf, ² nda gwada ta batemha, nda gwada ta fa dzvu ta ghəja mndu, nda gwada ta sli'agapta ma mtaku, nda gwada ta tsatá ghəja guma њa dekdek ya. ³ Zluɲmazla ta tsahaya, mbadma ta kəma ta kəma. Wya skwi њa magay mu nda kumay Lazglafta.

⁴ Skwi њa snanja mu na: Nda bla ma mnduha ya si tsuwadakanaf tsuwadaka Lazglafta, gwal ya ta tapanatá skwi ya vla Lazglafta, gwal ya si ta mutsaftá Sulkum nda ghuba ma ɲudufa tanj, ⁵ gwal ya si ta danja zdakwa gwada Lazglafta, gwal ya si ta mutsaftá mbraku ya ta nzakway ka њa zamana ta sagha, ⁶ ta zləmbuta ka vrəglamta da nzakwani ghalya ná, nda bla ka vrəglakta tanj da pləgaltá dmakwa tanj. Zlənəglafzlənja hən ja Zwanja Lazglafta ta uza zlənəja, ka razay* banluwa.

⁷ Lagha imi ka gdata ta nzaku ta vwah, ka magafta skwi tida њa katanjá gwal ya ta hvay ná, nda tfawa tsa hadik ya da Lazglafta nda tsa. ⁸ Ka laghani, teki nda hiwir yeya ka tsa vwah ya dyanafata ná, kataf a tsa ta

mndu tama wu, dza'a ksi'afksi'a Lazglafta, dza'a drinđra[†] lu.

⁹ Zwanama da, an mndani dər má mantsa mnata ɲni ná, da sna anji kazlay: Ta ɲəma tvi ta nzakway ka tva mbaku ya kaghuni kə'a. ¹⁰ Lazglafta ná, tdukwa tsatsi, had dza'a zanaptá slna ghuni ya maga kuni, њa katanjá zwanama ghuni gwal zlgħay nda ɲuduf, ya ta gdata kuni ta kata hən ndanana guli ya wa. ¹¹ Ndanana ná, ta kumay ɲni ta ɲavata inda kaghuni nda fata ghən ja skwi ya faf kuni ta ghən tida ha ka kdavaktani. ¹² Ma ksu yadi ta kaghuni. Ksawaksa ta sada gwal ta ɲavata ma zlgħay nda ɲuduf, gwal ta faftá ghəja tanj ta Lazglafta ka mutsaftá hən ja skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən ja mndu.

Kahwathwata tanafata Lazglafta ta imi ta sləmən ja Abraham

¹³ Ma fitika tanafata Lazglafta ta imi ta sləmən ja Abraham ná, ka wadanatá tsi nda vərda htsinani, kabga had sana mndu ta malagħutá tsatsi њa wadanatani nda tsi wa. ¹⁴ Ka'a nda Abraham mantsa: «Dza'a tfaghagħatfa yu ta wi. Kahwathwata dza'a yanaf ya yu ta zivra[‡] gha tusak,» ka'a. ¹⁵ Mantsa ya, ka ɲavatá Abraham, ka mutsaftá tsi ta tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən ja. ¹⁶ Ta wadu mndu ta wadu ná, nda skwi ta malagħutá htsin ja vərda tsatsi ta wada tsi. Tsa wadu ya guli dza'a hlanatá inda tsa skwi ta zlərdə lu ta ghəjan ja. ¹⁷ Nda tsaya ná, kumanjuma Lazglafta ta tsalanaptá tsa gwal dza'a tsu'a tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləmən ja mndu ya kazlay: Had yu dza'a mbədanafatá skwi mna yu wu kə'a, kəl tsi ka sganaghata nda wadu. ¹⁸ Mantsa ya ná, his skwiha ya dza'a kwal lu kul laviñtá mbədanafata. Skwiha ya tanaf tsi ta imi ta sləmən ja mndu nda wadu ya wada tsi nda tsi. Had dza'a walanjá tsakalatawi[§] mida wa. Mantsa ya guli ná, ta vlamavla ta mbraku ta amu gwal ta hwayamta da ghuva Lazglafta, њa ɲavata mu nda fatá ghən ja skwi ya tamaf Lazglafta ta imi ta sləmən ja. ¹⁹ Tsa skwi faf mu ta ghən tida ya ná, nda nza manda skwa sladanatá kwambalu ma nzakwa mu. Kahwathwata dihatani had skwi ta gigdanja wa. Zlaganapzłaga ta zlala

§ 5:13 Aya 12-13: Gray nda 1 La Kwarent 3:2. * 6:6 Aya 4-6 gray nda 10:26. † 6:8 Gray nda Zlrafta 3:17-18.

‡ 6:14 Zlrafta 22:16-17. § 6:18 Gray nda Mbsak 23:2. * 6:19 Gray nda Livitik 16:2.

ka ḡhadamta* da vla nzakwa Lazglafta. ²⁰Da hada tinlaghuta Yesu ta lami ka amu, ḡa nzaku ḡa kdekedzer ḡa mali ta ḡhḡḡa ḡwal dra skwi ḡa Lazglafta manda ḡa Melkisedek ya.

7

Melkisedek Mḡham ta ḡhḡḡa ksa slna Lazglafta

¹Tsa Melkisedek ya ná, si mḡhama luwa Salem ya. Mali ta ḡhḡḡa ḡwal ksa slna Lazglafta ta nzakway ta luwa ya guli. Ka slí'aftá tsi ka laghwi da guya Abraham ta vrakta ta kwarafta sana mḡhamha nda vulu. Ka tfanaghatá tsi ta wi. ²ḡa tsa Melkisedek ya hlanafatá Abraham ta Zaka inda skwi zagagha tsi ma vla tsa vulu ya. Klatá ḡhḡḡa tsa Melkisedek ya ná, «mḡham tdukwa ya.» Guli na: Mḡhama luwa Salem ya. Tsa mḡhama luwa Salem ya guli ná, «mḡhama zdaku» ya. ³Tsatsi ná, had' dani wu, had' mani wu, had' dzidzani wa. Had' vél mḡnay kazlay: Badú yeya yata lu, badú yeya mtuta tsi ka'a guli wa. Manda Zwaḡa Lazglafta nzakwani. Nda nza ḡa kdekedzer ḡa mnda ksa slna Lazglafta.

⁴Tsa Melkisedek ya ná, mndu dagala ya, ka klaftá Abraham ta nzakway ka dzidzi ya ta zaka ma inda skwi zagagha tsi, ka vlanḡta. ⁵Skwi ḡa snanḡta ná, mndḡra la Levi ta nza-kway ka ḡwal ta ksa slna Lazglafta ná, zlahá Musa ta mnanatá hahḡḡ, ḡa dza'a taḡ da dáwa zaka da inda la Isra'ila. Zwanama taḡ tsa ḡwal ta dáwu hḡḡ da hḡḡ ya. Aḡ mndani, zivra Abraham hahḡḡ guli. ⁶Melkisedek ná, tekwa a tsatsi mataba mndḡra la Levi wu, ama ka klaftá Abraham ta zaka ma skwi zagagha tsi, ka vlanḡta. Ta ḡhḡḡa tsa guli ná, ka tfanaghatá Melkisedek ta wi ta mndu ya tanaf Lazglafta ta imi ta slḡmḡḡ. ⁷Had' sana zlerday wu ná, tsa mndu ka mali ya ta tfanaghatawi ta tsa mndu ka sagḡḡ ya. ⁸Mndḡra la Levi ta zlgḡha zaka ma skwi mutsaf lu ya ná, ta mtay hḡḡ ta mtaku. Ama tsḡna Melkisedek ta zlgḡhafta zaka da Abraham na ná, mndu ta nzaku nda hafu ḡa kdekedzer ḡa, manda ya nda vinda ma defteri. ⁹ḡa tsinḡtá ḡhḡḡani, tsa Levi ta tsu'a zaka da sanlaha ya ná, klafla tsatsi

guli ta zaka ka vlanḡtá Melkisedek nda ma dzidza taḡ Abraham. ¹⁰Aḡ mndani, ta ya a Abraham ta Levi, ta lagha Melkisedek da guyaḡu nda Abraham wu, ama mamu tsatsi ma vḡha dzidzani.

¹¹ḡa mndḡra la Levi ta nzakway ka ḡwal ta ksa slna Lazglafta, vlanḡta Lazglafta ta zlahu ta la Isra'ila*. Ama tsa slna taḡ ya ná, slagḡwa a ḡa dzanaghatá ḡhḡḡa skwi ya kumaḡ Lazglafta, ta vlanḡtá tsi ta zlahu ta hḡḡ wa. Ka má si slagḡusla tsi katsi ná, má zbḡgla a lu ta sana mali ta ḡhḡḡa ḡwal ksa slna Lazglafta, manda Melkisedek ya wu, má ḡi kla'atá mndu mataba mndḡra la Levi manda Haruna má dza'a nzakwa tsi. ¹²Ka si mbḡdapmbḡda Lazglafta ta mndḡḡa mali ta ḡhḡḡa ḡwal ta ksa slnani mantsa katsi ná, nda nza tkwe' ka mbḡdaptá zlahu guli. ¹³Tsḡna mḡhama mu ta ḡwadḡ lu ta na ḡwadá na ta ḡhḡḡani na ná, Yesu ya. Mataba mndḡra sana mndu ta kul walḡḡta ksa slna Lazglafta ta ḡwir tsatsi. ¹⁴Nda sna lu guli ta tsatsi kazlay: Sabi ma mndḡra la Yuda† ka'a. Nziya ya nza tsi ná, ḡwadḡḡ a Musa ta ḡwadá ta ḡhḡḡa tsa mndḡra taḡ ya ma fitika ḡwadayni ta ḡwadá ta ḡhḡḡa ḡwal ta dra skwi ḡa Lazglafta wa.

Sana mali ta gara vḡha nda Melkisedek

¹⁵Skwi ta kdḡḡḡḡntá tsalinḡta ná, zlagap-zlaga sana mnda ksa slna Lazglafta. Manda va Melkisedek tsatsi guli. ¹⁶Nza a tsa mndu ya ka mndu ta ksa slna Lazglafta manda ya ta mnata zlahu ta fata mndu wa. Tsatsi ná, nzanza tsatsi nda mbrakwa hafu ya kul kdavakta. ¹⁷Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Nda nza ka ḡa kdekedzer ḡa mnda ksa slna Lazglafta,

manda Melkisedek‡ ya» ka'a.

¹⁸Mantsa ya ná, nda hḡrdá zlahu ḡa ḡhalya, kabga nda hta mbrakwani, had' hayhayani wa. ¹⁹Zlahá Musa ná, lavir ḡa ta nanaftá mndu ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta wa. Ama ndanana ná, mutsafmutsa mu ta fata ḡhḡḡ ta malagḡhuta. Tsaya dza'a ḡhadamagḡata da Lazglafta.

²⁰Ta ḡhḡḡa tsa guli ná, ma fitika dza'a Lazglafta fata Yesu ka mali ta ḡhḡḡa ḡwal ksa slnani ná, ka wadatá tsi ta wadú. Ama

* 7:11 Vla skwi ḡa Lazglafta, la Isra'ila, mnana nda mna lu ta la Isra'ila ta zlahu ta ḡhḡḡa vla skwi ḡa Lazglafta, ka mbḡdatani ma sana vli. † 7:14 Ngḡa ta Mata 1:1-2, Lukwa 3:33. ‡ 7:17 Zabura 110:4.

ma fitika pghatani ta la Levi, wadā a ta wadu wa. ²¹ Yesu ná, nda wadu fata Lazglafta ka mnda ksa slnani, ma fitika mnatani kazlay: I'i Lazglafta na:

«Wadawadā yu,

had' yu dza'a vrēglafta tida wu:

“Nda nza ka ka mnda ksa slna ŋa kdekedzeŋ[§]” » kə'a.

²² Ma tsa wadu wadā Lazglafta ya ná, graf-gra amu ma Yesu kazlay: Mamu mu nda slərbatá zughu ya ta malaghuta kə'a.

²³ Guli ná, tsa sanlaha ma gwal ksa slna Lazglafta ya ná, nda tska hahəŋ, kabga ta mtay hahəŋ ta mtaku had' həŋ ta gdāvata wa. ²⁴ Yesu ná, ŋa kdekedzeŋ nzatá nzakwa tsatsi. Slna tsa nzakwani ka mnda dra skwi ŋa Lazglafta ya guli, had' dza'a tsavapta wa. ²⁵ Tsaya guli kəl tsi ka slaghuta ka mnda mbanafata ŋa kdekedzeŋ ta inda gwal dza'a bħaku da Lazglafta nda ma tsatsi. Yesu ná, ŋa kdekedzeŋ nzatá nzakwani ka maga du'a da Lazglafta ta ghəŋa taŋ.

²⁶ Tsaya tama ná, nda nza Yesu ka mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ya pahaŋ mu. Tsatsi ná, nda ghuḅa nzatá nzakwani, had' rutsak tida wa. Had' dmaku tida guli wa. Nza a tsatsi manda gwal dmaku wa. Klagha kla lu ta luwa. ²⁷ Nza a tsatsi manda hamata sanlaha ma la mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta wa. Zba a tsatsi ta pla ghəŋ inda fitik ŋa ghəŋani, nda ya ŋa hamata mnduha guli wa. Turtuktuk plata tsatsi ta ghəŋ ma vlatani ta ghəŋani. ²⁸ La mali ta ghəŋa slna Lazglafta ya ta zbapta zlahu Musa ná, gwal nda hta nzakwa taŋ ya. Ma fitika wadāta Lazglafta ta tsa wadu wadā tsi ya, mbəḁapta tsa gwadā ya ta zlahu Musa. Ka fatá tsi ta zwanjani ŋa kdekedzeŋ ka mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta, ŋa dzanaghatá ghəŋa skwi kumarj tsi.

8

Yesu mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta

¹ Wya mala dughwəŋa skwi ta mnə ŋni: Mamu mu nda mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Tsatsi ná, ta luwa ta nzakwa tsatsi nda ga zeghwa dughurukwa Lazglafta*. ² Ta ksa slna tsatsi ma vərḁa həga tumpul ya magaf Mgham Lazglafta ta

luwa ma vla nzakwa Lazglafta, ya magaf dzva mndu a wa.

³ Inda mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ná, fafa lu ŋa vla skwi ta vlata lu, nda skwa pla ghəŋ tani. Nda ra ka mutsafta ŋa amu ma mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta guli ta skwi ŋa vlayni. ⁴ Ka má si ta had'ik na Kristi katsi ná, ma had' fitik dza'a nzata tsi ka mnda dra skwi ŋa Lazglafta wu, kabga nda ghada kluta gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ta vli manda ya mnaf zlahu. ⁵ Tsa slna ta magə tsa gwal ta maga slna Lazglafta ya ná, fwata skwi ta magaku ta luwa ya, sulkuma skwi ta magaku ta luwa ya guli. Ma fitika dza'a Musa ba həga tumpul ná, wya ka Lazglafta nda tsi: «Dasuwa káka, manda va tsa nzakwani maragha yu ta ghwá† ya ná, manda va tsaya káka da bafta,» ka'a. ⁶ Kahwathwata ná, slna dagala vlay lu ta Yesu. Tsatsi ta nzamta ma takataka slərbatá zughu dina ta malaghuta, thaf lu ta tatá imi ta sləməŋ dina ta malaghuta ya guli.

⁷ Ka si ma had' rutsak ta tsa taŋtaŋa dzratawi ya wu katsi, ma zbəgla a lu ta mahisani wa. ⁸ Manda tsaya ná, mamu rutsak kəl Lazglafta ka mnay ŋa taŋ. Ka'a mantsa:

«Dza'a saghasa fitik,

dza'a dzrəglafdza yu ta wi ka lfidani mataba dá nda la Isra'ila,

nda ya nda la Yuda,

⁹ nzata a manda tsa dzratawi dzraf yu

nda dzidziha taŋ ma tsa fitika hlagapta dá ta həŋ

nda dzva dá ma had'ika Masar ya wa.

Hahəŋ ka ghəŋa taŋ ta badziŋtá tsa si dzratawa dá nda həŋ ya, ka zliŋtá i'i ta həŋ guli,

¹⁰ Mantsa tama, wya tsa dzratawi dza'a dzrafta yu nda la Isra'ila tahula tsa fitik ya.

Dza'a taghanaftagha yu ta zlahuha dá ta həŋ, ŋa hanamta dá ta həŋ ma ndana taŋ,

thanamha yu ta həŋ ma ŋudufa taŋ. Dza'a nzanza yu ka Lazglafta taŋ, ŋa nza-kwa hahəŋ ka mnduha dá guli.

¹¹ Had' mndu dər turtuk dza'a taghəglanaftá mndəra taŋ, dər zwanjamani kazlay: Snaŋsna ta Lazglafta kə'a wa.

§ 7:21 Zabura 110:4.

* 8:1 Ngaha ta Zabura 110:1.

† 8:5 Ngaha ta Sabi 25:40.

Inda tarj dza'a nda sna hɔɔj ta i'i, nda zwani tani, nda glata mndu tani.

¹²Dza'a planapla yu ta krughuva tarj, havglakta a yu dɛkɛk ta dmakuha tarj wu,» ka'a.

¹³Ma tsa mna gwada ta dzratawi ka lfid ya, niɔna Lazglafta ka halatani ta tsa tarjtarjani ya. Tsa ɔa ghalya ta halaku ya, ta ghwanj a ka hluta wa.

9

Tsɛlbu ɔa Lazglafta ta hadik, nda ya ta luwa

¹Ma tsa tarjtarj dzratawi ya, mamu tvi ya ta raku ɔa magay ka lu dza'a tsɛlbu ɔa Lazglafta. Mamu hɔga guli ya banaf lu ta Lazglafta ta hadik, ²nda tumpul bafta lu ta tsa hɔga ya. Tarjtarj huda tsa hɔga ya nɔ, vli nda ghuba ta hga lu. Mida famta lu ta pitirla, nda tabɛl, nda buradi ɔa Lazglafta. ³Tahula mahisa zlala, mamu sana hudi ta hgu lu ka vli nda ghuba katakata. ⁴Mida famta lu ta skwi ya tsaf lu ka dasu ta kɛl lu ka dra urdi, nda blukuma dzratawi maganava lu ta dasu. Ma tsa blukum ya guli mamu siga ka dasu ndɔgham lu ta mana mida, nda dafa Haruna si ta dzuslafta dzuslu ya, nda klamha his nda vinda ta gwada dzratawi tida. ⁵Ka tsatsafta lu ta Kerubuha his ta mara glakwa Lazglafta ta nzɛganaghatɔ tsa blukum ya ka pghɛganaghatɔ zliambak ta vli ya ta vlɛ lu ta us ɔa Lazglafta ɔa pla dmaku. Ama had lu dza'a pasla gwada* ta tsaya ndana wa.

⁶Mantsa ya gwagwatɔ nzakwa tsa hɔga ɔa gdɔta gwal ta dra skwi ɔa Lazglafta ta lami da maga slna tarj ma tarjtarj hudani ya. ⁷Ama ma tsa mahisa hudi ya, mali ta ghɔɔa gwal ta dra skwi ɔa Lazglafta turtukwani ta lami dida, turtuk ma vaku, ɔa kladanam-tani nda usa rini, ɔa vlarjta Lazglafta ɔa plinistɔ krughuvani†, nda ya ɔa plinistɔ ɔa hamata mnduha guli. ⁸Mantsa ya kumarjta Sulkum nda ghuba ta mnamarjta kazlay: Had tvi ɔa lami da tsa hudi nda ghuba katakata ya, ka ta gdavagdɔ tsa tarjtarj hudi ya wa. ⁹Tsaya skwa gray nda skwi ta magaku gitana. Ta maray kazlay: Vla skwi ta vlɛ lu, nda pla ghɔɔj ta plɛ lu ɔa

Lazglafta nɔ, slaghu a ɔa dzanaghatɔ ghɔɔa ghubatɔ dmakwa gwal ta tsɛlbu ɔani wu kɛ'a. ¹⁰Gwada ta skwa zay, nda skwa say, nda tva ghubaku kavghakavgha kwerjkwɛrj ta taghamafta tsahaya. Tsa skwiha fafa lu larj mnduha ta magay ya nɔ, nda nza tsahaya ɔa kzla mbɛdanafɔ Lazglafta ta inda skwi.

¹¹Ndanana nɔ, saghasa Kristi ta nzakway ka mali ta ghɔɔa gwal dra skwi ɔa Lazglafta famatɔ vɛrdɔ skwiha ya ta tsu'u mu. Ka lami tsi nda ma hɔga tumpul dagala ta dinuta katakata, ya kul baftɔ mnda sɛla. Ta ghɔɔa na hadik na a bafta Lazglafta guli wa. ¹²Ma tsa lami lamɛ Yesu turtuktuk da tsa hudi nda ghuba katakata ya nɔ, lamɛ a nda klatɔ usa duguzumha nda zwanj lghɔɔj wa. Vɛrdɔ ɔani ma us vla tsi, ka mbamafɔ ɔa dɛkɛk ma dmakuha mu. ¹³Ghalya, ta pslapsla lu ta duguzumha, nda lghɔɔjha ka wutsika usani ta gwal ta gatɔ krughuvi manda ya ta mnɔ zlahu ya. Ta ksafksa lu ta vlɛk guli ka drata nda dra‡, ɔa fadaftɔ hutidifani ka dzay ta mnduha guli. Tsaya dza'a kɛl tsa krughuva tarj ya ka saha ta hɔɔj manda ya ta mnɔ zlahu. ¹⁴Ka si mantsa ya tsi, malaghumala usa Kristi pyu ka tsahaya. Ga a Kristi ta dmaku wu, ama ka klafɔ tsi ta ghɔɔjani ka vlarjta Lazglafta nda mbrakwa Sulkum nda ghuba. ɔa kɛkɛdɛzɛj tsa Sulkum ya. Tsa usa Kristi ya ta ghubiɔjta ɔudufa mu, ɔa zlarjta mu ta maga ghwadaka skwiha ya ta kla mndu da mtaku, ka magay mu ta slna Lazglafta ya ta vla hafu.

¹⁵Tsaya kɛl Kristi ka sladamta matakata i Lazglafta nda mnduha, ɔa dzrɛglafɔtawi ka lfid nda hɔɔj, ɔa zlghay gwal hagaf Lazglafta ta tsa ɔarɛma skwi tanaf tsi ta imi ta slɛmɔɔj ta hɔɔj ɔa vlarjta hɔɔj, ɔa nzakwani ka ɔa tarj ɔa dɛkɛk ya. ɔɔjka'a ka mtakwa Kristi ta varagaptɔ mnduha ma ghwadaka skwiha ya ta magɛ hɔɔj ma dzratawi ya ɔa ghalya.

¹⁶Ka fafa mndu ta slɛkadani nɔ, ba graftɔ mtatɔ tsa mndu ta fatɔ slɛkadani ya kada dga tsa skwani fa tsi ka slɛkadani ya. ¹⁷Ka ta ndiri mndu ta fatɔ slɛkadɔ nɔ, had lu

* 9:5 Ayaha ta gara vgha nda aya 2-5: Aya 2: Sabi 26:1-30, 25:31-40, 25:23-30. Aya 3: Sabi 26:31-33. Aya 4: sabi 30:1-6, 25:10-16, 16:33, Mbsak 17:16-26, Sabi 25:16, Vrafta ta zlahu 10:3-5. Aya 5: Sabi 25:17-22. † 9:7 Aya 6: Mbsak 18:2-6. Aya 7: Ngha ta Livitik 16:2-34. ‡ 9:13 Ngha ta Levitik 16:14-16, Mbsak 19:9, 17-19.

ta ksanjá tsa skwani fa tsi ka sləkadani ya wa, ba tahula mtutani kasi'i. ¹⁸ Mantsa ya guli, dər tsa tarjara dzratawi ya ná, nda us magafta lu. ¹⁹ Tahula mnanafata Musa ta inda zlahu ta mnduha demdem, manda ya mnaf zlahu, ɲa klaffani ta usa zwana lghəɲ nda ɲa duguzumha ka gabanafta nda imi. 'Bəlahə ta sluhwa fwa izwap nda swida tuwaka dva hbuɲ lu ta wa udzu, ka tsughumamta ma tsa us ya, ka wutsikay ta tsa deftera zlahu ya, nda ya ta inda mnduha. ²⁰ «Nana na usa dzratawa Lazglafta nda kaghuni ka ɲanata kuni ta tsa dzratawi[§] ya,» ka'a ta mnay ta wutsik tsi ta həɲ. ²¹ Wutsikafha guli ta tsa həga tumpul ya, nda inda huzlaha mida ta kəl lu ka ksa slna ka tsəlu ta kəma Lazglafta ya. ²² Manda ya mna zlahu ná, wər nda us ta ghuɓiɲta lu ta inda skwi. Ka pghu* a us ná, had platá dmaku wa.

Platá ghəɲ pla Kristi ta ghuɓa dmaku

²³ Nda ra ka ghuɓiɲta mantsa ya ta tsəna skwiha ta ghəɲa hadik na, kabga fwata vərda tsa skwiha ta luwa ya həɲ. Tsaha ta nzakway ka vərđakani ta luwa ya guli ná, nda ra ɲa tarj nda pla ghəɲ ya ta malaptá tsa tarjanani ya. ²⁴ Lamə a Kristi da tsa vli nda ghuɓa katakata ma həga tumpul magaf mnda səla ya wa. Fwata tsa vərđani ta nzakway ta luwa ya tsaya. Tsatsi ná, ta luwa laghwa tsatsi. Ndanana, ta nzaku ta kəma Lazglafta ta gwada ma vla mu. ²⁵ Inda vaku tsa mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ta dza'a da tsa vli nda ghuɓa katakata ma həga tumpul ya nda tatá usa rini. Ama Kristi ná, lamə a tsatsi ɲa gdata ta vlatá ghəɲani wa. ²⁶ Ka má mantsa tsi ná, má mbəđava a fitika ghuyayni ta dərwa daga ka yawu zlagapta ghəɲa hadik wa. Turtuktuk səla zlagapta tsatsi ma na kdavakta fitik na. Ka vlanjá tsi ta ghəɲani ta Lazglafta ɲa hardiɲtá dmakwa mu dekdək. ²⁷ Inda mnda səla ná, thanaftha lu ta mtutani turtuktuk səla, tahula tsa ɲa tsanaghata Lazglafta ta guma. ²⁸ Manda tsaya Kristi guli, turtuktuk səla mtuta tsi, ɲa vlanjá ghəɲani ta Lazglafta, ɲa hərdiɲtá dmakwa ndəghata mnduha†, ɲa vrəglagatani kamahis. Tsa vrəglagata dza'a

vrəglagata tsi ya, ɲa hərdəgəltá dmaku a wa, ama ɲa mbanafatá gwal ta fata vgha ka kzlay.

10

¹ Zlaha Musa ná, vərđaka nzidida tsa skwi ta sagha ya a wu, fuwatani ya. Laviɲ a dekdək ta payaftá gwal ta gavanavatá Lazglafta ɲa nzakwa tarj manda ya ta kumay tsi wa. Waka tsa pla ghəɲ ta gdata lu ta magay inda fitik, vaku nda vaku ya dza'a ghuɓiɲta həɲ ta wa ira Lazglafta na? ² Ka si má ta ghuɓay tsi katsi, magata tarj turtuktuk ya ná, má ndanəgla a həɲ ta dmakuha tarj wu, má zlanjla lu ta pləgəltá ghəɲ. ³ Tsaw mantsa ya a wa. Katək ná, tsa pla ghəɲ ta plə həɲ ya, ta havanaktá həɲ ta dmakuha tarj vaku nda vaku, had ta ghuɓiɲtá həɲ, ⁴ kabga had usa lghəɲha, nda duguzumha ta hərdiɲtá dmaku wa.

⁵ Tsaya kəl Kristi ka mnay ɲa Lazglafta ma fitika dza'ani saha ta ghəɲa hadik, ka'a mantsa:

«Va a ka ta plaghata ghəɲ nda rini wu, va a ka ta vlaghatá sana skwi ɲa plaghata ghəɲ guli wa.

Ama ka vlihatá ka ta slu'uvgha ɲa vlaghata.

⁶ Zdəgagha a skwi nda səla ta drə lu nda dra ta gwir,

nda skwi ya ta vlaghata lu nda vla ɲa pla ghəɲ ta ghəɲa dmaku wa.

⁷ Ka yu mantsa: «Wana yu Lazglafta, sasa yu ta ghəɲa hadik da maga skwi ya ta kumə ka,

manda ya nda vinda ta ghəɲa da ma deftera zlahu*,» ka'a.

⁸ Ka Kristi mnuta karaku na: «Nda pla ghəɲ nda skwi nda səla tani, nda skwiha ta klafta lu ka vlaghata nda vla tani, nda skwiha nda səla ta drə lu nda dra ta gwir tani, nda skwi nda səla ta klafta lu ɲa pla ghəɲ ta ghəɲa dmaku tani, va a ka ta həɲ wu, zdəgagha a həɲ guli wu,» ka'a. Ta wya maga manda va ya mna zlahu lu ta tsa pla ghəɲ ya kay guli. ⁹ Ka'a guli mantsa: «Wana yu, saghasa yu ɲa maga skwi ya ta kumə ka,» ka'a. Ka hlanatá tsi ta tsa tarjana pla ghəɲ ta plə lu ya, ka mbəđapta nda mahisani. ¹⁰ Magamaga Yesu Kristi ta skwi ta kumə Lazglafta. Ka vlanjá tsi ta ghəɲani ɲa pla ghəɲ turtuktuk səla.

§ 9:20 Sabi 24:8. ɲa ayaha 19-20, ngha ta 24:3-8. * 9:22 Aya 21: Ngha ta Livitik 8:15. Aya 22: Ngha ta Livitik 17:11.

† 9:28 Gray nda Isaya 53:12. * 10:7 Aya 5-7: Zabura 40:7-9, manda ya ta mnə Grek ɲa ghalya.

Mantsa ya kəl mu ka nzakway nda ghuḅa ta wa ira Lazglafta.

¹¹Inda gwal ta dra skwi ḡa Lazglafta turtuk turtuk, ta sladu ta sladu ta nzata ḡəḡ ka maga slna taḡ inda fitik, ta gḡata ta vla va tsa skwi turtuk ḡa ḡərdiḡta dmaku ya, ama laviḡ a ta ḡərdiḡta wa. ¹²Ama Yesu Kristi ná, turtuktuk vlata tsatsi ta ḡḡəḡani ḡa pla ḡḡəḡ ḡa ḡərdiḡta dekdek ta dmakwa mnduha. Tahula tsa, ka nzatá tsi nda ga zeghwa Lazglafta. ¹³Ndanana, hada nzata tsi ka kzla pghanata Lazglafta ta ḡhumahani ka skwa ta diḡlay səlani. ¹⁴Ma tsa vlatani ta ḡḡəḡani turtuktuk ya, ka nanaftá tsi ka gwal tdukwa ḡa dekdek ta wa ira Lazglafta, ta gwal ta ḡhuḅiḡta tsi ta dmakwa taḡ. ¹⁵Ta tsalamapsala Sulkum nda ghuḅa guli kazlay: Prək tsa pla ḡḡəḡ turtuktuk ya kə'a. Ka'a karaku na:

¹⁶«Wya tsa dzratawi dza'a yu dzrafta nda ḡəḡ ma tsa fitik ya, ka Mḡham Lazglafta.

Dza'a famfa yu ta zlahuha dá da ḡudufu taḡ, dza'a thanamtha yu ta ḡəḡ ma ḡhunislaka taḡ,» ka'a.

¹⁷Ka'a guli mantsa: «Had' yu dza'a havglakta dekdek ta dmakuha taḡ, nda krughuvha taḡ wu,» ka'a. ¹⁸Ka plinispla Lazglafta ta dmakwa mnduha ná, pahəḡla a mnduha ta skwi ḡa vlatá Lazglafta ḡa ḡərdiḡta dmakuha wa.

Gavanamava gava ta Lazglafta

¹⁹Mantsa tama zwanama dá, nda pla vḡha mu ta lami da tsa vli nda ghuḅa katakata ya nda ma usa Yesu. ²⁰Tanaptá Yesu ta zlala, ka tamaptá lfida tvi ḡa lami nda tida ḡa mutsa hafu. Tsa zlala kuhwanap lu ya ná, vərda ka vḡha Yesu dza lu yeya.

²¹Tsaya tama ná, mamu mu nda mali ta ḡḡəḡa gwal dra skwi ḡa Lazglafta ta hemanata, ta nzanaghatá ḡəḡa Lazglafta. ²²Ma tsa nzakwani mantsa ya tama, gavanamava gava ta Lazglafta nda ḡuduf turtuk, nda fata ḡḡəḡ dar, nda ghuḅata ḡuduf kul had' dmaku mida, nda mbazatambaza nda imi tsəḡəḡa. ²³Sladafmaslada ta fatá ḡḡəḡa mu ka gḡata mu ta va mḡay kazlay: Tsa mndu ta tamaftá imi ta sləməḡ ya ná, ḡəḡma mndu ya kə'a. ²⁴Nḡhapma nḡha ka sani nda sani, ḡa vlatatá mbrakwa dvuvustá vḡha nda maga skwi dina. ²⁵Ma tsanap mu ta tska vḡha mu manda ya ta snuta sanlaha ta

tsanapta ya. Katək ná, vluvusma mbraku sani nda sani. Sganaghamasga, kabga nda sna mu kazlay: Ndusa fitika vragata Mḡham Yesu kə'a.

²⁶Tahula snaḡta mu ta vərda tvi, ka gḡata mu ta gəḡəltá dmaku ka palama katsi, grafmagra kazlay: Ta had' sana skwi dza'a vlata lu ḡa pla ḡḡəḡ ḡa ḡərdiḡtá dmaku wu kə'a.

²⁷Ta ḡḡəḡa kzlay ma zḡəḡ dza'a kzlə lu ta guma Lazglafta. Tsa guma ya ná, nda bla katakata, ka vu ḡhandand nzakwani dza'a dra ḡhumahani. ²⁸Dər wati ma mndu ta kwalaghuta snatá zlahu Musa, ka mamu masləmtsəkha his ka ḡkən a tsi ta grafta katsi, ta dzadza lu ta tsa mndu ya, had' tawa hidahida tida wa. ²⁹Ka si mantsa ya nzakwani nda zlahu Musa ya ní, kighkigh dza'a nzakwa tsi nda mndu ta zḡridiḡtá Zwaḡa Lazglafta, ka razanaftá Sulkum ya ta vlatatá zdakatahudi ya tama? had' hayhayani wu, ka'a nda us ya kəl Lazglafta ka dzraftawi nda tsi, ka ḡhuḅiḡta nda tsi ya.

³⁰Nda sna amu ta tsa mndu ta mḡay kazlay: I'i dza'a vranamtá mndu ta skwi ya maga tsi, i'i dza'a planamta kə'a ya. Ka'a guli na: «Dza'a tsanaghatasa Mḡham Lazglafta ta guma ta mnduhani,» ka'a. ³¹Skwa zḡəḡay gwada ta dədamta mndu da dzva Lazglafta ya ta vla hafu.

³²Havakwahava ta nzakwa ḡhuni ḡhalya ma taḡtaḡa snaḡta ḡhuni ta gwada Lazglafta. Ma tsa fitik ya ná, susa kuni ta duni, ka su'uwaftá kuni ta indani. ³³Ta kəma inda mnduha rarazata lu, ka ganaptá iri ta sanlaha mataba ḡhuni tazlay. Ma sana fitik guli, ta gway kuni ta vḡha nda sanlaha ta ḡhuya mndarga tsa dəḡwa ya. ³⁴Ksuxsa ka hidahida ta kaghuni, na gwal ya ḡlaf lu ka pḡhamta ma gamak ta gwada ta Yesu. Hlugudughunusha lu ta huzla ḡhuni, ta rfu nda rfa kuni, ndanaḡ a kuni wu, kabga nda sna kuni mamu skwi da kaghuni ta malaghatá inda skwi kə'a. Tsa skwi ya guli ná, ḡa kḡekedzeḡ nzakwani. ³⁵Mantsa tama, ḡavawa ḡa ka dza'a kuni ta kəma ta kəma nda fata ḡḡəḡa ḡhuni ta Lazglafta. Ka ḡavaḡa kuni, dza'a mutsay kuni ta nisəla ḡhuni dagala. ³⁶Skwi ya ta ḡagunata ná, nzata ḡhuni nda su'ay, ka maga skwi ya ta zdəḡanata Lazglafta, ḡa vlaghunatani ta skwi ya taghunaf tsi ta imi ta sləməḡ. ³⁷Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Ta bēts nzda guli ná,
dza'a saghasa tsa mndu dza'a sagha ya,
gərdata a wa.

³⁸ Mndu ya tdukwa ta wa ira da ná,
dza'a nzakway nda hafu nda ma zlgħay nda
ñudufani.

Ama ka vraghuvra tsi nda hul zdəgləghata
a tsa mndu ya wa,» ka'a.

³⁹ Amu ná, nza a amu tekw mataba gwal ta
vru nda hul ña zadĩntá ghəña tanj ya wa.
Ama nda nza amu tekw mataba gwal ta
zlgħafta ta dza'a mutsa mbaku ya.

11

Zlgħay nda ñuduf

¹ Zlgħay nda ñuduf ná, graftá skwi ya faf
lu ta ghəñ tida ya. Fatá vgha kazlay: Mamu
tsa skwi ya kahwathwata kə'a ya, dər ta
ngha a iri. ² Ta ghəña zlgħay nda ñudufa
tanj, kəl Lazglafta ka għubanaghata mnduha
ghalya.

³ Nda ma zlgħay nda ñuduf snənta mu
kazlay: Nda gwadani magafta Lazglafta ta
inda skwiha kə'a. Inda skwi ya ta nghanja
lu nda iri ná, sabə ma skwi ya kul nghanja*
iri həñ.

⁴ Nda ma zlgħay nda ñudufani klafta Abel
ta skwa pla ghəñ ta malaghutá dínaku ka
ña Kayinu, ka vlarjta Lazglafta. Tsa zlgħay
nda ñudufani ya kəl Lazglafta ka klafta ka
mndu tdukwa, kabga tsu'aftsua ta tsa skwi
vlarj tsi ya. Nda mta† Abel má mndani, ama
kabga zlgħay nda ñudufani ná, tata gwada
tsatsi.

⁵ Nda ma zlgħay nda ñuduf kəl Lazglafta
ka klagħatá Inuk ta luwa, dərj a ta mtaku
wa. Ngha a lu guli wu, kabga klagħakla
Lazglafta da tsatsi. Ka lu vindafta ma
deftera Lazglafta na: Zdəganazda Inuk ta
Lazglafta‡ ma kdaku tsi ka klagħata ta luwa.
⁶ Ka had zlgħay nda ñuduf wu ná, had fi-
tik zdəgana mndu ta Lazglafta wa. Mndu
ta gavadaghata da Lazglafta ná, dina ka
graftani kazlay: Mamu Lazglafta, ta magay
ta skwi dina guli ña gwal ta zbay kə'a.

⁷ Nda ma zlgħay nda ñuduf snata Nuhu
ta gwada ya mnana Lazglafta ta ghəña skwi
dza'a magaku ta kul nghanja iri karaku.

Ka tsaftá tsi ta kwambalu dagala manda ya
mnanaf Lazglafta. Ka lamə tsi dida nda gwal
ga tanj tani, ka mbafatá həñ. Ma tsa magatani
mantsa ya tsanaghata tsi ta guma ta ghəña
hadik. Ka klaftá Lazglafta ka mndu tdukwa§
kabga zlgħay nda ñudufani.

⁸ Nda ma zlgħay nda ñuduf snata Abra-
ham ta hgu hgaf Lazglafta, ka sli'afatá tsi ka
lagħwi ta hadik ya dza'a vlarjta Lazglafta
ña ñani. Ta sli'afatá tsi, sna a ta vli ta
dza'a tsi wa. ⁹ Nda ma zlgħay nda ñuduf,
ka lagħa tsi nzata ka matbay ma tsa hadik
dza'a lu vlarjta, tanaf Lazglafta* ta imi ta
sləməñ ya. Ka nzaku tsi ta nzaku ma həga
tumpul, mantsa ya i Izak nda Yakubu guli ta
nzakway ka gwal nda gwa həñ ma tsa tatá
imi ta sləməñ ya. ¹⁰ Ka nzatá Abraham ka
kzla tsa luwa dihana Lazglafta ta tughwani†
ya. Lazglafta ka ghəñani ta garafta, tsatsi
mnda bafta guli.

¹¹ Nda ma zlgħay nda ñuduf mutsafta
Abraham‡ ta zwanj ma halatani katakata.
Markwa tanj Sara guli tsutsa ka dzəghəñ.
Ka fatá tsi ta ghəñani kazlay: Dza'a magay
Lazglafta ta skwi manda ya mna tsi kə'a.
¹² Mantsa ya, ma mndu turtuk ya nda hala,
ta ghwanj a ka mtaku wu, yata lu ta zivra
mndu nda ndəgha manda tekwatsa ta luwa,
nda ya manda wutak ma ghwa§.

¹³ Ma zlgħay nda ñuduf rwuta həñ dem-
dem, ta kul mutsaftá həñ ta magatá tsa
skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməñ ta
həñ ya. Ama grafgra həñ kazlay: Dza'a
magaku tsa skwi ya kə'a, harharhar ghəña
tanj ta ghəñani. Ka graftá həñ kahwathwata
kazlay: Matbay ñni ta wawutá wawaku* ta
na ghəña hadik na kə'a. ¹⁴ Tsa gwal ta mñay
mantsa ya ná, marəñmara həñ banluwa
kazlay: Ta kzla vla tanj həñ kə'a. ¹⁵ Ndanəgla
a həñ dekdek ta tsa vli sabə həñ ya wa. Ka
má ta ndanay həñ katsi, má si vraghuvra
həñ. ¹⁶ Kahwathwata ná, vli ta malaghutá
tsaya ña tanj ta pahantá, vli ya ta nzakway ta
luwa. Tsaya kəl tsi ka zdəganatá Lazglafta,
na hğay ta hğə həñ ka Lazglafta tanj. Ka
payanaftá tsi ta luwa tanj ta həñ.

* 11:3 Ngha ta Zlrafta 1, Zabura 33:6, 9. † 11:4 Zlrafta 4:3-10. ‡ 11:5 Zlrafta 5:24. § 11:7 Zlrafta 6:13-22.

* 11:9 Aya 8-9: Ngha ta Zlrafta 12:1-5, 23:4, 35:12, 27. † 11:10 Ngha ta 11:16, 12:22. ‡ 11:11 Ngha ta Zlrafta 18:11-14, 21:2. § 11:12 Ngha ta Zlrafta 22:17. * 11:13 Ngha ta Zlrafta 23:4, 1 Krunik 29:15, Zabura 39:13.

¹⁷ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf kumafta Abraham ta vlatá zwanani Izak ɲa pla ghəɲ ma dzəghaɲta ya dzəghaɲ Lazglafta. Ka kumaftá tsi ta vlatá tsa kɔkɔwakɔdakwa zwanani turtuktuk ya, dər má si tanaf ta Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta ghəɲa tsa zwan ya. ¹⁸ Ka Lazglafta si mnanata na: «Nda ma Izak ya taghaf yu ta imi ta sləməɲ† ya dza'a yagapta zivra gha,» ka'a. ¹⁹ Ka fata Abraham ta ndanani kazlay: Lavɲlava Lazglafta ta vranapartá mndu ma mtaku nda hafu kə'a. Tsaya tama ná, ka nzaku Izak manda mndu vraganap lu ma mtaku kahwathwata.

²⁰ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf tfanaghata Izak ta wi ta i Yakubu nda Isuwa, ta ghəɲa nzaku ya ká həɲ dza'a nzakway ta kəma.

²¹ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf tfanaghata Yakubu ta wi ta zwana Yusufu ma ndusakwani ka mtaku. Ta tfa tsi ta tsa wi ya ɲa taɲ, ka dzuɔɲtá tsi ta vgha ta wa dafani ka tsəɓu ta kəma Lazglafta‡.

²² Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf mnanata Yusufu ta zwana la Isra'ila ma ndusakwani ka mtaku kazlay: Dza'a sli'apsli'a həɲ ma hadika Masar kə'a. Ka mnanatá tsi ta həɲ guli ta skwi ka həɲ dza'a magay nda ghudzifani§.

²³ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf difanata dadahani ta Musa ka tili hkən manda yata. Dinadina tsa zwan ya ta wa ira taɲ. Zlənaf a həɲ ta ɓlanapta taɲ ta zlah a mghama Masar wa.

²⁴ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf kwalaghuta «Musa ma glatani ta hgay ka zwanja makwa Fir'awna.* ²⁵ Ta draɲ ghuyay dá ta daɲwa kawadaga nda mnduha Lazglafta, ka rfay dá ta rfu ma gay dá ta dmaku ɲa fitik kwitikw. ²⁶ Mal ghuydipta mnduha ta daɲwa manda ya dza'a ghuyanapta lu ta Kristi ya, ka inda skwa gadghəl ta hadika Masar,» ka'a, kabga nda fa ɲuɖufani ta skwi ya dza'a vlanja Lazglafta ta kəma.

²⁷ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf sli'af ta Musa ka zlanatá hadika Masar, kul zlənajaɲta gatá sida mgham. Ka dihavatá tsi manda skwi

nda nghan ta Lazglafta ya kul lavɲɲtá lu ta nghanja nda iri ya.

²⁸ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf tahanatá tsi ta skala Pak. Tahafwa taha ta us ta watgha, ka'a nda la Isra'ila, kada kwala duhwala Lazglafta ya dza'a ghunakta lu da rwa zumala la Masar da rwiɲtá ɲa ghuni guli, ka'a.

²⁹ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf tsughwadapta zwana la Isra'ila ta drəfa dva manda skwi ta ghwalata vli. Ama ka tsughwadapta aɲni manda ɲa taɲ ya ka la Masar ná, ka nu'amtá† həɲ mida.

³⁰ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf zliɲta la Isra'ila ta muhula luwa Yeriku manda magata taɲ ta fitik ndəfánj ta wawanafta.

³¹ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf tsu'af ta‡ Ra-hab, sana marakw ta hla iri ta mnduha la Isra'ila ta labə da vitsa luwa taɲ. Ma lagha la Isra'ila da rwanatá gwal pgha ghəɲ nda Lazglafta, ka zlanatá həɲ ta tsatsi nda hafu.

³² Nu dza'a mnəgəɓta yu ka malaghutá tsa tama? Nda hta fitik ka mnəgəɓta dá ta gwada ta ghəɲa i: Zideyuj, nda Barak, nda Samsuj, nda Yafte, nda Dawuda, nda Samuyel, nda la anabiha§. ³³ Hahəɲ ná, nda ma zlg hay nda ɲuɖuf zazakta həɲ ta hadikha nda vulu. Ka magatá həɲ ta skwi tɔdukwa, ka mutsaftá həɲ ta skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta həɲ. Ka hahanafá həɲ ta wi ta rverih a. ³⁴ Ka ɲiɲtá həɲ ta zlg hakwa vu ləmtək. Ma sli'a mnduha psɓata həɲ nda kafay, ka ndaptá həɲ mida. Had mbraku ma həɲ wu, ama ka nuta həɲ ka gwal nda mbra. Ma fitika vulu, ka nuta həɲ ka bigwala, ka ɲawafá həɲ ta sludza hadikha kavghakavgha. ³⁵ Ka nghanjaɲtá mi'aha ta mnduha taɲ si ta rwuta ta vragapta* nda hafu.

Ama sanlaha ya ná, kwihɲ nda kwikwiha lu ta həɲ ka tatadaptá həɲ, ka kwalaghutá həɲ ta zlanatá həɲ ɲa mutsa sli'agapta ma mtaku nda hafu ya ta malaghuta. ³⁶ ɲa sanlaha ya guli ná, gagə nda gaga lu ta həɲ, ka sləvaptá həɲ. Tsatsaf nda tsatsa lu nda zidá ta sanlaha ka pghamta ma gamak.

† 11:18 Nghan ta Zlrafta 22:1-14, Aya 18: Nghan ta Zlrafta 21:12. ‡ 11:21 Aya 20: Nghan ta Zlrafta 27:27-29, 39-40, aya 21: Nghan ta Zlrafta 48:1-20, 47:31. § 11:22 Nghan ta Zlrafta 50:24-25, Sabi 13:19. * 11:24 Aya 23: Nghan ta Sabi 2:2, 1:22. Aya 24: Nghan ta Sabi 2:10-12. † 11:29 Aya 27: Nghan ta Sabi 2:15, aya 28: Nghan ta Sabi 12:21-30. Aya 29: Nghan ta Sabi 14:21-31. ‡ 11:31 Aya 30: Nghan ta Yusuwa 6:12-21, aya 31: Nghan ta Yusuwa 6:22-25, 2:1-21. § 11:32 Nghan ta Guma 6-7, 4-5, 11-12, 1 Samuyel 16:1-1 Mghamha 2:11, 1 Samuyel 1:1—25:1. * 11:35 Aya 33: Nghan ta Daniyel 6, aya 34: Nghan ta Daniyel 3:1-30, aya 35: Nghan ta 1 Mghamha 17:17-24, 2 Mghamha 4:18-37.

³⁷ Nda pala zlazlertsata lu ta sanlaha ka ps-latá hɔ́j, datsanap nda datsa lu ta sanlaha, tsasla nda kafay lu ta sanlaha, ka ps-latá hɔ́j. Hwayapta ka ra vli ɲa sanlaha, ka nutá hɔ́j ka pdu ka kla huta ta tuwak nda ɲa gu ta vgha. Ka ghuyanaptá lu ta dɔ́jwa, ka ganaptá lu ta iri[†] ta hɔ́j. ³⁸ Hwahwayaku ka ra vli kurandazl ma mtak, nda ya ma ghurum ma hadik ɲa sanlaha. Ra a ghɔ́ja hadik ka ɲa tsa mnduha ya wa.

³⁹ Inda tarj zdɔ́ganazdá hɔ́j ta Lazglafta, kabga zlgħay nda ɲudufa tarj. Tsaw ta mutsaf a hɔ́j ta tsa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta slɔ́mɔ́j ta hɔ́j ya wa. ⁴⁰ Payafpaya Lazglafta ta skwi ta malaptá dínuta ɲa mu. Ma ndanani ná, va a ta dzanaghatá ghɔ́ja slnani nda hahɔ́j nda ghɔ́ja tarj kul had amu hada wa.

12

Mbra vgha ma ghuya dɔ́jwa

¹ Tsaya tama, mantsa ya ndɔ́ghata tsa maslɔ́mtsɔ́kha ta wamafta ya. Pghijmapgha ta inda skwi ta ndɔ́gamata ta gɔ́rdá amu, nda dmakuha ta kasa amu, ka hwaya mu dína ta vɔ́rdáka hwaya ya mnama Lazglafta ɲa hwayay. ² Ka fafta mu ta iri ta Yesu ya ta tahamatá zlgħay nda ɲuduf, tsatsi guli dza'a ɓhadamaghata da vla dzatá ghɔ́jani. Tsatsi ta tsu'áftá mtutani ta udza zljɔ́j. Ksa a ka hula nda mndɔ́rga tsa mtaku ya wu, kabga nda fa ghɔ́jani ta rfu ya payana Lazglafta. Ndana tama, nda ga zegħwa Lazglafta* ta nzakwa tsi.

³ Ndanawandana ta ghɔ́ja ya ka Yesu su'áftá mndɔ́rga husanjta ya husarj tsi ta ghwadaka mnduha, kada kwala kuni ta rwa malandugu. ⁴ Ma vulu ya ta vulu kuni nda dmaku ná, ta vula a kuni karaku ta ya dza'a kladaghunaghata ta wa hdák wa. ⁵ Zanapza kuni ta gwada Lazglafta ta vla mbraku ɲa zwanani ra?

«Zwanja da! Ka ta zlahay Mgham Lazglafta ta kagħa katsi, fafa ta ghɔ́j,

ma kla ka ta ghɔ́j tida ka dvaghaghada tsi.

⁶ Mndu ta zlahu tsi ta dɔ́v Mgham Lazglafta.

Mndu ya klaf tsi ka zwanani[†] ta dzə tsi guli.»

⁷ Su'uwasu'a ta ghuya dɔ́jwaha ya ta kəl Lazglafta ka zlahā kaghuni nda tsi. Tsa ghuya dɔ́jwa ya ta maranjta kazlay: Klaf ka zwanani Lazglafta ta kaghuni kə'a. Mamu zwanj kul had dani ta zlahay ra? ⁸ Ka si zlahā a tsi ta kaghuni ka zwanani ya wu katsi ná, vɔ́rdá zwanani a kuni wu, masagwa kuni nda tsa. ⁹ Skwi guli ná, mamu mu nda dadaha mu ma na ghɔ́ja hadik na ta zlahā amu, ta snay mu ta gwada da hɔ́j. Dani ma Sulkumha yeya tama dza'a kwal mu sna gwada da tsi ɲa mutsa hafu rki na? ¹⁰ Ta zlahay dadaha mu ta amu ɲa fitik kwitikw, manda ya ta gradapta hɔ́j kazlay: Ma dza'a dína mantsa kə'a. Ama Lazglafta ná, ɲa kata amu ta zlahā tsi ta amu, ɲa mutsay mu ta mayaka mu ma tsa nzakwani nda għuɔ́a ya. ¹¹ Ma tsa fitik ta zlahu lu ta amu ya ná, nda nza ka skwi kul zdɔ́gamata, rfa a mu ta rfu ta ghɔ́jani wa. Ama tahula tsa, ɲa yiganaptani ta zdaku, nda nzaku tdúkwa ta tsa gwal zlahaf lu ya.

Dvu nda zlahu

¹² Ka si mantsa tsi, dɔ́yapwadaya ta dzvuha ghuni ta hɔ́rfuta ya. Sifanafwa sifa ta karama ghuni ta labuta ya guli.

¹³ Mbadawambada ta mbada ta tvi ya nda slada[‡], kada kwala sɔ́la ya nda wɔ́rdá ta kɔ́jnta, katək ná, ka mbafta tsi.

¹⁴ Zbawazba ta nzata nda zdaku nda inda mndu. Ka nzata kuni nda għuɔ́a ta wa ira Lazglafta. Ka had tsi mantsa wu ná, had ya dɔ́r turtuk ma kaghuni dza'a nghanjta kuma Lazglafta wa. ¹⁵ Dasuwa ka kuni yaha mndu dɔ́r turtuk da mbɔ́danatá hul ta zdakatahuda Lazglafta. Yaha ya dɔ́r ka turtuk da nzakway manda slrɔ́j dɔ́hdaha da dɔ́yamta ka ɓadza ndɔ́ghata mnduha[§].

¹⁶ Dasuwa ka kuni, yaha gwal ta hliri nzakway mataba ghuni. Yaha mndu dɔ́r turtuk mataba ghuni da vzijntá skwi ta nzakway ka ɲa Lazglafta, manda Isuwa ta skwaptá ma malmalani nda skwa zay kwenkwenj ya.

¹⁷ Tahula tsa, manda ya snarj kuni, ka lagħa tsi da zlgħa tfawani da dani, ka kwalagħutá

[†] 11:37 Aya 36: Ngha ta 1 Mghamha 22:26-27, 2 Krunik 18:25-26, Irmija 20:2 37:15, 38:6, aya 37: Ngha ta 2 Krunik 24:21.

* 12:2 Ngha ta Zabura 110:1. [†] 12:6 Ngha ta Mahdihdi 3:11-12. [‡] 12:13 Aya 12-13: Ngha ta Isaya 35:3 nda

Mahdihdi 4:26. [§] 12:15 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 29:17.

* 12:17 Aya 16-17: Ngha ta Zlrafta 25:29-34, 27:30-40.

dani. Traptra ta ksanaktá ghøña dani, kulam nda psayni ta tsa tfawi ya nda ima taw* ta iri.

¹⁸ Gavadagha ta vata ghwá Sinay laviñ lu ta ksan̄ta nda dzvu ya a kuni wa. Dør tavata vu ta zlgħaku gigiga, dør tavata grusl tdik, dør tavata mghama falak, ¹⁹ dør tavata ghudzaga duli, dør tavata kuzlahatá lwi ya kəl gwal ta snay ka mnay kazlay: Ma gwadǵalgana† ka kə'a ya a kuni wa. ²⁰ Ndaβandəba høj ta dzvu, kabga laviñ a høj ta n̄aftá tsa skwi mnana lu ta høj kazlay: Inda mndu dza'a ksan̄ta tsa ghwá ya, dør má n̄imtak tsi, dza'a zlørtsazlørtsa lu nda pala kə'a ya. ²¹ Ka ganaftá tsa skwi nghan̄ høj ya ta zløj ta høj, ka mnə Musa kazlay: Ta ghudzaku vgha da da zløj‡ katakata kə'a.

²² Ama kaghuni, gavadagha ta vata ghwá Siyuna, nda ya tavata luwa Lazglafta ya ta vla hafu tsaya ta nzakway ka Ursalima ta luwa, nda tskata vgha duhwalha Lazglafta ka rfu kul laviñtá lu ta mbədaftá høj ya kuni. ²³ Gavadagha tavata guyatá vgha mnduha Lazglafta ta nzakway ka zumaliha vindam lu ta hga tan̄ ma defteri ta luwa kuni. Gavadagha tavata mnda tsa guma ta ghøña inda mnduha demdem ta nzakway ka Lazglafta kuni, nda ya tavata sulkuma mnduha tdükwa, gwal ta kdanakta ya kuni. ²⁴ Gavadagha tavata Yesu ta nzamta mataba mnduha nda Lazglafta ña dzraftawi ka lfid ya kuni. Gavadagha tavata usa Yesu ya kəl tsi ka wutsikatá mnduha nda tsi ya kuni. Malaghumala gwada ta gwadə tsa us ya, ka ña Abel§ ta mnata.

²⁵ Dasuwa ka kuni! Yaha kuni da kwalagħutá snan̄tá lwa Lazglafta ya ta gwada nda kaghuni! Ghalya, tsa gwal ta kwalagħutá snatá gwada tsa mndu ta mnay ña tan̄ ta ghøña hadik* ya ná, ndap a høj ma guma wa. Amu yeya dza'a ndapta ka mbədanambəda mu ta hul ta Lazglafta ta gwada nda amu daga ta luwa rki tama? ²⁶ Ma tsa fitik ya, ka ghudzanaftá lwa Lazglafta ta hadik. Ndanana, ka tamaftá tsi ta imi ta sləmøñ kazlay: Ta turtuktuk ta dza'a

ghudzanafta yu guli ña kwanahani. Hadik nda ghøñani a dza'a yu ghudzanafta wu, nda luwa† tani kə'a. ²⁷ Tsa gwada ya mnə tsi kazlay: Ta turtuktuk kə'a ya ná, ta maray ña mu kazlay: Inda skwi ya zlaganap lu nda tsa ná, dza'a ghudzanaftagħudza lu ña hlutani, kada gdavata tsa kul had ta ghudzavata ya.

²⁸ Ya mantsa tsi ya, rfamarfa ta Lazglafta ta vlamatá ga mgham ya kul had ta ghudzavata. Maraymamara ta tsa rfay mu ya nda ma maganatá slna ya ta zdəganata nda hanin̄tá ghøj, nda ya nda zløjay. ²⁹ Lazglafta mu ná, vu ta zadanatá‡ skwi ya.

13

Vərdá gwal nda guya ghøña tan̄

¹ Gdávawagda nda d̄vuvustá sani nda sani manda la zwanama. ² Yaha kuni zanaptá tsu'afta d̄ina ta matbay. Ma tsa magay mantsa ya kəl sanlaha ka tsu'aftá duhwalha Lazglafta kul snan̄tá* høj. ³ Havapwahava ka gwal ma gamak, manda skwi kawadaga kuni nda høj. Havapwa hava ka gwal ta gə lu ta iri ña tan̄, kabga mnda səla kaghuni guli manda va hahøj.

⁴ Inda kaghuni demdem, vlan̄wavla ta sgit ta kluvtá vgha, yaha marakw dør zə'al da hliri, kabga dza'a tsay Lazglafta ta guma ta ghøña gwal ta maga sl̄i'insli'ij, nda gwal ta hliri tani.

⁵ Yaha tseidi da tdaghatá kaghuni. Rfawarfa ta rfu ta ghøña kuragħuta ya da kaghuni, kabga ka Lazglafta na: «Had̄ yu dza'a zlagħata wu, had̄ yu dza'a walan̄tá† vzigħista wu,» ka'a. ⁶ Tsaya ta kəl dør wati ma amu ka mnay nda fata ghøj kazlay: ta katay Mgham Lazglafta ta i'i, had̄ sana skwi ta zløjə yu wu,

nu dza'a magihata mndu‡ na kə'a ya.

⁷ Havakwa maliha ghuni, gwal ta mnaghunatá gwada Lazglafta. Havakwahava ká høj nzakwagapta, nda ya ká høj mtaku§. Ka kla kuni ta sadá zlgħay nda ñudufa tan̄. ⁸ Va tsa Yesu Kristi ya ta nzakway dahawu, tsa tsatsi ya ta nzakway gita, tsatsi dza'a nzakway ña kdekedzerj guli. ⁹ Dasuwa ka kuni, yaha sana ghwadaka

† 12:19 Aya 18-19; Ngha ta Sabi 19:16-22. ‡ 12:21 Aya 20; Ngha ta Sabi 19:12-13, aya 21; Gray nda Vrafta ta Zlahu 9:19. § 12:24 Ngha ta Zlrafta 4:10. * 12:25 Gray nda Sabi 20:22. † 12:26 Ngha ta Hagay 2:6. ‡ 12:29 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 4:24. * 13:2 Ngha ta Zlrafta 18:1-8, 19:1-3. † 13:5 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 31:6, 8, Yusuwa 1:5. ‡ 13:6 Ngha ta Zabura 118:6. § 13:7 Gray nda 10:32-33.

tagha skwiha kavghakavgha da sagha da ghəŋa ghuni. Zđakatahuda Lazglafta na skwi ta mbranaftá ħudufa mndu. Tagha skwi kavghakavgha ta ghəŋa za skwa zay a wa. Gwal ta ksa tva mndərga tsa tagha skwi ya ná, had ta kata* ħəŋ wa.

¹⁰ Tsa gwal ta dra skwi ħa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, had wa tarj ka za skwi ta ħa mu ma gwir† wa. ¹¹ Tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ħa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, usa rini ħani ta kladamta da tsa vli nda ghuba katakata ya, ħa pla dmaku. Ama slu'a tsa rini ya, ta driŋta tahula luwa‡ lu. ¹² Tsaya kəl Yesu ka mtuta guli tahula luwa§, ħa ghubiŋtá dmakwa mnduha nda ma ħani ma us. ¹³ Sli'afmasli'a amu tama ka dza'a mu da guyay tahula luwa, ka su'a amu guli ta mndərga tsa giri ganap lu ya, ¹⁴ kabga ta na ghəŋa hadik na a luwa amu ħa kdekedzeŋ wa. Ama luwa dza'a nzakway* ħa kdekedzeŋ ħa amu ta pahay. ¹⁵ Gđamagđa ta zləzlvá Lazglafta ka nzakwa tsi manda skwa pla ghəŋ nda ma Yesu Kristi. Zləzlvama ħgani nda gwada ma wa mu. ¹⁶ Yaha kuni zlanatá maga zđaku, nda katarjtá mndu, kabga mndərga tsa skwiha ta vlata ħəŋ ya ta zđəganatá Lazglafta.

¹⁷ Snawasna ta gwada da maliha ghuni, ka sna kuni ta skwi ta mnaghunata ħəŋ. Hahəŋ ta nghapta ka hafa ghuni, kabga dza'a zlghay ħəŋ ta wani da Lazglafta. Snawasna ta gwada da ħəŋ, ya dza'a kəl ħəŋ ka maga slna tarj nda rfu, nda ħada ghəŋ a wa. Ka nda ħada ghəŋ tsi ná, kataghunaftá a tsa wa.

¹⁸ Magawa du'a ta ghəŋa aħni. Grafgra ħni kazlay: Had sana bədzaku ya maga ħni wu kə'a ma ndana ħni. Ta kumay ħni ta gđata ħni ta maga skwi dīnadina inda fitik. ¹⁹ Kđəkwakđək, ta ndəba dzvu yu da kaghuni, magawa du'a ta ghəŋa đa, ka mutsidifta Lazglafta ta vradapta da misim-misim da kaghuni.

Maga du'a

²⁰ Lazglafta ya ta vla zđaku ta vraganaptá Mgham mu Yesu mataba gwal nda rwa, ka nzakw tsi ka mndu dagala ta ngha tuwakha.

Nda ma usani vla tsi ħa pla ghəŋ, mutsafta lu ta dzraftawi ħa kdekedzeŋ. ²¹ Ka vlaghunavla Lazglafta ta mbrakwa maga inda skwi đina, ħa magay ghuni ta skwi ya ta kumə tsi. Ka maga tsi ma amu ta skwi ya ta zđəganata nda ma Yesu Kristi ta nzakway ħani glaku ħa kdekedzeŋ ya. Amin!

Kdiŋta nda ga zgu

²² Zwanama đa, vindaghunaf vinda yu ta na delewer na ħa vlaghunatá mbraku. Ki'a nda ki'a yeya vindaghunafta yu. Kđəkwakđək ka ħanata kuni ta tsəna gwadaha na ma ħudufa ghuni. ²³ Ta snaghunamsna yu kazlay: Zligiŋzla lu ta zwanama mu Timute† ma gamak kə'a. Ka bhagagha bha tsi misimmisim, dza'a labla yu da kaghuni kawadaga nda tsi.

²⁴ Ka ganaghata kuni ta zgu ta maliha ghuni demdem, nda inda mnduha Lazglafta tani. Ta ga zgu zwanama ma luwa Italiya ħa ghuni.

²⁵ Ka nza zđakatahuda Lazglafta kawadaga nda kaghuni demdem.

* 13:9 Ngha ta Ruma 14:2-23, 1 La Kwarejt 8:8, La Kwalus 2:16-22, 1 Timute 4:3. † 13:10 Gray nda 9:11-14, 13:11-12.
‡ 13:11 Zlahu 16:27. § 13:12 Ngha ta Yuhwana 19:17, 20. * 13:14 Gray nda 11:10, 16. † 13:23 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:1.

Tsgha ta lwa Yakubu

Ga zgu

¹ I'i Yakubu ta nzakway ka kwalva i Lazglafta nda Mgham Yesu Kristi, ta ga zgu yu rja ghuni mndëra mnduha Ghwanpdë his ta wutsa ta vgha ta ghëja hadik*.

Mbra vgha ma ghuya dajwa

² Zwanama da, ka slaghunaghasla dër mndërga wati ma ghuya dajwa tsi katsi, nghawa ngha manda skwa rfu. ³ Dina ka snajta ghuni kazlay: Skwi ta dzëghantá zlghey nda rjufufa ghuni ná, ta klaghunak kla ta ksa rjufuf kə'a. ⁴ Ama dina ka mar-avata tsa ksa rjufufa ghuni ya kahwath-wata, kada nzakwa kuni ka gwal kul had sana skwi ta ghëja ghuni, ka gwal nda dede'a, ka gwal kul had sana skwi ta htapta ma hëj dekdek. ⁵ Ka mamu sana mndu mataba ghuni pëgudunus difil katsi, ka dawa tsi da Lazglafta, dza'a vlarjvla†. Ta muvla Lazglafta nda inda mndu, ta vlay nda zdfaku. ⁶ Ama ka dawa tsi nda zlghey nda rjufuf, yaha tsi dgarntá ghëj dër ka ki'a ta ghëjani. Ka ta dga ghëj mndu ná, nda nza ka guram nda gamtsa'uwakwa draf ta vyë falak dër ndiga ndiga ya nzakwani. ⁷ Yaha mndërga tsa mndu ya da ndanay kazlay: Dza'a mutsay yu ta sana skwi da Mgham Lazglafta kə'a, ⁸ kabga mndërga tsa mndu ya ná, his rjufufani, slada a ghëjani ma vlaka turtuk ma inda skwi ta magë tsi wa.

Pëu nda Gadghël

⁹ Ka rfa zwanjama ya ta nzakway ka pëu ta rfu, kabga nda nza ka mndu nda kapa da Lazglafta. ¹⁰ Ka rfa mndu ka gadghël guli ta rfu, nda vraganata Lazglafta, kabga dza'a lula manda gagdakwa vzlizla. ¹¹ Safa fitik ghëdandaj dzafta ta kuzurj ná, rja ghwalutani, rja rkuta vzlizlahani, rja luta‡ dïnakwa rkatarani. Manda tsaya dza'a luta mnda gadghël ma slnahani ta magë tsi.

Tijwa a Lazglafta ta mndu da ghwadaka skwi wa

¹² Rfu da mndu ta ksa rjufuf ka su'a skwi ta dzghantá, kabga tahula dzghantá, dza'a mutsay ta zewzewa hafu ya tanaf Mgham Lazglafta ta imi ta slëmëj ta inda gwal ta dvtu. ¹³ Ka dzghandzgha skwi ta mndu, yaha da mnay kazlay: Lazglafta ta dzëgha i'i kə'a. Had ghwadaka skwi ta dzëgha Lazglafta wa, dzëgha a tsatsi guli ta mndu wa. ¹⁴ Ka dzghandzgha skwi ta dër wati ma mndu ná, ghudzaku ma vghani ta barafta, ka tdamta tsi. ¹⁵ Ka zlanajzla lu ta ghëj ta tsa ghudzaku ya katsi, rja zlghaftani ta hudi, rja yatani ta dmaku. Tahula ndëhafa dmaku, rja klaktani ta mtaku guli. ¹⁶ Zwanama da, gwal ta dvtu yu, ma nanë kuni ta ghëja ghuni. ¹⁷ Inda skwi ya ta dïnuta, nda inda mbëhu ya kul had sana skwi ta ghëjani ná, ta luwa ta saha tsi, da Lazglafta ta nzakway ka Dani ma tsuwadakha. Had tsatsi ta mbëdavafa wa, had sana skwi ta zawataku ka grum da tsatsi wa. ¹⁸ Tsatsi ka ghëjani ta dvtutá vlamata hafu nda ma gwadani ta nzakway ka kahwathwata, kada nzakwa mu ka tarjarjani mataba skwiha ya zlaganap tsi.

Ksa slna nda gwada Lazglafta snajër lu

¹⁹ Zwanama da gwal ya dvtu yu, wya skwi rja snajta ghuni: Dina nzakwa inda mndu ka mndu ta gi slru gwada da slëmëjani. Ka mndu kul had gwada ta nzurjta ta wi a wu, ka mndu ta gi basa rjufuf§ a wu, ²⁰ kabga had mndu ta basa rjufuf ta maga skwi ya dina ta zdfëganatá Lazglafta wa. ²¹ Tsaya tama, pghijwapgha ta inda skwiha ya ta rjrintá mndu, nda inda ghwadaka skwiha. Tsu'awatsu'a nda hanata ghëj ta gwada ya rjëbam Lazglafta ma kaghuni ta lavijntá mbanafata hafa ghuni.

²² Nzawanza ka gwal ta ksa slna nda tsa gwada ya. Yaha kuni da nzakway ka gwal ta snamtá snaysnay, da nanëtá kuni ta ghëja ghuni. ²³ Ka lagha mndu ka snajntá gwada kul ksa slna nda tsi ná, ka guram tsa mndu ya nda mndu ya ta ngha tsata vghani ma dalagar. ²⁴ Tahula nghanjani ta tsatá vghani ka laghu tsi, rja gi zanaptani ta tsa nzakwa tsatani ya. ²⁵ Ama mndu ya ta faftá irani ta zlahuha Lazglafta, zlahuha ya ta vlamata fala'uwatá vgha, ka ndi'afata

* 1:1 Ngha ta Mata 13:55, Markus 6:3, Slna gwal ghunay 15:13, Galat 1:19. † 1:5 Ngha ta Mahdihdi 2:3-6. ‡ 1:11 Aya 10-11: Ngha ta Isaya 40:6-7. § 1:19 Ngha ta Ekleziyast 7:9.

vgha tđukwa tida, kul had ta zanaptá gwada tahula snanțani, ta ksay ta slna nda tsi ná, dza'a nzakway tsa mndu ya nda rfu ma inda skwihani ta magə tsi.

²⁶ Ka mnda dina yu ka mndu ta gray, tsaw sna a ta ksanaghutá ghanikani wu katsi, nana ghəjani ta nanə tsi, bətbət tsa dinani ya. ²⁷ Wya vərđa dina ya ta nghə Lazglafta ka dina nda ghuba kul had rutsak tida: Ng-hapta ka zwana tawakri nda wadguha ma đarjwaha* tarj, nda nghay mndu ta ghəjani ma ghwadaka skwiha ta ghəja hadik da nrinja tsi ta ghəjani.

2

Gala mndu nda gala ná, bliņtá zlahu ya

¹ Zwanama da, yaha kuni da gala mndu nda gala* ma nzakwa ghuni ma zlgghay nda ńuduf, ma glakwa Mgham Yesu Kristi. ² Grafta: Mbadaka mndu ka gadghəl ka lami da taba guyata ghəja ghuni, nda fata halagara dasu, nda sudatá lgut nda bla ta vgha. Ta lamə sana mndu guli ka pdu nda sudatá gərzanjani ta vgha guli. ³ Ka lagha ghuni ka laghwi da nghapta ka tsa mndu nda sudatá lgut nda bla ya, ka kuni nda tsi mantsa: «Nzanza kagha ma ya vli dina ya,» ka kuni. Ka kuni nda tsa pdu ya guli mantsa: «Slada slada kagha nda slada hada,» ka «nzanza hada ta hadik» a ka kuni nda tsi. ⁴ Ka si mantsa tsi, daganap a kuni ta vgha ma vgha ghuni nda tsa ra? Nza a kuni ka gwal tsa guma nda ghwadaka ndanu nda tsa guli ra?

⁵ Zwanama da gwal dvu yu, fawafa ta sləməj. Lazglafta a ta zabaptá gwal ka pdu ta wa ira gwal ma ghəja hadik, ńa nzaku ka Gadghəl ma zlgghay nda ńuduf, ńa mutsay tarj ta ga mgham ya tanaf tsi ta imi ta sləməj, ta gwal ta dvuta ra? ⁶ Ama kaghuni, ka hartətatá kuni ta gwal ka pdu. Tsaw sna a kaghuni kazlay: Tsa gwal ka gadghəl ya ta giri ńa ghuni, ta tsəha kaghuni da vla guma kə'a katak ra? ⁷ Hahəj a tsa gwal ta mbərsu'a tsa ńərma hgu mutsaf kuni ya guli ra?

⁸ Ka snasna kuni ta zlahu Lazglafta, manda ya nda vinda kazlay: Dvudva ta mnda səla manda va ghəja gha† kə'a ya ná, magamaga kuni ta skwi dina. ⁹ Ama ka ta

gala mndu kuni katsi ná, dmaku tsa ta gə kuni, ksafksa zlahu ta kaghuni, kabga sna a kuni ta ńani wa. ¹⁰ Dər wati ma mndu ta snatá inda zlahu, ka ńlanaptá tsi ta ya turtuk ná, ńlanapbla ta indani demdem nda tsa. ¹¹ Va tsa mndu ta mnay kazlay: Yaha ka da hliri kə'a ya ná, va tsatsi guli ta mnay kazlay: Yaha ka da dzatá mndu‡ kə'a. Ala, tsa lagha gha ka kwal kul hlatiri, ka laghwa ka dzatá mndu katsi ná, nda nza ka ka mnda ńlanaptá zlahu. ¹² Tsaya kəl yu ka mnay ńa ghuni kazlay: Gwadawagwada ta gwada, ka ndana kuni ta ndanu, manda vərđa mnduha dza'a tsanaghata lu ta guma ta həj nda ma zlahu ya ta vlamatá fala'uwata vgha kə'a ya. ¹³ Badu fitika tsa guma ná, had Lazglafta dza'a tawa hidahida ta mndu ya kul had ta tawa hidahida ta sanlaha wa. Ama tawa hidahida ta ga mgham ta ghəja guma.

Zlgghay nda ńuduf kul had slnani ná, nda mta

¹⁴ Zwanama da, nu katanaf mnay mndu kazlay: Mamu yu nda zlgghay nda ńuduf kə'a, ka had tsi ta maga slnani na? Dza'a mbanafmba tsa zlgghay nda ńudufani ya nda tsa ra? ¹⁵ Ka waya ka skwi, mamu sana zwanjama, ka sana mukuma a tsi, ka fərđi'u, had sana skwi ńa zanța tarj inda fitik guli wu katsi. ¹⁶ Ka sani mataba ghuni nda həj mantsa: «Lawala nda vghata zđaku, ka vlaghunavla Lazglafta ta skwi ńa bukwa ghuni, nda skwi ńa zay ghuni,» ka'a, mataba tsa, ta vlarj a kaghuni ta skwi ńa katarjta həj ya kay wu, nu kataf tsaya na? ¹⁷ Manda va tsaya nzakwa zlgghay nda ńuduf guli. Ka had slnani ta maravata wu katsi, nda mta ma vghani.

Had zlgghay nda ńuduf, ka had slnani wa

¹⁸ Ama ka waya ka skwi dza'a mnay sana mndu kazlay: Zlgghay nda ńuduf ńa kagha ta ńanata, maga slna ńa i'i kə'a. Ala, «mariha mara kagha ta zlgghay nda ńuduf kul had slnani, ta maraghatá i'i ta zlgghay nda ńuduf nda ma slnaha da.» ¹⁹ Zlgghafzlggha kagha kazlay: Turtuktuk Lazglafta kə'a, mantsa nzakwani, ta ńa gha tsa. Ama dina ka snanța kagha guli kazlay: Zlgghafzlggha ghwadaka sulkumha guli manda va tsaya kə'a, ta

* 1:27 Ngha ta Isaya 1:17. * 2:1 Ngha ta Ayuba 34:19.

nda Vrafta ta Zlahu 5:18, Sabi 20:13, nda Vrafta ta Zlahu 5:17.

1:24, 5:7, Lukwa 4:34.

† 2:8 Ngha ta Zlahu 19:18. ‡ 2:11 Ngha ta Sabi 20:14,

§ 2:19 Ngha ta 1 Timute. 4:1 nda Mata 8:29, Markus

ghudzaku hørj da zlørj[§]. ²⁰Rghargha vgha na. Ta kumay ka kulam gita ta mnaghajta kazlay: Zlghay nda juduf kul had slnani ná, had hayhayani wu kə'a ra? ²¹Ma fitika vlata dzidza mu Abraham ta zwanjani Izak ta gwir^{*} ná, ka mndu tdukwa a hga lu nda ma tsa slnani ya ra? ²²Hada ná, nda ngha ka ká zlghay nda judufani ta dza'a kawadaga nda slnani. Slna ta hđanaghatá ghørja zlghay nda juduf. ²³Mantsa ya dzatá ghørja skwi ya vindam lu ma defteri kazlay: Zlghafz-lgha Abraham ta Lazglafta, kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tdukwa†. Tsaya kəl lu ka hga Abraham ka gra‡ Lazglafta kə'a. ²⁴Nda ngha kuni tama ká mndu nzakway ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta nda ma slnaha, nda ma zlghay nda juduf kwenkwenj yeya a wa.

²⁵Manda va tsaya[§] nzakwa sana marakw ta hliri, Rahab hgani. Ka marakw tdukwa ta wa ira Lazglafta nda ma slnaha, ma tsu'aftani ta gwal vitsa tsa luwa ya, ka kataftá tsi ta hørj, ka kđikiŋtá hørj nda ta sana tvi*. ²⁶Tsaya tama, ka had hafu ma slu'uvgha ná, nda mta nzakwani, manda va tsaya zlghay nda juduf guli, ka had slnani wu ná, nda mta nzakwani guli.

3

Ghwadaka skwi ghanik

¹Zwanama dá, yaha kuni da pghamtá vgha bəska' ŋa nzaku ka gwal tagha skwi, kabga mal ta ghørja amu dza'a tsanaghata lu ta guma katakata. ²Inda amu ná, dagala krughuvi kavghakavgha ta gə mu. Ka had mndu ta guvtá krughuvi ma gwada wu ná, nərma mndu tsaya ta laviŋta ng-haftá vghani demdem. ³Ka fanamfa mu ta tsuhwal ma wi ta plisha ŋa snamata taŋ ta gwada mu katsi ná, laviŋlava mu ta kla inda vghani demdem dər ndiga tsi. ⁴Nghawangha guli 6a ta kwambalu dagala. Mghama falak yeya ta tiŋway. Nda zwanja suwak kwitikw ta kla mndu ta sway da inda vli ta kumə tsi. ⁵Manda va tsaya guli ná, sana skwi ki'a katakata na ghanik, mataba fawayha ta mndu. Nduk nda tsa ná, ta ghərbaaku nda skwiha dagala dagala.

Nghawangha guli ta vu ndez kwitikw, laviŋlava ta driŋtá mghama zivak nek-wnekw. ⁶Ghanik guli ná, manda vu nzakwani. Ma tsa ghanik ta nzakway ma amu ya, nzamta inda ghwadaka skwi. Mataba fawayha mu nzamta ghanik, ka pgha bədzaku ta vgha demdem. Ta ghanika mu nzafta duda vu, mbadaka ghanik tama ka pgha vu ta nzakwa mu daga yagatá amu ha ka mta ta amu. ⁷Nda mndərga skwiha: Dər nimtak tsi, dər zarak tsi, dər nahadik tsi, dər klipi tsi, mndu ta zlahafta. ⁸Ama ghanik ná, had mndu ta laviŋtá zlahafta wa. Sana ghwadaka skwi ya kul laviŋtá lu ta zlahafta. Dagala gruma ta dza mndu mida. ⁹Nda tsi ta zləzlvu mu ta Mghama mu ta nzakway ka Da mu, nda tsi guli ta ksi'a amu ta mnduha magaf lu ta gara vgha* nda Lazglafta. ¹⁰Ma va tsa wubisim ya ta sli'agapta tfawi nda ksi'i tani. Zwanama dá, ra a ka nzakwani mantsa wa. ¹¹Ta mbəzagapmbəza imi zďa nda imi dāhdaha ma va tsa dzubay turtuk ya ra? ¹²Zwanama dá, Had fwa ghuraf dza'a walaŋtá yafta yakwa Zaytuŋ wa. Had fwa inabi dza'a walaŋta yaftá yakwa ghuraf guli wa. Manda va tsaya guli ná, had imi zďa ta sabi ma imi nəmnəma guli wa.

Da Lazglafta ta mutsafta lu ta difil

¹³Wati ma mndu ya nda difil ma ghərjani nda sna ta skwi na? Ka mara tsi ta slnahani nda ma nzaku dina, nda hanata ghørja ya ta mutsu lu ma difil. ¹⁴Ama ka ndughundughwa judufa ghuni nda draku, nda ya nda dva ghørj katsi, ma ghərba kuni ta ghərbaaku ka bətbət, ma tsakalana kuni ta wi ta kahwathwata. ¹⁵Mndərga tsa difil ya ná, ta saha ta luwa a wa. ŋa ghørja hadik tsaya, ŋa slu'uvgha ya, ŋa halaway ya guli. ¹⁶Ma vli ta gə draku nda dvtuta ghørj ta mgham ná, mamu hwazlabaku nda inda mndərga ghwadaka slnaha tani. ¹⁷Taŋtaŋ karaku, difil ya ta saha ta luwa ná, nda ghuəba. Taha tsa, ta klakkla ta zďaku nzaku, lebtekwa, ta dzra ghørj, dagala hidahida da tsi, slna dīnadīna ta sabi da tsi, had ta gala mndu wu, had madgwirmadgwir da tsi wa. ¹⁸Gwal ta dva

* 2:21 Ngha ta Zlrafta 2:29. † 2:23 Ngha ta Zlrafta 15:6 ‡ 2:23 Ngha ta Zlrafta 15:6, Isaya 41:8, 2 Krunik 20:7.

§ 2:25 Ngha ta Yusuwa 2:1-21 * 2:25 Ngha ta Yusuwa 2:1-21. * 3:9 Ngha ta Zlrafta 1:26-27.

zdaku ná, zdaku ŋa taŋ ta sləgay, yakwani ya ta mutsu həŋ ná, tsaya nzaku tdukwa.

4

Ghwadaka ndanu ta klatá zlərdá wi

¹ Nu ta klaktá lmu nda zlərdáwi mataba ghuni na? Vəl hara'uwa skwiha kavghakavgha, ta za vgha ma vgha ghuni ya. ² Ta hara'uway kuni ta skwi, sew mutsaf a kuni wu, ka pslə kuni ta mndu. Ta mamay kuni ta skwi, trid mutsaf a kuni wu, ka zlərdə kuni ta wi, ka lmə kuni ta lmu. Had' kuni ta mutsafa skwi ta kumə kuni wu, kabga dawa a kuni da Lazglafta wa. ³ Ta daway kuni mndani, had' kuni ta mutsafa wu, kabga nda tvani a ta dawa kuni wu, ŋa maga skwi ta zdəgaghunata ta dawa kuni. ⁴ Fkərwaha na! Sna a kuni kazlay: 'Dvutá ghəŋa hadik ná, ga ghuma nda Lazglafta ya kə'a ra? Mndu ya ta kuma ksa gra nda ghəŋa hadik ná, ta kumay ta nzakway ka ghuma Lazglafta. ⁵ Ta grə kuni ná, ka bətbət skwi mna defteri ta mnay kazlay: 'Dvudva Lazglafta katakata ta tsa sulkum fam tsi ma amu ya kə'a ya ra? ⁶ Ta vlay katək ta zdakatahudí ya ta fərtuta kəl defteri ka mnay kazlay: Ta pgha ghəŋ Lazglafta nda gwal ta gla ghəŋ, ama ta vlay ta zdakatahudani* ŋa gwal ta hanaganatá† ghəŋa taŋ kə'a ya. ⁷ Hanaganawahana ta ghəŋa ghuni ŋa Lazglafta, ka pgha kuni ta ghəŋ nda halaway ŋa hwayaghutani di'ij nda kaghuni. ⁸ Gavanavawagava ta Lazglafta, dza'a gavaghunavagava‡ tsatsi guli. Mbaziŋwa dzva ghuni, kaghuni gwal ta nzakway ka gwal dmaku. Ghuḃiŋwa ŋudufa ghuni, kaghuni gwal nda ghwadaka ndanu. ⁹ Tapafwatapa ma vgha ghuni ta tulekatá kaghuni. Tawawatawa ta taw, mbəzawambəza ta ima taw. Ka nuna ghuḃasu ta ghuḃasu kuni ka taw. Ka nuna rfu ta rfu kuni, ka basa ŋuduf. ¹⁰ Hanaganawa ghəŋa ghuni ta kəma Mgham, dza'a kapaghunaf kapa.

Ma tsə kuni ta guma ta sanlaha

¹¹ Ma vazu kuni ta rutsak ta sani nda sani. Mndu ya ta vza rutsak ta zwanjama, ka ta tsanaghatá guma a tsi ná, ta vza rutsak tsa mndu ya ta zlahu. Ta tsanaghatá guma guli

ta zlahu nda tsa. Ala, ka ta tsanaghatasa ka ta guma ta zlahu katsi ná, nza a kagha ka mnda sna zlahu nda tsa wa, ama mnda tsa guma kagha nda tsa. ¹² Lazglafta tur-tukwani ta vlatá zlahu, tsatsi guli ta tsa guma. Tsatsi ta laviŋtá mbanafra, tsatsi guli ta laviŋtá zadanata. Ama wa kagha tama, ta tsanaghatá guma ta zwanjama gha?

Ŋa ghuni a mahtsim wa

¹³ Ndanana tama, fawafa ta sləməŋ, kaghuni gwal ta mnay kazlay: Gita ka mahtsim a tsi dza'a dza'a mu da luwa manda ya, ŋa zata mu ta vaku, ŋa tsakalay mu ta tsakala, ŋa mutsakta mu ta tseḃi kə'a ya. ¹⁴ Tsaw sna a kaghuni ta skwi dza'a magaku mahtsim§ wa. Sna a kuni ta nzakwa hafa ghuni guli wa. Manda nzakwa kusay ta zlagapta sel, bəts nzdani ŋa gi zwadutani ya nzakwa ghuni. ¹⁵ Skwi má da mnə kuni katək ná, «ka ta dvafdvá Lazglafta ta kladamapta nda hafu katsi ná, dza'a magay ŋni ta skwi manda ya, nda skwi manda ya,» ka kuni má dza'azlay. ¹⁶ Ama ndanana ná, ta gharbaku kuni ma ndana ghuni, ka gla ghəŋ. Ghwadaka skwi na mndərga tsa gəla ghəŋ ya. ¹⁷ Mantsa tama, mndu ya nda sna ta maga skwi dina má ŋa magayni, ka kwalaghutá tsi ta magay ná, gaga ta dmaku.

5

¹ Ndana tama, fawafa ta sləməŋ kaghuni gwal gadghəl. Tawawa tawa ta taw, ka waha kuni ta wahu, ta ghəŋa ghuya dāŋwa ya dza'a dəḃəgaghunaghata. ² Rwurwa skwa gadghəla ghuni ghunzədək, zuza zahar ta lgutha ghuni. ³ Hpaduhpada hzay* ta dasuha ghuni nda tseḃiha ghuni. Tsa hzayha taŋ ya dza'a mna gwada ta kaghuni, ŋa dughwaduta taŋ ta vgha ghuni, manda ya ta dghwadú vu ta skwi. Ta sagha kdakwa ghəŋa hadik ya ná, ta tskanata kaghuni ta skwa gadghəl. ⁴ Wya plana a kuni ta nisəla gwal ta ksaghunatá slna ma vwah† wa. Ŋranafŋra kuni ta ŋudufa taŋ. Ta wahu həŋ. Ka snanaghatá tsa waha taŋ ya ta Lazglafta Mgham ya ta mbruta. ⁵ Zuza kuni ta mghama ghuni ma ghəŋa hadik,

* 4:6 Ngha ta Mahdihdi 3:34. † 4:6 Ngha ta mahdihdi 3:34 mnə lu ma gwada Grek ghalya. ‡ 4:8 Gray nda Zakari 1:3, Malatsi 3:7. § 4:14 Aya 13-14: Ngha ta Mahdihdi 27:1. * 5:3 Aya 2-3: Ngha ta Mata 6:19. † 5:4 Gray nda Zlahu 19:13, Vrafta ta Zlahu 24:14-15.

magamaga kuni ta skwiha ya kumarj maya ghuni. Nu'af nu'a kuni ta vgha ghuni, ka kzla fitika hnay. ⁶ Tsanagha tsa kuni ta guma ta gwal kul had dmakwa tarj, pslapsla kuni ta tdukwa mnduha kul pgharjta ghøj nda kaghuni.

Ksatá ñuduf, wya Mgham Yesu ta saha

⁷ Mantsa tama zwanama dá, nzawanza nda ksa ñuduf ha ka sagha fitika sagha Mgham. Nghawangha ba ta mnda hva, ya ka'a ta nzata ka kzla ñerma skwi ya ta sabi ma hadik. Nda ksa ñuduf ta nzata tsi ka kzlay ha ka mutsaftani ta tarjara ima sløgu nda kwanaha ima fwak[‡]. ⁸ Kaghuni guli ná, nzawanza nda ksatá ñuduf ka mbra kuni ta vgha, kabga ndusa fitika saha Mgham.

⁹ Zwanama dá, ma ñadé kuni ta ghøj ta ghøjja sani nda sani kada kwala lu tsaghu-naghatá guma. Ya wya mnda tsa guma ta wa tgha. ¹⁰ Zwanama dá, klawakla ta sadá satá duni nda ksa ñudufa la anabi, gwal si ta mna gwada nda hga Mgham. ¹¹ Nda tfawi ta ghøjja ghuni ka arji ta mnay nda gwal ta ghuya darjwa nda ksa ñuduf. Snijsna kuni ta mna gwada ta ksatá ñudufa Ayuba, nda ngha kuni ta kdavakta skwi ya vlarj Mgham Lazglafta. Lazglafta ná, dagala tawa hidahida nda zdaku[§] da tsi.

¹² Zwanama dá, sana skwi guli ná, ma wadu kuni ta wadu, dər nda luwa, dər nda hadik, dər nda wati ma skwa wadu tsi. Ama ka «arji» tsi, ka nza tsi ka arji. Ka «mantsa a tsi wu,» ka nza tsi ka mantsa a wu, kada kwala kuni dädámta ma guma Lazglafta*.

Ndöba dzvu ta ghøjja darjwa

¹³ Mamu sana mndu mataba ghuni ta sa duni ra? Ka ndöba tsi ta dzvu da Lazglafta. Mamu sana mndu mataba ghuni ta rfu ra? Ka fa tsi ta laha. ¹⁴ Mamu sana mndu mataba ghuni kul dughwanaku ra? Ka hga tsi ta gwal ta ngha Igliz. Ka maga høj ta du'a da Lazglafta ta ghøjani, nda pghanaghatá rdi nda hga Mgham[†]. ¹⁵ Ka nda ñuduf turtuk magata lu ta tsa du'a ya katsi ná, dza'a mbanafmba ta tsa mndu kul dughwanaku ya. Dza'a mbanafmba Mgham ma tsa darjwani ya. Ka si mamu dmakuha maga tsi, dza'a plinispla Lazglafta. ¹⁶ Mantsa

ya tama, mnuvuswa dmakwa ghuni mataba ghuni, ka maga kuni ta du'a da Lazglafta ta ghøjja sani nda sani, kada mbaghunafta Lazglafta ma inda darjwaha ghuni. Maga du'a mndu tdukwa ná, ta ksay ta slna nda mbraku kahwathwata. ¹⁷ Iliya ná, mndu ya manda va amu. Ka ndi'ata tsi ka maga du'a da Lazglafta, ña kwala imi kul sagha. Ka kwalaghutá imi ta sagha ta ghøjja hadik ka vaku hkøn nda tili mku'. ¹⁸ Tahula tsa guli, ka magaglafta tsi ta du'a da Lazglafta, ka zligijta luwa ta imi, ka zlröglafatá skwiha ta dáyaku[‡] ta hadik.

Vranakwa gwal ta zwaduta ma kahwathwata

¹⁹ Zwanama dá, ka mamu sani mataba ghuni ta di'ijaghuta nda kahwathwata Lazglafta, ka vranaktá sani ma mndu katsi, ²⁰ Dina ka snarjani kazlay: Mndu ya ta vranaktá mnda dmaku ma tvi ya si zwadu tsi ná, mbanafmba ta hafa tsa mnda dmaku ya ma mtaku. Ma tsa slna maga tsi ya guli ná, dza'a plinjpla Lazglafta ta ndaghata dmakuha[§].

‡ 5:7 Vrafta ta Zlahu 11:14, Yuwel 2:23. § 5:11 Ngha ta Ayuba 1:20-22, 2:10, 42:10-17. Nda Zabura 103:8. * 5:12 Ngha ta Mata 5:34-37. † 5:14 Ngha ta Markus 6:13. ‡ 5:18 Aya 17-18: Ngha ta 1 Mghamha 17:1, 18:1, 18:42-45.

§ 5:20 Ngha ta Mahdihdi 10:12, 1 Piyer 4:8.

Tanjana tsghatá lwa 1 Piyer

Ga zgu

¹ I'i Piyer ghunatá mnda Yesu Kristi ta vinda na delewer na ŋa zabatá mnduha Lazglafta ta wutsatá vgha ta nzaku ka matbay ta hadika Puj nda Galat, nda Kapadus, nda Asiya, nda ya ta hadika Bitani*.² Lazglafta ta nzakway ka Da ta zabaptá kaghuni manda va ya ghada tsi ta payafta. Ka faghutá tsi ta kaghuni ka ŋani nda ma Sulkumani nda ghuba, ŋa nzakwa ghuni ka gwal ta snanatá gwada Yesu Kristi, ŋa wutsikaghunaftá usani ka ghubighunista nda tsi. Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdakatahudani nda zdakwani tani katakata.

Faftá ghøj ta mbaku

³ Zlæzlva Lazglafta ta nzakway ka Dani ma Mghama mu Yesu Kristi. Ma glakwa Zdakwani, ka yøglatá tsi ta amu ka vlamata hafu ka lfíd ma sli'aganaptani ta Yesu Kristi mataba gwal nda rwa. Mantsaya tama, mamu mu nda fata ghøj ta nzaku nda hafu ka lfíd, ⁴ka kzla skwi ya kul badzavata, kul ksø rdak, kul kdavakta, fana Lazglafta ta zwanani ta luwa. ⁵Kaghuni, ka zlghafzlgħa kuni katsi, ta nghan kaghuni Lazglafta nda mbrakwani ŋa mbaghunafta. Tsa mbaku ya ná, ma kdavakta fitik dza'a snajta kuni.

⁶ Tsaya tama køl kuni ka nzata nda rfu. Aŋ mndani, ndanana nda ŋra ŋudufa ghuni ŋa fitik kwitikw da skwiha kavghakavgha ta dzøghaghunata. ⁷ Tsa skwiha ta dzøgha kaghuni ya ná, nda nza ŋa marantá nzakwa zlghay nda ŋudufa ghuni. Ta badzaku na dasu mndani, ama ta famfa lu ma vu ŋa nghan ka vørdani tsi, ka ki tsi. Mantsaya nzakwani guli nda zlghay nda ŋudufa ghuni ta malapta ka dasu ya. Mantsaya tama, ŋa klaghunaktá tsa zlghay nda ŋudufa ghuni ya ta zlæzlvu, nda glaku, nda sgít, badu tsa fitik dza'a zlagapta Yesu Kristi ya. ⁸ Aŋ mndani, ta nghan† a kuni ta Yesu nda ira ghuni wa, ama dvudva kuni, zlghafzlgħa kuni guli dær ta nghan a kuni. Tsaya ta

køl kuni ka rfu katakata kul mnavata nda wi, ⁹ kabga mutsafta ghuni ta mbaku ta nzakway ka klatá ghøjta zlghay nda ŋudufa ghuni ya.

¹⁰ Ghalya, zbanzba la anabi dina ta tvi ya ká Lazglafta dza'a mbanaftá mnduha, ka mnutá høj ta gwada ta ghøjta tsa zdakatahudi payaghunaf Lazglafta ya. ¹¹ Ka mnø Sulkuma Kristi, ta nzakway ma ŋudufa tarj ta gwada ta ghuya dajwa ya dza'a ghuyta Kristi, ma kdaku tsi mutsa glaku. Ka ŋavatá tsa anabiha ya ka psa snajta, ka yawu dza'a magakwa tsa skwi ya, nda ya ka kinawu kə'a dza'a magaku ya‡. ¹² Ka snanamtá Lazglafta ta tsa la anabi ya kazlay: Ka ŋa tarj a tsa gwada ya wu, ka ŋaghuni nzakwani kə'a. Ndanana, mnaghunamna gwal ta mna Lfídá Gwada ta tsa skwiha ya. Nda mbrakwa Sulkum nda ghuba ghunagata Lazglafta snaghunamtá høj ta tsa gwada ya. Tsa gwada ya guli ná, kumarjuma duhwalha Lazglafta ta snajta.

Nzaku ya ta ranjá gwal zlghay nda ŋuduf

¹³ Tsaya tama, payavawapaya ŋa ksa slna, nzawanza nda fata ghøj hzlejŋa. Fafwa fa ta ndana ghuni ta zdakatahudi ya dza'a vlaghunata lu badu zlagapta Yesu Kristi. ¹⁴ Ya nda nza kuni ka zwana Lazglafta ta snanatá gwadani ya, ma zlanaj kuni ta vgha ghuni ta ghwadaka skwiha, ya si ta zdøghaghunata ghalya ma nzakwa ghuni ta kul snantá Lfídá Gwada. ¹⁵ Tsa Lazglafta ta hgaftá kaghuni ya, nda ghuba tsatsi. Nzawanza kaghuni guli nda ghuba manda va tsatsi. ¹⁶ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «Nzawanza nda ghuba, kabga nda ghuba§ i'i,» ka'a.

¹⁷ Ka ta hgya kuni ma du'a ghuni ka «Da» ta Lazglafta, ya ta tsa guma ta ghøjta inda mndu ta bta slnani maga tsi kul gala mndu nda gala ya, nzawanza nda zløjay ma na nzakwa ghuni tata na ghøjta hadik na. ¹⁸ Nda sna kuni kazlay, varagap ma nzaku ka rgha, zlaghunaj dzidza ghuni lu ta kaghuni kə'a. Nda dasu nda ya nda dzindar ta badzaku ya a varata lu ta kaghuni wu, ¹⁹ ama nda usa Kristi* ta bluta varata lu ta kaghuni. Manda zwanja tuwak kul had maslivinza, kul had rdak tida ya, na tsa Kristi ya. ²⁰ Lazglafta

* 1:1 Gray nda Yakubu 1:1. † 1:8 Gray nda Yuhwana 20:29. ‡ 1:11 Nghan ta Zabura 22, Isaya 53, Lukwa 24:25-26.

§ 1:16 Livitik 19:2. * 1:19 Nghan ta Kwalasuha 1:20.

ta thanafta mantsaya daga ma kdaku lu zlaganaptá ghəŋa hadik, ka marigintá tsi ma na kdavakta fitik na, ŋa kata kaghuni. ²¹ Nda ma tsatsi zlgħafta kuni ta Lazglafta ya ta sli'aganapta ma mtaku mataba gwal nda rwa, ka vlarŋtá glaku. Tsaya kəl kuni ka zlgħafta, ka faftá ghəŋa ghuni ta Lazglafta.

²² Nda nza kuni ka gwal nda ghuba, ma snanata ghuni ta gwada Lazglafta, ŋa dvuta ghuni ta zwanama ghuni nda ŋudufa ghuni. Gdawagda tama ta dvuvustá vgha ghuni kahwathwata nda ŋuduf turtuk. ²³ Mantsa ya tama ná, nda sna kuni kazlay: Nda ya yakwa mahisa ghuni nda mbrakwa gwada Lazglafta ya ta vla hafu ta nzaku ŋa kdekedzej kə'a. Lazglafta ya kul had ta mtavata ta vlaghunatá tsa hafu ya, ya ta mtaku a wa. ²⁴ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Inda mnda səla ná, manda kuzuŋ nzakwani.

Sgitani guli ná, manda vzlizla kuzuŋ nzakwani guli.

²⁵ Ama gwada Lazglafta ná, ŋa kdekedzej†
nzakwani,» ka'a.

Tsa gwada ya ná, tsaya Lfida Gwada ya mnaghuna lu.

2

¹ Hliŋwahla ta inda ghwadaka skwiha ma ŋudufa ghuni, ma kuslember kuni ta kuslemberaku, ma pghə kuni ta wirak his ma vu, ma hara'u kuni ta hara'uwaku, ma tsanava kuni ta skwi ta mndu guli. ² Manda zwaŋa vzi'uwa ta mama u'a da mani ya, mantsaya ka kaghuni guli mama vərda gwada Lazglafta ŋa glay ghuni ta glaku nda tsi, ŋa mutsay ghuni ta mbaku ŋa dekdek. ³ «Lawa ta kəma ta kəma, kabga tapanatapa kuni ta zdakwa* Mgham Yesu Kristi.»

⁴ Gavanavawagava ta Mgham Yesu Kristi. Tsatsi tsa pala ta vla hafu wudidiŋ mnduha ya. Tsatsi zbap Lazglafta ta hemanata inda skwi ta wa irani. ⁵ Kaghuni guli, nzawanza ka pala nda hafu mida, ya ta kəl lu ka ba həga mndərga ŋa Sulkum, ŋa nzakwa ghuni ka guyata ghəŋa gwal nda ghuba ta vla skwi manda ya ta kumə Sulkum. Tsaya skwi ta

zdeganatá Lazglafta nda ma Yesu Kristi. ⁶ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Wana zbapzba yu ta vərda palaka tughwa ba həga,

ka fata ma luwa Siyuna. Mndu ya ta faftá ghəŋani tida ná,

had sana skwi dza'a pghanaghatá hula dekdek wu,» ka'a.

⁷ Ka ŋa kaghuni gwal ta zlgħafta ya ná, dagala sgitani, ama mantsaya a da gwal kul zlgħafta wa. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Va tsa pala wudidiŋ gwal ba həga ya, ta nuta ka vərda pala tughwa həga.»

⁸ Ka lu vindafta guli na:

«Tsa pala ya ná, ta dza mndu ka tuthun.

Tsa pala ya ta zlambanaptá† mnduha,» ka'a.

Ta dzay ta həŋ ka tuthun, kabga kwalaghuta taŋ ta snanatá gwada Lazglafta. Manda tsaya thanafta Lazglafta ta həŋ daga manda ghalya.

⁹ Ama kaghuni ya, nda nza kaghuni ka mndəra mndu zabap Lazglafta, ka guyata ghəŋa gwal ta vla skwi ŋa Lazglafta, ka gwal faghu Lazglafta ka ŋani. Tsatsi ta hagaftá kaghuni ka hlagaghunapta ma grusl, ka pghaghunamta ma tsuwadək ta ndərmim lu nda ndərmima, ŋa mna skwi maga tsi ta malaghutá mbraku‡. ¹⁰ Ghalya ná, si nza a kuni ka mnduha Lazglafta wu, ama ndanana, nda nza kuni ka ŋani. Ghalya mutsaf a kuni ta tawa hidahida Lazglafta wu, ama ndanana, mutsafmutsa§ kuni.

Nzawanza ta nzaku ka mnduha Lazglafta

¹¹ Zwanama da gwal ta dvu yu nda ŋudufa da, dina ka snarŋa ghuni kazlay, manda matbay nzakwa ghuni, gdavata a kuni ma na ghəŋa hadik na wu kə'a. Tsaya ta kəl yu ka vla mbraku ŋa ghuni, ka wara kuni ta skwi ya ta hara'owa kaghuni. Ya hafa ghuni ta zbə tsa skwiha ya. ¹² Dina ka kuni nzaku mataba gwal kul snarŋa Lazglafta. ŋa nzakwani dər má ta vaza rutsak həŋ ta kaghuni, ŋa nghanay taŋ ta ŋərma slna ya ta magə kuni, ŋa zləzlvay taŋ ta Lazglafta badu dza'a sagha tsi da guyaku nda həŋ.

† 1:25 Aya 24-25: Isaya 40:6-8, mnaf lu manda ya nda Grek ŋa ghalya. * 2:3 Ngha ta Zabura 34:9. † 2:8 Aya 6: Ngha ta Isaya 28:16. Aya 7: Ngha ta Zabura 118:22. Aya 8: Ngha ta Isaya 8:14. ‡ 2:9 Ngha ta Sabi 19:5-6, Isaya 43:20, Sabi 19:5, Vrafta ta Zlhu 4:20, 7:6, Isaya 43:21, 9:1. § 2:10 Huseya 1:6, 9, 2:1, 23, 25.

¹³Ma tsa nzakwa ghuni ka ŋa Yesu Kristi ya, hanaganawahana ta ghōŋa ghuni mista inda gwal ta ga mgham ta ghōŋa mnduha. Hanijwa ghōŋ mista mgham dagala, ta ga mgham ta ghōŋa inda skwi. ¹⁴Hanijwa ghōŋa ghuni mista ŋumna ya fa lu ŋa tsanaghatá guma ta gwal ta maga ghwadaka skwi, nda ya ŋa ghuba gwal maga skwi dina*. ¹⁵Kumankuma Lazglafta ta magay ghuni ta skwi dina, ŋa hanafá wi ta gwal kul snantá skwi, ta gutá rgha tanj. ¹⁶Nzawanza ka gwal fala'u vgha tanj. Nziya nza tsi ná, ma nza tsa fala'uwata vgha ghuni ya, ka skwi ŋa bukwanatá ghwadaka skwi. Ama nzawanza ta nzaku ya ta marantá nzakwa ghuni ka gwal ta ksanatá slna ta Lazglafta. ¹⁷Vlawavla ta glaku ŋa inda mndu, dŋuwadŋa ta zwanama ghuni ma zlgghay nda ŋuduf, zlgghawazlōŋa ta Lazglafta, vlawavla ta glaku ŋa Mgham dagala.

Klawa sadá Kristi

¹⁸Kaghuni la kwalva, hanaganawa ghōŋa ghuni mista danahōga ghuni, ka zlōŋa kuni ta hōŋ kahwathwata. Mista gwal zda ghōŋa tanj nda gwal lebtakwa yeya a wu, ama nduk nda ya mista gwal tanjtaŋa nzakwa tanj tani. ¹⁹Ka lagha mndu ka su'a ghuya danjwa, ta ghōŋa kumayni ta nzaku manda ya ta zdōganatá Lazglafta, dōr má si ra a ghuyayni ta tsa danjwa ya wu katsi ná, skwi dina ya. ²⁰Ka lagha ghuni ka gatá gwada, ka ghuyə lu ta danjwa ŋa ghuni ta ghōŋani, ka su'afá kuni katsi, mamu mndu dza'a ghuba kaghuni ra? Ama ka lagha ghuni ka magatá skwi dina, ka ghuyə lu ta danjwa ŋa ghuni ta ghōŋani, ka su'afá kuni katsi, skwi dina tsaya da Lazglafta. ²¹Ka ŋa tsaya hgafta lu ta kaghuni, kabga ghuyghuya Yesu Kristi ta danjwa guli ta ghōŋa kaghuni. Tvi ya taghunap tsi ŋa ksay ghuni guli ta səlani. ²²Tsatsi ná, walaŋ a ta gatá dmaku wu, had sana tsakalawi ta sabi ma wani† wa. ²³Ma fitika razay mnduha, vranam a ta hōŋ nda razu wa. Ma fitika ghuyay lu ta danjwa ŋani, tha a kazlay: Nya', kabgawu na kə'a wa. Ka zlanantá tsi ta ghōŋani ta Lazglafta ya ta tsa guma nda tvani ya. ²⁴Tsatsi ka ghōŋani ta klaftá dmakwa mu ta vghani ma

zlōŋafta lu ta udza zlōŋay. ŋa nzakwa mu ka gwal nda rwa tvə dmaku, ŋa nzay mu ta nzakwa tdukwa. Nda ma tsa balanata ya mbaghunafta lu. ²⁵Ghalya si nda nza kuni manda tuwakha nda zadá‡, ama ndanana tama, vrakvra kuni da mnda ngha tuwak ta nghapta ka hafa ghuni guli.

3

Nzakwa i marakw nda zə'al

¹Kaghuni guli mi'aha, hanijwahana ta ghōŋ mista zə'alha* ghuni. Ka ta magay kuni mantsa, dōr má sna a sanlaha ta gwada wu, ŋa nghay tanj ta ŋorma nzakwa mi'a tanj, ŋa mbōdanafta tanj ta nzakwa tanj, dōr má pslaf a kuni ta wi. ²Dza'a nghaŋgha hōŋ ta ŋōrmata nzakwa ghuni, nda ya ká kuni ta sna gwada da hōŋ. ³Yaha rka ghuni da nzakway ka skwa nghay wa iri, manda: Datá ghōŋ ya nda bla, nda ya nda mizidikwa dasu, nda ya nda lgut nda bla nda bla† dzvani. ⁴Ka nza rkatarka ghuni ka skwi nda difa ma ŋudufa ghuni, ka nzakwa tsi ka rka ya kul had ta badzavata, manda: Nzaku lebtakwa, tbeakwa. Tshaya skwi dagala sgitani da Lazglafta. ⁵Ghalya, mantsaya si ta rka mi'aha ta fafta ghōŋ ta Lazglafta ta rka, ma hanjta tanj ta ghōŋa tanj mista zə'alha tanj. ⁶Mantsaya si ta maga Sara, ta sna gwada da Abraham. «Mghama dá‡!» ka'a si ta hgay guli. Kaghuni guli ná, kwaghani kuni, ka ta magay kuni ta skwi dina, ka ksu a zlōŋ ta kaghuni.

⁷Kaghuni zə'alha guli, dina ka kuni nzaku nda mi'a ghuni, ka famta kuni ta difil ma ghōŋ, ya gwal nda hta mbrakwa tanj hahōŋ. Ka vla kuni ta sgit§ ŋa tanj, kabga tsa hafu ya ta vlə Lazglafta ka zdakatahudani ya ná, nda hahōŋ tani, nda kaghuni tani mida. Ka mantsaya ka kuni magay na: Ta snay Lazglafta ta du'a ghuni.

Ghuya danjwa ta ghōŋa maga skwi dina

⁸ŋa kdīŋta ná, guyawa guya ta ndana ghuni kaskwa turtuk, tawavuswa hidahida, dŋuvuswa vgha ghuni ka zwanama nda kwaghama, magawa zdaku nzawanza nda hanatá ghōŋ. ⁹Ka magamaga mndu ta ghwadaka skwi, ma vranam ka nda

* 2:14 Aya 13-14: Ngha ta Ruma 13:1-7. † 2:22 Ngha ta Isaya 53:9. ‡ 2:25 Aya 24-25: Ta gray lu nda Isaya 53:4-6.

* 3:1 Ngha ta Afisus 5:22, Kwalasuha 3:18. † 3:3 Ngha ta 1 Timute. 2:9. ‡ 3:6 Ngha ta Zlrafta 18:12. § 3:7 Ngha ta Afisus 5:25, Kwalasuha 3:19.

ghwadaka skwi. Ka razaghaf raza mndu, ma vranam ka nda razu, «katæk na tfanaghatfa ta wi*,» kabga ña tsaya hgafta Lazglafta ta kaghuni, ña tfaqhunaghatani ta wi ta kaghuni guli. ¹⁰ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Ka ta kumay mndu ta zďakwa nzakwani, ka ta kumay mndu ta rfayni ta rfu ma nzakwani, ksanatani ta ghanikani, zlanťani ta tsakalawi.

¹¹ Zlanťani ta maga ghwadaka skwi, ka maga skwi dina.

Zbayni ta zďaku ka ñavata mistani.

¹² Nda fa ira Lazglafta ta gwal ta maga skwi tďukwa.

Nda fa sləmɵjani ka sna du'a tañ.

Ama gwal ta maga ghwadaka skwi ná, ta mbəďanambəďa Lazglafta ta hul ta hɵj†,» ka'a.

¹³ Ka ñavañja kuni ka maga skwi dina ná, wati ma mndu ya dza'a maga ghwadaka skwi ña ghuni na? ¹⁴ Añ mndani dər má ta ghuyay kuni ta dąñwa ta ghɵja vəl magay ghuni ta skwi tďukwa ná, dza'a rfay kuni ta rfu. Ma zləj kuni ta gwal ta kuma magaghunatá ghwadaka skwi. Ma tďu tsi ta ñudufa ghuni. ¹⁵ Fafwafa ta ghɵja ghuni ta Yesu Kristi turtukwani, ka ga tsi ta mgham‡ ma ñudufa ghuni. Fata kaghuni ta ghɵja ghuni ña ghuni ña zlgħawi da inda gwal ta dawaghunata ka kabgawu kəl kaghuni ka faftá ghɵja ghuni ta Yesu Kristi. ¹⁶ Ta zlgħɵ kuni ta tsa wi ya, zlgħawazlgħa nda hanatá ghɵj, nda ya nda vla glaku ña tañ guli. Gəďata kaghuni ta maga tsa skwi dina ya ñaghuni, kada ksuta tsi ka hula ta hɵj, dər klafkla hɵj ta kaghuni ka ghwadaka mnduha, ka raraza ñərmata nzakwa ghuni ta tva Kristi. ¹⁷ Ta drañ ghuya dąñwa ta ghɵja maga skwi dina, ka si mantsaya kumanťa Lazglafta, ka ghuyay ta ghɵja magatá ghwadaka skwi. ¹⁸ Mantsaya luta tsi guli nda Yesu Kristi, tsatsi ta nzakway ka tďukwa mndu, ka mtutá tsi turtuktuk ta ghɵja ghwadaka mnduha, ña bhadamaghata da Lazglafta. Ma nzakwani ma slu'uvgha dzata lu, ka nzaku tsi nda hafu ma Sulkum§.

¹⁹ Nda mbra tsa Sulkum ya. Ka laha tsi

da mna gwada Lazglafta ña sulkumha tsam lu ma gamak. ²⁰ Tsa sulkumha ya ná, hahɵj gwal ta kwalagħutá snanatá gwada Lazglafta ghalya. Añ mndani, nzdavanzďa Lazglafta ka ksanatá ñudufani ma fitika tsay Nuhu ta kwambalu. Ka mba'atá mb-saka mnduha hutsekw ma tsa imi* ya nda ma tsa kwambalu ya. Tghas yeya hɵj kwenkwewj. ²¹ Tsa imi ya ná, gray nda batem ta mba kaghuni gitana ya. Rdak ta vgha a ta għuǔu na batem wa. Magaftá batem ná, vlanťa mu ta ghɵja mu ta Lazglafta nda varda ñudufa mu ya. Ndana guli, ta mbay batem ta kaghuni nda ma sli'agapta Yesu Kristi ma mtaku. ²² Vragħuvra Yesu Kristi ta luwa, ta nzaku nda ga zegħwa Lazglafta, ta ga mgham ta ghɵja duħwalha Lazglafta, nda inda sanlaha ma skwiha nda mbra nda mbra.

4

Maga skwi ya ta zďəganatá Lazglafta

¹ Nda sna mu kazlay: Ghuyghuya Kristi ta dąñwa ma slu'uvgha kə'a. Kaghuni guli, nzawanza nda fata vgha ña ghuyay manda ñani. Mndu ta ghuytá dąñwa ma slu'uvgha ná, had' ta gəgəltá dmaku wa. ² Ma na pďakwa fitik ña zay ghuni nda hafu ta na ghɵja hadik na ná, nzawanza ta nzaku manda ya ta zďəganatá Lazglafta, manda ya ta hara'u slu'uvgha ya a wa. ³ Ma nza-kwagapta ghuni manda ghalya ná, mburapmbura kuni ma maga skwi ta zďəganatá gwal kul snanťa Lazglafta. Ma magay ghuni ta sli'insli'ij, nda hara'u ta iri, nda ghuyaku, nda zďakwa skwi katakata, nda sasaku, nda manzakdawaya skwa wuyayha. ⁴ Ndanana tama, ta ndərmim nda ndərmima gwal kul snanťa Lazglafta ta kwalagħuta ghuni ta gugəltá ghɵj nda hɵj ma tsa nza-kwa sli'insli'ij ya, ka razu hɵj ta kaghuni. ⁵ Ama hahɵj nda wa tañ dza'a mnanťa slna tañ ta kəma Lazglafta ya nda fa vghani ña tsanagħatá guma ta gwal nda hafu nda gwal nda rwa tani. ⁶ Tsaya kəl lu ka mnanatá Lfida Gwada ta dər gwal nda rwa, ña nzakwa tañ nda hafu manda ya ta kumə Lazglafta nda ma Sulkum dər má tsanagħatsa Lazglafta ta guma ta hɵj ma

* 3:9 Ngha ta Mata 5:44. † 3:12 Aya 10-12: Ngha ta Zabura 34:13-17. ‡ 3:15 Ngha ta Mata 5:10, aya 14-15: ngha ta Isaya 8:12-13. § 3:18 Ngha ta Ruma 1:4. * 3:20 Ngha ta Zlrafta 6:1—7:24.

ghəŋja hađik, manda va ŋja hamata mnda sala.

Nzaku ma guyatá ghəŋj

⁷Ndusakndusa kdavakta fitika inda skwi. Nzawanza hzleŋja nda difil ma ghəŋj, ŋja ŋvata ghuni ma maga du'a. ⁸Mali ma inda skwi ná, tsaya gdavata ghuni nda dvuvustá vgha nda ŋuduf turtuk sani nda sani, kabga ta tiŋway dvu ta mndu ŋja plinistá ndəghata dmakwa* mnduha. ⁹Ma ruruŋwaku kuni ta ruruŋwaku ta tsu'a matbay ta lagha da kaghuni. ¹⁰Inda kaghuni, magawamaga ta slna nda tvani ŋja sanlaha nda skwi ya vlaghuna Lazglafta. Mantsaya dza'a kəl kuni ka nzakway ka vərda gwal ta ksa slna nda zdakatahudi kavghakavgha ya ta vlə Lazglafta. ¹¹Ka vlarjvla Lazglafta ta mbrakwa gwada ta mndu katsi, ka mna tsi ta skwi mnana Lazglafta. Mndu ya vlarj Lazglafta ta mbrakwa maganata† slna ta mndu guli, ka maga tsi nda mbraku ya vlarj Lazglafta. Magawamaga mantsaya ŋja zəzləvay mnduha ta Lazglafta ma inda skwi, kabga Yesu Kristi. ŋjani glaku, nda mbraku, ŋja kdəkedzerj. Amin!

Ghuya daŋwa nzaku ka mnda Kristi

¹²Zwanama da gwal ta dvu yu, yaha kuni da ndərmima ghuya daŋwaha ya ta fwaghunata da nzaku tsi ka skwa madukwa da kaghuni. ¹³Rfawarfa ta rfu katək, nda nza-kwa ghuni kawadaga nda Kristi ma ghuya daŋwa, kada ndəghafta ŋudufa ghuni nda rfu badu dza'a maraŋta tsi ta glakwani ŋja inda mndu. ¹⁴Ka ta razay mnduha ta kaghuni, ta ghəŋja nzakwa ghuni ka ŋja Kristi katsi, rfawarfa ta rfu kabga ta nzaku Sulkum ya dagala ta nzakway ka Sulkuma Lazglafta ta ghəŋja kaghuni. ¹⁵Ka ta ghuyay sani mataba ghuni ta daŋwa katsi, ma nza tsi, kabga vəl dzatani ta mndu, kabga ghalatani ta ghali, kabga vəl magatani ta ghwadaka skwi, kabga vəl valamtani da skwi kul nghanata. ¹⁶Ala, ka lagha mndu ka ghuya daŋwa, kabga vəl nzakwani ka krista katsi, yaha tsaya da ksay ka skwa hula. Katək na, ka rfa tsi ta Lazglafta ta ghəŋja vəl favatani ta tsa hgu ya.

* 4:8 Ngha ta Mahdihi 10:12, Yakubu 5:20. † 4:11 Ngha ta Slna gwal ghunay 6:2-4, Ruma 12:7. ‡ 4:18 Ngha ta Mahdihi 11:31, Irmija 25:29. * 5:2 Ngha ta Yuhwana 21:15-17, Slna gwal ghunay 20:28. † 5:5 Ngha ta Mahdihi 3:34. ‡ 5:6 Ngha ta Mata 23:12, Lukwa 14:11, 18:14. § 5:7 Ngha ta Zabura 55:23.

¹⁷Saghasa fitik ŋja zraftá Lazglafta ta tsa guma. Tiŋəl ta ghəŋja həgani dza'a zrafta tsi ta tsay. Ala, ka si nda amu ka lu zrafta katsi, kinawu dza'a kdavakta tsi ta ghəŋja gwal kul snatá Lfida Gwada Lazglafta na?

¹⁸Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «Ka nda daŋwa mbafta mndu tdukwa katsi, kinawu dza'a kdavakta ŋja ghwadaka mnduha, nda gwal ta ga dmaku‡ na?» ka'a.

¹⁹Tsaya tama, gwal ta ghuya daŋwa manda ya ta kumə Lazglafta ya, ka gdata həŋj ta maga skwi dina. Ka fanamta həŋj ta ghəŋja tarj ma dzvu ta Lazglafta ya ta magaftá həŋj, kul had ta mbədanaftá skwi mna tsi ya.

5

¹Ndanana tama, wya ka yu ta mnanatá la galata mndu ta ngha Igliz mataba ghuni. I'i guli ná, glata mndu yu manda va hahəŋj. Masləmtsaka ghuya ta daŋwa ghuyə Kristi yu, dza'a mutsay i'i guli ta mayaka da ma glakwa Kristi ya dza'a maraŋta Lazglafta.

²Wyawa dzvu, ka ngha kuni ta bra ya faghunam* Lazglafta ma dzvu. Nghawangha nda ŋuduf turtuk manda ya ta kumə Lazglafta. Ma nza tsi ka mbla kaghuni nda mbla. Ma magə kuni kabga ŋja mutsa tsedi, ama magawamaga kabga dvu. ³Ma zbə kuni ta ga má mghammgham ta ghəŋja gwal pghaghunam Lazglafta ma dzvu. Nzawanza ka gwal ŋja ksay tarj ta sada ghuni. ⁴Ka mantsaya ka kuni magay, badu zlagagaghata mghama gwal ta ngha rini ná, ŋja mutsay ghuni ta zewzewa nda sgit tida, kul badzavata ya.

⁵Kaghuni guli duhwalha, hanaganawa ghəŋj mista la galata mndu ta ngha Igliz. Kaghuni demdem nzawanza nda hanatá ghəŋj ma gwaya vgha ghuni, kabga «zdəgana a gwal ta gla ghəŋj ta Lazglafta wu, ama ta zdənaŋ zda ta hudi ta gwal ta hanaganatá† ghəŋj.» ⁶Hanaganawa ghəŋj mista mbrakwa Lazglafta, kada kapaghunafta tsi ma fitik ya kumaŋ‡ tsi. ⁷Pəghanamwa pgha ma dzvu ta inda daŋwa ghuni, kabga tsatsi ta nghanapta ka kaghuni§.

⁸Nzawanza hzleŋja nda difil, kabga ta pgha budukwa ghuma ghuni halaway

manda rveri ta hurgu ta zba skwi ɲa dughwadutani. ⁹ Dihavawa diha ma zlgħay nda ɲuduf, ma zlanəɲ kuni ta tvi. Nda sna kuni kazlay: Mndərga va tsa dāɲwa ya ná, slanaghasla ta inda zwanama ghuni ta ghəɲa hadik demdem kə'a. ¹⁰ Tahula ghuyta ghuni ta dāɲwa ma fitik kwitikw ya, dza'a vlaghunavla Lazglafta ya ta gdata ta vla zdakatahudi, ta hgaftá kaghuni ma Yesu Kristi, ɲa lami da glakwani ya ɲa kdēkedzeɲ, ɲa payafta tsatsi kaghəɲani ta kaghuni, ɲa dihaghunatani, ɲa mbraghunaftani, ɲa kwala skwi kul gigidantá kaghuni. ¹¹ ɲani mbraku ɲa kdēkedzeɲ. Amin!

Ga zgu

¹² Silveɲ ta katihata kəl yu ka vindaghunaftá na zwaɲa dēlewer na. Nda sna yu kazlay: ɲerma mndu ya kə'a* ta tva Lazglafta. ɲa vlaghunatá mbraku kəl yu ka vindaghunafta. Nda ya ɲa graghunaftá kahwathwata zdakatahuda Lazglafta. Dihavawa diha nda mbraku ta tsa zdakatahuda Lazglafta ya.

¹³ Ta ga zgu Igliz ma Babila ɲa ghuni, gwal dāgap Lazglafta manda va kaghuni guli. Ta ga zgu zwaɲa† dā Markus guli ɲa ghuni. ¹⁴ Guvuswa ga ta zgu sani nda sani nda brusa vgha hmətət.

Ka nza zdakatahuda Lazglafta nda kaghuni demdem, kaghuni gwal ma Kristi ya.

* 5:12 Silas: Ngha ta Slna gwal ghunay 15:22, 40. † 5:13 Babila: Ngha ta Suna Yuhwana 17:5, Slna gwal ghunay 12:12, 25, 13:13, 15:37-39, Kwalasuha 4:10, Filipiya. 24. Zwaɲa dā: Ma sulkum (ngha ta 1 Timute. 1:2.).

Mahisa tsghatá lwa 2 Piyer

Ga zgu

¹I'i Simurj Piyer ta nzakway ka kwalva nda ya ka ghunatá mnda Yesu Kristi ta vinda na delewer ná, nja gwal ta mutsaftá zlg hay nda njuduf ka guram nda va njarjni, nda ma zdakwa Lazglafta nda Yesu Kristi. ²Ka sgaghunagha sga Lazglafta ta zdakatahudi nda zdaku ma snarjtá i Lazglafta nda Yesu Kristi Mghama mu.

Nzaku ya ta ranjtá mnda zlg hay nda njuduf

³Yesu Kristi ta snamamtá Lazglafta ya ta hgaf tá amu nja dguvusta mu ta glakwani nda zdakwani. Mantsa tama, ka vlamatá tsi nda ma mbrakwani ta inda skwi ya ta ramata, nja nzay mu ta nzaku manda ya ta zdóganatá Lazglafta. ⁴Nda ma tsa skwiha ya vlamata tsi ta tsa skwiha ta dinuta katakata, ya tamaf tsi ta imi ta slémørj daga manda ghalya nja vlamata ya. Ma mutsafta ghuni ta tsa skwiha ya, lavinjta kuni ta ndapta ma ghwadaka skwiha ya ta hara'uwa iri ta ghøja hadik, ka ksay ghuni ta sada Lazglafta. ⁵Mantsaya tama, njavawa nja ka sganaghata kuni ta ghøja zlg hay nda njudufa ghuni ta nzaku dina. Ta ghøja nzaku dina, ka sganaghata kuni ta snarjtá skwi. ⁶Ta ghøja snarjtá skwi, ka sganaghata kuni ta ksanatá ghøj. Ta ghøja ksanatá ghøj, ka sganaghata kuni ta nvavata. Ta ghøja nvavata, ka sganaghata kuni ta nzaku ta zdóganatá Lazglafta. ⁷Ta ghøja nzaku ta zdóganatá Lazglafta, ka sganaghata kuni ta nzaku hmatøt manda la zwanama. Ta ghøja nzaku hmatøt manda la zwanama, dvutá mndu. ⁸Ka mamu kuni nda mndørga tsa nzaku ya, ta gdavagda kuni ta maga slna nda tsi katsi, had' kuni dza'a nzata nda zbu kwatá vgha wa. Dza'a dza'a kuni ta køma takma nda snarjtá Mghama mu Yesu Kristi. ⁹Mndu kul had' nda mndørga tsa nzaku ya ná, manda ghulpata mndu ta lulumaku ya nzakwani. Zanapza ta tsa mbanaf mbanaf Lazglafta ma dmakuhani maga tsi ghalya ya.

¹⁰Tsaya tama zwanama dá, njavawarja ka nzafta kuni ta tsa hgu hgaf Lazglafta ta kaghuni, ka dagaptá kaghuni ya. Ka mantsaya ka kuni magay had' kuni dza'a dødanta da ghwadaka skwi wa. ¹¹Mantsaya, nda fa ghøja ghuni ta gunaghunata Lazglafta ta watgha lami da ga mgham nja kdekedzerj ta nzakway ka nja Yesu Kristi Mghama mu, ta mba amu ya guli.

¹²Tsaya ta kæl yu ka gdavata ta hava tsa skwiha ya nja ghuni, dør má nda ghada snarjta ghuni, ta njavarja kuni ma tsa kahwathwata taghaghunaf lu ya. ¹³Ka tata hafu yu katsi ná, nda nza ka skwi dina na havay dá ta tsa skwiha ya nja ghuni, kada nzata kuni nda fatá ghøj hzlerja. ¹⁴Nda sna yu kazlay: Ta ghwarj a kdavakta hafa dá ma na ghøja hadik na wu kø'a, manda ya snidim Mghama dá Yesu Kristi. ¹⁵Ama dza'a magay yu ta kdavakta mbrakwa dá, nja nzakwani dør má nda mta yu, nja lavinjta ghuni ta hava tsa skwiha ya.

Gwal ta nghanjtá glakwa Kristi

¹⁶Ma fitika mnaghunata nji na saha dza'a saha Yesu Kristi ma mbrakwani ná, prukutunzum ya gi ta tsa'ata mnduha ma ghøja tarj a mnaghuna nji wu, ama skwi ghada arjni ta nghanjtá mbrakwani nda ira nji ya mnaghuna nji. ¹⁷Ma fitika mutsaftani ta sgit, nda glaku da Lazglafta ta nzakway ka Da ná, hada arjni. Nda sna arjni nda slømrja nji ta mnø Lazglafta ya ta hemanatá inda skwi kazlay: Nana na zwanø dá ya dvu yu ta zdøghata katakata kø'a. ¹⁸Vørdá arjni ka ghøja nji ta snarjtá saha tsa lwi ya daga ta luwa, ma fitika nzakwa nji kawadaga nda tsi ta ghwá nda ghuba*.

¹⁹Ta ghøja tsaya guli ná, nda fa ghøja nji ta gwadá ya klak la anabi. Dina má ka njanata ghuni dasuwa ta tsa gwadaha tarj ya, kabga nda nza manda pitirla, ya ta tsuwadakaku ma grum. Dina ka gdata ghuni ta snay, ha ka tsadata vli, ka safa gumbøzla nja nghanjta ghuni ta tsalatá inda skwi ma njudufa ghuni. ²⁰Karaku ná, wya skwi nja snarjta ghuni: Tsa gwadaha hlak la anabi ghalya, ka vindamta ma deftera Lazglafta ya ná, tsa a ma ghøja tarj a hørj wa. ²¹Tsa gwadaha hlak la anabi ya ná, had' ya walarj mnda søla ta tsa'ata ma ghøjani

* 1:18 Aya 17-18: Ngha ta Mata 17:1-5, Markus 9:2-7, Lukwa 9:28-35.

wa. Sulkum nda ghuba ta vlarjta mbraku ta hɔŋ, ɲa mna skwi ya mnanaf Lazglafta ta hɔŋ.

2

Ghwadaka anabiha

¹Ghalya, zlagapzлага ghwadaka anabiha mataba mnduha Lazglafta, mantsaya guli dza'a zlagapta ghwadaka gwal tagha skwi mataba ghuni. Dza'a kladamkla hɔŋ ta ghwadaka tagha skwi ɲa zadɪŋtá mnduha, ɲa vzɪŋta tarj ta Yesu Kristi ta nzakway ka mnda tagha skwi ta mbanaftá hɔŋ ya. Mantsaya gi dza'a tɔdakta hɔŋ ta zadaku ta ghɔŋa tarj. ²Nda ndɔgha gwal dza'a ksa sɛla tarj ma tsa ghwadaka nzaku ya, ɲa razay mnduha ta vɔrda tva Lazglafta kabga hahɔŋ. ³Ta tadaku ira tsa ghwadaka mnduha ya ta skwa mndu, ɲa tsakalay tarj ta wi ɲa gatugadughunustá skwa ghuni. Tsaw nda ghada tsatá guma ta ghɔŋa tarj daga manda ghalya, ta kzlaykzlay zadaku ta hɔŋ.

⁴Dɔr tsa duhwalha Lazglafta ta ga ta dmaku ghalya ya ná, zлана a Lazglafta ta hɔŋ mantsa wa. Ama ka pghaghatá tsi ta hɔŋ da duda vu, ka tsamtá hɔŋ nda zida ma grum, ka kzla fitika guma. ⁵Tsa mnduha ghalya ta gatá dmaku ya guli ná, zлана a Lazglafta ta hɔŋ mantsaya guli wa. Ka zadanatá tsi ta tsa gwal ta maga ghwadaka skwi ya nda ima mabudbud. Ta ghɔŋa Nuhu si ta mɔay ɲa mnduha kazlay: Magawa skwi tɔɔkwa kɔ'a yeya mbanaf tsi, nda sanlaha ma mnduha* ndɔfáŋ guli. ⁶Mantsaya tsanaghata tsi ta guma ta luwa Suduma nda Gwamura guli, ka zadanatá tsi ta hɔŋ nda vu, ka niŋtá hɔŋ ka hutidif. Mantsaya marananta tsi ta gwal ta maga ghwadaka skwi kɔ'a dza'a slanaghatá hɔŋ†. ⁷Ludu ná, tɔɔkwa mndu ya. Ta kuzlan̄kuzla tsa maga sli'ɪŋsli'ɪŋ ta magɔ gwal ma luwa Suduma ya ta ɲudufani katakata‡. ⁸Mataba tarj ta nzakwa tsa tɔɔkwa mndu ya. Inda fitik ta nghay, ta snay, ta inda tsa sli'ɪŋsli'ɪŋ ta magɔ hɔŋ ta hla sɛla mndu ya. Ta gurdá ɲudufani, kabga tɔɔkwa mndu tsatsi. ⁹Tsaya tama ná, nda sna Mgham Lazglafta kɔ'a ta hliŋŋtá tɔɔkwa mnduha ma skwi ta dzɔghantá hɔŋ. Nda sna guli kɔ'a ta

pghaghutá gwal ta maga ghwadaka skwi ɲa ganaptá iri ta hɔŋ badu fitika tsa guma. ¹⁰Katkatatani ná, ta ghɔŋa gwal ta maga ghwadaka skwi kumarj slu'uvgha tarj, nda gwal ta hɔrtɔtatá ga mghama Lazglafta, dza'a tsi giri ɲa tarj.

Tsa mnduha ta tagha ghwadaka skwi ya ná, had hula ta wa ira tarj wa. Ta gla ghɔŋ hɔŋ. Vla a hɔŋ ta glaku ɲa duhwala Lazglafta ta luwa wa. Ta razu nda raza hɔŋ. ¹¹Dɔr duhwalha Lazglafta ya ta malaghutá tsa gwal ta tagha ghwadaka skwi nda mbraku ya má, had hɔŋ ta ghubasa hɔŋ, ka raza hɔŋ ta kɔma Lazglafta wa. ¹²Tsa mnduha ya ná, had ghɔŋ da hɔŋ wa. Manda nimitak ta yaku ɲa kasuta, ka psliŋtá hɔŋ ya, ka hɔŋ ta magaku. Dɔr skwi kul snantá hɔŋ tsi ná, razay tarj ɲa tarj. Manda va tsaya ná, dza'a zadanazada lu ta hɔŋ manda nimitakha. ¹³Nda ghuya dɔŋwa dza'a vranamta Lazglafta ta hɔŋ. Manda ya ghuyanap hahɔŋ ta dɔŋwa ta sanlaha ya. Ka skwa zɔfanaftá vgha ta hɔŋ ka hɔŋ klaftá sasaku, nda maga sli'ɪŋsli'ɪŋ dɔr nda fitik ma ghɔŋ tsi. Ka skwa hula nzamta tarj mataba ghuni, ta kuzlaku ta ɲuduf guli. Ta zay hɔŋ ta say hɔŋ kawadaga nda kaghuni, ama mbɔdata tarj ta hul ná, skwi ta kumɔ maya§ tarj ta magɔ hɔŋ. ¹⁴Ta tadaku ira tarj ta mi'aha, hɔrfava a hɔŋ ma vɔl maga dmaku wa. Bla a ta barafta hɔŋ ta gwal nda hta mbrakwa tarj ka pghamtá hɔŋ da dmaku wa. Yukyukyuk ka ira tarj ta tadaku ta skwiha. Mndɔrga tsahaya ma mnduha ná, nda ghada ksuta guma Lazglafta ta hɔŋ. ¹⁵Zluŋzla hɔŋ ta vɔrdaka tvi, ka zwaduta, ka ksaghatá tvi manda ɲa Balama zwanja Baswara zɔɔguduj tsemi ka magatá tsi ta ghwadaka skwi ya. ¹⁶Ka dvanaghatá lu ta ghɔŋa kwalaghutani ta snatá gwada, ha ka gwadganatá kɔɔh kul had ta gwada ya nda gwada manda va ɲa mndu. Ka hanaftá tsi ta tvi ta tsa anabi* ya yaha da gɔgɔltá tsa rghani ya.

¹⁷Ka guram nda ghwa swi'ap imi mida tsa mnduha ta tagha ghwadaka skwi ya, ka guram nda ghwayak ta turɪŋta falak ya hɔŋ guli. Payanapaya Lazglafta ta vli ta hɔŋ ma grusl tɔɔk katakata. ¹⁸Ta ghɔrbaku hɔŋ

* 2:5 Ngha ta Zlrafta 6:1—7:24. † 2:6 Ngha ta Zlrafta 19:24. ‡ 2:7 Ngha ta Zlrafta 19:1-16. § 2:13 Ngha ta

Yuda aya 12. * 2:16 Aya 15-16: Ngha ta Mbsak 22:4-35.

ka yawu bətbət, ka bara gwal tsaghuta tarj yeya ta vgha nda gwal ta gdata ta nzaku ma dmaku. ¹⁹ «Falau' vgha ghuni dza'azlay,» ka həj ta mnay ɲa tarj. Hahəj ya kay tatarj, nda ghada nzatá həj ka vu'a bədzaku ta kla həj da zadaku. Nda sna kuni ná, ka nu tsa skwi ta hbutá tsa mndu ya ná, vu'a tsa skwi ya tsa mndu ya. ²⁰ Ka lagha tsa gwal ta zlu'agaptá vgha ma ghwadaka skwi ta badza mndu ma ghəja hadik ya, manda snarjta tarj ta Mghama mu Yesu Kristi ta nzakway ka mnda mba amu ya guli, ka vrəglamta da maga tsa ghwadaka skwi ya katsi, dza'a malaghumala badzatá həj ka nzakwa tarj tarjtarj. ²¹ Ta dər má kwala tarj kul snarjta tsa tvi tdukwa ya, ka ya ghada həj ta snarjta tsa tvi ya dínadina, tahula tsa, ka zlanavata tarj ta zlahuha Lazglafta ya mnana lu ta həj. ²² Tsa skwi ta slanaghatá həj ya, mararjmara kazlay: Kahwathwata tsa gwada mahdihdi ta mnata ya kə'a. Ka'a na: «Ta vradaghavra kri da ni'iglaftá vnihatá vnihani†.» «Tahula mbazanatá mbaza ta ghuvazu ná, ɲa vrəglamtani da dzazlak guli,» ka'a ya.

3

Faftá ghəj ta vragata Mgham Yesu

¹ Graha dá ya ta dvu yu, mahisa delewera dá nana vindaghunaf yu na. Ma tsəna delewerha dá his vindaghunaf yu na ná, vraftá ya ta vrafta yu ta skwiha ya ghada kuni ta snarjta, ɲa ndanay ghuni ta ndanu nda tvani ta ghəja tarj. ² Ta kumay yu ta ndanay ghuni ta skwiha ya mna la anabi nda ghuba ghalya. Nda zlahu Mgham Yesu Kristi ta nzakway ka mnda mba amu, taghaghunaf gwal ghunay, ghunədaghunagha lu ya. ³ Skwi ɲa snarjta ghuni karaku ná, dina ka snarjta ghuni kazlay: Ma ndusakta kdavakta fitik ná, dza'a sli'agapsli'a inda gwal ta maga skwi manda ya kumarj ghəja tarj, dza'a ghubasay həj ta kaghuni kə'a. ⁴ «Dza'a vragavra yu ta katsi tamaftá imi ta sləməj kay ra? Ga tsi kay ka na? Ka yawu rwakta dzidziha mu, ta nzaku inda skwi manda va vlani daga ka yawu zlagapta ghəja hadik,» ka həj. ⁵ Gwal ta mnay mantsaya ná, mamu

skwi ya nda maya zanap həj ka palama. Daga manda ghalya ta magaftá Lazglafta nda gwadani ta luwa nda hadik. Kligij ma imi lu ta hadik, nda imi guli magafta lu ta hadik. ⁶ Nda imi ta nzakway ka ima mabudbud' zadanamta* Lazglafta ta ghəja hadik ghalya. ⁷ Na luwa nda ghəja hadik ta nghə mu ndanana ná, va tsa gwada Lazglafta ya ta ɲanata, ɲa zadanata nda vu. ɲanarja ta həj ha sagha fitika guma, ɲa zadanatá ghwadaka mnduha.

⁸ Graha dá gwal ta dvu yu, mamu skwi turtuk dza'a kwal kuni zanapta: Da Mgham Lazglafta ná, fitik turtuk ya ná, manda fitik dambu' nzakwani. Fitik dambu' ya guli ná, manda fitik turtuk† nzakwani. ⁹ Gərdá a Lazglafta ka maga skwi ya tamaf tsi ta imi ta sləməj manda ya ta ndanu sanlaha ya wa. Ama kaghuni nza tsi katək ka kzlay, kabga va a ta zadavaghuta dər wati ma mndu wa. Ta kumay katək ta mutsafta inda mndu ta mbədanaftá nzakwani.

¹⁰ Nduk nda tsaya tani ná, dza'a sagha manda ghali tsa fitika Mgham Yesu ya. Ma tsa fitik ya dza'a nda sna lu ta ghudzagata skwi nda mbraku, ɲa zwaduta luwa gi rək. ɲa drijta vu ta inda skwi ta luwa, ɲa zwaduta‡ ghəja hadik nda inda skwi mida tani. ¹¹ Ka si mantsa dza'a zwaduta inda tsa skwiha ya ná, mndərga wati nzaku ta raku ɲa nzakway ghuni? Nzawanza ta nzaku ya nda ghuba. Ka vlarjta kuni ta ghəja ghuni ta Lazglafta ma inda skwi. ¹² Kzlawakzla ta tsa fitika Lazglafta ya, ka ɲavata kuni nda inda mbrakwa ghuni ɲa sagha tsa fitik ya gi misimmisim. Tsa fitik dza'a zadanata lu ta luwa ɲa nu'uta inda skwi da vu ya, tsa fitik ya. ¹³ Ta kzlaykzlay mu ta tsa lfida luwa nda tsa lfida hadik§, ma vli ya dza'a gdavata nzaku tdukwa manda ya tamaf tsi ta imi ta sləməj ya.

¹⁴ Tsaya tama graha dá ya ta dvu yu, ɲavawa ɲa, ɲa slaghunaghatani nzidid kul had sana skwi ta kaghuni, ɲa nzakwa ghuni nda zdaku nda tsi. ¹⁵ Havakwahava kazlay: Skwi ya kəl Mgham Yesu ka gərdaku ná, kabga ɲa mutsafta mnduha ta mbədanaftá nzakwa tarj, ɲa mbanaftani ta həj ya kə'a. Manda va tsaya vindaghunafta zwanama

† 2:22 Ngha ta Mahdihdi 26:11.

* 3:6 Aya 5: Ngha ta Zlrafta 1:6-9, aya 6: Ngha ta Zlrafta 7:11.

† 3:8 Ngha ta

Zabura 90:4.

‡ 3:10 Ngha ta Mata 24:43-44, Lukwa 12:39-40, 1 Tesalunik 5:2.

§ 3:13 Ngha ta: Isaya 65:17, 66:22.

mu Pwal ya ta d̄vu mu guli nda difil ya vlah Lazglafta. ¹⁶Tsaya skwi ta mnə tsi ma inda delewerhani ya, ta gwadə tsi ta gwada ta ghəŋa mndəra tsa skwiha ya. Mamu sana skwi ya nda bla ta vindamta tsi ma tsa delewerhani ya, ta tərdanafta gwal kul snəŋtá skwi, nda gwal kul taghaku skwa taŋ, ta klatá ghəŋa skwi mida. Manda va tsaya ta snuta həŋ ta magay nda sana vliha ma skwi vindaf lu ma sanlaha ma delewer. Manda tsaya ta klanakta hahəŋ ka ghəŋa taŋ ta zadaku.

¹⁷Kaghuni graha dá ya ta d̄vu yu, snaghunamsna lu ndana tama. Dasuwa ka kuni, yaha krughuva ghwadaka mnduha da zadighunista da tsaghutá kuni ta vgha ta fatá ghəŋa ghuni. ¹⁸Ama gdavawagda ta dza'a ta kəma ta kəma ma snəŋtá Mghama mu Yesu Kristi mnda mba amu, ŋa vlaghunanatani ta zɔakatahudani. Ŋani glaku, daga ndanana nda ya ŋa kɛfekedzerj. Amin!

Tarjanta tsghatá lwa 1 Yuhwana

Gwada Lazglafta ná, ta vlay ta hafu

¹Nana skwi ta vindaghunafta hni na ná, gwada ta ghəŋa mndu ta vla hafu ta nza-kway daga ta kul zraftá* inda skwi ya. Ta ghəŋa skwi snəŋ hni nda skwi nghanj hni nda ira hni, nda ya vitsanava hni, nda ya ksəŋ hni nda dzva hni ta mnaghunata hni. ²Na zlagapta tsa mndu ta vla hafu ya, ka nghanjtá aŋni nda ira hni. Tsaya kəl aŋni ka nzakway ka masləmstəkani, kəl hni ka mnay ŋa ghuni ta gwada ta hafu ŋa kdekedzerj si ta nzaku tavata Da mu, ka maravatá† tsi ta wa ira mu. ³Tsa skwi nghanj hni nda ya snəŋ hni ya, tsaya ta mnaghunata aŋni kada nzakwa kuni nda guya nda aŋni. Ka nda guya ghəŋa mu katsi, nda guya ghəŋa mu kawadaga nda Lazglafta Da, nda ya nda zwanjani Yesu Kristi. ⁴Kada kđiŋta rfa mu‡ ta ndəghafta ta kəl hni ka vindaghunaftá na skwiha na.

Mbadá ma tsuwadək

⁵Tsuwadaka nzakwa Lazglafta, hađ skwi ka grum da tsi wu, na skwi snəŋ aŋni da tsi, ta mnaghunata aŋni. ⁶Ka nda guya ghəŋa mu nda Lazglafta ka mu katsi, ta ghəŋa tsa tata mbadá mu ma grum, tsakalawi tsa ta tsakalə mu, maga a mu ta skwi tđukwa wa. ⁷Ala ka si ta mbadə ma tsuwadək mu ta mbadá manda nzakwa Lazglafta ma tsuwadək ya, nda guya ghəŋa mu sani nda sani nda tsa ŋa ghubimista usa Yesu Zwanj Lazglafta ta inda dmakuha mu.

⁸Ka hađ mu ta ga dmaku wu ka mu katsi ná, nana ghəŋa mu ta nanə mu, hađ kahwathwata ma amu nda tsa wa. ⁹Ala ka si mnigijmna mu ta dmakwa mu nda wa mu katsi, dza'a plimispla Lazglafta ta dmakwa mu, ŋa ghubijntani ta inda dmakwa mu§, ŋa nzakwa mu tsuwedək ta kəmani, kabga tsatsi Lazglafta tđukwa. Skwi mna tsi ta magamaga manda va tsaya. ¹⁰Ka ta ga amu ta dmaku wu ka mu katsi, ta tsakalawi Lazglafta ka'a mu nda tsaya. Hađ

tsa gwadani ya ma ŋudufa mu nda tsa tama wa.

2

¹Zwana dá, skwi kəl yu ka vindaghunaftá na skwi na ná, vindaghunaf vinda yu ŋa mbəl ŋa waray ghuni ta maga dmaku. Ala ka si magamaga mndu ta dmaku katsi, mamu mndu tđukwa ta nzaku tavata Lazglafta ta kla lwa mu ŋani. Tsa mndu ya, Yesu Kristi ya. ²Tsatsi ta mtuta ŋa pla ghəŋ kada plimista Lazglafta ta dmakuha* mu. Nza a ŋa pla dmakuha amu ndaghəŋa mu wu, lavinjlava ta pla dmakwa inda mnduha ta ghəŋa hađik demdem guli.

Lfida zlahu

³Ka ta magay mu ta skwi ta mnamata Lazglafta katsi ná, tsaya ta maramanjta kazlay: Nda sna mu kahwathwata ta Lazglafta kə'a. ⁴Ka ka mndu mantsa, «nda sna yu ta Lazglafta,» ka'a, ta sna a ta skwi ta mnata Lazglafta kay guli wu, tsa mndu ya ná, ta tsakalawi. Hađ kahwathwata dekdek ma ŋudufani wa. ⁵Mndu ta snatá gwada Lazglafta ná, dvuđva ta Lazglafta kahwathwata. Tsaya ta gramaftha kazlay: Nda ndi'a mu nda Lazglafta kə'a. ⁶Ka nda ndi'a nza-kwa dá kawadaga nda Lazglafta, ka mndu katsi ná, ka maga tsi ta skwi manda ŋa Yesu Kristi.

⁷Zwanama dá, ka lfidani a na zlahu ta vindaghunafta yu na wu, va tsa zlahu manda ghalya yeya. Nda sna kuni ta tsa zlahu ya daga ma zraftá† mnaghunatá gwada Lazglafta. Va tsaya tsa gwada snəŋ kuni ya. ⁸Aŋ mndani, lfidani na zlahu ta vindaghunafta yu na, kabga nzakwa Yesu Kristi ná, vərđa lfida nzaku ya maramanj tsi. Mantsa ya kaghuni guli. Manda skwi ta hađ grum tama wu, ta zlagəzlagu vərđa tsuwadək.

⁹Ka «ma tsuwadək yu» ka mndu ta gray, tata husanjhusa zwanjamani ta nzakway ma zlgħay nda ŋuduf katsi ná, ta ma grum tsa mndu ya manda va nzakwani ghalya. ¹⁰Ala ka ta đvay mndu ta zwanjamani katsi, nda nza nzakwa tsa mndu ya ma tsuwadək, hađ sana skwi dza'a sabi da tsi ŋa zləmbijntá mndu wa. ¹¹Mndu husanj zwanjamani ná, ma grum nzatá nzakwani, ta tatdamaku tsa mndu ya ma grum. Sna a ta vli ta mbadə

* 1:1 Gray nda 2:13. Yuhwana 1:1. † 1:2 Ngha ta Yuhwana 1:14. ‡ 1:4 Rfa mu: Ma sana vliha ná, rfa ghuni.

§ 1:9 Gray nda Zabura 32:1-5. * 2:2 Gray nda Ruma. 3:25-26. † 2:7 Ngha ta Yuhwana 13:34.

tsi ta mbaɗa mida wu, kabga tɗikanaf tɗika grum ta irani.

Ma dɗu kuni ta ghɔɗa hadik

¹² Zwana ɗa, ka yu ta vindaghunafta na: «Plighunis pla Lazglafta ta dmakuha ghuni, kabga slna Yesu Kristi ta magata.»

¹³ Kaghuni dadaha, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda sna kaghuni ta tsa mndu ta nzakway daga ta kul zraftá[‡] inda skwi ya.» Kaghuni duhwalha, ka yu ta vindaghunaftá kaghuni guli na: «Ghuɓasapghuɓasa kaghuni ta halaway.»

¹⁴ Kaghuni zwani, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda sna kaghuni ta Da mu Lazglafta.» Kaghuni dadaha, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda sna kaghuni ta tsa mndu ta nza-kway daga ta kul zraftá inda skwi ya.» Kaghuni duhwalha, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda mbra kaghuni, nzamnza gwada Lazglafta ma kaghuni, ka ghuɓasaptá kuni ta halaway.»

¹⁵ Ma hara' u kuni ta tva nzakwa mnduha ma ghɔɗa hadik. Ma laghu kuni ngha skwiha ma ghɔɗa hadik. Ka laghula mndu da hara' uwa skwiha ma ghɔɗa hadik katsi ná, ɗva a tsa mndu ya ta Da mu Lazglafta wa. ¹⁶ Skwi ta magɔ mnduha ma ghɔɗa hadik ná, maga skwi kumaf slu'uvgha tarj nda skwi kumaf ira tarj ya. Mutsafta tarj kay guli, glay tarj ta ghɔɗ nda tsi. Mndɔrga tsahaya ma nzaku ná, Da mu Lazglafta a ta taghamafta wu. Ŋa na ghɔɗa hadik na mndɔrga tsaya. ¹⁷ Dina ka snarja kaghuni kazlay: Ta kɗakukɗaku nana ghɔɗa hadik na kə'a. Inda na skwiha ta mamə mnduha na guli ná, dza'a kɗukɗa. Mndu ta maga skwi ta kumə Lazglafta ya ná, tsaya mndu dza'a nzata nda hafu ŋa kɗekedzerj.

Ghuma Kristi

¹⁸ Zwana ɗa, ndusa ghɔɗa hadik ka kɗaku, manda va ya snarj kuni kazlay: Dza'a saghasa ghuma Kristi kə'a ya ná, daga ndana ná, sli'agapsli'a ghumaha Kristi. Tsaya ta gramafta kazlay: Ndusa kɗakwa ghɔɗa hadik[§] kahwathwata kə'a. ¹⁹ Tsa ghumaha ya ná, mataba mu sli'agapta hɔɗ. Si nza a nzakwa tarj kawadaga nda amu wa. Ka má nda nza nzakwa tarj kawadaga nda amu ná, má gɗavagɗa hɔɗ tavata amu.

Magamaga manda tsaya kabga ŋa snarja kazlay: Mataba amu a hɔɗ demdem wu kə'a.

²⁰ Kaghuni ya, vlaghunavla Kristi ta Sulkumani. Kaghuni demdem, nda sna kaghuni ta vɔrɗa skwi ta ghɔɗa Yesu Kristi.

²¹ Kəl yu ka vindaghunafta na: «Kwalaghuni kul snarja vɔrɗa skwi a wu, kabga nda sna kuni.» Nda sna kuni guli kazlay: Guya a tsakalawi ta vgha nda kahwathwata wu kə'a.

²² Wa va na mghama tsakalawi na? Mndu ta vziŋta Yesu kazlay: Kristi a wu, ka'a a tsa wa. Tsa mndu ya ná, ghuma Kristi ya ta vziŋta i Lazglafta nda Yesu tani ya. ²³ Dər wati ma mndu ta vziŋta Zwanja Lazglafta ná, haɗ tvani ŋa nzuvta nda Lazglafta ta nzakway ka Dani wa. Ala dər wati ma mndu ta mnay banjuwa kazlay: Yesu ná, Zwanja Lazglafta ya kə'a, nda nza nzakwani nda Lazglafta ta nzakway ka Dani* guli.

²⁴ Kaghuni, ŋanawa ŋa ta tsa skwi snarj kuni daga zrafta ghuni ta zlghaftá gwada Lazglafta ya. Ka ŋanarja kuni ta tsa skwi snarj kuni daga zrafta ghuni ta zlghaftá gwada Lazglafta ya katsi, dza'a gɗavagɗa nzakwa ghuni kawadaga nda Zwanj nda Lazglafta guli. ²⁵ Ka Kristi tamaftá imi ta sləmənə ná, dza'a vlaghunavla yu ta hafu ŋa kɗekedzerj, ka'a.

²⁶ Vindaghunafvinda yu ta tsa skwiha ya, kabga ka maga kuni ta ɗasuwa nda tsa gwal ta kuma hla sɔla ghuni ya. ²⁷ Kaghuni, tsa Sulkum vlaghuna Kristi ya ná, ta nzaku ma kaghuni. Wya ta mamu tsa Sulkum ya ma ŋudufa ghuni ya, psɔgla a kuni ta sana mndu ŋa taghaghunaftá sana skwi wu, kabga ta taghaghunaftagha tsa Sulkum ya ta inda skwi. Tsa skwiha ta taghaghunafta tsi ya guli ná, vɔrɗa skwiha ya. Haɗ tsakalawi mida wa. Gɗavawagɗa kawadaga nda Yesu Kristi manda ya ta taghaghunafta Sulkumani.

²⁸ Mantša tama zwana ɗa, gɗavawagɗa kawadaga nda Yesu Kristi, ŋa kwala zlɔɗ ksa amu baɗu vragata dza'a vragata tsi, ŋa kwala hula ksa amu guli ta kəmāni.

Zwana Lazglafta amu

²⁹ Ka si nda sna kuni kazlay: Tuɗukwa mndu Yesu Kristi kə'a, nda ra guli ka snarja

[‡] 2:13 Gray nda 1:1.

[§] 2:18 Ngha ta Mata 24:5, 23-24, Markus 13:21-22.

* 2:23 Ngha ta Mata 11:27, Yuhwana 5:23, 15:23.

ghuni kazlay: Gwal ta maga skwi tdukwa ná, zwana Lazglafta hōj kə'a.

3

¹Nghawa ka Da mu Lazglafta dvtutá amu ba! Zwana dá kə'a ta hga amu. Manda va tsaya nzakwani guli, zwana Lazglafta* amu. Tsaw sna a mnduha ma ghōja hadik ta amu wu, kabga sna a hōj ta Lazglafta wa. ²Zwanama dá, daga ndanana zwana Lazglafta amu. Nziya nza tsi, tsa nzaku ká mu dza'a nzakway ta kōma ya ná, ta ma dífa karaku. Tsaw nda sna amu kazlay: Badu vragata dza'a vragata Kristi ná, dza'a nza-kway amu manda tsatsi kə'a, kabga dza'a nda ngha mu ta nzakwani. ³Ka si mantisa tsi katsi, inda mndu ta faftá ghōjani ta Kristi ná, dza'a waray ta ghōjani da dmaku manda ŋa Kristi kul gatá dmaku ya.

⁴Ka ta gdagdá mndu ta maga dmaku katsi ná, sna a tsa mndu ya ta zlaha Lazglafta wa. Dmaku ná, kwal kul sna zlaha Lazglafta ya. ⁵Wya nda sna kaghuni kazlay: Sasa Yesu Kristi ta ghōja hadik da klaghutá dmakwa mnduha kə'a. Tsatsi ná, had dmaku dēkdēk tida wa. ⁶Inda mndu ta gdávata kawadaga nda Yesu Kristi ná, had ta gəgəltá dmaku wa. Inda mndu ta gdáta ta maga dmaku guli ná, ta tsatsaf a ta Yesu Kristi wu, ta sna a guli wa.

⁷Mantsa tama zwana dá, ma snə kuni ta bara mnduha. Mndu ta gdáta ta maga skwi tdukwa ná, tdukwa tsa mndu ya manda nzakwa Yesu Kristi ka mndu tdukwa ya. ⁸Mndu ta gdáta ta maga dmaku ná, mista halaway tsa mndu ya, kabga ta maga dmaku halaway daga ka yawu zlaftani ta gata. Tsaya kəl Zwanja Lazglafta ka saha. Sahani ta ghōja hadik ná, ŋa zlintá slna halaway.

⁹Dər wati ma mndu ta nzakway ka Zwanja Lazglafta, had ta ga dmaku wu, kabga mamu Sulkuma Lazglafta ma ŋudufani. Had ta kdāntá maga dmaku dēkdēk wu, kabga nda nza Lazglafta ka Dani. ¹⁰Dər wati ma mndu kul had ta maga skwi tdukwa, nza a tsa mndu ya ka Zwanja Lazglafta wa. Mantsa ya mndu kul dva zwanjamani guli. Ta sahaya ta tsatsafta lu ta nzakwa zwana Lazglafta nda nzakwa zwana halaway.

Dvuma mndu manda ŋa Kristi

¹¹Daga zlafta ghuni ta zlghaftá gwada Lazglafta mnaghunata lu kazlay: Dvumadva ta sani nda sani† kə'a. ¹²Yaha amu da nzakway manda Kayinu. Tsatsi ná, nda nza ka zwanja halaway, ka dzatá tsi ta zwanjamani. Kabgawu kəl tsi ka dzata na? Kabga ghwadaka skwi ŋa Kayinu ta magay, tdukwa‡ skwi ŋa tsa zwanjamani ya ta magay, kəl tsi ka valafta tida ka dzata.

¹³Zwanama dá, ka ta husanhusa§ kuni ta mnduha ma ghōja hadik katsi, yaha da nzakway ka skwa ndərmimay da kaghuni. ¹⁴Amu ná, nda sna amu kazlay: Sabsa amu ma mtaku ka nzata nda hafu* kə'a, kabga ta dvtuta amu ta zwanama mu. Mndu kul dva zwanjamani ná, ma mtaku ta gdávata tsatsi. ¹⁵Mndu husarj zwanjamani ná, mnda dzatá mndu tsa mndu ya. Nda sna kaghuni guli kazlay: Mndu ta dzatá mndu ná, ta mutsa a hafani ŋa kdēkedzēj wu kə'a. ¹⁶Wya tvi kəl amu ka snantá skwi ta hgə lu ka dva mndu: Dvudva Yesu Kristi ta amu, ka saha tsi vlatá ghōjani ma vla amu. Amu guli ná, vlamavla amu ta ghōja mu guli ma vla zwanama mu. ¹⁷Ka mamu skwi da mndu, ka nghanjá tsi ta zwanjamani ta pday, ka laghu tsi da nghanj nda iri† katsi ná, lavinj a tsa mndu ya ta mnay kazlay: Ta dvay yu ta Lazglafta kə'a wa. ¹⁸Zwana dá, gwaday ma wi kwējkwēj a dva zwanjama wa. Dvumadva kahwathwata ma ŋudufa mu, ka maga mu ta skwi manda tsaya.

¹⁹Mantsa ya dza'a grafta mu kazlay: Ta mbadə ta vərdá tvi mu ta mbadá kə'a. Tsaya tama ná, nda lóa ŋudufa mu ta kōma Lazglafta. ²⁰Ka ta dga ghōj mu ta ghōja skwi maga mu katsi, nda sna amu kazlay: Mal Lazglafta nda sna ta inda skwi ta magə mu ka ŋudufa mu kə'a. ²¹Zwanama dá, ka had dga ghōj ta dgə mu ta ghōja skwi maga mu wu katsi, wadāh vgha mu ta sladu ta kōma Lazglafta. ²²Dər má nu dawarj mu da tsi ta vlamavla kabga ta snanasna mu ta zlahani, ta maganamaga mu ta skwi ta zdəganata. ²³Ká tsa zlaha Lazglafta ya ta mnay na: «Fafwafa ta ghōja ghuni ta hga Yesu Kristi zwanjani, ka dvtuvusta kuni ta

* 3:1 Ngha ta Yuhwana 1:12. † 3:11 Ngha ta Yuhwana 13:34. ‡ 3:12 Ngha ta Zlafta 4:1-8. § 3:13 Ngha ta Lukwa 6:22, Yuhwana 15:18-19. 17:14. * 3:14 Ngha ta Yuhwana 5:24. † 3:17 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 15:7-8.

‡ 3:23 Ngha ta Yuhwana 13:34, 15:12, 17.

vgħa ghuni sani nda sani,» ka zlahani ta mnamata[‡]. ²⁴ Mndu ta sna zlaha Lazglafta ná, ta gdavagda kawadaga nda Lazglafta, ta gdavagda Lazglafta guli kawadaga nda tsatsi. Nda sna amu guli kazlay: Ta gdavagda Lazglafta ma amu nda ma Sulkum ya vlamava tsi kə'a.

4

¹ Zwanama da, ma gi sna kuni ta gwada mndu ta mnay kazlay: Mamu Sulkuma Lazglafta ma i'i kə'a ya. Daslawa tsa skwi ta mnə tsi ya karaku, ka mamu Sulkuma Lazglafta* mida, ka haď wa a tsi. Kəl yu ka mna tsaya ná, kabga nda ndəgha ghwadaka anabiha ta sli'agapta ta ghəŋja hadik. ² Ka mnaghunamna yu ká kuni dza'a graftá mndu nda Sulkuma Lazglafta mida ba: Ka ta mnay mndu kazlay: Yesu ná, Kristi ya, sa daga da Lazglafta, ka yatá lu, ka mndu kə'a ná, mamu Sulkuma Lazglafta ma tsa mndu ya. ³ Ka haď tsa mndu ya ta mnay kazlay: Manda tsaya nzakwa Yesu kə'a wu ná, haď Sulkuma Lazglafta ma tsa mndu ya wa, sulkuma ghuma Kristi mida. Nda ghada snarŋta ghuni ta mnay kazlay: Dza'a sagħasa tsa ghuma ya kə'a. Nda ghada sagħani ndanana tama ta ghəŋja hadik.

⁴ Kaghuni zwana da, zwana Lazglafta kaghuni, ghubasapghubasa kaghuni ta tsa gwal nana mndu ya, kabga mal tsa Sulkum ma kaghuni ya mbratani ka tsa sulkum ma gwal ma ghəŋja hadik ya. ⁵ Hahəŋ ná, ŋja ghəŋja hadik həŋ. Tsaya ta kəl həŋ ka mna skwi ta zdəganatá mnduha ma ghəŋja hadik. Ta fana fa mnduha ma ghəŋja hadik ta sləməŋ ta həŋ guli ka snay. ⁶ Amu ná, zwana Lazglafta mu. Mndu nda sna ta Lazglafta ná, ta snay ta skwi ta mnə ŋni. Ka Zwanja Lazglafta a mndu wu katsi ná, fa a ta sləməŋ ka sna skwi ta mnə ŋni wa. Mantsa ya ta tsatsafta mu ta gwal nda vərda Sulkum ma həŋ nda gwal nda sulkuma nana mndu ma həŋ.

Lazglafta ná, dvu ya

⁷ Zwanama da gwal dvu yu, gdamagda ta dvtutá sani nda sani. Tva dvtutá mndu ná, ta sagħa daga da Lazglafta. Inda mndu ta dvtutá mndu guli ná, nda na tsa mndu ya ka

Zwanja Lazglafta, nda sna ta Lazglafta guli. ⁸ Mndu kul dvtutá mndu ná, sna a tsa mndu ya ta Lazglafta wu, kabga nzakwa Lazglafta ná, dvu ya. ⁹ Wya ká Lazglafta maramarŋtá tva dva mndani: Ghunagaghuna ta zwanjani turtuktuk ta ghəŋja hadik kada nzakwa mu nda hafu ma tsatsi[†]. ¹⁰ Tiŋəl Lazglafta ta dvtutá amu ka ghunagatá tsi ta Zwanjani ka saha da mtuta ŋja pla ghəŋ ŋja plamata Lazglafta ta dmakwa[‡] mu. Tsaya na vərda dvtutá mndu, da thə amu kazlay: Tiŋəl amu ta dvtutá Lazglafta kə'a.

¹¹ Zwanama da gwal ta dvu yu, ka si mantsa ya dvtuta Lazglafta ta amu katsi ya, dvtava dva amu guli ta vgħa mu sani nda sani. ¹² Haď mndu ta kəd nharŋtá Lazglafta[§] nda irani wa. Tsa dvtutá vgħa mu ta dvtuta mu sani nda sani ya ná, nzakwa Lazglafta ta gdavata kawadaga nda amu tsa. Ta dvtudva mu ta Lazglafta dar manda ya kumarŋ tsi kə'a guli.

¹³ Lazglafta ná, vlamavla ta Sulkum. Tsaya kəl mu ka grafta kazlay: Ta gdavagda amu kawadaga nda tsi, tsatsi guli ta gdavagda kawadaga nda amu kə'a. ¹⁴ Ghunaga ghuna Lazglafta ta zwanjani ta nzakway ka mnda mba mndu ta ghəŋja hadik*, ka nharŋtá arŋni nda ira ŋni, tsaya ta mnə arŋni ŋja mnduha. ¹⁵ Mndu ta mnay banluwa kazlay: Yesu ná, Zwanja Lazglafta ya kə'a, nda nza nzakwa Lazglafta nda tsa mndu ya, nda nza nzakwa tsatsi guli nda Lazglafta. ¹⁶ Amu ná, nda sna amu kazlay: Dvtudva Lazglafta ta amu. Ta tsaya fafta amu guli ta ghəŋja mu.

Lazglafta ná, dvu ya. Tsaya tama, mndu ta gdata ta dva mndu ná, nda nza nzakwani nda Lazglafta nda nza nzakwa Lazglafta guli nda tsatsi. ¹⁷ Dza'a kəl amu ka grafta kazlay: Ta dvyay amu ta Lazglafta dar kə'a ná, wya tsi: Badu tsa fitik dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋja mnduha ya ná, haď amu dza'a zləŋja tsa guma ya wu, kabga nda nza nzakwa mu ta ghəŋja hadik ka guram nda Yesu. ¹⁸ Ka nda sna amu kazlay: Dvtudva Lazglafta ta amu, haď amu dza'a zləŋjay wa. Tsa dvtudva Lazglafta ta amu ya ná, ta hliŋtá zləŋj dekdek ma amu. Ala, ka tata zləŋj mndu katsi, murmura ŋudufani, ta fa a

* 4:1 Ngha ta Vrafta ta Zlaha 13:2-6. † 4:9 Ngha ta Yuhwana 3:16. ‡ 4:10 Ngha ta 2:2. § 4:12 Ngha ta

Yuhwana 1:18. * 4:14 Ngha ta Yuhwana 3:17, 4:42.

ghəŋjani ta tsa dʋudʋa Lazglafta ya wu, kəl tsi ka zləŋ.

¹⁹ Amu ná, dʋudʋa mu ta Lazglafta kabga tijəl tsatsi ta dʋuta amu. ²⁰ Ka «dʋudʋa yu ta Lazglafta» ka mndu, tata husaŋhusa zwaŋamani katsi ná, tsakalawi tsa ta tsakal tsa mndu ya, dʋu a ta Lazglafta wa. Ka dʋu a mndu ta zwaŋamani ya nghanj tsi nda irani wu katsi ná, waka a dza'a dʋutá Lazglafta ya kul nghanj tsi na? ²¹ Ka dʋudʋa yu ta Lazglafta ka mndu katsi ná, ka dʋudʋa tsi ta zwaŋamani† guli, ka zlahá Kristi mnata.

5

Zlghafta ta Zwaŋa Lazglafta, tsaya ghuḅasaptá ghəŋja hadik

¹ Dər wati ma mndu ta zlghaftá mnyaz kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a, tsa mndu ya ná, nda na ka Zwaŋa Lazglafta. Ka dʋudʋa tsa mndu ya ta Dani Lazglafta katsi ná, dza'a dʋudʋa guli ta zwana Lazglafta. ² Ka dʋudʋa mu ta Lazglafta, ta snay mu ta zlahani guli ná, tsaya kəl amu ka snaŋta dʋudʋa mu ta Zwana Lazglafta kə'a. ³ Snata mu ta zlahá Lazglafta ná, tsaya dʋafta mu ta Lazglafta kahwathwata. Bla a tsa zlahuhani* ya guli wa. ⁴ Inda zwana Lazglafta ná, ghuḅasapghuḅasa həŋ ta ghəŋja hadik. Nda ghuḅasa ghəŋja hadik, kabga nda fa ghəŋja mu ta Yesu Kristi. ⁵ Wa mndu ta ghuḅasaptá ghəŋja hadik na? Ba mndu ta zlghafta kazlay: Yesu ná, Zwaŋa Lazglafta ya kə'a ta ghuḅasapta.

Masləmtsəka Yesu Kristi

⁶ Yesu Kristi ná, sasa ta ghəŋja hadik, ka lamə tsi nda ma ima batem, ka pghinjá tsi ta usani ma mtakwani†. Lami nda ma ima batem kweŋkweŋ yeya wu, pghinjppgha ta usani guli. Sulkuma Lazglafta ta mnamatá tsa skwiha ya kazlay: Mantša ya nzakwani kə'a, kabga had tsatsi ta tsakalawi wa. ⁷ Hkən skwi‡ ta maramanjta kazlay: Yesu ná, Zwaŋa Lazglafta ya kə'a. ⁸ Tsa skwiha hkən ya ná, mamu Sulkuma Lazglafta, nda imi, nda us. Tsa skwiha hkən ya ná, ka skwa turtuk gwada taŋ. ⁹ Ka si ta tsu'ay mu ta gwada ta mnata mnduha ta ghəŋja skwi ta nghanjta həŋ ya ní, malaghumala a ŋa

Lazglafta ma gwada ta mnata, ka ŋa mnduha ra? Lazglafta ka ghəŋjani ta mnanjta tsa skwiha ya ta ghəŋja zwaŋani. ¹⁰ Mndu ta zlghaftá Zwaŋa Lazglafta ná, nda sna tsatsi kazlay: Kahwathwata tsa skwiha ya kə'a. Mndu kul zlghaftá Lazglafta guli ná, niŋna ta Lazglafta ka tsakalawi, kabga kwalani kul zlghaftá skwi mna Lazglafta ta ghəŋja zwaŋani. ¹¹ Vlamavla Lazglafta ta hafu ŋa kdekedzer. Tsa hafu ya guli ná, nda ma zwaŋani Yesu ta mutsakwa tsi. Mantša ya ka Lazglafta mnamata. ¹² Mndu ta zlghaftá Zwaŋa Lazglafta, nda mutša hafani. Mndu kul zlghatá Zwaŋa Lazglafta guli ná, mutša a hafani§ wa.

Hafu ŋa kdekedzer da Lazglafta

¹³ Vindaghunaf vinda yu ta tsa skwiha ya, ŋa kaghuni gwal ta zlghaftá Zwaŋa Lazglafta, kada grafta kuni kazlay: Mutsaf-mutša kuni ta hafu ŋa kdekedzer kə'a. ¹⁴ Ta lagha mu ta kama Lazglafta da dawa skwi manda ya ta zcfəganata ná, har ghəŋja mu, kabga ta snamasna. ¹⁵ Ka nda sna mu kazlay: Ta snamasna ta inda skwi ta dawu mu da tsi kə'a, nda sna mu guli kazlay: Ta vlamavla kahwathwata ta inda skwi dawaj mu kə'a.

¹⁶ Ka nda nghanj mndu ta zwaŋamani ta ga dmaku, dza'a kwal kul klaghata da mtaku ŋa kdekedzer katsi, ka maga tsi ta du'a da Lazglafta ta ghəŋja tsa mndu ya ŋa vlanjta Lazglafta ta hafu. Tsa hafu ya, ŋa gwal ta ga dmaku dza'a kwal kul klaghatá həŋ da mtaku ŋa kdekedzer dza'a vla lu. Mamu dmaku ta kla mndu da mtaku ŋa kdekedzer. Mna a i'i kazlay: Ka maga kuni ta du'a da Lazglafta ta ghəŋja mndərga tsaya kə'a wa. ¹⁷ Inda skwi ta magə lu kul dinaku ná, dmaku ya. Nziya nza tsi, mamu dmaku kul had ta kla mndu da mtaku ŋa kdekedzer.

¹⁸ Nda sna amu kazlay: Dər wati ma mndu ta nuta ka Zwaŋa Lazglafta ná, had ta gəgəltá dmaku wa. Zwaŋa Lazglafta ta nghanj, lavij a halaway ta ksantja wa.

¹⁹ Nda sna amu kazlay: Nda na amu ka zwana Lazglafta kə'a. Sanlaha ma mnduha ta ghəŋja hadik ná, ta ma dzwa halaway həŋ demdem.

²⁰ Nda sna amu guli kazlay: Sasa Zwaŋa Lazglafta ta ghəŋja hadik ka vlamatá tsi ta

† 4:21 Nghanjta ta Mata 22:36-40, Markus 12:28-31, Lukwa 10:25-28. * 5:3 Nghanjta ta Yuhwana 14:15. † 5:6 Nghanjta ta Yuhwana 19:34. ‡ 5:7 Nghanjta ta Vrafta ta Zlahu 19:15. § 5:12 Nghanjta ta Yuhwana 3:36.

difil ɲa sɲaɲtá vɔɖa Lazglafta kə'a. Ka ndi'aftá mu ta vgha nda vɔɖa Lazglafta nda ya nda zwaɲani Yesu Kristi. Tsatsi ná, vɔɖa Lazglafta ta vlamatá hafu ɲa kdekedzeɲ ya.

²¹Zwana dá, dásuwa ka kuni, yaha kuni da ɲana vgha nda skwa wuyay.

Mahisa tsghatá lwa 2 Yuhwana

Ga zgu

¹I'i glata mndu ta vindaftá na tsghatá lwi ná, ña makwata rka ya zbap Lazglafta, nda ya ña zwanani ya ta d'vu yu kahwathwata. I'i turtukwa dá yeya a ta d'vutá kaghuni wu, nduk nda inda gwal nda sna ta kahwathwata tani. ²Ta d'vay ñni ta kaghuni kabga mamu kahwathwata, dza'a gdavagdá guli ma amu.

³Má ka vlamavla Lazglafta ta nzakway ka Da nda Yesu Kristi ta nzakway ka Zwanani, ta zdakatahuđani nda tawa hidahidani, nda zdakwani ña nzakwa mu ma kahwathwata nda ya ma d'vutá mndu.

Kahwathwata, nda d'vu

⁴Manda sanjta dá kazlay: ñanaña sanlaha ma zwana gha ta kahwathwata manda ya taghamaf Da mu Lazglafta kə'a ná, ka tuta yu da rfu katakata. ⁵Ari makwata rka, ya lfida zlahu a na skwi ta vindaghafta na wu, va tsa zlahu da amu daga manda zlrafta* mu ta zlghaftá gwada Lazglafta yeya. Skwi ta ndəbu yu ta dzvu da kagha ná, d'vumadva amu gwal ta zlghafta Kristi ta vgha mu. ⁶Vərdá tva d'vutá mndu manda ya kumañ zlahu Lazglafta ná, tsaya nzata ghuni nda d'vutá mndu, kabga mantša ya taghamaf lu daga zlrafta mu ta zlghaftá gwada Lazglafta.

Dasuwa ka kuni nda gwal ta tsakalawi

⁷Kəl yu ka mnay mantša ná, nda ndəgha gwal nana mndu ta tamtá vgha ma ghəña hadik. Ka həñ ta mnay ná, ka mndu tsakwam a saha Yesu Kristi ta ghəña hadik wu, ka həñ. Tsa mndu ta mnay mantša ya ná, ghuma Kristi ya. Tsatsi ná, nana sanlaha ma mnduha ta nanə tsi. ⁸Dasuwa ka kuni nda həñ, da dədəgudughunusta hyahya skwi ya mutsaf kuni da añni, ya dza'a mutsay kuni ta nisəla ghuni katakata.

⁹Dər wati ma mndu ta kwal kul ñanatá tagha skwa Kristi, ka tsanaghatá ñani nda tsa, ta ndi'a a nzakwani nda Lazglafta wa. Ala ka gdavagdá mndu ma tagha skwi taghanaf Kristi katsi ná, nda ndi'a nzakwa

tsa mndu ya nda Da mu Lazglafta nda ya nda Yesu Kristi Zwanani. ¹⁰Ka Lagha la mndu da Kaghuni, ka taghə tsi ta skwi tskəm nda skwi taghaghunaf Kristi katsi ná, ma tsu'af kuni ta tsa mndu ya ma həga ghuni, ma gə kuni dər zgu ñani. ¹¹Ka «hudukhuduk» ká mndu ganaghatá zgu katsi ná, nda gwa wa tsa mndu ya ma tsa ghwadaka slnani ya.

Ga zgu

¹²Ta teke'a ndəghata pđakwa skwiha má ña mnaghunata dá mndani, tsaw va a yu ta vindaghunaf nda vinda ta delewer wu. Ta kumay yu ta laba dá nda la da kaghuni, ka nzata mu, ka gwaduvusta mu ka skwa turtuk. Kada zdavaf ta ñudufa mu.

¹³Ta ga zgu zwana mukuma gha ya zbap Lazglafta guli ña gha.

* 1:5 Ngha ta Yuhwana 13:34, 15:12, 17.

Mahkəna tsghatá lwa 3 Yuhwana

Ga zgu

¹I'i glata mndu ta vinda na dēlewer na ŋa gra dá Gayus* ya ta d̥vu yu kahwathwata.

²Zwanama dá, ta kumay yu ta nzakwa inda skwi demdem dina da kagha. Má dughwana ka nzakwa gha ma slu'uvgha gha manda nzakwa gha ma zlg̃hay nda ŋudufa gha ya.

Gayus mnda kahwathwata

³Tuta yu da rfu katakata manda sagha zwanama da rusay ŋa dá ya káka ta nzaku ta vərda tvi nda ŋuduf turtuk. Nda sna yu guli kazlay: Mantsa ya nzakwani kə'a. ⁴Had skwi taβta snar̃ta dá ta dihatá nzakwa zwana dá ta vərda tvi wa. ⁵Zwanama dá, tsa nghapta ta nghapta ka ka zwanama ma zlg̃hay nda ŋuduf dər má ka matbay həŋ ya ná, ŋərma mndu ka. ⁶Tsa mnduha katar̃ ka ya ná, ta ghubay həŋ ta kagha da gwal zlg̃hay nda ŋuduf hadna. Ndadá a d̥vafta tsi ta aŋni wu, ka həŋ ta mnay. Wya dzvu, ka k̃dar̃ta ka ta kata mndər̃ga tsa mnduha ya, kada k̃dar̃ta həŋ ta wawakwa tar̃ manda ya ta kumə Lazglafta. ⁷Tsa wawaku ta wawaku həŋ ya ná, ta wawu ka maga slna Yesu Kristi həŋ. Had sana skwi ta mutsafta həŋ da gwal kul zlg̃haftá Yesu wa. ⁸Amu gwal ta zlg̃haftá Kristi, dina ka katay mu ta mndər̃ga tsa mnduha ya, kada nzakwa mu nda gwa ma tsa vərda slna ta magə həŋ ya.

Dar̃wa gwal guyata ghəŋ

⁹Si vindanafvinda yu ta dēlewer ta Igliza ghuni, tsaw va a Diyatref ta sna tsa gwadá ŋni ya wu, kabga ta kumay ta nzaku ka mali. ¹⁰Badu laba dá da kaghuni ya ná, dza'a rusanafrusa yu ta mnduha ta tsa ghwadaka skwiha ta magə tsi ya, nda tsa raraza i'i ta rarazə tsi ya. Ta ghəŋa tsaya guli ná, had ta tsu'a zwanama ma zlg̃hay nda ŋuduf ta lagha həŋ da tar̃ ka matbay guli wa. Na sli'a sanlaha da tsu'a mnduha ya guli ná, pyayni ta həŋ, ka ŋawa həŋ mataba guyatá ghəŋ.

¹¹Gra dá ya ta d̥vu yu, ma ksə ka ta sadá mnduha ta maga ghwadaka skwi, ksa ta

sadá gwal ta maga skwi dina. Mndu ta maga skwi dina ná, nda na tsatsi ka Zwanə Lazglafta. Mndu ta maga ghwadaka skwi ya guli ná, ta sna a tsatsi ta Lazglafta wa.

¹²Ya wya Dematriyus ya ní, ndadá a ta ghuba mnduha wa. Ma nzakwani ná, ta nghaku ŋərma slna ta magə tsi. Aŋni guli ná, ŋərma mndu ya ta mna aŋni. Nda sna kagha guli kazlay: Kahwathwata ta mnə ŋni kə'a.

Ga zgu

¹³Ta nda ndəgha skwiha ta kumə yu ta mnaghata, tsaw va a yu ta vindaghafta nda vinda ta dēlewer wa. ¹⁴Nzdāvata a yu ka labə da kaghuni wu, ŋa guyakwa u tsa, ŋa gwaday u.

¹⁵Ka nza zdaku kawadaga nda kagha!

Ta ga zgu inda graha gha hadna ŋa gha. Ka ganaghata kagha guli ta zgu ta inda graha mu turtuk turtuk.

* 1:1 Ngha ta Slna gwal ghunay 19:29, Ruma. 16:23, 1 La Kwareŋt 1:14.

Tsgħa ta lwa Yuda

Ga zgu

¹ I'i Yuda ta nzakway ka kwalva Yesu Kristi, zwanamani ma Yakubu*, ta vindaghunaftá na delewer na. Ta ga zgu yu ña ghuni gwal hagaf Lazglafta Da, gwal dñu tsi ka pghata ña Yesu Kristi.

² Ka nza hidahida Lazglafta nda zđakwani nda dñutá mndani kawadaga nda kaghuni.

Guma ta ghøña gwal ghwadák

³ Graha da ya ta dñu yu ma ñudufa da, gitagita a ta dñuta yu ta vindaghunaftá skwi ta ghøña gwada ta mbaku ya ka skwa turtuk mu mida wu, kabga tsa, nda nza tkwe' ka vindaghunafta da, ña vlaghunatá mbraku, ña ñavata ghuni ma zlgħay nda ñuduf ya zlgħaf kuni, ya vlag Lazglafta ta mnduhani. Tsa gwada ta mbaku ya ná, had' dza'a walaña mbədavafta wa. ⁴ Klø yu ka mna tsaya ná, nda ndøgha mnduha ta kdikadamta da taba ghuni, ka badza zđakatahuda Lazglafta. «Lma a Lazglafta ta magay mndu ta ghwadaka skwi ta kumø mndu wu,» ka høñ ta mnay. Mantsa ya vzijta høñ ta Yesu Kristi ta nzakway ka Mgham ta ghøña amu. Mndørga tsa mnduha ya ná, nda ghada vinda ta tsatá guma ta ghøña tarj daga ghalya.

⁵ Ka havaghunakhava yu ta skwi ghada kuni ta snanña ba. Ghalya, ka katanña Lazglafta ta la Isra'ila, ka hlagaptá høñ ma Masar. Ka rwanaghutá tsi ta gwal kul faftá ghøña tarj ta tsatsi. ⁶ Havak kuni gwal ta mnduha Lazglafta ta Pak vla ga mgham vlag lu ta høñ, ka zlanavatá tsa vli si vlag Lazglafta ta høñ ya. Ta ghøña tsaya køl Lazglafta ka hlafatá høñ ka tsamta, ka zlanña høñ ma vøl tdika ña kzla kdijta Lazglafta ta tsatá guma ta ghøña tarj badu tsa fitik dagala ya. ⁷ Havak kuni guli ta luwa Suduma nda luwa Gwamura, nda sana luwaha ta wanaftá høñ. Ka magø mnduha ma tsa luwaha ya ta sli'insli'ij manda ña tsa duhwalha Lazglafta

ya. Ka sli'amtá høñ da hliri nda slu'uvgha ya kul raku ka magay mnda søla. Ka pghamtá Lazglafta ta høñ ma vu kul mtavata dekdek. Tsaya ná, ña maranarña mnduha ta skwi ya dza'a magø Lazglafta nda gwal ta magaku mantsa ya.

⁸ Tsa mnduha ta lamø da taba ghuni ya ná, mndørga ya ghwadaka skwiha ya ta magø høñ. Ta sli'amsli'a høñ da maga ghwadaka skwi ta zđørganatá høñ manda ya ta fanaghata suni ta høñ. Vla a høñ ta glaku ña Lazglafta wu, mbada høñ ka raraza gwal dagaladagala ta luwa. ⁹ Dør Misel mali mataba duhwalha Lazglafta má, walañ a ta razanaftá halaway badu zlørday tarj ta wi ta ghøña mbla Musa wa. Skwi mnana tsi kwenkwen ná, «Ka dvagha dva Lazglafta†,» ka'a, ¹⁰ Hahøñ ta tarj, raraza skwi kul snanña høñ yeya ña tarj. Manda nimtak magakwa tarj, ghøña zadaku ta kala høñ. ¹¹ Darjwa ña tarj, kabga mndørga skwi maga Kayinu ghalya ta magø høñ. Ka vzijta høñ ta ghøña tarj ka maga ghwadaka skwi ña mutsa tseidi manda ña Balama ghalya guli, ña rwakwa tarj kabga sli'avafat tarj nda zlørđutawi manda ña Kware‡ ghalya. ¹² Ta ksaku ka hula nzata ghuni ka za skwa zay kawadaga nda høñ. Ghøña tarj skwi snanña høñ. Hahøñ gwal ta ñrijta skwa zay ma vla guyatá ghøña mnduha ka za skwi, ksa a hula ta høñ wa. Manda ñatá matødu ta vusliñ falak ya høñ, manda fu kul had' ta yafat dør ma fitika yakwani tsi ya høñ. Manda fu tdij lu nda slrøñ nda slrøñ ta mtuta ka ghwaluta dzurur ya høñ. ¹³ Manda tska ta ñødak ta wa sgam, tskana vøl va gamtsa'uwakwa drøf ya na dmakuha tarj. Manda tekwatsa ta sli'afat ta vla tarj ka ndandaraku ta luwa ya høñ. Ma vøl ka ñra tdik fanata Lazglafta ta vli ña nzakwa tarj ña kdøkedzerj§.

¹⁴ Ka Inuk ta nzakway ka mandafanja dzidzi daga ta Adamu mnata ta ghøña mndørga tsa mnduha ya daga ghalya na: «Wya Mgham ta saha kawadaga nda duhwalhani nda ndøgha ñøđdøm, ¹⁵ ña tsa guma ta ghøña inda mndu ta ghøña hadik, ña tsanaghata ni ta guma ta inda gwal kul sna gwada da tsi. Ta ghøña vøl maganata tarj

* 1:1 Yakubu: Ngha ta Mata 13:55, Markus 6:3. † 1:9 Ngha ta 1 Tesalunik 4:16 Ngha ta Daniyel 10:13, 21, 12:1, Suna Yuhwana 12:7. Mbøla Musa: Gray nda Vrafta ta zlahu 34:6, gray nda Zakari 3:2. ‡ 1:11 Kayinu: Ngha ta Zlrafta 4:3-8, Balama: ngha ta Mbsak 22:1-35, Kware: Ngha ta Mbsak 16:1-35. § 1:13 Ngha ta Zlrafta 5:18, 21:24.

ta ghwadaka skwi, nda ya ta ghəŋa ŋaslu bədzakana həŋ guli,» ka'a. ¹⁶ Ta ghəŋ tsa mnduha ya mna Inuk ta tsa gwada ya ka-zlay: Ruruŋwaku nda ŋadā ghəŋ yeya ŋa taŋ inda fitik. Skwi ta kumə ghəŋa taŋ ta magə həŋ, ghuba mndu ŋa gatu ta wi skwi ta gwadə həŋ.

Dəvu nda zlahu

¹⁷ Kaghuni graha da ya ta dvu yu, havak-wahava ta gwada ghada mnduha Mgham Yesu Kristi ta mnaghunata. ¹⁸ Ka həŋ mnaghunata na: «Mamu mnduha dza'a ghubasa gwal ta zlgħaftā Lazglafta ma kdāvakta fitikha. Nzaku manda ya kumaŋ tsa ghwadaka ndana* taŋ ya, ŋa taŋ.» ¹⁹ Tsa hahəŋ ya ta klaktā daga vgha mataba mnduha. Ghəŋa taŋ ta dvu həŋ. Had' Sulkuma Lazglafta ma həŋ wa.

²⁰ Kaghuni tama graha da ta dvu yu nda ŋudufa da, katuvuswa vgha ghuni ma zlgħay nda ŋudufa ghuni, ka glakwa kuni. ŋavawaŋa ka maga du'a nda mbrakwa Sulkum nda ghuba. ²¹ Nzawanza ma dvtūtā mnda Lazglafta. Fafwa ghəŋa ghuni hzleŋa ta zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi ŋa mutsa hafu ŋa kdēkedzeŋ. ²² Tawawa hidahida, ka katarŋta kuni ta gwal ta daga ghəŋ. ²³ Mbanafwamba ta sanlaha guli nda tdigintā həŋ ma skwi dza'a klamtā həŋ da vu. Tawawa hidahida ta sanlaha, ama daswa ka kuni da tdamtā həŋ ta kaghuni da dmakwa taŋ.

Vlaŋta glaku ta Lazglafta

²⁴ Ka nza glaku ŋa Lazglafta ya ta lav-ŋntā ngha kaghuni, yaha kuni zlumbutā, tsatsi dza'a ghubighunista tsezle' ŋa rfay ghuni ta rfu ta hladaghunaghatā tsi ta kəma glakwani. ²⁵ ŋa Lazglafta turtukwani ya ta mbamafta nda ma Yesu Kristi Mghama mu ga mgham, nda mbraku, nda glaku, daga manda ghalya nda ya ndanana ha ŋa kdēkedzeŋ. Amin.

* 1:18 Ngha ta 2 Piyer 3:3.

Suna Yuhwana

Skwiha marigiŋ Yesu Kristi ma na delewer na

¹Nana delewer na ná, ta gwaɗay ta gwaɗa ta ghəŋa skwi ya maranaŋ Yesu Kristi ta gwal ka kwalva Lazglafta. Lazglafta ta vɔntá tsa skwiha ya ŋa maranaŋtá həŋ, ŋa snaŋta taŋ ta skwi ta dza'a gi magaku. Tsaya tama kəl Yesu Kristi ka ghunaftá duhwalani da kwalvani Yuhwana ŋa maranaŋtá tsa skwiha ya. ²Inda na skwiha nghan yu na ná, gwaɗa Lazglafta ya kahwathwata, masləmtsəka Yesu Kristi yu, ka Yuhwana. ³Tfawi ta ghəŋa gwal ta dzaŋa na delewer na. Tfawi ta ghəŋa gwal ta snaŋtá tsəna tsghatá lwa Lazglafta na. Ka snatá inda na skwiha nda vinda na. Grafgra kazlay: Ndusakndusa fitika magakwa tsa skwiha ya kə'a.

Tsgħa ta lwi ŋa Iglizha ndəfáj

⁴I'i Yuhwana ta vinday ŋa ghuba Iglizha ndəfáj ta hadika Asiya.

Ka vlaghunavla Lazglafta ta zɗakatahudani nda zɗakwani. Tsatsi Lazglafta daga manda ghalya, va tsa tsatsi ya guli ndanana, tsa tsatsi ya guli ta kəma. Ka vlaghunavla tsa Sulkumhani ndəfáj ta nzaku tavata dughurukwani ya, ta zɗakatahudi nda zɗaku guli. ⁵Ka vlaghunavla Yesu Kristi ta nzakway ka vərɗa masləmtsək ya guli, ta zɗakatahudi nda zɗaku. Tsatsi na taŋtaŋa mndu ta sli'agapta ma mtaku nda hafu. Tsatsi ta ga mgham ta ghəŋa inda mghamha ta ga mgham ta ghəŋa hadik.

Dvuɗva tsa Yesu Kristi ya ta amu. Ka pghintá tsi ta usani ŋa varagamapta ma dmaku. ⁶Tsatsi ta namafta ka gwal ta ga mgham, ka gwal ta vla skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Dani. ŋani glaku nda mbraku ŋa kɗekedzerŋ. Amin!

⁷Wya tsi dza'a sagħa ma ghwayak.

Dza'a nda nghan inda mnduha nda ira taŋ, nduk nda tsa gwal ta dzata ya tani.

Dza'a taway inda mndəra mndu ta taw ta ghəŋani.

Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi. Amin!

⁸«I'i zraaftani, i'i kdavaktani,» ka Mgham Lazglafta mnata. Tsatsi Lazglafta ta mbruta, tsatsi ya manda ghalya, tsatsi ya ndanana guli, tsatsi ya guli ta kəma.

Nghaŋta Yuhwana ta Kristi ma glakwani

⁹I'i Yuhwana zwaŋama ghuni ya ta vindaghunafta. Nda i'i tani, nda kaghuni tani, nda guya vgha mu ma Yesu. Ta kuwa turtuk mu ma ghuya daŋwa. Su'way ta su'u mu demdem. Ma ga mghamani mu. Ksafksa lu ta i'i, ka klaghata vziŋta ta tsatá hadik ma takataka drəf ta hgu lu ka Patmus*, ta ghəŋa vəl mnyay da nda tvani ta gwaɗa Lazglafta nda kahwathwatani ya marigiŋ tsi ma Yesu.

¹⁰Ma sana fitik baɗu Dəmas, ka ksuta Sulkum nda ghuba ta i'i. Ka snaŋta yu ta lwi ta gwaɗata nda lwi dagala manda ghudzaga duli nda ga mahulhula da. ¹¹Ka'a mantsa: «Klafkla ta delewer ka vindamta ka mida ta skwi nghan ka. Ka tsaghanafata ka ta ghuba Iglizha ndəfáj, ta nzakway ka luwa: Afisus, Samirna, Pergam, Tiyatir, Sardis, Filadelfi nda Lawdikiya,» ka'a.

Na snaŋta da ta tsa lwi ya, ¹²ka mbəɗavata yu ka nghan ka wa tsa mndu ta gwaɗa nda i'i ya. Mbəɗavata da, ka nghan ta yu ta pitirlaha dasu ndəfáj. ¹³Ma takataka taŋ, mamu sana mndu ta sladu manda tsatá Zwaŋa mndu, nda sudatá lgut zutut dikw ta səla ta vghani, hbana tsi ma ghuva nda ɗanava magaf lu nda dasu. ¹⁴Ka ŋusliŋ tilil swidi ma ghəŋani manda ɓata swida tuwak nda ya manda ɓata papla. Ta zlgħaku iri ma ghəŋani manda vu. ¹⁵Ta wuɗaku səlahani manda kufur sluwap lu ma vu. Manda ghudzaga bərzlakwa imi ka lwani ta ghudzaga. ¹⁶Ka ŋanatá tsi ta tekwatsaha ndəfáj ma dzva zəghwani. Ka sabə kafay nda za slərpuhani his his ma wani. Ta wuɗaku kumani manda wuɗakwa fitik ma ghəŋ. ¹⁷Manda nghan ta da, ka zləmbatá yu ta kəmani manda mndu nda mta. Ka faftá tsi ta dzva zəghwani ta i'i, ka'a mantsa: «Ma zləŋ ka ta zləŋ! I'i taŋtaŋani,

* 1:9 Patmus: sana zwaŋa vli ya ta tsavata ma drəfa Ege, ta maga meli 100 nda luwa Afisus. Vli ya ta hlaghata lu ta gwal ta tsanaghata la ŋumna Ruma ta guma ta həŋ, na tsa vli ya. † 1:17 Aya 13. 15: Nghan ta Daniyel 7:13, nda 10:5, nda 7:9, nda 10:6. Aya 16:17. Nghan ta Isaya 49:2, Hebru 4:12, Isaya 44:6, nda 48:12.

i'i kdavaktani†, ¹⁸ i'i hafu. Si nda mta yu, ama nda hafu yu ndana ɲa kdekedzeɲ. Ma dzva da ɲanata yu ta makubla mtaku nda hɛga mtaku tani. ¹⁹ Vinda tama ta inda skwi ya nghanj ka, nda inda skwi ya ta magaku ndanana, nda inda skwi ya dza'a gi sagha tahula tsa. ²⁰ Wya klatá ghɛɲa skwi ya nda difa ma na tekwatsaha ndɛfánj ta nghɛ ka ma dzva zeghwa da, nda ya ma Pitirlaha dasu ndɛfánj na: Tsa tekwatsaha ndɛfánj ya ná, duhwalha Lazglafta ta ghɛɲa ghuba Igliz ndɛfánj ya. Tsa pitirlaha ndɛfánj ya guli ná, tsa Igliz ndɛfánj yeya guli.»

2

Tsgha ta lwi ɲa Igliz ma Luwa Afisus

¹ «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Afisus:

«Wya skwi ya mna mndu ya ta ɲanata tekwatsaha ndɛfánj ma dzva zeghwani, ta mbaɛa mataba pitirlaha dasu ndɛfánj. Ka'a mantsa: ² Nda sna yu ta slnaha gha, ta dzadza ka ta vgha me' ka magay, ta ɲavanja ka. Haɛ ka ta dzrawi nda gwal ta sidi wa. Ghunatá mndu ɲni, ka sanlaha ma mnduha ta mnay. Tsaw ta ghunata mndu a hɛɲ kay guli mataba tsa wa. Ka dzɛghantá ka ta hɛɲ, ka tsatsaftá ka kazlay: Gwal tsakalawi hɛɲ kə'a. ³ Ta ɲavanja ka, ka su'a ghuya danwa ta ghɛɲa gwada ta i'i. Haɛ ka ta rwa mala gulu wa. ⁴ Ama, mamu sana skwi ta dvu yu ta kagha ta ghɛɲani. Dvɛgla a ka ta i'i manda ya si ta dvɛ ka tanɲaɲ wa. ⁵ Havak hava, ka ma vɛl ga zlambuta ka ya. Ka payanata ka ta nzakwagha, ka vranafata ka ta nzakwa gha manda va ya si ghalya. Ka kwalaghukwala ka ta mbɛdanafata nzakwa gha katsi, dza'a laghala yu da slaghaghata, ɲa klaghuta pitirla gha ma vlani. ⁶ Nziya nza tsi ná, mamu sana skwi ta zdigihata ma kagha. Ta husa gha husa slna la Nikwalay manda va ya ta husihata tsi ta i'i ya guli.

⁷ «Ka mamu slɛmɛɲa snay da mndu, ka sna tsi ta skwi ta mnɛ Sulkum ɲa Igliz.

«ɲa gwal ta zaktá ghwa ya, dza'a vlarjvla yu ta fwa hafu ta slanaghata lu ma gama Lazglafta* ya ta hɛɲ, ɲa zay tanj.»

Tsgha ta lwi ɲa Igliz ma luwa Samirna

* 2:7 Ngha ta Zlrafta 2:8. 9, nda Suna Yuhwana 22:2.

Ngha ta Mbsak 22:24.

62:2, 65:15.

⁸ «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Samirna:

«Wya gwada ta mnɛ mndu ta nzakway ka tanɲanani nda kdavaktani, mndu ya si ta mtuta ka vragapta nda hafu ya. ⁹ Nda sna yu ta sa duni ta sɛ ka, nda pda gha. Tsaw ka gadghɛl ka. Nda sna yu ta rutsak ya ta pghɛ lu ta kagha, nda ya ta pghɛ tsa gwal ta mnay kazlay: La Yahuda anɲi kə'a ya, tsaw mantsa ya a hɛɲ wu, guyata ghɛɲa mnduha halaway hɛɲ. ¹⁰ Ma zlɛɲ ka ta ghuya danwa ya dza'a ka da ghuyay. Ya wya halaway dza'a hlafta sanlaha ma kaghuni ka pghamta ma gamak ɲa dzɛghaghunata, ɲa zaghunatá fitik ghwanj ta giri ɲa ghuni. Ka sladafta ka ta zlghay nda ɲudufa gha dɛr ɲa dzata kagha tsi. Dza'a vlaghavla yu ta hafu ɲa nisɛla vɛl zata gha ta ghwa.

¹¹ «Mndu ya nda slɛmɛɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnɛ Sulkum ɲa Igliz.

«Mndu ya ta zata ghwa ná, haɛ mtakwa mahis dza'a walarɲta ksantja wa,» ka'a.

Tsgha ta lwi ɲa Igliz ma luwa Pergam

¹² «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ya ta nza-kway ka ɲa Igliz ma luwa Pergam:

«Wya gwada ya mna mndu ta ɲanata kafay ya nda za wani his his. ¹³ Nda sna yu kazlay: Ma vla ga mghama halaway nzata ka kə'a. Kulam nda tsa, ndi'afndi'a ka ta vgha ta i'i. Zlana a ka ta zlghay nda ɲudufa gha, dɛr ma fitika dzata Antipas ta nzakway ka ɲɛrma mndu, ka maslɛmtsɛka da ma luwa ghuni, ma vla nzakwa halaway ya wa. ¹⁴ Ama wya skwiha ta dvaghaghata yu: Mamu sanlaha mataba ghuni ta dvutá tagha skwa Balam, ya ta taghanafatá Balak, ka pghamta zwana la Isra'ila da ga dmaku, ɲa za slu'a skwa wuyay, nda ya ɲa maga sl'i'ɲsl'i'ɲ† ya. ¹⁵ Manda tsaya guli ná, mamu sanlaha mataba ghuni ta dvuta tagha skwa la Nikwalay‡ guli. ¹⁶ Mbɛdanafimbɛda ta nzakwa gha. Ka mbɛdanaf a ka wu katsi, wya yu ta gi lagha slaghaghata. Dza'a lmay ɲni nda hɛɲ nda kafay ya ta sabi ma wa da.

¹⁷ «Ka mamu mndu nda slɛmɛɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnanata Sulkum ta Igliz!

† 2:14 Ngha ta Mbsak 31:16 nda 25:1-2. † 1 Balama nda Balak:

2:15 Ngha ta 2:6, nda skwi ya ɲa ɲanata.

§ 2:17 Ngha ta Sabi 16:14. 15, 33:34 nda Isaya

«Mndu ya ta zatá ghwa ná, dza'a vlayvla lu ta skwa zay ya nda difa. Dza'a vlayvla yu ta inda tarj guli ta pala ka nusliñ ya vindaf lu ta lfida hgu^s tida. Tsa hgu ya ná, had sana mndu nda sna wu, ba tsa mndu ta zlgħafta ya,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ħa Igliz ma luwa Tiyatir

¹⁸ «Vinda ħa duhwala Lazgħafta ya ta nza-kway ka ħa Igliz ma luwa Tiyatir.

«Wya gwada ya mna Zwanja Lazgħafta ya ta zlgħaku iri ma ghəñani manda zlgħakwa vu, ta wudaku salahani manda kufur sluwap lu ma vu ya. ¹⁹ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta slnaha ya ta magə ka, nda dva mndu ya ta dvə ka, nda gdavata ya gdava ka ma zlgħay nda ħuduf. Nda sna yu kazlay: Mal slnaha għa ya ta magə ka ndanana ka ya maga ka tarjtaj kə'a. ²⁰ Ama mamu skwi ya ta dvaghaghata yu ta ghəñani. Zlanarjzla ka ta tvi ta sana marakw ta hgə lu ka Zizabel*, ta mnay kazlay: Mnda kla lwa Lazgħafta yu kə'a ya. Mbada kə'a ka tagħa tsakalawi, ka nanagħatá gwal ta ksihata slna da da maga sli'insli'ij, nda ya da za slu'a skwa wuyay. ²¹ Zlanarjzla yu ta fitik ma ħa mbədanafani ta nzakwani, ama va a ta zlanja maga tsa sli'insli'ijani ya wa. ²² Tsaya tama, dza'a vzafvza yu ta ghzljəña ghuya dərjwa. Dza'a ganapga yu ta iri katakata ta inda gwal ta hliri nda tsi guli. Ala, ka mbədanafmbəda həj ta nzakwa tarj, ka zlanja maga tsa ghwadaka slna tarj nda tsi ya katsi, ba tsa kasi'i. ²³ Ta ghəña tsaya guli, dza'a rwanarwa yu ta zwanani. Tsaya dza'a kəl Igliz ka snarjta kazlay: I'i mnda tsatsafta skwi ma ndana mndu, nda skwi ma ħudufa mndu tani kə'a. Taḅ ta slna ya maga† mndu dza'a planamta yu ta mndu guli.

²⁴ «Ama pəkwa kaghuni gwal zlgħay nda ħuduf ma luwa Tiyatir, kul snata tsa ghwadaka tagħa skwi ya, kul tagħaftá tsa skwi ta hgə həj kazlay: Dífata skwa halaway kə'a ya, had sana skwa ndəgaku ta faghunaghata yu wa. ²⁵ ħanawana kahwathwata ta zlgħay nda ħudufa ghuni ta vragghata yu.

²⁶ «Mndu ya ta zata ghwa, ta ħanata slna da ha ka kdavaktani, dza'a vlayvla yu ta

mbraku ta ghəña inda mndəra mndu. ²⁷ Tsa mbraku dza'a vlayvta yu ya ná, tsa mbraku vliha Da da yeya. ħa gayni ta mgham nda saraka kufur ta ghəña mnduha. Dza'a dzaḅinjdzaḅa ta ghwadaka mnduha, manda ya ta dzaḅinja lu ta siga rbisl ya. ²⁸ Dza'a vlayvla yu ta gumbəzla sərđək[‡] guli.

²⁹ «Ka mamu mndu nda sləməña snay, ka sna tsi ta skwi ya ta mnə Sulkum ħa Igliz,» ka'a.

3

Tsgħa ta lwi ħa Igliz ma luwa Sardis

¹ «Vinda ħa duhwala Lazgħafta ta nzakway ka ħa Igliz ma luwa Sardis.

«Wya skwi mna mndu ta ħanata Sulkumha ndəfəñ ka ħa Lazgħafta nda tekwatsaha ndəfəñ. Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha għa. Nda hafu ma i'i ka ka ta gray, tsaw nda mta ka. ² Sli'avakslia, mbra ta gwal ta nda hafu ma həj sli'ef sli'efa makəḅ həj da kdivta. Ta nghə yu ta slna għa ta kəma Lazgħafta da ná, kdanak a ka wa. ³ Havakhava għa tama ka kinawu mutsafta ka ta skwi tagħaghaf lu nda ya ka ka snarjta. Snasna ka mbədanafni ta nzakwa għa. Ka si va a ka ta snata wu, dza'a lagħala yu manda ghali ksaghaghata, snarjta a ka, ka ta wati luwa dza'a lagħa yu wa*. ⁴ Nziya nza tsi, mamu sanlaha ma mnduha għa, ma va tsa luwa Sardis ya kul ħriñta lguta tarj. Tsahaya, dza'a sli'i həj kawadaga nda i'i nda sudata lguta ħusliñ, kabga ranra ta həj.

⁵ «Mantsa ya dza'a sudanavata lu ta lguta ħusliñ ta mndu dza'a zata ghwa. Had yu dza'a walanjta hərdiñta hgani ma deftera ya vindam lu ta hga gwal nda hafu ħa kdəkedzerj wa. Dza'a mnañmna yu ta hgani ta kəma Da da, nda ya ta kəma duhwalhani kazlay: ħa da həj kə'a.

⁶ «Ka mamu mndu nda sləməña snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ħa Igliz,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ħa Igliz ma luwa Filadelfi

⁷ «Vinda ħa duhwala Lazgħafta ta nzakway ka ħa Igliz ma luwa Filadelfi.

«Wya gwada ta mnə mndu ya nda għuḅa. Tsatsi kahwathwata, tsatsi ta

* 2:20 Ngha ta 1 Mghamha 16:31, 19:1. 2, 2 Mghamha 9:22, 30. † 2:23 Ngha ta Zabura 7:10, Irmiya 17:10, Zabura 62:13. ‡ 2:28 Ngha ta Zabura 2:8. 9, grafgra nda Mbsak 24:17, Suna Yuhwana 22:16. * 3:3 Grafgra nda Mata 24:43. 44, Lukwa 12:39. 40, 1 Tesalunik 5:2, 2 Piyer 3:10.

ɲanata makuɓla mgham Dawuda. Ka guna guna tsi, haɗ wa mndu ka hafta wa. Ka hafha tsi guli, haɗ wa mndu ka gunata guli wa. ⁸ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha gha. Nda sna yu guli kazlay: Nda hta mbrakwa gha kə'a. Kulam nda va tsaya tani, ɲanaɲa ka ta gwaɗa ɗa. Ta mna a ka kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a nda i'i wa. Tsaya tama, ta gunagha guna yu ta watgħa. Haɗ mndu dza'a hafta wa. ⁹ Wya skwi dza'a yu magay ɲa guyata ghəɲa mnduha halaway ta mnyaj kazlay: La Yahuda aɲni kə'a, kul nzakway manda tsaya. Tsakalawi ta tsakalə həɲ. Dza'a tiɲwafɲiɲwa yu ta həɲ ɲa lagħa da tsəɓbu ta kama għa ka vla glaku ɲa għa, ɲa snarɲa taɲ kazlay: Dvudva[†] yu ta kagħa kə'a. ¹⁰ Manda va ya ɲana kagħa ta gwaɗa ɗa ka gɗavata mida ya, dza'a ɲa għa ɲa i'i ta kagħa guli ma ghuya ɗarɲwa dza'a ɗəɗanagħatá inda ghəɲa haɗik ɲa dzəgharɲá həɲ ya. ¹¹ Ndusa yu ka lagħa. ɲanaɲa nda mbraku ta tsa skwi da kagħa ya, kada kwala sani ma mndu klugudughusta nisəla zata ghwa għa.

¹² «Dza'a nanafna yu ta mndu ta zata ghwa ka gugudi ma həga Lazglafta ɗa. Haɗ dza'a walarɲa sabi mida wa. Dza'a vindafvinda yu ta hga Da ɗa nda hga luwa Da ɗa tani tida. Tsa luwa ya ná, lfiɗa Ursalima ya dza'a saha ta luwa, ghunaf Lazglafta. Dza'a vindafvinda yu guli tida ta lfiɗa hgu[‡] ya mutsaf yu.

¹³ «Ka mamu mndu nda sləməɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ɲa Igliz,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ɲa Igliz ma luwa Lawdikiya

¹⁴ «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Lawdikiya.

«Wya gwaɗa ta mnə mndu ta hgə lu ka Amin. Mndu ya ta nzakway ka vardá tughwani nda kahwathwatani. Nda ma tsatsi magafata Lazglafta ta inda skwi demdem.

¹⁵ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slna għa. Nda sna yu kazlay: Ləɲləɲa a ka wu, ghwitaktaka a ka wu kə'a. ¹⁶ Ma ta ɗər nzakwa għa ləɲləɲa ka ghwitaktaka a tsi. Dza'a vnihiɲiɲvniha yu ta kagħa ma wa ɗa. ¹⁷ Ka kagħa ta mnyaj na: Ka gadghəl yu, nda na yu ka gadghəl, "haɗ sana skwi ta pɗu yu

wu," ka ka. Tsaw sna a ka kazlay: ɗarɲwa ɲa għa, ta ksaku ka ka hidahida kə'a wa. Ka pɗu ka, ka fərɗi'u ka, nda ghulpa ka guli. ¹⁸ Hidaku ya ta vlə yu ɲa għa ná, skwa da i'i ta dasu ya sluwap lu ma vu, ka da nzakwa ka, ka gadghəl. Skwa guli ta lguta ɲusliɲ ɲa sudavata għa, ka bukwanatá hula nzakwa għa ka fərɗi'u. Skwa ta ghwana skwi ta iri ɲa ta ira għa, kada ngħarɲa ka ta vli. ¹⁹ Gwal ta ɗvaf[§] yu ná, ta dvay yu ta həɲ, ta zlahay yu ta həɲ. Mantsa ya, ɲavaɲa ka payanata ka ta tva għa. ²⁰ Wana yu ta sladu ta watgħa ka dza watgħa. Ka snarɲsna mndu ta lwa ɗa ka gunihata wa tgha, dza'a lamla yu da taɲ, dza'a zay yu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a zay tsatsi kawadaga nda i'i guli.

²¹ «Mndu ya dza'a zata ghwa, dza'a nzanafnza yu kawadaga nda i'i ta dughurukwa ɗa, manda va ya za i'i ta ghwa ka nzaftá yu kawadaga nda Da ɗa ta dughurukwani ya.

²² «Ka mamu mndu nda sləməɲa snay, ka sna tsi ta skwi mnə Sulkum ɲa Igliz,» ka'a.

4

Falaha ta luwa ma glakwa Lazglafta

¹ Tahula tsa, ka ngħarɲá yu ta gunatá watgħa ta luwa.

Ka snəglarɲa yu ta tsa lwi si ta gwadgihata nda lwi dagala manda ghudzaga duli ya kay. Ka'a nda i'i mantsa: «Safsa da hadna ka maragħata yu ta skwi ya dza'a magaku tahula tsa,» ka'a.

² Ka gi klagħata Sulkum ta i'i. Ka ngħarɲa yu ta sana dughurukwa ga mgham. Ta tsa dughuruk ya, mamu sana mndu ta nzaku tida. ³ Tsa mndu ta nzaku tida ya, ta wuɗaku manda sana palaha ta hgə lu ka Dzaspa nda Sardwar. Dakwambuhwali ta wuɗaku manda pala ta hgə lu ka Imrud* ta wanaftá tsa dughuruk ya. ⁴ Mamu dughurukħa hisamsak fwaɗ mida guli ta wanafta tsa dughuruk ya. Hisamsak fwaɗ mida galata mnduha guli ta nzanazfta tida, nda susuɗatá lguta ɲusliɲ ta vgha taɲ, nda wawa ta zewzewa dasu guli ma ghəɲa taɲ. ⁵ Mamu wuɗakwa luwa, nda hlawa skwiha, nda ghudzaga luwa ta sl'agapta ma tsa dughuruk ya. Ta kəma tsa dughuruk ya,

[†] 3:9 Ngha ta Isaya 49:23, 60:14, 43:4. [‡] 3:12 Ngha ta Isaya 62:2. [§] 3:19 Ngha ta Mahdihi hdi 3:12, nda Hebru 12:6. * 4:3 Aya 2-3: Ngha ta Izekiel 1:26-28, 10:1. Imrud: Ngha ta 21:19-20 nda skwi ɲa ɲanata għa. [†] 4:5 Ngha ta Sabi 19:16, Izekiel 1:13, Zakari 4:2.

mamu pinatá vu ndáfáj. Tsa pinatá vuha ya ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta† ndáfáj. ⁶Mamu sana skwi guli ta kəma tsa dughuruk ya manda dərəfa kwalaba ta wdaku manda dalagar.

Ma takataka tsa dughuruk ya nda ya nda ta hulani ta wanafta ná, mamu sana skwiha nda hafu ma həj, ka iriha dze'dze' nda tvə kuma taŋ nda ya nda tvə hula taŋ. ⁷Tsa taŋtaŋa skwi nda hafu mida ya ná, manda rveri nzakwani. Tsa mahisani ya guli, manda zwaŋa lghəj nzakwani. Tsa mahkənani ya, manda kuma mndu kumani. Tsa mafwadani ya guli, manda dzala ta ndəru‡ ya nzakwani. ⁸Tsa skwiha fwađ nda hafu ma həj ya ná, mku' mku' zlambakha taŋ. Ka iri dze'dze' wawa ta zlambakha taŋ nda vli nda ma hudani tani.

«Nda ghuḅa! Nda ghuḅa! Nda ghuḅa!

Na nzakwa Mgham Lazglafta, ya nda mbra.

Kagha manda ghalya, kagha ndanana,

kagha guli dza'azlay ta kəma[§],»

ka həj ta vaghay nda vagha, ka hanay nda hana, ta mnay.

⁹Ta vlə tsa skwiha fwađ nda hafu mida ya ta glaku nda zləzlvu, ka rfa Lazglafta ta nzaku nda hafu ŋa kdekedzej, ta nzaku ta dughurukwa ga mgham ya, ¹⁰ta zlambatá tsa galata mnduha hisamsak fwađ mida ya ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughurukwa ga mgham. Ta tsəlbə həj ta tsəlbə ta kəma Lazglafta ya nda hafu ŋa kdekedzej ya, ta hlapta həj ta tsa zewazewaha ma ghəja taŋ ya ka pghata ta kəma tsa dughurukwa ga mgham ya. Ka həj mantsa:

¹¹«Mghama ŋni, Lazglafta ŋni, kagha ta zlaganaptá inda skwi.

Manda ya đvaf ka zlaganapta ka ta həj,

Ka gi nzaku həj.

Tsaya tama kəl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka vlaghata glaku, nda zləzlvu.

ŋagha mbraku guli,» ka həj.

5

Deftera zwaŋa tuwak

¹ Ka nghanṭá yu ta mbsatá defteri vindaf lu ta vindi ta hulani his his ma dzva

zəghwa tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya. Ka ndi'anafá lu nda ŋizlaha ndáfáj. ² Ka nghanə yu ta sana duhwal nda mbra, duhwala Lazglafta, ta hagaku nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Wa ya nda ra ŋa ḅlanapta na ŋizla na, ka gunanafta na defteri na?» ka'a.

³ Lay! Had sana mndu dər ta luwa, dər ta ghəja hadik, dər ta mnaka hadik*, ta laviŋta gunanafta tsa defteri ya, dər ka nghanamta dida wa. ⁴ Ka taw yu ta taw katakata, kabga kwala lu kul slafta ta mndu nda ra ŋa gunanafta tsa defteri ya dər ŋa nghanavata ya wa. ⁵ Ka sani ma tsa galata mnduha ya nda i'i mantsa: «Ma taw ka ta taw, wya rveri mataba mndəra la Yuda, ma zivra Dawuda, ta zata ghwa. Tsatsi dza'a ḅlanaptá tsa ŋizla ya, ka gunanafta tsa defteri ya,» ka'a.

⁶ Ka nghanṭa yu ma takataka tsa dughuruk ya, nda ya mataba tsa skwiha fwađ nda hafu mida ya, nda ya ma takataka tsa galata mnduha ya ta Zwaŋa Tuwak manda skwi si dzadza lu. Ndáfáj dulihani, ndáfáj irihani ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta ndáfáj ghunaf lu ta inda ghəja hadik ya. ⁷ Ka lagha tsi da tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya, ka zlghaghutá tsa defteri ma dzva zəghwani ya. ⁸ Manda zlghafta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa defteri ya, ka zləmbata tsa skwiha fwađ nda hafu mida, nda tsa galata mnduha hisamsak fwađ mida ya ta kəmani. Inda taŋ, nda ŋaŋatá htimbil, nda ndaghatá leghwaha dasu nda urdi ta nzakway ka du'a gwal nda ghuḅa, ma dzva taŋ. ⁹ Ka fə həj ta lfida laha. Ka həj mantsa:

«Nda ra ka ka klafta na defteri na, ka ḅlanaptá ŋizlahani, kabga si dzadza lu ta kagha,

ka varanaktá ka ta Lazglafta

nda usa gha ta inda mndəra mndu ma inda mndəra gwađ ta gwađ lu,

nda inda mnduha, nda inda zivra mnduha.

¹⁰ Nanafna ka ta həj ka mnduha Lazglafta, kagha ta nzakway ka Mgham.

Nanafna ka ta həj ka gwal ksanatá slna ta Lazglafta,

ŋa gay taŋ ta mgham ta ghəja mnduha ma ghəja hadik.»

¹¹ Ka nghanṭa yu ta ŋəđdəma† ta duhwalha Lazglafta kul laviŋta lu ta mbəđafta

‡ 4:7 Aya 6:7. Ngha ta Izekiyel 1:22, 1:5, 10, 10:14.

§ 4:8 Ngha ta Izekiyel 1:18, 10:12, Isaya 6:2, 3.

* 5:3 Ngha ta la Filipiya 2:10 nda skwi ya ŋa ŋanata.

† 5:11 Ngha ta Daniyel 7:10.

ta wanafta tsa dughuruk ya, nda tsa skwiha nda hafu ma hɔŋ ya, nda tsa galata mnduha ya tani. Ka fɔ hɔŋ ta laha. ¹² Ka hɔŋ nda lwi dagaladagala mantsa:

«Tsa Zwaŋa Tuwak si dza lu ya kay ná, rajra zlgħaftani ta ga Mgham, nda gadgħəl, nda difil, nda mbraku, nda zləzlvu, nda glaku, nda għubu,» ka hɔŋ.

¹³ Ta snə yu, ka inda skwiha zlaganap Lazglafta ta luwa, nda ya ta ghəŋa hadik tani, nda ya ta mnaka hadik tani, nda ya ma drəf tani, nda inda skwi ya mamu tani, ka hɔŋ guli mantsa:

«Ŋa mndu ta nzaku ta dughuruk, nda Zwaŋa Tuwak na zləzlvu, nda għubu, nda glaku, nda mbraku ŋa kdekedzer!» ka hɔŋ.

¹⁴ «Mantsa ya nzakwani!» ka tsa skwiha fwad nda hafu ma hɔŋ ya. Ka zləmbata tsa galata mnduha ya ka tsəlbə ta kəmani.

6

Ŋizlaha

¹ Tahula tsa, ka nghə yu ta psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tantan tsa ŋizlaha* ndafan ya. Ka snə yu ta mnay sana tantana tsa skwiha fwad nda hafu ma hɔŋ ya, nda lwi manda ghudzaga luwa. Ka'a mantisa: «Sawi,» ka'a. ² Kə'a ka yu ná, ka nghanjta yu ta sana plis ka ŋusliŋ. Ta nzaku mndu tida nda ŋa ta lghed da tsi. Ka vlanjta lu ta zewzewa. Tsatsi ta zata ghwa, ka laghu tsi da za ghwa guli.

³ Manda psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta mahisa tsa ŋizlaha ya, ka snə yu ta mnay sana mahisa tsa skwiha nda hafu ma hɔŋ ya. Ka'a mantisa: «Sawi,» ka'a. ⁴ Ka sagha sana plis ka dva. Ka vlanjta lu ta mbrakwa hlijta inda zcfaku ta ghəŋa hadik ta tsa mndu tida ya, kada psluvusta mnduha ta vgha tanj. Ka vlanjta lu ta sana kafay dagala.

⁵ Manda psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mahkəna ŋizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mahkəna skwiha nda hafu ma hɔŋ ya. Ka'a mantisa: «Sawi,» ka'a. Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka ŋra†. Nda skwa gara skwi ma dzva tsa mndu ta nzaku tida ya. ⁶ Ka snə yu ta gwadagapta sana lwi ma takataka tsa skwiha fwad nda

hafu ma hɔŋ ya. Ka'a mantisa: «Darama alkama turtuk ya ná, prək ka kwaḅa vagha mndu turtuk ta ksa slna. Darama hupa hya hkən ya guli ná, prək ka kwaḅa vagha mndu turtuk ta ksa slna. Ama rdı nda ima inabi ya, ma ksarj ka ta tsahaya,» ka'a.

⁷ Manda psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mafwada ŋizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mafwada tsa skwiha nda hafu ma hɔŋ ya. Ka'a mantisa: «Sawi!» ka'a. ⁸ Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka kuzun̄kuzun̄. Mtaku hga tsa mndu ta nzaku tida ya. Mistani ta dza'a vla nzaku gwal nda rwa. Ka vlanjta lu ta mbraku ta hɔŋ ta ghəŋa slḅahw turtuk ma dgata ghəŋa hadik fwad ŋa rwanatá mnduha mida nda kafay, nda ya nda maya, nda ya nda dafjwaha, nda ya nda nimtakha‡. ⁹ Manda psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mahutafa tsa ŋizla ya, ka nghə yu mista gwir ta hafa gwal psala lu ta ghəŋa gwada Lazglafta nda ya ma vəl mnay si ta mnə hɔŋ. ¹⁰ Ka hɔŋ nda lwi dagaladagala mantsa: «Mgham Lazglafta ta mbruta, ya nda għuḅa, ya kahwathwata. Badu yawu dza'a tsa ka ta guma ta ghəŋa na ghəŋa hadik na, ŋa planamta gha ta hɔŋ ta vəl psalata tanj ta an̄ni na?» ka hɔŋ. ¹¹ Ka daganapta lu ta lguta ŋusliŋ ta inda tanj. Ka lu nda hɔŋ mantisa: «Swidwa karaku, ksanawa ksa ta ŋuduf ŋa fitik kwitikw, ha ka hdamta mbsaka zwanama ghuni nda graha ta ksa slna ghuni ya dza'a psalata lu manda kaghuni ya,» ka lu nda hɔŋ.

¹² Ka nghə yu ta psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mamku' a ŋizla ya. Ka gigdavafta ghəŋa hadik katakata. Ka nuta fitik ka ŋra manda biwa ŋra. Ka nuta tili ghuz ka dva manda us. ¹³ Ka rkagata tekwatsaha ta luwa ta hadik manda rkakwa yakwa ghuraf ta ka gurambazlak gigdanan falak nda mbraku nda mbraku ya. ¹⁴ Ka mbsagħutá luwa ta vgha manda mbsa defteri ta mbsafta lu ya. Ka sli'aftá inda ghwáha nda inda hadikha tsatam imi ma vla^S tanj, ka laghwi. ¹⁵ Ka sli'aftá la ka mgham ta hadik, nda gwal dagala dagala, nda la mghama sludzih, nda la ka gadgħəl, nda gwal nda mbra nda mbra, nda inda gwal ta ga vu'a, nda inda gwal kul had ka vu'a, ka

* 6:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ŋa ŋanata. † 6:5 Aya 2:5. Ngha ta Zakari 1:8, 6:1. 8. ‡ 6:8 Ngha ta Izekiyel 14:21.

§ 6:14 Aya 12-14: ngha ta Isaya 13:10. 13, 34:4, Izekiyel 32:7. 8, Amus 8:9, Yuwel 2:10, 3:3-4.

laghwi da didifa ma galighaha nda ya ma dzaŋha ta ghwá. ¹⁶ Ka hēj nda ghwá nda ya nda dzaŋ mantsa: «Dəđəgajŋaghawa dəda, ka bukwaŋnata kuni, yaha tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nghanťá aŋni, yaha Zwaŋa Tuwak da tsaŋnaghatá guma, ¹⁷ kabga saghasa fitika basata ŋudufa taŋ. Wati ma mndu ya dza'a ŋafta * na?» ka hēj.

7

Ŋizlaha Lazglafta nda mnduha 144,000

¹ Tahula tsa, ka nghanťá yu ta duhwalha Lazglafta fwad ta sladu ta slərpuha hadik fwad. Ka ŋaghuta hēj ta falakha* fwad, kada kwala hēj ta vyaku ta hadik dər ta drəf, dər ta fuha. ² Ka nghə yu ta sana duh-wala Lazglafta ta safi nda ma mndəra luwa nda ŋatá ŋizla† Lazglafta ta vla hafu. Ka hganťá tsi nda lwi dagaladagala ta tsa duh-walha Lazglafta valaŋ lu ta hēj ta mbrakwa badziŋťá hadik nda imiha tani ya. ³ Ka'a nda hēj mantsa: «Ma badziŋ kuni karaku ta dər hadik, dər drəf, dər fuha ta kul nde'anafu mu ta ŋizla ta kuma ta gwal ta ksanatá slna ta Lazglafta‡ mu ya,» ka'a. ⁴ Ka mniđiŋta lu ta mbsaka tsa gwal nde'anaf lu ta ŋizla Lazglafta ya. Dəmbu' dərmaq nda fwad mbsak fwad mida hēj. Tsa mnduha ya ná, sabə ma mndəra inda la Isra'ila hēj. ⁵ Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Yuda. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Ruben. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Gada. ⁶ Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Asira. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Naftali. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Manasa. ⁷ Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Simeyuna. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Levi. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Isakar. ⁸ Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Zabuluŋ. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Yusufu. Dəmbu' ghwaŋpďə his mataba mndəra la Benzameŋ. Inda tsa mnduha ya ndende'anaf lu ta ŋizla Lazglafta ta hēj.

Mndəra mndu ma inda vli

* 6:17 Aya 16: Ngha ta Izekiyel 10:8, Lukwa 23:30. Aya 17: Ngha ta Yuwel 2:11, Sefuni 2:2. 3. * 7:1 Ngha ta Irmiya 49:36, Daniyel 7:2, Zakari 6:5. † 7:2 Ngha ta 5:1 nda skwi ŋa ŋanata. ‡ 7:3 Ngha ta Izekiyel 9:4. 6. § 7:14 Ngha ta Daniyel 12:1, Mata 24:21, Markus 13:19. * 7:17 Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:10, Zabura 23:1, Izekiyel 34:23 Zabura 23:2, Isaya 49:10, 25:8. * 8:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ya ŋanata.

⁹ Tahula tsa, ka nghanťá yu guli ta ŋəđđəma ŋəđđəma ta mnduha kul laviŋta lu ta mbədafta. Tsa mnduha ya ná, sabə ma inda hadikha, nda ya ma inda mndəra mndu, nda ya ma inda zivra mnduha, nda ya ma inda gwada ta gwada mndu saba hēj. Ta sladu hēj ta kəma dughuruk nda ya ta kəma Zwaŋa Tuwak nda sudatá lguta ŋusliŋ nda ŋatá zlizlam ma dzvu, hēj. ¹⁰ Ka hēj nda lwi dagaladagala mantsa: «Da Lazglafta ta nzaku ta dughuruk, nda ya da Zwaŋa Tuwak mutsafta mu ta mbaku,» ka hēj. ¹¹ Inda duhwalha Lazglafta, nda la halata mndu, nda tsa skwiha fwad nda hafu ma hēj ya kay tani ta wanafta tsa dughuruk ya. Ka zləmbata hēj ta kəma tsa dughuruk ya ka tsəluŋ ŋa Lazglafta. ¹² Ka hēj mantsa: «Mantsa nzakwani! Nda ra Lazglafta mu ka zləzlvay, ka ghubay, nda difil ma ghəŋani, nda ra ka rfay, ka vli glaku ŋani, da tsatsi mbraku, mbrumbra, ŋa kđekedzeŋ tsatsi. Amin!»

¹³ Ka sani ma tsa la halata mndu ya nda i'i mantsa: «I wa na mnduha nda sudata lguta ŋusliŋ ta vgha na na? Sagha ga hēj na?» ka'a. ¹⁴ «Kagha yeya nda sna Mghama da,» ka yu nda tsi. Ka'a nda i'i mantsa: «Hahəŋ ná, gwal ta sabi ma giri§ ganap lu ta hēj katakata ya hēj. Ka ghwabaptá hēj ta lguta taŋ, ka babaptá hēj ma usa Zwaŋa Tuwak. ¹⁵ Tsaya ta kəl hēj ka sladu ta kəma dughurukwa Lazglafta, ka zləzlvay tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nda fitikani tani nda rvidikani tani ma həŋani. ŋa katay tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya ta hēj. ¹⁶ Had maya nda ndala dza'a kuzləglaŋta hēj wa. Had fitik nda vis dza'a dzəgalta hēj guli wa, ¹⁷ kabga tsa Zwaŋa Tuwak ma takataka tsa dughuruk ya dza'a nghan hēj, ŋa hlaiŋni ta hēj ta dzubaya ima hafu, ŋa masanapta Lazglafta ta inda ima taw ma ira* ta hēj.»

8

Mandəfəŋa ŋizla

¹ Manda pslanapta Zwaŋa Tuwak ta mandəfəŋa ŋizla*, ka nzatá vli sriw ta luwa ha ka magata rita awa. ² Ka nghə yu

ta duhwalha Lazglafta ndəfánj ta sladu ta kəmani. Ka vlatja lu ta duliha ndəfánj guli ta həj.

³Ka sagha sana duhwala Lazglafta sladata ndusa nda gwir nda njatá skwa dra urdi ka dasu. Ka vlatjá lu ta urdi julum nja dray ta tsa gwira dasu ta kəma dughuruk† ya kawadaga nda du'a gwal ta nzakway ka nja Lazglafta. ⁴Ka sli'aftha dinya tsa skwi ta drə lu ya kawadaga nda du'a mnduha Lazglafta ta kəma Lazglafta. ⁵Ka klaftá duhwala Lazglafta ta skwa dra urdi, ka ndəghanaftha nda vu ta gwir, ka wdəgata ta hadik. Ka ghudzagata luwa, ka hlə skwiha ta wi, ka wdə luwa ta wdu, ka ghudzavaftha hadik‡.

Duliha

⁶Ka hbə tsa duhwalha Lazglafta ndəfánj ta njananata duli ya kay ta vgha nja vyay.

⁷Ka vyata tsa tarjanja duhwala Lazglafta ya ta nani ma duli. Ka sli'agata papla nda vu gaʔanaf lu nda us ta hadik. Ka dravaghuta faway turtuk ma dɡatá hadik hkən, nda faway turtuk ma dɡatá fuha hkən, nda faway turtuk ma dɡatá kuzunja mukwanek§ hkən.

⁸Ka vyatá tsa mahisa duhwala Lazglafta ya ta nani ma duli. Ka vzadátá lu ta sana skwi manda ghwá dagala ta draku da drəf. Ka mbədavaftha faway turtuk ma dɡatá imi hkən, ka us. ⁹Ka rwuta faway turtuk ma dɡatá skwiha nda hafu ma imi hkən, zadənahalu ta faway turtuk ma dɡatá kwambalu hkən guli.

¹⁰Ka vyata mahkəna duhwala Lazglafta ta nani ma duli. Ka dədagata mghama tekwatsa ta zlgħaku manda vu ta luwa, ka dədaftha ta faway turtuk ma dɡatá zala hkən nda ya ta dzuʔay. ¹¹«Njilahlaha,» hga tsa tekwatsa ya. Ka nzatá fawaya dɡatá imi hkən njilah, ka rwuta ndəghata mnduha ta sajtá tsa imi ya, kabga nzakwani njilahlaha.

¹²Ka vyatá mafwada duhwala Lazglafta ta nani ma duli. Ka dzadzajtá lu ta faway turtuk ma dɡatá fitik hkən, nda faway turtuk ma dɡatá tili hkən, nda faway turtuk ma dɡatá tekwatsaha hkən, kada htavaghuta faway turtuk ma dɡatá tsuwadək hkən.

Mantsa ya, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadəka fitik hkən, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadəka* rvidik hkən.

¹³Tata nghaynghay yu, ka snə yu ta dzala ta zagħuta da ghuvəjata luwa, ka'a mantsa: «Dəjwa! Dəjwa! Dəjwa nja mnduha ta ghəja hadik ghudzagarə vyata duhwalha Lazglafta hkən ta dula tarj, dza'a vyata həj ya,» ka'a.

9

Vyatá mahutafa duli

¹Ka vyatá mahutafa duhwala Lazglafta ta nani ma duli. Ka gi nghə yu ta dədagata tekwatsa ta luwa ta hadik. Ka vlatjá lu ta tsa tekwatsa ya ta makuʔla mghama gudzu-vruj. ²Ka gunanaftá tsi ta tsa mghama gudzu-vruj ya, ka saf dɨj kudumbul mida manda dɨja mghama* vu ta zlgħaku. Ka nutá vli ma ghuvəjata luwa nda fitik tani tɨdik da tsa dɨj ta safi ma tsa gudzu-vruj ya. ³Ka sli'agaptá hi'i ma tsa dɨj ya ka tatá vgha ta hadik. Ka vlatjá lu ta mbraku ta həj, manda mbraku ya vlatj lu ta rda† ta hadik. ⁴Ka lu nda həj mantsa: «Yaha kuni da ksajtá kuzun ja hadik, dər fu, dər wati ma skwi ta dyaftha nda dya. Mnduha kul had njizla‡ Lazglafta ma bizlbizla kuma tarj yeya kwəjkwəj dza'a kuni hahay. ⁵Yaha kuni da pslatá həj nda psla, ama ka ganapta kuni tiri ta həj ka tili hutaf,» ka lu nda həj. Manda va kuzlakwa vəl hata rda ta mndu ya, manda va tsaya kuzlakwa vəl hatani ta mndu. ⁶Ma tsa fitik ya, dza'a zbay mnduha ta mtaku, ama mutsafta a həj wa. Ta kumay həj ta mtuta tarj, ama dza'a hwayugadunus hwaya§ mtaku ta həj.

⁷Manda nzakwa plis ta dza'a da vla vulu ya nzakwa tsa hi'i ya. Manda zewazewa dasu ya watá skwi ma ghəja tarj. Manda tsatá kuma mndu ya kuma tarj guli. ⁸Manda səmbəka ta swidi ma ghəja marakw ya swidi ta həj. Manda sli'ij ma wa rveri ya sli'ija tarj. ⁹Nda skwi manda zalama kufur mbəghata ghuva tarj. Manda ghudzaga mwata plisha ta hwaya da vla

† 8:3 Ngha ta Sabi 30:1. 3. ‡ 8:5 Ngha ta Levitik 16:16-12, Izekiyel 10:2, Sabi 19:16. § 8:7 Ngha ta Sabi 9:23-24, Izekiyel 38:22. * 8:12 Aya 10: Ngha ta Isaya 14:12, Aya 11: Ngha ta Irmija 9:14. Aya 12: Ngha ta Sabi 10:21. 23.

* 9:2 Ngha ta Zlrafta 19:28. † 9:3 Ngha ta Sabi 10:12. 15. Rda: Ngha ta Lukwa 10:19 nda skwi ya nja njanata. ‡ 9:4 Ngha ta 5:1 nda skwi nja njanata. § 9:6 Ngha ta Ayuba 3:21, Irmija 8:3. * 9:9 Aya 7:9. Ngha ta Yuwel 2:4, 1:6, 2:5.

vulu* ya ghudzaga zlabaka tarj. ¹⁰Huturha tarj ná, ta haha mndu manda va huturha rda. Ma tsa huturha tarj ya ta mutsa harj ta mbrakwa haha mnduha ka tili hutaf. ¹¹Mghama tarj ná, tsaya duhwala halaway ya ta ga mgham ta ghonja tsa gudzuwruj ya. «Abadurj,» ka lu ta hgay nda gwada Hebru. Nda gwada Grek ya guli ná, «Apwaliyarj,» ka lu ta hgay. «Tsaya zadaku.»

¹²Tarjtarja ghuya darjwa tsaya ta luta. Tahula tsaya, wya ghuya darjwaha his guli ta sagma.

¹³Ka vyata mamku'a duhwala Lazglafta ta rjani ma duli guli. Ka snə yu ta lwi ta sabi ma tuldiha fwad, ta nzakway ka tulda gwira dasu ta kəma Lazglafta† ya. ¹⁴Ka'a nda tsa mamku' a duhwala Lazglafta nda duli da tsi ya mantsa: «Paliŋpala ta tsa duhwalha halaway tsam lu ta wa mghama dref ta hgo lu ka Ifrata ya,» ka'a. ¹⁵Tsa duhwalha fwad ya ná, payaf paya lu ta haharj rja tsa vaku ya, nda ya rja tsa tili ya, nda ya rja tsa fitik ya, nda ya rja tsa nzemndi ya. Ka zlazliginjta lu ta harj rja zadanatá faway turtuk ma dгатá mbsaka mnduha hkən. ¹⁶Ka snadimta lu ta mbsaka sludziha tarj ta plis ta plis. Mlerwi his dərmaək harj. ¹⁷Mantsa ya maridinjta lu. Ka nghanjta yu ta plisha nda mnduha tida, nda sudatá lguta kufur manda vu ta vgha tarj. Ka kubalkubal manda pala ta hgo lu ka Safir nzakwani. Ka ghuvazwanjghuvazwanj ghandand kay guli. Ghonja tsa plis ya ná, Manda tsatá ghonja rveri nzakwani. Skwi ta sabi ma wa tarj ná, vu, nda dirj, nda ghandandatá vu ya. ¹⁸Nda tsa skwiha hkən ta nzakway ka vu, nda dirj, nda tsa ghandandatá vu ta sabi ma wa tarj ya, ka rwiŋtá lu ta faway turtuk ma dгатá mbsaka mnduha hkən. ¹⁹Mbrakwa tsa plisha ya ná, ma wa tarj, nda ya ma hutura tarj nzakwani. Manda nzakwa tsata nahadik nda ghonj tida ya ta nzakwa tsa huturha tarj ya. Nda tsa hutura tarj ya ta babala harj ta mnduha.

²⁰Má rja mbədanafatá pđakwa mnduha kul rwanatá tsa ghuya darjwaha ya ta nzakwa tarj ma slaha tarj ta magata harj ya ná, ka kwalaghutá harj. Ka gdavata harj ta tsəlfu rja halaway, nda ya rja skwa wuyayha. Haharj ná, ngha a harj ta vli wu, sna a harj ta sləmerj wu, had harj ta mbada wu, nda

dasu tsafta lu ta sanlaha, nda kufur sanlaha, nda ghuva tili sanlaha, nda udzu sanlaha. ²¹Ka kdərjta harj ta va psła mndu, ka va mbadakwa tarj, nda va hlira tarj, ka va ghala tarj, Zlana a harj dekdek wa.

10

Zwaya tuwak nda zwaya defteri

¹Ka nghanjta yu ta sana duhwala Lazglafta bukwa lu ma kusay ta saha ta luwa, nda watá dakwambuhwali ma ghonjani. Manda fitik nzakwa kumani. Manda zlgħakwa vu ya nzakwa səlahani. ²Ka rjanatá tsi ta gunata zwaya defteri ma dzvani. Ka fatá səla zeghwani ta drəf, faha ta səla zlabani ta hadik. ³Ka hurgwatá tsi nda lwi dagala manda hurgwa rveri. Manda hurgwatani, ndafánj ka luwa rjəzlata. ⁴Manda rjəzlata tsa luwa ya ndafánj, ka kumə yu ta vinda tsa skwi mna tsi ya. Ama ka sana lwi gwadagata ta luwa mantsa: «Ma vində ka, rjanrja ma ghonja gha ta tsa skwi mna tsa rjəzlata rjəzla luwa ndafánj ya,» ka'a.

⁵Ka nghanjta yu ta kapafatá tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf, nda ya ta hadik ya, ta dzva zeghwani nda ta luwa. ⁶Ka wadata tsi nda hga Lazglafta ta nzaku rja kdəkədzərj, ta zlaganaptá luwa nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá hadik nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá drəf nda inda skwiha mida tani ya. Ka'a mantsa: «Ta had gđglata ta gərdaku wu, ⁷ama badu da vyata tsa mandəfánja duhwala Lazglafta ya ta rjani ma duli, badu tsaya dza'a hdamta Lazglafta ta difatá skwi ya si mnana tsi ta gwal ksanatá slna, ta nzakway ka la anabi* ya,» ka'a.

⁸Ka gwadgəlgihatá tsa lwi si ta gwadagata ta luwa ya. Ka'a mantsa: «La! Ka zlgħafta ka ta tsa zwanja defteri nda guna ma dzva tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf nda ya ta hadik ya,» ka'a.

⁹Ka labə yu da tsa duhwala Lazglafta ya. Vlihavla ta na defteri na, ka yu nda tsi. «Zlgħa, ka dughwaduta ka. Gun dza'a nzata tsi ma wa gha manda zudum. Tahula dughwaduta gha, dah dza'a nzata tsi ma hudá gha,» ka'a nda i'i.

¹⁰Ka zlgħaftá yu ta tsa zwanja defteri ya ma dzva tsa duhwala Lazglafta ya, ka

† 9:13 Ngha ta 8:3 nda skwi rja rjanata.

* 10:7 Aya 5:7. Ngha ta Sabi 20:11 Zlaha 32:40, Daniyel 12:7, Amus 3:7.

dughwadutá yu. Ka nzatá tsi gun ma wa dá manda zudum. Ama tahula dughwaduta dá, ka nzatá vél ma hudá† dá dah manda kurak.

¹¹ Ka lu nda i'i mantsa: «Ka klægelta ka ta lwa Lazglafta ta gwaday ta ghøja ndæghatá mndëra mnduha, nda ya ta ghøja hadikha, nda gwadaha kavghakavgha, nda mghamha tani,» ka'a.

11

Maslëmtsækha his

¹ Ka vlihatá lu ta sana sløka, manda sarak nzakwani ta kal lu ka gra skwi. Ka lu nda i'i mantsa: «Sli'afslí'a ka grafta ka ta høga Lazglafta nda gwir tani. Ka mbëdaf ka ta gwal ta tsëlöu ña Lazglafta mida*.² Ka zlanata ka ta gra rmakani. Yaha ka da grafta, kabga zlanantá gwal kul nzakway ka la Yahuda lu ta tsaya. Hahøj gwal dza'a dinla luwa nda ghuöba ka tili fwad mbsak his mida†. ³ Dza'a ghunafghuna yu ta maslëmtsækha dá his, ña sudavata tarj ta buhu ta vgha, ña zata tarj ta fitik dëmbu' nda his dërmæk nda mku' mbsak ta mna gwadá dá ma tsa fitikha ya.»

⁴ Tsa maslëmtsækha ta sladu ta køma Mgham Lazglafta ta ga mgham ta ghøja hadik‡ ya ná, fwa zaytuñha his nda pitir-laha dasu his ya. ⁵ Ka kumanjkuma mndu ta maganatá ghwadaka skwi ta høj katsi, dza'a sabsa vu ma wa tarj, ña zadanatá tsa ghumaha tarj ya. Mantsa ya dza'a zadanata lu ta mndu ya ta kumanjtá maganata ghwadaka skwi ta høj. ⁶ Mamu høj nda mbrakwa haghuta luwa, ña kwala imi nzaku ma tsa fitik ta klø høj ta lwa Lazglafta ya. Mamu høj guli nda mbrakwa mbëdanafta imi guli ka us. Mamu høj nda mbrakwa gaktá ðanjwa ta ghøja mnduha ta ghøja hadik ma fitik ya kumanj høj§.

⁷ Manda kðinjta tarj ta ga maslëmtsøka tarj, ña linista tsa nimitak ta safi ma gudzu-vruñ ya ta høj nda lmu ña mbranaghatani ta høj, ña rwanatani* ta høj, ⁸ ña nzakwa mbla tarj ta dafi ma luwa dagala, vli ya

kæl lu dalaftha Mghama tarj ta udza zløjay. Ta grø nda luwa Suduma nda ya nda luwa Masar† lu ta tsa luwa ya. ⁹ Ña nghay inda mndëra mndu ta mbla tarj, ðar ta nzaku ta hadik ga høj, ðar wati gwadá ta gwadø høj, ña zata tarj ta fitik hkøn nda rita ta nghay. †Dvarjta a høj ta padamtá tsa mbliha ya wa. ¹⁰ Ña rfay mnduha ma ghøja hadik ta rfu katakata, ka vavalaku, ka mbahuvtá vgha ta ghøja rwatá tsa mnduha ya, kabga ganapga høj tiri katakata ta mnduha ta ghøja hadik.

¹¹ Tahula tsa fitik hkøn nda rita ya, ña vuslanamta Lazglafta ta hafu ta høj. Ña sli'avakta‡ tarj ka sladata nda søla tarj. Ña ksuta zløj katakata ta inda gwal ta ngha høj. ¹² Manda sli'avakta tarj ka sladata, ka sana lwi gwadagata ta luwa nda høj mantsa: «Safwa sa da hadna,» ka'a. Ka ñlaghatá høj ta luwa ma kusay§ ta ng-hay ghumaha tarj. ¹³ Gi ma va tsa fitik ya, ka gigðavaftha hadik katakata ka hwanzaöbanapta faway turtuk ma dgatá tsa luwa ya ghwanj. Ka rwuta mnduha dëmbu' ndëfáj ma gigðavaftha tsa hadik ya. Ka ksuta zløj katakata ta gwal ta pdaku, ka zlëzlvu høj ta Lazglafta ya ta nzaku ta luwa.

¹⁴ Mahisa ghuya ðanjwa tsaya ta luta. Wya mahkønani ta gi sagha.

Mandëfájna duli

¹⁵ Ka vyata mandëfájna duhwala Lazglafta ta ñani ma duli. Ka snaku sana lwiha dagaladagala daga ta luwa. Ka høj mantsa: «Mgham Lazglafta ñni nda Kristani ta ga mgham ta ghøja hadik ndana. Tsatsi dza'a ga Mgham ña kðekedzerj*,» ka høj. ¹⁶ Ka zlambata tsa halata mnduha hisamsak fwad mida ta nzanazfta ta dughuruk ta køma Lazglafta ya zluzlumbruh ka tsëlöu ña Lazglafta. ¹⁷ Ka høj mantsa:

«Mgham Lazglafta ta mbruta. Kagha ndanana, kagha guli manda ghalya. Ta rfa kagha ñni, kabga ñjanata gha ta tsa mghama mbrakwa gha ya,

ka nzaku ka ka Mgham,

¹⁸ Ka gavaghatá mndëra mnduha ta sisi.

† 10:10 Aya 8:10. Ngha ta Azekiyel 2:8. 3:3. * 11:1 Grafgra nda Izekiyel 40:3, Zakari 2:5. 6. † 11:2 Grafgra nda Lukwa 21:24. ‡ 11:4 Grafgra nda Zakari 4:3, 11:14. § 11:6 Grafgra nda 1 Mghamha 17:1, Sabi 7:17. 19, 1 Samuyel 4:8. * 11:7 Grafgra nda Daniyel 7:3, 7, 21. † 11:8 Grafgra nda Isaya 1:9. 10. Suduma: Ngha ta Zlrafta 18:19. ‡ 11:11 Grafgra nda Izekiyel 37:5, 10. § 11:12 Grafgra nda 2 Mghamha 2:11. * 11:15 Grafgra nda Sabi 15:18, Daniyel 2:44, 7:14, 27.

Ndana tama,
saghasa fitika ganavata kagha ta sida ta høj.

Saghasa fitika tsanaghata gha ta guma ta gwal nda rwa.

Dza'a valajyala ka ta nisəla gwal ta ksaghatá slna ta nzakway ka la anabi,

nda gwal nda ghuba, nda gwal ta zləŋa hga gha,

nda zwani tani, nda galata mndu tani.

Saghasa fitik guli ŋa zadanata gha ta inda gwal ta badziŋtá ghəŋa hadik†,» ka høj.

¹⁹ Ka gunatá həga Lazglafta ya ta luwa, ka zlagaptá akwata dzratawi mida. Ka wđə luwa ta wđu, ka snaku hla wi, ka ŋzlə luwa ta ŋzlu, ka gigdavaftá hadik, ka saha papla guli.

12

Sana marakw nda makđakatandanj

¹ Tahula tsa, ka zlagapta sana mandərmimi ta luwa. Sana marakw ya bukwan lu nda fitik manda skwi nda lgut. Ka sladafta tsi ta tili nda wa ta tekwatsa ghwaŋpdə his ma ghøj. ² Nda hudi tsa marakw ya ta bəsa yaku, ta dgakudgaku. Ka wah tsi ta wahu, kabga kuzlaŋtani.

³ Ka zlagəglapta sana mandərmimi ta luwa. Sana mghama makđakatandanj ya ka dva manda vu. Ndəfəŋ ghəŋani, nda wawa ta zewazewa mida. Ghwaŋ dulihani guli. ⁴ Ka slpidiŋtá tsi ta faway turtuk ma dgatá tekwatsaha hkən ta luwa ta hadik nda hturani. Ka sladata tsa makđakatandanj ya ta kəma tsa marakw ta dza'a dgaku ya ŋa ndutá tsa zwaŋani ya dgar* tsi. ⁵ Ka yatá tsi ta zwaŋa zgun ya dza'a ŋanatá inda mndəra mnduha nda saraka kufurani†. Na gi frekw saha tsa zwaŋ ya, ka gi klaghatá lu da Lazglafta nda dughurukwa ga mghamani. ⁶ Ta hwayaghatá tsa marakw ya da mtak, da vli ya payaf Lazglafta, ŋa zunustá skwa zay hada ka fitik dembu' nda his dərmək nda mku' mbsak.

⁷ Ka lmanafta lu ta lmu ta luwa. Ka lmanaftá i Misel‡ nda duhwalhani ta

lmu nda makđakatandanj. Ka lmu i makđakatandanj nda duhwalhani tani.

⁸ Ka ŋawafta i Misel nda duhwalhani ta høj. Ta had wa tarj ŋa nzəglata ta luwa wa. ⁹ Ka sliŋwigintá lu ta tsa mghama makđakatandanj ya. Tsaya ta nzakway ka dzidza nahadik, ta hgə lu ka halaway, ghwadaka sulkum ta nana inda ghəŋa hadik. Ka sliŋwigintá lu ta hadik kawadaga nda duhwalhani tani§.

¹⁰ Ka snantá yu ta sana lwi ta luwa ta gwadata nda mbraku, ka'a mantsa:

«Ndana tama, mbamafmba Lazglafta, maraŋmara ta mbrakwani. Tsatsi ta ga Mgham.

Maraŋmara Kristi ta ŋani ma mbraku guli, kabga sliŋwigintani ta hadik ta mndu ya ta gdəta ta nana zwanama mu.

Tsatsi ya ta gdəta ta wla zwanama mu ta kəma Lazglafta* mu nda fitik tani nda rvidik tani.

¹¹ ŋraŋra høj,

kabga vəl varata Zwaŋa Tuwak ta høj nda usani,

nda ya kabga vəl mnay tarj kazlay: Kah-wathwata gwada Lazglafta kə'a.

Zləŋarə a høj ta mtaku

ka laghwi da dvtutá hafa tarj wa.

¹² Tsaya tama, rfa ta rfu kagha luwa,

nda gwal ta nzaku tida tani. Dəŋwa ŋa gha hadik nda drəf,

kaghuni dza'a ghuya dəŋwa,

kabga la da kaghuni halaway nda ga ta sidani katakata.

Nda sna kazlay: Ta sira a fitika da wu» kə'a.

¹³ Kə'a ka makđakatandanj ná, sliŋwigins-liŋwa lu ta hadik. Ka liŋtá tsi ta tsa marakw ta yatá zwaŋ ya. ¹⁴ Ka vlatá lu ta zləmbakha his manda ŋa dzala ta tsa marakw ya, ŋa ndrəghatani da mtak da vli ya payanaf Lazglafta, ŋa kwala nahadik bhanavata. Hada dza'a zunusta lu ta skwa zay ka vaku hkən, fwad ka maŋzlawats†.

¹⁵ Ka vnihidintá tsa nahadik ya ta imi ma wani mista tsa marakw ya manda zala, má ŋa klaghata. ¹⁶ Ama ka kataftá hadik ta tsa marakw ya, ka gunatá wi ka ndaghatá tsi ta tsa zala zliŋŋ makđakatandanj ma wani ya. ¹⁷ Ka bəsaftá tsa makđakatandanj ya

† 11:18 Grafgra nda Zabura 2:1, 5, 110:5, 115:12. 13.

* 12:4 Ngha ta Daniyel 8:10.

† 12:5 Grafta nda Isaya

66:7, Zabura 2:9.

‡ 12:7 Misel: Ngha ta Yuda 9 nda skwi ŋa ŋanata.

§ 12:9 Grafta nda Zlrafta 3:1, Lukwa 10:18.

* 12:10 Grafta nda Ayuba 1:9, 11, Zakari 3:1-2.

† 12:14 Grafta nda Daniyel 7:25, 12:7.

ta n̄uduf nda tsa marakw ya. Ka sli'áfta tsi ka laghwi da lmu nda pdákwa zivra tsa marakw ya, gwal ta n̄anatá zlahuha Lazglafta, nda ya nda gwal ta n̄anatá ta nzaku ka masl̄mtsaka Yesu.

¹⁸ Ka laghu tsa makdakatandan̄ ya sladafta ta wutak ta wa dr̄af.

13

Nimtak ta sabi ma dr̄af

¹ Tahula tsa, ka nghan̄tá yu ta sana nimtak ta sabi ma dr̄af. Nd̄of̄án̄ gh̄əj̄ tida, ghwan̄ dulani, nda wawa ta zewazewa tida. Ta tsa gh̄əj̄hani ya mamu vindatá h̄əj̄ ɲa raza Lazglafta. ² Tsa nimtak n̄gh̄ə yu ya ná, manda maspata nzakwani. Manda s̄əla mandundi s̄əlahani. Manda wa rveri wani. Ka vlan̄tá makdakatandan̄ ta mbrakwani, nda dughurukwani, nda ga mgham dagala ta tsa nimtak ya. ³ Ka nghan̄ta yu ta balatá sani ma tsa gh̄əj̄ha tsa nimtak ya manda skwi si dza'a lu dzata. Ama ka mbaftá tsa lkwan̄i ya. Ka nd̄ərmim̄ inda mnduha ta gh̄əj̄na hadik demdem ta tsa nimtak ya, ka sli'i h̄əj̄ mistani. ⁴ Ka ts̄əlb̄u h̄əj̄ ta ts̄əlb̄u ɲa tsa makdakatandan̄ ya, kabga vlan̄tani ta ga mgham ta tsa nimtak ya. Ka ts̄əlb̄u h̄əj̄ ta ts̄əlb̄u ɲa tsa nimtak ya guli, ka h̄əj̄ mantsa: «Wa kamtagha na nimtak na na? Wa dza'a lav̄j̄ta guya kuma nda tsi?» ka h̄əj̄.

⁵ Ka vlan̄tá lu ta tvi gi ka gh̄ərb̄ə tsi ta gh̄ərb̄əku ka raraza Lazglafta. Ka vlan̄tá lu ta mbrakwa magay manda tsaya ka tili fwad̄mbsak his mida. ⁶ Ka zraftá tsi ta raraza Lazglafta, ka raraza hgani, nda vla nzakwani tani, nda inda gwal ta nzaku ta luwa tani. ⁷ Ka zlan̄tá lu ta tvi ɲa vulu nda mnduha Lazglafta, ɲa ghub̄asaptani ta h̄əj̄*. Ka vlan̄tá lu ta ga mgham ta gh̄əj̄na inda mnd̄əra mndu, nda inda zivra mndu, nda ya ta gh̄əj̄na inda gwad̄a ta gwad̄a lu, nda ya ta gh̄əj̄na inda hadikha, ⁸ ɲa ts̄əlb̄ay inda mnduha ta gh̄əj̄na hadik ta ts̄əlb̄u ɲani, Tsa gwal kul vindaku hga tar̄ ma defteri hafu daga zrafta gh̄əj̄na hadik da Zwan̄a. Tuwak ya si dza lu ya dza'a ts̄əlb̄a tsa ts̄əlb̄u ya.

⁹ Ka mamu mndu nda sl̄əm̄əj̄a snay, ka sna tsi.

¹⁰ Ka nda fa mndu ɲa ksaghatá da ga vu'a ya ná, dza'a ksaghaksa lu da ga vu'a.

* 13:7 Aya 5:7. Grafta nda Daniyel 7:8, 25, 11:36, 7:21.

Ka nda fa mndu ɲa dzata nda kafay ya guli ná,

dza'a dza dza lu nda kafay.

Tsaya tama ná, d̄ina ka nzata mnduha Lazglafta nda ksanatá n̄uduf nda ya nda zlḡhay nda n̄udufa tar̄.

Nimtak ta sab̄ə ma hadik

¹¹ Ka nghan̄tá yu ta saba sana nimtak guli ma hadik. His dulani manda ɲa zwan̄a tuwak. Ta gwad̄a guli manda ɲa makdakatandan̄. ¹² Mbrakwa tsa nimtak tar̄tar̄ ya da tsi. Ka mar̄ə tsi ta tsa mbraku ya ta k̄əma tsa tar̄tar̄a nimtak ya. Ka mbl̄ə tsi ta mnduha ma gh̄əj̄na hadik, nda inda skwiha mida ɲa ts̄əlb̄u ɲa tsa tar̄tar̄a nimtak si balana lu manda skwi ɲa dzata, ta mbafta ya. ¹³ Ka maḡə tsi ta mand̄ərmim̄i katakata, ha ka klagata tsi ta vu ta luwa ta hadik ta wa ira inda mnduha. ¹⁴ Ka nanaghatá tsi ta inda mnduha ma gh̄əj̄na hadik nda skwa nd̄ərmim̄ay ya vlan̄ lu ta tvi ɲa magay ta k̄əma tsa tar̄tar̄a nimtak ya. Ka'a nda mnduha ma gh̄əj̄na hadik mantsa: «Magafwamaga ta skwa wuyay ɲa vlan̄tá glaku ta tar̄tar̄a nimtak si balana lu manda skwi ɲa dzata, ka mbafta tsi ya,» ka'a. ¹⁵ Ka vlan̄tá lu ta tvi ta tsa mahisa nimtak ya ɲa vuslanamta hafu ta tsa skwa wuyay tsaf lu manda tsa tar̄tar̄a nimtak ya, ɲa gwad̄ayni ta gwad̄a, ɲa pslatani ta inda gwal kul vlan̄tá glaku. ¹⁶ Ka tsa mahisa nimtak ya mantsa: Tahanafwataha ta ɲizla ta dzva zeghwi, ka ma bizlbizla kuma a tsi ta zwani, nda galata mnduha, nda la ka gadgh̄əl, nda la ka pd̄u, nda la kul had' ka vu'a, nda la ka vu'a tani. ¹⁷ Ka had' tsa ɲizla ta nzakway ka hga tsa nimtak ya, ka mbsaka hgani a tsi ya, ta tsa mndu ya wu katsi, yaha da skwa skwi, yaha da dzawaptá skwi guli, ka'a.

¹⁸ Wana fitika zlagakwa mndu ya nda difil ma gh̄əj̄ani. Mndu ya nda difil ma gh̄əj̄ani ná, dza'a nda sna ta skwi ta kum̄ə mbsaka hga tsa nimtak ya ta mnay. Tsa mbsak ya ná, manaka hga mndu ya. Mku' d̄ərm̄ək nda mku' mbsak mku' mida nzakwani.

14

Laha gwal varagagha lu

¹ Ka nghan̄tá yu kay guli ta Zwan̄a Tuwak ta sladu ta gh̄wá Siyuna. Ta sladu mnduha

dæmbu' dærmæk nda fwað mbsak fwað mida kawadaga nda tsi. Inda tarj, nda vinda hga Zwaŋa Tuwak nda hga Dani guli ma bizlbizla kuma* tarj. ² Ka snaŋtá yu ta sani lwi ta ghudzagata manda ghudzaga mghama zala nda ya manda ghudzaga nǝzla luwa. Tsa lwi ta snǝ yu ya ná, manda ghudzaga htimbil ta dzǝ lu ya nzakwani. ³ Lfida laha ta fǝ tsa ndǝghata mnduha ya ta kama dughuruk, nda ya ta kǝma tsa skwiha fwað nda hafu ma hǝŋ ya, nda ya ta kǝma tsa halata mnduha ya. Had sana mndu ta laviŋta taghaftá tsa laha ya, ka tsa mnduha dæmbu' dærmæk nda fwað mbsak fwað mida si ta hadik vara lu ta hǝŋ ya a tsi wa.

⁴ Hahǝŋ ná, ŋriŋ a hǝŋ ta vgha tarj nda hliri wa. Ksanaksa hǝŋ ta vgha tarj, ka nzata hǝŋ hezle'. Mista Zwaŋa Tuwak ta mbaða hǝŋ ta mbaða dǝr ta dza'a diga tsi. Varagap mataba mnduha lu ta hǝŋ. Nda nza hǝŋ ka tarjtarjani vlarj lu ta Lazglafta nda ya ŋa Zwaŋa Tuwak. ⁵ Ta sna a lu ta tsakalawi† ma wa tarj wa. Had sana maslivinza ta hǝŋ guli wa.

Duhwalha Lazglafta hkǝn

⁶ Ka nghanǝtá yu ta sana duhwala Lazglafta ta ndrǝ ma ghuvanata luwa. Mamu Lfida Gwada ŋa kdekedzerj da tsi ŋa mnay ŋa mnduha ta ghǝŋa hadik, ŋa inda hadikha, ŋa inda mndǝra mndu, ŋa inda mndǝra gwada ta gwadǝ lu, ŋa inda zivra mnduha. ⁷ Ka'a nda lwi dagaladagala mantsa: «Zlǝŋawazlǝŋa ta Lazglafta ka zlǝzlvu kuni, kabga saghasa fitika tsayni ta guma. Tsǝlbawatsǝlǝba ta tsǝlǝbu ŋa mndu ya ta magaftá luwa, nda hadik, nda drǝf, nda dzuǝayha‡,» ka'a.

⁸ Ka sabǝ mahisa sana duhwala Lazglafta. Ka'a mantsa: «Kweŋ tama! Nda zlǝmba Babila ta nzakway ka luwa dagala. Snusna ta ima inabi ta inda mnduha, sa tsa ima inabi ya ná, hliri ya manda ŋani§,» ka'a.

⁹ Ka sabǝ mahkǝna sana duhwala Lazglafta guli. Ka'a nda lwi dagaladagala mantsa: «Ka ta tsǝlbay mndu ta tsǝlǝbu ŋa tsa nimtak ya, nda ya ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ka tsu'aftá tsi ta ŋizla ta bizlbizla

kumani ka ta dzvani a tsi, ¹⁰ dza'a say tsatsi guli ta ima inabi gatá sida Lazglafta kul had sana skwi gabam lu mida. Tsa ima inabi ya ná, ma leghwa basatá ŋudufa Lazglafta pghamta lu. ŋa gay lu ta iri ŋani ma ghandanda ta vu ta kǝma mnduha Lazglafta nda ya ta kǝma Zwaŋa Tuwak*. ¹¹ Diŋa tsa vu ta gǝ lu ta iri ŋa tarj ya ná, dza'a gdavagda ta ŋlu ta luwa ha ŋa kdekedzerj†. Tsa gwal ta tsǝlǝbu ŋa tsa nimtak ya, nda ya ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda inda gwal ta zlghaftá tsa mbsaka hgani ya ná, had mbi'a vgha tarj ma ghuya dǝŋwa nda fitik tani, nda rvidik tani wa,» ka'a.

¹² Tsaya tama, kaghuni gwal ta snatá zlaha Lazglafta, ta zlghaftá Yesu nda ŋuduf, gdavawagda mantsa ya. ¹³ Ka snaŋtá yu ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantsa: «Vinda! Daga ndana ná, "Rfu da gwal ta rwuta ma slna Lazglafta," ka'a. "Mantsa nzakwani, kada mbi'a hǝŋ ta vgha ma slnaha tarj, kabga ta dza'a mista tarj slnaha tarj,» ka Sulkum.

Guma Lazglafta ta ghǝŋa mnduha ta ghǝŋa hadik

¹⁴ Kǝ'a ka yu guli ná, ka nghanǝtá yu ta ghwayak ka ŋusliŋ. Ta tsa ghwayak ya, mamu sana mndu manda Zwaŋa mndu‡ ta nzaku tida, nda wa ta zewazewa dasu ma ghǝŋani, nda ŋatá vdu ya nda za ma dzvani guli. ¹⁵ Ka sabǝ sana duhwala Lazglafta guli ma hǝga Lazglafta. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya mantsa: «Kla ta tsa vuda gha ya, ka tska ka ta skwi ta vwah, kabga saghasa fitika tska skwi§ ta vwah. Nda ndǝha nimaya ta hadik,» ka'a. ¹⁶ Ka wudidiŋta tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya ta tsa vudani ya, ka gi tsakatá lu ta nimaya ta ghǝŋa hadik.

¹⁷ Ka sabǝ sana duhwala Lazglafta ma hǝga Lazglafta ya ta luwa. Mamu vdu ya nda za da tsaya.

¹⁸ Ka sabǝ sana duhwala Lazglafta ma gwir, ya ta nzakway ta ga mgham ta ghǝŋa vu. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta ŋanatá vdu nda ya ta mantsa: «Wudidiŋwada ta tsa vuda gha nda za ya,

* 14:1 Grafta nda 7:3. 8, Izekiyel 9:4. † 14:5 Grafta nda Sefuni 3:13. ‡ 14:7 Grafta nda 10:6. 7 nda skwi ya ŋa ŋanata. § 14:8 Grafta nda Isaya 21:9, Irmiya 51:7. 8. * 14:10 Grafta nda Isaya 51:17, Zlrafta 19:24, Izekiyel 38:22. hǝga vu: Ngha ta Lukwa 17:29 nda skwi ŋa ŋanata. † 14:11 Grafta nda Isaya 34:10. ‡ 14:14 Grafta nda 1:13, Daniyel 7:13. § 14:15 Grafta nda Yuwel 4:13.

ka tskanata ka ta yakwa inabiha ta hadik, kabga nda ndøha tsa yakwani ya,» ka'a.
¹⁹ Ka gi wudinjtá tsa duhwala Lazglafta ya ta tsa vudani ya ta hadik. Ka tskatá tsi ta yakwa inabi ta hadik. Ka pghamtá tsi ta tsa skwi tska tsi ya ma mghama glifiŋa basata ŋudufa Lazglafta. ²⁰ Ka hu'anaptá lu ta tsa yakwa inabi ma tsa glifiŋ ya ta hula luwa. Ka mbøzagaptá us mida ka ta ta vgha ka mbada manda zala ha meli hkøn dærmæk*. Latani guli, ka lamla plis dida ná, ghøghøghø yeya dza'a ngaku.

15

Kdavakta ghuya dajwa

¹ Tahula tsa, ka nghantá yu ta sana ŋizla dagala nzakwani ta ndørmim lu nda ndørmima. Ka nghantá yu ta duhwalha Lazglafta ndafán nda ŋanátá ghuya dajwaha ndafán ma dzva taŋ guli. Tsahaya kdavakta ghuya dajwa, kabga tsahaya dzatá ghøŋa basata ŋudufa Lazglafta.

² Ka nghantá yu ta sana skwi manda drøf ta wudaku manda dalagar, nda vu mida guli. Ka nghantá yu guli ta gwal ta ghuøbasapta tsa nimtak ya, nda tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda tsa mbsaka hgani ya. Ta sladu høŋ ta tsa drøf ta wudaku manda dalagar ya, nda ŋanátá htimbil ya vlaŋ Lazglafta ta høŋ. ³ Fa laha ya si ta fø Musa ta nzakway ka kwalva Lazglafta nda laha ya si ta fø Zwanja Tuwak, ta fø høŋ. Ka høŋ mantsa:

«Mgham Lazglafta ta mbruta,
 dagala slna gha ya ta magø ka,
 ka skwa ndørmimay nzakwani.
 Kagha Mgham ta ghøŋa inda hadikha.
 Inda skwi ta magø ka ná, tðukwatðukwa
 nzakwani,
 kahwathwata nzakwani guli. ⁴ Mghama ða!
 Wati ma mndu ya dza'a kwal kul vla glaku
 ŋa gha ka zløzlva kagha na?
 Kagha turtukwa gha ya nda ghuøa.
 Dza'a slí'agaghaslí'a mnduha ta inda
 hadikha da tsølu ta køma gha,
 kabga nda ngha høŋ ta inda skwi ta magø ka
 ná,
 tðukwa nzakwani*,» ka høŋ.

* 14:20 Aya 19:20. Grafgra nda Isaya 63:1. 6, ŋada ghøŋ 1:15. * 15:4 Ngha ta Sabi 15:Inda Irmiya 10:7, Zabura 86:9. † 15:5 Grafta nda Sabi 38:21. ‡ 15:8 Grafta nda Sabi 40:34. 35, 1 Mghamha 8:10. 11, Isaya 6:4. * 16:2 Ngha ta Sabi 9:10. † 16:4 Gray nda Sabi 7:17. 21.

⁵ Tahula tsaya guli, ka nghantá yu ta gunatá høga tumpul ma høga Lazglafta ta luwa† ya ta køl mnduha ka guya vgha nda Lazglafta. ⁶ Ka slí'agaptá tsa duhwalha Lazglafta ndafán ya kay ma høga Lazglafta, nda ŋanátá ghuya dajwaha ndafán ma dzva taŋ, nda sudatá lguta ŋusliŋ tilil ta wdaku ta vgha taŋ. ⁷ Ka hlaftá sani mataba tsa skwiha fwad nda hafu ma høŋ ya kay ta leghwaha ndafán ka dasu ka dasu, ka vlaŋtá tsa duhwalha Lazglafta ndafán ya kay. Tsa leghwaha ya ná, nda ndagha nda ndagha høŋ nda basata ŋudufa Lazglafta ta nzakway ŋa kdøkedzøŋ. ⁸ Ka ndøghanaftá ðiŋ ta sabi ma glakwa Lazglafta nda ya ma mbrakwani‡ ta tsa høga Lazglafta ya. Had tvi ŋa læglama mndu da tsa høga Lazglafta ya, ha ka dzatá ghøŋa tsa ghuya dajwaha ndafán da tsa duhwalha Lazglafta ya wa.

16

Leghwa basatá ŋudufa Lazglafta

¹ Ka snø yu ta sana lwi dagala ta sabi ma høga Lazglafta. Ka'a nda tsa duhwalha Lazglafta ndafán ya mantsa: «Lawala da pghadata ta hadik ta tsa leghwa basatá ŋudufa Lazglafta ndafán ya,» ka'a.

² Ka slí'aftá taŋtaŋa duhwala Lazglafta, ka laghwi pghadatá ŋani ma leghwa basata ŋuduf ta hadik. Ka slaftá ghwadak ghwadaka lkuha ta kuzlaku* ta gwal nda ŋizla nimtak, nda ya ta gwal ta tsølu ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ta høŋ.

³ Ka pghadatá mahisa duhwala Lazglafta ta ŋani ma leghwa basata ŋuduf da drøf. Ka nuta drøf manda usa mndu nda mta. Ka rwuta inda skwi nda hafu ma drøf.

⁴ Ka pghadatá mahkøna duhwala Lazglafta ta ŋani ma leghwa basata ŋuduf da ghwa nda ya ta dzubayha. Ka mbødavaftá imi ka us†. ⁵ Ka sana duhwala Lazglafta ya ta ŋanátá imi ta snø yu mantsa: «Kagha ná, nda tvani tsata ka ta tsa guma ya.

Manda ghalya ka,
 mamu ka ndanana guli.
 Nda ghuøa nzakwa gha.

⁶Tsa mnduha ya ta pghintá usa mnduha gha nda la anabiha gha, Lazglafta.

Tsaya ta kæl ka ka vlantá us ta høn ña say tanj.

Mutsaf mantsa høn ta skwi ta ranja høn,» ka'a.

⁷Ka sana duhwala Lazglafta ma gwir ta snø yu mantsa: «Mantsaya nzakwani Mgham Lazglafta ya ta mbranaghata inda skwi. Ta tsay ka ta guma kahwathwata nda tvani,» ka'a.

⁸ Ka pghanaftá mafwada duhwala Lazglafta ta ñani ma leghwa basata ñuduf ta fitik. Ka mutsafa fitik ta tvi ña dra mnduha nda vu. ⁹Ka kdahø tsi ta mnduha ka ñdanja. Ka razø mnduha ta hga Lazglafta, ya nda mbraku ta ghønja tsa ghuya ñanjwa ya. Ama ka kwalaghutá høn ta paya tva tanj ña vla glaku ñani.

¹⁰Ka pghaftá mahutafa duhwala Lazglafta ta ñani ma leghwa basata ñuduf ta dughurukwa nimitak. Ka nutá ga mghamani tdik ka grusl†. Ka hpadø mnduha ta sli'inja tanj, kabga val basa kuzlakwani. ¹¹Ka razø høn ta Lazglafta ta luwa ta ghønja lukwa tanj, nda ghuya ñanjwa tanj. Ka kwalaghutá høn ta paya tva tanj ma slnaha tanj.

¹²Ka pghaftá mamku' a duhwala Lazglafta ta ñani ma leghwa basata ñuduf ta ghwa dagala ta hgø lu ka Ifrata. Ka su'itá tsa ghwa ya ña paya tvi ña mghamha ta sli'agaftha nda ma mndøra luwa. ¹³Ka nghanjá yu ta saba ghwadaka sulkumha hkøn manda kløn manda kløn ma wa makdakatananj, nda ya ma wa nimitak, nda ya ma wa ghwadaka anabi. ¹⁴Tsa ghwadaka sulkumha ya ná, sulkumha halaway ya ta maga skwa ndørmimay. Ka laghu høn slanaghatá mghamha ta ghønja hadik demdem, ña hagaktá høn ña vulu badu tsa mghama fitik ta nzakway ka ña Lazglafta ta mbruta ya.

¹⁵«Wya yu ta lagha manda ghalí. Rfu da mndu ya ta nzata lzlerña, ta ngha lgutani da mbadø tsi ta mbadø ka førdi'u, da ksutá tsi ka hula da mnduha,» ka Mgham.

¹⁶Ka tskanató tsa sulkumha ya ta tsa mghamha ya kay, ma sana vli ta hgø lu nda gwada Hebru ka Harmagedunj.

¹⁷ Ka pghadaftá mandøfánja duhwala Lazglafta ta ñani ma leghwa basata ñuduf

da ghuvanjata luwa. Ka snagaptá sana lwi ma dughuruk ma høgø Lazglafta. «Nda kdal!» ka'a. ¹⁸Ka wdø luwa ta wdø, ka hlø lu ta wi, ka ñzlø luwa ta ñzlu, ka ghudzavaftha hadik. Ka yawu ka yawu fatá mndu, ta ghudzavaf a hadik katakata tab ta tsaya wa.

¹⁹Ka kwahavaptá tsa luwa dagala ya hkøn. Ka hwanzabotá inda luwaha ta ghønja hadik guli. Ka havaktá Lazglafta ka luwa dagala ta nzakway ka Babila, ña sunustá leghwa basata ñudufani§ katakata ya. ²⁰Gi røk, zwazwada inda hadikha ta tsatsamta ma drøf. Gi lpay nghøgla a lu ta ghwáha guli wa.

²¹Ka rkagatá paplaha* dagaladagala ta luwa ta ghønja mnduha. Ka rarazø mnduha ta Lazglafta ta ghønja tsa ghuya ñanjwa tanj da tsa paplaha ya, kabga førtuførtø tsa ghuya ñanjwa ya katakata.

17

Guma taghønja Babila

¹Tahula tsa, ka gavagaghatá sani tur-tuk ma tsa duhwalha Lazglafta ndøfánj ta ñanató leghwaha ndøfánj ya tavata i'i. Ka'a mantsa: «Sawi ka maraghata yu ka lu dza'a tsa guma ta tsa mghama hliri ta nzakway ka luwa dagala, ta nzafta ta imiha ya ba. ²Nda tsatsi ndøramta mghamha ta ghønja hadik ta hliri, ka ghuytá mnduha ta ghønja hadik durij da tsa hliri* ya,» ka'a.

³Ka lamø Sulkum da i'i, ka klaghatá duhwala Lazglafta ta i'i da mtak. Ka nghanjá yu ta sana marakw ta nzafta ta nimitak ka dva ghlez hada. Rakwatsak, vivindatá ta hga rarazatá Lazglafta ta tsa nimitak ya, ndøfánj ghønjaní, ghwanj dulihami. ⁴Tsa marakw ya ná, lguta dvañdvanja nda ya ka dva ghlez sudava tsi, nda rka ta rka nda mizidikwa dasu, nda ya nda pala ta wdøku, nda ya nda zidaha nda bla nda bla dzvani. Leghwa dasu ñana tsi ma dzvu nda ndøghata man-zakdaway, nda ghwadaka skwiha ma val hlirani mida. ⁵Nda vinda hga difatá skwi ma bizlbizla kumani. «Luwa Babila, mani ma gwal ta hliri, nda ya nda manzakdawayha ta ghønja hadik.» ⁶Ka nghø yu ta ghuyatá tsa marakw ya da usa mnduha Lazglafta, nda ya da usa maslømtsøkha Yesu.

Na tsa nghanjá dá mantsa ya ná, ka ndørmimø yu nda ndermima katakata.

† 16:10 Gray nda Sabi 10:21. 22. § 16:19 Gray nda Isaya 51:17. * 16:21 Gray nda Sabi 9:23. 24. * 17:2 Aya 1:2 Gray nda Irmija 51:13, Isaya 23:17, Irmija 51:7.

⁷ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Nya ta ndərmimə ka mida? Dza'a mnaghamna yu ta klatá ghəŋa difatá skwi ta ghəŋa tsa marakw ya, nda ya ta ghəŋa tsa nimitak ya nzaf tsi tida, ndəfáŋ ghəŋani, ghwaŋ dulani ya. ⁸ Tsa nimitak nghə ka ya ná, si mamu ghalya, ama ta had' ndanana wa. Dza'a safsa ma gudzuvruŋ[†] ka dza'a da vla zadakwani. Mnduha ta nzaku ta ghəŋa hadik, tsa gwal kul vindaku hga tarj ma deftera hafu daga ma zlafta ghəŋa hadik, ya həŋ, ɲa ndermimay tarj nda ndərmimə nghaŋəŋ həŋ ta tsa nimitak ya. Nziya nza tsi, si mamu tsatsi ghalya, ama ta had' ndanana wu, ta dza'a zlagapzлага guli.

⁹ «Hadna, nda nza na fitik na ɲa snaŋtá skwi nda mahizl, nda ya nda difil mida. Tsa ghəŋha ndəfáŋ ya ná, tsaya ghwáha ndəfáŋ nzanaf tsa marakw ya ta həŋ. Nda nza həŋ guli ka mghamha ndəfáŋ. ¹⁰ Hutaf gwal ta zlambuta mataba tarj. Ta teke'a sani turtuk. Ta sagha a sani guli karaku wa. Dər saghaha tsatsi dazlay katsi, sira a dza'a nzdavata tsa ga mghamani ya wa. ¹¹ Tsa nimitak si ghalya ya kay, kul had' ndanana ya, tsatsi dza'a nzaku ɲa matghasa mgham. Tekw tsatsi mataba tsa mbsakha ndəfáŋ ya, ama ta dza'a da vla zadaku.

¹² «Tsa duliha ghwaŋ nghə ka ya ná, mghamha ghwaŋ[‡] ta kul mutsaftá ga mgham ya. Ama dza'a mutsafimutsa həŋ ta ga mgham ma fitik kwitikw kawadaga nda tsa nimitak ya. ¹³ Ka skwa turtuk ndana tsa mghamha ya ɲa zlananta tarj ta mbrakwa tarj, nda ga mghama tarj, ta tsa nimitak ya. ¹⁴ Dza'a vulay həŋ ta vulu nda Zwaŋa Tuwak, ɲa ɲrapta Zwaŋa Tuwak kawadaga nda mnduhani gwal hagaf tsi, gwal zabap tsi, gwal ka ɲəmani ya, ta həŋ. Zwaŋa tuwak mgham ta ghəŋa mghamha, tsatsi mali ta ghəŋa maliha guli,» ka'a.

¹⁵ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i guli mantsa: «Tsa imiha nghə ka nzaf gwal ta hliri tida ya ná, mnduha, nda dəmga, nda hadikha, nda gwadaha ta gwadə lu, tsahaya. ¹⁶ Tsa duliha ghwaŋ nghaŋ ka nda nimitak ya, dza'a husaŋhusa tsa marakw ta hliri ya ta həŋ, ɲa sudata tarj ka zlaŋta ka fərdi'u, ɲa zuta tarj ta slu'ani ka zadanata nda vu. ¹⁷ Mantsa ya ná, Lazglafta ta fanamta həŋ

ma ndana tarj ɲa magata tarj ta skwi ya ta kumə tsi. Ka sagha ndana tarj ka skwa turtuk, ka vlaŋtá həŋ ta ga mghama tarj ta tsa nimitak ya ha ka sagha fitika dzatá ghəŋa gwadə Lazglafta.

¹⁸ «Tsa marakw nghə ka ya guli ná, tsaya luwa dagala ta ga mgham ta ghəŋa mghamha ta ghəŋa hadik,» ka'a.

18

Zləmbata Babila

¹ Tahula tsaya, ka nghaŋtá yu ta sana duhwala Lazglafta ta saha daga ta luwa, dagala glakwa mbrakwani. Ka tsuwadakanafá tsa glakwa mbrakwani ya ta ghəŋa hadik demdem. ² Ka gugudatá tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa:

«Nda zləmbal

Ya nda zləmba Babila ta nzakway ka luwa dagala.

Nuna ka luwa nzakwa halaway ndana tama. Hada vla difa inda ghwadaka sulkumha nda ghwadaka zarakha ta mbiđu lu.

³ Zlambuzləmba luwa Babila,

kabga fafa ta ghəŋani ka maga sli'iŋsli'iŋ. Sasusasa inda mndəra mndu ta ima inaba kbatá tsa sli'iŋsli'iŋani ya.

Fa fa mghamha ta ghəŋa hadik ta ghəŋa tarj ka maga sli'iŋsli'iŋ nda tsi.

Nuna gwal ta tsakala ta ghəŋa hadik ka gadghəl

nda skwiha ta tadaku iri tida si da tsi,» ka'a.

⁴ Ka snaŋtá yu guli ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantsa:

«Mnduha dá! Sli'apwasli'a ma tsa luwa ya, kabga yaha kuni da ɲlamta ma tsa dmakwani ya,

da dədamtá kuni ma ghuya dərŋwa manda ɲani guli.

⁵ Sli'apwasli'a,

kabga fərtufarta ndikata tsa dmakwani ya dikw ta luwa.

Zanap a Lazglafta ta tsa ghwadaka slnani ya wa.

⁶ Ghuyanapwaghuya ta dərŋwa manda

va ya ghuyanap tsatsi ta mnduha!

Manda va tsaya manda va tsaya his ka kuni planamtá skwi ya magana tsi ta sanlaha.

Ka leghwa wud turtuk ka tsatsi tanafta ima inabani ta mndu ya,

[†] 17:8 Ngha ta 11:7 nda skwi ɲa ɲanata vindij lu mistani.

[‡] 17:12 Gray nda Daniyel. 7:24.

ka leghwa wudwud his ka kaghuni planamta.

⁷Tab ta tsa glakwani nda zatá mghamani ya ka kuni dza'a ganap tiri ka niṅta ka skwa hidahida.

Ka'a ta ndanay ma ghōjani na:

“Nda nza nzakwa dā ka mgham, nza a yu ka wadgu wu,

walanṅta a yu ta nzata ka skwa hidahida wu,” ka'a.

⁸Tsaya tama, badu va tsa fitik turtuk ya dza'a slanaghata ghuya dājwani ta nzakway ka mtaku,

nda nzaku ka skwa hidahida,

nda maya, ṅa driṅta nda vu guli.

Mgham Lazglafta ná, Lazglafta ta mbruta ya.

Tsatsi ta tsanaghatá guma*,» ka'a.

⁹Nghanṅta inda mghamha ta ghōja hadik ta gutá sli'ṅsli'ṅ nda tsi, ta zutá mgham da tsi ta diṅta tsa luwa ya ta draku, dza'a tawij tawa hōj, dza'a ṅadiṅṅada hōj ta ghōj. ¹⁰Di'ṅ dza'a nzakta hōj, kabga zlōja tsa ghuya dājwa hada ya. Ka hōj dza'azlay mantsa:

«Aya! Aya Babila ta nzakway ka luwa dagala,

luwa ya ta mbruta!

Gi hadahada ná, tsaghaghata guma† tsa re!» ka hōj.

¹¹Ka taw gwal ta tsakala ta ghōja hadik ta taw, ka ṅada ghōj ta ghōja tsa luwa ya, kabga had' mndu dza'a skugəltá hu- zla tar wa. Tsa huzlaha ya ta nzakway ka ¹²dasu, nda dzindar, nda palaha nda bla nda bla dzvani, nda skwiha lwi, nda lgutha kulefedfedā, nda lgutha ka dva ka dva, nda lgutha ta wdaku, nda sanlaha ma lgutha dinadina, nda inda mndərga udzuha nda bla mutsay, nda inda mndəra skwiha magaf lu nda sli'ṅa gwi'anj, nda skwiha magaf lu nda kufur ka ghuvazwarj zwanj. Sanlaha guli ná, magaf nda pala lu. ¹³Ta dzawapdzawa hōj guli ta ur-diha kavghakavgha, nda sluhwaha dzadzā zi'akwani, nda ima inabi, nda rdi, nda hupu, nda hya, nda slaha, nda tuwakha, nda plisha, nda vu'aha ta nzakway ka mnda səla

guli. Ta had' mndu ta skugəltā hōj wa. ¹⁴Ka tsa gwal tsakala ya nda tsa luwa ya mantsa: «Nda zada inda tsa skwiha ta dzəgaghata ya,

zwaduzwada inda gadghəla gha, nda inda skwiha ta zə ka ta mghama gha tida.

Mutsəglaf a ka wa,» ka hōj.

¹⁵Tsa gwal tsakala ta tsakala tsa skwiha ma tsa luwa, ka nuta hōj ka gadghəl ya, di'ṅ nzakta hōj kabga zlōja tsa ghuya dājwani‡ ya. Dza'a taway hōj ta taw ṅa nzakwa tarj ka skwa hidahida. ¹⁶Ka hōj dza'azlay mantsa: «Aya! Aya Babila! Ta nzakway ka luwa dagala,

si ta rkafartaka nda lgut kulefedfedā,

nda ya nda lguta dva,

nda ya nda lgut ta wdaku,

nda ya nda mizidikw. Magaf nda dasu lu ta sanlaha,

nda palaha ta dinuta sanlaha.

¹⁷Gi hadahada ná, ka zadanata mndərga tsaya ma gadghəl re!» ka hōj.

Ka nzaktá inda gwal ta swa kwambalu, nda gwal ma kwambalu tani, nda la sludza imi tani nda gwal kasa klipi tani, di'ṅ nda tsi. ¹⁸Na nghay tarj ta dukwakwa diṅta drakwa tsa luwa ya, ka wahu hōj ta wahu. Ka hōj mantsa: «Wati luwa ya dagala ṅa gray nda tsa luwa ya na?» ka hōj. ¹⁹Ka tsədə hōj ta hadik ta ghōj, ka taw, ka ṅada ghōj, ka wahu. Ka hōj mantsa:

«Aya! Aya luwa dagala!

Luwa ya ta nanafṅta gwal kwambalu ka gadghəl.

Gi hadahada ná, gi zadanatá§ tsa re!» ka hōj.

²⁰Kaghuni gwal ta luwa, rfawarfa kaghuni ta rfu ta ghōja zadanatá tsa luwa* ya. Kaghuni mnduha Lazglafta nda gwal ghunay, nda la anabi. Rfawarfa ta rfu kaghuni guli, kabga tsanaghata Lazglafta ta guma ta ghōja tsa skwi magaghuna tsi ya.

²¹Tahula tsa, ka klafta sana duhwal nda mbra ta nzakway ka duhwal Lazglafta ta sana pala dagala manda buna ka vzaghata da drəf. Ka'a mantsa: «Mantsaya

* 18:8 Vli ṅa gray nda aya 4:8. Aya 4: Isaya 48:20, Irmiya 50:8, 51:6, 45. Aya 5: Zrafta 18:20. 21, Irmiya 51:9. Aya 6: Zabura 137:8, Irmiya 50:29. Aya 7:8. Isaya 47:7. 9. † 18:10 Aya 9:10. Gray Izekiyel 26:16-17. ‡ 18:15 Aya 11:15. Gray nda Izekiyel 27:31, 36, 27:12, 13, 22, 27:31, 36. § 18:19 Aya 17:19. Gray nda Izekiyel 27:29 34. * 18:20 Gray nda Irmiya 51:48.

dza'a vziđinta lu ta Babila ta nzakway ka luwa dagala, ŋa kwal kul nghəlanja.

²² Had lu dza'a snəglanjta ghudzagata htimbil, dər gwal ta fa laha ka dza dewdew, nda gwal ta vya sinlak, nda gwal ta vya talakwa tani ma luwa Babila wa. Had lu guli dza'a sləglanaghatá gwal vivda dər má wati ma sana skwi tsi wa. Had lu dza'a snəglanjta ghudzaga buna ma luwa Babila guli wa. ²³ Had tsuwadaka pitirla ta dza'a tsuwadakəglaku ma Babila wa. Had lu dza'a snəglanjta lwa zwanjamidzi nda makwamidzi ma Babila wa. Ghalya ná, malaghumala gwal ta tsakalaghatá tsakala ka pdakwa sanlaha ta ghəŋa hadik. Nda tsa mbədakwa gha ya gataghata ka ta inda mndəra mnduha†,» ka'a.

²⁴ Ta ghəŋa tsa guli ná, ma Babila slanaghata lu ta pghatá usa la anabi, nda usa mnduha Lazglafta, nda usa inda gwal psla lu ta ghəŋa hadik‡.

19

Laha zatá ghwa

¹ Tahula tsa, ka snanjta yu ta lwi dagala ta ŋzlata ta luwa manda lwa tskata mnduha. Ka'a mantsa:

«Zləzlvawa Lazglafta, tsatsi ta mba mnduha.

Ŋa Lazglafta mu glaku nda mbraku tani.

² Nda tvani manda ya ta raku ta tsa tsi ta guma.

Ka tsanaghatá tsi ta guma ta tsa mghama sli'ij

ta badzinta hadik nda tsa sli'ijnsli'ijani ya. Ganappa Lazglafta tiri

kabga vəl pslatani ta kwalvahani,» ka'a.

³ Ka həŋ ka mahis mantsa:

«Zləzlvawa Lazglafta.

Had tsa dɪŋ ta dukwaku ma vəl dra tsa luwa ya dza'a hlata wa,

ŋa kdekedzer dza'a gdavata tsi,» ka həŋ.

⁴ Ka gi zlambatá tsa halata mnduha hisambsak fwad mida ya, nda tsa skwiha fwad nda hafu ma həŋ ya, ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughuruk. Ka həŋ mantsa: «Amin! Zləzlvawa Lazglafta,» ka həŋ.

⁵ Ka gwadagapta sana lwi ma tsa dughuruk ya. Ka'a mantsa:

«Inda kaghuni kwalvahani, kaghuni gwal ta zləzlvay, zwani nda galata mnduha tani, zləzlvawa Lazglafta,» ka'a.

⁶ Ka gi snanjta yu ta sana lwi manda lwa tskata mnduha, ta ghudzagata manda zala dagala ma ghwa, ta ŋəzlu manda ŋəzla luwa ta ghudzagata nda mbraku. Ka'a mantsa:

«Zləzlvawa Lazglafta! Mghama mu Lazglafta ta mbruta,

tsatsi ta ga Mgham*.

⁷ Rfamarka ta rfu, wadaha ká mu nzata, vlaymavla ta glaku,

kabga nda maga fitika klay Zwanja Tuwak ta makwamidzani,

nda hba vgha makwamidzani guli.

⁸ Vlayŋla lu ta tvi ŋa sudavatá lgut kulefed fedá,

ta wudaku, nda ghuba guli,» ka'a.

«Tsa lgut kulefedfedá ya ná, slna tdukwa maga mnduha Lazglafta ya.»

⁹ Ka sana duhwala Lazglafta nda i'i mantsa: «Vindafvinda kazlay: Rfu da gwal hagaf lu da vla za skwa zaya klay Zwanja Tuwak† ta makwa» ka'a. Ka'a nda i'i guli mantsa: «Nana gwadaha na ná, gwada Lazglafta ya kahwathwata,» ka'a.

¹⁰ Na tsa snanjta da mantsa ya, ka zləmbata yu ka tsəlbu ta kəmani. Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə‡ ka mantsa! Mnda ksanatá slna ta Lazglafta yu manda va kagha, manda va zwanama gha ta ŋanatá kahwathwata ya marigiŋ lu nda ma Yesu. Ŋa Lazglafta dza'a tsəlba ka ta tsəlbu,» ka'a.

Tsa kahwathwata marigiŋ lu nda ma Yesu ya ta vlata mbrakwa kla lwa Lazglafta.

Mndu ta ŋla plisa ŋusliŋ

¹¹ Tahula tsa, ka nghanja yu ta gunatá luwa, gi ka zlagapta sana plis ka ŋusliŋ. Ŋərma mndu nda vərda mndu ta hga lu ta tsa mndu ta tsa plis ya. Tudukwa ta tsa tsi ta guma§, tdukwa ta vula tsi ta vulu guli. ¹² Manda zlgħakwa vu ya irani. Nda ndəgha zewazewaha ma ghəŋani. Mamu sana hgu vindaf lu ta vghani. Tsa hgu ya

† 18:23 Aya 21:23. Gray nda Irmija 51:63. 64, Izekiyel 26:21, 26:13, Isaya 24:8, Irmija 7:34, 25:10. ‡ 18:24 Gray nda Irmija 51:49. * 19:6 Aya 5:6. Gray nda Zabura 135:1, Izekiyel 1:24, Zabura 97:1, 99:1. † 19:9 Gray nda Mata 22:1-14, Lukwa 14:15-24. ‡ 19:10 Gray nda 22:8-9. § 19:11 Gray nda Izekiyel ... 1:1, Zabura 96:13, Isaya 11:4.

ná, had' sana mndu nda sna wu, ba tsatsi turtukwani yeya nda sna. ¹³ Lgut tsghumam lu ma us sudava tsi ta vgha. «Gwada Lazglafta» hgani. ¹⁴ Mbadá la sludziha ta luwa ka sli'i mistani ta plis ka njsliñ ka njsliñ, nda susudata lgutha kulefedfeda, ka njsliñ ka njsliñ, nda ghuḅa nda ghuḅa guli. ¹⁵ Ka sabə na kafay nda za wani pit ma wani ŋa zadananá mnduha kul snatá ŋani, ŋa gayni ta mgham ta ghəŋa taŋ nda mani' uwa kufur, ŋa lu' anaptani ta həŋ manda hu'a yakwa inabi ma glifij ŋa diza imani ya. Tsaya dza'a maraŋta kazlay: Katakata basatá juḍufa Lazglafta ta mbruta kə'a. ¹⁶ «Rveri ta ghəŋa rveriha, Mgham ta ghəŋa mghamha,» ká lu vindafatá hgu ta lgutani nda ya ta rkufani.

¹⁷ Tahula tsa guli, ka nghanjá yu ta sana duhwala Lazglafta ta sladu ta fitik. Ka gugudata tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a nda inda zarak ta ndaraku ma ghuvanjata luwa mantša: «Sli'akwa sli'a ka tskavata kuni ŋa za skwa zaŋa skalu dagala da Lazglafta. ¹⁸ Sawa da za slu'a mghamha, nda slu'a mghamha sludziha, nda slu'a gwal nda mbra nda mbra, nda zlu'a plisha nda gwal tida tani, nda slu'a inda mnduha ta nzakway ka vu'a, nda gwal kul had' ka vu'a, zwani nda galata mnduha* tani.» ka'a.

¹⁹ Ka gi nghanjá yu ta tsa nimitak ya, nda mghamha ta ghəŋa hadik, nda sludziha taŋ tani, ta tskavata ŋa vulu nda tsa mndu ta nzafta ta plis ya, nda ya nda sludzihani tani. ²⁰ Ka gi ksuta lu ta tsa nimitak ya kawadaga nda tsa ghwadaka anabi si ta magatá mazəmzəmha ta kəma tsa nimitak ya. Nda tsa mazəmzəmha maga tsi ya nanaghata tsi ta gwal ta tsu'afatá ŋizla tsa nimitak ya ka tsəlbu ŋa skwa wuyayni ya. Ka pghaghatá lu ta həŋ his his ta ndiri ta ndiri da dudu vu ghandand. ²¹ Ka gi psalatá lu ta sanlaha nda kafay ya ta sabi ma wa tsa mndu ta nzafta ta plis ya. Ka babaghutá zarakha da slu'a taŋ.

20

Vaku dəmbu'

¹ Tahula tsa, ka nghanjá yu ta saha duhwala Lazglafta daga ta luwa, nda klatá makubla gudzuvruŋ nda ya nda mghama

zida ma dzvu. ² Ka ksaftá tsi ta tsa makdakatanəŋ dzidza nahadik, ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkum, halaway hgani ya. Ka habafta tsi ŋa za vaku dəmbu'. ³ Ka vzaghatá tsi da tsa gudzuvruŋ ya, ka hunustá tsi ta wa tghani ka nəŋzlafta, kada kwala tsi ta nangəltá mnduha ta ghəŋa hadik ha ka hdatá tsa vaku dəmbu' ya. Tahula tsaya, ŋa zliginjta ŋa vaku kwitikw.

⁴ Tahula tsa guli, ka nghanjá yu ta dughurukha*. Ka vlanjá lu ta mbrakwa tsa guma ta gwal ta nzaku tida. Ka gi nghanjá yu ta hafa gwal datsaghu lu ta ghəŋa taŋ ta ghəŋa vəl mna gwada Yesu nda ya ta ghəŋa gwada Lazglafta. Hahəŋ ná, tsəlbanj a həŋ ta tsəlbu ŋa tsa nimitak ya nda ya ŋa skwa wuyayni tani wa. Had' ŋizlani ta kuma taŋ nda ya ta dzvuha taŋ wa. Ka vramtá həŋ, ka gə həŋ ta mgham kawadaga nda Yesu Kristi ka vaku dəmbu'. ⁵ Tsaya taŋtaŋa sli'agapta ma mtaku. Sanlaha ma gwal ta rwuta ná, vrəglam a hahəŋ nda hafu ha ka kdatá tsa vaku dəmbu' ya wa. ⁶ Rfu da tsa gwal ta sli'agapta taŋtaŋ ma mtaku ya, nda ghuḅa hahəŋ. Ta had' mahisa mtaku nda mbraku ta ghəŋa taŋ wa. Hahəŋ ná, dza'a nzakway həŋ ka gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta nda ya ŋa Yesu Kristi, ŋa gay taŋ ta mgham kawadaga nda Kristi ka vaku dəmbu'.

Kdatá mbrakwa halaway

⁷ Manda kdatá tsa vaku dəmbu' ya, ŋa pliginjta halaway ma gamakani, ⁸ ŋa sabani da nangəltá mnduha ta ghəŋa hadik demem, ta nzakway ka hadika Gwagw nda Magwagw, kada tskanata tsi ta həŋ ŋa vulu. Manda wutak ma ghwa mbsaka taŋ. ⁹ Ka sli'agaghata həŋ ma inda vli ta ghəŋa hadik, ka wantá həŋ ta ghuḅa mnduha Lazglafta nda tsa luwa dvu Lazglafta ya tani. Ama ka saha vu daga ta luwa ka dughwadutá həŋ. ¹⁰ Ka gi klaftá lu ta tsa halaway ta nana həŋ ya ka vzaghatá da dudu vu ghandand ma vli hada tsa nimitak nda ghwadaka anabi ya, ŋa giri ŋa taŋ hada nda fitik tani, nda rvidik tani ha ŋa kdekedzeŋ.

Dzatá ghəŋa guma

¹¹ Tahula tsa, ka nghanjá yu ta sana dughuruk ka njsliñ dagala, ta nzaku mndu tida. Ka nutá hadik nda luwa lay ta kəmani.

* 19:18 Aya 17:18. Gray nda Izekiyel ... 39:17-20. * 20:4 Gray nda Daniyel. 7:9, 22.

Nghəglan̄ta a lu ta həŋ wa. ¹² Ka gi nghan̄tá yu ta gwal ta rwuta, galata mnduha nda zwani tani ta nzaku ta kəma tsa dughuruk ya. Ka gwananaf̄ta lu ta defteriha. Ka gunanaf̄ta lu ta sana defteri ta nzakway ka deftera hafu. Ka tsanaghata lu ta guma ta gwal ta rwuta tafta slnaha tan̄ ta magata həŋ manda va ya nda vinda ma tsa defteriha ya. ¹³ Ka varanaktá drəf̄ ta mnduha ya si rwana tsi. Ka varanaktá mtaku nda vla tska vgha gwal ta rwuta ta ya si da hahəŋ. Ka tsanaghata lu ta guma ta həŋ tafta slnaha tan̄ ta magata həŋ. ¹⁴ Ka gi klafta lu ta mtaku nda vla tska ta vgha gwal ta rwuta tani, ka pghaghata da duda vu. Tsa duda vu ya ta nzakway ka mahisa mtaku. ¹⁵ Ka slanagha a lu ta vindatá ta hga dər wati ma mndu ma tsa deftera hafu ya wu katsi, dza'a klafkla lu ta tsa mndu ya ka vzaghata da duda vu.

21

Lfida luwa nda lfida hadik

¹ Tahula tsa, ka nghan̄tá yu ta sana lfida luwa nda sana lfida hadik. Lula tan̄tana luwa nda tan̄tana hadik, ta had drəf̄ guli wa. ² Ka gi nghan̄tá yu ta saha luwa dagala nda ghuba, ta nzakway ka luwa Ursalima ta luwa daga da Lazglafta. Nda rkarkani manda makwa ta dza'a da zə'al. ³ Ka snan̄tá yu ta sana lwi ta gugudagapta ma dughuruk. Ka'a mantsa: Wya həga tumpula nzakwa Lazglafta mataba mnduha! ŋa nzakwani kawadaga nda həŋ, ŋa nzakwa tan̄ ka mnduhani, ŋa nzakwa tsatsi guli kawadaga nda həŋ, ⁴ ŋa masanaptani ta həŋ ta inda ima taw ma ira tan̄. Ta had mtaku dza'azlay dekdek wa. Ta had taw dza'azlay dekdek guli wu, dər wahu, dər kuzlakwa skwi, kabga lula* tan̄tana skwiha.

⁵ Ka tsa mndu ta nzafta ta dughuruk ya mantsa: «Ndana tama, wana yu ta magaftá inda skwi demdem ka lfidani,» ka'a. Ka'a guli mantsa: «Vindaf vinda, kabga na gwadaha na ná, kahwathwata nzakwani, skwi ŋa faftá ghəŋ tida ya,» ka'a.

⁶ Ka'a nda i'i guli mantsa: «Nda kda tama! l'i zraftani nda kdavaktani, i'i nahani nda kwanahani. Mndu ya kuzlan̄ta ndala, dza'a vlan̄vla yu ta dzubaya imi ta vla hafu ka

mbalay. ⁷ Mndu ya ta zatá ghwa, dza'a vlan̄vla lu ta tsa skwiha ya. Dza'a nzakway yu ka Lazglaftani, dza'a nzakway tsatsi guli ka zwan̄a† da. ⁸ Ama gwal ta yadi, nda gwal ta mbrəs, nda gwal ta maga manzakdaway skwiha, nda gwal ta psalatá mndu, nda gwal ta maga sli'insli'ŋ, nda gwal ta mbadaku, nda gwal ta wuya skwi, nda inda gwal ta tsakalawi ya, da duda vu ghandand dza'a pghaghata lu ta həŋ. Tsaya ta nzakway ka mahisa mtaku,» ka'a.

Lfida Ursalima

⁹ Tahula tsa, ka sagha sani turtuk mataba tsa duhwalha Lazglafta ndəfán, ta ŋan̄anata leghwaha ndəfán, nda ndaghatani nda tsa ghuya dan̄waha ndəfán ka kwanahani ya. Ka gwadgihatá tsi, ka'a mantsa: «Saghasa! Ka maraghata yu ta makwamidzi ta nzakway ka markwa Zwan̄a Tuwak,» ka'a.

¹⁰ Ka klaghatá tsi ta i'i kay guli ma Sulkum ta sana ghwa‡ dagala nda slra. Ka marihatá tsi ta luwa dagala nda ya nda ghuba ta nzakway ka Ursalima ta saha ta luwa daga da Lazglafta. ¹¹ Tsa luwa ya ná, ta wdaku da glakwa Lazglafta, ta wdaku manda pala nda sgit tida, manda pala dzasfa ta wudaku manda dalagar. ¹² ŋam ma muhul dagala nda slra lu ta tsa luwa ya. Ghwan̄pdə his watghaha tida, ghwan̄pdə his duhwalha Lazglafta ta wa tsa watghaha ya, nda vivindatá hgəha tida guli. Hgəha mndəra zwana la Isra'ila ghwan̄pdə his tsa hgəha ya. ¹³ Watghaha hkən nda tvə mndəra luwa, watghaha hkən nda tvə Nur, watghaha hkən nda tvə Sud, watghaha hkən nda tvə Mazu§. ¹⁴ Ta palaha ghwan̄pdə his thafta lu ta mndəra tsa muhula tsa luwa ya. Ka vivindaftá lu ta tsa palaha ya ta hgəha gwal ghunay ghwan̄pdə his, gwal si ta dza'a mista Zwan̄a Tuwak.

¹⁵ Da tsa mndu ta gwada nda i'i ya ná, mamu dafa dasu ma dzvani ŋa graftá tsa luwa ya, nda watghahani, nda muhulani* tani. ¹⁶ Fwad slərpa tsa luwa ya. Ka gragra tsa slərpuhani ya guli. Ka graftá tsi ta tsa luwa ya nda tsa dafa ya ka meli dəmbu' his nda fwad dərək. Slrakwani nda bughwatani, nda lafani ta luwa, ka skwa

* 21:4 Aya 1:4. Gray nda Isaya 65:17, 66:22, 52:1, 61:10, Izekiyel ... 37:27, Livitik 26:11-12, Isaya 25:8, 35:10, 65:19. † 21:7 Gray nda 2 Sam. 7:14, Zabura 89:27-28. ‡ 21:10 Gray nda Izekiyel ... 40:2. § 21:13 Aya 12:13. Gray nda Izekiyel ...

48:30-35. * 21:15 Gray nda Izekiyel ... 40:3.

turtuk tsahaya. ¹⁷ Ka graftá tsi ta slada tsa muhul ya, ka mbədəftá tsi ka sēla dērmək nda fwaď mbsak fwaď mida. Manda va ya snu mnduha ta mbēday mbēdafta duhwala Lazglafta. ¹⁸ Baf nda sana pala ta hgə lu ka Dzaspa lu ta tsa muhul ya. Tsa luwa ya, baf nda dasu dze'dze' lu manda skwi ka dalagar. ¹⁹ Thatá mndəra muhula tsa luwa ya ná, nda palaha kavghakavgha ya ta dinuta katakata rkanaftha lu ta rka. Tarjara palaka thatá mndərani, nda palaka Dzaspa. Mahisani, nda palaka Safir. Mahkənani, nda palaka Kalsedwan. Mafwadani, nda palaka Imrud. ²⁰ Mahutafani, nda palaka Sarduniksa. Mamku'ani, nda palaka Sardwana. Mandəfəranjani, nda palaka Krisuwalit. Matghasani, nda palaka Beril. Matəmbayani, nda palaka Tupaz. Ma ghwanjani, nda palaka Krisupraza. Maghwanjapdə nderjani, nda palaka Hyasiŋta. Maghwanjapdə hisini, nda palaka Tista. ²¹ Tsa watghaha ghwanjapdə his ya ná, palaha ghwanjapdə his ya. Tsa palaha ya ta hgə lu ka Perla. Tvi ma tsa luwa ya ná, ka dasu dze'dze' nzakwani, ta wdaku manda dalagar.

²² Ma tsa luwa ya, ngha a yu ta həga Lazglafta wa. Mgham Lazglafta ta mbruta ta nzakway ka həgani, mantsa ya Zwanja Tuwak guli. ²³ Zba a tsa luwa ya dər fitik, dər tili ŋa tsuwadaka vli mida wa. Glakwa Lazglafta ta tsuwadaka vli mida. Zwanja Tuwak pitirla tsa luwa ya. ²⁴ Dza'a mbadə ma tsuwadək inda mndəra mnduha ta mbada, ŋa hladamta mghamha ta ghəŋa hadik ta gadghəlha tarj da tsa luwa ya. ²⁵ Had lu dza'a walaŋta hahafthá watgha tsa luwa ya gifitik wa, ta had' rvidik dekdek hada wa. ²⁶ Dza'a hladamhila lu ta inda skwiha dinadina nda gadghəla inda mndəra mnduha da tsa luwa ya. ²⁷ Had skwi kul ghuḅaku dza'a lami da tsa luwa ya dər mndu ta vziŋtá ghəŋjani ka maga manzakdaway skwi, nda gwal ta tsakalawi wa. Ba gwal nda vinda hga tarj ma deftera hafu da Zwanja Tuwak† yeya dza'a lami.

22

¹ Tahula tsa, ka marihatá tsa duhwala Lazglafta ya ta ghwa ima ta vla hafu, ta wudaku manda dalagar, ta mbəzagapta

ma dughurukwa i Lazglafta nda Zwanja Tuwak*, ² ta mbada ta tvi ma tsa luwa ya guli. Ta slərpuha tsa ghwa ya guli, mamu fwa hafu. Ghwanjapdə his kə'a ta yaftha ma vaku. Tili tili kə'a ta yaku. Ta mbamba inda mndəra mnduha lu nda sluhwahani. ³ Had skwi ksi'af Lazglafta† dza'a lami da tsa luwa ya wa.

Dughurukwa Lazglafta nda ŋa Zwanja Tuwak dza'a nzaku ma tsa luwa ya, ŋa tsəlbay kwalvahani ta tsəlbu ŋani. ⁴ Dza'a nghanjŋha həŋ ta kumani, dza'a mamu hani ma bizlbizla kuma tarj guli. ⁵ Had ta a rvidik dekdek wa. Zbəgəlta a həŋ dər pitirla, dər tsuwadaka fitik wu, kabga Mgham Lazglafta dza'a tsuwadaka həŋ ŋa gay tarj ta mgham ha ŋa kdėkedzerj.

Vragata Yesu Kristi

⁶ Tahula tsa, ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Kahwathwata na gwada na, gwada ŋa fafthá ghəŋ tida ya, Mgham Lazglafta ya ta walaŋtá Sulkumani ta la anabi ta ghunaftá duhwahani ŋa maranathá kwalvani ta skwi ya gi dza'a magaku,» ka'a.

⁷ Ka Yesu mantsa: «Wya yu gi ta lagha, tfawi ta ghəŋa gwal ta ŋanathá tsghathá lwa Lazglafta ma na defteri na!» ka'a.

⁸ I'i Yuhwana ta snajta nda sləməŋa da, ka nghanthá yu nda ira da ta tsa skwiha ya. Manda snajta da ka nghanthá yu, ka zləmbatá yu ta kəma tsa duhwala Lazglafta ta maray ŋa da ya, ka tsəlbu ŋani.

⁹ Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə ka mantsa! Mnda ksa slna yu manda va kagha, manda va zwanama gha la anabi, manda va gwal ta snat gwada ma na defteri na, ŋa Lazglafta tsəlba ka ta tsəlbu,» ka'a.

¹⁰ Ka'a nda i'i guli mantsa: «Yaha ka da kwal kul mna na tsghathá lwa Lazglafta ma na defteri na, kabga ndusakndusa fitik. ¹¹ Ka ghwadaka skwi kumarj mndu ta magay ya, kdəyni ta maga ghwadaka skwani. Ka skwi ŋa mbiday nda mbicfa kumarj mndu ta magay ya, kdəyni ta magay. Ka nzaku tdukwa kumarj mndu ta magay ya guli, kdəyni ta magay. Mndu ya nda ghuḅa ya, ka kdə tsi ta nzakwani nda ghuḅa‡,» ka'a.

† 21:27 Aya 23:27. Gray nda Isaya 60:19-20, 60:3-5, 60:11, 52:1, Izekiyel ... 44:9. * 22:1 Gray nda Izekiyel ... 47:1, Zakari 14:8. † 22:3 Gray nda Zakari 14:11, Zlrafta 3:17. ‡ 22:11 Gray nda Daniyel. 12:10.

¹² Ka Yesu mantsa: «Wya yu gi ta lagha, dza'a kladanaghata nda nisöla yu, ña vlarjta inda mndu tabta slnani maga tsi. ¹³ I'i zlraftani, i'i kdavaktani. I'i nahani, i'i kwana-hani. I'i tarjtanani, i'i kdavaktani,» ka'a.

¹⁴ Nda tfawi ta ghöña gwal ta ghubaptá lguta tarj. Hahəñ gwal dza'a mutsaftá lav-ijta za yakwa fwa hafu[§], nda lami nda ta watgha tsa luwa ya. ¹⁵ Ama gwal ta nzakway ta magaku manda kriha, nda gwal ta mbədaku, nda gwal ta maga sli'ijnsli'ij, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal wuya skwi, nda inda gwal zdəgana tsakalawi, ta tsakalay həñ guli ya, ma bli dza'a zlanata lu ta tsahaya.

¹⁶ «I'i Yesu ta ghunaftá duhwala da ña mnanarjta tsa skwiha ya ta Igliz. I'i ná, zivra mghama Dawuda yu, gumbəzla ta wdaku gasərdək yu,» ka'a.

¹⁷ Ka i Sulkum nda makwamidzi mantsa: «Saghasa,» ka həñ.

Ka inda mndu ya ta snay guli mantsa: «Saghasa,» ka'a.

Mndu ya ta kuzlarjta ndala, ka sawi tsi da sa ima hafu, dza'a vlarjyla lu ka mbalay*.

Dzatá ghəñani

¹⁸ Ka yu ta mnanarjta dər wati ma mndu ya ta snarjta na tsghatá lwa Lazglafta ma na defteri na ná. Ka sganaghasga mndu ta sana skwi katsi, dza'a ganapga Lazglafta tiri nda tsa ghuya danwaha vindam lu ma na defteri na. ¹⁹ Ka klanaghukla mndu ta sana skwi mataba gwadaha ma na defteri[†] ta nzakway ka tsghatá lwa Lazglafta na katsi, dza'a klanaghukla Lazglafta ta mayakani ma yakwa tsa fwa hafu ya, nda ya nda tsa luwa nda ghuḁa ya, manda va ya nda vinda ma na defteri na.

²⁰ Ka na mndu ta ngharjta na skwiha na ta mnay ná, «Añi, wya yu gi ta lagha.»

Amin! Saghasa gha Mgham Yesu[‡]!

²¹ Ka nza zdakatahuda Mgham Yesu nda kaghuni demdem.

§ 22:14 Gray nda 2:7, Zlrafta 2:9, 3:22. * 22:17 Gray nda Isaya 55:1. † 22:19 Aya 18:19. Gray nda Vrafta ta zlahu 4:2, 13:1. ‡ 22:20 Gray nda 1 La Kwareñt 16:22.